BUTLLETÍ OFICIAL
DEL PARLAMENT DE CATALUNYA

VI legislatura
Sisè període

Número 275
Divendres, 22 de març de 2002

S U M A R I

3. TRAMITACIONS EN CURS
3.30. Altres tramitacions
3.30.04. Procediments relatius als informes del Síndic de Greuges

Informe del Síndic de Greuges al Parlament de Catalunya corresponent a l'any 2001 (tram. 360-00006/06). Presentació. Tramesa a la Comissió. 5

4. INFORMACIÓ
4.80. Síndic de Greuges

Informe del Síndic de Greuges al Parlament de Catalunya corresponent a l'any 2001 (tram. 360-00006/06). 5

LLIBRE PRIMER

PRIMERA PART

PRESENTACIÓ 6

PUNTS A DESTACAR 7

1. Estadística 7

2. Mesures organitzatives i de divulgació 8

2.1. El Servei d'Informació al Ciutadà 8

2.2. El resum de l'Informe 8

2.3. La web 8

3. Col·laboració amb altres ombudsman 8

4. Consideracions sectorialment més remarcables 8

4.1. Administració general 9

4.2. Ordenació del territori 10

4.3. Tributari 10

4.4. Sanitat 11

4.5. Consum 11

4.6. Treball i pensions 12

4.7. Serveis socials 12

4.8. Estudis universitaris i cultura 13

4.9. Justícia 13

4.10. Infants 14

4.11. Dones 14

4.12. Immigració 14

LLIBRE PRIMER

SEGONA PART

SECCIÓ 1. ADMINISTRACIÓ GENERAL 19

PROCEDIMENT ADMINISTRATIU 19

1. Introducció 19

2. Efectes del retard en el compliment de tràmits per les persones interessades 19

3. Dret d'accés a arxius i registres 20

4. A propòsit de la taxa per la retirada del vehicle 21

5. El domicili del denunciat a l'efecte de notificacions 23

6. Dificultats a l'exercici de les funcions dels grups i regidors municipals 24

6.1. El nou règim de convocatòria i celebració dels plens ordinaris i extraordinaris dels ens locals 24

6.2. L'accés dels grups municipals als mitjans de comunicació de titularitat municipal 25

7. La participació dels ciutadans en els afers públics 26

8. Coordinació administrativa 28

9. Altres recomanacions i suggeriments de caràcter general 28

10. Seguiment d'actuacions d'exercicis anteriors 29

FUNCIÓ PÚBLICA 30

1. Introducció 30

2. La readscripció dels funcionaris docents 31

3. Els criteris per a la designació de personal interí i substitut en la funció pública docent 32

4. El personal interí de l'Administració de justícia 34

5. Altres qüestions referents a la funció pública docent 34

5.1. Sistemes de selecció 34

5.2. L'assetjament psicològic 36

6. Altres recomanacions i suggeriments de caràcter general 37

CONTRACTACIÓ ADMINISTRATIVA I EXPROPIACIÓ FORÇOSA 39

1. Introducció 39

2. La inclusió de les clàusules socials a la contractació administrativa 39

3. Utilització dels béns de domini públic 42

4. Suggeriments per a la millora de la prestació de serveis públics 43

5. Altres recomanacions i suggeriments de caràcter general 45
6. Seguiment d'actuacions d'exercicis anteriors 45
RESPONSABILITAT EXTRACONTRACTUAL 45
1. Introducció 45
2. El naixement de la responsabilitat patrimonial: el nexe causal 46
3. Altres qüestions relatives a la responsabilitat patrimonial de l'Administració 49
3.1. Responsabilitat patrimonial de l'Administració en danys causats per un concessionari d'un servei públic 49
3.2. El paper de les companyies d'assegurances en els procediments de responsabilitat patrimonial de les administracions públiques 49
3.3. Extinció de la responsabilitat patrimonial 50
DRETS ELECTORALS 51
1. Introducció 51
2. El transfuguisme a les corporacions locals 51
SEGURETAT CIUTADANA 53
1. Introducció 53
2. L'actuació proporcional de les forces de seguretat davant de situacions de violència 54
3. Actuacions en relació amb les persones desaparegudes 55
4. Seguiment d'actuacions d'exercicis anteriors 58
4.1. Problemes d'infraestructura a les comissaries dels Mossos d'Esquadra 58
4.2. La utilització dels Mossos d'Esquadra per practicar les notificacions i les citacions 58
4.3. Valoració final 59
SECCIÓ 2. ORDENACIÓ DEL TERRITORI 59
HABITATGE 59
1. Introducció 59
2. Control administratiu de la qualitat de l'edificació dels habitatges protegits 60
3. Reallotjament 62
4. La residència habitual i permanent com a requisit per obtenir ajuts 64
5. Seguiment d'actuacions d'exercicis anteriors 66
URBANISME 67
1. Introducció 67
2. La legislació sectorial i el planejament urbanístic 68
3. Les construccions fora d'ordenació 70
4. Les competències de l'Administració en matèria de carreteres 71
5. Altres recomanacions i suggeriments de caràcter general 72
MEDI AMBIENT 73
1. Introducció 73
2. Els aparells d'aire condicionat 73
3. Les antenes de telefonia mòbil 75
4. La implantació de l'energia eòlica a Catalunya 79
5. Informació ambiental 80
5.1. La condició jurídica d'interessat en els expedients administratius que afecten el medi ambient 80
5.2. L'exercici del dret d'accés a la informació ambiental 84
5.3. La informació que apareix en el curs de la tramitació d'un procediment administratiu amb incidència ambiental 87
6. Altres recomanacions i suggeriments de caràcter general 89
7. Seguiment d'actuacions d'exercicis anteriors 91
SECCIÓ 3. TRIBUTARI 94
1. Introducció 94
2. Contribucions especials: sistema de finançament de les administracions locals 94
3. Taxes i preus públics 97
3.1. Diferenciació de quotes per raó de residència 97
3.2. Diferents formes d'aplicació de les taxes per part de l'Administració local 98
3.3. Una taxa concreta: la taxa del control estadístic sobre les revisions dels ascensors 101
4. Les tarifes de serveis prestats en règim de dret privat 103
5. La gestió tributària. Dificultats plantejades durant l'any 104
6. Seguiment d'actuacions d'exercicis anteriors 109
SECCIÓ 4. SANITAT 109
1. Introducció 109
2. Síndrome de fàtiga crònica i fibromiàlgia. Malalties de difícil diagnòstic i tractament 110
3. Drets i deures dels ciutadans en relació amb la salut i l'atenció sanitària 113
4. Reproducció humana assistida, fecundació *in vitro* (FIV): mesures i finançament 118
5. Altres recomanacions i suggeriments de caràcter general 120
6. Seguiment d'actuacions d'exercicis anteriors 121
SECCIÓ 5. CONSUM 124
1. Introducció 124
2. El sistema tarifari integrat de transport públic a l'àrea d'influència de la ciutat de Barcelona 126
2.1. Valoració dels supòsits que han generat queixes dels ciutadans 126
2.2. Conclusions i suggeriments proposats 127
3. La cobertura del servei universal de telefonia a les zones allunyades de les concentracions urbanes 128
4. Manca de coordinació administrativa en la resolució de la denúncia d'un ciutadà a qui els responsables d'un local d'oci no van voler servir 129
5. L'explicació als ciutadans, per part de les administracions, de les seves decisions discrecionals. El cas del Trambaix 129
6. Altres recomanacions i suggeriments de caràcter general 131
SECCIÓ 6. TREBALL I PENSIONS 133
TREBALL 133
1. Introducció 133
2. Relacions laborals i reforma 133

3. Gestió de l'ocupació i mercat de treball 135
4. Difícil integració laboral dels joves i les persones de més de quaranta-cinc anys 136
5. Persones discapacitades i inserció laboral 138
6. Riscos laborals. Baixes psicosocials en el treball i malalties professionals 138
PENSIONS 140
1. Introducció 140
2. Les prestacions i pensions públiques 141
3. El règim especial de la seguretat social dels treballadors autònoms 144
4. Pensions de l'extingit règim d'assegurança obligatòria de vellesa i invalidesa (SOVI) 146
5. Pensions de viduïtat 146
6. Prestacions per maternitat. Períodes de descans 147
7. Beneficis per als qui van patir presó i camps de concentració 149
SECCIÓ 7. SERVEIS SOCIALS 150
1. Introducció 150
2. Serveis socials: les mateixes problemàtiques 151
2.1. Gent gran 151
2.2. Persones disminuïdes: psíquiques i físiques 153
2.3. Situacions de pobresa 157
SECCIÓ 8. ESTUDIS UNIVERSITARIS I CULTURA 160
ESTUDIS UNIVERSITARIS 160
1. Introducció 160
2. La situació dels professors universitaris 160
3. Mobilitat interuniversitària 161
4. Accés a la universitat 162
5. El cost dels estudis universitaris 164
6. Seguiment d'actuacions d'exercicis anteriors 166
NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA 166
1. Introducció 166
2. Balanç de la Llei de política lingüística 166
2.1. La llengua de les administracions públiques 167
2.2. El català en l'àmbit socioeconòmic 169
ALTRES ASPECTES CULTURALS 169
1. Introducció 169
2. Mitjans de comunicació audiovisual 170
3. Accés a arxius 171
4. Federacions esportives 172
5. Seguiment d'actuacions d'exercicis anteriors 173
SECCIÓ 9. JUSTÍCIA 173
ADMINISTRACIÓ DE JUSTÍCIA 173
1. Introducció 173
2. El funcionament del servei públic de la Justícia: la percepció dels ciutadans, les mesures a adoptar per millorar-lo 174
3. Altres recomanacions i suggeriments de caràcter general 178
SERVEIS PENITENCIARIS 180
1. Introducció 180
2. Seguiment d'actuacions d'exercicis anteriors 181
SECCIÓ 10. INFANTS 184
1. Introducció 184
2. Els quatre drets principals 185
3. Drets civils i polítics 186
4. L'entorn familiar i altres tipus de tutela 188
5. Salut i benestar 194
6. Educació i joc 198
7. Mesures especials de protecció 202
8. Seguiment d'actuacions d'exercicis anteriors 203
SECCIÓ 11. DONES 203
SECCIÓ 12. IMMIGRACIÓ 204
1. Introducció 204
2. El desallotjament dels estrangers subsaharians 205
3. El dret a contraure matrimoni 206
3.1. El reagrupament familiar derivat de matrimoni 206
3.2. Els matrimonis de conveniència 206
4. L'ordenació dels fluxos migratoris 210
5. Els estrangers en situació irregular 212
6. Seguiment d'actuacions d'exercicis anteriors 213
SECCIÓ 13. SERVEI D'INFORMACIÓ AL CIUTADÀ 214
1. Introducció 214
2. Informació i difusió de les funcions del Síndic de Greuges 214
3. Algunes remarques sobre les consultes 214
4. Els desplaçaments fora de la seu 215
5. Les queixes privades 215
SECCIÓ 14. ACTUACIONS D'OFICI 217
1. Introducció 217
2. Relació de les actuacions d'ofici realitzades 217

LLIBRE PRIMER
TERCERA PART

ANNEX 1: DADES GENERALS DE LES ACTUACIONS DEL SÍNDIC DE GREUGES 224
ANNEX 2: SERVEI D'INFORMACIÓ AL CIUTADÀ (SIC) 225
ANNEX 3: CLASSIFICACIÓ TERRITORIAL DE LES QUEIXES 228
ANNEX 4: CLASSIFICACIÓ DE LES ACTUACIONS PER LA TEMÀTICA QUE PLANTEGEN 235
ANNEX 5: CLASSIFICACIÓ DELS EXPEDIENTS PER ADMINISTRACIONS AFECTADES 237
ANNEX 6: DADES DE TRAMITACIÓ DELS EXPEDIENTS 242

ANNEX 7: RELACIÓ DE RESOLUCIONS AMB UN RESUM DEL SEU CONTINGUT I LA INDICACIÓ DE LA POSICIÓ PRESA PER L'ADMINISTRACIÓ 246

ANNEX 8: RELACIÓ D'ADMINISTRACIONS QUE NO HAN COL·LABORAT AMB EL SÍNDIC DE GREUGES 297

ANNEX 9: ACTIVITATS 299

1. Relacions amb el Parlament 299

2. Visites i reunions de treball 299

3. Visites i inspeccions a centres i dependències administratives 302

3.1. Centres penitenciaris 302

3.2. Centres de menors i d'ensenyament 302

3.3. Centres d'acollida de dones maltractades 303

3.4. Dependències policials i de custòdia de detinguts 303

4. Conferències, taules rodones, cursos i seminaris 303

5. Actes de representació 306

6. Visites protocol·làries 311

7. Mitjans de comunicació 311

8. Visites docents 312

ANNEX 10: COMPOSICIÓ DE LA INSTITUCIÓ 313

1. Personal 313

2. Formació del personal 314

3. Col·laboracions 315

4. Convenis 315

ANNEX 11: COL·LABORACIÓ AMB ALTRES OMBUDSMAN 316

1. Relacions institucionals dins l'àmbit estatal 316

2. Relacions institucionals dins l'àmbit català 318

3. Relacions institucionals dins l'àmbit internacional 319

ANNEX 12: L'INSTITUT EUROPEU DE L'OMBUDSMAN 320

ANNEX 13: FEDERACIÓ IBEROAMERICANA DE L'OMBUMDSMAN 322

ANNEX 14: PROGRAMA DE COOPERACIÓ INSTITUCIONAL AMB ELS BALCANS 325

1. Presentació 325

2. Ampliació a la regió dels Balcans 327

3. Coordinació del Programa des del nostre país i des de la regió balcànica 327

3.1. Coordinació des de Barcelona i Madrid 327

3.2. Viatges d'identificació i seguiment a la regió dels Balcans 327

3.3. Contrapart local: Centre de Drets Humans de la Universitat de Sarajevo 328

4. Assistència tècnica permanent a les institucions locals 329

5. Col·laboració amb les organitzacions internacionals 329

6. Edició en llibre de les ponències de la taula rodona sobre la defensa davant el Tribunal de La Haia 330

7. Activitats organitzades en el nostre país 331

7.1. *Stage* dels assessors de l'Ombudsman de la Republika Srpska 331

7.2. *Stage* dels assessors de l'Ombudsperson de Kosovo 332

7.3. *Stage* de la Junta de Coordinació per a la formació de jutges i fiscals a la Federació de Bòsnia-Hercegovina i a la Republika Srpska 333

7.4. Stage dels representants dels Col·legis d'Advocats de Sèrbia i Montenegro 334

8. Activitats als Balcans 334

8.1. Participació en el Seminari sobre el model d'institució d'Ombudsman per a la República Federal de Iugoslavia 334

8.2. Taula rodona sobre «Tràfic humà transfronterer: els drets dels migrants a la nova frontera europea» 335

8.3. Taula rodona sobre «El paper de la Fiscalia en la lluita contra la corrupció contra la droga» 336

9. Divulgació del programa 337

ANNEX 15: EL PROCÉS DE DESCENTRALITZACIÓ DE L'OFICINA DEL SÍNDIC DE GREUGES: ELS DESPLAÇAMENTS FORA DE LA SEU 337

ANNEX 16: ELS INFORMES AL PARLAMENT EMESOS PEL SÍNDIC DE GREUGES 338

LLIBRE SEGON

VIOLÈNCIA DOMÈSTICA CONTRA LES DONES

1. Introducció 341

2. Factors que incideixen en la violència domèstica 342

3. Perfil de les dones maltractades 342

3.1. Circumstàncies personals 342

3.2. Situació 343

3.3. El maltractament 343

3.4. Seqüeles 344

3.5. Situació judicial 344

4. El sistema d'atenció a les dones maltractades 344

4.1. Mitjans utilitzats per l'Administració 344

4.2. Atenció inicial 345

4.3. Centres d'acolliment 345

4.4. Seguretat 346

4.5. La sortida 346

4.6. Resultats del servei prestat 347

5. Problemes del sistema d'atenció a les dones maltractades 347

5.1. Problemes en l'atenció inicial 347

5.2. Problemes als centres d'acolliment 348

5.3. Problemes en la reincorporació 351

6. Recomanacions i conclusions 352

6.1. Atenció inicial 352

6.2. Centres d'acolliment 353

6.3. La sortida 354

3. TRAMITACIONS EN CURS

3.30. ALTRES TRAMITACIONS

3.30.04. PROCEDIMENTS RELATIUS ALS INFORMES DEL SÍNDIC DE GREUGES

Informe del Síndic de Greuges al Parlament de Catalunya corresponent a l'any 2001
Tram. 360-00006/06

Presentació

Acord: Mesa del Parlament, sessió del 12.03.2002

La Mesa del Parlament ha pres nota de l'Informe del Síndic de Greuges al Parlament de Catalunya corresponent a l'any 2001 (tram. 360-00006/06).

Tramesa a la Comissió

Comissió competent: Comissió del Síndic de Greuges.

Acord: Mesa del Parlament, escoltada la Junta de Portaveus, sessions del 12.03.2002.

4. INFORMACIÓ

4.80. SÍNDIC DE GREUGES

Informe del Síndic de Greuges al Parlament de Catalunya corresponent a l'any 2001
Tram. 360-00006/06

ÍNDEX

LLIBRE PRIMER

PRIMERA PART

PRESENTACIÓ

PUNTS A DESTACAR

1. Estadística

2. Mesures organitzatives i de divulgació

2.1. El Servei d'Informació al Ciutadà

2.2. El resum de l'Informe

2.3. La web

3. Col·laboració amb altres ombudsman

4. Consideracions sectorialment més remarcables

4.1. Administració general

4.1.1. Procediment administratiu

4.1.2. Funció pública

4.1.3. Contractació administrativa. Expropiació forçosa

4.1.4. Responsabilitat patrimonial

4.1.5. Drets electorals

4.1.6. Seguretat ciutadana

4.2. Ordenació del territori

4.2.1. Habitatge

4.2.2. Urbanisme

4.2.3. Medi Ambient

4.3. Tributari

4.4. Sanitat

4.5. Consum

4.6. Treball i pensions

4.6.1. Treball

4.6.2. Pensions

4.7. Serveis socials

4.8. Estudis universitaris i cultura

4.8.1. Estudis universitaris

4.8.2. Normalització lingüística

4.8.3. Altres aspectes culturals

4.9. Justícia

4.9.1. Administració de justícia

4.9.2. Serveis penitenciaris

4.10. Infants

4.11. Dones

4.12. Immigració

LLIBRE PRIMER

PRIMERA PART

PRESENTACIÓ

De conformitat amb allò establert a l'article 30 de la Llei de Catalunya 14/1984, de 20 de març, del Síndic de Greuges, es presenta al Parlament de Catalunya l'Informe corresponent a les actuacions de l'any 2001. Tot i que l'Informe s'ha acabat de redactar el 4 de març de 2002, es refereix a l'any 2001, per bé que hem intentat incorporar-hi les novetats en la tramitació de les nostres actuacions que poguessin ser significatives, produïdes fins als primers dies de febrer.

L'Informe manté, substancialment, l'estructura del de l'any anterior amb alguns canvis que tot seguit comentarem. Novament, es compon de dos llibres, el primer dels quals s'ha dividit en tres parts de dimensió molt desigual. La primera part del Llibre primer la integren aquesta presentació i l'apartat que denominem «Punts a destacar», en el qual, en forma de conclusions, resumim algunes de les consideracions que ens suscita l'anàlisi de les actuacions de les administracions considerades durant l'exercici, tot seguint la sistemàtica de seccions i apartats de l'Informe. Any rere any hem recordat que aquestes reflexions cal posar-les en relació amb el text íntegre de l'Informe car només així s'hi poden integrar els matisos que en la valoració d'una activitat complexa cal introduir. Els punts a destacar pretenen anunciar, en poques pàgines, allò que és objecte de consideració més detallada a continuació. Permeten, doncs, una visió de conjunt ràpida; però al preu d'un cert esquematisme.

La segona part del Llibre primer, dividida en seccions i apartats i amb la qual intentem donar una visió del funcionament de les administracions públiques –en particular en els aspectes que, en la nostra opinió, haurien de millorar– recull l'exposició de la nostra activitat en la tramitació de les actuacions, les queixes dels ciutadans i les actuacions d'ofici.

En el desenvolupament de l'exposició mantenim el mateix criteri que en l'Informe 2000: una introducció a les qüestions que seran objecte de comentari en cada capítol i l'anàlisi subsegüent. Despleguem aquesta anàlisi mitjançant una seqüència constituïda per unes consideracions teòriques o materials i la narració d'unes actuacions concretes que exemplifiquen que es tracta d'argumentacions sobre problemes reals i no pas de meres elucubracions. En algunes ocasions, excepcionalment, s'ha optat per refondre dins del plantejament teòric la narració del relat empíric de què porta causa i aquest no es reprodueix a part.

Com l'any passat, dels diversos assumptes que hem considerat durant l'exercici, hem optat per seleccionar aquells que volem remarcar per alguna raó: perquè afecten un nombre considerable de persones o d'administracions, per reiterats, per no haver estat tractats en altres ocasions... La consulta de l'annex 7 de la tercera part del Llibre primer fa palès –amb alguna excepció, com en l'apartat de drets electorals, on tractem l'únic cas plantejat– que l'exposició que fem no esgota la problemàtica que ens ha arribat en l'àmbit considerat (Procediment administratiu, Pensions...).

Les recomanacions –propostes de modificació normativa– i els suggeriments de caràcter general –amb què advoquem per una interpretació concreta de les normes o de l'organització dels serveis– que hem formulat, s'exposen en un epígraf que incorpora aquests dos termes, recomanacions i suggeriments, en el cas que per raó de connexió temàtica no s'hagin exposat ja en un epígraf concret. Igual inserció donem al seguiment d'actuacions d'exercicis anteriors: epígraf propi si per raó de la temàtica no s'han exposat en un apartat previ.

La tercera part del Llibre primer inclou setze annexos: els sis primers presenten dades estadístiques, i la resta desenvolupen diverses qüestions institucionals, com ara alguns problemes amb què ens hem trobat, entre els quals la manca de col·laboració d'algunes administracions; l'exposició d'activitats diverses de la tramitació de queixes, des de les conferències impartides a la col·laboració amb altres Ombudsmen de Catalunya, de l'Estat o de la resta del món o l'intent d'apropar-nos als diversos territoris del país.

El Llibre segon, molt més breu, com sempre, és una reflexió que pretenem compartir amb el Parlament en primer lloc, en tant que destinatari preferent d'aquest Informe per disposició legal coherent amb la configuració de la Institució com a comissionada seva; però també amb les diferents administracions públiques amb les quals ens relacionem i amb el conjunt de la societat. Són les consideracions que ens suscita en un determinat moment el fet de posar en relació determinades demandes dels nostres ciutadans amb la percepció que ens permet la nostra presència social.

Aquest any l'hem dedicat a considerar les circumstàncies en què es produeix la violència contra les dones i algunes de les respostes que les administracions públiques hi donen. Una situació punyent i molt greu ja considerada en informes anteriors i que no cessa. Enguany, amb la intenció de remarcar la importància d'aquesta qüestió, hem refós la secció dedicada a Dones i el Llibre segon.

Tornant a la segona part del Llibre primer, cal dir que els retocs d'estructura han consistit en la refosa en l'apartat de Funció pública dins de la secció d'Administració general, de les consideracions sobre aquesta matèria disperses en altres seccions, com ara la d'Ensenyament, que incloïa les consideracions sobre la Funció pública docent. Només hem mantingut amb un tractament diferenciat els casos relatius al professorat universitari, que es comenten dins de l'apartat d'Estudis universitaris, que, amb Normalització lingüística i Altres aspectes culturals, integra la secció d'Estudis universitaris i Cultura.

D'altra banda, la secció d'Ensenyament s'ha refós amb la d'Infants, per tal d'intentar, tot corresponent a la petició de la Comissió Parlamentària del Síndic de Greuges, accentuar els tractaments transversals allà on fos possible.

Així, les seccions en què s'estructura aquesta segona part del Llibre primer són:

1. Administració general.

– Procediment administratiu

– Funció pública

– Contractació administrativa i Expropiació forçosa

– Responsabilitat extracontractual

– Drets electorals

– Seguretat ciutadana

2. Ordenació del territori

– Habitatge

– Urbanisme

– Medi ambient

3. Tributària

4. Sanitat

5. Consum

6. Treball i pensions

– Treball

– Pensions

7. Serveis socials

8. Estudis universitaris i cultura

– Estudis universitaris

– Normalització lingüística

– Altres aspectes culturals

9. Justícia

– Administració de justícia

– Serveis penitenciaris

10. Infants

11. Dones

12. Immigració

13. El Servei d'Informació al Ciutadà

14. Actuacions d'ofici

Em permeto uns breus comentaris sobre la relació anterior. Torna a aparèixer Responsabilitat extracontractual, que no vam incorporar el 2000 davant la similitud dels casos plantejats amb els exposats el 1999.

Tot i que hem intentat, en la línia de l'any passat, contenir l'extensió de l'Informe, els capítols de Medi Ambient i de Tributari han ultrapassat les dimensions que aleshores els vam donar.

En el cas de Medi Ambient, ha estat així per donar resposta a la demanda reiterada del nostre parer sobre la informació ambiental, això és, en quins casos un ciutadà, una associació o una Administració tenen dret a obtenir informació o a participar en els procediments amb connotacions ambientals tramitats per una altra Administració. El punt 5 d'aquest capítol el dediquem monogràficament i, per tant, amb una certa extensió, a aquests aspectes de la informació ambiental.

En l'apartat de Tributari, l'anàlisi de diverses qüestions relacionades amb les taxes i els preus públics, sobre els quals també se'ns ha demanat opinió amb una certa freqüència, o bé que afecten un nombre molt considerable de ciutadans –és el cas de la taxa pel control estadístic sobre les revisions dels ascensors i altres de configuració similar– n'explica l'extensió, que confiem justificada per les consideracions que s'hi fan.

La tercera part del Llibre primer inclou, com hem anunciat, setze annexos.

Els annexos 1 a 6 són els relatius a dades generals de les actuacions, Servei d'Informació al Ciutadà, classificació territorial, classificació temàtica, classificació per administracions afectades i dades de tramitació dels expedients que inclou el grau d'acceptació de les nostres consideracions.

L'annex 7 és constituït per la Relació de resolucions del Síndic, amb un resum del seu contingut i la indicació de la posició presa per l'Administració.

L'annex 8, Relació d'administracions que no han collaborat amb el Síndic, també incorpora, com l'any passat, una referència a les administracions que, malgrat col·laborar amb el Síndic, no ho fan amb la diligència que sembla just esperar-ne.

Als annexos 9, 10 i 11 exposem les Activitats del Síndic, la Composició de la Institució i les activitats de col·laboració amb altres Ombudsman.

Els annexos 12 i 13 contenen una informació relativa a l'Institut Europeu de l'Ombudsman i a la Federació Iberoamericana de l'Ombudsman. L'annex 14 exposa com el Programa de Cooperació Institucional amb Bòsnia-Hercegovina s'ha ampliat fins a ser un programa de cooperació institucional amb els Balcans.

Dediquem l'annex 15 als desplaçaments fora de la seu, un intent d'aproximar, personalment, la Institució a tots els ciutadans del país, sigui quina sigui la seva comarca de residència. L'any passat vam comentar les característiques de la nostra pàgina web, forma d'aproximació també, encara que més virtual.

Finalment, l'annex 16 conté la relació de totes les publicacions oficials, dels informes al Parlament i de les sessions en Comissió i en Ple d'aquests, i també la dels informes extraordinaris.

Com es pot veure i hem dit en altres ocasions, la tercera part del Llibre primer compleix, bàsicament, una funció de memòria d'activitats de l'exercici, mentre que la resta té l'objectiu predominant de subministrar al Parlament dades que l'ajudin a l'acompliment de la seva missió institucional: l'exercici de la potestat legislativa, l'aprovació del pressupost i el control i impuls de l'acció política i de govern. Això és el que hem pretès, amb més o menys encert, en les pàgines que segueixen.

Anton Cañellas
Síndic de Greuges de Catalunya

PUNTS A DESTACAR

1. ESTADÍSTICA

El nombre d'expedients iniciats l'any 2001 ha estat de 4.289, 62 dels quals d'ofici o per pròpia iniciativa de la Institució, i 4.227 expedients de queixa.

En relació amb l'any 2000, aquestes dades representen un increment de les queixes, que van ser 3.878, i una disminució de les actuacions d'ofici, que van ser 88. Totes dues dades s'han de ponderar. Pel que fa a les queixes, se n'han registrat dos grups repetits, l'un en l'àmbit de la sanitat en relació amb el trasllat d'un CAP, i un de referent al personal interí de l'Administració de justícia. Si deflectíssim aquestes queixes ens situaríem en unes xifres força similars a les de l'any anterior. Si ens referim a les actuacions d'ofici, la minva experimentada porta causa de dues circumstàncies. L'any 2000 es van fer un seguit de visites a comissaries de la policia autonòmica que enguany no s'han reproduït un cop assolits els objectius de recaptació d'informació pretesos. Simplement s'ha visitat la comissaria de Figueres, que va quedar pendent. D'altra banda, pel mateix motiu, no s'ha considerat tampoc necessari efectuar el mateix nombre de visites a establiments prestadors de serveis socials a gent gran i a persones amb discapacitats.

Efectuats els ajustos esmentats, podem parlar d'un marc d'estabilitat en el nombre d'actuacions, amb les lògiques oscil·lacions d'un exercici a un altre.

El percentatge d'acceptació de les nostres consideracions quan hem demanat a les administracions que modifiquessin la seva actuació se situa, el 31 de desembre, en el 83%, contra el 70% en les mateixes dates de l'any passat. Una altra vegada, si deflectíem les queixes repetides i, per tant, les consideracions repetides que també s'han acceptat, el percentatge de revisió de les decisions de les administracions estaria en un 73%, xifra molt similar a la registrada en aquelles dates. Els determinis que adoptin les administracions en les 96 resolucions pendents de resposta, que constitueixen un 9% del total de 1052, determinaran el grau de creixement d'aquest percentatge d'acceptació.

Els expedients enllestits durant l'any han estat 4.587. Els assumptes en tràmit el 31 de desembre, 1.233, han disminuït en 6 en relació amb la mateixa data de l'any anterior, que van ser 1.240.

2. Mesures organitzatives i de divulgació

2.1. El Servei d'Informació al Ciutadà

El total d'actuacions d'aquest servei de l'oficina del Síndic ha estat de 3.067; l'any 2000 van ser 3.078. Un comentari sobre la seva tasca, que inclou els desplaçaments fora de la seu –que han estat cinc durant l'any– s'exposa en la Secció 13. En l'annex estadístic 2 es presenten gràfics detallats sobre les característiques d'aquestes actuacions, dels usuaris del servei i la seva procedència geogràfica, i en l'annex 15 es fa un comentari més aprofundit dels desplaçaments fora de la seu.

2.2. El resum de l'Informe

Per sisè any consecutiu s'ha editat una exposició abreujada de l'Informe, en català, castellà i anglès. L'any 2000 s'ha adoptat el mateix format amb il·lustracions, que l'any 1999 vam publicar per primer cop tot cercant una presentació més atractiva. Ha ocupat 27 pàgines.

2.3. La web

La pàgina web www.sindicgreugescat.org ha continuat operativa durant l'any i hi hem introduït alguna millora, com ara la possibilitat de subscriure's a les novetats que es publiquen, de manera que, quan n'hi ha, es genera un missatge electrònic als subscriptors advertint-los-en. El nombre de visites ha estat de 5.258 i se n'han descarregat un total de 2.181 arxius.

3. Col·laboració amb altres ombudsman

L'any 2001 han continuat les freqüents relacions amb institucions de garantia de drets, en els àmbits català, estatal i internacional. Se'n fa una exposició succinta en els annexos 11 a 14. El primer en dóna una visió general, i els números 12 i 13 estan dedicats a l'Institut Europeu de l'Ombudsman i a la Federació Iberoamericana, respectivament. Finalment, el 14 comenta les activitats desenvolupades en el programa de cooperació amb els Balcans, del qual també volem dir uns mots en aquests punts a destacar.

El programa segueix una trajectòria ascendent. Si bé els dos primers anys l'activitat de cooperació va centrar-se en la col·laboració amb les dues entitats de Bòsnia-Hercegovina, l'any 2001 hem aconseguit que l'àmbit geogràfic del programa vagi més enllà del territori bosnià. Així, a més de fer la nostra aportació al procés de transició que viuen aquells països, possibilitem un fòrum de diàleg entre juristes de tota la regió.

D'altra banda, la tasca de la nostra contrapart local s'ha intensificat. També hem continuat treballant estretament amb les organitzacions internacionals, especialment amb l'OSCE, i tenint una presència significativa al Pacte d'Estabilitat per al Sud-est d'Europa.

Destaquem l'edició en llibre de les ponències de la taula rodona sobre el Tribunal de La Haia, un interessant document en tres llengües que reflecteix les posicions comunes i les perspectives diverses, segons el cas, dels lletrats amb experiència en els processos de defensa davant aquest tribunal.

Finalment, ens sentim molt complaguts d'haver rebut novament cartes d'agraïment i reconeixement de la nostra tasca per part de les institucions amb les quals col·laborem, ja que la seva opinió no només justifica la feina feta fins ara sinó que, a més, ens anima a continuar treballant en la mateixa direcció per tal d'aprofundir en els objectius del programa.

4. Consideracions sectorialment més remarcables

Tot seguit enunciem unes consideracions, en forma de conclusions i agrupades en uns apartats que coincideixen amb l'estructura de l'Informe, que miren de resumir allò que ens sembla més significatiu de l'Informe. Com també hem remarcat altres vegades i en la presentació d'aquest mateix Informe, cal insistir que aquestes consideracions s'han de posar en relació amb els raonaments que conté la segona part d'aquest Llibre, per incorporar-hi els matisos, les modulacions i l'àmplia

gamma de grisos que comprèn una realitat complexa com la que s'hi aborda.

4.1. Administració general

4.1.1. Procediment administratiu

Els defectes formals i els dubtes que es puguin plantejar en la tramitació d'un procediment administratiu s'han de resoldre en el sentit més favorable a la continuació, per assegurar una decisió sobre el fons de la qüestió.

El dret d'accés als documents públics comporta el deure de custodiar-los i conservar-los. La normativa d'avaluació s'ha d'aplicar a tots els documents públics, i sobre aquesta base se'n determina la conservació o bé l'eliminació.

Els butlletins municipals són un instrument al servei de la informació local i, per tant, de la pluralitat d'opcions polítiques presents en el consistori i, en conseqüència, el seu contingut l'ha de reflectir.

La taxa per retirada del vehicle es vincula al procediment administratiu sancionador que l'Administració ha de tramitar amb posterioritat a la denúncia i retirada del vehicle. Quan, per raons imputables a l'Administració, aquest procediment no finalitza i no hi ha sanció, no queda demostrat que el fet imposable de la taxa sigui imputable al conductor del vehicle retirat i no se'l pot considerar obligat tributari, per la qual cosa és procedent la devolució de l'import abonat.

4.1.2. Funció pública

En l'àmbit de la funció pública docent s'han d'adoptar mesures per evitar que es mantingui durant molts cursos l'adscripció provisional dels funcionaris docents que no poden accedir a una plaça definitiva, i que, quan finalment l'obtenen, els és determinada d'ofici per l'Administració. S'han d'arbitrar mitjans per evitar les greus conseqüències que comporta el desplaçament a localitats molt allunyades d'aquelles on durant anys havien exercit la tasca docent.

En relació amb les mesures per permetre compaginar la vida familiar i laboral, s'haurien de preveure les situacions creades per malalties greus dels ascendents a càrrec dels funcionaris.

4.1.3. Contractació administrativa. Expropiació forçosa

La promoció i l'estabilitat de l'ocupació, la contractació amb empreses d'economia social o l'adopció de mesures de seguretat en el treball són aspectes socials que cal integrar a la contractació pública.

És necessari potenciar la seva incorporació com a condicions d'execució dels contractes i estudiar la viabilitat de les clàusules socials com a factors a tenir en compte per avaluar les ofertes que presenten els empresaris que volen accedir a la contractació pública.

4.1.4. Responsabilitat patrimonial

Les administracions públiques han d'assumir el dret dels ciutadans a ser indemnitzats quan una actuació seva els produeix uns danys que no estan obligats a suportar.

Malgrat que la seva responsabilitat té caràcter objectiu, sovint les administracions no tramiten les reclamacions dels ciutadans i es limiten a traslladar-les a les companyies d'assegurances amb què han contractat aquesta eventualitat, que les gestionen com un sinistre més i els apliquen les normes de responsabilitat per culpa pròpia del sistema de responsabilitat civil.

4.1.5. Drets electorals

L'adopció d'un acord sobre el transfuguisme entre els diferents partits polítics amb representació parlamentària ens obliga a analitzar el sistema electoral per tal que, en el marc de la doctrina del Tribunal Constitucional, s'adoptin mesures que fomentin la confiança entre els electors i els elegits com a representants en els diferents processos electorals.

4.1.6. Seguretat ciutadana

Es considera necessari destinar més recursos a la desactivació dels conflictes, mitjançant la comunicació i el diàleg entre els agents socials per canalitzar les reivindicacions dels diferents moviments socials i reduir la intensitat dels conflictes. D'altra banda, un cop el conflicte es produeix, la resposta de les forces i cossos de seguretat ciutadana ha de ser sempre proporcionada, ja que els límits dels drets fonamentals han de ser interpretats amb criteris restrictius i en el sentit més favorable a l'eficàcia i l'essència dels drets.

També cal que el cos de Mossos d'Esquadra es doti d'eines que permetin aconseguir amb la màxima eficàcia i efectivitat la localització de persones desaparegudes, compaginant l'eficàcia i la confidencialitat operativa de les actuacions poclicials amb el respecte a la legalitat vigent sobre confidencialitat de les dades personals, els drets individuals de les persones i, sobretot, el dret a la intimitat. El Síndic valora positivament l'actuació dissenyada pel Departament d'Interior en relació amb les persones desaparegudes i en farà el seguiment, tenint en compte el gran dolor emocional que comporta aquesta pèrdua als familiars.

Continua essent necessari trobar una solució definitiva als problemes detectats a les comissaries dels Mossos d'Esquadra visitades l'any 2000, especialment en relació amb els problemes d'espai per arxivar els atestats, el dipòsit d'objectes o vehicles a disposició judicial i la utilització dels Mossos d'Esquadra per practicar les notificacions i els emplaçaments.

Finalment, el Síndic insisteix en la seva preocupació pel problema de la inseguretat ciutadana. La manca d'efectius policials comporta fer els esforços necessaris en dotació de personal i material per atendre les necessitats de seguretat ciutadana.

4.2. Ordenació del territori

4.2.1. Habitatge

La política de l'habitatge ha de tenir dues vessants: d'una banda la construcció d'habitatges nous a preus assequibles per satisfer tota la demanda social i, de l'altra, la conservació i el manteniment dels habitatges existents.

Quant a la participació de l'Administració en el foment de l'adquisició i lloguer d'habitatges, són molt importants els mitjans de control perquè els fons públics destinats als ajuts no s'apartin de l'objectiu d'afavorir un sector de la població els mitjans econòmics del qual no són suficients per satisfer la necessitat d'habitatge.

En aquest sentit, el requisit de residència habitual i permanent en un municipi té la finalitat d'evitar l'adquisició d'habitatges com a segona residència i de poder gestionar la demanda en l'àmbit municipal. Ara bé, creiem que si bé ha de ser un requisit a tenir en compte, aquesta exigència s'ha de ponderar relacionant-la amb altres circumstàncies –econòmiques i socials- que permetin atendre les necessitats més paleses.

Altrament, l'adquisició d'habitatges protegits per famílies afectades per expropiacions forçoses no ha de comportar més despeses econòmiques que les estrictament lligades al possible augment de valor de l'habitatge.

Finalment, pel que fa a les condicions dels habitatges, sobretot quan són protegits, és necessari un control eficaç per part de les administracions competents –ajuntaments i Direcció General d'Arquitectura i Habitatge– per evitar que uns defectes constructius d'inici es converteixin en problemes per al correcte ús i manteniment dels edificis.

4.2.2. Urbanisme

En l'ordenació territorial conflueixen diverses normes que regulen aspectes concrets que es consideren dignes d'una especial protecció. Si d'una banda tenim el planejament municipal, de l'altra hem de comptar també, a tall d'exemple, amb la normativa reguladora de les carreteres, la del patrimoni cultural, i amb els plans directors de coordinació.

Aquesta diversitat de normes implica la distribució de competències entre diverses administracions. L'exercici del dret a edificar, doncs, es veu sotmès a una pluralitat d'autoritzacions que el defineixen d'acord amb la regulació del terreny, i el propietari n'ha d'estar ben informat.

Per tot això, creiem que les administracions han de coordinar les seves tasques i aquesta coordinació s'ha de plasmar, sempre que sigui possible, en els instruments de planejament. Així doncs, s'han d'evitar contradiccions entre les regulacions contingudes en els plans generals i les determinacions d'altres lleis, com ara la reguladora dels usos forestals, per evitar que el mateix terreny admeti una edificació residencial d'acord amb una normativa; però no reuneixi els requisits d'edificabilitat d'acord amb una altra.

Altrament, la informació que es facilita al propietari d'un terreny ha de contenir, o com a mínim indicar, tots els aspectes que poden limitar el seu dret a edificar.

4.2.3. Medi ambient

La implantació de les energies renovables s'ha de fer compatible amb la preservació de determinats valors culturals i naturals. És per això que vam efectuar algunes consideracions al projecte de decret regulador de la implantació d'energia eòlica i al mapa eòlic.

La generalització de les instal·lacions d'aparells d'aire condicionat ha d'anar acompanyada d'una millor difusió informativa als ciutadans amb caràcter preventiu i, al mateix temps, d'una major celeritat en l'execució dels actes administratius encaminats a garantir el gaudi de la mateixa llar amenaçat per immisions sonores o tèrmiques provinents d'instal·lacions veïnes.

La condició jurídica d'interessat, a títol individual o col·lectiu, ha de ser mereixedora d'atenció de l'Administració, ateses les conseqüències jurídiques que porta implícita en relació amb la possibilitat que es pugui obtenir informació o participar en els procediments administratius amb trascendència ambiental.

Hem insistit en la necessitat de vetllar perquè la difusió d'informació relativa a la potabilitat de les aigües arribi a tota la població del municipi.

En diverses actuacions hem remarcat que el tràmit d'informació pública d'un procediment administratiu és essencial, perquè permeabilitza socialment els projectes que se sotmeten a autorització o llicència, la qual cosa facilita a l'Administració poder recaptar el parer, les objeccions o els suggeriments dels ciutadans, i el seu encert en la decisió final.

Les conseqüències de les innovacions tecnològiques en el camp de la telefonia mòbil, amb la incorporació de la tercera generació o tecnologia UMTS, ens auguren un futur amb més antenes, per la qual cosa cal fer un esforç per assolir les evidències científiques dels seus efectes i informar degudament els ciutadans per tal que siguin ells els qui, amb el joc de la llei del mercat, puguin optar per mantenir la demanda del producte o per posar fre a aquest creixement.

Hem fet el seguiment de les mesures adoptades per les administracions públiques en matèria de prevenció d'inundacions que van ser objecte d'anàlisi en un informe extraordinari que vam presentar a finals de l'any 2000. En aquest sentit, ens congratulem de la presentació per l'Agència Catalana de l'Aigua de l'estudi de delimitació de zones inundables per a la redacció de l'Inuncat.

Igualment, hem seguit el grau d'aplicació pràctica, que ha estat escàs, de les recomanacions formulades en l'Informe de 1998 en relació amb les motos nàutiques.

4.3. Tributari

Quant a la figura impositiva de les contribucions especials, ingrés de dret públic de les administracions locals i especialment de les municipals, coincidim amb els

que sostenen que cal efectuar-ne un estudi en profunditat per tal de plantejar-se la conveniència de modificar alguns dels termes en què aquest tribut és regulat actualment en la Llei 39/1988. Entre les queixes rebudes sovintegen les dels ciutadans que no consideren necessari ni especialment beneficiós efectuar un seguit d'obres que comporten pagar unes quanties, per aquest concepte, en ocasions prou elevades.

En l'aplicació de taxes i preus públics, constatem que les administracions tributàries han d'actuar amb força cautela, atès que de les modificacions normatives introduïdes respecte a totes dues figures de dret públic se'n deriva un cert confusionisme pel que fa a les possibilitats d'optar per una o per l'altra.

En l'àmbit de les taxes, en aquest cas de la Generalitat, finalment, el Govern va admetre l'argumentació del Síndic que els particulars no poden ser considerats contribuents de la taxa pel control estadístic de les certificacions de prova emeses per les entitats d'inspecció i control.

El sistema tarifari és una forma de remuneració que caldrà tenir cada cop més en compte, dins el concepte d'una Administració moderna que col·labori amb sectors privats en la prestació de serveis als ciutadans.

L'avenç en les noves tecnologies de la informació i la seva aplicació real i pràctica poden permetre la gestió de dades que facilitin a l'Administració tributària la pràctica de les notificacions als ciutadans, tot reduïnt el recurs sistemàtic a notificacions edictals i la repetició de casos on al ciutadà se li carreguen recàrrecs per problemes de comunicació.

Igualment, els beneficis fiscals que la norma atorga en un moment precís respecte a determinats tributs de cobrament periòdic no haurien de ser demanats pels beneficiats quan l'Administració sap a priori que es reuneixen els requisits per acollir-s'hi, sinó que aquesta els hauria de tramitar d'ofici.

4.4. Sanitat

En el marc d'un sistema sanitari que presta atenció a tothom de forma raonablement satisfactòria, continua pendent millorar l'atenció sanitària per a les persones amb malalties de difícil diagnòstic, l'acabament de la reforma de l'atenció primària, l'eradicació de les llistes d'espera, la reconversió psiquiàtrica, l'augment de recursos sociosanitaris i l'exercici real del dret a una atenció integral de la salut.

És per això que cal atendre i tractar adequadament els malalts amb la síndrome de fatiga crònica i la fibromiàlgia.

Igualment, cal assolir el compromís del Govern d'enllestir el procés de reforma de l'atenció primària durant l'any 2002.

Les llistes d'espera per a intervencions quirúrgiques corresponen a patologies que afecten, especialment, la gent gran. Cal sostenir l'esforç per continuar reduint les llistes d'espera en totes les regions sanitàries que tinguin un temps de resolució superior a sis mesos.

No ha de minvar el foment i la millora dels serveis dedicats a la salut mental, tant en els hospitals com en centres comunitaris i de reinserció, sinó que cal incrementar els recursos assistencials en la línia d'allò que disposa la Llei de pressupostos de la Generalitat per al 2002.

També hem insistit en la necessitat d'ampliar les prestacions sanitàries a Catalunya, sobretot, en salut bucodental i les places d'al·lergòlegs i d'anestesistes.

Finalment, ens felicitem que en la «Carta de drets i deures dels ciutadans en relació amb la salut i l'atenció sanitària», aprovada pel Departament de Sanitat, s'hagin incorporat diverses recomanacions del Síndic.

4.5. Consum

El Síndic de Greuges ha valorat positivament l'entrada en vigor del sistema tarifari integrat del transport públic a l'àrea metropolitana de Barcelona, en la mesura que incorpora la possibilitat de connectar diferents mitjans de transport públic dins un mateix trajecte, amb un únic bitllet i, per tant, a un cost inferior.

Valorem també els esforços que l'Administració gestora del sistema ha fet per corregir bona part de les situacions de perjudici que la implantació del nou sistema havia comportat per a alguns ciutadans.

Tot i amb això, aquesta Institució va entendre que calia considerar la possibilitat que, tot mantenint la lògica del model d'integrat, s'hi incorporessin dues modificacions que permetrien reduir més el nombre de ciutadans que se sentien perjudicats pel nou sistema: crear un bitllet senzill integrat, que permetés participar dels avantatges de la integració als viatgers ocasionals, i mantenir els títols monomodals dels Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya, com a opció per als usuaris d'aquest mitjà que fan trajectes que són més cars amb el bitllet integrat.

El Síndic s'ha interessat també l'any 2001 pel funcionament del sistema Trac, que dóna cobertura al servei de telefonia fixa en determinades zones de Catalunya, arran de les queixes que generen entre els usuaris les limitades prestacions i els problemes de funcionament d'aquest sistema.

En el marc d'aquesta actuació hem pogut constatar que s'han endegat diverses iniciatives per substituir aquest sistema per altres tecnologies de millor funcionalitat i amb més prestacions. Aquest procés es troba condicionat, fonamentalment, per dos factors: d'una banda, els factors tecnològics i de política d'inversions de l'operador que té encomanada la prestació del servei universal de telefonia –Telefónica–; i de l'altra, el fet que el sistema Trac, malgrat les seves evidents limitacions, s'adequa als requeriments d'aquest servei universal, tal com estan definits normativament en l'actualitat, sens perjudici de futures modificacions, que actualment estan en estudi tant a nivell estatal com de la Unió Europea.

Per aquesta raó, el Síndic ha entès que, malgrat que no es pot considerar, en el context normatiu vigent, que el sistema Trac vulneri les obligacions de l'operador que

presta el servei universal de telefonia, cal demanar als poders públics que impulsin les actuacions necessàries perquè la substitució de la tecnologia Trac sigui al més aviat possible una realitat a tot Catalunya, ja que la possibilitat de disposar d'un bon sistema de telecomunicacions i accedir a les noves tecnologies és un factor decisiu en les expectatives de desenvolupament de les comarques amb poca concentració d'habitants.

Arran de l'aprovació del projecte de tramvia que ha d'unir la comarca del Baix Llobregat amb Barcelona –l'anomenat Trambaix–, vam fer diverses consideracions. Entre les quals destaquem l'adreçada als alcaldes dels municipis afectats en el sentit que cal fer un esforç addicional d'informació adreçat als ciutadans perquè s'entenguin les raons d'haver triat aquesta opció de transport i la seva relació amb la xarxa del metro.

4.6. Treball i Pensions

4.6.1. Treball

Tot i les reformes laborals destinades a l'increment de l'ocupació, persisteix el repte de la seva qualitat, en el sentit de millorar l'estabilitat i desterrar la precarietat contractual existent.

Malgrat les mesures adoptades per l'Administració pública per crear ocupació, no se n'han obtingut els resultats desitjats, sobretot per als més grans de 45 anys i les persones discapacitades, per als quals aquestes mesures s'han continuat prorrogant i ampliant, amb suggeriments del Síndic en aquest sentit, per tal d'afavorir la discriminació positiva d'aquests col·lectius.

El dèficit en la protecció de la salut i en la prevenció de riscos laborals dels treballadors ha motivat el Síndic a suggerir la millora del sistema de protecció, pel que fa a les malalties i baixes psicosocials en el treball, no previstes com a malalties professionals en el Reial decret 1995/1978, de 12 de maig. Mesures com les proposades al punt 4.1.3., en relació amb la integració d'aspectes socials en la contractació pública, poden ajudar a combatre l'atur dels col·lectius de difícil inserció laboral i reduir-ne la sinistralitat.

4.6.2. Pensions

Tot i la revaloració anual de les pensions, molts pensionistes, sobretot les persones vídues i els perceptors de pensions SOVI, continuen amb prestacions insuficients durant la vellesa. En alguns casos, com el dels jubilats del «Règim de previsió d'entitats d'assistència medicofarmacèutica i accidents de treball», la prestació és inexistent. En l'apartat 4.7. assenyalem que una part considerable dels pobres del nostre país són persones grans. Aquestes insuficiències en són responsables en part.

Valorem positivament l'establiment d'un sistema de jubilació gradual i flexible, que reconegui l'experiència i els coneixements dels treballadors, així com també la seva carrera de cotitzacions a la seguretat social. Sense perdre de vista l'imperatiu d'assegurar la viabilitat del sistema, la reforma ha de perseguir afavorir més els treballadors i els jubilats que no pas el sistema.

La nova regulació de la jubilació flexible ha comportat la modificació de la normativa que el Síndic reclamava des de fa anys, sobre la pèrdua de subsidi per desocupació dels més grans de 52 anys, quan arribaven a l'edat de jubilació, i sobre la possibilitat de revisar el grau d'incapacitat després dels 65 anys, totes dues qüestions resoltes favorablement amb el Reial decret llei 16/2001, de 27 de desembre.

Hi ha afiliats al règim especial de treballadors autònoms que van pagar quotes amb els recàrrecs corresponents que no els van computar als efectes de la pensió. N'hi ha que han hagut de pagar quotes per períodes en què havien cessat l'activitat, per no complir el requisit formal de donar-se de baixa. Aquestes situacions s'han esmenat, de futur, amb uns canvis normatius efectuats en la línia d'allò que nosaltres vam proposar i el Defensor del Poble va recomanar al Ministeri de Treball i Afers Socials. Tot i amb això, subsisteix la injustícia soferta per aquelles persones, majoritàriament gent gran, que es trobaren en aquestes situacions abans de 1994.

Una vegada aprovades les disposicions normatives escaients en relació amb les indemnitzacions a les persones que van patir presó i camps de concentració com a conseqüència de la Guerra Civil espanyola, la tramitació de les sol·licituds no s'ha d'eternitzar com a conseqüència de dèficits de recursos de gestió o de recursos econòmics. Cal que les indemnitzacions procedents es paguin sense més demora.

4.7. Serveis socials

Les qüestions que tractem aquest any en l'àmbit dels serveis socials giren a l'entorn dels mateixos problemes que fa temps que assenyalem: les necessitats assistencials de la gent gran creixen a un ritme superior al de les prestacions que els ofereix el sistema, com també la necessitat d'incrementar i adaptar els serveis i els ajuts a les persones amb disminució física i psíquica, tot i la millora que s'ha produït en els darrers anys en l'atenció a aquests col·lectius, i, encara, el nombre preocupantment alt de persones que malviuen en situacions de pobresa i que, sense una actuació decidida i coordinada dels poders públics, evolucionen cap a situacions d'exclusió social i marginació de caràcter crònic.

Som conscients que s'han fet i es continuen fent esforços importants per resoldre aquestes situacions, que no hi ha receptes miraculoses que permetin solucions fàcils i immediates i que en el context actual de contenció de la despesa pública les propostes que impliquen increment de recursos són difícils d'implantar. No podem renunciar, però, a continuar denunciant i reclamant solucions per a les situacions de desatenció que els ciutadans ens exposen i que no reben una resposta satisfactòria de l'Administració social.

4.8. Estudis universitaris i cultura

4.8.1. Estudis universitaris

En el marc de la Unió Europea s'han intensificat les relacions entre comunitats universitàries. Cal que les universitats adoptin criteris més favorables a la mobilitat interuniversitària dels estudiants, de manera que aquests no trobin dificultats per seguir en diferents centres els seus estudis.

Aquesta mobilitat ha de comportar una millora en el règim de beques i ajudes als estudiants, per tal d'evitar que es produeixin discriminacions entre els alumnes per motius purament econòmics. En aquest sentit, constatem que resta sense resoldre l'aplicació dels beneficis a les famílies nombroses en les universitats privades, en no haver-se arbitrat mecanismes de compensació econòmica a aquestes per la seva aplicació.

Així mateix, entenem que caldrà evitar interpretacions restrictives de les normes reguladores de les vies d'accés a la universitat, com ara la relativa als estudiants amb titulació universitària. Igualment, ens sembla necessari flexibilitzar el criteri relatiu a la possibilitat d'obtenir el trasllat d'universitat per causes mèdiques.

D'altra banda, el previsible increment de la presència de persones amb discapacitats a les universitats, com a conseqüència de la reserva de places que s'hi fa, requereix adaptacions en les seves infraestructures i recursos.

En relació amb l'accés, s'ha de millorar el sistema d'informació i advertir els alumnes de la conseqüència de la no-devolució de l'import de la matrícula pagada, si no s'anul·la en un determinat termini, quan mitjançant el procés de preinscripció s'obté plaça per a uns estudis que s'ajusten més a les seves preferències.

4.8.2. Normalització lingüística

Malgrat que ja han passat quatre anys des que el Parlament va aprovar la Llei 1/1998, de 7 de gener, de política lingüística, el cert és que tant en l'àmbit dels poders públics, de forma més puntual, com en el dels sectors socioeconòmics, de manera més sovintejada, continuen plantejant-se alguns problemes pel que fa al respecte als drets lingüístics dels ciutadans.

4.8.3. Altres aspectes culturals

Sembla necessària una reordenació del sector audiovisual que doti de coherència les modificacions legislatives que s'han anat aprovant.

Així mateix, es requereix una posició més activa de les administracions públiques competents per tal que tots els ciutadans de Catalunya, amb independència del lloc on resideixen, tinguin accés als serveis de telecomunicació i puguin rebre els diferents canals de televisió.

4.9. Justícia

4.9.1. Administració de justícia

Un any més la lentitud en la tramitació dels procediments judicials, les disfuncions en l'organització de les oficines judicials i la crònica insuficiència dels mitjans materials i personals de l'Administració de justícia han constituït el gros de les queixes formulades al Síndic de Greuges en aquest àmbit.

Des de fa anys que insistim en la necessitat de reformar en profunditat l'Administració de justícia duent a terme les reformes normatives i dotant-la dels mitjans necessaris, humans i materials, per fer-ne una Administració àgil i eficaç.

Com dèiem en l'Informe de l'any 2000, la concurrència competencial i la manca d'assumpció recíproca de responsabilitats entre el Govern central i les autoritats autonòmiques és una de les causes per les quals l'Administració de justícia funciona amb un nivell d'ineficàcia superior al de la resta d'organitzacions administratives de l'Estat. Caldrà veure en quina mesura el desenvolupament de l'anomenat «Pacte per a la justícia» dóna resposta als reptes de dotar suficientment de recursos i d'aclarir el repartiment competencial entre el Govern central i els executius autonòmics.

En relació amb la manca de personal, és evident que a Catalunya falten jutges; hi ha moltes places vacants i no hi ha jutges substituts disponibles. Tot i amb això, s'han adoptat algunes mesures per pal·liar aquesta situació. D'altra banda, els jutges han de disposar de mitjans proporcionats a les tasques que tenen encomanades per poder complir la funció que la mateixa Constitució els encomana. En aquest sentit, cal que les seves retribucions i el sistema d'ascens garanteixin la seva independència.

Respecte als mitjans materials, s'ha fet un esforç per introduir equips informàtics.

Per últim, hem de posar de manifest la necessitat de facilitar als periodistes que informen sobre tribunals les claus interpretatives necessàries per entendre el món judicial –el qual té un llenguatge propi– i articular mesures per facilitar la divulgació del contingut de resolucions que, a vegades, als mateixos juristes no els són fàcils de comentar.

4.9.2. Serveis penitenciaris

En l'Informe d'enguany no s'inclou el resultat de les visites efectuades als centes penitenciaris de Catalunya, ja que estem elaborant un informe extraordinari que vol ser una aproximació al sistema penitenciari de Catalunya des de diversos aspectes.

En els darrers mesos hi ha un debat intens sobre la seguretat a les presons de Catalunya, sobre l'atorgament de permisos i sobre el mateix model penitenciari.

La població penitenciària ha augmentat, significativament, i en canvi no ha augmentat el nombre de places disponibles, la qual cosa ha donat lloc a un increment del nombre d'interns per cel·la. Aquest increment del

nombre de reclusos, sense que hi hagi hagut una ampliació de les instal·lacions, ha afectat les possibilitats de tractament, l'augment de la conflictivitat als centres i ha comportat una major dificultat en la vigilància dels interns dels centres penitenciaris.

Per aquests motius hem recomanat al Departament de Justícia que consideri la revisió del programa d'execució en el temps del pla de substitució dels centres penitenciaris de Barcelona així com també l'adopció de mesures alternatives, amb caràcter urgent, per pal·liar la situació de massificació dels centres.

En el seguiment d'actuacions iniciades en l'exercici anterior, ens felicitem que la Direcció General de Serveis Penitenciaris hagi dictat la Circular 3/2001, acollint un suggeriment nostre, sobre les garanties que han de presidir els escorcolls de les cel·les dels interns.

4.10. Infants

A fi de configurar una visió global de la infància que ajudi a atendre millor les situacions de risc, assenyalem la necessitat d'estar atents als esdeveniments mundials, com la celebració de la Sessió especial de les Nacions Unides sobre la Infància el proper mes de maig a Nova York, o el Congrés sobre l'Explotació Sexual Infantil el passat mes de desembre a Yokohama.

Les mesures preses per a l'atenció especial als menors magribins no acompanyats no requereixen, al nostre entendre, una normativa específica. Som partidaris, en canvi, d'una modificació global de la Llei 37/1991, de 30 de desembre, sobre mesures de protecció dels menors desemparats i de l'adopció.

Volem insistir en la formació especialitzada de tots els professionals que intervenen en situacions que afecten els infants, a fi d'afinar millor en l'aplicació dels principis recollits en la Convenció de les Nacions Unides sobre els Drets dels Infants i, en especial, de l'interès superior de l'infant, i de l'escolta de la seva opinió.

Calen més espais de participació real dels infants en la societat i en el seu entorn més proper, en la seva concreció de la promoció dels consells municipals d'infància.

Demanem la promoció de l'acolliment familiar, donant les facilitats materials i el recolzament tècnic que possibilitin la seva implantació, i ens reiterem en la insuficiència de recursos residencials alternatius a la família en el sistema de protecció a la infància, especialment de places de centres residencials d'acció educativa intensiva.

S'evidencia la necessitat de la supervisió de l'aplicació del Projecte Educatiu dels centres residencials d'acció educativa en els seus aspectes pedagògics a fi de garantir els drets dels infants i adolescents tutelats.

En l'àmbit del dret a l'educació hem de destacar el nou Decret 31/2002, de 5 de febrer, del règim d'admissió d'alumnat als centres docents concertats o sufragats amb fons públics, i l'esforç que cal fer en la seva aplicació, sobretot pel que fa a la constitució de les àrees singulars i al funcionament de les comissions d'escolarització.

Preocupa la manca d'informació dels ciutadans sobre diversos aspectes de l'escolarització que contribueixen a assegurar la gratuïtat de l'ensenyament.

La manca de desplegament de la Llei 8/1995, de 27 de juliol, d'atenció i protecció dels infants i adolescents, demanada reiteradament per la nostra Institució, no ens permet resoldre aquelles queixes i actuacions d'ofici relacionades amb els drets a l'informació adequada, la intimitat i la privacitat.

4.11. Dones

Aquesta secció de l'Informe s'ha refós, enguany, amb el Llibre segon, i és per això que, en aquest punt, ens remetem a les seves conclusions.

4.12. Immigració

Per abordar les qüestions que genera la immigració a casa nostra –cues al carrer davant d'oficines públiques, situació de desemparament d'alguns immigrats, entre d'altres– cal un funcionament àgil i eficaç de l'Administració de l'Estat. Això requereix una voluntat de prioritzar políticament l'atenció al fenomen de la immigració per evitar que aquestes situacions es cronifiquin. Aquesta voluntat política ha d'anar acompanyada d'una dotació de personal i recursos econòmics per fer-hi front. I en aquells àmbits en què concorrin competències d'altres administracions del nostre territori, s'han de fer realitat els principis bàsics que regulen les relacions interadministratives: lleialtat institucional, respecte a l'exercici legítim de les competències de les altres administracions, informació recíproca, etc., establerts a l'article 4 de la Llei de procediment administratiu.

Ha augmentat el nombre dels matrimonis mixtos entre espanyols i/o estrangers residents legals i nacionals de tercers països. En aquest Informe expressem la preocupació davant la lentitud a inscriure aquests matrimonis en el Registre Civil. D'altra banda, assenyalem que la lluita contra els falsos matrimonis o matrimonis de conveniència no es pot fer a costa de limitar el dret a contreure matrimoni, que és un dret subjectiu de tota persona, ni és possible coartar-lo amb tràmits desproporcionats ni denegar-ne el reconeixement si es va celebrar vàlidament en un altre país.

Mentre els factors que porten els immigrats a abandonar els seus països d'origen no cessin o minvin –dificultats allà per tirar endavant un projecte vital i demanda de mà d'obra aquí– i mentre l'Estat espanyol no pugui executar les ordres de devolució, retorn o expulsió dictades, no podem fingir que aquestes persones no hi són. Ni moralment ni humanament no podem permetre que caiguin en la marginació. Per això, cal preveure mecanismes que els permetin viure amb dignitat, la qual cosa contribuirà a facilitar la convivència amb els nacionals i a mantenir la cohesió de la nostra societat.

LLIBRE PRIMER

SEGONA PART

ÍNDEX

SECCIÓ 1. ADMINISTRACIÓ GENERAL

PROCEDIMENT ADMINISTRATIU

1. Introducció

2. Efectes del retard en el compliment de tràmits per les persones interessades

– Denegació d'un ajut per presentar els documents que esmenen la sol·licitud fora de termini

3. Dret d'accés a arxius i registres

– Documentació innecessària per expedir un certificat

– La conservació i custòdia de documents públics

4. A propòsit de la taxa per la retirada del vehicle

– Conseqüències de la no-prossecució d'un procediment sancionador pel que fa a la taxa de la grua

– Sobreseïment d'un procediment sancionador sense devolució de l'import de la taxa de la grua

5. El domicili del denunciat a l'efecte de notificacions

– Una denunciada que no resideix en un parador desconegut

– El domicili de la denunciada

6. Dificultats a l'exercici de les funcions dels grups i regidors municipals

6.1. El nou règim de convocatòria i celebració dels plens ordinaris i extraordinaris dels ens locals

– Obligació legal de respectar la convocatòria dels plens ordinaris i extraordinaris

6.2. L'accés dels grups municipals als mitjans de comunicació de titularitat municipal

– Els butlletins oficials com a eina d'informació i expressió de la pluralitat de grups municipals presents a la corporació

– Dificultats d'un grup municipal a l'oposició a l'Ajuntament de Matadepera per accedir als mitjans de comunicació local

7. La participació dels ciutadans en els afers públics

– Concurs «Un eslògan per a Badia del Vallès»

– Mediació del Síndic entre una associació de veïns i l'Ajuntament de Sant Vicenç de Castellet

8. Coordinació administrativa

– Impediments a l'obtenció d'informació per part de l'interventor d'un ajuntament

9. Altres recomanacions i suggeriments de caràcter general

– Suggeriment al Departament de Medi Ambient per tal que revisi una resolució sancionadora desproporcionada

10. Seguiment d'actuacions d'exercicis anteriors

– Recomanació al Departament de la Presidència sobre la titulació per signar projectes tècnics d'instal·lacions de telecomunicacions

– Ingrés en un dipòsit municipal d'un vehicle robat

– El cost econòmic d'obtenir informació per telèfon

– Manca de resposta a un escrit d'al·legacions

– El dret de defensa d'un conductor infractor identificat pel titular del vehicle contrari

FUNCIÓ PÚBLICA

1. Introducció

2. La readscripció dels funcionaris docents

– Desacord amb una adscripció d'ofici a una professora d'ensenyament secundari

– Desacord amb la denegació d'una comissió de serveis de professors de secundària

– Desacord amb una adscripció d'ofici a una funcionària del cos de mestres

3. Els criteris per a la designació de personal interí i substitut en la funció pública docent

– Valoració de les titulacions idònies per impartir determinades especialitats

– Valoració de l'experiència docent en el concurs per proveir places vacants

4. El personal interí de l'Administració de justícia

– Desacord amb els requisits per a la provisió interina de places al personal de l'Administració de justícia

5. Altres qüestions referents a la funció pública docent

5.1. Sistemes de selecció

– Accés al cos de bombers de la Generalitat

5.2. L'assetjament psicològic

– Baixa per malaltia que atribueix a les crítiques constants que rep dels superiors

– Desacord d'un funcionari públic amb les tasques assignades

6. Altres recomanacions i suggeriments de caràcter general

– Avocació de funcions sense complir la normativa vigent

– Recomanació al Departament d'Ensenyament en relació amb els criteris de repartiment del Fons d'Acció Social

– Sol·licitud de trasllat per causes mèdiques

– Manca d'expedició d'un certificat de serveis previs

– Manca de desplegament normatiu del pas a la segona activitat dels funcionaris del cos de Bombers

CONTRACTACIÓ ADMINISTRATIVA I EXPROPIACIÓ FORÇOSA

1. Introducció

2. La inclusió de les clàusules socials a la contractació administrativa

– La valoració dels aspectes socials de les ofertes presentades en un concurs públic per adjudicar un contracte de gestió de menjadors socials municipals

3. Utilització dels béns de domini públic

– L'obligació de reposar la vorera per baixa d'una llicència de gual

– Les zones de reserva per a parades i estacionament de vehicles

4. Suggeriments per a la millora de la prestació de serveis públics

– Serveis d'atenció mèdica en un tanatori

– Les empreses prestadores del servei de remolc de vehicles en el circuit de les rondes de Barcelona

5. Altres recomanacions i suggeriments de caràcter general

– Adquisició i ús de material pirotècnic

6. Seguiment d'actuacions d'exercicis anteriors

– Oposició dels veïns a la construcció d'un tanatori al cementiri de Sant Andreu, a Barcelona

RESPONSABILITAT EXTRACONTRACTUAL

1. Introducció

2. El naixement de la responsabilitat patrimonial: el nexe causal

– Manca de tramitació de l'expedient per negació de nexe causal

– Mort d'un intern en un centre penitenciari a conseqüència d'una agressió

– Suïcidi d'una interna en un centre penitenciari

3. Altres qüestions relatives a la responsabilitat patrimonial de l'Administració

3.1. Responsabilitat patrimonial de l'Administració en danys causats per un concessionari d'un servei públic

– Responsabilitat d'una empresa concessionària d'un servei públic

3.2. El paper de les companyies d'assegurances en els procediments de responsabilitat patrimonial de les administracions públiques

– Tramitació d'expedient per determinar la indemnització per la companyia d'assegurança

– Procediment negociat davant d'una reclamació de danys

3. Extinció de la responsabilitat patrimonial

– Retard en el pagament d'una indemnització

– Danys soferts a conseqüència del deficient manteniment del servei públic de clavegueram

DRETS ELECTORALS

1. Introducció

2. El transfuguisme a les corporacions locals

– Mesures a adoptar per la Generalitat de Catalunya per donar compliment a l'acord relatiu al transfuguisme en l'àmbit de l'Administració local

– Declaració com a tràsfuga d'un regidor municipal

SEGURETAT CIUTADANA

1. Introducció

2. L'actuació proporcional de les forces de seguretat davant de situacions de violència

– Comissió de veïns del barri de la Salut (Barcelona) en relació amb l'actuació policial en el desallotjament de diferents cases ocupades

– Detenció de nois i noies durant la manifestació antifeixista al barri de Sants (Barcelona)

3. Actuacions en relació amb les persones desaparegudes

– L'Agrupació de Familiars de Persones Desparegudes INTER-SOS denuncia l'actuació dels cossos de seguretat

4. Seguiment d'actuacions d'exercicis anteriors

4.1. Problemes d'infraestructura a les comissaries dels Mossos d'Esquadra

4.2. La utilització dels Mossos d'Esquadra per practicar les notificacions i les citacions

4.3. Valoració final

SECCIÓ 2. ORDENACIÓ DEL TERRITORI

HABITATGE

1. Introducció

2. Control administratiu de la qualitat de l'edificació dels habitatges protegits

– Suggeriment al Departament de Política Territorial i Obres Públiques en relació amb la documentació necessària per obtenir la cèdula d'habitabilitat

3. Reallotjament

– Suggeriment a l'Ajuntament de Terrassa respecte a les despeses derivades del reallotjament d'un ciutadà afectat per una expropiació

– Remodelatge de Can Tunis

4. La residència habitual i permanent com a requisit per obtenir ajuts

– Un certificat d'empadronament contradictori

– Adjudicació d'un habitatge en un altre municipi

– Suggeriment a l'Ajuntament de Sant Andreu de Llavaneres en relació amb la valoració de la residència en el terme municipal com a criteri d'adjudicació d'habitatges

5. Seguiment d'actuacions d'exercicis anteriors

– Suggeriment al Departament de Política Territorial i Obres Públiques en relació amb els sistemes de control dels preus de venda dels habitatges protegits

– El preu d'un habitatge a Castelldefels

– Problemes relatius a l'ocupació d'unes finques a Ciutat Vella, propietat de l'Ajuntament de Barcelona

URBANISME

1. Introducció

2. La legislació sectorial i el planejament urbanístic

– Finca forestal en sòl no urbanitzable

– Suggeriment al Departament de Política Territorial i Obres Públiques en relació amb l'autorització provisional d'unes obres realitzades en una finca afectada pel Pla director del Delta de l'Ebre

3. Les construccions fora d'ordenació

– Suggeriment a l'Ajuntament de Cambrils en relació amb la instal·lació d'un aparell elevador en una finca fora d'ordenació

4. Les competències de l'Administració en matèria de carreteres

– La variant de Begues

5. Altres recomanacions i suggeriments de caràcter general

– Suggeriment a l'Ajuntament de Mataró pel retard en l'execució de dues resolucions en matèria de disciplina urbanística

MEDI AMBIENT

1. Introducció

2. Els aparells d'aire condicionat

– Un aparell d'aire condicionat causa molèsties

– La rehabilitació d'un immoble que ha instal·lat aire condicionat general causa molèsties a l'immoble veí

– El greuge d'uns requeriments desatesos per al bon funcionament d'un aparell d'aire condicionat

3. Les antenes de telefonia mòbil

– L'absència de normativa específica municipal reguladora de les instal·lacions de telefonia mòbil no pot emparar la nointervenció en aquesta matèria

– Una antena de telefonia mòbil causa malestar a una família

– Les propostes dels llogaters d'uns immobles preocupats pel fet de no poder expressar el seu parer en el curs de la tramitació d'una llicència per a la instal·lació d'una antena de telefonia mòbil

4. La implantació de l'energia eòlica a Catalunya

– Disconformitat amb l'autorització de dues centrals eòliques

5. Informació ambiental

5.1. La condició jurídica d'interessat en els expedients administratius que afecten el medi ambient

– Una ciutadana interessada en el cessament de les molèsties pel soroll d'una ferralleria

– La condició d'interessat d'una entitat ecologista

– L'activitat de l'aeroport de Barcelona provoca molèsties per sorolls als veïns de la urbanització Gavà-Mar

5.2. L'exercici del dret d'accés a la informació ambiental

– Dificultats a l'hora de sol·licitar determinada informació urbanística i ambiental

– La necessària motivació d'una denegació d'informació ambiental

– Informació sobre la potabilitat de les aigües

5.3. La informació que apareix en el curs de la tramitació d'un procediment administratiu amb incidència ambiental

– El règim jurídic aplicable en el procediment d'autorització d'una activitat

– Sol·licitud de llicència que requereix un informe preceptiu sobre prevenció

d'incendis

– La tramitació del procediment per a una concessió d'aigües

6. Altres recomanacions i suggeriments de caràcter general

– Suggeriment als departaments d'Indústria, Comerç i Turisme i de Medi Ambient perquè incrementin la seva col·laboració en l'àmbit de les activitats extractives, i a l'Ajuntament de Seva per tal que actuï més activament en el control del funcionament d'aquesta activitat

– Suggeriment a l'Ajuntament d'Ulldecona arran de les molèsties ocasionades per dos cavalls allotjats en el nucli urbà

– Recomanació a l'Ajuntament d'Alcanar perquè revisi l'ordre de trasllat d'una activitat fora d'ordenació

7. Seguiment d'actuacions d'exercicis anteriors

– La llicència provisional empara una tolerància prèvia de funcionament d'un bar musical

– El funcionament d'unes instal·lacions més enllà del període permès per la llicència provisional

– Mesures de les administracions públiques en matèria de prevenció d'inundacions

– Les motos nàutiques

SECCIÓ 3. TRIBUTARI

1. Introducció

2. Contribucions especials: sistema de finançament de les administracions locals

– Suggeriments a l'Administració relatius a la procedència dels acords que aproven unes liquidacions tributàries en concepte de contribucions especials

– Suggeriment a l'Ajuntament de l'Armentera en relació amb els mòduls utilitzats per calcular contribucions especials

3. Taxes i preus públics

3.1. Diferenciació de quotes per raó de

residència

– Suggeriment a l'Administració per aplicació d'unes quotes d'imports

diferenciats per la prestació del mateix servei

3.2. Diferents formes d'aplicació de les taxes per part de l'Administració local

– Suggeriment a l'Administració local sobre la improcedència de gravar amb la taxa de recollida d'escombraries un solar sense cap tipus d'edificació

– L'Ajuntament de l'Espluga Calba sol·licita assessorament sobre determinats aspectes fiscals

3.3. Una taxa concreta: la taxa del control estadístic sobre les revisions dels ascensors

– Les entitats d'inspecció i control no poden traslladar als particulars la taxa del control estadístic sobre les revisions dels ascensors

4. Les tarifes de serveis prestats en règim de dret privat

5. La gestió tributària. Dificultats planteja des durant l'any 2001

– Suggeriment a l'Ajuntament de Cardedeu en relació amb una duplicitat en el cobrament d'un tribut al mateix subjecte passiu

– Retard en la devolució d'ingressos indeguts

– L'Administració rectifica uns errors de dret que ocasionaven perjudicis a una ciutadana

– Suggeriment a l'Organisme de Gestió Tributària de la Diputació de Barcelona en relació amb els límits de l'obligació administrat-administració pel que respecta al canvi de domicili fiscal

– Suggeriment a l'Ajuntament de l'Escala davant una possible descoordinació entre l'Administració i l'entitat bancària on té domiciliat el pagament dels rebuts

corresponents a diversos conceptes fiscals municipals

– Suggeriment a l'Ajuntament de Sant Boi de Llobregat en relació amb la devolució d'uns imports corresponents a l'IAE pels perjudicis ocasionats als comerciants de resultes de les obres fetes en diversos carrers

– Suggeriment a l'Organisme de Gestió Tributària de la Diputació de Barcelona per al reconeixement d'unes bonificacions fiscals al propietari d'un habitatge de protecció oficial

6. Seguiment d'actuacions d'exercicis anteriors

– Suggeriment sobre la improcedència d'exigir l'Impost sobre l'increment dels terrenys en via executiva

– L'Administració modifica l'obligat tributari que ha de satisfer l'Impost de béns immobles arran d'una sentència de divorci i la posterior declaració d'insolvència de la promotora de la queixa

SECCIÓ 4. SANITAT

1. Introducció

2. Síndrome de fàtiga crònica i fibromiàlgia. Malalties de difícil diagnòstic i tractament

– Dificultats per obtenir incapacitats permanents derivades de fibromiàlgia i síndrome de fatiga crònica

– Suggeriment al Departament de Sanitat i Seguretat Social per una autorització de tractament a l'estranger

3. Drets i deures dels ciutadans en relació amb la salut i l'atenció sanitària

– Carta de drets i deures dels ciutadans en relació amb la salut i l'atenció sanitària

– Correcció en la denegació de sol·licitud de canvi de metge especialista

– Petició de diagnòstic de dos metges diferents

– Control de les llistes d'espera

– Malalts psiquiàtrics de llarga estada

– Abandonament de documentació clínica

– Accessibilitat i trasllat d'un centre d'atenció primària

4. Reproducció humana assistida, fecundació *in vitro* (FIV): mesures i finançament

– Necessitat de millorar la prestació terapèutica de la fecundació *in vitro*

5. Altres recomanacions i suggeriments de caràcter general

– Suggeriment al Departament de Sanitat i Seguretat Social sobre prestacions bucodental

– Suggeriment al Departament de Sanitat i Seguretat Social sobre la manca de metges especialistes en al·lèrgia en els centres sanitaris públics

6. Seguiment d'actuacions d'exercicis anteriors

– Suggeriment al Departament de Sanitat i Seguretat Social per pal·liar el problema de les llistes d'espera

– Cesàries o lesions que poden patir les dones o els nadons durant el part

– Recomanació al Departament de Sanitat i Seguretat Social en relació amb la lliure elecció de sexe

RELACIÓ D'ABREVIATURES UTILITZADES

A/O: Actuació d'ofici
ACA: Agència Catalana de l'Aigua
AENA: Aeropuertos Españoles y Navegación Aérea
ATM: Autoritat del Transport Metropolità
BOE: *Butlletí Oficial de l'Estat*
BOPC: *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya*
CAC: Consell de l'Audiovisual de Catalunya
CAS: Comissió d'acció social del personal docent
CCOO: Comissions Obreres
CEPYME: Confederación Española de la Pequeña y la Mediana Empresa
CEOE: Confederación Española de Organizaciones Empresariales
CRAE: Centres residencials d'acció educativa
CREDA: Centre de recursos per a deficients auditius
DGAM: Direcció General d'Atenció al Menor
DOGC: *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*
DGRN: Direcció General de Registres i del Notariat
EAIA: Equips d'atenció a la infància i l'adolescència
ECAI: Entitat col·laboradora d'adopció internacional
EIC: Entitats d'inserció i control
ENOC: European Network Ombudsmen for Children
ERO: Expedient de regulació d'ocupació
FAS: Fons d'Acció Social
FGC: Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya
FIO: Federació Iberoamericana de l'Ombudsman
IAE: Impost d'activitats econòmiques
IBI: Impost de béns immobles
ICAA: Institut Català de l'Acolliment i l'Adopció
ICASS: Institut Català d'Assistència i Serveis Socials
ICF: Institut Català de Finances
IEO: Institut Europeu de l'Ombudsman
IES: Institut d'Educació Secundària
INCASOL: Institut Català del Sòl
INEFC: Institut Nacional d'Educació Física de Catalunya
IES: Institut d'Ensenyament Secundari
INEM: Instituto Nacional de Empleo
INSS: Instituto Nacional de la Seguridad Social
IT : Incapacitat temporal
IVA: Impost sobre el valor afegit
LGS: Llei general de sanitat
LGSS: Text refós de la Llei general de la seguretat social
LGT: Llei general tributària
LISMI: Llei d'integració social dels minusvàlids
LJCA: Llei de jurisdicció contenciosa administrativa
LOFCS: Llei orgànica de forces i cossos de seguretat
LOGP: Llei orgànica general penitenciària
LOGSE: Llei orgànica general del sistema educatiu
LOPJ: Llei orgànica del poder judicial
LOPSC: Llei orgànica sobre protecció de la seguretat ciutadana
LOREG: Llei orgànica de règim electoral general
LdPL: Llei de política lingüística
LOSC: Llei d'ordenació sanitària de Catalunya
LPGC: Llei de pressuposots de la Generalitat de Catalunya
LPL: Llei de procediment laboral
LRJAE: Llei de règim jurídic de l'Administració de l'Estat
LRJPAC: Llei del règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú
LRBRL: Llei reguladora de les bases del règim local
LRC: Llei del Registre Civil
LRHL: Llei reguladora de les hisendes locals
MECD: Ministeri d'Educació, Cultura i Esport
OMS: Organització Mundial de la Salut
OGT: Organisme de Gestió Tributària
OTG: Oficines de treball de la Generalitat
PAAU: Proves d'avaluació d'accés a la Universitat
PADES: Programa d'atenció domiciliària d'equips de suport
RETA: Règim especial de treballadors autònoms
RRC: Reglament del Registre Civil
ROF: Reglament d'organització i funcionament dels ens locals
RP: Reglament penitenciari
RSCL: Reglament de serveis de les corporacions locals
SAM: Sistema d'avaluació i motivació
SCS: Servei Català de la Salut
SFC: Síndrome de fatiga crònica
SIC: Servei d'informació al ciutadà
SOVI: Assegurança obligatòria de vellesa i invalidesa
TRAC: Telefonia Rural d'Accés Cel·lular
TC: Tribunal Constitucional
UFISS: Unitats funcionals interdisciplinàries sociosanitàries
XHUP: Xarxa hospitalària d'utilització pública

LLIBRE PRIMER

SEGONA PART

SECCIÓ 1. ADMINISTRACIÓ GENERAL

PROCEDIMENT ADMINISTRATIU

1. Introducció

Aquest primer capítol de la secció Administració general inclou les queixes que afecten els drets dels ciutadans en el procediment administratiu. Enguany, el nombre d'actuacions del Síndic en aquest àmbit ha estat de 276, una de les quals d'ofici o per pròpia iniciativa.

El procediment administratiu és un sistema de garantia dels drets individuals dels ciutadans i de participació en els mecanismes de presa de decisió dels òrgans administratius.

No obstant això, els defectes formals i els dubtes que es puguin plantejar s'han de resoldre en el sentit més favorable a la continuació dels expedients, per assegurar una decisió sobre el fons de la qüestió objecte del procediment. Relatem una actuació destinada a evitar la desestimació d'una sol·licitud d'ajut per retard de la persona interessada a complir els tràmits oportuns.

El Síndic vol destacar també els problemes d'alguns ciutadans que, quan volen accedir a la documentació dels arxius i els registres públics, són requerits a acreditar determinats requisits no exigibles; i també als que no poden obtenir la informació sol·licitada per un incompliment del deure de custòdia i conservació dels documents públics.

La no devolució de l'import recaptat amb la taxa per la retirada del vehicle, malgrat haver-se arxivat les actuacions fruit del procediment sancionador instruït per la denúncia, continua sent una de les qüestions que es plantegen davant aquesta Institució, quan els ciutadans ens adrecen queixes relacionades amb el procediment sancionador en matèria de trànsit.

En aquest àmbit, també es continua posant de manifest que, de vegades, l'ús de la notificació edictal, com a últim mitjà de comunicació, no és justificat, perquè no s'ha efectuat una tasca raonablement prudent de localització de la persona interessada. En altres ocasions, notificar les resolucions derivades d'aquests procediments a diferents domicilis del denunciat –el facilitat per l'afectat en el seu escrit d'al·legacions i el que consta en el registre de la Prefectura Provincial de Trànsit– provoca errors de tramitació.

El relat d'algunes de les queixes presentades pels grups municipals o regidors dels ajuntaments també s'incorpora en aquest capítol. En descrivim dues de relacionades amb l'accés dels grups municipals als mitjans de comunicació de titularitat municipal i una que afecta el règim de convocatòria i celebració dels plens ordinaris i extraordinaris.

L'ús de mecanismes com ara la consulta popular, per potenciar la participació dels ciutadans en el procés de presa de decisions dels poders públics, és una opció no exempta de dificultats que entenem que es poden minorar amb un escrupolós compliment del procediment aprovat per a la seva tramitació. El desencant que expressà un ciutadà al Síndic quan comprovà que una consulta no havia respectat les bases aprovades, evidencia aquesta percepció.

Com en anys anteriors, i atès que persisteix i creiem que s'incrementa la presentació de queixes per aquest motiu, el Síndic dedica un apartat d'aquest capítol a comentar les actuacions motivades per la manca de coordinació de les administracions públiques.

El seguiment d'actuacions d'anys anteriors finalitzades en el transcurs de l'any 2001 posa fi al present capítol.

2. Efectes del retard en el compliment de tràmits per les persones interessades

El principi *in dubio pro actione*, que deriva de la nostra Constitució, obliga a interpretar les normes en el sentit més favorable a l'eficàcia dels drets fonamentals.

En aplicació d'aquest principi, en el procediment administratiu els dubtes s'han de resoldre en el sentit més favorable a la continuïtat, a l'exercici del dret d'acció per assegurar, més enllà de les dificultats formals, una decisió sobre el fons de la qüestió objecte del procediment.

L'article 76 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú, obliga l'Administració a comunicar a l'interessat la necessitat d'esmenar o millorar l'acte que no compleix els requisits necessaris, i a facilitar-li un termini de deu dies per esmenar els defectes.

Si bé en el mateix article el legislador adverteix que si la persona interessada no compleix el que es disposa en aquest pot perdre el dret al tràmit corresponent, l'afirmació és matisada, per aplicació de l'esmentat principi, quan preveu que l'actuació de l'interessat s'ha d'admetre i produir efectes legals si es realitza abans o dins del dia en què es notifiqui la resolució en la qual es consideri transcorregut el termini.

Així doncs, en aquest article s'incorpora el criteri interpretatiu, del qual participen doctrina i jurisprudència, en virtut del qual en el procediment administratiu, la preclusió es redueix al mínim.

La denegació d'una sol·licitud d'ajut, motivada en la presentació fora de termini de la documentació requerida per esmenar-la, quan aquesta documentació es presentà abans que es dictés la resolució denegatòria per aquest motiu, va donar lloc a la formulació d'un recordatori de deures legals per part del Síndic, d'acord amb els criteris interpretatius exposats (vegeu queixa núm. 2914/01).

Queixa núm. 2914/01

Denegació d'un ajut per presentar els documents que esmenen la sol·licitud fora de termini

Un centre excursionista presentà al Departament de Medi Ambient una sol·licitud d'ajut en l'àmbit del medi natural, corresponent a la convocatòria per a l'any 2001.

Un cop examinada la sol·licitud, atès que hi mancaven diversos documents necessaris per concedir l'ajut, el Departament requerí a l'interessat que els aportés. L'entitat va complir el tràmit, però fora del termini de 10 dies naturals establert, motiu pel qual, després d'aportar aquesta documentació, la Direcció General del Patrimoni Natural i del Medi Físic va dictar una resolució per la qual es denegava l'ajut.

Aquesta entitat s'adreçà al Síndic sol·licitant la intervenció perquè el Departament resolgués expressament el recurs de reposició interposat contra la resolució desestimatòria.

Examinada la informació facilitada pel Departament a requeriment del Síndic, aquest constatà que, efectivament, el promotor de la queixa havia presentat la documentació requerida fora de termini. Tanmateix, també comprovà que la resolució que desestimava l'ajut per aquest motiu es va dictar després de formalitzar l'interessat aquest tràmit.

En aquest sentit, el Síndic considerà que, de conformitat amb l'article 76.3 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de les administracions públiques i el procediment administratiu comú, l'actuació d'aquesta entitat, un cop esmenats els defectes de la sol·licitud, s'hauria d'haver admès i produir els efectes legals corresponents, perquè es va realitzar abans de notificar la resolució en la qual es considerava transcorregut el termini.

El 31 de gener de 2002, el Departament manifestà que en el recurs de reposició, pendent de resolució, l'interessat no acredita haver presentat la documentació requerida en el termini de 10 dies establert per l'article 71.1 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre. Així mateix, el Departament entén que l'article 76.3 d'aquesta Llei s'aplica als tràmits d'ordenació del procediment administratiu ja iniciat, i que és l'article 71.1 el que regula els requeriments aplicables a l'esmena de les mancances que presenti la sol·licitud d'inici del procediment administratiu, com és el cas que ens ocupa.

Aquesta Institució valorà que el Departament no havia acceptat el recordatori de deure legals formulat i donà per closa l'actuació, tot recordant el deure de resoldre expressament el recurs de reposició interposat.

3. Dret d'accés a arxius i registres

En el preàmbul de la Llei 10/2001, de 13 de juliol, d'arxius i documents, es reconeix que l'accés als documents públics és un dret que té tota persona, independentment de la nacionalitat, de la condició o de la funció que tingui; aquest dret tan sols es pot denegar en aplicació de les limitacions establertes legalment. La regulació del dret d'accés als documents s'inscriu en el marc general que sobre aquesta matèria estableix la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú.

Així mateix, la citada Llei d'arxius i documents considera que, per a les administracions públiques, la gestió correcta dels documents és essencial pel que fa a la seguretat jurídica i a l'actuació eficaç i transparent i amb l'obertura a la participació ciutadana.

El Síndic ha formulat, en els darrers anys, suggeriments sobre aquesta matèria, intentant trobar un equilibri entre el dret del ciutadà a rebre informació i el principi d'eficàcia en el funcionament de les administracions públiques, tot recordant a aquestes el deure d'accedir, d'acord amb el marc normatiu d'aplicació, a les sol·licituds formulades pels ciutadans, demanant informació, còpies i certificacions sobre actuacions concretes i documents conservats a les oficines públiques (vegeu pàg. 31134 del BOPC, núm. 380, de 19 de març de 1999).

En relació amb aquesta matèria, el Síndic vol destacar la queixa formulada per un ciutadà que, quan es va adreçar a l'Administració sol·licitant l'emissió d'un certificat, aquesta li demanà que acredités uns requisits que no eren exigibles (vegeu queixa núm. 3190/00).

D'altra banda, davant les dificultats d'un ciutadà per fer valer davant un tercer una determinada condició, ja que l'Administració competent no disposava de la documentació demanada, que havia eliminat, el Síndic hagué de recordar l'especial cura amb què cal custodiar i conservar els documents públics (vegeu queixa núm. 3529/00).

Així doncs, i de conformitat amb l'article 9 de la Llei 10/2001, de 13 de juliol, d'arxius i documents, cap document públic no pot ser eliminat si no se segueixen la normativa i el procediment establerts pel procediment reglamentari.

Es considera documentació en fase activa aquella documentació administrativa que una unitat tramita o utilitza habitualment en les seves activitats i, en fase semiactiva, aquella documentació administrativa que, un cop closa la tramitació ordinària, no és utilitzada d'una manera habitual per la unitat que l'ha produïda en la seva activitat.

En aquest sentit, un cop tancades les fases activa i semiactiva, s'ha d'aplicar a tots els documents públics la normativa d'avaluació, sobre la base de la qual se'n determina la conservació, per raó del valor cultural, informatiu o jurídic, o bé l'eliminació.

Queixa núm. 3190/00

Documentació innecessària per expedir un certificat

Un veí de Santa Maria d'Oló, agent de la Policia de la Generalitat-Mossos d'Esquadra, sol·licità a l'Ajuntament un certificat d'assistència de la seva filla a la llar d'infants municipal.

L'interessat demanà aquest certificat per poder accedir a una convocatòria d'ajuts de llar d'infants dels Fons d'Acció Social, atès que determinades dades que es requereixen a les bases de la convocatòria no s'especifiquen en els corresponents rebuts.

Quan s'adreçà a l'Ajuntament per recollir el certificat, va haver de mostrar, a petició del funcionari que el va atendre, la seva identificació professional, és a dir, acreditar la seva condició d'agent del cos de Mossos d'Esquadra, per poder obtenir-lo.

El promotor considera que aquest requisit addicional esdevé innecessari, atès que va acreditar suficientment la condició d'interessat en la petició del certificat, mitjançant el número del document nacional d'identitat, la condició de veí del municipi, nom i cognoms i la finalitat de la demanda.

En data 22 de gener de 2001, després de la intervenció del Síndic, l'alcalde adreçà un escrit a l'interessat manifestant que, analitzada la convocatòria d'ajuts, es comprovà que no hi havia base legal per demanar la identificació com a Mosso d'Esquadra. Per això, en el mateix escrit, li demanà disculpes per haver sol·licitat una documentació innecessària, a fi i efecte d'expedir el certificat.

Queixa núm. 3529/00

La conservació i custòdia dels documents públics

El 23 de novembre de 2000, un ciutadà s'adreçà a aquesta Institució en desacord amb la resposta facilitada pel Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca en relació amb la seva sol·licitud d'un certificat de les llicències de pesca esportiva obtingudes a nom seu.

Al senyor X li interessava poder acreditar davant d'un altre organisme que, entre els anys 1991 i 1996, havia obtingut dues llicències. En resposta a la seva petició, dels serveis territorials de Girona l'informaren que només podien certificar les dades dels darrers cinc anys.

El 5 de març de 2001, el Síndic de Greuges comunicà la seva resolució al Departament de Medi Ambient, atès que la competència sobre aquesta matèria fou atribuïda, per Decret 297/1999, de 26 de novembre, de creació i reorganització de departaments de l'Administració de la Generalitat de Catalunya, a una direcció general dependent d'aquest Departament.

El Síndic considerà que la sol·licitud formulada per l'interessat no havia estat atesa correctament, ja que mentre el Departament no acrediti l'eliminació dels documents –eliminació que ha de seguir el procediment previst legalment– cal que se li faciliti el dret a obtenir la certificació dels documents que figuren en els arxius.

El 19 de juliol de 2001, el portaveu del Departament informà que la certificació s'expedí el 6 d'abril. El promotor de la queixa també facilità aquesta informació al Síndic, concretant però que el certificat no es va expedir sobre la base de la documentació que havia de constar en els arxius del Departament. Per obtenir aquest certificat, l'interessat va haver de fer una declaració jurada conforme havia obtingut els permisos de pesca als quals fa referència la certificació.

Ateses aquestes circumstàncies, el Síndic finalitzà la seva intervenció fent avinent al Departament que, cas de ser certa la manifestació de l'interessat, si bé les seves pretensions havien estat satisfetes, cal conservar i custodiar els documents públics.

4. A PROPÒSIT DE LA TAXA PER LA RETIRADA DEL VEHICLE

En l'Informe corresponent a 1999 vam dedicar un epígraf a aquesta qüestió. Enguany ens hi tornem a referir ateses les queixes que ens han estat presentades per la negativa de determinats ajuntaments a retornar l'import recaptat per aquest concepte, malgrat haver-se arxivat les actuacions fruit del procediment sancionador instruït per la denúncia.

Aquesta Institució és conscient que la qüestió de la devolució de taxa no és un problema pacífic. Alguns tribunals superiors de justícia s'hi han pronunciat de forma discrepant. Els uns, en el sentit de vincular exclusivament els efectes de la prescripció de l'acció a sancionar a l'àmbit del procediment sancionador, amb el consegüent manteniment de la taxa imposada per la retirada del vehicle per la grua, ja que aquella prescripció no implica la desaparició del seu pressupòsit de fet. D'altres, en el sentit de considerar improcedent abonar la taxa quan, arran de la retirada del cotxe, no s'ha incoat el corresponent procediment sancionador per la presumpta comissió de la infracció.

En la tramitació de la queixa núm. 2381/00 el Síndic es va adreçar a l'Institut Municipal d'Hisenda de Barcelona entenent que, sens perjudici del respecte, que per descomptat mereixen els pronunciaments dels tribunals, la qüestió plantejada era susceptible d'altres posicionaments i valoracions.

En aquest sentit, s'assenyalava que, sens dubte, el fet imposable de la taxa s'havia produït de manera efectiva, atès que el vehicle havia estat retirat de la via pública per la grua i va quedar en custòdia al dipòsit municipal.

Tanmateix, el que es plantejava era si es podia considerar el conductor com a obligat tributari de la taxa, quan realment el procediment sancionador instruït no s'havia clos amb una resolució administrativa ferma que li imputés la comissió de la infracció denunciada.

El Síndic considerà que la taxa es vincula al procediment sancionador que l'Administració ha de tramitar amb posterioritat a la denúncia i retirada del vehicle.

Quan per raons imputables a l'Administració aquest expedient no finalitza i no hi ha sanció, no queda demostrat que el fet imposable de la retirada sigui imputable al conductor del vehicle i, per tant, seria procedent la devolució de l'import abonat de la taxa.

Valorem positivament l'acceptació per part de l'Ajuntament de Barcelona d'aquesta argumentació.

Amb motiu de la tramitació de la queixa núm. 3253/01, el Síndic va discrepar en el fet que l'Ajuntament de

Mataró considerés provada la comissió de la infracció, tenint en compte que el procediment va cloure amb una resolució de sobreseïment, atès el contingut de les allegacions de la interessada, que negaven rotundament els fets imputats, i l'informe de l'instructor.

El Síndic considera que la presumpció de veracitat de què gaudeixen les denúncies dels agents de l'autoritat s'ha de considerar dintre del marc d'un procediment sancionador i en coordinació amb el principi constitucional de presumpció d'innocència. El fonament quart de la sentència del Tribunal Suprem de 15 d'octubre de 1988, assenyala que en gaudir el ciutadà de presumpció *iuris tantum* d'innocència o absència de culpabilitat, és necessari que dintre d'un expedient administratiu sancionador es provi i s'acrediti una conducta creditora de sanció i reprovació.

Així també, es considerà interessant assenyalar la sentència dictada pel Tribunal Superior de Justícia de Madrid, de 29 de març de 1996, en què el Tribunal reflexiona sobre el fet que hi ha infraccions respecte de les quals no és possible obtenir un altre mitjà probatori diferent de la denúncia, i que en aquests casos n'hi ha prou, com a prova, amb la declaració testifical o la ratificació de l'agent denunciant; en canvi, però, hi ha infraccions com les relatives a estacionaments prohibits, en què són perfectament fàcils altres proves, com ho pot ser una fotografia. En aquests casos, el tribunal considera que ha de negar-se el caràcter de prova plena a la sola declaració testifical, ja sigui d'un agent o d'un controlador.

El Síndic va assenyalar que la imposició de la taxa per la prestació del servei de grua requeria l'acreditació de la comissió de la conducta infractora. Per aquest motiu, la imposició seria legítima si el procediment sancionador hagués estat instruït de manera que l'agent, a la vista de les al·legacions, hagués ratificat la denúncia i, pel que fa a les proves sol·licitades, s'hagués acordat o no la pràctica de forma motivada. D'aquesta manera, es podria haver dictat una resolució que, tot i no imposar la sanció per causes formals, hauria arribat a la conclusió que la infracció havia estat comesa. D'altra banda, també hauria estat possible que l'Ajuntament, en adonar-se de l'errada formal produïda, hagués valorat la possibilitat de retrotraure les actuacions per tal de rectificar l'errada i prosseguir fins al final la instrucció del procediment sancionador.

Queixa núm. 2381/00

Conseqüències de la no-prossecució d'un procediment sancionador pel que fa a la taxa de la grua

La no-devolució de l'import abonat en concepte de taxa per retirada del vehicle per la grua, quan el procediment sancionador incoat per la presumpta comissió d'una infracció de trànsit havia estat arxivat, és el que motivà l'escrit de queixa presentat pel senyor X, en representació de l'empresa denunciada.

La resolució del recurs interposat contra la taxa per la prestació de servei de trasllat, ingrés i permanència del vehicle en el dipòsit municipal, arran de la retirada d'aquest per la grua, fonamentava el manteniment de la taxa en el fet que l'estacionament indegut, objecte de denúncia, havia quedat acreditat, sense perjudici del fet que el procediment sancionador incoat hagués quedat sense efecte per causes sobrevingudes.

Demanat informe a l'Institut Municipal d'Hisenda de l'Ajuntament de Barcelona, se'ns comunicà que la sanció de trànsit havia estat cancel·lada perquè s'havia produït la prescripció de l'acció a sancionar. Tanmateix, es ratificava en la desestimació del recurs interposat contra l'exacció de la taxa.

El Síndic suggerí a l'Institut que reconsiderés la decisió adoptada, perquè entengué que la taxa en qüestió va indefectiblement vinculada al procediment sancionador. Per tant, quan per raons imputables a l'Administració l'expedient no es finalitza i no recau sanció, no queda demostrat que fos necessari retirar el vehicle de la via pública ni que aquesta retirada fos imputable al conductor del vehicle.

L'Institut Municipal d'Hisenda va acceptar les recomanacions del Síndic i admeté que, no havent estat sancionada la presumpta infracció administrativa, no es podia considerar l'interessat com a obligat tributari de la taxa. Per aquest motiu, va considerar procedent la devolució de l'import abonat per taxa de grua.

Queixa núm. 3253/01

Sobreseïment d'un procediment sancionador sense devolució de l'import de la taxa de la grua

La senyora X va manifestar al Síndic la seva disconformitat pel silenci de l'Ajuntament de Mataró a la sol·licitud de devolució de l'import de la taxa de grua que va haver d'abonar amb motiu de la presumpta comissió d'una infracció de trànsit.

A partir de la documentació aportada per la interessada, vam observar que l'Ajuntament havia resolt sobreseure el procediment sancionador i estimar les allegacions presentades.

L'informe facilitat per l'Ajuntament assenyalava que la resolució de sobreseïment es va dictar pel fet que es va detectar un error de transcripció informàtica del lloc de la infracció. Per aquest motiu, no era procedent imposar la sanció perquè s'havia comès un error procedimental. Tanmateix, s'indicava que això no era cap obstacle per a la imposició de la taxa per la retirada del cotxe per la grua, ja que havia quedat provada la comissió de la infracció, i la taxa naixia amb independència de la sanció.

El Síndic va formular diverses consideracions en el sentit que resultava procedent retornar l'import de la taxa, ja que no havia estat acreditada la comissió de la conducta infractora. També indicava les circumstàncies en què hauria estat legítima la imposició de la taxa.

L'Ajuntament de Mataró no ha acceptat les recomanacions formulades.

5. El domicili del denunciat a l'efecte de notificacions

L'article 78, apartat 1, del Reial decret legislatiu 339/1990, de 2 de març, pel qual s'aprova el text articulat de la Llei sobre trànsit, circulació de vehicles a motor i seguretat viària disposa el següent:

«Als efectes de notificacions, es considerarà domicili del conductor i del titular del vehicle aquell que els interessats hagin expressament indicat i, en el seu defecte, el que figuri en els registres de conductors i infractors, i en el de vehicles, respectivament.

»Tant els titulars de vehicles com de permisos per conduir estan obligats a comunicar els canvis de domicili.»

Tot i tenir en compte la dicció que resulta d'aquest article, considerem que cal tenir present també el règim i els requisits previstos a la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú, per tal de notificar les denúncies.

En relació amb la notificació edictal, la doctrina del Tribunal Constitucional atribueix a aquesta modalitat de notificació un caràcter excepcional per la seva qualitat d'últim mitjà de comunicació i pel fet que genera sempre una potencial indefensió. Per aquest motiu, el tribunal considera que cal un intent exhaustiu i racional de notificació personal, havent esgotat prèviament les modalitats que assegurin en major grau la recepció pel destinatari de la corresponent notificació.

En la tramitació de la queixa núm. 643/01, s'observa el recurs a la notificació edictal per notificar els actes del procediment sancionador instruït, atès que la notificació en el domicili que constava en el Registre de vehicles de la Prefectura Provincial de Trànsit va resultar infructuosa. Aquesta actuació contrasta amb la tasca raonablement prudent de localitzar l'interessat per notificar-li els actes que constitueixen el procediment d'execució forçosa en el domicili que figura en el padró municipal de l'Ajuntament.

En aquest sentit, i a la vista de la doctrina del Tribunal Constitucional, semblaria que la notificació edictal no seria justificada, tenint en compte que la persona denunciada no residia en un parador desconegut.

En la tramitació de la queixa núm. 1781/00 el Síndic posa de manifest que el domicili consignat per la interessada en l'escrit d'al·legacions es va estimar vàlid i suficient per notificar la resolució de sanció. Per aquest motiu, semblaria no justificada la utilització d'un domicili diferent, és a dir, el que constava en el registre de vehicles, a l'efecte de practicar les notificacions subsegüents a la resolució de sanció.

Respecte d'això, es podria considerar que aquesta actuació seria contrària a la bona fe, principi informador de l'ordenament jurídic, que protegeix la confiança que es pot haver dipositat en el comportament aliè i que imposa un deure de coherència en el comportament propi.

Queixa núm. 643/01

Una denunciada que no resideix en un parador desconegut

La disconformitat de la senyora X amb la notificació d'una provisió de constrenyiment, dictada arran de l'impagament d'unes sancions de trànsit, motivà la queixa següent.

El Síndic demanà informe a l'Ajuntament de Badalona, el qual indicà el procés de notificació dels actes administratius que integraven els procediments sancionadors instruïts. D'aquesta manera es va observar que, malgrat els intents de notificació personal, dels quals no constava la data de pràctica, s'havia dut a terme la notificació edictal, per bé que no s'acreditava el compliment dels requisits legalment previstos per a la seva eficàcia.

Els intents de notificació s'havien fet en el domicili que figurava en el registre de vehicles de la Prefectura Provincial de Trànsit.

Tot i amb això, l'Ajuntament va notificar la provisió de constrenyiment en el domicili de la interessada, que figurava en el padró municipal d'habitants de Badalona.

L'Ajuntament va considerar que les actuacions de l'oficina de sancions, pel que fa a les notificacions practicades durant el procediment sancionador, s'havien d'estimar correctes, atès l'article 78 del Reial decret legislatiu 339/1990, de 2 març, pel qual s'aprova el text articulat de la Llei sobre trànsit, circulació de vehicles de motor i seguretat viària. Aquest article preveu com a domicili als efectes de notificació aquell que els interessats hagin expressament indicat o, si no en consta cap, el que figuri en el Registre de conductors i infractors, en el cas del conductor del vehicle, o en el Registre de vehicles, en el cas del titular del vehicle.

El Síndic recordà la doctrina del Tribunal Constitucional en relació amb la notificació edictal, per arribar a considerar improcedent en aquest cas el recurs a aquesta modalitat de notificació, tenint en compte que la interessada no residia en un parador desconegut.

Així també, a la vista de la documentació aportada es va observar que, possiblement, s'havia produït la prescripció de la infracció en dos dels tres expedients instruïts.

Finalment, l'Ajuntament de Badalona informà que havia proposat anul·lar els càrrecs relatius als expedients sancionadors instruïts, en evidenciar-hi errors manifestos de tramitació pel que fa a la notificació de les denúncies.

El Síndic donà per finalitzades les seves gestions en entendre que les recomanacions havien estat acceptades.

Queixa núm. 1781/00

El domicili de la denunciada

La senyora X va presentar un escrit de queixa en disconformitat per la imposició d'una sanció de trànsit.

Admesa a tràmit la queixa, el Síndic va demanar informe a l'Organisme de Gestió Tributària de la Diputació de Barcelona (OAGT), que tenia delegada per l'Ajuntament de Mataró la recaptació dels ingressos de dret públic derivats de les multes. La documentació facilitada acreditava que la interessada hi havia formulat allegacions i que la resolució de sanció s'havia notificat a l'adreça d'Argentona assenyalada per la interessada en el seu escrit d'al·legacions. Tanmateix, l'inici del procediment executiu amb la notificació de la provisió de constrenyiment es va realitzar infructuosament en un domicili de Mataró i, sense tenir en compte el domicili d'Argentona, es procedí a la notificació edictal.

El motiu al·legat per l'OAGT per fer la notificació al domicili de Mataró és que aquest és el que constava en el registre de la Prefectura Provincial de Trànsit. A més, fonamentant-se en diferents sentències de tribunals superiors de justícia, l'OAGT assenyalava que la designació d'un domicili diferent del que consta en el citat registre per a les notificacions s'ha de dur a terme respectant unes exigències determinades.

El Síndic va efectuar unes consideracions sobre el fet que el domicili d'Argentona, consignat per la interessada en el seu escrit d'al·legacions, ja s'havia considerat vàlid i suficient per notificar la resolució de sanció. D'altra banda, pel que fa a les sentències invocades, el Síndic les considerà fonamentades pels antecedents dels casos examinats pels tribunals, però no extrapolables de manera automàtica a l'assumpte objecte de queixa. També assenyalà que la indicació d'un domicili diferent de l'utilitzat en el procediment sancionador per practicar les notificacions subsegüents a la resolució de sanció podia ser una actuació contrària a la bona fe.

Fetes aquestes consideracions, el Síndic recomanà a l'Organisme que reconsiderés la decisió adoptada.

En el moment de cloure aquest Informe, el Síndic està pendent de conèixer el determini de l'Administració.

6. DIFICULTATS A L'EXERCICI DE LES FUNCIONS DELS GRUPS I REGIDORS MUNICIPALS

6.1. El nou règim de convocatòria i celebració dels plens ordinaris i extraordinaris dels ens locals

El Síndic de Greuges rep un nombre significatiu de queixes promogudes per grups municipals o regidors situats a l'oposició als equips de govern. Habitualment aquestes queixes plantegen qüestions que fan referència a la dificultat en l'exercici del dret d'informació.

En altres ocasions ens plantegen la seva disconformitat amb diversos aspectes de l'administració econòmica i pressupostària de l'ajuntament. En aquests casos, atenent al contingut del mandat del qual som dipositaris i a l'existència d'altres institucions especialitzades en la supervisió de la gestió econòmica dels ens públics, els suggerim d'adreçar-se a aquells organismes.

En l'Informe corresponent a l'any 2000, vam donar compte d'algunes queixes per a la resolució de les quals havíem invocat les darreres modificacions legislatives introduïdes per la Llei 11/1999, de 21 d'abril, que modificà la Llei 7/1985, de 2 d'abril, reguladora de les bases de règim local, com a conseqüència de l'aplicació de denominat «Pacte Local». Així, vam comentar aspectes innovadors relatius a les comissions informatives, la participació dels ens locals en les autoritzacions per a ús de béns demanials i a la situació del personal al servei de les administracions en què concorre la condició de càrrec electiu.

Ara, ens volem referir a les novetats aportades per la Llei 11/1999, i que fan referència al règim de funcionament del ple de les corporacions locals.

Al·ludint de nou al nostre darrer Informe, dèiem «que amb la Llei 11/1999, de 21 d'abril, s'articula una modificació del repartiment de funcions entre el president de la corporació i el ple, reforçant les funcions executives de l'alcalde, que assumeix nombroses funcions de gestió que abans tenia el ple, i consolidant les funcions de control d'aquests, per assegurar més transparència».

Els inspiradors d'aquesta reforma perseguien reforçar el caràcter executiu de l'alcalde, i descarregar de les tasques de gestió el ple de la corporació. D'aquesta manera el ple recuperava les funcions pròpies d'òrgan deliberant i de debat de les diferents polítiques municipals, alhora que s'aconseguiria una major eficàcia i agilitat en el funcionament ordinari de l'ajuntament.

Aquesta redistribució de competències comportava la necessitat de reforçar les funcions de control de l'acció de govern per part del ple, a fi de mantenir l'equilibri entre els diferents òrgans de govern.

Per tal d'aconseguir aquesta funció de control, ha estat modificat l'article 46 de la Llei 7/1985, de 2 d'abril, reguladora de les bases de règim local, que ha introduït les novetats següents en el règim de funcionament del plens de les corporacions locals:

– La periodicitat mínima en la celebració dels plens ordinaris es vincula al nombre d'habitants del municipi. Aquesta periodicitat mínima varia d'una sessió mensual en els municipis amb més habitants i diputacions provincials, a una sessió cada tres mesos en els municipis amb menys habitants. En l'anterior redacció només figurava el mandat genèric de celebració de sessió ordinària del ple almenys un cop cada tres mesos, sense establir diferències en funció de la dimensió del municipi.

La periodicitat en la celebració dels plens ordinaris sempre ha de ser preestablerta. D'aquesta manera es facilita la planificació de les tasques de control, parti-

cipació, proposta i estudi als membres del ple. S'evita així la possibilitat de convocatòries que responguin, exclusivament, a criteris d'oportunitat del president i que poden posar en situació de desavantatge i manca d'informació la resta dels membres.

Els plens extraordinaris s'han de convocar quan ho demani almenys una quarta part del nombre legal de regidors. Les novetats consisteixen a limitar l'exercici d'aquesta iniciativa a un màxim de tres l'any per regidor i, la més important, la instauració del mecanisme de convocatòria automàtica, en cas que el president de la corporació no ho faci en el termini de quinze dies.

L'assumpte objecte del ple extraordinari demanat no pot incloure's en l'ordre del dia d'un ple ordinari o d'un d'extraordinari sense l'autorització del sol·licitant de la convocatòria.

– S'afegeix un nou apartat a l'article 46, en el qual es determina que, en els plens ordinaris, la part destinada al control dels altres òrgans de govern ha de tenir substantivitat pròpia diferenciada de la part resolutiva. Igualment, cal garantir la participació de tots els grups municipals en aquesta fase de control.

El Síndic en ocasió d'una de les queixes presentades, ha recordat el deure legal de respectar la convocatòria preestablerta dels plens ordinaris i la convocatòria automàtica dels extraordinaris, quan s'escau, per tal de complir la norma i preservar el funcionament democràtic de les institucions locals (vegeu queixa núm. 1282/01).

Queixa núm. 1282/01

Obligació legal de respectar la convocatòria dels plens ordinaris i extraordinaris

Un grup municipal a l'oposició, a l'Ajuntament d'Almacelles, va posar en coneixement del Síndic de Greuges que l'alcalde no respectava la convocatòria dels plens ordinaris preestablerts per acord del mateix ple. Igualment donava compte de la no celebració d'un ple extraordinari demanat conjuntament amb un altre grup municipal de l'oposició i amb el qual complien el requisit de representar almenys una quarta part del nombre legal de regidors.

En la seva resposta al Síndic, l'Ajuntament d'Almacelles manifestà que la pràctica tradicional en aquest municipi és de convocar els plens d'acord amb les necessitats administratives i que, en realitat, la diferència entre plens ordinaris i extraordinaris és terminològica, atès que, en aquests darrers, s'admet la inclusió dels precs, les preguntes i les mocions que vulguin formular els regidors.

El Síndic recordà a l'alcalde el deure legal de respectar el règim de convocatòria dels plens ordinaris i extraordinaris que preveu la llei. La substitució dels plens ordinaris preestablerts per plens extraordinaris convocats pel president de la corporació obstaculitza el dret de participació de tots els regidors en els afers públics municipals i atempta contra el principi de seguretat jurídica de què han de gaudir per planificar, informar-se i preparar l'estratègia de la funció de control de l'acció de govern.

Estem pendents de rebre resposta al recordatori de deures legals formulat a l'alcalde d'Almacelles.

6.2. L'accés dels grups municipals als mitjans de comunicació de titularitat municipal

L'existència dels butlletins municipals no és un fenomen nou. Tradicionalment els municipis han fet ús d'aquest mitjà de comunicació per donar a conèixer les seves activitats, els seus projectes, la informació local d'interès bàsic i també com a mitjà de participació i de debat dels diferents grups polítics i socials.

Aquesta activitat de difusió i informació no s'ha limitat a la publicació impresa dels butlletins municipals. L'ús dels butlletins municipals ha anat seguit de la creació d'emissores de ràdio de titularitat municipal, televisions locals i, recentment, la generalització de les pàgines web municipals. Segons les dades que hem recollit, a Catalunya hi ha al voltant de 200 ràdios i 40 televisions municipals, més de 100 butlletins municipals i 727 municipis amb informació en pàgines web.

La normativa vigent estableix l'obligació dels ens locals de facilitar la més amplia informació sobre la seva activitat i la participació dels ciutadans en la vida local.

A tal fi, el Reglament d'organització i funcionament dels ens locals (en endavant ROF), aprovat pel Reial Decret 2568/1986, de 28 de novembre, al seu article 229.3 estableix que podran utilitzar-se el tauló d'anuncis, el butlletí municipal i els mitjans de comunicació social d'àmbit de l'entitat, per donar a conèixer el contingut dels acords dels seus órgans de govern. Cas que es decideixi disposar de butlletí, la periodicitat mínima d'aquest serà trimestral.

No obstant, l'article 197 del ROF, sí estableix l'obligació dels ajuntaments de capital de provincia o de més de 50.000 habitants, i en les diputacions provincials, de disposar d'un butlletí d'informació, en el que a més de reflexar l'extracte de les resolucions dels òrgans de govern, s'incorporin crides al veïnat, referències històriques i efemèrides locals.

Els reglaments orgànics evidentment, i dins el marc legal descrit, poden ampliar i regular amb més concreció aspectes sobre l'edició, funció i contingut dels butlletins municipals, i d'altres mitjans de comunicació que desitgin crear.

En tant que mitjans públics, considerem que els butlletins municipals han de ser instrument al servei de la informació local i evidentment, de la pluralitat d'opcions polítiques presents en el consistori i que per tant no es pot negar el seu accés als seus representants.

Així ho hem expressat en ocasió de dues queixes rebudes durant l'any 2001, de grups municipals situats en l'oposició a l'equip de govern, que donaven compte de les dificultats que trobaven per poder expressar-se per mitjà dels respectius butlletins o de la suposada manca de pluralitat democràtica d'aquests (vegeu queixes 893/01 i 2380/01).

Queixa 893/01

Els butlletins municipals com a eina d'informació i expressió de la pluralitat de grups municipals presents a la corporació

Els grups municipals a l'oposició a l'Ajuntament de Ripollet s'adreçaren al Síndic de Greuges manifestant que, segons la seva opinió, el butlletí municipal no reflectia de forma suficient el pluralisme democràtic representat a la corporació ni el present a la vida social de Ripollet.

El Síndic, en l'escrit que dirigí a l'alcalde, recordà que el dret a la llibertat d'expressió i d'informació permet als ciutadans la ponderació d'opinions i opcions diverses i per tant la conformació, en aquest cas, dels seus criteris i conviccions sobre les qüestions que afecten la col·lectivitat.

Considerem que el butlletí municipal, en tant que instrument públic, ha de permetre aquest reflex de la diversitat d'informacions i opinions tant dels representants del ciutadans com de les associacions, ja que només així queda garantida una opinió pública lliure i el valor del pluralisme polític.

Finalitzàvem el nostre escrit manifestant que no es pot negar la difusió, mitjançant el butlletí, de les opinions dels representants polítics que discrepen de l'opinió del govern municipal i que calia adoptar mesures per tal que aquestes opinions siguin presents en el butlletí.

L'alcalde de Ripollet contestà el Síndic informant que el butlletí disposa d'un espai reservat als diferents grups municipals i que s'havia encarregat a la Facultat de Ciències de la Informació de la Universitat de la Universitat Autònoma de Barcelona una anàlisi dels exemplars del butlletí corresponents als anys 1999, 2000 i 2001. El Consell d'Administració de Ripollet Comunicació estudiava les conclusions d'aquest estudi.

En qualsevol cas, s'havien començat a introduir modificacions per preservar el pluralisme: es proposà un tema mensual sobre el qual donarien la seva opinió els grups municipals, crònica del ple, reportatges sobre activitats ciutadanes, creació d'un consell editorial amb representants de la societat civil i la signatura d'un conveni amb l'esmentada facultat per fer un seguiment del butlletí i poder corregir desviacions dels objectius.

El mes de novembre de 2001 l'Ajuntament de Ripollet, amb la col·laboració de la Universitat Autònoma, organitzà una jornada sobre la premsa escrita municipal al segle XXI, amb la finalitat d'aprofundir en la configuració del seu marc jurídic i clarificar el seu rol en relació amb els altres mitjans, en la qual la nostra Institució participà.

Queixa 2380/01

Dificultats d'un grup municipal a l'oposició a l'Ajuntament de Matadepera per accedir als mitjans de comunicació local

Un grup municipal a l'oposició, a l'Ajuntament de Matadepera, ens comunicà que l'article 15.3 del Reglament municipal de participació ciutadana reconeix el dret dels grups polítics locals a disposar d'un espai propi a la *Gaseta de Matadepera*, Matadepera Ràdio i Matadepera TV.

Així mateix manifestava que malgrat aquest reconeixement, no havia rebut resposta a les demandes de fer ús d'aquests espais en els mitjans de comunicació locals. Aquest fet era considerat pels reclamants una vulneració del dret reconegut a l'article 20.3 del text constitucional, que reconeix als grups socials i polítics significatius el dret d'accés als mitjans de comunicació social que depenguin de l'Estat o de qualsevol entitat pública.

En l'informe al Síndic de Greuges, l'alcalde de Matadepera, respongué que a partir del mes d'octubre, la comissió d'informació i control dels mitjans de comunicació local, amb representació proporcional a la del consistori, havia endegat les intervencions següents en els mitjans de comunicació, amb participació dels grups municipals:

– Un debat mensual a Matadepera Ràdio, amb la intervenció d'un regidor de cada grup municipal de l'Ajuntament.

– Una intervenció mensual i rotativa a Matadepera Televisió d'un representant d'un dels grups municipals.

– I la propera publicació semestral d'una revista anomenada *Matadepera Oberta*, en què també participaran tots els grups i que tractarà exclusivament sobre temes d'interès per al municipi.

El Síndic traslladà aquest informació al grup municipal reclamant i donà per finalitzada la seva actuació.

7. LA PARTICIPACIÓ DELS CIUTADANS EN ELS AFERS PÚBLICS

Arran de les queixes presentades pels ciutadans davant aquesta Institució, el Síndic de Greuges ha tingut sovint l'ocasió de pronunciar-se sobre la necessitat de respectar els mecanismes i instruments que preveu l'ordenament jurídic per facilitar la participació ciutadana en el procés de presa de decisions dels poders públics.

L'oportunitat de potenciar sistemes de participació ciutadana en els afers públics mitjançant, per exemple, la creació d'òrgans de participació sectorial o consells ciutadans, o la convocatòria de consultes populars és, avui en dia, una qüestió que genera un debat molt intens entre els experts en ciències polítiques, en el qual s'exposen els avantatges i els inconvenients d'aquesta opció en la gestió dels assumptes públics i es posa de manifest que la posada en funcionament de qualsevol instrument de participació ciutadana no és gens fàcil, per la dificultat d'assolir amb perfecció tots els objectius que es persegueixen amb aquestes iniciatives.

Sense ignorar aquestes dificultats, tan bon punt un equip de govern pren la determinació d'endegar una iniciativa d'aquest tipus i adopta un marc o unes pautes d'actuació per regular i fer possible la participació directa dels ciutadans en els afers públics, el respecte d'aquestes regles de joc per totes les parts implicades

esdevé essencial, ja que transgredir-les genera un efecte contrari al cercat, és a dir, més desconfiança dels ciutadans envers els poders públics (vegeu queixa núm. 1357/01).

En aquest exercici, el Síndic ha actuat de mitjancer, a petició de les parts, en un conflicte entre una associació de veïns i un ajuntament, en què els intents de diàleg i de col·laboració per intentar donar resposta a les demandes plantejades pels veïns havien esdevingut infructuosos (vegeu queixa núm. 256/01).

Queixa núm. 1357/01

Concurs «Un eslògan per a Badia del Vallès»

Un ciutadà d'aquest municipi s'adreçà al Síndic per denunciar que l'elecció de l'eslògan per promocionar i identificar la ciutat no s'adequà a les bases del concurs promogut per l'Ajuntament.

D'acord amb aquestes, el jurat, format per la comissió ciutadana de nomenclatura, la conselleria de participació ciutadana i el gabinet de l'alcaldia, havia de seleccionar dues frases entre les propostes presentades i, d'aquestes dues, s'escolliria la guanyadora mitjançant votació popular a exercir amb un retallable incorporat en el butlletí municipal.

En l'informe facilitat, la portaveu municipal manifesta la difícil tasca de coordinar totes les entitats ciutadanes participants, representants del món associatiu, cultural i polític del municipi, sense ignorar la seva voluntat de participació, així com també la gran acollida que va tenir la iniciativa, amb més de cent propostes presentades.

Aquestes circumstàncies van provocar que no es poguessin complir els terminis establerts a la convocatòria i que l'Ajuntament decidís reconèixer l'acord adoptat per la comissió de selecció que, per unanimitat, seleccionà un únic eslògan guanyador. Així doncs, es considerà innecessari sotmetre a votació popular aquesta decisió, tal com establien les bases, perquè no es van seleccionar dos eslògans.

Aquesta Institució comunicà a l'Ajuntament que valora l'esforç i la dificultat d'organitzar una iniciativa d'aquest tipus, amb l'objectiu d'estimular la participació ciutadana en la presa de decisions públiques per donar a conèixer el municipi.

No obstant això, el Síndic també considera que correspon a l'Ajuntament vetllar perquè les regles del joc, que són les bases, s'apliquin en els seus termes. No tan sols per respondre, des d'un punt de vista formal, de la seguretat i la certesa que es vol oferir, sinó sobretot per garantir el que entén que és l'esperit del concurs: que la participació directa dels ciutadans, habilitats en les bases per decidir, entre dues propostes seleccionades, l'eslògan guanyador, esdevingui real i efectiva.

Amb aquestes consideracions, que traslladà a l'Ajuntament i al promotor, el Síndic finalitzà la seva actuació en aquest assumpte.

Queixa núm. 256/01

Mediació del Síndic entre una associació de veïns i l'Ajuntament de Sant Vicenç de Castellet

L'associació de veïns del barri de la Farinera de Sant Vicenç de Castellet s'adreçà al Síndic de Greuges sol·licitant la seva mediació davant l'Ajuntament, per restablir el clima de diàleg entre les dues parts, a fi i efecte de resoldre els dèficits d'infraestructures bàsiques que pateix aquest barri, que afecten la pavimentació, el clavegueram, l'enllumenat, etc., agreujats pels danys materials soferts a conseqüència dels aiguats del mes de juny de 2000.

Ateses les raons dels promotors de la queixa i vist que l'Ajuntament també reclamà la seva mediació en el conflicte, el Síndic, a l'empara d'allò que estableix l'article 28.1 de la seva llei reguladora, acceptà la petició formulada. En aquest sentit, manifestà a les parts que, en la funció del mitjancer, intentaria crear les condicions necessàries perquè les parts assolissin uns acords que els comprometessin en benefici mutu.

Definits i acceptats per totes dues parts els límits objectius de la mediació, cadascuna formulà per escrit les al·legacions en defensa dels interessos respectius.

En data 1 de febrer de 2001, en una reunió a la seu de la Institució amb les parts afectades, el Síndic facilità als representants de l'associació l'escrit que l'Ajuntament li havia adreçat, en què es deixa constància de tot un seguit de deficiències existents en aquest barri i es manifesta la voluntat de remeiar-les en benefici dels veïns i en compliment de l'obligació de prestació de serveis mínims a què la llei l'obliga. La representació dels veïns proposaren incorporar alguns elements nous a la proposta de l'Ajuntament, que van ser acceptats per la representant municipal.

Aquest acord inicial es concretà en un escrit de l'alcalde al president de l'associació, amb algunes propostes d'actuació preferents, ateses les circumstàncies de risc que pateix el barri, que reclamaven la col·laboració de l'associació, i amb altres iniciatives a desenvolupar en el marc d'una modificació puntual del pla general d'ordenació urbana, que implicarà una transformació substancial de la fisonomia del barri.

El portaveu de l'associació valorà aquest escrit com una bona base per restablir el clima de confiança i de treball entre les parts, i manifestà que aquest no es pertorbaria per mobilitzacions dels veïns que poguessin provocar una situació de tensió.

En una comunicació adreçada a totes dues parts el 9 de febrer de 2001, el Síndic manifestà que considerava les manifestacions precedents com un punt de partida constructiu per retrobar el diàleg i la col·laboració. Així doncs, el Síndic exhortà les parts perquè, des de la respectiva responsabilitat, fessin tot allò que fos possible per perseverar i conrear l'esperit de diàleg i col·laboració i, en definitiva, aconseguir el millor per a la vila de Sant Vicenç de Castellet i, en concret, per al barri afectat.

Amb aquestes consideracions, el Síndic finalitzà la seva intervenció.

8. Coordinació administrativa

L'actuació de l'Administració pública està sotmesa, entre altres principis, al de coordinació. Aquesta noció, que es desprèn de l'article 103 de la Constitució, pren forma a través de tècniques de coordinació, de sistemes de relació entre les administracions públiques, previstes a l'ordenament jurídic, l'objectiu de les quals és combinar la presència de diferents interessos públics en una matèria o a un sector.

La constatació que, sovint, un dels motius que generen les queixes dels ciutadans és l'omissió o l'ús inadequat d'aquestes tècniques de coordinació de les Administracions, és un fet que continua posant-se de manifest.

Així doncs, la descoordinació en l'actuació de les administracions es fa palesa quan, per exemple, un ciutadà denuncia els perjudicis que li genera una informació incorrecta facilitada per una Administració, en relació amb els requisits que ha de complir per exercir una activitat o construir una edificació; quan no se li comunica que una altra Administració és competent en la matèria, que pot demanar altres requisits que fins i tot són contradictoris amb els inicialment exigits. En aquest cas, el principi de coordinació exigeix una actuació congruent de les administracions, respecte als requisits a sol·licitar, que cal articular de forma prèvia en el procediment d'autorització. En aquest sentit, vegeu la queixa núm. 583/01, que s'incorpora a l'epígraf destinat a relatar les qüestions en matèria urbanística.

D'altra banda, la no consideració dels principis de cooperació i col·laboració que han de regir les relacions interadministratives, segons es desprèn de l'article 3.2 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, també es posa de manifest quan una Administració resol la queixa formulada per un ciutadà adduint la seva manca de competència sobre la matèria. El Síndic entén que aquesta circumstància no obsta perquè, en mèrit dels principis esmentats, aquesta faci les gestions oportunes davant l'òrgan de l'Administració competent i sol·liciti la seva intervenció per donar la resposta més satisfactòria possible al ciutadà. Vegeu-ne un exemple a la queixa núm. 3156/00, que es relata a l'epígraf sobre cultura, en relació amb les dificultats en la recepció del senyal televisiu.

Per últim, esmentem que l'intercanvi d'informació entre les diverses administracions públiques és un requisit essencial perquè pugui existir la coordinació. És aquesta una obligació que es deriva d'un altre dels principis que informen les relacions entre aquestes, el principi de lleialtat institucional, i que s'expressa a l'article 4.1.c) de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, quan diu que les administracions públiques estan obligades a facilitar-se la informació que necessitin sobre l'activitat que duen a terme en l'exercici de les seves competències.

Els impediments que troba l'interventor d'un municipi per accedir a la documentació d'una altra Administració, que considera necessària per a les funcions de fiscalització que li encomana la llei, posa de manifest que, en les relacions informatives entre administracions públiques, de vegades, manca transparència (vegeu queixa 2343/00).

Queixa núm. 2343/00

Impediments a l'obtenció d'informació per part de l'interventor d'un ajuntament

El 25 de juliol de 2000, l'interventor de l'ajuntament d'un municipi de Catalunya s'adreçà al Síndic de Greuges posant de manifest que la manca de col·laboració de l'Institut Català de Finances (ICF), que no facilitava una determinada documentació, li impedia complir la seva funció d'informe d'un expedient d'autorització per a la concertació d'operacions de crèdit a llarg termini.

En resposta al requeriment d'informació formulat pel Síndic, el portaveu de l'Institut manifestà que la documentació requerida era un document bilateral, exactament un conveni, que afectava el Departament de Benestar Social, per la qual cosa es va supeditar aquesta informació a la seva conformitat. A més a més, l'informe de l'ICF sostenia que el conveni requerit no podia oferir a l'interventor més informació per fiscalitzar l'actuació de l'ajuntament que la continguda al contracte de préstec.

Aquesta Institució entengué que, si bé el caràcter bilateral és un dels trets característics del conveni, això no implica necessàriament un deure de reserva pel que fa al seu contingut, atès que és un document públic i part integrant del contracte sobre el qual l'interventor havia d'informar. Per tant, el Síndic suggerí a l'Institut Català de Finances que facilités al promotor la còpia del conveni.

En data 10 de juliol de 2001, l'Institut Català de Finances comunicà al Síndic que, atesa la resposta del Departament de Benestar Social a la comunicació en què se sol·licitava el seu consentiment, facilità el conveni a l'interventor.

9. Altres recomanacions i suggeriments de caràcter general

Suggeriment al Departament de Medi Ambient per tal que revisi una resolució sancionadora desproporcionada

(Queixa núm. 3944/01)

El senyor X va presentar un escrit de queixa en què manifestava la seva disconformitat amb el procediment sancionador instruït pel Departament de Medi Ambient, amb motiu de la realització d'un aprofitament forestal que incomplia les condicions de l'autorització.

A la vista de la documentació presentada s'observà que els càrrecs que s'imputaven a l'interessat es consideraven constitutius d'una infracció de caràcter lleu, sancionable amb una multa d'entre 15.000 pessetes i 100.000 pessetes. La proposta de resolució no recollia les al·legacions presentades dins de termini per l'interessat, si bé van ser valorades a la resolució sancionadora.

Aquesta resolució imposava una sanció per la comissió d'una infracció lleu en la seva quantia màxima, i alhora

imposava una indemnització de danys i perjudicis al promotor.

Per tot això, el Síndic es va adreçar al Departament de Medi Ambient per suggerir:

– La millora en els sistemes de connexió dels registres, perquè unes al·legacions presentades dins de termini, malgrat que es presentin a un departament diferent del que tramita l'expedient, puguin ser preses en consideració en el tràmit corresponent.

– La justificació de la graduació de la sanció i els criteris de determinació de la quantia, en compliment del principi de proporcionalitat de les sancions.

– La valoració de la legalitat de determinar l'obligació d'indemnitzar quan la talla s'efectua en uns terrenys i uns arbres que són de titularitat de la persona responsable de la infracció.

El Síndic espera rebre la resposta del Departament pel que fa a les mesures adoptades en relació amb els suggeriments formulats.

10. SEGUIMENT D'ACTUACIONS D'EXERCICIS ANTERIORS

Seguiment de la queixa núm. 1734/00 (pàg. 31 i 32 del BOPC núm. 165, de 27 de març de 2001)

RECOMANACIÓ al Departament de la Presidència sobre la titulació per signar projectes tècnics d'instal·lacions de telecomunicacions

Arran de la tramitació de la queixa de referència, el Síndic de Greuges entengué que el Decret 117/2000, de 20 de març, descriu de forma genèrica la competència per redactar els projectes tècnics de les instal·lacions de telecomunicacions. En aquest sentit, aquesta Institució proposà l'elaboració d'una definició, mitjançant una norma amb rang de reglament, sobre què s'entén per tècnic titulat competent en matèria de telecomunicació, tenint en compte el contingut dels actuals plans d'estudis de les carreres d'enginyeria afectades i sense descartar el criteri d'atribuir la competència a un enginyer o a un altre en funció de la major o menor especificitat o dificultat de la instal·lació respecte a la qual s'elabora el projecte tècnic.

Això no obstant, el Síndic recomanà al Departament de Presidència que, si considerava que, a efectes de signatura i visat de projectes tècnics, tan sols són competents els enginyers i els enginyers tècnics de telecomunicacions, cal que una norma amb suficient rang legal i amb efectes *ad extra* completi l'actual marc normatiu aplicable.

En resposta a aquestes consideracions, la Direcció General de Radiodifusió i Televisió ens féu avinent que els únics tècnics titulats que entén competents en matèria de comunicacions són els enginyers i enginyers tècnics de comunicacions, i que és aquesta una interpretació que coincideix amb els criteris jurisprudencials expressats en les sentències del Tribunal Suprem, recentment ratificats en la sentència de l'Audiència Nacional, de 19 de desembre de 2000, sobre el mateix tema.

D'altra banda, el Departament de Presidència ens comunicà que la circular que regula aquesta qüestió només pretén clarificar allò que ja regulava la normativa estatal.

Per últim, aquest Departament també ens féu avinent que l'objecte de la queixa ha estat plantejat davant del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya.

Amb aquestes consideracions, el Síndic donà per finalitzada la present actuació, entenent que la seva recomanació no havia estat acceptada.

Seguiment de la queixa núm. 1355/00 (pàg. 23 i 24 del BOPC núm. 165, de 27 de març de 2001)

Ingrés en un dipòsit municipal d'un vehicle robat

Un ciutadà s'adreçà al Síndic manifestant que, després de quasi dos mesos des del robatori del seu vehicle, i havent-ne ja adquirit un altre, va rebre una notificació de l'Ajuntament de Reus per la qual se li comunicava que el seu primer vehicle havia estat retirat de la via pública per estacionament prohibit, tot i que no s'havia incoat cap procediment sancionador en matèria de trànsit.

Analitzada la documentació facilitada per l'Ajuntament, el Síndic va veure en aquest cas una actuació de l'Administració que limita drets dels particulars, sense haver adoptat una resolució que li servís de fonament jurídic. A més a més, amb la compra del vehicle nou, l'interessat va tenir unes despeses no previstes que no tenia el deure jurídic de suportar, a conseqüència del funcionament anormal d'un servei públic.

Per tot això, aquesta Institució recomanà a l'Ajuntament de Reus l'inici d'ofici del corresponent procediment de responsabilitat patrimonial. L'Ajuntament informà que aquest procediment el va iniciar el promotor de la queixa i que es va resoldre amb la desestimació de la seva pretensió.

Amb aquesta informació, el Síndic finalitzà la seva actuació, considerant no acceptat el seu recordatori de deures legals.

Seguiment de la queixa núm. 3601/00 (pàg. 21 del BOPC núm. 165, de 27 de març de 2001)

El cost econòmic d'obtenir informació per telèfon

El Síndic de Greuges s'adreçà a l'Ajuntament de Barcelona per suggerir-li que l'accés a una determinada informació relativa a la tramitació d'un expedient administratiu, on el ciutadà té la condició d'interessat, mitjançant el servei d'atenció telefònica 010, no impliqui un cost superior al que comporta comparèixer a les dependències municipals, exceptuant el cost ordinari del telèfon.

L'Ajuntament de Barcelona comunicà al Síndic que la política de tarifar els serveis telefònics d'informació obeeix a la necessitat de redistribuir millor els costos. Així doncs, els recursos humans i tècnics necessaris per al bon funcionament d'aquest servei són finançats, d'una banda, pels pressupostos municipals i, per l'altra, pels ciutadans que utilitzen el servei.

Pel que fa a aquestes motivacions, el Síndic féu avinent a l'Ajuntament que, si bé considera legítima l'opció de sotmetre a contraprestació un servei que l'Ajuntament presta voluntàriament als ciutadans, el que entén qüestionable és que la informació vinculada a un procediment administratiu en tràmit rebi el mateix tractament tarifari que la informació genèrica al ciutadà que es presta amb el servei d'atenció telefònica 010, que era de noranta-una pessetes i escaig cada tres minuts o fracció l'any 2000.

Amb aquestes consideracions, el Síndic va donar per finalitzada la present intervenció.

Seguiment de la queixa núm. 2851/00

(pàg. 24 del BOPC núm. 165, de 27 de març de 2001)

Manca de resposta a un escrit d'al·legacions

L'Ajuntament de Castelló d'Empúries informà el Síndic que la notificació de la resolució de sanció havia estat intentada tres vegades, i tots tres intents havien estat infructuosos. Tanmateix, el negociat de sancions de la policia local tancà l'expedient el 16 de febrer de 2001.

El Síndic va fer una gestió prop de l'Ajuntament per tal de fer-li saber que la finalitat de la recomanació dictada era de procurar una tramitació correcta del procediment en relació amb la pràctica de les notificacions, però que en cap cas tenia interès a provocar actuacions dirigides a exonerar de responsabilitat l'infractor.

A la vista que l'Ajuntament havia arxivat l'expedient, el Síndic va donar per closes les gestions realitzades.

Seguiment de la queixa núm. 3115/00

(pàg. 26 del BOPC núm. 165, de 27 de març de 2001)

El dret de defensa d'un conductor infractor identificat pel titular del vehicle contrari

L'Ajuntament de Terrassa va informar, a petició del Síndic, que la companyia titular del vehicle havia presentat, el 26 de juliol de 2001, un escrit indicant l'error de transcripció de dades a l'hora d'identificar el denunciat com a conductor el dia de la infracció.

Aquest fet motivà l'anul·lació de la denúncia. Per aquest motiu el Síndic va donar per finalitzades les seves actuacions, tot fent saber a l'Ajuntament que, al seu entendre, si s'hagués informat l'interessat del lloc d'on provenien les dades que havien permès identificar-lo com a conductor del vehicle, probablement s'hauria pogut resoldre la situació plantejada de manera anticipada, sense la tramitació posterior a què havia donat lloc.

En conseqüència, el Síndic suggerí a l'Ajuntament de Terrassa que en futures situacions en què concorreguessin circumstàncies similars a les del present cas, facilités al presumpte infractor les dades del titular del vehicle que l'hagués identificat com a conductor.

FUNCIÓ PÚBLICA

1. Introducció

En l'àmbit de la funció pública, les queixes plantejades aquest any, 269 en total, permeten tornar-ne a proposar una divisió en dos blocs, l'un relatiu a les queixes plantejades entorn dels sistemes de selecció i provisió de places, i un altre relatiu als drets dels funcionaris.

Però el que aquest any volem destacar és que s'ha volgut efectuar un tractament conjunt dels temes referents a la funció pública, abandonant la pràctica anterior en el cas de la funció pública docent, que es tractava en l'apartat relatiu a l'ensenyament. Aquest any, per la similitud de les qüestions plantejades en relació amb altres funcionaris públics, s'ha optat per un tractament conjunt. Amb tot això, en el cas de la funció pública docent el que més ens ha preocupat aquest any és el procés de readscripció dels funcionaris.

Aquest procés ha posat fi a una constant situació de provisionalitat, però la solució final ha estat en ocasions traumàtica per a les persones afectades, que es veuen desplaçades a llocs de treball molt allunyats del seu domicili i dels llocs de treball on feia molts anys que exercien.

També el procés d'assignació de places a interins i substituts –que en el cas de la funció pública docent afecta un gran nombre de persones– ha estat objecte d'anàlisi. Però és potser en el cas del personal de l'Administració de justícia on la designació d'interins ha estat més polèmica, fins al punt que ens hem permès analitzar un pronunciament del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya sobre aquesta qüestió.

En relació amb el règim de selecció dels funcionaris novament s'han plantejat queixes que qüestionen els criteris de valoració emprats pels tribunals o pels òrgans tècnics de selecció.

Aquest any per primer cop ens referim a les queixes que plantegen qüestions d'assetjament psicològic en el lloc de treball i que, originant conflictes de difícil solució, sovint acaben amb una situació de baixa mèdica.

Hem rebut algunes queixes que denuncien que el funcionari se sent il·legítimament privat de l'exercici d'unes funcions que li són pròpies, sense rebre cap justificació sobre la seva situació en el lloc de treball.

En altres casos s'ha qüestionat la manca d'una política de suport als funcionaris públics que assumeixen responsabilitats familiars derivades de la convivència amb ascendents majors d'edat que no es podien valer per si mateixos.

En aquests casos els funcionaris lamenten que les mesures per afavorir la cura dels fills no s'estenguin a aquests supòsits, perquè no s'afavoreix l'obtenció de reduccions de jornada amb compensacions econòmiques o no es facilita l'accés a ajuts en el cas dels ascendents.

Finalment, també ens hem referit a qüestions purament procedimentals relatives en algun cas a la manca de coordinació entre els diferents òrgans del departament amb competències en matèria de funció pública i, en altres casos, a la manca d'emissió d'un certificat de

serveis previs per part de l'Administració, que al·legava no disposar d'aquesta documentació, malgrat que el fet havia quedat prou acreditat per l'interessat, que amb aquesta manca d'emissió del certificat veia perjudicades les seves expectatives de jubilació.

En aquest àmbit s'ha incoat una sola actuació d'ofici, en assabentar-se el Síndic, mitjançant la premsa, que l'Institut Català de la Salut havia contractat com a metge una persona que no disposava de titulació.

2. La readscripció dels funcionaris docents

Ja en informes anteriors hem posat de manifest la situació en què es troben molts funcionaris docents que, un cop superat el procés que els permet l'accés a la funció pública docent, bé com a professors d'ensenyament secundari bé com a mestres, veuen com curs rere curs són adscrits en una plaça d'adscripció provisional i fins passats molts anys no passen a tenir-ne una de definitiva, amb el que això comporta d'estabilitat en el lloc de treball.

Però, quan finalment obtenen aquesta destinació definitiva, sovint veuen empitjorar la seva situació.

Persones que ja l'any 1997 van superar les proves d'accés al cos de professors de secundària, i des d'aquella data són destinades provisionalment a l'institut d'educació secundària (en endavant IES) d'un mateix municipi o comarca, en veure's obligades a participar en el concurs com a concursants forçosos, veuen com les places que corresponien a la comarca on exercien són adjudicades a professors amb dret de preferència, i a elles no se'ls adjudica cap de les places que havien sol·licitat, sinó que l'Administració, en compliment de la normativa vigent, els adjudica una destinació d'ofici.

En aquests casos, la destinació sovint es produeix en un centre docent molt lluny del domicili de l'afectat, la qual cosa comporta, en el millor dels casos, un trasllat de domicili d'una persona ja arrelada en una comarca. Però en molts altres casos, això no afecta només el funcionari, sinó també la seva família, ja que, o bé obliga a un trasllat familiar o bé a una separació. La situació és especialment greu en el cas de persones que tenen familiars a càrrec. En aquests casos el Síndic ha demanat que es valorin aquestes circumstàncies per tal de concedir una comissió de serveis al funcionari afectat en una destinació més a prop del seu domicili (vegeu queixa núm. 2818/01).

Si bé és cert que en molts casos el Departament d'Ensenyament ha estat sensible a la situació produïda, i ha atorgat la comissió de serveis, en altres casos s'ha limitat a afirmar que havia actuat d'acord amb la normativa vigent en atorgar d'ofici una destinació definitiva i ha desestimat la sol·licitud de comissió de serveis sense cap motivació. En aquests casos, el funcionari ha vist com unes places que ell podia ocupar amb adscripció provisional li eren denegades per passar a ser ocupades per persones que no han accedit a la funció pública (vegeu queixa núm. 3206/01).

En la mateixa situació estan els funcionaris dels cossos de mestres que, després de molts anys d'ocupar adscripcions provisionals, són assignats d'ofici per l'Administració a una plaça molt llunyana al seu domicili. En aquests casos les adjudicacions assignades per l'Administració tenen el caràcter d'adjudicacions definitives i d'aquesta qualificació se'n deriva una greu conseqüència, que és que els funcionaris no podran participar en un concurs per obtenir una nova destinació fins passats dos anys.

En tots aquests casos el Síndic ha demanat al Departament que es plantegi l'oportunitat de modificar la normativa vigent, la qual cosa requerirà una modificació de la normativa bàsica estatal (vegeu queixa núm. 3395/01).

Queixa núm. 2818/01

Desacord amb una adscripció d'ofici a una professora d'ensenyament secundari

Una professora d'ensenyament secundari que va aprovar les oposicions l'any 1997 estava destinada provisionalment a un institut d'educació secundària de Santa Coloma de Gramenet, on va estar fins al curs 2000-2001. Aquest darrer curs se li va adjudicar d'ofici una plaça en un IES de Gandesa. Aquesta adjudicació li exigeix el trasllat de domicili. Per aquest motiu i atès que té a càrrec seu una filla menor i el seu pare està invàlid, va demanar una comissió de serveis, la qual li va ser denegada.

El Síndic es va adreçar al Departament d'Ensenyament i aquest va comunicar que havia atorgat a la interessada una comissió de serveis en un IES més proper al seu domicili.

Queixa núm. 3206/01

Desacord amb la denegació d'una comissió de serveis de professors de secundària

Una funcionària del cos de professors de secundària va sol·licitar al Departament d'Ensenyament una comissió de serveis, atès que amb la seva participació com a concursant forçosa en el concurs de trasllats havia obtingut una destinació molt allunyada del seu domicili. Des de l'any 1980 aquesta funcionària ocupava amb caràcter provisional places més a prop del seu domicili que la que ara li havia estat assignada. En conseqüència va sol·licitar una comissió de serveis per tal d'obtenir unes places vacants que finalment veia assignades a professors interins.

Com que la sol·licitud no obtenia resposta del Departament d'Ensenyament, a petició del Síndic el Departament comunicà que finalment s'havia adreçat a l'autora per indicar-li que no considerava procedent estimar la seva sol·licitud.

El Síndic va sol·licitar al Departament que l'informés per què en aquest cas no valorava com a convenient la comissió de serveis.

En el moment de finalitzar l'Informe no s'ha rebut la resposta del Departament.

Queixa núm. 3395/01

Desacord amb una adscripció d'ofici a una funcionaria del cos de mestres

La senyora X, funcionària del cos de mestres d'ensenyament infantil i primari amb adscripció provisional durant tretze anys, va participar en el concurs general de trasllats convocat pel Departament d'Ensenyament per obtenir una destinació definitiva.

Com a resultat del concurs l'Administració la destinà en un centre molt allunyat del seu domicili. Aquesta nova destinació tenia caràcter definitiu i, per tant, impedia a l'autora tornar a participar en un concurs durant dos anys, i l'obligava a traslladar el seu domicili.

El Departament va informar el Síndic que havia concedit a la interessada una comissió de serveis a la província de Barcelona.

El Síndic va considerar que l'actuació del Departament s'ajustava a la normativa vigent; no obstant això, li va suggerir la possibilitat d'instar la modificació de la normativa per tal de facilitar que aquestes persones puguin seguir participant en els concursos de trasllats malgrat la destinació que els ha estat atorgada per l'Administració.

En el moment de tancar aquest Informe estem pendents de la resposta del Departament d'Ensenyament.

3. Els criteris per a la designació de personal interí i substitut en la funció pública docent

Aquest darrer any el Govern de la Generalitat ha aprovat el Decret 133/2001, de 29 de maig, sobre la regulació de la borsa de treball per prestar serveis amb caràcter temporal.

Pel que fa al personal interí docent, l'aprovació i aplicació d'aquest decret no ha estat exempta de polèmica, la primera en relació amb el fet d'aprovar-lo quan el Departament ja havia iniciat el procediment per a la designació d'interins, i la segona perquè insisteix en uns criteris de designació als quals ja ens vam referir en el nostre darrer Informe al Parlament.

Respecte al procediment de designació d'interins, aquest any són dues les qüestions a què volem referir-nos.

La primera es refereix al requisit previst en l'article 3 del decret, que els aspirants que passin a formar part de la borsa de treball acreditin la capacitació per impartir les àrees i matèries assignades al lloc de treball al qual volen accedir. Aquesta acreditació es produeix tenint una determinada titulació o bé quan s'acredita un temps d'experiència en la docència pública.

El cert és que l'aplicació d'aquests criteris va fer que almenys dues persones que des del curs 1992-1993 havien estat dedicades a la docència, tant pública com privada, quedessin excloses de la llista d'interins sense possibilitat d'obtenir una plaça d'interí o substitut, atès que el Departament entén que no acrediten capacitat suficient per impartir l'especialitat a què durant molts cursos s'han dedicat com a docents.

Aquestes persones havien vist com el mateix Departament, poc abans del procés d'adjudicació de places, els comunicava que eren idònies per a l'especialitat d'economia durant el curs 2001-2002; però posteriorment, sense haver rebut cap altra comunicació del Departament, van ser excloses de la llista d'interins per a aquest mateix curs.

La raó per la qual el Departament no les considera capacitades és que el Reial decret 1954/1994, de 30 de setembre, sobre homologació de títols als del catàleg de títols universitaris oficials, equipara l'especialització d'economia política i sociologia a la de sociologia, però no a la d'economia.

Malgrat que aquest Reial decret és de l'any 1994, no és fins aquest curs que ha estat aplicat pel Departament d'Ensenyament.

El Síndic va recomanar a les autores de la queixa que s'adrecessin a la Universitat de Barcelona, on havien obtingut el títol, amb la finalitat que els emetés un informe en relació amb els estudis realitzats. La Universitat va estimar que eren estudis propis d'economia i que, per tant, havien de capacitar les autores per ensenyar una assignatura d'economia.

El Síndic es va posar en contacte amb el Departament d'Ensenyament per poder donar una sortida a la situació creada anterior. El Departament va informar el Síndic que modificava el Decret núm. 133/2001 de manera que es poguessin determinar per ordre les titulacions que s'adequaven a cada una de les especialitats i, un cop modificat el decret, s'estudiaria la proposta plantejada (vegeu queixa núm. 3374/01).

L'altra qüestió relativa al nomenament de mestres substituts és el còmput del temps d'experiència docent, que en el cas d'una queixa rebuda s'havia produït en l'etapa d'educació infantil.

En aquest cas el procés al qual ens referim és el que correspon al curs 2000-2001 i la seva regulació s'efectua per la Resolució de 13 de juliol de 2000, de la directora general de Recursos Humans. Malgrat que aquesta resolució assenyala que es computarà l'experiència docent a l'autora de la queixa, a diferència d'altres anys no se li va computar l'experiència en l'etapa d'educació infantil.

El Departament entenia que el mèrit que es computa no és qualsevol temps d'experiència professional en un centre docent, sinó acreditar l'experiència que correspon als cossos previstos a la Llei orgànica general del sistema educatiu (en endavant LOGSE).

En aquest sentit, cal assenyalar que els educadors que treballen en la primera etapa d'educació infantil no formen part del cos de mestres, al qual s'atribueix la docència en tota l'etapa de l'educació infantil (article 10 de la LOGSE).

D'acord amb l'informe, es computa l'experiència docent si correspon a cossos docents previstos a la LOGSE, i es considera que els educadors que treballen en la primera etapa de l'educació infantil no formen part del cos de mestres i per aquest motiu s'entén que no porten a terme serveis docents.

En relació amb l'argument exposat, el Síndic va voler posar de manifest que, efectivament, l'article 10 de la LOGSE estableix que l'educació infantil serà impartida per mestres de l'especialitat corresponent i per altres professionals amb qualificació educativa apropiada per a nens fins a sis anys. En conseqüència, en tot cas es demana una «qualificació educativa apropiada» que ha de fer arribar a la conclusió que la seva funció també és educativa.

D'altra banda, el Reial decret 1004/1991, de 14 de juny, que regula els requisits mínims dels centres que imparteixin ensenyaments del règim general, preveu que l'educació infantil és funció de mestres de l'especialitat corresponent, i que en el primer cicle els centres han de disposar d'altres professionals amb la qualificació adequada. Indica el decret que aquesta qualificació correspon a mestres especialistes en educació infantil o professors d'educació general bàsica, especialistes en preescolar i tècnics superiors en educació infantil o tècnics especialistes en jardins d'infància.

D'acord amb la guia d'ensenyament superior editada pel Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació, el títol de tècnic superior en educació infantil capacita per programar, intervenir educativament i avaluar programes d'atenció a la infància, aplicant mètodes d'ensenyament. I també per a la preparació, desenvolupament i avaluació de projectes educatius.

En conseqüència, analitzats els requisits de titulació exigits per als centres d'educació infantil, el Síndic no pot estar d'acord amb el criteri que aquests professionals del primer cicle d'educació infantil no tenen experiència docent (vegeu queixa núm. 3790/00).

Queixa núm. 3374/01

Valoració de les titulacions idònies per impartir determinades especialitats

Dues professores interines del cos d'ensenyament secundari en la matèria d'Economia, llicenciades l'any 1992 en Ciències Econòmiques i Empresarials amb l'especialitat d'Economia Política i Sociologia, s'adreçaren al Síndic.

Les interessades, no havien obtingut destinació per al curs 2001-2002 perquè, en aplicació del Reial decret 1954/1994, de 30 de setembre, sobre homologació de títols als del catàleg de títols universitaris oficials, la seva especialitat havia quedat equiparada a la llicenciatura de sociologia.

El Departament, que fins aquest curs els reconeixia l'especialitat d'economia, es va limitar a donar-les de baixa a la llista d'interins i, per tant, aquest curs no els va assignar cap vacant.

El Síndic va recomanar a les autores que fessin gestions davant la Universitat de Barcelona, on havien obtingut la titulació universitària, per tal que aquesta estengués un informe que justifiqués la validesa del títol per impartir l'àrea d'economia al batxillerat. El rector va elaborar l'informe i el va trametre al Departament d'Ensenyament.

Paral·lelament, el Síndic es va posar en contacte amb la Direcció General de Recursos Humans, per tal de poder donar una solució a les autores de la queixa.

La Direcció General va informar el Síndic que es modificaria el decret que preveu el sistema de designació d'interins i substituts per exercir tasques docents, a fi i efecte que per ordre es puguin determinar les titulacions adequades per impartir cadascuna de les especialitats, de manera que s'eviti la remissió directa a la normativa estatal.

El Govern de la Generalitat té pendent l'aprovació del decret.

Queixa núm. 3790/00

Valoració de l'experiència docent en el concurs per proveir places vacants

La senyora X s'adreçà al Síndic de Greuges per exposar el seu desacord amb el canvi de criteri que observava en el còmput dels mèrits al·legats per formar part de la llista d'aspirants per proveir places vacants o substitucions en règim d'interinitat, pel fet de no comptar-se com a experiència docent el temps en què s'ha impartit educació infantil, malgrat que la resolució de la Direcció General de Recursos Humans preveu, com es feia els darrers anys, computar l'experiència docent corresponent a qualsevol nivell educatiu.

A petició del Síndic el Departament d'Ensenyament manifestà que la Resolució de 13 de juliol de 2000 de la directora general de Recursos Humans convocà concurs públic per formar part de la llista d'aspirants per proveir vacants o substitucions en règim d'interinitat en centres docents públics no universitaris per al curs 2000-2001 (DOGC número 3186, de 19 de juliol de 2000). En l'annex quart d'aquesta resolució s'establia el barem de mèrits que es puntuarien per determinar la posició que corresponia en la llista a cada docent que s'hi incorporés. Entre aquests mèrits, hi havia el següent:

«1. Experiència docent (màxim 50 punts):

»1.1 Per cada curs complet durant el qual s'hagin impartit ensenyaments corresponents a qualsevol nivell educatiu, 5 punts

»1.2 Per cada mes complet durant el qual s'hagin impartit ensenyaments corresponents a qualsevol nivell educatiu, 0,4166 punts.»

El Departament entén que el mèrit que es computa no és qualsevol temps d'experiència professional en un centre docent, sinó acreditar experiència docent. Per aquest motiu l'experiència que puntua per determinar la posició a la llista és només la corresponent al personal que pertany als cossos previstos a la LOGSE.

En aquest sentit, cal assenyalar que els educadors que treballen en la primera etapa d'educació infantil no formen part del cos de mestres, al qual s'atribueix la docència en tota l'etapa de l'educació infantil (article 10 de la LOGSE). Per aquest motiu, el Departament considera que dels contractes o nomenaments d'educadors no se'n deriven serveis docents.

En conseqüència, i un cop analitzats els requisits de titulació exigits per als centres d'educació infantil, el Síndic no pot estar d'acord amb el criteri que aquests professionals del primer cicle d'educació infantil no tenen experiència docent a l'efecte de proveir vacants en centres docents, especialment quan disposen de la titulació necessària per a l'accés al cos de mestres. Per això suggerí que es reconsiderés el criteri adoptat aquest curs per a l'elaboració de la llista d'aspirants.

El Departament ens ha comunicat que pensa atendre el suggeriment en properes convocatòries de concurs públic.

4. El personal interí de l'Administració de justícia

Els sindicats del personal de l'Administració de justícia es van adreçar al Síndic per exposar-li la seva preocupació per l'aprovació, per part del Govern de la Generalitat, d'un decret que regula la provisió interina de places dels cossos de metges forenses, oficials, auxiliars i agents de l'Administració de justícia a Catalunya.

Aquest decret determina els requisits per a l'accés a la borsa de treball que, segons els promotors, no s'ajusten als fixats pel Reial decret 249/96, el qual preveu els requisits per a l'accés a la funció pública d'aquests mateixos cossos.

Els requisits a què feien referència els autors són uns determinats coneixements de llengua catalana i de mecanografia i informàtica. Així mateix, es demanava estar empadronat en algun municipi de Catalunya.

Rebuda la queixa, el Síndic va saber que el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya ja coneixia de l'assumpte i havia dictat una interlocutòria que acordava la suspensió de determinats preceptes del decret. En conseqüència, el Síndic va tancar les seves actuacions ja que la suspensió del decret impedia cap vulneració del dret dels possibles afectats.

Aquest decret deroga l'Ordre del Departament de Justícia de 10 de març de 1998, sobre selecció, proposta i nomenament del personal interí per a la provisió de metges forenses, oficials, auxiliars i agents de l'Administració de justícia. L'ordre també havia estat impugnada davant el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya. Per entrar a la borsa aquesta ordre exigia un certificat de coneixements de la llengua catalana.

El Tribunal, en Sentència de 18 de desembre del 2001, després de fer un repàs a la jurisprudència del Tribunal Constitucional i del Tribunal Suprem en relació amb els requisits de coneixement de les llengües oficials en el territori d'una comunitat autònoma, arriba a la conclusió que, en el cas en què les places a cobrir requereixin per poder atendre el ciutadà el coneixement de les dues llengües oficials, és perfectament legítim que aquest coneixement es valori com a mèrit o com a requisit de capacitat. Per això el Tribunal estimà que és perfectament legítima aquesta exigència, i que no hi ha cap discrepància entre el que preveu l'ordre objecte d'impugnació i el reglament que regula aquests cossos ja que res no impedeix que la comunitat autònoma, en exercici legítim de les seves competències, pugui efectuar una regulació malgrat que es tracti de cossos estatals, quan la funció es duu a terme a la comunitat autònoma per haver estat objecte de transferència.

No obstant això, no podem oblidar que la mateixa sentència declara no ajustada a dret l'exigència de coneixement del català quan la considera no proporcionada un cop valorades les funcions que els cossos tenen assignades.

Aquesta darrera afirmació és especialment important, ja que, efectivament, el Tribunal Constitucional en admetre com a perfectament legítim el requisit del coneixement d'una determinada llengua oficial sempre s'ha referit a les característiques de la plaça a proveir.

Malgrat ser uns altres els aspectes en què entra la sentència en referir-se als requisits i els mèrits objecte de valoració, creiem que mereixia destacar-se la posició del Tribunal en relació amb el coneixement de la llengua catalana en el cas dels agents per considerar que ateses les funcions que desenvolupen l'exigència era desproporcionada (vegeu queixa núm. 741/01).

Queixa núm. 741/01

Desacord amb els requisits per a la provisió interina de places al personal de l'Administració de justícia

Diverses persones que presten serveis a l'Administració de justícia s'han adreçat al Síndic en desacord amb el contingut del Decret 49/2001, de 6 de febrer, sobre la provisió interina de places de diferents cossos de l'Administració de justícia.

Segons els promotors, el Decret preveu requisits per l'accés a la borsa de treball que no corresponen al que el Reial decret 249/96 preveu per a l'accés com a funcionari als mateixos cossos, i efectua una nova regulació del règim disciplinari.

El Síndic va demanar al Departament de Justícia que l'informés sobre aquest assumpte. En la seva resposta, el Departament informà que s'han arbitrat un conjunt de mesures per fer possible que el personal que presta servei amb caràcter interí acrediti una sèrie de requisits d'accés a les borses d'interins referits a un determinat nivell de coneixements de la llengua catalana i de mecanografia i informàtica.

El Síndic va haver de suspendre la seva intervenció en tenir coneixement que el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya estava en coneixement de l'assumpte i havia dictat ja interlocutòria de suspensió de diversos articles del decret aprovat pel Govern de la Generalitat.

5. Altres qüestions referents a la funció pública

5.1. Sistemes de selecció

Són moltes les qüestions que els funcionaris en particular i el personal al servei de les administracions públiques en general plantegen a aquesta Institució, algunes en relació amb el sistema d'accés a la funció pública.

L'article 103 de la Constitució Espanyola estableix que l'accés a la funció pública s'ha d'efectuar d'acord amb els principis de mèrit i capacitat, i és per això que la normativa de funció pública preveu que els sistemes d'accés són l'oposició, el concurs i el concurs oposició.

La selecció per aquest darrer sistema pretén compaginar la superació d'unes proves adequades a la plaça a proveir amb la valoració d'unes condicions prèvies del candidat, sovint amb la valoració d'un temps d'experiència.

Ha estat precisament a l'hora de valorar aquesta experiència quan el Síndic ha hagut de pronunciar-se en contra de la decisió adoptada per l'Administració. En alguns casos les administracions, en efectuar les convocatòries i per tant en la determinació de les bases que les han de regir, i en d'altres els mateixos òrgans de selecció tendeixen a valorar només com a experiència la que s'ha assolit en la mateixa Administració convocant, i neguen la validesa com a mèrit en la fase de concurs a qualsevol altra experiència.

És aquest el cas plantejat pels bombers d'Aeropuertos Españoles y Navegación Aérea (en endavant AENA) que volien accedir a l'escala bàsica del Cos de Bombers de la Generalitat (vegeu queixa núm. 3819/00).

La no valoració com a mèrit d'aquesta experiència laboral no era pas motivada perquè no es considerés que AENA té la condició d'Administració pública, sinó perquè el tribunal estimava que les funcions que els aspirants tenien com a treballadors d'AENA no s'adeien amb el contingut funcional que la Llei 5/1994, de 4 de maig, de regulació dels serveis de prevenció i extinció d'incendis i de salvaments de Catalunya, atribueix als bombers de la Generalitat.

Considerava el tribunal que només una de les funcions, la de prevenció i extinció d'incendis i de salvaments de Catalunya, hi era equiparable.

Si bé és cert que l'article 13 de la Llei, quan estableix les funcions que corresponen al cos de bombers, va més enllà de les pròpies de prevenció i extinció d'incendis, aquesta és la funció que la llei assigna, específicament a l'escala bàsica operativa en el seu article 16.d), i són precisament les places d'aquesta escala les que s'havien de proveir amb la convocatòria.

A més, les mateixes bases computen com a mèrit el temps de serveis que presta com a bomber voluntari i, d'acord amb la llei (article 51.3) els bombers voluntaris tenen per funció la prevenció i extinció d'incendis i de salvaments.

El Departament d'Interior assenyalava que les prestacions de serveis anteriors havien de ser susceptibles de proporcionar a l'aspirant que les havia dut a terme una capacitació especial per a la futura prestació dels serveis corresponents al lloc de treball ofert, en concordança amb la finalitat última de la valoració de qualsevol mèrit, que és la d'assegurar la selecció del candidat més idoni per al correcte exercici de les funcions que li correspondran, de manera que s'obtingui la prestació del servei públic més adequada i la satisfacció dels interessos generals.

Ja en el nostre escrit anterior indicàvem al Departament d'Interior que consideràvem que igual que es valora com a mèrit per a l'accés al cos de bombers de la Generalitat l'experiència com a bombers voluntaris, calia valorar l'experiència com a bombers d'AENA. Tampoc les funcions dels bombers voluntaris, d'acord amb la Llei 5/1994 i el Decret 246/1996, són totalment coincidents amb les dels bombers de la Generalitat i aquests sí que veuen valorada l'experiència en el moment d'accedir al cos de bombers.

És cert que els bombers voluntaris s'integren en l'estructura de la Direcció General d'Emergències i Seguretat Civil, però també ho fan els bombers d'empresa d'acord amb la mateixa llei.

Calia, aplicant el mateix criteri, que es valorés l'experiència com a bomber d'AENA, si bé és possible ponderar quina ha de ser aquesta valoració, com ja s'ha fet en la mateixa convocatòria en l'apartat relatiu a la valoració dels mèrits; però, en tot cas, s'ha de valorar. Si no es feia, s'aplicaria un criteri diferent a l'hora de valorar l'experiència dels aspirants.

Malgrat que cada convocatòria d'accés és un procés selectiu diferent, i que el Tribunal pot modificar el criteri en relació amb convocatòries anteriors i en aquest cas ho ha fet, ja que en convocatòries anteriors s'havia valorat aquesta experiència com a mèrit, creiem que en aquest cas l'al·legació a convocatòries anteriors és un element més a considerar, per revisar el criteri emprat en aquesta convocatòria.

Queixa núm. 3819/00

Accés al cos de bombers de la Generalitat

El 18 de febrer de 2000 la Generalitat de Catalunya va obrir una convocatòria pública per a l'accés a l'escala bàsica del cos de bombers de la Generalitat de Catalunya.

En aquesta convocatòria participen aspirants que treballen com a bombers per a Aeropuertos Españoles y Navegación Aérea (AENA), i que al·leguen aquesta relació amb AENA per tal que els sigui computada com a mèrit en la fase de concurs.

El tribunal qualificador no va considerar aquesta experiència prèvia com a mèrit a valorar, malgrat que les bases preveien que es valorés com a mèrit l'experiència en l'exercici de les funcions pròpies del cos de bombers en l'àmbit de l'Administració pública.

Contra l'acord del tribunal els aspirants presenten recurs, al·legant la naturalesa jurídica pública d'AENA, i el fet que aquesta experiència havia estat valorada en convocatòries anteriors. Alhora presenten escrit de queixa.

Estudiada la documentació aportada, el Síndic de Greuges sol·licità informació al conseller d'Interior sobre els motius pels quals en aquesta ocasió no s'havia valorat l'experiència.

En la seva resposta el Departament indicà que:

1. La manca de valoració no era motivada perquè no es considerés AENA com a Administració pública, sinó perquè el tribunal estimava que les funcions assignades als aspirants com a treballadors d'AENA no s'adeien

amb el contingut funcional que la Llei 5/1994, de 4 de maig, de regulació dels serveis de prevenció i extinció d'incendis i de salvaments de Catalunya atribueix als bombers de la Generalitat.

Segons el tribunal, només una de les funcions, la de prevenció i extinció d'incendis i de salvaments de Catalunya, hi era equiparable.

2. El tribunal era lliure per variar el criteri en relació amb convocatòries anteriors, atès que només s'havia de regir per les bases de la mateixa convocatòria i per la normativa general d'accés a la funció pública.

El Síndic va considerar que si bé, d'acord amb l'article 13 de la llei, les funcions que corresponen al cos de bombers van més enllà de les pròpies de prevenció i extinció d'incendis, aquesta és la funció que la llei assigna específicament a l'escala bàsica operativa (article 16.d), i són precisament les places d'aquesta escala les que havien de ser proveïdes en la convocatòria.

A més, les mateixes bases computen com a mèrit el temps de serveis que es presta com a bomber voluntari, i d'acord amb la llei (article 51.3) els bombers voluntaris tenen per funció la prevenció i extinció d'incendis i els salvaments.

En conseqüència, el Síndic va considerar que per coherència amb els mèrits a valorar previstos a la base de la convocatòria, als quals el tribunal s'ha d'ajustar en la valoració dels mèrits dels aspirants, calia valorar l'experiència laboral com a bomber a AENA, com ja s'havia fet en altres convocatòries per al mateix cos.

Per tot això, i en virtut del que preveu la llei reguladora del Síndic, vam suggerir al Departament d'Interior que reconsiderés la seva decisió.

El Departament va informar el Síndic dels motius pels quals havia decidit no atendre el seu suggeriment.

5.2. L'assetjament psicològic

A part de l'accés, també hi ha hagut diverses queixes causades per determinades situacions en el lloc de treball, que els afectats qualifiquen d'assetjament psicològic.

Les crítiques constants dels companys o dels superiors, o bé la situació que es produeix quan l'afectat considera que no se li assignen tasques que li són pròpies, condueix en molts casos a baixes laborals, i és per aquest motiu que també ens referirem a aquesta qüestió en la part de l'Informe relativa a Sanitat.

L'assetjament moral en el treball, també conegut amb el terme *mobbing*, es produeix dins de l'ambient de treball i és caracteritzat per una intenció discriminatòria cap a un treballador o treballadora per part dels seus superiors o, fins i tot, dels seus propis companys de treball.

Si el *mobbing* no es reconeix a temps pot degenerar cap a un decaïment del rendiment i l'eficàcia en el treball, pèrdua de l'autoestima, depressions, fins a l'abandó voluntari del lloc de treball. Amb tot, aquestes conseqüències negatives no afecten només la víctima, sinó que s'estenen a l'organització i al rendiment del treball, la professionalitat i el clima laboral en conjunt.

Avui alguns treballadors són víctimes d'una persecució subtil i psicològica que, sovint, els obliga a acceptar situacions il·legals, o bé a cessar «voluntàriament» abans de veure's immersos en un procés de represàlies i maltractaments morals inaguantables i injustos. I si aquest fenomen és greu en empreses privades, encara ho és més en administracions i empreses públiques.

El Tribunal Suprem ja ha reconegut la síndrome de *burnout*, o de desgast personal, com a accident de treball, que presenta un quadre de símptomes d'esgotament emocional, cansament físic i psicològic, amb sensació de no poder atendre degudament les obligacions professionals per sentiment d'inadequació, incompetència o ineficàcia. Com dèiem, els tribunals han sentenciat que sofrir un assetjament moral en el treball constitueix un accident de treball. La clau està que la malaltia del treballador o treballadora sigui conseqüència de la seva activitat laboral i que l'accident laboral s'ha d'entendre en un concepte ampli.

És essencial que hi hagi relació causal entre l'activitat laboral i la malaltia perquè pugui apreciar-se l'existència d'un accident de treball. Aquest nexe d'unió, aquesta relació de causalitat, és el cavall de batalla dels litigis sobre sinistralitat.

Alguns països, com França i Suècia, ja tenen normes jurídiques que obliguen les empreses a posar en pràctica plans i controls *antimobbing* per garantir la protecció moral del treballador o la treballadora.

En el nostre país, tot i aquest primer pas de la justícia, aquesta qüestió no és regulada. Per tant, és certa l'afirmació que cal insistir en una regulació legal sobre el fenomen. Així, doncs, el treballador o treballadora que en pateix se sent afectat, però jurídicament no se sent protegit. És per això que en aquest Informe cridem l'atenció sobre la necessitat d'adoptar mesures (vegeu queixes núm. 2526/01 i 346/01).

Sense arribar a una situació d'assetjament psicològic, però en relació amb aquesta qüestió, volem remarcar les queixes que ens han arribat i que fan palesa l'existència d'una mala praxi de l'Administració, en aquest cas l'Administració de la Generalitat. Aquesta pràctica consisteix que els qui tenen encomanades les tasques de direcció política d'un òrgan de l'Administració van acordar que uns determinats funcionaris que havien accedit al seu lloc de treball participant en un concurs i que exercien amb normalitat les tasques pròpies del seu lloc de treball deixarien aquelles funcions, que es confiarien, sense cap normativa i sense seguir cap procediment, a altres persones de la mateixa organització administrativa. Aquesta és una acció que podem qualificar d'arbitrària, atès que l'Administració no va ser capaç de donar-ne al Síndic una explicació satisfactòria.

Aquesta pràctica ha de ser evitada, ja que és contrària al principi que determina que les administracions públiques han de servir amb objectivitat l'interès general (vegeu queixa núm. 3073/01).

Queixa núm. 2526/01

Baixa per malaltia que atribueix a les crítiques constants que rep dels superiors

Un funcionari municipal s'adreçà al Síndic pel fet que es considerava víctima d'una situació d'assetjament psicològic al lloc de treball, ja que hi era objecte de crítiques constants, les quals li van provocar una baixa laboral. Aquest funcionari vivia un procés de depressió intens que, segons els informes mèdics que aportà, tenien origen en l'àmbit laboral.

El promotor de la queixa sol·licità al Síndic que instés la regulació de les situacions d'assetjament psicològic a la feina.

El Síndic va considerar que aquestes situacions són especialment greus, ja que la situació de discriminació d'un treballador o treballadora per part dels companys o superiors pot comportar un decaïment en el rendiment o l'eficàcia en el treball, que deriva cap a una pèrdua de l'autoestima de la persona afectada; però les conseqüències negatives no abasten només la víctima, sinó tota l'organització afectada.

Es va informar el promotor que aquesta situació encara no ha estat regulada en el nostre ordenament jurídic, però que seria interessant que el debat per regular-la es plantegés, i és per això que el Síndic va comunicar a l'autor de la queixa que n'informaria el Parlament de Catalunya.

Queixa núm. 346/01

Desacord d'un funcionari públic amb les tasques assignades

Un funcionari municipal s'adreçà al Síndic perquè l'Ajuntament de Sabadell no li assignava cap tasca i l'obligava a estar tota la jornada laboral sense fer res.

El Síndic va demanar informe a l'Ajuntament, el qual va indicar que havia observat una actitud passiva d'aquest funcionari en l'exercici de les tasques que li havien estat encomanades.

El Síndic proposà d'adoptar mesures per afavorir una solució. Entre altres coses suggerí adscriure el funcionari a un nou lloc de treball en l'organització que millorés la percepció de les tasques assignades i permetés a l'Administració obtenir-ne un millor rendiment.

6. ALTRES RECOMANACIONS I SUGGERIMENTS DE CARÀCTER GENERAL

Queixa núm. 3073/01

Avocació de funcions sense complir la normativa vigent

Un funcionari del Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca presentà una queixa del Síndic de Greuges perquè, després de la reestructuració del Departament, no se li havia assignat la tramitació d'expedients d'ajuts, malgrat que havia estat confirmat en el càrrec.

Segons el promotor, les funcions que com a cap de secció tenia assignades i que exercia amb normalitat des de l'any 1989 havien estat assumides sense cap justificació pel servei del qual depèn la secció.

Aquesta situació només es produeix a la Delegació Territorial de Barcelona i no a les altres demarcacions, malgrat que l'organització de l'estructura és la mateixa.

A petició del Síndic el Departament intentà justificar la decisió que el servei assumís part de les funcions de la secció en la necessitat d'optimitzar els recursos humans disponibles i agilitar la gestió dels ajuts.

Analitzada la documentació, el Síndic va considerar que possiblement es tractava d'un cas d'avocació de funcions en què no es complien els requisits previstos legalment, i va sol·licitar al Departament que completés la informació i, si esqueia, s'ajustés a l'ordenament jurídic.

En el moment de tancar la redacció de l'Informe no s'ha obtingut resposta del Departament esmentat.

RECOMANACIÓ al Departament d'Ensenyament en relació amb els criteris de repartiment del Fons d'Acció Social

(Queixa núm. 3739/01)

Un funcionari docent s'adreçà al Síndic per tal d'exposar el seu desacord amb els motius pels quals va ser desestimat per la Comissió d'Acció Social del Personal Docent (en endavant CASD) l'ajut excepcional sol·licitat per atendre les despeses ocasionades per fer-se càrrec d'un ascendent amb una disminució superior al 95%, atès que l'ajut a persones disminuïdes no preveu els ascendents.

A sol·licitud del Síndic, el Departament d'Ensenyament va informar que la modalitat d'ajut a persones disminuïdes prevista a la convocatòria d'ajuts del Fons d'Acció Social (en endavant FAS) corresponents a l'any 2000, a la qual va recórrer el promotor, fa referència només a disminucions que afectin la persona sol·licitant, el cònjuge, la parella de fet o els fills i filles. Per tant, no era possible incloure en aquesta modalitat un ajut motivat per una disminució que afecta un ascendent.

Per altra banda, la CASD va proposar denegar la sol·licitud d'ajut extraordinari, tant en la seva reunió de 18 d'abril com en la de 22 de juny de 2000, en la qual es revisà la reclamació que l'interessat havia presentat contra la denegació.

La denegació de l'ajut excepcional va ser motivada, bàsicament, pel fet que aquest ajut és previst per atendre despeses imprevistes o situacions de necessitat esdevingudes durant l'any 2000, circumstàncies que es considerà que no concorrien en la sol·licitud de l'interessat.

El Síndic va considerar que, efectivament, l'ajut per a persones disminuïdes té per objecte compensar les despeses ocasionades a la persona titular en ocasió de situacions de disminució, però només quan afecten el sol·licitant, el cònjuge, parella de fet, fills o filles, i sempre que convisquin amb el sol·licitant o estiguin a càrrec seu.

Això comporta que, malgrat que es produeixin despeses per una situació de disminució, aquestes no reben ajut si no hi ha alguna de les relacions de parentiu o assimilables previstes; queden fora, per tant, els supòsits, com el que planteja el promotor, d'un familiar a càrrec del sol·licitant amb el qual té una estreta relació de parentiu.

Si bé és cert que aquesta regulació respon a un acord de la mesa general de negociació entre l'Administració i les organitzacions sindicals, és difícil comprendre el motiu pel qual els ascendents n'han quedat exclosos si l'objecte del fons és millorar la situació social dels funcionaris i, sens dubte, aquesta situació es troba condicionada per les responsabilitats que deriven de les relacions de parentiu.

La manca, no justificada, per la finalitat de l'ajut, de previsió de l'ajut per a persones no disminuïdes fa que el promotor sol·liciti l'ajut per raons excepcionals. L'objecte d'aquest ajut es defineix de forma genèrica, i si bé és cert que s'adreça a despeses imprevistes, la manca de previsió d'un ajut per a aquesta situació fa que aquesta modalitat sigui idònia per atendre la situació de necessitat.

El Síndic, doncs, va suggerir al Departament que a l'hora de resoldre el recurs de reposició interposat es replantegés la decisió de no atorgar l'ajut, atesa l'obligació moral i legal del funcionari sol·licitant de prestar assistència als seus ascendents quan es troben en una situació de necessitat.

Tot això, sens perjudici de reconèixer la capacitat que dins l'àmbit de la negociació sindical es reconeix per al pacte entre les parts.

Queixa núm. 341/01

Sol·licitud de trasllat per causes mèdiques

Un funcionari d'un centre penitenciari s'adreçà al Síndic amb la finalitat d'obtenir el trasllat de centre per motius de salut, ja que la seva sol·licitud havia estat denegada malgrat que aportava informes mèdics que aconsellaven el trasllat.

L'interessat havia adreçat la sol·licitud al Comitè de Seguretat i Salut Laboral, perquè entenia que el que sol·licitava era una adequació del lloc de treball per causes mèdiques, ja que patia un trastorn adaptatiu amb simptomatologia depressiva. El Síndic va sol·licitar informació al Departament de Justícia ja que l'informe mèdic d'orientació diagnòstica d'adaptació al lloc de treball, elaborat per la responsable de la Vigilància de la Salut dels Serveis Preventius de Riscos Laborals del Departament, recomanava un trasllat del lloc de treball.

El Departament de Justícia va comunicar al Síndic que la sol·licitud en qüestió havia estat desestimada el 25 de gener de 2001, i que en data 5 d'octubre de 2001 s'havia publicat al DOGC la Resolució de 27 de setembre de 2001, de convocatòria de concurs de mèrits i capacitats per a la provisió de llocs de treball, convocatòria en la qual l'autor de la queixa va participar per obtenir una plaça.

El Síndic va considerar que l'actuació del Departament no havia estat correcta, ja que s'havia produït una demora no justificada en la resolució de la sol·licitud. El Departament va trigar més de cinc mesos a resoldre i, a més, s'havia fet palesa la manca de coordinació entre els diferents òrgans del Departament, que no havien estat capaços de donar resposta a la proposta d'atorgament d'una comissió de serveis efectuada pel mateix Comitè de Seguretat i Salut Laboral.

Queixa núm. 3830/00

Manca d'expedició d'un certificat de serveis previs

Una funcionària docent sol·licità a l'Ajuntament de Barcelona un certificat de serveis previs per acreditar que hi havia treballat. L'Ajuntament li denegà el certificat perquè no constava en els seus arxius la relació entre aquesta funcionària i l'Ajuntament.

El Síndic recordà a l'Ajuntament que la normativa vigent preveu que a l'efecte del reconeixement de triennis es computen tots els serveis prestats pels funcionaris en qualsevol administració pública, amb independència del règim jurídic en què s'han prestat.

Com sigui que segons la documentació aportada per l'autora de la queixa constava que havia prestat serveis a l'Ajuntament, el Síndic recordà a l'Ajuntament de Barcelona l'obligació d'expedir el corresponent certificat.

L'Ajuntament va indicar que la seva actuació era correcta, perquè no existien dades en l'expedient personal, i que no podia donar validesa al certificat emès l'any 1983 per un lletrat de la subunitat de gestió de personal ni a la diligència de l'any 1985 emesa pel director de l'escola on la funcionària afirma que prestava serveis.

El Síndic es tornà a adreçar a l'Ajuntament perquè considerà prou acreditada la prestació de serveis.

En el moment de tancar aquest Informe, l'Ajuntament no ha respost al recordatori de deures efectuat pel Síndic.

Queixa núm. 2849/00

Manca de desplegament normatiu del pas a la segona activitat dels funcionaris del cos de bombers

Un funcionari que havia estat membre del cos de bombers de la Generalitat de Catalunya va adreçar-se al Síndic perquè li havia estat denegada la seva sol·licitud de reconeixement del dret a segona activitat.

El promotor estava afectat per una incapacitat permanent per a la professió habitual que li havia fet deixar el cos de bombers l'any 1997, és a dir tres anys després de la promulgació de la llei, sense poder acollir-se a la previsió prevista als articles 39 i 40 de la Llei 5/1994, de 4 de maig, de regulació dels serveis de prevenció i extinció d'incendis i de salvament de Catalunya, per no haver-se efectuat encara un desplegament reglamentari d'aquests articles.

El Síndic va sol·licitar un informe al Departament sobre les previsions de dictar la norma que permeti als membres del cos de bombers que compleixen els requisits que ja deriven de la llei poder fer ús del dret a passar a la situació de segona activitat.

El Síndic va considerar excessiu el endarreriment en el desenvolupament reglamentari i va recomanar al Departament que procedís a la tramitació del Decret i, que calia que aquest donés resposta a les sol·licituds presentades amb caràcter previ a la aprovació del Decret.

El Govern de la Generalitat va aprovar el Decret el dia 12 de setembre de 2001, i hi va incloure una disposició transitòria que preveu que el personal del cos de bombers que hagi estat declarat en situació d'incapacitat permanent total després de la entrada en vigor de la Llei 5/1994, de 4 de maig, podia sol·licitar passar a la situació de segona activitat, amb la qual cosa donava resposta satisfactòria a la queixa.

CONTRACTACIÓ ADMINISTRATIVA I EXPROPIACIÓ FORÇOSA

1. Introducció

El nombre total d'actuacions del Síndic en els àmbits de la contractació administrativa i de l'expropiació forçosa ha estat de 53.

Enguany, sota aquest epígraf, el Síndic vol destacar les actuacions per queixes relatives als procediments d'adjudicació de contractes, a la regulació de l'ús intensiu per particulars de béns de domini públic i, a la millora en la prestació de determinats serveis públics, directament per l'Administració o mitjançant gestió indirecta.

Per exemplificar aquestes actuacions, es relata la recomanació relativa a la inclusió de clàusules socials en la contractació pública, els suggeriments formulats sobre zones reservades a estacionament de vehicles i sobre les obligacions del titular d'una llicència de gual i, finalment, altres suggeriments relacionats amb la millora dels serveis funeraris i el servei de remolc de vehicles en el circuit de les rondes de Barcelona.

Sota l'enunciat altres recomanacions, ressenyem l'actuació en relació amb la proposta de modificació normativa estatal per revisar a la baixa la quantitat de càrrega explosiva permesa en determinats articles pirotècnics, que es fa ressò de la Resolució 298/VI, adoptada el 2 de novembre de 2000, per la Comissió de Justícia, Dret i Seguretat Ciutadana d'aquest Parlament.

2. La inclusió de les clàusules socials a la contractació administrativa

En un Estat social i democràtic de dret, tal com l'article 1.1 de la Constitució Espanyola defineix l'Estat espanyol, cal potenciar totes aquelles iniciatives que impregnin la contractació pública dels valors socials que ja informen altres activitats de les administracions públiques.

La Comissió Permanent de la Junta Consultiva de Contractació Administrativa, en el marc de les atribucions que té conferides en tant que òrgan consultiu específic en matèria de contractació de l'Administració de la Generalitat, va emetre la Recomanació 1/2001, de 5 d'abril, sobre clàusules socials en la contractació administrativa.

Aquesta recomanació, que es fonamenta en els plantejaments de la Comissió Europea i la jurisprudència del Tribunal Superior de Justícia de la Comunitat Europea, s'inclina per admetre les clàusules socials com a condicions d'execució contractual que ha de realitzar l'empresa adjudicatària, sempre que això no tingui efectes discriminatoris i es comuniqui a l'anunci de licitació pública del contracte.

La incorporació de clàusules socials en l'execució dels contractes públics demana una voluntat política ferma i decidida en aquest sentit, afegir aquestes previsions en els corresponents plecs reguladors dels diferents contractes i inspeccionar-ne el desenvolupament efectiu en l'execució d'aquells plecs.

L'ordenament jurídic preveu altres mesures per assolir aquest objectiu, com són la prohibició de contractar amb empreses que hagin estat sancionades amb caràcter ferm per una infracció greu en matèria d'integració laboral de minusvàlids o, per exemple, la preferència en l'adjudicació dels contractes relatius a prestacions de caràcter social o assistencial per les proposicions presentades per entitats sense ànim de lucre, sempre que aquestes igualin en els termes les més avantatjoses des del punt de vista dels criteris objectius que serveixin de base per a l'adjudicació.

El Síndic entén que mesures com les descrites són eficaces per incorporar els aspectes socials a la contractació pública i, per tant, és necessari potenciar, per tots els mitjans, la seva consideració i posada en funcionament per part dels poders públics habilitats per fer-ho. Tanmateix, aquesta Institució també considera que totes aquestes mesures són propostes que, a la pràctica, no eliminen les limitacions en què es troben determinats col·lectius per accedir a la contractació pública.

El Síndic constatà aquestes traves arran de la tramitació d'una queixa presentada per una entitat que té per objectiu la rehabilitació de persones amb problemes d'alcoholisme mitjançant, entre altres mesures, la reinserció en el món del treball. Aquesta entitat participà en la licitació d'un contracte de serveis per a la gestió de menjadors socials municipals, a adjudicar per concurs públic i, en el moment de valorar els aspectes socials de la seva oferta, aquests no es van poder puntuar, d'acord amb la normativa d'aplicació, perquè no havien assolit la puntuació atorgada a la resta de les ofertes presentades per altres licitadors (vegeu queixa núm. 1104/01).

Per això el Síndic entén que cal analitzar la viabilitat d'incorporar les clàusules socials com a criteris per a l'adjudicació de determinats contractes públics per part de l'Administració, quan s'utilitza el concurs com a forma d'adjudicació.

Els arguments aplicats per rebutjar aquesta possibilitat giren entorn dels possibles efectes discriminatoris que

pot generar la incorporació d'aquestes clàusules com a criteris d'adjudicació o la descripció d'aquestes com a criteris que no tenen relació amb l'objecte del contracte en concret. L'avaluació de les ofertes per a l'adjudicació d'un contracte públic s'ha de realitzar d'acord amb criteris directament relacionats amb l'objecte del contracte, que responguin a la finalitat de seleccionar l'oferta millor i més avantatjosa, en nom de la transparència, la competència i la no-discriminació, i la millor atribució dels contractes públics. Així doncs, les condicions socials com a criteris d'adjudicació es consideren alienes a l'interès públic que es persegueix amb l'execució de la contractació pública i, fins i tot, la seva presa en consideració pot esdevenir contraproduent per assolir aquest fi essencial del contracte.

La promoció i l'estabilitat de l'ocupació, la contractació amb empreses d'economia social o l'adopció de mesures de seguretat en el treball són factors que, a criteri del Síndic, cal tenir en compte per avaluar les ofertes que presenten els empresaris que volen accedir a la contractació pública.

Si bé en l'àmbit de la contractació l'objectiu a assolir és escollir l'oferta més avantatjosa per executar el contracte, aquest objectiu forma part de l'interès públic que s'ha de perseguir amb l'actuació dels poders públics, actuació que, en qualsevol cas, ha de ser definida pels valors socials que es deriven de l'article 1.1 de la Constitució.

En determinats contractes públics, la consideració d'aquests valors s'ha de percebre no com un element aliè a l'objecte del contracte i que pot perjudicar-ne l'execució, sinó com una aportació més que pot influir, de forma positiva, en l'elecció de l'oferta més avantatjosa. Així doncs, si la creació d'ocupació estable és un objectiu prioritari en l'actuació dels poders públics, sembla que s'hauria de valorar que l'adjudicatari disposi d'un volum de plantilla amb contracte estable, circumstància aquesta que, d'altra banda, encareix els seus costos i la fa econòmicament menys competitiva.

Les manifestacions favorables a la incorporació de les clàusules socials com a criteris d'adjudicació es desprenen de dictàmens d'òrgans consultius en l'àmbit econòmic i social d'abast estatal i comunitari que, en alguns aspectes, ja es van consolidant.

Així, el dictamen del Consell Econòmic i Social estatal, aprovat en la sessió ordinària de 27 de maig de 1998, sobre l'avantprojecte de llei de modificació de la Llei 13/1995, afirma:

«(...) Asimismo, la introducción de aspectos tales como la adopción de medidas de seguridad en el trabajo, o de protección medio-ambiental, no han de pasar desapercibidas para el órgano de contratación. En otro caso, el esfuerzo económico que puede suponer su implantación no sólo no se vería compensado, sino que el eventual incremento del precio desincentiva directamente la posibilidad de la efectividad de tales medidas (...)».

D'altra banda, a la Sentència de 26 de setembre de 2000, que resol l'assumpte C-225/98, entre la Comissió de les Comunitats Europees i la República francesa, el Tribunal de Justícia de la Comunitat Europea afirma:

«49. Debe recordarse que, de conformidad con el artículo 30, apartado 1, de la Directiva 93/37, los criterios en que ha de basarse el órgano de contratación para la adjudicación de los contratos son bien únicamente el precio más bajo, bien, en el caso de que la adjudicación se efectúe a la oferta económica más ventajosa, distintos criterios que varían en función del contrato, como el precio, el plazo de ejecución, el coste de utilización, la rentabilidad y el valor técnico.

50. No obstante, esta disposición no excluye la posibilidad de que los órganos de contratación utilicen como criterio una condición relacionada con la lucha contra el desempleo, siempre que ésta respete todos los principios fundamentales del Derecho comunitario y, en particular, el principio de no discriminación que se deriva de las disposiciones del Tratado en materia de derecho de establecimiento y de libre prestación de servicios.

51. Además, aún cuando tal criterio no sea en sí mismo incompatible con la Directiva 93/37, su aplicación debe respetar todas las normas de procedimiento de dicha Directiva y, especialmente, las normas de publicidad que contiene. Se desprende de lo anterior que un criterio de adjudicación relacionado con la lucha contra el desempleo ha de mencionarse expresamente en el anuncio de licitación para permitir que los contratistas conozcan la existencia de tal condición.»

El Comitè Econòmic i Social de les Comunitats Europees, en el dictamen de 26 d'abril de 2001 sobre la proposta de Directiva del Parlament Europeu i del Consell, sobre coordinació dels procediments d'adjudicació dels contractes públics de subministrament, de serveis i d'obres –COM(2000) 275 final–, afirma:

«... 2.3 A la hora de evaluar la calidad de las ofertas, los poderes adjudicadores podrán con toda legitimidad tomar en cuenta consideraciones de carácter social o medioambiental –siempre y cuando se respete al mismo tiempo el principio de igualdad de trato–, en cuanto a que se cumple la legislación vigente nacional y europea en materia social y de medio ambiente...

...2.6 Llama en alto grado la atención la ausencia de aspectos sociales en los criterios de adjudicación de un contrato. Los criterios sociales también deberían desarrollarse de manera específica en el artículo 53. El Comité es consciente de la dificultad de tratar estos puntos en detalle y recomienda que las futuras Comunicaciones interpretativas de la Comisión que se refieran a aspectos medioambientales y sociales se transformen en directrices para los Estados miembros en la que se explique cómo han de aplicarse estos aspectos... El CES recomienda la redacción de un manual social de contratación a fin de orientar los poderes públicos también en este ámbito...»

Per tant, no hem de descartar, alhora, la possibilitat que es produeixi una variació de la postura de les institucions europees en aquesta matèria, que serà efectiva en la mesura que els aspectes socials impregnaran les polítiques comunitàries.

La incorporació, en l'article 53 d'aquesta proposta de Directiva sobre coordinació dels procediments d'adju-

dicació dels contractes públics de subministrament, de serveis i d'obres de les característiques mediambientals, i la consideració d'aquestes com un dels criteris relacionats directament amb l'objecte del contracte que serveix als poders adjudicadors per decidir quina de les ofertes és la més avantatjosa, és un exemple d'aquesta evolució, això sí, en una altra matèria.

En la mesura que la preocupació mediambiental s'ha consolidat i ha generat un seguit de principis informadors que han impregnat la normativa comunitària, l'interès públic que es vol assolir amb la consolidació de polítiques que vetllin pel medi ambient no és aliè al fi essencial de la contractació pública. Ans al contrari, és un element més a tenir en compte per valorar quina és l'oferta més avantatjosa, que coadjuva a assolir l'interès públic que es persegueix amb la contractació pública.

A hores d'ara seria inacceptable que, en examinar unes propostes presentades en un procediment de contractació hom digués: triem l'oferta A perquè es més barata que la B, encara que el procés en què es basa és molt més contaminant, perquè a l'hora de contractar ens hem de fixar en construir una línia fèrria –l'objecte del contracte–, no si es fa més o menys destrosses allà per on passa. En canvi, acceptem el fet de dir que li adjudiquem el contracte a l'oferta A perquè és més barata que la B, encara que l'economia s'aconsegueixi per invertir considerablement menys en l'estabilitat o en la seguretat dels seus treballadors.

La mateixa Comissió Europea, en la Comunicació interpretativa sobre la legislació comunitària de contractes públics i les possibilitats d'integrar aspectes socials en aquests contractes, de 15 d'octubre de 2001, manifesta que cal compaginar els valors perseguits en l'àmbit del mercat interior amb la consecució dels objectius que es volen assolir amb la política social, la qual ha tingut un paper fonamental en el desenvolupament de la potència econòmica europea, gràcies a la implantació d'un model social únic en el seu gènere.

Aquesta Institució creu que la consolidació d'aquest model social requereix una interpretació o, en el seu cas, una modificació de l'ordenament jurídic que permeti l'adopció de mesures com les descrites.

Queixa núm. 1104/01

La valoració dels aspectes socials de les ofertes presentades en un concurs públic per adjudicar un contracte de gestió de menjadors socials municipals

El 19 de març de 2001, una entitat es va adreçar al Síndic de Greuges exposant la seva disconformitat amb la decisió de l'Ajuntament de Barcelona de no adjudicarli, mitjançant concurs públic, el contracte per a la gestió dels menjadors socials municipals de Navas i Parallel. La promotora de la queixa entenia que la puntuació atorgada a la seva oferta, d'acord amb els criteris per a l'adjudicació del contracte establerts en el plec de clàusules, havia estat incorrecta.

La interessada va comunicar al Síndic que, abans de presentar l'escrit de queixa, havia interposat un recurs contenciós administratiu contra la resolució administrativa per la qual s'adjudicà el contracte objecte d'estudi. Atès que hi havia un procediment jurisdiccional iniciat, el Síndic no va qüestionar la resolució municipal, entenent que haurà de ser la jurisdicció contenciosa, davant la qual s'ha recorregut, la que decidirà sobre l'adequació a dret o no de la decisió municipal controvertida.

Sens perjudici de tot això, el Síndic considerà que calia analitzar una qüestió que es troba en el rerefons d'aquest assumpte, que és la inclusió de les clàusules socials en la contractació pública, a la qual ja s'havia referit quan, a l'Informe al Parlament de Catalunya corresponent a l'any 1998, parlava de les empreses d'inserció social (vegeu pàg. 31240 a 31242 del BOPC núm. 380, de 19 de març de 1999).

El Síndic entengué necessari efectuar aquesta reflexió quan comprovà que, en el plec de clàusules regulador de la contractació objecte de la queixa, determinats aspectes socials, com ara la incorporació de persones provinents de programes d'inserció sociolaboral, tan sols eren objecte de puntuació per aquest concepte en cas d'igualtat en la valoració dels criteris objectius per adjudicar el contracte. Tot de conformitat amb allò establert a la disposició addicional vuitena del Reial decret legislatiu 2/2000, de 16 de juny, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei de contractes de les administracions públiques.

El Síndic motivà les resolucions que, en relació amb aquesta qüestió, adreçà a l'Ajuntament de Barcelona i al Departament de Presidència de la Generalitat, amb les consideracions que s'incorporen a l'estudi que introdueix el relat d'aquesta queixa.

El 6 de juliol, el Síndic de Greuges recomanà a l'Ajuntament de Barcelona que potenciï una actitud més activa en el sentit d'exigir que les empreses adjudicatàries del contracte hagin de complir, en la seva execució, les condicions socials que s'estableixin en aquest.

Mitjançant aquesta resolució, que també adreçà al Departament de Presidència, el Síndic demanà al Govern de la Generalitat que valorés l'oportunitat d'endegar una iniciativa normativa, a l'empara de l'habilitació que l'article 10.1.2 de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya reconeix a la Generalitat per desenvolupar la legislació bàsica de l'Estat en matèria de contractes i concessions administratives, que tingui per objectiu regular la incorporació de clàusules socials com a criteris per a l'adjudicació dels contractes públics en què sigui viable assolir determinats objectius de caire social compatibles amb l'interès públic perseguit en la contractació pública.

En el moment de finalitzar la redacció del present Informe, l'Ajuntament de Barcelona té en estudi la recomanació del Síndic de Greuges.

En data 2 de gener de 2002, el conseller en cap de la Generalitat de Catalunya adreçà al Síndic de Greuges l'informe 4/2001, de 23 de novembre, de la Comissió Permanent de la Junta Consultiva de Contractació Administrativa de la Generalitat de Catalunya, en relació amb les recomanacions del Síndic.

En aquest informe la Comissió Permanent conclou que reitera les argumentacions i conclusions de la seva

Recomanació 1/2001, de 5 d'abril, que es consideren ratificades per la recent Comunicació de la Comissió Europea amb data 15 de setembre del 2001.

Sobre la possibilitat d'integrar aspectes socials en els contractes públics, considera convenient, segons les regulacions normatives actuals, que les clàusules socials siguin considerades condicions d'execució contractual i articulades per cada òrgan de contractació en les licitacions en què així es decideixi. Sobre l'oportunitat de regular la incorporació de les clàusules socials com a criteri per a l'adjudicació dels contractes públics, la Junta entén que la Comissió Europea no la considera viable i, en correspondència amb aquests plantejaments comunitaris, considera que la Llei de contractes de les administracions públiques no conté cap regulació que doni cobertura a aquesta recomanació.

Vist el contingut d'aquest informe, el 8 de febrer de 2002 el Síndic s'adreçà novament al conseller en cap de la Generalitat de Catalunya sol·licitant el seu determini en relació amb els aspectes següents:

a) Si considera oportú, en cas de no haver-se efectuat, impulsar determinades iniciatives per tal que els diferents òrgans de contractació de l'Administració de la Generalitat, a més dels del Departament de Política Territorial i Obres Públiques, que s'esmenten en l'informe de la Junta, incloguin en els plecs reguladors dels contractes clàusules socials com a condicions d'execució contractual, així com també mecanismes que permetin inspeccionar l'efectiu desenvolupament de les clàusules en l'execució d'aquells.

b) Pel que fa a l'efectiu desenvolupament de les clàusules socials com a condicions d'execució contractual, quin ha estat el grau de compliment assolit en relació amb aquells contractes adjudicats que han incorporat aquestes condicions.

c) Quin volum de contractació de la Generalitat, que són contractes menors o s'han adjudicat per procediment negociat per causa de la quantia econòmica, s'adjudica a entitats sense ànim de lucre que duen a terme polítiques socials. I, en el seu cas, si considera possible potenciar iniciatives en aquest sentit.

d) Finalment, i en relació amb aquells contractes que tenen per objecte serveis amb finalitat social, al marge de la seva quantia, si considera possible incorporar criteris d'adjudicació que tinguin en compte valors socials, en cas d'adjudicar-se mitjançant concurs.

En el moment de cloure l'Informe, el Síndic resta pendent de rebre aquesta informació.

3. Utilització dels béns de domini públic

L'ús comú especial és una de les modalitats d'utilització dels béns de domini públic que permet l'ordenament jurídic vigent. L'article 56 del Decret 336/1988, de 17 d'octubre, pel qual s'aprova el reglament de patrimoni dels ens locals, descriu aquesta forma d'ús com aquell en el qual concorren circumstàncies singulars de perillositat, intensitat d'ús o altres de similars.

Aquest ús intensiu, que excedeix l'ús comú i que limita el concurrent d'altres particulars, es pot subjectar a llicència o pot permetre's per un ordenança, en aquells casos en què l'interès públic ho exigeixi.

L'entrada i sortida de vehicles de les finques a la via pública constitueix un ús comú especial de béns de domini públic subjecte a llicència municipal, que es coneix per «llicència de gual».

La reserva de determinades zones per a estacionament de vehicles destinades, per exemple, a vehicles de transport públic de viatgers, a ambulàncies o a càrrega i descàrrega de passatgers de vehicles davant l'accés principal d'hotels i establiments anàlegs, són supòsits en què, si l'ordenança ho preveu, l'interès públic exigeix limitar l'ús comú general.

El Síndic vol destacar la seva actuació en relació amb dues queixes que plantejaven problemes derivats d'usos intensius de la via pública com els descrits.

Una de les obligacions del titular d'una llicència de gual és la modificació de la vorera per facilitar l'entrada i sortida de vehicles, que pot consistir en un reforç del paviment i, si s'escau, en la construcció d'un rebaix de la vorada si aquesta és necessària. Quan deixa de ser titular de la llicència, també és obligat a reposar la vorera a l'estat original.

En determinades circumstàncies, el compliment d'aquesta darrera obligació pot esdevenir especialment feixuc o de difícil compliment. En aquests casos, amb la formulació del corresponent suggeriment mitjançant l'aplicació de criteris d'equitat, el Síndic ha entès que es pot assolir l'objectiu perseguit per la norma sense oposar-se al sentit d'aquesta, amb els menors perjudicis possibles i tenint en compte les dificultats plantejades pel ciutadà.

Així doncs, es pot aconseguir l'objectiu perseguit amb l'ús d'un dels mitjans característics de la potestat d'execució forçosa, és a dir, l'execució subsidiària, realitzant l'Administració les obres de reposició de la vorera a càrrec del dipòsit de garantia constituït pel titular de la llicència per aquest concepte (vegeu queixa núm. 2065/01).

La competència municipal per ordenar el trànsit de vehicles i persones a les vies urbanes, en els termes de la legislació de l'Estat i de les comunitats autònomes, deriva de l'article 25.2.b) de la Llei 7/1985, de 2 d'abril, reguladora de les bases de règim local.

D'altra banda, el municipi, en ús de la seva potestat reglamentària, pot definir un marc normatiu dins el qual exercir aquesta competència municipal, i que ha de tenir present quan, a través dels seus òrgans, adopta determinades resolucions que deneguen peticions dels ciutadans que, segons aquest marc normatiu, haurien de ser ateses.

Així doncs, si en una ordenança es preveu l'existència d'una zona de reserva, que únicament pot ser destinada a la càrrega i descàrrega de passatgers de vehicles davant l'accés principal d'hotels i establiments anàlegs, i es prohibeix l'estacionament d'altres vehicles, les peticions que compleixen els requisits per disposar d'una d'aquestes zones haurien de ser ateses (vegeu queixa núm. 1924/00).

Queixa núm. 2065/01

L'obligació de reposar la vorera per baixa d'una llicència de gual

Un ciutadà de Cornellà de Llobregat es dirigí al Síndic sol·licitant la seva intervenció davant l'Ajuntament, per poder donar de baixa una llicència de gual. El promotor manifestà que patia una malaltia coronària i que aquesta qüestió el tenia molt angoixat.

Segons l'interessat, en diverses ocasions havia intentat contractar els serveis d'una empresa per realitzar les obres de reposició de la vorera a l'estat original, però ningú no volia fer aquest encàrrec, atesa la seva dificultat i el poc benefici que se n'obté. Quan es va adreçar a l'Ajuntament demanant que la brigada municipal o l'empresa que li indiqués realitzés les obres d'arranjament, assumint-ne ell el cost, el portaveu municipal respongué que aquesta obligació correspon al titular de la llicència, segons l'ordenança municipal d'aplicació, i que el seu compliment és requisit indispensable per poder donar de baixa la llicència.

Aquesta Institució considerà que, amb l'aplicació de criteris d'equitat, es pot assolir l'objectiu que persegueix la norma, la reposició de la vorera al seu estat original, generant els menors perjudicis possibles i tenint en compte les circumstàncies del cas.

És per això que el Síndic suggerí a l'Ajuntament que accedís a la petició de l'interessat, en el sentit de facilitar-li les referències d'una empresa que pogués executar les obres o, altrament, facilitant la intervenció de la brigada municipal per executar-les subsidiàriament, assumint-ne el cost l'interessat, la qual cosa es pot materialitzar amb l'acceptació d'un pressupost previ.

En data 14 de gener de 2002, l'Ajuntament comunicà al Síndic que efectuarà les obres subsidiàriament, a càrrec del dipòsit de garantia de restitució de la vorera abonat pel promotor de la queixa.

Queixa núm. 1924/00

Les zones de reserva per a parades i estacionament de vehicles

Un hostaler de Cabrils es va adreçar al Síndic de Greuges sol·licitant la seva intervenció davant l'Ajuntament per recuperar un espai situat davant del seu establiment, destinat a rebre els clients. Aquest espai havia estat anul·lat a conseqüència d'una reorganització viària de la plaça on està emplaçat l'establiment.

Admesa la queixa, el Síndic sol·licità un informe a l'Ajuntament de Cabrils, segons el qual la reorganització s'havia efectuat en exercici de la competència en matèria d'ordenació de trànsit de vehicles i persones en vies urbanes i en ús de la potestat d'autoorganització.

A més a més, el portaveu municipal manifestà que, fins que hauria finalitzat l'estudi de remodelatge total de la plaça, no es consideraria la petició del promotor, sens perjudici que sol·licités una autorització de gual, la qual cosa, fins en aquell moment, no s'havia produït.

Aquesta Institució constatà que l'Ajuntament, en ús de la potestat reglamentària, s'havia dotat d'una ordenança reguladora de la circulació de vianants i de vehicles i que alguns preceptes d'aquesta incorporen requisits que cal observar en l'exercici de la competència municipal en l'ordenació del trànsit en vies urbanes.

Aquesta normativa disposa que l'Ajuntament autoritza zones de reserva en aquells casos en què l'interès públic ho exigeix, i enumera entre aquestes zones, les de càrrega i descàrrega de passatgers de vehicles. Tot seguit, l'ordenança prohibeix d'estacionar en aquestes zones i les finalitats a les quals únicament poden ser destinades, amb esment, precisament, de l'accés principal d'hotels i establiments anàlegs. Per últim, si bé l'ordenança preveu que l'Ajuntament pot establir la prohibició total o parcial de la circulació o estacionament de vehicles, se'n desprèn que aquestes prohibicions no poden afectar, entre d'altres, la circulació ni l'estacionament de vehicles que transportin viatgers, d'anada o tornada, als establiments hotelers.

Atès tot això, el Síndic creu que no es pot oblidar que, mitjançant l'ordenança, el consistori va entendre necessari incorporar una previsió expressa per donar resposta a supòsits de fet com el que ara es planteja.

En data 9 de març de 2001, el Síndic suggerí a l'Ajuntament de Cabrils que estudiés d'autoritzar una zona de reserva davant l'hostal, a l'empara d'allò establert a l'ordenança.

L'Ajuntament no ha informat el Síndic si accepta el suggeriment.

4. SUGGERIMENTS PER A LA MILLORA DE LA PRESTACIÓ DE SERVEIS PÚBLICS

En ocasions, els ciutadans s'adrecen a aquesta Institució quan consideren que les administracions, en la prestació de serveis públics, ja sigui de forma directa o mitjançant la contractació d'un tercer, poden incorporar mecanismes o solucions que, si bé de vegades van més enllà del que el marc normatiu d'aplicació exigeix, els perfeccionarien o millorarien.

El Síndic de Greuges, amb el suggeriment, pot adreçar-se a una Administració que, si bé no ha vulnerat l'ordenament jurídic, produeix un resultat perjudicial que, amb l'adopció de determinades mesures, es pot mitigar, amb l'objectiu últim de millorar el grau d'acceptació dels ciutadans envers els serveis públics.

En aquest sentit, el Síndic vol destacar en aquest Informe el resultat de dues queixes la tramitació de les quals ha finalitzat l'any 2001, en relació amb serveis que presta l'Ajuntament de Barcelona.

El Síndic entén que, si bé la normativa específica de serveis funeraris no fixa l'obligació que un tanatori disposi d'atenció medicosanitària, les característiques d'aquest establiment, on els usuaris poden estar sotmesos a situacions d'especial tensió i estrès emocional, plantegen la presa en consideració de solucions alternatives.

El Síndic considera que l'aplicació analògica de les previsions que, en aquest sentit, es despleguen en la normativa reguladora dels espectacles públics i les ac-

tivitats recreatives, en la mesura que regulen activitats socials en què la concurrència esdevé un element coincident amb el que ens ocupa, pot oferir-nos una resposta (vegeu queixa núm. 2512/00).

L'Administració pot convenir la prestació de determinats serveis amb terceres entitats per tal de millorar, per exemple, la seguretat viària o la fluïdesa de la circulació de vehicles en les vies urbanes. Això no obstant, el Síndic entén que, en aquests casos, l'Administració ha d'informar del contingut i l'abast d'aquest acord la resta d'entitats que també puguin prestar el mateix servei (vegeu queixa núm. 3687/98).

Queixa núm. 2512/00

Serveis d'atenció mèdica en un tanatori

En data 11 d'agost de 2000, la senyora X s'adreçà al Síndic de Greuges pel tracte rebut en el tanatori de Collserola, en ocasió de la defunció d'un seu germà, a conseqüència d'un infart, durant la vetlla de la seva mare. La interessada manifestava que aquest centre no disposa d'un servei d'atenció medicosanitària permanent i que, en opinió seva, el personal de serveis funeraris no actuà amb prou diligència.

En l'informe elaborat per donar resposta a la petició d'informació formulada pel Síndic, l'Ajuntament de Barcelona respongué que, davant d'un infart, el més eficient és el trasllat del pacient a un centre sanitari. És per això que, veient la gravetat de la situació, el personal del tanatori va trucar amb la major urgència possible a la Creu Roja de Cerdanyola-Ripollet-Montcada, amb la qual els Serveis Funeraris de Barcelona, S.A. tenen contractat un servei de col·laboració, perquè hi intervinguessin ràpidament.

L'ambulància, amb el personal i el material necessari, segons les normes vigents del Departament de Sanitat, recollí el germà de la interessada i el traslladà a l'Hospital de la Vall d'Hebron, on va morir. Per últim, el portaveu municipal manifesta que no hi ha obligació de tenir personal sanitari en els tanatoris.

El Síndic de Greuges considera que el canvi en els costums socials fa que, avui dia, els tanatoris siguin més utilitzats. Pel pas continu d'importants quantitats de persones per aquestes instal·lacions i pel fet que, per les característiques del servei, els visitants estiguin sotmesos a situacions d'especial tensió emocional, els incidents de salut, almenys lleus, hi són molt possibles.

El Síndic considera que, certament, la normativa específica en matèria de serveis funeraris no estableix l'obligació de disposar d'un servei mèdic en aquests centres. No obstant això, entén que algunes de les característiques que hi concorren per ús social i aglomeració humana, permeten una aplicació analògica d'allò que preveu el Reglament d'espectacles públics i activitats recreatives, aprovat pel Reial decret 2816/1982, de 27 d'agost, que, a l'article 11, afirma que, sempre que l'aforament del local sigui superior a 1.000 o de 100 espectadors o assistents, han de disposar, respectivament, d'una infermeria o d'una farmaciola, en els termes o característiques que s'hi descriuen.

L'Ajuntament de Barcelona respongué al Síndic de Greuges el 9 de juliol de 2001, en el sentit que cada tanatori disposa d'una farmaciola de primers auxilis per atendre els usuaris, tal com estableix el citat Reial decret. A més a més, afirma que el personal dels diferents departaments de l'empresa de serveis funeraris, incloent-hi el que presta servei als tanatoris, està rebent formació de primers auxilis, a fi de poder atendre en el primer moment les incidències produïdes a conseqüència de la defunció d'un ésser estimat.

Atesa la informació anterior, el Síndic va donar per finalitzada la seva intervenció.

Queixa núm. 3687/98

Les empreses prestadores del servei de remolc de vehicles en el circuit de les rondes de Barcelona

El 3 de desembre de 1998, una associació de consumidors i usuaris s'adreçà a aquesta Institució per posar de manifest la seva preocupació en relació amb un accident de trànsit produït a la ronda del litoral de Barcelona, amb el resultat d'un mort. La premsa se'n va fer ressò.

Segons aquesta informació, abans de l'accident el conductor d'una grua va veure el cotxe aturat a la ronda del litoral. Tanmateix, declarà no haver-s'hi aturat perquè existeix un conveni entre l'Ajuntament de Barcelona i el Reial Automòbil Club de Catalunya (en endavant RACC), en virtut del qual a les rondes tan sols poden actuar les grues d'aquesta entitat.

El Síndic de Greuges sol·licità informació a l'Ajuntament sobre aquest conveni, i el portaveu manifestà que l'objectiu del protocol de coordinació entre la Guàrdia Urbana i el RACC és la protecció de la seguretat viària i la seva fluïdesa, que aquest acord té un caire solament preferencial i que l'acceptació del servei per part de l'interessat és sempre voluntària.

Vist el contingut d'aquest protocol el Síndic entengué que, si bé l'objectiu és preveure situacions com les que van generar l'accident, en aquest cas cap de les parts signants va detectar l'estacionament del vehicle a la ronda i, els efectes pràctics van ser totalment contraris als desitjats.

Així doncs, el Síndic considerà que podria ajudar en la prevenció d'accidents informar les empreses que presten serveis de remolc de vehicles mitjançant grues a Barcelona que, quan s'observi un vehicle estacionat que dificulti o posi en perill la seguretat del trànsit, la seva intervenció en el circuit de les rondes és possible.

El 26 de maig de 1999, el Síndic suggerí a l'Ajuntament que informés les empreses d'aquest protocol de coordinació, fent especial èmfasi en el caire de coordinació preferent, no pas exclusiu, entre ambdues institucions.

L'Ajuntament posà de manifest que, si bé havia elaborat una llista d'empreses del sector per enviar-los aquesta comunicació i donar compliment al suggeriment, tenia dubtes de si hi figuraven totes les empreses. La manca d'un representant del sector dificultava encara

més aquesta tasca. El Síndic entengué que la possible discriminació de les empreses que no constaven en aquella relació es podia solucionar mitjançant la publicació d'una nota informativa en els mitjans de comunicació escrita.

Finalment, el 7 de maig de 2001, l'Ajuntament informà el Síndic que havia adreçat l'esmentada comunicació a les empreses incloses al llistat.

5. Altres recomanacions i suggeriments de caràcter general

Queixa núm. 2261/01

Adquisició i ús de material pirotècnic

El 12 de juny de 2001, una família afectada per un tràgic accident esdevingut per la revetlla de Sant Joan de l'any 2000, amb la mort de la seva filla per l'impacte d'un coet, es va adreçar a aquesta Institució. Amb el seu escrit, els promotors denunciaven la tolerància que encobreix l'adquisició i l'ús de material pirotècnic perillós durant les revetlles d'estiu.

En la condició de comissionat d'aquest Parlament, el Síndic entengué adequat traslladar als promotors de la queixa les iniciatives endegades per aquesta Cambra legislativa en relació amb la denúncia plantejada.

El Síndic els facilità el text de la Resolució 298/VI, de 2 de novembre de 2000, de la Comissió de Justícia, Dret i Seguretat Ciutadana del Parlament de Catalunya, un cop estudiat el text de la proposició no de llei sobre la creació d'una comissió tècnica d'avaluació del risc dels productes pirotècnics, presentada per tots els grups parlamentaris, arran del tràgic accident d'Arenys de Mar.

Constituïda la comissió tècnica el 30 de març de 2001, acordà crear tres comissions de treball, una de les quals destinada a revisar el risc dels articles pirotècnics i a proposar la disminució de la càrrega explosiva dels de la categoria o classe III.

L'Administració de l'Estat té les competències en matèria d'explosius. La regulació d'aquesta matèria és continguda en el reglament d'explosius vigent, que classifica en vuit categories els articles pirotècnics, d'acord amb el seu potencial explosiu. Les tres primeres són susceptibles de venda al públic sense condicions específiques, llevat els requisits que han de complir els punts de distribució, els llocs on es poden utilitzar i el que fa referència a l'edat mínima exigible dels compradors.

En la ponència elaborada per aquesta comissió de treball es considera que, sens perjudici de les campanyes de divulgació destinades a alertar dels perills inherents a la manipulació dels articles pirotècnics, seria convenient revisar a la baixa la quantitat de càrrega explosiva permesa en els articles pirotècnics de classe III.

La iniciativa que cal adoptar per modificar la normativa reguladora sobre aquesta matèria és de l'Administració de l'Estat, la supervisió de la qual correspon al Defensor del Poble.

El 5 de juliol de 2000, doncs, el Síndic de Greuges adreçà aquestes consideracions al Defensor del Poble, junt amb el contingut de la Resolució 298/VI del Parlament, perquè valorés l'oportunitat de recomanar que s'agiliti aquesta modificació normativa, que pot ajudar a evitar accidents.

L'1 d'octubre de 2001, el Defensor del Poble comunicà que considerava de gran interès les consideracions i proposava al Ministeri d'Interior d'estudiar-les.

6. Seguiment d'actuacions d'exercicis anteriors

Seguiment de la queixa núm. 2344/00

(pàg. 38 del BOPC núm. 165, de 27 de març de 2001)

Oposició dels veïns a la construcció d'un tanatori al cementiri de Sant Andreu, a Barcelona

El Síndic de Greuges recordà a l'Ajuntament de Barcelona que el procediment que regula la tramitació d'aquests projectes constructius exigeix un tràmit d'informació pública, com a mecanisme que poden utilitzar els veïns per fer paleses les seves al·legacions. Així mateix, aquesta Institució també recordà que, si entre els afectats hi ha algun titular d'un dret funerari a perpetuïtat sobre alguna de les sepultures objecte de trasllat, l'expedició d'un nou títol no ha de comportar cap limitació temporal sobre aquest dret.

Per últim, el Síndic insistí en la conveniència de practicar amb diligència les notificacions als titulars de les sepultures afectades, per si volen ser presents en el moment de l'exhumació.

En data 3 d'abril de 2001, el portaveu municipal respongué que l'òrgan competent de l'Ajuntament no havia aprovat la construcció d'un tanatori al cementiri de Sant Andreu; que, si s'esqueia, els drets serien respectats en les mateixes condicions oportunament atorgades, i que totes les famílies afectades per aquest projecte van ser informades que, abans del trasllat, rebran la notificació per si hi volen ser presents. En tot altre cas, hauran d'autoritzar als Serveis Funeraris de Barcelona, SA, que el trasllat es pugui dur a terme sense la seva assistència.

El Síndic donà per closa la seva actuació l'11 d'abril de 2001, tot reiterant a l'Ajuntament la necessitat d'incorporar un tràmit d'informació pública en el procediment administratiu previ a l'aprovació del projecte.

RESPONSABILITAT EXTRACONTRACTUAL

1. Introducció

En l'àmbit de responsabilitat patrimonial de l'Administració ha estat relativament alt el nombre de queixes, s'han rebut 42, la qual cosa posa de manifest que els ciutadans són cada cop més conscients del seu dret a obtenir una indemnització quan una actuació de l'Administració els provoca uns danys que no són obligats a suportar; alhora significa que l'Administració sovint

nega l'existència de responsabilitat pels danys patits pels ciutadans.

Atès el caràcter objectiu de la responsabilitat en el nostre ordenament jurídic, és a dir que no requereix una conducta culpable de l'Administració pública, l'Administració només pot negar l'existència de responsabilitat amb la negació del nexe causal entre la seva pròpia activitat i el dany produït. Així ho destaquem en el primer tema d'aquest Informe relatiu a la responsabilitat patrimonial. En referim a la mort d'uns interns en centres penitenciaris, produïdes en un cas per suïcidi i en un altre per l'agressió d'altres interns; en aquests casos l'Administració va considerar que no havia negligit el seu deure de vigilància i custòdia.

Tampoc en el cas de danys produïts per un concessionari d'un servei públic l'actuació de l'Administració va ser la que fixa el nostre ordenament jurídic, ja que sovint l'Administració s'ha inhibit d'alguna intervenció.

Ja en altres ocasions ens hem referit al fet que sovint les administracions per atendre les possibles despeses originades per la prestació d'un servei públic concerten pòlisses amb companyies d'assegurances. En aquests casos és la companyia d'assegurances qui es pronuncia sobre l'existència de responsabilitat de l'Administració, i en fer-ho, a més d'incomplir el procediment fixat per la normativa, oblida que la responsabilitat extracontractual de les administracions públiques és una responsabilitat de caràcter objectiu i que la inexistència de culpa o negligència en l'actuació dels agents de l'Administració no implica, necessàriament, l'exoneració de responsabilitat d'aquesta.

Finalment ens referim a supòsits d'extinció de la responsabilitat patrimonial de l'Administració. En aquest àmbit és especialment important recordar que el termini per exigir la responsabilitat de les administracions públiques es un termini de prescripció i no de caducitat.

2. El naixement de la responsabilitat patrimonial: el nexe causal

La Constitució Espanyola configura el nostre Estat com a social i de dret. D'aquesta configuració es deriva necessàriament la implicació intervencionista de l'Estat a fi de garantir els drets i les llibertats que la mateixa Constitució preveu. La presència de l'Estat exercint el poder públic en les diverses esferes de la vida social i sotmès a la mateixa llei que els ciutadans, implica la conseqüència lògica d'establir la garantia de la seva responsabilitat pels actes que duu a terme. Per tant, la responsabilitat de l'Administració és una de les peces clau de l'Estat de dret, quant a garantia dels administrats enfront de la intervenció dels serveis públics. El principi de la garantia patrimonial dels ciutadans enfront de les accions administratives lesives és previst al més alt nivell normatiu, a l'article 106.2 de la Constitució.

L'Administració ha de prendre consciència de la necessitat d'assumir i fer-se seva l'obligació de respondre pels perjudicis que el seu funcionament ocasioni, atès que aquesta obligació forma part de l'interès general. En aquest sentit, aquesta responsabilitat administrativa també ha d'estendre's a tots els supòsits de funcionament anormal dels serveis públics. No obstant això, l'Administració no pot considerar-se com una asseguradora universal de qualsevol contingència ocorreguda als particulars reconduïble indirectament a la prestació d'un servei públic.

El sistema espanyol de responsabilitat administrativa ve donat no tant per una conducta culpable que s'ha de sancionar, sinó per un perjudici patrimonial que cal reparar. L'atenció no està centrada en l'autor o en la conducta causant del dany, sinó en la víctima.

Perquè una Administració pública estigui obligada a indemnitzar és necessari que el dany li sigui imputable. La lesió patrimonial ha de ser conseqüència del funcionament normal o anormal dels serveis públics, és a dir, ha de donar-se una relació de causa a efecte entre les activitats administratives i el dany sofert per un tercer.

Si el nexe causal falta, aleshores no serà possible imputar el dany a l'Administració. La imputació de la responsabilitat es produeix automàticament un cop es prova la relació de causalitat existent entre l'activitat del servei públic i el perjudici.

El pressupòsit bàsic de la imputació de danys a l'Administració és la titularitat del servei o de l'organització i que el perjudici s'hagi produït en el seu si. Si es prova que el perjudici antijurídic, això és, que no està obligat a suportar-lo, s'ha produït en l'exercici d'una activitat la titularitat de la qual correspon a un ens públic, llavors s'estarà, en principi, obligat a reparar el dany. En cas contrari, l'Administració queda fora de tota imputació.

Sovint les administracions es neguen a tramitar els expedients de responsabilitat patrimonial perquè neguen l'existència del nexe causal entenent que en produir-se una concurrència de causes els danys no podien ser imputats a l'activitat de l'Administració.

El Síndic entén que la jurisprudència es manifesta en el sentit que la relació de causalitat entre l'activitat administrativa i el resultat de dany pot no ser exclusiva, ja que no es trenca necessàriament el nexe causal i entenent procedent la responsabilitat patrimonial de l'Administració, tot i concórrer altres factors idonis i eficaços, que influeixin en la determinació del dany. Alhora, aquests són objecte de ponderació en el moment de graduar la corresponent indemnització per l'atribució proporcional de la reparació, d'acord amb el grau d'intervenció en els fets de cadascun dels factors generadors del dany.

És cert que els elements concurrents en cada supòsit de fet són cabdals per a l'apreciació de responsabilitat patrimonial de l'Administració o no, per la qual cosa no es pot considerar la jurisprudència esmentada com a criteri interpretatiu exclusiu i aplicable en qualsevol cas. Tanmateix, també som de l'opinió que cal tenir coneixement de les sentències que fonamenten aquesta línia jurisprudencial.

La sentència del Tribunal Suprem de 13 d'abril de 1999, davant una reclamació de danys produïts en un edifici com a conseqüència de les obres de remodelació d'una plaça, condemna l'Administració a reparar els danys, ja que admet els fonaments de la sentència objecte de recurs que qualifica l'actuació administrativa

com l'única decisiva per ocasionar el dany, tot i concórrer altres circumstàncies que el poden haver agreujat: «... el único factor causal desencadenante, decisivo o determinante, según las leyes de la causalidad adecuada de la lesión sufrida por el edificio de los autos es la ejecución de la obra municipal..., no obstante los otros factores ajenos a la obra pública y en particular la singular cimentación del edificio, no desvirtúan ni excluyen el inexcusable nexo causal ni constituyen causas concurrentes relevantes en la producción de los daños actuales que sólo obedecen a la actuación municipal...»

En el mateix sentit, el Tribunal Suprem, en sentència de 29 de maig de 1984, que condemna l'Administració davant d'uns danys produïts per les obres d'una carretera a conseqüència del «...asiento de los muros estructurales de la edificación debidos a los cambios de tensión producidos en el terreno...», afirma que, per apreciar la relació de causa a efecte, «...no se ha de llegar a exigir una prueba directa y concluyente de difícil consecución en la mayoría de los casos, sí se ha de precisar para su apreciación, deducir conforme a las reglas de criterio racional un enlace preciso entre uno y otro, expresivo de esa dependencia entre ambos...».

No obstant això, en aquests casos les administracions sistemàticament neguen l'existència de nexe causal. (vegeu queixa núm. 3754/00)

En altres casos el que al·lega l'Administració per eximir-se de la seva responsabilitat és la intervenció en el dany d'un tercer o fins i tot de la mateixa víctima. Aquesta és la justificació donada pel Departament de Justícia per no atendre la recomanació de tramitació d'un expedient de responsabilitat patrimonial en els casos de morts d'interns en centres penitenciaris.

En el primer dels casos es va produir la mort d'un intern a conseqüència d'una agressió. El Síndic va entendre que calia tenir present que l'article 3.4 de la Llei orgànica general penitenciària imposa a l'Administració penitenciària el deure de vetllar per la vida, la integritat i la salut dels interns, com s'ha encarregat de recordar la jurisprudència dels tribunals de justícia en nombroses sentències dictades amb motiu de la mort d'interns a l'interior de centres penitenciaris. En aquest sentit, vegeu a tall d'exemple les sentències del Tribunal Suprem de 22 de juliol de 1988 (RJ 1988/6095), 13 de març de 1989 (RJ 1989/1986) i de 4 de gener de 1991 (RJ 1991/500).

Concretament la sentència de 4 de gener de 1991 va concloure en el seu fonament jurídic quart que el deure de vetllar per la integritat dels interns «se cumple a través de una serie de medidas de vigilancia y seguridad tendentes entre otras cosas a proteger a los recluidos, de agresiones de toda índole por parte de otros compañeros e incluso de sí mismos (caso de autolesiones, suicidio)».

D'altra banda, la sentència de 13 de març de 1989 va determinar la responsabilitat patrimonial de l'Administració al «no haber detectado los roces o malas relaciones entre agresor y víctima, y en caso de que fuesen conocidos en el centro, haber adoptado medidas oportunas para evitar la proximidad entre ambas personas o cualquiera otra adecuada y eficaz».

El Síndic entén que l'acumulació de dos fets, la no identificació dels agressors d'una agressió prèvia a la que va causar la mort, i l'existència d'unes tanques metàl·liques mòbils del pati utilitzades per separar diverses àrees d'activitat va comportar un concurs de causes que van donar lloc al resultat fatal.

Per aquest motiu, considera que hi va haver un funcionament anormal dels serveis penitenciaris, la qual cosa hauria d'implicar, d'acord amb el sistema vigent en matèria de responsabilitat patrimonial de l'Administració establert a l'article 106.2 de la Constitució, que s'indemnitzés els familiars (vegeu queixa núm. 2488/00).

En el segon cas, la mort d'una interna s'havia produït per suïcidi.

Per valorar l'actuació administrativa en aquest cas, hem de tenir present que l'article 3.4 de la Llei orgànica general penitenciària imposa a l'Administració penitenciària el deure de vetllar per la vida, la integritat i la salut dels interns, com també reitera la jurisprudència en nombroses sentències.

En aquest sentit, la sentència de 28 de març de 2000 (RJ 2000/4051) relativa a la responsabilitat patrimonial de l'Administració pública per suïcidi d'un intern en un centre penitenciari, va concloure en el seu fonament jurídic setè: «la anormalidad en el servicio no debe necesariamente estar conectada a la existencia de una infracción subjetiva de los deberes de los funcionarios, sino que basta con demostrar, como aprecia la sentencia de instancia, que objetivamente existió una deficiencia, aun cuando fuera aislada, determinante de la omisión de cuidados que pudieron evitar el fallecimiento. El no haberse advertido al centro penitenciario de los antecedentes de tendencia suicida del interno constituye por sí mismo un elemento demostrativo de que la vigilancia practicada no fue suficiente, pues de haberse conocido esta circunstancia las autoridades del centro hubieran, como afirma la sentencia de instancia, ordenado cuidados especiales que hubieran podido impedir el suicidio».

Així mateix, aquesta mateixa sentència, en el seu fonament jurídic novè estableix: «Aplicando la anterior doctrina a los hechos que la Sala de instancia, en el ejercicio de su facultad exclusiva de valoración del material fáctico aportado, considera probados, puede deducirse de ellos que la comunicación omitida de los antecedentes suicidas del interno hubiera determinado la adopción de cuidados especiales que hubieran podido evitar su suicidio, de tal suerte que la culpa *in vigilando* dimanante del carácter defectuoso de la vigilancia llevada a cabo por ser insuficiente la información llegada al centro penitenciario aparece como causa idónea y relevante de los consiguientes perjuicios, siquiera lo sea de modo concurrente con la conducta propia del interno y su voluntad suicida».

Per això considerem que, si bé la mort de la interna va ser deguda fonamentalment a la seva actuació, ja que es va suïcidar, pensem que l'Administració penitenciària no va adoptar totes les mesures que podien haver impedit o, si més no, dificultat aquesta actuació contra la pròpia vida.

Els antecedents recents de tendències autolítiques i de dos intents de suïcidi de la mateixa interna motivaven una vigilància i observació constant o, si més no, que hi hagués algú amb ella a la cel·la que pogués avisar de qualsevol conducta autolesiva. Aquestes actuacions que l'Administració hauria pogut efectuar no es van dur a terme (vegeu queixa núm. 3753/00).

Queixa núm. 3754/00

Manca de tramitació de l'expedient per negació de nexe causal

Un ciutadà s'adreçà al Síndic per demanar la seva intervenció per les lesions sofertes per un edifici de què és propietari a Arenys de Mar.

Segons un informe tècnic aportat pel promotor, hi ha una relació entre aquestes patologies i les vibracions ocasionades pel pas de vehicles sobre la llosa que cobreix la vorera i, en conseqüència, l'interessat estima que hi ha una execució defectuosa de la riera.

L'afectat s'havia adreçat a l'Agència Catalana de l'Aigua (en endavant ACA) perquè resolgués aquestes anomalies.

L'Ajuntament, que també rebé la reclamació, va demanar un estudi que en cap moment arribava a la conclusió que l'obra hagués provocat directament les fissures a la façana.

El Síndic es va adreçar a l'ACA, atès que dels informes tècnics no es podia descartar que les obres de la riera haguessin afectat l'immoble, i li va recomanar la incoació d'un expedient de responsabilitat patrimonial que analitzés si es donaven els elements que determinen la responsabilitat de l'Administració.

L'ACA va considerar que no hi havia nexe causal i que, en conseqüència, no era procedent tramitar l'expedient de responsabilitat patrimonial.

Queixa núm. 2488/00

Mort d'un intern en un centre penitenciari a conseqüència d'una agressió

El Síndic va decidir obrir una actuació d'ofici arran de de la mort d'un intern a la presó de la Trinitat a conseqüència d'un apallissament per part de dos interns.

El Síndic demanà telefònicament a la Direcció General de Serveis Penitenciaris i Rehabilitació que l'informés sobre l'assumpte. En aquell moment se li va indicar que s'havia obert una informació reservada i que se li facilitarien les conclusions.

A conseqüència de la tramitació de la informació reservada el Departament va arxivar les actuacions entenent que no es podia apreciar cap nexe de causalitat entre el funcionament del servei públic penitenciari i la mort de l'intern, ja que en tot moment s'havia tingut vigilat el reclús, que aquell mateix dia havia estat objecte d'una altra agressió.

El Departament no estimà en els professionals del centre cap mena d'actitud d'omissió o negligència, ni cap deficiència en els serveis de vigilància i custòdia, que, en veure l'agressió, van intervenir immediatament.

El Síndic va compartir la valoració que l'actuació del personal de vigilància, en el pati on es va produir l'agressió, va ser la que s'esqueia i que va impedir un conflicte generalitzat.

No obstant això, vam considerar que l'agressió prèvia havia d'haver motivat que s'extremessin els mecanismes de seguretat i custòdia per garantir la integritat física i la vida dels interns. El Síndic creu que la concurrència de dos elements com són l'agressió prèvia i l'existència d'elements en el pati on es va produir l'agressió que van ser usats pels agressors, va provocar el resultat.

Per aquest motiu el Síndic va considerar que s'havia produït un funcionament anormal dels serveis penitenciaris que hauria de comportar el reconeixement de responsabilitat per part de l'Administració.

El Departament no va admetre responsabilitat patrimonial i va indicar que seria en el marc del procediment penal obert als agressors on s'hauria de determinar si hi havia hagut responsabilitat de l'Administració.

Queixa núm. 3753/00

Suïcidi d'una interna en un centre penitenciari

La família d'una interna que s'havia suïcidat al centre penitenciari Brians, va sol·licitar la intervenció del Síndic en aquest assumpte.

La interna, que tenia problemes psiquiàtrics i seguia un tractament de desintoxicació, havia estat condemnada per una qüestió relacionada amb l'addicció a les drogues.

El seu estat depressiu es va aguditzar durant l'estada a la presó, cosa que la va portar a tractar de suïcidar-se dues vegades en el termini d'un mes (la primera vegada es va fer un tall al coll, i la segona va ingerir tota la medicació destinada a la seva companya de cel·la, malalta de sida).

Després del fet anterior, se la va portar al mòdul d'infermeria on, en principi, la vigilància havia de ser suficient. Resulta evident, però, que aquesta no ho era, de suficient, i, a més, la cel·la disposava d'elements que permetien autolesionar-se.

El Síndic, després d'analitzar l'assumpte i visitar la cel·la on va estar ingressada la interna, va arribar a la conclusió que si bé la mort de la interna va ser deguda fonamentalment a la seva pròpia actuació, l'Administració penitenciària no va adoptar totes les mesures que podrien haver impedit, o si més no dificultar, aquesta actuació, i per tant va recomanar a l'Administració que iniciés d'ofici el corresponent expedient de responsabilitat.

El Departament va informar el Síndic que no considerava oportú determinar la responsabilitat de l'Administració en aquest cas, ateses les peculiaritats del servei penitenciari.

3. Altres qüestions relatives a la responsabilitat patrimonial de l'Administració

3.1. Responsabilitat patrimonial de l'Administració en danys causats per un concessionari d'un servei públic

Sovint s'evidencia una falta d'interès en la tramitació dels expedients relacionats amb la responsabilitat patrimonial derivada del funcionament dels serveis públics. Així, en la fase d'iniciació, en ocasions, les administracions fan cas omís de les reclamacions presentades pels interessats. S'ha constatat també que, quan els danys produïts tenen origen en l'actuació d'una empresa contractista d'una obra o d'un servei públic, l'Administració, amb caràcter general, acostuma a remetre el particular a l'empresa, tot incomplint l'obligació de dictar resolució sobre a quina de les parts contractants correspon la responsabilitat dels danys (Administració o contractista), prèvia audiència d'aquest últim.

En aquest casos el Síndic ha hagut de recordar a les administracions que som de l'opinió que, pel que fa als requisits formals, la petició formulada per una ciutadana davant seu, de conformitat amb la normativa d'aplicació, s'hauria d'haver tramitat de forma diferent.

Si bé és cert que l'article 97.1 del Reial decret legislatiu 2/2000, de 16 de juny, pel qual s'aprova el text refós de la Llei de contractes de les administracions públiques, disposa que, en principi, és obligació del contractista indemnitzar tots els danys i perjudicis que es causin a tercers com a conseqüència de les operacions que requereixi l'execució del contracte, considerem que també cal tenir en compte allò que estableix el punt 3 del mateix article, en els termes següents:

«3. Els tercers poden requerir prèviament, dins de l'any següent a la producció del fet, l'òrgan de contractació perquè aquest, escoltat, el contractista, es pronunciï sobre a quina de les parts contractants correspon la responsabilitat dels danys. L'exercici d'aquesta facultat interromp el termini de prescripció de l'acció».

Sens perjudici que l'Administració ens faci a mans informació addicional que complementi la facilitada per la promotora de la queixa, d'aquesta no es desprèn que, en el cas que ens ocupa, s'hagi seguit el procediment. (vegeu queixa núm. 1641/01)

Queixa núm. 1641/00

Responsabilitat d'una empresa concessionària d'un servei públic

Una ciutadana s'adreçà al Síndic perquè havia patit danys que imputava al material urbà, concretament als contenidors de reciclatge.

La interessada volia introduir brossa als contenidors instal·lats per l'Ajuntament de Barcelona i, en fer-ho, per l'alçada de l'obertura, va caure i es trencà el radi.

Formulada reclamació a l'Ajuntament, aquest la informà que s'havia d'adreçar a l'empresa contractista del servei de recollida selectiva, com a responsable de l'accident.

En resposta a la demanda, l'empresa li va indicar que els danys eren només imputables a ella i, per tant, va negar-li el dret a indemnització.

El Síndic es va adreçar a l'Ajuntament perquè, en compliment del que preveu la normativa de contractació pública, es manifestés sobre la reclamació.

El Síndic encara no ha rebut cap resposta de l'Ajuntament de Barcelona.

3.2. El paper de les companyies d'assegurances en els procediments de responsabilitat patrimonial de les administracions públiques

Ja en el nostre Informe corresponent a l'any 1999 ens referíem a la intervenció de les companyies d'assegurances en els procediments de responsabilitat patrimonial de les administracions públiques.

Un problema bastant generalitzat en la pràctica administrativa és el que comporta tramitar i resoldre les reclamacions de responsabilitat mitjançant l'únic tràmit de remetre la sol·licitud del ciutadà a una companyia d'assegurances amb la qual prèviament l'Administració ha contractat una assegurança de responsabilitat civil. La companyia asseguradora resol la petició d'acord amb el seu criteri i amb la pòlissa contractada, tot prescindint de qualsevol procediment i dins els paràmetres de responsabilitat civil.

Sovint, l'Administració resol la reclamació tenint en compte només l'informe de la companyia asseguradora. El problema sorgeix quan la companyia no aprecia culpa o negligència en l'actuació de l'Administració, no s'ha contractat la contingència que ha provocat el dany, o bé la reparació no és integral perquè està subjecta a algun límit contractual. El criteri de la companyia ha de servir únicament per establir si el risc d'una possible lesió responsable de l'Administració és assumible per la companyia o no, d'acord amb el contracte juridicoprivat vinculant per a ambdues parts. En qualsevol cas, aquesta circumstància no significa mai l'exoneració de la responsabilitat objectiva que l'ordenament jurídic imposa a les administracions públiques. Les administracions públiques han de respondre de manera directa dels danys o les lesions que ocasionin als particulars a conseqüència del funcionament normal o anormal dels serveis públics.

El fet que les administracions assegurin amb empreses privades el risc que deriva de la seva responsabilitat civil segons les normes civils i el contracte d'assegurança signat, no pot servir per derogar *de facto* les previsions de la Constitució. Les administracions han de determinar la seva responsabilitat mitjançant un expedient administratiu. La resolució mai no ha de basar-se, exclusivament, en l'informe de la companyia d'assegurança contractada per l'Administració, sinó que ha de tenir en compte tots els elements d'instrucció necessaris per determinar l'existència de la responsabilitat i, molt menys, pot delegar-se en l'entitat asseguradora (vegeu queixes núm. 3119/00 i 1911/01).

Queixa núm. 3119/00

Tramitació d'expedient per determinar la indemnització per la companyia d'assegurança

La senyora X es va adreçar al Síndic disconforme amb la negativa de Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya (en endavant FGC) a resoldre la seva reclamació per les lesions que havia patit a l'estació de Martorell.

Quan l'autora es disposava a baixar del tren, les portes es van tancar i li van produir lesions al coll.

A petició del Síndic, FGC va informar que per aquest accident l'assegurança obligatòria de viatgers va abonar l'import de l'ambulància i de les despeses d'hospital, i que no indemnitzava pel temps de curació, ja que un informe mèdic havia dictaminat que les lesions cervicals no eren traumàtiques sinó degeneratives.

El Síndic va considerar que l'assegurança de viatges havia de cobrir també la indemnització que correspongués durant el període de curació, ja que va obligar l'autora a fer repòs i li va impedir continuar l'activitat habitual.

Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya va informar el Síndic que tenia concertat aquest risc amb una entitat d'assegurances i que li traslladaria el suggeriment del Síndic.

La companyia d'assegurances va determinar la quantia de la indemnització que corresponia a la interessada tot computant el temps de curació.

Queixa núm. 1911/01

Procediment negociat davant d'una reclamació de danys

Una ciutadana que havia estat ingressada a l'Hospital de la Vall d'Hebron va reclamar el pagament de les ulleres que li havia trencat una auxiliar de l'hospital mentre l'atenia.

La Unitat d'Atenció a l'Usuari, on va presentar la reclamació, no va respondre a la queixa.

El Síndic es va adreçar al Departament de Sanitat i Seguretat Social, que va informar que entenia que l'incident no era mereixedor d'una reclamació, però, que es podia incloure a la pòlissa de responsabilitat subscrita amb la companyia d'assegurances.

Malgrat que la companyia d'assegurances va considerar que els fets no havien quedat contrastats la gerència va entendre que els fets eren certs i es va negociar amb l'autora de la queixa l'import de la reclamació.

3.3. Extinció de la responsabilitat patrimonial

L'obligació derivada de la responsabilitat patrimonial es complirà, i per tant quedarà extingida, quan s'hagi realitzat plenament la prestació que s'hagués determinat.

El procediment per fer efectiu el pagament constitueix, ben sovint, un calvari per a l'administrat titular del dret a indemnització. En general, i d'acord amb allò que hem dit en altres ocasions, la partida consignada en els pressupostos de la respectiva Administració a aquest efecte resulta insuficient per atendre totes les indemnitzacions acordades per un acte administratiu ferm o en virtut de sentència. En el supòsit que es pugui fer efectiu el pagament, els òrgans competents en cada cas han de realitzar totes les operacions exigides per les normes pressupostàries i comptables fins a arribar a ordenar el pagament de la indemnització. En ocasions el Síndic ha hagut d'intervenir per tal que es fes efectiu el pagament (vegeu queixa núm. 170/01).

La responsabilitat patrimonial de les administracions públiques pot extingir-se sense que s'arribi a complir la prestació. Així, sense que el particular lesionat hagi rebut la indemnització, pot haver-se extingit la responsabilitat abans que l'Administració hagi dictat la corresponent resolució. Ens referim a la possibilitat que hagi prescrit, pel transcurs del temps, l'acció que exigia la indemnització. En conseqüència, a tenor de l'article 1.973 del Codi civil, la prescripció s'interromp:

a) Per l'exercici de l'acció davant els tribunals

b) Per reclamació extrajudicial

c) Per qualsevol acte de reconeixement del deute pel deutor

La Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú (en endavant LRJPAC) resol els dubtes derivats de la diversitat terminològica que existia entre la Llei d'expropiació forçosa –que qualificava el termini com de prescripció (art. 122.2)– i la Llei de règim jurídic de l'Administració de l'Estat (en endavant LRJAE) –que qualificava el termini com de caducitat (art. 40.3)–, amb la conseqüent confusió jurisprudencial.

Per superar aquesta situació d'inseguretat jurídica, la LRJPAC ha acollit expressament la solució més favorable als ciutadans que pateixen danys derivats de l'acció administrativa. En els articles 142, apartats 4 i 5, i 146.2 qualifica el termini per exercir l'acció de reclamació de responsabilitat patrimonial de l'Administració pública com a termini de prescripció.

La configuració prescriptiva del termini de l'exercici d'aquesta acció implica la possibilitat d'interrupció del còmput d'aquest.

L'article 142.5 de la LRJPAC estableix que «en qualsevol cas, el dret a reclamar prescriu al cap d'un any d'haver-se produït el fet o l'acte que motiva la indemnització o d'haver-se manifestat el seu efecte lesiu. En cas de danys, de caràcter físic o psíquic a les persones, el termini s'ha de començar a computar des de la curació o la determinació de l'abast de les seqüeles». Aquesta norma és reiterada per l'article 4.2 del Reglament dels procediments de les administracions públiques en matèria de responsabilitat patrimonial.

La Llei, per tant, estableix que es tracta d'un termini de prescripció, no de caducitat. Així ja ho havia reiterat la jurisprudència.

Essent un termini de prescripció, pot interrompre's per qualsevol reclamació judicial o extrajudicial, és a dir,

tant per l'exercici d'accions judicials com per la reclamació davant els òrgans de la mateixa Administració. En conseqüència, el Síndic entén que quan poden ser diverses les administracions responsables del dany, l'exercici de la acció davant de qualsevol d'elles interromp el termini de prescripció (vegeu queixa núm. 60/00).

Queixa núm. 170/01

Retard en el pagament d'una indemnització

La senyora X havia presentat una demanda davant la jurisdicció contenciosa per l'accident de cotxe en què el seu marit va perdre la vida.

La demanda tenia per objecte revisar la decisió del Departament de Política Territorial i Obres Públiques, que havia denegat a la demandant la seva reclamació d'indemnització, entenent que l'accident havia estat causat pel mal estat de la carretera, a conseqüència d'unes obres.

El Departament, a petició del Síndic, va informar que ja s'havia consignat l'import que corresponia al pagament de la indemnització fixada pel tribunal.

Queixa núm. 60/00

Danys soferts a conseqüència del deficient manteniment del servei públic de clavegueram

Un ciutadà s'adreçà al Síndic reclamant la responsabilitat de l'Institut Català del Sòl (en endavant INCASOL) pels danys soferts pel seu vehicle, que, estacionat en un pàrking, va patir les conseqüències del trencament d'un mur per l'incorrecte funcionament del clavegueram, que no va poder absorbir l'aigua de la pluja.

L'interessat va reclamar davant l'INCASOL i davant l'Ajuntament de Torelló, però tots dos negaven la seva responsabilitat, imputant-s'ho l'un a l'altre.

Finalment, l'Ajuntament, responsable del manteniment del clavegueram, informà el Síndic que entenia que la reclamació, que de primer moment s'havia formulat davant l'INCASOL, havia prescrit i, per aquesta causa, desestimava la reclamació.

El Síndic va considerar que les diverses actuacions de l'interessat davant l'INCASOL haurien d'haver interromput el termini de prescripció, i així ho va indicar a l'Ajuntament.

DRETS ELECTORALS

1. Introducció

En matèria de drets electorals hem de referir-nos, com en el darrer Informe, al fenomen del transfuguisme i concretament als efectes derivats de l'acord subscrit en relació amb aquesta qüestió el 7 de juliol de l'any 1998 entre el Ministeri de les Administracions Públiques i les forces polítiques amb representació al Parlament estatal.

Ja en el nostre Informe de 1999 ens vam referir a la necessitat que el Parlament de Catalunya, dins de l'àmbit competencial fixat per la Constitució Espanyola i per l'Estatut d'Autonomia de Catalunya, i dins del marc de la doctrina del Tribunal Constitucional, estudiés la possibilitat d'elaborar una llei electoral o bé instés la modificació de la Llei orgànica de règim electoral general, o fins i tot modifiqués la Llei municipal.

Ha estat precisament en aquest darrer àmbit on s'ha produït una iniciativa parlamentària, a la qual la majoria ha donat suport, i que recollim en aquest Informe.

Així mateix, ens referim a una conseqüència de l'aplicació de l'acord que ha estat objecte de la queixa d'un regidor municipal que entenia que era lesiva als seus drets la qualificació de tràsfuga que li atribuïen alguns mitjans de comunicació.

2. El transfuguisme a les corporacions locals

Ja en l'Informe de l'any 2000 ens vam referir als efectes del transfuguisme en les corporacions locals i com els partits polítics havien arribat a subscriure uns compromisos que, a més del caràcter polític, tenien per objecte fixar mesures normatives que aminorin o eliminin els efectes negatius del transfuguisme.

El Síndic entenia la preocupació dels partits polítics i creia que aquesta preocupació era compartida pels ciutadans, i per això a petició d'un grup polític va suggerir al Departament de Governació i Relacions Institucionals que adoptés alguna mesura per donar compliment al pacte.

El Departament va informar el Síndic que el Parlament ja tramitava una proposició de llei de modificació de la Llei 8/1987, de 15 d'abril, municipal i de règim local de Catalunya, per tal d'adequar-la a l'acord sobre un codi de conducta política en relació amb el transfuguisme a les corporacions locals.

Abans de fer un petit apunt sobre la proposició que està en tràmit parlamentari creiem convenient fer palesa la preocupació que el fenomen del transfuguisme ens provoca.

En el nostre ordenament jurídic, amb la normativa electoral vigent, la votació té lloc en llistes tancades tant en el cas de les Corts (Congrés i Senat), com en les eleccions autonòmiques i locals, i per tant, normalment, es produeix un rebuig social quan un càrrec electiu abandona un grup, mentre conserva, no obstant això, l'escó i passa al grup mixt.

Si bé aquestes actuacions són absolutament legals és cert que produeixen un efecte negatiu en els ciutadans i no ajuden gens a la valoració dels representants polítics.

El Tribunal Constitucional en la seva anàlisi de l'article 23.1 de la Constitució Espanyola estableix el dret dels ciutadans a participar en els assumptes públics a través dels seus representants, i per tant són aquests, i no els partits polítics, els que donen efectivitat al dret dels ciutadans.

No obstant això, no podem oblidar l'important paper que l'article 6 de la Constitució dóna als partits polítics, en tant que instrument fonamental de participació política.

El Tribunal Constitucional entén que la representació correspon al càrrec electiu i no al partit o coalició que l'inclou en una llista tancada i a més dóna suport al candidat durant la campanya. Per això és contrari a tota mesura que limiti o impedeixi al representant l'exercici de les funcions que li són pròpies, ja que s'estaria afectant el dret dels electors.

Això pot comportar en alguns casos frustració en el ciutadà que creu que ha atorgat la seva representació als membres d'una llista determinada, que, tot i no conèixer, considera els seus representants pel fet de pertànyer a un partit o a una coalició, i aquest representant abandona la llista per passar al grup mixt. Enteníem, doncs, que el Parlament s'havia de plantejar l'adopció de mesures que tendissin a limitar els efectes perjudicials d'aquest fenomen i, alhora, fossin respectuoses amb la doctrina del Tribunal Constitucional.

Caldrà que el mateix Parlament, que ja disposa d'un dictamen del Consell Consultiu sobre la constitucionalitat de les propostes en tràmit, adopti les mesures que consideri més adients (vegeu Actuació d'ofici núm. 834/00).

L'acord sobre el transfuguisme ha tingut ja alguns efectes en l'àmbit municipal. Un regidor d'un ajuntament se'ns va adreçar perquè considerava vulnerats els seus drets per la publicitat de la seva declaració com a tràns-fuga pel fet d'abandonar el partit en què havia concorregut a les eleccions municipals per passar al grup mixt.

El regidor considerava que aquesta declaració no es podia haver produït sense escoltar el motius que justificaven la seva decisió d'abandonar el partit.

Vam indicar-li que no estava en cap llista de tràns-fugues elaborada pel Ministeri de les Administracions Públiques. L'actuació que qüestionà s'emmarca en l'acord sobre un codi de conducta política en relació amb el transfuguisme en les corporacions locals; aquest acord va ser subscrit, com hem dit, el 7 de juliol de 1998 pels partits polítics amb representació parlamentària i el Ministeri a per les Administracions Públiques.

Aquest acord té per objecte intentar donar solució al fenomen del transfuguisme que afecta, especialment, encara que no exclusivament, les corporacions locals.

L'acord fa palesa la preocupació que els efectes del transfuguisme polític en el nostre sistema democràtic, ja que repercuteix en la governabilitat, en permetre alterar les majories obtingudes en el procés electoral.

Els compromisos recollits en el pacte són, segons els mateixos signataris, regles de comportament polític amb els poders públics, que configuren la democràcia i els criteris per analitzar i elaborar mesures normatives que limitin els efectes negatius del transfuguisme.

En aquests acords els partits signataris assumeixen els compromisos d'impedir la utilització de tràns-fugues per constituir, mantenir o canviar les majories de govern de les institucions polítiques, no donar suport a cap iniciativa que provingui d'aquests i dissuadir del transfuguisme amb l'adopció de mesures de caràcter econòmic, reglamentari i protocol·lari.

Pels acords, els partits es comprometen a impulsar, a més, mesures de caràcter normatiu que afectin tant l'àmbit de la normativa electoral com la normativa d'àmbit local.

Així mateix, es constitueix una comissió de seguiment de l'acord que té per funció estudiar la possibilitat d'emprendre iniciatives legislatives.

En conseqüència, no es deriva de l'acord que entre les funcions de la comissió hi hagi l'elaboració d'una llista de tràns-fugues, sinó que hauria de ser en l'àmbit de les corporacions locals que es determinessin els efectes del transfuguisme, així com també en l'àmbit dels compromisos polítics entre els diferents partits signants de l'acord.

Aquesta comissió és un fòrum de debat polític, en el qual els assistents expressen les seves opinions, com ho poden fer en una compareixença davant dels mitjans de comunicació.

L'acord pretén també que les reformes legislatives que s'impulsin en aquest sentit siguin respectuoses amb la doctrina establerta pel Tribunal Constitucional.

En conseqüència, el compliment d'aquests acords no pot comportar que el regidor es vegi privat dels drets i les obligacions que li corresponen com a representant lliurement elegit, però això no implica que els partits no puguin adoptar mesures per evitar que s'alterin majories de govern per la voluntat dels qui van acudir a les eleccions com a representants d'un determinat partit polític o coalició electoral.

En segon lloc, l'autor de la queixa considerava que la seva menció, junt amb d'altres, com a tràns-fuga, afectava el seu honor. En aquest sentit hem d'indicar que tràns-fuga és, segons el diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans, la persona que abandona el seu partit per incorporar-se al partit contrari. Per extensió, es considera que també ho és aquella persona que abandona el partit sota la sigla del qual va comparèixer a les eleccions i reté el càrrec assolit en aquella convocatòria. Tot això, sovint, s'assimila a una conducta incorrecta, no respectuosa amb la voluntat dels electors, però no es pot prejutjar que sempre sigui així. En determinats casos pot ser una manifestació, legítima en el nostre ordenament, d'exercici del programa i de defensa dels drets individuals, fonamentals en una societat democràtica.

En conseqüència, no es pot pressuposar que el transfuguisme sigui sempre valorat negativament pel cos electoral. Això ens condueix a una última qüestió, referida a l'afectació de l'honor de l'interessat, amb la publicació en diferents mitjans de comunicació de la seva condició de tràns-fuga.

Efectivament, si s'estima que la informació que s'ha donat és inexacta i té una versió diferent, pot exercir el dret de rectificació amb la doble finalitat de donar satisfacció moral i que l'opinió pública pugui jutjar sobre els fets. Opinió pública que tindrà la darrera paraula.

Seguiment de l'actuació d'ofici núm. 834/00

(pàg. 40 i seg. del BOPC núm. 165, de 25 de març de 2001)

Mesures a adoptar per la Generalitat de Catalunya per donar compliment a l'acord relatiu al transfuguisme en l'àmbit de l'Administració local

Un grup parlamentari es va adreçar al Síndic davant l'incompliment del Govern de la Generalitat del compromís d'adoptar mesures per evitar que el transfuguisme pugui alterar les majories a les administracions locals.

Responent a la petició del Síndic, el Govern de la Generalitat va comunicar que impulsaria la proposició de llei presentada pel grup parlamentari Iniciativa per Catalunya-Verds, de modificació de la Llei municipal i de règim local de Catalunya, proposició que es troba en tràmits parlamentaris.

Queixa núm. 4174/01

Declaració com a tràsfuga d'un regidor municipal

Un regidor que havia abandonat el grup municipal per passar a integrar-se en el grup mixt reclamava la intervenció del Síndic pel que considerava una lesió al seu dret a l'honor, ja que els mitjans de comunicació havien donat publicitat a l'acord pel qual era declarat tràsfuga.

El regidor considerava que aquesta declaració de tràsfuga, efectuada des del Ministeri per a les Administracions Públiques, era lesiva dels seus drets, ja que s'havia fet sense donar-li l'oportunitat de justificar la decisió de passar al grup mixt i, a més, havia tingut una publicitat que li comportava un rebuig ètic i social.

SEGURETAT CIUTADANA

1. Introducció

Les actuacions en l'àmbit de la seguretat ciutadana durant aquest any 2001 han estat 19, una de les quals d'ofici. A aquestes xifres s'han d'afegir les 15 actuacions d'exercicis anteriors que s'han seguit tramitant durant aquest exercici.

El Síndic ha continuat rebent queixes relatives a determinades actuacions de les forces i cossos de seguretat. Del conjunt d'aquestes queixes, destaquem dos problemes generals: d'una banda, l'actuació proporcional de les forces de seguretat davant de situacions de violència (vegeu queixa 3216/01 i A/O 1613/01) i, de l'altra, les actuacions relatives a persones desaparegudes (vegeu queixa 1581/01).

En el primer cas s'analitza que l'actuació de la policia sigui d'acord amb l'article 5 de la Llei orgànica 2/1986, de 13 de març, que estableix els principis bàsics d'actuació dels membres de les forces de seguretat.

En el segon cas, arran d'una queixa presentada per l'Agrupació de Familiars de Desapareguts INTERSOS, s'analitzen diferents actuacions de la policia autonòmica i de la policia estatal per posar fi al patiment d'aquestes famílies.

Com a seguiment d'actuacions d'exercicis anteriors, comentem: els problemes d'infraestructura a les comissaries dels Mossos d'Esquadra; la utilització dels Mossos d'Esquadra per practicar les notificacions i les citacions; i les visites a les comissaries dels Mossos d'Esquadra iniciades l'any 1999 per tal de constatar la situació en què es troben i les deficiències que presenten (comissaria de Blanes A/O núm. 2945/00, comissaria de Lloret de Mar A/O núm. 2946/00, comissaria de Lleida A/O núm. 3197/00, comissaria de Balaguer A/O núm. 3198/00, comissaria de Girona A/O núm. 3439/00, comissaria de Figueres A/O núm. 3440/00 i comissaria de Vic A/O núm. 3402/00).

En un altre ordre de coses, el Síndic vol seguir reflectint, com ja va fer en l'Informe de l'any 2000, la seva preocupació pel problema de la inseguretat ciutadana. En aquest respecte, considerem que la policia ha de ser capaç de complir les seves funcions constitucionals en aquest camp i ha de dur a terme la seva tasca protectora dels drets de tothom, sense cap discriminació per raó de naixença, raça, sexe, religió, opinió o qualsevol altra condició o circumstància personal. Per això considerem que la manca d'efectius policials comporta fer els esforços necessaris en dotació de personal i material per atendre les necessitats de seguretat a la via pública. La previsió del desplegament dels Mossos d'Esquadra no ha d'impedir, com ja dèiem l'any passat, que el Ministeri de l'Interior o els ajuntaments procurin que les plantilles de les policies que comanden siguin suficients i es dotin de forma efectiva.

Els membres del Cos Nacional de Policia i de la Guàrdia Civil, que com qualsevol altra persona tenen les seves aspiracions i preocupacions domèstiques ben legítimes, no ignoren que el procés de substitució de forces de seguretat, ja en funcionament, pot determinar que la seva activitat professional, en un futur proper, es desenvolupi fora de Catalunya. Mantenir la cobertura de la plantilla en aquestes circumstàncies requereix, per part dels gestors d'aquest personal, l'adopció de mesures que la promoguin.

Les policies locals tenen assignades, entre d'altres, funcions de policia administrativa i també de preventives destinades a evitar la comissió d'actes delictius. Una policia local eficaç és un puntal de la seguretat ciutadana. En conseqüència, el desplegament dels Mossos d'Esquadra no ha de comportar el desmantellament de la policia de les entitats locals per part d'aquestes.

La societat canvia i els serveis públics s'han d'adaptar a aquests canvis. El servei de seguretat, la policia, també. La pluralitat cultural i ètnica planteja reptes que, de vegades, deriven en conflictes. La policia ha de buscar interlocutors socials que donin suport a les innovacions necessàries per assolir consens per a les mesures a dur a terme en el camp de la diversitat ètnica. En aquest sentit, ens remetem al nostre comentari de l'Informe de 1999 «la Carta de Roterdam: una policia per a una societat multiètnica» (vegeu BOPC núm. 34, de 24 de març de 2000, pàgina 69) En les nostres visites a les

comissaries dels Mossos d'Esquadra hem constatat la preocupació del comandament per donar resposta a aquestes demandes i l'adopció de mesures per fer-ho. L'intent que els policies coneguin la idiosincràsia d'altres cultures i establir una relació fluïda amb els seus membres són alguns determinis presos.

2. L'ACTUACIÓ PROPORCIONAL DE LES FORCES DE SEGURETAT DAVANT DE SITUACIONS DE VIOLÈNCIA

L'actuació de les forces de seguretat ha d'estar d'acord amb allò previst a l'article 5 de la Llei orgànica 2/1986, de 13 de març, de forces i cossos de seguretat (en endavant LOFCS) que estableix els principis bàsics d'actuació dels membres de les forces de seguretat, especialment als apartats 1 i 2, relatius a l'adequació a l'ordenament jurídic i a les relacions amb la comunitat, respectivament.

De l'esmentat article volem remarcar especialment els principis bàsics següents:

– Exercir la seva funció amb absolut respecte a la Constitució i a la resta de l'ordenament jurídic.

– Impedir, en l'exercici de la seva actuació professional, qualsevol pràctica abusiva, arbitrària o discriminatòria que comporti violència física o moral.

D'altra banda, la Llei orgànica 1/1992, de 21 de febrer, sobre protecció de la seguretat ciutadana, preveu una sèrie d'actuacions de les forces i cossos de seguretat dirigides al manteniment i al restabliment de la seguretat ciutadana. Les actuacions anteriors han d'estar dirigides, en tot cas, a la protecció del lliure exercici dels drets i llibertats.

Per aquest motiu, la resposta de les forces i cossos de seguretat ciutadana ha de ser sempre proporcionada, ja que com ha dit el Tribunal Constitucional (sentències 159/1986 i 254/1988, entre altres), els límits als drets fonamentals han de ser interpretats amb criteris restrictius i en el sentit més favorable a l'eficàcia i l'essència dels drets.

La nostra Institució ha defensat sempre els posicionaments pacífics. Això no obstant, hem d'admetre que davant de determinades conductes es fa necessari l'ús de la compulsió sobre les persones. La Resolució 34/169, de 17 de desembre de 1979, de l'Assemblea General de les Nacions Unides, aprovà el codi de conducta per a funcionaris encarregats de fer complir la llei i en l'article 3 regula l'ús de la força. Només s'usarà, diu, quan sigui estrictament necessari i en la mesura que ho requereixi el desenvolupament de la seva tasca.

El problema és la intensitat de la força a utilitzar. Els mitjans de resposta han de ser els necessaris i suficients per assolir l'objectiu, defensar els drets amenaçats o vulnerats. El nostre col·lega, el Difensore Civico de la Liguria, a la setena taula rodona del Consell d'Europa amb els ombudsmen europeus celebrada a Zürich el novembre de 2001, on vam presentar una comunicació a la ponència sobre els principis del bon govern a la llum de la jurisprudència del Tribunal Europeu de Drets Humans, al comentar els fets succeïts a Gènova el passat juliol durant la reunió dels caps d'estat i de govern dels vuït països més industrialitzats del món, el G8, recordava que no és fàcil calibrar en la tensió i acalorament del moment, l'extensió exacta de la resposta requerida en front de la violència que uns altres estan utilitzant. Afegia, després, que una cosa és anar massa lluny durant una lluita cos a cos, en la qual es pot argumentar que, en darrer terme, els oficials de policia només són humans i que d'acord amb l'ordenament caldrà determinar si hi va haver legítima defensa o excés en aquesta com a resultat d'una imprudència involuntària; i una altra, ben diferent, usar la força contra gent violenta un cop la violència ha cessat. Això mai no està justificat i, a més a més, només serveix per transformar els agressors en víctimes.

En ocasions, una major intensitat de la resposta porta causa del fet que la policia ha estat desbordada per la violència amb que s'ha trobat. En casos en els quals es pot preveure que hi haurà qui promogui un esclat de violència, no és vàlid que això passi. Les més de les vegades evidencia imprevisió en el comandament o manca d'una adequada formació de les forces que hi han d'intervenir.

La seguretat ciutadana no és responsabilitat exclusiva de la policia. El funcionament d'altres serveis: l'Administració de justícia, el sistema educatiu o els serveis socials, tenen molt a veure amb la pau social. En altres apartats d'aquest Informe ens hi referim. Pero també és important l'actitud que adopti el conjunt de la ciutadania.

L'any 2000 algunes de les situacions de major tensió en aquest àmbit han tingut relació amb «l'okupació» (vegeu queixa núm. 3216/01 i A/O núm. 1613/01). En aquest sentit, remarquem que el moviment social okupa no pot justificar l'ús de la violència per resistir-se a manaments judicials. La utilització dels immobles abandonats no es pot confondre amb una nova forma de propietat. Entès com a protesta contra el mercat immobiliari i com a forma de vida alternativa, el moviment okupa té canals per desenvolupar-se sense recórrer a la violència.

D'altra banda, les actituds dels que militen en moviments socials alternatius no es poden ficar totes en un mateix sac. No es poden fer servir etiquetes que en generalitzin la seva criminalització. Les responsabilitats penals són, en el nostre sistema jurídic, personals.

El moviment okupa és variat i discutible, però entès com a proposta contra l'especulació immobiliària i el dret dels joves a emancipar-se, ha de tenir canals per desenvolupar-se pacíficament.

La violència, com a lluita directa contra el sistema deriva en batalles campals i deslegitima allò que inicialment podria ser una reivindicació justa. Per tant, fora de la violència aquests moviments han de trobar un camí per expressar el seu malestar. A tall d'exemple destaquem que han tingut lloc moviments alternatius pacifistes com la liquidació del servei militar obligatori o les acampades del 0,7%, entre altres, que han defensat idees avui plenament assumides i que aleshores semblaven utopies.

Les diferents institucions han de ser dialogants amb els moviments socials alternatius, la qual cosa permetria

destriar el gra de la palla. La fermesa davant els il·lícits no és incompatible amb la receptivitat a les demandes justes. Quan un grup de persones s'organitza per infiltrar-se en una manifestació per provocar un aldarull, trencar aparadors i saquejar botigues, és evident que cal una resposta policial. També és cert que és possible que la intervenció policial afecti ciutadans que no tenen res a veure amb aquests fets il·lícits. Si això succeís cal lamentar aquesta circumstància, demanar excuses i analitzar el perquè ha estat així. Una anàlisi prèvia i conjunta amb els organitzadors de la, posem per cas, manifestació, pot facilitar l'articulació de mesures dissuasòries o reactives més eficaces, en front de les persones violentes. En definitiva, és per això que la Llei orgànica 9/1983, de 15 de juliol, reguladora del dret de reunió, ordena la comunicació prèvia a l'autoritat governativa de les reunions en llocs de trànsit públic i de les manifestacions.

Destinar més recursos a la desactivació dels conflictes, mitjançant la comunicació i el diàleg entre els diversos agents socials per canalitzar les reivindicacions, pot ser clau per reduir la intensitat dels conflictes. Un cop el conflicte es produeix és més fàcil que acabi esclatant en episodis violents. Insistim, doncs, en la necessitat, com ja dèiem en la presentació de l'Informe de l'any 2000 (vegeu DSPC-P núm. 52, de 16 de maig de 2001, pàg. 7), que les institucions siguin capaces de recollir les denúncies fonamentades, donar-los una canalització eficaç i cercar l'establiment de ponts de comunicació primer i de diàleg després entre els diversos agents socials, per canalitzar, civilitzadament i eficaç, les reivindicacions, tot evitant enquistar problemes que acaben esclatant espasmòdicament, en episodis violents. En un dels casos relatats, vegeu a continuació la queixa núm. 3216/01, no hem constatat aquesta desitjable eficàcia en l'administració competent en matèria de conservació de l'edificació.

Queixa núm. 3216/01

Comissió de veïns del barri de la Salut (Barcelona) en relació amb l'actuació policial en el desallotjament de diferents cases ocupades

Els promotors de la queixa, en visita a la Institució, van sol·licitar que el Síndic de Greuges fes arribar al Parlament de Catalunya la seva denúncia perquè, en la seva opinió, l'actuació policial havia estat excessiva. Vam informar-los que l'actuació en qüestió estava subjecta a supervisió judicial i que, en compliment de la nostra llei reguladora, ens havíem d'abstenir de valorar-la singularment.

En la reunió, els promotors van rebre còpia de les manifestacions del Síndic en la seva compareixença al Parlament de Catalunya, el dia 16 de maig de 2001, amb motiu de la presentació de l'Informe de l'any 2000, en relació amb aquesta problemàtica i foren informats del ressò que la premsa se'n va fer.

Respecte a l'escrit de queixa, després d'analitzar en profunditat les diferents vies d'actuació que podia emprendre el Síndic, vam considerar que el més eficaç seria esperar la compareixença davant el Parlament de Catalunya per fer novament una reflexió sobre la intervenció de les forces de seguretat, en el sentit que actuïn de manera proporcional i d'acord amb l'article 5 de la LOFCS, sobre els principis bàsics de la seva actuació.

Igualment, vam adreçar-nos a l'Ajuntament de Barcelona en relació amb la conservació de l'immoble desallotjat, atès que la propietat, l'endemà del desallotjament, mitjançant una empresa d'enderrocs, va derruir una part de la teulada i de les dependències interiors, per tal que no tornés a ser ocupada.

Els reclamants van indicar que fins a l'ocupació de la finca, que estava deshabitada, aquesta era un niu de porqueria i constituïa un perill per als infants d'aquell carrer que hi jugaven. És per això que el passat tres d'octubre vam demanar informe a l'Administració municipal sobre la possible incoació d'un expedient d'execució d'obres o, més aviat, de ruïna. En el moment de finalitzar la redacció d'aquest Informe no hem rebut resposta de l'Ajuntament de Barcelona.

Actuació d'ofici núm. 1613/01

Detenció de nois i noies durant la manifestació antifeixista al barri de Sants (Barcelona)

Arran de l'entrevista tinguda amb l'associació MAPAFS, Ateneu Popular de Nou Barris, vam obrir la present actuació d'ofici en relació amb la detenció de nois i noies el 12 d'octubre de 1999 amb motiu de la manifestació antifeixista al barri de Sants, de Barcelona.

En l'esmentada reunió, es va comunicar als interessats que el Síndic de Greuges s'havia dirigit als representants polítics per fer una reflexió sobre la manca de resposta a les consideracions formulades per l'associació promotora de la queixa.

En aquest sentit, foren informats de la compareixença del Síndic al Parlament de Catalunya el dia 16 de maig de 2001 per la presentació de l'Informe de l'any 2000. Respecte a la necessitat de recollir les denúncies, donar-los una canalització eficaç i cercar l'establiment de ponts de comunicació i de diàleg.

La darrera informació que ens tramès l'esmentada associació és que s'ha acabat la fase d'instrucció i que als nois i noies que no tenien 18 anys el dia de la detenció se'ls aplicarà la Llei 5/2000, de 12 de gener, sobre la responsabilitat penal dels menors.

3. ACTUACIONS EN RELACIÓ AMB LES PERSONES DESAPAREGUDES

Vam exposar a les administracions autonòmica i estatal la problemàtica existent respecte a la situació que pateixen els familiars de persones desaparegudes.

El conseller d'Interior va respondre a la nostra sollicitud d'informació i va indicar-nos quina és l'actuació de la policia de la Generalitat – Mossos d'Esquadra en aquest àmbit i quines propostes de futur existeixen,

com la creació de diferents bases de dades, que han de permetre a aquest cos policial la màxima eficàcia en la recerca d'aquestes persones.

La investigació, recerca i localització de persones desaparegudes les duen a terme, arreu del territori on el Cos de Mossos d'Esquadra està desplegat, les diferents unitats o grups d'investigació criminal i els serveis de seguretat ciutadana; la informació i totes les dades són coordinades per l'Àrea Central de Policia Judicial per mitjà de la Unitat Central de Delictes contra les Persones i per l'Àrea Central de Policia Científica a través de la Unitat Central de Policia d'Identificació.

El Cos de Mossos d'Esquadra, tan aviat rep una denúncia a qualsevol oficina d'atenció al ciutadà o té coneixement per altres fonts de la desaparició d'una persona, n'informa els grups d'investigació i de seguretat ciutadana de les comissaries, els quals inicien immediatament les enquestes adients i la recerca pel territori. També en donen coneixement a les policies locals.

Per altra banda, mentre es fan aquestes actuacions en el territori, tota la informació de la persona desapareguda es comunica al Cos de Mossos d'Esquadra a tot Catalunya a través de les sales de coordinació, i als cossos i forces de seguretat de l'Estat a través de la Sala de Coordinació Interpolicial de Catalunya per si la persona desapareguda es pogués trobar en el territori de Catalunya on el Cos de Mossos d'Esquadra encara no està desplegat, o fora del territori català.

De forma paral·lela i simultània a les actuacions anteriors, la informació es comunica a la Unitat Central de Delictes contra les Persones i a la Unitat de Policia de Identificació, encarregades de coordinar les investigacions i analitzar les dades físiques respectivament, i al Servei d'Informació Policial, encarregat d'introduir les dades en els sistemes i bancs de dades informàtics.

Cal remarcar que en el Cos de Mossos d'Esquadra totes aquestes actuacions es practiquen al moment mateix de rebre la denúncia o informació sobre la desaparició d'una persona, i sense esperar que transcorri cap termini, i que tant els grups d'investigació de les diferents comissaries com la Unitat Central de Delictes contra les Persones i la Unitat Central de Policia d'Identificació tenen serveis permanents les 24 hores del dia i poden atendre en qualsevol moment els familiars de persones desaparegudes. El fet de no esperar que transcorri cap termini de temps per iniciar la investigació ens sembla molt important, especialment perquè quan hem rebut en la nostra Institució persones immerses en aquesta problemàtica, totes elles han coincidit en què una dilació en les primeres hores dels fets pot comportar el posterior fracàs de la investigació policial.

El Cos de Mossos d'Esquadra ha de dotar-se d'eines que permetin aconseguir amb la màxima eficàcia la localització de persones desaparegudes i la identificació de persones que hagin perdut la memòria o pateixen una malaltia que els impedeix recordar la seva identitat, així com la identificació de cadàvers que no es poden identificar pels mitjans ordinaris de què disposa el cos. Aquestes eines operatives han de compaginar l'eficàcia policial i la confidencialitat operativa de les actuacions policials, amb el respecte més escrupolós i estricte a la legalitat vigent sobre confidencialitat de les dades personals, els drets individuals de les persones, sobretot el dret a la intimitat en el cas de desaparicions voluntàries i la necessitat de rebre informació que tenen els familiars d'aquestes persones desaparegudes.

En funció d'aquests criteris, el Cos de Mossos d'Esquadra estudia de dotar-se d'una sèrie d'eines operatives, que en tot cas s'hauran d'ajustar a la normativa sobre protecció de dades i a les investigacions judicials.

Es tracta de la creació dels instruments següents: les bases de dades de persones desaparegudes, de persones amnèsiques i de restes cadavèriques, gestionades totes tres per la Unitat Central de Policia d'Identificació de l'Àrea Central de Policia Científica, i la pàgina web de persones desaparegudes del Cos de Mossos d'Esquadra.

– Base de dades de persones desaparegudes

Aquesta base de dades inclourà el màxim possible de dades que es puguin obtenir d'una persona desapareguda.

Les línies essencials de funcionament serien les següents:

Presentada la denúncia de desaparició, els grups d'investigació faran les primeres gestions sobre les circumstàncies de la desaparició.

Tan bon punt el grup d'investigació confirmi que es tracta d'una desaparició permanent i no voluntària, integrants del grup d'antropologia forense de l'Àrea Central de Policia Científica es desplaçaran al domicili dels familiars de les persones desaparegudes, on s'omplirà el qüestionari corresponent, i demanaran tots els documents necessaris per identificar el desaparegut: fotografies, radiografies, fitxes dentàries, empremtes del DNI o objectes personals que en puguin contenir. Si la família no en disposa, es faran les gestions per aconseguir-ne (contactes amb el servei del DNI del Cos Nacional de Policia, dentista o metge de capçalera, hospitals, etc.).

Les dades obtingudes passaran al banc de dades i es farà una recerca encreuant les dades amb els altres bancs de dades del Cos de Mossos d'Esquadra i els de les forces i cossos de seguretat de l'Estat.

– Base de dades de persones amnèsiques

Aquesta base de dades inclourà tota la informació que es pugui obtenir de les persones ingressades inconscients en un centre sanitari, de les que hagin perdut la memòria o d'aquelles que pateixen una malaltia que els impedeix recordar la seva identitat.

Les línies essencials de funcionament serien les següents:

Com en el cas anterior, els serveis de policia científica o d'investigació de les comissaries intentaran identificar la persona; si el resultat és negatiu, es desplaçaran funcionaris de la Unitat de Policia d'Identificació al centre en el qual estigui ingressada la persona sense identificar o al lloc on s'hagi localitzat, per tal d'omplir el full de dades corresponent. Anàlogament s'introduirà la informació al banc de dades i es farà la recerca a la base de dades de persones desaparegudes.

– Base de dades de restes cadavèriques

Les línies essencials de funcionament d'aquesta base de dades, amb informació dels cadàvers o restes humanes no identificades, serien les següents:

Els serveis de policia científica o investigació de les comissaries identificaran el cadàver amb els mitjans habituals. Si de primer moment no s'aconsegueix la identificació, els funcionaris de la Unitat de Policia d'Identificació es desplaçaran al lloc on es trobi el cadàver per omplir el full de dades corresponent.

Omplert el full, la informació passarà al banc de dades fent la recerca encreuada amb el de persones desaparegudes.

Si es tracta de restes de cadàver, seran trameses a la Unitat de Policia d'Identificació, on seran estudiades pel Grup d'Antropologia Forense; obtingudes les dades mínimes necessàries, s'introduiran en el banc, fent les recerques i encreuaments amb la resta de bancs de dades.

– Pàgina web de persones desaparegudes del Cos de Mossos d'Esquadra

Aquesta pàgina web haurà de difondre per mitjà d'Internet les dades de les persones desaparegudes, i demanarà la col·laboració de tots els ciutadans per obtenir informació que permeti localitzar o identificar les persones desaparegudes.

Aquesta pàgina web serà gestionada per la Divisió Central d'Investigació i les seves línies essencials de funcionament serien les següents:

Una vegada la comissaria corresponent comuniqui a l'Àrea Central de Policia Científica la desaparició de la persona, i comprovat que la situació de la persona desapareguda no és voluntària, es farà una ràpida inserció de la fotografia i les dades bàsiques de la descripció del desaparegut, amb una especial prioritat als casos referents a persones amb riscos importants de salut i integritat, com nens de poca edat, malalts o discapacitats (per exemple persones amb la malaltia d'Alzheimer o amnèsiques), o discapacitats psíquics.

Llevat d'aquests casos de gravetat excepcional, no s'inclourà a la pàgina web cap fotografia de persona desapareguda fins que de les gestions practicades pels grups d'investigació es dedueixi que aquesta desaparició té característiques de ser permanent i no voluntària.

Aquesta pàgina web haurà de respectar la normativa sobre protecció de dades i la imposició de reserva de l'òrgan judicial que entengui de la investigació. Finalment es valorarà que la divulgació de la informació no perjudiqui o comprometi la investigació policial.

– En relació amb el control de compliment de la Resolució 742/VI del Parlament de Catalunya, sobre la informació a facilitar als familiars de les persones desaparegudes i l'establiment d'un canal de comunicació i coordinació amb els serveis socials dependents de la Generalitat, aprovada pel Parlament de Catalunya el 23 de maig de 2001 i publicada al BOPC núm. 191, de 6 de juny de 2001, els departaments d'Interior i de Benestar Social es coordinen i s'intercanvien informació relacionada amb persones desaparegudes a través de la Policia de la Generalitat-Mossos d'Esquadra i l'Institut Català d'Assistència i Serveis Socials (ICASS) arreu del territori de desplegament dels Mossos d'Esquadra.

– De la informació sol·licitada al Defensor del Poble es desprenen les consideracions següents:

El Defensor del Poble sol·licità al Ministeri de l'Interior un informe sobre els resultats obtinguts en el conveni de col·laboració per elaborar un banc de dades genètiques, en què van participar també la Universitat de Granada i nou fundacions.

Així mateix, sol·licità a l'esmentat Ministeri que es doni trasllat de la seva estimació sobre la contribució que, per a la localització de persones desaparegudes quan aquestes desgraciadament també morin, podria tenir la creació d'un banc de dades genètiques de persones mortes sense identificar.

En el moment que rebin l'informe sol·licitat, es posaran novament en contacte amb aquesta Institució.

El Síndic valora positivament l'actuació dissenyada pel Departament d'Interior en relació amb les persones desaparegudes i en farà el seguiment, tenint en compte el gran dolor emocional que comporta aquesta pèrdua als familiars, fins i tot en els casos en què ja no hi hagi res a fer.

Queixa núm. 1581/01

L'Agrupació de Familiars de Persones Desaparegudes INTER-SOS denuncia l'actuació dels cossos de seguretat

El dia 12 de juliol vam rebre personalment diversos membres de l'associació Agrupació de Familiars de Persones Desaparegudes INTER-SOS. De moment formen part de l'associació 26 famílies amb familiars desapareguts durant un període d'un a vint anys.

Els afectats van exposar la difícil situació que pateixen i van formular denúncia especialment relacionada amb l'actuació dels cossos de seguretat en els punts següents:

– L'absència d'actuacions de la policia durant les primeres 24 hores, crucials per resoldre amb èxit la desaparició.

– La manca o insuficient investigació dels casos de persones desaparegudes.

– La inexistència d'una dotació específica de policia per investigar aquests casos.

– La manca d'informació i sensibilitat de les forces de seguretat davant les denúncies presentades.

– L'absència de coordinació entre els diferents cossos de policia, autonòmics, estatals i estrangers.

– L'existència d'un gran nombre de cadàvers sense identificar i la manca d'identificació genètica de totes les persones enterrades sense identificar –això es podria fer comparant el seu ADN amb el dels familiars que reclamen persones absents.

– La lentitud a tramitar processos judicials i la manca d'informació sobre el desenvolupament d'aquests.

– El problema que presenten les persones grans afectades de demència senil o malalties similars, que no haurien mai de formar part de la categoria de persones amb «dret a l'oblit».

A conseqüència de tot plegat, van manifestar el seu interès a disposar d'informació sobre les qüestions anteriors, amb especial èmfasi en:

– La problemàtica generada pel temps d'espera de 24 hores que s'atorga a la pràctica, esperant si la persona apareix.

– La mena d'investigació que es fa, tant respecte de les persones desaparegudes que poden estar vives com dels cadàvers sense identificar que poden ser trobats.

– La voluntat de crear una dotació específica per a aquests casos, dotació que faciliti informació periòdica als familiars respecte al resultat de les seves actuacions.

– Els mecanismes a adoptar per millorar la coordinació entre els diferents casos de policia d'àmbit autonòmic, estatal i estranger.

– La possible informatització dels casos de persones desaparegudes i l'establiment d'una xarxa informàtica entre les institucions que s'hi puguin veure implicades.

– La manca d'informació dels procediments judicials i la lentitud a tramitar-los.

– El problema de les persones afectades per demència senil o malalties similars.

El Síndic de Greuges va donar trasllat als promotors de la queixa de les consideracions comentades en la primera part d'aquest punt 3.

4. Seguiment d'actuacions d'exercicis anteriors

4.1. Problemes d'infraestructura a les comissaries dels Mossos d'Esquadra

El Síndic de Greuges va visitar l'any 2000 les comissaries dels Mossos d'Esquadra de Blanes (A/O 2945/00), Lloret de Mar (A/O 2946/00), Lleida (A/O 3197/00), Balaguer (A/O 3198/00), Vic (A/O 3402/00), Girona (A/O 3439/00) i Figueres (A/O 3440/00).

En aquestes visites el Síndic pogué constatar diversos problemes d'espai als quals caldria buscar solució abans no s'agreugin (vegeu BOPC núm. 165, pàg. 46).

Enguany hem seguit tractant aquest problema i amb aquesta finalitat ens hem adreçat als departaments d'Interior i de Justícia i a les diferents audiències provincials per intentar trobar una solució per pal·liar els efectes que provoca l'ús de les dependències policials com a dipòsit d'objectes a disposició judicial i com a dipòsit de vehicles recuperats o a disposició judicial, i pel problema d'infraestructura que comporta d'arxivar els atestats, atès el seu augment, i la documentació que generen cada any.

L'Audiència Provincial de Barcelona, en relació amb la visita a la comissaria de Vic (A/O 3402/00), ens ha informat que últimament s'hi ha fet visita d'inspecció i no s'hi han observat disfuncions.

L'Audiència Provincial de Girona, en relació amb les visites de les comissaries de Blanes (A/O 2945/00), Lloret de Mar (A/O 2946/00) i Girona (A/O 3439/00), ha informat que la Comissió Provincial de Coordinació de Policia Judicial ja ha tractat les qüestions plantejades, per la qual cosa a la província de Girona ja s'apliquen les mesures de correcció corresponents. Atesa aquesta informació hem sol·licitat a l'Audiència Provincial de Girona que se'ns informi sobre aquestes mesures en relació amb els aspectes plantejats. Ens consta que en l'acta de l'última reunió de la Comissió de la Policia es van tractar aquests temes, acta que s'aprovarà en la propera reunió de l'esmentada Comissió.

Respecte a la visita a la comissaria de Figueres (A/O 3440/00), hem d'assenyalar que hi vam constatar els aspectes següents: es preveia que la informació escrita desapareixeria, sent substituïda per suports informàtics –procediment que actualment ja està en funcionament–; per al dipòsit d'objectes s'utilitza el magatzem de la policia d'investigació, si fes falta també es podria utilitzar el de l'oficina d'atenció al ciutadà; i per al dipòsit de vehicles requisats o a disposició judicial es disposa d'un contracte amb l'Ajuntament amb una casa de grues que diposita els cotxes en un solar.

L'Audiència Provincial de Lleida ens ha informat que, tot i compartir les nostres reflexions sobre les deficiències de les comissaries dels Mossos d'Esquadra respecte a la manca d'espai per a la guarda de vehicles a disposició judicial i d'objectes relacionats amb causes penals («peces de convicció») val a dir que, respecte de les segones, els funcionaris han lliurar-les, preceptivament, al jutjat competent a l'hora d'entregar les diligències judicials i, al seu cas, als detinguts, i ha de ser l'Administració competent en mitjans materials de l'Administració de justícia (Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya) la que ha de fornir el lloc adient per a la custòdia, si aquesta no és possible a l'arxiu judicial corresponent.

4.2. La utilització dels Mossos d'Esquadra per practicar les notificacions i les citacions

Durant les visites a les diverses comissaries dels Mossos d'Esquadra realitzades l'any 2000, el Síndic de Greuges va constatar el gran volum de notificacions i citacions que es reben dels jutjats perquè els agents de policia practiquin aquestes diligències a les persones interessades. Aquest és un problema que cal afrontar i resoldre, perquè és una contradicció que les comissaries hagin de destinar agents a aquesta activitat si tenim en compte, d'una banda, el gran volum de feina que tenen, i de l'altra, que la formació especialitzada rebuda pels agents a l'Escola de Policia no hauria de comportar de dedicar-los a una activitat que pot efectuar perfectament el personal de l'oficina judicial, llevat de casos, lògicament, en els quals la intervenció de la policia pot ser justificada.

Les actuacions dutes a terme són les mateixes que les exposades en l'apartat anterior.

Únicament l'Audiència Provincial de Lleida ha fet referència a aquest problema concret indicant que, res-

pecte als serveis de localització de persones, s'ha adreçat al Departament de Justícia amb la iniciativa d'un servei centralitzat de localització de persones que permetria alleugerir les forces policials d'una tasca ordinàriament impròpia de les seves funcions pròpies.

4.3. Valoració final

Respecte als problemes d'espai que pot originar l'acumulació d'atestats, considerem que la substitució per suport informàtic dels expedients permetria eliminar les dues còpies que es fan de cada un d'ells, la que s'envia als serveis centrals i la que es conserva a la comissaria, la qual cosa evitaria aquesta problemàtica.

Quant als problemes d'espai motivats pel dipòsit d'objectes a disposició judicial i pel dipòsit de vehicles requisats o a disposició judicial, considerem que correspon al Departament de Justícia trobar-hi una solució. El Departament de Justícia, d'altra banda, encara no ha respost a la nostra sol·licitud d'informació.

Finalment, i en referència a la utilització dels Mossos d'Esquadra per practicar les notificacions, les citacions i els emplaçaments, considerem encertada la proposta de l'Audiència Provincial de Lleida de crear un servei centralitzat de localització de persones per alleugerir les forces policials d'una tasca ordinàriament aliena a les seves funcions pròpies.

SECCIÓ 2. ORDENACIÓ DEL TERRITORI

HABITATGE

1. INTRODUCCIÓ

Un any més, el Síndic de Greuges es veu obligat a referir-se a l'increment dels preus de compra dels habitatges. Segons un estudi sobre el mercat immobiliari elaborat pel Patronat Municipal de l'Habitatge, l'increment dels preus fa que aproximadament el 48,4% dels ingressos es destini al finançament de l'habitatge. Consegüentment, cada vegada és més difícil per a les famílies amb escassos recursos econòmics poder gaudir d'un dret que fa referència a una de les primeres necessitats de l'ésser humà: el dret a un habitatge digne.

Hem rebut 89 queixes en aquest àmbit, entre les quals n'hem continuat rebent en relació amb les llistes d'espera per obtenir un habitatge de promoció pública, cosa que ens dóna a entendre que el nombre d'habitatges socials no és suficient per abastar totes les necessitats.

El mercat immobiliari és inaccessible a molta gent, i no parlem només d'habitatge nou. Aquest any s'ha consolidat una tendència que ja s'insinuava de fa temps: els preus de compra dels habitatges de segona mà s'apropen als dels nous. Aquesta tendència alcista s'ha intentat explicar per la forta demanda d'habitatges que no pot ser satisfeta en el mercat de primera mà. Però també hem de tenir en compte altres factors que hi poden influir, com, a tall d'exemple, la intervenció d'intermediaris, la comissió dels quals encareix els contractes de compra venda, així com les valoracions dels habitatges a efectes d'hipoteques per les entitats de taxació.

En realitat podríem considerar que es tracta d'un mercat en el qual la llei de l'oferta i la demanda no regeix plenament, ja que els preus estan en gran mesura prefixats per altres agents intervinents, que no són només els compradors i els venedors. En aquest sentit, la possibilitat de negociar els preus és molt baixa.

L'habitatge no deixa de ser un bé que es deteriora amb el temps i consegüentment amb el transcurs dels anys augmenten les despeses de manteniment i conservació per poder assegurar-ne un estat adequat.

L'altre factor que condiciona l'encariment de l'habitatge és la manca de sòl. Però caldria afegir-hi «de sòl ja urbanitzat». Certament és més rendible la promoció d'habitatges que la promoció de sòl apte per ser edificat. En aquest sentit, els poders públics han de promoure les normes urbanístiques que facilitin aquesta promoció de sòl, per tal d'incentivar la participació privada.

Ultra l'encariment dels preus, el Síndic de Greuges ha rebut diverses queixes de ciutadans estafats amb motiu de la compra sobre plànols d'un habitatge i que no han trobat prou suport de les administracions competents.

Si bé de primer moment podria semblar que es tracta d'una qüestió privada, en tant que es basa en un incompliment de contracte que s'ha de plantejar davant la jurisdicció ordinària, no podem oblidar la participació activa tant dels ajuntaments, mitjançant la llicència d'obres i la de primera ocupació, com de la Direcció General d'Arquitectura i Habitatge, que de vegades atorga ajuts a les promotores d'habitatges per construir i acabar l'obra i la cèdula d'habitabilitat necessària per contractar els serveis.

Atès que s'ha donat el cas d'edificis d'habitatges inacabats que, no obstant això, tenen acreditada l'habitabilitat mitjançant la cèdula oficial, el Síndic de Greuges s'ha replantejat quin és el paper de les esmentades administracions en la compravenda d'habitatges.

El dret a un habitatge digne i adequat, reconegut a tots els ciutadans per la Constitució, actualment s'ha d'interpretar sens dubte en un sentit ampli que inclogui l'entorn urbanístic.

En aquest sentit, és important considerar la ciutat, i dins la ciutat els barris, com l'escenari on fem la nostra vida quotidiana i que ha de satisfer les nostres necessitats, tant de relació i de serveis com de lleure. En aquesta línia s'ha de procurar que els adjectius digne i adequat qualifiquin també els barris.

Les actuacions urbanístiques de remodelatge de barris o de sectors tenen aquesta finalitat, que considerem positiva. Ara bé, s'ha de tenir en compte també l'efecte traumàtic que de fet tenen aquestes actuacions per la ciutadania. La figura de l'expropiació forçosa, que forçosament comporta qualsevol operació d'aquest tipus, sempre ha despertat malfiances, perquè en el fons rarament arriba a compensar el valor del qual el ciutadà es veu privat, en tant que no s'indemnitza el valor de substitució.

Altrament, en matèria d'habitatge, les queixes pel requisit de residència habitual i permanent en un municipi se'ns han plantejat amb dues qüestions: l'adjudica-

ció d'habitatges protegits i la concessió de determinats ajuts per reparar danys causats per les inclemències climàtiques.

L'exigència d'acreditar determinats anys de residència en un municipi, quan es tracta d'habitatges protegits, té la finalitat, que hem de considerar positiva, de facilitar-ne l'accés prioritari a les persones que, per recursos econòmics, no poden accedir al mercat lliure i tenen el domicili habitual al municipi on es fa la promoció d'habitatges.

Es tracta d'un requisit que no pot ser discutit. Els habitatges protegits tenen com a característica especial que el seu preu, per raó del sòl o dels ajuts atorgats a la construcció, està per sota del valor de mercat. L'exigència d'acreditar un temps de residència continuada pretén evitar, sobretot quan es tracta de municipis turístics, la venda d'habitatges com a segones residències encobertes. En aquest sentit, el Síndic de Greuges valora positivament tots els mitjans emprats perquè dels fons públics amb objectiu social no acabin lucrant-se'n persones que no es troben dins el col·lectiu a protegir pels poders públics per manca de recursos econòmics.

Així mateix, quan es tracta d'ajuts per pal·liar danys ocasionats per inclemències climàtiques que afecten l'habitatge, la residència habitual i permanent serveix com a criteri de selecció per prioritzar les necessitats a cobrir pels pressupostos públics.

Ara bé, les queixes plantegen dos ordres de problemes:

1. D'una banda, el mitjà per valorar l'acreditació de la residència habitual i permanent en un municipi.

2. De l'altra, els possibles efectes negatius que pot tenir una aplicació rígida del criteri.

Finalment, hem d'insistir en el fet que la conservació i el manteniment dels habitatges ha de ser una de les línies d'actuació dels poders públics en relació amb la política de l'habitatge. En aquest sentit, hem de remarcar l'actitud poc inclinada dels ajuntaments a executar subsidiàriament les obres ordenades en virtut de l'article 251 del Decret legislatiu 1/1990, de 12 de juliol, pel qual s'aprova la refosa dels textos legals vigents a Catalunya en matèria d'urbanisme.

En aquest sentit, l'Ajuntament de Barcelona ha posat més èmfasi en les rehabilitacions que afecten les façanes dels edificis, que ofereixen un perill en general per a la població, que en les rehabilitacions d'estructures i instal·lacions, que certament només, en principi, afecten els ocupants dels habitatges.

2. Control administratiu de la qualitat de l'edificació dels habitatges protegits

L'edificació amb ús residencial s'aprova sota un control de l'Administració mitjançant la llicència d'obres, la llicència de primera ocupació i la cèdula d'habitabilitat.

Els ajuntaments comproven si els projectes d'edificació presentats pels particulars compleixen la normativa urbanística i, si és així, els autoritzen mitjançant la llicència d'obres. Acabada l'obra, la comprovació que allò edificat correspon al projecte autoritzat amb la llicència d'obres es fa mitjançant la llicència de primera ocupació, que autoritza l'ús de la construcció.

Altrament, la Direcció General d'Arquitectura i Habitatge certifica que els habitatges compleixen els nivells d'habitabilitat definits per decret mitjançant la cèdula d'habitabilitat, amb la qual es poden contractar els serveis de llum, gas i aigua.

De primer moment pot semblar que aquestes autoritzacions i certificacions estan desconnectades entre si. Però, en el fons, la trama ha d'anar ben lligada perquè no es produeixin contradiccions.

En efecte, ja en el nostre Informe de 1993 (vegeu pàg. 13086 del BOPC núm. 203, del 16 de març de 1994), vam assenyalar la necessitat que les administracions competents en matèria d'habitatge es coordinin a l'hora de dictar les normes que estableixen les condicions d'habitabilitat. En aquell moment es va exposar la manca d'adequació de les ordenances d'edificació de l'àmbit metropolità de 1976 al Decret 346/1983, de 8 de juliol, llavors vigent, sobre nivell d'habitabilitat objectiva.

En aquest sentit, els decrets que s'han anat dictant en aquesta matèria han reiterat l'obligació dels ajuntaments de controlar que els projectes compleixen les normes sobre habitabilitat abans d'atorgar la llicència d'obres. Consegüentment, hem de pensar que la llicència d'obres acredita que, com a mínim, els habitatges projectats tenen el nivell mínim d'habitabilitat fixat en cada moment per la normativa vigent de la Generalitat.

Ara bé, a partir de les queixes del ciutadans el Síndic de Greuges ha observat que els habitatges, una vegada acabats, poden no complir les normes d'habitabilitat.

Quan es tracta de la cèdula d'habitabilitat per raó de la primera ocupació d'un habitatge, l'article 4t, del Decret 129/1984, només exigeix la presentació d'un justificant d'haver obtingut la llicència municipal d'obres o document equivalent i una certificació d'habitabilitat o de final d'obres, subscrita pels tècnics competents directors de l'obra, visada pel col·legi d'arquitectes.

S'han produït casos (vegeu queixa núm. 595/00) en què malgrat que la direcció facultativa havia signat el certificat final d'obra, l'edifici no estava acabat, i segons les inspeccions realitzades pels serveis tècnics de la Direcció General d'Arquitectura i Habitatge, després d'haver atorgat les cèdules d'habitabilitat, els habitatges no complien el mínims d'habitabilitat requerits. Es tracta de casos en què els ajuntaments no havien arribat a atorgar la llicència de primera ocupació.

Els propietaris adquireixen els habitatges perquè, en el moment d'escripturar, la promotora aporta, d'acord amb el que disposa l'article 26 de la Llei de l'habitatge, les cèdules d'habitabilitat. Aquests documents administratius exerceixen una funció, a la pràctica, d'aval del compliment de les obligacions de la promotora.

Arran de tot això, el Síndic de Greuges s'ha plantejat si els requisits actualment fixats per atorgar aquestes cèdules són suficients per garantir que un habitatge és apte per ser destinat a residència humana (objectiu de la cèdula d'habitabilitat d'acord amb l'article 1, del

Decret 129/1984, de 18 d'abril, modificat pel Decret 186/1994).

És ben cert que si el tècnic competent subscriu de forma fraudulenta el certificat final d'obres, se'n derivaran les corresponents responsabilitats del tècnic, civils i administratives, en el cas que es revoqui la cèdula d'habitabilitat. No obstant això, els perjudicis els pateixen els compradors, que, refiats de la intervenció administrativa, han adquirit un habitatge que no és apte per a residència humana.

Un sistema d'evitar aquestes situacions pot ser que la Direcció General d'Arquitectura i Habitatge faci ús sempre de la potestat d'inspecció que li reconeix l'article 9è del Decret 129/1984, per comprovar que els habitatges tenen les condicions que se certifiquen a efectes de l'atorgament de la cèdula. Entenem, però, que aquest sistema seria molt gravós quant a gestió administrativa.

El Síndic de Greuges considera que el més raonable fóra que, així com s'exigeix la llicència d'obres o justificant d'haver-la obtingut, es demanés també la llicència de primera ocupació.

La llicència de primera ocupació, com ja hem dit, té per objecte comparar l'obra realitzada amb el projecte presentat que empara la llicència d'obres concedida. A tal efecte, una vegada comunicada la finalització de les obres, els serveis tècnics municipals realitzen la corresponent inspecció i comproven que l'edificació s'ajusta estrictament al projecte aprovat i a les prescripcions de les normes urbanístiques, ordenances municipals i altres disposicions reguladores, entre elles la normativa en vigor sobre els requisits mínims d'habitabilitat.

La llicència de primera ocupació pot ser més fiable quant a acreditar l'habitabilitat que el certificat de final d'obra, subscrit per la direcció facultativa, que depèn de la promotora. I és en aquest sentit que el Síndic de Greuges es va adreçar al Departament de Política Territorial i Obres Públiques per recomanar que es valorés la possibilitat de modificar el decret regulador de la cèdula d'habitabilitat per tal d'incorporar, com a requisit, la prèvia obtenció de la llicència de primera ocupació.

L'esmentat Departament no va acceptar la recomanació del Síndic de Greuges, ja que considera que tant la llicència de primera ocupació com la d'habitabilitat tenen un valor administratiu diferent, atès que acrediten actes jurídics i realitats diferents. Altrament, molts ajuntaments no preveuen l'atorgament de la llicència de primera ocupació, i en aquests casos la cèdula d'habitabilitat és l'únic document que acredita l'aptitud de l'habitatge. No obstant això, segons el Departament de Política Territorial i Obres Públiques, hi ha un gran nombre d'ajuntaments que tenen subscrit un acord mitjançant el qual no s'atorga la cèdula d'habitabilitat sense l'existència prèvia de la llicència de primera ocupació.

Altrament, el Departament informà el Síndic de Greuges que en el procés constructiu en què participen diferents intervinents amb les comeses interrelacionades i, moltes vegades, amb actuacions difícils d'esclarir i d'establir-ne les diferents responsabilitats, a més a més, dels controls de l'Administració, el que és determinant és que es realitzin les obres conforme a les regles de la bona construcció per tal d'evitar que posteriorment hi apareguin defectes.

Per assolir aquest objectiu, segons el Departament, les mesures més eficaces són les referents a la verificació de la idoneïtat del disseny del projecte per entitats independents, i també el control de la correcta execució de l'obra, i que una vegada finalitzada, els intervinents en constitueixin les garanties, perquè els adquirents, en el cas que hi apareguin defectes, es trobin protegits, com és previst a la Llei d'ordenació de l'edificació. Els controls administratius, malgrat la seva importància per recordar les obligacions, no poden arribar a evitar determinades situacions.

Davant d'això, el Síndic de Greuges considera que cal recordar el preàmbul de la Llei de l'habitatge quan diu que «totes les persones tenen constitucionalment reconegut el dret a un habitatge digne». L'exercici d'aquest dret motiva, a la majoria de les famílies, una de les despeses més importants de la vida. Per tant, les administracions públiques tenen el deure de vetllar per la qualitat dels habitatges i per les condicions en les quals s'hi accedeix, dedicant una atenció especial a les formes d'accés de les famílies econòmicament menys dotades.

SUGGERIMENT al Departament de Política Territorial i Obres Públiques en relació amb la documentació necessària per obtenir la cèdula d'habitabilitat

(Queixa núm. 595/00)

El senyor X, així com també altres persones, va comprar uns habitatges en construcció al carrer Nou de la Rambla, de Barcelona. Escripturades les compravendes, la constructora va fer fallida.

Tanmateix, en el moment d'escripturar els propietaris actuals van obtenir la cèdula d'habitabilitat preceptiva. Tot i amb això, la realitat és que l'edifici incomplia el Decret 28/1999, de mínims d'habitabilitat objectiva dels habitatges, d'acord amb un informe tècnic de la Direcció General d'Arquitectura i Habitatge.

Altrament, l'empresa constructora havia obtingut ajuts públics per a l'edificació. Atès que l'obra estava incompleta, eren els actuals propietaris els qui havien de finançar-ne l'acabament per tal d'obtenir els nivells d'habitabilitat requerits, la qual cosa comportava una càrrega econòmica (30.000.000 de pessetes –180.303 euros–, segons els pressupostos) que els propietaris no podien suportar, ja que, a més, estaven pagant els préstecs hipotecaris corresponents a l'adquisició dels habitatges. En aquest sentit, havien sol·licitat a la Direcció General d'Actuacions Concertades, Arquitectura i Habitatge els ajuts pertinents, però la quantia d'aquests possibles ajuts no seria suficient per finançar unes obres que, tot i no estar fetes, la cèdula d'habitabilitat atorgada certifica com a reals.

En resposta a la petició del Síndic sobre els possibles ajuts als afectats, l'Ajuntament va respondre amb un detall dels expedients de disciplina urbanística iniciats

en relació amb les deficiències observades en la finca i contra la comunitat de propietaris, i va advertir sobre la possibilitat d'iniciar els corresponents procediments sancionadors si no s'efectuaven les obres de reparació en els terminis assenyalats.

El Síndic de Greuges va suggerir que, en tant que els copropietaris de l'edifici no disposaven de llicència de primera ocupació, les responsabilitats en matèria de disciplina urbanística es reclamessin al titular de la llicència d'obres, el qual, en definitiva, havia assumit les obligacions i les condicions que dimanaven de la llicència, i no a la comunitat de propietaris.

A l'hora de tancar aquest Informe el Síndic no ha obtingut resposta expressa de l'Ajuntament de Barcelona al seu suggeriment.

Pel que fa al Departament de Política Territorial i Obres Públiques, que va comunicar al Síndic de Greuges que s'havia aprovat concedir un ajut als propietaris, es va suggerir que a l'hora de concedir la cèdula d'habitabilitat es demanés la presentació de la pertinent llicència de primera ocupació.

L'esmentat Departament no ha acceptat el nostre suggeriment.

D'altra banda, els interessats ens han comunicat que va recaure sentència en el judici declaratiu de menor quantia que van plantejar contra els promotors de l'edifici, la constructora i l'arquitecte. La sentència condemna aquests darrers a pagar una indemnització que, d'altra banda i a hores d'ara, només han cobrat de l'arquitecte.

3. REALLOTJAMENT

Quan es duu a terme un procés d'expropiació forçosa d'habitatges en virtut d'una operació de remodelatge d'un sector, les indemnitzacions mai igualen el valor de reposició del bé expropiat. Quan es tracta de la residència habitual i permanent d'un ciutadà, això impedeix adquirir un altre habitatge, atesos els valors de mercat. En aquests casos, més que indemnitzar l'expropiat el que s'ha de procurar és reallotjar-lo. Els programes d'actuació de l'Administració no han de proposar només intervencions estrictament urbanístiques sinó la recerca d'habitatge i l'acompanyament social, amb voluntat de resoldre qualsevol situació de marginació dels afectats per una operació de remodelatge.

En aquest sentit, la disposició addicional cinquena de la Llei 8/1990, de 25 de juliol, sobre reforma del règim urbanístic i valoració de sòl, disposa que «en la ejecución de actuaciones urbanísticas que requieran el desalojo de los ocupantes legales de inmuebles que constituyan su residencia habitual, se deberá garantizar el derecho de aquéllos al realojamiento, con sujeción a las siguientes reglas: 1a. Cuando se actúe por expropiación, la administración expropiante o, en su caso, el beneficiario de la expropiación deberá poner a disposición de los ocupantes legales afectados viviendas en las condiciones de venta o alquiler vigentes para las sujetas a régimen de protección pública y superficie adecuada a sus necesidades, dentro de los límites establecidos por la legislación protectora».

Aquestes previsions legals van quedar textualment recollides –com a disposició addicional quarta i amb el títol de «Realojamiento y retorno»– en el text refós de la Llei sobre règim del sòl i ordenació urbana, aprovat pel Reial decret legislatiu 1/1992, de 26 de juny.

Aquesta disposició addicional va ser qualificada de legislació bàsica, tant per la disposició final primera de la Llei 8/1990 com per la disposició final única de l'esmentat text refós, i continua actualment vigent, d'acord amb les expresses previsions de la disposició derogatòria única de la Llei 6/1998, de 13 d'abril, sobre règim del sòl i valoracions.

Aquest dret de l'expropiat i el deure correlatiu de l'expropiant està en relació directa amb el dret de tots els espanyols a un habitatge digne i adequat, reconegut a l'article 47 de la Constitució. Tanmateix, els termes amb els quals la norma es refereix a aquest dret són molt sobris i, consegüentment, es plantegen les qüestions següents:

1. En primer lloc, podríem pensar que el reallotjament no ha d'excloure la indemnització que deriva de l'actuació expropiatòria.

A la pràctica, arran de les queixes dels ciutadans sobre aquesta qüestió, el Síndic de Greuges ha pogut observar que les administracions implicades o bé substitueixen el reallotjament per la indemnització, o bé dedueixen l'import de la indemnització del preu de l'habitatge nou, la qual cosa el Síndic de Greuges considera més correcta.

2. Amb la permuta s'aboca l'expropiat a unes despeses que li fan gravosa l'expropiació. Efectivament, d'una banda, la subrogació en la hipoteca per la diferència de preu entre l'habitatge antic i el nou, i l'IVA corresponent; aquestes despeses sobrevingudes arran de l'expropiació les podem considerar acceptables en tant que la nova propietat del beneficiari és de més valor que l'antiga.

Tanmateix, considerem que les despeses de notari i registre de la propietat i les de connexió del nou habitatge a les empreses subministradores de serveis són discutibles si tenim en compte que vulneren el principi establert a l'article 49 de la Llei d'expropiació forçosa, que estableix textualment: «El pago del precio está exento de toda clase de gastos, de impuestos y gravámenes o arbitrios del Estado, Provincia o Municipio, incluso el de pagos al Estado».

Deixant de banda l'IVA, que només grava la diferència de valor de la permuta i per tant és correcte, considerem que la permuta pactada no s'ha d'oblidar en el si d'un procediment expropiatori, ha d'incloure les despeses de connexió a serveis i totes les derivades de l'escripturació i inscripció en el Registre de la Propietat. (vegeu queixa núm. 1552/99)

3. En molts casos, sobretot en barris deteriorats, com ara és el cas de Can Tunis, els afectats, si bé ocupen els habitatges, no sempre són posseïdors d'un títol que acrediti el seu dret. En aquest sentit, reiterem el que ja vam dir en l'actuació d'ofici núm. 463/2000, en l'Informe corresponent a l'any 2000 (pàg. 60 del BOPC núm. 165, de 27 de març de 2001), és a dir, el reallotjament

ha d'incloure també aquelles persones que en els habitatges afectats tinguin la seva residència permanent i habitual.

La situació dels habitants de Can Tunis és de llogaters d'habitatge de promoció pública, aquells que tenen títol.

La resta, amb diferents variacions, es troben tots en situació de posseïdors sense títol i, per tant, assimilable a la dels precaristes.

En el marc d'un procediment formal d'expropiació, la indemnització a satisfer seria, per a aquells que tenen títol, la corresponent als arrendataris. Segons reiterada jurisprudència –tenint en compte que serien lloguers de pròrroga forçosa, per data de formalització i no previsió de termini de durada– els correspondria l'equivalent a la diferència entre la renda que ara han de satisfer i l'estimada al mercat per un habitatge d'anàlogues característiques, capitalitzada al 10% (diferència computada per anualitat x 10). Cal tenir en compte que el lloguer de referència només serà el d'habitatge de protecció oficial si es proporciona un habitatge d'aquestes característiques; en cas contrari, cal entendre que el diferencial de rendes s'ha de referir al mercat lliure de lloguer. A la quantitat resultant, cal afegir-hi la indemnització per despeses de trasllat i nova instal·lació i l'alta dels serveis.

Als «propietaris» que han construït o adquirit edificacions posteriors i contràries al planejament no els correspondria, en principi, indemnització per l'actuació urbanística, ja que es tractaria d'edificacions fora d'ordenació, sens perjudici que se'ls reconegui la condició de precaristes, a efectes expropiatoris.

Pel que fa a aquestes famílies sense títol residencial legítim, que tindrien la consideració de precaristes, cal destacar que la jurisprudència exigeix que perquè tinguin dret a indemnització en un procediment expropiatori cal que es tracti d'una possessió coneguda i consentida, expressament o tàcita, pel propietari, la qual cosa s'entén que no seria clara en tots els supòsits.

En qualsevol cas, als precaristes no se'ls aplica la regla de diferència de rendes, com als arrendataris amb títol legítim, sinó només indemnització per trasllat, nova instal·lació i alta de serveis. La indemnització a precaristes a Barcelona sol situar-se al voltant de 1.800 euros (300.000 pessetes).

Ara bé, per fer possible l'accés a l'habitatge, el grup gestor del projecte aporta una quantitat que oscil·la entre trenta-sis mil i quaranta-vuit mil euros (sis i vuit milions de pessetes) per família. Aquesta aportació -que hauríem de qualificar de subvenció en el marc d'una actuació de caràcter social, i no com d'indemnització, ja que no estem davant un procés expropiatori ni de responsabilitat– és qualificada d'insuficient pels afectats per poder accedir a un habitatge en el mercat lliure.

Certament, el preu de l'habitatge al mercat lliure no permet adquirir un habitatge en condicions d'habitabilitat amb aquesta quantitat. D'altra banda, l'escassetat d'habitatges de lloguer i els alts preus del mercat també dificulten aquesta opció. En principi, la disposició addicional cinquena més amunt transcrita seria d'aplicació als residents amb contracte de lloguer en vigor.

En aquest sentit, el Síndic de Greuges considera que el plantejament de l'Ajuntament de Barcelona de no formalitzar un procediment expropiatori és favorable als interessos dels afectats, considerats globalment, perquè no està subjecte a les regles d'acreditació de drets i de valoració pròpies del procediment expropiatori.

Ara bé, el mercat secundari pot ser insuficient per reallotjar totes les famílies afectades. Per això, el Síndic de Greuges va suggerir a l'Ajuntament de Barcelona que posés a disposició de l'equip gestor dels reallotjaments habitatges de protecció oficial.

L'Ajuntament ha respost al Síndic que en els casos en què sigui necessària la disposició d'habitatge públic per part del Patronat Municipal de l'Habitatge i dins les seves possibilitats es farà així (vegeu queixa núm. 463/00).

SUGGERIMENT a l'Ajuntament de Terrassa respecte a les despeses derivades del reallotjament d'un ciutadà afectat per una expropiació

(Queixa núm. 1552/99)

Un veí de Terrassa, propietari d'un habitatge en un edifici en procés d'expropiació forçosa per iniciativa municipal, es va queixar al Síndic de Greuges per les despeses que li comportava el reallotjament ofert.

D'una banda, el preu de la hipoteca en la qual havia de subrogar-se, quan el seu pis ja el tenia pagat de feia anys, l'IVA corresponent a la compravenda, les despeses de notari i registre, més els drets d'alta als diferents serveis de l'habitatge (aigua, llum, gas, etc.), aspectes que l'interessat creia que no havien d'anar a càrrec seu tenint en compte que, de fet, havia estat privat forçosament de la seva propietat.

El Síndic de Greuges, d'una banda, va considerar que el preu de la hipoteca per la diferència entre el preu de l'habitatge ofert i el preu a què s'havia taxat el seu (afectat per aluminosi), li corresponia en tant que el valor de la nova propietat era patrimonialment més alt. Consegüentment, l'IVA per aquesta diferència havia d'anar a càrrec del comprador.

Ara bé, el Síndic de Greuges, d'altra banda, va suggerir a l'Ajuntament de Terrassa que les altres despeses, discutides pel promotor, anessin a càrrec del consistori.

L'Ajuntament de Terrassa va acceptar parcialment el nostre suggeriment, en tant que estava obert a negociar amb el promotor de la queixa algunes de les despeses discutides.

Seguiment de l'actuació d'ofici núm. 463/00

(pàg. 60 del BOPC núm. 165 de 27 de març de 2001)

Remodelatge de Can Tunis

Amb motiu de la publicació en el diari *Avui* del dia 14 de gener de 2000 d'un article en el qual s'indicava que la comissió de govern de l'Ajuntament de Barcelona aprovaria el pla urbanístic que comportaria la desapa-

rició definitiva del barri de Can Tunis, el Síndic de Greuges va suggerir a l'Ajuntament de Barcelona que en considerar els ocupants legals a l'hora de reallotjar les famílies de Can Tunis es tingués en compte les famílies que, sense títol documentat, hi tinguessin la seva residència permanent i única durant molts anys.

També va suggerir que, mentre durava l'execució de les obres amb caràcter previ a l'expropiació, es respectés el dret dels veïns a gaudir dels serveis de tota zona urbana.

Durant l'any 2001, i en iniciar-se el procés de recuperació d'ofici dels habitatges i de reallotjament de les famílies afectades, el Síndic de Greuges ha tingut diverses reunions tant amb representants de l'Ajuntament de Barcelona com amb un col·lectiu d'afectats.

Com a resultat d'aquestes reunions, el Síndic de Greuges s'ha tornat a adreçar a l'Ajuntament de Barcelona per manifestar que una de les qüestions que es van tractar amb els representants de l'Ajuntament –i que lògicament és de les que més ens preocupen– són les dificultats en què es troba sovint l'equip que gestiona els reallotjaments per localitzar en el mercat secundari un habitatge en condicions d'habitabilitat, que sigui assumible per a les famílies afectades amb la compensació econòmica que se'ls ofereix i els recursos de què disposen.

Des d'aquesta perspectiva, per completar aquesta fase de l'operació –la recerca d'habitatge alternatiu–, que no es pot perllongar indefinidament, pensem que seria molt convenient poder comptar amb habitatges de promoció pública.

En aquest sentit, sempre que, amb motiu de queixes rebudes, el Síndic de Greuges s'hi ha adreçat, el Patronat Municipal de l'Habitatge ha indicat que les promocions d'habitatge de protecció oficial que promou aquest organisme es destinen a reallotjar els afectats per operacions de reordenació urbanística a Barcelona.

El procés iniciat a Can Tunis és clarament un supòsit de reallotjament derivat d'una operació de reordenació urbanística i, per tant, el Síndic pensa que, sens perjudici de la recerca d'habitatges en el mercat secundari que porta a terme l'equip gestor del procés, caldria disposar, en la proporció que sigui possible, d'habitatges de promoció pública.

Certament, el Síndic de Greuges és conscient que la demanda d'habitatges d'aquestes característiques és molt superior a la disponibilitat i que no és possible reallotjar totes les famílies de Can Tunis en aquest tipus d'habitatges.

Però l'èxit del projecte, des de la perspectiva de l'actuació social sobre els veïns, està condicionat en bona mesura a fer possible que accedeixin a un habitatge en condicions dignes.

Aquesta és la condició prèvia i imprescindible per poder dur a terme totes les actuacions d'acompanyament social que el programa de reallotjament preveu i, per tant, és l'aspecte en què, si més no en la fase inicial d'execució del procés, cal concentrar els esforços.

A aquest efecte, el Síndic ha suggerit a l'Ajuntament de Barcelona que complementi davant el Patronat Municipal de l'Habitatge l'esforç en la recerca d'habitatge que ja fa l'equip gestor, i insti la cooperació del departament de la Generalitat competent en matèria d'habitatge social, mitjançant la fórmula de col·laboració interadministrativa que es consideri més idònia.

Restem a l'espera de rebre la resposta de l'Ajuntament de Barcelona.

4. La residència habitual i permanent com a requisit per obtenir ajuts

La residència habitual i permanent en un municipi com a requisit per obtenir determinats ajuts a càrrec de fons públics planteja dues qüestions: la prova de residir-hi i els inconvenients que poden derivar d'una exigència rígida d'aquest requisit.

Tota persona que viu a Espanya és obligada a inscriure's en el padró del municipi on resideix habitualment, d'acord amb l'article 15, de la Llei 7/1985, de 2 d'abril, reguladora de la Llei de bases de règim local, modificada per la Llei 4/1996, de 10 de gener de 1996.

En aquest sentit, l'article 35, punts 1 i 2, del Reial decret 2612/1996, de 20 de desembre, que modifica el Reial decret 1690/1986, d'11 de juliol, que aprova el Reglament estatal de població i empadronament, diu textualment:

«*1*. El padrón municipal es el registro administrativo donde constan los vecinos de un municipio.

2. Sus datos constituyen prueba de la residencia en el municipio y del domicilio habitual en el mismo. Las certificaciones que de dichos datos se expidan tendrán carácter de documento público y fehaciente para todos los efectos administrativos.»

D'acord amb l'article 59 de l'esmentat Reglament estatal de població i empadronament, l'ajuntament a l'hora de practicar la inscripció pot comprovar la veracitat de les dades consignades pels veïns i exigir amb aquest efecte la presentació del document nacional d'identitat o la targeta de residència, el llibre de família, el títol que legitimi l'ocupació de l'habitatge o altres documents anàlegs.

El padró prova la residència habitual dels inscrits, però, certament, aquesta prova pot ser destruïda si no reflecteix la realitat. Ara bé, s'ha d'acreditar que els fets contraris al padró s'han produït efectivament i són certs i veraços. Amb aquest efecte l'article 72 del reglament esmentat estableix que:

«Los Ayuntamientos darán de baja de oficio, por inscripción indebida, a quienes figuren empadronados incumpliendo los requisitos establecidos en el artículo 54 de este Reglamento, una vez comprobada esta circunstancia en el correspondiente expediente en el que se dará audiencia al interesado.»

Consegüentment:

1. La inscripció en el padró municipal dels sol·licitants, en tant que té origen en una resolució adoptada d'acord amb la documentació que l'interessat ha aportat a l'ajuntament, ha de servir com a prova suficient per

acreditar la residència habitual i permanent en un municipi.

2. Els interessats, en tant que veïns del municipi, no poden ser privats dels drets i les obligacions que dimanen d'aquesta condició sense la instrucció del corresponent expedient de baixa. Així doncs, si un ciutadà acredita l'empadronament en un municipi, cal considerar que hi resideix (queixa núm. 2008/2000).

L'exigència d'aquest requisit té la seva justificació objectiva en el fet que els fons públics destinats a fomentar l'habitatge han de prioritzar les actuacions per fer efectiu el dret a un habitatge digne i adequat previst a l'article 47 de la Constitució. En aquest sentit, ha de tractar-se d'un criteri per seleccionar de forma restrictiva les sol·licituds mereixedores de l'atenció dels poders públics.

Ara bé, l'aplicació rígida d'aquest principi, privant d'atendre les necessitats personals mitjançant la mobilitat geogràfica, pot causar greuges en determinats col·lectius de persones. D'una banda, redueix la possibilitat de donar aixopluc a ciutadans sense habitatge, en tant que han de restar en llista d'espera fins que el municipi on estan empadronats en tingui (queixa núm. 115/01). En aquest sentit, el retard a atendre les sol·licituds s'agreuja quan es demanen habitatges adaptats per a discapacitats físics, atès el seu reduït nombre per promoció.

D'altra banda, aquesta norma dificulta el retorn de veïns que per altres circumstàncies es veuen en la necessitat d'empadronar-se temporalment en altres municipis (queixa núm. 1814/99).

Quant a aquesta segona qüestió, el Decret 378/1988, de 14 de novembre, que regulava fins ara l'adjudicació d'habitatges de promoció pública –en tant que per sentència del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya va declarar nul el Decret 282/1995, d'11 d'octubre sobre la mateixa matèria– matisava el requisit de residència, reconeixent les sol·licituds d'habitatge dels emigrants i els antics residents del municipi on radica la promoció d'habitatges, i que el van abandonar per raons laborals o d'habitatge i volen tornar-hi a residir.

Pel que fa al requisit de residència, el Decret 195/2001, de 10 de juliol, sobre el procediment d'adjudicació d'habitatges promoguts per la Generalitat de Catalunya, preveu com a excepció el retorn dels emigrants de Catalunya i de les persones que s'han empadronat en l'àmbit territorial per les normes particulars de la promoció, durant un període mínim i continuat de 10 anys, i que es van veure obligades a marxar del municipi per raons laborals justificades, quan manifestin la voluntat de retornar o faci menys de sis mesos que hi han tornat.

Aquestes atenuants del requisit de residència no són suficients per solucionar els casos esmentats més amunt, i, conseqüentment cal una valoració més completa de la situació econòmica i de la manca d'habitatge per solucionar aquests problemes. També cal tenir en compte altres circumstàncies que empenyen els ciutadans a empadronar-se en altres municipis, a més de les de treball, com a tall d'exemple, la necessitat de cursar estudis en una altra població, quan es puguin justificar degudament.

Queixa núm. 2008/00

Un certificat d'empadronament contradictori

La senyora X ens va plantejar la seva queixa per la denegació dels ajuts regulats en el Decret 196/2000, de 13 de juny, sobre adopció de mesures per pal·liar els danys ocasionats amb motiu dels aiguats del juny de 2000. El motiu de la denegació era que no acreditava la residència habitual i permanent a l'habitatge afectat pels aiguats, al municipi de Marganell.

En la documentació aportada per la promotora de la queixa, constava un certificat, emès el 27 de juliol de 2000, pel qual, d'una banda, s'acredita que la senyora X i el senyor X figuren en el padró històric d'habitants, però on, d'altra banda, es manifesta textualment que «segons la constància i coneixença d'aquest ajuntament, el domicili esmentat NO constitueix la residència habitual i permanent de la senyora X i del senyor X».

Arran d'aquest certificat, la Direcció General d'Actuacions Concertades va denegar els ajuts.

El Síndic de Greuges va recordar tant a l'Ajuntament de Marganell com a la Direcció General d'Arquitectura i Habitatge que les dades que consten en el padró municipal constitueixen prova de la residència en el municipi i del domicili habitual. Aquesta prova si no respon a la realitat pot ser destruïda en virtut d'un expedient contradictori, iniciat d'ofici per l'ajuntament i mitjançant resolució ferma.

Atès que en el moment de la sol·licitud dels ajuts no s'havia instruït l'esmentat expedient, el Síndic de Greuges va suggerir la possibilitat de revisar d'ofici la resolució denegatòria dels ajuts.

La Direcció General d'Arquitectura i Habitatge no va acceptar la recomanació. L'Ajuntament de Marganell encara no ha respost al recordatori de deures legals.

Queixa 115/2001

Adjudicació d'un habitatge en un altre municipi

La senyora X viu en una furgoneta al terme municipal de Cornellà de Llobregat. Des del 7 de novembre de 2000, data en la qual havia sol·licitat un habitatge a ADIGSA, fins al moment en què formulà aquesta queixa, no se li havia ofert cap allotjament, tot i la seva situació de precarietat.

Aquesta Institució va fer les gestions oportunes tant davant els serveis socials de Cornellà de Llobregat com davant d'ADIGSA. El problema per trobar un allotjament a la senyora X consistia que a Cornellà, municipi on estava empadronada, no hi havien habitatges disponibles per adjudicar-li.

Finalment, ADIGSA va comunicar que havia quedat disponible un pis a Balsareny, que li va ser adjudicat. Posteriorment, ens van comunicar que la interessada hi havia renunciat perquè per motius de salut necessitava viure prop d'un centre hospitalari.

A hores d'ara, continua vivint a la furgoneta, pendent que quedi lliure un habitatge a Cornellà de Llobregat.

SUGGERIMENT a l'Ajuntament de Sant Andreu de Llavaneres en relació amb la valoració de la residència en el terme municipal com a criteri d'adjudicació d'habitatges

(Queixa núm. 1814/99)

La senyora X va plantejar la seva disconformitat amb l'Ajuntament de Sant Andreu de Llavaneres per haver estat exclosa del concurs per a l'adjudicació d'uns habitatges construïts al sector del pla parcial «El Balís», perquè no acreditava la residència en el municipi durant els deu anys anteriors a la sol·licitud.

Segons manifestava, la promotora havia residit a Sant Andreu de Llavaneres, on constava empadronada des de 1987 fins l'any 1991, que es va empadronar a Mataró per tal de cursar els estudis de COU, ja que l'Institut de Sant Andreu de Llavaneres l'havia deixat d'impartir. El 1993, acabats els estudis, va tornar a empadronar-se a Sant Andreu de Llavaneres.

L'Ajuntament de Sant Andreu de Llavaneres comunicà al Síndic de Greuges que els habitatges objecte de la queixa no eren habitatges protegits, però gaudien d'un preu de venda inferior al de mercat en virtut d'un conveni urbanístic de l'Ajuntament amb l'empresa promotora, pel qual aquesta s'obligava a reservar la venda de quaranta-dos habitatges a les persones que designés l'Ajuntament.

El Síndic de Greuges va suggerir a l'Ajuntament de Sant Andreu de Llavaneres que, amb vista a futures actuacions d'aquest tipus, ponderés el requisit de residència atenent les circumstàncies personals que podien obligar els sol·licitants d'un habitatge a empadronar-se temporalment en un altre municipi.

L'Ajuntament de Sant Andreu de Llavaneres ha acceptat el suggeriment del Síndic de Greuges.

5. SEGUIMENT D'ACTUACIONS D'EXERCICIS ANTERIORS

Seguiment de la queixa núm. 3603/99

(pàg. 57 i 58 del BOPC núm. 165)

SUGGERIMENT al Departament de Política Territorial i Obres Públiques en relació amb els sistemes de control dels preus de venda dels habitatges protegits

Arran d'una queixa relativa a l'oferta d'habitatges protegits en segona transmissió per un preu superior al màxim autoritzat, el Síndic, analitzats els instruments de control establerts per la normativa aplicable, per evitar les vendes fraudulentes en segones transmissions d'habitatges de promoció pública, va suggerir al Departament de Política Territorial i Obres Públiques la utilització de la compravenda a carta de gràcia per adquirir habitatges de promoció pública.

El Departament manifestà al Síndic les possibles dificultats de la compravenda a carta de gràcia i que considera vàlids els mecanismes de control previstos per la Llei 24/1991, de 29 de novembre, de l'habitatge.

El Síndic va tornar a manifestar al Departament que la compravenda a carta de gràcia, quan va ser modificada pel legislador, l'any 1991, es va considerar apta per aplicar a les adquisicions d'habitatges de protecció oficial.

Així mateix, el possible recel dels compradors respecte al promotor quant a la redempció de l'habitatge, si bé de primer moment és inevitable (la mateixa preocupació van tenir els ciutadans que van adquirir habitatges promoguts pel Patronat Municipal de l'Habitatge amb pacte de retracte convencional), una bona tasca informadora pot, d'una banda, evitar el possible ànim especulador del comprador i, de l'altra, esvair dubtes respecte a la utilització del dret de redimir.

Altrament, la realitat demostra que els mitjans previstos a la Llei de l'habitatge, pels motius que indicava l'Administració en el seu informe, no són prou eficaços per evitar les vendes d'habitatges de protecció oficial per preu superior a l'autoritzat, així com les segones transmissions a persones que no reuneixen els requisits per ser adjudicataris d'aquests habitatges. Existeix un mercat de segona mà d'habitatges protegits, i fins de promoció pública, respecte del qual el control de l'Administració és inoperant.

Això ha de fer replantejar forçosament el sistema de garanties previst, i d'acord amb les competències del Departament, entre les quals es preveu la iniciativa legislativa, intentar arbitrar sistemes de control més adients a la seva finalitat.

Seguiment de la queixa núm. 2179/99

(pàg. 58 del BOPC núm. 165, de 27 de març de 2001)

El preu d'un habitatge a Castelldefels

Arran de la queixa del senyor X, fonamentada en el fet que el preu de mercat dels habitatges a Castelldefels superava el preu màxim autoritzat per rebre els ajuts per a l'adquisició d'habitatges, el Síndic de Greuges va suggerir al Departament de Política Territorial i Obres Públiques que s'iniciessin les actuacions necessàries per ajustar aquests preus màxims al preus reals de mercat.

El Departament de Política Territorial i Obres Públiques va respondre al Síndic que el preu bàsic dels habitatges de protecció oficial és regulat pel Ministeri de Foment, que no l'ha revisat des de 1997, la qual cosa provoca un distanciament molt important entre els preus d'aquests habitatges i els de mercat lliure i, consegüentment, genera una disminució en la producció d'habitatges protegits.

El Govern de la Generalitat s'ha adreçat en diverses ocasions al Ministeri demanant l'actualització d'aquests preus, la qual cosa ha portat a revisar-los mitjançant el Reial decret 115/2001, de 9 de febrer, que modifica el Reial decret 1186/1998 pel qual s'estableix el Pla de l'habitatge 1998-2001. En aquest nou Reial decret, entre altres millores, s'estableix un lleuger increment del preu bàsic; però, a més, s'augmenta la capacitat de les comunitats autònomes d'incrementar-lo fins a un 25%, mentre que fins ara el límit era d'un 15%.

Per millorar la situació referida a aquests habitatges, el Govern ha aprovat el Decret 72/2001, de 6 de març, que incorpora totes les revisions establertes al ja esmentat Reial decret 115/2001, i augmenta els preus de protecció oficial des del 15% fins al 25%, esgotant el límit màxim establert.

El Síndic de Greuges valora molt positivament aquesta millora, però tanmateix considera, i així ho va manifestar a l'esmentat Departament, que la revaloració dels preus màxims retalla poc la diferència existent amb els preus de mercat i, d'altra banda, com que aquest és més àgil, la diferència s'incrementarà amb el temps.

Seguiment de les queixes núm. 26/99 i 2372/99

(pàg. 60 i 61 del BOPC núm. 165, de 27 de març de 2001)

Problemes relatius a l'ocupació d'unes finques a Ciutat Vella, propietat de l'Ajuntament de Barcelona

Arran de la lentitud de l'Ajuntament de Barcelona per desallotjar dues finques de la seva propietat, ocupades il·legalment des de l'any 1997, el Síndic de Greuges va recordar a l'Ajuntament que el privilegi de la recuperació d'ofici del seu patrimoni habilita els ens locals per utilitzar tots els mitjans compulsoris admesos legalment.

Consegüentment, el Síndic va considerar que no calia fer efectiu el desnonament mitjançant la presentació de la pertinent demanda davant del jutjat de primera instància competent, sinó que l'Ajuntament podia fer efectiva l'ordre de desallotjament mitjançant la Guàrdia Urbana.

L'Ajuntament de Barcelona no va acceptar el nostre recordatori de deures legals i va plantejar la demanda davant del Jutjat de 1a instància núm. 21, de Barcelona, que va dictar sentència de desnonament el 21 de juny de 2001.

URBANISME

1. Introducció

La política urbanística ha de fer concordar les necessitats de sòl –actuals i futures– amb la qualitat de vida dins un territori. Aquest principi, encara que formulat amb altres paraules, és el que recull el preàmbul del projecte de llei d'urbanisme de Catalunya.

Quan ens referíem a la política d'habitatge, molt connectada a l'urbanisme, el Síndic de Greuges manifestava la importància de dignificar l'entorn per tal de garantir la qualitat de vida als habitants.

A les grans ciutats com Barcelona el sòl és escàs, però resulta molt més beneficiós construir-hi, atès que les despeses d'urbanització són molt minses, si és que existeixen. La demanda d'habitatge, però, no hi és coberta. D'altra banda, la tendència ha de ser reduir la densitat i esponjar les ciutats per aconseguir més espais lliures i zones verdes per fer els nuclis urbans més habitables.

Cal sòl, però sòl urbanitzat. Aquest és el principal problema que ha de resoldre una llei d'urbanisme. Fins ara, la rigidesa del sistema de planificació i de gestió urbanística, tot i que en principi permetia un desenvolupament gradual del sòl d'acord amb les necessitats, ha dificultat la participació privada en la promoció de sòl.

En aquest sentit, el projecte de llei d'urbanisme, segons el seu preàmbul, té com a eix vertebrador «l'eficàcia i agilitat de tots els sectors implicats, públic i privat en la consecució de sòl urbanitzat».

Quant a les queixes que el Síndic de Greuges ha rebut en matèria d'urbanisme, en número de 146, els assumptes plantejats no difereixen dels que ja hem recollit en d'altres informes.

Els desacords amb classificacions o qualificacions de finques, els problemes pel funcionament de les juntes de compensació o de les entitats urbanístiques de conservació, els desacords amb liquidacions de quotes urbanístiques arran d'una suposada mala gestió urbanística, motiven que nombrosos ciutadans se'ns adrecin.

Ara bé, la major part de les queixes es fonamenten en la lentitud en la tramitació dels expedients de disciplina urbanística i en la manca d'execució de les ordres de suspensió, legalització o enderroc de les obres.

Pel que fa al planejament, hem de recordar la potestat discrecional de les administracions competents quant a l'ordenació territorial i urbanística. No obstant això, l'exercici d'aquesta competència ha de ser prou motivat i s'ha desenvolupar mitjançant uns tràmits que han de ser respectats per no incórrer en desviació de poder.

Si fem un enfocament realista, la possibilitat d'intervenció dels particulars en l'elaboració i aprovació dels plans, generals i derivats, quan es tracta de petits parcel·listes i propietaris privats, és petita. En aquest sentit, les normes urbanístiques, que configuren el contingut del dret de propietat, s'imposen a la major part dels ciutadans. Quan es tracta de propietaris que no es dediquen professionalment a l'urbanisme i a la promoció, hi ha poques possibilitats que prosperin les seves al·legacions i els seus recursos contra els instruments de planejament. I no parlem de la iniciativa privada quant a l'elaboració dels plans, que, atesa la dificultat de la matèria i el cost, és inviable per al petit propietari.

Els particulars, en la major part dels casos, amb motiu d'una sol·licitud de llicència d'obres, s'assabenten pels serveis tècnics de l'ajuntament de les limitacions urbanístiques que afecten les seves finques. Consegüentment, aquesta informació ha de ser suficient i correcta per tal que el propietari pugui actuar.

Al Síndic de Greuges se li han plantejat queixes de propietaris de finques en la regulació de les quals confluïen una norma sectorial i el planejament municipal. Són casos en què és bàsica l'existència de la coordinació interadministrativa per evitar perjudicis als ciutadans. D'una banda, l'adequació del planejament municipal a les normes sectorials, quan aquesta adequació sigui necessària, és una obligació dels ajuntaments. D'altra banda, la informació que han de facilitar els serveis tècnics municipals ha de preveure també l'existència de limitacions urbanístiques que derivin d'altres normes

no municipals. El certificat d'aprofitament urbanístic és l'instrument idoni per contenir aquesta informació.

Quan parlem de coordinació interadministrativa també hem de fer esment a la clarificació necessària de les competències atribuïdes a diverses administracions sobre una mateixa matèria, per tal d'evitar situacions d'inactivitat en detriment dels interessos generals.

Pel que fa a la gestió urbanística, el Síndic de Greuges ha constatat el descontentament dels propietaris, ja es tracti del sistema de compensació o del de cooperació, com en els casos més extrems, d'expropiació.

Les juntes de compensació, en tant que aglutinen nombrosos propietaris, han fet palesa en moltes ocasions la seva inoperància per executar les urbanitzacions. Les dificultats per cobrar les quotes obstaculitzen el desenvolupament de l'obra urbanitzadora i generen problemes en el si de la junta que afecten la seva actuació. El paper de l'ajuntament com a Administració tutelar, sempre que es tracti de l'execució de les obres i del cobrament de les quotes, ha de traduir-se en un suport actiu.

Finalment, l'exercici de les facultats que en matèria de policia urbanística tenen els ajuntaments evita la creació de situacions de fet que al llarg del temps s'enquisten i dificulten el desenvolupament urbanístic d'un municipi.

A Catalunya tenim molts exemples de parcel·lacions i edificacions il·legals en sòl no urbanitzable que a hores d'ara, per manca d'una actuació decidida dels ajuntaments, s'han convertit en punts de conflicte difícils de resoldre. D'una banda, el transcurs dels anys ha generat unes expectatives en els propietaris que, atesa la seva situació d'il·legalitat, no gaudeixen dels serveis bàsics en els seus habitatges. D'altra banda, aquestes situacions han desvirtuat la protecció que persegueix la classificació del sòl com a no urbanitzable.

La il·legalitat de l'actuació privada no pot veure's beneficiada per la passivitat de l'Administració.

2. LA LEGISLACIÓ SECTORIAL I EL PLANEJAMENT URBANÍSTIC

Hi ha tot un conjunt de normes sectorials que tenen incidència en l'urbanisme, si bé el seu objectiu és regular altres matèries. En aquest sentit, el particular a l'hora d'edificar ha de tenir en compte, a més de les normes d'edificació contingudes en el planejament l'aplicació de les quals és competència dels ajuntaments, les limitacions que imposen altres normes de compliment obligatori i la consegüent intervenció d'altres administracions a més de la local.

La pluralitat de normes que regulen des de diferents punts de vista una mateixa matèria pot causar una certa indefensió en el ciutadà. Aquesta indefensió pot ser pal·liada per l'Administració mitjançant, si més no, un servei d'informació acurat.

El Síndic de Greuges ha rebut queixes per aquesta manca d'informació que ha causat perjudicis econòmics.

D'una banda, quan es tracta de projectes per edificar en sòl no urbanitzable, a més de les limitacions previstes en el planejament municipal, s'ha de tenir en compte el que estableix la Llei 6/1988, de 30 de març, forestal de Catalunya (vegeu queixa núm. 583/01).

L'article 2 de l'esmentada llei determina que la qualificació de forestal es fonamenta en l'observació de la realitat física de la parcel·la. Però pot passar que la qualificació urbanística sigui una altra.

Això preocupa el Síndic de Greuges per la indefensió que pot generar que una mateixa finca d'acord amb el planejament i l'article 127 del Decret legislatiu 1/1990 de 12 de juliol, pel qual s'aprova la refosa dels textos legals vigents a Catalunya en matèria urbanística, admeti una edificació residencial, però que al mateix temps no reuneixi els requisits d'edificabilitat previstos a la Llei 6/1988, perquè es considera forestal, per aplicació del seu article 2.

D'aquesta manera, les legítimes expectatives que pot generar en el ciutadà allò que estableixen les normes urbanístiques i el planejament es poden veure frustrades per l'aplicació d'una altra normativa, quan totes dues no porten al mateix resultat.

Cal tenir en compte, d'altra banda, que, d'acord amb l'article 22.4 de la Llei 6/1988, els instruments urbanístics i les revisions o modificacions d'aquests requereixen, abans de l'aprovació provisional, un informe preceptiu de l'Administració forestal, pel que fa a la delimitació, la qualificació i la regulació normativa dels terrenys forestals. Aquest article actua com a element de coordinació entre la política forestal i la de planejament urbanístic, justament amb la finalitat d'evitar les contradiccions exposades.

El cert, però, és que la previsió de l'article 22.4 d'aquesta llei no resol aquest problema de coherència entre l'actuació forestal i el planejament urbanístic, quan un terreny que originàriament tenia una destinació agrícola, i així ho recollia el Pla corresponent, ha evolucionat amb els anys, per manca d'ús o canvi d'explotació, a una aparença forestal.

En aquest cas, de conformitat amb el que estableix l'article 2 de la Llei 6/1988, caldria considerar que es tracta d'un terreny forestal, per bé que, en aplicació de l'article 22.4 de la mateixa llei, aquesta previsió no es traslladaria al planejament fins que se'n promogués la revisió o modificació.

És per aquesta raó que el Síndic de Greuges va considerar convenient promoure les iniciatives necessàries per establir un mecanisme que garanteixi que la informació que es facilita al ciutadà en relació amb la situació urbanística d'una finca situada en sòl urbanitzable no programat o no urbanitzable inclogui la determinació de l'ús admissible en el moment en què se sol·licita aquesta informació. A aquest efecte, el Síndic de Greuges va suggerir al Departament de Política Territorial i Obres Públiques la possibilitat d'establir l'obligació de l'Administració urbanística que en aquests supòsits l'Administració forestal indiqui si la finca té aquesta qualificació, sens perjudici de qualsevol altra iniciativa amb la mateixa finalitat que es consideri adient.

El Departament de Política Territorial i Obres Públiques considerà que el nostre suggeriment no seria via-

ble a la pràctica, atès que comportaria una actuació continuada de l'Administració forestal, que hauria d'abastar tots els termes municipals de Catalunya i totes les consultes, escrites i orals, que puguin formular els ciutadans, i en relació amb el moment en què es formulen.

D'altra banda, el Departament adduí que acompanyar a la informació urbanística un informe de l'Administració forestal permetria, en alguns casos, confirmar la inedificabilitat del terreny no urbanitzable, però mai no n'asseguraria l'edificabilitat, que dependria sempre de l'autorització de la comissió d'urbanisme. En aquest sentit, cal tenir en compte que aquesta autorització té caràcter d'excepcional i concedir-la no depèn només dels paràmetres fixats al planejament i de l'eventual classificació com a finca forestal, sinó que cal valorar també altres circumstàncies com ara la possibilitat de formar nucli de població, la incidència de la construcció en el medi rural, així com també el compliment d'altra normativa sectorial que hi pugui ser d'aplicació.

Certament, el caràcter excepcional de l'edificabilitat residencial en aquest tipus de sòl i la necessitat d'autorització prèvia s'estableix en els articles 127 i 128 del Decret legislatiu 1/1990, de 12 de juliol, i aquest extrem no figura específicament assenyalat entre les mencions que ha de contenir el certificat d'aprofitament urbanístic, d'acord amb allò que estableix l'article 97 del mateix text.

Tanmateix, en la mesura que la certificació ha de fer referència a l'edificabilitat de la finca i la possibilitat d'obtenir llicència, entenem que és obligada, en el supòsit de sòl no urbanitzable o urbanitzable no programat, la menció a l'autorització prèvia de la comissió d'urbanisme, com a requisit d'edificabilitat. I això atès que la voluntat del legislador en regular el certificat d'aprofitament urbanístic ha estat, sens dubte, la de possibilitar que el ciutadà pugui conèixer en tot moment els drets que l'ordenament urbanístic i el planejament estableixen per a cada finca, entre altres el dret a edificar.

Un altre cas en què es posa de manifest la necessitat de coordinació i informació interadministrativa fa referència a les normes contingudes en un pla director de coordinació i el planejament del municipi el territori del qual en resulti afectat (vegeu queixa núm. 1647/99).

L'article 20 del Decret legislatiu 1/1990, del 12 de juliol, pel qual s'aprova la refosa dels textos legals vigents a Catalunya en matèria d'urbanisme, estableix que les determinacions dels plans directors de coordinació vinculen l'Administració i els particulars. Pel que fa a les entitats locals el territori de les quals estigui afectat, totalment o parcial, per un pla director de coordinació –l'objectiu del qual és establir les directrius per a la coordinació de la ordenació urbanística del territori–, sens perjudici de la immediata entrada en vigor d'aquest, han d'adaptar-se en el termini màxim d'un any a les seves determinacions, mitjançant l'oportuna revisió del planejament general.

Altrament, si no s'ha fet l'esmentada revisió, s'ha de recordar que les llicències s'atorguen d'acord amb les previsions del decret legislatiu esmentat, dels plans d'ordenació urbana i programes d'actuació urbanística i, si s'escau, de les normes complementàries i subsidiàries del planejament i altres figures de planejament.

Consegüentment, no n'hi ha prou de condicionar la llicència d'obres a l'obtenció de les autoritzacions pertinents, sinó que cal adaptar el planejament a les limitacions urbanístiques produïdes en el pla director.

Queixa núm. 583/01

Finca forestal en sòl no urbanitzable

El senyor X, abans de comprar dues finques amb el propòsit de construir-hi un habitatge i una nau on exercir l'activitat de mecànic, va consultar als serveis tècnics de l'Ajuntament d'Arenys de Munt el règim jurídic de les esmentades finques.

L'Ajuntament li va indicar que els terrenys en qüestió estaven classificats per les normes subsidiàries del municipi com a sòl no urbanitzable, zona 11, rural. Per construir un habitatge és necessari que el terreny tingui una superfície mínima de tres hectàrees i l'agrupació de les dues finques superava aquesta superfície. Consegüentment, s'hi podia edificar, segons l'Ajuntament.

Animat per aquestes perspectives, l'interessat va adquirir els terrenys, va fer el projecte d'edificació i després de diverses vicissituds, va sol·licitar formalment llicència a l'Ajuntament. La Comissió d'Urbanisme, competent per autoritzar la construcció de l'habitatge, atès que es tractava de sòl no urbanitzable, va denegar l'autorització perquè va considerar que es tractava d'una finca forestal, segons es deduïa d'unes fotografies aèries del sector, i no tenia la superfície mínima d'unitat d'explotació que preveu la Llei 6/1988, de 30 de març, forestal de Catalunya.

Atesa la incongruència entre la informació de l'Ajuntament i la resolució de la Comissió d'Urbanisme, el senyor X va plantejar la seva queixa davant la nostra Institució.

En resposta a la petició del Síndic, l'Ajuntament d'Arenys de Munt va confirmar que, d'acord amb el planejament municipal, la finca era rural i consegüentment, complia els requisits exigits de superfície per autoritzar-hi l'edificació de l'habitatge.

Atès això, ens vam adreçar al Departament de Política Territorial i Obres Públiques per suggerir, davant qualsevol contradicció que pogués existir entre el planejament municipal i l'esmentada Llei 6/1988, de 30 de març, forestal de Catalunya, la possibilitat d'establir l'obligació de l'Administració urbanística d'incorporar, en els supòsits esmentats, un informe de l'Administració forestal sobre la qualificació de la finca.

El Departament esmentat no va acceptar el nostre suggeriment.

Seguiment de la queixa 1647/99

(pàg. 79 i 80 del BOPC núm. 34, de 24 de març de 2000)

SUGGERIMENT al Departament de Política Territorial i Obres Públiques en relació amb l'autorització provisional d'unes obres realitzades en una finca afectada pel Pla director del Delta de l'Ebre

El Síndic de Greuges va suggerir al Departament de Política Territorial i Obres Públiques que s'autoritzés provisionalment la construcció d'un magatzem agrícola en una finca situada entre el curs de l'Ebre i el canal de Carles III, afectada per la reserva de sòl feta pel Pla director del Delta de l'Ebre, per a la implantació d'una dàrsena de resguard.

El suggeriment del Síndic de Greuges es fonamentava en el fet que el Departament de Política Territorial i Obres Públiques i l'Ajuntament d'Amposta estudiaven la possibilitat de desafectar la finca i modificar el pla director esmentat.

El Departament de Política Territorial i Obres Públiques no va acceptar el nostre suggeriment pel fet que la construcció, autoritzada per llicència municipal, no compleix els requisits urbanístics quant a ocupació de parcel·la i acabats constructius establerts pel pla esmentat per al sòl no urbanitzable.

3. LES CONSTRUCCIONS FORA D'ORDENACIÓ

Una construcció, inicialment legal, pot esdevenir contrària a l'ordenament urbanístic perquè s'hagi vist afectada per una modificació del planejament. Si aquesta modificació comporta l'expropiació del bé, d'acord amb la legislació continguda al Decret legislatiu 1/1990, de 12 de juliol, pel qual s'aprova la refosa dels textos legals vigents a Catalunya en matèria urbanística, es diu que l'edificació afectada està fora d'ordenació.

Té una especial incidència la situació de fora d'ordenació en el tractament de les construccions il·legals en sòl no urbanitzable, problema que es planteja en molts municipis de Catalunya atesa la proliferació de parcel·lacions i edificació de segones residències durant els anys seixanta i setanta.

En relació amb la possibilitat de construir habitatges familiars en sòl no urbanitzable, cal tenir en compte tres qüestions:

1. Que es tracta d'una possibilitat excepcional, és a dir, que no forma part de l'estatut de la propietat.

2. Consegüentment, ha de ser expressament autoritzada, no tan sols per l'ajuntament, mitjançant la llicència d'obres, sinó també, de forma preceptiva i vinculant, per la comissió d'urbanisme competent.

3. Per tant, el silenci administratiu o la inexistència d'autorització no confereixen cap dret al titular, perquè segons l'article 247.3 del Decret legislatiu 1/1990, en «cap cas s'entendran adquirides per silenci administratiu facultats en contra de les prescripcions d'aquesta llei, dels plans, projectes, programes i, si s'escau, de les normes complementàries i subsidiàries de planejament».

De tot això podem concloure que si l'ús residencial d'aquestes construccions en sòl no urbanitzable no és permès pel planejament vigent, l'únic instrument per intentar trobar una sortida a aquesta situació és la revisió en la mesura que sigui possible.

Certament, un exercici curós i eficaç de les competències que en matèria de disciplina urbanística tenen atribuïdes les entitats locals evitaria situacions de fet que es poden solucionar modificant el planejament o bé, en el cas que això no sigui possible, amb les sempre gravoses expropiacions forçoses.

Si les determinacions del planejament no donen lloc a la situació de fora d'ordenació, és a dir, que no es tracta de béns expropiables no objecte de cessió, en els edificis i instal·lacions amb volum disconforme s'han de autoritzar totes les obres de consolidació, canvis d'ús, d'acord amb les condicions bàsiques del nou pla. S'ha d'entendre per condicions bàsiques del nou planejament les determinacions sobre alçada, volum, ocupació màxima permesa de les parcel·les, situació de les edificacions, nombre d'habitatges i coeficient d'edificació neta de la zona aplicada a la parcel·la.

L'objectiu d'aquest règim jurídic transitori és permetre l'ús de les edificacions i les obres necessàries per mantenir aquest ús en tant no es puguin aplicar les noves determinacions del pla en vigor.

En aquest sentit, s'han plantejat queixes al Síndic de Greuges en relació amb projectes d'obres no autoritzades per l'ajuntament en edificis amb volum disconforme (vegeu queixa núm. 1028/01). En aquests casos, s'ha de tenir present que aquestes obres no contradiguin les esmentades condicions bàsiques del pla.

Altrament, en informes anteriors, el Síndic de Greuges ja ha manifestat la importància de l'exercici de les competències que en matèria de disciplina urbanística tenen les entitats locals, per tal d'assegurar una correcta implantació de l'ordenació urbanística continguda en els instruments de planejament.

El Decret legislatiu 1/1990, de 12 de juliol, pel qual s'aprova la refosa dels textos legals vigents a Catalunya en matèria urbanística, determina als articles 254, 255 i 256 el procediment i els terminis amb els quals l'Administració competent ha d'actuar per evitar construccions il·legals.

Quan es tracta d'una obra totalment acabada sense llicència o sense ajustar-se a les condicions que s'hi hagin assenyalat, els ajuntaments tenen un termini de quatre anys per requerir al promotor de les obres perquè sol·liciti, en el termini de dos mesos, l'oportuna llicència. Si l'interessat no la sol·licita en aquest termini, o si la llicència és denegada perquè el seu atorgament és contrari a les prescripcions del pla o de les ordenances, es procedeix a ordenar la restauració de la realitat física alterada amb les obres.

En el cas que la restauració de la realitat física alterada no sigui voluntàriament complerta per l'interessat, l'ajuntament acordarà l'enderrocament de les obres a

càrrec del propietari i procedirà a impedir-ne definitivament els usos.

Quan es produeix el silenci administratiu davant la sollicitud d'una llicència d'obres, aquesta s'entén atorgada. L'article 259 del Decret legislatiu 1/1990 preveu el casos en què la llicència s'entén tàcitament atorgada per silenci administratiu; en aquest supòsit, passats els quatre anys que té l'Administració per reaccionar davant una obra no autoritzada, l'article esmentat autoritza l'Administració a revisar aquest acte tàcit, en aquells casos en què hi hagi infracció manifesta de les normes urbanístiques relatives a parcel·lació, ús del sòl, altura, volum i situació de les edificacions i ocupacions de parcel·la.

Passat aquest termini de quatre anys, la jurisprudència afirma categòricament que l'Administració no pot ordenar l'enderroc, i aplica per analogia el règim jurídic previst per a les construccions fora d'ordenació. Això significa que aquests edificis no s'han legalitzat pel transcurs del temps, tot i que no es puguin enderrocar per restaurar la realitat física alterada. És a dir, es tolera la seva persistència però amb els mateixos límits que s'estableixen per al règim de fora d'ordenació, o volum disconforme.

SUGGERIMENT a l'Ajuntament de Cambrils en relació amb la instal·lació d'un aparell elevador en una finca fora d'ordenació

(Queixa núm. 1028/01)

La senyora X es queixà al Síndic de Greuges perquè l'Ajuntament de Cambrils havia resolt denegar-li una llicència d'obres per instal·lar una plataforma elevadora perquè el seu fill, disminuït físic, pogués accedir amb la cadira de rodes al seu habitatge.

A petició del Síndic, l'Ajuntament de Cambrils va informar que la sol·licitud de llicència s'havia denegat perquè hi havia algun veí de la finca que s'oposava a la instal·lació.

El volum de l'edifici era disconforme amb el planejament vigent i, consegüentment, no s'hi podien autoritzar ampliacions; finalment, l'obra projectada ocupava vies d'evacuació, afectava l'accés de l'habitatge veí i les condicions d'il·luminació del replà.

El Síndic de Greuges va respondre a l'Ajuntament recordant-li que les llicències d'obres s'atorguen sens perjudici de drets de tercers i salvant el dret de propietat; però, no obstant això, ja abans la comunitat de propietaris de l'edifici havia aprovat per unanimitat la instal·lació de l'ascensor, segons es desprenia de l'acta aixecada amb motiu de l'assemblea en la qual es va proposar.

També vam recordar a l'Ajuntament que en els edificis amb volum disconforme, d'acord amb l'article 93.3 del Decret legislatiu 1/1990, de 12 de juliol, pel qual s'aprova la refosa dels textos legals vigents a Catalunya en matèria d'urbanisme, es poden autoritzar totes les obres de consolidació i canvi d'ús, d'acord amb les condicions bàsiques del nou pla. Com que la instal·lació de l'ascensor no comportava ampliació del volum, podia ser autoritzada.

Finalment, a la vista del projecte d'obres, el Síndic no apreciava que la instal·lació pogués dificultar o impedir l'accés a l'habitatge confrontant o l'evacuació de l'edifici. Tampoc no s'invocava cap norma d'edificació que reguli expressament les distàncies i les mides dels accessos que es vulnerés amb l'execució del projecte.

Per tot això, el Síndic comunicà a l'Ajuntament de Cambrils el seu parer que es podia atorgar la llicència sol·licitada per la senyora X.

L'Ajuntament ens comunicà que, amb posterioritat a la seva intervenció, la interessada havia recorregut en via contenciosa administrativa contra la resolució que denegava la llicència. Posteriorment el consistori ha donat resposta al nostre suggeriment, acceptant el recordatori que les llicències són actes reglats i que s'han de considerar al marge de les relacions civils entre veïns, però l'Ajuntament manté que l'obra augmenta el volum edificat i, consegüentment, vulnera el planejament vigent.

4. LES COMPETÈNCIES DE L'ADMINISTRACIÓ EN MATÈRIA DE CARRETERES

Una de les tendències que han de regir la política urbanística és el disseny de ciutats segures, dignes i que permetin qualitat de vida als habitants. En aquest sentit, s'han d'anar suprimint les travessies de carreteres pel mig de les poblacions, sobretot quan tenen un trànsit considerable de vehicles i que pot oferir perill, com és el trànsit continuat de camions.

En matèria de carreteres hi ha una confluència de competències que exigeix una forta coordinació de les administracions implicades per tal d'aconseguir aquest objectiu.

D'una banda, els ajuntaments, en l'àmbit de la seva competència territorial, han de preparar els seus instruments de planejament per preveure el traçat alternatiu d'aquestes vies. De l'altra, l'Administració titular de la carretera ha d'exercir les seves competències en el marc del que s'hagi establert legalment.

D'acord amb l'article 7, de la Llei 7/1993, de 30 de setembre, de carreteres, pel qual s'estableix el seu règim jurídic, les carreteres objecte d'aquesta llei són de domini públic i correspon als seus titulars d'acomplirne l'execució, la gestió i la conservació, sens perjudici d'establir, per al desenvolupament d'aquestes funcions, convenis o altres mecanismes de col·laboració interadministrativa.

Pel que fa a les carreteres catalanes, segons la disposició transitòria primera, la Generalitat va assumir, en virtut d'aquesta llei, la titularitat de les xarxes de carreteres de les diputacions. No obstant això, les diputacions continuen explotant les carreteres de la seva xarxa actual, a la qual han d'afectar els recursos econòmics que corresponguin, mentre no es produeixin els traspassos a què es refereix el punt 2n. de la mateixa disposició transitòria.

Arran de la tramitació de les queixes núm. 3395/99 i 3750/99, per les quals els promotors palesaven al Síndic de Greuges la necessitat de construir una variant de la carretera BV-20411 per evitar el pas de camions de les pedreres pel centre del nucli urbà de Begues, tant la Diputació de Barcelona com el Departament de Política Territorial i Obres Públiques van adreçar-nos la seva interpretació de la normativa abans esmentada.

Segons la Diputació, la Generalitat és l'única Administració que pot determinar l'estructura i les modificacions de la xarxa (eixamplaments, modificacions de traçat, nous itineraris de substitució, variants, etc.). La Diputació, mentrestant, gestiona la xarxa de carreteres provincials en règim de suplència i a l'efecte de manteniment estricte, i no li correspon preveure cap operació d'inversió que modifiqui l'estructura de la xarxa.

El Departament de Política Territorial i Obres Públiques entén, per contra, que si bé és de la Generalitat la titularitat de totes les carreteres l'itinerari de les quals transcorri íntegrament pel territori de Catalunya, l'exercici de les competències de la Generalitat sobre les carreteres que eren titularitat de les diputacions va quedar ajornat per la inclusió d'una condició suspensiva en la transcrita disposició transitòria primera de la Llei 7/1993, de 30 de setembre, de carreteres, en el sentit que la Generalitat no podrà exercir aquelles competències fins que no es facin efectius els traspassos dels mitjans materials i personals necessaris.

També va manifestar el Departament que la seva voluntat és d'accelerar el procés de traspàs a la Generalitat de les carreteres gestionades per les diputacions.

El fet és que, mentre es fan els traspassos, que es preveu que en primer lloc només afectarien la xarxa viària bàsica, la construcció de variants pot quedar paralitzada fins que s'arribi a un acord, difícil en tant que en definitiva es tracta d'un assumpte econòmic. Per això, el Síndic de Greuges, després d'una primera anàlisi de la Llei de carreteres, deduí que la interpretació de la Diputació de Barcelona no estava exempta de fonament jurídic.

Segons la disposició transitòria primera esmentada, mentre no s'efectuïn els traspassos, les diputacions continuen explotant les carreteres de la seva xarxa actual, a la qual han d'afectar els recursos econòmics que corresponguin.

Si anem a la definició del terme «explotació» que fa l'article 21, veiem que només hi són incloses «les operacions de conservació i manteniment i les actuacions referents a senyalització, ordenació d'accessos i ús de les zones de domini públic, de servitud i d'afectació i també les adreçades a assegurar la integració de la via en el seu entorn i, especialment, el compliment de les mesures correctores establertes».

Consegüentment, si considerem que la Generalitat és la titular de les carreteres no estatals, i les diputacions han de gestionar la conservació i el manteniment de la seva xarxa actual mentre no es produeixin els traspassos, podem deduir que la construcció de noves vies, com podria ser la variant de Begues, correspondria al Departament de Política Territorial i Obres Públiques, que hauria de buscar les fórmules de finançament adients.

Aquest Departament no ha acceptat la nostra interpretació. Tanmateix, ha gestionat la solució del problema de la variant de Begues mitjançant un conveni entre el propi Departament, les pedreres i l'Ajuntament.

No obstant això, cal un treball conjunt de les dues administracions implicades per efectuar els necessaris traspassos, per tal que no es tornin a suscitar problemes quant a la distribució de competències pel que fa a les carreteres.

Queixes núm. 3395/99 i 3750/99

La variant de Begues

El Síndic de Greuges va rebre dues queixes plantejant el perill i els perjudicis que podia comportar per a la població de Begues el pas dels camions de les pedreres per la carretera BV-2041, que travessa el nucli urbà.

L'Ajuntament de Begues, a petició del Síndic de Greuges, va informar que el pla general del municipi, aprovat definitivament el 15 d'octubre de 1997, preveu la construcció d'una ronda urbana. Així mateix, ja tenia aprovat el projecte d'obres i iniciat el projecte d'expropiació per taxació conjunta. El conflicte es plantejava a l'entorn del finançament de les obres quant als costos que corresponien a les administracions implicades: d'una banda, la Generalitat i, de l'altra, la Diputació de Barcelona.

Ni la Diputació de Barcelona ni el Departament de Política Territorial i Obres Públiques admetien cap competència en la construcció de la variant, mentre no es formalitzés el traspàs de l'esmentada carretera.

Atès això, el Síndic, davant el fet evident que la situació de perill es pogués perllongar mentre les esmentades administracions arribaven a un acord definitiu, va proposar al Departament de Política Territorial i Obres Públiques que es fes càrrec de les obres, ateses les consideracions jurídiques que s'exposen en el text del tema.

Tot i no acceptar aquestes consideracions, el Departament informà que, per no demorar l'execució de la variant, havia impulsat un conveni entre l'Ajuntament de Begues, l'empresa Aricemex i el mateix Departament, per finançar i construir el tram central de la variant.

5. ALTRES RECOMANACIONS I SUGGERIMENTS DE CARÀCTER GENERAL

SUGGERIMENT a l'Ajuntament de Mataró pel retard en l'execució de dues resolucions en matèria de disciplina urbanística

(Queixa núm. 2776/00)

El mes de novembre de 1998, el senyor X, va presentar a l'Ajuntament de Mataró una denúncia per unes obres presumptament il·legals. L'octubre de 1999 els serveis tècnics municipals li van comunicar que s'havia dictat una resolució que ordenava enderrocar les obres denunciades; si l'enderroc no era complert voluntària-

ment per l'infractor en el termini de dos mesos, seria subsidiàriament executat per la mateixa Administració.

Atès que havia transcorregut amb escreix aquest termini sense haver-se restaurat la realitat física alterada ni per part de l'infractor, ni subsidiàriament per l'Ajuntament, el senyor X va presentar aquesta queixa.

L'Ajuntament de Mataró, en resposta a la nostra sollicitud d'informe, va indicar que els expedients iniciats arran de les denúncies del senyor X encara estaven pendents de resolució, per l'acumulació d'expedients de disciplina urbanística.

Així mateix, la darrera actuació que constava documentada era l'audiència prèvia als denunciats, que es va dur a terme els mesos d'abril i juliol de 1999, respectivament.

El Síndic, doncs, va comunicar a l'Ajuntament que s'havia produït un retard excessiu en la tramitació d'aquests dos expedients. Per aquesta raó, va suggerir l'adopció de les mesures oportunes per resoldre aquesta situació d'endarreriment, de manera que no es perllongués més el perjudici urbanístic derivat de les construccions il·legals que van motivar les denúncies del promotor.

L'Ajuntament de Mataró va acceptar el nostre suggeriment, tot indicant que adoptava les mesures oportunes per evitar endarreriments en la tramitació dels expedients de disciplina urbanística.

MEDI AMBIENT

1. Introducció

Aquest any, de les 219 queixes que hem rebut, n'hem escollit les que, al nostre criteri, semblen reflectir amb més nitidesa la preocupació de la nostra població pel medi ambient.

Les reclamacions continuen incidint en gran part en la contaminació acústica de les activitats i instal·lacions. Enguany ens referirem als aparells d'aire condicionat instal·lació, que, per la seva generalització, ocasiona moltes incomoditats que priven sovint de gaudir de la qualitat de vida desitjable i pròpia de la llar.

Hi ha hagut també queixes relacionades amb les installacions de telefonia mòbil, que novament han estat objecte de tractament, després del recés de què foren objecte en el nostre darrer Informe.

Pel que fa a les energies renovables, amb motiu de la tramitació de dues queixes contràries a determinades instal·lacions, ha estat objecte d'anàlisi el projecte de decret regulador de la implantació d'energia eòlica a Catalunya i el mapa eòlic. De resultes d'aquesta anàlisi hem formulat valoracions amb el propòsit d'aportar elements que podien perfeccionar la redacció del decret i minvar les objeccions que havien generat més polèmica.

També exposem diferents queixes que hem agrupat sota el títol d'Informació ambiental. Aquest títol tan genèric pretén donar a conèixer aquelles queixes que, d'una manera més o menys rellevant, han incidit en la informació ambiental entesa des de les tres vessants següents:

La primera es refereix al subjecte d'aquesta informació, a qui cal que es reconegui la condició jurídica d'interessat.

La segona fa referència a l'objecte d'aquesta informació, davant l'exercici del dret d'accés a la informació ambiental.

La tercera es connecta amb la informació que apareix en el curs de la tramitació d'un procediment administratiu. Concretament l'anàlisi es basa en algun dels procediments que recull la Llei 3/1998, de 27 de febrer, de la intervenció integral de l'administració ambiental i del procediment previst per a la concessió d'aigües, contemplat en el Reial decret 849/1986, d'11 d'abril, pel qual s'aprova el reglament del domini públic hidràulic.

Les activitats de les pedreres han estat motiu de queixa d'alguns ciutadans, així com també l'emplaçament d'uns cavalls en el pati d'una casa en ple nucli urbà, i l'ordre de trasllat d'una explotació de conills amb llicència municipal, que motivà la intervenció del Síndic per analitzar si l'acte administratiu dictat encobria una revocació de llicència sense dret a indemnització. Totes aquestes qüestions són exposades en l'epígraf corresponent a altres recomanacions i suggeriments de caràcter general.

Com a seguiment d'actuacions d'exercicis anteriors, fem referència a dos casos en què s'analitzava el tractament de les llicències provisionals i la contaminació acústica generada per les activitats que les emparaven, el monogràfic en matèria d'inundacions i les motos nàutiques. El seguiment corresponent a l'ampliació de l'aeroport de Barcelona, com també la difusió de la informació relativa a la potabilitat de les aigües, figuren a l'apartat obert sota el títol genèric d'Informació ambiental.

2. Els aparells d'aire condicionat

La generalització d'instal·lacions dedicades al benestar de les persones, de vegades, pot causar malestar a la resta.

Ens referim en aquest cas a un tipus d'instal·lació, els aparells d'aire condicionat, que ha deixat de ser un aparell de luxe i és a l'abast de gran part de la població.

Quan es tracta d'instal·lacions d'ús domèstic semblaria lògic pensar que les molèsties que poden derivar del funcionament haurien de poder ser resoltes amb una senzilla conversa entre els veïns afectats. Malauradament, però, les relacions socials no sempre segueixen aquest patró de comportament, i les relacions entre veïns no són sempre prou fluïdes. La comoditat i el benestar de cadascú està, de vegades, per damunt dels altres, sense que hi hagi interès a posar fi a les molestes repercussions que aquestes instal·lacions poden produir a d'altres domicilis.

Per aquest motiu, els veïns es veuen obligats a acudir a l'ajuntament amb la petició que inspeccioni el funcionament dels aparells, que acostumen a produir molèsties pel soroll i la calor que desprenen.

L'ajuntament ha de comprovar que el funcionament d'aquests aparells no origini en els edificis contigus nivells sonors superiors als fixats a l'ordenança aprovada en matèria de sorolls i vibracions, així com també les condicions d'expulsió d'aire a l'exterior, de manera que la temperatura del flux d'aire no sigui perceptiblement diferent de la de l'entorn.

Les instruccions tècniques complementàries previstes en el Reglament d'instal·lacions tèrmiques en els edificis, aprovat pel Reial decret 1751/1998, de 31 de juliol, pot ser un instrument útil per verificar les condicions de funcionament de les instal·lacions de climatització individuals.

Pel que fa a l'Ajuntament de Barcelona, la seva Ordenança general del medi ambient urbà conté unes determinacions específiques per als aparells d'aire condicionat. Val a dir que lloem l'esforç de l'Administració municipal per respondre normativament a les noves demandes dels ciutadans i per intentar aplicar aquestes regles, cosa que, com diem, no està exempta de problemes. L'article 57 de l'Ordenança preveu que en els edificis de nova construcció aquestes instal·lacions se situïn en el terrat o la teulada amb les mesures correctores escaients per tal de minimitzar el seu impacte acústic i de vibracions.

Quant als edificis ja construïts, els equips d'aire condicionat es poden instal·lar al celobert o patis de parcella, sempre que tots els veïns que hi tenen accés hi estiguin d'acord, i així ho manifestin, de conformitat amb l'ordenament d'aplicació en matèria de comunitats.

Les condicions de llançament a l'exterior de fums, bafs, gasos, vapor o aire es recullen a l'article 22 de l'Ordenança.

L'article 56.6 de l'Ordenança disposa que les instal·lacions a l'edifici, fora dels habitatges, siguin particulars o comunitàries, com ascensors, aires condicionats,..., s'han de presentar en un projecte que detalli les mesures correctores previstes, per evitar que el soroll que ocasionen repercuteixi als habitatges, tant el del propietari o titular de la instal·lació com els dels veïns del mateix edifici o adjacents.

I l'article 57.4 preveu el compliment de determinades prescripcions d'acord amb les frigories de l'aparell; és a dir, o una comunicació a l'Ajuntament que indiqui les dades de l'aparell i les mesures correctores, o la necessària obtenció d'una llicència municipal.

En aquest sentit, l'Ordenança municipal d'activitats i d'intervenció integral de l'Administració ambiental de Barcelona recull a l'annex III.3 determinades instal·lacions, com les que són objecte d'aquesta exposició, les quals sotmet al règim de comunicació.

D'altra banda, pot resultar útil citar determinats preceptes de l'Ordenança dels usos del paisatge urbà de Barcelona que tenen relació amb aquestes instal·lacions.

L'article 40.4 d'aquesta darrera ordenança estableix que la col·locació de conductes, aparells i altres elements de les instal·lacions sobre les façanes dels edificis es condiciona a la presentació d'un projecte d'integració global en la composició arquitectònica de l'edifici, que haurà de ser acceptat pels serveis tècnics municipals mitjançant la corresponent llicència.

L'article 46 es refereix a les instal·lacions d'aire condicionat en els projectes de construcció d'edificis de nova planta i de rehabilitació integral. I l'article 63.2 prohibeix la col·locació d'elements tècnics d'instal·lació, com poden ser els d'aire condicionat, sobre els paraments de façana, miradors i balconades.

Malgrat això, a la vista de les queixes rebudes es detecta que en poques ocasions el ciutadà ha anat a consultar els tràmits que, abans de la instal·lació, cal fer prop de l'Ajuntament.

Aquesta relaxació en la conducta dels ciutadans, possiblement atribuïble, en part, a l'escassa difusió informativa de caràcter preventiu per part dels ajuntaments, ja sigui en els mateixos ciutadans o empreses installadores, contrasta amb l'exigència, indubtablement correcta, derivada de l'acció de foment municipal de la campanya per a la protecció i millora del paisatge urbà. L'Ajuntament de Barcelona vincula la bona fi de la subvenció fruit del procediment regulador d'aquesta activitat de foment al compliment dels requisits obligats a la normativa dels usos del paisatge urbà, com pot ser retirar de la façana els aparells d'aire condicionat.

El que es qüestiona en les diferents queixes que es relaten a continuació (vegeu queixes núm. 3853/2000, 3510/2000, 3494/1998) és la manca de celeritat de l'Administració municipal a l'hora d'atendre les reclamacions dels ciutadans i d'utilitzar els instruments de reacció previstos a l'ordenament jurídic, per tal que, un cop transcorregut el termini atorgat per esmenar les deficiències constatades, s'ordeni l'execució forçosa dels actes administratius dictats, amb el cessament o precintament de la instal·lació.

Com sempre, la finalitat que cal perseguir és la mateixa: evitar que els ciutadans hagin de patir unes molèsties que no són obligats a suportar.

Queixa núm. 3853/00

Un aparell d'aire condicionat causa molèsties

El senyor X s'adreçà al Síndic per denunciar les molèsties produïdes per un aparell d'aire condicionat installat al pati interior de l'immoble on viu.

La documentació aportada per l'interessat posava en relleu que la policia local hi havia fet un mesurament sonomètric.

El Síndic va demanar informació a l'Ajuntament de Tortosa, el qual informà dels intents infructuosos a l'hora d'efectuar nous mesuraments, pel fet que no havia estat possible trobar l'interessat a casa.

L'Ajuntament ens va comunicar que en els mesuraments inicials no es van complir els requisits de l'ordenança d'aplicació, pel fet que el promotor va demanar que es fessin amb les finestres obertes.

Respecte d'això, el Síndic assenyalà que l'eficàcia d'un mesurament sonomètric, com a element de prova, resta condicionada al fet que s'efectuï de conformitat amb els requisits establerts a la normativa d'aplicació. Per aquest motiu, la policia local hauria d'haver fet el me-

surament seguint el procediment previst a l'ordenança i al mateix temps hauria d'haver informat l'interessat de la ineficàcia de practicar-lo tal com ell el demanava.

El Síndic formulà també unes consideracions sobre la idoneïtat del lloc on estava instal·lat l'aparell –al damunt del cobert del celobert– superfície que no sembla la més indicada per amortir i corregir els efectes de l'emissió dels sorolls.

L'Ajuntament informà de nous mesuraments sonomètrics arran dels quals es requerí el titular de l'establiment que tenia instal·lat l'aparell a adoptar mesures correctores per ajustar-se als nivells sonors fixats a la normativa municipal.

Finalment, l'Ajuntament ens féu saber que el titular de la instal·lació havia corregit les anomalies observades.

Per aquest motiu, el Síndic va sol·licitar que, d'acord amb el requeriment, els tècnics municipals hi fessin la visita de comprovació preceptiva, el resultat de la qual aquesta Institució està pendent de rebre.

Queixa núm. 3510/00

La rehabilitació d'un immoble que ha instal·lat aire condicionat general causa molèsties a l'immoble veí

La queixa que exposem posava de manifest la disconformitat per la manca d'actuació de l'Ajuntament de Barcelona a l'hora de donar compliment a l'ordre de cessament, adreçada a la comunitat de propietaris d'un immoble i dictada el 18 de juliol de 2000, en la utilització d'un equip de climatització que havia estat declarat clandestí.

Demanat el primer informe, l'Ajuntament de Barcelona no respongué a la nostra petició, amb la conseqüent decepció i pèrdua de confiança del promotor en les expectatives de resoldre el cas plantejat, fins al punt que comunicà la seva renúncia a la petició d'ajuda.

La Institució demanà autorització a l'interessat per prosseguir el cas, si més no per intentar aconseguir un resultat satisfactori.

Per aquest motiu, s'insistí prop del districte competent perquè informés de les actuacions en aquest afer.

El Districte de l'Eixample ens comunicà, via fax, que el dia 1 de febrer de 2001 s'havia concedit la llicència municipal per legalitzar els aparells. Tanmateix, es va considerar necessària la inspecció sonomètrica per determinar si la instal·lació seguia ocasionant molèsties a tercers. El dia 3 de febrer de 2001 es comprovà que els nivells de sorolls eren superiors als permesos. Per aquest motiu, el mes d'abril de 2001 l'Ajuntament va adoptar la resolució d'ordenar la correcció d'aquells nivells en el termini d'un mes.

A la vista de la informació facilitada, el Síndic s'adreçà a l'interessat per comunicar-li el resultat de les seves gestions, i li va indicar que confiava que amb la darrera intervenció de l'Ajuntament el problema plantejat estigués en vies de solució. També li proposà que si en un temps prudencial no s'hagués resolt, ens ho tornés a comunicar.

A hores d'ara no s'ha rebut cap més comunicació de l'interessat, per la qual cosa el Síndic ha donat per finalitzades les seves actuacions en aquest cas.

Queixa núm. 3494/98

El greuge d'uns requeriments desatesos per al bon funcionament d'un aparell d'aire condicionat

El funcionament d'un aparell d'aire condicionat que produïa molèsties per la calor generada i els sorolls emesos, i el resultat de la inspecció municipal realitzada amb motiu de la denúncia de la interessada, formulada l'any 1997 a l'Ajuntament de Barcelona, que va suggerir a la propietària de l'aparell que el canviés de lloc, a la qual cosa aquesta s'oposà, és el que motivà l'escrit d'aquesta queixa.

Admesa a tràmit la queixa, s'inicià un llarg recorregut davant l'Ajuntament de Barcelona i el Districte de Sants-Montjuïc. En primer lloc, el mes de març de 1999 se'ns va informar que l'aparell tenia un defecte en la sortida d'aire, per la qual cosa s'incoava un expedient de legalització, cas de ser possible, o es procediria a retirar l'aparell. Això motivà una nova sol·licitud d'informació sobre l'estat de les actuacions, que va ser reiterat en diferents ocasions.

El 26 de març de 2001 el Síndic fou informat de la normativa que incompleix la instal·lació i del fet que la titular havia estat requerida a legalitzar-la o retirar-la.

Es donà la circumstància que, transcorreguts dos anys i quatre mesos del primer informe facilitat per l'Ajuntament, la situació constatada era pràcticament la mateixa, si bé la promotora desafortunadament havia mort.

El Síndic s'adreçà a l'Ajuntament de Barcelona evidenciant aquests fets i recordant que el ciutadà confia en una actuació diligent i eficaç de l'Administració, que ha de defensar els seus drets i el principi de legalitat, i que de res no serveix deixar constància de les situacions irregulars si després les resolucions no s'apliquen. Per aquest motiu, recordà també el deure d'actuar sense dilació i en congruència amb els actes dictats, i de tramitar l'expedient sancionador corresponent i, especialment, restaurar l'ordre jurídic infringit mitjançant l'execució forçosa de les obligacions desateses.

El juliol de 2001 va comparèixer a la Institució el vidu de la promotora per informar que l'aparell d'aire condicionat causant de les molèsties havia estat desplaçat, i que es considerava satisfet, la qual cosa motivà la finalització de les nostres actuacions.

3. Les antenes de telefonia mòbil

Fent una breu recapitulació del que aquesta Institució ha exposat en els darrers informes al Parlament de Catalunya sobre aquesta matèria i, en connexió amb això, sobre els camps electromagnètics, hem de dir el següent:

A l'Informe corresponent a l'exercici de 1998 (vegeu pàg. 3188 i 3189, del BOPC núm. 380, de 19 de març

de 1999) vam descriure una realitat que ja no passava desapercebuda a l'entorn urbà, com era l'increment dels dispositius necessaris per atendre el creixement del sector de la telefonia mòbil. També assenyalàrem el neguit dels ciutadans per les informacions aparegudes que alertaven dels possibles riscos a la salut derivats de l'exposició als camps electromagnètics, i del buit normatiu existent.

L'Informe de 1999 (vegeu pàg. 95 a 98, del BOPC núm. 34, de 24 de març de 2000) es va referir a les queixes que revelaven la preocupació per la incidència en la salut de les radiacions no ionitzants emeses per les antenes de telefonia mòbil i les línies de transport elèctric d'alta tensió.

Així mateix, continuava el buit normatiu, llevat de l'aprovació, en l'àmbit comunitari i amb caràcter no vinculant, de la Recomanació del Consell de la Unió Europea, de 12 de juliol de 1999, relativa a l'exposició del públic en general a camps electromagnètics.

També indicàvem la manca d'encaix d'aquestes installacions en les descripcions dels annexos del Decret 136/1999, de 18 de maig, pel qual s'aprova el reglament general de desplegament de la Llei 3/1998, de 27 de febrer, de la intervenció integral de l'Administració ambiental. Malgrat això, enteníem que calia interpretar que estaven sotmeses a l'àmbit d'aplicació de la Llei 3/1998, en tant que activitats susceptibles d'afectar el medi ambient, la seguretat i la salut de les persones. Per aquest motiu, les incloíem a l'annex II.2, codi 12.34 del citat decret, relatiu a «qualsevol altra activitat o installació amb incidència ambiental i que no estigui inclosa a l'annex I o a l'annex III».

L'aprovació del Decret 148/2001, de 29 de maig, d'ordenació ambiental de les instal·lacions de telefonia mòbil i altres instal·lacions de radiocomunicació i del Reial decret 1066/2001, de 28 de setembre, pel qual s'aprova el reglament que estableix les condicions de protecció del domini públic radioelèctric, restriccions a les emissions radioelèctriques i mesures de protecció sanitària enfront d'emissions radioelèctriques, sembla que ha ajudat a posar fi al buit normatiu en aquesta matèria.

Tanmateix, aquestes disposicions normatives no han servit per minvar l'angoixa i la inquietud dels ciutadans per l'emplaçament de les antenes de telefonia mòbil, ja sigui en els seus propis edificis o en edificis confrontants, que ha esdevingut gairebé una alarma arran de la situació viscuda en una escola de Valladolid.

Amb tot això, s'observa que hem tardat més de tres anys a dotar de regulació una realitat social que esdevenia cada cop més creixent. Hem de ser conscients que les noves tecnologies no s'aturen, i la telefonia mòbil tampoc. Tenim ben a prop la tercera generació de telefonia mòbil, que amb tecnologia UMTS requerirà incrementar el nombre d'antenes a les ciutats. Com qualsevol altre producte del mercat, aquest creixement anirà d'acord amb la demanda. Si els consumidors ens beneficiem dels possibles avantatges que el nou producte ofereix, no podrem negar-nos a la implantació de les infraestructures necessàries que hi han de donar suport. En aquest cas, apliquem el concepte anglosaxó NIMBY (*not in my back yard,* és a dir, «Al pati del darrere, no!»), que descriu l'actitud dels qui rebutgen projectes o instal·lacions que consideren un perill per al barri, per bé que volen continuar gaudint de les millores o innovacions tecnològiques que requereixen d'aquelles infraestructures, i normalment no els fa res que s'instal·lin fora del seu entorn més proper.

Per poder salvar aquesta situació, caldrà tenir degudament informat el públic de les conseqüències que comporta la implantació d'aquesta nova tecnologia. Cal fer un esforç per assolir i difondre les evidències científiques dels seus efectes. No és suficient manifestar la innocuïtat d'una radiació; és precís que la col·lectivitat ho entengui així i ho assumeixi. En el cas que aquesta innocuïtat no es pugués assegurar, també caldria transmetre-ho a la ciutadania, per tal que aquesta optés, o bé per mantenir la demanda del producte, o bé pel seu rebuig; i en aquest darrer cas, i com a conseqüència del propi joc de les lleis del mercat, pugués frenar el creixement d'aquestes instal·lacions.

Des del punt de vista administratiu, a hores d'ara, l'argument que sembla que pot tenir un tribunal contenciós per ordenar la retirada d'una antena es basa en la comprovació de la legalitat de la instal·lació i de si s'ajusta a les condicions de funcionament a què està sotmesa.

L'àmbit civil, però, ha anat més enllà, per la via de l'acció negatòria, caracteritzada per la pretensió de cessament i/o abstenció de pertorbació del pacífic estat de possessió d'un domini, quan aquesta pertorbació no sigui innòcua o per qualsevol altra raó jurídica no hagi de ser suportada, com a conseqüència dels principis de llibertat de la propietat i del normal ús i normal tolerància (Sentència de l'Audiència Provincial de Múrcia, de 13 de febrer de 2001).

També en aquest àmbit ha estat invocada la Llei 49/1960, sobre propietat horitzontal, en la redacció donada per la Llei 8/1999, de 6 d'abril, entenent que la installació de l'antena crea servituds en un element privatiu, en concret a l'habitatge d'algun dels veïns de la comunitat de propietaris, sense que aquesta servitud obeeixi a la imprescindible posada en marxa de serveis comuns d'interès general, a què fa referència l'article. 9 *c*) de la Llei de propietat horitzontal.

Per aquest motiu, es declara nul l'acord d'una comunitat de propietaris per instal·lar una antena de telefonia mòbil en un terrat (Sentència del Jutjat de Primera Instància de Bilbao, de 9 de juny de 2001).

Pel que fa a Catalunya, l'article 9 del Decret 148/2001 preveu que l'ordenació de l'emplaçament de les installacions a la demarcació urbana la pugui dur a terme l'ajuntament mitjançant una ordenança municipal específica, que s'ha de formular atenent als objectius, principis, criteris i normes tècniques i de seguretat fixades en el decret i que es pot completar amb l'aprovació d'un pla especial urbanístic.

L'absència de normativa municipal específica no és obstacle, però, per sotmetre aquestes instal·lacions als sistemes d'intervenció administratives i altres disposicions previstes en el decret, l'àmbit d'aplicació del qual s'estén a les instal·lacions emplaçades a Catalunya (en aquest sentit vegeu núm. queixa 1119/01).

El Decret 148/2001 disposa que les instal·lacions fixes de radiocomunicació resten sotmeses als sistemes d'intervenció administrativa en matèria d'urbanisme, que es regeix per la legislació de règim local i urbanística aplicable, i de medi ambient, regida per la Llei 3/1998, de 27 de febrer.

Així doncs, mentre la comissió mixta, que aquesta darrera llei va preveure que es constituís per revisar l'ampliació o modificació de les activitats enunciades en els annexos, no proposi el règim d'intervenció ambiental d'aquestes instal·lacions, el règim aplicable serà el següent:

– Llicència ambiental, corresponent a les activitats de l'annex II.2 de la Llei 3/1998, per a les instal·lacions emplaçades en la demarcació urbana o en espais inclosos en el pla d'espais d'interès natural o que, d'acord amb el planejament urbanístic municipal, siguin qualificats d'especial protecció. Tanmateix, l'ajuntament pot aplicar el règim corresponent a les activitats de l'annex III, és a dir, el règim de comunicació o llicència d'obertura d'establiment, aquest darrer només per als qui hagin optat per aquest règim a través d'ordenança, en el cas d'instal·lacions en què la potència de sortida dels equips sigui inferior a 100W.

– Règim corresponent a les activitats de l'annex III, per a les instal·lacions emplaçades en la demarcació no urbana.

Les disposicions transitòries del Decret 148/2001 preveuen els terminis de legalització de les instal·lacions sense llicències preceptives, i la necessitat que les instal·lacions existents compleixin els límits de referència i distàncies de protecció previstos en els annexos d'aquest decret (vegeu queixa 584/01).

L'aplicació del règim de llicència ambiental i, en el cas dels ajuntaments que hagin adoptat una ordenança específica en matèria d'intervenció de les activitats i hagin substituït el règim de comunicació pel sistema de llicència d'obertura d'establiment, garantirà el compliment d'un tràmit d'informació pública i veïnal per al primer règim, i d'informació veïnal per al segon. En la tramitació de la queixa 165/01 s'observa que, pel que fa a l'Ajuntament de Barcelona, la regulació relativa a la implantació d'antenes i altres instal·lacions de telefonia mòbil es preveu a l'Ordenança dels usos del paisatge urbà de la ciutat.

A la citada disposició vam observar que en l'atorgament de la llicència no s'incloïa cap tràmit previ d'informació pública ni veïnal amb què els particulars poguessin formular les corresponents observacions i al·legacions a la sol·licitud de llicència formulada.

Tanmateix, l'aprovació posterior de l'Ordenança municipal d'activitats i d'intervenció integral de l'administració ambiental de Barcelona, publicada en el *Butlletí Oficial de la Província de Barcelona*, núm. 113, d'11 de maig de 2001, va incloure les antenes de telecomunicacions de telefonia mòbil dins de l'annex corresponent a activitats sotmeses a llicència municipal d'obertura d'establiment, per a la tramitació de la qual s'hi preveu un tràmit d'informació veïnal.

No obstant això, la posterior aprovació del Decret 148/2001 motivà que el Plenari del Consell Municipal acordés suspendre parcialment l'atorgament de llicències per instal·lar estacions base, antenes i altres infraestructures necessàries per prestar el servei de telefonia mòbil, pel termini màxim d'un any, a fi i efecte d'adaptar la normativa municipal al decret català i desenvoluparne el contingut mitjançant la formulació de la corresponent ordenança específica.

Queixa núm. 1119/01

L'absència de normativa específica municipal reguladora de les instal·lacions de telefonia mòbil no pot emparar la no-intervenció en aquesta matèria

La manca de resposta a diferents instàncies presentades a l'Ajuntament de Sant Joan Despí relacionades amb l'autorització d'unes instal·lacions de radiocomunicació emplaçades en el terrat de l'edifici on viu el promotor de la queixa, motivà l'escrit del senyor X al Síndic.

Admesa a tràmit la queixa, se sol·licità un informe a l'Ajuntament, que comunicà haver respost a l'interessat. En aquest informe se'ns comunicà que, a l'empara del que preveu l'article 9 del Decret 148/20001, de 29 de maig, pel qual es regula l'ordenació ambiental de les instal·lacions de telefonia mòbil i altres instal·lacions de radiocomunicació, l'Ajuntament tenia en estudi la solució més adient per a l'ordenació d'aquestes installacions i les mesures necessàries per regular les ja existents.

El Síndic s'adreçà a l'Ajuntament per recordar-li que, sens perjudici que la norma citada incorpori la possibilitat que l'ordenació d'aquestes instal·lacions a les demarcacions urbanes pugui ser feta per l'Ajuntament mitjançant una ordenança específica, que es pot completar amb l'aprovació d'un pla especial urbanístic, fins que la corporació adopti els acords d'aprovació d'aquest marc normatiu, a la instal·lació objecte de la queixa li és d'aplicació el règim d'intervenció ambiental que deriva del citat decret.

El Síndic també assenyalà que calia tenir presents els terminis d'adequació a les prescripcions del decret, previstos a les disposicions transitòries, i d'aplicació a les instal·lacions que en el moment de l'entrada en vigor del decret no disposessin de llicència urbanística i ambiental, a les que disposessin de les llicències preceptives i a les que no complissin els límits de referència i les distàncies de protecció establertes en els annexos del decret.

En el moment de finalitzar aquest Informe, el Síndic no ha rebut el determini adoptat.

Queixa núm. 584/01

Una antena de telefonia mòbil causa malestar a una família

El senyor X s'adreçà al Síndic per fer-li saber les molèsties i els perjudicis per a la salut que causava a tota la seva família la instal·lació d'una antena de telefonia

mòbil, situada al terrat d'un immoble enfront del seu habitatge, fins a l'extrem que havien hagut d'abandonar l'habitatge.

Fetes les primeres gestions davant l'òrgan competent de l'Ajuntament de Barcelona, se'ns informà que de la documentació i els plànols continguts a l'expedient es desprenia que l'antena en qüestió complia totes les prescripcions fixades en el conveni de col·laboració signat entre el Departament de Medi Ambient, Localret i l'empresa de telefonia mòbil.

El Síndic, tenint en compte les circumstàncies del cas que havien comportat l'abandonament de l'habitatge familiar, suggerí a l'Ajuntament que estudiés la possibilitat de realitzar uns mesuraments de les radiacions emeses per la instal·lació des del domicili del promotor de la queixa a l'efecte de comprovar si existia alguna disfunció en el funcionament d'aquesta que pogués provocar el malestar denunciat.

L'Ajuntament de Barcelona ens informà que l'antena en qüestió complia totes les prescripcions exigides en el conveni esmentat. També indicà que, en aplicació de la disposició transitòria segona del Decret 148/2001, de 29 de maig, d'ordenació ambiental de les instal·lacions de telefonia mòbil i altres instal·lacions de radiocomunicació, en el termini de sis mesos comptadors des de l'entrada en vigor del decret, l'operadora titular de la llicència hauria d'acreditar davant l'Ajuntament el compliment dels nivells de referència i les distàncies de protecció fixades a la norma. Per a l'obtenció de la certificació estesa per una entitat ambiental col·laboradora acreditada era imprescindible la realització dels oportuns mesuraments.

Així, també se'ns informà que s'havia donat trasllat de la sol·licitud a la Prefectura Provincial d'Inspecció de Telecomunicacions del Ministeri de Ciència i Tecnologia, per tal que efectués les comprovacions pertinents, de conformitat amb les competències assumides en matèria de control i inspecció d'aquestes instal·lacions.

El Síndic va demanar a l'Ajuntament de Barcelona que l'informés si l'operadora havia presentat la certificació a què feia referència l'informe tramès, i si se'n desprenia que la instal·lació complia les prescripcions del decret.

L'Ajuntament de Barcelona ens ha informat que l'operadora titular de la instal·lació ha acreditat el compliment dels nivells de referència i de les distàncies de protecció, fixats en els annexos del Decret 148/2001, de 29 de maig.

A la vista d'aquesta informació, el Síndic ha donat per finalitzades les seves actuacions.

Queixa núm. 165/01

Les propostes dels llogaters d'uns immobles preocupats pel fet de no poder expressar el seu parer en el curs de la tramitació d'una llicència per a la instal·lació d'una antena de telefonia mòbil

El senyor X, en representació dels veïns llogaters de tres immobles d'un carrer de Barcelona, formulà diferents peticions al Síndic de Greuges arran de l'intent de col·locació d'unes antenes de telefonia, que van poder frustrar amb l'ajut de la Guàrdia Urbana.

En primer lloc, demanava que les sol·licituds de llicències només es tramitessin si anaven acompanyades de la conformitat fefaent d'un alt percentatge dels veïns ocupants de l'immoble i dels ocupants de les dues o tres plantes més altes dels edificis confrontants. Així també, es requeria que l'atorgament de l'autorització s'acompanyés d'una moratòria per tal que els llogaters que no hi estiguessin d'acord poguessin disposar d'un cert temps per buscar un altre habitatge.

En aquest respecte, el Síndic va assenyalar que aquestes qüestions ultrapassaven l'àmbit d'actuació de la Institució en tant que, al nostre entendre, afectaven relacions de dret privat entre el propietari de l'immoble i els llogaters.

En segon lloc, es demanava que a aquells qui haguessin causat perjudicis importants als llogaters mitjançant la col·locació d'antenes sense permís, els fossin denegats, tant per a aquestes instal·lacions com per a les que s'instal·lessin en un futur. El Síndic va respondre a aquesta qüestió recordant al promotor de la queixa que els actes d'edificació o ús del sòl efectuats sense llicència han de comportar la suspensió immediata de l'activitat, sens perjudici que l'interessat pugui sol·licitar-ne la legalització, sempre que això sigui possible conforme a la normativa vigent.

El Síndic informà el promotor de la regulació que, per a la implantació de les antenes i altres instal·lacions de telefonia mòbil, era d'aplicació en aquell moment a Barcelona, conforme a la normativa municipal.

Al mateix temps, el Síndic s'adreçà a l'Ajuntament per fer-lo coneixedor de les circumstàncies del cas i assenyalar-li que, arran de l'examen de la citada normativa municipal observava que en l'atorgament de la llicència per a la instal·lació d'una antena de telefonia no s'incloïa cap tràmit previ d'informació pública ni veïnal, per tal que els particulars poguessin formular les corresponents observacions i al·legacions.

En aquest sentit, el Síndic recordà a l'Ajuntament que tal com havia posat de manifest a l'Informe presentat al Parlament de Catalunya corresponent a l'exercici de 1999, atès que en els annexos del Decret 136/1999, de 18 de maig, pel qual s'aprova el reglament general de desplegament de la Llei 3/1998, de 27 de febrer, de la intervenció integral de l'Administració ambiental, no consten de manera expressa aquests tipus d'instal·lacions com a activitats sotmeses al règim d'intervenció administrativa prèvia, cal interpretar que s'han d'incloure en l'àmbit d'aplicació de la citada Llei 3/1998, en tant que activitats susceptibles d'afectar el medi ambient, la seguretat i la salut de les persones.

L'Ajuntament de Barcelona ens va fer saber que tenia en tramitació una ordenança municipal reguladora de la intervenció administrativa, en el marc de la Llei 3/1998, en la qual s'inclouria el tràmit d'informació veïnal en el procediment per a l'obtenció de la llicència per a l'emplaçament d'aquestes instal·lacions.

Amb posterioritat a l'aprovació i publicació d'aquesta ordenança, han estat dictades unes disposicions, auto-

nòmiques i estatals, específiques en aquesta matèria que incideixen en la seva regulació, circumstància que s'exposa en el tema que emmarca aquesta queixa.

4. La implantació de l'energia eòlica a Catalunya

Aquesta Institució entén que cal posar en marxa les actuacions que potenciïn la implantació de les energies renovables, per tal d'assolir els objectius fixats per la Unió Europea. Disminuir les emissions de gasos d'efecte hivernacle a l'atmosfera, que provoquen el canvi climàtic amb les conseqüències i danys irreversibles que recents estudis d'experts de Nacions Unides han posat de manifest, exigeix prendre partit, obertament, en iniciatives com les que són objecte d'estudi.

El Síndic de Greuges de Catalunya va tenir ocasió d'analitzar el projecte de decret regulador de la implantació de l'energia eòlica a Catalunya i el mapa eòlic, arran de la tramitació de dues queixes presentades per entitats contràries a la instal·lació d'una central eòlica a l'Auleda, entre els municipis de la Jonquera i Cantallops, i d'altra banda, a la serra del Mirador, a l'Alforja (vegeu queixes núm. 3645/98 i 2998/99).

El Síndic adreçà aquest estudi al Departament de Medi Ambient el 28 de febrer de 2001 precisant que, amb les seves consideracions, no qüestiona l'aposta del Govern de Catalunya per l'energia eòlica.

L'objectiu d'aquestes valoracions és aportar elements que, entén, poden perfeccionar la redacció del projecte de decret regulador de l'energia eòlica i, alhora, minorar les objeccions que havien generat més polèmica en el tràmit d'al·legacions i que, bàsicament, fan referència a l'impacte ambiental d'aquestes instal·lacions, a la necessitat de fer compatible, sempre que sigui possible, la implantació dels parcs eòlics en el territori amb determinats valors naturals i culturals que, segons la normativa vigent d'aplicació, cal preservar.

Les consideracions formulades pel Síndic són les que, tot seguit, es relaten:

1) En primer lloc, el Síndic fa esment dels projectes de parcs eòlics en tramitació, situats en zones que en un futur seran parcs naturals. En el mapa d'implantació d'energia eòlica a Catalunya s'afirma que serà en els decrets de creació d'aquests parcs naturals on es disposarà si s'hi poden instal·lar centrals eòliques, sempre que l'aprofitament eòlic sigui compatible amb la conservació dels valors naturals que es volen preservar amb la declaració de l'espai com a parc natural.

És possible que, quan en el decret de creació del parc natural es vulgui estudiar si aquesta compatibilitat és viable, en el terreny ja existeixi una instal·lació d'aquest tipus autoritzada, perquè es tracti d'un projecte de parc eòlic situat en una zona compatible, la tramitació del qual es continuï, d'acord amb el marc normatiu vigent.

La Llei 12/1985, de 13 de juny, d'espais naturals, conté una previsió que, per analogia, es podria considerar d'aplicació en aquest cas. Es tracta de tenir en compte alguna de les mesures que figuren a l'article 28, com per exemple la suspensió de l'atorgament de les autoritzacions en tràmit per instal·lar parcs eòlics en aquestes zones, a fi d'assegurar la salvaguarda dels valors naturals la protecció dels quals és en tramitació, mentre no es produeix la resolució definitiva.

2) El potencial eòlic, les dades de vent, és una de les variables utilitzades en el mapa d'implantació de l'energia eòlica a Catalunya, com a criteri que condiciona l'aprofitament eòlic del territori.

En el mapa s'esmenta que, per situar-se al llindar de la rendibilitat, cal garantir mitjanes de vent certificades superiors a 5 m/s a 10 metres d'altura. En aquest sentit, els experts consideren que unes mitjanes inferiors no permeten obtenir energia de forma apreciable.

Del projecte es desprèn que, tan sols en les zones d'implantació condicionada, els projectes de parcs eòlics han d'acreditar mitjanes de vent iguals o superiors a 5 m/s a 10 metres d'altura.

Si parlem d'un requisit de rendibilitat, el Síndic entén que caldria requerir-lo en qualsevol supòsit d'autorització d'un parc eòlic, ja sigui en zona d'implantació condicionada o en zona compatible, sens perjudici que aquest llindar es modifiqui per l'aplicació de millores tècniques futures.

3) L'article 12.1 del projecte estableix que, de conformitat amb la disposició final segona de la Llei 3/1998, de 27 de febrer, d'intervenció integral de l'Administració ambiental, els parcs eòlics s'inclouen a l'Annex I de l'esmentada llei i, en conseqüència, per implantar-ne cal autorització ambiental.

Del règim jurídic vigent es deriva que els parcs eòlics s'inclouen a l'Annex II.1 i, per tant, per instal·lar-ne cal obtenir llicència ambiental que resol l'ajuntament. És en virtut de l'habilitació legal establerta a la citada disposició final segona de la Llei 3/1998, de 27 de febrer, que el Govern modifica aquest règim.

El Síndic considera, però, que aquesta modificació s'hauria de formalitzar, a través de la revisió expressa dels corresponents annexos del Decret 136/1999, de 18 de maig, i especificant les causes que motiven la inclusió dels parcs eòlics en el règim previst a les activitats amb una incidència ambiental elevada, segons el que disposa l'habilitació legal a favor del Govern; és a dir, per determinacions que resultin de la normativa bàsica estatal o de la Unió Europea, o per requeriments mediambientals o de caràcter tècnic.

4) És el Capítol III del projecte el que regula el procediment d'autorització administrativa, que inclou l'autorització ambiental i l'autorització energètica, amb l'objectiu d'assolir la finalitat prevista a l'article 3.1) del mateix text: integrar i simplificar els diversos tràmits sectorials en un procediment comú.

Si bé és cert que en la disposició final primera del projecte es fa una remissió expressa, en tot allò no previst al Decret, a la Llei 3/1998, de 27 de febrer i el Decret 136/1999, de 18 de maig, el Síndic entén que incorporar al text del projecte una redacció més concreta dels tràmits a seguir, en relació amb l'autorització ambiental, aportaria més nitidesa al projecte, que, en alguns aspectes, considera una mica obscur.

En aquest sentit, i pel que fa a la tramitació de les corresponents autoritzacions administratives, el Síndic entén que caldria fer esment de l'informe preceptiu i vinculant que ha d'emetre l'ajuntament, als efectes de la proposta de resolució de la ponència ambiental i al termini per presentar al·legacions a aquesta proposta, abans que l'òrgan energètic emeti la corresponent resolució sobre la sol·licitud d'autorització administrativa.

L'article 20 regula la posada en marxa de la instal·lació i no s'hi esmenten les exigències derivades del règim de control ambiental (inicial i posteriors de caràcter periòdic) a què queden sotmeses les activitats de l'Annex I de la Llei 3/1998, de 27 de desembre, previstes al Capítol I del Títol 5 del Decret 136/1999, de 18 de maig.

El 8 de març de 2001, amb les mocions 65/VI i 66/VI, sobre política ambiental, aprovades pel ple d'aquest Parlament, s'instà al Govern de la Generalitat a retirar el mapa eòlic, a fi de confeccionar-ne un de nou que tingués en compte les al·legacions presentades, en especial les que fan referència als espais protegits o d'interès cultural, i impulsar un veritable diàleg al territori.

L'1 d'agost de 2001, el Síndic rebé la resposta del Departament a les consideracions formulades i, constatà que, en la confecció del nou projecte, el Departament havia incorporat els suggeriments del Síndic en relació amb l'exclusió de la implantació de l'energia eòlica en els parcs naturals en projecte i en relació amb alguns dels aspectes esmentats sobre la redacció més entenedora dels articles del decret que regulen la tramitació de les corresponents autoritzacions administratives.

Així mateix, el Síndic comprovà que, amb el nou projecte de decret, de conformitat amb el marc normatiu vigent derivat de la Llei 3/1998, de 27 de febrer, els parcs eòlics estan sotmesos a llicència ambiental, i és l'ajuntament l'Administració competent per resoldre la sol·licitud d'aquesta llicència.

Pel que fa al suggeriment sobre les condicions eòliques de viabilitat, el Síndic constatà que, si bé en la nova redacció del projecte de decret consta que l'acreditació de les mitjanes de vent s'ha d'efectuar en qualsevol cas, sense distingir si el projecte d'instal·lació afecta una zona d'implantació condicionada o una de compatible, en el projecte del mapa d'implantació ambiental de l'energia eòlica s'incorpora la redacció inicial d'exigir aquestes mitjanes de vent tan sols en zones d'implantació condicionada.

En aquest sentit, el Síndic considera que la redacció del mapa, en relació amb el potencial eòlic, s'hauria de coordinar amb el que disposa el projecte de decret regulador de la implantació de l'energia eòlica a Catalunya i, per tant, hauria d'incorporar que l'acreditació de les mitjanes de vent s'ha d'efectuar en qualsevol cas.

Queixes núm. 3645/98 i 2998/99

Disconformitat amb l'autorització de dues centrals eòliques

Dues entitats ecologistes es van dirigir al Síndic per posar de manifest la seva disconformitat amb la instal·lació de dues centrals eòliques, una a l'Auleda, entre els municipis de la Jonquera i Cantallops (queixa núm. 3645/98) i l'altra a la serra del Mirador, a l'Alforja (queixa núm. 2998/99). Consideraven que aquest establiment era incompatible amb el patrimoni natural de la zona, que calia preservar.

En resposta al requeriment d'informació formulat, el Departament de Medi Ambient respongué que el projecte del parc eòlic a l'Auleda estava pendent de completar el mapa eòlic de Catalunya.

El 25 de gener de 2001, el portaveu del Departament manifestà que, en l'àmbit de les seves competències, continua tramitant els projectes de parcs eòlics situats en zona compatible, segons el mapa d'implantació ambiental de l'energia eòlica, si bé cal tenir en compte que les autoritzacions necessàries per autoritzar-ne el funcionament són competència municipal i del Departament d'Indústria, Comerç i Turisme.

Pel que fa al projecte de parc eòlic «lo Molló», a l'Alforja, el Departament informà que estava pendent de l'avaluació d'impacte ambiental i de la proposta de resolució. Aquests tràmits corresponen a la ponència ambiental.

Amb aquesta informació, el Departament facilità al Síndic el projecte de decret regulador i el mapa d'implantació de l'energia eòlica a Catalunya. L'estudi d'aquesta documentació va donar lloc a les consideracions que introdueixen el relat d'aquestes queixes.

El Síndic comunicà als promotors aquestes consideracions i el determini adoptat pel Departament, i donà per finalitzada la intervenció en data 15 d'octubre de 2001.

5. INFORMACIÓ AMBIENTAL

5.1. La condició jurídica d'interessat en els expedients administratius que afecten el medi ambient

El Síndic va tenir ocasió de tractar del concepte d'interessat a l'Informe corresponent a l'exercici de 1997, arran de l'estudi de diferents queixes presentades per consumidors per actuacions de l'Administració competent en matèria de disciplina de consum. Aleshores assenyalà que el fet que l'Administració tutelar en matèria de disciplina de consum no fos competent per dictar una resolució que obligués l'autor d'una infracció a rescabalar el consumidor, sinó només a sancionar-lo, conduïa al resultat que, tècnicament, el denunciant no pogués ser considerat part interessada. No obstant això, el Síndic recomanà a l'Administració que informés adequadament el consumidor sobre aquestes qüestions, les accions legals a què pot recórrer per defensar els seus interessos o la possibilitat de sol·licitar la intervenció de la Junta Arbitral de Consum.

a) Interès individual

Les queixes que posen de manifest el desconeixement de les possibles actuacions de l'Administració per resoldre les molèsties denunciades pel funcionament d'una activitat van conduir el Síndic a formular la següent reflexió (vegeu queixa núm. 3520/1999).

Si bé és cert que no tots els denunciants tenen la condició jurídica d'interessats en el procediment, la situació jurídica d'alguns d'ells, de vegades, encaixa en certs supòsits de legitimació previstos a l'article 31 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú, per gaudir de la condició d'interessat.

Així doncs, la doctrina distingeix entre el *denunciant simple*, que es limita a informar l'Administració d'uns fets presumptament constitutius d'infracció administrativa, per la qual cosa té un mer interès a la legalitat, és a dir, un interès perquè hi hagi una aplicació correcta de la normativa, com el que hi pot tenir qualsevol ciutadà; i el *denunciant qualificat,* que té la condició d'interessat, quan el seu dret o interès legítim pot resultar afectat per la resolució que en el procediment tramitat es dicta.

La clau, doncs, per determinar si ens trobem davant d'un denunciant o l'altre està a determinar si la resolució que s'adopta pot arribar a produir un efecte positiu en l'esfera jurídica del denunciant, ja sigui atorgant-li un benefici o eliminant-li una càrrega. Si això ho traslladem a l'àmbit de les activitats molestes, les actuacions i determinacions que pot adoptar l'administració serien susceptibles de produir un efecte positiu en el denunciant en el cas que s'acordés la possible paralització o clausura d'una activitat, o l'adopció de mesures correctores.

b) Interès col·lectiu o difús

A banda de l'interès legítim que pot tenir una persona a títol individual, també ens cal examinar l'interès col·lectiu o difús, entès com el que correspon a un col·lectiu de persones indeterminades, sense vincle jurídic entre elles, agrupades en un ens associatiu, amb l'objecte, per exemple, de la protecció i defensa del medi ambient (vegeu queixa núm. 3823/00).

Inicialment és difícil reconèixer l'accés dels interessos difusos a la tutela judicial, si no és mitjançant l'acceptació explícita de l'acció pública a favor seu.

Aquest reconeixement s'ha produït almenys en les següents normatives: Llei de costes, Llei del règim del sòl i ordenació urbana, Llei de pesca fluvial, Llei de caça, o en l'àmbit del consum de béns i serveis.

L'article 31.2 de la Llei 30/1992 estableix que les associacions i organitzacions representatives d'interessos econòmics i socials són titulars d'interessos legítims col·lectius en els termes que la llei reconegui. D'altra banda, l'article 7.3 de la Llei orgànica del poder judicial determina que per a la defensa dels interessos col·lectius es reconeixerà la legitimació de les corporacions, associacions i grups que resultin afectats o que estiguin legalment habilitats per a la seva defensa i promoció.

En comparar aquests dos articles comprovem la insuficiència i imperfecció de l'article 31 de la Llei 30/1992 pel que fa al reconeixement dels interessos legítims col·lectius, en tant que no es reconeix legitimació als grups que resultin afectats i, a més, s'exigeixen requisits addicionals per al reconeixement de la legitimació col·lectiva, com és l'habilitació legal. Si a aquest fet afegim que per anar a la jurisdicció contenciosa administrativa s'ha d'esgotar la via administrativa prèvia, qualsevol limitació a la legitimació en aquesta darrera via podria influir negativament en l'atorgament de la tutela judicial. El Tribunal Suprem ha manifestat en diferents ocasions que no es poden admetre dos criteris de legitimació diferents, un de referit a la via administrativa i l'altre a la via processal.

La manca de desenvolupament de l'habilitació legal a què fa referència l'article 31.2 de la Llei 30/1992, en l'àmbit de la defensa genèrica del medi ambient, no facilita certament que les associacions que en tenen per objecte la defensa puguin ser considerades parts interessades en els procediments tant administratius com judicials, en els quals es dilucidin qüestions que puguin tenir relació amb la preservació del medi ambient.

Tanmateix, la sentència del Tribunal Constitucional 34/1994, de 31 de gener, ha fet un pas important per reconèixer legitimitat a les associacions ecologistes per comparèixer en els procediments administratius i judicials en defensa dels seus objectius socials.

La sentència en qüestió es pronuncia sobre la presumpta vulneració del dret fonamental a la tutela judicial efectiva reconegut a l'article 24 de la Constitució espanyola. L'associació ecologista recurrent reaccionava contra una interlocutòria que li denegava el dret a comparèixer com a acusació particular en unes diligències prèvies, incoades arran de la denúncia formulada per aquesta per un presumpte delicte de prevaricació comès per un òrgan d'una Administració autonòmica en la tramitació d'un procediment sancionador en matèria de caça, perquè no la considerava legitimada per exercir l'acció popular. L'associació no era considerada perjudicada directa i tampoc no tenia la condició de ciutadà.

El Tribunal Constitucional va reconèixer a l'associació la legitimació per exercir l'acció popular. El que és rellevant, però, d'aquesta sentència són les premisses bàsiques fixades pel tribunal *obiter dicta*, que comportaran el reconeixement dels interessos col·lectius o difusos, no únicament en el procediment contenciós administratiu, sinó també en el procediment administratiu. El Tribunal Constitucional assenyala que és evident que una associació ecologista té un interès legítim i personal a l'hora de vetllar pel correcte exercici de la potestat administrativa.

La doctrina continguda en aquesta sentència, com ha posat de manifest algun autor, té una inequívoca transcendència en l'àmbit del dret administratiu, perquè va més enllà d'allò que és estrictament penal per reconèixer a l'associació el caràcter d'interessat en via administrativa.

c) L'interès d'una associació de veïns que no pot ser «interessada» per disposició normativa

Finalment, en relació amb el concepte d'interessat, hauríem de fer esment d'una altra situació en què la

disposició normativa d'aplicació no reconeix als possibles ciutadans afectats la possibilitat de comparèixer com a interessats durant la tramitació d'un procediment.

En aquest cas ens referim a la preocupació manifestada per l'Associació de Veïns de Gavà-Mar davant, en la seva opinió, de la manca d'atenció de les autoritats aeronàutiques, redactores dels plans d'ampliació de l'aeroport de Barcelona, a les alternatives presentades per ells (vegeu seguiment de les queixes núm. 2398/99 i núm. 2422/99).

El Reial decret 2591/1998, de 4 de desembre, sobre l'ordenació dels aeroports d'interès general i la seva zona de servei, no preveu en el procediment a seguir per aprovar el pla director dels aeroports la compareixença dels veïns afectats com a interessats. En concret, l'article 5, apartat 3, de la norma estableix que els plans directors han de tenir l'informe de les administracions públiques afectades per la delimitació de la zona de servei de l'aeroport amb competència en matèria d'ordenació del territori i urbanisme.

El Síndic, en l'apartat de seguiment d'aquesta queixa que figura a l'Informe de l'any 2000 (vegeu BOPC, núm. 165, de 27 de març de 2001, pàgines 82 i 83) va invocar la comunicació de la Comissió al Consell, al Parlament europeu, al Comitè Econòmic i Social i al Comitè de les Regions, anomenada «Transport aeri i medi ambient: reptes del desenvolupament sostenible». Aquesta comunicació considera, entre d'altres aspectes, la possibilitat que als veïns dels entorns de l'aeroport se'ls reconegui el dret a exigir consultes i negociacions sobre la imposició de noves normes d'explotació. El Síndic ho va posar de manifest perquè es poguessin tenir en compte les observacions del grup de veïns, malgrat que aquest tràmit no és previst a la normativa que regula el procediment d'aprovació del pla.

Els veïns van tenir ocasió de reiterar les seves consideracions durant el període de 60 dies de consultes previ a l'elaboració de l'estudi d'impacte ambiental i durant el període d'informació pública a què fou sotmès el citat estudi.

La declaració d'impacte ambiental del projecte d'ampliació de l'aeroport de Barcelona, aprovada per resolució de 9 de gener de 2002, i publicada en el *Butlletí Oficial de l'Estat* núm. 16 de 18 de gener de 2002, preveu entre d'altres mesures, la creació d'una comissió de seguiment ambiental de les obres d'ampliació de l'aeroport.

Queixa núm. 3520/99

Una ciutadana interessada en el cessament de les molèsties pel soroll d'una ferralleria

La senyora X va presentar una queixa en disconformitat amb la manca de resposta i d'actuació de l'Ajuntament de Barcelona, en relació amb les molèsties pel soroll d'una empresa dedicada a la compravenda de ferralla situada a la vora de casa seva.

Atenent la sol·licitud d'informació, l'Ajuntament indicà que l'empresa no tenia llicència municipal d'activitat, per la qual cosa el 10 de juliol de 2000 se li va conferir vista de l'expedient com a tràmit previ a la resolució relativa a la declaració de clandestinitat de l'activitat.

La informació facilitada per l'Ajuntament assenyalava que el 4 de gener de 2001 havia estat notificada l'audiència a la interessada, i que quedava pendent de notificació l'ordre de cessament en l'exercici de l'activitat. Així mateix, indicava que, esgotats els terminis per al compliment de l'ordre, si esqueia s'instruiria un expedient sancionador.

A la vista de la informació obtinguda, el Síndic considerà que s'havia produït una certa duplicitat de tràmits, aparentment innecessària i sense cap nova dada que la justifiqués, en tant que hi havia hagut una notificació del tràmit de vista i una ulterior notificació del tràmit d'audiència, quan totes dues van íntimament lligades.

Per aquest motiu, el Síndic considerà que aquest fet alentia un procediment, el de clausura d'una activitat clandestina, que, atesa la seva finalitat, havia de ser resolt amb celeritat.

D'altra banda, també recordà que l'incompliment d'una resolució que ordeni el tancament o cessament de l'activitat no necessàriament ha de generar la incoació d'un procediment sancionador. De fet, ens trobem davant d'un acte administratiu resolutori, que l'Administració ha d'executar.

Pel que fa a la condició d'interessada de la denunciant, l'Ajuntament no compartia aquesta apreciació pel fet que, al seu criteri, no ens trobem davant d'un procediment contradictori, i l'acció pública subsumeix els interessos particulars a favor de l'interès públic prevalent; alhora al·legava la necessitat de respectar les disposicions de la Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal.

Respecte d'això, el Síndic tornà a formular determinades consideracions sobre la condició d'interessada de la denunciant, que fonamentà en doctrina jurisprudencial.

En resposta a l'escrit del Síndic, l'Ajuntament es limità a informar que el 10 de juliol de 2001 havia estat dictada l'ordre de precintament, contra la qual s'havia interposat recurs.

Els familiars de la interessada ens informaren que l'empresa seguia funcionant en unes condicions tals que els dificultava poder gaudir del seu habitatge amb una mínima qualitat de vida.

En conseqüència, el Síndic es va adreçar novament a l'Ajuntament i féu esment que les reflexions formulades sobre el concepte d'interessat no semblaven haver estat mereixedores d'atenció pel fet que no se n'havia obtingut cap resposta, i assenyalà que el principi d'eficàcia en l'actuació administrativa i la presumpció de legalitat dels actes administratius s'han de traduir en una lògica executivitat immediata d'aquests.

També recordà que si bé és possible suspendre l'executivitat d'un acte, la darrera jurisprudència del Tribunal Suprem en aquesta qüestió és del parer de mantenir la clausura temporal de l'activitat, en tant que l'interès empresarial no es pot anteposar a l'interès

general o públic, concretat en el fet de no permetre les activitats que no hagin estat prèviament autoritzades o de garantir la tranquil·litat dels veïns d'una zona per causa d'un alt índex de contaminació acústica.

En el moment de cloure aquest Informe, el Síndic està a l'espera del determini de l'Ajuntament.

Queixa núm. 3823/00

La condició d'interessat d'una entitat ecologista

Una entitat ecologista manifestà al Síndic la seva disconformitat amb la resolució dictada pel Departament d'Indústria, Comerç i Turisme per la qual se li denegava la condició d'interessat en el procediment d'autorització administrativa, prèvia a la instal·lació de la central de generació d'energia elèctrica de cicle combinat de gas, per construir al terme municipal de Móra la Nova.

Estudiada la fonamentació de la resolució, el Síndic va admetre a tràmit la queixa i formulà tot un seguit de consideracions –que descrivim en el tema que emmarca l'exposició d'aquesta queixa–, per la qual recomanava reconsiderar la decisió adoptada i es reconegués l'entitat com a part interessada en el procediment.

El Departament informà el Síndic que, un cop analitzada aquesta qüestió en fase de recurs d'alçada, s'havia arribat a la mateixa conclusió que l'exposada per la Institució, motiu pel qual es van donar per finalitzades les actuacions realitzades.

Seguiment de les queixes núms. 2398/99 i 2422/99

(pàg. 82 i 83 del BOPC núm. 165, de 27 de març de 2001)

L'activitat de l'aeroport de Barcelona provoca molèsties per sorolls als veïns de la urbanització Gavà-Mar

El conseller de Política Territorial i Obres Públiques, en resposta a les consideracions del Síndic, manifestà el seu acord amb la proposta d'aquesta Institució d'establir uns criteris de compatibilitat entre el desenvolupament urbanístic, el desenvolupament sostenible del territori i la qualitat de vida dels veïns dels aeroports.

Igualment donava compte de la modificació del Pla general metropolità per tal d'adequar-lo al caràcter de sistema de domini públic de l'àrea afectada pel Pla director i desqualificar terrenys destinats a usos públics i privats afectats per l'ampliació, així com també de l'obtenció preceptiva d'informes previs a determinades actuacions urbanístiques que poguessin ser afectades per l'ampliació de l'aeroport i en tant no es disposés de la declaració d'impacte ambiental.

Pel que fa referència al Pla director de l'aeroport de Sabadell, el conseller informà que en les revisions del planejament general dels municipis pròxims s'ha evitat la previsió de nous sectors residencials propers a la zona aeroportuària.

Com a conseqüència d'una visita al Síndic de Greuges de l'alcalde de Gavà informant del contingut de les al·legacions que aquest municipi havia presentat a l'estudi d'impacte ambiental de l'ampliació de l'aeroport de Barcelona, ens vam dirigir a la Delegació del Govern a Catalunya i al conseller de Política Territorial i Obres Públiques, demanant que aquestes fossin tingudes en compte en la mesura que no es comprometessin la seguretat de l'activitat aeronàutica i les bones pràctiques en la gestió d'aquelles instal·lacions.

La delegada respongué que havia fet arribar les nostres observacions al director general de l'organisme Aeropuertos Españoles y Navegación Aérea (AENA). Per la seva part el conseller, en síntesi, contestà fent un breu resum de la part més significativa de l'estudi d'impacte ambiental en allò que fa referència al tema tractat i manifestant que la configuració de les pistes que estudia AENA, consistiria en reservar la nova pista pels aterratges en direcció nordest a sudoest, la qual cosa no afectaria a l'espai aeri situat sobre el municipi de Gavà. Finalitzava el conseller manifestant la voluntat del departament de fer un seguiment tant de les obres, com del compliment de l'estudi d'impacte ambiental.

En aquest estat, el Síndic donà per finalitzada la seva intervenció en aquest assumpte.

Amb posterioritat, en el BOE núm. 16 de 18 de gener de 2002, s'ha publicat la declaració d'impacte ambiental corresponent al projecte d'ampliació de l'aeroport de Barcelona.

El Síndic, en les seves conclusions preliminars sobre aquest afer recollides en l'Informe corresponent a l'any 1999, plantejava diverses recomanacions d'actuació (vegeu «Els aeroports i el seu entorn residencial: qüestions de seguretat i molèsties als veïns», al BOPC núm.34, de 24 de març de 2000, pàgines 101 a 103).

Recordem breument aquelles recomanacions: que s'establissin els llindars de soroll i els procediments aeronàutics menys agressius; que s'escoltessin l'opinió i les propostes dels veïns afectats; que les administracions amb competències urbanístiques i territorials actuessin amb rigor en el planejament de les zones properes a les instal·lacions aeroportuàries i que, entre altres actuacions possibles, s'exigís i verifiqués el compliment de la normativa NBE-CA-88, que estableix les condicions d'aïllament acústic dels habitatges.

L'estudi d'impacte ambiental recentment publicat preveu, entre d'altres, les mesures següents a adoptar:

1. En el termini d'un any des de la publicació de l'estudi:

Determinar si la configuració oest es pot adoptar com a preferent, d'acord amb les condicions de seguretat aeronàutica i de les empremtes sonores que serviran per aplicar les mesures d'aïllament acústic.

2. En el termini de dos anys:

Elaborar un pla d'aïllament acústic per als habitatges afectats per les isòfones allà definides i que disposin de llicència amb anterioritat a la publicació de la declaració d'impacte ambiental. L'objectiu és que a l'interior s'hi compleixin els requeriments establerts per l'esmentada NBE-CA-88.

El finançament dels treballs d'aïllament serà a càrrec del promotor de les obres d'ampliació i es prioritzaran els habitatges afectats per la nova pista.

Abans d'entrar en servei la nova pista s'elaborarà un pla de control i gestió de les operacions d'enlairament i aterratge per tal de minimitzar l'impacte acústic.

Les administracions competents en matèria d'urbanisme i ordenació territorial hauran d'adaptar les determinacions d'ús i edificació existents en el planejament vigent a les afectacions que resultin de l'empremta sonora i al conjunt de servituds aeronàutiques.

Es crea la denominada Comissió de Seguiment Ambiental de les Obres d'Ampliació de l'Aeroport, en què seran representades diverses administracions d'àmbit estatal, autonòmic i local. No obstant això, observem que malgrat la directa afectació del municipi de Gavà per les obres d'ampliació i possibles afectacions mediambientals, l'Ajuntament de Gavà no s'inclou com a membre de l'esmentada comissió de seguiment. Igualment l'Associació de veïns de Gavà-Mar, com a collectiu més directament afectat per les molèsties que pugui ocasionar l'ús de la futura pista, tampoc figura com a membre de la comissió de seguiment.

Una de les funcions de la comissió de seguiment és l'aprovació del pla d'aïllament acústic i controlar-ne l'execució. No diu res quant al temps d'activitat d'aquesta comissió, però, si ens atenim a la seva pròpia denominació i al fet que ha d'emetre informes semestrals durant tres anys des de l'acta de recepció de les obres, semblaria que neix amb vocació de caducitat.

En aquest respecte, entenem convenient invocar la Comunicació de la Comissió anomenada «Transport aeri i medi ambient: reptes del desenvolupament sostenible» pel que fa a l'apartat que transcrivim: «L'establiment d'un òrgan en què tots els grups interessats sigui representats equitativament per discutir la bona pràctica en aquest àmbit de la Comunitat contribuiria a evitar els nivells més baixos de mínim comú denominador i afavoriria un grau d'harmonització raonable sense recórrer a la legislació. Aquesta 'guia de bona pràctica' pot, amb el temps, esdevenir un codi de bona conducta sobre normes d'explotació».

Es per això, que creiem que la inclusió tant de l'Ajuntament de Gavà, com dels veïns més directament afectats en la comissió de seguiment i el manteniment d'aquesta amb caràcter permanent pot contribuir a una millor gestió de la instal·lació aeroportuària i dels conflictes que pugui ocasionar.

5.2. L'exercici del dret d'accés a la informació ambiental

A l'Informe corresponent a l'exercici de 2000 ens vam referir a la Llei 38/1995, de 12 de desembre, reguladora del dret d'accés en matèria de medi ambient

Enguany ens hi tornem a referir per tal d'oferir una visió pràctica del que pot ser objecte de l'àmbit d'aplicació d'aquesta llei o no ser-ho.

Abans, però, considerem necessari fer-nos ressò, en l'àmbit internacional, del Conveni sobre accés a la informació, participació pública en el procés de presa de decisions i accés als procediments judicials en matèria de medi ambient, elaborat per la Comissió Econòmica per a Europa de les Nacions Unides i adoptat a la conferència ministerial reunida a Aarhus (Dinamarca) el 25 de juny de 1998, conegut per Conveni d'Aarhus.

Entre els països signants d'aquest conveni s'hi troben tots els estats membres de la Unió Europea, a més de la mateixa Comunitat. Disset països ja l'han ratificat, motiu pel qual, i d'acord amb les seves disposicions, va entrar en vigor el 30 d'octubre de 2001.

El procés de ratificació per part de l'Estat espanyol ja s'ha posat en marxa, i es preveu el dipòsit de l'instrument de ratificació en el segon semestre de l'any 2002, per la qual cosa el Conveni hauria d'entrar en vigor a Espanya una vegada publicat al BOE.

L'adopció d'aquest conveni té com a objecte protegir el dret de cada persona, de les generacions presents i futures, a viure en un medi ambient que permeti garantir la salut i el benestar. Per aquest motiu, cada part contractant del conveni garantirà els drets d'accés a la informació sobre el medi ambient, la participació del públic en la presa de decisions respecte de l'autorització d'activitats que hi tinguin un efecte important i l'accés a la justícia en els assumptes ambientals.

L'adopció d'aquest conveni comportarà, sens dubte, la necessitat d'introduir millores o modificacions a l'ordenament comunitari i intern en les matèries objecte del conveni.

A aquest efecte, a nivell comunitari ja es treballa en la substitució de la Directiva 90/313/CE del Consell, de 7 de juny de 1990, sobre llibertat d'accés a la informació en matèria de medi ambient, amb l'objecte de corregir les mancances observades en l'aplicació de la directiva, preparar el camí de la ratificació per la Comunitat Europea del Conveni d'Aarhus i adaptar la directiva als avenços de les tecnologies de la informació. En aquest sentit, es tramita una proposta de directiva relativa a l'accés del públic a la informació mediambiental, així com també una proposta de directiva per la qual s'estableixen mesures per a la participació del públic en l'elaboració de determinats plans i programes relacionats amb el medi ambient.

a) L'accés a la informació

L'accés a la informació en matèria de medi ambient ha de ser facilitat per l'Administració competent, llevat que l'objecte de la sol·licitud incorri en un dels motius taxats a la Llei 38/1995 per a la denegació (vegeu queixa núm. 1921/00).

b) La denegació d'accés a la informació

La petició d'accés a un estudi de les zones de sòl urbanitzable programat, que a parer de la promotora de la queixa afectava una zona de gran valor ambiental, motivà l'anàlisi de quin havia de ser el règim jurídic d'aplicació a la sol·licitud (vegeu queixa núm. 986/01).

L'objecte del dret d'accés a la informació sobre el medi té una vessant material (béns naturals objecte d'informació) i una de funcional (activitats o mesures administratives que afectin o puguin afectar aquests béns

naturals, o destinades a protegir-los). És en aquesta vessant funcional que el Síndic va entendre que calia considerar aquesta demanda d'informació.

L'article 2 de la Directiva 90/313/CEE del Consell, de 7 de juny de 1990, descriu què s'entén per informació sobre medi ambient en termes similars a la transposició efectuada a l'article 2 de la Llei 38/1995.

El Tribunal de Justícia de la Comunitat Europea, a l'assumpte C-321/96, es pronuncià sobre com cal interpretar la referència que l'article 2 de la directiva fa a les «... mesures administratives de gestió del medi ambient...».

Aquesta sentència es va dictar a conseqüència d'una qüestió prejudicial plantejada per un òrgan jurisdiccional alemany, en relació amb una demanda presentada per un ciutadà que va veure com es va desestimar la seva sol·licitud d'un informe emès per l'autoritat competent en matèria d'ordenació paisatgística, en el procediment d'aprovació del pla de construcció d'una variant.

El tribunal interpreta quines mesures administratives s'han de considerar informació sobre medi ambient. En aquest sentit, assenyala que n'hi ha prou amb el fet que un informe de l'Administració constitueixi un acte que pugui afectar o protegir l'estat d'algun dels sectors del medi ambient a què es refereix la Directiva. I això és així si l'informe pot influir en la decisió d'aprovació d'un pla de construcció.

Tenint en compte aquesta interpretació, el Síndic considerà que la demanda d'informació hi tindria cabuda en el cas que l'estudi sol·licitat influís en l'adopció d'un acte administratiu concret que afectés el sòl.

D'aquesta manera, només seria possible entendre que hi ha una actitud de l'Administració que afecta el dret d'accés a la informació, si en el procés d'aprovació d'un determinat pla urbanístic, tenint coneixement de l'existència d'aquest estudi que influeix en la decisió municipal, aquest fos sol·licitat i denegat.

Tanmateix, a la vista de l'informe municipal, aquesta decisió administrativa, en el marc, per exemple, del procés per a l'aprovació d'un pla urbanístic que desenvolupés la qualificació atorgada pel pla general metropolità a la zona en qüestió, encara no s'havia donat.

Per aquest motiu, el Síndic considerà justificada la denegació, per bé que considerà que calia comunicar a la promotora les raons que avalaven la denegació.

c) La difusió d'informació

D'altra banda, hem d'assenyalar la preocupació manifestada pel Síndic perquè la difusió dels avisos pertinents als consumidors, a partir de la detecció de la pèrdua de potabilitat de les aigües, arribi amb la màxima celeritat a tota la població del municipi (vegeu seguiment de la queixa núm. 885/00).

En aquest sentit, el Síndic va assenyalar que, si bé l'article 68 de la Llei 15/1990, de 9 de juliol, d'ordenació sanitària de Catalunya, disposa que els ajuntaments són competents per prestar els serveis necessaris per complir les responsabilitats mínimes en relació amb les normes i plans sanitaris relatius al control sanitari del medi ambient, com pot ser l'abastament d'aigües, cal no oblidar tampoc que l'article 8 apartat l) de la citada llei atribueix al Servei Català de la Salut l'activitat de control sanitari de prevenció de riscos per a la salut derivats de la contaminació del medi ambient i, en concret, de les aigües.

Per tant, l'exercici d'aquesta competència compartida requeriria que es vehiculessin els mecanismes necessaris per tal que els autocontrols de les aigües que efectuen els ajuntaments o entitats gestores es posessin també en coneixement del Departament de Sanitat. D'aquesta manera, aquest podria comprovar immediatament, a la vista dels resultats analítics facilitats, si l'autoritat municipal ha difós entre els consumidors els avisos pertinents i la fórmula emprada en l'execució material de la difusió.

El Síndic indicà al Departament que aquesta difusió hauria de ser realitzada a partir de la detecció de la pèrdua de potabilitat de les aigües reflectida en els autocontrols, a banda de la detecció obtinguda a partir de les determinacions analítiques fetes a través de les delegacions territorials del Departament.

El Síndic considerà que el Departament hauria de comunicar als ajuntaments el contingut mínim de la informació a difondre a la població quan es detectessin concentracions de substàncies no desitjades superiors a les fixades a la normativa, i recomanar els sistemes més efectius perquè la difusió arribés a tota la població, tant si són veïns del municipi com residents temporals, sens perjudici de la utilització d'altres mecanismes que l'ajuntament estimés més adients.

D'aquesta manera a l'hora d'efectuar la supervisió dels autocontrols, el Departament de Sanitat i Seguretat Social podria reclamar immediatament a l'ajuntament que l'informés dels mecanismes de difusió emprats, gairebé amb la certesa de l'automatisme amb què hauria funcionat la detecció de les substàncies no desitjades i la subsegüent difusió d'informació als consumidors.

La preocupació manifestada pel Síndic en relació amb aquest assumpte rau en l'interès d'assegurar una efectiva comunicació del risc a la població afectada per una manca de potabilització de l'aigua, d'acord amb els principis de precaució i transparència i del marc normatiu establert. Així també, la Directiva 98/83/CE del Consell de 3 de novembre de 1998, relativa a la qualitat de les aigües destinades al consum humà, pendent de transposició, persegueix amb èmfasi la informació sense demora als consumidors quan l'aigua destinada al consum humà pugui constituir un perill potencial per a la salut humana.

Queixa núm. 1921/00

Dificultats a l'hora de sol·licitar determinada informació urbanística i ambiental

El senyor X, actuant en nom i representació d'una empresa, exposà al Síndic la seva disconformitat amb la decisió de l'Ajuntament de Serós de no permetre-li d'obtenir còpies de la documentació corresponent a la llicència municipal d'obres atorgada a favor d'una al-

tra empresa, així com també de la documentació relativa a la memòria sobre els processos productius, els residus que produeix i l'impacte ambiental.

Es va demanar informe a l'Ajuntament, que va comunicar, en síntesi, que havia denegat aquesta sol·licitud pel fet que el sol·licitant no explicitava el motiu legítim de la sol·licitud ni l'ús que en volia fer.

Respecte d'això, el Síndic va recordar a l'Ajuntament les vies d'accés a la informació i a la consulta dels expedients administratius, a banda del dret d'accés reconegut a l'article 105, apartat b) de la Constitució Espanyola, l'exercici del qual regula l'article 37 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú.

En aquest sentit, s'assenyalà que la legislació vigent a Catalunya en matèria d'urbanisme reconeix l'acció pública per exigir l'observança de la legislació urbanística, la qual no es pot exercir si no es té accés a la informació i s'obtenen còpies dels documents sol·licitats.

D'altra banda, el dret a obtenir informació en matèria ambiental és reconegut a la Llei 38/1995, de 12 de desembre, del dret d'accés a la informació en matèria de medi ambient. Els motius de denegació són els que figuren de forma taxada a l'article 3 de la citada llei, i no cap altre.

L'Ajuntament de Serós ens donà a conèixer que acceptava íntegrament els raonaments formulats, per la qual cosa el Síndic va donar per finalitzades les actuacions.

Queixa núm. 986/01

La necessària motivació d'una denegació d'informació ambiental

Una entitat ecologista s'adreçà al Síndic per posar de manifest la seva disconformitat pel fet de no haver obtingut resposta a la sol·licitud presentada a l'Ajuntament de Gavà, per rebre còpia d'un estudi de les zones de sòl urbanitzable programat que, al seu parer, afectava una zona de gran valor ambiental.

L'entitat assenyalava que havia transcorregut el termini establert per la normativa d'accés a la informació ambiental, sense haver rebut resposta en relació amb la petició, ja fos facilitant la informació o notificant la desestimació de la demanda.

Admesa a tràmit la queixa, es demanà informe a l'Ajuntament, que va contestar fent-nos saber que s'havia donat resposta expressa a l'entitat, a la qual es denegava la informació pel fet que no formava part de cap expedient administratiu.

Seguidament, l'informe municipal assenyalava que l'estudi objecte de petició era un treball inicial d'informació, documentació i preparació d'uns possibles i futurs actes o planejaments urbanístics més concrets, i de desenvolupament de les zones que el pla general metropolità qualifica de sòl urbanitzable no programat, instruments urbanístics que no se sap si es faran, quan es faran ni quin serà el seu contingut inicial.

Per aquest motiu, l'Ajuntament entenia que la matèria i normativa a aplicar era la urbanística i la general reguladora del procediment administratiu, les quals preveuen unes tècniques i procediments de tramitació i aprovació que garanteixen el compliment dels principis de legalitat, transparència i participació ciutadana, que l'Ajuntament respectaria en cas que s'optés per desenvolupar urbanísticament els esmentats sectors.

A partir de la informació obtinguda, el Síndic es plantejà si el règim jurídic aplicable a la sol·licitud era el que deriva de la Llei 38/1995, de 12 de desembre, del dret d'accés a la informació en matèria de medi ambient i, en aquest cas, si la inaplicació d'aquest règim havia provocat un supòsit d'indefensió en el qual era possible la intervenció de la Institució.

Realitzat el corresponent estudi, el Síndic assenyalà que no hi havia hagut una vulneració del dret, per bé que la resolució administrativa dictada en què es denegava la petició no s'ajustava a l'exigència de motivació.

Per aquest motiu, el Síndic va suggerir a l'Ajuntament de Gavà que motivés la resolució administrativa denegatòria, a la vista de les consideracions formulades.

L'Ajuntament va fer arribar al Síndic còpia de l'escrit tramès a la promotora de la queixa, en què se li feien avinents els motius pels quals se li denegava la sollicitud, amb la qual cosa, i havent estat acceptat el suggeriment, es van donar per finalitzades les actuacions.

Seguiment de la queixa núm. 885/00

(pàg. 77 i 78 del BOPC núm. 165)

Informació sobre la potabilitat de les aigües

El Departament de Sanitat informà el Síndic de les actuacions realitzades en matèria de difusió de la informació. En aquest sentit, les actuacions específiques d'informació i educació sanitària en relació amb els grups poblacionals de risc són realitzades per mitjà dels metges i pediatres d'assistència primària, que recomanen a aquests grups que s'abstinguin de consumir aigua de les xarxes afectades. D'altra banda, s'entén que la difusió de la informació a la població en general recau en les entitats municipals, en tant que responsables de la prestació del servei d'abastament d'aigua.

Tanmateix, la Institució valorà positivament el fet que el Departament hagués reconsiderat el procediment seguit per a la difusió d'informació. D'aquesta manera, des del 8.2.2001 el director general de Salut Pública va donar instruccions a les delegacions territorials per tal que quan es detectessin incompliments dels nivells establerts a la reglamentació tecnicosanitària, en la notificació als ajuntaments dels resultats analítics del Departament, s'indiqués de forma expressa la necessitat d'informar-ne la població, i posteriorment, efectuar un seguiment sobre la fórmula emprada per l'ajuntament per comunicar aquesta informació.

Quant a la sol·licitud d'informació sobre la qualitat de les aigües, el Departament assenyalà que calia formular la petició a les empreses gestores, ja que, a banda

que són les que disposen del registre dels resultats dels autocontrols obligatoris –revisats pel Departament mitjançant inspeccions–, són les responsables de prendre les mesures perquè els resultats siguin de coneixement públic.

A la vista de la informació facilitada, el Síndic estimà convenient adreçar-se novament al Departament per assenyalar que, de resultes del programa de vigilància, en virtut del qual se supervisen els autocontrols efectuats pels ajuntaments o entitats gestores, el Departament ha de disposar dels resultats d'aquestes anàlisis, les quals han de constar en un registre a disposició de l'Administració sanitària competent durant el termini fixat a la normativa. Per aquest motiu, el Síndic entenia que davant les peticions d'informació sobre la qualitat de les aigües de consum públic els peticionaris no haurien de ser derivats a cadascun dels municipis.

El Síndic també formulà diferents consideracions tendents a aconseguir una automaticitat entre la detecció de la pèrdua de la potabilitat de l'aigua i la subsegüent difusió d'informació als consumidors.

En el moment de finalitzar aquest informe, el Síndic està pendent de conèixer el determini del Departament en relació amb aquestes consideracions.

5.3. La informació que apareix en el curs de la tramitació d'un procediment administratiu amb incidència ambiental

a) La Llei 3/1998, de 27 de febrer, de la intervenció integral de l'administració ambiental

A l'Informe corresponent a 1999 vam fer referència expressa al règim jurídic de comunicació prèvia previst per a les activitats considerades de menor incidència ambiental. Aquest règim suposa una tramitació molt més àgil per a la posada en marxa d'aquestes activitats, cosa que s'adiu amb una de les finalitats de la Llei per reduir les càrregues administratives dels particulars i agilitar els procediments administratius; però, alhora, assenyalàvem que la baixa incidència ambiental d'aquestes activitats no es corresponia amb una escassa conflictivitat social respecte a les molèsties que generen als veïns, en tant que, sovint són les més denunciades davant la Institució.

També vam apuntar que molts ajuntaments havien aprovat ordenances pròpies en matèria d'obertura d'establiments i control d'activitats, i a l'empara de l'article 41.3 de la Llei 3/1998, havien substituït el règim de comunicació pel sistema d'establir llicència d'obertura d'establiment o permís municipal ambiental.

Són moltes les ordenances municipals que s'han anat aprovant al llarg d'aquests anys, des de la publicació de la Llei 3/1998, i que s'han publicat als diferents butlletins oficials de la província.

També entitats locals supramunicipals han dictat ordenances tipus en aquesta matèria, a les quals s'han anat acollint diferents ajuntaments. Podem citar l'Ordenança reguladora de la intervenció integral de l'administració municipal en les activitats i instal·lacions, de la Diputació de Barcelona, o l'Ordenança municipal d'obertura d'establiments i control d'activitats del Consell Comarcal del Berguedà; i en el camp autonòmic, la resolució del Departament de Medi Ambient per la qual s'aprova l'ordenança municipal tipus reguladora de la intervenció administrativa de les activitats en el marc de la Llei 3/1998.

Moltes ordenances municipals aprovades han establert, en el marc del que disposen els articles 92 i 96.6 del Decret 179/1995, de 13 de juny, pel qual s'aprova el Reglament d'obres, activitats i serveis dels ens locals, el règim aplicable a les activitats innòcues, que han sotmès al règim de comunicació prèvia.

A grans trets, el règim de comunicació prèvia comporta que el titular de l'activitat ha de presentar, amb una antelació mínima d'un mes a la data prevista per a l'inici, una comunicació a l'ajuntament acompanyada de la documentació normativament fixada, en funció de la tipologia. Durant aquest termini l'Ajuntament pot requerir l'interessat perquè esmeni les deficiències observades i deixar en suspens el dret a l'exercici de l'activitat fins que es produeixi la rectificació.

En el permís municipal ambiental, es desenvolupa una tramitació, que s'inicia amb la sol·licitud de permís acompanyada de la documentació normativament prevista, l'obertura d'un tràmit d'informació veïnal, l'emissió d'informe municipal, la proposta de resolució i la resolució d'atorgament o denegació.

L'aplicació del règim jurídic de permís municipal ambiental a la tramitació d'una sol·licitud de modificació d'una activitat per dedicar-se a la gestió de residus va motivar que el Síndic requerís l'ajuntament afectat que l'informés dels motius pels quals s'optava per aquest règim (vegeu queixa núm. 2195/01).

Segons el marc normatiu d'aplicació, format per la Llei 3/1998, el reglament de desplegament de la llei, aprovat per Decret 136/1999 de 18 de maig, i l'ordenança municipal en les activitats i instal·lacions, que havia fet seva l'ordenança tipus de la Diputació de Barcelona, restaven sotmeses al règim de permís municipal ambiental les activitats de baix impacte ambiental detallades a l'annex III del Decret, i al règim de llicència ambiental municipal les activitats que es figuren a l'annex II del Decret, considerades d'impacte ambiental moderat.

La gestió de residus i concretament les instal·lacions per valorar residus no especials o inerts s'incorporen a l'annex II.1 o annex II.2, en funció del nombre de tones de residus, per la qual cosa la tramitació de les autoritzacions és la que deriva del règim jurídic aplicable a les llicències municipals ambientals.

Aquest procediment, a diferència del que s'estipulava per a les activitats sotmeses al règim de permís municipal ambiental preveu, entre altres tràmits, la intervenció de l'òrgan ambiental competent de la Generalitat, mitjançant un informe que esdevé vinculant si és desfavorable o imposa mesures preventives, de control o de garantia.

Les activitats enunciades a l'annex IV.A del Decret es consideren activitats amb risc d'incendi. Per a aquests tipus d'activitats l'article 53 del Decret exigeix que a la sol·licitud d'autorització o de llicència s'inclogui la

documentació de seguretat en matèria de prevenció d'incendis determinada a l'annex IV.B del Decret. A més, aquestes activitats estan sotmeses, conforme preveu el títol de l'annex IV. A, a informe preceptiu del Departament d'Interior pel que fa a prevenció d'incendis.

La necessitat de complir aquestes previsions és el que el Síndic va posar de manifest en la tramitació de la queixa núm. 3244/01, que feia referència a una activitat inclosa a l'annex II.1 del Decret, codi 5.12b), relativa a perfums i productes de bellesa i higiene.

b) El procediment per a la concessió d'aigües

La no prossecució de l'acte de confrontació, tràmit previst en el procediment per a la concessió d'aigües, i la indefensió que, a judici dels promotors, això suposava, motivà la intervenció del Síndic, que es relata a la queixa 3794/2000.

En el desenvolupament d'aquest assumpte es veurà la importància que té, per a l'efectiva protecció de l'interès públic, el fet que en el moment de presentar el projecte constructiu s'iniciï la tramitació que prevegi d'obrir un tràmit d'informació pública, així com també la celebració d'un acte de reconeixement sobre el terreny del projecte presentat, per constatar-ne la viabilitat.

La finalitat fonamental de la informació pública és de posar en coneixement del conjunt de la ciutadania l'existència d'un procediment administratiu iniciat, la resolució del qual afecta l'interès general, i posar de manifest a l'Administració les possibles deficiències detectades, per tal de facilitar l'encert de la seva decisió.

Queixa núm. 2195/01

El règim jurídic aplicable en el procediment d'autorització d'una activitat

Diferents escrits de queixa presentats separadament per veïns de Masquefa exposaven al Síndic la disconformitat amb la manca d'actuació de l'Ajuntament per les molèsties produïdes per la pols de fusta generada per una empresa, situada davant dels seus habitatges. També, exposaven que les al·legacions presentades en conèixer la sol·licitud de modificació d'activitat de l'empresa, per tal d'instal·lar una planta de reciclatge de plàstics, vidre i equips electrònics, havien estat rebutjades per l'Ajuntament, que entenia que els temors que expressaven no eren fonamentats.

En resposta a la sol·licitud d'informació formulada pel Síndic, l'Ajuntament facilità la documentació relativa a la llicència objecte de tramitació. Aquesta documentació posava de manifest que el règim jurídic que s'havia tingut en compte per a la tramitació era el corresponent al permís municipal ambiental.

El Síndic posà en relleu que la gestió de residus i, concretament, les instal·lacions per a la valorització de residus no especials o inerts, resten sotmeses al règim de llicència ambiental, conforme al marc normatiu d'aplicació. Per aquest motiu, sol·licità informació a l'Ajuntament sobre els motius pels quals s'havia considerat aplicable el règim del permís municipal ambiental.

L'Ajuntament informà que havia considerat que l'activitat en qüestió, amb la seva ampliació, tenia més incidència, per la qual cosa havia decidit canviar el procediment d'autorització i tramitar-la conforme al procediment previst per a les activitats sotmeses a llicència municipal ambiental. D'altra banda, assenyalà que en aquesta tramitació es podrà efectuar una avaluació conjunta de les activitats, prenent com a referència el nou projecte presentat pel titular de l'empresa, i on es proposarà, si escau, l'adopció de les mesures correctores addicionals que durant la tramitació de l'expedient es determinin.

El Síndic va manifestar a l'Ajuntament el seu parer sobre el fet que seria durant la tramitació d'aquest nou expedient que caldria analitzar la viabilitat de l'activitat en qüestió i, si esqueia, les mesures que calgués adoptar per eradicar les molèsties denunciades. D'altra banda, també assenyalà que en els terminis d'informació pública i veïnal es podrien formular les al·legacions o suggeriments pertinents. Per aquest motiu, proposà a l'Ajuntament de Masquefa que comuniqués als veïns aquest canvi de procediment en la tramitació de l'autorització, si encara no ho havia fet.

Formulades aquestes consideracions, el Síndic va donar per finalitzades les seves gestions.

Queixa núm. 3244/01

Sol·licitud de llicència que requereix un informe preceptiu sobre prevenció d'incendis

La senyora X s'adreçà al Síndic en disconformitat amb la tramitació d'una sol·licitud de llicència ambiental d'una empresa de perfumeria que es pretenia instal·lar prop de casa seva.

La interessada considerava que l'activitat s'hauria d'exercir en un polígon industrial, on es podien complir els requisits per a aquesta activitat, del sector químic.

Admesa la queixa, es demanà informe a l'Ajuntament de Sant Pere de Torelló, el qual facilità la documentació relativa a la tramitació del procediment seguit.

Analitzada aquesta documentació, s'hi observà que l'activitat objecte d'autorització –fabricació de perfums i productes de bellesa i higiene– era una de les que el Decret 136/1999, de 18 de maig, pel qual s'aprova el Reglament general de desplegament de la Llei 3/1998, de 27 de febrer, de la intervenció integral de l'Administració ambiental, considera de risc d'incendi. Per a aquestes activitats la normativa exigeix que a la sollicitud de llicència o autorització s'adjunti una documentació de seguretat en matèria de prevenció d'incendis. D'altra banda, aquestes activitats estan sotmeses a informe preceptiu del Departament d'Interior pel que fa a la prevenció d'incendis.

Aquesta documentació específica no havia estat facilitada ni tampoc s'esmentava a l'informe tramès per l'Ajuntament.

Per aquest motiu, el Síndic recordà a l'Ajuntament la necessitat de complir, en la tramitació de la llicència objecte d'estudi i de forma prèvia a la resolució definitiva, les previsions establertes a la normativa.

En el moment de cloure aquest Informe, el Síndic espera la resposta de l'Ajuntament.

Queixa núm. 3794/00

La tramitació del procediment per a una concessió d'aigües

Una associació ecologista s'adreçà al Síndic posant de manifest la seva disconformitat amb el procediment seguit per l'Agència Catalana de l'Aigua (en endavant ACA) davant la sol·licitud presentada per una entitat per a la concessió i autorització d'aprofitament d'aigües.

En síntesi, l'associació manifestava que l'acte de reconeixement sobre el terreny per a la confrontació del projecte presentat pel promotor de l'activitat es va haver de suspendre i, malgrat la voluntat d'acabar-lo manifestada per tots els assistents a l'acte, llevat del promotor, el procediment havia prosseguit.

L'associació considerava que la no continuació de l'acte de confrontació impossibilitava fer constar les irregularitats i els errors del projecte promogut, i per aquest motiu sol·licitava que es paralitzés la tramitació del procediment fins que finalitzés l'acte de comprovació.

Pel que fa a la sol·licitud de paralització de la tramitació, el Síndic considerà que el tràmit d'audiència permetia al·legar aquesta possible insuficiència de dades que s'estimaven essencials per valorar l'expedient així com també la necessitat de procedir a la retroacció d'actuacions, per la qual cosa no s'estava en una situació d'indefensió que fes convenient instar la paralització del procediment.

L'informe facilitat per l'ACA, a requeriment del Síndic, assenyalava que els motius pels quals l'Administració havia donat per finalitzat l'acte radicaven en el fet que aquesta disposava d'informació suficient per emetre l'informe sobre la petició de concessió que preveu l'article 112 del Reglament del domini públic hidràulic, aprovat pel Reial decret 849/1986, d'11 d'abril. Segons l'ACA, la continuació del tràmit suspès només hauria aportat una major exhaustivitat en el coneixement dels defectes d'un projecte ja rebutjat per l'Administració hidràulica.

El Síndic es va adreçar novament a l'ACA indicant que el promotor li havia fet avinent la seva indefensió davant la resolució de concessió de 3 de gener de 2001.

Aquesta resolució estava subjecta al compliment de determinades condicions, entre les quals la de presentar, en el termini d'un any, un projecte constructiu suficientment desenvolupat que hauria de ser aprovat per l'ACA, prèvia la tramitació reglamentària.

El Síndic assenyalà que l'atorgament d'una concessió d'aigües és un acte discrecional, la qual cosa implica la potestat que té l'Administració per adoptar una decisió amb un cert marge d'amplitud, però sempre respectant les finalitats de la norma. A la vista dels antecedents, la interpretació que l'ACA havia fet de la norma admetria l'atorgament de la concessió d'acord amb un projecte d'obres i instal·lacions conceptualment insuficient, i que necessàriament hauria de concretar-se en un projecte constructiu, al qual es condicionava l'efectivitat de la concessió.

El Síndic considerà que l'efectiva protecció de l'interès públic requeriria que en el moment de presentar el projecte constructiu s'iniciés la tramitació que preveiés obrir un tràmit d'informació pública, per tal de fer permeable socialment el contingut del projecte presentat, així com també la celebració d'un acte de reconeixement sobre el terreny del projecte per constatar la viabilitat d'executar-lo, tenint en compte que les deficiències que presentava el document tècnic inicial eren el que havia motivat la no prossecució de l'acte de confrontació.

L'ACA informà el Síndic que, prèvia a l'aprovació del projecte constructiu, s'efectuaria un nou tràmit d'informació pública i un nou acte de reconeixement sobre el terreny. Per aquest motiu vam considerar que les recomanacions formulades pel Síndic havien estat acceptades.

Posteriorment, l'associació promotora de la queixa s'adreçà novament a la Institució per posar de manifest la seva disconformitat amb el procediment seguit per celebrar l'acte de confrontació sobre el terreny dels projectes constructius presentats, així com també de l'acte en si.

El Síndic valorà els aspectes exposats per la reclamant entenent que les irregularitats denunciades no invalidaven l'acte de confrontació perquè en cap cas no l'havia impossibilitat ni l'impossibilitava, en la prossecució del procediment, la utilització dels seus mitjans legals de defensa.

6. ALTRES RECOMANACIONS I SUGGERIMENTS DE CARÀCTER GENERAL

Queixa núm. 767/00

SUGGERIMENT als departaments d'Indústria, Comerç i Turisme i de Medi Ambient perquè incrementin la seva col·laboració en l'àmbit de les activitats extractives, i a l'Ajuntament de Seva per tal que actuï més activament en el control del funcionament d'aquesta activitat

Una agrupació de veïns exposà al Síndic la seva preocupació per les molèsties per sorolls, vibracions i pols ocasionades per l'activitat d'una pedrera situada a pocs metres de la urbanització on tenien les seves residències.

Admesa a tràmit la queixa, el Síndic demanà informació als departaments d'Indústria, Comerç i Turisme, i de Medi Ambient i a l'Ajuntament de Seva.

El Departament d'Indústria, Comerç i Turisme va informar que les pedreres disposaven de la corresponent autorització i pel que fa a les barrinades, en tenien autorització com a consumidor habitual d'explosius. D'altra banda, els tècnics de la Direcció General

d'Energia i Mines hi feien almenys tres inspeccions ordinàries anuals i, aleatòriament, controls de vibracions i sorolls, en els quals s'obtenien valors situats dins els límits permesos per la normativa minera d'aplicació.

El Síndic va sol·licitar una informació més acurada al Departament per verificar l'estricta subjecció de l'activitat a les instruccions tècniques complementàries que li són d'aplicació.

La informació facilitada pel Departament de Medi Ambient assenyalava que les qüestions derivades dels efectes de les voladures eren un tema relacionat amb la seguretat minera i, per tant, de competència de la Direcció General d'Energia i Mines.

Els efectes de la pols i dels sorolls no relacionables amb les voladures pertocava al seu Departament, motiu pel qual s'havia requerit al titular de l'activitat la presentació d'una proposta de mesures de minimització dels impactes.

Pel que fa als dipòsits de les fiances de restauració se'ns indicà que no s'havien realitzat totalment, motiu pel qual el Síndic recordà que, en tant que les fiances tenen per objecte garantir l'execució de la totalitat de les mesures de protecció del medi ambient i dels treballs de restauració, calia tenir en compte els efectes que això comportava.

El Departament de Medi Ambient donà resposta a les consideracions del Síndic en el sentit que havia requerit el titular de l'activitat a presentar immediatament els dipòsits i una proposta de mesures complementàries, atès que les inicialment presentades eren encara insuficients per fer efectiva una reducció dels sorolls i la pols fins a uns nivells òptims i evitar molèsties als veïns de la zona.

L'ampliació d'informació proporcionada pel Departament d'Indústria, Comerç i Turisme en relació amb el control sonomètric de les barrinades assenyalava la pràctica impossibilitat de complir els nivells de l'ordenança municipal. El Síndic considerà que potser els nivells sonors continguts a la citada norma no eren els valors de referència apropiats per mesurar l'impacte sonor fruit d'una voladura, però sí de l'activitat. Per aquest motiu, i tenint en compte el manteniment de la situació denunciada, es recomanà al Departament que requerís l'assistència del Departament de Medi Ambient en la realització de nous mesuraments sonomètrics així com també en la determinació de les mesures a adoptar d'acord amb els resultats.

El Síndic també destacà que en tant que una de les conseqüències de les actuacions extractives sobre el medi ambient, que a la vegada repercuteix en la població, és l'impacte de la pols i els sorolls derivats de l'efecte de les voladures, i el Departament de Medi Ambient havia detectat que les mesures de reducció d'aquests efectes contaminants no eren prou efectives, seria bo i convenient que en aquestes matèries existís, si no hi era, una estreta col·laboració entre tots dos departaments, segons els principis previstos a l'article 4 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, la qual cosa podria ajudar a assolir amb èxit uns nivells adequats de protecció de la població.

Tots dos departaments van fer avinent al Síndic el seu compromís d'una col·laboració estreta i el Departament de Medi Ambient va manifestar la voluntat de prestar al d'Indústria, Comerç i Turisme l'assistència que pogués necessitar per als nous mesuraments sonomètrics a l'activitat extractiva i determinar les mesures adequades en funció dels resultats.

L'Ajuntament de Seva informà el Síndic que el planejament municipal havia estat objecte de revisió i aprovat definitivament el novembre de 1999. La normativa contenia una disposició transitòria que cobria l'actuació en les zones afectades urbanísticament, quan l'autorització havia estat atorgada amb anterioritat a l'afectació. L'Ajuntament ens indicà que amb la voluntat d'evitar al màxim les molèsties que les explotacions poden provocar a alguns veïns, va adequar l'àmbit d'explotació de les pedreres amb motiu de la citada revisió del planejament general. Per aquest motiu es va signar un protocol en el qual es limitava el temps de durada de l'explotació i a la vegada se n'acotava l'àmbit a uns límits més reduïts que els autoritzats amb anterioritat.

L'informe tècnic facilitat no feia referència expressa a la llicència municipal d'activitats que hauria d'haver estat atorgada, i en una consulta posterior no se'ns va poder donar compte del seu suport documental.

El Síndic recordà a l'Ajuntament que aquestes activitats extractives exigeixen la concurrència de dues o més autoritzacions amb finalitats diferents i atorgades per òrgans administratius que pertanyen a administracions diferents, i que es regeixen per normatives igualment diferenciades. Per tant, les autoritzacions que concorren per tal que una activitat pugui ser vàlidament exercida no exclouen la necessitat d'obtenció de les corresponents llicències municipals, ja que ni el transcurs del temps, la tolerància ni l'atorgament de les autoritzacions estatals o autonòmiques no supleixen l'atorgament de la llicència municipal ni hi equivalen.

Així també, el Síndic recordà a l'Ajuntament el deure de respondre a les sol·licituds d'informació i denúncies que formulaven els veïns de la zona, i assenyalà que, en tant que aquesta Administració és la competent per atorgar les llicències municipals per a l'exercici d'activitats molestes, també ha de ser la competent per garantir-ne la regularitat en la posterior fase de funcionament. És per això que en tot allò que inquieta un sector de la població, l'Ajuntament ha d'intervenir, i si l'Ajuntament no disposa de prou mitjans i recursos per fer-ho, caldria que s'adrecés als departaments corresponents de la Generalitat sol·licitant la seva actuació.

SUGGERIMENT a l'Ajuntament d'Ulldecona arran de les molèsties ocasionades per dos cavalls allotjats en el nucli urbà

(Queixa núm. 1940/00)

Un veí d'Ulldecona exposà al Síndic les molèsties causades per la presència de dos cavalls en el pati situat al costat del seu habitatge.

Admesa a tràmit la queixa i demanat informe a l'Ajuntament d'Ulldecona, aquest informà de les actuacions

realitzades per solucionar aquest problema, que van consistir en una sol·licitud adreçada al Departament de Sanitat perquè realitzés una inspecció i un requeriment al propietari del local per al cessament de les molèsties. Alhora, ens comunicà que no podia adoptar mesures més contundents atesa l'absència d'una ordenança municipal específica, per bé que en aquell moment el consistori n'estava tramitant una.

Des del reconeixement competencial general que per actuar en diferents àmbits preveu per als municipis la Llei 8/1987, de 15 d'abril, municipal i de règim local de Catalunya, passant per les lleis sectorials següents –Llei 14/1986, de 25 d'abril, general de sanitat, i Llei 3/1998, de 27 de febrer, de la intervenció integral de l'Administració ambiental– i les ressenyes jurisprudencials en què les ordres de desallotjament d'animals dictades per molèsties a tercers havien estat considerades com a mesures proporcionals en atenció a les circumstàncies que envoltaven els fets, el Síndic considerà que tots aquests elements constituïen el suport suficient per estudiar la possibilitat d'una actuació més efectiva per minorar les molèsties denunciades.

D'altra banda, i a la vista de l'esborrany de l'ordenança facilitada, el Síndic formulà unes apreciacions amb les quals, al seu entendre, se'n perfeccionaria la redacció.

L'Ajuntament informà el Síndic de l'advertiment que havia adreçat al titular dels cavalls amb vista a procedir al trasllat dels animals en un altre indret on no causessin molèsties, ja que en cas contrari, i en entrar en vigor l'ordenança municipal ja aprovada, l'Ajuntament es veuria obligat a imposar-li una sanció conjuntament amb l'ordre de trasllat.

Així també, se'ns féu avinent l'escàs resultat obtingut amb la tramesa d'aquest advertiment, per la qual cosa l'Ajuntament indicà que tan bon punt entraria en vigor l'ordenança s'incoaria un procediment sancionador, amb què s'intentaria esclarir la realitat dels fets per tal de prendre la decisió més adequada.

Finalment, l'Ajuntament ens informà que, a l'empara de l'ordenança, s'havia resolt ordenar el trasllat dels animals en un altre lloc o establiment més adequat fora del nucli urbà, manament que havia estat executat.

A la vista de la informació facilitada, el Síndic considerà que els seus suggeriments havien estat acceptats, i donà per finalitzades les seves actuacions.

Queixa núm. 1857/00

RECOMANACIÓ a l'Ajuntament d'Alcanar perquè revisi l'ordre de trasllat d'una activitat fora d'ordenació

La senyora X presentà un escrit al Síndic en què manifestava la seva disconformitat amb l'actuació municipal que havia estat causa del tancament de la seva activitat de cria de conills.

La informació facilitada per l'Ajuntament d'Alcanar posà de manifest que la interessada havia exercit l'activitat en virtut d'una llicència municipal concedida el 19 de novembre de 1988. D'altra banda, se'ns va fer saber que per acord de la comissió de govern de 22 de març de 1999 es va ordenar a la interessada que traslladés l'activitat fora del nucli urbà en un termini de sis mesos, tot sol·licitant la corresponent llicència, atès que la legislació vigent no permetia l'existència de granges al centre urbà.

El Síndic va considerar que l'actuació administrativa significava, a la pràctica, deixar sense validesa la llicència d'activitat atorgada a la interessada, per bé que el procediment administratiu seguit no havia estat l'establert per als supòsits de revocació de llicències.

Sobre això, el Síndic recordà que la revocació de llicència significa la darrera mesura a aplicar un cop esgotades totes les possibilitats perquè l'activitat s'adapti a la normativa que li és d'obligat compliment. D'altra banda, assenyalà que l'article 74.2 del Decret 179/1995, de 13 de juny, pel qual s'aprova el reglament d'obres, activitats i serveis dels ens locals, ordena que quan a conseqüència de l'aprovació d'una disposició de caràcter general es modifiquin les condicions per a l'exercici de l'activitat autoritzada, la modificació ha de resultar proporcionada i congruent amb l'interès general que es tracti de protegir. D'aquesta manera, el titular autoritzat ha d'adaptar l'activitat a les noves condicions, d'acord amb les clàusules transitòries que es prevegin, i és d'aplicació, quan calgui, el règim d'indemnització que estableixi la legislació administrativa general.

Per tant, el Síndic recomanà a l'Ajuntament que revoqués l'acte dictat, en aplicació de l'article 105 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú, i, entenent que la llicència atorgada l'any 1988 encara era vigent, procedís, si esqueia, a revocarla segons el procediment previst a l'article 88 del Decret 179/1995 ja citat, i quantifiqués la indemnització procedent en benefici de la promotora de la queixa.

L'Ajuntament informà el Síndic que la interessada havia comptat amb la col·laboració de l'Ajuntament per millorar la seva situació i que l'oficina de serveis socials li havia tramitat una pensió.

Posats en contacte amb la interessada, aquesta ens manifestà que no tenia altra pensió que la derivada de la seva condició de vídua.

Vist això, el Síndic considerà que l'Ajuntament no havia acceptat la seva recomanació.

7. SEGUIMENT D'ACTUACIONS D'EXERCICIS ANTERIORS

Seguiment de la queixa núm. 495/00

(pàg. 70 del BOPC núm. 165, de 27 de març de 2001)

La llicència provisional empara una tolerància prèvia de funcionament d'un bar musical

L'Ajuntament de l'Escala informà el Síndic de la col·locació de limitadors de so a l'activitat i de l'atorgament de la llicència municipal d'obertura el 19 de desembre de 2000, una vegada efectuada la corresponent visita de comprovació.

Malgrat això, el Síndic estimà necessari adreçar-se novament a l'Ajuntament per transmetre-li la preocupació de la promotora per la persistència de les molèsties per sorolls. Per aquest motiu, recomanà que es realitzessin nous mesuraments per verificar la deguda insonorització del local. Així també, a fi de minimitzar les molèsties patides pels veïns, el Síndic recordà a l'Ajuntament la possibilitat de reduir l'horari de l'activitat.

D'altra banda, i a la vista que l'aforament previst a la llicència era de 185 persones, el Síndic recordà a l'Ajuntament l'obligació d'exigir l'establiment d'un servei de vigilància al local, la qual cosa contribuiria a evitar sorolls a l'entrada i la sortida del local.

L'Ajuntament de l'Escala respongué al Síndic fent esment que la terrassa exterior del local, que també havia estat font de conflictes, comptava amb el corresponent permís de construcció, la qual cosa, per si sola, no habilitava per realitzar-hi cap activitat. Per aquest motiu, la corporació estava disposada a actuar de manera més activa en el control i la clausura de la referida terrassa si fos utilitzada per a l'activitat de bar musical.

També indicà que qualsevol deficiència o infracció normativa relacionada amb l'activitat, incloent-hi la manca de personal encarregat de la vigilància, seria motiu de l'exercici actiu de la facultat de policia i sancionadora per part de l'Ajuntament.

D'altra banda, es considerava que la instal·lació de l'aparell limitador de so era una correcció eficaç que evitava l'emissió a l'exterior del local de sorolls que superessin el límit de decibels permès per l'ordenança.

De la documentació aportada, però, el Síndic comprovà que els mesuraments recomanats no s'havien pogut dur a terme pel que semblava que havia estat un malentès entre la policia local i la promotora de la queixa.

Per aquest motiu, per bé que el Síndic valorà positivament la disposició manifestada per l'Ajuntament per tal d'evitar en el futur la possible utilització de la terrassa com a activitat complementària del bar musical autoritzat, sol·licità l'efectiva realització dels mesuraments sonomètrics per verificar el bon funcionament de l'aparell limitador i eliminar qualsevol dubte en aquest sentit.

A hores d'ara, el Síndic espera rebre el determini de l'Ajuntament pel que fa a aquesta consideració.

Seguiment de la queixa núm. 918/99

(pàg.71 del BOPC núm. 165, de 27 de març de 2001)

El funcionament d'unes instal·lacions més enllà del període permès per la llicència provisional

En resposta a les consideracions formulades, l'Ajuntament de Premià de Mar ens facilità les dades dels darrers mesuraments sonomètrics realitzats en el domicili del promotor, els valors dels quals se situaven just per sota del llindars fixats per l'Ordenança municipal per a l'horari nocturn.

D'altra banda, l'informe de l'enginyer municipal manifestava que el recinte objecte de les molèsties no funcionava durant els mesos d'hivern, i per a la propera temporada no s'hi permetria cap actuació fins que l'escenari s'hagués adequat degudament.

Per aquest motiu, el Síndic donà per finalitzades les seves actuacions ja que va considerar que l'Ajuntament havia acceptat el recordatori de deures legals formulat.

Seguiment de l'actuació d'ofici 1415/00

(pàg.209 i 210 del BOPC núm. 165, de 27 de març de 2001)

Mesures de les administracions públiques en matèria de prevenció d'inundacions

En data 22 de novembre de 2000, el *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya*, en el número 114, publicà l'informe extraordinari del Síndic sobre l'actuació de l'Administració pública en matèria de prevenció i intervenció davant el risc d'inundacions i avingudes.

Els dies 14 i 21 de desembre, tingueren lloc sengles sessions de presentació i debat de l'informe en el si de la Comissió Parlamentària del Síndic de Greuges.

Recordem que en l'apartat de conclusions i recomanacions de l'esmentat informe figuraven, entre d'altres, les següents:

– Que l'Agència Catalana de l'Aigua, en exercici de les seves competències, proposés al Govern l'establiment de limitacions en l'ús de les zones inundables que s'estimen necessàries per garantir la seguretat de les persones i dels béns. Aquest estudi sobre zones inundables hauria de permetre que el Pla especial per a inundacions de Catalunya –Inuncat– fos aprovat pel Consell Executiu de la Generalitat de Catalunya i, posteriorment, homologat per la Comissió Nacional de Protecció Civil, d'àmbit estatal.

– Que la futura regulació en matèria urbanística a l'hora de definir els usos del sòl incorporés l'obligació del planejador de tenir en compte les característiques del terreny davant el risc de catàstrofes naturals.

El text del projecte de llei d'urbanisme, publicat en el *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya*, núm. 181 de 14 de maig de 2001, inclou el sentit d'aquesta darrera recomanació.

En la seva disposició addicional vuitena, s'estableix que el planejament urbanístic es coordina amb la planificació hidrològica i amb el que allà es disposi en limitació d'usos del sòl, així com que en la planificació del sòl i autoritzacions d'usos en zones inundables han de ser tinguts en compte els estudis i les dades referents a avingudes d'aigües.

D'altra banda, el juny de 2001, l'Agència Catalana de l'Aigua presentà l'*Estudi de delimitació de zones inundables per a la redacció de l'Inuncat*. Aquest estudi defineix les línies d'inundació corresponent a 500, 100 i 50 anys de període de retorn en els rius més importants de les conques internes de Catalunya.

El Síndic es congratula per l'acceptació i posada en pràctica de les recomanacions que formulà i confia que, un cop arribin a bona fi, seran respectades i redundaran en la disminució real del risc a patir la pèrdua de persones i béns per causa d'inundacions i avingudes.

Seguiment de l'actuació d'ofici 3259/98

(pàg. 31344 del BOPC núm. 380, de 19 de març de 1999)

Les motos nàutiques

El Llibre segon de l'Informe del Síndic de Greuges de 1998 es va dedicar a l'estudi de les mesures que preveu la normativa vigent per preservar la seguretat de les persones i la regulació prevista per conduir motos nàutiques, i va cloure amb la formulació de tot un seguit de recomanacions, que a continuació reproduïm:

1. Cal intensificar el balisament de les zones de bany, especialment durant el període de més afluència de visitants a les nostres costes i plantejar-se, fins i tot, el balisament obligatori d'aquelles zones.

2. Com a mesura de seguretat dels banyistes, caldria preveure l'establiment d'un canal de llançament i avarada d'embarcacions en totes les platges.

L'emplaçament d'aquest canal, tenint en compte les característiques de la platja, s'hauria de situar preferentment en els extrems o en aquells indrets on interferís al mínim possible el dret a l'ús general i comú de la platja.

Les llicències per a una activitat d'explotació comercial d'artefactes flotants ja exigeixen l'establiment dels esmentats canals. Entenem que, en aquestes autoritzacions de funcionament, s'hauria d'indicar expressament que el canal senyalitzat serà d'ús indistint, tant dels usuaris privats com del beneficiari o beneficiaris de l'explotació.

3. S'hauria de valorar si els municipis, per raó de la seva proximitat a la gestió dels serveis que implica l'execució de la competència en matèria de salvament marítim, a la franja de mar contigua a les platges, són els més apropiats per exercir-la. En el cas que es valorés així, caldria plantejar-se de delegar-los-en la competència o bé efectuar-ne un encàrrec de gestió.

4. Considerem que s'hauria de potenciar la informació als usuaris de les platges dels seus drets i deures, de les condicions per practicar la navegació de lleure i, si s'esqueia, del requisits que haurien de contenir les denúncies a formular per eventuals infraccions a la normativa de costes.

5. Caldria igualment promoure mecanismes de col·laboració entre els cossos i forces de seguretat de l'Estat, als quals pertoca la vigilància dels espais públics, especialment pel que fa a la vigilància de les platges.

6. Les funcions assignades al cos del Servei Marítim de la Guàrdia Civil exigiria incrementar durant la temporada estival les dotacions de vigilància i proveir-lo dels mitjans per desenvolupar la seva tasca.

7. El Síndic valora positivament la regulació normativa que s'ha promulgat pel que fa l'obligatorietat del registre i matriculació de les motos aquàtiques mitjançant l'Ordre ministerial de 16 de desembre de 1998.

Això no obstant, considera que aquesta normativa s'ha d'ampliar per exigir als usuaris d'aquests vehicles flotants l'acreditació d'un mínim de coneixements teòrics sobre la navegació i les normes bàsiques de comportament en mar. Igualment, caldria preveure l'edat mínima a partir de la qual l'ús d'aquests enginys és permès.

8. Els municipis, per vetllar pel salvament i la seguretat de la vida en la mar, necessiten els mitjans financers suficients per respondre'n adequadament.

En l'Informe 1999 s'efectuà un seguiment de la qüestió, en la qual es detallaven les innovacions normatives que exigien determinats requisits en la navegació amb motos nàutiques.

Enguany, hem volgut analitzar quins han estat els avenços normatius per dotar de major regulació la conducció d'aquestes embarcacions, atès l'elevat nombre d'accidents succeïts durant la darrera època estival.

Hem de constatar que, oficialment, no s'ha aprovat encara cap més normativa, per bé que en les diferents informacions que recull la premsa en relació amb aquesta qüestió s'apunta l'elaboració d'una nova disposició que augmentarà les mesures de seguretat per a la utilització d'aquestes embarcacions de lleure.

En aquest sentit, s'assenyala que està en estat avançat d'elaboració una norma que exigirà una titulació que acrediti el coneixement suficient per al maneig de les motos nàutiques. D'altra banda, la normativa preveu mesures concretes de seguretat, tals com la incorporació de mecanismes que permetin el control remot de parada i l'obligatorietat de portar una indumentària de protecció personal, així com també la regulació de les modalitats de lloguer de motos nàutiques i el règim aplicable a les empreses arrendadores. Igualment, un altre dels canvis que s'estudia és l'obligatorietat del balisament de la platja per diferenciar les zones destinades als banyistes de les reservades a les embarcacions, primera de les mesures recomanades en el nostre Informe de 1998.

Arran dels accidents de l'estiu passat, tingué lloc una reunió a la Delegació del Govern a Catalunya amb la finalitat d'establir un criteri d'actuació en relació amb la inspecció i el control de les motos aquàtiques. Hi van ser presents, a fi d'establir criteris de coordinació, representants de la Capitania Marítima, la Demarcació de Costes, del cos de la Guàrdia Civil i del cos de Mossos d'Esquadra, aquest darrer amb una actuació limitada a les platges de les comarques gironines, única demarcació costanera en què havien assumit la competència en seguretat ciutadana.

El Síndic entén que, si s'aprova aquesta norma, i a reserva d'estudiar-ne la redacció definitiva, continuarien vigents les recomanacions segona i tercera.

SECCIÓ 3. TRIBUTÀRIA

1. Introducció

El nombre d'actuacions del Síndic pel que fa a qüestions tributàries ha estat de 172, de les quals 2 d'ofici.

Tractem especialment en aquesta secció problemes relatius al món de la tributació local, i això no de forma gratuïta, sinó perquè del conjunt de queixes es destaquen sobretot les reclamacions relacionades amb la tributació local.

El volum de queixes per la imposició local és més elevat que el relatiu a la gestió tributària autonòmica, respecte a la qual el volum de queixes és sensiblement menor, però en contrapartida sol presentar en ocasions més complexitat pel que fa referència als plantejaments referits als tributs cedits i de forma molt especial a l'Impost sobre successions i donacions.

Enguany parlem de les contribucions especials com a forma de finançament de les hisendes locals. S'ha pogut constatar, en la tramitació de queixes d'aquesta etiologia, que el problema que en ocasions es planteja quan una Administració local adopta l'acord d'imposar contribucions especials és molt més complex que el que a primera vista pot semblar.

Les controvèrsies amb els ciutadans que esdevenen subjectes passius d'aquest tribut s'originen, en la majoria de les ocasions, des de l'adopció del acords a què fèiem referència, atès que en moltes ocasions els ciutadans no perceben la necessitat de fer un seguit d'obres que entenen que no reporten cap millora objectiva que justifiqui l'obligació de pagar unes quanties en ocasions prou elevades. Els mòduls utilitzats pel càlcul de les quotes són també objecte de controvèrsia.

També, parlem de l'aplicació de taxes, preus públics i tarifes per part de les administracions.

Aquesta ha estat i és una qüestió que genera discrepàncies jurídiques respecte a la figura impositiva més adient pel servei que l'Administració presta o, en el cas dels preus tarifats dels tercers a qui es cedeix o encomana una gestió que l'Administració no exerceix de forma directa.

Les qüestions de controvèrsia van, no ja sobre la figura jurídica més adient a exaccionar, sinó també entorn de la procedència d'establir o exigir determinades taxes o preus públics. Els criteris de càlcul arriben a crear, en alguns casos, autèntiques situacions discriminatòries entre els ciutadans, sense cap fonament legal que les justifiqui.

La doctrina, començant per la Sentència del Tribunal Constitucional 185/1995, a la qual han seguit pel que fa a l'àmbit local la dictada pel mateix òrgan de referència 233/99 i la més recent 106/2000 i la normativa que es dictà de resultes de la primera sentencia (ens referim a la Llei 25/1998 de 13 de juliol), no ha servit per pacificar l'aplicació i interpretació de les citades figures jurídiques. En aquest sentit cal tenir present que l'abundant doctrina tributària fa crítiques incisives sobre la mateixa sentència del Tribunal Constitucional i determinats aspectes de la norma que havia de donar resposta suficient a la declaració d'inconstitucionalitat de determinats preceptes de l'anterior llei de taxes i preus públics de l'any 1989.

Finalment en un darrer tema s'han tractat qüestions que engloben el títol de gestió tributària. Hi exposem diverses dificultats que els contribuents han plantejat al Síndic relatives a liquidació, inspecció de tributs, prescripció de l'acció administrativa per exigir el pagament d'una exacció tributària, retard en la devolució d'ingressos indeguts, tractament de beneficis fiscals en determinats tributs, problemes fiscals que se susciten arran d'un canvi d'estat civil per separació o divorci.

Aquest últim tema engloba, per tant, diverses qüestions, algunes ja tractades en informes anteriors i altres que s'incorporen *ex novo,* com les relatives a beneficis fiscals o a la qüestió fiscal comentada al final del paràgraf antecedent.

2. Contribucions especials: sistema de finançament de les administracions locals

Les contribucions especials, en qualitat de sistemes de finançament previstos a la Llei 39/1989, de 28 de desembre, reguladora de les hisendes locals (en endavant LRHL), es desenvolupen normativament en els articles 28 i següents de l'esmentada llei.

Tal com s'ha indicat en alguna de les resolucions del Síndic que es relaten en la present secció, en el supòsit de les contribucions especials estem davant d'una figura tributària molt judicialitzada.

Una gran majoria de juristes tributaristes han recomanat la reforma en profunditat d'aquesta figura fiscal.

També creiem interessant de posar en relleu que aquesta figura tributària és considerada un tribut propi d'hisendes poc desenvolupades fiscalment, en la qual la proclamada suficiència fiscal de les corporacions locals esdevé poc menys que una utopia. Pel que fa a aquesta reflexió, tan sols cal constatar l'escassa utilització d'aquest tribut a les grans ciutats.

Amb aquestes breus reflexions no pretenem que s'arribi a la conclusió que no s'ha produït un notable avenç des de l'aportació de la Constitució Espanyola de l'any 1978. Ara bé, entenem que el tribut que ens ocupa no respon a una figura normativa moderna, i la mateixa pobresa de la llei en la seva regulació explica la incertesa que produeix en les mateixes administracions locals el fet d'aplicar-lo.

Esperem que en la reforma que sembla que es produirà respecte al finançament de les hisendes locals es tindrà en compte també aquest tribut i el dotarà de dinamisme i claredat pel que fa a l'aplicació, de manera que s'evitin les controvèrsies que produeix.

L'any 2001 s'han tramitat diversos expedients per disconformitat dels ciutadans amb el fet mateix i la procedència de la imposició de contribucions especials o bé perquè no compartien els criteris de la corporació local actuant respecte als mòduls acordats per fixar les quotes corresponents.

En dos d'aquests expedients, el Síndic formulà a les respectives corporacions municipals diversos suggeriments i recordatoris de deures legals.

En la queixa núm. 1725/01, s'indicà a l'Ajuntament de Sant Vicenç de Castellet que les contribucions acordades i imposades responien a la necessitat de modernitzar l'enllumenat públic atès l'estat deficitari que pel que sembla presentava el sector que es pretenia modificar.

El Síndic també indicà que, certament, en moltes ocasions resulta difícil de determinar l'interès o el benefici que per als subjectes passius pot comportar una obra, és a dir si les característiques de l'obra a realitzar justifiquen d'imposar aquests tributs o cal recórrer a altres tipus de finançament.

Tot i que l'actual legislació no especifica expressament el concepte de benefici general, quan l'article 30 de la LRHL es refereix a persones «especialment beneficiades» defineix el subjecte passiu. En aquest mateix ordre de coses, durant molts anys la jurisprudència ha declarat que, respecte a les obres que comporten un benefici general, no es poden imposar contribucions especials. En el cas del citat ajuntament, el Síndic valorava que aquest concepte de «generalitat» no es donava, atès que l'obra es circumscrivia a un sector del municipi.

El Síndic entenia també que calia tenir en compte un altre aspecte jurídic, com és el referit al tractament normatiu i jurisprudencial que es dóna a les obres de conservació i millora, i si en aquest cas l'Administració local podia imposar contribucions especials per atendre'n les despeses.

En aquest sentit vam assenyalar que l'actual redacció de l'article 28 de la LRHL, ha modificat l'anterior regim jurídic.

L'article 216 del Reial decret legislatiu 781/1986, de 18 d'abril, que aprova el text refós de les disposicions legals vigents en matèria de règim local, permetia imposar contribucions especials per les obres de millora dels serveis públics. L'article 28 de la LRHL solament preveu i empara les contribucions especials per establir o ampliar serveis, és a dir, per a obra nova i no per a conservació i millora de l'anterior.

Per tant el Síndic efectuà una consideració en el supòsit de renovació de l'enllumenat, d'acord amb la normativa vigent, en el sentit que no podrien establir-se contribucions especials per renovació de l'enllumenat públic preexistent, augment o potència, substitució de fanals, renovació del cablejat, vist que aquestes tasques són enteses com de conservació de les instal·lacions i serveis públics d'obligat compliment per als ajuntaments i no comporten benefici especial als interessats (Sentència del Tribunal Superior de Justícia de la Comunitat Valenciana de 17 d'octubre de 1996).

D'altra banda el Síndic reconegué que la jurisprudència no és uniforme en aquest sentit, ja que altres pronunciaments jurisprudencials declaren que sí que resulta viable jurídicament imposar contribucions especials en supòsits en què sembla dubtosa, en principi, la viabilitat de l'aplicació d'aquest tribut.

Per perfilar més la correcció legal, no ens podem quedar tan sols en el que pròpiament és el nom del projecte. Cal examinar la finalitat principal o bàsica del projecte, de manera que si tan sols es posen uns nous punts de llum -ampliació– i, pel que fa a la resta, tan sols es millora el servei instal·lant, per exemple, el cablejat subterrani. S'entén que estem davant d'una obra només valorable com de conservació i respecte a la qual no és possible imposar contribucions especials.

Ara bé, si s'ha produït una reestructuració més àmplia, per exemple creant una zona d'esbarjo o un aparcament, i modelant una plaça, en aquest cas acostuma a ser considerada com una obra d'ampliació de serveis, susceptible de ser finançada, en part, amb contribucions especials.

En altres ocasions, que s'expliquen més endavant, el Síndic ha procedit a efectuar determinats suggeriments atès que els mòduls per efectuar el càlcul de les quotes a satisfer no es podien encabir en cap dels supòsits previstos en la norma (vegeu queixa núm. 2335/01).

Les contribucions acordades i imposades per l'Ajuntament de l'Armentera responien a la necessitat de remodelar totalment l'enllumenat públic atès l'estat deficitari que pel que sembla presentava l'anterior, segons l'informe municipal.

Vinculant el que hem exposat amb la documentació rebuda, semblaria que estàvem, efectivament, davant un supòsit més ambiciós que la simple renovació d'alguns elements i, en aquest sentit, semblaven procedents les contribucions especials.

Ara bé, era a l'hora d'acreditar el càlcul de la quota a satisfer quan, a criteri d'aquesta Institució, es produïa la qüestió que podia ocasionar més controvèrsia, i que era determinant a l'hora de valorar la correcció de l'actuació administrativa.

El Síndic recordà a l'Ajuntament que la promotora de la queixa mostrava el seu desacord, bàsicament, respecte a algun dels mòduls aplicats per obtenir la quota final a satisfer en concepte de les citades contribucions. El recurs a aquest mòdul o paràmetre no previst en la norma havia estat confirmat per l'Ajuntament de l'Armentera en l'informe que havia tramès al Síndic.

Es tractava de la introducció d'un mòdul, no previst en la norma, com a índex corrector per tal que les quotes a satisfer resultessin més igualades. Aquest índex corrector s'havia introduït efectuant tot un seguit d'operacions matemàtiques realitzades a partir de l'aplicació de l'anomenat logaritme neperià. En aquest sentit, el Síndic va recordar que l'article 32 de la LRHL estableix uns mòduls amb caràcter de *numerus clausus* (superfície, volum, valor cadastral, metres lineals de façana, etc.).

Certament és discrecional per a l'ajuntament l'elecció d'un, diversos o tots els mòduls previstos en la llei. Respecte a l'ampliació d'aquests mòduls per via d'acords municipals, la jurisprudència ha declarat de forma reiterada que els mòduls amb què l'Administració pot operar són els previstos a la llei i no altres, tot i que n'hi pugui haver que donin un resultat potser més equitatiu.

El Síndic va voler destacar especialment que no estava en el seu ànim manifestar un posicionament de rigidesa amb el qual es pogués afectar part de la població del

municipi. Entenia, però, que calia tenir en compte que, en cas d'aplicar aquest mòdul inexistent normativament i si això esdevingués pràctica habitual en altres administracions, la majoria de les entitats locals estarien davant un incompliment sistemàtic de la norma i es produiria un estat d'inseguretat jurídica en els contribuents i de no-acatament de la norma general.

Finalment es recomanà a l'Ajuntament que si ell mateix o d'altres en situacions similars valoraven que la redacció actual de l'article 32 de la LRHL és insuficient, massa rígida o inadequada, cal fer ús de les vies legals adients per proposar-ne la modificació.

SUGGERIMENTS a l'Administració relatius a la procedència dels acords que aproven unes liquidacions tributàries en concepte de contribucions especials

Queixa núm. 1725/01

La senyora X, actuant en nom propi i en representació dels veïns del barri de l'Escorxador, de Sant Vicenç de Castellet, presentà un escrit de queixa manifestant la seva disconformitat per raó de les notificacions que l'Ajuntament havia practicat de les liquidacions aprovades en concepte de contribucions especials per variacions en l'enllumenat del seu sector.

La promotora i la resta de veïns que avalaven la queixa manifestaven que, segons el seu parer, la zona afectada ja tenia l'enllumenat adequat amb unes installacions pagades en la seva totalitat pels residents de la zona en què l'Administració volia el canviar de manera que el 90% de la despesa fos assumida pels hipotètics beneficiaris

En l'escrit de queixa, la promotora detallava tot un seguit de qüestions tècniques respecte a la forma com se substituïa el que, en definitiva, eren pals d'electricitat que es canviaven per uns altres, sense que, de la documentació escrita i gràfica aportada per la promotora de la queixa es pogués despendre que amb aquesta substitució l'Administració fes unes millores constatables que justifiquessin la imposició d'unes contribucions especials. Això sempre segons les manifestacions de l'autora i la resta de veïns afectats.

Sol·licitat informe a l'Ajuntament, aquest detallà al Síndic els aspectes tècnics relatius a la necessitat de substituir l'enllumenat del sector afectat per l'antiguitat de l'existent. D'altra banda, s'informava dels aspectes de caire més jurídic pel que fa al procediment d'imposició de les contribucions especials.

Examinada la informació municipal i l'aportada per la reclamant, així com també els documents fotogràfics que mostraven en què havien consistit les obres, si més no en alguns carrers, i tenint en compte que el canvi dels punts de llum públics –que no es posava en dubte que podia resultar del tot necessari per haver quedat obsolets els antics o fins i tot per la perillositat que en alguns trams pogués resultar de mantenir-los–, el Síndic considerà que l'obra era de substitució de les faroles antigues per unes de més segures i de millor servei.

Vist que aquesta substitució no havia implicat cap obra d'ampliació o millora de l'entorn, el Síndic, per escrit de 7 de desembre de 2001, considerà no procedent imposar contribucions especials perquè no hi concorrien els supòsits que els justifiquessin.

En la línia d'aquesta afirmació, es valorà que les quantitats recaptades per aquest concepte eren improcedents i, en conseqüència, se suggerí a l'Ajuntament de Sant Vicenç de Castellet que, previs els acords que en dret corresponguessin, es retornessin les quantitats recaptades a l'empara de la normativa de devolució d'ingressos indeguts, ja que no coincidien les circumstàncies fàctiques i legals que poguessin justificar amb suficiència aquests acords impositius.

En el moment de tancar la redacció d'aquest Informe no s'ha rebut encara la resposta a aquestes consideracions.

SUGGERIMENT a l'Ajuntament de l'Armentera en relació amb els mòduls utilitzats per calcular contribucions especials

(Queixa núm. 2335/01)

La senyora X presentà un escrit de queixa perquè considerava que els acords adoptats per l'Ajuntament de l'Armentera vulneraven la normativa en matèria de fixació de les quotes pel concepte «Contribucions Especials».

La promotora posava de manifest que, per renovar l'enllumenat de la població, l'Ajuntament havia optat per atendre part de la despesa amb l'exacció de contribucions especials.

El seu desacord se centrava en la fórmula adoptada per l'Ajuntament per fixar les quotes a satisfer pels beneficiaris, de manera que en resultessin uns imports iguals per a tothom.

El que en principi semblaria una mesura equitativa es complicava quan s'entrava en el detall de l'explicació de la promotora, que aquesta manifestava que el municipi havia establert un mòdul no previst en la LRHL.

Prenent com a referència el valor cadastral dels immobles se n'havia extret el logaritme neperià.

Rebuda la informació de l'Ajuntament, el Síndic hi distingia dues qüestions.

En primer lloc es plantejà la procedència d'imposar les contribucions especials com a fórmula per sufragar en part les despeses derivades de les obres d'enllumenat, perquè l'actuació no quedava circumscrita a una substitució de faroles o punts de llum, sinó que amb motiu del canvi s'efectuaven altres obres que milloraven l'estat de determinats carrers i, en conjunt, significaven un benefici per als ciutadans.

La segona qüestió, va ser la de valorar la procedència legal d'introduir el paràmetre esmentat, (logaritme neperià), per obtenir les quotes a pagar en concepte de contribucions especials. En aquest respecte recordem que en l'informe municipal l'Ajuntament confirmava que havia efectuat els càlculs utilitzant aquesta fórmula.

El Síndic va esmentar que calia recordar que l'article 3, de la LRHL estableix uns mòduls amb caràcter de

numerus clausus (superfície, volum, valor cadastral, metres lineals de façana, etc.), i que certament era discrecional per a l'Ajuntament l'elecció d'un, més d'un o tots els mòduls previstos en la llei, però tan sols dels previstos en la norma.

És per això que el Síndic suggerí a l'Ajuntament que efectués un nou estudi de les possibilitats legals existents i que calculés les quotes corresponents a les contribucions especials de referència dins del marc legal vigent.

L'Ajuntament va decidir, en primer lloc, revocar l'expedient de contribucions especials i, en segon lloc, estudiar i debatre en un ple posterior la possibilitat d'establir unes contribucions especials adequades a la norma.

3. Taxes i preus públics

3.1. Diferenciació de quotes per raó de residència

Des de la publicació de la Llei 39/1988, de 28 de desembre, reguladora de les hisendes locals, passant per la posterior Llei 8/1989, de 13 d'abril, de taxes i preus públics, la Sentència del Tribunal Constitucional 185/1995, de 14 de desembre, va representar el primer punt d'inflexió entorn del tractament legal que el legislador havia donat a aquests ingressos.

La resposta normativa a la sentència de 1995 va fer la Llei 25/1998, que donà resposta a la declaració d'inconstitucionalitat de determinats articles de la Llei 8/1989.

Mes recentment, el TC va dictar les sentències 233/1999 i 106/2000 amb les quals donava resposta als recursos d'inconstitucionalitat que oportunament s'havien interposat contra determinats preceptes de la Llei 39/1988 referits a taxes i preus públics.

Feta aquesta introducció i concretant la problemàtica aplicació de taxes-preus públics, en posem com a exemple la queixa núm. 1898/00, en què s'observa una certa confusió pel que fa a l'aplicació de taxes i preus públics i s'introdueix a més una diferenciació en els imports de les quotes a exigir.

La queixa es referia en primer lloc a la voluntat de l'Ajuntament d'Arenys de Mar de municipalitzar l'Escola de Música situada en el citat municipi, que fins llavors tenia caràcter de centre privat, subvencionat per l'Ajuntament.

Precisant més, el motiu de la reclamació es fonamentava no tant en el procés de municipalització pròpiament dit, sinó en el fet que l'Ajuntament fixava unes quotes d'imports diferents, de manera que els alumnes residents en el municipi d'Arenys de Mar pagaven un import menor respecte als alumnes que provenien d'altres municipis.

L'Ajuntament justificava aquest tractament econòmic diferenciat en el fet que els alumnes provinents d'altres municipis ja es beneficiaven de poder assistir a algunes classes que en el seu lloc de residència no s'impartien.

Atesa la documentació que l'Administració municipal va lliurar-li, el Síndic va fer unes consideracions, tant pel que fa al mètode procedimental per integrar l'escola en qüestió dins l'organigrama municipal com per l'aspecte bàsic de la queixa, que eren els imports diferents a satisfer segons que es residís o no en aquell municipi i que resumin tot seguit:

1. Que calia aclarir si el servei de música es prestava encara de forma privada o ja havia estat municipalitzat. En aquest darrer cas, calia acreditar en quina de les formes de gestió indirecta s'havia concretat la prestació del servei.

2. Que una vegada fixat el règim jurídic de funcionament, s'havia de precisar la fórmula de retribució, indefectiblement vinculada a l'adoptada forma de gestió que s'hagués escollit.

Precisament, d'acord amb la normativa vigent, el Síndic havia sostingut que en el supòsit que l'Escola de Música no s'hagués municipalitzat el concepte retributiu, caldria que es denominés preu tarifari, fixat pels òrgans competents de la mateixa escola.

Si el servei s'havia efectivament municipalitzat i, per tant, l'escola formava part de l'estructura orgànica i funcional de l'Ajuntament, aleshores caldria decidir en termes fiscals si establia un preu públic o si, al contrari, fixaria una taxa d'acord amb la normativa que li fos d'aplicació.

En qualsevol cas, el Síndic, en les seves consideracions, va voler deixar palès que en la prestació d'un servei per part de l'Administració no es poden exigir taxes d'import diferent, com era la intenció inicial, perquè en definitiva això implicaria una discriminació per raó de residència. Un altre cas seria que l'Ajuntament establís una línia de subvencions, lògicament adreçada als seus residents, per sufragar en part les quotes, de la naturalesa que siguin, pels ensenyaments a l'escola municipal de música. Davant d'aquesta mesura no hi posaríem cap objecció.

Suggeriment a l'Administració per aplicació d'unes quotes d'imports diferenciats per la prestació del mateix servei

(Queixa núm. 1898/00)

Les senyores X i Y es van adreçar per escrit al Síndic exposant-li el que per a un grup de pares havia esdevingut un problema en relació amb l'Escola de Música d'Arenys de Mar, on feia anys que els seus fills assistien com a alumnes.

La característica comuna d'aquestes famílies era que totes vivien fora del municipi d'Arenys de Mar.

Fins l'any 2000, els nens residents i no residents de la població pagaven les mateixes quotes per rebre les mateixes classes.

Segons la informació de les promotores, en el procés de municipalització de l'escola es van assabentar que el preus es modificaven per als no residents, de manera que sobre els preus que fins en aquell moment s'havi-

en abonat, es va estipular que per als residents en el municipi d'Arenys de Mar se subvencionaven les quotes, d'una banda amb un 15% que hi aportava l'Ajuntament, i de l'altra, amb un 10% aportació de la Generalitat. L'aportació de la Generalitat era extensiva a tots els alumnes, residents i no residents.

Finalment els pares afectats consideraven discriminatòries i sense cap fonament de dret aquestes decisions.

El Síndic sol·licità informe a l'Ajuntament d'Arenys de Mar, el qual va aportar còpia de l'ordenança vigent el mes d'octubre de l'any 2000, en la qual es regulava «el preu públic per la prestació dels serveis d'ensenyament especials a l'escola municipal de música».

Vistes les dades facilitades, aquesta Institució sol·licità ampliar-les, en especial les tècniques i econòmiques relatives al que fins llavors l'Ajuntament considerava preu públic.

De l'esmentada ordenança es derivava, i així es va expressar a l'Administració de referència, que més que la regulació de la figura abans al·ludida, era com un document preparatori per a l'aprovació ulterior d'una taxa. És a dir, com sigui que la idea de l'Ajuntament era municipalitzar el servei de música (però amb fórmula de gestió indirecta), la finalitat darrera era l'establiment d'una taxa, que és la que finalment s'aprovà i és vigent, d'acord amb la darrera informació facilitada per l'Ajuntament el mes de novembre de 2001.

En el moment en què el Síndic s'hi adreçà, l'Administració local havia aprovat una ordenança reguladora d'un preu públic, la qual a hores d'ara no sabem si realment es va arribar a aplicar, atès que posteriorment es va donar trasllat al Síndic de l'ordenança que regulava la taxa a pagar pel servei de classes de música, la qual, en tot cas, hauran de satisfer les persones, residents o no, que assisteixin a l'escola de música que s'ha municipalitzat.

El darrer punt tractat en l'escrit d'aquesta Institució de data 25 de juny de l'any 2001 va ser el relatiu a la possibilitat què l'Administració, amb una taxa, preu públic, etc., imposi imports diferents als assistents a l'escola de música, els quals rebran el mateix ensenyament i que, en virtut d'unes subvencions atorgades per l'esmentat Ajuntament, en pagaran quotes diferents segons que siguin residents o no. El Síndic considerant discriminatori aquest criteri, va sol·licitar a l'Ajuntament el suport legal que el sustentava.

En data 23 de novembre de l'any 2001 el Síndic rebé un escrit que entenem no es pot considerar de resposta a les consideracions formulades el 25 de juny de l'any 2001, atès que el contingut d'aquest consistia en el trasllat dels acords municipals relatius a la definitiva municipalització de l'escola de música, l'adjudicació del servei i els acords relatius a la imposició i ordenació de la taxa corresponent.

El 23 de gener de 2002, el Síndic s'ha adreçat novament per escrit a l'Ajuntament d'Arenys de Mar sol·licitant que doni resposta als suggeriments i les consideracions de 25 de juny de 2001.

3.2. Diferents formes d'aplicació de les taxes per part de l'Administració local

En ocasions l'Administració aplica taxes amb una interpretació excessivament àmplia del fet imposable com és el cas descrit en la queixa núm. 3642/00.

En aquest cas, el promotor es manifestava disconforme amb la resolució de l'Organisme de Gestió Tributària (OGT) de la Diputació de Barcelona de data 2 de novembre de 2000, que l'obligava a pagar una quota per la taxa de recollida d'escombraries d'un solar de la seva propietat.

Vista la resposta de l'OGT, el Síndic formulà un seguit de consideracions que resumim en els apartats següents.

a) Base normativa de les taxes

El fet imposable de les taxes en general és regulat per l'article 26.1 de la Llei general tributària, de 28 de desembre 1963 -article modificat per la Llei 25/1998, de 13 de juliol de modificació del Règim legal de les taxes estatals i locals i de reordenació de les prestacions patrimonials de caràcter públic.

Respecte a les taxes de les entitats locals, són regulades a l'article 20 de la Llei 39/1988, de 22 de desembre, reguladora de les hisendes locals -modificat per la Llei 25/1998, de 13 de juliol, de modificació del règim legal de les taxes estatals i locals i de reordenació de les prestacions patrimonials.

L'article 23.1 de la LRHL també diu: «Són subjectes passius de les taxes, en concepte de contribuents, les persones...b) que sol·licitin o resultin beneficiades o afectades pels serveis o activitats locals que prestin o realitzin les entitats locals...»

L'article 26 de la Llei 7/1985, de 2 d'abril, reguladora de les bases de règim local, disposa: «1. Els municipis per si sols, o associats hauran de prestar, en tot cas, els serveis següents:

»*a*) A tots els municipis:

»Enllumenat públic, cementiri, recollida de residus, neteja viària, abastament domiciliari d'aigua potable, clavegueram, accés als nuclis de població, pavimentació de les vies públiques i control d'aliments i begudes».

D'altra banda, la legislació de règim local autonòmica segueix el règim instaurat per l'article 34 del Reglament de serveis de les corporacions locals, aprovat pel Decret de 17 de juny de 1955 (en endavant RSCL), encara vigent en aquest punt, que estableix: «La recepció i l'ús dels serveis per part dels administrats podran declarar-se obligatoris per disposició reglamentària o acord, quan fóra necessari per a garantir la tranquil·litat, seguretat o salubritat ciutadanes».

b) El fet imposable de les taxes

Com a doctrina hem d'assenyalar que «el fet imposable de les taxes s'entén realitzat quan es produeix una situació que, prevista i regulada a la corresponent ordenança fiscal, comporta la utilització privativa o l'aprofitament especial del domini públic local o provoca la

prestació de serveis o la realització d'activitats per part d'òrgans locals, que beneficia o afecta de manera particular determinats contribuents».

Per això cal plantejar-se si per poder exigir taxes per la prestació de serveis és necessari, simplement, que un servei s'hagi establert i funcioni, o a més cal que es presti de forma efectiva al subjecte passiu i el beneficiï especialment.

Per posar-ne un exemple: per poder exigir una taxa per prestació del servei de recollida d'escombraries serà suficient que l'Ajuntament tingui establert l'esmentat servei, encara que els veïns no l'utilitzin o no el puguin utilitzar o, al contrari, cal prestar efectivament el servei de recollida d'escombraries i recollir-les materialment tal com reglamentàriament es determini.

L'article 20 de la LRHL disposa que, perquè els ens locals puguin exigir taxes per la prestació de serveis, aquests serveis han de «referir, afectar o beneficiar» els subjectes passius. Poca llum ens dóna aquest incís del precepte, ja que en el nostre cas pot ser que el servei es refereixi o afecti un veí, però no el beneficiï per diferents causes. Així, en principi, no podran exigir-se taxes si el servei no beneficia especialment el subjecte, és a dir, si no li presta efectivament el servei previst.

L'article 20 de la LRHL disposa a més que: per poder exigir una taxa per prestació d'un servei públic també hi ha de concórrer alguna de les circumstàncies següents:

a) Que no siguin de sol·licitud o recepció voluntària per als administrats. A aquest efecte, no es considera voluntària la sol·licitud o la recepció per part dels administrats:

– Quan sigui imposada per disposicions legals o reglamentàries.

– Quan els béns, els serveis o les activitats requerides siguin imprescindibles per a la vida privada o social del sol·licitant.

b) Que no siguin prestats o realitzats pel servei privat, tenint-ne o no establerta la reserva a favor del servei públic conforme a la normativa vigent.

En aquest punt el precepte dóna més llum, ja que, segons se'n desprèn, les entitats locals poden exigir taxes quan la sol·licitud del servei sigui imposada per disposicions legals o reglamentàries (com són l'article 34 RSCL) o bé si el servei és imprescindible a la vida privada o social del sol·licitant. En aquest últim cas som davant d'un concepte jurídic indeterminat («imprescindible») que ens serà donat pels estàndards de mínim social necessari que a cada moment requereixi l'Estat social que consagra la Constitució Espanyola de 1978; això sí garantint alhora el sostre mínim que estableix la mateixa Constitució.

Però caldrà preguntar-se si les corporacions locals poden liquidar una taxa pel simple fet que la sol·licitud del servei sigui imposada per disposició legal o reglamentària o perquè el servei sigui imprescindible, encara que no es presti efectivament.

Finalment, l'article 20 LRHL, al paràgraf 2, aclareix: «S'entendrà que l'activitat administrativa o servei afecta o es refereix al subjecte passiu quan hagi estat motivat directament o indirecta per ell mateix pel fet que les seves actuacions o omissions obliguin les entitats locals a realitzar, d'ofici, activitats o a prestar serveis per raons de seguretat, salubritat, d'abastament de la població o d'ordre urbanístic, o qualsevol altre...»

c) Els límits de les ordenances fiscals

En virtut del principi de jerarquia normativa, les ordenances fiscals aprovades per les corporacions locals, que tenen naturalesa reglamentària, no poden anar en contra del que es disposa en una norma amb rang legal, com són els articles 20 i 23 LRHL, que exigeixen l'efectiva prestació del servei perquè es realitzi el fet imposable. Per això, una ordenança fiscal, llevat dels dos casos excepcionals de recollida d'escombraries i de clavegueram que veurem després, no pot regular l'existència de les taxes, al marge que el servei es presti o no, sinó que en aquest punt hauran d'executar la llei i requerir perquè es realitzi el fet imposable: l'efectiva prestació del servei.

d) Referència especial a l'obligació de pagament de taxes per recollida d'escombraries

El principi general enunciat que per poder exaccionar la taxa és necessari no tan sols l'establiment del servei, sinó també la prestació efectiva, rep una excepció important en la doctrina del Tribunal Suprem des de fa anys: és el supòsit de la taxa per recollida d'escombraries. Efectivament, en aquest supòsit concret la jurisprudència, de forma reiterada, declara que es produeix el fet imposable amb la simple implantació o constitució del servei i el fet de prestar-lo per a tot el municipi, independentment que el subjecte recurrent hagi procedit o no a servir-se'n, és a dir, amb independència que el subjecte passiu es beneficiï efectivament del servei.

En igual sentit la doctrina entén que «és necessari que el servei de recollida d'escombraries es presti de forma efectiva a la zona on estiguin situats els immobles on presumiblement es generen els residus, però no és imprescindible que el titular dels referits immobles usi de forma efectiva el servei prestat». I tot això en virtut dels articles 26.1.a) de la LRBRL i 34 de la RSCL abans examinats. Som davant d'un servei obligatori per a l'Ajuntament i de recepció també obligatòria per a les persones amb immobles en l'àmbit territorial del municipi.

De totes maneres, la jurisprudència tampoc porta fins a les últimes conseqüències l'excepció referida per la taxa per la recollida d'escombraries, vist que també declara que no pot liquidar-se la taxa per recollida d'escombraries si l'immoble és un solar i no un edifici, ja que «la possibilitat d'utilitzar el servei de recollida d'escombraries, independentment que *de facto* s'utilitzi i en quina mesura, és el que determina la realització del fet imposable, i aquesta possibilitat no existeix en un terreny amb la qualificació de solar on no es desenvolupa ni es pot desenvolupar cap activitat humana que comporti la producció d'escombraries o qualsevol residu urbà» (Sentència del Tribunal Superior de Justícia de Castella-la Manxa, de 13 de febrer de 1998).

Per tot això, el Síndic considerà que si bé la normativa i jurisprudència són favorables a la possibilitat que

s'exaccioni la taxa malgrat que no hi hagi prestació efectiva del servei, el supòsit que ens ocupa és precisament l'excepció que confirma la regla.

En conclusió, pels fets descrits en la queixa núm. 3642/00 hem d'assenyalar com un concepte jurisprudencialment consolidat que una taxa no es justifica per si mateixa, sinó que tan sols té fonament jurídic suficient quan s'estableix com a instrument de distribució del cost d'un servei que és prestat per raons no recaptatòries.

En algunes ocasions, l'Administració intenta, mitjançant aquesta figura, atendre unes despeses no cobertes o previstes en el pressupost corresponent.

Això es pot desprendre d'un expedient seguit a instàncies de l'Ajuntament de l'Espluga Calba, on se'ns plantejaven les dificultats pressupostàries dels municipis petits, en relació amb el finançament d'activitats culturals i lúdiques.

Descartada la possibilitat legal d'establir taxes, sí que es pot fer ús d'una figura prevista en la Llei d'hisendes locals i que ha estat també des del moment de la seva configuració prou controvertida: el preu públic, el seu concepte i naturalesa han estat finalment configurats per la Sentència del Tribunal Constitucional 185/1995 i posteriors que s'han pronunciat en el mateix sentit.

Recordem que l'article 41 de la LRHL, en la redacció que se li va donar en virtut de la Llei 25/1998 de 13 de juliol, disposa:

«Las Entidades locales podrán establecer precios públicos por la prestación de servicios o la realización de actividades de la competencia de la Entidad local, siempre que no concurra ninguna de las circunstancias específicas en la letra b) del artículo 20.1 de esta Ley.»

En els preus públics el concepte de benefici és fonamental: el mateix article 44 de la LRHL, quan parla dels obligats al pagament, assenyala que són aquells que es beneficien de l'activitat o del servei concret. L'article 24 de la Llei 8/1989, de 13 d'abril, de taxes i preus públics, segons la redacció donada per la Llei 25/1998, dóna el següent concepte de preu públic:

«Tendrán la consideración de precios públicos las contraprestaciones pecuniarias que se satisfagan por la prestación de servicios o la realización de actividades efectuadas en régimen de Derecho público cuando, prestándose también tales servicios o actividades por el sector privado, sean de solicitud voluntaria por parte de los administrados.»

Per això, el Síndic entén que el preu públic es pot configurar com un recurs financer per la prestació d'un servei o la realització d'una activitat de competència de les entitats locals que no sigui imposat per una disposició legal o reglamentària, que tampoc no sigui imprescindible per a la vida privada o social del sol·licitant i que no es presti en posició de monopoli de fet o de dret. Cal, però, que el servei es concerti a través d'un contracte bilateral amb plena autonomia de la voluntat de les parts i que reporti un benefici al qui el sol·licita.

En definitiva, l'Ajuntament podria establir uns preus públics per sufragar en part les despeses originades per activitats lúdiques, culturals, festes majors, etc.

Això, lògicament, comportaria que s'aprovés la corresponent ordenança reguladora, en la qual es podrien introduir, a més de tots els elements bàsics que conformen una ordenança d'aquesta naturalesa, les activitats subjectes, les que en quedarien exemptes, l'establiment d'entrades a determinats actes o en funció d'abonaments familiars que s'efectuïn etc.

SUGGERIMENT a l'Administració local sobre la improcedència de gravar amb la taxa de recollida d'escombraries un solar sense cap tipus d'edificació

Queixa núm. 3642/00

El senyor X presentà un escrit de queixa en desacord amb el fet que l'Ajuntament de Sant Vicenç dels Horts (per mitjà de l'Organisme de Gestió Tributària, OGT, de la Diputació que té delegades determinades funcions de gestió tributària) li liquidés la taxa per recollida d'escombraries d'un un solar de què és propietari en el municipi abans citat.

Se sol·licità informació a l'Ajuntament i a l'OGT. La completa resposta de l'OGT indicava que respecte el citat Ajuntament no en tenia delegades determinades funcions, entre les quals la redacció de les corresponents ordenances fiscals i, doncs, l'OGT no podia entrar en el detall del cas que ens ocupa.

L'OGT també aportà un nombre considerable de resolucions de tribunals superiors de justícia amb sentències favorables que la citada taxa es cobrés i en definitiva gravés aquests béns immobles, és a dir, solars sense edificar.

Apuntem aquesta darrera qüestió, perquè el tema no es pacífic ni doctrinalment ni en la jurisprudència atès que aquesta Institució, en ocasió de la tramitació de la present queixa i d'altres similars, també va trobar tota una línia jurisprudencial i doctrinal que entén i considera no ajustat a dret que amb aquesta taxa es gravin aquests terrenys.

Rebuda la informació de l'Ajuntament, el Síndic li formulà un seguit de suggeriments i consideracions, que s'han exposat en el tema que precedeix aquest relat, tot concloent que difícilment es pot considerar jurídicament viable liquidar la taxa per recollida d'escombraries si l'immoble és un solar, sense cap construcció ni habitatge, ja que la possibilitat d'utilitzar el servei de recollida d'escombraries, independentment que de *facto* s'utilitzi i en quina mesura, és el que determina la realització del fet imposable, i aquesta possibilitat no existeix en un terreny amb la qualificació de solar on no hi ha ni hi pot haver cap activitat humana que comporti producció d'escombraries o qualsevol residu urbà. En aquest sentit es pronuncien tot un seguit de sentències de diferents tribunals superiors de justícia.

Per tant, si bé la normativa i jurisprudència és favorable a la possibilitat que s'exaccioni la taxa malgrat que no hi hagi prestació efectiva del servei, precisament el supòsit que s'examinava era l'excepció que confirma la regla.

El Síndic considerà, però, que un altra qüestió és que el propietari sigui obligat a mantenir el solar en unes con-

dicions que no generin perill i que, en general, hagi de presentar un estat correcte de manteniment que li és exigible i que, vist el cas, li produiria unes despeses, però no susceptibles de ser encabides en l'esmentada taxa.

Se suggerí així mateix que es modifiqués l'ordenança fiscal corresponent, de manera que per aplicar-la no es generés confusió en supòsits tan específics com el present.

Finalment, en línia amb tot el que s'havia exposat, el Síndic proposà de donar de baixa del padró corresponent el senyor X, entenent que no podia ser subjecte passiu ni obligat tributari pel que fa referència a aquest solar, ben entès que si fos propietari d'un altre o altres béns immobles de diferent naturalesa hauria de tributar per aquells en que sí esdevindria obligat tributari.

L'Ajuntament de Sant Vicenç dels Horts va donar resposta expressa a les consideracions anteriors, si bé es refermà a creure procedent i legal d'aplicar la taxa al cas de la queixa i no acceptà, per tant, els suggeriments d'aquesta Institució.

Actuació d'ofici núm. 3533/01

L'Ajuntament de l'Espluga Calba sol·licita assessorament sobre determinats aspectes fiscals

El mes d'octubre de l'any 2001 tingué entrada en aquesta Institució un escrit de l'alcalde de l'Espluga Calba en el qual exposava la seva preocupació per un problema que es pot donar en municipis petits, en els quals els pressupostos municipals solen ser molt ajustats a les previsions d'ingressos, bàsicament tributaris, que es recapten i que tenen lògicament escassa capacitat d'endeutament creditici.

L'alcalde exposava les dificultats econòmiques amb què es trobava l'Ajuntament per atendre les despeses causades per la festa major, actes culturals o activitats lúdiques, volgudes en general pels veïns, però amb la idea que totes les despeses fossin a càrrec del pressupost municipal.

El batlle reflexionava sobre aquesta qüestió en el sentit que no era acceptat per la generalitat dels veïns que l'Ajuntament imposés una càrrega fiscal als veïns, que ja satisfan els impostos municipals a l'ús i, per tant, no se senten obligats a contribuir econòmicament per sufragar les despeses derivades d'aquests tipus d'activitats.

El Síndic li respongué amb les reflexions que agrupem en els punts següents:

1. L'Ajuntament, en tant que corporació local a la qual és d'aplicació la Llei 39/1988, de 28 de desembre, reguladora de les hisendes locals, no pot aplicar un tribut per finançar, en tot o en part, la festa major.

El que sí que entenia el Síndic és que es podia aplicar un preu públic amb què finançar determinats actes d'aquestes festes. El pagament del preu públic comportaria l'accés a aquesta activitat. Es pot impedir l'entrada a qui no pagui, però no obligar-lo a pagar.

2. Precisament perquè es tracta d'un preu públic, i ateses les característiques legals de l'ingrés de dret públic, calia tenir present que l'Ajuntament no el podria liquidar a la generalitat dels veïns, ja que, com és natural, tothom no és obligat a participar en actes, festivals, festes majors i, en general, activitats lúdiques que s'organitzin.

3. Aquesta Institució entenia que el mateix Ajuntament pot determinar, per exemple, quins actes són de caràcter gratuït, i quins justificarien que els interessats haguessin de satisfer les quotes fixades per a les diferents activitats.

Es valorà la possibilitat que l'Ajuntament fes abonaments diferents per l'assistència a un, diversos o la totalitat dels actes. També es poden efectuar abonaments de tipus familiar o per edats, ben entès que no estem davant de cap bonificació, que tan sols s'estableixen per llei.

El Síndic indicà que fóra bo que, abans d'adoptar dels acords municipals corresponents, es tinguessin reunions amb representants d'associacions o centres culturals de la vila o amb veïns que s'hagin destacat per una acció més participativa, per tal d'arribar a un consens respecte a la qüestió objecte de l'escrit. D'aquesta forma enteníem que s'implicaria, en el sentit positiu de la paraula, els ciutadans que tenint el dret de gaudir d'uns espais lúdics també tenen, fins a cert punt, el deure de col·laborar amb l'Administració municipal, i més tractant-se de municipis petits on aquests principis de collaboració són prou arrelats.

3.3. Una taxa concreta: la taxa del control estadístic sobre les revisions dels ascensors

La queixa tramitada amb el número 1255/96, que ens serveix de referència per formular aquesta exposició, motivà l'elaboració d'un acurat estudi per determinar si era correcta la configuració d'aquesta taxa, el subjecte passiu de la qual, a criteri del Departament d'Economia i Finances, era el titular o propietari de les installacions, concretament dels aparells elevadors.

El servei configurador del fet imposable de la taxa sobre el control estadístic de les certificacions de prova emeses per les entitats d'inspecció i control (en endavant EIC), recollida a l'article 333.3.1 de la Llei 15/1997, de 24 de desembre, de taxes i preus públics de la Generalitat de Catalunya, consisteix en la realització per part del Departament d'Indústria, Comerç i Turisme d'una activitat o servei de control estadístic d'aquestes certificacions de prova.

És a dir, existeixen unes EIC que, per compte del Departament d'Indústria, Comerç i Turisme, presten als particulars un servei d'inspecció i control, pel qual exigeixen a aquests les corresponents tarifes. D'altra banda, el Departament presta un servei consistent a controlar estadísticament l'actuació de les esmentades EIC, i per aquesta última actuació es genera la taxa.

L'estudi elaborat pel Síndic va arribar a dues conclusions que es poden sintetitzar en dos apartats:

1. Els particulars no poden ser considerats contribuents de la taxa pel control estadístic de les certificacions de prova emeses per les EIC.

2. Incorrecta configuració tecnicoconstitucional de la taxa.

Els raonaments formulats que van conduir a efectuar la primera consideració es concreten de la manera següent:

a) Els particulars no poden ser contribuents de la taxa a la qual ens referim, ja que, en el supòsit que aquesta taxa s'ajustés a la Constitució, els contribuents serien les EIC com a subjectes que són especialment afectats per l'esmentada tasca de l'Administració.

Certament, la majoria dels serveis beneficien o afecten una pluralitat de persones, però quan n'hi ha alguna que en resulta especialment afectada o beneficiada, aquesta serà la que tindrà la categoria de contribuent. En el present cas, en què no hi ha sol·licitant pel fet de tractar-se d'un servei de recepció obligatòria, no es pot negar que el servei de control que fa el Departament d'Indústria, Comerç i Turisme sobre les EIC beneficia i afecta de forma mediata tots els particulars que reben els serveis de les EIC. Però encara és més evident que, si alguns subjectes en resulten especialment beneficiats o afectats són, precisament, les EIC, ja que és a elles que es dirigeix immediatament l'activitat de control del Departament, i és a elles a què va dirigida la despesa de la dita activitat.

b) Les EIC no poden traslladar legalment la taxa en qüestió als particulars, ja que ni són substituts seus, atès que són elles que tenen la condició de contribuents, ni són contribuents amb dret o obligació de repercussió, atès que aquesta facultat o deure no es preveu a la llei. Els particulars, doncs, resten exclosos de la relació juridicotributària derivada de la taxa de referència.

Pel que fa a la consideració segona, els raonaments formulats són els següents:

a) La taxa de control estadístic de certificacions de prova emeses per les EIC és mal configurada legalment, fins al punt que entenem que podria resultar inconstitucional.

L'article 7 de la Llei orgànica 8/1980, de 22 de setembre, de finançament de les comunitats autònomes (LOFCA) defineix les taxes com els tributs que es poden establir «(...)per la utilització del domini públic, així com també per la prestació de serveis públics o per la realització d'activitats (...) que es refereixin, afectin o beneficiïn de manera particular els subjectes passius(...)».

L'Administració, quan controla els seus concessionaris, no actua pas com a prestadora de cap servei ni tan sols com a realitzadora de meres activitats que afecten en especial un subjecte particular, sinó com a part d'una relació contractual que té els seus drets i les seves obligacions. I com obligació inherent té la de supervisar al contractista.

En aquest sentit, no es pot exigir cap taxa pel servei de referència, vist que no hi ha cap activitat que afecti de manera «particular» les EIC, i amb això s'incompleix un mandat de la LOFCA. El que hi ha és una activitat que és conseqüència directa d'una relació contractual on l'Administració, per imperatiu legal, ha de controlar el contractista. L'Administració, quan controla les EIC, està realitzant unes activitats que no són diferents de les de vigilància o control que ha d'efectuar sobre tots els seus concessionaris.

b) En aquesta taxa prima l'element comunitari sobre l'element particular, la qual cosa, d'acord amb la jurisprudència, n'impedeix l'establiment. L'element comunitari està representat pel control que necessàriament ha de portar l'Administració sobre els seus vicaris, és a dir, sobre aquelles persones que exerceixen funcions públiques per encàrrec de l'Administració.

Aquest control públic no afecta només el subjecte controlat, sinó la mateixa Administració controladora i, en general, tota la col·lectivitat destinatària del servei públic que l'Administració presta mitjançant les EIC.

Queixa núm. 1255/96

Les entitats d'inspecció i control no poden traslladar als particulars la taxa del control estadístic sobre les revisions dels ascensors

Amb motiu de la reclamació presentada per un ciutadà arran de la repercussió a la comunitat de propietaris de la taxa prevista actualment a l'article 333.3.1 de la Llei 15/1997, de 24 de desembre, de taxes i preus públics de la Generalitat de Catalunya, sobre el control estadístic de les certificacions de prova emeses per les entitats d'inspecció i control (en endavant EIC), arran de la inspecció dels aparells elevadors d'aquella comunitat, el Síndic va realitzar diferents actuacions prop dels departaments d'Indústria, Comerç i Turisme i d'Economia i Finances.

El Departament d'Indústria, Comerç i Turisme informà que el control estadístic de les inspeccions periòdiques és un control fet per mostratge aleatori de les inspeccions periòdiques realitzades per les EIC, concessionàries de la Generalitat, i que té per objecte garantir la qualitat de les inspeccions. L'òrgan administratiu que fa el control és el Servei de Seguretat de les Instal·lacions de la Direcció General de Consum i Seguretat Industrial.

El Departament d'Economia i Finances entenia al seu torn que aquesta taxa complia tots els requisits legals exigits per a la seva configuració. En aquest sentit, el Departament assenyalà que es tracta d'un servei de control exercit per l'Administració de la Generalitat dins l'àmbit territorial de Catalunya, que afecta el subjecte passiu, que no és de recepció voluntària i que, a més, no és prestat pel sector privat.

El Síndic va estimar convenient analitzar els elements essencials de la referida taxa, fet imposable i subjecte passiu, així com també les funcions desenvolupades per les EIC.

De resultes d'aquest estudi, es van formular determinades consideracions al Departament d'Economia i Finances, en el sentit d'entendre que els particulars no podien ser considerats contribuents de la taxa per al

control estadístic de les certificacions de prova emeses per les EIC i, d'altra banda, que la taxa en qüestió era mal configurada legalment, fins al punt que podia resultar inconstitucional. En el tema que emmarca aquesta queixa s'exposen els raonaments que van conduir a formular aquestes conclusions.

El Departament d'Economia i Finances ens va fer saber que compartia plenament les nostres consideracions quant a la impossibilitat de traslladar la taxa als particulars.

D'altra banda, el Síndic informà els col·legis d'administradors de finques de Girona, Tarragona i Barcelona-Lleida del determini del Departament, per tal que fos tingut en compte en les gestions dels col·legiats amb les comunitats de propietaris que administren.

Pel que fa a la configuració constitucional de la taxa, el Departament assenyalà que, atès que les consideracions efectuades afectaven l'existència mateixa de la taxa i, per analogia, d'altres taxes que com aquesta s'insereixen en el marc d'una relació concessional entre l'Administració i el subjecte passiu de la taxa, estava pendent d'un informe acurat que decidís sobre el manteniment o la supressió de la taxa esmentada.

En el moment de cloure aquest Informe, el Síndic està pendent de rebre el determini del Departament d'Economia i Finances.

4. Les tarifes de serveis prestats en règim de dret privat

En la nova redacció dels preceptes de la Llei 230/1963 de 28 de desembre, general tributària, i la LRHL, afectats per la reordenació de la Llei 25/1998, de 13 juliol, s'insisteix en el fet que tant el règim de taxa com el de preu públic es limiten als serveis públics prestats en «règim de dret públic». Conseqüentment, les tarifes dels serveis prestats en règim de dret privat, ja sigui per entitats públiques empresarials, per societats mercantils íntegrament públiques, per societats de capital mixt, per concessionaris privats o per qualsevol altra forma de contracte administratiu de gestió indirecta de serveis públics, continua fora de l'àmbit d'aplicació del nou règim de les taxes i dels preus públics. El problema continua sent, doncs, el mateix de sempre: la manca d'un règim general i coherent de les tarifes dels serveis públics.

De totes formes, cal advertir que no n'hi ha prou amb la forma privada del gestor del servei per qualificar les tarifes corresponents de «cosa» distinta d'una taxa o d'un preu públic. A més a més de la forma privada, és imprescindible que la tarifa que satisfan els usuaris sigui un ingrés propi de l'entitat, pública o privada, gestora del servei. I, en conseqüència, els ingressos per aquestes tarifes no poden arribar mai a constituir recursos econòmics que figurin com a tals en els pressupostos generals de l'Estat, de les comunitats autònomes o de les corporacions locals. En aquests supòsits, la relació contractual es produeix entre el gestor i l'usuari, sense que l'Administració titular del servei hi tingui res a veure.

Però també pot donar-se el cas –freqüent– que, malgrat la forma privada, el gestor es limiti a recaptar una taxa o un preu públic de l'Administració titular del servei, i, com a tal, inclosa en el seu pressupost, i amb el producte de la qual l'Administració retribueix després l'empresa pública o el concessionari. Aquests supòsits es distingeixen dels anteriors perquè s'hi donen dues relacions ben diferenciades: l'una entre l'Administració i l'usuari, i l'altra entre l'Administració i el gestor -relació organitzativa si es tracta d'una empresa pública, o bé relació contractual, si el gestor és un concessionari, arrendatari, contractista de serveis o similar. En aquests casos –en poden ser exemples típics a l'Administració local els serveis de recollida de brossa, de manteniment del clavegueram o de l'enllumenat– sí que som davant d'una taxa, per més que la gestió del servei sigui encomanada a un concessionari privat a un organisme municipal.

En tot cas, si el servei públic es presta en règim de dret privat, cal tenir en compte:

a) El gestor és públic, però es regeix pel dret privat, o bé és pròpiament un privat que contracta amb l'Administració titular del servei.

b) Les tarifes del servei són ingressos propis del gestor i no de l'Administració titular.

Som davant d'una realitat distinta de la dels recursos públics –tributaris o no– coneguts amb el nom de taxes i preus públics.

Ara bé, això no vol dir que es tracti de preus privats desemparats de qualsevol ordenació pública. Es tracta del que podríem anomenar «contraprestacions patrimonials de caràcter públic però de titularitat privada» connectades a la llei i a la Constitució de la mateixa forma que ho està el servei públic i, no cal dir-ho, aquestes contraprestacions són la manifestació i el resultat de l'exercici d'una potestat pública, la tarifària, distinta de la tributària.

En aquest sentit, en l'expedient núm. 3143/01 i altres de similars es van plantejar inicialment qüestions relatives al procés d'adopcions internacionals que, amb aquesta queixa, s'exposen en l'apartat «L'entorn familiar i altres tipus de tutela» de la Secció d'Infants. En el decurs de la tramitació de l'expedient, els promotors van exposar aspectes de caire econòmic, concretament entorn de la naturalesa i el règim legal de les quanties que els pares adoptants satisfeien a l'Entitat col·laboradora d'Adopció Internacional (en endavant ECAI) pels serveis que els prestaven en el procés d'adopció.

D'altra banda el Síndic formulà al Departament de Justícia un seguit de consideracions sobre aquest assumpte.

En primer lloc, respecte a la regulació del que s'ha denominat «règim econòmic i financer de les ECAI», el Síndic entén que cal distingir de forma clara dues situacions legals diferenciades: la regulació existent i aplicable abans de la publicació del Decret 97/2001, de 17 d'abril, anteriorment citat, i el règim econòmic previst en la secció quarta de l'esmentat decret.

És cert que som davant d'una figura jurídica anomenada «preu tarifat» que indefectiblement cal posar en connexió amb altres figures de naturalesa tributària, com són les taxes i els preus públics.

Per entendre i valorar la procedència legal del règim econòmic que s'ha establert, cal remetre's en primer lloc al concepte d'entitat col·laboradora, desenvolupat a l'article 2n paràgraf 2.1 de l'esmentat decret.

Són ECAI les associacions o fundacions legalment constituïdes que, tenint com a finalitat única, o conjunta amb altres finalitats, la protecció de menors, i reunint els requisits que preveu aquest decret, obtinguin la acreditació corresponent per intervenir en funcions de mediació en adopció internacional.

De la lectura de l'articulat a què ens hem referit, entenem que queden clares les funcions previstes en el decret i, en principi, són competència de la mateixa Administració de la Generalitat, atesa la potestat organitzativa de l'Administració; i d'acord, fonamentalment, amb raons tècniques i d'especialització en la matèria, les funcions definides al decret són assumides per aquestes entitats.

D'alguna manera, doncs, l'Administració efectua un fet similar a una concessió administrativa.

Delimitar i clarificar la seva naturalesa jurídica és important perquè, entre altres factors, en dependrà la viabilitat i procedència de la fórmula remuneradora que s'estableix.

En efecte, mitjançant aquest decret s'introdueix el concepte remunerador de preu tarifat. Val a dir que el concepte de tarifa o preu tarifat no figura regulat en cap de les lleis de taxes i preus públics, ni l'estatal ni a l'autonòmica; i que el seu origen, conceptual i d'ús més freqüent, ha estat en l'àmbit de l'Administració local.

En general, la doctrina entén per «tarifa» el preu fixat o imposat per l'Administració titular d'un servei, en l'exercici d'una potestat que li reconeix l'ordenament jurídic.

Un dels trets que caracteritzen aquest tipus d'ingressos és la naturalesa del gestor del servei que es presta que, com en el cas que ens ocupa, té legalment forma i funcionament privat, les ECAI.

És un dels aspectes definidors d'aquest ingrés, però no pas l'únic. A més de la forma privada, és imprescindible que la tarifa que satisfan els usuaris sigui un ingrés propi de l'entitat gestora del servei. I que, en conseqüència, els ingressos d'aquestes tarifes no constitueixin recursos públics de l'Administració, sinó que, en aquests supòsits, la relació contractual s'ha de produir entre el gestor i l'usuari. Ara bé, això no implica, al nostre entendre, que es tracti de preus privats, desconnectats de qualsevol ordenació pública.

Cal tenir present que les tarifes o els preus tarifats, donen lloc a una obligació de pagament coactiva establerta unilateralment; relació jurídica obligacional que en el present no gaudeix de regulació jurídica concreta, per la qual cosa cal procedir a donar-la-hi per via del consentiment col·lectiu.

Vinculant el que hem manifestat fins ara amb la regulació que d'aquesta matèria s'efectua en el decret d'abril citat més avall, volem destacar els següents aspectes:

– Amb el Decret 97/2001, de 3 d'abril, es cobreix un buit legal pel que respecta al règim econòmic de les ECAI.

En efecte, abans de la norma esmentada, la regulació d'aquesta matèria s'havia construït a partir de les situacions de fet en relació amb les que s'han trobat els ciutadans adoptants, les ECAI i la mateixa Administració.

– El fet de configurar la remuneració o, més ben dit, de configurar-ne una part, com a preu tarifat, és des d'una perspectiva legal la més adient, atesa la naturalesa jurídica i les relacions que d'aquest ordre s'estableixen.

És a dir, les ECAI queden, d'alguna manera, constituïdes com a entitats, en aquest supòsit de dret privat, que assumeixen per via d'una concessió administrativa uns serveis que l'Administració ha de prestar als pares adoptants. Per tant, les percepcions a rebre per les ECAI no són regides per la potestat tributària de l'Administració, però sí per la seva potestat tarifària.

– Aquesta potestat tarifària implica que el preu per aquest servei l'ha de fixar la mateixa Administració, tal com ja queda establert a l'article 19 del Decret 97/2001.

– L'aspecte millorable de la regulació que s'ha donat a aquest règim econòmic estaria en la redacció relativa a l'excedent d'ingressos, que hauria de quedar més detallat i clarificat.

5. La gestió tributària. Dificultats plantejades durant l'any 2001

En el present tema exposarem determinades qüestions vinculades a allò que, amb caràcter general, podem considerar la gestió tributària de les administracions, i que abasta els processos de liquidació, notificació, resolució d'al·legacions, recursos, recaptació i inspecció.

Hem d'esmentar que els problemes tractats en relació amb queixes d'aquesta naturalesa no difereixen gaire d'allò que hem exposat en altres informes. Cal tenir en compte, pel que fa a gestió tributària en un sentit ampli, que l'any 2001 la normativa bàsica no ha experimentat variacions substancials i aquest és un factor a tenir present a l'hora d'examinar aquests tipus de queixes.

S'han produït supòsits com el de la queixa núm. 2450/00, en què a l'obligada tributària per un impost que tan sols havia de meritar en un municipi, se li seguia el procediment de constrenyiment en un altre, perquè estava donada d'alta en els padrons fiscals dels dos ajuntaments afectats, Barcelona i Cardedeu.

Constatats els errors per la duplicitat de cobrament i tot i que la promotora feia bastants anys que residia a Cardedeu, la realitat de l'impost feia que, com a subjecte passiu, fos obligada a satisfer-lo a l'Ajuntament de Barcelona.

Arran dels suggeriments del Síndic, l'Ajuntament de Cardedeu va retornar les quantitats no prescrites corresponents al tribut satisfet per l'afectada, atès que, a efectes jurídics, el titular de l'impost era l'Ajuntament de Barcelona.

En altres ocasions la devolució d'ingressos indeguts no ha provingut de procediments executius sinó del que, pròpiament, havia estat un pagament indegut a l'Administració (vegeu queixa núm. 3620/00). En el cas d'aquest expedient entenem que cal destacar un any més el retard amb què en ocasions l'Administració adopta l'acord o la resolució de retornar les quantitats ingressades i que no li corresponen.

A banda del perjudici que s'ocasiona en primer terme al ciutadà, un any més reiterem el perjudici que, segons el nostre criteri, comporta per a l'erari públic, atès que, en compliment de la normativa vigent, l'Administració afectada per la devolució ha de retornar la quota i els interessos de demora, que, com en el cas que ens ocupa, resulten prou elevats si es té en compte que l'import de la quota retornada va ser d'1.911.645 pessetes, i els interessos, d'1.336.539 pessetes, ja que l'any fiscal del qual es reclamava la devolució era el 1993 i aquesta es practicà el 2001.

En altres supòsits, la mateixa Administració, en un excés de zel en el control dels seus ingressos, va iniciar un procés d'inspecció fiscal i aixecà acta fiscal per la sanció tributària suposadament comesa per la promotora de la queixa, a més de liquidar-li la quota corresponent a l'impost que l'Administració creia que no s'havia abonat.

Efectuades les comprovacions adients a petició d'aquesta Institució, es va comprovar que la promotora havia autoliquidat oportunament l'impost, per la qual cosa l'Administració va iniciar el procediment de devolució corresponent, atès que se li havia cobrat per duplicat l'import de la quota del tribut i la sanció tributària, òbviament de forma indeguda (vegeu queixa núm. 1597/01).

Un altre problema més o menys directament vinculat amb aquest i que ja ha estat objecte d'anàlisi en exercicis anteriors és el del domicili tributari del subjecte passiu.

En aquesta ocasió, la dificultat que s'ha tractat consistia a determinar fins on cal entendre que l'obligat tributari ha complert allò que preceptua en la Llei general tributària, pel que fa referència a l'obligació de comunicar a l'Administració tot canvi de domicili fiscal, obligació que es manté en aquests termes des de la publicació de la Llei general tributària de l'any 1963, contraposant-ho amb les possibilitats de què actualment disposa l'Administració per conèixer el domicili fiscal dels obligats tributaris, més si es tenen en compte les circumstàncies fàctiques i legals que es donaven en el supòsit analitzat (vegeu queixa núm. 3898/00).

Una altra de les qüestions que novament s'han plantejat i tramitat és la possible descoordinació entre l'Administració i les entitats bancàries col·laboradores de l'Administració.

El conflicte sol sorgir en el moment de traslladar els suports magnètics i la documentació corresponent a l'entitat bancària col·laboradora.

Cal tenir en compte que la normativa que regula aquesta possibilitat és pensada per millorar la comoditat i seguretat dels contribuents i que, en ocasions, es transforma en un mecanisme que acaba repercutint, des del punt de vista econòmic, en una penalització per a l'administrat.

Se sol donar amb més freqüència quan l'afectat resideix habitualment en un municipi i té la segona residència en una altra població. Per estalviar-se problemes pel que fa als períodes de pagament dels tributs a abonar per aquesta segona propietat, l'interessat domicilia el pagament de tots aquests impostos.

Com que no hi ha cap document que acrediti la revocació de la domiciliació, com en el cas que ens ocupa, el contribuent resta en la confiança que, en virtut de les relacions que s'estableixen entre l'Administració creditora i l'entitat bancària, que en definitiva actua com entitat col·laboradora d'acord amb el que preveu el Reglament general de recaptació, no es produiran incidències com les de la queixa núm. 3226/00.

Com consta en el relat de la queixa, el Síndic va suggerir a l'Ajuntament de l'Escala que revisés la documentació del padró on havia de figurar el promotor de la queixa, i respecte al qual ni l'Administració ni l'entitat bancària no van justificar l'absència de l'afectat. Això comportà que el rebut que anualment satisfeia el promotor en període voluntari figurés com a impagat i se li trametés notificació de pagament en període executiu.

Recordem que les consideracions del Síndic van ser desestimades expressament per l'Ajuntament. No ho adduïm aquí amb afany de destacar un suggeriment no acceptat, sinó per la forma i el fons com es resolgué aquesta no acceptació: sense cap motivació que justifiqués l'actuació municipal. L'Ajuntament es limità a reproduir un seguit d'articles de la normativa recaptadora, tal com havia fet amb el recurs interposat pel promotor. En definitiva, aquestes respostes provoquen alhora una altra indefensió per l'escassa o nul·la motivació dels actes relatius a la gestió tributària.

Altres qüestions que han estat objecte d'anàlisi i de posteriors suggeriments a l'Administració han respost a resolucions en què una entitat local havia adoptat els acords corresponents a unes reduccions en les quotes a satisfer en concepte de l'Impost d'activitats econòmiques (en endavant IAE), per raó de la durada d'unes obres realitzades al carrer on uns comerciants afectats tenien els negocis i les activitats.

Valorades les raons del promotor, el Síndic va recordar que, si bé la norma fiscal ja preveu unes compensacions fiscals graduades d'acord amb el perjudici econòmic que teòricament es calcula que es pot generar als ciutadans afectats, els supòsits del cas feien que també calgués valorar-ne les circumstàncies, no en termes de justícia general, sinó del que és just en cada moment (vegeu queixa núm. 2694/00).

L'any 2001 s'ha destacat també especialment el cas dels beneficis fiscals.

Respecte a la queixa núm. 633/00, el Síndic entén que quan un benefici fiscal, òbviament reconegut per llei, afecta un col·lectiu de ciutadans per raó d'unes característiques ja predeterminades, el requisit obligat en altres tipus de beneficis fiscals, és a dir la sol·licitud

expressa dels subjectes que hipotèticament se'n poden beneficiar, no s'hauria d'aplicar als supòsits, òbviament molt concrets, com el plantejat pel senyor X.

Finalment, fem referència a un problema que s'ha tractat en la queixa núm. 3315/97, finalment resolta l'any 2001.

La llarga durada de la tramitació de l'expedient va ser motivada, en part, perquè l'Administració afectada, l'Ajuntament de Barcelona, en un moment determinat, en va donar trasllat al Consell Tributari Municipal.

Respecte al contingut de la queixa, ens remetem al que hem referit en el moment de descriure-la. Hem de destacar, però, que aquestes queixes o altres de semblants s'han vist incrementades en aquesta Institució per raó de les dificultats d'ordre fiscal que es plantegen en processos de separació i divorci.

SUGGERIMENT a l'Ajuntament de Cardedeu en relació amb una duplicitat en el cobrament d'un tribut al mateix subjecte passiu

Queixa núm. 2450/00

La senyora X presentà un escrit de queixa en el qual manifestava la situació d'indefensió en què es considerava davant les administracions a les quals s'havia adreçat per un afer relatiu a duplicitat de cobrament d'uns rebuts per un mateix tribut i en el mateix període impositiu.

La promotora va indicar que feia catorze anys residia a Cardedeu i que anteriorment havia residit a Barcelona.

En traslladar-se a Cardedeu va abonar els tributs locals de què era subjecte passiu a Barcelona, entre altres el de vehicles de tracció mecànica.

En data 29 de juny del 2000 va rebre en el seu domicili notificació de l'Institut Municipal d'Hisenda de l'Ajuntament de Barcelona, en què se li requeria el pagament dels darrers cinc anys de l'impost de vehicles, que no havia abonat en període voluntari.

Havent-se interessat a la Prefectura de Trànsit de Barcelona sobre la situació administrativa del vehicle, se li comunicà que no en constava cap canvi per una possible alta a Cardedeu, malgrat que tots aquests anys la interessada hi havia pagat els rebuts. La realitat fiscal era una altra.

A l'efecte de tributació, d'acord amb les dades de la Prefectura de Trànsit, el municipi on realment havia de satisfer el citat impost era Barcelona, atès que, de fet i de dret, no constava cap canvi de domicili a la Prefectura i, per tant, les liquidacions practicades per l'Ajuntament de Barcelona en principi eren les correctes.

Estudiats els informes de l'Institut Municipal d'Hisenda de l'Ajuntament de Barcelona i de l'Ajuntament de Cardedeu, el Síndic suggerí a aquest darrer que acordés la devolució d'ingressos indeguts, atès que durant diversos anys havia ingressat unes quanties per un tribut respecte al qual la promotora no era obligada tributària en aquell municipi.

Per resolució de juny de 2001 l'organisme que té delegada la funció recaptadora de l'Ajuntament de Cardedeu (Organisme de Gestió Tributària de la Diputació de Barcelona) acordà retornar els imports corresponents als exercicis fiscals 1997-2000, més els interessos de demora.

Queixa núm. 3620/00

Retard en la devolució d'ingressos indeguts.

L'Escola Mare de Déu del Roser, i en nom i representació seva la senyora X, va adreçar un escrit de queixa en què posava de manifest que el 27 de gener de 1997 s'havia sol·licitat a l'Ajuntament de Barcelona la devolució de quantitats ingressades corresponents al rebut de l'Impost de béns immobles (en endavant IBI) de l'any 1993.

En aquest sentit s'invocà davant l'Administració allò que estableix la Llei 13/1996, de mesures fiscals, administratives i d'ordre social, que a la disposició addicional 21 estableix els mecanismes d'excempcions de l'IBI i la forma en què se'n pot sol·licitar la devolució.

La promotora explicava que s'havien satisfet els rebuts de l'IBI corresponents a l'any 1993, per un import total d'1.891.575 pessetes.

El 22 de setembre de 1997 es va requerir a l'escola diversa documentació que ja havia estat presentada i que l'Administració no localitzava, la qual es presentà de forma immediata.

Transcorregut un temps més que prudencial, i no havent rebut resposta, el 28 de febrer de 2000 la senyora X va sol·licitar a l'Ajuntament que es reprengués l'expedient.

Finalment optà per presentar la queixa que exposem.

El Síndic formulà una petició pel que fa a la qüestió exposada a l'Institut Municipal d'Hisenda de l'Ajuntament de Barcelona, el qual, un cop efectuats els raonaments que en dret corresponien per aplicació de la Llei 13/1996, va acordar retornar les quantitats corresponents al concepte fiscal IAE, relatiu a l'exercici de 1993.

L'import de la quota era d'1.911.645 pessetes, i els interessos de demora a abonar van ser d'1.336.539 pessetes; l'import global era així de 3.248.184 pessetes, que van ser retornades el 27 de juny de l'any 2001.

Queixa núm. 1597/01

L'Administració rectifica uns errors de dret que ocasionaven perjudicis econòmics a una ciutadana

La senyora X presentà un escrit de queixa en el qual manifestava la seva disconformitat pel que fa al pagament duplicat de l'Impost sobre l'increment de valor de terrenys de naturalesa urbana, per la transmissió d'una plaça de pàrking que li havia estat cobrada per l'Institut Municipal d'Hisenda de l'Ajuntament de Barcelona.

Sol·licitat informe, l'entitat va manifestar que:

D'una banda, l'adquirent del bé immoble havia satisfet l'import del tribut mitjançant autoliquidació, i així ho efectuà en virtut dels pactes que les parts intervinents en la transmissió havien acordat, tot i que per llei l'obligat a satisfer el citat impost és el venedor.

L'Administració municipal també comunicà que, per manca de comprovació material, la Inspecció d'Hisenda Municipal havia aixecat l'acta fiscal corresponent i havia liquidat a la promotora (venedora del pàrking) l'impost ja satisfet. A més a més, havia incoat expedient sancionador per una suposada infracció tributària.

Detectada la improcedència de les actuacions de la inspecció fiscal, s'ordenà la devolució de les quanties cobrades indegudament a la interessada.

SUGGERIMENT a l'Organisme de Gestió Tributària de la Diputació de Barcelona en relació amb els límits de l'obligació administrat-administració pel que respecta al canvi de domicili fiscal

Queixa núm. 3898/00

Una empresa presentà una queixa en la qual manifestava que amb la seva actuació l'Organisme de Gestió Tributària de la Diputació de Barcelona li havia ocasionat un estat d'indefensió per raó de l'expedient de constrenyiment incoat per impagament en període voluntari d'un rebut corresponent al concepte fiscal Impost sobre activitats econòmiques (en endavant IAE), exercici 1998.

El motiu del procediment executiu, que segons la promotora ja es trobava en fase d'embargament de béns era que la notificació corresponent a la liquidació de l'impost s'havia practicat a l'antic domicili de la societat que ell representava, segons informació de l'oficina recaptadora.

L'antic domicili era al municipi d'Olesa de Montserrat. El mes de setembre de 1997 l'empresa va traslladar el domicili fiscal a Esparreguera, on corresponia liquidar l'IAE de l'exercici següent (1998).

Per al representant de l'empresa era obvi que s'havia comunicat a l'Administració la variació de domicili fiscal, atès que en el moment oportú i per raó precisament d'aquesta variació geogràfica de l'activitat, s'havien formalitzat els impresos que la normativa reguladora de l'impost determina, on entre altres dades, ha de figurar el nou domicili fiscal.

Finalment, el promotor manifestava que la disconformitat no se centrava a haver de pagar el rebut amb els recàrrecs corresponents, perquè efectivament estava fora de termini, i, com que era un rebut de cobrament periòdic, l'empresa no era desconeixedora del fet que en cada exercici s'habiliten uns mesos per liquidar-lo en fase voluntària, i que l'Administració tributària no és obligada a notificar individualment aquests rebuts incorporats a padrons.

Allò en què el promotor posava més èmfasi era que tota la tramitació de l'expedient de constrenyiment s'hagués efectuat notificant el dèbit a un domicili que, segons ell, l'Administració havia de conèixer sobradament per les dades de què disposava que ja no era l'actual de l'empresa. Tot i això, la primera notícia que el promotor va tenir del procediment executiu l'havia rebuda de l'entitat bancària amb què operava, que notificà la trava d'un compte corrent.

Es tractava, segons el promotor, d'exposar i comunicar al Síndic el perjudici moral que amb aquestes actuacions executives, notificades erròniament, s'ocasiona a la imatge de l'empresa davant els clients i proveïdors.

Sol·licitat informe, l'organisme tributari considerà que la seva actuació s'ajustava a dret, i que era, en tot cas, l'obligat tributari el que, en compliment d'allò que estrictament determina la Llei general tributària a l'article 45, en matèria de notificacions, en els supòsits de canvi de domicili, havia d'haver actuat amb més diligència.

El Síndic adreçà a l'Organisme de la Diputació de Barcelona, uns suggeriments que se centraven bàsicament a determinar si les actuacions relatades pel promotor i formalitzades documentalment no es podien considerar suficients perquè l'Administració conegués el canvi de domicili.

Així mateix, el Síndic estenia les seves consideracions en la qüestió de fins on cal que actuï l'Administració per tenir coneixement del domicili fiscal d'un contribuent, més avui amb els mitjans tècnics actuals i que no existien en el moment en què es redactà l'article 45, de la Llei general tributària, que regula l'obligatorietat de l'administrat de comunicar a l'Administració tot canvi de domicili.

En el moment de finalitzar la redacció del present Informe el Síndic no ha rebut resposta de l'Administració.

SUGGERIMENT a l'Ajuntament de l'Escala davant una possible descoordinació entre l'Administració i l'entitat bancària on té domiciliat el pagament dels rebuts corresponents a diversos conceptes fiscals municipals

(Queixa núm. 3226/00)

El senyor X presentà un escrit de queixa en què manifestava el seu desacord amb l'Ajuntament de l'Escala per haver-li incoat un expedient de constrenyiment per impagament en període voluntari d'uns rebuts corresponents a la taxa per la recollida d'escombraries.

El promotor de la queixa posava de manifest que la seva residència habitual és a Sant Pere de Torelló i que a l'Escala hi té la segona residència.

Precisament per aquests motius, i per evitar-se problemes a l'hora de satisfer els tributs derivats de la titularitat d'aquest habitatge, tenia domiciliat el pagament de tots els tributs corresponents a la citada entitat local.

Enfront de les actuacions en via executiva, el senyor X interposà un recurs que li va ser desestimat, amb l'argumentació que, passats al cobrament la totalitat dels rebuts corresponents al padró de la taxa, l'entitat ban-

cària on tenia els rebuts domiciliats el promotor els havia retornat. Tot i que aportà certificat de la mateixa entitat bancària on feia constar que, en la data de cobrament del rebut, el senyor X tenia fons suficients en el seu compte corrent per satisfer-ne l'import, l'Administració considerà que hi havia un impagat.

Sol·licitat informe a l'Ajuntament, el Síndic li féu un seguit de consideracions i suggeriments per tal que es revisés la documentació corresponent al padró de la taxa i s'aclarís si es tractava d'una errada involuntària en la tramesa dels valors entre l'Administració creditora i l'entitat bancària que cobrava els rebuts.

L'Ajuntament de l'Escala va adoptar per acord de la Comissió de Govern la decisió de no acceptar els suggeriments d'aquesta Institució, en valorar que la seva actuació era correcta i que, per tant, el promotor havia d'abonar els rebuts amb el recàrrec corresponent.

SUGGERIMENT a l'Ajuntament de Sant Boi de Llobregat en relació amb la devolució d'uns imports corresponents a l'IAE pels perjudicis ocasionats als comerciants de resultes de les obres fetes en diversos carrers

(Queixa núm. 2694/00)

El senyor X presentà un escrit de queixa manifestant el seu desacord amb la forma en què l'Ajuntament de Sant Boi de Llobregat havia calculat, almenys en el seu cas, la liquidació de determinades quotes corresponents a l'IAE, per aplicació de l'article 6 punt 2b) de l'Ordenança fiscal núm. 2, reguladora del tribut per a l'exercici de l'any 1999, del referit Ajuntament.

Aquest article establia que quan es farien obres a la via pública que tinguessin una durada superior a tres mesos i afectessin locals en què es desenvolupessin activitats classificades en la divisió 6a, és a dir, que tributessin per IAE, els subjectes passius podien sol·licitar una reducció en la quota a satisfer pels hipotètics perjudicis econòmics que, en ocasió de les obres i, concretament, per la demora, se'ls poguessin ocasionar.

Al carrer on es van fer les obres s'aplicà una reducció del 80% als comerciants o titulars d'activitats que es trobaven en la situació descrita.

El promotor afirmava exercir l'activitat en un carrer perpendicular al citat, concretament un túnel de rentat de cotxes i, com que com de resultes de les obres en qüestió s'havia col·locat una senyalització de contradirecció, l'accés al seu establiment era pràcticament impossible.

Quan el senyor X va sol·licitar la reducció de l'IAE en qüestió, l'Administració municipal li comunicà que a ell li corresponia un 20% de la citada reducció, ja que no el considerava afectat directament.

Sol·licitat informe, l'Ajuntament argüí que, com que l'activitat del promotor de la queixa no era al carrer on s'havien fet les obres, la reducció que li corresponia era la ja comunicada, del 20%.

El Síndic, invocant principis d'equitat, va adreçar-se a l'entitat municipal amb un seguit de suggeriments per tal que l'import de la reducció es modifiqués a l'alça un cop valorades de forma real les pèrdues que l'allargament de les obres i l'especial emplaçament del negoci podien haver produït, i que possiblement podien ser més elevades que les xifrades inicialment per l'Administració.

En el moment de cloure la redacció del present Informe restem a l'espera de la resposta de l'Ajuntament.

SUGGERIMENT a l'Organisme de Gestió Tributària de la Diputació de Barcelona per al reconeixement d'unes bonificacions fiscals al propietari d'un habitatge de protecció oficial

(Queixa núm. 633/00)

El senyor X presentà un escrit de queixa per desacord amb les resolucions que l'Organisme de Gestió Tributària (OGT) de la Diputació de Barcelona havia dictat, per delegació de l'Ajuntament de Sant Pere de Ribes, en relació amb les peticions que li fos reconeguda una bonificació fiscal del 50% respecte a la quota de l'IBI.

El promotor residia en aquest municipi en un habitatge de protecció oficial. D'altra banda, per una norma de caràcter estatal s'aprovaren unes bonificacions fiscals per a aquest tipus d'habitatges, bonificacions a les quals tenia dret el promotor de la queixa, si bé se'n va assabentar un cop transcorregut el període per acollir-s'hi.

Havent-se adreçat a l'Administració gestora, aquesta resolgué negativament la sol·licitud, d'acord amb el fet que, principalment, la norma tributària determina que els beneficis fiscals en general i, per tant, les bonificacions, han de ser demanades per la persona física o jurídica que compleix les condicions que la norma determina, a fi que se li concedeixi el benefici.

Vist l'informe rebut de l'Administració actuant, el Síndic s'adreçà a aquest organisme i a l'Ajuntament de Sant Pere de Ribes i formulà un seguit de consideracions i suggeriments que si, naturalment, anaven referides al cas concret que ens ocupava, tenien vocació més general, per tal que els beneficis fiscals en supòsits anàlegs (és a dir, que per llei es reconeixen respecte dels anomenats rebuts de cobrament periòdic i, en relació amb habitatges de protecció oficial), els beneficiats no haguessin de sol·licitar aquestes bonificacions de forma expressa, sinó que la mateixa Administració els apliqués d'ofici.

Rebuda la resposta de l'Administració, aquesta manifestà que no considerava procedent acceptar els criteris proposats pel Síndic, i reiterava, un cop més, el caràcter de petició expressa de tot benefici fiscal.

En finalitzar les seves gestions, el Síndic adreçà un darrer escrit a l'OGT, transmetent-li la consideració que en supòsits com el present, les corporacions locals, quan s'aprovin per la norma corresponent beneficis que afecten els seus tributs, en facin la màxima publicitat i que les modificacions s'incorporin en les ordenances fiscals corresponents, com ho havia fet l'OGT en el moment que se li va delegar la gestió tributària de l'Ajuntament de Sant Pere de Ribes.

6. SEGUIMENT D'ACTUACIONS D'EXERCICIS ANTERIORS

Seguiment de la queixa núm. 612/00 (pàgines 89 i 90 del BOPC núm. 165, de 27 de març de 2001).

SUGGERIMENT sobre la improcedència d'exigir l'Impost sobre l'increment dels terrenys en via executiva

En l'Informe corresponent a l'any 2000 es va exposar el suggeriment del Síndic a l'Ajuntament de Gavà relatiu al procediment de constrenyiment que l'esmentat Ajuntament seguia en relació amb el patrimoni d'una ciutadana, per impagament en període voluntari de l'Impost sobre l'increment del valor dels terrenys.

En el moment de cloure l'Informe corresponent a l'any 2000, manifestàvem no haver rebut resposta als suggeriments esmentats.

El mes de maig de l'any 2001 va tenir entrada en aquesta Institució l'escrit de l'esmentada corporació municipal mitjançant el qual se'ns comunicava que els suggeriments formulats havien estat acceptats.

Queixa núm. 3315/97

L'Administració modifica l'obligat tributari que ha de satisfer l'Impost de béns immobles arran d'una sentència de divorci i la posterior declaració d'insolvència de la promotora de la queixa

La senyora X presentà un escrit de queixa en què exposava una llarga problemàtica relativa a l'obligació de satisfer l'IBI corresponent a un habitatge del qual era copropietària amb el seu exmarit.

Sol·licitat l'informe oportú, l'Ajuntament de Barcelona comunicà que la promotora havia presentat un recurs en relació amb les possibles conseqüències fiscals que creia que la modificació operada en els rebuts de l'IBI podia tenir. Cal precisar que en els rebuts figurava només ella com a única obligada al pagament del tribut.

L'Ajuntament traslladà el recurs al Consell Tributari Municipal a fi que emetés dictamen en aquest sentit.

Emesa la resolució del Consell Tributari per la qual es declarava que, si més no, en el padró fiscal havien d'aparèixer els dos obligats tributaris, la qüestió de fons no quedava resolta per a la promotora, atès que ja s'havia iniciat procediment de constrenyiment a nom de la interessada.

Certament pel tipus de tribut de què es tractava, i d'acord amb la normativa tributària, imperava el principi de solidaritat entre els deutors (l'afectada i el seu exmarit) i, per tant, el fet d'haver iniciat el procediment en qüestió a nom de la senyora X no implicava cap actuació anòmala de l'Administració, amb la reserva de la corresponent repercussió que el subjecte passiu efectuï envers l'altre obligat tributari, tal com s'indicava en la resolució del Consell Tributari.

El Síndic adreçà un nou escrit a l'Institut Municipal d'Hisenda en què consultava bàsicament si s'havien tingut en compte les consideracions de la reclamant en el sentit que els seus drets s'havien vist desatesos, ja que des de l'any 1993, any que va quedar a l'atur, havia comunicat a l'Administració la seva situació econòmica i els ingressos que en aquesta condició percebia.

En aquest sentit afirmà no haver rebut cap mena de resposta en relació amb aquestes consideracions, que ella estimava fonamentals, ja que, sempre segons les seves manifestacions, la solvència econòmica del seu exmarit justificava que el procediment s'iniciés contra ell.

Arran del citat escrit del Síndic, l'Institut Municipal tingué un seguit de reunions amb la senyora X per saber en detall quina era la seva situació econòmica real i les possibilitats legals i reals que tenia l'Administració de fer efectiu el cobrament de l'IBI relatiu al pis on residia.

Finalment, l'Institut Municipal d'Hisenda comunicà a aquesta Institució que, després de les converses amb la promotora i un cop hauria aportat tota la documentació requerida, es declararia la insolvència de la senyora X a l'efecte de donar-la de baixa del padró corresponent en qüestió.

Així mateix es comunicà que un cop efectuat aquest primer tràmit es procediria a reclamar les quanties no prescrites al senyor X, d'acord amb el principi de solidaritat dels dèbits tributaris reflectits a la Llei general tributària.

SECCIÓ 4. SANITAT

1. INTRODUCCIÓ

A part de la problemàtica generada per l'envelliment de la població catalana, els reptes de la sanitat descoberts a través de les queixes rebudes que ho han estat en un total de 535, per bé que 375 tenien el mateix objecte, i de les 8 actuacions d'ofici iniciades. continuen sent les malalties emergents i de difícil diagnòstic, l'acabament de la reforma de l'atenció primària, l'execució de mesures per completar els compromisos d'eradicació de les llistes d'espera i poder, en definitiva, accedir a una atenció integral de la salut amb l'exercici real dels drets que tenen els ciutadans.

Si bé el Govern de la Generalitat ha donat resposta a les demandes d'informació sobre la salut, les malalties i la gestió del sistema sanitari, a fi de facilitar l'accés als serveis, amb la implantació del servei «Sanitat respon» accessible des del telèfon 902.111.444, les vint-i-quatre hores del dia, i ha aprovat la «Carta de drets i deures dels ciutadans en relació amb la salut i l'atenció sanitària», ampliant l'àmbit d'aplicació dels drets i deures anteriors, els quals només se circumscrivien als hospitals, el Síndic, tot i comentar en aquest Informe les esmentades iniciatives governamentals, ha continuat rebent queixes sobre la desatenció que pateixen alguns ciutadans amb motiu de determinades malalties de difícil diagnòstic i tractament, com ara la síndrome de fatiga crònica i la fibromiàlgia o la inaplicació o denegació de determinats drets previstos a l'esmentada carta.

La inacabada reforma de l'atenció primària i els drets dels ciutadans que se'n deriven motivaren el Síndic a iniciar i tancar enguany amb l'actuació d'ofici núm.

2332/01 les actuacions d'ofici endegades per redactar l'informe extraordinari que l'any passat ens comprometérem a presentar al Parlament i que, en unes setmanes, lliurarem.

Altrament, el compromís del Govern d'enllestir el procés de reforma d'atenció primària per a l'any 2002 s'ha vist reflectit en la disposició addicional cent vint-i-vuitena de la Llei 20/2001, de 28 de desembre, de Pressupostos de la Generalitat de Catalunya per al 2002 (en endavant LPGC) en què es ratifica que s'ha de finalitzar, dins l'any 2002, l'esmentat procés i que ha d'incloure: *a)* el grau de compliment dels objectius assolits en la posada en funcionament dels nous equips d'atenció primària; *b)* el nivell d'implantació de la reforma l'any 2002; *c)* el grau de cobertura de la població de Catalunya; *d)* el compliment de la cartera de serveis; i *e)* la qualitat de l'assistència dels serveis de l'atenció primària reformada.

D'altra banda, la preocupació del Síndic per les llistes d'espera motivà recomanar en diverses ocasions al Departament de Sanitat i Seguretat Social l'adopció de mesures extraordinàries, que han estat adoptades, encara que de forma gradual a través del pla de xoc iniciat l'any 2000 i reflectides en el «Dictamen elaborat per la comissió d'anàlisi i control de la situació actual de les llistes d'espera a Catalunya» (vegeu Actuació d'ofici núm. 3725/01).

Els serveis i les prestacions que ofereix el sistema sanitari català no sempre estan adaptats a la creixent demanda dels ciutadans. Això no obstant, vist que cal fer esforços per millorar la qualitat dels serveis, el Síndic ha continuat recomanant enguany, amb caràcter general, l'increment de recursos assistencials destinats a la salut mental (vegeu actuació d'ofici núm. 708/01) sens perjudici d'allò que disposa la disposició addicional 43 de la LPGC d'incrementar-los en el 15%, establint recursos alternatius a l'hospitalització, especialment en centres de dia, reducció de llistes d'espera i desplegament dels serveis d'urgències a tot el territori.

També hem recomanat ampliar les prestacions bucodentals, amb motiu de la queixa núm. 1011/01 i les places d'al·lergòlegs (queixa núm. 2107/00) amb mancances a Catalunya, com també d'anestesistes i que no es deixi de vetllar per la protecció dels drets dels ciutadans en el cas indirecte i paradigmàtic de perdre documentació clínica (vegeu actuació d'ofici núm. 615/01).

Finalment, i com s'ha indicat al principi, l'envelliment de la població exigeix canvis en l'atenció sociosanitària, amb atenció personalitzada que garanteixi l'abordatge integral dels problemes de les persones afectades (vegeu queixa núm. 1320/01).

Això no obstant, el pla de desplegament de l'atenció sociosanitària a Catalunya 2000-2005 pretén respondre a les ingents necessitats, amb l'aplicació gradual d'unitats funcionals interdisciplinàries sociosanitàries (UFISS), i dels programes d'atenció domiciliària d'equips de suport (PADES).

Sens perjudici dels serveis donats pels professionals d'atenció primària en les visites que atenen en aplicació del programa d'atenció a domicili, l'Institut Català de Salut ha ampliat també l'actuació domiciliària a Barcelona amb el programa «Salut a casa» per donar una atenció especial als majors de 75 anys que viuen sols, als que necessiten cures i atencions especials i malalts amb demències i terminals, amb la finalitat d'ampliar-lo a tot.

La LPGC per al 2002, en atendre suggeriments d'altres anys del Síndic compromet el Govern a estendre a tot el territori de Catalunya els programes d'atenció domiciliària programada amb equips de suport i fomentar els serveis de teleassistència i ajuts a domicili.

Reflectim també la problemàtica motivada per les llistes d'espera per al tractament de reproducció humana assistida, de la qual també s'ocupa la disposició addicional quaranta-unena de la LPGC, en la qual el Govern es compromet a elaborar un pla de xoc per a reduir-les, sens perjudici d'adaptar les recomanacions de la comissió de seguiment de les llistes d'espera, creada per la Moció 23/VI del Parlament, pel que fa a intervencions quirúrgiques (disposició addicional 45 LPGC) en totes les regions sanitàries, per a les intervencions que tinguin un temps de resolució superior a sis mesos, especialment en intervencions de cataractes, pròtesi de genoll i pròtesi de maluc, anivellant el temps de resolució al temps de garantia, tot en compliment de la moció 103/VI del Parlament de Catalunya.

En el seguiment d'actuacions d'exercicis anteriors comentem la queixa 1466/00 sobre llistes d'espera, la núm. 1892/98 sobre l'índex de cesàries a Catalunya i l'actuació d'ofici 1474/99, sobre la lliure elecció de sexe.

2. Síndrome de fatiga crònica i fibromiàlgia. Malalties de difícil diagnòstic i tractament

La síndrome de la fatiga crònica o encefalomielitis miàlgica (en endavant SFC) i la fibromiàlgia són dues malalties que comparteixen determinats símptomes, com són el dolor, el cansament, les alteracions del son i de l'estat d'ànim.

Això no obstant, tant l'una com l'altra tenen criteris diagnòstics diferents, amb predomini del cansament en l'SFC i del dolor en la fibromiàlgia i, conseqüentment, els tractaments també són diferents. Encara que en la fibromiàlgia domina el cicle dolor-inactivitat-depressió-trastorns del son, la base podria ser molt semblant a la de l'SFC, amb alteracions neuroimmunohumorals.

Hi ha malalts que inicialment tenen criteris diagnòstics de SFC i que amb el temps passen a tenir-ne de fibromiàlgia i al revés. Per tant, encara que entitats diferents i mal conegudes, es podria dir que es veu un espectre ampli d'un mateix problema, que s'expressaria o aniria des del cansament invalidant fins al dolor invalidant, passant per tot els trams intermedis imaginables.

En qualsevol cas, ens trobem davant d'un problema de salut de moltes persones, de les quals hem rebut diverses queixes, entre d'altres, la 2365/01 i l'actuació d'ofici núm. 614/01, en què s'acumulà la darrera problemàtica rebuda, que expliquem a continuació, sobre la manca de remissió del patiment, la desinformació so-

bre els possibles tractaments i, en definitiva, la cronicitat de les malalties.

En tot cas, l'SFC no és una malaltia nova ni rara, sinó que ho és amb una prevalença alta en la població. Se'n desconeix l'etiologia o, almenys, no s'ha concretat encara, si bé s'han trobat antecedents infecciosos o un estrès important un temps abans de manifestar-se la malaltia.

Donades les característiques del sistema sanitari públic a Catalunya, els pacients que pateixen la síndrome de fatiga crònica acostumen a consultar en primer lloc l'atenció primària. Tot i que per les característiques de la síndrome és possible l'enfocament diagnòstic i terapèutic en la mateixa atenció primària de salut, la capacitat de maneig d'aquesta patologia en els metges d'atenció primària pot ser heterogènia i en alguns casos, sobretot en els més complexos, es deriva el pacient a l'atenció especialitzada.

En l'àmbit hospitalari, sobretot els especialistes en medicina interna, assumeixen el diagnòstic i tractament dels pacients amb aquesta síndrome, ben entès que poden utilitzar correctament la majoria de tractaments possibles.

No obstant això, el nivell de consens i homogeneïtat amb què es diagnostica i, sobretot, es tracta aquests pacients és insuficient i, de tota manera, sempre apareixen casos especialment difícils o complexos per als quals el sistema no pot oferir una solució satisfactòria (vegeu la queixa núm. 2365/01, la qual relatem a continuació).

En la resposta del Departament de Sanitat i Seguretat Social a les nostres demandes d'informació s'indica que el diagnòstic d'aproximació, o fins i tot el definitiu, el podria fer un metge de família (medicina primària), sempre que tingués la informació i la formació adequades, encara que, segons el protocol que es consensués, s'hauria de fer a l'hospital, ja fos general, bàsic, de referència o d'alta tecnologia. El seguiment el pot fer qualsevol metge amb interès i coneixements de la malaltia. Atesa la repercussió social d'aquesta malaltia, fóra convenient crear dos nivells assistencials: el primer, de detecció a nivell de primària, i el segon, hospitalari, amb protocols o guies de pràctica comunes.

Segons l'informe general sobre la valoració de la situació actual i previsió de tractament, ens trobem davant d'una malaltia de prevalença alta, amb un problema de salut crònic, amb dificultats de coneixement de les causes i del tractament. Segons les queixes rebudes, els afectats encara no reben l'atenció adient ni satisfactòria, però si s'acceptés –com permet pensar l'informe rebut– la darrera hipòtesi manejada, «semblaria més adient fer un abordatge multicausal, és a dir, utilitzar associacions farmacològiques, o bé, associacions terapèutiques», per tal de millorar l'atenció als afectats.

El Departament sosté també que la principal línia d'actuació davant d'aquest problema se centra a establir un millor consens dels criteris de definició, diagnòstic i tractament, a nivell d'atenció primària i especialitzada, amb l'objectiu de millorar l'homogeneïtat amb què s'aborda l'atenció d'aquests pacients.

Finalment, el Síndic fou informat de la constitució d'un grup de treball, amb la finalitat d'elaborar unes guies de pràctica clínica per al diagnòstic i el tractament d'aquestes malalties.

Per tot això, vam suggerir al Departament que disposés que, en el termini més breu possible, s'adoptessin les mesures que permetessin oferir protecció i tractament eficaç als afectats, tant amb associacions farmacològiques com terapèutiques que permetessin la recuperació i rehabilitació dels malalts.

Així mateix, vam recomanar que s'elaboressin les guies de pràctica clínica, per al diagnòstic i el tractament d'aquestes malalties i es fes una nova anàlisi dels circuits assistencials en els diferents nivells de la xarxa sanitària, la qual cosa facilitaria l'elaboració d'un protocol específic per a la xarxa d'atenció primària i especialitzada, a fi de poder tractar de forma homogènia les persones afectades.

Finalment, s'instà el compliment de la Resolució 310/VI del Parlament de Catalunya, sobre la fibromiàlgia, ja que, arran d'aquesta problemàtica es desplegà una intensa activitat parlamentària, que havia donat lloc a posteriors proposicions no de llei de diversos grups, els quals veient la situació d'indefensió i de manca d'atenció mèdica dels malalts, abonaren les diverses iniciatives d'afectats i d'associacions.

Altrament, atesa la gravetat del problema a tot l'Estat i la seva incidència en la salut i la vida laboral de les persones i famílies afectades, vam suggerir també al Defensor del Poble que s'adrecés als ministeris de Sanitat i Consum i al de Treball i Afers Socials, per tal que adoptessin les mesures escaients per atendre els malalts i els seus processos altament invalidants.

Tant el Departament de Sanitat i Seguretat Social com el ministeris indicats són coneixedors que aquestes malalties afecten un nombre representatiu de la població espanyola.

Així, al Congrés dels Diputats es va debatre una proposició no de llei –que comentem en l'actuació d'ofici núm. 614/01–, en què es destacà la necessitat de millorar l'assistència sanitària integral i de protocol·litzar els processos assistencials, i el Consell Interterritorial del Sistema Nacional de Salut analitzà la incidència i la problemàtica d'aquestes malalties.

Restem a l'espera de conèixer les accions que es despleguin en aquest sentit, i també les conclusions que derivin de l'anàlisi que n'efectuà l'esmentat Consell Interterritorial.

Ens consta que a Catalunya, en relació amb els nostres suggeriments, es constituí un grup de treball amb professionals reconeguts en l'atenció de la SFC i la fibromiàlgia, amb la finalitat d'elaborar unes guies de pràctica clínica per al diagnòstic i el tractament, així com també per fer una nova anàlisi dels circuits en els diferents nivells assistencials de la xarxa sanitària. El Síndic espera les conclusions de les administracions públiques, tot i saber que ja es treballa amb aquests suggeriments en l'àmbit parlamentari, segons el control del compliment de les resolucions 310/VI i 648/VI del Parlament de Catalunya i amb el compromís del Go-

vern de la Generalitat en allò que preveu la disposició addicional centquarentena de la Llei 20/2001, de 28 de desembre, de pressupostos de la Generalitat de Catalunya per al 2002, sobre l'elaboració del Programa especial per a l'atenció integral de les persones afectades per la malaltia de la fatiga crònica.

Actuació d'ofici núm. 614/01

Dificultats per obtenir incapacitats permanents derivades de fibromiàlgia i síndrome de fatiga crònica

Amb motiu de diverses queixes tramitades en relació amb malalties de difícil diagnòstic i tractament com ara la fibromiàlgia o l'SFC, entre altres coses el Síndic suggerí al Departament de Sanitat i Seguretat Social que s'adoptessin les mesures de caràcter genèric oportunes a fi d'avançar en la detecció i el tractament eficaç d'aquestes malalties, i també en una atenció integral als afectats.

Com que en molts casos aquestes malalties incapaciten per al treball, s'inicià una actuació d'ofici per proposar al Defensor del Poble que, si ho creia oportú, plantegés als ministeris de Sanitat i Consum i de Treball i Afers Socials l'adopció de mesures, atesa la desprotecció d'aquests malalts davant possibles invalideses permanents.

Vam indicar al Defensor del Poble que les queixes rebudes refereixen que els malalts de fibromiàlgia i de la síndrome de fatiga crònica no poden accedir a les prestacions d'incapacitat permanent, perquè no es consideren causants d'invalidesa les lesions produïdes per la malaltia. Com fa una proposició no de llei presentada per un grup parlamentari català la tramitació de la qual donà lloc a la Resolució 310/VI del Parlament de Catalunya, vam reproduir la definició de la malaltia, que coincideix amb els fets plantejats per les queixes, i vam insistir al Defensor que la fibromiàlgia, malaltia crònica, ocasiona dolor en múltiples punts del cos i un cansament generalitzat als que la pateixen. No es coneixen les causes d'aquesta malaltia, que es considera una classe de malaltia reumàtica difícil de diagnosticar, ja que té símptomes comuns a altres alteracions. Els malalts, amb neguit i angoixa, solen seguir llargs itineraris per les consultes mèdiques sense trobar explicacions convincents i, incompresos com se senten, sovint se'ls atribueixen desequilibris nerviosos.

Un alt percentatge d'afectats són dones. L'impacte de la malaltia en la qualitat de vida és molt variable, i en els casos més greus impedeix esforços físics i incapacita per a qualsevol activitat i també per treballar.

A diferència d'alguns països europeus, a l'Estat espanyol i Catalunya els malalts reben una assistència mèdica insatisfactòria per la manca de reconeixement d'aquesta malaltia. A més, no tenen dret a les prestacions d'invalidesa, ja que la fibromiàlgia no es considera motiu d'invalidesa.

El Defensor del Poble correspongué al Síndic indicant que amb ocasió de l'admissió a tràmit de queixes de contingut anàleg, s'havia adreçat al Ministeri de Sanitat i Consum destacant la inexistència de tractament específic contra la fibromiàlgia.

Així mateix, se'ns indicà que, durant el mes de setembre de 2000, quan es va debatre al Congrés dels Diputats una proposició no de llei relativa a l'assistència mèdica i assistència social a les persones que pateixen fibromiàlgia, es destacà la necessitat de millorar l'assistència sanitària integral i protocol·litzar aquests processos, així com també d'analitzar en el si del Consell Interterritorial del Sistema Nacional de Salut la incidència i la problemàtica de la malaltia.

A la vista del que s'ha exposat, el Defensor s'adreçà novament a l'Administració sanitària per conèixer les accions empreses sobre aquest assumpte i les conclusions que es derivin de l'anàlisi del Consell Interterritorial.

Tan aviat com haurà rebut el nou informe i havent-lo valorat, el Defensor ens informarà de les mesures adoptades o proposades.

Queixa núm. 2365/01

SUGGERIMENT al Departament de Sanitat i Seguretat Social per una autorització de tractament a l'estranger

La interessada es queixà al Síndic perquè el Servei Català de la Salut no autoritzava un tractament de la seva malaltia a l'estranger. Patia la malaltia de la síndrome de fatiga crònica, i no se li donaven solucions concretes de tractament des de feia més de cinc anys al sistema sanitari espanyol, tant públic com privat, mentre que ens indicà se li oferia un tractament al Regne Unit.

El Síndic admeté la queixa a tràmit i sol·licità informació al Departament de Sanitat i Seguretat Social, el qual correspongué informant-nos sobre la malaltia i els estudis realitzats a l'estranger en la definició, els criteris de diagnòstic i el tractament del síndrome de fatiga crònica.

Se'ns indicà que la interessada s'havia posat en contacte amb el Servei Català de la Salut després de quatre anys de pelegrinatge pel sistema sanitari havent esgotat totes les possibilitats de tractament existents. Havia estat visitada als hospitals Clínic, de Bellvitge i de la Vall d'Hebron i a les clíniques Teknon i Dexeus, etc., i l'havien informat d'un possible tractament a Anglaterra.

Per aquest motiu la interessada féu una sol·licitud a la Comissió de Prestacions Excepcionals, que la hi denegà amb l'argument que no existeix evidència científica en relació amb el tractament que se li ofereix (informe de l'Agència d'Avaluació de Tecnologia i Recerca Mèdiques sobre la síndrome de fatiga crònica, en què s'estableix que hi ha molts tipus de teràpia, però no hi ha evidència científica clara en cap dels tractaments). Com a norma general, s'haurien de denegar peticions de tractament a l'estranger de pacients amb aquesta síndrome.

No obstant això, el cas plantejat presentava algunes característiques especials a considerar: el seu origen, molt anterior a la creació dels grups de treball per a l'elaboració de criteris homogenis i el fet d'haver estat atesa en molts centres diferents sense cap millora.

El tractament sol·licitat era semblant al que el Servei Català de la Salut intenta establir consensuadament a Catalunya. Per aquestes raons, es podria considerar, de forma excepcional, l'autorització d'aquest cas per rebre atenció fora de l'Estat espanyol, ben entès que això tampoc no fóra garantia de guariment o millora satisfactòria per a l'afectada.

Finalment, el Servei Català de la Salut acceptà enviar la interessada a un especialista a Holanda, el qual demostrà tractar satisfactòriament i curar un 80% dels seus pacients.

Els costos a Holanda corrien a càrrec de l'SCS i en principi semblava que es podien complir les condicions que l'especialista holandès demanava: comptar amb un metge a Espanya per poder ajudar-lo a tractar la interessada i un any de marge per començar a trobar resultats positius. Malauradament, fonts del Departament de Sanitat holandès informaren que el tractament d'aquell metge no era oficial. L'SCS investigà el cas i el Ministeri de Sanitat holandès confirmà la investigació, i es va suspendre el tractament a la interessada, la qual sol·licità a l'SCS i al Síndic que li canviessin el metge per un de belga, al·legant que la seva salut no podia esperar el resultat d'un procés de demanda en curs.

Per això vam suggerir que s'adoptessin les mesures adients per tal que la interessada pogués seguir el tractament iniciat a Holanda, ja fos amb el mateix facultatiu o bé amb un altre que oferís garanties assumibles per l'SCS i la interessada. El Departament de Sanitat i Seguretat Social correspongué al Síndic amb un informe exhaustiu en el qual concloïa que la interessada podrà reprendre el tractament, d'acord amb els resultats que la inspecció regional holandesa porta a terme sobre el metge esmentat, o a suspendre'l definitivament, en cas de sentència desfavorable del tribunal professional.

3. Drets i deures dels ciutadans en relació amb la salut i l'atenció sanitària

És obligació dels poders públics promoure les condicions per a la llibertat i la igualtat. La Constitució Espanyola n'assumí el compromís amb el reconeixement dels drets de la persona, els quals són exigibles d'acord amb la seva dignitat en un Estat social, democràtic i de dret.

El dret a la protecció de la salut reconegut a l'article 43 de la Constitució responsabilitza els poders públics d'organitzar i tutelar la salut pública a través de mesures preventives i de les prestacions i els serveis necessaris.

Aquest dret fou desenvolupat per la Llei 14/1986, de 25 d'abril, general de sanitat, i pel Reial decret 63/1995, de 20 de gener, sobre l'ordenació de prestacions sanitàries del Sistema Nacional de Salut.

A Catalunya, per fer efectiu l'esmentat dret a la protecció de la salut, es promulgà la Llei 15/1990, de 9 de juliol, d'ordenació sanitària de Catalunya, la qual respon a la necessitat de regular totes les accions que permetin a la població de Catalunya gaudir d'aquest dret i de la qualitat dels serveis.

Els drets dels ciutadans a la salut porten causa des de la Declaració universal dels drets humans de l'any 1948 fins a les més recents declaracions per a la promoció dels drets dels pacients a Europa, promogudes per l'Oficina Regional per a Europa de l'Organització Mundial de la Salut de 1994 i de múltiples declaracions internacionals com el conveni del Consell d'Europa per a la protecció dels drets humans i la dignitat de l'ésser humà respecte a les aplicacions de la biologia i la medicina, anomenat Conveni sobre drets de l'home i la biomedicina, subscrit el dia 4 d'abril de 1997 a Oviedo, en vigor a Espanya des de l'1 de gener de 2000.

Aquest conveni és el primer instrument internacional amb caràcter jurídic vinculant per als països que l'han subscrit i el seu valor rau en el fet que estableix un marc comú per a la protecció dels drets humans i garanteix la dignitat humana en l'aplicació de la biologia i la medicina. Es refereix als drets del pacient i remarca el dret a l'autonomia del pacient, la informació, el consentiment informat, la intimitat, entre d'altres, i s'ha ratificat el protocol addicional al conveni, que prohibeix la clonació humana.

Molts dels esmentats drets dels ciutadans en relació amb la salut, però, ja foren reconeguts a la Llei general de sanitat esmentada (articles 9 i 10), precisament per una recomanació del Defensor del Poble, i tenen antecedents normatius a Catalunya.

Així, l'Ordre de 21 de novembre de 1981, que regula l'acreditació de centres i serveis sanitaris assistencials a Catalunya, amb la voluntat de garantir uns nivells de qualitat dels serveis i les prestacions que els centres ofereixen als ciutadans que utilitzen la xarxa assistencial, ja preveia que tot malalt sotmès a intervenció quirúrgica ha de ser sotmès a una revisió en consulta preoperatòria per l'anestesista o pel servei de medicina interna, segons protocol mínim establert, que quedava incorporat a la història clínica, l'obligatorietat de ser informat i d'autoritzar explícitament i per escrit cada intervenció quirúrgica que calgui fer-li, la qual també s'incorpora a la història clínica, i també s'hi preveien la definició i el concepte d'història clínica, entre altres drets dels malalts i obligacions dels hospitals.

Fou, però, l'Ordre de 25 d'abril de 1983, que regulà per primer cop a Catalunya els drets i els deures del pacient ingressat en un centre hospitalari, els quals van regir fins a la publicació de la vigent Ordre de 10 de juliol de 1991, per la qual es regula l'acreditació dels centres hospitalaris, en què s'obliga els hospitals a vetllar pel compliment dels drets dels malalts hospitalitzats.

Moltes han estat durant els anys de funcionament d'aquesta Institució les queixes rebudes per incompliment dels drets dels malalts, i moltes, també, les recomanacions que hem fet al Departament de Sanitat i Seguretat Social sobre el compliment d'aquest drets, la seva ampliació amb nous drets i l'extensió, fora de l'hospital, a tot l'àmbit sanitari, com també la universalització de l'assistència sanitària a tots els residents a Catalunya, sense haver de participar en els costos.

En síntesi, podem indicar que les principals resolucions de caràcter general fetes pel Síndic els darrers anys han

estat les recomanacions sobre l'obligació de conservar la història clínica (Informe 1997), la universalització de l'assistència sanitària –reiterat en altres informes– (Informe 1996), la lliure elecció de metge i especialista (Informe 1996), el dret a ser informat, el dret dels nacionals i dels estrangers a la universalització de l'atenció sanitària, entre d'altres, (Informe 1994) i les darreres recomanacions sobre nous drets i prestacions (Informe 1999) que inclouen les tècniques de reproducció assistida per als ciutadans amb malalties hereditàries que vulguin tenir descendència; el dret a una segona opinió (o doble diagnòstic), les quals figuren a la Carta de drets i deures dels ciutadans, en relació amb la salut i l'atenció sanitària elaborada pel Departament de Sanitat i Seguretat Social.

L'esmentada carta, tot i ser un document programàtic assenyala que s'ha «procurat tenir en compte el conjunt de recomanacions que el Síndic ha formulat al Departament de Sanitat i Seguretat Social en els darrers anys» com ara, i entre altres de citades, l'accés a l'atenció sanitària, el temps d'espera (llistes d'espera), la garantia de la intimitat o l'ús de tècniques de reproducció assistida per prevenir malalties hereditàries lligades al sexe, etc.

Per tal que l'esmentada Carta de drets tingui caràcter jurídic vinculant, i en acceptació de les recomanacions del Síndic perquè ho fos mitjançant una llei, s'està elaborant l'avantprojecte de llei de modificació de la Llei d'ordenació sanitària de Catalunya, el qual introduirà un nou títol a la llei, sobre els drets i deures dels ciutadans en relació amb la salut i l'atenció sanitària.

També, donant compliment a la Resolució 378/VI del Parlament de Catalunya, sobre la regulació dels drets continguts en la Carta de drets i deures esmentats, el Govern ratificà que té avançada la redacció de l'avantprojecte, per sotmetre'l als tràmits d'audiència i d'informació publica.

No hi ha dubte que el Departament de Sanitat i Seguretat Social ha estat sensible, des de l'any 1981, pel respecte dels drets dels malalts i ara calia coronar amb nous drets els canvis operats en la nostra societat i els avenços derivats del coneixement científic biomèdic, com recentment ja es féu amb la promulgació de la Llei 21/2000, de 29 de desembre, sobre els drets d'informació concernents la salut i l'autonomia del pacient, i la documentació clínica.

Per tant, recollit el conjunt de recomanacions que des de fa anys el Síndic ha anat adreçant al Departament de Sanitat i Seguretat Social, tant sobre actuacions específiques per a malalts mentals, nens i gent gran, tractaments mèdics alternatius, acompanyament de familiars, informació, etc., com sobre els nous drets esmentats, vam endegar l'actuació d'ofici 1196/01, la qual comentem a continuació, per fer el seguiment i l'estudi de la carta de drets fins que esdevingui norma jurídica.

Mentrestant, però, s'han rebut queixes sobre alguns dels drets esmentats, que, tot i figurar a la carta, encara no tenen caràcter jurídic vinculant i no han pogut ser exercits pels interessats en el moment de la reclamació (vegeu les queixes 380/01 i 4021/01) sobre la lliure elecció de metge i el dret a una segona opinió diagnòstica.

Això no obstant, el Departament ja ha anunciat les proves pilot que es posaran en funcionament, prèvies a la modificació legal indicada de la Llei d'ordenació sanitària de Catalunya, sobre les possibilitats de lliure elecció de metge i de centre, com també el dret a segona consulta en casos de diagnòstics o tractaments rellevants.

Actuació d'ofici núm. 1196/01

Carta de drets i deures dels ciutadans en relació amb la salut i l'atenció sanitària

El Síndic tingué coneixement, a través de la Direcció General de Recursos Sanitaris, de la redacció del document anomenat *Carta de drets i deures dels ciutadans en relació amb la salut i l'atenció sanitària,* impulsat per l'esmentada Direcció General.

El Síndic estudià la versió provisional de la carta que va rebre del Departament, la qual recollia un conjunt de drets i deures dels usuaris de la sanitat, algun d'ells ja previstos en la diversa normativa i d'altres que recollien determinades recomanacions i suggeriments del Síndic.

Com sigui que el Departament de Sanitat i Seguretat Social volia elaborar un nou document que permetés aprofundir en la reflexió dels drets i potenciar les actuacions per avançar en el respecte a la dignitat de la persona i la millora de la qualitat de l'atenció sanitària, el Síndic, tot i saber que es tractava d'un document programàtic i que requeriria una posterior anàlisi jurídica, obrí la present actuació d'ofici, a fi d'estudiar l'esmentat document i analitzar el recull de drets que hi han estat objecte de regulació com a causa de l'acceptació de les recomanacions de la Institució.

En síntesi, el Síndic va advertir el Departament de Sanitat i Seguretat Social en el sentit d'ampliar els antecedents de la carta, ja que part dels drets que hi figuraven ja havien estat previstos i reconeguts als malalts per les ordres de 21 de novembre de 1981 i 25 d'abril de 1983, i criticà la difusió d'un opuscle no vinculant editat pel Departament l'any 1984, en comptes de citar la font d'aquesta publicació, que era l'Ordre de 25 d'abril de 1983, reglament jurídic de caràcter vinculant.

Pel que fa al mètode, s'indicà al Departament que s'incloïen, entre altres drets ja recollits a l'Ordre de 10 de juliol de 1991, les recomanacions i els suggeriments del Síndic sobre la història clínica, la seva custòdia i el temps de conservació als centres sanitaris, acceptats amb la publicació de la Llei 21/2000, de 29 de desembre, sobre els drets d'informació concernent la salut i l'autonomia del pacient i la documentació clínica; els drets dels col·lectius més vulnerables davant d'actuacions sanitàries específiques, com els nens, la gent gran i els malalts mentals, entre altres; les diferents opcions terapèutiques i tractaments alternatius que el Síndic recomanà en els casos dels testimonis de Jehovà; facilitar al màxim l'acompanyament dels familiars; facilitar l'accés dels familiars a diferents actes sanitaris; facilitar habitació individual o compartida, amb mitjans que garanteixin una certa intimitat (cortines); dret a gaudir dels avantatges derivats de les noves tecnologies genètiques dins el marc legal vigent; utilitzar tècniques de reproducció assistida per prevenir malalties hereditàries lligades al sexe, provinent de la recomana-

ció acceptada sobre el diagnòstic genètic preimplantacional; dret de l'usuari a accedir a la documentació de la seva història clínica (Reial decret 63/1995, de 20 de gener, sobre ordenació de prestacions sanitàries del Sistema Nacional de Salut); certificats mèdics acreditatius de l'estat de salut (això es va resoldre a Catalunya, però està pendent del certificat mèdic oficial depenent de l'OMC, que encara ha de pagar l'usuari); dret a escollir els professionals i el centre sanitari; lliure elecció de metge i desplegament com ho féu l'INSALUD els anys 1993 i 1996; dret a sol·licitar una segona opinió de facultatiu i dret a ser informat dels serveis i els requisits per recórrer-hi.

Els drets que vam considerar objecte de complementar o especificar i facilitar-ne l'aplicació i compliment, es resumeixen tot seguit.

Per evitar queixes i conflictes, caldria:

a) Especificar la universalització, avui limitada als ciutadans sense recursos econòmics suficients, i estendre-la a tothom, més que més quan ja no es finança amb les quotes de la Seguretat Social, sinó exclusivament amb els impostos dels ciutadans a través dels Pressupostos Generals de l'Estat.

b) Reforma de l'atenció primària i drets dels usuaris:

– Reforma inacabada. Eventuals discriminacions en les zones no reformades.

– Lliure elecció de metge i de centre, pediatre i especialistes, no desplegada encara fora de l'àmbit de l'Àrea Bàsica de Salut.

– Pediatria en zones no reformades només fins a 7 anys i en zones reformades fins a 14 anys.

– Per tant, cal enllestir la reforma i reglamentar la lliure elecció de metges, com ja ho feu l'INSALUD.

c) Informació assistencial i documentació:

Si l'usuari no volgués informació, caldria fer-ho constar per escrit.

d) Llistes d'espera: preveure'n la durada i, en cas d'incompliment, fer-se'n responsable l'Administració a través de l'article 102 de la Llei general de la seguretat social amb rescabalament despeses, o bé a través de la responsabilitat patrimonial de l'Administració.

e) Els col·lectius més vulnerables: definir i regular les actuacions i programes específics als quals tinguin dret, o bé adaptar els seus drets específics.

f) Opcions terapèutiques: que siguin protocol·litzats, enumerats i homologats, en l'àmbit del Sistema Nacional de Salut, els tractaments alternatius.

g) Certificats mèdics acreditatius de l'estat de salut: dret a obtenir-los, de forma gratuïta.

h) Ampliar el catàleg de prestacions sanitàries:

1. Ampliació de les prestacions bucodentals.

2. Ampliació de les prestacions per als diabètics, amb bombes d'insulina quan sigui necessari.

3. Ampliació de les prestacions ortoprotètiques.

i) Formar els professionals sanitaris perquè puguin informar als usuaris sobre els serveis i les prestacions sanitàries.

j) Control i inspecció de l'Administració per tal que es compleixin els reglaments administratius i allò que s'hi regula: obligacions dels professionals, identificació, coordinació.

En compliment dels deures, vam considerar que calia:

k) Estendre la baixa, en l'atenció domiciliària, immediatament després de l'assistència, segons recomanació del Síndic acceptada, i que no s'hagi d'anar a recollir al centre d'atenció primària.

l) Alta hospitalària: especificar la derivació correcta del pacient, en coordinació amb la resta de serveis sanitaris i sòciosanitaris.

Aquestes foren les propostes del Síndic que han estat acceptades, en part, i que esperem que es despleguin tant en la modificació de la Llei d'ordenació sanitària de Catalunya com en reglaments posteriors.

Queixa núm. 380/01

Correcció en la denegació de sol·licitud de canvi de metge especialista

La interessada s'adreçà al Síndic amb tota la documentació que havia traslladat al Departament de Sanitat i Seguretat Social en relació amb una sol·licitud de canvi de metge especialista, la qual li havien denegat.

Vam admetre la queixa a tràmit, tot indicant a la interessada que, sobre el problema objecte de la seva queixa, el Síndic de Greuges havia recomanat els darrers anys al Departament de Sanitat i Seguretat Social el desplegament del dret a la lliure elecció de metge previst a l'article 6 de la Llei d'ordenació sanitària de Catalunya (en endavant LOSC); recomanació feta tant per a l'atenció primària com per als serveis especialitzats.

S'havia recomanat al Departament que desplegués reglamentàriament l'esmentat article 6 de la LOSC, en el marc de l'atenció primària i especialitzada, com es féu en l'àmbit de l'Institut Nacional de la Salut a la resta d'Espanya. Així, amb el Reial decret 1575/1993, de 10 de setembre, es regula la lliure elecció per l'usuari del metge de capçalera i de pediatre, en l'atenció primària, i amb el Reial decret 8/1996, de 15 de gener, es regula la lliure elecció de metge en els serveis d'atenció especialitzada, a l'Institut Nacional de la Salut.

La nostra recomanació, però, resta pendent d'acceptació, almenys en el sentit de reglamentar i desplegar l'esmentat dret i d'estendre'l a àmbits superiors a l'Àrea Bàsica de Salut, com ho féu l'INSALUD.

Això no obstant, la Carta de drets i deures dels ciutadans en relació amb la salut i l'atenció sanitària acull la nostra recomanació, la qual serà transposada en la nova modificació que s'està fent, a través d'un avantprojecte de Llei, de la LOSC.

Altrament, s'acull així la proposició no de llei presentada en aquest sentit per un grup parlamentari i, a més, el Departament de Sanitat i Seguretat Social ja ha començat proves pilot per facilitar que els usuaris puguin triar professional i centre.

Pel que fa a la queixa, el Departament indicà que s'havia tractat d'un malentès, que fou resolt positivament i

de forma immediata, i es facilità a la interessada el canvi de metge, la qual cosa ens fou confirmada i permeté tancar l'expedient.

Queixa núm. 4021/01

Petició de diagnòstic a dos metges diferents

L'interessat s'adreçà al Síndic perquè havia sol·licitat en diverses ocasions que se li concedís la possibilitat d'adreçar-se a un altre metge i poder tenir una segona opinió en relació amb les seves afeccions d'extrasístoles ventriculars. L'interessat facilità la documentació, conforme a la qual havia sol·licitat aquesta segona opinió d'un altre professional, entre altres vicissituds i manifestacions controvertides amb el Departament de Sanitat i Seguretat Social.

El Síndic admeté a tràmit la queixa, la qual està pendent de la informació per part d'aquest Departament, però cal indicar que l'any 1999 el Síndic recomanà amb l'actuació d'ofici núm. 1475/99 la regulació del dret a una segona opinió o doble diagnòstic, com a prestació sanitària pública, davant de diagnòstics de transcendència personal, amb risc vital, per tal que els afectats puguin demanar l'opinió d'un altre facultatiu.

El motiu de la recomanació foren les llacunes existents a la Llei general de sanitat i a la Llei d'ordenació sanitària de Catalunya i reglaments que les puguin desenvolupar, sobre l'esmentat dret, malgrat que la sanitat catalana ha permès, en alguna ocasió, aquesta segona opinió.

El Departament de Sanitat i Seguretat Social acceptà la nostra recomanació i ha inclòs aquest dret en la Carta de drets i deures del pacient que ha elaborat, amb la intenció de regular aquest dret mitjançant la modificació de la LOSC, que requerirà, posteriorment, un desenvolupament reglamentari.

Actuació d'ofici núm. 3725/01

Control de les llistes d'espera

Vistos els diversos expedients de queixa sobre les llistes d'espera per intervencions quirúrgiques.

Ateses les recomanacions i suggeriments del Síndic de Greuges al Departament de Sanitat i Seguretat Social, sobre la reducció de les llistes d'espera i, especialment, en relació amb el temps màxim d'espera per les diferents patologies, entre d'altres extrems sobre la gestió i registres.

Atesos els compromisos del Servei Català de la Salut endegats amb el Pla de Xoc i amb els plans d'actuació per aquells procediments quirúrgics i patologies de major prevalença, vam creure convenient saber l'execució de les esmentades mesures, així com també la mitjana del temps d'espera per a intervencions quirúrgiques de les diferents patologies als hospitals que formen part de la xarxa hospitalària d'utilització pública i que s'hagi actualitzat darrerament.

És per això que s'inicià l'obertura de la present actuació d'ofici i se sol·licità al Departament de Sanitat i Seguretat Social informació sobre les diverses actuacions endegades, un cop regulat el registre de malalts en llistes d'espera amb el Decret 418/2000, de 5 de desembre, així com també els criteris de priorització, inclusió, el seguiment periòdic i la publicació de les dades.

El Departament de Sanitat i Seguretat Social ha correspost al Síndic acompanyant-li el Dictamen elaborat per la Comissió d'Anàlisi i control de la situació actual de les llistes d'espera a Catalunya, i també la relació de documents annexos, d'on se'n desprèn el resum de situació de les llistes d'espera a Catalunya a 30 de juny de 2001 i els criteris d'indicació i priorització per a determinades patologies, actualment ja en coneixement d'aquest Parlament i que obviem reproduir.

Esperem doncs, que el Govern de la Generalitat adapti les recomanacions de la Comissió de llistes d'espera amb la finalitat de reduir-les, pel que fa a intervencions quirúrgiques, en totes les regions sanitàries, per a les intervencions que tinguin un temps de resolució superior a sis mesos, especialment pel que fa a les intervencions de cataractes, pròtesis de genoll i pròtesis de maluc, anivellant el temps de resolució al temps de garantia, com així indica el compromís assolit a la disposició addicional cent quaranta-cinquena de la Llei 20/2001, de 28 de desembre, de pressupostos de la Generalitat de Catalunya per al 2002.

Actuació d'ofici núm. 708/01

Malalts psiquiàtrics de llarga estada

La preocupació del Síndic per fomentar la millora dels serveis dedicats a la salut mental i a la qualitat assistencial ha estat constant des de l'origen de la Institució.

Aquesta preocupació, també del Departament de Sanitat i Seguretat Social, no pot diluir-se per la reducció del dèficit i la contenció de la despesa, ja que la demanda de serveis és prou evident.

Enguany la nostra Institució ha tingut queixes per manca de serveis en centres psiquiàtrics per atendre malalts aguts que necessiten estades d'internament de mitjana i llarga durada (depressius, bipolars, anorèxics, bulímics, pacients amb addicions diverses, esquizofrènics, entre d'altres) i que requereixen centres dotats d'installacions adients per a les activitats que els comportin, no només, millores en les seves patologies, sinó també una vida al més normalitzada possible i amb tots els drets de la persona.

D'altra banda, en molts hospitals de la xarxa pública els malalts es veuen obligats a estar-se en una habitació, la qual cosa comporta que en molts casos el pacient no acabi el tractament i sigui impossible d'actuar mèdicament per millorar el seu estat de salut.

Per això, havent-se denunciat la manca de recursos per a aquests malalts que no poden viure a casa en la fase aguda de la malaltia i fer una vida totalment normalitzada, sinó que han d'estar un període de temps separats de l'entorn habitual per rebre un tractament intensiu, individualitzat i complet, vam iniciar la present actuació d'ofici, a fi de verificar l'adaptació dels recursos existents a les necessitats reals i vam sol·licitar informació en aquest sentit al Departament de Sanitat i Seguretat Social.

El Departament correspongué al requeriment del Síndic indicant el capteniment sobre el desplegament de la xarxa d'atenció psiquiàtrica i salut mental a Catalunya. Així mateix, informà de la xarxa actualitzada de centres d'atenció psiquiàtrica i salut mental i de les accions previstes, que són:

La reordenació dels serveis d'atenció psiquiàtrica i salut mental que, com a element clau, preveu la reconversió dels hospitals psiquiàtrics monogràfics.

El desplegament del decret de creació de la xarxa de centres, serveis i establiments d'atenció psiquiàtrica i salut mental de Catalunya.

La Instrucció 5/1999, de regulació de fluxos i coordinació de recursos per a l'atenció a les urgències psiquiàtriques.

Vista l'exhaustiva informació sobre les accions relacionades amb els punts anteriors, la qual però no especificava les condicions assistencials especials, així com tampoc les instal·lacions i programes per a les activitats terapèutiques necessàries als malalts adequades a les seves necessitats, vam suggerir que s'adoptessin les mesures per fer-ho possible i sol·licitàrem una ampliació de la informació sobre les condicions assistencials que necessiten els malalts i les actuacions del Departament, motiu pel qual s'efectuà una reunió amb els responsables de salut mental i se'ns informà de les noves actuacions per reforçar el Pla de Salut Mental actual.

Actuació d'ofici núm. 615/01

Abandonament de documentació clínica

La noticia apareguda al diari *El Periódico*, del dia 12 de febrer de 2001, en relació amb l'abandonament d'informes mèdics en un carrer del barri del Poblenou de Barcelona, ens va motivar a iniciar la present actuació d'ofici, per tal com es podrien haver presumptament vulnerat determinats drets dels usuaris de la sanitat, entre ells el de la confidencialitat de la informació i la intimitat.

Desconeixent el tipus de documentació apareguda al carrer i la causa de l'abandonament dels documents mèdics, la qual podia ser deguda al procés de gestió operat en aplicació de la nova Llei 21/2000, de 29 de desembre, sobre els drets d'informació concernent la salut i l'autonomia del pacient i la documentació clínica, i com que l'esmentada pèrdua podia afectar també els drets previstos a la Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal, vam sol·licitar informació al Departament de Sanitat i Seguretat Social sobre l'actuació investigadora del Departament i les mesures adoptades, per tal d'aclarir l'actuació i les possibles responsabilitats en la custòdia de l'esmentada documentació.

Altrament, vam recordar al Departament els deures legals previstos a la Llei Orgànica 15/1999, de 13 de desembre, sobre la conservació de la història clínica, així com les obligacions sobre la selecció i la destrucció dels documents irrellevants, transcorreguts deu anys des de l'última atenció al pacient, i previstos al Capítol V de la Llei 21/2000, de 29 de desembre, per si fos la causa de l'esmentada pèrdua de documentació clínica.

El Departament de Sanitat i Seguretat Social correspongué al recordatori de deures legals del Síndic i indicà que l'Institut Català de la Salut havia adoptat les mesures adients per no deixar mai de vetllar per la custòdia de la documentació clínica objecte de la present actuació d'ofici.

Atès que l'adopció de les mesures esmentades havia comportat la conseqüent rescissió del contracte amb un transportista i l'establiment d'un nou circuit per a la destrucció de la documentació clínica, vam considerar idònies les mesures adoptades i, closa la intervenció, procedírem a arxivar la present actuació d'ofici, després també d'haver llegit la resposta a una pregunta del Parlament al Consell Executiu, en el mateix sentit.

Queixa núm. 1320/01

Accessibilitat i trasllat d'un centre d'atenció primària

Diverses persones i associacions van adreçar-se al Síndic manifestant la preocupació i el desacord pel nou emplaçament del centre d'atenció primària del carrer del Rosselló, de Barcelona.

Se'ns indicà, que a partir del primer de juny de 2001, el CAP Rosselló estaria situat al territori de l'Àrea Bàsica de Salut Barcelona 2-E, i atendria també la població de l'Àrea Bàsica de Salut Barcelona 2-C.

Així mateix, els afectats manifestaven que la reforma de l'atenció primària de salut significaria per als habitants de l'Àrea Bàsica de Salut Barcelona 2-C, allunyar físicament de la població el servei sanitari públic; però segons l'autoritat sanitària l'objectiu era de millorar l'accessibilitat d'aquesta població a la sanitat pública (primària i especialitzada).

Si bé és cert que l'Àrea Bàsica de Salut Barcelona 2-C té un 20% de població de més de 65 anys, sortosament són pocs els necessitats d'atenció domiciliària, mentre que en són molts més els que pateixen de mobilitat reduïda, tot i sortir habitualment al carrer.

La preocupació dels interessats pel trasllat del CAP fou investigada pel Síndic i analitzada conjuntament amb representants d'una associació, després de dues reunions a la nostra seu.

El Síndic fou assabentat pels representants de l'associació, avalats per més de nou mil cent noranta-tres signatures, de les reunions i entrevistes tingudes amb el Consorci Sanitari de Barcelona i amb altres organismes implicats, i de l'assoliment d'un acord, el qual se'ns va trametre a mitjan juny. Malgrat l'esmentada informació el Síndic ja havia admès la queixa a tràmit, i havia sol·licitat el corresponent informe al Departament de Sanitat i Seguretat Social, per tal de confirmar la situació.

Amb data 6 de juliol vam rebre l'informe del Departament, que confirmava les diverses reunions informatives amb els representants de l'esmentada associació i els compromisos del Consorci Sanitari de Barcelona amb l'associació de veïns, indicant-nos que s'havia arribat als acords següents:

«– Crear una Comissió de seguiment per vetllar per la qualitat del servei sanitari de la reforma de l'atenció primària, en aquestes ABS.

»– Elaborar un Pla funcional del centre del CAP Rosselló, per determinar quins recursos sanitaris poden encabir-se en aquest espai.

»– Les persones d'edat avançada, amb incapacitat física o dependències funcionals, podran optar voluntàriament per ser ateses al centre del CAP Rosselló, pels serveis de medicina general i infermeria, d'acord amb la direcció i el programa d'organització de l'equip assistencial de l'ABS 2C, un cop s'hagi condicionat aquest centre.

»Totes aquestes accions quedaran definides abans del 31 de desembre de 2001».

Per tot això, vist que l'informe ratificava la situació actual i no canviava la que el Síndic de Greuges havia conegut per l'associació de veïns, vam celebrar la resolució del problema objecte de queixa, esperant que els acords i els compromisos assolits s'executessin en el temps i en la forma pactats, evitant de malmetre els drets dels ciutadans.

4. Reproducció humana assistida, fecundació *in vitro* (FIV): mesures i finançament

Hem rebut diverses queixes sobre els problemes d'infertilitat de moltes dones a qui l'Administració sanitària no resolia el problema, ja que les llistes d'espera els impedien, per raons d'edat, poder ser tractades adequadament.

Demanaven que les parelles infèrtils fossin tractades amb tots els mitjans disponibles en medicina reproductiva.

La impossibilitat d'aconseguir una gestació en parelles d'edat fèrtil és un problema cada cop més estès entre la població i, malgrat que no hi ha estudis epidemiològics sobre esterilitat basats en enquestes directes, es calcula que un 15% de les dones entre 20 i 37 anys es presenten anualment a consultes d'esterilitat.

Les interessades, però, sol·licitaven la nostra intervenció, ja que havien de patir llarguíssimes llistes d'espera per iniciar els tractaments, sens perjudici dels danys psicològics i d'indefensió davant la medicina pública, ja que els centres privats no estaven al seu abast, ateses les grans despeses econòmiques d'aquests tractaments.

El Síndic admeté a tràmit les queixes en relació amb les llistes d'espera per fecundació *in vitro* (FIV) i recordà al Departament de Sanitat i Seguretat Social les recomanacions formulades per corregir les disfuncions que les llistes d'espera causen a les afectades i a tot el sistema sanitari.

El Departament de Sanitat respongué al Síndic que «el Reial decret 63/1995, de 20 de gener, sobre ordenació de prestacions sanitàries del Sistema Nacional de Salut (SNS) inclou com a prestació el diagnòstic i tractament de la infertilitat, però no els tractaments de FIV, que queden exclosos de les prestacions de l'SNS. Això implica que les comunitats autònomes no reben de l'Estat finançament per aquest tipus de tractaments»...

«És, doncs, en aquest context que es poden generar llistes d'espera per accedir a tractaments de FIV a càrrec de la sanitat pública del nostre país i que cal emmarcar aquesta problemàtica. En qualsevol cas, cal assenyalar que el Govern de la Generalitat és sensible a aquesta situació i té la voluntat d'avançar en la millora de l'accessibilitat a aquests tractaments, per la qual cosa seria essencial rebre el corresponent finançament per part de l'Estat.»

El Síndic, no compartint el contingut dels informes rebuts, correspongué al Departament exposant el seu criteri i les consideracions que segueixen.

Vistos els informes rebuts, d'idèntic contingut, vam manifestar, pel que fa al punt que no s'inclou com a prestació els tractaments de FIV, els quals s'entenen exclosos de les prestacions de l'SNS, que, certament, el Reglament sobre ordenació de les prestacions sanitàries de l'SNS preveu com a prestació sanitària el diagnòstic i tractament de la infertilitat, sense especificar rés més, la qual cosa però, no pressuposa ni dona a entendre que quedin exclosos determinats tractaments.

Al contrari, entenem que el dret reconegut a l'article 43 de la Constitució, com a dret prestacional, el va configurar el legislador amb la Llei general de sanitat (LGS) i es va concretar amb el catàleg de prestacions, com a dret subjectiu reclamable en via administrativa i judicial.

Promulgada, però, la Constitució Espanyola i la Llei general de sanitat, el Reglament que ordena les prestacions sanitàries, s'ha d'analitzar a la llum d'aquestes, per tal de saber el *quantum* prestacional i el mínim assistencial derivat d'una atenció integral de la salut.

Pel que fa al *quantum* prestacional, hem de convenir que té caràcter heterogeni i dinàmic i s'ha d'incardinar dins dels principis d'universalitat, igualtat i finançament públic de les prestacions sanitàries, que han de ser ofertes pels seus agents, d'acord amb els coneixements actuals de la investigació i de les ciències mèdiques.

Així, podem indicar que el contingut mínim de les prestacions i de les condicions d'accés el fixa l'Estat, d'acord amb l'esmentada llei i reglament, i la Generalitat pot completar-les i millorar-les, sotmesa a la coordinació i alta inspecció, però tot d'acord amb el mínim comú denominador fixat a la Llei general de sanitat i al Reglament de prestacions.

I és evident que l'esmentat reglament sobre ordenació de les prestacions sanitàries de l'SNS inclou les prestacions sanitàries que constitueixen el mínim prestacional que ha de garantir l'SNS amb finançament i recursos públics, com a normativa bàsica i de mínims. Per tant, la Generalitat en podria i en pot ampliar les prestacions, amb els seus propis recursos, però ha de donar, inexorablement, les que preveuen la LGS i el Reial decret 63/1995, de 20 de gener, d'acord amb el que estableixen.

El que no es pot admetre i cal evitar, en cas de ser-hi, és l'eventual divergència de criteris entre serveis de salut de l'SNS, sobre la provisió i els finançaments dels tractaments FIV, ja que, en el negat supòsit de divergències, s'haurien d'homogeneïtzar els criteris, per tal de garantir l'equitat del Sistema Nacional de Salut.

Per saber si a Catalunya els ciutadans tenen dret al tractament de FIV, ens hem de preguntar si aquest dret es basa en el dret a la salut.

Així, entenem que fa més de 13 anys, la Llei reguladora de les tècniques de reproducció humana assistida ja ens donà una resposta coherent i clarificadora.

L'esmentada llei i el previ informe del Congrés dels Diputats de 1987 indiquen que l'ús de les tècniques de reproducció assistida té com a finalitat fonamental: «l'actuació mèdica davant l'esterilitat irreversible de la parella humana, per facilitar la procreació quan les altres terapèutiques s'hagin descartat per inadequades, ineficaces o impossibles de realitzar».

La mateixa llei i l'informe previ també estableixen que poden utilitzar-se aquests tractaments per prevenir i eliminar malalties d'origen genètic o hereditari, quan siguin justificades en una dona sola per mitjà d'aquestes tècniques, si pateix una esterilitat irreversible que les justifiqui, i a càrrec de l'erari públic. I també que la dona sola, no estèril, se'n pot beneficiar, amb l'única diferència que en aquest cas les despeses correrien del seu compte i no amb càrrec a la seguretat social.

Per tant, entenem que es tracta de resoldre un problema de salut, que és l'esterilitat, sempre en l'àmbit del dret a la protecció de la salut i que correspon tutelar al Sistema Nacional de Salut. No es tracta, doncs, de medicina de la satisfacció, que queda exclosa de la protecció de la llei, sinó de patologies constatades legalment i protegides pel dret a la salut.

Per això, els drets dels ciutadans a la salut, reconeguts en diversos instruments nacionals i internacionals d'aplicació, reconeixen els drets dels pacients i preveuen el dret a rebre una assistència que posi al servei de la persona tots els recursos tècnics i humans en funció de la malaltia i a gaudir dels avantatges derivats de les noves tecnologies genètiques dins del marc legal vigent i de forma equitativa.

Per tot això, i concloent, podem asseverar que l'esterilitat és una malaltia i que aquesta malaltia té tractament i que, per tant, les persones que la pateixen són creditores del dret a la corresponent teràpia o tractament, com ho preveu el catàleg de prestacions (diagnòstic i tractament de la infertilitat), amb tots els mitjans i tècniques de què la ciència disposa actualment i les accions sanitàries corresponents, dins d'una concepció integral de la salut.

Pel que fa al segon punt de l'informe –la insuficiència financera del sistema sanitari i l'afirmació que: «les comunitats autònomes no reben de l'Estat finançament per a aquest tipus de tractaments»–, vam indicar que les dotacions econòmiques que rep la comunitat autònoma són en funció i d'acord amb els criteris de població protegida, i que el finançament s'articula a través de diferents fons (general i finalistes), però tenint en compte el criteri de població protegida, no especificant actuacions o patologies.

En definitiva, seria possible que els càlculs de despesa necessària per atendre les persones a protegir pel SNS s'haguessin fet a la baixa, o bé que, efectuats correctament, el finançament assignat per subvenir a aquesta necessitat no fos suficient; però, conceptualment, aquesta insuficiència no equivaldria a la no previsió d'una determinada prestació per part del catàleg.

Això no obstant, com que els poders públics sanitaris estan obligats a orientar les polítiques sanitàries i de despesa a corregir desigualtats i garantir l'accés universal als serveis públics de tot el territori espanyol; atesos els drets de les persones afectades, entre altres el d'igualtat davant la llei i la seva aplicació, sense que hi pugui haver discriminació per raó de malaltia; atès també el dret a obtenir els medicaments i productes sanitaris que es considerin necessaris per promoure, conservar o restablir la salut i el dret a ser atès amb agilitat, el Síndic recomanà que s'estudiés la possibilitat d'adoptar les mesures i emprendre les actuacions necessàries per millorar la previsió real de la FIV, ja reconeguda al nostre entendre, i fent-la accessible i efectiva, corregir els llargs temps d'espera per als tractaments i per garantir-ne l'equitat en l'accés, oferint així una millor qualitat de la prestació del tractament de la infertilitat, a fi de respondre al dret dels ciutadans de Catalunya a una atenció integral de la salut.

Mentre esperem la resposta del Departament, el Govern s'ha compromès en la disposició addicional quarantanovena de la Llei 20/2001, de 28 de desembre, de pressupostos de la Generalitat de Catalunya per a l'any 2002, a elaborar un pla de xoc per reduir les llistes d'espera del tractament de reproducció humana assistida.

Queixa núm. 1977/01

Necessitat de millorar la prestació terapèutica de la fecundació in vitro

Entre altres queixes de contingut similar, la interessada s'adreçà al Síndic indicant-li que, per problemes d'infertilitat o d'esterilitat, necessitava un tractament de reproducció assistida, la fecundació *in vitro*, per poder tenir fills dintre d'un període d'espera raonable, i ser tractada de forma humana i eficaç.

Després d'invocar la posició de l'Organització Mundial de la Salut (en endavant OMS) sobre l'esterilitat involuntària, la qual és considerada com una malaltia amb dret a teràpia, ens informà de la impossibilitat d'aconseguir una gestació abans de quatre anys i que les llistes d'espera a la sanitat pública catalana per a la fecundació *in vitro,* de més de tres anys, són un problema cada cop més estès entre la població.

Després de més de dos anys en tractament de fertilitat infructuós, fou derivada a un altre centre, amb llistes d'espera per a diagnosi d'esterilitat i eventual tractament. Ja tenia 33 anys i comptava que ranejaria una edat difícil per concebre quan li arribés el tractament.

El Síndic admeté a tràmit la queixa i recordà al Departament de Sanitat i Seguretat Social les recomanacions sobre les llistes d'espera, en aquest cas, per fecundació *in vitro*.

El Departament de Sanitat correspongué al Síndic indicant que els tractaments de FIV no són inclosos en les prestacions del Sistema Nacional de la Salut, però que el Departament hi destina part dels seus recursos, atesos els beneficis dels tractaments de FIV.

Se'ns indicà que l'entorn actual de limitació de la despesa sanitària i increment de demanda de serveis, una

prestació no reconeguda en el catàleg de prestacions ha de ser forçosament atesa amb recursos limitats, i això genera llistes d'espera.

En qualsevol cas, reiterà la sensibilitat del Govern de la Generalitat davant d'aquesta situació i la voluntat d'avançar en la millora de l'accés a aquests tractaments, per la qual cosa, però, el Govern reclama el corresponent finançament de l'Estat.

El Síndic, a la vista de l'informe rebut, esmenà les consideracions del Departament i recordà que l'esterilitat és una malaltia i que té un tractament previst com una prestació del Sistema Nacional de Salut. Per tant, suggerí que s'adoptessin les mesures necessàries per millorar la cobertura real de la prestació terapèutica de FIV, corregint les llistes d'espera i garantint l'equitat de l'accés al tractament.

L'esmentat suggeriment es féu a finals de desembre i en aquests moments es troba en estudi pel Departament.

5. ALTRES RECOMANACIONS I SUGGERIMENTS DE CARÀCTER GENERAL

SUGGERIMENT al Departament de Sanitat i Seguretat Social sobre prestacions bucodentals

(Queixa núm. 1011/01)

L'afectada s'adreçà al Síndic queixant-se de la denegació d'una sol·licitud d'implants dentaris que necessitava, ja que es trobava en molt mal estat, com a conseqüència d'un accident de trànsit.

La interessada necessitava uns implants dentaris, atès el seu historial clínic i les diverses malalties que patia, com la paraplegia, per evitar noves complicacions infeccioses.

La prestació que necessitava no és inclosa com a prestació pública del Sistema Nacional de Salut, malgrat que el Síndic ha recomanat en diverses ocasions al Servei Català de la Salut la incorporació gradual de noves prestacions assistencials en l'àmbit de l'atenció bucodental.

Vam admetre la queixa a tràmit i, tot i saber que no és una de les prestacions previstes al reglament de prestacions regulat pel Reial decret 63/95, de 20 de gener i a l'Ordre de 18 de gener de 1996 que el desenvolupa, la qual només inclou les pròtesis i palatines per a malformacions congènites, traumatismes i processos oncològics de paladar, vam suggerir al Departament de Sanitat i Seguretat Social que estudiés de proposar a la direcció de l'Àrea Sanitària del Servei Català de la Salut l'acceptació de la present sol·licitud de col·locació d'implants a càrrec de l'SCS, com si es tractés de causes genètiques, traumatismes i processos oncològics.

L'actuació que suggeríem contribuiria a apaivagar les limitacions del Sistema Nacional de Salut en matèria de salut bucodental i faria més equitatiu el sistema de prestacions finançades públicament.

El Departament de Sanitat i Seguretat Social correspongué al nostre suggeriment acceptant la possibilitat d'estudiar la sol·licitud a la Comissió d'Assistència Sanitària per a Convenis Internacionals i Prestacions de Caràcter Excepcional.

El Departament ens informà sobre la denegació dels implants dentaris que necessitava la interessada.

De l'informe rebut se'n desprèn, en síntesi, que la Comissió d'Assistència Sanitària per a Convenis Internacionals i Prestacions de Caràcter Excepcional va acordar no pagar l'implant, que el Síndic suggeria incloure com a prestació sanitària, ja que la pròtesi mandibular no és prevista en el catàleg de prestacions ortoprotètiques del Servei Català de la Salut.

Vist l'informe tramès i atès que no s'acceptà el nostre suggeriment, vam donar per closa aquesta actuació, si bé continuarem reiterant al Departament que s'incorporin noves prestacions assistencials en l'atenció bucodental.

SUGGERIMENT al Departament de Sanitat i Seguretat Social sobre la manca de metges especialistes en al·lèrgia en els centres sanitaris públics

Queixa núm. 2107/00

La presidenta d'una associació d'usuaris s'adreçà al Síndic alertant-lo de la discriminació dels afectats d'algun tipus d'al·lèrgia. Segons la promotora, un 22% dels catalans es troben afectats per aquest problema, o sigui que n'hi ha una elevada prevalença i, lluny de les recomanacions de l'OMS (un especialista per cada 50.000 habitants) a Catalunya ha disminuït el nombre d'al·lergòlegs. D'altra banda, també assenyalà la inexistència d'aquest servei a l'atenció primària de salut.

El Departament de Sanitat i Seguretat Social ens informà que les al·lèrgies representen a Catalunya, com a la resta de països desenvolupats, un problema de salut que afecta una part important de la població i que pot anar augmentant en els propers anys.

De tota manera, com en la majoria de problemes de salut d'elevada prevalença, el grau de gravetat és molt variable, des de casos molt lleus o simples fins a casos complexos o greus.

En aquest sentit, el sistema sanitari públic també presenta una resposta complexa i estratificada. L'atenció primària de salut, com per a la majoria de problemes de salut, té la responsabilitat de la detecció i orientació diagnòstica inicial, l'orientació dels casos que ho requereixen cap a l'atenció especialitzada i el seguiment de la majoria de casos.

Així mateix, els casos derivats a l'atenció especialitzada no s'adrecen exclusivament a l'especialista en al·lèrgia sinó que en molts casos els pacients són atesos per altres especialistes com ara pediatres, dermatòlegs o pneumòlegs.

Així doncs, pel que fa a l'atenció sanitària directa, la principal funció dels especialistes en al·lèrgia és l'atenció, el diagnòstic i la prescripció de tractament en els casos d'afectacions al·lèrgiques més sistèmiques, d'al·lèrgies medicamentoses i, en general, a partir de la interconsulta de qualsevol dels altres serveis esmentats.

D'altra banda, analitzant l'oferta docent, es fa palès que només s'ofereixen cada any entre tres i quatre places de MIR per a formació de nous especialistes.

Tenint en compte aquest nivell baix de recursos, es treballa en un pla de millora d'aquesta oferta en els propers tres o quatre anys. Després d'avaluar els recursos existents en formació i assistència, les mesures acordades per a l'any 2001 en les reunions entre l'SCS i la Societat Catalana d'Al·lergologia i Immunologia van encaminades a la incorporació d'al·lergòlegs a les diferents regions sanitàries i a acreditar la Unitat Docent de l'Hospital Universitari Germans Trias i Pujol amb l'objectiu de formar-hi més residents en l'al·lergologia. Aquestes reunions es repetiran per avaluar les accions portades a terme i promoure noves actuacions.

Vista aquesta informació, vam suggerir al Departament de Sanitat i Seguretat Social que, atès el reconeixement del problema de salut que pot suposar per a la població la manca d'al·lergòlegs, es millorés l'ordenació de l'assistència al·lergològica a Catalunya i s'agilités el pla de millora de l'oferta docent per a la formació de nous especialistes.

L'SCS havia avaluat els recursos existents i vam suggerir també la contractació i la incorporació d'al·lergòlegs i la formació de més residents (MIR) en l'al·lergologia.

Pel silenci del Departament a aquests suggeriments, el Síndic els reiterà i espera el parer de l'Administració.

6. Seguiment d'actuacions d'exercicis anteriors

Seguiment de la queixa núm. 1466/00

(pàg. 93 del BOPC núm. 165, de 27 de març del 2001)

Suggeriment al Departament de Sanitat i Seguretat Social per pal·liar el problema de les llistes d'espera

La problemàtica de la gent gran en llista d'espera, i en aquest cas per una pròtesi de genoll, motivà el Síndic a fer un seguit de recomanacions sobre les llistes d'espera per a intervencions quirúrgiques al Departament de Sanitat i Seguretat Social.

Entre les recomanacions publicades en diversos informes al Parlament, el Síndic proposà que es fixessin terminis màxims d'espera perquè l'Administració sanitària es responsabilitzi del compliment d'aquesta mesura.

El Departament de Sanitat es comprometé que a finals de l'any 2003 el temps màxim d'espera per a qualsevol intervenció quirúrgica se situï per sota de sis mesos, i que el temps mitjà d'espera sigui inferior a tres mesos, atès el nombre d'intervencions quirúrgiques assolit gràcies a les mesures que han implicat fortes dotacions de recursos econòmics.

Pel que fa a l'esmentada queixa, a primers de gener de 2001 la interessada es congratulà de l'organització de l'hospital que la va intervenir, que va programar totes les proves que es podien fer en un sol dia, i de l'eficàcia en la resolució.

Seguiment de la queixa núm. 1892/98

(pàg. 95 del BOPC núm. 165, de 27 de març de 2001)

Cesàries o lesions que poden patir les dones o els nadons durant el part

El Síndic suggerí al Departament de Sanitat i Seguretat Social que s'agilités el protocol d'atenció al part i al puerperi que, de manera consensuada amb les societats científiques implicades, i també amb professionals sanitaris, fixés uns patrons adients per reduir al màxim la morbiditat i la mortalitat, tant de la mare com del fill, a fi de reduir l'elevat índex de cesàries a Catalunya, amb una taxa de les més elevades d'Europa.

El nostre suggeriment al Departament, amb motiu dels drets de la dona embarassada, es coronà enguany amb la presentació de dues proposicions no de llei al Parlament de Catalunya basades en recomanacions de l'Organització Mundial de la Salut, entre altres preguntes al Consell Executiu amb motiu de l'elaboració de l'esmentat protocol, el qual, en resposta del Govern al Síndic de Greuges i al Parlament de Catalunya, es preveia acabar a finals de l'any 2001 (vegeu BOPC núm. 288, de 17 de juliol de 2001, pàg. 98).

Tenint coneixement de les tasques de coordinació del text elaborat pels grups de treball i de les reunions amb els representants de les societats científiques implicades per revisar-lo i acordar-ne el contingut, esperem que, tot i no haver-lo pogut enllestir durant l'any 2001, es pugui publicar sense triga.

Seguiment de l'actuació d'ofici núm. 1474/99

(pàg. 97 del BOPC núm. 165, de 27 de març de 2001)

Recomanació al Departament de Sanitat i Seguretat Social en relació amb la lliure elecció de sexe

El Síndic recomanà al Departament de Sanitat i Seguretat Social que les persones amb malalties hereditàries puguin elegir el sexe dels seus descendents, a fi d'evitar-los la malaltia.

El Servei Català de la Salut es proposà incorporar la nova prestació a la cartera de serveis de la sanitat pública catalana i dins dels hospitals de la Xarxa Hospitàlaria d'Utilització Pública (XHUP) que ja feien els estudis de consell genètic.

Enguany, les persones amb malalties hereditàries que volen tenir descendència podran elegir el sexe dels descendents, ja que la inclusió com a prestació pública se'ns féu avinent el dia 20 de març de 2001: en la sessió ordinària del consell de direcció del Servei Català de la Salut, el dia 31 de gener de l'any 2001 es va aprovar la proposta de nova tècnica de diagnòstic genètic preimplantacional, per evitar la transmissió de malalties hereditàries lligades al sexe, la qual podran practicar els centres hospitalaris en els quals ja es realitza la tècnica de fecundació *in vitro*.

LLIBRE PRIMER

SEGONA PART. VOLUM 2

ÍNDEX

SECCIÓ 5. CONSUM

1. Introducció

2. El sistema tarifari integrat de transport públic a l'àrea d'influència de la ciutat de Barcelona

2.1. Valoració dels supòsits que han generat queixes dels ciutadans

2.2. Conclusions i suggeriments proposats

3. La cobertura del servei universal de telefonia a les zones allunyades de les concentracions urbanes

– Mancances del sistema Trac de telefonia fixa a determinades poblacions de Catalunya

4. Manca de coordinació administrativa en la resolució de la denúncia d'un ciutadà a qui els responsables d'un local d'oci no van voler servir

– Tramitació d'una denúncia que rep qualificacions contradictòries

5. L'explicació als ciutadans, per part de les administracions, de les seves decisions discrecionals. El cas del Trambaix

6. Altres recomanacions i suggeriments de caràcter general

– Suggeriment al Departament d'Indústria, Comerç i Turisme sobre el funcionament dels centres d'ensenyament no reglat que ofereixen cursos finançats amb operacions de crèdit al consum

– Suggeriment a l'Ajuntament del Montmell sobre l'abast de l'obligació de prestar el servei de subministrament domiciliari d'aigua en urbanitzacions amb planejament pendent d'execució

– Suggeriment a Fecsa-Enher en relació amb la negativa a donar d'alta un comptador de subministrament domèstic

SECCIÓ 6. TREBALL I PENSIONS

TREBALL

1. Introducció

2. Relacions laborals i reforma

– Presumpta vulneració d'un dret fonamental. Suspensió del dret a la prestació per desocupació

3. Gestió de l'ocupació i mercat de treball

– Disfuncions inexistents en el pagament de la prestació d'atur

– Suggeriment a l'INEM per suspendre una resolució de prestacions indegudes

4. Difícil integració laboral dels joves i les persones de més de quaranta-cinc anys

– Suggeriment al Departament de Treball perquè adopti mesures de discriminació positiva per als majors de 45 anys en cursos de formació ocupacional

– Dificultats per obtenir un treball als 55 anys

5. Persones discapacitades i inserció laboral

– Suggeriment al Departament de Treball sobre el tractament del currículum dels discapacitats

6. Riscos laborals. Baixes psicosocials en el treball i malalties professionals

– Riscos psicosocials en el treball

PENSIONS

1. Introducció

2. Les prestacions i pensions públiques

– Problemàtica dels jubilats de l'extingit règim de previsió d'entitats d'assistència medicofarmacèutica i accidents de treball

– Coeficients reductors de la pensió de jubilació

– Revisió del grau d'invalidesa

– El càlcul de la base reguladora de les pensions d'incapacitat permanent amb llacunes de cotització

3. El règim especial de la seguretat social dels treballadors autònoms

– Exigència de les quotes al RETA per part de la Tresoreria General de la Seguretat Social

– Acreditació de cotitzacions davant la Tresoreria General de la Seguretat Social

– Efectes de les quotes pagades al règim especial de treballadors autònoms en períodes anteriors a l'alta

4. Pensions de l'extingit règim d'assegurança obligatòria de vellesa i invalidesa (SOVI)

– Denegació de pensió SOVI

5. Pensions de viduïtat

6. Prestacions per maternitat. Períodes de descans

– Beneficiaris del subsidi per maternitat

7. Beneficis per als qui van patir presó i camps de concentració

– Gestió de les indemnitzacions de la Generalitat als ciutadans que van patir privació de llibertat en establiments disciplinaris

SECCIÓ 7. SERVEIS SOCIALS

1. Introducció

2. Serveis socials: les mateixes problemàtiques

2.1. Gent gran

– Endarreriment en la tramitació d'una sol·licitud d'un ajut de suport a les famílies amb persones grans discapacitades

– Denegació d'una sol·licitud d'ajut de suport a l'acolliment residencial per a gent gran

– Manca de recursos econòmics per pagar una residència de gent gran

– Petició d'ingrés en una residència de gent gran

2.2. Persones disminuïdes: psíquiques i físiques

– Impossibilitat d'ingrés d'una persona amb disminució psíquica i trastorns de conducta

– L'ingrés d'una persona amb disminució psíquica i trastorns de conducta

– Denegació de l'ajut per adquirir i adaptar un vehicle

– Denegació d'un ajut per adquirir un vehicle adaptat i per a ancoratges

– Denegació d'una reserva d'aparcament per a persones amb disminució

– Transport interurbà: mesures d'accessibilitat

– Recomanació sobre l'obligatorietat de disposar de servei de taxi adaptat a persones amb mobilitat reduïda

– Manca de transport adaptat

2.3. Situacions de pobresa

– Manca de recursos econòmic

– Els límits de les pensions no contributives

– Situacions de pobresa

– Suggeriment al Departament de Benestar Social sobre la modificació dels criteris d'aplicació de la renda mínima d'inserció

SECCIÓ 8. ESTUDIS UNIVERSITARIS I CULTURA

ESTUDIS UNIVERSITARIS

1. Introducció

2. La situació dels professors universitaris

– Manca de ratificació de la proposta de la comissió avaluadora d'un concurs de provisió de plaça de professor titular

3. Mobilitat interuniversitària

– Criteris per a la convalidació de crèdits del Programa Erasmus

4. Accés a la universitat

– Suggeriment al Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació perquè modifiqui la interpretació restrictiva de les normes d'accés a la universitat

– Denegació d'una sol·licitud de trasllat d'universitat per causes mèdiques

– Necessitat d'adoptar mesures per facilitar els estudis universitaris a alumnes amb deficiències auditives

5. El cost dels estudis universitaris

– Tramitació incorrecta d'una sol·licitud de beca

– Criteris per a l'assignació de beques

– No devolució d'import de la matrícula a una alumna a qui es va denegar l'accés a la universitat

– Anul·lació de matrícula a conseqüència de l'assignació de places en el procés de preinscripció universitària

6. Seguiment d'actuacions d'exercicis anteriors

– Consulta sobre l'aplicació dels beneficis a les famílies nombroses a les universitats privades

NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA

1. Introducció

2. Balanç de la Llei de política lingüística

2.1. La llengua de les administracions públiques

– L'Ajuntament de Premià de Mar no atén una petició d'efectuar les notificacions en llengua castellana

– Manca d'ús de la llengua catalana per part de l'Administració de l'Estat

– Manca de resposta als drets lingüístics dels ciutadans en la seva relació amb l'Administració de l'Estat a Catalunya

– Criteris per acreditar el nivell de coneixement de la llengua catalana dels escolaritzats a Catalunya

2.2. El català en l'àmbit socioeconòmic

– Dificultats per utilitzar la llengua catalana en el servei públic de taxi

– Manca d'ús de la llengua catalana en els serveis de megafonia de Renfe

ALTRES ASPECTES CULTURALS

1. Introducció

2. Mitjans de comunicació audiovisual

– Dificultats en la recepció del senyal televisiu

– Dificultats per sintonitzar les emissores de la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió

3. Accés a arxius

– Dificultats per accedir a uns documents públics dipositats a l'Arxiu Nacional

4. Federacions esportives

– Expulsió d'un club esportiu

5. Seguiment d'actuacions d'exercicis anteriors

– Troballa de restes arqueològiques

SECCIÓ 9. JUSTÍCIA

ADMINISTRACIÓ DE JUSTÍCIA

1. Introducció

2. El funcionament del servei públic de la Justícia: la percepció dels ciutadans, les mesures a adoptar per millorar-lo

– Lentitud en resoldre el trasllat urgent d'un intern del centre penitenciari de Brians a un hospital de llarga estada

– El mal funcionament d'un jutjat impedeix inscriure-hi una defunció

– Endarreriment d'un jutjat en un incident d'execució de sentència

– Lentitud del Jutjat núm. 1 d'Olot

3. Altres recomanacions i suggeriments de caràcter general

– Suggeriment al Departament de Justícia en relació amb una queixa sobre el recurs d'apel·lació directament formulada pel promotor contra la sentència dictada en un procediment abreujat, seguit davant un jutjat penal

– Suggeriment a l'Il·lustre Col·legi d'Advocats de Sabadell sobre la manca de motivació d'una resolució en matèria de deontologia i en relació amb els motius que fonamenten la interlocutòria d'arxiu

SERVEIS PENITENCIARIS

1. Introducció

2. Seguiment d'actuacions d'exercicis anteriors

– Escorcoll en una cel·la del centre penitenciari de Wad-Ras

– Material d'estudi i comunicacions telefòniques dels interns

– Intern condemnat a Tailàndia al qual no s'apliquen les redempcions ordinàries pel temps de condemna complert en aquell país

– Molèsties nocturnes per aparells de ràdio i televisió i ús de sobrenoms per designar els interns

– Oferta de cursos de formació per als interns dels centres penitenciaris

SECCIÓ 10. INFANTS

1. Introducció

2. Els quatre drets principals

– Interrupció del pla d'acoblament d'un infant amb una família acollidora

– Interès superior de l'infant

3. Drets civils i polítics

– La iniciativa d'un consell municipal d'infància

– Dificultats per accedir a centres de recerca

– La correspondència dels infants ingressats en centres i el dret a la intimitat
– Dret a la informació
4. L'entorn familiar i altres tipus de tutela
– L'atenció als infants i adolescents en els centres residencials d'acció educativa
– Centre que es torna inadequat
– El centre adequat per a cada infant
– Centre residencial d'acció educativa Els Castanyers
– Facilitar els acolliments
– El seguiment de les adopcions internacionals
– Intervenció de professionals en denúncies per maltractaments
– Límits del sistema de protecció
– Situació dels menors magribins no acompanyats
– Visites a l'Alberg i al Centre de Trànsit per a menors immigrants no acompanyats
– Manca d'atenció a un noi magribí no acompanyat
5. Salut i benestar
– Ajuts per a infants amb disminucions
– Infants amb disminució
– El permís de maternitat en cas d'adopció
– El dret de l'adolescent i la seva família a ser atesos pel pediatre
– Ablació de clítoris
6. Educació i joc
– Concentració d'alumnes immigrants a l'escola pública
– El criteri de renda per accedir a les escoles
– Criteris d'admissió als centres docents
– Criteris d'admissió
– Dificultat per rebre ajuts de menjador
– Manca d'informació respecte de la gratuïtat dels serveis de transport i menjador dels alumnes escolaritzats obligatòriament en centres concertats fora dels seus municipis
– L'escolarització compartida
– L'educació especial, un debat pendent
– Absentisme a l'escola Xavó-Xaví de Can Tunis de Barcelona
7. Mesures especials de protecció
– L'adaptació a l'entrada en vigor de la Llei orgànica 5/2000
8. Seguiment d'actuacions d'exercicis anteriors
– Les exploracions mèdiques d'infants maltractats i víctimes d'abús sexual

SECCIÓ 11. DONES

SECCIÓ 12. IMMIGRACIÓ
1. Introducció
– La vaga de fam dels immigrants a Barcelona
2. El desallotjament dels estrangers subsaharians
3. El dret a contraure matrimoni
3.1. El reagrupament familiar derivat de matrimoni
3.2. Els matrimonis de conveniència
– La inscripció d'un matrimoni mixt en el Registre Civil
– La denegació d'un visat de reagrupament familiar per indicis racionals de matrimoni de conveniència
– La denegació d'un visat de reagrupament familiar per no demostrar de forma concloent el parentiu
4. L'ordenació dels fluxos migratoris
5. Els estrangers en situació irregular
6. Seguiment d'actuacions d'exercicis anteriors
– El consolat resol desfavorablement un visat davant d'una omissió esmenable
– Un error que es pot rectificar motiva la denegació d'un visat
– Impossibilitat d'acreditar la sol·licitud d'un visat per reagrupament familiar
– Les cues al carrer

SECCIÓ 13. SERVEI D'INFORMACIÓ AL CIUTADÀ
1. Introducció
2. Informació i difusió de les funcions del Síndic de Greuges
3. Algunes remarques sobre les consultes
4. Els desplaçaments fora de la seu
5. Les queixes privades
– Sorolls d'origen desconegut durant la nit que impedeixen descansar
– Possible manca de manteniment d'un immoble en règim de propietat horitzontal
– Propietaris amb dificultat per recuperar l'ús d'un habitatge que ha estat llogat
– Un matrimoni a punt de jubilar-se no cobra les rendes del pis que han llogat
– Un ajuntament demana la intervenció del Síndic en un conflicte entre privats

SECCIÓ 14. ACTUACIONS D'OFICI
1. Introducció
2. Relació de les actuacions d'ofici realitzades

LLIBRE PRIMER

SEGONA PART. VOLUM 2

SECCIÓ 5. CONSUM

1. INTRODUCCIÓ

Fem referència en aquesta secció a les actuacions relatives als drets dels ciutadans com a consumidors de productes i usuaris de serveis i a l'activitat dels poders públics per garantir-ne una defensa eficaç. L'any 2001 s'han iniciat en aquest àmbit 462 actuacions, de les quals 9 han estat d'ofici.

Les deficiències en la prestació del servei de correus ha estat, un any més, un dels motius pels quals els ciutadans s'han adreçat a la nostra Institució. Hem detectat, en aquest sentit, un increment de les queixes que fan referència a les mancances en el repartiment de correspondència que pateixen els residents en urbanitzacions no integrades en nuclis urbans, la qual cosa evidencia les dificultats de l'empresa pública Correos y Telé-

grafos per prestar aquest servei en aquests nuclis de població.

En l'Informe corresponent a l'any 2000 assenyalàvem que el funcionament del telèfon 010 d'informació municipal havia suscitat les queixes dels ciutadans, pel sobrecost que els comporta fer ús d'aquest servei per fer gestions que abans es podien resoldre amb una trucada a tarifa ordinària. El cost d'aquest servei i la manca d'informació sobre la tarifa que li és d'aplicació ha motivat, també aquest any, que els ciutadans s'hagin adreçat al Síndic expressant la seva disconformitat. Tractem aquesta qüestió en l'epígraf corresponent a seguiment d'actuacions d'exercicis anteriors, a la secció relativa als drets dels ciutadans en el procediment, d'aquesta segona part del llibre primer.

En el mateix Informe de l'any 2000 fèiem també referència a una actuació d'ofici d'aquell any relativa a la pràctica d'algunes empreses de facilitar, previ pagament, una llista de pisos per arrendar que després resulten no existir o estan llogats. Una vegada valorades les actuacions de l'Administració en relació amb aquesta qüestió, no hem constatat cap irregularitat que faci necessari formular recomanacions específiques, més enllà de recomanar que es mantingui una actitud de seguiment i control del sector i sobre la informació que es facilita als ciutadans, com a mesures per prevenir –en la mesura en què sigui possible– que aquestes pràctiques irregulars es reprodueixin.

Destaquem també, entre les queixes incloses en aquest capítol, les reclamacions particulars a Fecsa-Enher a conseqüència dels talls en el subministrament elèctric que va patir bona part del territori de Catalunya el desembre de 2001. A banda de les queixes singulars rebudes, i en el marc de l'actuació d'ofici oberta l'any 1999, el Síndic prepara un estudi sobre la situació de la xarxa de subministrament elèctric a Catalunya que hem previst presentar a aquest Parlament amb posterioritat al present Informe.

Finalment, assenyalem que el Síndic ha continuat rebent queixes per anomalies en el funcionament i la facturació dels subministraments domèstics, queixes similars a les ja ressenyades en informes anteriors. Hem de remarcar la col·laboració que hem rebut de l'Oficina de Reclamacions i la direcció de Relacions Institucionals de Telefónica i del Servei de defensa del client de Fecsa-Enher, en la tramitació d'aquesta queixa.

Destaquem d'aquesta tipologia de queixes, els endarreriments que en alguns casos pateixen els residents en urbanitzacions de nova creació per poder disposar del servei de telefonia, motivades pel fet que l'estesa de la línia que els ha de donar servei ha de complir les condicions establertes al planejament urbanístic.

Del conjunt d'actuacions de l'any 2001, hem escollit els següents temes a tractar específicament en l'àmbit de consum: el sistema tarifari integrat del transport públic a l'àrea d'influència de Barcelona; la cobertura del servei universal de telefonia a les zones allunyades de les concentracions urbanes; la manca de coordinació administrativa en la resolució d'un expedient sancionador per presumpta vulneració del dret d'admissió a un local d'oci i la implantació d'una línia de tramvia que ha de comunicar la comarca del Baix Llobregat amb Barcelona.

El mes de gener de l'any 2001 va entrar en vigor, encara que parcialment, el sistema tarifari integrat del transport públic a Barcelona i la seva àrea d'influència. Amb la implantació d'aquest sistema –que permet connectar, amb un únic títol de transport, diferents mitjans de transport públic dins una zona determinada i en una franja horària limitada– un nombre significatiu de ciutadans es van adreçar a aquesta Institució perquè se sentien perjudicats en relació amb la situació anterior a la integració. A fi de poder valorar les situacions concretes que aquestes queixes plantejaven i, globalment, la incidència del nou sistema tarifari en els usuaris del transport públic a l'àrea de Barcelona, vam iniciar una actuació d'ofici, el resultat de la qual reflectim circumstanciadament a l'apartat següent d'aquesta secció.

A la introducció d'aquesta mateixa secció corresponent a l'Informe de l'any 2000 remarcàvem l'obertura d'una actuació d'ofici sobre les deficiències del servei de telefonia fixa a la comarca de l'Alt Urgell. Durant l'any 2001, el Consell Comarcal del Solsonès i els alcaldes de dos municipis d'aquesta comarca ens han plantejat també aquesta mateixa qüestió, que relatem amb detall a l'epígraf 3 d'aquesta secció.

Quan en la tramitació d'un procediment administratiu intervenen diferents administracions, cal que actuïn amb subjecció als principis de coordinació i d'eficàcia, per tal de garantir un tractament homogeni, amb independència de quina sigui l'Administració que tramita l'expedient i la que finalment el resol.

En l'epígraf 4t d'aquesta secció fem referència a un supòsit de denúncia per presumpta vulneració del dret d'admissió a un local d'oci, de l'estudi del qual mantenim que les administracions que hi van intervenir no van actuar de forma coordinada.

A vegades, quan l'Administració adopta una decisió discrecional en un àmbit que afecta molt directament els ciutadans i que pot generar opinions controvertides, cal un esforç especial per explicar de forma entenedora les raons que fonamenten aquesta decisió, amb independència de la legitimitat de l'opció escollida.

Arran de la implantació del tramvia que ha d'unir el Baix Llobregat amb Barcelona –l'anomenat Trambaix– el Síndic ha tingut ocasió de formular un seguit de reflexions sobre aquesta qüestió, que tractem a l'epígraf 5è d'aquesta secció.

Com altres recomanacions i suggeriments de caràcter general formulats a les administracions en l'àmbit de consum, a l'epígraf 6è d'aquesta secció tractem els drets dels ciutadans que contracten cursos finançats amb crèdits al consum; l'abast de l'obligació municipal de prestar el servei de subministrament domiciliari d'aigua potable en urbanitzacions pendents de regularització; i un cas d'irregularitats en la contractació de subministrament elèctric per a un habitatge de nova construcció.

2. El sistema tarifari integrat de transport públic a l'àrea d'influència de la ciutat de Barcelona

A principis de l'any 2001 i coincidint amb l'establiment del sistema tarifari integrat, un nombre significatiu de ciutadans que se sentien perjudicats per l'aplicació de les noves tarifes integrades es van adreçar al Síndic de Greuges.

La tramitació d'aquestes queixes va posar de manifest, a criteri del Síndic, que l'entrada en vigor del nou sistema, tot i que sens dubte ha comportat una millora considerable per a una bona part dels usuaris del transport públic a la conurbació de Barcelona, pot haver comportat un perjudici a un grup concret d'usuaris: aquells que han vist incrementat notòriament el cost del seu trajecte, en relació amb la situació anterior a la integració.

D'acord amb aquest plantejament, el Síndic de Greuges va considerar oportú analitzar les característiques d'aquest nou sistema, en el marc de l'actuació d'ofici 2513/01, iniciada amb aquesta finalitat el mes de juny de l'any 2001 i que ressenyem a continuació.

Consideracions sobre el model d'integració tarifària adoptat

De l'anàlisi de la informació facilitada per l'Autoritat del Transport Metropolità (en endavant ATM) hem constatat que l'opció d'integració que s'ha considerat més idònia, en atenció a les pautes de mobilitat de referència, ha estat establir les tarifes en funció de la distància del trajecte, dividint el territori de cobertura en corones tarifàries, i permetre la connexió de diferents mitjans de transport amb un títol únic, dins un període de temps limitat. Es tracta d'un model que afavoreix l'ús de diferents mitjans de transport dins un mateix trajecte (excloent, per exemple, trajectes d'anada i tornada), en contraposició a altres models d'integració com ara l'ús il·limitat de tots els mitjans que formen part del sistema en qualsevol trajecte i per un període de temps determinat; encara que alguns dels títols integrats (T-dia, T-mes, T-trimestre) responen a aquest segon model.

Com a segona característica essencial del model, destaquem que s'afavoreix l'ús intensiu dels mitjans de transport públic, amb polítiques tarifàries que bonifiquen l'ús continuat per sobre de l'ocasional.

Pel que fa al model d'integració escollit, tal com hem assenyalat en altres ocasions, entenem que pertoca a l'Administració competent en la matèria decidir quina de les opcions és la més indicada, d'acord amb les necessitats de mobilitat dels ciutadans de l'àrea afectada, les característiques de la xarxa de transport i els recursos que es destinen a finançar-la.

Tot i amb això, hi ha una qüestió que pensem que hem de valorar, i és el fet que el bitllet senzill, tot i tenir un preu homogeni per a tots els mitjans de transport que formen part del sistema, no és un títol de transport integrat i, per tant, no permet utilitzar diferents mitjans sense adquirir un altre bitllet.

Concretament, l'ATM ens va indicar que, d'una banda, la decisió d'excloure el bitllet senzill de la integració obeïa a raons de caràcter tècnic, ja que hi ha operadors que no disposen dels mitjans per expedir títols amb banda magnètica, i de l'altra, n'hi ha també de caràcter econòmic, atès que l'increment que comportaria integrar aquest tipus de bitllet sense augmentar-ne el finançament públic seria molt superior, proporcionalment, al de la resta de títols integrats.

Pel que fa a aquest darrer aspecte, se'ns ha indicat també que, en coherència amb el plantejament d'afavorir l'ús intensiu del transport públic ja esmentat, la voluntat de l'Administració gestora del sistema és reduir progressivament el finançament públic al bitllet senzill, fins a arribar a un preu que cobreixi íntegrament el cost del servei.

No qüestionem aquest plantejament, per les raons que ja hem indicat en fer referència al model d'integració escollit. Entenem, no obstant això, que excloure els usuaris ocasionals –que segons se'ns ha indicat, constitueixen un percentatge d'entre el 10 i el 12% del total de viatges en l'àmbit de la integració– comporta per a un col·lectiu de ciutadans un greuge comparatiu que, a criteri del Síndic, no es justifica suficientment amb les raons adduïdes per l'Administració gestora.

Així, entenem que les dificultats de determinats operadors per aplicar títols amb banda magnètica no haurien de constituir més obstacle que per a la resta de títols que sí que són integrats i vàlids en els mitjans que aquests operadors gestionen.

D'altra banda, l'objectiu d'afavorir l'ús intensiu justifica, certament, bonificar el preu dels títols multiviatge, però no és una raó suficient, al nostre entendre, per excloure dels beneficis de la integració un títol de transport determinat que afecta un nombre de viatges percentualment prou important.

2.1. Valoració dels supòsits que han generat queixes dels ciutadans

Les queixes plantejades a conseqüència de l'entrada en vigor del sistema tarifari integrat fan referència majoritàriament als Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya (d'ara endavant FGC) –probablement perquè aquest operador ha suprimit els seus títols propis, llevat del bitllet senzill i els abonaments trimestral i anual– i es poden agrupar en els supòsits següents:

Trajectes a les comarques del Bages i l'Anoia que no tenen origen ni final a Barcelona.

Desplaçaments entre Santa Coloma de Cervelló i Sant Boi de Llobregat (atesos per FGC i Autobusos Oliveras).

Desplaçaments entre les estacions de les Planes i Sant Cugat del Vallès.

Desplaçaments entre el terme de Sant Boi, situat a la corona 1, i els situats a la segona corona.

Antigues tarifes socials que aplicaven determinats operadors i que no s'han incorporat al nou sistema tarifari.

En general, els trajectes amb FGC que comprenen més d'una corona però no tenen origen ni final a Barcelona i que tenien un cost més baix amb el sistema de tarificació anterior d'FGC.

En els tres primers casos, l'ATM va adoptar, després d'entrar en vigor el nou sistema, mesures específiques per corregir l'increment de cost que comportava la tarifa integrada per als usuaris, de manera que, al nostre criteri, han quedat resolts.

En el cas dels desplaçaments entre Sant Boi de Llobregat i altres municipis propers però situats a la segona corona, d'acord amb la informació facilitada, entenem que no és possible resoldre'ls, ja que incloure Sant Boi a la segona corona significaria perjudicar els trajectes entre aquesta població i Barcelona, molt més nombrosos en el còmput global, i ben entès que, des de la perspectiva de la lògica del sistema, una mateixa població no pot formar part al mateix temps de dues corones tarifàries.

Pel que fa a les tarifes socials que s'han suprimit amb l'entrada en funcionament del sistema integrat, l'ATM ens va indicar que té en estudi els que s'hi podrien incorporar en un futur, partint del fet que, en aquest aspecte, la situació anterior era absolutament heterogènia.

Caldrà, doncs, esperar que es determinin les tarificacions socials que s'incorporin al nou sistema per fer-ne una valoració.

Hem de destacar, però, que, ja implantat el sistema, s'ha incorporat una targeta bonificada per a famílies nombroses, la qual cosa resol bona part de les queixes rebudes en aquest àmbit, pel fet de reconèixer als col·lectius afectats un tracte diferenciat. D'altra banda, s'ha incorporat un nou títol integrat –en compliment de la Resolució 864/IV del Parlament de Catalunya–, la targeta familiar 70/30, de caràcter multipersonal, que afavoreix les persones que es desplacen juntes de forma reiterada i, específicament, les que no es poden desplaçar soles (nens petits o persones discapacitades, fonamentalment) i que ha entrat en vigor el mes de gener de l'any 2002. També, des de principis de l'any 2002, hi ha una nova modalitat de títol integrat, la T-JOVE, amb bonificació específica i adreçada a menors de 21 anys, amb què es compleix una resolució parlamentària, la 865/IV, que així ho establia.

Finalment, hem de fer referència als supòsits de trajectes intermedis amb els FGC que han esdevingut més cars amb la tarifa integrada, i que concentren una part important de les queixes rebudes.

En aquests casos, l'ATM opina que l'increment no justifica crear un títol multiviatge específic com s'ha fet en el cas dels trasllats dins les comarques del Bages i Anoia, perquè significaria trencar l'homogeneïtat del sistema.

D'altra banda, l'ATM ha entès que amb les correccions introduïdes i que ja hem esmentat i amb la incorporació, des de gener de 2002 de nous títols integrats multiviatge, que ja incorporen una bonificació en relació amb el bitllet senzill, els supòsits en què la nova situació comporta un perjudici a l'usuari afecta un nombre molt reduït de viatges sobre el conjunt total.

No obstant això, el Síndic de Greuges ha considerat que si altres operadors com ara Renfe i algunes de les xarxes d'autobusos interurbans mantenen els títols propis anteriors a la integració, caldria valorar la possibilitat d'introduir aquesta previsió també en el cas dels FGC, com a opció per als usuaris perjudicats per les tarifes integrades.

Aquesta previsió no hauria de tenir especial incidència en la coherència del sistema, vist que, si més no en aquesta primera fase d'implantació, hi ha altres operadors que han mantingut, com dèiem, els títols propis no integrats.

Finalment, tenint en compte que, segons se'ns ha indicat, el volum de viatges que resultarien afavorits amb aquesta previsió és mínim, cal pensar que el manteniment de l'equilibri financer del sistema tampoc no hauria de ser un obstacle per incorporar-la.

2.2. Conclusions i suggeriments proposats

A l'inici d'aquest epígraf ja avançàvem que la nostra valoració del nou sistema tarifari integrat havia de ser globalment positiva, atès que ha comportat una millora per a una bona part dels qui utilitzen el transport públic a l'àrea de Barcelona, fonamentalment aquells que fan trajectes que impliquen connectar amb diferents mitjans de transport dins un mateix viatge, que ara poden fer el mateix trajecte amb un sol bitllet i a un cost inferior.

D'altra banda, som conscients que la transició d'un sistema heterogeni de tarifes independents a un d'integrat i homogeni difícilment es pot dur a terme sense que cap usuari se senti perjudicat en relació amb la situació anterior.

Així, tot i que els beneficis que el nou sistema comporta a la majoria no poden sostenir-se en el perjudici d'una part d'aquests usuaris, no podem ignorar tampoc que introduir solucions correctores individualitzades per a tots els supòsits pot fer inviable, certament l'homogeneïtat tarifària que el sistema pretén.

Cal remarcar també els esforços que l'Administració gestora del sistema ha fet per corregir bona part de les situacions de perjudici, i que ja hem assenyalat.

Tot i amb això, aquesta Institució va considerar oportú suggerir al Departament de Política Territorial i Obres Públiques que valorés la possibilitat d'incorporar, tot mantenint la lògica del model d'integració implantat, les modificacions que assenyalem a continuació:

Crear un bitllet senzill integrat que permeti als viatgers ocasionals –entenent que ho són tots aquells a qui, per les seves necessitats de desplaçament, no convé adquirir un títol multiviatge– participar dels avantatges de poder connectar diferents mitjans de transport amb un mateix títol.

Mantenir els títols monomodals de l'operador FGC, per tal que els seus usuaris puguin optar entre un títol integrat o un de monomodal.

Aquestes consideracions es van trametre el mes de gener de 2002 al conseller de Política Territorial i Obres

Públiques, que és alhora president de l'Autoritat del Transport Metropolità, entitat gestora del sistema.

En el moment de tancar la redacció d'aquest Informe, restem a l'espera que el Departament indiqui el seu determini en relació amb els suggeriments formulats.

3. La cobertura del servei universal de telefonia a les zones allunyades de les concentracions urbanes

La cobertura del servei de telefonia fixa es presta en determinades zones del territori de Catalunya, bàsicament les de menor densitat de població, amb el sistema Trac, acrònim de «Telefonia Rural d'Accés Cel·lular». Les limitades prestacions i els problemes de funcionament d'aquest sistema preocupen els seus usuaris, que veuen restringida la possibilitat de comunicar-se i, molt especialment, d'accedir a les comunicacions telemàtiques.

L'any 2001, el Síndic es va interessar per aquesta qüestió prop del Departament de Presidència de la Generalitat i Telefónica de España, com a operador que té encomanada la prestació del servei universal de telefonia.

El resultat d'aquesta intervenció i les consideracions a què ha donat lloc les reproduïm a continuació.

D'una banda, aquesta Institució va constatar que Telefónica havia iniciat un procés de substitució de la tecnologia Trac per altres opcions –entre elles, la telefonia mòbil, que es considera una opció a tenir en compte com a alternativa en determinats territoris– que permeten un nivell de prestacions i qualitat del servei superior al d'aquell sistema.

Alhora, Telefónica indicava tenir en estudi la possibilitat d'implantar una nova tecnologia de comunicació per ràdio (LDSM), que permetria avançar a més velocitat en determinades zones geogràfiques en aquest procés de substitució del sistema Trac per altres opcions de millor funcionalitat i amb més prestacions. L'aplicació d'aquesta tecnologia alternativa resta condicionada, però, a la disponibilitat de llicència administrativa per aplicar-la. Al moment de cloure la redacció d'aquest informe, aquesta Institució no té constància que s'hagi produït cap modificació quant a la disponibilitat de la tecnologia LDSM.

Aquest procés de substitució de la tecnologia Trac és condicionat, però, fonamentalment per dos factors.

El primer, la mateixa política d'inversions i comercial de Telefónica i els condicionants tecnològics i pressupostaris que la limiten.

D'altra banda, i aquest seria el segon factor condicionant, cal assenyalar que la tecnologia Trac, malgrat les seves evidents limitacions, s'adequa als requeriments del servei universal de telefonia, tal com és definit en les normes vigents de telecomunicacions; fonamentalment, l'article 37 de la Llei estatal 11/1990, de 24 d'abril, General de telecomunicacions i dels articles 12 i 13 del Reglament de desenvolupament del Títol tercer de la Llei esmentada, aprovat pel Reial decret 1736/1998, de 31 de juliol.

No obstant això, els requeriments del servei universal de telefonia poden variar en el futur –ens consta en aquest sentit que ja ara és objecte de revisió, tant en l'àmbit estatal com a la Unió Europea– de manera que sigui exigible una major capacitat i qualitat en la cobertura d'aquest servei, que la tecnologia Trac ja no sigui capaç d'aportar. Alhora, conjuntament amb aquestes modificacions de contingut, no es poden descartar eventuals modificacions en relació amb l'àmbit territorial de cobertura del servei universal.

Quan aquestes modificacions es concretin, l'operador obligat a prestar el servei universal de telefonia haurà d'adaptar necessàriament el servei als nous requeriments normatius.

Mentre això no sigui així, entenem que la substitució de la tecnologia Trac a les zones de Catalunya on continua funcionant, encara que desitjable per la millora en la prestació del servei que comporta, no és exigible d'acord amb la regulació vigent del concepte de servei universal de telefonia.

Una altra cosa són, no cal dir-ho, els problemes de funcionament i avaries que, dins les limitacions pròpies del sistema Trac, condicionen la qualitat del servei. A criteri del Síndic de Greuges, Telefónica ha de posar els mitjans necessaris per resoldre d'una forma raonablement àgil i eficaç aquests problemes, la qual cosa no sempre es constata, com evidencien les queixes rebudes.

Al marge de les consideracions precedents, el Síndic vol remarcar que és plenament conscient de la incidència que un bon sistema de telecomunicacions té en les possibilitats de desenvolupament de les comarques amb poca concentració d'habitants.

Així com anys enrere l'electrificació va ser un factor cabdal perquè els ciutadans de les comunitats allunyades de les concentracions urbanes poguessin accedir en condicions d'igualtat a un conjunt de serveis, avui, garantir l'equilibri territorial de Catalunya exigeix que no tan sols els ciutadans de les zones amb més densitat de població puguin accedir a les noves tecnologies.

Des d'aquesta perspectiva, el Síndic entén que cal que els poders públics no impulsin només les adaptacions normatives necessàries, sinó també les actuacions concretes –ens consta que hi ha diverses iniciatives en curs amb aquesta orientació– que facin possible que l'accés de tots els ciutadans a les noves tecnologies sigui una realitat, al més aviat possible.

Actuacions d'ofici núms. 164/01, 1038/01, 2227/01 i seguiment de l'actuació d'ofici núm. 3604/00

Mancances del sistema Trac de telefonia fixa a determinades poblacions de Catalunya

A finals de l'any 2000, i en el desplaçament d'aquesta Institució a la Seu d'Urgell, el Consell Comarcal de l'Alt Urgell va demanar la intervenció del Síndic en relació amb la mala qualitat del servei de telefonia que reben amb el sistema Trac bona part dels ciutadans de la comarca. Conjuntament amb aquesta qüestió, el Consell Comarcal de l'Alt Urgell va plantejar la seva preocupació per la proliferació d'antenes i repetidors de

telefonia mòbil en espais naturals i la deficient captació de canals públics a la comarca. Aquestes dues qüestions les tractem a les seccions de medi ambient i cultura, respectivament, d'aquesta mateixa segona part del llibre primer.

Pel que fa al funcionament del sistema Trac, el Síndic va considerar oportú iniciar una actuació d'ofici, la número 3604/00, per valorar aquesta qüestió, que va donar lloc a les consideracions que es recullen en l'apartat precedent d'aquest epígraf, i que es van traslladar al president del Consell Comarcal de l'Alt Urgell el mes de maig de 2001.

L'any 2001, el Consell Comarcal del Solsonès i els alcaldes dels Ajuntaments de Llobera i la Guingueta van adreçar-se també a aquesta Institució per les limitacions i deficiències de funcionament del sistema Trac de telefonia (actuacions d'ofici 164/01, 1038/01 i 2227/01). Les consideracions formulades en tots tres casos són essencialment coincidents amb les que ja s'han exposat en relació amb l'actuació número 3604/00.

4. Manca de coordinació administrativa en la resolució de la denúncia d'un ciutadà a qui els responsables d'un local d'oci no van voler servir

L'article 3 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú, en la redacció que li ha donat l'article primer, apartat 1 de la Llei 4/1999, de 13 de gener, estableix que les administracions públiques han d'actuar d'acord amb els principis d'eficàcia i coordinació i els criteris d'eficiència i servei als ciutadans, entre d'altres.

Com ja s'ha assenyalat en altres ocasions (en l'Informe corresponent a l'any 2000 hi dedicàvem l'apartat 9 de la secció corresponent a Administració general, procediment administratiu, vegeu pàgines 29 a 31 del BOPC núm. 165, de 27 de març de 2001), el Síndic ha d'insistir que, quan en un mateix assumpte intervenen diferents administracions públiques –o, fins i tot, diferents òrgans d'una mateixa Administració– per raó de les seves competències respectives, cal que ho facin de forma coordinada, evitant duplicitats o actuacions contradictòries que conculquin el principi d'eficàcia i puguin generar en el ciutadà una sensació de desatenció i, en definitiva, d'ineficàcia de l'actuació pública.

En el cas que relatarem (queixa núm. 3713/99), el Síndic ha pogut constatar que una denúncia per la negativa a servir una consumició i la posterior expulsió d'un local d'oci, després d'una llarga tramitació –dos anys– en diferents administracions, havia donat lloc a interpretacions contradictòries de les administracions que hi havien intervingut, quant a la tipificació de la infracció i, per derivació, en relació amb la competència per sancionar.

Per aquesta raó, el Síndic de Greuges va considerar que convindria que les administracions implicades en la tramitació de la denúncia esmentada posessin en comú la qualificació que cal donar a aquests supòsits i el tractament que han de rebre aquestes denúncies.

D'acord amb això, aquesta Institució va suggerir a les administracions esmentades que iniciessin les actuacions necessàries per valorar conjuntament els aspectes indicats, amb la finalitat de donar una resposta homogènia a aquests supòsits, amb independència de quina fos l'Administració receptora de la denúncia i aquella que finalment la tramités i resolgués.

Queixa núm. 3713/99

Tramitació d'una denúncia que rep qualificacions contradictòries

El mes de desembre de l'any 1999, el senyor X va formular una queixa davant aquesta Institució, en relació amb una denúncia que havia presentat contra els responsables d'un local obert al públic que s'havien negat a atendre'l a ell i el seu fill amb Síndrome de Down, i de la qual desconeixia la tramitació.

Les actuacions practicades van posar de manifest que la denúncia havia estat formulada davant el Departament d'Indústria, Comerç i Turisme (pel fet que el denunciant observava una infracció en matèria de consum), el qual la va trametre al Departament d'Interior, considerant que es tractava d'un afer de competència seva (dret d'admissió).

Posteriorment, el Departament d'Interior va informar el Síndic de les actuacions iniciades per esbrinar els fets i, finalitzades aquestes, va adreçar els antecedents de les actuacions practicades a l'Ajuntament de Barcelona, al qual corresponia, per delegació, incoar i resoldre, si ho considerava procedent, l'expedient sancionador. L'Ajuntament de Barcelona no va considerar vulnerat el dret d'admissió, sinó que va entendre que el que s'havia produït era una negativa injustificada a servir la consumició sol·licitada (es torna a considerar, per tant, infracció en matèria de consum).

El Síndic de Greuges, en valoració de les actuacions practicades, formula als departaments indicats i a l'Ajuntament de Barcelona les consideracions que s'han indicat en l'epígraf precedent d'aquest apartat.

En el moment de cloure la redacció d'aquest informe, només el Departament d'Interior havia donat resposta als suggeriments formulats.

5. L'explicació als ciutadans, per part de les administracions, de les seves decisions discrecionals. El cas del Trambaix

El mes de juny de l'any 2001, diverses plataformes ciutadanes del Baix Llobregat van formular una queixa en què manifestaven la seva disconformitat amb el projecte de tramvia que ha d'unir la comarca indicada amb Barcelona –projecte anomenat Trambaix– i defensaven l'extensió de la xarxa de metro com a alternativa més idònia (queixa núm. 2294/01).

Amb motiu d'aquesta queixa, el Síndic es va adreçar a l'ATM, per conèixer l'estat d'execució del projecte esmentat i les raons que fonamentaven l'opció per aquest mitjà de transport enfront d'altres alternatives.

Rebuda i valorada la informació de l'ATM, el Síndic va considerar oportú plantejar-li les consideracions següents:

Segons la direcció de l'ATM, la decisió de posar en funcionament la línia de tramvia Diagonal-Baix Llobregat es va adoptar amb la conformitat de tots els municipis afectats pel traçat de la línia del tramvia representats en l'òrgan d'administració d'aquest organisme.

Es va indicar també que l'opció del tramvia com a mitjà de transport públic per a aquesta zona del Baix Llobregat responia a la densitat de població resident i treballadora –actual i estimada de futur– de les zones a què es donarà servei i a la demanda potencial, que es va considerar insuficient per a un mitjà de transport com el metro, idoni per a un volum de viatgers superior i més concentrat que el que requereix, segons els estudis, aquest territori.

S'estima una demanda potencial mitjana de 19,4 milions de viatgers per any, a la qual l'ATM entén que no es pot donar un servei satisfactori amb les línies actuals d'autobús, però que es considera insuficient per justificar l'extensió d'una línia de metro.

S'ha considerat també que, tractant-se d'una població relativament dispersa en certes zones del traçat, el tramvia permet un distància més curta entre parades que el metro, de manera que es pot acostar més el servei als usuaris potencials.

El Síndic, en la seva tasca de defensa dels drets de les persones, valora positivament la introducció de qualsevol millora en la xarxa de transport públic, per la incidència que té en la qualitat de vida dels ciutadans i en la seva activitat quotidiana, però entén que correspon a l'Administració competent decidir quina alternativa de les existents és la idònia en cada cas, d'acord amb les necessitats dels seus usuaris i dels recursos disponibles.

D'acord amb aquest plantejament, considera que la creació de la línia Diagonal-Trambaix comportarà, sens dubte, per als ciutadans del Baix Llobregat una millor comunicació amb transport públic en relació amb l'actualment existent; però entén també que no li pertoca qüestionar la idoneïtat del mitjà escollit per fer-la efectiva i les raons tècniques en què es fonamenta aquesta decisió.

Sí que hi ha, però, una qüestió que la tramitació d'aquest expedient ha posat de manifest i que el Síndic va considerar convenient destacar. Fem referència al fet que, al nostre entendre, una part important de la ciutadania no coneix els motius que van portar les administracions implicades a optar per una línia de tramvia per unir el Baix Llobregat amb Barcelona.

Aquesta constatació ens ha fet pensar que als ciutadans no els han arribat de forma prou entenedora els fonaments d'aquesta decisió. Així, la restitució d'un mitjà de transport que un dia es va suprimir a tot Barcelona –i tenint en compte que la supressió d'aquest transport es va explicar aleshores com un factor de progrés i desenvolupament de la ciutat– és una decisió que, d'antuvi, costa d'entendre a una bona part dels ciutadans, que poden pensar que la raó fonamental per optar pel tramvia ha estat el menor cost econòmic, enfront de l'alternativa d'estendre la línia de metro, per sobre d'altres consideracions lligades a l'eficiència del mitjà i la millor satisfacció de les necessitats dels ciutadans.

El cert és que la informació facilitada per l'ATM conté raons sòlides –encara que discutibles i contraposables a unes altres, com gairebé totes– per fonamentar aquesta opció. Entenem, però, que per al bon funcionament d'un estat democràtic els responsables públics han de ser capaços d'explicar als ciutadans els motius que fonamenten les seves decisions i de donar resposta a les divergències que els plantegen, independentment que aquestes s'expressin formalment en el marc d'un procediment administratiu o amb altres iniciatives, com ho és l'organització de plataformes reivindicatives com les que s'han adreçat al Síndic.

Si no es produeix aquest procés de comunicació i diàleg, es corre el risc de generar en la població la sensació de distanciament dels poders públics i que les actuacions que porten a terme s'allunyen de les seves necessitats. I aquesta percepció, fins i tot quan no es correspon amb la realitat, s'allunya del que ha de caracteritzar un estat democràtic, on els ciutadans han d'estar convençuts que els responsables públics són permeables a les seves necessitats i reivindicacions.

Un exemple d'aquesta manca d'informació és l'efecte que el tramvia té sobre el trànsit rodat. En les converses tingudes amb responsables de l'ATM se'ns va indicar que aquest organisme és conscient que la implantació d'una línia de tramvia té un impacte sobre el transport de superfície i, concretament, sobre el trànsit privat (prioritat en les cruïlles i reducció de l'amplitud dels carrils, fonamentalment) i que, tanmateix, s'hi pot veure un efecte beneficiós per desincentivar l'ús del vehicle privat i afavorir el recurs al transport públic. Sense entrar a valorar la idoneïtat d'aquest plantejament, pensem que –també en aquest cas– cal que arribi als ciutadans una informació suficient i entenedora, ja que probablement una bona part veuen el tramvia només com un problema afegit a un trànsit que ara ja és molt dens.

Les consideracions precedents s'han comunicat al conseller de Política Territorial i Obres Públiques, en la seva condició de president de l'ATM, a aquesta entitat, com a gestora del projecte, i a les plataformes ciutadanes que havien formulat queixa.

D'altra banda, el Síndic va manifestar també la seva preocupació, en la línia de reflexió anterior, davant determinats missatges de responsables municipals de poblacions del Baix Llobregat que va recollir la premsa escrita –al mes de setembre de 2001– en el sentit que defensaven la futura implantació del metro com a mitjà de comunicació amb Barcelona des de les seves poblacions. Per contra, segons els responsables de l'ATM, aquestes argumentacions no s'havien plantejat prèviament en aquest organisme. El novembre de 2001, la premsa es feia ressò també d'unes declaracions de l'arquitecte en cap de l'Ajuntament de Barcelona que qüestionaven, si bé parcialment, la idoneïtat del projecte Trambaix.

D'alguna manera, missatges com el que hem assenyalat poden generar confusió en la ciutadania i expecta-

tives per una opció de transport públic que, segons se'ns ha indicat, en cap moment no s'ha considerat en la planificació a termini mitjà per a aquesta zona de la conurbació de Barcelona.

Col·laboren, per tant, a reforçar la percepció que el tramvia és una opció menor i transitòria en relació amb el metro, i que és l'opció que finalment s'haurà d'implantar. Des d'aquesta perspectiva, poden contribuir a consolidar la idea, a la qual abans fèiem referència, que les decisions dels responsables públics s'allunyen de les necessitats dels ciutadans i responen a altres paràmetres.

El mes d'octubre de l'any 2001, el Síndic de Greuges va fer arribar aquestes consideracions als alcaldes de Barcelona, Esplugues de Llobregat, Sant Just Desvern i Sant Joan Despí, per conèixer amb exactitud el seu determini en relació amb aquest assumpte, més enllà del ressò que se n'han fet els mitjans de comunicació.

En el moment de cloure la redacció d'aquest informe, els alcaldes de Sant Feliu de Llobregat i de Sant Joan Despí han respost a les consideracions del Síndic, tot indicant les raons per les quals consideren que el suport al projecte Trambaix no ha de comportar la renúncia a defensar la implantació del metro, com a millora de la comunicació amb transport públic a les poblacions que representen.

El Síndic ha volgut precisar que considera plenament legítimes totes les iniciatives adoptades per les administracions públiques en aquest àmbit i les raons en què es fonamenten. Però ha volgut destacar també que l'opció pel tramvia, segons se'ns havia indicat des de l'ATM, es fonamentava en el fet que el volum i la distribució de la població del Baix Llobregat no és l'adequada per a l'extensió de la xarxa de metro. És, doncs, aquesta valoració la que ens va portar a manifestar que recolzar el projecte Trambaix i defensar, al mateix temps, l'extensió de la línia de metro, requeria l'esforç addicional d'informació al qual abans fèiem referència.

6. ALTRES RECOMANACIONS I SUGGERIMENTS DE CARÀCTER GENERAL

SUGGERIMENT al Departament d'Indústria, Comerç i Turisme sobre el funcionament dels centres d'ensenyament no reglat que ofereixen cursos finançats amb operacions de crèdit al consum

(Actuació d'ofici núm. 2512/01)

Arran del ressò que va tenir en els mitjans de comunicació la pràctica de contractar cursos d'ensenyament no reglat finançats amb operacions de crèdit al consum i d'una queixa formulada per un ciutadà sobre aquesta matèria, el mes de juny de l'any 2001 el Síndic de Greuges va obrir una actuació d'ofici, la número 2512/01, per valorar les actuacions dutes a terme en relació amb aquestes pràctiques per l'Administració que té encomanada la tutela dels drets dels consumidors i usuaris.

Aquesta actuació responia a la preocupació del Síndic per allò que podria ser una generalització del recurs a operacions de crèdit per finançar aquests serveis sense una informació prèvia suficient, tenint en compte que aquesta pràctica comporta desvincular el pagament del preu estipulat per la prestació del servei –encara que no de forma completa, atès allò que estableix la Llei de crèdits al consum per als casos d'incompliment de la prestació principal– i les irregularitats que, eventualment, podien produir-se en la contractació del servei (manca d'informació, clàusules abusives...).

Una vegada analitzades les actuacions que fins aleshores havia dut a terme el Departament d'Indústria, Comerç i Turisme en aquest àmbit, el mes d'octubre de 2001 el Síndic va suggerir considerar la possibilitat de promoure accions concretes d'informació als usuaris sobre els drets que els assisteixen en la contractació de cursos finançats amb crèdits al consum, les característiques d'aquest tipus de contractes i els drets i les obligacions que comportem per a qui els formalitza, com també les iniciatives que pot exercir l'usuari si creu que s'han produït irregularitats.

El Síndic de Greuges va suggerir també al Departament esmentat la possibilitat de promoure fórmules d'autocontrol entre les empreses del sector, que puguin contribuir a garantir els drets dels usuaris d'aquests serveis i prevenir pràctiques com les que van motivar l'actuació de referència.

El desembre de 2001, el Departament d'Indústria, Comerç i Turisme va respondre als suggeriments indicats i va facilitar-nos la informació complementària sollicitada.

Pel que fa a les possibles actuacions d'informació als consumidors, el Departament esmentà la participació en un programa radiofònic en què s'informava de les pràctiques d'alguns centres d'ensenyament no reglat i dels drets dels alumnes. El Síndic de Greuges va considerar parcialment acceptat el suggeriment, ja que, tot i que valorà positivament la iniciativa esmentada, considerà necessàries altres actuacions complementàries d'informació, ja que la informació sobre els drets que emparen el consumidor és sovint la millor defensa davant eventuals pràctiques irregulars i, d'altra banda, va entendre que les denúncies que s'havien produït en aquest àmbit justificaven un esforç informatiu més ampli de l'Administració.

En relació amb la possibilitat d'introduir mecanismes d'autocontrol de les empreses que operen en aquest sector, el Departament d'Indústria, Comerç i Turisme va indicar al Síndic que el funcionament d'aquests centres, que no estan agrupats en cap associació professional, dificultava aquesta opció. Tot i amb això, va indicar que valoraria la possibilitat de promoure en el sector pràctiques que afavoreixin una major transparència en la contractació.

Per aquesta raó, el Síndic va considerar acceptat el seu suggeriment i va destacar que, si s'aconseguís que les empreses del sector, sobretot aquelles en què ja s'han detectat casos de manca de transparència, incorporessin una informació acurada sobre les condicions contractuals i de finançament del servei, s'evitarien una bona part de les reclamacions que genera aquest àmbit d'activitat.

SUGGERIMENT a l'Ajuntament del Montmell sobre l'abast de l'obligació de prestar el servei de subministrament domiciliari d'aigua en urbanitzacions amb planejament pendent d'execució

Queixes núm. 3009/01 i 3256/01

El mes de setembre del 2001, els senyors X i Y van formular queixa al Síndic de Greuges per determinades irregularitats en la prestació del servei d'abastament domiciliari d'aigua en una urbanització situada dins el terme municipal del Montmell.

En resposta a la petició d'informació del Síndic, l'Ajuntament del Montmell va manifestar que la urbanització de referència no s'havia adaptat encara a les previsions del planejament urbanístic. D'altra banda, l'Ajuntament va indicar que el servei de subministrament domiciliari d'aigua no havia estat traspassat a l'Ajuntament i que el gestionava una associació de veïns i residents de la urbanització.

De la informació facilitada es desprèn, així mateix, que l'Ajuntament del Montmell havia iniciat converses amb els propietaris per portar a terme la regularització urbanística d'aquest sector i que condicionava la prestació d'aquest servei sota responsabilitat municipal al fet que aquesta regularització urbanística es fes efectiva.

El Síndic va considerar, no obstant això, que aquest servei municipal es configura legalment com un servei de prestació obligatòria per al municipi, i no es pot condicionar a la regularització urbanística del sector ni a la classificació d'aquest com a sòl urbà. Aquesta obligació no s'estén, però, necessàriament al finançament de la implantació d'aquest servei, que l'Ajuntament pot determinar que sigui a càrrec, totalment o parcial, dels propietaris del sòl afectat, en ús dels mitjans que amb aquesta finalitat estableix l'ordenament jurídic.

Així ho estableix, entre altres, la Sentència del Tribunal Suprem de 14 de juliol de l'any 2000, en relació amb un habitatge construït en sòl urbanitzable no programat, quan afirma que no es pot condicionar l'obligació municipal d'abastar el subministrament domiciliari d'aigua potable a l'existència de determinats documents urbanístics.

D'altra banda, el Síndic va considerar que tampoc es podia condicionar el compliment d'aquesta obligació al fet que actualment gestionés aquest servei una associació privada, atès que l'article 2 del Reial decret legislatiu 1/2001, de 20 de juliol, pel qual s'aprova el text refós de la Llei d'aigües, determina que formen part del domini públic hidràulic les aigües continentals i els aqüífers subterranis.

D'acord amb els raonaments indicats, el Síndic de Greuges va suggerir a l'Ajuntament del Montmell que iniciés les actuacions necessàries per assumir la prestació d'aquest servei, sens perjudici que apliqui al finançament i a la gestió d'aquest servei aquelles fórmules, entre les previstes per l'ordenament jurídic, que consideri més adients.

El gener de 2001, aquesta Institució ha traslladat les consideracions precedents a l'Ajuntament del Montmell, i es troben pendents de resposta en el moment de tancar la redacció d'aquest Informe.

SUGGERIMENT a Fecsa-Enher en relació amb la negativa a donar d'alta un comptador de subministrament domèstic

Queixa núm. 2695/99

El senyor X va formular una queixa davant aquesta Institució, amb motiu de la negativa de Fecsa-Enher a formalitzar la pòlissa de subministrament domèstic d'electricitat amb els propietaris de determinats habitatges d'una urbanització, dels quals formava part el promotor de la queixa.

La negativa de la companyia subministradora es fonamentava en el fet que, en el seu dia, havia formalitzat un conveni amb la Junta de Compensació constituïda per executar el pla parcial de la urbanització, que preveia que no es cobraria el cost de distribució de la xarxa elèctrica si els habitatges de la urbanització installaven tots els serveis domèstics amb subministrament elèctric. Emparant-se en les previsions d'aquest conveni, Fecsa-Enher va reclamar el cost de distribució de la xarxa als propietaris que no van complir la condició esmentada, i es va negar a formalitzar la pòlissa de subministrament domèstic amb aquells que no abonaven la quantitat corresponent, amb l'advertència de suspendre el subministrament que tenien connectat amb comptador provisional d'obra si no efectuaven aquell pagament.

Una vegada analitzades les circumstàncies concurrents en aquest cas, el mes de novembre de l'any 2001 el Síndic de Greuges va comunicar a Fecsa-Enher que –coincidint en aquest aspecte amb la resolució dictada anteriorment sobre el mateix assumpte per la Direcció General d'Energia–, el conveni formalitzat per la companyia subministradora amb la junta de compensació de la urbanització tenia la naturalesa de contracte civil i, per aquesta raó, la controvèrsia sobre validesa dels seus pactes i si eren d'obligat compliment per a tercers –els propietaris individuals– que no l'havien subscrit, s'havia de dirimir davant els tribunals de l'ordre jurisdiccional civil.

Per aquesta raó, el Síndic considerà que la reclamació dels costos d'extensió de línia s'havia de reclamar en aquella via judicial i, en qualsevol cas, no podia fonamentar la negativa a formalitzar la pòlissa de subministrament domèstic ni la suspensió del subministrament provisional de què disposaven els afectats, com a mesures per forçar-los a liquidar el presumpte deute.

D'acord amb aquest raonament, el Síndic de Greuges va suggerir a Fecsa-Enher que fes efectiu el canvi de comptador provisional d'obra a definitiu, tal com havien sol·licitat els afectats, i deixés sense efecte l'advertència de suspensió del subministrament, sens perjudici d'exercir les accions en via judicial que estimés oportunes en relació amb la validesa i el compliment del conveni abans esmentat.

El mes de gener de 2002, Fecsa-Enher ha donat resposta a les consideracions del Síndic, adduint les raons per les quals considera que la seva actuació és ajustada a dret i, en conseqüència, no ha acceptat el suggeriment formulat.

SECCIÓ 6. TREBALL I PENSIONS

TREBALL

1. Introducció

S'inclou en aquesta secció la problemàtica derivada de les 50 actuacions 1 d'elles d'ofici, sobre el dret al treball i la protecció contra l'atur.

La gestió del treball, l'ocupació i la formació, la intermediació i el control de les polítiques actives d'ocupació, competència del Departament de Treball, han estat un cop més motiu de diverses queixes, com també les dificultats derivades de la coordinació amb l'Institut Nacional d'Ocupació (en endavant INEM) en relació amb les diverses prestacions i subsidis.

Els diversos problemes de les relacions de treball, individuals o col·lectives, han obligat el Síndic a orientar els afectats en els seus respectius drets, en els casos de relacions juridicoprivades, o bé a trametre les queixes, per raó de competència, al Defensor del Poble, en casos en què hi podia haver drets fonamentals vulnerats.

Tant el Govern de l'Estat com el de Catalunya s'han esforçat a combatre l'atur, amb tota mena de mesures tendents a crear ocupació.

Tot i això, en la gestió de les accions de formació ocupacional, les quals s'han continuat prorrogant, aquestes iniciatives no són prou adaptables als aturats de llarga durada i més grans de 45 anys, la qual cosa ha obligat el Síndic a suggerir al Departament de Treball la implantació de mesures de discriminació positiva per a aquest col·lectiu.

La problemàtica dels més grans de 45 anys ha estat de nou objecte de diverses queixes, amb motiu de les dificultats d'inserció laboral que pateixen.

Tant la Llei 24/2001, de 27 de desembre, de mesures fiscals administratives i de l'ordre social, com la Llei 12/2001, de 9 de juliol, han continuat reforçant els mecanismes d'inserció d'aquest col·lectiu, atès l'afebliment del mercat de treball.

Al marge de l'atur juvenil, un altre col·lectiu de difícil integració és el de les persones discapacitades, que tot i la modificació de la Llei d'integració social dels minusvàlids, no aconsegueix avançar en la seva integració. Enguany el Síndic ha proposat diverses millores en el seu currículum, a fi d'optimitzar la gestió d'intermediació del servei de col·locació (vegeu queixa núm. 1536/01).

Quant a les relacions laborals individuals i col·lectives, no hi ha dubte que la negociació col·lectiva ha ajudat a fonamentar la qualitat ocupacional amb la intervenció en la contractació i en la resolució dels expedients de regulació d'ocupació.

S'han corregit determinats aspectes que dificultaven la contractació a temps parcial. La modificació del règim jurídic d'aquests contractes amb el Reial decret llei 5/2001, de 2 de març, ha eliminat el límit del 77% de la jornada anual ordinària, entre altres modificacions que afavoriran aquesta contractació (vegeu el darrer Informe del Síndic al BOPC núm. 165 de 27 de març de 2001, pàg. 108 a 110).

També la Llei 24/2001, de 27 de desembre, de mesures fiscals, administratives i de l'ordre social, ha completat les diverses mesures d'inserció laboral i sobre l'ocupació, modificant i restringint la percepció de la prestació d'incapacitat temporal i els subsidis per desocupació genèrics i els dels més grans de 52 anys.

Finalment, la protecció de la salut i la prevenció de riscos laborals dels treballadors ha estat motiu d'anàlisi i de diversos suggeriments del Síndic, ateses les llacunes observades en aquest àmbit, sobretot per baixes psicosocials, problema derivat d'una inadequada protecció dels treballadors, amb motiu de les malalties professionals no previstes en el Reial decret 1995/1978, de 12 de maig.

2. Relacions laborals i reforma

L'objectiu de crear a la Unió Europea un alt nivell d'ocupació continua pendent al nostre país. Tot i els avenços dels darrers anys, persisteix el repte de la qualitat de l'ocupació, en el sentit d'estabilitat i desterrament de la temporalitat existent.

No hi ha dubte que la negociació col·lectiva ha ajudat, amb la fixació de compromisos d'ocupació estable per a les empreses, al foment de la qualitat ocupacional, tant o més que la política pública d'incentius econòmics a les empreses.

De totes maneres, la temporalitat, per obra i servei determinat i per circumstancies de la producció, continua sent molt utilitzada, gràcies en part a la negociació collectiva, aplicant extensivament i flexible la rigidesa de la darrera reforma normativa sobre aquest tipus de contractació, així com també per la mateixa jurisprudència, eludint així un presumpte frau a la llei.

La reforma operada pel Reial decret llei 15/1998, de 27 de novembre, de mesures urgents per a la millora del mercat de treball en relació amb el treball a temps parcial i el foment de l'estabilitat, no donà els resultats esperats, ni complí les seves finalitats en la conciliació de la vida familiar i laboral dels contractats. Ben segur que la rigidesa i els requisits del règim jurídic d'aquesta modalitat contractual (concreció d'hores ordinàries de treball diari, setmanal, mensual o anual, distribució horària, etc.) dificultaven la contractació, la qual ha estat corregida positivament amb el Reial decret llei 5/2001, de 24 de març, de mesures urgents de reforma del mercat de treball per a l'increment de l'ocupació i la millora de la seva qualitat. L'esmentada correcció ha eliminat el límit del setanta-set per cent de la jornada anual ordinària i l'obligació de fixar en el contracte la jornada diària, setmanal o mensual, entre d'altres.

Han estat diverses les queixes sobre controvèrsies en la relació laboral, com ho han estat els problemes denunciats sobre qüestions juridicoprivades entre empreses i treballadors, susceptibles d'interpretació judicial, entre les quals vegeu la queixa núm. 4243/01, sobre una presumpta vulneració de drets fonamentals.

La minsa reforma operada en el Reial decret llei 5/2001, de 2 de març, de mesures urgents de reforma del mercat de treball per incrementar l'ocupació i mi-

llorar-ne la qualitat, convalidat per la Llei 12/2001, de 9 de juliol, modificà aspectes relatius als contractes temporals i a temps parcial, adoptant mesures destinades a fomentar la contractació indefinida i ampliant aquesta contractació de foment de l'ocupació a nous col·lectius de joves de 16 a 30 anys, majors de 45 anys, aturats de més de sis mesos i discapacitats, en un intent de reduir, però, els costos d'acomiadament, que es fixen en 33 dies per any.

Igualment es mantenen les bonificacions a l'esmentada contractació per conversió de contractes temporals a indefinits fins al 31 de desembre de 2003 i s'intenta frenar la contractació eventual creant una indemnització per acomiadament de vuit dies per any treballat i reduint la durada màxima d'aquests contractes a 12 mesos.

Altrament, s'ha flexibilitzat la contractació a temps parcial establint el còmput de la jornada a nivell anual i eliminant la restricció a la durada de la jornada establerta del 77% de la jornada normal.

Però, amb l'alentiment del creixement econòmic, aquestes mesures s'han hagut d'ampliar per incentivar l'ocupació, amb la Llei 24/2001, de 27 de desembre, de mesures fiscals, administratives i de l'ordre social, amb les pròrrogues de la renda activa d'inserció per a l'any 2002 i el Programa de foment i de l'ocupació.

D'altra banda, l'esmentada llei d'acompanyament restringeix i modifica els requisits, amb més exigències als beneficiaris, per continuar percebent la incapacitat temporal (en endavant IT), en què s'incorpora una causa d'extinció d'aquest subsidi per causa «d'incompareixença injustificada» a qualsevol convocatòria d'exàmens o reconeixements establerts, modificant així l'article 131 bis del text refós de la Llei general de la Seguretat Social (en endavant LGSS), article 34.4); s'exigeixen nous requisits en les sol·licituds de pròrroga del subsidi de desocupació, cada sis mesos, entre altres exigències, i s'estableix sol·licitar declaració anual de rendes i els efectes d'aquesta omissió per als subsidiats majors de 52 anys (article 37).

També es modifica l'article 222 de la LGSS i la relació entre la IT, amb la protecció per desocupació, no es perllonga la baixa i es consumeix atur, llevat del cas de la prestació de maternitat (vegeu l'actuació de compensació feta legítimament per l'INEM a la queixa núm. 143/01).

Queixa núm. 4243/01

Presumpta vulneració d'un dret fonamental

Una diputada del Parlament de Catalunya ens envià la documentació relativa a un ciutadà que es queixava de la presumpta vulneració de drets fonamentals, amb motiu de no concedir-li el complement de destinació d'un determinat nivell que exercia on treballava i la no aplicació del principi d'igual retribució per un treball d'igual valor.

El jutjat social havia sentenciat favorablement a la seva pretensió, però la sentència fou revocada pel Tribunal Superior de Justícia de Catalunya i el Tribunal Suprem dictà acte resolutori d'inadmissió d'un recurs de cassació per unificació de doctrina interposat, amb la qual cosa declarava ferma la sentència del Tribunal Superior de Justícia.

Sens perjudici de tractar-se d'una qüestió judicada i observant que podia vulnerar-se un dret fonamental, el Síndic informà l'interessat de la possibilitat d'interposar recurs d'empara davant del Tribunal Constitucional i, sens perjudici de fer-ho en el temps i la forma deguda, vam trametre, urgentment, la queixa i la documentació de l'interessat al Defensor del Poble, a fi que estudiés la possibilitat, d'acord amb la legitimació que li atribueixen els articles 162.1 *b)* de la Constitució Espanyola, en relació amb l'article 46.1 *b)* de la Llei orgànica 2/1979, de 3 d'octubre, del Tribunal Constitucional, i el 29 de la Llei orgànica 3/1981, de 6 d'abril, d'interposar recurs d'empara, per si considerava vulnerats els articles 14 i 24 de la Constitució Espanyola.

Queixa núm. 143/01

Suspensió del dret a la prestació per desocupació

L'interessat s'adreçà al Síndic indicant-li que, per una confusió de dates, no havia renovat la targeta de demandant d'ocupació quan li pertocava.

Aquesta omissió li comportà una sanció amb la pèrdua d'un mes de prestació d'atur i dels drets com a demandant a la corresponent oficina.

L'interessat es queixà dels controls burocràtics que li feien perdre el temps, més que més a un estudiant com ell, que buscava feina, havia fet cursos de reinserció i depenia de la prestació d'atur per poder viure.

Sens perjudici d'orientar l'interessat en les al·legacions que podia fer i de la reclamació prèvia a la via jurisdiccional que podia formular, el Síndic no pogué admetre la queixa a tràmit ja que no se'n desprenia cap actuació irregular de l'Administració, i l'informà sobre la suspensió de la prestació, la qual cosa suposa la interrupció de l'abonament de la prestació econòmica i de les cotitzacions a la Seguretat Social.

Així, el dret a la prestació li fou suspès com a sanció per infracció lleu, que es dóna, legítimament, quan el titular del dret no compareix a l'oficina de l'entitat gestora, o no renova la demanda d'ocupació en la forma i en les dates determinades en el document de renovació de la demanda, llevat de causa justificada.

Vam indicar-li que, malgrat que la suspensió del dret a la prestació no afecta la durada total del període de percepció, en el seu cas i en tots els supòsits de suspensió per sanció sí que l'afecta, i el període es redueix en un mes, temps igual al de la suspensió.

Cal però sol·licitar la represa de la prestació en el termini dels quinze dies següents, provant que ha desaparegut la causa de suspensió i que s'està de nou en situació legal de desocupació.

Tampoc vam apreciar cap tipus d'indefensió, ja que l'Administració laboral havia aplicat correctament la

normativa vigent i l'interessat havia pogut al·legar allò que li convenia o impugnar la resolució administrativa, invocant causa justificada i interposant la corresponent reclamació prèvia contra la resolució que li imposava la sanció.

Altrament, li indicàrem que podia fer valer els seus drets davant la jurisdicció social (jutjat social), amb la interposició de la corresponent demanda, sol·licitant així l'auxili del jutjat perquè resolgués la controvèrsia i apreciés totes les proves admeses en dret i en el seu conjunt, que podia efectuar amb un advocat d'ofici.

Per tot això, havent observat l'Administració totes les garanties administratives del procés sancionador i sens perjudici que s'acollissin i resultessin suficients les allegacions o proves que l'interessat pogués adduir en la reclamació prèvia i en el procés judicial davant del jutjat social, no vam apreciar cap irregularitat de l'oficina de treball de la Generalitat que motivés prosseguir el present expedient.

3. Gestió de l'ocupació i mercat de treball

La pèrdua de vigor del ritme de creació de l'ocupació s'accentuà cap a finals d'any, segons es desprèn de les afiliacions a la Seguretat Social, i de les dades de les col·locacions registrades a les oficines de treball de la Generalitat (en endavant OTG). La majoria de les collocacions foren amb contractes de durada indefinida i a temps parcial, bastant per sobre de les temporals, tot i que la seva taxa encara és d'un 30%.

El progressiu afebliment del mercat de treball, posat de manifest per l'augment del nombre d'aturats registrats els darrers mesos de l'any, circumstància que representa un canvi en la tònica dels darrers anys, continuarà castigant els joves de menys de 25 anys, que continuen patint una taxa d'atur elevada, més elevada que la de l'atur masculí i que la taxa d'atur femenina general.

La resistència a la mobilitat geogràfica dels aturats continua sent un obstacle a l'hora d'abandonar la situació d'atur, juntament amb la poca especialització dels aturats.

En el capítol d'Immigració d'aquest Informe es comenta la problemàtica particular de les persones en situació irregular que, en no poder regularitzar la seva situació, es veuen abocades al treball en l'economia submergida, la qual cosa, a part de les implicacions personals de suma precarietat, pot distorsionar el mercat de treball i falsejar les dades de l'EPA i de les OTG i l'INEM. Si un bon diagnòstic del mercat de treball és necessari per encertar les mesures que incentiven l'ocupació, aquesta realitat del treball submergit hauria d'aflorar d'alguna manera.

El dinamisme econòmic i el context socioeconòmic dels darrers anys no s'ha traduït amb igual intensitat en la generació d'ocupació, la qual cosa fa que continuí preocupant l'alentiment econòmic i els seus efectes en el mercat de treball, ja que les taxes d'atur a l'Estat espanyol continuen superant la mitjana dels països de la zona euro en més de tres punts (vegeu, sobre la gestió de l'ocupació, l'actuació d'ofici núm. 3726/01).

Per això, si en un moment econòmic expansiu i de moderació salarial el ritme de creixement de l'ocupació no ha estat el que era d'esperar, ara serà encara més difícil, coneixent els altres nivells de temporalitat i de rotació contractual.

La contractació també contrasta amb l'indicat dinamisme de l'economia, ja que en anys anteriors, amb menys creixement econòmic, la contractació era superior. Contràriament, els dos darrers anys la contractació ha evolucionat desfavorablement, tant en quantitat com en qualitat. Així, podem indicar que la contractació indefinida va tenir el seu apogeu durant els anys 1997 a 1999, com vam indicar en els nostres informes ja que van ser períodes amb alts incentius al foment de la contractació indefinida.

També l'abús de la contractació temporal ha continuat provocant efectes negatius en les condicions de treball, les quals, sent més precàries, contribueixen, com sempre hem dit, a incrementar la sinistralitat.

D'aquí ve que el Govern espanyol hagi articulat una sèrie de mesures de lluita contra l'atur i de millora de les condicions dels col·lectius amb més dificultats d'inserció, ja que ni els cicles econòmics ni el mercat han pogut solucionar els problemes estructurals del mercat de treball.

Respecte als dos anys anteriors, han augmentat les reduccions de jornades, les suspensions temporals de contractes i les extincions per acomiadament col·lectiu en expedients de regulació d'ocupació. D'aquesta manera, l'any 2001 també marca un punt d'inflexió en la línia de descens del nombre de treballadors afectats pels expedients de regulació d'ocupació (en endavant ERO) i també pel nombre d'expedients.

La majoria d'expedients d'ERO autoritzats pel Departament de Treball ho foren per rescissió de la relació laboral (més d'un vuitanta per cent) i es van presentar i autoritzar per causes econòmiques de les empreses, tot i que han augmentat les causes de producció tecnològiques, les quals formen part de la política empresarial per continuar competint en el mercat (vegeu queixa núm. 1309/00).

Actuació d'ofici núm. 3726/01

Disfuncions inexistents en el pagament de la prestació d'atur

La carta d'un ciutadà de Barcelona, publicada el dia 24 d'octubre de 2001 en un diari d'aquesta ciutat, denunciava el fet d'estar en atur i amb dret a subsidi, però l'interessat no rebia la transferència bancària de la prestació econòmica en el compte que havia indicat.

Per la carta es pogué observar que s'havia adreçat a una determinada oficina que gestionava les prestacions i subsidis d'atur, única citació d'un ens administratiu –una oficina de treball de la Generalitat– i que es podia tractar d'una primera resolució sobre la gestió de prestació o subsidi a càrrec de l'INEM.

D'altra banda, el Síndic tingué en compte els convenis entre el Departament de Treball i l'INEM per a la ges-

tió de les OTG, amb personal compartit i funcions diferents en la gestió de les prestacions i subsidis econòmics.

Atès finalment que es podien vulnerar els drets de l'afectat, per possibles errors d'agents de l'INEM (el que paga la prestació o subsidi) o d'agents de l'OTG (Departament de Treball) que gestionen, en primer terme, la documentació i tramitació per a la futura resolució, s'inicià la present actuació d'ofici i vam sol·licitar informació a l'OTG.

El Síndic féu gestions telefòniques amb els responsables de l'oficina per aclarir el presumpte error i esbrinar la possible responsabilitat dels agents en aquest assumpte, que podia haver causat perjudicis i indefensió a l'afectat.

Després d'un contacte urgent amb la responsable de l'OTG, analitzat el cas i comprovat a l'oficina el nom de l'afectat, se'ns informà que el titular de l'escrit al diari, d'alta a la Seguretat Social i treballant, no havia percebut cap retribució per atur els darrers anys. Per això, no havent-t'hi cap motiu per prosseguir la present actuació i resolts els dubtes de l'escrit publicat al diari es va arxivar la present actuació d'ofici, però es recordaren a l'OTG els deures d'informació, en tot cas, als afectats i la necessària i eficaç coordinació entre els òrgans de l'OTG i de l'INEM, a fi de servir amb celeritat les necessitats dels aturats.

Seguiment de la queixa núm. 1309/00

SUGGERIMENT a l'INEM per suspendre una resolució de prestacions indegudes (BOPC núm. 165 de 27.3.2001, pàg. 112)

L'interessat, amb motiu d'un expedient de regulació d'ocupació que rescindia el seu contracte laboral, va poder percebre la totalitat de la prestació per desocupació.

L'INEM, legítimament, va revocar la concessió de la prestació, ja que l'interessat no acreditava la situació legal de desocupació, perquè prèviament havia estat anul·lada l'autorització de rescissió dels contractes.

L'INEM li reclamava les prestacions percebudes indegudament, però l'interessat no havia percebut de l'empresa la indemnització pels danys i perjudicis, com a conseqüència de no haver pogut percebre els salaris.

Per això vam suggerir a l'INEM, a través del Defensor del Poble, la suspensió de la resolució, tot i que la qüestió restava *sub iudice*, la qual cosa impossibilità l'esmentada intervenció d'aquella institució. L'INEM suspengué els efectes de la seva resolució a l'espera de sentència.

A finals de novembre de l'any 2001 recaigué sentència de la Sala Contenciosa Administrativa del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, que declarava la improcedència de la regulació d'ocupació impugnada per l'empresa, la qual havia suspès tàcitament les resolucions administratives fins en aquest moment.

4. DIFÍCIL INTEGRACIÓ LABORAL DELS JOVES I LES PERSONES DE MÉS DE QUARANTA-CINC ANYS

Si bé Catalunya té competències en l'execució de la legislació laboral, no ha rebut encara el traspàs de la gestió de les polítiques passives sobre prestacions de l'Institut Nacional d'Ocupació, tan reclamada i reiterada pel Síndic i pel Parlament.

Això no obstant, si té competència en les polítiques actives d'ocupació, com ara el foment i la formació ocupacional i d'intermediació en el mercat de treball.

L'any 1998, se signà el Pacte per a l'ocupació fins l'any 2000 a Catalunya, en el qual es preveien mesures sobre creació d'ocupació i programes específics per a joves, foment de l'autoempresa i dels autònoms, entre altres. Així, l'Ordre de 2 de març de 2001, per la qual es regula el programa experimental de suport a la contractació del primer empleat per part de treballadors autònoms (1+1), és una mostra de les mesures d'impuls a la col·locació d'un col·lectiu tan arrelat a Catalunya com és el dels treballadors autònoms; o l'Ordre de 20 de febrer de 2001, per la qual s'aproven les bases reguladores que han de regir les ajudes destinades a la promoció de l'ocupació autònoma, sens perjudici d'allò que la Llei de pressupostos de la Generalitat per a l'any 2002 preveu d'increment de les dotacions per al Programa de nous filons d'ocupació.

Tot i aquestes mesures, alguns afectats troben massa obstacles burocràtics per poder-se acollir als cursos de formació ocupacional. Vegeu en la queixa núm. 2174/00 les subvencions en relació amb les accions de formació ocupacional i afins de caràcter ocupacional que promou el Departament de Treball, les quals s'han continuat prorrogant per als diferents col·lectius de persones aturades i amb dificultats especials d'inserció laboral.

La disposició addicional vuitanta-dosena de la Llei de pressupostos de la Generalitat per a l'any 2002 preveu que el Govern incrementi fins a un mínim de 45.076.000 euros la política integral per a col·lectius amb especials dificultats per reinserir-se al món laboral (vegeu queixa núm. 2113/01).

Es constaten així les dificultats de l'Administració en les polítiques d'inserció laboral dels treballadors desocupats de llarga durada, majors de 45 anys presents també a l'Administració de l'Estat, amb la regulació de la renda activa d'inserció (prestació específicament adreçada a aquest col·lectiu per afavorir la seva inserció laboral), la qual regulà de nou el Reial decret 781/2001, de 6 de juliol; i la Llei 24/2001, de 27 de desembre, de mesures fiscals, administratives, i d'ordre social, en l'article 38, torna a habilitar el Govern a regular-la per a l'any 2002. L'esmentada llei també prorroga i modifica el Programa de foment de l'ocupació de la Llei 12/2001, de 9 de juliol, de mesures urgents de reforma del mercat de treball per a l'increment de l'ocupació i la millora de la seva qualitat.

SUGGERIMENT al Departament de Treball perquè adopti mesures de discriminació positiva per als majors de 45 anys en cursos de formació ocupacional

(Queixa núm. 2174/00)

El senyor X s'adreçà al Síndic denunciant una presumpta discriminació davant el seu intent de seguir un curs del Programa de formació ocupacional per a persones en atur.

L'interessat, major de 45 anys, aturat de llarga durada, s'adreçà a la Direcció General d'Ocupació del Departament de Treball, on rebé una adequada atenció i ajuda però va ser exclòs d'un curs orientat a les noves tecnologies, perquè no havia superat la selecció per accedir-hi.

L'interessat ens indicà que no havia rebut informació sobre selecció de les persones per participar-hi.

El Síndic admeté a tràmit la queixa i sol·licità un informe al Departament de Treball, el qual s'hagué de reiterar en dues ocasions, atès el silenci del Departament. Finalment, se'ns indicà que el Servei de Formació Professional Ocupacional havia demanat a la Delegació Territorial de Barcelona un informe sobre el procés de selecció dels alumnes en aquest curs, ja que els serveis centrals no fan un seguiment directe de les accions formatives aprovades.

Exposats aquests fets, s'adverteix en relació amb el procés de selecció que:

Els centres col·laboradors del Departament de Treball en formació ocupacional elaboren els programes dels cursos i, en funció dels objectius formatius, determinen el nivell del programa i els requisits de formació prèvia de les persones que hi podran participar.

Els centres determinen el seu sistema de publicitat dels cursos, atenint-se a les instruccions rebudes del Departament de Treball, d'acord amb la normativa europea. Els centres estableixen, per a cada curs, els sistemes de selecció que puguin garantir que el grup d'alumnes dels curs compliran els requisits de formació prèvia i el perfil adequat per a una posterior inserció.

La Delegació Territorial de Barcelona ha emès un informe en què figura que un dels requisits per participar en el curs era tenir un nivell formatiu de COU, ja que el programa del curs té certa complexitat.

En la sol·licitud de subvenció del centre es va aportar una memòria descriptiva del curs en què figurava clarament aquest requeriment.

El centre col·laborador ha manifestat a la Delegació Territorial de Barcelona que es va informar l'alumne del requisit d'aquest nivell d'estudis per inscriure's al curs.

Per tot això, i un cop vist i estudiat el contingut de l'informe, no vam apreciar cap irregularitat del Departament de Treball que pogués motivar la prossecució del present expedient, ja que segons la Delegació Territorial de Treball a Barcelona, el centre col·laborador havia informat del requisit del nivell formatiu de COU per participar en el curs; estudis que, d'acord amb la sollicitud de la subvenció del centre, ja figuraven com a requisits d'accés.

Això no obstant, vam creure oportú suggerir al Departament de Treball que en casos com aquest el col·lectiu de majors de 45 anys pugui accedir als cursos, per discriminació positiva, tenint en compte la situació d'aquestes persones, les dificultats de reinserció laboral que pateixen, les seves peculiaritats i les necessitats laborals més peremptòries.

Així ho vam indicar a l'interessat, donant per closes les nostres actuacions, no sense abans seguir advertint el Departament de la sensibilitat especial en la reinserció laboral dels més grans de 45 anys implantant mesures de discriminació positiva per a aquest col·lectiu.

Queixa núm. 2113/01

Dificultats per obtenir un treball als 55 anys

El senyor X es queixà al Síndic que feia un any que l'havien acomiadat d'una empresa multinacional, on treballava des de feia més de 15 anys. Durant aquest any no ha pogut trobar feina, malgrat els continus esforços i la preparació que té. Ell ho atribuïa a la discriminació que pateix per raó de la seva edat: 55 anys.

Denunciava que el dret de tots els espanyols a poder tenir una feina digna no es compleix a partir d'una determinada edat, quan realment es té més experiència i formació (enginyer industrial, parla tres idiomes, entre altres qualificacions).

Vam indicar-li que en l'activitat del Síndic no s'ha deixat mai la preocupació per aquest col·lectiu de persones que, com ell, malauradament tenen dificultats, per raó de l'edat, d'inserció al món del treball.

Tot i els incentius per a la contractació d'aquestes persones i altres mesures adoptades pels successius governs a fi d'incrementar la inserció laboral (bonificacions a les cotitzacions de la seguretat social i subvencions a les empreses que contractin treballadors de més de 45 anys), sembla que encara no se'n veuen resultats positius.

Així, la funció d'intermediació de l'Administració, tot i els incentius a la contractació, no ha pogut equilibrar l'oferta i la demanda en el mercat de treball, i això, que ha motivat algunes de les nostres recomanacions als poders públics, ha portat a revisar els incentius esmentats i altres mesures per tal que les demandes s'adeqüin més a l'oferta d'aquest col·lectiu tan nombrós i amb grans dificultats per treballar. En tenim un exemple en algunes modalitats de contractes de treball en què es preveuen bonificacions en les quotes de la seguretat social. Així, per exemple, el contracte indefinit de més grans de 45 anys a jornada completa té una bonificació del 60% de la quota empresarial durant els primers dos anys i del 50% la resta d'anys de vigència.

Malgrat tot, el Síndic ha expressat en els diferents informes al Parlament de Catalunya la seva preocupació i inquietud i ha demanat que el legislador s'impliqui cada cop més en la situació dels aturats de més de 45 anys, en la preservació del dret al treball i en la inten-

sificació de la lluita contra l'atur, amb la col·laboració de les administracions responsables.

En la línia d'aquestes recomanacions, entre d'altres, es dictà el Reial decret 236/2000, de 18 de febrer, d'inserció laboral per als treballadors aturats de llarga durada, en situació de necessitat, més grans de 45 anys, que intenta millorar la situació d'aquest col·lectiu, combinant mesures d'ocupació actives amb la percepció d'una renda. Aquestes polítiques enguany s'han prorrogat amb nous reglaments.

Això no obstant, vam informar l'interessat sobre les possibilitats de sol·licitar el subsidi per desocupació previst a l'article 215.1.3 de la Llei general de la seguretat social, ja que, complint els requisits, se li havia de concedir.

Podria ser que se li denegués el subsidi d'atur de majors de 52 anys, amb motiu de percebre rendes superiors, en còmput mensual, al 75% del salari mínim interprofessional. En aquest cas, vam orientar-lo en la subscripció del conveni especial amb l'Institut Nacional de la Seguretat Social, a l'efecte de poder continuar cotitzant i percebre, quan s'escaigués, les prestacions corresponents de l'esmentat Institut.

5. Persones discapacitades i inserció laboral

Pel que fa a les persones discapacitades, el volum de contractació sembla no avançar positivament, malgrat que no en tenim dades precises. Esperàvem que les mesures governamentals d'anys anteriors pal·liarien aquesta difícil integració laboral i social. Però entenem que no ha estat així.

Enguany, la nova modificació de la Llei d'integració social dels minusvàlids a la Llei d'acompanyament (DA 17) denota, un cop més, que no s'avança i que es continua discriminant aquest col·lectiu, tant en empreses públiques com privades (tot i no palesar cap discriminació vegeu la queixa núm. 1536/01, en relació amb el tractament del currículum dels discapacitats emprat pel Servei Català de Col·locació). Ens permetem recordar, en aquest punt, les consideracions efectuades en el capítol de Contractació Administrativa, Secció d'Administració General d'aquest Informe, en relació amb la introducció de clàusules socials en la contractació pública com a requisits d'execució dels contractes i com a criteris d'adjudicació, amb vista a reforçar l'estabilitat en l'ocupació, reduir-ne la sinistralitat i promoure la inserció laboral de persones amb especials dificultats.

Queixa núm. 1536/01

Suggeriment al Departament de Treball sobre el tractament del currículum dels discapacitats

El promotor de la queixa s'adreçà al Síndic manifestant la seva preocupació pel model de currículum emprat pel Servei Català de Col·locació en el tractament de les demandes d'ocupació, ja que, en la seva opinió, no quedava prou garantit el compliment de les previsions de la Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal.

A la vista de la informació facilitada vam estudiar la queixa i vam assenyalar al seu promotor que no observàvem que el model de currículum aportat fos contrari a les previsions de l'esmentada llei.

Al contrari, en l'apartat d'instruccions per omplir el currículum es facilita la informació que en la recollida de dades exigeix l'article 5.1 de la citada llei orgànica.

Així mateix, per a la recollida, el tractament i la cessió de dades, l'article 7.3 de la llei preveu el consentiment exprés de l'afectat, i el model tramès incorporava aquesta exigència, en tant que l'interessat ha de fer una manifestació expressa mitjançant un acte positiu i declaratiu de voluntat, que es reflecteix en la signatura del currículum.

Això no obstant, i a fi de millorar l'eficàcia de les dades de les persones discapacitades i, en general, de la intermediació que ha de realitzar el Servei Català de Col·locació, vam formular els suggeriments següents, amb l'objecte que poguessin ser tinguts en compte quan pertoqués dur a terme la revisió del currículum:

– Que en el currículum consti clarament que la dada sobre discapacitat només s'ha d'emplenar en el cas que el demandant de treball tingui reconeguda legalment la condició de disminuït.

– Que la taula d'ajut per al codi 10, corresponent a la casella relativa a la disminució, s'adapti a l'índex que recull l'annex 1 A del Reial decret 1971/1999, de 23 de desembre, pel qual s'aprova el procediment per al reconeixement, la declaració i la qualificació del grau de disminució.

– Que amb l'objecte de poder disposar d'un perfil més ajustat de la persona discapacitada es pugui detallar amb més precisió el tipus de deficiència.

– Finalment, que es valorés si no constitueix una duplicitat innecessària que a la casella corresponent al «collectiu», assenyalada amb el codi 11, apareguin els codis corresponents als col·lectius de disminuïts físics i sensorials, quan això ja ha estat detallat a la casella 10 «disminucions».

Aquests suggeriments resten en estudi per part del Departament de Treball.

6. Riscos laborals. Baixes psicosocials en el treball i malalties professionals

Tot i l'aprovació de la Llei 31/1995, de 8 de novembre, de prevenció de riscos laborals, que regula la prevenció a les empreses, com una eina per posar fre a les altes taxes de sinistralitat, la realitat ens mostra que continuen existint uns alts nivells d'accidents laborals amb baixa dels treballadors i per causes molt diverses. La competitivitat empresarial en els mercats nacionals i internacionals que afavoreix la reducció de costos, el recurs a subcontractacions i treballadors amb contractació temporal i amb una alta rotació, que impedeix aprofundir en els coneixements del lloc de treball, no hi ha cap dubte que són factors directament causants de sinistralitat. Segons fonts del Departament de Treball, mentre que la sinistralitat en la contractació fixa s'ha

mantingut estable en els darrers anys, en la contractació temporal ha continuat augmentant per sobre del quaranta per cent.

Enguany, però, destaquem altres problemes relacionats amb el treball, com ara els causats per malalties psicosocials, els quals són canviants i que també han de ser susceptibles de prevenció. Entenem que existeix una inadequada protecció dels treballadors en aquest camp (vegeu queixa núm. 1396/01), i moltes llacunes sobre les possibles causes de les patologies presumptament d'origen laboral, que resten excloses de la protecció sobre malalties professionals.

Segons el concepte de malaltia professional descrit per l'article 116 de LGSS, aprovat pel Reial decret legislatiu 1/1994, de 20 de juny, s'entén per malaltia professional la contreta a conseqüència del treball executat per compte d'altri en les activitats que s'especifiquin al quadre que s'aprovi per les disposicions d'aplicació i desplegament d'aquesta llei, i que sigui provocada per l'acció dels elements o les substàncies que l'esmentat quadre indiqui per a cada malaltia professional.

En aquestes disposicions s'establirà el procediment que hagi d'observar-se per incloure en aquest quadre noves malalties professionals que es consideri que hi han de ser incorporades. Aquest procediment comprendrà, en tot cas, com a tràmit preceptiu, l'informe del Ministeri de Sanitat i Consum.

O sigui, s'entén que en queden exclosos els treballadors que no treballin per compte d'altri, i només hi entraran les malalties enunciades actualment al reglament preconstitucional (Reial decret 1995/1978, de 12 de maig) i que existeixi una relació de causalitat entre la substància i la malaltia.

Per això, la LGSS, a l'article 115, preveu que les malalties contretes en ocasió o a conseqüència del treball que no són incloses en el quadre tindran la consideració d'accident laboral.

Aquest quadre de malalties professionals preveu només les originades per agents físics i químics, i no pas totes les possibles, però no les psicològiques de gran prevalença actualment i que generen nombroses baixes laborals, com també les derivades de l'assetjament moral o psicològic, denominat *mobbing*, fenomen desconegut fins ara, entre altres de més comunes, com ara la síndrome de *burn-out* o la síndrome de Karoshi, que no són incloses en el quadre de malalties professionals, malgrat que siguin contretes a conseqüència del treball, continuen sent qualificades com a derivades de malaltia comuna.

La problemàtica que pot afectar el benestar psíquic tampoc es té gaire en compte en les avaluacions de riscos laborals, malgrat que la inspecció de treball i seguretat social comença a tenir una sensibilitat especial en procediments sancionadors sobre aquests riscos psicosocials, com a pertorbadors de la salut mental dels treballadors.

Tot i l'adaptació de la normativa sobre riscos laborals a la normativa de la Unió Europea, cal que els poders públics de l'àmbit social i sanitari articulin mesures per reduir les taxes de morbiditat i mortalitat en el treball.

Per això, el Síndic ha recomanat en diverses ocasions la participació de tots els agents socials a l'hora de trobar compromisos per avançar en la prevenció, i alhora anima els poders públics a premiar amb bonificacions o reduccions de cotitzacions socials les empreses amb poques malalties professionals i que consideren com a factors de riscos l'assetjament moral en el treball i que, al contrari, es penalitzi les que s'hi neguen, això modificant la Llei de prevenció de riscos laborals i el Reglament de malalties professionals de 1978.

Per tot això, el Síndic s'adreçà a les administracions públiques afectades i els suggerí de promoure que la protecció de la salut dels treballadors sigui integral, protegint-los com a ciutadans i no exclusivament com a treballadors. Així, ens vam adreçar al Departament de Treball, al de Sanitat i Seguretat Social, així com també al Defensor del Poble, perquè traslladés aquesta preocupació als ministeris competents, per tal d'estudiar les causes reals de les baixes per malalties psicosocials, el reconeixement de malaltia professional de les patologies derivades de pràctiques abusives en el treball, i que aquestes siguin considerades com a factors de risc en l'avaluació dels riscos laborals en els centres de treball i que es tinguin en compte com a malalties professionals.

També vam suggerir que s'estudiés de protocol·litzar tests, per tal de diagnosticar concretament les diverses malalties psicosocials en el treball (*mobbing* i *burn-out*, entre d'altres) instant la modificació de la legislació vigent sobre malalties professionals, ampliant-ne el quadre i les llistes reglamentades pel Reial decret 1995/1978, de 12 de maig.

Atesa, però, la complexitat d'aquesta qüestió, el Defensor del Poble correspongué al Síndic indicant que fóra convenient aprofundir l'estudi i sol·licitar el criteri d'institucions i organismes especialitzats en aquesta matèria, abans d'iniciar una actuació institucional sobre la problemàtica i els suggeriments que li vam plantejar.

Enguany, el Parlament també s'ha preocupat d'aquests problemes en la Resolució 921/VI, sobre l'adopció de mesures contra l'assetjament moral en el treball.

Altrament, mentre esperem la resposta del Departament de Treball, el Departament de Sanitat i Seguretat Social ha comunicat el seu acord amb les consideracions del Síndic, abonant els suggeriments fets en relació amb la revisió i modificació del quadre de malalties professional (vegeu queixa núm. 1396/01).

Sens perjudici de la investigació i estudi que puguin fer el Defensor del Poble i el Departament de Treball, el Departament de Sanitat i Seguretat Social participa en el grup de treball de salut laboral del Consejo Interterritorial de Salud, el qual ha elaborat uns acords i propostes que s'han portat a la Mesa de diálogo social sobre prevención de riesgos laborales i que van ser aprovats el 13 de setembre de 2001, que en matèria de malalties professionals van ser:

1. Impulsar, durant la presidència espanyola de la Comissió Europea, l'aprovació d'una nova recomanació, que actualitzi l'anterior 90/326/CEE, sobre la Llista europea de malalties professionals.

2. Actualitzar el quadre de malalties professionals espanyol, tenint en compte els treballs i criteris que s'estan desenvolupant per l'elaboració de la nova recomanació europea i iniciant-ne de manera immediata els treballs preparatoris pertinents.

3. Abordar l'elaboració dels projectes de normes que incorporin els canvis que cal adoptar per modernitzar el sistema vigent de declaració i registre de malalties professionals, en concret els següents:

a) procediments de notificació i informació.

b) procediments de qualificació de les malalties professionals.

c) universalització de la població sobre la qual es declara i del concepte de danys derivats del treball.

d) garantia de protecció dels drets dels treballadors, en el marc de la Llei de prevenció de riscos laborals.

Vist que aquests acords s'adiuen amb els nostres suggeriments, esperem l'actuació de les altres autoritats competents, tant d'àmbit estatal com autonòmic.

Queixa núm. 1396/01

Riscos psicosocials en el treball

El promotor d'aquesta queixa s'adreçà al Síndic per exposar la diversa problemàtica i les situacions adverses que pateixen els treballadors a conseqüència dels anomenats riscos psicosocials.

La majoria d'aquests riscos poden ser causa, segons un informe del Centre Nacional de Condicions de Treball, del nou sistema organitzatiu del treball i de la implantació de les noves tecnologies.

Els darrers anys han augmentat considerablement les baixes per tractament psiquiàtric: estrès, trastorns depressius diversos; per malalties cardiovasculars: infarts, hipertensió, angina de pit; i per una llarga llista de malalties psicosomàtiques: lumbàlgies, cervicàlgies, insomni, cefalees, herpes, trastorns del sistema digestiu, etc.

Aquestes malalties i baixes laborals són presumptament originades per causes explicades i derivades del treball, com les sobrecàrregues i responsabilitats per la reducció de plantilles a les oficines, mobilitat geogràfica, pressió per obtenció d'objectius, flexibilitat funcional, etc., i són qualificades per l'Administració sanitària i de seguretat social d'efectes derivats de malaltia comuna i no de contingència professional (malaltia professional o accident de treball).

L'interessat també posà de manifest que en l'avaluació dels riscos laborals no es tenen en compte els riscos psicosocials, és a dir els que posen en perill l'estabilitat mental del treballador.

El Síndic admeté a tràmit la queixa i, un cop estudiada, s'adreçà als departaments Treball, i de Sanitat i Seguretat Social i al Defensor del Poble, perquè traslladés la qüestió als ministeris respectius. El Síndic va suggerir que els organismes sanitaris i laborals competents estudiïn les causes reals de baixa per malaltia comuna i el reconeixement de malaltia professional de les patologies derivades de pràctiques abusives en la relació laboral. Així mateix, que aquestes pràctiques es considerin factors de risc en l'avaluació dels riscos laborals en els centres de treball i que es tinguin en compte com a malalties professionals.

En síntesi, entenem que cal més prevenció i avaluació de riscos, per tal d'evitar les malalties psicosocials, i una modificació de la normativa per protegir la salut del treballador i les conseqüències d'aquestes malalties, amb més coherència, rigor i seguretat jurídica, com s'ha assenyalat en el comentari sobre riscos laborals.

PENSIONS

1. INTRODUCCIÓ

S'inclouen en aquesta secció, on s'han iniciat 122 actuacions durant l'any, les diverses dificultats derivades del règim públic de la seguretat social, dels ciutadans que perceben prestacions socials contributives gestionades per l'Institut Nacional de la Seguretat Social (en endavant INSS). La gestió d'aquestes prestacions per entitats gestores d'àmbit estatal (INSS o Tresoreria General de la Seguretat Social) ha implicat la col·laboració i coordinació amb el Defensor del Poble.

Des de l'any 1998 s'aprecia una millora en la gestió de l'INSS, pel que fa a les prestacions, que enguany s'ha observat també en l'actuació de la Tresoreria General de la Seguretat Social, sobretot en l'atenció i resolució de les queixes dels ciutadans sobre afiliacions i informes de vida laboral.

Tot i això, persisteixen les queixes que, paradoxalment, s'havien resolt modificant la normativa, com a conseqüència de determinades recomanacions acceptades en matèria de pensions, però que no han afectat determinats ciutadans, amb motiu de la irretroactivitat de la nova normativa. En aquest sentit, vegeu les queixes i els temes derivats del règim especial de treballadors per compte propi o autònoms (RETA).

Altrament, malgrat les modificacions operades al text refós de la LGSS, les quals entenem de contingut positiu, aquestes continuen endurint els requisits d'accés a les prestacions i no resolen tampoc la garantia de suficiència econòmica prevista a l'article 50 de la Constitució Espanyola. Prova d'això en són les quanties de les pensions de l'extingida assegurança obligatòria de vellesa i invalidesa (SOVI), la qual queda fixada en 3.833, 20 euros anuals, que són 45.556 pessetes el mes per 14 pagues l'any. La pensió mínima de jubilació d'un titular menor de 65 anys és de 4.814,18 euros, equivalent a 57.215 pessetes el mes, per catorze pagues, i la dels titulars majors de 65 anys és de 5.397 euros, equivalent a 64.142 pessetes mensuals per 14 pagues.

Això no obstant, amb la Llei 24/2001, de 27 de desembre, de mesures fiscals, administratives i de l'ordre social, s'ha modificat el règim jurídic de la jubilació parcial, compatibilitzant-la millor amb el treball i s'ha dictat el Reial decret llei 16/2001, de 27 de desembre, de mesures per a l'establiment d'un sistema de jubilació gradual i flexible, més enllà dels 65 anys, totalment

innovador, que resol, en part, la rigidesa de la jubilació anomenada forçosa, corregeix els coeficients reductors i valora el treball, sobretot, dels més grans de 55 anys amb una llarga experiència i carrera de cotitzacions.

També s'han modificat les pensions de viduïtat, no amb la profunditat que requereixen els perceptors, però entenem que s'ha iniciat un nou model que cal aprofundir i continuar millorant. Així, el Reial decret 1465/2001, de 27 de desembre, de modificació parcial de règim jurídic de les prestacions de mort i supervivència, inicia un canvi rellevant, tot i que quantitativament molt minso.

Finalment, despleguem, pel que fa a altres contingències, la problemàtica derivada del període de descans i de la prestació de maternitat, i comentem les millores introduïdes pel Reial decret 1251/2001, de 16 de novembre, acceptant recomanacions del Síndic que no s'acceptaren fa cinc anys.

D'altra banda, informem sobre els beneficis als ciutadans que van patir privació de llibertat derivats de la llei d'amnistia, als quals s'han ampliat i prorrogat els terminis per sol·licitar aquests beneficis.

2. Les prestacions i pensions públiques

Els Pressupostos Generals de l'Estat per al 2002 mantenen els objectius d'anys anteriors i insisteixen en l'equilibri pressupostari i la millora de la protecció social com a mesura de garantia de l'estabilitat social.

Com cada any, una part molt important de la despesa es concentra en la política de pensions, principalment les contributives, amb més de 8,17 milions de beneficiaris i amb una mitjana de 6.878 euros anuals.

La despesa s'augmenta en un 6%, com a conseqüència de la revaloració d'un 2% de les prestacions i de l'augment dels pensionistes (1,1%). Alhora se substitueixen les pensions antigues més baixes, que desapareixen, per altres de noves, més elevades.

Les cotitzacions socials creixen el 8,4% atès l'augment previst en el nombre de cotitzants i per l'actualització de les bases de cotització dels règims del sistema de la seguretat social i de les bases mínimes d'acord amb el salari mínim interprofessional. Cal indicar, però, que la desacceleració de l'ocupació és evident i que resultarà difícil mantenir el creixement previst.

Per mantenir el poder adquisitiu de les pensions, el Govern té en compte les previsions de la inflació, de novembre d'un any a novembre de l'altre, que és sempre superior a l'estimada en el moment d'elaborar els pressupostos. Per això, introdueix una disposició addicional que té com a finalitat compensar la pèrdua de poder adquisitiu de les pensions derivada d'aquesta diferència. Així, s'estableix als pensionistes perjudicats l'abonament d'una paga única que compensa la diferència i consolida la quantia per a futures actualitzacions.

De totes maneres la revaloració del 2% en les pensions més baixes no resoldrà la preocupació dels pensionistes, que, any rere any, es continuen queixant de la impossibilitat de viure dignament durant la vellesa i a la llum de l'article 50 de la Constitució Espanyola, que obliga als poders públics a garantir la suficiència econòmica als ciutadans durant la tercera edat, mitjançant pensions adequades i actualitzades periòdicament. Més que més, per alguns pensionistes que no poden percebre la pensió corresponent, com és el cas dels jubilats de l'extingit Règim de previsió dels metges i d'altres professionals afectats (vegeu queixa núm. 3377/01).

Per a l'any 2002 la quantia les pensions de jubilació i d'invalidesa de la seguretat social, en la modalitat no contributiva, es fixa en 3.621,52 euros íntegres anuals. S'assenyala com a límit a percebre de les pensions públiques durant l'any 2002 la quantia íntegra de 1.953,10 euros mensuals o de 27.343,40 euros anual.

Les pensions de l'extingida assegurança obligatòria de vellesa i invalidesa (SOVI) queda fixada, en còmput anual, en 3.833,20 euros.

Pel que fa a les pensions del sistema de la seguretat social, en la modalitat contributiva queden fixades, en còmput anual, en les quanties següents: de jubilació per als titulars menors de 65 anys sense cònjuge a càrrec, 4.814,18 euros; amb cònjuge a càrrec, 5.686,24 euros; titular amb 65 anys sense cònjuge a càrrec, 5.397 euros, i amb cònjuge a càrrec, 6.355,72 euros.

Les pensions de viduïtat dels titulars amb 65 anys s'equipara a la jubilació sense cònjuge a càrrec, i la dels titulars amb edat entre 60 i 64 anys, a la dels titulars jubilats amb menys de 65 anys.

Altrament, la Llei 24/2001, de 27 de desembre, de mesures fiscals, administratives i de l'ordre social, amplia la jubilació parcial, modificant l'article 166 del text refós de la LGSS podent-hi accedir sense necessitat de celebrar simultàniament un contracte de relleu. També podran accedir a l'esmentada modalitat de jubilació els que, podent-se jubilar, tot i no tenir 65 anys, compleixen les condicions previstes a l'apartat 6 de l'article 12 de la Llei de l'estatut dels treballadors, que permeten fer compatible la contractació a temps parcial amb la pensió parcial sense topall d'edat.

Així, el Reial decret llei 16/2001, de 27 de desembre, de mesures per a l'establiment d'un sistema de jubilació gradual i flexible, ha establert un sistema innovador, basat en l'acord per a la millora i el desplegament del sistema de protecció social, subscrit el 9 d'abril de 2001 pel Govern, la Confederació de Comissions Obreres, la Confederació Espanyola d'Organitzacions Empresarials i la Confederació Espanyola de la Petita i Mitjana Empresa, el qual entenem que dóna resposta a un problema constantment exposat en les queixes que rebíem per la rigidesa de la normativa vigent fins al moment, la qual subestimava l'experiència i els coneixements dels treballadors de més edat i no ajudava a la seva autoestima (vegeu queixa núm. 1730/01).

Així, es preveu la jubilació després dels 65 anys amb la percepció d'un increment d'un 2% addicional per cada any cotitzat sempre que s'acreditin més de 35 anys cotitzats a la seguretat social, amb l'eximent de continuar cotitzant a la seguretat social.

S'estableix que els més grans de 60 anys, amb una antiguitat de més de cinc anys a l'empresa es bonificaran

amb el 50% de cotització empresarial, i aquesta bonificació s'incrementarà en un 10% cada any fins a arribar al 100%, i serà compatible amb altres bonificacions de programes de foment de l'ocupació.

Es preveu també, com a mesura per als més grans de 55 anys, l'obligació de l'empresa de cotitzar en el conveni especial amb la Tresoreria General de la Seguretat Social (TGSS), per als treballadors de més de 55 anys que s'incloguin en expedients de regulació d'ocupació, la qual cosa dificultarà la presentació d'aquests expedients.

Una altra de les novetats que soluciona el que ha estat l'objecte de moltes queixes fins ara, és la possibilitat de jubilar-se anticipadament, encara que no s'hagi cotitzat al mutualisme laboral abans de 1967, sempre que es tinguin 61 anys, se n'hagin cotitzat 30 i s'estigui en situació legal de desocupació durant els sis mesos immediatament anteriors a la sol·licitud de la jubilació, si el cessament en el treball ha estat involuntari.

Finalment, malgrat que es deixi per a més endavant el desplegament reglamentari, es regula la ja citada modificació per la llei d'acompanyament, en relació amb la possibilitat de jubilar-se compatibilitzant la percepció de la prestació amb un treball a temps parcial.

La flexibilitat esmentada en la jubilació també ha comportat la modificació del règim de les incapacitats permanents, ja que si continuen treballant, un cop complerts els 65 anys, aquests treballadors podran accedir a les pensions d'incapacitat permanent, actualment vedades als més grans de 65 anys, quan la causa originària de la incapacitat derivi d'un accident de treball o d'una malaltia professional (vegeu queixa núm. 3420/01 i pel que fa al càlcul d'una pensió d'incapacitat permanent la de núm. 1735/00).

També, a conseqüència d'aquesta modificació, no s'extingirà el subsidi de desocupació dels més grans de 52 anys pel sol fet que el beneficiari tingui l'edat per poder-se jubilar (60 o 65 anys), la qual cosa resol una problemàtica denunciada sovint davant la nostra Institució i que motivà el Síndic a fer reiterades recomanacions al Ministeri de Treball i Afers Social, a través del Defensor del Poble, les quals no han estat acceptades fins ara i que també hem reflectit a la queixa núm. 1730/01.

Queixa núm. 3377/01

Problemàtica dels jubilats de l'extingit Règim de previsió d'entitats d'assistència medicofarmacèutica i accidents de treball

El Síndic va rebre els representants del col·lectiu de metges jubilats, vídues i metges en actiu de l'extingit Règim de previsió d'entitats d'assistència medicofarmacèutica i accidents de treball, règim de previsió social de metges, creat per l'Ordre ministerial de 7 de desembre de 1953 i gestionat per Previsió Sanitària Nacional.

Els interessats exposaren les dificultats que pateixen des de fa anys i vam traslladar la queixa al Defensor del Poble amb una proposta de mesures.

La majoria dels afectats jubilats són majors de 75 anys i no perceben cap pensió d'aquest règim de previsió social des del mes de setembre de 1997.

La Direcció General de Previsió de l'antic Ministeri de Treball es va reservar la facultat d'aprovar les normes de desenvolupament, segons resulta de la citada ordre i d'una resolució de 18 de setembre de 1963 de la direcció general, que mai no es va exercir.

Els metges afiliats a aquesta mutualitat, avui extingida, i que va ser integrada en el sistema de seguretat social per aplicació de la disposició addicional 18a de la Llei 55/1999, poden cotitzar a partir de l'1 de gener de 2000 a la seguretat social per les contingències que anteriorment estaven excloses de cotització.

En aquesta disposició es fixa un termini màxim de sis mesos per determinar els drets que poden correspondre als interessats com a conseqüència de l'extinció i liquidació del règim de previsió social esmentat.

Si no se subroguen en el sistema públic de la seguretat social els drets dels afectats, els afiliats fins l'any 1999 estan sense protecció per la contingència de jubilació, com s'esdevé amb els metges jubilats, objecte d'aquesta queixa, els quals tenen suspeses les pensions des de l'any 1997.

Per tot això, davant l'evidència de desprotecció dels drets de tots els afectats, vam suggerir que amb caràcter urgent el Ministeri de Treball i Afers Socials adoptés les mesures reglamentàries pertinents, amb la finalitat de no continuar lesionant els drets d'aquestes persones, després d'haver incomplert el Govern el termini de sis mesos determinat per la disposició addicional 18a de l'esmentada llei de 1999.

L'incompliment de la disposició addicional per part del Govern no fa sinó agreujar el problema, i la seva resolució depèn actualment de la Secretaria d'Estat de la Seguretat Social, a la qual cal recordar els oportuns deures legals.

Sens perjudici dels treballs de la Comissió Tècnica del Ministeri de Treball, en els quals han participat representants dels afectats, restem a l'espera de la resolució definitiva del problema.

Queixa núm. 1730/01

Coeficients reductors de la pensió de jubilació

L'interessat s'adreçà al Síndic exposant la situació dels prejubilats a 60 anys, després de patir diversos expedients de regulació d'ocupació i les pressions sindicals que, segons la queixa, obligaren l'afectat a acollir-se a la prejubilació voluntària.

Se sentia discriminat pels pactes empresarials amb els sindicats, ja que havia rebut un tracte pitjor que els treballadors que no havien cotitzat abans de 1967, els quals es podien jubilar amb el 100% de la base reguladora, i el sistema de seguretat social el perjudicava amb la negació d'acollir-se a una jubilació parcial.

Es queixà, en definitiva, de la greu penalització de la jubilació forçosa a 60 anys, per tal com no se li tenien

en compte 41 anys de cotització i en aquell moment l'empresa on havia treballat estava pactant prejubilacions, amb el 82% de la base reguladora, entre altres millores per als treballadors afectats.

Sens perjudici de no observar cap irregularitat de l'entitat gestora de l'Institut Nacional de la Seguretat Social ni poder admetre la queixa a tràmit, ja que el reclamant havia signat voluntàriament la sol·licitud de pensió de jubilació, que es podia suspendre perquè pogués tornar a treballar, vam haver d'informar l'interessat de les actuacions del Síndic i del Defensor del Poble en relació amb el problema de les persones amb més de 40 anys de treball cotitzat que, havent d'accedir a la pensió de jubilació a partir de 60 anys, veuen reduït l'import de la pensió per aplicació dels coeficients reductors que fixa la llei. Aquesta situació es produeix per la normativa del sistema de la seguretat social, en vigor des de l'1 de gener de 1967, que entre altres requisits per accedir a la citada pensió exigeix d'haver complert l'edat de 65 anys.

Això no passava amb la legislació anterior a l'esmentada data, ja que els treballadors pertanyents al mutualisme laboral es podien jubilar a 60 anys, i aquest dret s'ha conservat en les disposicions transitòries de la Llei general de la seguretat social, amb la consegüent reducció del percentatge aplicable a la base reguladora.

El Síndic, però, havia recomanat en diverses ocasions la recuperació d'aquests coeficients reductors a mesura que el treballador anés complint els anys que li mancaven per als 65 anys, recomanacions que no foren acceptades íntegrament pel Ministeri de Treball i Afers Socials, per bé que amb la Llei 24/1997, de 15 de juliol, de consolidació i racionalització del sistema de la seguretat social es rebaixa d'un punt el coeficient reductor per any anticipat, per als pensionistes que acreditin 40 anys o més de cotització, com era el cas de l'interessat. Així vam considerar positiva i parcialment acceptada la nostra recomanació, malgrat la minsa reducció de la penalització, però almenys el Govern es mostrà sensible a considerar la llarga cursa de cotitzacions dels pensionistes.

Això no obstant, i com que hem continuat rebent queixes en aquest sentit, es trameté la queixa al Defensor del Poble, a fi de seguir-ho estudiant en la renovació del Pacte de Toledo, la qual cosa s'estava realitzant, en ocasió del diàleg entre el Govern i els agents socials.

Queixa núm. 3420/01

Revisió del grau d'invalidesa

La interessada s'adreçà al Síndic perquè l'Institut Nacional de la Seguretat Social li havia denegat el grau de gran invalidesa de la seva incapacitat permanent, qualificada amb anterioritat d'incapacitat permanent absoluta.

Patia la malaltia de Parkinson i esclerosi múltiple des de l'any 1982 i instà la revisió, per agreujament del grau d'absoluta a gran invalidesa, quan havia complert 68 anys d'edat.

Sens perjudici de trametre la queixa al Defensor del Poble, el qual hagué d'inadmetre-la perquè no pot revisar les resolucions judicials, ja que es tractava d'una qüestió judicada, vam indicar a la interessada que la normativa vigent impedeix la revisió del grau de les incapacitats quan l'afectat ha complert l'edat de jubilació, tal com establia la jurisprudència del Tribunal Suprem (sentències de 18 i 21 de juliol de 1994).

Tanmateix, abans de modificar la norma i de l'actual jurisprudència del Tribunal Suprem en sentències per unificació de doctrina, no hi havia el límit d'edat de 65 anys per poder revisar el grau d'invalidesa, o declarar-la en determinats casos (sentències del Tribunal Central de Treball de 3 de novembre de 1988 i del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya de 18 de gener de 1993). Això no obstant, el Tribunal Suprem, en unificació de doctrina, va anul·lar la citada sentència i aplicà també per a la gran invalidesa el límit de 65 anys.

Aquestes modificacions han continuat restringint les possibilitats dels perceptors de pensions de les garanties establertes a l'article 50 de la Constitució Espanyola.

Seguiment de la queixa núm. 1735/00

El càlcul de la base reguladora de les pensions d'incapacitat permanent amb llacunes de cotització

L'interessat, amb altres afectats, s'adreçà al Síndic per manifestar el seu desacord amb el càlcul de la seva pensió d'incapacitat permanent, que provenia d'una situació d'invalidesa provisional.

L'INSS havia calculat la pensió d'incapacitat com la de jubilació, tenint en compte les bases de cotització del treballador en els darrers quinze anys, i els mesos durant els quals no hagués cotitzat (temps d'invalidesa provisional) els integrà amb bases mínimes, la qual cosa li féu reduir substancialment la pensió d'incapacitat permanent.

Sens perjudici de trametre la queixa al Defensor del Poble, es comunicà a l'interessat el criteri adoptat, a partir de l'any 1997 per l'entitat gestora de l'INSS i modificat recentment per adaptar-lo al pronunciament del Tribunal Suprem en sentència dictada en sala general, en recurs de cassació per a unificació de doctrina, de data 7 de febrer de 2000.

Aquest nou criteri perjudicà l'interessat, com tots els beneficiaris amb prestacions d'invalidesa provinents de llargs períodes d'invalidesa provisional, ja que aquests períodes s'integraven amb bases mínimes de cotització a la seguretat social.

Les posicions contraposades entre els afectats i l'entitat gestora foren resoltes per la Sala General del Tribunal Suprem, en Sentència de data 7 de febrer de 2000, la qual indicà que la interpretació literal de l'article 140 de la LGSS hauria de reconsiderar-se, ja que portaria a un resultat perjudicial per als beneficiaris, sobretot en els supòsits en què el retard del pas de la situació d'invalidesa provisional (avui modificada) a la d'incapacitat permanent sol ser imputable a l'entitat gestora.

L'INSS contestà al Síndic i al Defensor del Poble indicant que el pronunciament del Tribunal Suprem havia produït una ràpida actuació de l'entitat gestora, la qual va desistir dels recursos de cassació per a la unificació de doctrina que estaven anunciats, com també dels de suplicació pendents als respectius tribunals superiors de justícia.

Això no obstant, en els casos en què hi hagués sentència ferma de contingut diferent del derivat dels criteris de la sentència del Tribunal Suprem, com era el cas de l'interessat, l'esmentada sentència ferma s'executaria en els seus propis termes i no podria ser objecte de revisió administrativa en aplicació de l'institut processal de cosa jutjada.

Per això, tot i que l'INSS adoptà les mesures pertinents per aplicar l'esmentada sentència, no pogué acollir les nostres recomanacions en casos de cosa jutjada, motiu de l'esmentada queixa, entre d'altres.

3. El règim especial de la seguretat social dels treballadors autònoms

Tot i algunes millores parcials del règim especial de treballadors autònoms, continuen pendents d'acceptar-se les recomanacions del Síndic i del Defensor del Poble en relació amb la necessitat d'homogeneïtzar les prestacions dels diferents règims de la seguretat social.

El Decret 2530/1970, de 20 d'agost, que regula l'esmentat règim especial dels autònoms, no inclou entre les contingències protegides la prestació per desocupació, ni l'augment de la pensió d'incapacitat permanent a partir de 55 anys, ni, entre altres, idèntiques carències per accedir a les prestacions.

Això no obstant, el Tribunal Constitucional s'ha pronunciat en diferents sentències en el sentit que l'existència de règims jurídics distints per als diferents collectius de treballadors i tipus de treball no atempta contra el dret d'igualtat.

Enguany el Síndic ha continuat rebent queixes de treballadors autònoms, però, paradoxalment, de problemes sobre els quals, amb la mediació del Defensor del Poble, havia recomanat l'oportuna modificació normativa, la qual s'havia produït després de ser acceptades les nostres recomanacions. Això no obstant, la norma modificada no té caràcter retroactiu i d'aquí vénen les noves queixes.

Tot i haver de trametre les queixes, per raó de competència, al Defensor del Poble, el Síndic informa els afectats de les esmentades recomanacions acceptades i de la consegüent modificació legal, en relació amb la conveniència d'esmenar l'article 13.2 del Decret 2530/1970, de 20 d'agost, en el sentit que l'obligació de cotitzar s'extingeixi al venciment del mes en què deixen de concórrer en la persona afectada les condicions i requisits que havien determinat d'incloure-la en aquest règim especial, i que s'arbitrin els mitjans de prova necessaris per acreditar el cessament de l'activitat per compte propi.

Aquesta darrera recomanació fou acceptada amb la publicació del Reial decret 2110/1994, de 28 d'octubre, el qual modificà els articles 10, 13 i 28.3 del Decret 2530/1970, de 20 d'agost, que permet als interessats de demostrar, per qualsevol mitjà de prova admès en dret, el cessament de l'activitat independentment del moment en què n'ha tingut coneixement la Tresoreria General de la Seguretat Social.

Això no obstant, l'entrada en vigor del Reial decret 2110/94, de 28 d'octubre, fou l'11 de desembre de 1994, i no és d'aplicació a situacions anteriors (vegeu queixa núm. 3990/01 i la de núm. 1309/01).

D'altra banda, en relació amb les queixes sobre les cotitzacions efectuades abans de l'alta, les quals no produeixen efectes per a prestacions, el Síndic ja fa anys que proposà al Defensor del Poble que traslladés al Ministeri de Treball i Afers Socials aquesta problemàtica.

Ja des dels inicis, el Síndic ha rebut moltes queixes de ciutadans que havien adquirit la condició d'afiliat mutualista autònom cinc anys abans de l'alta. Aquestes persones van ingressar i pagar les corresponents quotes endarrerides dels anys que, tot i tenir els requisits per ser inclosos en el règim especial d'autònoms, no les havien satisfetes, amb els recàrrecs corresponents.

Des de la primera queixa, el Síndic considerà que es produïen situacions de desigualtat que podien vulnerar els articles 9.3., 14 i 24, de la Constitució Espanyola.

El problema arribà al Tribunal Constitucional, el qual, pronunciant-s'hi en ple (Sentència núm. 189/87, de 24 de novembre), no observà la vulneració de cap dret fonamental.

En entendre aquesta Institució que hi havia una manca de coherència de l'entitat gestora, pel fet d'admetre el pagament d'unes quotes endarrerides i denegar després la pensió, vam suggerir de nou al Defensor del Poble que recomanés al Ministeri de Treball la modificació de la normativa aplicable, no pas sense abans indicar que les sentències del Tribunal Constitucional ja havien invitat els poders públics a canviar la normativa preconstitucional (art. 28.3 d) del Decret de 20 d'agost de 1970, que qualificaven de severa, discutible i contrària a certs principis constitucionals, per una altra de més ajustada als principis de protecció a la tercera edat reconeguts als articles 41 i 50 de la Constitució Espanyola.

Finalment, la disposició addicional desena de la Llei 22/1993, de 29 de desembre, de mesures fiscals, acceptava les nostres recomanacions i preveia la validesa de les quotes pagades amb anterioritat a l'alta.

Per tot això, sens perjudici de les cotitzacions que s'haguessin pogut fer després de l'1 de gener de 1994, les quals es podien computar amb plena eficàcia, ni que fos amb anterioritat a l'alta en l'esmentat règim especial, vam suggerir al Defensor del Poble que estudiés la possibilitat de revisar les situacions produïdes abans de l'1 de gener de 1994, la qual cosa no va ser acceptada pel Ministeri de Treball i Seguretat Social.

Així, la disposició addicional segona de la Llei 60/1997, de 30 de desembre, indica que: «Se adiciona un tercer párrafo a la Disposición Adicional Novena del Texto Refundido de la Ley General de la Seguridad

Social, aprobado por el Real Decreto Legislativo 1/1994, de 20 de junio, con el contenido siguiente:

»Lo previsto en los párrafos anteriores únicamente será de aplicación con respecto a las altas que se hayan formalizado a partir de 1 de enero de 1994».

Per això, malgrat haver estat acollida la nostra recomanació, l'esmentada normativa no té caràcter retroactiu a les quotes d'abans de 1994, com és el cas de la queixa núm. 4121/01.

Queixa núm. 3990/01

Exigència de les quotes al RETA per part de la Tresoreria General de la Seguretat Social

L'interessat s'adreçà al Síndic exposant que l'any 1991 treballava d'autònom i que, per diversos motius, es donà de baixa de la llicència fiscal d'activitats professionals davant d'Hisenda i no ho féu de la seguretat social, pensant que automàticament se'l donaria també de baixa.

El cas és que la Tresoreria de la Seguretat Social li reclama les quotes de dos anys (1991 a 1993) que no va cotitzar. Va facilitar tota la documentació acreditativa per poder solucionar el problema, ja que, a més a més, té quotes pendents de pagament endarrerides que pensa pagar quan pugui treballar, però no les que li reclamen injustament, segons ell.

Sens perjudici de trametre la queixa, per raó de competència, al Defensor del Poble, vam informar l'interessat i reiterar al Defensor que el Síndic ja fa anys formulà diversos suggeriments al mateix Defensor del Poble, per tal que els traslladés al Ministeri de Treball i Afers Socials, a fi de resoldre aquesta problemàtica.

Recordàrem al Defensor que el Síndic ja va suggerir de modificar l'article 13.2 del Decret 2530/1970, de 20 d'agost, en el sentit que l'obligació de cotitzar s'extingís al venciment del mes en què deixaven de concórrer en la persona afectada les condicions i els requisits que havien determinat d'incloure-la en aquest règim especial, i que s'arbitressin els mitjans de prova que es consideressin necessaris, per acreditar el cessament de l'activitat per compte propi.

Aquesta recomanació fou acceptada amb la publicació del Reial decret 2110/1994, de 28 d'octubre, el qual modificà els articles 10, 13 i 28.3 del Decret 2530/1970, de 20 d'agost, i amb això es donà als interessats la possibilitat de demostrar, per qualsevol mitjà de prova admès en dret, el cessament de l'activitat independentment del moment en què n'hagués tingut coneixement la Tresoreria General de la Seguretat Social.

Això no obstant, l'entrada en vigor del Reial decret 2110/94, de 28 d'octubre, fou l'11 de desembre de 1994, i no és d'aplicació a situacions anteriors a l'esmentada data. Per això vam trametre al Defensor del Poble l'esmentada queixa, la qual està actualment en estudi.

Queixa núm. 1309/01

Acreditació de cotitzacions davant la Tresoreria General de la Seguretat Social

L'interessat, que acumulava cotitzacions de règim general i de RETA, s'adreçà al Síndic queixant-se perquè la Tresoreria General de la Seguretat Social no li reconeixia un període de cotització de cinc anys, els quals li augmentaven substancialment la pensió de jubilació que havia sol·licitat.

El període que indicava l'interessat no constava cotitzat a nom seu, ni amb el seu número d'afiliació a la seguretat social.

El cert és que l'interessat adoptà, per motius socials i de postguerra, el nom del company de la seva mare i amb aquest nom treballà i cotitzà durant cinc anys per a una empresa que l'afilià amb aquest nom i amb un determinat número a la seguretat social.

L'interessat pretenia acumular, legítimament, aquests cinc anys, als altres que tenia cotitzats amb un altre nom i número d'afiliació, però sent la mateixa persona.

La Tresoreria General de la Seguretat Social observà que les cotitzacions corresponien a noms diferents i que amb la documentació que aportava l'interessat no s'acreditava degudament que el període corresponent al nom que indicava pertanyés al nom de l'interessat, per la qual cosa li indicà que aportés nova documentació per acreditar-ho, fent constar que podia acceptar com a prova actes de notorietat.

Admesa la queixa a tràmit i tramesa, per raó de competència, al Defensor del Poble, aquest ens indicà que, efectivament, amb posterioritat l'interessat aportà l'acta de notorietat esmentada provant allò que invocava, i complint els requisits legalment exigits, es procedí a modificar el Fichero General de Afiliaciones i s'envià a l'interessat un nou informe de vida laboral en el qual s'inclogueren els cinc anys reclamats.

Resolt favorablement l'afer, vam finalitzar les nostres actuacions.

Queixa núm. 4121/01

Efectes de les quotes pagades al règim especial de treballadors autònoms en períodes anteriors a l'alta

L'interessat s'adreçà al Síndic exposant que l'any 2001 complí 65 anys i sol·licità la pensió de jubilació del règim especial dels treballadors per compte propi o autònoms.

Segons l'informe de vida laboral emès per la Tresoreria General de la Seguretat Social, l'interessat tenia cotitzats 35 anys, però, com que des de l'any 1968 complia els requisits per ser inclòs en l'esmentat règim i hi havia sol·licitat l'alta l'any 1973, l'INSS resolgué no tenir-li en compte aquests cinc anys, a l'efecte de prestacions i, per tant, només li'n computava trenta, la qual cosa reduïa la base reguladora de la seva pensió.

Sens perjudici d'informar l'interessat sobre l'acceptació parcial de les nostres recomanacions en aquest cas,

vam trametre la queixa al Defensor del Poble, per tal com la normativa modificada arran de les nostres recomanacions no té efectes retroactius ni és d'aplicació a les altes formalitzades en l'esmentat règim a partir de 1994, com era el cas de l'interessat (1968 a 1973).

L'any 1997 es ratificà i reiterà l'esmentada irretroactivitat amb nova normativa del Ministeri de Treball i Afers Socials, sobre la ineficàcia de les quotes pagades abans de l'any 1994.

4. Pensions de l'extingit règim d'assegurança obligatòria de vellesa i invalidesa (SOVI)

Continua preocupant el Síndic el problema de les persones que perceben una pensió de l'extingit règim SOVI, sobretot les vídues.

El problema ja reflectit en molts informes al Parlament ha continuat justificant algunes queixes i el ressò que a vegades se'n fan els mitjans de comunicació.

La incompatibilitat entre pensions de l'assegurança obligatòria de vellesa i invalidesa i les derivades dels règims del sistema de seguretat social, introduïda per la Llei de finançament i perfeccionament de l'acció protectora del règim general de la seguretat social, de 21 de juny de 1972, reproduïda en les posteriors lleis generals de la seguretat social, manté el caràcter residual d'aquestes pensions i «castiga» els ciutadans que, per diferents motius, no pogueren continuar treballant i cotitzant.

Contràriament, una ciutadana que avui percebi una pensió de jubilació que no sigui del SOVI, la pot compatibilitzar amb la pensió de viduïtat que li pugui correspondre per la mort del seu cònjuge.

Si bé, com hem indicat en l'apartat de les pensions de viduïtat, no es pot apreciar cap irregularitat de l'INSS, ja que aquesta entitat gestora està subjecta a l'ordenament jurídic, el qual preveu l'esmentada incompatibilitat, sí que hi ha realment una diferència quantitativa en les prestacions econòmiques que poden percebre una vídua o altra.

Amb motiu d'aquesta compatibilitat o incompatibilitat, el Tribunal Constitucional indicà, en síntesi, que la incompatibilitat és, doncs, el resultat d'una modificació normativa que, conforme va tenir ocasió de declarar el mateix tribunal en la Sentència 70/1983, de 26 de juliol, no pot fer-se equiparable a una desigualtat de tracte temporal, ja que no és el transcurs del temps el que origina la diferència de règim, sinó una successió de normes que responen a principis i condicions diverses (vegeu STC 103/1984, de 12 de novembre, Sala segona).

Per tot això, el Síndic, tot i entendre que el caràcter residual de les pensions a càrrec de l'extingit SOVI és en l'origen d'aquesta situació, que no implica una discriminació constitucionalment il·legítima, creu que el legislador hauria d'esmenar-la (vegeu queixa núm. 3559/01).

Queixa núm. 3559/01

Denegació d'una pensió SOVI

La interessada s'adreça al Síndic indicant-li que li havien denegat la pensió de jubilació de l'assegurança obligatòria de vellesa i invalidesa, per no tenir els 1800 dies cotitzats i no acreditar l'afiliació al Retir obrer.

La interessada ens indicava que havia treballat en diferents empreses i darrerament s'havia apuntat a l'atur, però alhora li preocupava quedar-se vídua i dependre de la pensió de viduïtat del seu marit, avui perceptor d'una invalidesa, amb la qual hauria de sobreviure.

Sens perjudici de poder sol·licitar la pensió no contributiva de jubilació, o de reunir els requisits que imposa la legislació vigent a la pensió SOVI, vam indicar a la interessada que de percebre la pensió de vellesa meritada pel seu treball i les cotitzacions al SOVI hauria d'escollir entre aquesta o la pensió de viduïtat del seu marit. Així, pel fet de ser perceptora d'una pensió SOVI se li aplica la disposició transitòria setena del Reial decret llei 1/1994, de 20 de juny, en virtut de la qual s'ha d'optar per una pensió o altra, incompatibles entre si.

Malgrat no apreciar cap actuació irregular, vam indicar a la interessada la legalitat vigent i els pronunciaments dels tribunals de justícia, confirmats per reiterada jurisprudència i pel Tribunal Constitucional, el qual declarà que l'esmentada incompatibilitat no és inconstitucional (Sentències núm. 103/84, de 12 de novembre de 1984 i, 121/84, de 12 de desembre de 1984, entre altres).

Lamentablement no vam poder prestar a la interessada l'ajuda que ens demanava en la seva carta i la resolució de l'INSS podia ser impugnada amb la corresponent reclamació prèvia davant la direcció provincial corresponent i en cas de ser-li desestimada, interposar demanda davant del Jutjat Social.

La incompatibilitat, però, és el resultat d'una modificació normativa que, d'acord amb allò que ha declarat el Tribunal Constitucional en les sentències esmentades, no vulnera la Constitució.

Per això, el Síndic no pot sinó advertir els poders públics d'aquestes situacions generades per la normativa aplicable, les quals deixen les vídues perceptores del SOVI amb una sola pensió, amb la qual, generalment, es fa difícil de subsistir.

5. Pensions de viduïtat

En les darreres modificacions de la seguretat social al nostre país no s'havia reformat, llevat de molt minses modificacions, la normativa de mort i supervivència, o més ben dit, les pensions per a les persones vídues.

La Llei 50/1998, de 30 de desembre, de mesures fiscals, administratives i d'ordre social, n'havia millorat el règim rebaixant de 22 a 15 anys el període mínim de cotització en el cas que el causant no estigués d'alta a la seguretat social, i així s'ampliaren els supòsits en què es pot causar dret a la pensió de viduïtat.

Han estat moltes les queixes relatives als requisits imposats, els quals impedeixen accedir a aquesta pensió. El vincle matrimonial encara vigent continua sent un obstacle per a les unions estables de fet, i el Síndic n'ha informat a bastament aquest Parlament.

Enguany hem continuat rebent queixes per uns motius i altres però, especialment, per la manca de protecció econòmica.

Cobrir la pèrdua d'ingressos amb motiu de la defunció de cònjuge és un fet que no s'ha produït de manera coherent amb les necessitats actuals de les persones vídues i d'acord amb allò que preveuen els articles 39, 41 i 50 de la Constitució Espanyola.

Un altre aspecte denunciat en múltiples queixes ha estat la pèrdua de la pensió, que es produeix, entre altres causes, per nou matrimoni. En cas de contreure nou matrimoni abans de complir 60 anys, s'extingeix la pensió, però es dóna una indemnització de 24 mensualitats de la pensió. Aquesta pèrdua de la pensió pel fet de contreure matrimoni ha estat modificada recentment, com explicarem més endavant.

Tot i això, com hem dit, la causa més estesa en les queixes d'enguany ha estat la minsa quantia de les prestacions, ja que la base reguladora de la pensió de viduïtat era del 45% de la pensió del causant.

L'acord per a la millora i el desplegament del sistema de protecció social, signat a Madrid el dia 9 d'abril de 2001 pel Govern, CCOO, CEOE i CEPYME, va promoure en el marc de les orientacions del Pacte de Toledo la millora de l'àmbit de l'acció protectora de les prestacions de mort i supervivència, en especial les de quantia més reduïda, tot amb l'objectiu d'incrementar el grau de solidaritat, principi bàsic del sistema de seguretat social.

Així, la Llei 24/2001, de 27 de desembre, de mesures fiscals, administratives i d'ordre social, modifica l'article 174.3 de la LGSS, pel que fa a la pensió de viduïtat, com també l'article 175, que amplia també els límits d'edat per percebre la d'orfenesa.

És, però, el Reial decret 1465/2001, de 27 de desembre, de modificació parcial del règim jurídic de les prestacions de mort i supervivència, el que regula els canvis més rellevants.

Així, s'ha incrementat la pensió de viduïtat, que passa a ser el 46% de la base reguladora del causant, si bé, quan hi ha determinats supòsits de menys ingressos i càrregues familiars per part del pensionista, el percentatge se situa en el 70%.

Moltes persones percebran l'any 2002 un augment de la base reguladora superior al 46% actual i que arribarà al 52%, en un període de set anys, en el cas que no es tinguin fills a càrrec.

Per percebre, però, el 70%, la pensió ha de constituir la principal o única font d'ingressos, que no poden superar els límits previstos per al reconeixement dels complements per mínims de les pensions contributives, la qual cosa restringeix la percepció de l'esmentat percentatge a les persones vídues que percebin les pensions de viduïtat mínimes com a font d'ingressos principal i que convisquin amb fills menors de 26 anys o majors incapacitats.

Pel que fa a l'extinció de la viduïtat, es modifica l'article 11 de l'Ordre de 13 de febrer de 1967, el qual preveia l'extinció de la pensió per nou matrimoni. Ara, podran mantenir la percepció de la pensió, encara que contreguin nou matrimoni, els pensionistes de viduïtat que siguin majors de 61 anys o menors, sempre que, en aquest darrer cas, tinguin reconeguda també una pensió d'incapacitat permanent absoluta o de gran invalidesa, o acreditin una minusvalidesa en grau igual o superior al 65%; que la pensió o pensions de viduïtat sigui la principal o única font de rendiments; i que el matrimoni tingui uns ingressos anuals que no superin dues vegades l'import del salari mínim interprofessional.

Tot i entendre que avancem positivament, aquestes modificacions no satisfaran les demandes del col·lectiu de vídues de l'Estat, però cal continuar avançant per adequar aquestes pensions a l'article 41 de la Constitució Espanyola.

6. PRESTACIONS PER MATERNITAT. PERÍODES DE DESCANS

La Llei 39/1999, de 5 de novembre, per promoure la conciliació de la vida familiar i laboral de les persones treballadores, seguint el principi rector de protecció a la família, modificà l'acció protectora de la seguretat social, transposà a la nostra legislació directives comunitàries sobre la maternitat i paternitat i creà una nova prestació, la de risc durant l'embaràs. Aquestes millores s'han vist desplegades enguany amb el Reial decret 1251/2001, de 16 de novembre, sobre prestacions de maternitat i risc durant l'embaràs, innovadores pel que fa al període de descans per maternitat, adopció i acolliment, tant preadoptiu com permanent, el qual pot gaudir-se en règim de jornada a temps parcial, i amb l'establiment de la compatibilitat del subsidi amb una activitat laboral. També s'estableix la possibilitat de gaudir d'aquest subsidi a partir de la data d'alta hospitalària dels nadons, un cop transcorregudes les sis setmanes posteriors al part.

En el casos de part prematur i quan el nadó ha d'estar hospitalitzat a continuació del part, la percepció del subsidi per maternitat es pot interrompre, a petició de pare o de la mare, segons qui sigui el beneficiari, una vegada completat el període de descans obligatori per a la mare de les esmentades sis setmanes posteriors al part, i es reprèn a partir de la data d'alta hospitalària del menor i pel període que resti per gaudir.

Així, podem destacar les queixes rebudes pel Síndic durant l'any 1996 d'un col·lectiu de mares de fills prematurs que reclamaven la modificació de la legislació laboral, que el Síndic abonà i traslladà al Defensor del Poble. Aquesta situació s'ha resolt enguany amb l'esmentada normativa.

En aquell moment, el Ministeri de Treball i Afers Socials ens comunicà el seu criteri advers a la modificació amb l'argument que, si es produïa, introduiria un factor d'incertesa respecte al temps de reincorporació

laboral definitiva de la mare i es dificultaria la substitució de la treballadora i, en definitiva, la seva inserció laboral (vegeu per totes la queixa núm. 790/96 i comentaris al BOPC núm. 153 de 21 de març de 1997, pàg. 11724)

Finalment s'ha acceptat allò que el Síndic indicà, que transcrivim literalment: «...a fi que la durada dels descans per maternitat, de 16 setmanes, es pogués distribuir de tal manera que, respectant les sis setmanes posteriors al part i mitjançant la presentació d'un certificat mèdic d'alta hospitalària de la mare, es pogués suspendre el permís de maternitat (és a dir la suspensió del contracte de treball), per reprendre'l un cop s'hagués donat l'alta hospitalària al fill nascut prematurament. Així, es protegiria més l'embaràs i el part, i es milloraria el descans puerperal d'acord amb allò que disposa el punt 4 de l'article 3 del Conveni 103 de l'OIT...»

Enguany hi ha hagut altres queixes en relació amb els esmentats períodes de descans i les prestacions per maternitat.

Tot i les modificacions introduïdes al text refós de la LGSS amb la Llei 24/2001, de 27 de desembre, de mesures fiscals, administratives i d'ordre social, pel que fa a la situació d'incapacitat temporal, maternitat i desocupació no s'ha adequat el permís de descans per maternitat a la protecció del fill, com a bé jurídic protegible, almenys pel que fa a tota mena de treballadors.

Les situacions protegides pel text refós de la LGSS són la maternitat, l'adopció i l'acolliment, d'acord amb allò que disposa l'article 48 de la Llei de l'Estatut dels treballadors, que equipara els treballadors afiliats a qualsevol règim del sistema de la seguretat social, però no els que són aliens a l'esmentat sistema o queden fora de l'àmbit d'aplicació de l'Estatut dels treballadors.

En principi, la titular del dret al descans per a la cura d'un fill del matrimoni és la mare, la qual queda facultada per optar de transferir aquest dret de forma parcial al pare, qui en tindrà la titularitat únicament en cas de mort de la mare. Per tant, independentment de la condició de treballadors per compte d'altri o per compte propi el dret a la prestació per maternitat tindrà els mateixos efectes i la mateixa protecció, tot i que el treballador autònom no sigui sotmès a la legislació laboral, llevat dels aspectes que el legislador disposi.

Això no obstant, el dret a aquest període de descans i la corresponent prestació han d'estar en funció de la previsió o no pel règim corresponent de previsió social de la prestació inherent a l'esmentat descans. En el cas de la queixa núm. 3671/01, entre altres, la causant del dret, la mare, exerceix la professió d'advocada i no estava lligada per cap relació laboral, ni afiliada a cap règim del sistema de seguretat social.

Per tant, malgrat que el pare era treballador per compte d'altri i afiliat a la seguretat social i volia gaudir del descans durant les quatre darreres setmanes de suspensió del contracte per causa de maternitat i percebre la prestació corresponent de la seguretat social, entenem que a la llum de l'article 48.4 de la Llei de l'Estatut dels treballadors, no en podia gaudir. La persona (mare) titular d'un dret, el pot cedir al pare, però com que a la mare no li és d'aplicació l'Estatut dels treballadors perquè exerceix liberalment la professió d'advocada, sense estar integrada a cap règim del sistema de seguretat social, no pot cedir ni transmetre al marit cap dret.

Malgrat que alguns jutjats socials i superiors de justícia han fet una interpretació àmplia de l'article 48.4 de l'esmentat estatut, considerant que qualsevol treball, en relació amb la finalitat de la norma, ha de facilitar la cura directa del nadó per algun dels seus progenitors, entenem que aquesta interpretació s'apartaria del principi de seguretat jurídica. Per això, la doctrina en aquest sentit va ser unificada per la sentència de la Sala quarta del Tribunal Suprem de data 28 de desembre de 2000, dictada en un recurs de cassació unificador que denega el dret del pare a gaudir del descans i de la prestació sol·licitada, ja que no és aplicable a la mare l'Estatut dels treballadors.

Tot i que l'interessat havia interposat recurs de cassació per unificació de doctrina i restava pendent de resoldre's, vam trametre la queixa al Defensor del Poble, expressant-li el nostre criteri. Malgrat que el Defensor té el cas en estudi, el Tribunal Suprem ha ratificat recentment el nostre criteri i el de la sentència indicada, amb la nova Sentència de la Sala quarta de 20 de novembre de 2001.

Queixa núm. 3671/01

Beneficiaris del subsidi per maternitat

L'interessat s'adreçà el Síndic queixant-se de no poder accedir a la prestació per maternitat durant el període de descans a què havia optat el cònjuge (causant de la prestació).

La cònjuge de l'interessat no tenia cap relació laboral, ni estava inclosa en cap dels règims del sistema de seguretat social, ja que exercia lliurement d'advocada i estava assegurada en una mutualitat d'advocats.

L'interessat és treballador per compte d'altri i cotitza a la seguretat social. Nascut el primer fill del matrimoni, volia seguir el període de descans cedit a la seva muller i percebre el subsidi de maternitat posterior a les sis setmanes després del part, el qual li fou denegat per l'INSS.

El Síndic, per raó de competència, va trametre la queixa al Defensor del Poble, advertint però que la causant no estava lligada per cap vincle laboral amb els règims del sistema de seguretat social i que estava pendent d'un recurs de cassació per unificació de doctrina davant de la Sala Social del Tribunal Suprem.

Recentment el Tribunal Suprem s'ha pronunciat ratificant la sentència del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya i del Jutjat Social que denegaven el dret a l'interessat.

7. Beneficis per als qui van patir presó i camps de concentració

Un any més el Síndic ha rebut queixes i s'ha preocupat pels ciutadans que van patir presó com a conseqüència de la Guerra de 1936-1939 i no van poder acollir-se als beneficis que atorgava la disposició addicional divuitena de la Llei 4/1990, de 29 de juny, amb motiu de no complir els requisits legals establerts.

Com s'indicava a l'Informe de l'any 2000 (vegeu BOPC núm. 165 de 27 de març de 2001, pàgines 118 i 119), el Síndic recomanà al Departament de la Presidència de la Generalitat d'ampliar els beneficis econòmics als ciutadans catalans que no es van poder acollir als beneficis estatals esmentats.

La recomanació s'acceptà i es dictà el Decret 288/2000, de 31 d'agost, que preveu ajudes a les persones que van patir privació de llibertat i els requisits que s'exigeixen per obtenir-los.

Les queixes rebudes foren per problemes motivats per l'exigència d'acreditar els fets amb proves admeses en dret, com acceptà el Departament de la Presidència confirmant així els criteris del Síndic (vegeu queixa núm. 2345/01).

També hem rebut queixes per l'exigència de determinats requisits, com el de veïnatge civil català, sobretot per a persones que resideixen a l'estranger, alguna de les quals qualificà de discriminatori aquest requisit, respecte al qual havia rebut informació verbal que, en cas de no estar empadronat a Catalunya, no es podia accedir als beneficis. Aquest error va ser esmenat pel Departament de la Presidència, el qual manifestà que l'exigència del veïnatge civil català no es pot considerar un requisit de caràcter discriminatori, ja que tracta d'evitar duplicitats en la percepció dels ajuts que provenen de fons públics en altres comunitats autònomes.

El veïnatge civil català ha de ser acreditat normalment, pel certificat d'empadronament de l'ajuntament respectiu.

De conformitat amb les disposicions contingudes en el títol preliminar del Codi civil, el fet que una persona resideixi a l'estranger no obsta per obtenir els beneficis del decret esmentat, sempre que conservi la nacionalitat espanyola i el darrer veïnatge civil sigui el català. Per acreditar aquesta circumstància, el Punt d'Atenció als Expresos demana, quant a la nacionalitat, que els sol·licitants aportin fotocòpia compulsada del passaport o un certificat del consolat respectiu conforme la persona interessada conserva la nacionalitat espanyola; pel que fa al veïnatge civil català, és suficient aportar el certificat del darrer empadronament en qualsevol dels municipis de Catalunya.

Recentment el Parlament de Catalunya ha aprovat la Llei 16/2001, de 29 de novembre, d'ampliació dels terminis de resolució del procediment i de presentació de sol·licituds concedits pel Decret 288/2000, 31 d'agost, la qual obre un nou termini de sis mesos des de la publicació d'aquesta llei per presentar les sol·licituds, juntament amb la documentació acreditativa dels requisits exigits.

En aquest sentit, el Parlament de Catalunya va aprovar l'esmentada llei per tal de donar satisfacció a un nombre més ampli de persones afectades per la repressió de les llibertats i que van patir presó com a conseqüència dels supòsits definits per la Llei 46/1977, de 15 d'octubre, d'amnistia. El nou termini de presentació de sol·licituds d'indemnització, a l'empara del Decret 288/2000, de 31 d'agost, que s'estableix a l'article 2 de la Llei 16/2001, de 29 de novembre, dóna cobertura als casos en què els possibles beneficiaris no van presentar la sol·licitud en el termini concedit pel Decret 288/2000, de 31 d'agost.

Aprovades les disposicions normatives escaients, ara cal que les sol·licituds es gestionin amb agilitat, tot dotant la unitat administrativa corresponent dels recursos humans necessaris, i que les indemnitzacions procedents es paguin sense més demora, per tal d'esmenar, en allò que sigui possible, aquest greuge històric.

Pel que fa als exclosos de les prestacions derivades de la protecció de contingències durant el servei militar, enguany hem de continuar recordant que els accidentats durant el servei militar abans de 1985 i que no van poder ingressar en el Cuerpo de Mutilados de Guerra por la Patria, continuen desprotegits de cobertura assistencial prestacional.

Queixa núm. 2345/01

Gestió de les indemnitzacions de la Generalitat als ciutadans que van patir privació de llibertat en establiments disciplinaris

L'interessat s'adreçà al Síndic exposant les dificultats per accedir als beneficis del Decret 288/2000, de 31 d'agost, als qui patiren captivitat en camps de concentració i altres establiments disciplinaris, per actes d'intencionalitat política, i que no podien obtenir de l'Administració competent la documentació registral.

Els afectats sol·licitaven l'actuació del Síndic per tal que incidís en la possibilitat de l'admissió de totes les proves acceptades en dret i que fossin reconegudes pel Departament de la Presidència.

El Síndic indicà als interessats que entén que el Decret català 288/2000, de 31 d'agost, no fa cap limitació dels documents acreditatius. Al contrari, quan indica que «les sol·licituds han d'anar acompanyades de la documentació següent: els documents acreditatius dels períodes de privació de llibertat efectiva» i que «la Mesa de valoració podrà demanar en qualsevol moment documentació complementària per a l'acreditació dels requisits establerts en el decret», cal entendre-hi admeses les proves documentals esmentades, com les actes de notorietat i d'informació testimonial per a perpètua memòria.

Això no obstant, vam admetre la queixa a tràmit i vam sol·licitar al Departament de la Presidència la ratificació del nostre parer.

Aquest Departament ratificà el criteri del Síndic i confirmà allò que ja s'havia indicat a l'interessat.

Així, se'ns indicà que és prou evident que la Generalitat de Catalunya és la primera interessada, tal com afirmen els motius formulats en el decret, d'oferir la màxima cobertura en el que es refereix a la regulació de les indemnitzacions. D'aquesta manera es van modificar i ampliar els àmbits de previsió a persones residents a Catalunya que, havent patit els supòsits regulats a la Llei 46/1977, de 15 d'octubre, d'amnistia, no pogueren acollir-se a la legislació de l'Estat, ampliant el temps d'estada mínima de privació de llibertat i incloent els camps de concentració i els batallons disciplinaris com a llocs on es va patir aquesta privació de llibertat i no exclusivament a les presons.

Seguint un criteri de no-discriminació, es valoren totes les proves presentades d'una forma global i individualitzada, tenint present cadascun dels documents.

Fins ara s'han admès no tan sols com a certificats acreditatius de la privació de llibertat els documents que emet el Ministeri de Defensa, mitjançant els arxius generals militars, sinó que també s'han previst com a vàlids documents com ara certificats emesos pels ajuntaments, documentació militar, targetes postals, certificats dels arxius municipals, sentències judicials, fulls de situacions militars, entre d'altres, sempre sota una anàlisi profunda de cada cas particular. Evidentment, no hi són vedades les actes de notorietat i d'informació testimonial per a perpètua memòria, sinó que, com la resta, s'estudien globalment amb la documentació restant i es valoraran positivament aquestes proves segons els criteris del jutge o el notari que en donin fe.

Per això, no apreciant cap irregularitat del Departament de la Presidència, vam donar per closes les nostres actuacions, ja que s'havien confirmat els criteris del Síndic, i, amb anterioritat, acceptat, millorat i ampliat les nostres recomanacions i els nostres suggeriments sobre els beneficis de l'esmentat decret.

SECCIÓ 7. SERVEIS SOCIALS

1. Introducció

En l'àmbit dels serveis socials el nombre total d'actuacions durant l'any 2001 ha estat de 147, de les quals 4 han estat actuacions d'ofici, i que, a efectes expositius, agrupem en tres apartats: gent gran, persones disminuïdes: psíquiques i físiques, i situacions de pobresa, tot i que determinades actuacions tenen punts de connexió amb més d'un.

Pel que fa a la gent gran, el contingut de les queixes rebudes durant l'any ens mena a insistir en la dificultat per obtenir plaça en residències i centres de dia de titularitat pública, i també la gestió i el procediment dels ajuts a la gent gran. En relació amb aquest ajuts, som coneixedors de les actuacions d'aquest Parlament i que el Departament de Benestar Social hi treballa, tal com ho assenyalàvem en l'apartat corresponent dins d'aquest epígraf de serveis socials. Esperem, doncs, veure'n aviat els resultats.

Pel que fa a les persones amb disminució psíquica i física, el Síndic ha pogut observar, com a conseqüència de les queixes rebudes, una mancança de serveis assistencials adaptats a les especificitats de les persones amb disminució associada a lesions posttraumàtiques. Aquestes queixes reflecteixen que actualment els serveis d'atenció especialitzada i els serveis residencials per a disminuïts tenen dificultats per integrar en el seu funcionament aquestes persones amb disminució associada a lesions traumàtiques, i adaptar els serveis que s'hi presten a les seves característiques. En aquest àmbit, hem de destacar les actuacions del Departament de Benestar Social, que, juntament amb el de Sanitat i Seguretat Social, treballa en el disseny i la implantació a mitjà termini de serveis assistencials adaptats a les persones amb disminució associada a lesions posttraumàtiques. Confiem que aquesta iniciativa permetrà prestar a aquestes persones l'assistència més adaptada possible a les seves especificitats.

El Síndic també ha d'exposar la seva preocupació per les conseqüències derivades de la supressió de la prestació social obligatòria, pel que fa als serveis que atenien les persones que complien aquesta prestació, serveis que cal mantenir.

D'altra banda, com assenyalem a la secció d'aquest Informe corresponent a l'àmbit tributari, s'ha rebut la resposta del Ministeri d'Hisenda a la recomanació que el Síndic va formular mitjançant el Defensor del Poble, en relació amb el règim d'exempcions previst per als discapacitats en la regulació de l'Impost sobre vehicles de tracció mecànica, del contingut de la qual es desprèn que s'ha acceptat la recomanació del Síndic.

Quant a les persones amb disminució, en tractem novament la situació, ara en relació amb les llistes d'espera en residències per a disminuïts psíquics, els ajuts per a l'adquisició i adaptació de vehicles –que van motivar un suggeriment al Departament de Benestar Social, que relatem més endavant– i la reserva de places d'aparcament. Com assenyalàvem en l'Informe del darrer any, tornem a insistir que, en el moment de la redacció del present Informe, no hem vist publicada la modificació del decret que regula aquesta matèria, per tal d'eliminar les diferències entre els drets dels conductors. Finalment també fem referència a la problemàtica del transport adaptat.

A l'últim apartat de la secció de serveis socials, fem referència a les queixes el contingut de les quals reflecteix les situacions de necessitat que pateixen els ciutadans a conseqüència dels escassos recursos econòmics.

En l'Informe corresponent a l'any 2000, en l'apartat de seguiment d'actuacions d'anys anteriors d'aquesta mateixa secció (pàg. 131 del BOPC núm. 165, de 27 de març de 2001), fèiem referència a la queixa núm. 2059/99, en què havíem suggerit al Departament de Benestar Social la possibilitat de modificar la normativa reguladora de la renda mínima d'inserció, de manera que els ingressos dels fills de preceptors d'aquesta prestació i menors de 25 anys no computessin als efectes de determinar el dret a percebre aquesta prestació. El Departament de Benestar Social ens va indicar que valoraria aquesta possibilitat en cas que es decidís modificar la normativa esmentada. Amb l'aprovació del Decret 316/2001, de 20 de novembre, pel qual es modifica el Decret 306/1998, d'1 de desembre, de desplegament de la

Llei 10/1997, de 3 de juliol, de la renda mínima d'inserció, hem pogut constatar que el nostre suggeriment ha estat acceptat.

2. Serveis socials: les mateixes problemàtiques

2.1. Gent gran

Durant aquests anys hem pogut veure que un dels canvis estructurals més importants és l'envelliment de la societat. El progressiu envelliment de la població comporta una creixent necessitat de serveis socials d'atenció a la gent gran.

Som conscients que a Catalunya la xarxa de serveis socials destinats a la gent gran ha crescut considerablement, tant en capacitat com en diversitat de l'oferta. Hem constatat els esforços de les administracions implicades, que es tradueixen en avenços comprovables en la prestació de serveis a la gent gran; però també veiem la necessitat de pal·liar-ne les mancances encara existents.

L'assistència pública als ciutadans durant la vellesa constitueix un dels problemes principals –sobretot de tipus pressupostari– a què s'han d'enfrontar els poders públics.

En capítols precedents d'aquest Informe, particularment en Sanitat i en Pensions, hem fet referència a aquests reptes. Les llistes d'espera per a intervencions quirúrgiques que en determinades patologies afecten majoritàriament, encara que no exclusivament, gent gran, com ara per implantar pròtesi de maluc o pròtesi de cadera, o l'operació de cataractes; l'atenció domiciliària a persones grans que viuen soles i a malalts amb demències i terminals, circumstàncies sovint associades a l'edat, en són alguns casos. La suficiència de les pensions en la tercera edat, amb importants mancances en els règims d'autònoms, SOVI i davant la contingència de viduïtat, són alguns dels envits que, també en relació amb la gent gran, encara no tenen una resposta satisfactòria. La gestió i el pagament de les indemnitzacions a les persones, a hores d'ara ja grans i algunes molt grans, que van patir presó o camp de concentració amb motiu de la Guerra Civil, són un altre aspecte que ja hem comentat en el capítol precedent.

Hem de tornar a insistir, com en informes anteriors, que creiem que cal aplicar tots els recursos possibles perquè la persona gran continuï en el seu domicili i, a més, potenciar aquesta opció, ja que el domicili propi és l'entorn més natural i el que proporciona més elements d'identitat, intimitat i impedeix que es trenquin les relacions amb la xarxa de suport: família, amics, veïns i comunitat.

Per això entenem que les administracions competents han de fer esforços encaminats a potenciar els recursos en el servei d'ajut a domicili –per a persones que viuen soles i per a les que ho fan en família–, i que aquests ajuts s'atorguin i prestin de forma àgil i ràpida, perquè si triguen molt a concedir-se són inútils.

Els ciutadans han tornat a formular queixes en relació amb la gestió dels diferents programes d'atenció a la gent gran. Aquestes queixes revelen que la normativa reguladora del procediment d'accés als serveis socials i programes d'atenció a la gent gran és dispersa i genera confusió als ciutadans sobre els passos a seguir en cada cas i a qui adreçar-se. Entenem que s'hauria de fer un esforç per unificar aquesta normativa i crear un canal únic d'informació als usuaris, ja que sovint la manca d'informació o el fet de no saber on obtenir-la ja és una forma de desatenció.

El Síndic és coneixedor de les actuacions del Parlament en aquesta problemàtica: Proposició no de llei sobre la refosa de les diferents normes reglamentàries de regulació dels procediments d'accés als serveis socials i als programes d'atenció de la gent gran, gestionats per l'Institut Català d'Assistència i Serveis Socials (en endavant ICASS), Moció 87/VI del Parlament de Catalunya, sobre les prestacions dels serveis socials, i Resolució 731/VI, sobre la unificació de normes reglamentàries de regulació del procediment d'accés als serveis socials i als programes d'atenció de la gent gran gestionats per l'ICASS.

El Síndic continua rebent queixes relatives a la gestió dels ajuts de suport a les famílies amb una persona gran discapacitada (vegeu queixa núm. 3796/00).

En l'Informe de l'any 2000 (vegeu pàg. 126, del BOPC núm. 166, de 27 de març de 2001), a conseqüència d'una queixa relativa a la gestió d'aquests ajuts, el Síndic ja va formular al Departament de Benestar Social dues consideracions de caràcter general sobre la gestió d'aquest programa i la normativa que el regula (Decret 254/1992, de 26 d'octubre, de creació del programa de suport a les famílies amb una persona gran discapacitada, Ordre de 26 de gener de 1999, que el desplega, i Ordre de 6 de març de 2000, de convocatòria, entre d'altres, d'aquest ajuts), que, donem aquí per reproduïdes.

Tot i que, com hem dit, els serveis d'atenció domiciliària són els puntals bàsics per facilitar l'atenció a la llar i en l'entorn on ha viscut la persona gran, no podem ignorar la necessitat de disposar de places a residències per atendre les situacions a les quals els altres serveis no poden donar una resposta adequada.

L'any 2001 el Síndic també ha rebut queixes relacionades amb la gestió d'ajudes de suport a l'acolliment residencial (Decret 288/1992, de 26 d'octubre i Ordre de 22 de desembre de 1992, en relació amb l'execució del Programa d'ajuts de suport a l'acolliment residencial).

A conseqüència d'una queixa relativa als ajuts de suport a l'acolliment residencial (vegeu queixa núm. 998/00), el Síndic va formular al Departament de Benestar Social una recomanació per tal que es modifiqués l'Ordre de 22 de desembre de 1992, de desplegament del Decret 288/1992, de 26 d'octubre, de creació del programa d'ajuts de suport a l'acolliment residencial per a gent gran, per tal que les futures convocatòries públiques d'aquests ajuts s'adaptin, quant a la data d'abonament, al que s'hi disposi.

La recomanació del Síndic és motivada perquè en la convocatòria pública per a la concessió d'ajuts a les persones naturals per a programes del Departament de

Benestar Social en matèria de serveis socials corresponent a l'any 2000, publicada en el DOGC de 14 de març (Ordre de 6 de març del 2000), es preveu que l'abonament dels ajuts es farà amb efecte de la data de la proposta de la resolució administrativa de concessió, mentre que a l'Ordre de 22 de desembre de 1992, de desplegament del Decret 288/1992, de 26 d'octubre, de creació del programa d'ajuts de suport a l'acolliment residencial per gent gran, es preveu que aquest abonament es farà des de la data de sol·licitud de l'interessat.

Malgrat que l'Ordre de 6 de març de 2000 és una norma posterior del mateix rang normatiu que la de 22 de desembre de 1992 –i per tant, aquesta s'ha d'entendre tàcitament modificada–, el Síndic considera que, per seguretat jurídica, convindria modificar expressament l'Ordre de 22 de desembre de 1992 i aclarir la data d'abonament dels ajuts, ja que aquesta ordre té una perdurabilitat en el temps que no tenen les convocatòries anuals.

El Departament de Benestar Social es va comprometre a revisar la normativa d'aquest programa d'ajuts, amb la finalitat de modificar-la i adaptar-la, si esqueia, a les necessitats actuals.

En el moment de finalitzar la redacció d'aquest Informe no s'havia vist publicada encara la norma de modificació.

El Síndic va tornar a insistir sobre aquest assumpte davant el Departament esmentat i aquest va informar que s'havia posat en marxa l'elaboració d'un llibre blanc sobre la gent gran amb dependència i que aquest projecte es completava amb la preparació d'un altre llibre blanc sobre la gent activa. El Departament assenyalava que un dels fruits d'aquests treballs seria donar contingut a mesures legislatives i accions de govern en aquest àmbit.

El Síndic creu positives aquestes iniciatives i espera que, aplicades com més aviat millor, es tradueixin en la millora de l'atenció a la gent gran per pal·liar-ne les mancances existents.

D'altra banda també hem de dir una vegada més que del contingut de les queixes rebudes en relació amb la gent gran, se'n desprèn el dèficit de places residencials (vegeu queixes núm. 1186/00 i 3202/00).

Malgrat que hem d'insistir en el fet que cal aplicar tots els recursos possibles perquè la persona gran continuï a casa, no podem ignorar la necessitat de disposar de places a residències per atendre els casos en què els altres serveis no poden donar la resposta adequada i és necessari l'ingrés de la persona gran. En conseqüència, hem de reclamar un esforç de l'Administració per dotar noves places residencials i enfrontar-se a aquesta necessitat, que és de preveure que creixerà cada cop més.

En l'apartat 2.3 ens referim a què una part considerable de les persones que viuen en situacions de pobresa, són persones grans, pensionistes d'un o d'un altre règim. En el capítol precedent, dedicat a les pensions, també hem fet algun apunt. Això suposa l'incompliment de les disposicions de l'article 50 de la Constitució.

Queixa núm. 3796/00

Endarreriment en la tramitació d'una sol·licitud d'un ajut de suport a les famílies amb persones grans discapacitades

El 6 d'abril de 2000 el senyor X va presentar davant l'Institut Català d'Assistència i Serveis Socials la sollicitud d'ajut de suport a les famílies amb persones grans discapacitades. El dia 13 de setembre de 2000 va presentar la documentació requerida per l'Administració, i el mes de novembre no n'havia tingut resposta.

El Departament de Benestar Social va informar a aquesta Institució que l'ajut sol·licitat per la interessada li havia estat concedit el dia 26 d'abril de 2001.

Vista la resposta del Departament, el Síndic va donar per acabades les seves actuacions en aquest assumpte.

Queixa núm. 998/00

Denegació d'una sol·licitud d'ajut de suport a l'acolliment residencial per a gent gran

El Síndic va rebre un escrit del senyor X en el qual manifestava el seu desacord amb el Departament de Benestar Social, que li havia denegat l'ajut econòmic per l'acolliment residencial de la seva mare.

Admesa la queixa a tràmit, vam sol·licitar un informe al Departament de Benestar Social.

Segons la informació rebuda, d'acord amb la normativa vigent, l'ajut que reclamava el promotor s'abona una vegada reconegut en la data de la proposta de resolució de concessió i no pas des de la data de sol·licitud de l'interessat, per la qual cosa, havent mort la mare de l'interessat abans de l'esmentada proposta de resolució, no es complien els requisits de la convocatòria d' ajuts.

Al marge de les consideracions relatades a l'apartat temàtic en què s'insereix aquesta queixa, el Síndic va adreçar-se al Departament de Benestar Social indicant-li que en aquest cas no apreciava cap actuació irregular de l'Administració.

Queixa núm. 1186/00

Manca de recursos econòmics per pagar una residència de gent gran

L'administradora i la directora d'un centre geriàtric privat exposaren al Síndic, l'abril de 2000, la situació en què es trobava una interna de la residència, la qual no podia pagar les mensualitats. Aquesta situació s'havia exposat tant als serveis socials de Terrassa, municipi d'empadronament de la interessada, com als de Castellar del Vallès, on radica la residència, però encara no s'hi havia trobat solució.

El Síndic sol·licità informe al Departament de Benestar Social, que en la seva resposta va indicar que la interessada s'hauria de presentar als serveis socials d'atenció primària de Castellar del Vallès per sol·licitar, si ho desitjava, una plaça del programa d'acolliment residencial

de l'Institut Català d'Assistència i Serveis Socials, sol·licitud que tindria caràcter preferent, atès l'estat de possible desemparament de la interessada.

El Síndic es va adreçar novament al Departament de Benestar Social, informant-lo que un cop comunicat el contingut del seu escrit a les promotores, aquestes havien indicat que la interessada ja havia presentat (el 8 de març de 2000) la sol·licitud als serveis socials de Terrassa.

En conseqüència, el Síndic va suggerir que el Departament de Benestar Social atengués amb caràcter urgent la sol·licitud, donada la urgència del cas i el seu possible estat de desemparament.

El Departament va informar el Síndic que, un cop completada la documentació de l'expedient que s'havia requerit a la interessada i que aquesta només havia aportat parcialment, finalment, el 28 de novembre de 2000, la interessada havia estat ingressada a un centre geriàtric.

El Síndic va concloure que el seu suggeriment havia estat acceptat.

Queixa núm. 3202/00

Petició d'ingrés en una residència de gent gran

El senyor X va presentar una queixa al Síndic atès que havia sol·licitat d'ingressar en una residència assistida el 18 d'abril del 2000 i no havia rebut resposta.

El promotor de la queixa, solter i sense fills, manifestava la seva preocupació ja que no disposava de recursos per atendre les despeses d'una residència privada i no tenia cap familiar ni ningú que tingués cura d'ell.

El Síndic demanà informació al Departament de Benestar Social sobre la tramitació d'aquesta sol·licitud.

El Departament va indicar que la sol·licitud s'havia valorat de perfil adequat a l'ingrés. Com que no s'informava de l'ingrés efectiu a la residència i calia entendre que l'interessat es trobava en llista d'espera, el Síndic va insistir al Departament de Benestar Social perquè adoptés les mesures oportunes per fer efectiu l'ingrés al més aviat possible.

Finalment se'ns va informar que el senyor X havia ingressat a la residència l'1 de juliol de 2001. El 10 de setembre de 2001 es va produir la defunció del promotor de la queixa.

2.2. Persones disminuïdes: psíquiques i físiques

En primer lloc cal deixar constància de la millora observada en l'atenció en les persones amb disminució. Aquests darrers anys s'han fet molts esforços adreçats a aquest sector: el que s'ha assolit aquests anys, tant com el canvi operat en la sensibilització de la societat vers aquest col·lectiu, és innegable i estimulant.

Amb tot, les queixes que el Síndic ha rebut durant aquest exercici permeten comprovar que persisteixen els problemes denunciats en informes anteriors. Hem inclòs en aquest apartat diverses actuacions del Síndic referents als problemes que afecten els disminuïts, que justifiquen un bon nombre de queixes.

El Síndic durant l'any 2001 ha atès reclamacions per manca de places per a persones amb disminució psíquica (vegeu queixa núm. 376/01) i ha continuat la tramitació de les presentades durant l'any 2000 (vegeu Seguiment de la queixa núm. 785/00). En la tramitació d'aquestes queixes, la resposta del Departament de Benestar Social indicava que, juntament amb el de Sanitat i Seguretat Social, s'havia endegat un treball intensiu per dissenyar i aplicar un pla de creació de places residencials per a persones disminuïdes físiques i psíquiques.

El Síndic es va dirigir novament al Departament reproduint una vegada més les consideracions que tot seguit assenyalem, per tal que adopti les mesures necessàries amb la major celeritat.

En aquest sentit, el Síndic va expressar la preocupació per les situacions en què el dèficit de places residencials per a disminuïts psíquics obliga els familiars a suportar durant períodes a vegades molt llargs situacions difícilment sostenibles i que requereixen una atenció immediata.

Entenem que el sistema públic de serveis socials hauria de ser capaç de donar una resposta raonablement immediata als casos que el mateix sistema qualifica d'urgents i prioritaris.

La resposta en aquest sentit esdevé imprescindible en el marc d'un Estat que es proclama social i que s'ha dotat d'un sistema de serveis socials que defineix com a àrea d'actuació prioritària la promoció i l'atenció de les persones amb disminució.

També enguany, el Síndic, arran d'una queixa presentada davant la Institució, (vegeu queixa núm. 2966/00), en la qual un ciutadà manifestava el seu desacord amb la resolució de l'ICASS que li denegava l'ajuda per a l'adquisició i adaptació del vehicle, perquè en aquesta resolució només s'havia tingut en compte els ingressos de la unitat econòmica de convivència, sense haver-se valorat altres circumstàncies, va fer un suggeriment al Departament de Benestar Social.

El Decret 24/1998, de 4 de febrer, pel qual es regula el Programa d'ajudes d'atenció social a persones amb disminució, preveu que en la concessió d'aquestes ajudes s'han de tenir en compte les circumstàncies personals, socials i econòmiques.

Contràriament al que preveu el Decret 24/1998, el Síndic va constatar que, a l'article 32 de l'Ordre de 6 de març de 2000, només es tenen en compte, com a criteris de valoració per a la concessió d'ajudes, les circumstàncies econòmiques dels beneficiaris detallades a l'annex 2, és a dir, els ingressos econòmics.

Vam suggerir, doncs, al Departament de Benestar Social que les futures convocatòries públiques d'aquests ajuts no limitin aquests criteris de valoració a les circumstàncies econòmiques, sinó que incloguin també les personals i socials.

Rebut l'informe del Departament en resposta al suggeriment, se'ns indicava que, malgrat que la convocatòria actualment vigent fa referència a circumstàncies econòmiques (article 29 de l'Ordre de 31 de gener de 2001), l'annex 4, al qual remet, fa referència també a les circumstàncies socials i personals. D'altra banda, el Departament indicava que també que havia previst que en properes convocatòries sigui el mateix articulat de l'ordre que la regula el que reculli els tres criteris de valoració –factors econòmics, socials i personals– i que, a la pràctica, ja s'apliquen aquests tres criteris per valorar les sol·licituds.

D'acord amb això, el Síndic va considerar acceptat el seu suggeriment.

D'altra banda, també es va acceptar el suggeriment de clarificar la normativa reguladora de les convocatòries d'ajuts per adquirir un vehicle adaptat en relació amb la data de justificació de la despesa, tot i que no es va acceptar el suggeriment de revisió de la denegació d'un ajut concret (vegeu Seguiment de la queixa núm. 3354/99).

Pel que fa a les persones amb disminució física, destaquem les queixes rebudes en relació amb el compliment de la normativa sobre l'ús de les targetes d'aparcament per a minusvàlids (vegeu queixa núm. 373/01).

Pel que fa a aquesta qüestió, reiterem les consideracions fetes a l'Informe del 2000 (vegeu pàg. 122, BOPC núm. 165, de 27 de març 2001), i recordem que en el moment de tancar la redacció d'aquest Informe no s'ha modificat la normativa del decret que regula aquesta matèria i que el Departament de Benestar Social va informar-nos que preparava, per tal d'eliminar les diferències entre els drets dels conductors i dels no conductors.

Un altre problema que afecta les persones amb disminució, i que hem pogut copsar a conseqüència de les queixes rebudes, fa referència al transport adaptat a les persones amb mobilitat reduïda, persones adultes o nens amb disminució psíquica i discapacitats físiques afegides que no poden optar pel transport públic habitual, per traslladar-se diàriament a uns centres determinats. Tot i que en aquest àmbit s'han fet progressos (vegeu Seguiment de la queixa núm. 1899/97) entenem que s'ha de fer un esforç de col·laboració de totes les administracions implicades, per tal que tothom pugui gaudir d'aquest servei. Ho assenyalàvem ja en el nostre darrer Informe.

De conformitat amb la normativa vigent en matèria de serveis socials, el servei de transport adaptat forma part de la xarxa bàsica de serveis socials de responsabilitat pública i correspon als ajuntaments de més de 50.000 habitants prestar-lo i gestionar-lo. En el cas de municipis de menys de 50.000 habitants, la competència és de la Generalitat, que l'exerceix a través del Departament de Benestar Social, llevat que el consell comarcal corresponent l'hagi assumit voluntàriament. Aquesta darrera circumstància està en funció dels convenis subscrits amb l'esmentat Departament, la qual cosa dibuixa un escenari d'una certa provisionalitat i precarietat.

En aquest sentit, som plenament conscients –i així ho acrediten les queixes que arriben a la nostra Institució que aquest servei no arriba de forma generalitzada a totes les persones que el necessiten.

D'altra banda, el fet que la cobertura actual de serveis de transport assistit no arribi a totes les persones que en tenen necessitat i que no sempre disposen de recursos alternatius incideix en la prestació d'altres serveis socials, que comporten el trasllat diari de l'usuari.

El Síndic va continuar la tramitació de queixes d'exercicis anteriors en relació amb l'obligatorietat de disposar de servei de taxi adaptat (vegeu Seguiment de la queixa núm. 765/00).

D'altra banda, a conseqüència d'una queixa plantejada (vegeu queixa núm. 1268/00), vam formular al Departament de Benestar Social algunes consideracions, que tot seguit apuntem, en relació amb la prestació del servei de transport adaptat per als usuaris de serveis que fan desplaçaments diaris.

El Síndic manifestà al Departament que entén que per a un bon funcionament d'aquests serveis cal poder disposar d'un servei de transport –que la família no sempre està en condicions de proporcionar– entre el centre i el domicili i que aquest transport sigui adaptat, quan les limitacions de mobilitat de la persona ho requereixin.

En la línia d'aquesta reflexió, entenem que cal esmerçar els esforços necessaris per poder incorporar el transport adaptat com a servei que es presti de forma generalitzada des del sistema públic de serveis socials. El Departament de Benestar Social va respondre a les consideracions del Síndic informant-lo que estudiava la viabilitat de generalitzar aquest servei a tots els usuaris, juntament amb l'Associació Catalana de Municipis i la Federació de Municipis de Catalunya.

D'altra banda, som coneixedors que, d'acord amb les resolucions 228/VI, 472/VI, i 487/VI del Parlament de Catalunya, s'ha constituït una comissió específica formada per tècnics experts dels departaments implicats per estudiar les necessitats d'aquest transport a tot el territori de Catalunya, i també que en el si del Consell per a la Promoció de l'Accessibilitat i la Supressió de Barreres Arquitectòniques s'estudia el finançament d'aquest transport, tenint en compte les competències de les diferents administracions en matèria de transport adaptat.

En el moment de redactar aquest Informe desconeixíem el resultat d'aquests estudis, per això demanàrem informació al Departament sobre la viabilitat actual d'incorporar el transport adaptat com a servei social en la línia que suggerim.

Queixa núm. 376/01

Impossibilitat d'ingrés d'una persona amb disminució psíquica i trastorns de conducta

La senyora X va adreçar-se a la nostra Institució en relació amb la sol·licitud que havia presentat al Servei d'Atenció a Disminuïts, de l'Institut Català d'Assistència i Serveis Socials, el 20 de novembre de 2000. Quan

presentà la queixa –7 de febrer de 2001– l'ingrés no s'havia produït.

La promotora manifestava que la situació havia esdevingut insostenible per l'empitjorament sofert pel seu fill. El fill està afectat de disminució per retard mental sever i trastorn cognitiu de demència, amb un grau de disminució del 87%, i supera el barem establert per determinar la necessitat d'assistència de tercera persona.

La resposta del Departament de Benestar Social a la petició del Síndic indicava que la sol·licitud s'havia valorat de perfil d'ingrés prioritari, si bé restava en llista d'espera per manca de places disponibles.

El Síndic va fer al Departament les consideracions, que consten a part en aquesta secció, en el sentit que el sistema públic de serveis socials hauria de ser capaç de donar resposta raonablement immediata als casos que el mateix sistema qualifica d'urgents. Amb això donà per acabada la intervenció en aquest assumpte.

Restem pendents, però, que ens informin quan tingui lloc l'ingrés efectiu d'aquesta persona.

Seguiment de la queixa núm. 785/00

(pàg. 125 del BOPC núm. 165, de 27 de març de 2001)

L'ingrés d'una persona amb disminució psíquica i trastorns de conducta

A principis de març de l'any 2000, la senyora X va adreçar-se a la nostra Institució per exposar que havia sol·licitat l'ingrés d'un seu fill en un centre residencial adequat al perfil de la seva malaltia i, atès que no havia obtingut resposta, va presentar una queixa al Síndic.

El fill, afectat d'una disminució psíquica del 96%, en els darrers mesos havia començat a presentar crisis de conducta agressiva que havien forçat a ingressar-lo dues vegades en un hospital, crisis que impedien que la família pogués atendre'l correctament.

El Departament de Benestar Social va informar-nos que la valoració que s'havia fet determinava que el fill de la promotora necessitava l'ingrés en una residència per a disminuïts psíquics amb retard mental mitjà i trastorns psiquiàtrics greus i que en aquell moment no hi havia cap plaça disponible en centres d'aquesta tipologia.

La darrera informació obtinguda sobre aquest cas, el 27 d'agost de 2001, era que aquesta sol·licitud s'havia valorat com de perfil d'ingrés prioritari, si bé en llista d'espera per manca de places. El Departament informà d'haver iniciat un pla de creació de places residencials per a persones disminuïdes físiques i psíquiques que també inclou trastorns de conducta, i que preveia que aquest pla fos operatiu l'any 2002. Amb això el Síndic va donar per acabada la seva actuació en aquest assumpte.

Queixa núm. 2966/00

Denegació de l'ajut per adquirir i adaptar un vehicle

El senyor X s'adreçà al Síndic manifestant el seu desacord amb la resolució de l'Institut Català d'Assistència i Serveis Socials, que li denegava l'ajuda per a l'adquisició i adaptació d'un vehicle, perquè en aquesta resolució només s'havien tingut en compte els ingressos de la unitat econòmica de convivència, sense valorar altres circumstàncies.

Val a dir que dues persones que formen part de la unitat familiar –el promotor i el seu fill– tenen la condició de persones minusvàlides. D'altra banda, la muller de l'interessat té reconeguda per l'Institut Nacional de la Seguretat Social la invalidesa permanent en grau d'incapacitat absoluta per a tota mena de treball.

El promotor considerava que l'ICASS no hauria d'haver valorat només els ingressos familiars sinó també les despeses (despeses de la llar, medicaments, col·legi del fill) i les circumstàncies personals i socials.

El Síndic demanà informació al Departament de Benestar Social. Analitzada la resposta i la normativa vigent, el Síndic va exposar a l'autor de la queixa les seves consideracions que s'han relatat; pel que fa al seu cas, el Síndic va constatar que els ingressos de l'interessat superaven amb escreix el màxim establert en la normativa, per la qual cosa mancava un requisit essencial de la convocatòria i en conseqüència se li havia denegat l'ajut.

Amb tot això el Síndic va donar per acabada l'actuació en aquest assumpte.

Seguiment de la queixa núm. 3354/99

(pàg. 128 del BOPC núm. 165, de 27 de març de 2001)

Denegació d'un ajut per adquirir un vehicle adaptat i per a ancoratges

En l'Informe de l'any 2000 incloíem una queixa que un ciutadà havia formulat al Síndic perquè l'ICASS li havia denegat l'ajut sol·licitat per adquirir un vehicle adaptat i ancoratges, tot i que inicialment li havien estimat la sol·licitud perquè complia tots els requisits.

La denegació es fonamentava en el fet que les factures presentades corresponien a l'exercici anterior al de la convocatòria de l'ajut, i el Departament de Benestar Social entenia que només es podien subvencionar els vehicles i ancoratges adquirits el mateix any de la convocatòria.

El Síndic va considerar que no es podia exigir aquest requisit llevat que la norma reguladora de la convocatòria dels ajuts ho establís expressament així. El Síndic va suggerir al Departament de Benestar Social que revisés l'expedient d'aquest ciutadà i li concedís els ajuts sol·licitats i que, en futures convocatòries, especifiqués el període en què cal executar l'activitat subvencionada.

En resposta als suggeriments del Síndic, el Departament respongué que no acceptava el suggeriment en el

sentit de concedir l'ajut a l'interessat, perquè considerava que no complia les condicions de la convocatòria.

En relació amb el segon suggeriment, sobre la conveniència de modificar la normativa reguladora de les convocatòries d'aquests ajuts, el Síndic entenia que havia estat acceptat, ja que, tal com indicava el Departament en el seu escrit, les bases per a la concessió d'ajuts a persones naturals per a programes del Departament de Benestar Social en matèria de serveis socials preveien –a partir de l'any 2000 i, per tant, amb posterioritat a què el Síndic formulés el seu suggeriment– que els justificants dels pagaments han de correspondre al mateix exercici de la convocatòria.

Amb això, el Síndic va donar per acabada la seva actuació en aquest assumpte.

Queixa núm. 373/01

Denegació d'una reserva d'aparcament per a persones amb disminució

El senyor X va formular una queixa al Síndic de Greuges per la denegació d'una reserva de plaça d'aparcament per a persones amb disminució per part de l'Ajuntament de Barcelona.

L'interessat havia sol·licitat la reserva de plaça per poder acompanyar a l'escola la seva filla de dotze anys, que pateix una disminució del 75%, supera el barem de mobilitat; el carrer on viuen té un sol carril per als vehicles, la qual cosa dificulta la recollida.

El Síndic va indicar a l'interessat que aquesta denegació s'emparava en l'ordenança de circulació de vianants i de vehicles de l'Ajuntament de Barcelona, que estableix que per tenir dret a una reserva d'estacionament per a minusvàlid el titular ha de ser conductor del vehicle.

Aquest requisit ve establert, al seu torn, pel Decret 204/1999, de 27 de juliol, que regula la targeta d'aparcament per a persones amb disminució i mobilitat reduïda i, per aquesta raó, el Síndic va assenyalar que tant la decisió de l'Ajuntament com l'ordenança que la fonamenta s'ajusten a la normativa vigent.

Tot i això, el Síndic també va fer avinent a l'interessat que, arran d'una queixa formulada per una entitat, el Departament de Benestar Social va informar que preparava una proposta de modificació del decret que regula aquesta matèria, amb la finalitat d'eliminar les diferències entre els drets dels conductors i dels no conductors amb mobilitat reduïda.

Per aquesta raó, i atès el termini transcorregut des que el Departament havia anunciat aquesta modificació i el fet que el Síndic no tenia coneixement que hagués estat publicada, va indicar a l'interessat que demanava al Departament de Benestar Social nova informació sobre l'estat de la proposta de modificació del Decret 204/99, ja esmentat.

El Departament de Benestar Social assenyalà que, efectivament, la proposta de modificació estava llesta i pendent de negociació amb les entitats municipals competents en l'adjudicació de reserves d'aparcament.

Conseqüentment, el Síndic va donar per finalitzada la seva intervenció.

Seguiment de la queixa 1899/97

(pàg. 185 del BOPC núm. 34, de 24 de març de 2000)

Transport interurbà: mesures d'accessibilitat

En l'Informe corresponent a l'any 1999 vam fer referència a aquesta actuació i vam reflectir les diferents actuacions de les administracions competents per tal que es garantís el dret a la mobilitat de les persones amb disminució. Aquí les donem per reproduïdes.

Estudiada la informació rebuda del Departament de Política Territorial i Obres Públiques, se'n desprèn que, per primer cop, preveu els serveis de transport en autobús prestats en règim de concessió per empreses privades en el seu àmbit de determinacions.

El Síndic va donar per acabada la seva actuació en aquest assumpte.

Seguiment de la queixa núm. 765/00

(pàg. 129 del BOPC núm. 165, de 27 de març de 2001)

RECOMANACIÓ sobre l'obligatorietat de disposar de servei de taxi adaptat a persones amb mobilitat reduïda

A conseqüència de la queixa formulada pel senyor X en relació amb la manca de resposta de l'Ajuntament de Tarragona a la seva sol·licitud de llicència per conduir un taxi adaptat, el Síndic va fer una recomanació a l'esmentat Ajuntament per tal que donés compliment a l'article 12, de la Llei 20/1991, de 25 de novembre, de promoció d'accessibilitat i supressió de barreres arquitectòniques, que estableix que en les poblacions que per reglament es determini, hi ha d'haver almenys un vehicle especial o taxi condicionat que atengui les necessitats de desplaçament de persones amb mobilitat reduïda; el Decret 135/1995, de 24 de març, que desplega aquesta previsió, estableix que en tots els municipis capital de comarca hi ha d'haver almenys un vehicle o taxi adaptat.

En el moment de la redacció d'aquest Informe no hem rebut, encara, resposta de l'Ajuntament de Tarragona.

Queixa núm. 1268/00

Manca de transport adaptat

El senyor X va formular una queixa davant la Institució, manifestant que la seva filla, diagnosticada de deficiència mental profunda i amb un grau de disminució d'un 96% i que assisteix a un centre de dia de Granollers, no rep servei de transport des de casa seva al centre de Santa Maria de Palautordera i viceversa.

La informació facilitada pel Consell Comarcal del Vallès Oriental a petició del Síndic indicava que, malgrat tenir la competència sobre transport adaptat per a dis

minuïts segons preveu la normativa vigent, no hi havia habilitada cap partida pressupostària per poder-la exercir, tot i que el Consell havia fet gestions davant l'Institut Català d'Assistència i Serveis Socials per atendre aquestes necessitats de transport amb la dotació corresponent.

Vam demanar informe al Departament de Benestar Social, el qual comunicà haver incrementat en un 26% l'aportació econòmica global de la Generalitat al finançament dels serveis socials de la comarca, malgrat que no s'especificava cap partida econòmica concreta en el conveni marc signat entre la Generalitat i aquest Consell Comarcal per atendre la despesa del transport adaptat.

També s'indicava que oportunament la Generalitat havia dotat aquest Consell d'una furgoneta adaptada, per la qual cosa el considerava dotat de l'instrument adequat al transport adaptat. A banda d'aquest fet, el Departament indicava que aquest Consell Comarcal podia sol·licitar cada any una subvenció per adquirir i adaptar furgonetes, mitjançant la convocatòria de supressió de barreres arquitectòniques i adquisició de mitjans de transport.

El Síndic es va adreçar al Consell Comarcal indicant-li, a més de les consideracions que figuren en l'apartat corresponent d'aquesta secció, que atès que semblava que aquest Consell disposava dels mitjans materials i econòmics necessaris per exercir la competència que li atribueix el Decret legislatiu 17/1994 en matèria de transport adaptat, podia facilitar el transport adaptat a la filla del promotor de la queixa.

La resposta del Consell Comarcal manifestà no acceptar aquest suggeriment i raonava perquè no es considerava dotat dels recursos necessaris per prestar aquest servei, malgrat les indicacions del Departament de Benestar Social.

El Síndic comunicà a l'interessat totes les actuacions en aquest assumpte i que, en aquest cas, havíem de donar per finalitzades les actuacions, exhaurides les vies que la normativa reguladora permet a la Institució.

El Síndic també va indicar al promotor que, al marge del seu cas, s'havia adreçat novament al Departament de Benestar Social per continuar aquesta intervenció sobre el problema general del transport adaptat i supervisar les actuacions de les diverses administracions.

2.3. Situacions de pobresa

Quan la cobertura pública de serveis socials és més alta que mai i el nivell de vida de bona part de la població també ha augmentat, no cal que el Síndic rebi queixes i elabori un informe per recordar que ja fa temps que la pobresa, l'anomenat quart món, existeix entre nosaltres.

Això no obstant, el Síndic ha rebut aquest any queixes de persones que manifesten que, a conseqüència de la situació que pateixen, es veuen abocades a aprendre a viure amb ingressos escassos o irregulars i no disposen de recursos econòmics per atendre les despeses diàries, com malalts sense ingressos econòmics, gent gran amb pensions molt baixes, i persones que pateixen les situacions més extremes de necessitat (vegeu queixes núm. 4005/01, 3959/01, i 3699/98).

D'altra banda, si calen informes també en tenim i de ben rigorosos. L'Observatori de la Pobresa, impulsat per la Fundació Un Sol Món, n'ha elaborat un, que duu per títol *La pobresa a Catalunya. Informe 2001* que ha comptat amb la col·laboració del Departament d'Economia Aplicada de la Universitat Autònoma de Barcelona. Com que està publicat no exposarem la metodologia d'anàlisi ni reproduirem el detall de les seves argumentacions; però sí que transcriurem uns paràgrafs de les seves conclusions.

(...) «La gravetat d'aquest fenomen, amb ramificacions d'exclusió dels més pobres entre els pobres i amb un efecte sobre la població infantil difícilment acceptable, s'agreuja a la vista de les seves característiques més estructurals. Cal destacar, que la pobresa al Principat es concentra majoritàriament en les llars en què la persona de referència és una dona. A més, aquestes dones són grans (en general tenen més de 75 anys) o inactives d'edats intermèdies. En aquesta darrera situació, les responsabilitats familiars, i en especial tenir cura d'un fill, constitueix una altra característica important. Dones velles i dones joves o d'edats intermèdies amb responsabilitats familiars defineixen un gran subgrup entre els pobres. Addicionalment, un fet encara més greu és que aquesta pobresa és de caràcter estructural: afecta persones situades al marge de l'activitat econòmica, bé per raons d'edat, bé per causa de marginació social.

»Així, doncs, el quart món que conviu entre nosaltres no només és quantitativament important, sinó que és permanent. El fet que afecti sobretot les dones soles, amb responsabilitats familiars i situades al marge del mercat de treball, indica les greus dificultats per sortir de la pobresa d'aquests col·lectius. Tampoc no ho tenen planer els pensionistes més grans de 65 anys, perquè la seva millora depèn de polítiques socials que, en la fase actual de contenció de la despesa pública i de discussió sobre la viabilitat dels sistemes de pensions, semblen difícils d'instrumentar. Ni tampoc les dones més joves al marge del mercat de treball, amb responsabilitats familiars o sense.

«Aquest panorama encara és més inquietant quan es projecta vers el futur. La nostra societat va cap a un envelliment progressiu i, al mateix temps, els requeriments de qualificació per romandre en el mercat de treball no deixen d'augmentar. La combinació d'aquests dos factors suggereix no solament que aquestes bosses de pobresa es mantindran, sinó, més probablement, que augmentaran. I, des d'aquest punt de vista, que hi haurà una feminització encara més acusada de la pobresa. Per exemple, en examinar la situació de les llars extremadament pobres en edats potencialment actives presidides per homes, s'ha destacat que la característica fonamental dels sustentadors principals, i del conjunt de membres de la llar, era l'atur, en contrast amb les encapçalades per dones, el gros de les quals eren inactius. Això vol dir que l'etapa expansiva de la nostra economia, iniciada a final de 1994, ha hagut d'afavorir molt més les persones que ja es trobaven en el mercat de treball que no les que, encara que hi podien entrar, n'eren al marge.

»Un altre element de preocupació de cara al futur és la pobresa infantil, pel seu caràcter estructural i perquè és auguri segur d'exclusió social. Una lluita eficaç contra la pobresa s'ha de fixar sobretot en aquests infants, per raons de justícia distributiva i per evitar bosses futures d'exclusió social. Pel que fa al col·lectiu de dones soles grans, les possibilitats de millora els propers anys són reduïdes, si no es modifica sensiblement la política social. En efecte, les dues properes dècades la majoria de les dones que arribaran a l'edat de jubilació, i més enllà, no tindran unes característiques gaire diferents de les que hem trobat en aquest estudi. Les pensions de jubilació compartides amb el cònjuge i les de viduïtat continuaran constituint, per tant, la base dels ingressos d'aquestes llars. Més encara, el progressiu envelliment de la població dibuixa un panorama que no és optimista en relació amb la pobresa d'aquest grup que, per definició, està al marge del procés productiu i té una capacitat de pressió pràcticament inexistent. L'horitzó d'un col·lectiu creixent de dones soles en situacions potencials de pobresa no és, certament, afalagador.

«Pel que fa a les possibles polítiques públiques i al seu impacte sobre el volum de la pobresa, la diagnosi efectuada no permet, tampoc, ser gaire optimistes. En efecte, les possibilitats a curt termini de beneficiar les de dones més grans de 65 anys, que viuen soles i que, en general, són vídues són escasses. Si no s'avança en la direcció de rendes complementàries, difícilment aquest grup es reduirà. Més aviat, atenent les perspectives demogràfiques, es podria esperar que s'ampliï. En relació amb els altres eventuals beneficiaris de les polítiques públiques (nens en llars pobres i persones excloses del mercat de treball en edat de treballar), la capacitat de modificar-ne la situació és, probablement, més elevada.

»En relació amb aquest aspecte cal destacar dos aspectes relacionats amb el paper determinant de l'educació en les situacions de pobresa. En primer lloc, al llarg d'aquest treball hem percebut amb claredat que el nivell d'educació condiciona estretament la situació econòmica dels individus. Des d'aquest punt de vista, la pobresa infantil ha de ser atacada tant reduint-ne el volum mitjançant ajudes directes, com eradicant les possibilitats d'exclusió futura amb programes educatius específics. Des d'aquesta perspectiva comença a ser preocupant la concentració de la immigració en determinades àrees urbanes pel que té de segmentació social i d'ampliació de les dificultats per a la integració en el sistema educatiu. I això que es diu dels immigrants és igualment vàlid per als grups més exclosos de la nostra societat. En segon lloc, el mateix es pot afirmar de les situacions de les llars dirigides per dones excloses del mercat de treball. Una acció determinant contra aquesta pobresa n'ha d'atacar les arrels, afavorint la integració d'aquestes persones en el mercat de treball (amb els ajuts pertinents per tenir a càrrec nens o grans) i elevant el seu nivell formatiu.

(...)

«Finalment i després de totes les anàlisis d'aquest treball, no és possible sostreure's a l'evidència que la pobresa a Catalunya té una darrera característica, ben allunyada de l'àmbit de l'anàlisi econòmica, però que no és possible obviar: és profundament silenciosa. La seva capacitat de pressió com a grup social homogeni és inexistent, atès que afecta col·lectius marginats o víctimes de l'exclusió social d'origen, edat i interessos molt diversos. Pel fet de ser-ho, aquests col·lectius no poden exercir la legítima pressió que, en les societats democràtiques, permet fer aflorar els problemes i encetar-ne les vies de solució. Dones grans, analfabetes funcionals o amb nivells baixos d'estudi, convivint amb altres membres inactius de la llar o soles; dones sense parella, al càrrec de llars amb altres adults, o, finalment, famílies on tothom està aturat o és inactiu (però en edat de treballar) són grups situats al marge del procés de canvi econòmic i social, enquistats en la pobresa enmig, massa sovint, d'una certa indiferència.»

En els seus consecutius informes al Parlament, el Síndic ha denunciat un any i un altre aquestes situacions. Entenem en definitiva que s'ha de donar resposta als problemes concrets de les persones afectades per tal de millorar la seva qualitat de vida i que cal fer un esforç especial de coordinació entre els diferents àmbits d'actuació perquè els recursos disponibles siguin més eficaços i permetin respondre a tots aquests casos d'especial necessitat.

En aquest sentit, valorem positivament que el Departament de Benestar Social hagi acceptat el suggeriment de no deduir de la prestació de la renda mínima d'inserció les remuneracions obtingudes pels fills menors de 25 anys durant els primers sis mesos (vegeu Seguiment de la queixa núm. 2059/99).

Queixa núm. 4005/01

Manca de recursos econòmics

El senyor X s'adreçà al Síndic exposant que es trobava en una situació límit: solter, provenia d'una família totalment desestructurada i no tenia ingressos, ja que, per malaltia crònica, havia hagut de deixar de treballar.

El Síndic va orientar l'interessat als serveis socials corresponents, per tal que estudiessin el seu cas i veiessin les possibles ajudes per pal·liar la situació.

Queixa núm. 3959/01

Els límits de les pensions no contributives

La senyora X va formular una queixa per disconformitat amb el límit d'ingressos per unitats econòmiques establert legalment per poder tenir accés a les pensions no contributives, i també amb l'import de l'esmentada pensió.

El Síndic respongué a la interessada que el problema plantejat excedia l'àmbit de competències de la Institució, ja que no s'hi observava cap actuació irregular de l'Administració, la qual es limita a aplicar la norma, sinó que la solució depenia en aquest cas de les instàncies de decisió polítiques i de la manera de valorar la necessitat d'incrementar la quantia de la prestació i que, ateses les disponibilitats pressupostàries, sigui possible fer-ho.

Queixa núm. 3699/98

Situacions de pobresa

Una entitat es va adreçar al Síndic exposant que des de feia uns anys un grup de famílies d'origen portuguès vivien als carrers de Barcelona, en camions o caravanes, ja que no disposaven de recursos econòmics suficients per llogar o comprar un habitatge.

Manifestaven que vivien a Barcelona la major part de l'any, i marxaven alguns mesos quan els era possible trobar una feina de temporada.

S'havien instal·lat a la nau d'una antiga fàbrica, fins que n'havien estat desallotjats. Havien intentat aparcar els camions i les caravanes en altres indrets de la ciutat, però la guàrdia urbana els en feia fora.

El que desitjaven era trobar un lloc on poder aparcar el camió o la caravana, un terreny amb aigua, llum i banys, com a mesura provisional, per no haver de viure al carrer.

El Síndic va iniciar les seves actuacions davant l'Ajuntament de Barcelona. Analitzat l'informe rebut, el Síndic va manifestar que entenia que les demandes per atendre necessitats bàsiques en el camp social i educatiu i en el sanitari van ser ateses pels serveis socials de la zona i els equips d'inserció social, de forma puntual. Malgrat tot, tal com també esmentava l'informe municipal, aquests grups presenten una dificultat especial respecte a altres poblacions marginals, a causa de la itinerància.

En relació amb aquesta dificultat, el Síndic manifestà a l'Ajuntament la preocupació per la situació dels afectats, pel que fa als drets bàsics i, concretament, als aspectes sanitaris i d'escolarització dels infants.

El Síndic cregué que difícilment en casos com aquest els serveis socials poden satisfer aquestes necessitats bàsiques, ateses les característiques específiques del *modus vivendi* de les persones que els componen, que fan que requereixin una atenció també específica.

El Síndic també demanà de saber si els equips d'inserció social de l'Àrea d'Afers Socials de l'Ajuntament s'orienten a l'objectiu d'atendre els col·lectius itinerants, i quina és la tasca que els equips tenen encarregada.

En resposta a la informació rebuda, el Síndic considerà particularment important i necessària la tasca dels equips d'inserció social, però tot i això creia que la població a la qual ens referim té unes característiques diferenciades dels «sense sostre», que requereixen una intervenció específica.

El Síndic trobava particularment convenient l'anunci que es feia de l'inici d'un projecte específic durant l'any 2000, complementari a la tasca dels serveis socials d'atenció primària.

Preocupat per l'atenció d'aquest col·lectiu, el Síndic va tornar adreçar-se a l'Ajuntament demanant que l'informés sobre aquest projecte i sobre el suport específic de tècnics especialitzats en la intervenció social amb població d'aquestes característiques, així com també dels resultats observats.

La valoració de l'informe de la intervenció prevista va ser positiva. Atès, però, que el pla d'actuació era pensat per començar el gener de 2002, el Síndic va adreçar-se novament a l'Ajuntament de Barcelona per demanar informació sobre els primers mesos de posada en marxa dels recursos i de les mesures previstes: programa d'accés a l'habitatge, itineraris personalitzats d'inserció laboral, seguiment i suport en l'escolarització, mesures sanitàries específiques i accés a programes de lleure. També s'interessà per assistir a la reunió dels tècnics respectius.

Estudiat l'informe sobre el programa d'intervenció i després de la reunió assenyalada, les actuacions realitzades i les previstes eren adequades i encertades per a aquesta població. El Síndic, doncs, les valorà i així ho va comunicar als promotors de l'expedient.

Seguiment de la queixa núm. 2059/99

(pàg. 189 i 190 del BOPC núm. 34, de 24 de març de 2000)

SUGGERIMENT al Departament de Benestar Social sobre la modificació dels criteris d'aplicació de la renda mínima d'inserció

Amb motiu de la visita el mes de juny de l'any 1999 a l'escola Xavó-Xaví de Can Tunis a Barcelona, i les actuacions que se'n van derivar, la Comissió Interdepartamental de la Renda Mínima d'Inserció va acordar iniciar una experiència pilot, que consistia que als titulars d'aquesta prestació amb fills menors de 25 anys amb un contracte laboral formalitzat no se'ls computessin els ingressos derivats d'aquest contracte durant els primers sis mesos, per evitar que la possibilitat de perdre la prestació actués com a fre a la inserció laboral dels fills del perceptor.

Assenyalàvem en l'Informe corresponent a l'any 2000 que el resultat positiu d'aquesta experiència havia fet que el Síndic suggerís al Departament de Benestar Social que aquesta previsió s'incorporés definitivament a les normes que regulen la renda mínima d'inserció, i que el Departament esmentat havia respost que valoraria aquesta possibilitat en el cas de modificar el Decret 306/1998, d'1 de desembre, de desplegament de la Llei 10/1997, de 3 de juliol, de la renda mínima d'inserció.

El Decret 118/2001, de 2 de maig, pel qual es modifica el Decret 306/1998, ha establert que no es deduirà de l'import de la prestació cap mena de remuneració percebuda a conseqüència d'un treball obtingut per qualsevol fill menor de 25 anys, durant els primers sis mesos.

Amb l'entrada en vigor d'aquesta norma, hem considerat acceptat el nostre suggeriment.

SECCIÓ 8. ESTUDIS UNIVERSITARIS I CULTURA

ESTUDIS UNIVERSITARIS

1. Introducció

En l'àmbit de l'ensenyament universitari el nombre total d'actuacions durant l'any 2001 ha estat de 43.

Les queixes presentades han estat en part condicionades pel debat obert sobre la nova Llei orgànica d'universitats, aprovada per les Corts, que ha estat objecte de moltes crítiques de la comunitat universitària. En fem una valoració parcial en els temes que destaquem en l'àmbit dels estudis universitaris.

En primer lloc ens referim als processos de selecció de personal docent. La modificació del sistema de selecció en la nova llei ha comportat que s'hagi produït un increment clar en el nombre de places objecte de convocatòria, ja que sens dubte el nou sistema, basat en una necessària habilitació prèvia dels aspirants, produirà que el procés selectiu quedi paralitzat.

En segon lloc ens referim a la necessitat que les universitats siguin conseqüents amb el principi, que la mateixa llei fomenta, de mobilitat interuniversitària. Cal que les universitats assumeixin que, en el marc de la Unió Europea, s'han intensificat les relacions entre comunitats universitàries i que facilitin, en conseqüència, la convalidació de crèdits pels estudis seguits en altres universitats.

Com cada any, se'ns han plantejat diverses qüestions relatives a l'accés als estudis universitaris. De totes les plantejades, aquelles sobre les quals hem volgut incidir són les relatives a l'accés als estudis universitaris dels estudiants amb minusvalideses. Reconeguda per la normativa una reserva de places per a aquests estudiants, caldrà que s'adoptin mesures que els permetin progressar amb normalitat en els estudis.

També caldrà que la Generalitat de Catalunya adopti un criteri més favorable a l'accés als segons estudis universitaris, d'acord amb l'evolució que en aquest sentit s'ha produït en la normativa d'accés.

Finalment cal reclamar de les universitats més sensibilitat cap als estudiants que sol·liciten el trasllat de centre, especialment quan és fonamentat en causes mèdiques.

Així mateix, com cada any, han estat moltes les queixes plantejades pel cost dels estudis universitaris. Aquestes qüestions afecten bàsicament la devolució de l'import de matrícules i la gestió de les beques i ajudes a l'estudi.

Finalment, fem un seguiment de la queixa relativa als beneficis de les famílies nombroses en el cost dels estudis en universitats privades, que va ser objecte d'una anàlisi detallada en el nostre Informe corresponent a l'any 1999.

En relació amb les queixes presentades en aquest àmbit, volem referir-nos a la coordinació entre aquesta Institució i els síndics de les diferents universitats, fet que ens ha permès en molts casos una actuació més àgil i eficaç.

2. La situació dels professors universitaris

No és el primer cop que en el nostre Informe al Parlament ens volem referir a la situació dels professors universitaris. Ja en l'Informe corresponent a l'any 1999 vam relatar la situació dels professors associats i del personal investigador, i crèiem necessari replantejar-se la situació d'un percentatge significatiu del personal docent de les universitats. Aquesta opinió era compartida pel món universitari i calia donar-hi una resposta ràpida.

Les Corts han vehiculat aquesta resposta mitjançant la nova Llei d'universitats. La Llei orgànica 6/2001, de 21 de desembre, tal com assenyala el seu preàmbul, és conscient de la important evolució que s'ha produït en l'àmbit universitari els darrers anys i que cal incidir en els aspectes relatius a la docència i a la investigació.

En relació amb el professorat, segons el preàmbul de la Llei, es reconeix a les comunitats autònomes la capacitat de regulació del règim jurídic i retributiu del seu professorat, àmbit competencial autonòmic que no ha de comportar que no es reconegui a les universitats la capacitat de contractar el seu professorat. Ens referim a la figura del professorat contractat laboral i indefinit, que serà regulat en exclusiva per la comunitat autònoma, que podrà incidir en la política de professorat.

Quant als sistemes de selecció del professorat, una de les qüestions que han generat més polèmica ha estat el mateix sistema de selecció que pretén millorar la qualitat amb un procés d'habilitació que atorga prioritat als mèrits docents i investigadors dels candidats, amb l'objectiu de garantir l'objectivitat de les proves de selecció i, alhora, respectar l'autonomia universitària.

La Llei dedica el títol IX (art. 47-72) al professorat amb una regulació que, d'acord amb la doctrina del Tribunal Constitucional, és respectuosa amb el marc constitucional, però que se centra en l'existència de cossos estatals.

La Llei accepta l'autonomia de les universitats en el moment d'assumir el professorat, però estableix un mecanisme d'habilitació previ en el qual les universitats no tenen participació.

Aquest règim d'habilitació respon a una opció política del legislador que és perfectament legítima. Amb tot, caldrà que s'articuli un mecanisme eficaç de relació entre els processos d'habilitació i els concursos que convoquin les universitats atès que l'obtenció de l'habilitació serà un requisit previ per participar en el concurs.

Tant en el procés d'habilitació com en el concurs posterior es preveuen unes comissions de reclamacions i és precisament aquest aspecte el que volem destacar aquí.

L'article 66 de la Llei preveu que contra els acords de les comissions d'habilitació dels candidats es pot presentar reclamació davant del Consell de Coordinació Universitària. Un cop admesa, la reclamació serà valorada per una comissió formada per set catedràtics d'universitat de diverses àrees de coneixement que examinarà l'expedient relatiu a la prova d'habilitació, i ratificarà la proposta reclamada o no.

Això permetrà refusar les decisions i evitar el recurs directe davant dels tribunals, la qual cosa sembla positiva.

Però, com ja feia la normativa anterior, també contra les propostes de les comissions dels concursos d'accés, els concursants podran reclamar davant del rector, i aquesta reclamació serà valorada per una comissió designada de la forma que es prevegi en els estatuts.

Aquesta comissió podrà ratificar la proposta o no després si els principis de mèrit i capacitat s'han respectat en el procés.

La tasca d'aquestes comissions ha estat aquest any objecte de queixa davant el Síndic. No podem ignorar que la tramitació de la nova llei, i la modificació introduïda en el règim del personal docent, ha produït una inquietud entre aquells que volien optar a una plaça de professor i no volien estar afectats pel nou sistema. Han estat diverses les consultes formulades en relació amb l'existència d'un règim transitori, però potser la més clara manifestació d'aquesta preocupació ha estat l'augment del nombre de places convocades.

Fruit d'aquest augment de places convocades i de la preocupació dels aspirants als concursos per obtenir la plaça, ha estat la situació produïda quan el Comitè Acadèmic de la Universitat de Barcelona va decidir no ratificar la proposta de la comissió avaluadora d'un concurs.

Segons la resolució que s'adjunta a l'expedient, el comitè basa la seva decisió en el fet que, d'acord amb els informes de la comissió, no s'ha valorat de forma adient el perfil dels candidats.

Aquesta qüestió, no el cas concret que se'ns ha plantejat, però si la funció del comitè, ha estat objecte d'estudi per part del Tribunal Constitucional en la Sentència 215/1991, de 14 de novembre.

Resulta de la doctrina de Tribunal Constitucional que, atesa la finalitat del comitè d'assegurar que es respectin els principis de mèrit i capacitat i la igualtat de tracte dels aspirants, quan la proposta de la comissió signifiqui una «manifesta arbitrarietat», el comitè pot acordar no ratificar-la.

D'acord amb aquesta mateixa sentència del Tribunal Constitucional, el comitè no pot substituir el criteri tècnic de la comissió, ja que si ho fes vulneraria el principi d'igualtat en l'accés a la funció pública: tan sols pot no ratificar, però només a la vista de la documentació aportada i dels criteris de valoració predeterminats per la comissió, és a dir, quan hi hagi un cas de «manifesta arbitrarietat».

Segons el Tribunal Constitucional, les facultats de revisió del comitè són molt limitades i no pot entrar en judicis tècnics.

En conseqüència, com que la resolució entra en judicis tècnics d'idoneïtat del candidat proposat i pressuposa que els membres de la comissió no han aplicat correctament el seu judici tècnic d'idoneïtat del candidat, el Síndic creu que el comitè ha assumit una funció que no li correspon i s'ha extralimitat en el seu judici i ha apreciat en alguns membres de la comissió actuacions manifestament arbitràries que no resulten prou acreditades en la resolució emesa.

El Síndic va suggerir, doncs, a la universitat que canviés la seva decisió, la qual cosa no li va ser acceptada.

Queixa núm. 3478/01

Manca de ratificació de la proposta de la comissió avaluadora d'un concurs de provisió de plaça de professor titular

Un aspirant a una plaça de professor titular de la Universitat de Barcelona que havia estat proposat per la comissió avaluadora, va veure com la proposta no havia estat ratificada pel comitè acadèmic que entenia que no s'havia valorat correctament el perfil de la plaça convocada.

El Síndic, un cop analitzada la documentació aportada, va considerar que el comitè s'havia excedit en les seves funcions en substituir el criteri tècnic de la comissió, ja que les facultats de revisió atribuïdes a aquest són molt limitades i es refereixen només als supòsits de manifesta arbitrarietat.

El Síndic va suggerir a la Universitat que revisés la decisió, però la Universitat va comunicar-li que no atenia el suggeriment pel fet que la decisió havia esdevingut ferma en la via administrativa.

El Síndic va haver de comunicar a la Universitat que és freqüent que la petició d'una persona al Síndic per tal que intervingui en un afer es produeixi quan la via administrativa s'ha exhaurit. Si aquesta sola circumstància impedís la intervenció del Síndic, la utilitat d'aquesta Institució en la defensa dels drets i les llibertats dels ciutadans disminuiria considerablement. Per aquest motiu el nostre ordenament jurídic no ens impedeix intervenir en aquests supòsits.

Aquesta capacitat del Síndic cal encaixar-la amb la que té l'Administració afectada per revisar les seves decisions, a què abans hem al·ludit, que s'articula a través de la revisió d'ofici, la revocació i la correcció d'errors.

3. Mobilitat interuniversitària

És evident que cada cop més, i amb una intensitat creixent, l'existència d'un espai europeu únic afecta tots els àmbits de la relació entre els ciutadans i els poders públics, i com no podia ser d'una altra manera, també, i especialment, la relació entre la comunitat universitària, bàsicament estudiants i professors, i les universitats.

Aquest procés comporta una harmonització que es manifesta a diferents nivells, entre altres el referit a la mobilitat dels estudiants.

Amb els seus programes, la Unió Europea estimula, de forma que en principi valorem positivament, la mobilitat entre els estudiants de les diferents universitats. Aquest procés exigeix el reconeixement mutu de la tasca acadèmica que l'estudiant ha efectuat en les diferents universitats.

Doncs bé, aquest és el principal problema: si bé observem un interès creixent dels alumnes per participar en programes d'intercanvi universitari, sovint aquest interès troba la dificultat principal en la manca de reconeixement o, si més no, en la dificultat de reconeixement dels crèdits que els estudiants han cursat a l'estranger.

Un alumne que havia cursat un programa d'estudis a l'estranger en el marc del programa Sòcrates-Erasmus va sol·licitar a la universitat que li reconegués els crèdits obtinguts. La seva sol·licitud va ser desestimada perquè la universitat entenia que el nombre de crèdits aprovats era inferior al mínim exigit per considerar vàlids els estudis cursats a l'estranger.

Aquest criteri era contrari al Sistema Europeu de Transferència de Crèdits (ECTS), que té per funció facilitar el ple reconeixement acadèmic dels estudis cursats en universitats adscrites al sistema. La concessió de crèdits per aquest sistema s'assigna als cursos, és a dir, a les assignatures independents i amb avaluació pròpia, i no a la totalitat del període lectiu i, per tant, el criteri fixat per la universitat catalana no s'ajustava a la normativa europea.

La junta de la Facultat de Dret havia acordat el 15 d'abril de 1994 que per tal de garantir un aprofitament raonable de l'estada a l'estranger s'aprovés un mínim de tres de les assignatures inicialment previstes; aquesta exigència no s'ajustava a la normativa europea i, per aquest motiu, i després de la intervenció del Síndic, es van convalidar parcialment els crèdits superats (vegeu queixa núm. 1803/01).

Queixa núm. 1803/01

Criteris per a la convalidació de crèdits del programa Erasmus

Un alumne de la Universitat de Barcelona s'adreçà al Síndic perquè no li havien estat reconeguts els crèdits obtinguts en els seus estudis a la Universitat de Leiden (Holanda).

El Síndic va sol·licitar un informe a la Universitat de Barcelona sobre les causes que motivaven la manca de convalidació dels crèdits. Aquesta va revisar la decisió i convalidar parcialment els crèdits.

4. Accés a la universitat

En relació amb l'accés universitari, la Llei d'universitats assenyala en el seu preàmbul que la mobilitat és un factor determinant perquè els estudiants puguin escollir lliurement els centres i les titulacions més adequades als seus interessos personals i professionals; aquesta possibilitat s'articula a través de la configuració del districte obert.

Per tal d'afavorir la qualitat en les condicions d'accés als estudis universitaris es preveu, d'una banda, una política de beques, qüestió aquesta a la qual ens referirem en el tema següent, i, de l'altra, la implantació del districte universitari obert.

L'article 42 de la llei assenyala el dret de tots els espanyols a l'accés a la universitat en els termes establerts en l'ordenament jurídic, però no regula quin és el sistema d'accés. Aquest sistema serà configurat per la normativa bàsica que aprovi l'Estat, i per tant es produeix un clar procés de deslegalització del procediment d'admissió dels estudiants.

D'acord amb aquesta normativa bàsica estatal, seran les mateixes universitats les que determinaran els procediments d'admissió, però han de respectar en tot cas els principis d'igualtat, mèrit i capacitat.

El sistema d'accés continua vigent fins que es produeixi la nova regulació; però, en tot cas, hem de recordar el dret dels alumnes a accedir en un centre de la seva elecció i el dret a la igualtat d'oportunitats i sense discriminació, incloent-hi la causada per discapacitat.

En relació amb el sistema d'accés, hi ha hagut diversos motius de queixa plantejats aquest darrer any, tots ells en relació amb el dret a accedir als estudis escollits.

El primer a què ens referirem planteja la situació que es provoca quan allò que aprova la norma reguladora, en aquest cas l'Estat, i el que aplica, en aquest cas el Consell Interuniversitari de Catalunya, parteixen de visions oposades sobre el dret a accedir a la universitat d'aquelles persones que tenen una titulació universitària prèvia. Del resultat de la investigació del Síndic, se'n desprèn que la Generalitat de Catalunya té una visió força restrictiva del dret a obtenir la segona titulació i –atesos els elevats costos econòmics que implica per a les administracions– la conseqüència és la interpretació que fa del decret que en regula les vies d'accés.

El Reial decret 69/2000, de 21 de gener, que regula els procediments de selecció per a l'ingrés en els centres universitaris dels estudiants que reuneixin els requisits legals necessaris per a l'accés, preveu a l'article 14 que es reserva un percentatge de places als estudiants en possessió de titulació universitària o equivalent; d'altra banda l'article 13, que preveu les regles generals d'aplicació en els supòsits de places reservades, estableix que els estudiants que compleixen els requisits per l'accés per més d'una via poden fer ús de la possibilitat d'opció.

Malgrat aquesta regulació, la Generalitat no va admetre que entrés per la via de les proves d'accés a la universitat un alumne amb estudis universitaris previs, i determinà que en aquest cas havia d'accedir a segons estudis per la via de reserva de places a estudiants amb titulació universitària.

La Generalitat sostenia que el dret d'opció recollit per l'article 13 no permetia alterar els criteris de càlcul de la nota d'accés que, segons l'Administració s'havia de basar en tot cas en l'expedient universitari. Circumstància aquesta que enteníem contradictòria ja que implica usar uns criteris de valoració que no són els de la via d'accés per la qual s'opta.

El Departament d'Universitats Recerca i Societat de la Informació afirmava que la possibilitat de tenir accés per dues vies faria que el percentatge de reserva a titulats universitaris manqués de tota virtualitat, ja que no tindria sentit limitar l'accés d'un col·lectiu i, alhora, deixar que aquest mateix col·lectiu entrés per la via general, sense

altra limitació que l'oferta de places. S'entén que els titulats universitaris han d'accedir a uns altres primers cicles mitjançant la nota mitjana de l'expedient universitari i que, per no deixar sense efecte l'article 14, se'ls aplica el percentatge de reserva del 3%.

Per altra banda, i per recomanació de l'assessoria jurídica d'aquell Departament, en detectar que aquesta disposició no s'interpretava de manera idèntica a totes les comunitats autònomes, en data 16 d'octubre de 2001 la Secretaria del Consell Interuniversitari va sol·licitar informe al Consejo de Universidades sobre la interpretació dels articles 12e) i 13.5 del Reial decret 69/2000, pel que fa a la via d'accés general i/o percentatge de reserva per a alumnes amb titulació universitària.

El Consejo es va pronunciar favorablement al dret d'opció i així ho va comunicar al Departament d'Universitats Recerca i Societat de la Informació (vegeu queixa núm. 3616/01).

Una altra qüestió derivada de l'accés als estudis universitaris és la que es plantejà en el cas d'alumnes que, per causes mèdiques, no poden continuar els estudis a la universitat que els ha estat assignada. S'observa, i és això el que volem destacar, un criteri molt restrictiu en relació amb la possibilitat d'obtenir el trasllat d'universitat per causes mèdiques. Possiblement una menor pressió en la configuració de la *ratio* professor/alumne a les nostres universitats, com a conseqüència de la disminució del nombre d'alumnes que volen accedir a les universitats, afavorirà una interpretació menys restrictiva (vegeu queixa núm. 16/01).

Com hem vist, l'opció facilitada per l'Administració a l'autora de la queixa era l'accés universitari per la via reservada a estudiants discapacitats. Amb la reserva de places d'accés a la universitat de persones amb minusvalies es produirà un increment de la presència d'aquestes persones a les nostres universitats. Caldrà, per tant, que les universitats prevegin mecanismes perquè aquests estudiants puguin exercir el dret a continuar a la universitat.

És per aquest motiu que la Federació de Sords de Catalunya va instar l'adopció de mesures per atendre les necessitats universitàries dels seus afiliats, cobertes en l'etapa d'ensenyament obligatori i també en els estudis de batxillerat, però ignorades en l'àmbit universitari, que només dóna solució a casos concrets, però sense cap previsió de caràcter general (queixa núm. 1448/01)

SUGGERIMENT al Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació perquè modifiqui la interpretació restrictiva de les normes d'accés a la universitat

Queixa núm. 3616/01

Un diplomat en fisioteràpia volia cursar estudis universitaris de medicina en alguna universitat catalana.

L'interessat, que havia obtingut una bona nota de PAAU, pretenia exercir el dret d'opció de la via d'accés a la Universitat, però l'Oficina de Preinscripció Universitària de Catalunya el considerava exclòs d'aquesta possibilitat i sostenia que hi havia d'accedir per la via de reserva de places per a alumnes que ja tenen una titulació universitària, via en la qual es valora la mitjana de l'expedient universitari.

Aplicant aquesta via de reserva, l'interessat no tenia possibilitat d'accedir als estudis desitjats.

El Síndic va considerar que l'article 13, apartat 5, del Reial decret 69/2000 preveu que els estudiants que compleixen els requisits per sol·licitar l'admissió per més d'una via d'accés poden fer ús d'aquesta possibilitat.

Atès que la redacció de la norma és confusa, en va demanar la interpretació a la Direcció General d'Universitats del Ministeri d'Educació i Cultura, autor de la disposició i, per tant, on poden indicar quina de les dues interpretacions possibles és l'autèntica.

El Ministeri va informar que en aquest cas els alumnes poden optar per la via d'accés i, en conseqüència, si la nota ho permet, poden accedir a la universitat per la via de les PAAU.

El Síndic suggerí al Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació que reconsiderés la decisió inicial i permetés al promotor accedir als estudis de medicina.

El Departament va indicar al Síndic que supeditava la seva decisió a l'informe del Consejo de Universidades.

Finalment, reconsiderat el criteri d'opció, el Departament informà l'afectat de la possibilitat d'accedir als estudis desitjats.

Queixa núm. 16/01

Denegació d'una sol·licitud de trasllat d'universitat per causes mèdiques

Una alumna va sol·licitar de cursar els estudis universitaris d'INEFC a Barcelona, malgrat que, per les notes obtingudes, la plaça que li havia estat assignada corresponia a la Universitat de Lleida.

L'alumna sol·licitava al Síndic que intervingués per tal que li fos concedida una plaça a la Universitat de Barcelona, atès que des de l'any 1995 pateix de bulímia nerviosa i que, malgrat haver estat superada amb tractament mèdic a l'Hospital de Bellvitge, continuava en situació de risc.

L'alumna va començar els estudis i traslladà el seu domicili a Lleida, però la por de recaure per una manca d'hàbits alimentaris va fer que abandonés els estudis.

Havent sol·licitat el trasllat a Barcelona, no li va ser autoritzat perquè no complia els requisits.

Després de fer gestions davant l'oficina de preinscripció universitària, el Síndic va informar l'autora de la queixa que la normativa d'accés a la universitat preveu una reserva de places per a persones amb minusvalies i li va comunicar els requisits per poder-hi accedir per aquesta via, solució que la promotora de la queixa va estimar no adequada per a la seva situació.

Queixa núm. 1448/01

Necessitat d'adoptar mesures per facilitar els estudis universitaris a alumnes amb deficiències auditives

La Federació de Sords de Catalunya va sol·licitar la intervenció del Síndic per tal que es prevegin recursos adaptats a les persones sordes que volen tenir accés als estudis universitaris.

La Federació manifestà que, si bé les persones sordes disposen de mitjans per accedir a l'educació, tant de la seva etapa obligatòria com postobligatòria, en els ensenyaments preuniversitaris, quan arriben a la universitat no tenen mitjans o quan en tenen és a càrrec de les universitats, i depenen del grau de sensibilitat dels diferents centres envers aquesta discapacitat.

El Síndic va adreçar la qüestió al Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació. Aquest Departament va indicar que el Consell Interuniversitari de Catalunya té una comissió per a la integració de persones discapacitades a la universitat, la qual estudiaria la resposta més adequada als alumnes amb necessitats auditives.

En el moment de finalitzar l'Informe el Departament ha comunicat que la comissió encara no ha arribat a una conclusió sobre les mesures que cal adoptar.

5. El cost dels estudis universitaris

El sistema de beques ha estat un cop més un dels aspectes més criticats en l'àmbit dels ensenyaments universitaris.

El principi d'igualtat en l'accés als estudis universitaris i el foment de la mobilitat, a què ja ens hem referit en altres ocasions, exigeix una política de beques ambiciosa.

L'aplicació de la nova Llei d'universitats, amb l'objecte de donar eficàcia al dret a accedir als estudis universitaris i fer possible el dret d'opció dels estudis desitjats en un sistema de districte obert, exigeix una important política de beques.

Aquest ha estat un dels aspectes qüestionats de la nova Llei. L'article 45 de la Llei es refereix al règim de beques i ajudes a l'estudi. Concretament indica que l'Estat determinarà per reglament, i amb caràcter bàsic, les modalitats i quanties de les beques i les condicions acadèmiques i econòmiques que les han de regir, sens perjudici de les competències de les comunitats autònomes.

També s'indica que el control i l'execució d'aquests sistemes d'ajuts correspon a les comunitats autònomes, tot i que l'Estat es reserva la possibilitat de fixar el sistema de coordinació d'aquests ajuts.

Així mateix, es preveu que les mateixes universitats puguin establir modalitats d'exempció parcial o total del pagament dels preus públics.

De la lectura de l'article se'n deriva que les beques estatals no han de ser les úniques, ja que les comunitats autònomes i, fins i tot les universitats públiques, han d'instrumentar la seva política de beques. No obstant això, no es dóna cap orientació sobre com es produirà aquesta coordinació i, per tant, caldria que es determinessin els criteris de coordinació per tal d'aconseguir una gestió adequada que permeti exercir el dret a l'accés a la universitat sense discriminacions de caràcter econòmic.

Precisament aquests darrers anys les queixes rebudes en relació amb les beques universitàries es refereixen a aquesta manca de coordinació entre les diferents administracions públiques actuants.

La manca de coordinació va afectar el procés de gestió de beques en el cas d'estudiants que volien accedir a uns estudis universitaris, ja que va obligar els sollicitants a repetir la sol·licitud (vegeu queixa núm. 2418/01).

En un altre cas el que es va posar de manifest va ser la manca de motivació clara sobre el perquè s'havia denegat una beca a un alumne. L'Administració no va explicar suficientment quina era la forma de càlcul dels valors patrimonials que impedien a l'alumne l'accés a la beca. En aquest darrer cas la situació s'agreujava perquè la germana del sol·licitant, que també era estudiant universitària, sí que havia accedit a l'ajut (vegeu queixa núm. 1816/01).

En relació amb la política de beques i ajuts, ens hem referit ja a la possibilitat que la nova Llei dóna a les universitats i a les comunitats autònomes d'establir exempcions totals o parcials al cost dels estudis universitaris.

En aquest sentit s'ha d'assenyalar que, malgrat el compromís del Ministeri d'Educació d'estudiar la política d'ajuts a les famílies nombroses en l'àmbit universitari, assumit a partir de les consideracions que vàrem efectuar sobre aquest tema i que li van ser trameses per les universitats privades, la Llei no s'hi refereix i, per tant, queda sense resoldre la qüestió que plantejàvem en el nostre darrer Informe al Parlament relativa als beneficis de les famílies nombroses en el cost dels estudis en universitats privades (seguiment de la queixa núm. 3373/00).

A més de qüestions relatives a beques i ajudes a l'estudi, també s'han plantejat qüestions sobre el pagament de les matrícules universitàries. Totes dues qüestions tenen en comú la manca de devolució de l'import de la matrícula a l'alumne, malgrat que no rep els serveis que ha pagat.

En el primer cas ens referim a la qüestió plantejada per aquella persona que vol accedir als estudis per la via d'accés per a majors de 25 anys i no és autoritzada a accedir-hi perquè ja té una titulació que, en teoria, li permet l'accés a la universitat.

Ja en l'Informe corresponent a 1998 (vegeu BOPC núm. 380, de 19 de març de 1999, pàg. 31310 i ss.), ens referim al criteri restrictiu aplicat per utilitzar aquesta via d'accés a la universitat que ho impedeix a qui, malgrat haver cursat els estudis que ho permeten, no han superat les proves d'accés. Ara no tornarem a referir-nos-hi, malgrat que és encara un tema pendent. Sí que ens referirem a la manca de devolució de l'import als

alumnes als quals s'ha impedit aquesta via d'accés (vegeu queixa núm. 1957/01).

Finalment ens referirem a una qüestió ja tractada en l'Informe al Parlament de l'any 1999 (vegeu BOPC núm. 34, de 24 de març de 2000, pàg. 236 i ss). És la que es refereix a les dificultats per recuperar el cost de la matrícula en un centre docent. Cada vegada són més els alumnes que es queixen perquè, efectuada la matrícula universitària i pagat tot o part de l'import a conseqüència del procés de preinscripció, veuen com se'ls ofereixen opcions d'estudis que s'ajusten més a les seves preferències. En aquest cas, si fan una nova matrícula, això en molts casos comporta que perdin els imports ja satisfets en matrícules anteriors.

Amb tot, és cert que moltes universitats tornen l'import quan l'alumne ho sol·licita, i així consta en els mateixos impresos d'anul·lació de matrícula, i en aquest sentit es pot afirmar que el sistema ha millorat en relació amb la situació anterior.

Les principals dificultats les trobem quan les matrícules s'efectuen en centres adscrits. En aquests casos els alumnes troben més dificultats formals per anul·lar la matrícula i obtenir la devolució de l'import.

Caldria que, en casos com aquests, les universitats o el Departament comuniquessin als alumnes que, si desitgen modificar la matrícula com a conseqüència dels procediments de reassignació de places, han de formalitzar una sol·licitud i que s'indiqués el termini per fer-ho (vegeu queixa núm. 3230/01).

Queixa núm. 2418/01

Tramitació incorrecta d'una sol·licitud de beca

Un alumne universitari va sol·licitar una beca per poder cursar els estudis de Ciències del Mar a la Universitat de Cádiz.

Va formular la sol·licitud a l'escola on cursava el batxillerat, on va presentar la documentació requerida per sol·licitar la beca. La Universitat de Barcelona va denegar la beca per defecte formal, ja que no havia presentat còpia del DNI, i sense haver comunicat a l'autor de la queixa que faltava aquesta documentació, i sense haver-li donat un termini per esmenar aquest defecte.

El Síndic va sol·licitar a la Universitat de Barcelona que l'informés sobre el procediment i les causes de la denegació de la beca, atesos els defectes que s'observaven.

La Universitat va indicar que per l'any acadèmic 2001-2002, el Ministeri d'Educació, Cultura i Esport (en endavant MECD) havia resolt convocar el mes de febrer les beques únicament destinades a estudiants de nou accés a les universitats, que habitualment es convocaven el mes de juliol, juntament amb les beques adreçades a la resta d'estudiants. En conseqüència, els estudiants dels centres de secundària van presentar les sol·licituds abans de la preinscripció general universitària i, per tant, abans de la confirmació de la universitat i centre on posteriorment han obtingut plaça.

Després de diverses converses entre les universitats i amb el Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació per arribar a un acord per coordinar tot el procés i mentre no es definia el procediment a seguir, atès que la Generalitat no tenia coneixement de la convocatòria i que no s'ha facilitat cap tipus de suport econòmic ni administratiu per tramitar les esmentades beques, es va acordar amb el Ministeri que els aspirants havien de presentar les sol·licituds als centres de secundària on cursaven estudis.

Posteriorment es va arribar a l'acord que l'Oficina de Preinscripció de la Generalitat de Catalunya es faria càrrec de la tramitació de les sol·licituds i la Universitat de Barcelona hi va col·laborar amb la contractació temporal de tres persones destinades a l'esmentada oficina de preinscripció durant un mes (del 27 d'abril al 25 de maig), per tal de donar suport a la gestió i tramitació al MECD dels expedients corresponents. Per aquest motiu, les sol·licituds de beca van ser tramitades i trameses directament per l'Oficina de preinscripció al MECD amb la proposta de concessió signada per la unitat de beques de la Universitat de Barcelona, d'acord amb les seves instruccions.

Les universitats van comunicar als interessats les sol·licituds que havien estat considerades no vàlides. No obstant això, també foren informats que podien novament dirigir les sol·licituds a les universitats on tenien assignada la plaça.

El Síndic es va adreçar a l'autor de la queixa facilitant-li informació sobre el procediment de sol·licitud de beques universitàries per tal que novament pogués presentar la sol·licitud d'ajut.

Queixa núm. 1816/01

Criteris per a l'assignació de beques

Els pares d'un estudiant universitari exposen al Síndic el seu desacord amb la decisió del Ministeri d'Educació i Cultura de denegar la beca sol·licitada perquè el seu fill pogués continuar els estudis universitaris.

Els autors de la queixa no entenen els motius de la denegació i qüestionen l'objectivitat de la decisió, ja que una seva filla sí ha obtingut una beca per estudis.

El Síndic va exposar als autors de la queixa com es fan els càlculs relatius als valors patrimonials per tal de comprovar si superaven el límit corresponent.

Així mateix els va informar que les línies generals a seguir per a la concessió de beques per estudis són les mateixes per a totes les universitats.

Queixa núm. 1957/01

No devolució d'import de la matrícula a una alumna a qui es va denegar l'accés a la universitat

La promotora de la queixa es va matricular a la Universitat Autònoma de Barcelona per a l'accés de més grans de 25 anys als estudis universitaris i va pagar l'import de matrícula.

Posteriorment la Universitat li va comunicar que no admetia la seva sol·licitud de participació en les proves d'accés a la universitat per a més grans de 25 anys atès que hi podia accedir per una altra via, ja que tenia estudis universitaris previs.

Vista aquesta comunicació, la interessada sol·licità la devolució de l'import pagat. Davant la manca de resposta de l'Administració es va adreçar al Síndic.

El Síndic va sol·licitar un informe a la Universitat Autònoma de Barcelona, la qual comunicà haver ordenat la devolució de l'import.

Queixa núm. 3230/01

Anul·lació de matricula a conseqüència de l'assignació de places en el procés de preinscripció universitària

La promotora de la queixa va matricular-se en un centre adscrit de la Universitat Pompeu Fabra perquè li va ser assignada aquesta plaça en el procés de preinscripció universitària. Ja matriculada, se li va comunicar que s'havia produït una reassignació de places i que podia optar per cursar els estudis a la Universitat de Barcelona.

L'alumna, que afirma haver comunicat aquesta circumstància al centre, posteriorment va rebre una comunicació del centre reclamant-li el pagament del segon termini de pagament de la matrícula universitària. Novament s'adreçà al centre, aquest cop per escrit, sol·licitant la baixa. En resposta a la sol·licitud se li va indicar que no es podia anul·lar la matrícula atès que ja havia finalitzat el termini en què era possible sol·licitar-ho, i que l'hauria de pagar, ja que altrament se li aplicaria un recàrrec.

El Síndic, malgrat ser conscient del retard amb què l'autora de la queixa havia presentat la sol·licitud d'anul·lació de matrícula, proposà que li fos admesa atesa la insuficient informació que el Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació li havia facilitat.

L'Escola Universitària d'Estudis Empresarials del Maresme ha respost al Síndic que no considera oportú acceptar el seu suggeriment si bé sí que creu que cal que s'adopti una solució general en relació amb aquestes qüestions.

6. Seguiment d'actuacions d'exercicis anteriors

Seguiment de la queixa núm. 3373/00

(pàg. 165 i seg. del BOPC núm. 165, de 27 de març de 2001)

Consulta sobre l'aplicació dels beneficis a les famílies nombroses a les universitats privades

La Universitat de Vic va sol·licitar l'opinió del Síndic sobre l'aplicació dels beneficis a famílies nombroses per part de les universitats privades.

El Síndic va considerar que la normativa vigent en matèria de famílies nombroses no permet discriminar en funció del caràcter públic o privat del centre i que l'aplicació d'aquests beneficis obliga les administracions públiques a compensar econòmicament les universitats, ja que, en cas contrari, s'estaria afectant la seva capacitat econòmica.

Tant el Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació com el Ministeri d'Educació i Cultura van considerar que no hi ha obligació de compensar les universitats privades que decideixen aplicar els beneficis als estudiants membres de famílies nombroses.

No obstant això, el Ministeri va assumir el compromís d'estudiar aquesta proposta en el marc dels canvis normatius en l'àmbit universitari.

NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA

1. Introducció

L'ús de les llengües oficials ha motivat cada any diverses queixes davant de la Institució del Síndic, malgrat la aprovació d'una Llei de política lingüística l'any 1998, que va substituir la Llei de normalització lingüística aprovada l'any 1983, i malgrat les diferents normes que s'han acabat aprovant i que en els diferents àmbits reconeixen els drets lingüístics personals derivats d'un sistema de cooficialitat lingüística. Però els ciutadans encara tenen dificultats perquè els poders públics reconeguin els seus drets lingüístics, com ho corrobora que el 2001 hem rebut 34 queixes.

Sovint els ciutadans s'adrecen al Síndic per ser informats sobre els seus drets lingüístics, i especialment sobre la possibilitat d'adreçar-se i ser atesos en una determinada llengua en les relacions amb els poders públics o amb empreses que presten un servei públic.

Aquest any destaquem en matèria de normalització lingüística la qüestió plantejada sobre la capacitació lingüística del personal al servei de les administracions públiques i especialment en relació amb el personal que presta servei en l'àmbit de l'Administració de justícia, qüestió a la qual també ens referim en el capítol de l'Informe relatiu a la funció pública.

2. Balanç de la Llei de política lingüística

Un dels objectius de la Llei de política lingüística és que el català sigui present en tots els àmbits de la vida social. És per això que la llei ha d'emparar i fomentar l'ús del català per a tota la ciutadania, donar efectivitat a l'ús oficial del català i del castellà sense cap discriminació per als ciutadans i ciutadanes, normalitzar i fomentar l'ús del català en l'Administració, l'ensenyament, els mitjans de comunicació social, les indústries culturals i el món socioeconòmic, i assegurar l'extensió del coneixement del català a tots els ciutadans i ciutadanes.

Són diverses les queixes que novament han incidit en la manca de respecte dels drets lingüístics dels ciutadans, tant en les seves relacions amb les administracions públiques com en les actuacions en l'àmbit socioeconòmic. És per aquest motiu que aquest any centrarem el

nostre estudi sobre l'aplicació de la Llei de política lingüística en aquests dos aspectes.

En l'àmbit de l'ús de la llengua en les administracions públiques són diverses les qüestions que han estat plantejades, però en aquesta exposició les dividirem en dos blocs: el primer és el relatiu a l'ús de la llengua per part de les administracions públiques, i l'altre apartat, referent a l'habilitat lingüística del personal al servei de les administracions públiques.

2.1. La llengua de les administracions públiques

Els articles 9 i 10 de la Llei de política lingüística, d'acord amb l'article 5 del seu precedent de 1983, estableixen que la Generalitat, les administracions locals i les altres corporacions públiques de Catalunya han d'emprar el català en les seves actuacions internes i en la relació entre si, i que també l'han d'emprar normalment en les comunicacions i notificacions adreçades a les persones residents en l'àmbit lingüístic català. Aquests articles s'entenen desplegats, pel que fa a l'Administració de la Generalitat, pel Decret 107/1987, de 13 de març, pel qual es regula l'ús de les llengües oficials per part de l'Administració de la Generalitat, que és plenament vigent i en el qual s'inspira la Llei de 1998. Pel que fa a les corporacions locals i les universitats, l'article 9.3 de la Llei preveu que han de regular l'ús del català en l'àmbit de les competències respectives.

Si bé és cert que la Llei de política lingüística fa una aposta clara per l'ús de la llengua catalana en les relacions tant internes con externes de les administracions públiques catalanes, el cert és que de l'article 10 de la Llei se'n deriva una obligació de respecte dels drets dels ciutadans, ja que es reconeix expressament el dret dels ciutadans a presentar la documentació en qualsevol de les dues llengües oficials i a sol·licitar i rebre les notificacions en llengua castellana.

Malgrat el reconeixement exprés d'aquest dret, el cert és que encara ara, de vegades, les administracions no atenen les peticions que els adrecen els ciutadans que són part en un expedient administratiu i que manifesten de forma expressa i inequívoca la seva voluntat de ser atesos en llengua castellana.

Si bé entenem el paper potenciador de l'ús de la llengua catalana que fan les administracions públiques catalanes, i que en la pràctica comporta un ús generalitzat de la llengua catalana, això en cap cas ha de comportar que es negui el dret al ciutadà a decidir en quina de les dues llengües oficials s'ha de relacionar amb una determinada administració. A més, un cop triada l'opció, només les notificacions efectuades en la llengua expressament indicada pel ciutadà tenen plena validesa, malgrat que la Llei indica que la sol·licitud de traducció no afecta els terminis.

Cal, en conseqüència, que les administracions públiques siguin especialment respectuoses amb la voluntat manifestada pel ciutadà d'obtenir la documentació relativa a un expedient del qual és part en la llengua oficial desitjada (vegeu queixa núm. 1054/01).

En l'àmbit de l'Administració de l'Estat el que cal destacar és la manca de sensibilitat, en determinats òrgans, per la pluralitat lingüística de l'Estat, reconeguda en el mateix text constitucional.

Segons l'article 12 de la Llei 1/1998, de 7 de gener, són vàlides les actuacions administratives dels òrgans i els ens de l'Administració de l'Estat fetes a Catalunya en qualsevol de les dues llengües oficials, sense necessitat de traducció, i tothom té dret a relacionar-se, oralment i per escrit, amb l'Administració de l'Estat a Catalunya en la llengua oficial que esculli i, a més, a ser atès, i no se li pot exigir cap mena de traducció.

El Reial decret 1465/1999, de 17 de setembre, pel qual s'estableixen criteris d'imatge institucional i es regula la producció documental i el material imprès de l'Administració general de l'Estat, preveu que han de ser necessàriament bilingües, en castellà i en català, tant els impresos normalitzats que hi hagi a disposició dels ciutadans com la senyalització exterior de les dependències administratives i els cartells de caràcter informatiu o publicitari a tot el territori.

Malgrat l'aprovació de l'esmentada norma, el cert és que els ciutadans s'han adreçat al Síndic perquè l'Administració de l'Estat continua usant únicament la llengua castellana en les comunicacions que els dirigeix.

Novament el Síndic s'ha vist obligat a explicar als ciutadans que l'ordenament jurídic els reconeix el dret a usar la llengua oficial que desitgin en les seves relacions amb l'Administració (vegeu queixa núm. 196/01).

Però potser el cas que mereix ser destacat pel que comporta de manca de sensibilitat i de respecte als drets lingüístics dels ciutadans és el plantejat per una associació que, en rebre de l'Administració de l'Estat a Catalunya una documentació en llengua castellana que havia de respondre en compliment de la normativa vigent, va exercir el dret de sol·licitar que li fos tramesa en llengua catalana. L'associació va reiterar aquesta sol·licitud a l'Administració competent i, finalment, la resposta va ser la incoació d'un expedient sancionador a l'associació per no haver respost al requeriment de l'Administració dins del termini previst. Només la ràpida intervenció de la Delegació del Govern de l'Estat a Catalunya va evitar que continués una actuació que era clarament contrària a les previsions del nostre ordenament, en negar al ciutadà el dret a escollir la llengua oficial amb què s'havia de relacionar amb l'Administració (vegeu queixa núm. 4056/01).

En relació amb el català a les administracions públiques, cal destacar finalment les queixes que plantegen la necessitat d'acreditar un determinat nivell de coneixement de la llengua catalana per part dels funcionaris públics. No s'ha aprovat encara el decret sobre acreditació del coneixement del català en els processos de selecció per a l'accés a la funció publica.

Aquest decret pretén ser la normativa general en relació amb el nivell de coneixement del català per part del personal al servei de totes les administracions públiques catalanes. Les principals novetats de la proposta del decret en relació amb les previsions actuals són:

El nivell de català que cal acreditar per a cada lloc de treball serà determinat d'acord amb els grups de titulació previstos a la legislació sobre l'Administració pública i la normativa laboral que hi sigui d'aplicació.

La manera bàsica d'acreditar aquest coneixement és la possessió del títol atorgat pel Departament d'Ensenyament (graduat escolar, graduat en educació secundària, batxillerat) després de 1992 –sempre que l'ensenyament s'hagi rebut íntegrament a Catalunya– o dels certificats de coneixement de català de la Direcció General de Política Lingüística. La prova de català serà un mitjà supletori.

S'eximirà de la prova de català el personal que acrediti haver-la superat per accedir a un altre lloc de la mateixa Administració o en una altra convocatòria de la mateixa oferta pública d'ocupació.

Serà suficient acreditar el nivell A per accedir a determinades places laborals i s'establirà el nivell B per a d'altres per a l'exercici de les quals sigui suficient.

Precisament aquest darrer any hem continuat rebent queixes de persones que van fer els estudis a Catalunya abans de l'aprovació de la Llei de normalització lingüística, però que acrediten que hi van superar l'assignatura de llengua catalana. Aquestes persones demanaven a l'Administració que els reconegués un determinat nivell de coneixement de la llengua catalana que els permetés accedir a la funció publica sense necessitat d'acreditar-lo. El Síndic els recordà els motius pels quals es considera que haver cursat i finalitzat els estudis a Catalunya després d'una determinada data és equivalent a un determinat nivell de coneixement de la llengua catalana a l'efecte de l'accés a la funció publica (vegeu queixa núm. 4133/01).

Potser el que aquest any ha estat més polèmic ha estat l'aprovació per part del Govern de la Generalitat de Catalunya d'un decret que assenyala els requisits que han de complir les persones que volen accedir a una plaça d'interí a l'Administració de justícia a Catalunya. Entre els requisits previstos en el decret destaca el relatiu a un determinat grau de coneixement de la llengua catalana. Ens hi hem referit en la part de l'Informe relativa a la funció pública, però no volíem deixar de fer referència en aquest apartat a les dificultats que troben els ciutadans encara quan volen fer ús del català en les seves relacions amb la justícia.

Queixa núm. 1054/01

L'Ajuntament de Premià de Mar no atén una petició d'efectuar les notificacions en llengua castellana

El senyor X s'adreçà al Síndic per denunciar la manca d'ús de la llengua castellana en l'expedient sancionador que tramitava l'Ajuntament de Premià de Mar per una infracció de trànsit.

Segons l'escrit de queixa, malgrat que durant la tramitació de l'expedient es va sol·licitar que la llengua de comunicació fos la castellana, les notificacions de l'Ajuntament no van atendre aquesta petició.

Malgrat les dues peticions d'informe a l'Ajuntament, el Síndic no n'havia obtingut resposta en el moment de finalitzar aquest informe.

Queixa núm. 196/01

Manca d'ús de la llengua catalana per part de l'Administració de l'Estat

El senyor X s'adreçà al Síndic perquè havia rebut una comunicació del Ministeri de Treball i Afers Socials, en relació amb la revaloració de la seva pensió de la Seguretat Social. L'escrit era redactat en llengua castellana.

El senyor X considerà una manca de respecte als ciutadans d'una comunitat autònoma amb una altra llengua oficial diferent de la castellana que l'Administració se'ls adreci només en castellà i demanà al Síndic que l'informés sobre el seu dret a utilitzar la llengua catalana davant de les administracions públiques.

El Síndic va adreçar-se al promotor de la queixa per informar-lo del sistema de cooficialitat definit per la Constitució Espanyola i l'Estatut d'Autonomia de Catalunya, i els drets i obligacions que en deriven.

Queixa núm. 4056/01

Manca de resposta als drets lingüístics dels ciutadans en la seva relació amb l'Administració de l'Estat a Catalunya

Una associació s'adreçà al Síndic de Greuges per sollicitar la seva intervenció, atès que li havia estat incoat un expedient sancionador per no haver facilitat a la Delegació Provincial de Barcelona de l'Institut Nacional d'Estadística les dades que li havien estat sollicitades.

L'associació s'havia adreçat a la Delegació dues vegades sol·licitant que el formulari que havia d'omplir li fos facilitat en llengua catalana.

Des de la Delegació se'ns ha informat que s'havia resolt l'arxiu de l'expedient i que s'enviaria l'enquesta en un formulari en llengua catalana.

Queixa núm. 4133/01

Criteris per acreditar el nivell de coneixement de la llengua catalana dels escolaritzats a Catalunya

Un ciutadà escolaritzat a Catalunya va acudir al Síndic perquè el Departament d'Ensenyament no responia a la seva sol·licitud de reconeixement d'un determinat nivell de coneixement de la llengua catalana.

Segons el promotor, el fet d'haver cursat els estudis a Catalunya i haver superat l'assignatura de llengua catalana ha de comportar el reconeixement d'un nivell d'habilitació lingüística en aquesta matèria.

El Síndic va informar l'interessat que el text refós dels acords de 19 de juny 1991 i de 3 de juny de 1992, de la Comissió per a la Normalització Lingüística, contenen,

entre altres, la relació d'acreditacions que eximeixen d'haver de superar la prova de llengua catalana en l'accés a la funció pública; concretament, en la relació de les acreditacions referides als grups A, B, C i D, de l'Administració, hi figura el títol de Batxillerat obtingut després del mes de gener de 1992.

Com és sabut, la Llei de normalització lingüística establia la condició d'acreditar el coneixement suficient del català i del castellà per poder obtenir el certificat de grau de l'ensenyament general bàsic als alumnes que comencessin l'ensenyament amb posterioritat a la publicació d'aquesta norma.

El curs 1990-1991 finalitzava el període necessari per haver pogut cursar tot l'EGB després de l'aprovació de l'esmentada llei. La possessió del Graduat Escolar, titulació que acredita la superació d'aquell nivell educatiu, és necessària per poder accedir al grup E i a alguns cossos específics dels grups D i C de l'Administració.

Aquest referent –haver superat el curs 1990/91– també es considera suficient per als posseïdors del títol de BUP, ja que, el curs acadèmic 1983/84, aquests alumnes cursaven el 4t nivell d'EGB i, en cas de no haver estat eximits de català, tenien un domini suficient de les dues llengües.

És per aquests motius que es va fixar en l'any 1992 la data a partir de la qual, a efectes d'accedir a la funció pública de la Generalitat, l'obtenció del títol de Batxillerat equivaldria al certificat de la Junta Permanent de Català.

2.2. El català en l'àmbit socioeconòmic

Malgrat que el Govern de Catalunya afirma que s'ha continuat incidint en el món socioeconòmic, per mitjà de convenis amb empreses i organitzacions empresarials i sindicals, perquè el català sigui present a la publicitat exterior, a la retolació i la senyalització, les comunicacions empresarials, les pòlisses bancàries i d'assegurances i, en general, al món econòmic, i insistint en la política d'elaboració i difusió de recursos terminològics que fa el TERMCAT, el procés d'adequació del Consorci per a la Normalització Lingüística a les necessitats actuals d'assessorament lingüístic de la petita empresa i la col·laboració amb els serveis lingüístics de sindicats i organitzacions empresarials, continuem rebent queixes per la manca d'ús de la llengua catalana en aquest àmbit. Les queixes més nombroses s'han referit a les empreses de serveis públics.

Malgrat que l'article 31 de la Llei de política lingüística assenyala que les empreses de servei públic, com ara les de transports (autobusos, ferrocarrils, aviació), subministrament (aigua, gas, electricitat) o comunicacions (telefonia, correus), han d'emprar el català almenys en la retolació i la megafonia i també en les comunicacions i notificacions escrites, incloent-hi les factures que adrecen a residents a Catalunya, sens perjudici del dret d'aquestes a rebre-les en castellà si ho demanen (article 31), i ben entès que, si es tracta de serveis que presta directament l'Estat, és ben cert que és aquest que ha de preveure les mesures necessàries per complir aquest mandat.

El Síndic de Greuges continua malgrat tot rebent queixes que fan palesa una manca de compliment d'aquestes previsions legals (vegeu queixa núm. 337/01 i queixa núm. 2876/01).

Queixa núm. 337/01

Dificultats per utilitzar la llengua catalana en el servei públic de taxi

Una associació s'adreçà al Síndic perquè un dels seus associats va ser compel·lit a baixar del taxi quan va facilitar en llengua catalana l'adreça on volia dirigir-se.

El Síndic va considerar que podia tractar-se d'un supòsit de discriminació lingüística, però, atès que ja l'Institut Metropolità del Taxi havia decidit obrir una informació preliminar, va decidir esperar-ne el resultat.

Queixa núm. 2876/01

Manca d'ús de la llengua catalana en els serveis de megafonia de Renfe

Un ciutadà disconforme amb la manca d'ús del català en els serveis de megafonia de Renfe sol·licità la intervenció del Síndic.

A petició del Síndic, la Direcció General de Política Lingüística va comunicar que, a la vista del possible incompliment de l'article 31 de la Llei de política lingüística, s'havia adreçat a Renfe demanant d'adoptar les mesures adequades.

En el moment de tancar aquest Informe el Síndic no té coneixement de la resposta de Renfe al Departament de Cultura.

ALTRES ASPECTES CULTURALS

1. INTRODUCCIÓ

En aquest àmbit, deixant al marge les qüestions relatives a normalització lingüística, les queixes presentades, en nombre de 8, es poden desglossar en els apartats següents.

En relació amb els mitjans de comunicació audiovisual, com ja s'ha anat produint en els darrers anys, es plantegen queixes per les dificultats observades en determinades zones de Catalunya per a la recepció d'emissores; a aquestes dificultats s'afegeixen les generals d'accés als sistemes de telecomunicació a les quals caldrà donar solució per facilitar l'accés a la informació a les persones que hi resideixen.

En relació amb el dret d'accés, també s'han plantejat queixes davant de les dificultats dels ciutadans per a l'accés a la documentació conservada en arxius públics, o a l'accés dels menors d'edat a les biblioteques, arxius i museus. A aquesta darrera qüestió ens referim a l'apartat de l'Informe relatiu a Infància, ja que les dificultats d'accés s'han plantejat a alumnes de l'ensenyament preuniversitari.

Finalment, en l'àmbit exposat destaquem l'actuació que se'ns ha plantejat d'alguna federació catalana poc respectuosa amb els drets dels associats a clubs integrats en aquests ens federatius.

En relació amb el patrimoni arqueològic, aquest any ens limitem a fer un seguiment de la queixa relatada al darrer Informe sobre protecció de troballes arqueològiques.

2. Mitjans de comunicació audiovisual

Ja en l'Informe corresponent a 1999 ens vam referir a la necessitat d'una reordenació en el sector de l'audiovisual. Aquesta necessitat es feia especialment necessària en l'àmbit de la televisió local. Es produeix en l'àmbit de Catalunya una manca de desenvolupament de la regulació tant de la ràdio com de la televisió local que és imputable en principi a una manca d'actuació de l'Estat en aquest sector.

En relació amb la regulació del sector audiovisual a Catalunya destaquem la modificació del Consell de l'Audiovisual de Catalunya (en endavant CAC), que pretén impulsar la tasca de control dels mitjans a Catalunya, ampliant les competències del CAC, modificant-ne la composició i constituint-lo com un ens públic amb autonomia orgànica i funcional.

La Llei 2/2000, de 4 de maig, reguladora del CAC n'amplia les competències amb l'atribució de capacitat reguladora i sancionadora i l'increment de les tasques de vigilància i control sobre els mitjans gestionats directament per la Generalitat o en règim de concessió, i sobre les emissions específiques per a Catalunya. El CAC ha de controlar el compliment de la legislació sobre l'audiovisual i vetllar pel pluralisme polític, religiós, social, lingüístic i cultural. També ha d'informar de la composició empresarial dels licitadors en els concursos de ràdio i televisió que atorgui la Generalitat, i vetllar pel compliment de les funcions de servei públic dels mitjans que tinguin aquesta atribució.

El CAC té funcions d'assessorament en l'elaboració de lleis i autoregulacions i de comunicació amb els agents implicats en l'audiovisual. La nova Llei, però, no li atorga competències per adjudicar llicències: cal recordar la polèmica suscitada en ocasió de la concessió de prestacions del servei de radiodifusió per part de la Generalitat de Catalunya, a què ens referírem en l'Informe de 1999.

La nova Llei del CAC modifica també la composició del consell, anteriorment format per un president, dotze vocals i un secretari. El president i quatre vocals eren nomenats pel Govern, quatre eren elegits pel Parlament, mentre que l'Associació Catalana de Municipis i la Federació de Municipis de Catalunya en designaven dos cada una, i el secretari era elegit pel president del CAC. En el nou consell s'elimina la participació de les associacions municipals en el nomenament dels membres, que passa a ser competència exclusiva del Parlament. Així, el CAC és format per nou consellers elegits per una majoria de dos terços del Parlament, i a proposta de tres grups parlamentaris, mentre que el Govern es reserva la potestat de nomenar-ne el president, un cop escoltada l'opinió dels membres elegits pel Parlament.

Malgrat les importants modificacions introduïdes en aquest àmbit els darrers deu anys, el cert és que es fa necessària una regulació general del sector que doti de coherència les modificacions legislatives que s'han anat aprovant i que defensi els drets del consumidor en aquest àmbit, drets que van des de la defensa del pluralisme al dret a l'accés a aquests serveis públics.

Precisament aquesta darrera qüestió ha estat objecte de queixes al Síndic. Tant de les administracions públiques com d'associacions de veïns, el Síndic ha rebut queixes per dificultats a accedir als canals de televisió a causa d'interferències contínues. En algunes ocasions les interferències eren produïdes per la proximitat entre les freqüències assignades al servei de telefonia mòbil amb les que corresponen als canals de televisió. Aquestes actuacions fan palesa la necessària reordenació del sector (vegeu queixa núm. 3156/00).

Amb tot, els casos que preocupen més el Síndic són aquells en què es manifesta una especial dificultat de determinades zones del territori per accedir als canals de televisió. El Síndic va traslladar aquesta actuació al Departament de Presidència, que l'informà que estava elaborant un estudi per donar resposta tècnica a aquesta actuació.

Sovint la manca de recepció dels canals de televisió va acompanyada de dificultats per a l'accés als serveis de telecomunicació, qüestió a què ens referim a l'apartat relatiu a consum. Per això el Síndic valora positivament acords com l'assolit entre diferents departaments de la Generalitat i el Consell Comarcal de l'Alt Urgell per tal de superar les mancances en els serveis de telecomunicació d'algunes zones i que afecten els serveis de telefonia bàsica, telefonia mòbil, Internet i ràdio i televisió de les emissores de la Generalitat de Catalunya (vegeu queixa núm. 3603/00).

Queixa núm. 3156/00

Dificultats en la recepció del senyal televisiu

Un grup de veïns es dirigí al Síndic per denunciar que tenien dificultats en la recepció dels canals de televisió, a causa d'interferències contínues. Si bé van reorientar l'antena i van instal·lar un amplificador, manifestaven que la qualitat de la recepció televisiva continuava sent deficient.

En l'informe elaborat per donar resposta a la petició del Síndic, el portaveu del Departament de Presidència manifestà que la situació dels afectats es deu, d'un banda, a la deficient ubicació de l'immoble i, de l'altra, a la cel·la de telefonia mòbil de la companyia Telefònica, atès que la banda assignada a aquest servei és molt propera a la dels canals de televisió. Atès que aquest Departament no té competències sobre aquesta matèria, considerà que eren els mateixos interessats els que havien de fer la gestió davant la companyia, per tal que instal·lés els filtres necessaris per esmenar la dificultat de visió.

El Síndic considerà que, si bé la causa de les interferències semblava directament relacionada amb la gestió del domini públic radioelèctric, les facultats per a l'ad-

ministració i el control d'aquest correspon a l'Administració de l'Estat, però això no obsta perquè en virtut de les competències de la Generalitat de Catalunya i en mèrit dels principis que presideixen les relacions interadministratives, la Generalitat posi en coneixement de l'Administració de l'Estat la situació del cas i en sol·liciti la immediata intervenció.

En data 2 d'abril de 2001, se'ns comunicà que s'havia comunicat aquest problema al Ministeri de Ciència i Tecnologia, perquè adoptés les mesures per resoldre'l.

Així mateix, el Síndic n'informà el Defensor del Poble, el qual, però, encara no ha finalitzat la seva actuació davant el Ministeri de Ciència i Tecnologia.

Posteriorment, el Departament de Presidència informà que la Direcció General de Telecomunicacions i Tecnologies de la Informació, un cop efectuades les comprovacions, no observava interferències en les emissions, sinó una pèrdua de nivell del senyal motivada tant per les construccions que envolten el receptor com per les mateixes instal·lacions, que no creu que s'hagin fet correctament.

En aquests casos, les interferències es produeixen, com ja havia assenyalat la Generalitat de Catalunya en el seu informe tècnic, entre emissions de freqüència propera.

Queixa núm. 3603/00

Dificultats per sintonitzar les emissores de la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió

En ocasió del desplaçament del Síndic a l'Alt Urgell el Consell Comarcal de l'Alt Urgell es va adreçar al Síndic per tal d'exposar un problema que afecta una bona part dels nuclis de la comarca consistent en la mala qualitat de recepció dels canals de Televisió de Catalunya.

El Síndic va demanar al Departament de Presidència de la Generalitat que l'informés sobre l'assumpte.

El Departament va indicar que l'estudi-enquesta era elaborat pel Consell Comarcal i que s'havia creat una comissió entre Televisió de Catalunya, la Direcció General d'Administració Local, la Direcció General de Radiodifusió i Televisió i el Centre de Telecomunicacions de la Generalitat, per tractar les zones que tenen dificultats de cobertura de televisió.

Posteriorment el Departament va informar que s'havia encarregat un estudi d'enginyeria perquè avalués les solucions que calia donar a les mancances de cobertura televisiva dels canals de la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió a tot Catalunya.

L'1 d'agost del 2001 es va aprovar un acord del Govern per implantar un prova pilot que abasta no tan sols el senyal de televisió com també altres serveis de telecomunicació i, alhora, es va assumir el compromís de totes les administracions de la comarca d'implantar i mantenir les infraestructures de telecomunicacions i els equips per fer possible l'accés de la població de la comarca a les tecnologies de la comunicació.

3. Accés a arxius

Aquest darrer any el Parlament de Catalunya ha aprovat la Llei 10/2001, de 13 de juliol, d'arxius i documents, llei que substitueix la d'arxius aprovada pel mateix Parlament l'any 1985.

D'acord amb el preàmbul de la Llei, els seus eixos principals són:

– La contribució a l'establiment del règim jurídic aplicable als documents públics i als documents privats.

– El reconeixement de les actuacions de les administracions catalanes en matèria d'arxius. Tot respectant la competència superior que correspon a l'Administració de la Generalitat, constitueix un objectiu fonamental d'aquest nou text la incorporació de les diverses administracions públiques perquè col·laborin en les tasques de protecció i difusió del patrimoni documental i se'n responsabilitzin.

– La regulació dels arxius existents a Catalunya, especialment els de les administracions públiques.

– L'establiment d'una normativa bàsica conjunta a tots els arxius del país.

– La regulació del dret d'accés als documents integrants del patrimoni documental català.

De tots els aspectes de la Llei, aquell sobre el qual volem incidir és el relatiu al reconeixement del dret a l'accés als documents a tota persona. Segons el preàmbul de la Llei, la regulació del dret d'accés als documents s'inscriu en el marc general sobre dret d'accés que estableix la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú.

Això comporta, d'acord amb el títol IV de la Llei, que els ciutadans tenen dret a accedir als documents que formen part dels procediments finalitzats; aquesta previsió ja figurava a l'article 37 de la Llei 30/1992 relatiu a l'accés a arxius i registres. També seguint la llei estatal, encara que en aquest cas de forma més genèrica, es determinen els casos en què es pot denegar l'accés a determinats documents públics.

La regulació, per tant, en el cas de la documentació administrativa segueix la Llei 30/1992, excepte en qüestions de caràcter purament procedimental com ara les referides a la Comissió Nacional d'Accés, Avaluació i Tria documental, ja que es preveu que aquesta comissió informi sobre les decisions de les administracions que permeten l'accés a documents exclosos de consulta pública preservant en tot cas el dret a la intimitat, o que deneguen l'accés a documents perquè s'entén que se'n poden seguir perjudicis sobre interessos generals o de persones. (Aquesta darrera previsió ja es recollia a l'apartat 4 de l'article 37 de la llei estatal i també a la Llei 16/1985, de 25 de juny, del patrimoni històric espanyol.)

En tot cas, la Llei preveu que les denegacions d'accés han de ser motivades i que les sol·licituds s'han de resoldre en el termini de dos mesos, si bé en aquests casos, i en contra del criteri general de la Llei que sembla que és de facilitar l'accés, s'entén que el silenci és desestimatori.

La Llei regula la forma d'exercir d'aquest dret. Aquesta qüestió havia estat l'origen de diverses queixes recollides en els nostres informes anteriors, ja que recordem que, per manca de mitjans tècnics per facilitar la consulta o per manca de classificació d'uns documents públics en un arxiu, de vegades l'accés a certs documents s'havia impedit d'una manera ja clarament contrària a l'ordenament jurídic (vegeu pàg. 21712 i 21713 del BOPC núm. 266, de 20 de març de 1998).

Finalment la Llei es refereix a l'accés a documents privats que formen part del patrimoni documental.

En relació amb l'accés, ressenyem les dificultats d'un historiador per consultar uns documents públics. L'afectat imputa aquesta dificultat al fet que aquests documents vagin ser dipositats a l'Arxiu Nacional de Catalunya. Segons la informació rebuda, el Col·legi de Farmacèutics de la província de Barcelona, d'acord amb un contracte, havia dipositat una part de la seva documentació històrica a l'Arxiu Nacional de Catalunya.

Consultat l'Arxiu Nacional sobre la documentació dipositada pel Col·legi, l'autor de la queixa va veure com es condicionava el seu accés a aquesta informació a una autorització prèvia i per escrit del mateix col·legi.

El Síndic va informar el promotor que en cap cas se li podia denegar l'accés a aquest fons documental (queixa núm. 3112/01).

Queixa núm. 3112/01

Dificultats per accedir a uns documents públics dipositats a l'Arxiu Nacional

Un membre del Col·legi de Farmacèutics s'adreçà al Síndic perquè li havia estat impossible consultar una documentació del Col·legi com a conseqüència de la decisió de la junta directiva de donar la documentació a l'Arxiu Nacional de Catalunya.

Segons l'autor de la queixa, quan va intentar accedir a la documentació, com a historiador en aquest àmbit, l'Arxiu Nacional li va comunicar que li calia obtenir l'autorització per escrit del Col·legi, i un cop obtinguda aquesta, la documentació podia ser consultada lliurement per qualsevol col·legiat.

El Síndic va informar l'autor de la queixa del seu dret a accedir a la documentació amb caràcter de document públic.

4. Federacions esportives

Aquest any ens volem referir en l'Informe a les federacions esportives. La llei de l'esport aprovada per Decret legislatiu 1/2000, de 31 de juliol, regula dins del seu títol dedicat a les entitats esportives, els clubs o associacions esportives.

Si bé és cert que els clubs són entitats privades amb personalitat jurídica i capacitat d'obrar, per poder participar en competicions de caràcter federatiu s'han de federar en les federacions catalanes corresponents a les modalitats o les disciplines en les quals els clubs volen participar.

Les federacions esportives són, d'acord amb la Llei, entitats privades d'interès públic i social dedicades a la promoció, la gestió i la coordinació de la pràctica esportiva.

Perquè una federació esportiva catalana tingui el reconeixement legal, cal que prèviament hagi aprovat els seus estatuts i aquests hagin estat ratificats per l'Administració esportiva de la Generalitat, i que hagi quedat inscrita en el Registre d'Entitats Esportives de la Generalitat.

Cada federació catalana es pot organitzar territorialment d'acord amb les necessitats pròpies del seu esport.

Les federacions catalanes, de les quals depenen esportistes professionals i afeccionats, han d'establir, de conformitat amb les disposicions pertinents, les normes i l'estructura organitzativa.

Les federacions esportives exerceixen la potestat disciplinària sobre els seus membres o afiliats en via federativa. En l'àmbit disciplinari, la potestat jurisdiccional esportiva s'estén a conèixer de les infraccions de les regles de joc o les relatives a la conducta esportiva.

Correspon la fiscalització de les infraccions als comitès de competició i disciplina esportiva i d'apel·lació de cada federació esportiva, pel que fa a totes les persones que integren l'estructura orgànica federativa, als clubs esportius i els seus directius, esportistes, tècnics, jutges o àrbitres, i en general, pel que fa a totes les persones i entitats que estan federades i desenvolupen l'activitat esportiva en l'àmbit d'actuació de la federació catalana corresponent.

En tot cas, els estatuts o el reglament del club o l'associació esportius o de la federació corresponent s'han d'ajustar als principis generals dels procediments disciplinaris, de manera que regulin i respectin el tràmit d'audiència dels interessats, que respectin el dret del presumpte infractor de conèixer, abans que caduqui el tràmit d'audiència, l'acusació que s'hi ha formulat en contra, i que respectin el dret dels interessats en l'expedient a formular les al·legacions que creguin pertinents, a recusar l'instructor i el secretari de l'expedient per causa legítima, i a proposar les proves que tendeixin a la demostració de les al·legacions i que guardin relació amb el que és objecte d'enjudiciament. Contra els actes i les resolucions dels òrgans competents dels clubs es pot recórrer davant el comitè d'apel·lació de la federació catalana, i contra les resolucions d'aquest comitès, davant el Tribunal Català de l'Esport.

Malgrat aquesta detallada regulació legal, el cert és que aquest any un ciutadà es va adreçar al Síndic reclamant la seva intervenció davant d'una expulsió no justificada i executada sense seguir el procediment establert, és a dir, sense la tramitació prèvia d'un expedient disciplinari d'acord amb el Decret 145/1991, de 17 de juny.

Uns membres d'un club esportiu havien prèviament denunciat aquesta situació a la federació esportiva corresponent i davant la Secretaria General de l'Esport, sense obtenir cap tipus de resposta en un cas ni en l'altre.

La Federació Catalana de Patinatge –Territorial de Tarragona– reunit el seu comitè de competició, es va declarar incompetent per valorar els fets denunciats.

D'acord amb el Decret 70/1994, de 22 de maig, pel qual es regulen les federacions esportives catalanes, els estatuts han de regular necessàriament el procediment i requisits per l'admissió o pèrdua de la condició de membre dels clubs, associacions o agrupacions que constitueixen la federació i, si s'escau, especialistes, tècnics, àrbitres o jutges.

És aquesta l'opinió manifestada per la Secretaria General de l'Esport, que havia adreçat l'autora de la queixa al Comitè de Disciplina Esportiva de la Federació Catalana.

Finalment la Federació Catalana es considerà competent en l'assumpte, mitjançant el seu comitè de disciplina esportiva, però acaba resolent que la reclamació s'havia formulat fora de termini.

En conseqüència, la federació, en la nostra opinió, no va observa el deure de vetllar perquè es respectin els drets dels associats dels clubs esportius (vegeu queixa núm. 3012/99).

Queixa núm. 3012/99

Expulsió d'un club esportiu

La mare de dos nens patinadors d'un club esportiu s'adreçà al Síndic perquè els seus fills n'havien estat expulsats a causa de les discrepàncies entre els pares i la junta directiva del club.

Aquest fet impedí als nens de poder continuar participant en competicions de patinatge.

Malgrat que la interessada es va dirigir a la Federació Catalana de Patinatge i a la Secretaria General de l'Esport, la seva reclamació no va obtenir cap resposta.

El Síndic es va adreçar a la Federació Catalana de Patinatge –Territorial de Tarragona– que li va indicar que no es considerava competent per conèixer de l'assumpte.

El Síndic va recordar a la Federació que el Decret 70/1994, de 22 de març, pel qual es regulen les federacions esportives catalanes, estableix a l'article 5 les qüestions que com a mínim han de regular els seus estatuts, amb total garantia dels principis democràtics i representatius i sens perjudici dels afers i les matèries pròpies de cada federació.

Entre aquestes qüestions mínimes trobem la regulació del procediment i els requisits d'admissió o pèrdua de la condició de membre dels clubs, associacions o agrupacions que constitueixen la federació.

Alhora, el Síndic es va adreçar al Departament de Cultura, ja que entenia que corresponia a la Federació en què els clubs estan afiliats, a través del comitè de disciplina, resoldre les desavinences entre els clubs i els associats. Contra les resolucions del comitè es pot interposar recurs davant la Secretaria General de l'Esport.

Aquesta és també l'opinió del Departament de Cultura.

En conseqüència, es tornà a demanar la intervenció de la Federació en l'assumpte.

Novament, la Federació va afirmar que entenia que es tractava d'un assumpte intern del club, sobre el qual no tenia competències la delegació territorial, però que en donaria trasllat a la Federació Catalana.

Finalment, la Federació Catalana va decidir declarar extingida l'acció de recurs perquè no s'havia interposat en el termini adequat.

Aquesta afirmació no reflectia la situació amb exactitud, ja que la qüestió havia estat plantejada a la Federació Catalana, que en aquell moment ja s'havia declarat incompetent per resoldre.

5. Seguiment d'actuacions d'exercicis anteriors

Seguiment de la queixa núm. 2874/99

(pàg. 156 del BOPC núm. 165, de 27 de març de 2001)

Troballa de restes arqueològiques

Un veí de Sentmenat es va adreçar al Síndic perquè considerava que l'Ajuntament de Sentmenat havia posat en perill el patrimoni arqueològic.

El Síndic va demanar informació sobre les mesures de protecció i defensa del patrimoni adoptades pel Departament de Cultura i per l'Ajuntament.

El Departament va informar el Síndic que s'havia acordat la paralització de les obres que afectaven les restes, i l'Ajuntament li comunicà que es redactaria un pla especial de protecció.

L'Ajuntament ens ha comunicat que s'han fet treballs de prospecció de les restes per tal de poder-les documentar i que s'iniciaven els tràmits per redactar el pla.

En el moment de finalitzar l'informe estem pendents de rebre aquest pla.

SECCIÓ 9. JUSTÍCIA

ADMINISTRACIÓ DE JUSTÍCIA

1. Introducció

Les actuacions iniciades en l'àmbit de l'Administració de justícia durant aquest any 2001 han estat de 417.

Les peticions rebudes dels ciutadans es poden dividir en quatre grups principals.

Formen el primer grup les peticions que fan referència a denúncies de lentituds, inexecucions i funcionament de les oficines judicials.

En el segon grup s'inclouen les queixes referents al funcionament dels col·legis professionals, especialment els d'advocats, i a les decisions de les comissions de deontologia. Pel que fa a la nostra Institució, hem de dir que la relació amb l'Il·lustre Col·legi d'Advocats de Barcelona és més fluïda després de la reunió tinguda amb el president de la Comissió de Deontologia i amb el president del Torn d'Ofici.

El tercer grup és format per les queixes que fan referència a qüestions en les quals el Síndic no té competències, com ara les relatives a disconformitats amb resolucions judicials dictades o aquelles l'objecte de les quals es troba *sub iudice.*

Finalment hi ha un quart grup d'altres queixes que per la seva diversitat temàtica no són enquadrables en cap dels grups anteriors.

Un any més, el Síndic ha d'expressar el seu agraïment al president del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya per l'atenció prestada a les nostres consideracions i per la col·laboració rebuda i que ha permès que una part dels greuges plantejats pels ciutadans es poguessin resoldre.

Igualment, volem assenyalar la receptivitat que hem trobat en el Fiscal en cap del Tribunal Superior de Justícia així com també en els altres membres de la carrera fiscal, sempre que, per un o un altre motiu, ens hi hem adreçat.

Aquesta mateixa disposició l'hem trobada en els presidents de les audiències provincials. El Síndic també agraeix els jutges, els magistrats i els secretaris encarregats dels jutjats als quals s'ha adreçat en algun moment, per la seva bona disposició a col·laborar amb la nostra Institució.

També volem agrair l'Escola Judicial del Consell General del Poder Judicial que ens hagi permès participar en algunes activitats adreçades a la formació dels futurs jutges o en la formació continuada d'aquells que ja s'han incorporat a la magistratura.

En el present Informe destaquem especialment els problemes de la lentitud, les inexecucions i el funcionament de les oficines judicials: errors i manca de mitjans humans i materials, que pel volum d'actuacions que han generat o per la importància del seu contingut i conseqüències, considerem que mereixen un tractament a part.

També destaquem els suggeriments que hem fet al Departament de Justícia sobre el sistema d'identificació i tramesa dels escrits que els interns dels centres penitenciaris han d'adreçar als òrgans jurisdiccionals i el suggeriment efectuat a l'Il·lustre Col·legi d'Advocats de Sabadell sobre el contingut i la notificació dels actes de resolució dels expedients de deontologia professional.

Aquest Informe té com a destinatari preferent, per disposició legal congruent amb la naturalesa de comissionat parlamentari del Síndic de Greuges, el Parlament de Catalunya; però ens complau assenyalar que, pel que fa a les qüestions relacionades amb la Justícia, l'òrgan de govern del Poder Judicial, el Consell General del Poder Judicial, amb el qual havíem sostingut diversos contactes a través dels seus vocals territorials per a Catalunya, va manifestar-nos l'interès a formalitzar-los. És per això que, el passat mes de juliol, vam signar un conveni l'objecte substancial del qual, encara que no únic, és donar trasllat de les consideracions efectuades en l'Informe anual. Volem regraciar aquí, d'una banda, especialment, al senyor Francesc Caminal, que com a vocal territorial va signar el conveni en nom del Consell per l'interès en impulsar-lo; però també, d'una altra, a la totalitat del Consell que va acordar de subscriure'l.

2. El funcionament del servei públic de la Justícia: la percepció dels ciutadans, les mesures a adoptar per millorar-lo

La nostra Institució rep queixes, no pas felicitacions pel funcionament dels serveis públics. És per això que tot seguit ens referim a funcionaments que haurien de millorar, la qual cosa no ens impedeix reconèixer que en relació amb l'agilitat de les tramitacions, en determinats ordes jurisdiccionals i, en particular, en determinades instàncies judicials, s'ha millorat considerablement. En aquest sentit i com a mostra, ens complau citar els terminis de conclusió dels procediments en els jutjats del contenciós administratiu o la tramitació de separacions i de divorcis en els jutjats de família.

Això no obstant, hi ha una percepció general, fonamentada, que la justícia és lenta. La lentitud de la justícia provoca que alguns casos es demorin anys abans de quedar resolts. Són encara importants les dilacions que es produeixen en l'Administració de justícia, tenint en compte que un retard en una sentència pot significar el perllongament de la situació d'injustícia. En aquest sentit, potser caldria citar els ciutadans per donar-los explicacions sobre les llargues esperes per declarar en un judici o per la lentitud dels jutjats a resoldre un assumpte.

Al nostre entendre els ciutadans reben poca informació sobre la tramitació dels procediments judicials que els afecten i això contribueix a augmentar una percepció negativa de l'Administració de justícia.

Excepte casos especials, els jutges tenen una preparació adequada i si els judicis es dilaten no és, normalment, per causes imputables a ells, sinó a la manca de jutges per cobrir totes les places existents.

Aquest problema es fa especialment palès a Catalunya, on és evident la falta de jutges, tot i l'increment de la demanda de primeres destinacions des que l'Escola Judicial està instal·lada a Vallvidrera. Hi ha moltes places vacants i no hi ha jutges substituts disponibles.

Tot i amb això, s'han adoptat algunes mesures per pal·liar aquesta situació. Així, l'acord subscrit entre el Govern central i les comunitats autònomes, entre elles Catalunya, amb competències en aquesta matèria, preveu la possibilitat que els jutjats que tinguin més litigis puguin obrir també a la tarda, l'elaboració d'una carta de drets dels ciutadans, la creació d'una comissió tecnològica i també l'increment de les competències autonòmiques, principalment en qüestions relacionades amb personal, organització i mitjans materials.

Respecte als mitjans materials, ens consta que s'ha fet un esforç per introduir equips informàtics.

D'altra banda, vam assistir a la presentació de la web dels òrgans judicials, fiscalies i altres serveis de l'Administració de justícia a Catalunya, que permetrà diverses gestions, com ara consultar l'adreça, el telèfon i el fax de tots els òrgans; facilitar el formulari d'atenció al ciutadà mitjançant el qual es pot sol·licitar informació

o presentar reclamacions i queixes; informar-se sobre els tràmits i les gestions més freqüents amb l'Administració de justícia i facilitar els formularis per iniciar el judici verbal i el procés monitori sense necessitat d'advocat i procurador.

Així doncs, la pàgina web dels òrgans judicials de Catalunya facilita el coneixement de l'Administració de justícia als ciutadans interessats o que vulguin fer consultes específiques. Aquest servei preveu el desenvolupament de diferents fases per poder ampliar la informació que ara s'hi pot consultar. En aquesta primera fase (any 2001), a més d'informació general sobre l'Administració de justícia s'ofereix informació sobre els quatre deganats principals: Barcelona, Girona, Lleida i Tarragona. El seu disseny possibilita incloure informacions sobre diferents òrgans: Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, audiències provincials, la resta de deganats, organització fiscal i altres serveis de l'Administració de justícia.

També sembla que hi ha la intenció de crear més jutjats amb demarcacions més petites i, per tant, en principi, més pròxims al ciutadà.

La lentitud en la tramitació dels procediments judicials, les disfuncions en l'organització de les oficines judicials, la manca de modernització funcional dels edificis on s'administra la justícia, i la crònica insuficiència de mitjans materials destinats a l'aparell administratiu que hi dóna suport, constitueixen el gros més important de les queixes formulades al Síndic de Greuges.

Amb aquestes mateixes paraules iniciàvem els comentaris a aquesta problemàtica en l'Informe corresponent a l'any 2000 (vegeu BOPC núm. 165, de 27 de març de 2001, pàg. 160 a 162). És més, des de fa anys el Síndic de Greuges ha insistit reiteradament que cal reformar en profunditat l'Administració de justícia, donar-li un nou enfocament que la converteixi en un veritable servei públic. Per aconseguir-ho calen reformes normatives i dotar-la dels mitjans necessaris, humans i materials, per fer-ne una administració àgil i eficaç. Només així es restablirà la confiança del ciutadà en el sistema judicial. L'Administració de justícia és un dels pilars fonamentals de l'estat de dret; però, fins ara, un pilar poc atès pels pressupostos públics.

La concurrència competencial i de manca d'assumpció recíproca de responsabilitats entre el Govern central i les autoritats autonòmiques és, com dèiem també en l'Informe de l'any 2000, una de les causes per les quals l'Administració de justícia funciona amb un nivell d'ineficàcia, en general, superior al de la resta d'organitzacions administratives de l'Estat.

Caldrà veure en quina mesura el desenvolupament de l'anomenat «Pacte per a la justícia» dóna resposta a aquests reptes de dotar suficientment de recursos i d'aclarir el repartiment competencial entre el Govern central i els executius autonòmics.

Igualment, haurem d'esperar a veure els determinis que s'adopten amb la finalitat d'agilitar el funcionament de l'oficina judicial. Pel que sembla es pretén reforçar, a aquests efectes, el paper del secretari judicial.

Per prestigiar una funció, no és indiferent quina sigui la retribució de qui la fa. Això afecta tot el personal implicat, també els fiscals i els jutges. Tampoc és indiferent triar un procediment d'ascens o un altre. El sistema d'ascens dels jutges basat en l'antiguitat i sense consideració de mèrits, pot no condicionar la independència; però, certament, no n'afavoreix la productivitat. Aquestes són qüestions a què també caldrà donar resposta.

També s'anuncia el projecte de reformar el recurs de cassació, la qual cosa afectarà el Tribunal Suprem i els Tribunals Superiors que sembla es reforçaran. Novament, caldrà esperar a veure que en resulta i el grau d'acompanyament amb recursos de les mesures que s'adoptin. Atès que a gairebé tot això ens hem referit en altres exercicis i que hi ha projectes en marxa, no ens hi estendrem més.

Voldria plantejar, en canvi, un parell de reflexions sobre la relació entre els membres del poder judicial i el conjunt de la societat.

Els jutges han de disposar de mitjans proporcionats a les tasques que tenen encomanades. El seu estatut, jurídic, retributiu..., ha de garantir, sens dubte, la seva independència. Una independència al servei de la missió constitucional confiada i no al servei de la persona que n'ha rebut l'encàrrec. Quan es diu, amb raó, que integren un poder de l'Estat, s'ha de tenir ben present que aquesta configuració constitucional pretén garantir que puguin complir la funció que la mateixa Constitució els encomana. No és un privilegi que situï per damunt dels altres ciutadans, és una garantia per tal que puguin servir a aquests ciutadans. Penso que la formació que es dóna a la Escola Judicial està inspirada, atinadament, en aquest principi. Això s'ha de traduir, a la pràctica, per exemple, en una determinada sensibilitat davant de les persones que acudeixen com a justiciables, tant pel que fa a la llengua que usen, com per les dificultats que plantegen.

Un altre apunt. El tractament informatiu que es faci de les resolucions judicials ha de ser respectuós encara que, legítimament, aquestes es puguin criticar. En aquest sentit seria convenient facilitar als periodistes que informen sobre tribunals aquelles claus interpretatives necessàries per entendre el món judicial, que té un llenguatge propi. Aquesta tasca hauria de ser compartida per les empreses de comunicació i per la mateixa Administració de justícia. En el nostre cas, el Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada pot fer-hi alguna cosa. Igualment, caldria considerar l'articulació d'uns mecanismes que facilitessin l'aclariment, la divulgació, del contingut de resolucions que, a vegades, als mateixos juristes no els són fàcils de comentar.

Queixa núm. 3825/00

Lentitud en resoldre el trasllat urgent d'un intern del centre penitenciari de Brians a un hospital de llarga estada

La promotora de la queixa va exposar que el seu fill, de 23 anys d'edat, havia ingressat el 29 de maig de 2000 a l'Hospital de Bellvitge, amb ferides per arma blanca al tòrax i l'abdomen, hemopneumotòrax esquerre, pneumoperitoneu i xoc hemorràgic i lesió neurològica

hipòxica secundària. Fou intervingut quirúrgicament de forma immediata.

El dia 24 de juliol, el pacient va ser traslladat a l'Hospital Joan XXIII de Tarragona, i dels dies 1 al 10 d'agost va estar ingressat a l'Hospital de Sant Pau i Santa Tecla de la mateixa ciutat.

El 12 d'agost de 2000, va ingressar a l'Hospital de Terrassa (Unitat Penitenciària).

El diagnòstic de l'Hospital de Terrassa era d'encefalopatia postanòxica secundària a xoc hipovolèmic. La valoració de l'hospital era que tenint en compte la situació clínica del pacient, conseqüència de les importants seqüeles neurològiques de la lesió cerebral anòxica patida, el més adequat era ingressar-lo en un centre hospitalari de llarga estada on se li poguessin oferir les cures i el tractament rehabilitador i fisioterapèutic que necessitava (mèdic, d'infermeria, rehabilitació, etc.).

Per tot això, i preveient que si s'arribés a produir alguna millora o recuperació el procés seria a molt llarg termini (mesos o anys), es va sol·licitar al centre de Brians autorització per derivar el pacient al lloc més adequat de la xarxa pública (sociosanitària) per a la seva recuperació, atenció i tractament.

El subdirector mèdic del centre penitenciari de Brians, en escrit de data 28 de setembre de 2000, va sol·licitar al Jutjat d'Instrucció competent l'autorització per derivar el pacient a un hospital d'atenció a malalts crònics i la seva estada sense custòdia de força pública, donat el seu estat. En aquest sentit, es posava de manifest que atesa la hipòxia cerebral que havia patit, el pacient presentava tetraparèsia espàstica, alteració cognitiva i incontinència d'esfínters.

La sol·licitud del subdirector mèdic es basava en els fets següents:

– El pacient presentava una falta total d'autonomia per a funcions bàsiques, i la seva capacitat de delinquir es considerava pràcticament nul·la.

– El pacient necessitava unes teràpies específiques (fisioteràpia, teràpia ocupacional, logopèdia, reeducació d'esfínters, estimulació cognitiva...), que no podia rebre a la unitat d'aguts on es trobava ingressat.

L'1 de desembre de 2000, el subdirector mèdic de Brians va informar el Jutjat d'Instrucció que l'intern ja tenia una plaça a l'Hospital de la Santa Creu, de Tortosa, on podria seguir el tractament adient per al seu seguiment i recuperació, per la qual cosa es va sol·licitar l'autorització sense custòdia per a l'ingrés i permanència a l'esmentat hospital.

Amb data de registre d'entrada en aquesta Institució 18 de desembre de 2000, la mare de l'intern va formular queixa al Síndic en què manifestava que en aquell moment el seu fill estava al centre penitenciari de Brians i sol·licitava, com els metges, de traslladar-lo a un hospital on poder-se recuperar com a persona. El jove tenia 24 anys d'edat i cada dia que passava significava endarrerir el seu dret a recuperar-se.

Vista la gravetat del cas, l'estat de salut del malalt i els informes mèdics sobre la necessitat de la derivació a un centre hospitalari adient, vam sol·licitar al president del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya que s'interessés per l'estat de les actuacions esmentades.

De l'anàlisi d'aquestes actuacions va resultar que:

– En data 29 de maig de 2000, es van incoar diligències prèvies núm. 595/00 sobre homicidi i s'acordà practicar diligències per aclarir els fets.

– En data 31 de juliol de 2000, es va dictar presó provisional atenuada i sense fiança pel fet d'haver-hi motius suficients per considerar l'interessat responsable criminal del delicte d'homicidi.

– En data 4 d'agost de 2000 la defensa va sol·licitar el trasllat a un centre que reunís els requisits necessaris per al tractament. El jove fou traslladat a la secció d'infermeria del centre penitenciari de Brians.

– En data 9 de gener de 2001 la defensa va sol·licitar el reconeixement per un metge forense que valorés el seu estat físic i psíquic.

– En data 20 de març de 2001 es va rebre l'informe del metge forense, del qual es va donar trasllat al ministeri fiscal.

– En data 22 de març de 2001 es va rebre l'informe del ministeri fiscal interessant que es deixés sense efecte la situació de presó.

– En data 22 de març de 2001 es va dictar la llibertat sense fiança.

A conseqüència del que s'ha exposat, es va informar la promotora que, atès que el seu fill es trobava en llibertat, si esqueia podia anar a un centre hospitalari adequat, i donàrem per finalitzades les nostres actuacions.

Queixa núm. 35/01

El mal funcionament d'un jutjat impedeix inscriure-hi una defunció

La impossibilitat d'inscriure al Registre Civil de Barcelona la defunció d'un fill va afectar greument el promotor d'aquesta queixa. Vistos els fets, el Síndic es posà en contacte amb el Jutjat de 1a Instància i Instrucció núm. 1 d'Esplugues de Llobregat (registre civil).

En relació amb la queixa, la secretaria del jutjat informà que l'origen del problema havia estat el següent:

El jutjat comunica mensualment a l'Institut Nacional d'Estadística les defuncions del partit judicial, i l'Institut Nacional d'Estadística tramet la relació a l'Ajuntament. L'ofici que s'havia de trametre al Registre Civil de Barcelona no va sortir a temps per la manca de personal. La secretària del jutjat s'encarregava dels dos jutjats amb un servei de guàrdia permanent. Un dels problemes principals que van originar les irregularitats exposades van ser les baixes i canvi de personal a tot el jutjat, especialment a l'oficina del registre civil quan l'únic auxiliar titular va estar més de sis mesos de baixa per malaltia i el servei fou atès per personal de l'oficina civil i penal no especialitzat en registre civil.

Segons la secretària, el jutjat atendria particularment el promotor per explicar-li el procediment que se segueix

en els casos de defunció i les circumstàncies extraordinàries observades en el seu cas.

Per part seva, el Departament de Justícia va respondre a la nostra sol·licitud d'informació indicant el següent:

Pel que fa als òrgans judicials d'Esplugues de Llobregat, la Direcció General de Relacions amb l'Administració de Justícia va informar, en primer lloc, que la plantilla del Jutjat de 1a Instància i Instrucció núm. 1, encarregat del registre civil, és de tres oficials, cinc auxiliars i dos agents, i la del Jutjat de 1a. Instància i Instrucció núm. 2, de tres oficials, quatre auxiliars i dos agents judicials.

En aquest sentit, el Ministeri de Justícia, en la proposta de plantilla orgànica d'oficials, auxiliars i agents de l'Administració de justícia, estableix que a les poblacions amb dos jutjats la plantilla d'aquests òrgans judicials ha de ser de dos oficials, tres auxiliars i dos agents judicials. També especifica que aquesta plantilla s'incrementarà en un auxiliar en els jutjats que no siguin únics i que tenen encarregada la funció del registre civil.

En relació amb el Jutjat de 1a Instància i Instrucció núm. 1 d'Esplugues de Llobregat, cal assenyalar que té una plantilla que supera d'un oficial i un auxiliar la recomanada pel Ministeri i, atès que té al seu càrrec el registre civil, té un auxiliar més.

No obstant això, el jutjat ha demanat en diverses ocasions al Departament de Justícia l'increment de la plantilla i un funcionari de reforç al registre civil.

El Departament de Justícia sempre ha atès favorablement aquestes peticions. Pel que fa a l'ampliació de plantilla, ja es va comunicar al jutjat que la sol·licitud s'atendrà quan s'elabori la proposta de modificació de la plantilla orgànica, que inclourà l'estudi de tota la plantilla del personal al servei de l'Administració de justícia de Catalunya, com preveu l'article 50.2 del Reglament orgànic dels cossos d'oficials, auxiliars i agents judicials.

L'aprovació ministerial d'aquesta proposta requereix, a més, l'informe del Consell General del Poder Judicial i la negociació prèvia amb les organitzacions sindicals més representatives.

Quant al personal adscrit al jutjat, durant la baixa de l'auxiliar del registre civil (de 23 de juny de 1999 a 22 de gener de 2000) el Departament de Justícia va atendre les sol·licituds de cobrir aquesta plaça amb personal interí. Simultàniament, també es van cobrir amb personal interí altres vacants produïdes en la mateixa oficina judicial.

Així mateix, s'havia autoritzat en tot moment la incorporació de personal de reforç en aquest jutjat. En aquest sentit, per acord del secretari general del Departament, s'havia prorrogat fins al 30 de novembre l'estada de l'auxiliar de reforç que fins aleshores hi prestava servei.

Per tot això, el Departament de Justícia considerava haver donat ple suport al jutjat encarregat del registre civil d'Esplugues de Llobregat pel que fa a la dotació de personal interí i de reforç en atenció a les circumstàncies de treball concretes que l'afectaven.

En aquesta mateixa línia, es remarcà que resta clarament al marge de l'actuació del Departament controlar el correcte desenvolupament de les funcions que corresponen als funcionaris adscrits als òrgans judicials, ja que, d'acord amb el que disposa l'article 473.2 de la Llei orgànica del poder judicial, correspon al secretari judicial exercir com a cap del personal de l'oficina judicial, sota la direcció del jutge titular.

Queixa núm. 816/01

Endarreriment d'un jutjat en un incident d'execució de sentència

El promotor de la queixa va manifestar la seva disconformitat per l'endarreriment del Jutjat competent a fer efectiu el manament de pagament de quantitat a favor seu, acordat en providència del Jutjat de data 20 de novembre de 2000.

Aquesta Institució va sol·licitar al president del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya que s'interessés per l'estat de les esmentades actuacions, i aquest va sol·licitar informe a l'òrgan judicial corresponent als efectes oportuns.

El Jutjat va informar que el retard en l'execució de sentència havia estat motivat per la manca de secretari titular del Jutjat des del novembre de 1999, i que les seves funcions havien estat cobertes per substitucions de secretaris d'altres jutjats. Malgrat les substitucions, els endarreriments en determinades tramitacions s'havien anat produint.

Els funcionaris del Jutjat van fer un esforç en relació amb l'assumpte plantejat i el 12 de juny de 2001 es va lliurar manament de devolució conforme a la sol·licitud de la part actora respecte al principal. L'esmentat manament va ser rebut pel Col·legi de Procuradors que corresponia en data 13 de juny de 2001. També es va practicar la liquidació d'interessos en data 20 de juny de 2001, de la qual el 5 de juliol de 2001 va ser lliurat manament de devolució a l'interessat.

Amb aquesta informació i resolt l'objecte de la queixa, vam donar per finalitzades les nostres actuacions.

Queixes núm. 1415/01 i 1677/01

Lentitud del Jutjat núm. 1 d'Olot

Aquesta qüestió ja va ser exposada en l'Informe de l'any 2000, arran d'una altra queixa (vegeu BOPC núm. 165, de 27 de març de 2001, pàg. 162 Queixa núm. 2968/00).

Pel que fa a la dotació de materials dels jutjats de 1a instància i instrucció d'Olot, sobre els quals en tancar l'Informe estàvem pendents de rebre la informació sollicitada, el Departament de Justícia va comunicar que intentava resoldre la situació, i indicà el següent:

Es constata que les càrregues de treball corresponents als dos jutjats de 1a instància i instrucció d'Olot en els darrers anys són clarament inferiors als mòduls establerts pel Consell General del Poder Judicial, tant en el

Llibre Blanc (1977) com en els nous mòduls aprovats per acord del Consell de 31 de maig de 2000.

El personal del Jutjat núm. 1 d'Olot està compost per dos oficials, tres auxiliars i dos agents. Amb motiu de la tramitació d'un sumari d'especial dificultat, el 30 de març de 1999 es va sol·licitar al Departament que s'adoptessin les mesures necessàries per resoldre aquesta situació. El 19 d'abril de 1999 es va concedir una prolongació de jornada de tres hores diàries als dos oficials, a dos auxiliars i un agent, amb efecte de 2 de maig de 1999. La mesura esmentada ha experimentat successives pròrrogues i s'ha mantingut des de la data indicada. L'última d'aquestes pròrrogues va fer-se el dia 3 de febrer de 2001 i té vigència fins al 2 de maig de 2001. Per tot això, el Departament no considerava que hi hagués manca de recursos humans al Jutjat de 1a Instància i Instrucció núm. 1 d'Olot.

Respecte a l'edifici judicial, amb problemes d'espai i adequació, amb l'objectiu final de traslladar-lo en un nou edifici judicial, s'ha treballat en diverses reunions amb l'ajuntament d'Olot. En aquestes reunions s'han valorat diferents opcions per a un nou emplaçament. En l'opció triada, després d'enderrocar les edificacions existents, la superfície resultant del solar és de 3.252,04 m^2, suficient per al desenvolupament del programa funcional previst. No obstant això, aquesta opció sembla requerir prèviament l'adquisició d'aquest sòl per part de l'Ajuntament. Així doncs, havent manifestat a l'Ajuntament la idoneïtat d'aquesta proposta, el Departament espera rebre formalment la cessió del nou solar.

Malgrat el que s'ha exposat, aquesta Institució ha continuat rebent queixes per la lentitud en la tramitació dels procediments per part dels jutjats de 1a instància i instrucció d'Olot.

En el primer cas (queixa núm. 1415/01), el promotor va denunciar la dilació indeguda del Jutjat d'Olot en un procediment d'execució de sentència estrangera en matèria de divorci, la qual no havia finalitzat després de dos anys d'interposar-la, amb indefensió gravíssima del promotor.

Després de demanar informe al president del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, al qual vam traslladar la queixa per tal que s'interessés per l'estat d'aquestes actuacions, se'ns va comunicar que, malgrat la lentitud, el procediment no estava aturat. En la darrera gestió, de data 5 de juny de 2001, el Servei d'Atenció al Ciutadà va informar l'interessat que es posaria en contacte amb el Regitre Civil de Madrid, que va informar que l'exhort encara no estava registrat si bé no semblava que hagués de tardar gaire a ser-ho.

A conseqüència dels fets anteriors, vam traslladar aquesta informació al promotor de la queixa i vam informar l'interessat de la possibilitat d'interposar queixa segons el que disposa la Instrucció 1/1999 del Consell General del Poder Judicial.

En el segon cas (queixa núm. 1677/01), l'alcalde d'Olot va exposar que l'Ajuntament patia un greu perjudici econòmic atès que estava abonant la totalitat o la major part de les percepcions salarials a diversos agents del cos de la policia municipal d'Olot, que es troben en situació administrativa de suspensió provisional de funcions, resultat de la incoació d'un expedient disciplinari administratiu a conseqüència de la instrucció de diferents sumaris per causes penals entre els quals figura el sumari 3/92, incoat per un segrest llarg i dolorós.

Durant aquest llarg període, els agents implicats, de conformitat amb la Llei 16/1991, de 10 de juliol, de les policies locals, i el conveni del personal funcionari de l'Ajuntament d'Olot, romanen en situació administrativa de suspensió provisional, la qual els dóna dret a percebre tota la retribució assignada o a una gran part. Això provoca greus repercussions econòmiques i la impossibilitat de reorganitzar l'organigrama de la policia municipal.

Després de demanar informe al president del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, al qual vam traslladar la queixa per tal que s'interessés per l'estat d'aquestes actuacions, se'ns va comunicar que es traslladava el nostre escrit al president de la Secció Tercera de l'Audiència Provincial de Girona, per mitjà del president de l'esmentada Audiència, per si considerava convenient instar la ràpida conclusió del sumari.

Respecte a la situació general dels jutjats d'Olot, el president del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya ens va indicar que cal analitzar-la en el context, quasi general, de l'excessiva mobilitat funcionarial que pateix, des de fa temps, la població judicial de Catalunya, ja que els dos organismes jurisdiccionals suporten anualment una càrrega total de feina no superior a l'assenyalada en els mòduls del Consell General del Poder Judicial.

3. ALTRES RECOMANACIONS I SUGGERIMENTS DE CARÀCTER GENERAL

SUGGERIMENT al Departament de Justícia en relació amb una queixa sobre el recurs d'apel·lació directament formulada pel promotor contra la sentència dictada en un procediment abreujat, seguit davant un jutjat penal

(Queixa núm. 2619/00)

El promotor de la queixa va exposar que la sentència li fou notificada personalment al centre penitenciari de Figueres el 2 de maig de 2000, i hi va presentar recurs d'apel·lació al registre del centre penitenciari el dia 11 del mateix mes. Però no fou fins el dia 17 de maig de 2000 que el centre va presentar l'escrit al registre del jutjat penal competent de Girona. En aquesta data, havia vençut el termini de 10 dies per formular recurs d'apel·lació, i per aquesta raó, el jutjat esmentat va considerar –sens perjudici del defecte esmenable que l'escrit no era signat pel defensor i pel representant processal de l'intern, sinó per ell mateix– que el recurs no era admissible per extemporani, i va acordar, posteriorment, remetre al centre penitenciari un testimoni de sentència ferma, que va comportar el pas de la situació d'intern preventiu a la de condemnat.

A part de les reflexions formulades al Departament de Justícia pel que fa a una possible responsabilitat patrimonial de l'Administració, vam suggerir que es donessin les instruccions oportunes perquè s'estudiés la possibilitat de dotar tots els centres penitenciaris de

Catalunya d'un sistema àgil d'identificació i tramesa de documents que garantís que els escrits que els interns adrecen als òrgans jurisdiccionals, quan s'han de formalitzar dins un termini preclusiu i l'intern els ha presentat al registre del centre dins aquest termini, siguin tramesos a l'òrgan judicial corresponent abans del venciment d'aquest termini o dins els tres dies següents a la presentació al registre, quan no hi hagi establert un termini o aquest sigui superior a tres dies, que és el termini màxim que fixa l'article 54 del Reglament penitenciari per a les queixes i els recursos davant el jutge de vigilància penitenciària, i que prenem com a referència. En qualsevol cas, la regla general que preveu aquest precepte és la immediatesa, que pensem que s'hauria de fer extensiva, sempre que sigui possible, a qualsevol escrit que els interns adrecin als òrgans jurisdiccionals.

El Departament de Justícia no va acceptar el nostre suggeriment, especialment perquè les oficines de registre de l'Administració penitenciària es regeixen pel que disposa l'article 38 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú, i les seves funcions són les de recepció i distribució d'assumptes. Quan es rep un document no en fan cap qualificació jurídica i, per tant, no poden generar en principi una confiança legítima en relació amb el fet que la presentació és correcta, sobretot si, com en el cas que ens ocupa, l'escrit del recurrent no adjuntava la sentència impugnada ni precisava la data de notificació, circumstàncies que, si haguessin estat conegudes per l'Administració, segurament haurien motivat una actuació diferent en defensa dels interessos de l'intern, malgrat que no fos obligació de l'Administració donar un tràmit diferent del que es va donar a l'escrit de l'intern.

Per part nostra insistim en el fet que la peculiar situació del pres fa que els escrits que adreça ell personalment als tribunals els hagi de presentar necessàriament a través del centre penitenciari i, per aquesta raó, pensem que cal ser especialment curós en l'exercici d'aquestes funcions, sense exigir, però, una tasca de qualificació dels escrits, que evidentment entenem també que excedeix les seves funcions.

Continuem considerant per tant que, sense pretendre una qualificació dels escrits per part de la unitat registral del centre, convé cercar un sistema que, raonablement, permeti trametre amb la màxima celeritat a l'òrgan jurisdiccional corresponent els escrits subjectes a terminis preclusius.

Amb les consideracions precedents vam donar per finalitzada la nostra intervenció en aquest assumpte.

SUGGERIMENT a l'Il·lustre Col·legi d'Advocats de Sabadell sobre la manca de motivació d'una resolució en matèria de deontologia i en relació amb els motius que fonamenten la interlocutòria d'arxiu

(Queixa núm. 2513/00)

La senyora X va presentar una queixa al Síndic de Greuges en relació amb la tramitació d'un expedient d'informació prèvia, instruït com a conseqüència d'una denúncia formulada contra un advocat col·legiat a l'Il·lustre Col·legi d'Advocats de Sabadell, perquè considerava que havia deixat transcórrer el termini de caducitat per formular demanda judicial per acomiadament improcedent sense presentar-la.

Per acord de la junta de govern d'aquell col·legi de data 16 de juny de l'any 1998, es va acordar arxivar l'expedient d'informació prèvia. Contra aquest acord, la senyora X va formular recurs ordinari davant el Consell d'Il·lustres Col·legis d'Advocats de Catalunya, que va resoldre estimar-lo parcialment. De conformitat amb aquest acord, el col·legi de Sabadell va reobrir l'expedient informatiu esmentat i, prèvies les actuacions oportunes, va acordar novament arxivar les actuacions, en data 23 de maig de 2000, perquè considerà que no hi havia indicis que el lletrat denunciat hagués comès una falta en matèria de deontologia. Contra aquest acord, la promotora va formular novament recurs davant el Consell d'Il·lustres Col·legis d'Advocats de Catalunya, pendent de resolució al moment de tramitar la queixa.

Fetes les investigacions oportunes, el Síndic va indicar a l'Il·lustre Col·legi d'Advocats de Sabadell que no compartia el criteri sostingut en les actuacions de referència, d'acord amb les consideracions que s'exposen a continuació.

Primerament, aquesta Institució va considerar que, tot i que l'article 7 del Reglament de procediment disciplinari no estableix que la resolució del procediment d'informació prèvia hagi de ser motivada, atès que aquesta resolució acordava l'arxivament de l'expedient i, per tant, posava fi a la tramitació del procediment, calia considerar-la inclosa en els actes contra els quals el denunciant pot formular recurs, d'acord amb allò que estableix l'article 17 del mateix reglament, com, de fet, el mateix col·legi indicava a la promotora en la notificació de l'acord.

D'altra banda, l'article 16 del mateix reglament estableix que cal motivar les resolucions que posen fi al procediment disciplinari. Per aquesta raó, el Síndic va considerar que calia motivar l'acord d'arxivament esmentat.

Aquesta Institució no va poder comprovar si l'acord de referència era motivat, ja que no va rebre la còpia sol·licitada a l'Il·lustre Col·legi d'Advocats de Sabadell. En qualsevol cas, va poder constatar que aquesta motivació no constava en la notificació adreçada a la senyora X.

Pel que fa a les raons que, d'acord amb l'informe tramès pel col·legi de Sabadell, fonamentaven l'acord d'arxivament sense apreciar indicis de responsabilitat disciplinària, el Síndic de Greuges va manifestar que no compartia el criteri sostingut pel col·legi.

El col·legi adduïa que l'acord conciliatori formalitzat davant l'autoritat judicial, promogut per l'advocat denunciat i acceptat per la senyora X, no permetia estimar que l'actuació d'aquest advocat pogués ser constitutiva de responsabilitat disciplinària.

Per contra, aquesta Institució va considerar que el fet que l'advocat denunciat gestionés correctament l'acord conciliatori, quan ja no tenia l'opció de formular de-

manda per acomiadament, ja que havia transcorregut el termini per presentar-la, no podia emparar ni suposar una conformitat de la denunciant a tota la seva actuació prèvia i, específicament, al fet que presentés la demanda fora de termini. En aquest sentit, també vam recordar al col·legi que el Consell d'Il·lustres Col·legis d'Advocats de Catalunya, en resoldre el recurs ordinari indicat abans, ja podia haver valorat aquesta circumstància, acreditada en l'expedient i, tot i això, va considerar que no s'havia justificat suficientment la raó que havia portat l'advocat denunciat a presentar la demanda fora de termini.

En el moment de tancar la redacció d'aquest Informe, el Síndic de Greuges no té constància que s'hagi resolt el recurs formulat per la senyora X contra l'acord de l'Il·lustre Col·legi d'Advocats de Sabadell de 23 de maig de 2000.

SERVEIS PENITENCIARIS

1. Introducció

Les actuacions iniciades en l'àmbit dels serveis penitenciaris durant aquest any 2001 han estat de 58, de les quals 12 d'ofici.

El Síndic de Greuges ha visitat, novament, durant el 2001, tot els centres penitenciaris de Catalunya, excepte la Unitat Hospitalària Penitenciària de Terrassa.

Amb aquestes visites s'ha efectuat un seguiment de les realitzades l'any 2000 i de la resposta del Departament de Justícia als nostres suggeriments formulats arran d'aquelles visites.

Els centres penitenciaris visitats, en el marc de les visites que cada any fem per conèixer-ne la realitat i les possibles necessitats i mancances. són els de Ponent (actuació d'ofici núm. 3023/01), d'Homes de Barcelona (actuació d'ofici núm. 3735/01), de Joves de Barcelona (actuació d'ofici núm. 3736/01), de Girona (actuació d'ofici núm. 3762/01), de Dones de Barcelona (actuació d'ofici núm. 3877/01), de Figueres (actuació d'ofici núm. 4096/01), de Tarragona (actuació d'ofici núm. 4119/01) i de Quatre Camins (actuació d'ofici núm. 4193/01).

El centre penitenciari de Brians s'ha visitat en relació amb la queixa núm. 3753/00, relativa al suïcidi d'una interna, que hem comentat en l'apartat de responsabilitat patrimonial. Properament farem una visita general d'aquest centre. Igualment, també vam visitar el centre de Joves en el marc de l'actuació núm. 2488/00, iniciada amb motiu de la mort d'un intern a conseqüència d'una agressió, que també hem relatat en l'apartat de responsabilitat patrimonial.

De cada visita s'ha elaborat un informe que analitza el seguiment dels suggeriments acceptats, el seguiment dels suggeriments parcialment acceptats, els aspectes ja detectats i pendents de solucionar en la visita de l'any 2000 i altres qüestions o aspectes que requereixen solució observats en la visita del 2001.

En l'Informe del 2001 no s'inclou el resultat de cada visita, ja que s'està elaborant un informe extraordinari, de conformitat amb allò que disposa l'article 30.4 de la nostra Llei reguladora, que intentarà una aproximació al sistema penitenciari a Catalunya des de diversos aspectes.

En el darrer trimestre de l'any s'ha produït un debat intens en l'opinió pública sobre la seguretat a les presons de Catalunya, sobre el règim de permisos i sobre el mateix model penitenciari.

Les lesions irreversibles a un Mosso d'Esquadra produïdes durant la fuga protagonitzada a l'Hospital Arnau de Vilanova de Lleida per un intern amb l'ajut d'un altre que no havia retornat d'un permís, i la posterior comissió per part dels fugats d'altres crims –un parell de molts greus–, ha gravitat, inevitablement, sobre aquest debat.

El rebuig social davant d'aquests fets en què es barregen la ràbia per la tragèdia i la por que es puguin repetir, intensifiquen, lògicament, la pressió per escatir responsabilitats i adoptar mesures que n'evitin la repetició.

La massificació d'interns, la cobertura de les plantilles de personal de vigilància, els criteris en la concessió de permisos penitenciaris, la construcció de nous centres i les inversions en la reforma i manteniment dels ja existents, són qüestions que s'han plantejat i que són objecte d'aquest informe especial. Tot i que no volem fer una presentació esquematitzada d'allò que properament s'abordarà amb una certa exhaustivitat, sí que és inevitable dir un mot, ara, en relació amb la massificació.

La població penitenciària ha augmentat, significativament, i en canvi no ho ha fet el nombre de places disponibles. Per posar un exemple d'on aquest augment és especialment intens, en el període que va de març del 2000 a l'octubre de 2001, data de les nostres dues darreres visites, al centre penitenciari d'Homes de Barcelona s'ha passat de 1.334 interns a 1.562, amb un increment de 228 interns i una variació a l'alça, en termes percentuals, del 17%.

L'augment de la població reclusa als centres ha donat lloc a un increment del nombre d'interns per cel·la. Si tenim en compte les dimensions reduïdes de les celles, observem una contradicció amb el que disposa l'article 13 del Reglament penitenciari, que estableix que el sistema penitenciari ha d'estar orientat pel principi cellular, de manera que cada intern disposi d'una cel·la, llevat que les dimensions i condicions d'habilitabilitat permetin, preservant la intimitat, allotjar-hi més d'una persona o temporalment quan la població penitenciària superi el nombre de places individuals disponibles.

L'increment de nombre de reclusos sense que hi hagi hagut una ampliació de les instal·lacions també afecta, òbviament, d'una banda, les possibilitats de tractament, que es redueixen, i d'una altra, la conflictivitat, que augmenta, i la vigilància, que es fa més difícil. Aquestes circumstàncies ens han mogut a recomanar al Departament de Justícia que consideri la revisió del programa d'execució en el temps del pla de substitució dels centres de Barcelona, tot reduint els terminis de posada en funcionament dels nous centres.

En tot cas, hem assenyalat que caldria considerar l'adopció de mesures alternatives, amb caràcter urgent, per tal de pal·liar aquesta situació de massificació.

D'altra banda, el Síndic de Greuges ha continuat rebent queixes d'interns que li demanaven d'intervenir en qüestions específiques que afectaven la seva situació penitenciària. Algunes ens ha semblat més convenient exposar-les en altres apartats de l'Informe, com ara la queixa núm. 3825/00 relativa a la lentitud en resoldre el trasllat d'un intern a un hospital de llarga estada, o bé la queixa núm. 2619/00, que ha donat lloc al suggeriment al Departament de Justícia sobre l'agilitat en la tramesa als òrgans jurisdiccionals dels escrits dels interns subjectes a terminis de prescripció. Tots dos comentaris els hem efectuat en el capítol precedent, l'apartat de Justícia.

Els assumptes plantejats pel personal de serveis penitenciaris, com ara la queixa núm. 341/01, relativa a una sol·licitud de trasllat per causes mèdiques, són objecte de comentari en el capítol dedicat a la Funció Pública.

En el seguiment d'actuacions d'exercicis anteriors, comentem l'escorcoll de les cel·les (queixes núm. 2273/00 i 2327/99); el material d'estudi i comunicacions telefòniques dels interns (queixa núm. 2548/99); el cas d'un intern condemnat a Tailàndia al qual no s'apliquen les redempcions ordinàries pel temps de condemna complert en aquell país (queixa núm. 366/00); el soroll dels aparells de ràdio i televisió durant la nit; l'ús de sobrenoms per designar els interns (queixa núm. 1099/99) i l'oferta de cursos de formació per als interns dels centres penitenciaris (actuació d'ofici núm. 1995/99.

Tot seguit relatem, doncs, aquestes actuacions de seguiment d'altres exercicis.

2. Seguiment d'actuacions d'exercicis anteriors

Seguiment de les queixes núm. 2273/99 i 2327/99

(pàg. 170 i 171 del BOPC núm. 165, de 27 de març de 2001)

Escorcoll en una cel·la del centre penitenciari de Wad-Ras

El Síndic va rebre les queixes de dues internes del centre penitenciari de Wad-Ras (Barcelona), en disconformitat amb la manera com s'havia fet un escorcoll a la cel·la que ocupaven. Les interessades van ser privades d'assistir a l'escorcoll i van trobar escampats per terra tots els objectes personals, alguns dels quals es van trencar.

Després de sol·licitar informació a la Direcció General de Serveis Penitenciaris i de Rehabilitació el Síndic de Greuges va suggerir a la Direcció General que atès que ni la normativa penitenciaria ni la Circular 1/1997 sobre escorcolls corporals i sobre l'aplicació d'altres mitjans de control adequats, tenien cap previsió quant a la possible presència dels interns afectats en aquesta pràctica, i davant el fet que les resolucions dels jutges de vigilància penitenciària sobre aquesta matèria no eren uniformes, es detallessin en una nova circular els criteris que han de seguir els centres penitenciaris catalans sobre la manera d'efectuar els escorcolls a les cel·les i les garanties que cal observar-hi, bo i entenent que s'havien de recollir els criteris jurisprudencials i procurar garantir que l'intern afectat hi fos sempre present –fins i tot quan les cel·les fossin compartides–, llevat dels casos d'impossibilitat perquè l'intern fos fora del centre o per raons de seguretat, ja que, si bé la seva presència no variaria el resultat de l'acte, serviria per garantir-ne la pulcritud i la legalitat i estalviaria queixes posteriors.

En el moment de tancar la redacció de l'Informe de l'any 2000 no s'havia rebut la resposta escrita de la Direcció General a aquest suggeriment, per bé que verbalment se'ns havia informat que s'elaborava la circular demanada.

Efectivament, la Direcció General va redactar la Circular núm. 3/2001 sobre les garanties que han de presidir els escorcolls de les cel·les dels interns, en la qual es recullen els suggeriments d'aquesta Institució, els criteris dels jutjats de vigilància penitenciària i la doctrina del Tribunal Suprem en matèria d'escorcolls de celles, per tal que ajustin les seves actuacions a les normes que s'hi contenen. L'esmentada circular ha estat tramesa a tots els centres penitenciaris per a la seva aplicació uniforme.

A conseqüència d'això, el Síndic va donar per finalitzada la intervenció en aquest assumpte i va arxivar les queixes 2273/99 i 2327/99.

Seguiment de la queixa núm. 2548/99

(pàg. 171 del BOPC núm. 165, de 27 de març de 2001)

Material d'estudi i comunicacions telefòniques dels interns

El Síndic de Greuges va investigar la queixa d'un intern del centre penitenciari de Brians que, d'una banda, denunciava que el centre no li facilitava el material didàctic necessari per a les seves activitats educatives, i de l'altra, exposava la dificultat per fer ús del dret de comunicació telefònica amb la seva família, atès que els interns només disposaven d'una cabina telefònica que podien utilitzar en una franja horària molt reduïda, mentre que el nombre d'interns que generalment volia fer ús a la vegada d'aquest dret era molt elevat.

Demanat informe a la Direcció General de Serveis Penitenciaris i de Rehabilitació, el Síndic va ser informat que la UNED ja havia facilitat a l'intern el material d'estudi que reclamava.

Respecte a les comunicacions telefòniques la Direcció General ens va informar que el mòdul 1 de Brians disposava de dues cabines telefòniques que es podien utilitzar en dues franges horàries –d'11 a 13.30 i de 17.45 a 20 hores– i que això garantia el dret de comunicació dels interns respecte a les trucades ordinàries.

Davant la informació rebuda, el Síndic de Greuges es va dirigir a la Direcció General per suggerir-li que seria convenient que el centre penitenciari procurés que la UNED facilités el material didàctic als interns a l'ini-

ci de cada curs i no a final de novembre o principis de febrer, com havia passat en aquest cas.

Així mateix, el Síndic va indicar a la Direcció General que, pel que fa a les franges horàries per poder fer trucades, seria convenient que, d'una banda, s'estudiés la possibilitat d'augmentar-les, atès l'elevat nombre d'interns del mòdul 1 de Brians, i de l'altra, que s'adoptessin mesures per evitar que les trucades es concentressin en els darrers moments de cada franja horària.

En el moment de tancar la redacció de l'informe corresponent a l'any 2000, el Síndic no havia rebut la resposta de l'Administració als suggeriments anteriors.

Amb data de registre d'entrada en aquesta Institució 25 d'abril de 2001 vam rebre la resposta de la Direcció General.

Pel que fa al material d'estudi dels interns matriculats a la UNED, el proporciona la universitat. Des de l'any 1985 que es va signar el primer conveni amb la UNED per tal que els interns dels centres penitenciaris de Catalunya poguessin accedir als estudis universitaris, tant la UNED, com la Direcció General han treballat per donar un servei de qualitat als interns. Aquest servei implica l'organització del procés de matriculació, l'organització de les tutories presencials per als alumnes matriculats en el curs d'accés a majors de 25 anys i la compra i subministrament de llibres. El servei de compra i subministrament de llibres sempre ha tingut dificultats, no per falta d'interès de la UNED, sinó per la intervenció d'altres variables com el retard a comunicar les notes per part dels professors, el retard de lliurament de les llibreries per coincidència de l'inici de curs, o altres vegades el canvi de professionals per part de la UNED. No obstant aquestes dificultats, hi ha interès de tots els implicats per solucionar-les. Així, l'última mesura que s'ha pres ha estat el disseny d'un programa informàtic, que agilitarà tot aquest procés.

Respecte a les comunicacions telefòniques, regulades en l'article 47 del Reglament penitenciari, cal esmentar que en el mòdul residencial 1 del centre hi ha dues franges horàries, d'11 a 13.30 h. i de 17 a 19.30 h. El nombre de trucades telefòniques ordinàries que es poden fer al cap del mes és de vuit; això no impedeix que se'n puguin autoritzar més per raons familiars greus o altres circumstàncies excepcionals, així com per trucar a l'advocat designat. També s'autoritzen trucades telefòniques com a premi als nivells alts en el Sistema d'Avaluació i Motivació (SAM). Per fer aquestes trucades el mòdul 1 té dues cabines telefòniques. Les franges horàries, que s'adeqüen a les necessitats regimentals, garanteixen que tots els interns poden fer les trucades setmanals autoritzades, com també les que es puguin autoritzar amb caràcter extraordinari per raons familiars urgents o per motius judicials. A més, fora d'aquestes bandes horàries, per facilitar que tots els interns poden tenir les comunicacions telefòniques autoritzades, poden telefonar fora dels horaris establerts, quan els interns tenen una situació personal especial, com ara familiars amb horaris laborals incompatibles amb els de les franges habituals, o quan hi ha diferència horària amb altres països, etc.

En conseqüència, el Síndic considera que s'ha acceptat el suggeriment formulat pel que fa a l'adquisició del material de la UNED, tot i esperar que el nou pla informàtic simplifiqui el procés per dotar del material d'estudis els interns matriculats a la UNED a l'inici de cada curs.

Quant a horaris de trucades, el Síndic considera que no s'ha acceptat el suggeriment formulat, vist que no han augmentat les franges horàries ni s'han adoptat mesures especials per evitar que les trucades es concentrin en els darrers moments de cada franja. Malgrat això, i atesa la informació de la Direcció General de la qual es desprèn que de moment no es considera necessari establir altres mesures, esperem que en cas d'augment o de concentració de trucades telefòniques s'adoptin les mesures corresponents per garantir a tots els interns les trucades setmanals autoritzades.

Amb aquestes consideracions vam donar per finalitzades les nostres actuacions i arxivàrem la queixa núm. 2548/99.

Seguiment de la queixa núm. 366/00

(pàg. 171 i 172 del BOPC núm. 165, de 27 de març de 2001)

Intern condemnat a Tailàndia al qual no s'apliquen les redempcions ordinàries pel temps de condemna complert en aquell país

El Síndic de Greuges va rebre la queixa d'un intern del centre penitenciari de Figueres que havia estat condemnat a Tailàndia i al qual, un cop traslladat a Espanya per complir la resta de la pena –en mèrits del conveni subscrit entre Espanya i Tailàndia sobre cooperació en matèria d'execució de sentències penals–, els tribunals espanyols no volien aplicar les redempcions ordinàries pel temps de condemna complert a Tailàndia amb l'argument que era l'extradició i el posterior ingrés en una presó d'Espanya allò que determina l'instant a partir del qual l'intern es pot beneficiar de l'aplicació del Codi penal derogat.

Davant d'allò que va considerar injust, el Síndic va plantejar a la Direcció General de Serveis Penitenciaris i de Rehabilitació la possibilitat de classificar l'intern en tercer grau.

La Direcció General va informar que, si bé les diverses propostes de permís que havien fet al Jutjat de Vigilància Penitenciària havien estat denegades fins aquell moment, es considerava que l'evolució del promotor era favorable, per la qual cosa havia efectuat vuit sortides programades a l'exterior, acompanyat de professionals, i havia tingut dos permisos de quaranta-vuit hores autoritzats per la Direcció General. Així mateix se'ns va indicar que s'esperava la resolució del recurs presentat per l'intern per la no aplicació de les redempcions ordinàries i de la resolució del Jutjat de Vigilància Penitenciària sobre els permisos de sortida, i que un cop es tingués coneixement de tot això, es continuaria el seu programa de tractament individualitzat i s'abordaria la possibilitat de classificar-lo en tercer grau de tractament, en funció de l'evolució futura i del factor del període de compliment.

Quan es va tenir coneixement que la qüestió de les redempcions ordinàries s'havia tancat en via judicial de manera desfavorable als interessos del promotor, el Síndic es va interessar novament davant l'Administració penitenciària sobre la progressió de la classificació a tercer grau.

La resposta del centre penitenciari indicava que la Junta de Tractament havia fet la corresponent proposta favorable de progressió de grau i que el promotor ja es beneficiava d'aquesta classificació.

Al marge del fet anterior, el promotor va exposar al Síndic que, quan estava intern en una presó de Tailàndia, havia plantejat una petició d'indult que, en cas de concessió, l'ajudaria a aclarir la seva situació penal i penitenciària.

Per aquest motiu, atès que el reclamant no havia tingut més notícies sobre la resolució d'aquest indult, el Síndic es va dirigir al cònsol general honorari de Tailàndia a Barcelona per si podia interessar-se per l'estat de tramitació o resolució d'aquest indult.

Amb data de registre d'entrada en aquesta Institució 22 d'agost de 2001, el cònsol ens va informar que havia estat concedit l'indult parcial al promotor.

En no haver rebut el centre penitenciari de Figueres la comunicació l'indult vam intentar esbrinar on estava paralitzat l'expedient. L'Audiència Nacional no en tenia coneixement, i el Síndic l'hi va trametre per fax la comunicació de l'indult facilitada per l'autoritat consular que ens va prestar una decidida col.laboració. L'Audiència Nacional Penal va informar telefònicament que havia enviat el fax a traducció, que després passaria a la Subdirección General de Cooperación Jurídica Internacional del Ministeri de Justícia (que és l'organisme que des d'un principi n'havia de tenir coneixement), i posteriorment el trametrien al fiscal per a informe.

D'altra banda, les dades que constaven a l'Audiència Nacional no concordaven amb les del centre penitenciari en el sentit que segons l'Audiència encara li restarien tres anys per gaudir de la llibertat definitiva, i segons el centre, si s'aplicava l'indult, el promotor ja estaria en llibertat. Per aquest motiu vam enviar per fax a l'Audiència els càlculs elaborats pel centre penitenciari i el full de liquidació de condemna.

El fet és que des de finals de novembre del 2001 el promotor de la queixa es troba en llibertat condicional i esperem que es trobi en situació de llibertat definitiva ben aviat.

Seguiment de la queixa núm. 1099/99

(pàg. 172 del BOPC núm. 165, de 27 de març de 2001)

Molèsties nocturnes per aparells de ràdio i televisió i ús de sobrenoms per designar els interns

El Síndic va rebre la queixa d'un intern del centre penitenciari de Quatre Camins que manifestava, d'una banda, que no podia dormir de nits a causa del so elevat de l'aparell de televisió de la cel·la contigua i, de l'altra, que els funcionaris el designaven amb un sobrenom.

Respecte a la primera qüestió, el Síndic de Greuges va suggerir al Departament de Justícia que s'adoptessin les mesures escaients en aquell centre penitenciari per tal que, durant la nit, el so dels aparells de ràdio i televisió no causés molèsties als interns i es garantís el dret al repòs nocturn.

Quant a la segona, va fer un recordatori al Departament sobre el dret dels interns a ser designats pel seu propi nom.

En el moment de tancar l'Informe de l'any 2000, malgrat les diverses reiteracions, encara no s'havia rebut la resposta del Departament de Justícia.

Amb data de registre d'entrada en aquesta Institució 30 de març de 2001 vam rebre la resposta del Departament.

Pel que fa a les possibles molèsties pel so de ràdios i televisors, aquesta qüestió es va comunicar immediatament al director del centre penitenciari de Quatre Camins. Així mateix, es van donar instruccions a la direcció del centre per tal de vetllar pel compliment estricte dels períodes de descans nocturns dels interns i de respectar l'horari en què els interns poden veure la televisió a la seva cel·la. Finalment, a més d'això, se'ns va informar que quasi totes les cel·les diposen d'un televisor, la qual cosa implica que l'ús correcte d'aquests aparells és respectat amb normalitat per la població reclusa i únicament en situacions molt rares els funcionaris han de recomanar que es disminueixi el volum de l'aparell.

Quant al recordatori de la designació als interns pel seu nom, sens perjudici que es va reiterar a les direccions dels centres penitenciaris aquesta qüestió, se'ns va informar que, des de fa anys, en els centres penitenciaris de Catalunya els funcionaris utilitzen el nom o cognom quan s'han d'adreçar als interns.

Per tot això, atès que s'havien adoptat les mesures oportunes per solucionar les qüestions plantejades i que el nostre suggeriment havia estat acceptat, vam donar per closes les nostres actuacions i vam arxivar.

Seguiment de l'actuació d'ofici núm. 1995/99

(pàg. 172 del BOPC núm. 165, de 27 de març de 2001)

Oferta de cursos de formació per als interns dels centres penitenciaris

El Síndic de Greuges va iniciar una actuació d'ofici per avaluar l'oferta de cursos de formació adreçats als interns dels centres penitenciaris de Catalunya per afavorir la seva reinserció social.

El Síndic va rebre del Departament de Treball la informació que li havia sol·licitat sobre els cursos de formació que organitzen els centres penitenciaris de Catalunya, les places de formació ocupacional, els cursos de formació que s'ofereixen –que, un cop acabats profitosament habiliten per exercir la professió com a autònoms– i l'oferta de cursos per a la població reclusa masculina i femenina. Atès però, que tota aquesta informació es referia a l'any 1998, el Síndic va tornar a

adreçar-se al Departament perquè li facilités les dades corresponents als anys 1999 i 2000, per tal de poder fer una avaluació de l'oferta més global.

L'actuació en l'Informe de l'any 2000 estava en tràmit.

L'informe extraordinari sobre serveis penitenciaris que s'ha de presentar enguany inclourà l'estudi i avaluació d'aquesta matèria.

SECCIÓ 10. INFANTS

1. Introducció

En aquesta secció s'inclou el que en edicions anteriors del nostre Informe situàvem sota els epígrafs d'Ensenyament no universitari i Infants. Aquest any les actuacions realitzades en aquest àmbit han estat 217, de les quals 14 d'ofici. La majoria de les queixes que arriben al Síndic i les actuacions d'ofici que emprenem deriven del sistema d'ensenyament i del sistema de protecció. Però l'esquema que presentem a continuació resulta més matisat. Prové de la redistribució en sis blocs de l'articulat de la Convenció de les Nacions Unides sobre els drets de l'infant de 20 de novembre de 1989.

Amb aquesta redistribució, efectuada pel Comitè dels Drets de l'Infant, de Ginebra, es conferí més cohesió a aquest text que és, o hauria de ser, la base del treball de tots els professionals de la infància. Figura en el document CRC/C/58, de 20 de novembre de 1996 (CRC: Children Rights Committee), que conté les orientacions generals a què s'han de cenyir els països que van ratificar la convenció quan elaboren els informes que periòdicament han de presentar a l'esmentat comitè. El valor d'aquest document es troba no tan sols en una presentació més lògica dels quaranta-un articles normatius de la convenció, sinó en el fet que cada article va acompanyat d'un extens qüestionari a través del qual s'intenta saber o intuir el grau de compliment, a cada país, de la convenció. Les preguntes d'aquest qüestionari constitueixen, a més, elements de reflexió per contrastar on es porta a terme una política d'infància vàlida.

L'any 1999, l'Estat espanyol presentà el seu segon informe periòdic, que serà examinat públicament el mes de juny de 2002. Aquest informe fou confeccionat amb les aportacions de cada comunitat autònoma. La contribució catalana, del desembre de 1989, fou distribuïda entre els diputats del nostre Parlament, i hauria hagut de tenir una difusió més extensa perquè constituïa un primer retrat de la situació de la infància a Catalunya. Aquests informes parcials han seguit també les orientacions del Comitè dels Drets dels Infants; com més tard foren utilitzades per organismes com l'Observatori de la Infància de la Secretaria de Família del Departament de Benestar Social de la Generalitat i l'Observatori de la Infància de l'Ajuntament de Barcelona. Són documents, doncs, d'utilitat per a tots aquells que es dediquen a la infància amb una responsabilitat institucional.

Això fa que tinguem presents aquestes orientacions a l'hora de redactar el nostre Informe pel que fa a la infància. La visió general que proporciona aquest esquema ajuda a comprendre millor el que ja hem dit sovint, en el sentit que per abordar els problemes de la infància necessitem una visió global, ja que els drets de l'infant són universals i indivisibles; és a dir, que són per a tots els infants i adolescents i que no hi ha cap dret, tant si és de supervivència com de participació, que sigui prioritari respecte a cap altre. Hi insistim –ja que ens sembla un punt clau– en presentar el tema «Els quatre drets principals».

Altrament, el nostre treball pren sentit si l'emmarquem dins de l'activitat de l'Administració catalana, tant legislativa com de planificació i d'estratègies en el camp de la infància, com també dins el que es fa a escala estatal i internacional.

Així, la publicació del Reglament de la Llei d'estrangeria (la immigració és un tema recurrent en els nostres informes) afecta l'atenció als menors estrangers; la manca de desplegament de la Llei catalana 8/1995, de 27 de juliol, d'atenció i protecció dels infants i adolescents, ens impedeix fer suggeriments o recomanacions adequats en els casos que se'ns han presentat sobre la satisfacció de drets civils dels infants; i, contràriament, hem hagut d'expressar el nostre desacord per la presentació de l'avantprojecte de llei de modificació de la Llei catalana 37/1991; però ens ha semblat un pas endavant el projecte del Departament d'Ensenyament sobre matriculació d'alumnes per al curs 2002/2003; d'altra banda, la publicació de la Llei catalana de justícia juvenil referma el model que tenim d'atenció als nois i noies en conflicte social.

La presentació del treball *Joventut i seguretat a Catalunya*, que conté els resultats de l'enquesta realitzada conjuntament pels departaments de Justícia i d'Interior, practicada durant el curs 2000/2001 als joves escolaritzats de 12 a 18 anys, ens serà un punt de referència per abordar els problemes escolars de Catalunya en el futur. També hem seguit amb interès els debats parlamentaris que al llarg del 2001 han tingut lloc tant sobre la presentació del Pla integral d'infància per part del Departament de Benestar Social com del nou model d'atenció als menors desemparats i en situació d'alt risc social que féu el Departament de Justícia. Més enllà del contingut polític que el tractament d'aquestes qüestions té a la nostra cambra, valorem la preocupació que demostren aquests debats per la infància.

Els dies 18 al 20 de setembre del 2001 hauria d'haver tingut lloc, a la seu de les Nacions Unides de Nova York, una sessió especial de l'Assemblea General dedicada exclusivament a la infància. Els dramàtics esdeveniments del dia onze d'aquell mateix mes ho impediren. La nostra Institució tenia previst d'assistir-hi, i es proposa de ser-hi en la nova convocatòria assenyalada per als dies 8 al l0 de maig de 2002. Ha de constituir una oportunitat per conèixer directament els plantejaments que es fan a escala internacional i la influència que poden tenir en les nostres polítiques d'infància. L'objectiu d'aquesta sessió especial és de revisar el que s'ha fet durant els deu anys que la separen de la Cimera Mundial de Caps d'Estat i de Govern que, també a Nova York, va celebrar-se el setembre de 1990, un any després d'adoptar-se la convenció, i a fi d'impulsar-ne la implantació. La declaració i el Pla

d'acció que s'hi aprovaren van traduir-se al català i les publicà en català el Departament de Benestar Social. No podem menystenir els resultats que sorgiran d'aquesta magna reunió, perquè, d'una manera o altra, ens afecten.

Hi ha un altre motiu per seguir amb atenció els resultats d'aquesta sessió especial de les Nacions Unides. L'esdeveniment s'ha preparat amb especial mirament, i el document final a signar per tots els representants institucionals ha estat llargament discutit. El consens no ha estat fàcil. En la seva redacció s'hi ha entrevist la tensió dels diferents discursos sobre l'atenció a la infància. Diferents blocs de països presenten opcions diverses. N'hi ha que presenten una posició molt conservadora i dura: tracten de limitar les referències a la convenció i als drets de l'infant, i prefereixen reemplaçar les nocions de *drets*, de *participació dels infants* i de *serveis* per a adolescents, per nocions més limitades com ara *benestar*, *protecció* i *cura*. És una opció, però significativa. Cal veure, doncs, entre nosaltres, a quina posició ens inscrivim.

També hem de tenir en compte les conclusions que s'han adoptat al final del congrés internacional que va tenir lloc els dies 17 al 20 de desembre de 2001 a Yokohama sobre l'explotació sexual de menors: aquestes conclusions han d'informar les nostres estratègies pel que fa a aquest tema.

La nostra Institució assisteix regularment a les reunions de la Xarxa Europea d'Ombudsman Infantils, ENOC (European Network Ombudsman for Children), un espai en el qual podem compartir informació i experiències sobre problemes d'infància, que també ajuden al nostre treball. Ara ja hi ha vint-i-un països representats en aquesta xarxa.

I si més avall, a l'apartat dedicat a *Drets civils i polítics,* comentem que encara arriben al Síndic poques queixes exposades directament per infants o adolescents, hem editat un fullet que explica, amb un llenguatge simple i entenedor, les funcions del Síndic. La satisfacció dels drets dels infants i els adolescents reclama difondre el contingut de la convenció i fer saber la manera com ells mateixos poden defensar-se'ls. La Llei del Síndic recorda, en el seu article 12, que la minoria d'edat no és cap impediment per acudir a la nostra Institució; circumstància que sovint els mateixos infants ignoren. La sessió especial de l'Assemblea de les Nacions Unides que, ara sí, comptem que se celebri el mes de maig de 2002, dedicarà una atenció especial als drets de participació.

2. Els quatre drets principals

Entre tots els articles de la convenció, el Comitè dels Drets de l'Infant en destacà quatre, els col·locà en primer lloc i els anomenà *principis generals* o *drets principals*, perquè els considerava un punt de referència ineludible a l'hora d'interpretar aquesta norma bàsica i comprovar l'abast del seu compliment. Són els articles 2, 3, 6 i 12, relatius a la no-discriminació, l'interès superior de l'infant, el dret a la vida i el respecte a l'opinió de l'infant. En cada cas, i sempre que s'escaigui, s'ha de comprovar la satisfacció de les necessitats emparades per aquests drets.

En redactar els informes periòdics a què estan obligats els països signants de la convenció, aquests han de manifestar, segons el comitè, entre altres coses, quines mesures s'han pres per combatre qualsevol forma de discriminació, tant de dret com de fet, o com s'ha lluitat contra les desigualtats econòmiques. També, si sempre es té en compte l'interès superior de l'infant en el medi familiar, escolar i en la vida social, i si s'assegura el seu benestar. En el dret a la vida s'inclou tant la pura supervivència com el desenvolupament de totes les potencialitats de l'infant. El respecte a l'opinió de l'infant es considera el primer dels drets civils i amb ell prenen sentit tots els designats com a drets de participació. El Comitè demana quins espais s'han concebut perquè els infants puguin exercir la seva capacitat de decisió.

L'interès superior de l'infant és difícil de definir. De fet, els seus àrbitres principals són els jutges i els tècnics. Per això el Comitè demana, així mateix, com són formats els professionals que treballen amb infants, ja que en la interpretació d'aquest interès hi ha sovint una pugna d'interessos, i els professionals poden decantar-se per una posició o altra segons l'educació rebuda, visió del món o sistema de valors.

Pràcticament tots els casos que arriben al Síndic o que són objecte d'una actuació d'ofici plantegen o podrien plantejar una qüestió d'interès superior de l'infant.

A continuació remarquem dos casos que ens semblen paradigmàtics, i tocats tots dos d'un fort dramatisme.

La interrupció del pla d'acoblament d'un acolliment preadoptiu (vegeu queixa núm. 3678/00) causà sorpresa, incomprensió i desassossec als possibles pares adoptius. Però la Direcció General d'Atenció al Menor, davant de la presència d'indicadors de risc que li semblava veure en la simptomatologia que evidenciava el nen, va decidir tallar una relació que ja havia fet néixer expectatives en els acollidors. Certament, era un cas clar de planteig d'un interès superior de l'infant, en el qual, com es diu al final del relat de la queixa, s'ha de tenir també molta cura a traspassar al més aviat possible i amb la màxima transparència una informació sempre dolorosa per als interessats.

En un dilema semblant es troba l'Administració en haver de decidir (vegeu queixa núm. 3625/97) sobre la concessió de visites a un pare que presenta una personalitat realment desestructurada. En el relat de la queixa s'explica la nostra intervenció en aquest cas; en un expedient que hem hagut de reobrir en més d'una ocasió. El Síndic ho ha plantejat com un cas típic d'interès superior de l'infant, i ha expressat la seva opinió sobre el particular. Però encara que en redactar el present informe no hàgim rebut contesta del Departament de Justícia, ens consta que no estem davant d'un retard injustificat, sinó d'un moment de reflexió enfront d'una decisió difícil.

Queixa núm. 3678/00

Interrupció del pla d'acoblament d'un infant amb una família acollidora

Una parella que havia estat declarada idònia per adoptar va adreçar-se al Síndic per exposar la disconformitat amb el fet que l'Institut Català de l'Acolliment i de l'Adopció hagués interromput el pla d'acoblament que havien iniciat amb un infant, tutelat per la Direcció General d'Atenció al Menor, com a pas previ a l'acolliment preadoptiu.

Els interessats consideraven injustificada la interrupció de l'acoblament i es queixaven que aquesta decisió no els havia estat prou motivada, i que no se'ls havia permès l'accés a cap informe tècnic relatiu a la valoració dels resultats del pla.

Els interessats afirmaven que se'ls havien anomenat els motius, referits a la simptomatolgia que havia començat a presentar l'infant –havia perdut pes, tenia malsons i estava trist– però aquests motius no els havien estat argumentats.

El Síndic va informar els interessats que, en aquest cas concret, un cop vistos els indicadors de risc presentats per l'infant, els quals es desprenien de la documentació que havien aportat, efectivament s'havia prioritzat l'interès de l'infant afectat i per tant s'havien respectat els seus drets.

Això no obstant, el Síndic es va adreçar al Departament de Justícia per tal de conèixer quina informació s'havia donat als futurs acollidors sobre la decisió d'interrompre l'acoblament, de quina forma havia estat tramesa, i si se'ls havia facilitat l'accés als informes emesos pels tècnics.

El Departament de Justícia va exposar els motius que havien determinat la decisió. També va enumerar les entrevistes que havien tingut amb els interessats, tant directius com tècnics del Departament, i va anunciar que se'ls havia tramès l'informe tècnic.

A la vista d'aquesta informació, el Síndic va efectuar diverses consideracions al Departament de Justícia respecte a la importància que aquest tipus d'informació, de difícil acceptació per als destinataris per les seves implicacions personals, pugui ser transmesa de forma que arribi amb la màxima transparència als interessats.

En aquest sentit el Síndic va assenyalar que l'informe tècnic sol·licitat pels interessats hauria d'haver estat tramès tan aviat com van sol·licitar informació escrita i de forma paral·lela a les entrevistes tingudes, i no transcorreguts tres mesos de la decisió presa. D'aquesta manera s'hauria pogut evitar, en part, la inquietud i desconfiança generada.

Aquestes observacions van ser acceptades pel Departament de Justícia.

Seguiment de la queixa núm. 3625/97

(pàg. 31285 del BOPC núm. 380, de 19 de març de 1999)

Interès superior de l'infant

Aquesta Institució ha seguit el present expedient a instàncies del seu promotor. Tot ell se centra en el règim de visites als nois internats en un centre residencial d'acció educativa i tutelats per la Direcció General d'Atenció al Menor (en endavant DGAM). És un expedient difícil i delicat, ple d'incidències, que ens presenta, com dèiem ja l'any 1997, «un cas singular en el tractament de les visites». I hi afegíem: «Es atreviríem a dir que reflecteix el misteri profund de les relacions paternofilials».

L'interessat, vidu, que no ha vist els seus fills des de fa gairebé un any, té una personalitat desestructurada i és ple de problemes que no sap o no pot resoldre. El seu desequilibri el transmet a les institucions i els serveis que tenen cura dels seus fills, amb els quals es relaciona de forma violenta i insultant. Aquí radica el motiu d'haver-li suspès, en més d'una ocasió, el règim de visites. Qualsevol tècnic, actuant amb objectivitat, detectaria aquestes circumstàncies i aconsellaria en conseqüència.

En la nostra intervenció en el cas, havíem visitat els fills i havíem fet d'observadors mediadors en el reinici de les visites pare-fills que va autoritzar la DGAM arran de la nostra demanda, en dues ocasions diferents i en moments també diferents. La nostra valoració era positiva.

Per això ens va desconcertar que per una resolució de la DGAM, tres mesos més tard, en la qual s'acordava la pròrroga de la mesura d'acolliment simple en institució, es decidís, al mateix temps, suspendre el règim de visites al pare, i que amb posterioritat no hi hagi hagut cap altre pronunciament en aquest sentit.

Aquesta demanda es fa, primordialment, en interès dels tres menors. Hi tenen dret. Per molt que probablement el senyor X sigui, com hem dit, un pare inadequat, un perdedor, membre de la població exclosa i marginal, que vessi sobre les institucions (sobre la nostra també) la seva agressivitat, ens sembla que cal superar el malestar i fins i tot el risc que comporta, i poder adoptar, amb les precaucions del cas, un règim de visites. Per això hem demanat que es reconsideri la suspensió actual i restem a l'espera de la resposta del Departament.

3. Drets civils i polítics

Arriben al Síndic poques queixes directament d'infants, i poques, també, de relatives als seus drets civils i polítics. Constitueix una de les inquietuds que sentim. És un símptoma de la falta de difusió de la convenció i de les mateixes lleis catalanes d'infància, un senyal de la manca de coneixement d'aquests drets tant per part d'adults com d'infants. Per això vam publicar, l'any 1999, el text abreujat del document de les Nacions Unides, que es va enviar a tots els centres de secundà-

ria, públics i privats, de Catalunya. Amb el mateix objectiu l'any 2001 s'ha editat un fullet en el qual, de forma sintètica i amb un llenguatge assequible, es presenten les funcions del Síndic de Greuges i l'encàrrec de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants, el qual serà tramès a totes les escoles catalanes.

És sabut que sempre hi ha hagut una resistència difusa a acceptar aquests drets. En la llarga elaboració de la convenció no foren incorporats sinó al final dels debats.

El conjunt de les llibertats civils reconegudes als infants es coneixen com a «drets de participació». I en comentar l'abast de l'article 12 de la Convenció, sobre el respecte a l'opinió de l'infant, el Comitè dels Drets de l'Infant demana que s'encoratgi els nois i noies a participar i que s'informi de quins espais disposen per fer-ho, amb esment exprés de les escoles i els consells locals.

L'any 2000 van entrar dues queixes promogudes per nois i noies, sobre qüestions que els afectaven d'una manera directa. No és estrany que provinguin d'un consell municipal d'infants (vegeu queixa núm. 1007/00) i d'una escola on s'ha estimulat el diàleg (vegeu queixa núm. 3789/00). Aquest és el seu valor, i per això se situen sota aquest epígraf.

Hi ha consells municipals d'infants en alguns ajuntaments de Catalunya, com –que nosaltres sapiguem– Vilafranca del Penedès, Sant Feliu de Llobregat, Cardedeu, Santa Coloma de Gramenet, Súria, Prat del Llobregat, Viladecans, i Granollers. Convindria que n'hi hagués a tot arreu i que l'experiència s'estengués. Els nois i noies del consell a què es refereix la queixa que relatem a continuació formulaven la queixa com «un problema que afecta els nens i nenes de tot Catalunya». També els alumnes de l'escola que referim manifestaven preocupar-se no tan sols per ells ans pels que els vindrien darrere.

Altrament, la convenció reconeix als infants la protecció de la vida privada (que no és el mateix que el «dret a la intimitat», com haurien volgut alguns redactors de la convenció). Aquesta és la qüestió plantejada en la queixa núm. 1926/01, en la qual, tant com el cas particular que se'ns va sotmetre, interessa la postura general de l'Administració implicada.

Recollim, encara, sota aquest epígraf, el seguiment d'una queixa (vegeu queixa núm. 1372/00), que, com altres que ens arriben sobre la mateixa qüestió, ens porta a insistir, un cop més, en la necessitat del desplegament reglamentari de la Llei 8/1995, de 25 de juliol, pel que fa a l'àmbit sancionador, sense la qual cosa la protecció dels infants en el seu dret a la informació resulta ineficaç.

Queixa núm. 1007/00

La iniciativa d'un consell municipal d'infància

L'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants de la nostra Institució fou cridat, el mes de febrer de l'any del 2000, a participar en una reunió del consell municipal d'infància d'un ajuntament del Baix Llobregat. Estava constituït per un grup de nois i noies d'entre onze i dotze anys d'edat. Desitjaven conèixer les funcions del Síndic de Greuges i, més específicament, el paper de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants. A la mateixa reunió li exposaren un cas i li van demanar si podrien presentar-li una queixa per estudiar-lo.

Es trobaven que a tots els ascensors, tant d'edificis públics com de privats, hi ha una advertència que prohibeix de servir-se'n als menors de catorze anys si no van acompanyats d'un adult. Ho consideraven injust. Els ascensors, deien, no s'utilitzen per capritx; avui dia els nens i nenes van molt carregats de llibres a l'escola i sovint ajuden els seus pares a fer encàrrecs o a comprar i, a més, pensaven que a la seva edat ja eren prou responsables per fer-ho sols si els aparells són segurs.

Ells mateixos, pel seu compte, s'havien posat en contacte amb el Departament d'Indústria, on se'ls havia informat verbalment que en la actualitat ja no és necessària aquesta prevenció. Amb tot, ells s'adreçaren al Síndic formulant la qüestió en els termes indicats.

El Departament d'Indústria, en un llarg i molt complet informe, explicà que la base d'aquell avís tenia l'origen en un criteri de seguretat establert per un reglament de l'any 1976, el qual obligava els ascensors sense portes de cabina a portar una placa on constés la paraula *Precaució*. Aquesta placa es referia als infants, però no feia cap referència als «menors de catorze anys». Però els fabricants i els instal·ladors d'ascensors van editar una placa de dimensions semblants a la que era reglamentària en la qual s'indicava, a més d'això, que «es prohibia el seu ús als menors de catorze anys si no anaven acompanyats d'un adult». I aquesta segona placa –no autoritzada però tampoc prohibida– se situava al costat de la reglamentària o en lloc d'aquesta.

Actualment a Catalunya tots els ascensors tenen portes de cabina, i per això no necessiten portar aquell avís.

Queixa núm. 3789/00

Dificultats per accedir a centres de recerca

Uns alumnes de segon curs de batxillerat d'una escola de Barcelona es van dirigir a la nostra Institució expressant les dificultats que tenien per realitzar el treball de recerca que se'ls exigeix en aquest punt dels seus estudis pel fet que, sent menors de divuit anys, no poden accedir a determinats arxius i biblioteques públics; ni tan sols, en alguns casos, acompanyats d'un adult o proveïts d'una carta del seu director. Els alumnes consideraven discriminatòria aquesta limitació.

Abans d'iniciar l'expedient es sostingué una entrevista amb dos alumnes de l'escola a fi de precisar l'abast de la queixa i saber a quins centres no havien pogut entrar. Manifestaren que el problema era més general que no semblava.

Com que havien tingut dificultats amb un arxiu municipal de Barcelona, vam creure oportú posar-nos en contacte amb tècnics de la Direcció de Patrimoni i de l'Institut Municipal d'Educació; com també amb la Direcció General de Patrimoni del Departament de Cultura.

Aleshores ens vam dirigir formalment a l'Ajuntament de Barcelona, i als departaments de Cultura, d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació i d'Ensenyament, a aquest darrer per demanar quins recursos creu adequats per a aquestes tasques escolars i si el professorat té instruccions de cara a orientar-los en aquests casos.

El Departament de Cultura en la seva resposta manifestà, abans de tot, que, de vegades, l'accés al patrimoni ha de tenir en compte l'equilibri entre el deure de conservació i el deure de difusió del coneixement –d'aquest equilibri depèn, al cap i a la fi, l'accessibilitat a qualsevol recurs d'aquesta mena-; i ens informà que la majoria de les biblioteques que depenen de la Generalitat no permeten la seva utilització als alumnes de batxillerat, bé perquè estan destinades a universitaris, o perquè són per a majors de divuit anys. El Departament també assenyala que segons l'article 44 de la Llei 4/1993, de 18 de març, del sistema bibliotecari de Catalunya, els centres d'ensenyament no universitari han de disposar de biblioteques com a part integrant de l'ensenyament, que proporcionen als alumnes el material necessari per al compliment de les seves funcions pedagògiques i que, en aquest sentit, és necessari que els professors tutors dels treballs de recerca guiïn els alumnes de manera adequada i coneguin els recursos disponibles propis i externs. La col·laboració dels professors amb els professionals arxivers, i experiències concretes que s'estan duent a terme a diferents llocs de Catalunya, es preveu com una bona solució a l'assumpte plantejat. D'altra banda, el setembre del 2002 es faran a Barcelona unes jornades sobre col·laboració didàctica entre professorat de batxillerat i arxivers. Al seu torn, l'Ajuntament de Barcelona ha presentat, el passat mes de gener de 2002, una guia per al treball de recerca al batxillerat.

Restem a l'espera de les respostes de l'Ajuntament de Barcelona i dels departaments d'Ensenyament i d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació.

Queixa núm. 1926/01

La correspondència dels infants ingressats en centres i el dret a la intimitat

El Defensor del Menor de la Comunitat de Madrid va fer arribar al Síndic la queixa d'un intern d'un centre penitenciari de Catalunya per desacord amb el fet que les cartes que enviava al seu fill, acollit en un centre col·laborador de la Direcció General d'Atenció al Menor, fossin habitualment obertes i llegides per personal del centre.

El Síndic va sol·licitar informació al Departament de Justícia respecte d'aquesta situació, i es va interessar per les instruccions que la Direcció General d'Atenció al Menor dóna als centres d'acolliment i residencials, tant propis com col·laboradors, pel que fa a la correspondència dels infants ingressats amb les seves famílies.

Poc després el promotor va comunicar al Síndic que la queixa havia obeït a un malentès amb el centre i que sol·licitava d'arxivar-la.

El Síndic va comunicar aquest fet al Departament de Justícia, però, tenint en compte l'interès de l'assumpte plantejat, que transcendeix el cas particular, va reiterar la sol·licitud d'informació relativa a les directrius de la Direcció General d'Atenció al Menor als centres respecte d'aquest punt.

Aquesta petició està pendent de la resposta del Departament de Justícia.

Seguiment de la queixa núm. 1372/00

(pàg. 183 del BOPC núm. 165, de 27 de març de 2001)

Dret a la informació

Aquesta queixa, juntament amb quatre més i una actuació d'ofici, està pendent de resolució atès que no ha estat encara presentat a aprovació el Reglament de la Llei 8/1995, de 25 de juliol, d'atenció i protecció a la infància i l'adolescència, pel que fa a l'àmbit sancionador, com s'ha explicat en els darrers informes anuals.

Aquesta reglamentació és la que afecta el dret a la informació adequada per als infants, establert en l'article 17 de la Convenció de les Nacions Unides sobre els Drets dels Infants, recollit a la secció segona de l'esmentada Llei d'infància de Catalunya, i que fa referència a la publicitat, mitjans de comunicació i espectacles, el qual abasta els articles relatius a les imatges, els missatges i objectes, les publicacions, el material audiovisual, la premsa, la ràdio i la televisió, la publicitat adreçada als infants i la publicitat protagonitzada per infants i adolescents.

Hem reiterat repetidament durant els darrers quatre anys la necessitat d'aquesta reglamentació, i ho continuem fent, però hem de dir que sense resultats efectius.

4. L'ENTORN FAMILIAR I ALTRES TIPUS DE TUTELA

L'apartat de l'entorn familiar i altres tipus de tutela és un dels que centren l'àrea d'Infants i que demanen una atenció més important en aquest Informe, atenent al que estableixen els articles 20 i 25 de la Convenció de les Nacions Unides sobre els drets dels infants, sobre la protecció i atenció especials que requereixen els infants privats del seu medi familiar i sobre la revisió periòdica de la seva situació.

El sistema de protecció és una de les responsabilitats més grans de qualsevol govern. A Catalunya, la unificació de competències respecte a la infància en alt risc psicosocial amb la creació de la Direcció General d'Atenció a la Infància va significar un avenç en el concepte mateix de l'atenció a la infància des d'una perspectiva que anava més enllà del concepte de la simple protecció. En aquests moments, però, destaquem problemes importants a través dels quals es percep un alentiment en l'impuls inicial en la concepció de la protecció a la infància: la manca de recursos adequats per oferir com a alternativa als infants i adolescents que han de marxar temporalment o definitiva de casa seva perquè allà no els poden donar l'atenció que necessiten;

el compromís d'un nou pla d'atenció a la infància, llargament anunciat, però no acabat de concretar; l'abordatge incomplet, des d'un principi, de la situació dels nois magribins no acompanyats que viuen al carrer; la disminució de places en els centres residencials; la manca de desenvolupament d'un model d'acolliment familiar que respongui a necessitats diverses i que no afebleixi els vincles de l'infant de la seva família biològica.

Tot això pot afavorir la percepció que d'una forma difusa es torna a una idea ja superada de protecció. I això perquè veiem signes d'un concepte de protecció que es fixa en una determinada visió de la infància en risc que, a la pràctica, no facilita una acció preventiva.

De l'esmentat article 20 de la Convenció es desprèn que les institucions adequades per a la cura dels infants han de ser el darrer recurs, el que va després de l'acolliment familiar; i també que ha de ser utilitzat tan sols quan és necessari i adequat.

Properament presentarem un informe específic sobre els centres residencials d'acció educativa en el qual tractarem àmpliament d'aquest tipus de recurs que, ja ho avancem, continuem valorant com a vàlid en la seva funció. Però no com a únic recurs (vegeu actuació d'ofici núm. 789/01). Han arribat al Síndic, no solament diverses queixes com les que passem a relatar, sinó, a més, la preocupació expressada per diferents instàncies sobre aquesta qüestió. Aquesta preocupació ha generat, també, un viu debat parlamentari al llarg del 2001. Les conclusions que es poden treure de les dades sobre els recursos alternatius a la família també ho avalen.

En relació amb els centres residencials, hem volgut destacar la queixa núm. 1468/01 referent a la situació d'un centre la direcció del qual va ser canviada pel patronat que el regeix, i arran d'aquest fet es van produir una sèrie d'irregularitats que afectaven els drets dels nois residents al centre. En aquest sentit, és primordial la vigilància del respecte als principis de la convenció per garantir el benestar dels infants i adolescents que viuen en un entorn diferent de la seva família.

Una altra de les queixes presentades (vegeu la núm. 3903/00) ens fa veure la necessitat de més places en centres d'educació intensiva, un dels quals va ser visitat aquest any (vegeu actuació d'ofici núm. 858/01). La manca de places d'aquest tipus és un tema recurrent.

La insuficiència i manca d'adequació de recursos alternatius a la família resulta també, com dèiem, de les estadístiques d'aquest 2001: el mes octubre hi havia 1.545 infants i adolescents acollits en centres residencials, enfront de 419 acollits en famílies alienes. El nombre d'acolliments familiars en família extensa continua augmentant, augment que en si mateix és bo, sempre que se'n garanteixi la qualitat.

En aquest sentit, la nostra Institució va obrir una actuació d'ofici (vegeu actuació d'ofici núm. 857/01), en observar que les famílies acollidores extenses es troben en situació de desavantatge respecte de les famílies acollidores alienes, i que aquesta circumstància pot afectar negativament la qualitat de la vida quotidiana dels infants i adolescents acollits. Per aquest motiu vam sol·licitar al Departament de Justícia que reconsiderés la necessitat d'augmentar l'ajut atorgat a les famílies acollidores extenses, sense diferenciació amb les alienes.

Pel que fa a les adopcions internacionals i al seguiment de la situació de l'infant adoptat per les institucions col·laboradores d'acolliment familiar, (ICIF), tal com s'explica en la narració de la queixa núm. 3143/01, va sorgir el tema del pagament d'aquest seguiment per part dels pares adoptants. Els pares hi veien un greuge comparatiu respecte als adoptants d'infants a Catalunya, per als quals el seguiment és gratuït. L'important, creiem, és tenir clar que l'objectiu del seguiment radica a garantir que l'infant adoptat rebi un tracte adequat, que en cap cas s'hauria de pressuposar. El fet que els adoptants nacionals no hagin de fer aquesta despesa es troba fonamentat en la circumstància que la DGAM és la tutora dels infants adoptats i que tampoc es realitza el seguiment postadoptiu, que al nostre parer seria aconsellable.

A més dels recursos adequats, perquè el sistema de protecció a la infància sigui efectiu cal que els professionals de tot el sistema de benestar tinguin els coneixements i la preparació necessària sobre el maltractament infantil, la normativa que l'afecta, les competències administratives, les responsabilitats tècniques i l'establiment de circuits de treball en xarxa. Això s'evidencia en una de les queixes triades (vegeu queixa núm. 4195/01) a través de la qual es fa palès un cas individual de comportament impropi d'un professional i la necessitat de la coordinació interinstitucional. En altres (vegeu queixa núm. 1559/01) es posa de manifest que determinades situacions familiars marcades per la marginació i la malaltia mental no troben l'abordatge de protecció requerit, perquè s'han evidenciat els límits de la mateixa Administració i de les estratègies d'intervenció i cal recórrer a instàncies judicials.

El Síndic ha manifestat cada any en l'Informe la seva preocupació per la situació dels nois magribins no acompanyats (vegeu actuació d'ofici núm. 2940/98). Malgrat que s'hi aboquen més recursos, aquesta situació és lluny de ser tractada d'una forma que aquests nois siguin protegits, que siguin, utilitzant un anglicisme, «parentats» amb resultats positius.

Pel que fa als recursos, els estimem insuficients i tardans. Això ha portat a identificar menors immigrants, inevitablement -fins i tot contra la voluntat de l'Administració-, amb delinqüència, en gran part per no haver pogut solucionar, amb immediatesa, la situació de la majoria d'aquests nois.

Com a punts a destacar aquest any, assenyalem la posada en funcionament de l'Alberg del Departament de Justícia (vegeu actuació d'ofici núm. 409/01) i del Centre de Trànsit de l'Ajuntament de Barcelona (vegeu actuació d'ofici núm. 410/01). El primer va establir-se amb molt retard i, al nostre entendre, compleix només parcialment els seus objectius, atès que no observem que comporti una intencionalitat educativa, sinó més aviat de donar sostre amb mètodes de control; no està coordinat amb altres recursos; no dóna oportunitats formatives durant el dia i, de fet, actua com un comple-

ment de la unitat d'urgències de la DGAM. D'altra banda, el Centre de Trànsit és un recurs adaptat a un tipus de nois respecte dels quals creiem que compleix eficaçment una funció, que està en relació amb els educadors de carrer i amb els centres de dia, i en el qual és treballa des d'una perspectiva educativa; per bé que s'hauria d'estudiar un altre horari d'atenció. Caldrien, doncs, més places de centre nocturn específic complementades amb més activitats formatives i laborals diürnes.

En referència a aquest fenomen s'han rebut diverses queixes relatives a la situació de nois concrets, una de les quals relatem més endavant (vegeu la queixa núm. 3497/01).

Com a temes pendents i particularment significatius, destaquem els següents:

1) La manca de l'assumpció de la tutela administrativa per part de la DGAM mitjançant la declaració de desemparament que comporta la tutela automàtica. Creiem que la situació en què es troben els nois indocumentats sense referents a Catalunya constitueix un dels supòsits de fet de desemparament que preveu la Llei 37/91, de 30 de desembre, del Parlament de Catalunya, i de l'article 172 del Codi civil. És per aquest motiu que se n'hauria d'assumir la tutela, sens perjudici que simultàniament s'estiguin fent gestions per localitzar els seus pares i per a l'assistència material d'aquests nois. Opinem que el nostre plantejament és socialment i jurídicament correcte, amb tot i que es tracta d'un suggeriment no acceptat pel Departament de Justícia.

2) La necessitat de crear més centres d'educació intensiva, amb l'adopció de mesures que constitueixin un abordatge normalitzador i integrador d'aquests nois.

Altrament, sense aquestes dues coses, un nombre important d'aquests nois continuen estant abandonats.

Actuació d'ofici núm. 798/01

L'atenció als infants i adolescents en els centres residencials d'acció educativa

A fi d'obtenir una visió global de la satisfacció dels drets dels infants que resideixen en els centres residencials d'acció educativa (CRAE) i de completar les actuacions d'ofici ja obertes i previstes d'obrir sobre alguns d'aquests centres, vam iniciar la present actuació d'ofici sobre l'atenció als infants i adolescents en els centres residencials, dins de la qual estem treballant amb els resultats dels qüestionaris que vam enviar a tots els centres residencials, i que, juntament amb els informes de les visites realitzades donaran lloc a un informe específic.

Queixa núm. 1468/01

Centre que es torna inadequat

Un educador d'un centre residencial d'acció educativa per a nois adolescents va exposar al Síndic el deteriorament del centre arran dels canvis organitzatius que la titularitat hi havia introduït. A parer d'aquest educador, la nova orientació donada a l'activitat del centre vulnerava els drets dels nois internats.

Després d'analitzar la documentació presentada i d'entrevistar-nos personalment amb el promotor, vam sol·licitar informació al Departament de Justícia sobre els aspectes que, directament o indirecta, ens ajudessin a fer-nos càrrec de la veritable situació del centre.

Així, demanàrem la titulació del director i dels educadors suplents; la presència al centre de persones alienes a l'equip responsable; la cobertura de les baixes laborals dels educadors; la possible incompatibilitat del projecte educatiu amb l'ideari que havia presentat la nova direcció; si existia reglament de règim interior; i quines havien estat les actuacions de la Direcció General d'Atenció al Menor des que coneixia la situació exposada.

El Departament de Justícia ens comunicà que ja s'havia posat en contacte amb el centre i que aquest s'havia resistit a fer arribar informació sobre aquests fets; havia fet una valoració negativa del nou projecte educatiu, elaborat unilateralment; no havia acceptat el canvi de director; i es plantejava la possibilitat d'obrir un expedient normatiu.

Estudiada la resposta, demanàrem al Departament que ens tingués al corrent sobre aquest cas. De moment, amb tot i haver reiterat la petició, encara no hem rebut contesta en aquest sentit.

Queixa núm. 3903/00

El centre adequat per a cada infant

La preocupació per trobar el centre més adequat fou l'objecte d'una altra presentada per la mare d'una adolescent de disset anys, que va sol·licitar la intervenció del Síndic per la situació en què es trobava la seva filla, tutelada per la Direcció General d'Atenció al Menor i ingressada en un centre.

La mare relatava contínues fugues del centre i també del domicili familiar quan s'hi trobava de permís, que comportaven que la noia interrompés el tractament psicològic que rebia i durant les quals hi havia indicis que s'exposava a conductes de risc per a la seva salut. Per aquest motiu havia sol·licitat a la Direcció General d'Atenció al Menor que la seva filla fos traslladada a un centre on pogués ser objecte d'un major control, però havia estat informada que això no era possible.

El Departament de Justícia va informar el Síndic que es treballava amb la noia perquè acceptés incorporar-se al Pla de majors de divuit anys per als nois que han estat tutelats per la Direcció General d'Atenció al Menor. Pocs dies després, però, la mare va comunicar al Síndic que la seva filla havia tornat a fugir, fins que havia estat detinguda per la presumpta comissió d'un delicte i havia estat reingressada al mateix centre.

Arran d'aquests esdeveniments, el Síndic va sol·licitar al Departament de Justícia informació respecte a la possibilitat d'ingressar la noia en un centre on pogués ser objecte d'un control més proper que aquell on es trobava ingressada, que permetés protegir-la de forma efectiva.

Aquest suggeriment va ser acceptat pel Departament, que va traslladar la noia de centre.

Actuació d'ofici núm. 858/01

Centre residencial d'acció educativa Els Castanyers

A fi de conèixer aquest centre d'educació intensiva, que acull nois de 14 a 18 anys que presenten especials dificultats de protecció, es va obrir aquesta actuació d'ofici. S'hi va fer una visita i va estudiar-se documentació diversa sobre la seva organització i funcionament. La presentació de les consideracions que es creguin oportunes es farà dins l'informe monogràfic sobre els centres residencials d'acció educativa.

Actuació d'ofici núm. 857/01

Facilitar els acolliments

Vam obrir una actuació d'ofici a fi de tenir un coneixement més profund sobre un assumpte que diversos ciutadans havien exposat a aquesta Institució (queixes núm. 212/01, 262/01 i 644/01): la diferent quantitat que rebien les famílies acollidores extenses i alienes. En el tràmit d'aquests expedients, el Departament de Justícia va informar-nos que a totes les famílies acollidores se'ls atorgava un ajut base en concepte de manutenció, educació i formació integral del menor, i que aquest era més alt per a les famílies acollidores alienes que tenien, a més, un mínim assegurat per raó de diverses circumstàncies. Aquest ajut base es complementava segons les necessitats específiques de cada infant: minusvalies, colònies, escoles especials, etc.

El Departament afegia que estava previst un increment en el mòdul general en els casos de grups de germans o menors, el qual variava d'acord amb el nombre de menors acollits, i recordava que un dels objectius de la creació de l'Institut Català de l'Acolliment i l'Adopció havia estat la potenciació de l'acolliment simple en família aliena i, a aquest fi, s'havia fet un esforç econòmic d'augmentar l'ajut que es concedia a les famílies alienes amb el propòsit de premiar la voluntarietat, l'altruisme i l'actuació desinteressada d'aquestes famílies que no tenen cap parentiu amb el menor acollit.

Estudiada aquesta resposta indicàrem al Departament que el seu informe no deia en quina normativa s'empara la distinció en la quantitat i les condicions requerides per als ajuts, i li vam fer les consideracions següents:

a) L'explicació sobre la diferència en el pagament no semblava una argumentació bàsica, per tres raons: l'acolliment en família extensa és més freqüent en famílies sense mitjans econòmics ni forma d'obtenir-ne; per justícia distributiva, a igual treball correspon igual remuneració; i en consideració de l'article 7 de la Llei 8/1995, d'atenció i protecció dels infants i adolescents, que estableix el principi d'igualtat segons el qual tots els infants han de ser tractats igual per la llei.

b) L'objectiu de potenciar l'acolliment en família aliena no té relació amb una diferent remuneració d'un tipus d'acolliment o altre, atès que no ens referim a famílies professionals, sinó voluntàries.

c) No creiem que la família acollidora extensa hagi de tenir menys ajuts a causa dels llaços de sang que la uneixen amb els infants acollits, ja que la tasca tradicional de complementació i col·laboració dels avis i oncles en la criança dels fills, esdevé en aquests casos de substitució parental fent-la assimilable a l'aliena.

d) Es tracta que l'atenció en l'acolliment familiar ofereixi uns mínims de qualitat tant de dotació econòmica com de suport psicosocial.

En el moment de finalitzar la redacció d'aquest Informe estem a l'espera de rebre la resposta a les nostres consideracions.

Queixa núm. 3143/01

El seguiment de les adopcions internacionals

Al llarg de l'any 2001 diverses famílies que han adoptat infants a la República Popular de la Xina es van adreçar al Síndic per plantejar la discriminació que al seu parer comporta el fet que la Generalitat de Catalunya no es faci càrrec del cost del seguiment de les adopcions efectuades en aquell país.

Aquestes famílies preguntaven per què el seguiment de les adopcions internacionals havia de ser sufragat pels interessats, si en les adopcions nacionals aquest servei, gratuït, és a càrrec de l'Administració.

En resposta a la sol·licitud d'informació, el Departament de Justícia informà el Síndic que el seguiment de les adopcions internacionals és un requisit que exigeix el país d'on és originari el menor adoptat.

El Departament afegia que els adoptants escullen lliurement el país on volen adoptar i ja abans de constituir l'adopció saben les condicions que s'hi exigeixen i que l'Institut Català de l'Acolliment i de l'Adopció té diferents mitjans de difusió per conèixer aquests aspectes.

Analitzada aquesta informació, el Síndic va entendre que el fet que el seguiment postadoptiu internacional hagi de ser sufragat pels adoptants no constitueix una discriminació respecte a l'adopció nacional, perquè en les adopcions nacionals l'Administració competent en matèria de protecció de menors exerceix la tutela dels infants que es troben en situació de desemparament i té l'obligació de cercar un recurs alternatiu a la família biològica quan el seu interès ho requereixi.

Aquesta competència inclou el seguiment del procés d'adopció mentre l'infant està tutelat i sota la mesura d'acolliment preadoptiu, i descarta el pagament de despeses de protecció.

A part d'això, però, es van plantejar dubtes entorn de la naturalesa i el règim legal de les quanties que els adoptants satisfan a les entitats col·laboradores d'adopció internacional pels serveis prestats durant el procés d'adopció, per la qual cosa aquesta Institució va adreçar-se novament al Departament de Justícia.

Les consideracions efectuades sobre aquest aspecte figuren a la secció 3 d'aquest Informe, referent als Tributs, tal com ja hem apuntat en el tema que precedeix el relat d'aquesta queixa.

Queixa núm. 4195/01

Intervenció de professionals en denúncies per maltractaments

La presidenta del consell escolar d'un centre d'educació infantil i primària va adreçar-se al Síndic per exposar uns fets esdevinguts a l'escola i respecte als quals sol·licitava una explicació, alhora que plantejava una preocupació de caire més general.

La interessada relatava que un alumne de nou anys havia arribat a l'escola amb signes que podia haver rebut maltractaments físics i que des de l'escola se l'havia acompanyat al centre d'atenció primària corresponent.

Sempre segons el relat de la interessada, el pediatre, després d'explorar l'infant, havia confirmat els indicis de maltractaments, que havia qualificat d'evidents, i s'havia decidit traslladar-lo a un centre hospitalari per iniciar el procés de denúncia.

Finalment, però, el pediatre va decidir no fer cap actuació, i el trasllat no es va fer efectiu.

Davant aquests fets, el centre expressava el desacord amb la intervenció d'aquest professional, que es considerava que feia palesa una manca de predisposició en el cas i de coordinació entre els serveis afectats, i es sol·licitava que es definissin, en l'àmbit del municipi afectat, els processos a seguir davant d'aquestes situacions.

Posteriorment el Síndic va tenir coneixement pels mateixos interessats que la denúncia pels presumptes maltractaments havia pogut fer-se efectiva.

El Síndic va adreçar-se al Departament de Sanitat per ser informat de la intervenció, aparentment contradictòria, del pediatre, i també a l'ajuntament i al Departament de Justícia, per conèixer quines intervencions s'havien dut a terme amb l'infant i la seva família.

La queixa es troba actualment en fase de tramitació.

Queixa núm. 1559/01

Límits del sistema de protecció

L'equip pediàtric d'un centre d'atenció primària de salut va adreçar-se al Síndic preocupat pel retard en el desenvolupament psicomotor observat en un nadó, fill de pares menors tutelats per l'Administració i fugits d'un centre residencial d'acció educativa, que era atès pels seus avis, als quals en anys anteriors s'havia suspès els drets de tutela de tots els fills, a causa tant del tracte negligent com del maltractament psicològic que rebien. Tot el nombrós grup familiar presentava problemes severs de salut mental, i els promotors de la queixa demanaven una intervenció més ràpida i efectiva de la Direcció General d'Atenció al Menor.

A la nostra sol·licitud d'informació el Departament de Justícia feia constar els antecedents del cas i la manca de col·laboració de la família; però manifestava també que l'estat de salut de la nena era perfecte i que els seus pares en tenien cura i la portaven a revisió mèdica, així com també que s'estudiava la proposta més adient d'intervenció.

En demanar més concreció, se'ns informà d'un canvi d'actitud dels pares, els quals s'anaven responsabilitzant a poc a poc de la cura de la seva filla, i del seguiment que en feien els serveis de salut. Aquests, però, van informar-nos que els pares havien deixat d'acudir al servei i que no havien fet les proves neurològiques per identificar l'etiologia de l'important retard psicomotor i la manca de contacte relacional de la nena. La família havia marxat del barri, i la mare de la nena es trobava embarassada. El Síndic es va adreçar al ministeri fiscal exposant la situació i es reuní amb l'equip d'atenció a la infància i l'adolescència –que va exposar la impossibilitat de treballar amb aquest tipus de família– i també amb tècnics de la DGAM.

Aquesta queixa es troba en tràmit.

Seguiment de l'actuació d'ofici núm. 2940/98

(pàg. 184 i 185, del BOPC núm. 165, de 27 de març de 2001)

Situació dels menors magribins no acompanyats

En l'Informe de l'any 2000 exposàvem els suggeriments efectuats al Departament de Justícia, en els quals fixàvem la posició de la nostra Institució en aquest assumpte. Per això consideràvem els onze suggeriments com un tot i no com a propostes autònomes. En la resposta rebuda vam entendre que la quasi totalitat dels suggeriments no eren acceptats pel Departament.

Entre altres, destaquem com a temes pendents: *a*) la necessitat d'assumir la tutela automàtica d'aquests nois tan bon punt arriben al nostre país; *b*) impulsar una major agilitació en l'obtenció de la seva documentació personal; *c*) el disseny d'un model específic d'atenció a aquests nois amb la previsió de més places en els centres residencials d'acció educativa, especialment en els d'educació intensiva; *d*) la creació d'un centre com a alberg amb normativa flexible però amb un règim intern que comporti una intencionalitat educativa, i dotat del personal necessari i preparat per complir el seu objectiu.

Dins d'aquesta actuació d'ofici vam expressar al Departament la nostra preocupació davant l'aprovació de l'avantprojecte de llei de modificació de la Llei 37/91, de 30 de desembre, sobre mesures de protecció dels menors desemparats i de l'adopció i de regulació de l'atenció especial als adolescents en conflicte social, i vam suggerir que es considerés la possibilitat de retirar-lo, entenent que aquesta modificació legislativa pot bloquejar altres accions més normalitzadores, sense haver esgotat els altres mitjans d'abordatge d'aquesta situació. Per aquest motiu vam fer les consideracions següents:

Per a aquest abordatge no hi ha buits legals, ja que si es tracta de menors infractors, entra dins l'àmbit d'aplicació de la Llei estatal 5/2000, de 12 de gener, i de la ja aprovada Llei catalana de justícia juvenil, amb una duplicitat, per la modificació en termes penals d'una llei de caràcter civil, com ho és la 37/1991, cosa que podria ser impròpia o incongruent. I si no es tracta de menors infractors, la Llei 37/1991, en la redacció actual, és suficient per atendre'ls.

2. Les mesures previstes en l'avantprojecte ja es poden adoptar amb la normativa existent. En aquest sentit, els centres d'educació intensiva, tal com els defineix l'article 50 del Decret 2/1997, de 7 de gener, pel qual s'aprova el Reglament de protecció dels menors desemparats, i la notificació al ministeri fiscal, haurien de bastar.

3. El text de l'avantprojecte no conté, al nostre parer, prou garanties en el supòsit d'aplicació de sancions. No sembla que es pugui dir, com ho fa l'article 52, sobre «Procediment», que la facultat sancionadora serà exercida «sense necessitat de tramitar expedient», per un tutor, que qui sap si podria actuar amb una excessiva discrecionalitat. La Llei catalana de justícia juvenil, ja mencionada, al capítol VI, sobre el règim disciplinari dels centres, estableix les previsions necessàries, fins i tot en el cas que s'hagin d'abordar mesures cautelars.

Actuacions d'ofici núm. 409/01 i 410/01

Visites a l'Alberg i al Centre de Trànsit per a menors immigrants no acompanyats

A fi de conèixer aquests nous recursos, de la necessitat dels quals se'n deixà constància en els informes dels anys anteriors, es van visitar aquests centres per veure'n el funcionament.

El primer, situat al barri del Poble Nou de Barcelona, està adreçat als nois magribins no acompanyats que no estan inclosos en cap programa d'intervenció i que no tenen on dormir, consta de 22 places, i funciona de 21.00 a 9.00 hores del matí. Està instal·lat en una antiga nau del Poble Nou, amb entrada directa del carrer a través d'una gran portalada feta per descarregar camions. En el moment de la visita hi havia 15 nois.

El personal que atenia l'alberg eren una coordinadora, tres persones de seguretat (un responsable i dos ajudants), i tres educadors. El circuit per poder dormir a l'alberg és demanar autorització –normalment cada dia– a la DGAM, amb excepció d'aquells casos en què els nois estan a l'espera d'ingressar en un CRAE.

Els nois hi arriben escalonadament; així, uns s'esperen a fora fins que es fa l'hora d'obrir, i d'altres van arribant fins a les 10.00 de la nit. Finalment hi arriben aquells que hi són portats de matinada, fins a les 6.00 h., pels Mossos d'Esquadra.

Al matí els nois es lleven, esmorzen, i marxen, atès que l'alberg tanca a les nou. No poden deixar res al centre, llevat de la roba bruta que es porta a rentar a la bugaderia i que després se'ls retorna.

El centre disposa de rebedor, parcialment aïllat de la sala, menjador i cuina americana. Al pis de dalt, al qual s'accedeix per una escala de ferro tipus escala d'incendis, hi ha 3 dormitoris, dos amb 4 lliteres dobles i un amb tres, i una sala de bany amb diversos cubículs de vàter i dutxes.

Malgrat que l'alberg està pintat de nou i el parament és funcional i modern, l'aspecte general és desangelat perquè conserva l'aspecte de fàbrica, convertida en una immensa sala d'estar.

En la visita van detectar-se determinats problemes, que preocupen al Síndic. En primer lloc, que hi hagi molt pes de la contenció física, però poca acció educativa i una detectable manca de dinàmica. També preocupa que els nois quedin al carrer a les 9.00 del matí, que no hi hagi espais preparats per a activitats lúdiques, que hagin d'anar a buscar autorització cada dia, i que no puguin guardar les coses d'un dia per l'altre.

Així vam fer els suggeriments següents entenent que aquests nois, sigui quina sigui la seva situació legal, i els seus problemes personals, i àdhuc la seva actitud de resistència al nostre sistema de protecció, tenen dret a una acollida que cobreixi les seves necessitats com a infants que encara són i, en tot cas, infants per davant d'immigrants.

1. que es posin educadors suficients per tal que l'abordatge educatiu i terapèutic sigui possible i compatible amb el control i les mesures de seguretat que es creguin necessàries;

2. que s'adeqüi l'espai per destinar-lo a les necessitats dels nois, sobretot des del punt de vista de fer-lo agradable i acollidor;

3. que es busqui una forma d'atendre'ls durant el dia, apropiada a l'edat i circumstàncies dels nois: l'estada a la ludoteca durant tot el dia és no tan sols poc adequada per a qualsevol noi d'aquesta edat sinó perjudicial;

4. que es pugui oferir un dinar més variat i que no hagin de ser sempre entrepans;

5. que puguin deixar objectes personals en taquilles adequades;

6. que no hagin d'anar a buscar cada dia el passi per dormir a l'alberg;

Pel que fa al Centre de Trànsit, aquest es troba installat a prop de la plaça d'Espanya de Barcelona, i està adreçat als nois magribins no acompanyats en situació de seguiment per part dels educadors de carrer, o amb l'estudi-proposta ja acabats i en espera de plaça en un centre residencial d'acció educativa. En el moment de la visita tenia deu places més dues per a urgències, però aquestes han augmentat a 18, i funciona de 21.30 a 8.30 del matí. El personal que l'atén és un director, set educadors i un equip de voluntaris formats per a aquesta tasca. Hi ha dos equips d'educadors, que treballen de forma alterna, una nit sí i l'altra no, i també en setmanes alternes.

El requisit per poder dormir al centre és estar en situació de seguiment per part dels educadors de carrer, dins d'un programa educatiu en un centre de dia i acceptant el circuit de protecció de la DGAM.

Arriben dels centres de dia i tenen una estona d'activitats lúdiques. Tampoc no poden deixar estris personals al centre.

Es tracta d'una planta baixa i una part del primer pis d'un edifici a l'avinguda del Paral·lel, molt a prop de la plaça d'Espanya, amb entrada directa del carrer. A la planta baixa hi ha una sala polivalent, la infermeria i l'habitació per a malalts, dues habitacions per dormir, banys i lavabos, i magatzem. Una de les habitacions per dormir té capacitat per sis llits i l'altra quatre.

Aquest centre està pensat com a període de transició i «sala d'espera» per entrar en un CRAE –centre residencial d'acció educativa– i, per tant, té alguns punts en comú amb els centres d'acolliment. S'hi van detectar certs problemes, alguns dels quals han estat esmenats. Resten, però, diversos aspectes per solucionar: que els nois hagin de quedar al carrer entre les 8.30, hora que tanca el centre i les 10.30, quan obren els centres de dia; que no s'hi pugui fer vida durant els caps de setmana com en un centre ordinari; que no puguin guardar les coses d'un dia per l'altre; i també que l'estada s'allargui més enllà del que està previst a causa de la manca de plaça en centre residencial adequat.

Per aquests motius hem suggerit al Departament de Justícia que es prenguin les mesures necessàries per fer coincidir l'horari d'inici de l'activitat formativa als centres diürns amb l'horari de tancament del centre; que es busqui una forma d'atendre els nois residents durant el cap de setmana; que puguin deixar objectes personals en taquilles adequades; i que es creïn les places necessàries en centres residencials d'acció educativa a fi que donin resposta a les propostes realitzades per a aquests nois.

Actuació d'ofici núm. 3497/01

Manca d'atenció a un noi magribí no acompanyat

Els mitjans de comunicació es van fer ressò de la situació en què es trobava un jove immigrant no acompanyat, que acabava d'assolir la majoria d'edat i que afirmava que no havia estat degudament atès per la Direcció General d'Atenció al Menor, la qual hauria intentat que marxés a una altra comunitat autònoma, fora de Catalunya.

El Síndic va iniciar una actuació d'ofici i va sol·licitar al Departament de Justícia que l'informés sobre les actuacions amb aquest noi mentre era menor d'edat. El Departament de Justícia va trametre un informe al Síndic que actualment s'està analitzant.

5. Salut i benestar

El quart grup de drets que resulten de l'agrupació dels articles de la Convenció del Comitè dels Drets de l'Infant de Ginebra es refereix a la salut i el benestar. En aquest apartat s'inclouen els drets relatius a la supervivència i el desenvolupament; als infants disminuïts; al dret a la salut i als serveis sanitaris; a la seguretat social i serveis de guarda d'infants, i al dret a un nivell de vida adequat.

L'article 23 de la convenció estableix que l'infant disminuït físicament o mentalment ha de gaudir d'una vida plena i respectable en condicions que li assegurin dignitat, que li permetin d'arribar a valdre's per ell mateix i que li facilitin la participació activa en la comunitat.

El nostre ordenament jurídic ha desenvolupat a bastament aquesta previsió: la Llei estatal 13/1982, de 7 d'abril, d'integració social dels minusvàlids (LISMI), anterior a la Convenció; la Llei 8/1995 de 27 de juliol, d'atenció i protecció dels infants i adolescents, que es refereix a l'atenció i educació dels infants disminuïts; també la normativa d'ensenyament, tant les lleis orgàniques estatals, que regulen l'atenció als infants amb necessitats educatives especials, com el Decret 299/1997, de 25 de novembre, que regula l'atenció a aquests alumnes en l'àmbit de Catalunya.

Aquesta Institució ja s'havia referit, en altres informes al Parlament, a l'atenció dels infants que pateixen disminucions en l'àmbit de l'ensenyament, des de la perspectiva de la igualtat d'oportunitats (Informe 1999). També ens referíem, en l'Informe de l'any 2000, a la insuficiència dels ajuts que reben les famílies amb fills amb disminucions.

Enguany hem continuat rebent queixes relatives a les grans dificultats amb què es troben els pares d'aquests infants per pujar els seus fills, dificultats que esdevenen gairebé dramàtiques en el cas de mares o pares sols (vegeu queixes núms. 37/01, i 2880/01) i que ens han fet reflexionar sobre la manca de serveis o programes que tinguin per objecte l'atenció dels infants que pateixen disminucions d'una forma global i més enllà de l'àmbit educatiu.

Des de la perspectiva de la Convenció, els infants disminuïts han de poder desenvolupar-se de forma plena i en condicions d'igualtat amb els altres infants. El Síndic considera que aquesta igualtat només pot aconseguir-se de forma real amb un esforç suplementari de l'Administració, que hauria de proveir els mitjans necessaris perquè aquests infants puguin desenvolupar-se de forma integral, amb els infants que es troben en condicions normals, i tenir una qualitat de vida equiparable a la d'aquests.

Creiem que cal partir d'un concepte global de l'infant disminuït, que no tingui només en compte l'educació i la salut, sinó també la formació en sentit ampli, l'accés a l'esbarjo i la participació en la societat.

El Síndic observa que disposem del marc jurídic adequat, però que cal dotar-lo dels recursos necessaris per superar la situació de desavantatge inicial que pateixen aquests infants, i aconseguir la seva màxima integració social i el màxim desenvolupament individual possibles –incloent-hi el cultural i l'espiritual que propugna la convenció.

En un altre ordre de coses, que també afecta el benestar dels infants, volem fer esment de la problemàtica que, a partir d'una queixa concreta (vegeu queixa 3193/01), hem sabut que es planteja a les famílies adoptants que volen sol·licitar el permís de maternitat.

El Reial decret legislatiu 1/1994, de 20 de juny, pel qual s'aprova el text refós de la Llei de la seguretat social, inclou a l'article 133 bis, com a situacions protegides per maternitat, l'adopció, l'acolliment preadoptiu i l'acolliment permanent.

La figura de l'acolliment permanent és recollida en el Codi civil, en la redacció donada per la Llei orgànica 1/1996, de 15 de gener, de protecció jurídica del menor, la qual també regula la mesura protectora d'acolliment familiar preadoptiu com una mesura que podrà ser

constituïda, amb caràcter general, per l'Administració competent en matèria de protecció de menors.

Aquesta normativa, d'acord amb la qual s'han regulat les situacions protegides per maternitat per la seguretat social, no és d'aplicació a Catalunya, ja que la Generalitat de Catalunya té competències pròpies, en aquest àmbit i en el del dret civil, que han estat desenvolupades per la Llei catalana 37/1991, de 30 de novembre, sobre mesures de protecció dels menors desemparats i de l'adopció.

La normativa per la qual ens regim a Catalunya no preveu la mesura d'acolliment permanent, ja que en el seu moment es va considerar més adequat que les mesures protectores tinguessin sempre una durada determinada. La Llei 37/1991 sí que preveu la mesura d'acolliment familiar preadoptiu, però a diferència del Codi civil estableix que, en cas de desacord dels pares biològics dels infants, la mesura ha de ser presa per un jutge.

A la pràctica això determina que els infants tutelats per la Direcció General d'Atenció al Menor passin a conviure amb els seus futurs adoptants amb la mesura d'acolliment simple, mentre es promou la constitució judicial de l'acolliment preadoptiu –el desacord dels progenitors amb la mesura és habitual.

Això comporta que, en sol·licitar el permís de maternitat, aquest sigui denegat als acollidors, ja que no és prevista la mesura d'acolliment simple com a situació protegida per la seguretat social.

Aquesta situació preocupa el Síndic pel fet que, tot i haver rebut una sola queixa en aquest sentit, és probable que afecti altres sol·licituds, i constitueix un greu perjudici per als infants i les famílies adoptants, especialment necessitats d'aquest ajut en el moment d'inici de la nova relació, i un greuge comparatiu respecte als adoptants i els infants residents en altres comunitats autònomes.

També volem destacar l'obertura de l'actuació d'ofici sobre el dret de l'adolescent i de la seva família a l'atenció del pediatre (vegeu actuació d'ofici núm. 3375/01). La Sociedad Española de Medicina del Adolescente, ens va trametre documentació diversa sobre un assumpte que manifestava era una de les preocupacions que tenia l'associació en aquests moments: la correcta atenció sanitària a l'adolescent, des d'un concepte de salut integral, que inclou els aspectes biològics, psicològics i socials.

Aquesta associació demanava la intervenció del Síndic per aconseguir que fins els 18 anys els infants i els adolescents poguessin ser atesos pel pediatre, basant-se en allò que estableix la Convenció de les Nacions Unides sobre els Drets dels Infants, ja que aquesta és l'edat a la qual es refereix l'article primer d'aquest text. En aquest moment, la legislació preveu que, en el Sistema Públic de Salut, als 15 anys, l'adolescent deixi de ser atès pel pediatre per rebre atenció sanitària del Metge de Família. Altrament, es demanava que es respectés, en tot cas, el dret de l'infant i de la seva família per decidir quin havia de ser el seu metge de capçalera (el pediatre o el metge de família) entre els 15 i els 18 anys.

Per últim, dins aquest apartat de salut i benestar voldríem referir-nos a l'ablació de clítoris i altres formes més severes d'agressió com la infibulació, que es troben compreses en l'apartat tercer de l'article 24 de la Convenció de les Nacions Unides sobre els Drets de l'infant, que diu: «Els estats membres han de prendre totes les mesures apropiades eficaces per bandejar les pràctiques tradicionals perjudicials per a la salut dels infants».

El text d'aquest article va discutir-se al si de les Nacions Unides a començament de l'any 1987. La proposta venia del món no governamental, no dels estats. En el debat, alguns delegats van pretendre que es consignés, com a exemple, a continuació d'aquesta fórmula més aviat circumspecta, la pràctica de l'excisió; però ho impedí el representant d'un país on s'admetia i que fins el 1999 no dictà normes que la perseguien, invocant, aleshores, valors culturals diferents i el possible risc que tals pràctiques esdevinguessin clandestines si fossin prohibides per les legislacions nacionals. Es va acceptar el text que deixem transcrit, tot i fer constar, alguns membres del comitè redactor, que el terme *salut* s'havia d'entendre en un sentit molt ampli i que també s'havia de donar una interpretació molt generosa a l'expressió «pràctiques tradicionals perjudicials per a la salut dels infants». Les dificultats, doncs, vénen de lluny.

Els mitjans de comunicació s'han referit recentment a algun cas produït en la nostra realitat i a la reacció del Col·legi Oficial de Metges de Barcelona, que, en un comunicat de posicionament, ha qualificat aquesta mutilació de contrària als drets fonamentals de la persona i ha transmès als professionals de la medicina unes primeres instruccions per a fer-hi front.

Preocupa que es tracti d'un fenomen que, a causa de la immigració, s'estengui a unes àrees, com la nostra, on fins ara era poc conegut o de manifestació ocasional. Molt especialment, el Síndic pretén vetllar pel compliment de la Convenció de les Nacions Unides sobre els Drets de l'infant, ja que aquest hàbit sol donar-se principalment en nenes i adolescents.

Atès el ressò dels mitjans de comunicació sobre la pràctica de l'ablació a nenes i noies africanes residents a Catalunya, i en el marc d'allò que preveu l'article 19 de la mateixa convenció, que requereix a protegir els infants de qualsevol forma de violència física o mental, el Síndic va obrir una actuació d'ofici sobre l'ablació femenina (vegeu actuació d'ofici núm. 1778/01).

D'aquesta manera volia estudiar l'abast del problema i també les mesures preventives, educatives, legislatives, de cooperació interreligiosa i altres, que contribueixen a abolir aquesta pràctica.

Amb el propòsit de calibrar l'abast del problema i contribuir a organitzar la prevenció i la intervenció d'aquests casos, el Síndic va creure que convindria disposar d'una definició d'aquesta operació, de les seves seqüeles físiques i psicològiques i, així mateix, de les conseqüències que pot tenir amb vista a la integració a la seva nova residència; el nombre d'immigrants que arriben dels països on aquests usos són, presumptament, arrelats; les persones que realitzen la intervenció

i el lloc; les edats de les nenes i adolescents que en són objecte, i els senyals que puguin fer sospitar la consumació de l'ablació o l'existència de pressions (així, per exemple, en tractar-se del període d'escolarització obligatòria, absències que donin lloc a suspicàcies), o la influència que poden exercir determinats líders que intenten explicar, més que justificar, aquesta mutilació, en costums i tradicions culturals o ritus d'iniciació.

Aquesta actuació es troba encara en fase de tramitació i es relata a continuació.

Posteriorment, la Resolució 832/VI del Parlament de Catalunya, sobre l'adopció de mesures contra la pràctica de mutilacions rituals genitals femenines, va instar el Govern, entre altres mesures, a crear una comissió interdisciplinària d'experts per tal que dissenyi un pla d'acció contra la pràctica de mutilacions rituals genitals femenines a Catalunya.

Queixa núm. 37/01

Ajuts per a infants amb disminucions

La mare de tres infants, un de cinc anys i dos nadons de sis mesos que patien risc d'aturades cardiorespiratòries i necessitaven atenció constant, va sol·licitar la intervenció del Síndic per obtenir algun ajut que li permetés atendre els seus fills.

La interessada no convivia amb el progenitor dels infants ni disposava de cap suport familiar. Havia intentat matricular els seus fills en una llar d'infants de titularitat privada però no hi havien estat acceptats per la malaltia que patien, i tampoc no havien pogut ser matriculats en una de titularitat pública perquè en la data de naixement havia finit el termini de preinscripció. La interessada estava de baixa per malaltia, però havia de reincorporar-se al seu lloc de treball.

El Síndic va adreçar-se a l'Ajuntament de Barcelona, al Departament d'Ensenyament i al Departament de Benestar Social, i els va sol·licitar la intervenció per resoldre l'atenció dels infants.

L'Ajuntament de Barcelona i els departaments d'Ensenyament i Benestar Social van coincidir a assenyalar que es tractava d'una situació de caire sanitari i no social o educatiu, i que no disposaven dels mitjans o les línies d'ajut per atendre-la. La interessada, doncs, havia d'acceptar la continuïtat de la baixa laboral fins que obtingués plaça en una guarderia de titularitat pública el curs següent

A la vista d'això, el Síndic va adreçar-se novament als departaments d'Ensenyament i de Benestar Social i a l'Ajuntament de Barcelona i els manifestà que la situació plantejada requeria un suport que anés més enllà del sanitari, ja que els infants es trobaven en situació d'alta mèdica. Aquesta Institució considerà que aquest suport hauria d'haver estat proporcionat per les administracions competents en matèria de serveis socials, i recordà que l'Estat té l'obligació de vetllar perquè es respecti el dret i el deure dels pares a criar els fills i d'assegurar que les necessitats dels infants siguin ateses com cal.

En resposta a aquestes consideracions, l'Ajuntament de Barcelona i el departament d'Ensenyament van informar que els fills de la interessada havien començat a assistir a una escola bressol de titularitat pública.

Cal assenyalar, però, que l'admissió es produí per al curs 2001-2002, nou mesos després de la petició d'ajut, quan els infants ja tenien catorze mesos i ja no patien el risc d'aturades cardiorespiratòries.

Actualment resta pendent la resposta del Departament de Benestar Social a les consideracions del Síndic.

Queixa núm. 2880/01

Infants amb disminució

Els pares d'un infant de deu anys afectat per una disminució del 65% causada per espina bífida, demanen la intervenció del Síndic davant dels problemes d'escolarització que pateix a causa que li cal desplaçar-se en cadira de rodes.

Els interessats refereixen que algunes escoles, malgrat estar adaptades, no van acceptar-lo; que va ser possible iniciar la seva escolarització en una escola petita oberta a la integració d'alumnes amb dificultats, però que no està del tot adaptada des del punt de vista de les barreres arquitectòniques. Els problemes s'han agreujat aquest curs, perquè la majoria d'activitats relatives al seu nivell es fan al pis superior de l'edifici, fet que requereix un mecanisme de transport elevador que li permetria el major grau d'autonomia possible.

L'escola, que sempre s'ha mostrat receptiva a les necessitats de l'alumne, els ha informat que no poden assumir les despeses d'aquesta instal·lació. Per això, pares i escola han demanat al Departament d'Ensenyament que estudiï quina és la millor opció però encara no han rebut resposta.

Vam adreçar-nos al Departament demanant ser informats sobre aquesta petició dels pares, sol·licitud que ha estat reiterada per la manca de resposta. La Federació ECOM ha demanat també a la nostra Institució que intervingui en aquesta situació.

Queixa núm. 3193/01

El permís de maternitat en cas d'adopció

Una ciutadana que havia iniciat els tràmits per adoptar un infant va adreçar-se al Síndic a fi d'exposar-li la disconformitat amb el fet que l'Institut Nacional de la Seguretat Social (INSS) li hagués denegat la prestació per maternitat.

La denegació es fonamentava en l'article 133 bis del Reial decret legislatiu 1/1994, de 20 de juny, pel qual s'aprova el text refós de la Llei de la seguretat social, que inclou com a situacions protegides per maternitat l'adopció i l'acolliment, tant preadoptiu com permanent, però no l'acolliment simple, que és la mesura sota la qual la interessada tenia acollit l'infant mentre es constituïa judicialment l'acolliment preadoptiu, previ a l'adopció.

Atès que l'Institut Català de l'Acolliment i de l'Adopció té atribuïdes funcions relatives a la promoció d'aquestes mesures de protecció, el Síndic va sol·licitar informació al Departament de Justícia respecte a les gestions que s'haurien realitzat prop de l'INSS per afavorir, tant com fos possible, una interpretació de les normes de seguretat social, de caràcter estatal, que fos compatible amb la legislació de protecció dels infants pròpia de Catalunya.

Aquesta demanda es troba actualment en fase de tramitació.

Actuació d'ofici núm. 3375/01

El dret de l'adolescent i la seva família a ser atesos pel pediatre

Tal com s'ha introduït en el tema que precedeix aquest relat la Sociedad Española de Medicina del Adolescente, va demanar la intervenció del Síndic per aconseguir que fins els 18 anys els infants i els adolescents poguessin ser atesos pel pediatre, o altrament poguessin escollir ser atesos pel pediatre o el metge de capçalera entre els quinze i els divuit anys, basant-se en allò que estableix la Convenció de les Nacions Unides sobre els Drets dels Infants, ja que aquesta és l'edat a la qual es refereix l'article primer d'aquest text.

Estudiat l'assumpte, i entenent que es tractava d'un tema genèric que afecta a tot un grup de població, s'obrí una actuació d'ofici sobre aquest assumpte. Els promotors expressaven que feia temps que els pediatres s'estaven formant en medicina de l'adolescència, amb voluntat d'assumir aquesta franja d'edat, amb tot i reconèixer que alguns professionals no creuen en la necessitat de tractar específicament els adolescents; pensen que la transferència del pacient es produeix en un moment evolutiu dels nois i noies que encara no s'ha completat; assenyalen que històricament només s'han contemplat els aspectes sanitaris d'aquesta atenció, quan en canvi hi ha transtorns que poden generar conductes de risc, i que això comporta una continuïtat i una preparació específica; per la qual cosa proposaven que, en assolir els 14 anys, l'adolescent pugui decidir, amb suficient informació i criteri, quin ha de ser el seu metge de capçalera i fer una progressiva transferència al metge de família.

Atès que aquestes consideracions les fa una societat científica d'abast estatal, es demanava que la nostra intervenció pugués arribar a les més altes esferes jurídiques de l'estat espanyol, perquè la problemàtica és la mateixa a tot l'estat. Sens prejudici que puguem dirigir-nos al defensor del Pueblo, vam adreçar-nos al Departament de Sanitat demanant quin és el seu capteniment respecte a la qüestió plantejada, i quina és l'atenció que es presta als adolescents, així com les previsions per satisfer les necessitats d'aquesta franja d'edat.

Estem esperant la resposta del Departament.

Actuació d'ofici núm. 1778/01

Ablació de clítoris

Amb la finalitat exposada en el tema que precedeix el relat d'aquesta actuació d'ofici en relació amb l'ablació de clítoris, vam adreçar-nos a diverses instàncies: als departaments de Presidència, de Sanitat, Justícia, Ensenyament, Benestar Social i al ministeri fiscal sol·licitant informació sobre: *a*) si s'havia tingut algun contacte o converses amb líders religiosos o culturals que haguessin volgut d'alguna manera justificar aquestes pràctiques; *b*) si es veia possible encetar un diàleg d'alt nivell o de sensibilització que arribés a un pla més proper als membres de grups d'immigrants que accepten sotmetre's a aquesta operació; *c*) el panorama més complet possible sobre els col·lectius, arribats o que arriben de països on aquesta pràctica és corrent, admesa o consentida; *d*) què s'entén per ablació de clítoris i altres formes de mutilació femenina que es poden produir en noies i adolescents immigrades residents a Catalunya, tant si les operacions es fan al nostre país com en el d'origen, en desplaçaments que de vegades s'hi fan amb aquest objecte; *e*) sobre l'aquiescència i el suport donat al comunicat del Col·legi de Metges de Barcelona sobre aquesta qüestió, i si s'havia previst de donar o ja s'havien donat instruccions més extenses i il·lustratives a tots els metges de Catalunya, i les incidències que se n'havien derivat; *f*) la possibilitat que, en l'exercici de l'acció protectora o en l'aplicació de mesures dimanants d'expedients de justícia juvenil, de mediació, de seguiment de la llibertat vigilada o d'internament en centres, s'hagin trobat casos de noies o adolescents immigrants que han estat objecte d'aquestes pràctiques; *g*) si a través de qualsevol denúncia o comunicació d'escola o altres serveis, com els EAP, havia arribat la notícia que alguna noia o adolescent havia sofert una mutilació d'aquest tipus o alguna situació sospitosa, com l'absència injustificada d'una alumna immigrada d'un país on es pot conjecturar que s'efectua l'ablació de clítoris o altres operacions; *h*) quin seria el capteniment del Departament d'Ensenyament davant d'una qüestió com aquesta, especialment a les escoles on hi ha alumnes immigrants, si s'havia acordat de donar a les escoles i altres serveis educatius instruccions que ajudin a detectar casos o sospites i si s'estimava oportuna la coordinació amb altres departaments per emprendre una acció preventiva conjunta o una intervenció combinada; *i*) dades sobre els països dels quals arriben a Catalunya immigrants que, suposadament, realitzen aquestes pràctiques, i la seva distribució i nombre en el territori català; *j*) si havia arribat a la fiscalia la comunicació o la denúncia d'algun facultatiu o membre d'algun col·lectiu lligat a la infància, sobre aquestes pràctiques i l'actuació que la fiscalia hagués dut a terme; si calia donar instruccions a professionals de la infància i l'adolescència que ajudessin a perseguir aquests delictes, tant si han tingut lloc en el nostre àmbit com en els països d'origen; i si, aquella institució considerava que en aquest camp hi ha cap buit legal o d'altra mena que ho impedeixi.

Hem rebut resposta dels departaments de Presidència, de Benestar Social, de Justícia i de Sanitat i Seguretat

Social, i restem a l'espera dels altres. El primer va informar de forma genèrica amb dades estadístiques sobre la població immigrant a Catalunya originària de països on es practica l'ablació; el Departament de Benestar Social va comunicar que no disposava de dades sobre aquest assumpte; el Departament de Justícia ens comunicà que no tenia coneixement directe de cap menor que hagués estat sotmesa a qualsevol mena de mutilació genital, però que la Direcció General d'Atenció al Menor (DGAM) va tenir coneixement indirecte d'un cas de sospita d'alguna d'aquestes pràctiques en una noia no tutelada, cas en el qual es va orientar en el sentit de treballar amb mediadors culturals amb resultats positius; el Departament de Sanitat facilità precisions sobre les diferents pràctiques tradicionals sota aquest nom genèric, sobre les conseqüències per a la salut, les accions previstes amb els professionals de la medicina a Catalunya i el coneixement dels casos a Catalunya des de l'àmbit de la salut.

Quan es disposi de les respostes que ens manquen per arribar, s'elaborarà la resolució que considerarem oportuna, i es farà constar en propers informes.

6. Educació i joc

En aquest àmbit, el nostre interès s'ha centrat, d'una banda, a escoltar i recollir les demandes dels ciutadans en relació amb el sistema educatiu i continuar els esforços de l'Administració per harmonitzar l'organització escolar amb els principis de la Convenció de les Nacions Unides sobre els drets dels infants, i, de l'altra, a vetllar pel respecte al dret a l'educació de tots els infants i adolescents.

En primer lloc –i encara que, en redactar el present Informe, es troba en fase d'avantprojecte– volem fer ressaltar el projecte de decret sobre admissió i matriculació d'alumnes en els centres docents sostingut amb fons públics per al curs escolar 2002-2003. Respecte a l'admissió i matriculació d'alumnes, un cop estudiada, valorem que el to general del projecte traspua una intencionalitat de transparència que avança en la línia d'afavorir una distribució més equilibrada dels alumnes immigrants en els centres docents i, així mateix, un interès per la definició de l'encàrrec que tenen els centres concertats. En aquest sentit provarem d'assenyalar alguns punts que ens semblen importants i que van ser objecte dels suggeriments realitzats arran del decret anterior (56/2001, de 20 de febrer, pel qual s'estableix el règim d'admissió d'alumnes als centres docents sostinguts amb fons públics), quan aquest també es trobava en fase d'avantprojecte.

En primer lloc, valorem positivament l'establiment de les àrees singulars, a partir de les quals es pot organitzar més equitativament la distribució dels alumnes immigrants. Això recull en part la nostra preocupació per assegurar la reserva de places enfront de la simple prioritat d'accés per als alumnes, com a mitjà de garantir aquesta distribució equilibrada. Caldria, segurament, un cop començat el curs, realitzar un seguiment i una valoració sobre la validesa de l'agrupació de centres de cada àrea.

Malgrat això, trobem a faltar l'establiment d'un únic punt d'informació com a garantia d'una informació objectiva i completa als pares dels alumnes en els moments previs a la preinscripció, sens perjudici de la informació que es doni sobre el caràcter propi de cada centre.

D'altra banda, i en relació amb els criteris d'admissió, hem volgut destacar dues queixes que fan referència a la interpretació del criteri de la renda. En aquest sentit, ens satisfà que aquest nou projecte de decret computi aquest criteri no tan sols en els casos en què es percep el PIRMI, sinó en aquells en què es percep qualsevol altra renda inferior a aquesta (vegeu queixa núm. 1083/01), així com també el fet que a partir del nou decret es tinguin en compte els possibles canvis substancials que es produeixen en les situacions econòmiques de les famílies (vegeu queixa núm. 2454/01).

El decret de matriculació és un instrument que va més enllà de la pura organització de la mecànica d'admissió d'alumnes: pot donar sentit a la política del Departament d'Ensenyament. Les seves últimes intencionalitats haurien de ser recollides en una futura llei catalana d'educació.

També hem continuat rebent queixes sobre el transport escolar i el servei de menjador, de les quals aquest any volem destacar les referides a la manca d'informació sobre el funcionament i l'organització del sistema educatiu. Aquesta manca d'informació és més sentida per la gent en situació més desafavorida, aquella que no és consumidora d'informació i que afecta diversos drets reconeguts per la normativa vigent, però sovint no prou difosos, com ara el dret a la gratuïtat del transport escolar per a alumnes disminuïts que han hagut de ser escolaritzats fora del seu municipi (vegeu queixes núm. 3589/00 i 4105/01).

En referència amb el dret a l'educació dels infants amb necessitats educatives especials, l'hem volgut estudiar mitjançant el seguiment dels mecanismes i les mesures adoptats per garantir l'accés de tots els infants en circumstàncies especialment difícils a una educació idònia adaptada a la seva edat i maduresa, tant pel que fa a un model educatiu integrat com pel que fa als serveis i instal·lacions educatives adequades a tots els infants (vegeu queixa núm. 200/01). Creiem que hi ha un debat pendent, perquè, d'una banda, s'han fet passos endavant en algunes comarques, com ara el Garraf, però, de fet, hi ha dues posicions pedagògiques i, en no haver-se decantat explícitament per una d'elles, aquest debat continua pendent.

Entenem que hi ha diferents nivells d'integració, però que cal aprofitar una experiència com la del Garraf (vegeu queixa núm. 1560/00), avalada en estudis, que diu que el model d'integració total és positiu per a tots els alumnes: els que tenen necessitats educatives especials obtenen una millor socialització i integració, i els alumnes que no pateixen disminucions aprenen a conviure amb la diversitat.

El debat radica a decidir per quin model educatiu s'opta: pel més integrador, o pel més «especialitzat» des del punt de vista organitzatiu. Hem dit altres vegades que, al nostre parer, el primer contribueix millor a la promo-

ció de la personalitat, de les aptituds i de la preparació dels infants per assumir una vida responsable en una societat respectuosa amb la diferència. Altrament, com s'integraran aquests infants amb disminucions quan siguin adults en una societat d'adults que desconeixen les seves capacitats i la seva possible aportació des de la seva condició diferent?

Pel que fa a garantir la igualtat d'oportunitats en un altre àmbit, i contribuir a fer l'ensenyament universitari accessible a tots, sobre la base de la capacitat de l'alumne, ens continua preocupant que no es pugui garantir encara el compliment del dret a l'educació per l'assistència regular a l'escola en determinades zones, reduint l'absentisme escolar que porta a un analfabetisme futur que implicarà l'exclusió social.

En el curs de la tramitació de diverses actuacions d'ofici respecte d'aquest assumpte, entre elles la que fa referència al barri de Can Tunis de Barcelona (vegeu actuació d'ofici núm. 3587/99), el Departament ens diu que qualsevol mestre o professor que s'encarrega d'un grup d'alumnes detecta sense necessitat d'indicadors explícitament enumerats quan un alumne no assisteix a classe regularment; que conèixer el nombre exacte de nois i noies no matriculats és difícil sense la participació dels pares; que la col·laboració amb els serveis municipals està establerta així com també els circuits d'intervenció, però que no s'han confeccionat protocols generalitzats a l'efecte de comunicació i coordinació de l'absentisme, tot i que hi ha models diversos; i que les responsabilitats tècniques i competencials són regulades en diferents normes, les quals passa a explicar. Però la nostra Institució creu que fa falta un esforç per regular més concretament tots aquests punts i que, si es parteix de l'experiència concreta a Can Tunis i en altres zones o barris, cal anar trobant un model referencial ampliable a tot el territori.

Seguiment de la queixa núm. 2392/98

(pàg. 138 i 139 del BOPC núm. 165, de 27 de març de 2001)

Concentració d'alumnes immigrants a l'escola pública

Dins d'aquest expedient de queixa, del qual hem parlat a bastament en informes anteriors, s'han fet arribar al Departament d'Ensenyament diversos suggeriments al llarg del temps. Els darrers, dels quals es deixà constància en l'Informe del 2000, han estat recollits, i, per tant, els considerem acceptats en l'esborrany del projecte de decret d'admissió d'alumnes per al curs vinent que va fer-nos arribar el Departament.

Els suggeriments que hi trobem recollits fan referència a: l'establiment de més punts d'informació; la reserva de places per a alumnes amb necessitats educatives especials derivades de situacions de desavantatge social; l'establiment de comissions permanents d'escolarització, i els plans estratègics de zona.

Malgrat que aquest nou decret està encara en fase de consulta, ens en volem fer ressò perquè creiem que és un pas endavant en la distribució més equilibrada d'alumnes immigrants que estava pendent i trobàvem a faltar, tal com ja havíem manifestat repetidament.

Queden encara pendents temes importants. En destaquem aquests: el sistema de concertació i del finançament de les escoles concertades, la recepció de la sol·licitud de preinscripció en el centre sol·licitat en primer lloc i una manca d'informació pública més general que pot generar una selecció encoberta dels alumnes, i la diferent zonificació dels centres públics i concertats que encara perdura en algunes àrees geogràfiques.

Queixa núm. 1083/01

El criteri de renda per accedir a les escoles

La mare d'un infant per al qual havia formulat una sol·licitud de preinscripció en un centre d'educació infantil i primària va exposar al Síndic la seva disconformitat amb el fet que, per baremar el criteri de renda per accedir el centre, se li requerís un document que acredités que percebia la renda mínima d'inserció (RMI) –la qual no cobrava– i que no fos possible tenir en compte el subsidi que ella percebia com a immigrant retornada, tret que obtingués la certificació d'algun organisme públic que declarés equivalents les dues prestacions.

El Síndic es va adreçar al Departament d'Ensenyament per tal de ser informat si dins el criteri general de prioritat en l'admissió d'alumnes que es refereix a la renda familiar, contingut a l'annex del Decret 56/2001, de 20 de febrer, s'incloïen també altres prestacions diferents de la renda mínima d'inserció, tenint en compte que l'article 20 de la Llei orgànica 8/1985, de 3 de juliol, reguladora del dret a l'educació, es refereix únicament a les rendes anuals de la unitat familiar i no especifica un tipus de subsidi.

El Departament d'Ensenyament va informar, d'acord amb el criteri del Síndic, que calia tenir en compte qualssevol altres rendes anuals de la unitat familiar amb contingut no superior a la renda mínima, però que, en el cas de la promotora, la prestació que percebia era de quantia superior a la de la renda mínima d'inserció i per aquest motiu el criteri de renda no li havia estat computat.

A la vista d'això, el Síndic va suggerir al Departament d'Ensenyament que adoptés alguna mesura de caràcter general que equiparés de forma explícita la percepció de la renda mínima d'inserció a altres rendes anuals de la unitat familiar amb contingut no superior a la RMI o la manca de qualsevol tipus de renda, per tal d'evitar que situacions com aquella es reproduïssin en el futur.

El Departament d'Ensenyament va acceptar aquest suggeriment i va informar el Síndic que en el nou projecte normatiu sobre matriculació d'alumnes s'especifiquen la renda mínima d'inserció o els recursos totals inferiors a aquesta com a criteri general d'admissió.

Queixa núm. 2454/01

Criteris d'admissió als centres docents

Un pare de família nombrosa que es troba en situació d'atur demanà la intervenció del Síndic a fi que li concedissin uns ajuts per menjador per als seus tres fills, ja que des de la darrera declaració de renda, la seva situació econòmica havia canviat radicalment. Vam adreçar-nos al Departament demanant si tenien coneixement de situacions d'atur o similars que, per qüestió de dates, no reflectissin la situació present de la renda familiar.

El Departament va indicar que la revisió i baremació de les sol·licituds corresponia al consell escolar de cada centre, i en aquest cas, com que la convocatòria de concessió d'ajuts de menjadors no preveia expressament la qüestió plantejada, dependria del criteri de cada consell que es tinguessin en compte les situacions sobrevingudes dels sol·licitants, sempre que fossin degudament acreditades. També ens informà de la previsió que en properes convocatòries es considerin els canvis substancials produïts en les situacions econòmiques de les famílies a baremar.

Estudiada aquesta informació, el Síndic es tornà a adreçar al Departament, a fi de demanar una excepcionalitat en aquest cas, de manera que es tornés a baremar la sol·licitud i, segons el resultat, fos atorgat l'ajut demanat, atès que la situació de necessitat es produïa en aquell moment i potser en la convocatòria del curs vinent ja no caldria.

També vam manifestar que ens satisfeia la previsió d'incloure el canvi de criteri anunciat, que creiem més just per a les famílies en situacions similars.

Restem a l'espera de la resposta del Departament a aquestes consideracions.

Queixa núm. 1635/01

Criteris d'admissió

Un grup de pares i mares afectats pel Decret 56/2001, de 20 de febrer, d'admissió d'alumnes als centres sostinguts amb fons públics per al curs 2001-2002, van manifestar al Síndic la seva disconformitat amb determinats apartats d'aquesta disposició, i el seu rebuig als criteris de baremació, per l'equiparació en la puntuació per la proximitat del domicili familiar i la del domicili laboral del pare, de la mare o del tutor. Exposaven que els havia perjudicat perquè en el seu barri només hi havia una escola pública, i els seus fills s'havien quedat sense plaça.

Vam demanar al Departament d'Ensenyament que ens informés sobre aquesta interpretació de la Llei orgànica 8/1985, de 3 de juliol, reguladora del dret a l'educació. El Departament respongué que aquesta llei, en referir-se a «domicili», no especificava quin: el familiar, el laboral, el dels pares, el del pare, el de la mare o de l'alumne, i que la finalitat que es pretenia amb aquesta interpretació era facilitar la relació de la família amb el centre, el fet de portar-hi i recollir-ne l'alumne, la localització i col·laboració dels pares i l'acompliment del deure de l'escolarització. També assenyalava que en supòsits de separació de pares la família pogués fixar com a domicili de relació amb el centre el domicili laboral dels pares o el dels alumnes, i, per tant, es considera legal, encertat i oportú allò establert en el decret.

Malgrat que no podem dir que aquesta interpretació de «domicili» de l'article 20 de la LOGSE no sigui admissible, vam exposar al Departament que trobaríem més just donar prioritat als alumnes que viuen a prop del centre que no pas als fills dels professionals que tenen el lloc de treball en el barri, ja que creiem que la proximitat del domicili té un sentit de pertinença a la comunitat i d'integració al barri a través de l'escola i altres serveis públics (salut, ludoteques, esplais, etc.) tan important com el de la facilitat d'accés.

I això per diverses raons, entre les quals:

1. Malgrat que la mobilitat afecta els llocs de residència i de treball, actualment sembla més freqüent la darrera, ja que els canvis de feina són normals i sovintejats en pares i mares joves. 2. Precisament perquè el concepte «domicili» en cas de pares separats ha canviat, i els infants han passat a tenir a més el domicili de les famílies extenses, cursar els estudis de primària al barri és un element que contribueix a mantenir una certa estabilitat i seguretat, per la consolidació de llaços amb la comunitat educativa.

El Departament ens informà que el Projecte de decret d'admissió per al curs 2002-2003, actualment en tramitació, preveu diferent puntuació per al domicili familiar –2 punts– i per al domicili laboral –1 punt–, i per tant, coincideix amb les observacions d'aquesta Institució. Hem dit al Departament que ens satisfà aquesta nova puntuació, però que som del parer d'eliminar qualsevol puntuació per la proximitat del lloc de treball. Aquesta queixa es troba en tràmit.

Queixa núm. 2426/01

Dificultat per rebre ajuts de menjador

El director d'un centre d'educació infantil i primària va sol·licitar la intervenció del Síndic en relació amb l'atorgament dels ajuts de menjador als alumnes d'ensenyaments obligatoris o de segon cicle d'educació infantil.

El centre considerava que la convocatòria d'aquests ajuts no tenia en compte la consideració prioritària que han de tenir els centres qualificats d'atenció educativa preferent en l'assignació de beques i ajuts segons l'ordre per la qual es regeixen, i tampoc allò que preveu el decret que regula el servei escolar de menjador.

En aquest sentit, la baremació continguda en la convocatòria no tindria en compte les situacions més desafavorides i en general requeriria documentació com sentències judicials, declaracions de renda o certificacions, que són difícils d'aportar a les famílies que es troben en situació d'exclusió social.

Això hauria determinat, enguany, una reducció del nombre d'ajuts concedits i hauria repercutit en altres aspectes, com el nivell d'absentisme.

El Síndic va sol·licitar informació al Departament d'Ensenyament respecte a la situació plantejada i es troba actualment pendent de rebre resposta.

Queixes núm. 3598/00 i 4105/01

Manca d'informació respecte de la gratuïtat dels serveis de transport i menjador dels alumnes escolaritzats obligatòriament en centres concertats fora dels seus municipis

La mare d'una noia de set anys disminuïda psíquica va adreçar-se al Síndic per informar-se de com solucionar l'elevada despesa del transport escolar diari.

La família residia en un municipi del Vallès Oriental i la noia estava escolaritzada, derivada pel Departament d'Ensenyament, en un centre d'educació especial concertat a Barcelona.

Segons la interessada, la despesa de què es feia càrrec incloïa el transport fins a Barcelona, tant de la noia com de l'acompanyant, i el transport públic dins la ciutat, a banda de la quota que satisfeia mensualment al centre.

La promotora havia sol·licitat al Departament d'Ensenyament que gestionés el transport escolar de la seva filla, però el problema no havia estat resolt.

El Síndic va adreçar-se al Departament d'Ensenyament i al Consell Comarcal del Vallès Oriental. El Consell Comarcal va assenyalar que el Departament d'Ensenyament s'havia de fer càrrec del transport escolar de la noia, i que era la comarca on es trobava el centre al qual assistia que havia de gestionar-ne el finançament.

També va informar que el transport a càrrec del Departament d'Ensenyament s'havia resolt per a aquest cas concret, i que les delegacions territorials corresponents gestionaven les actuacions per atorgar els ajuts individuals de menjador per als alumnes obligats a desplaçar-se de municipi i que cursen l'ensenyament obligatori en un centre concertat.

A la vista d'aquesta informació, el Síndic demanà al Departament d'Ensenyament a través de quina convocatòria es fan efectius els ajuts esmentats, ja que la convocatòria dels ajuts de menjador per a la ciutat de Barcelona, corresponent a aquest curs, es referia únicament als centres públics i no parlava dels concertats.

El Síndic també va demanar informació respecte al procediment que amb caràcter general se segueix per informar els pares dels alumnes que es troben en aquesta situació de la gratuïtat del servei

Posteriorment el Síndic va rebre una altra queixa (queixa núm. 4105/01), en la qual el pare d'una noia també disminuïda psíquica i escolaritzada en un centre d'educació especial concertat –derivat pel Departament d'Ensenyament– situat en un municipi diferent del de residència, sol·licitava la intervenció del Síndic perquè li fos reconeguda la gratuïtat del servei de menjador.

Totes dues queixes es troben actualment en fase de tramitació, pendents de la resposta del Departament d'Ensenyament.

Queixa núm. 200/01

L'escolarització compartida

La mare d'un alumne d'onze anys que patia una disminució psíquica i es trobava escolaritzat en un centre d'educació especial va sol·licitar la intervenció del Síndic per tal que el seu fill pogués assistir a una escola ordinària.

El Departament d'Ensenyament va informar el Síndic que l'infant havia estat escolaritzat en un centre d'educació especial d'acord amb l'equip d'atenció psicopedagògica competent, i que els dictàmens professionals emesos d'aleshores ençà valoraven que la resposta educativa que continuava necessitant l'infant era l'escolarització en un centre d'aquestes característiques, on podia disposar dels recursos necessaris per fomentar les oportunitats d'aprenentatge, que no quedarien garantides a través de l'escolarització ordinària.

El Departament afegia que el desenvolupament de les capacitats d'inserció social i de relació interpersonal de l'infant amb altres alumnes de la seva edat quedava atesa, en canvi, a través d'una escolarització compartida amb un centre ordinari.

El Síndic va donar per finalitzada la seva intervenció, ja que va considerar que en la decisió presa s'havia tingut en compte l'interès superior de l'infant.

Seguiment de la queixa núm. 1560/00

(pàg. 136 i 137 del BOPC núm. 165, de 27 de març de 2001)

L'educació especial, un debat pendent

Com a seguiment del que s'ha explicat en informes anteriors en relació amb el model d'integració escolar desitjable per als infants amb necessitats educatives especials des de la perspectiva de la Convenció de les Nacions Unides sobre els Drets dels Infants, exposem breument la resolució d'aquesta queixa relativa a la comarca del Garraf.

El segon informe del Departament d'Ensenyament sobre aquest assumpte ens deia, en resum, que: *a*) les escoles El Margalló i El Llebeig mantindrien les unitats d'escolarització específiques d'educació especial; *b*) els alumnes de 12 a 16 anys amb necessitats educatives que podien seguir el currículum ordinari, però adaptat, seguirien escolaritzats en les unitats dels instituts d'educació secundària (IES) de la comarca; *c*) els IES que tenien agrupaments d'alumnes amb necessitats educatives especials mantindrien l'atenció específica a aquests alumnes; *d*) es crearia un centre d'educació especial (3-18 anys) d'àmbit comarcal que oferiria l'escolarització als alumnes amb greus disminucions i que actuaria com a centre de recursos específics per a tota la comarca.

Analitzat aquest informe, i tenint en compte l'experiència avalada en informes del Pla Especial del Garraf, el Síndic va adreçar-se al Departament d'Ensenyament i va assenyalar la dificultat que comporta aclarir la qua-

lificació de «disminució greu» i la conveniència, en aquest sentit, que la creació d'un centre d'educació especial per a aquests alumnes es basés en l'estudi de necessitats de la comarca tenint en compte l'edat dels nois i noies. També va suggerir: *a*) manteniment de les aules d'educació especial de primària als centres El Margalló i El Llebeig, i creació en altres municipis; *b*) aules d'educació especials per a alumnes de 12 a 18 anys dependents de l'IES o del Margalló, en ubicació diferent de la primària; *c*) augmentar els recursos personals i revisar-los anualment; *d*) creació d'un centre de recursos dependent dels serveis educatius i creació d'una comissió de seguiment de tot el projecte.

Per la resposta del Departament vam considerar no acceptats els suggeriments relatius a: *a*) la creació d'un centre d'educació especial per als alumnes amb disminucions greus, que requeriria una identificació clara del terme i hauria de basar-se en els estudis de necessitats de cada comarca; *b*) la no-creació de la Comissió de seguiment, que facilitaria l'avaluació del procés i dels resultats del projecte d'integració total.

Recentment hem sabut que el Departament ha informat els pares que s'havien acceptat les seves propostes en la seva totalitat. Malgrat que no en tenim notícia directa, en el moment de la redacció de l'Informe ens satisfà que el Departament d'Ensenyament hagi admès els nostres suggeriments, perquè estem convençuts que és un pas endavant molt important en el procés d'integració escolar dels alumnes que pateixen disminucions.

Seguiment de l'actuació d'ofici núm. 3587/99

(pàg. 140 del BOPC núm. 165, de 27 de març de 2001)

Absentisme a l'escola Xavó-Xaví de Can Tunis de Barcelona

La singularitat de l'abandó escolar al Centre Xavó-Xaví radica en el fet que en aquesta escola, atès el reallotjament de la població del barri en altres zones, els alumnes també s'han de traslladar. I si abans ja es perdien l'escolarització, ara, amb el trasllat, es tem que encara se'n perdran més.

En l'Informe relatiu a l'any 2000 s'exposaven les consideracions que havíem fet arribar al Departament d'Ensenyament sobre el tema genèric de l'absentisme, però també es demanava la col·laboració en la creació de comissions específiques arran d'aquesta actuació d'ofici. Tant l'Ajuntament de Barcelona com el Departament d'Ensenyament van acceptar la creació d'aquesta comissió.

Com a pas previ, la delegada territorial d'Ensenyament, una tècnica representant de l'Ajuntament de Barcelona en temes de compensatòria i l'adjunt del Síndic per a la defensa dels drets dels infants hi feren una visita conjunta a l'escola. El seu director exposà les circumstàncies actuals del centre, es va debatre l'actuació dels recursos normalitzats de què disposen les administracions educatives i, de cara especialment als nois i noies que van a parar a altres centres a causa de l'abandó forçós i progressiu de moltes famílies del barri, s'acordà que la Regidoria d'Educació recaptaria la notificació anticipada de la possible data del reallotjament, a fi que els mestres preparessin el trasllat dels alumnes afectats.

La Delegació d'Ensenyament va informar que la inspectora de la zona estava fent un seguiment específic d'aquesta situació a fi d'evitar l'abandó escolar dels alumnes. Aquesta actuació d'ofici es troba en tràmit.

7. Mesures especials de protecció

Dins de l'apartat de les mesures especials de protecció, el Comitè dels Drets de l'Infant inclou situacions molt excepcionals, com els infants refugiats, els infants en conflictes armats, els infants de minories o grups indígenes, els infants en conflicte amb la justícia i els infants sotmesos a qualsevol mena d'explotació.

Pel que fa als infants en conflicte amb la justícia, hem d'esmentar en primer lloc l'entrada en vigor, el proppassat 13 de gener de 2001, de la Llei orgànica 5/2000, de 12 de gener, sobre responsabilitat penal dels menors.

Per conèixer quin ha estat l'impacte de l'entrada en vigor d'aquesta llei, enguany el Síndic ha visitat tots els centres de justícia juvenil (ja ho havia fet els anys 1993, 1994 i 1997), com també l'oficina d'un equip de medi obert i les dependències de l'equip d'assessorament tècnic. Aquestes actuacions van donar lloc a les actuacions d'ofici 4237/01 a 4242/01, que relatem més endavant.

En les visites efectuades, el Síndic va tenir coneixement que en el moment d'entrar en vigor la llei, i a conseqüència de l'aplicació de l'apartat segon de la seva disposició transitòria única, un elevat nombre de joves va ser desinternat de forma gairebé imprevista i segons sembla sense que es pogués treballar prèviament, des d'un punt de vista tècnic, el seu desinternament.

D'altra banda també s'ha constatat un fort increment d'ingressos als centres de nois amb mesura cautelar, situació prevista a la llei, però que dificulta el treball amb els joves per tal com no és possible incidir en la seva responsabilització respecte a uns fets encara no jutjats.

Aquesta situació preocupa el Síndic especialment en el cas dels nois del carrer, ja que manté una estreta relació amb la intervenció que fa la Direcció General d'Atenció al Menor, que també depèn del Departament de Justícia, i que té l'encàrrec legal de tutelar i protegir els menors que es troben en situació de desemparament.

Respecte a aquest punt, ens remetem a les consideracions d'informes anteriors i, enguany, a l'apartat 4 d'aquesta secció, on s'explica el seguiment de l'actuació d'ofici relativa als menors magribins no acompanyats (actuació d'ofici núm. 2940/98). I en concret a la necessitat de protegir aquests nois de forma efectiva, amb els recursos que calgui, ja que, al nostre parer, la manca d'una intervenció protectora decidida respecte a aquests joves pot fer que el sistema de justícia juvenil, que es regeix pel principi d'intervenció mínima, acabi assumint situacions que haurien de ser ateses des de l'àmbit social de la protecció.

Estretament relacionat amb això, també voldríem expressar la nostra preocupació respecte als menors infractors amb menys de catorze anys, els quals, d'acord amb la nova llei, han de ser atesos des de l'àmbit de la protecció.

Això ens preocupa per la manca de recursos per a adolescents a tot nivell, i en especial per la manca de recursos que detectem en l'àmbit de la protecció, a la qual ja ens hem referit en altres ocasions, i que afecta els equips d'atenció a la infància i l'adolescència (EAIA) i els centres residencials d'acció educativa que atenen adolescents.

En l'àmbit de la justícia juvenil també voldríem destacar, finalment, la publicació, el proppassat 31 de desembre, de la Llei 27/2001, de justícia juvenil, que regula l'actuació de l'Administració en l'àmbit de justícia juvenil, i que té per finalitat promoure la integració i la reinserció social dels menors.

Aquesta llei incorpora els principis i normes continguts a les resolucions i normes internacionals en la matèria i la Convenció dels drets de l'infant i creiem que això la fa especialment valuosa, per tal com estableix els mecanismes per assegurar els drets d'un col·lectiu de joves que es troba, en el cas dels ingressats en centres, en una situació d'especial vulnerabilitat.

Per últim, dins les mesures especials de protecció voldríem fer una referència als infants sotmesos a explotació, que el Comitè de Ginebra inclou en aquest apartat i no en el d'entorn familiar i altres tipus de tutela, i concretament al seguiment de les actuacions d'ofici obertes en relació amb les exploracions mèdiques d'infants maltractats i víctimes d'abús sexual, que relatem a continuació.

Actuació d'ofici núm. 4237 a 4242/01

L'adaptació a l'entrada en vigor de la Llei orgànica 5/2000

Tal com avançàvem en el tema, al llarg d'aquest any el Síndic ha visitat els centres de justícia juvenil, així com també l'oficina de l'Equip de Medi Obert de Barcelona 2 i les dependències de l'equip d'assessorament tècnic.

Abans de les visites, el Departament de Justícia va informar el Síndic que amb motiu de l'entrada en vigor de la Llei orgànica 5/2000 s'havien creat quaranta noves places, vint al centre Els Til·lers i vint al centre L'Alzina; s'hi havien incorporat els tècnics corresponents, s'havien redefinit els programes d'intervenció i s'havia reajustat l'equip d'assessorament tècnic.

El Síndic va valorar els centres i els serveis visitats, en conjunt, de forma positiva, tant per l'estructura, en el cas dels centres, com per les intervencions que s'hi realitzaven.

Així, es van constatar les obres fetes al centre Oriol Badia, que comportaven una millora respecte a l'any 1997. Es va observar que el centre Folch i Torres, en canvi, continuava presentant deficiències pel seu estat de deteriorament, per bé que actualment se li està buscant un altre emplaçament.

El Síndic, a més, va fer diverses consideracions al Departament de Justícia, algunes de les quals figuren en el tema que precedeix el relat d'aquesta actuació. El Síndic també va referir-se al fet que l'increment de places s'hauria obtingut amb l'ampliació dels centres ja existents, ja que es va considerar que una dimensió excessiva podia dificultar la relació personal i la comunicació, que són elements importants en la tasca educativa dels centres.

Per últim el Síndic va demanar al Departament de Justícia que l'informés sobre les actuacions que s'haguessin dut a terme davant l'entrada en vigor de la Llei orgànica 5/2000; les mesures que es preveia adoptar respecte als menors infractors de menys de catorze anys, tant si es trobaven en situació de desemparament com si no; sobre les intervencions amb els menors estrangers no acompanyats un cop són desinternats dels centres de justícia juvenil, i sobre la coordinació general amb els serveis socials d'atenció primària, el Departament de Benestar Social i la fiscalia.

Actualment aquesta actuació es troba en fase de tramitació.

8. SEGUIMENT D'ACTUACIONS D'EXERCICIS ANTERIORS

Seguiment de les actuacions d'ofici núm. 966/00, 967/00, 3048/00 i 3505/00 (pàg. 181 del BOPC núm. 165, de 27 de març de 2001)

Les exploracions mèdiques d'infants maltractats i víctimes d'abús sexual

En l'Informe de 1999 donàrem compte de la firma del protocol per a la demarcació de Barcelona, a la qual va seguir, l'any 2000, la signatura dels protocols corresponents a les de Girona, Tarragona i Lleida. També informàvem de la constitució, el 14 de juliol d'aquell any, de la comissió de seguiment del Protocol de Barcelona, i posteriorment de la del de Girona, que van donar lloc a actuacions d'ofici diferenciades.

Al llarg d'aquest any 2001 totes dues comissions de seguiment s'han anat reunint, d'acord amb la periodicitat establerta, amb la voluntat de promoure'n la difusió i identificar els casos més significatius d'abusos sexuals. També s'ha constituït la comissió de seguiment de la demarcació de Lleida.

SECCIÓ 11. DONES

En l'Informe corresponent a l'any 2000 introduíem per primer cop aquest capítol transversal dedicat a les Dones, amb la voluntat de donar resposta a les demandes dels grups parlamentaris en la Comissió del Síndic de Greuges, de tractament de determinats àmbits amb aquesta visió transversal, per sectors o col·lectius d'afectació.

Tot i que el nostre sistema de treball, que respon a un esquema bàsicament d'àmbits materials –conseqüència a la vegada de l'organització emprada per les administracions del nostre país–, entenem que la petició que se'ns fa respon també a una realitat social que cal tenir

present i, per això, adaptem la presentació de les nostres activitats a aquests requeriments.

Així, si bé estrenàrem aquest capítol específic en l'Informe de l'any passat centrant-nos en la violència domèstica i en les xarxes de proxenetisme –expressions especialment greus de la discriminació de la dona–, aquest any, un cop més, hi hem d'insistir. La realitat social ens mana i per desgràcia no és altra que aquesta. Fins al punt que ens ha fet valorar, mentre confegíem aquest Informe i constatàvem la rellevància dels temes tractats, la conveniència de significar-ne la seva presentació, dedicant-li el Llibre segon.

Això explica, doncs, la brevetat d'aquest capítol o secció 11 del nostre Informe, que no de la nostra actuació en l'àmbit de les dones. Remetem, així, al Llibre segon.

SECCIÓ 12. IMMIGRACIÓ

1. INTRODUCCIÓ

Aquest any hem rebut 116 queixes en l'àmbit de la immigració i hem promogut 3 actuacions d'ofici.

En primer lloc hem fet una breu referència a l'actuació mediadora que va dur a terme el Síndic de Greuges amb motiu del tancament dels immigrats en vaga de fam a diferents esglésies de Barcelona. Aquesta actuació ha estat àmpliament coneguda per la difusió que en van fer els mitjans de comunicació i per l'exposició a la darrera sessió de la Comissió parlamentària del Síndic de Greuges.

La reincidència durant el darrer estiu d'un fet que ja ens havia alertat durant l'any 2000 de la manca de coordinació entre les administracions competents dins del territori de Catalunya per fer front a la situació acusada d'abandonament dels immigrats d'origen subsaharià a la plaça de Catalunya, ha motivat novament la nostra actuació.

Així doncs, hem hagut de reiterar la inoperativitat de la normativa vigent per donar resposta a les ordres de retorn inexecutables, però també hem posat en evidència que la normativa catalana en matèria d'assistència i serveis socials, ara per ara, atribueix als municipis la competència per prestar els serveis residencials d'estada limitada. Aquesta competència no es pot entendre superada per la previsió de la normativa estatal de crear una xarxa pública de centres de migracions.

La situació creada per l'augment dels matrimonis mixtos, entre espanyols i/o estrangers residents legals i nacionals de tercers països, genera una gran preocupació no sols per la lentitud a inscriure aquests matrimonis en el Registre Civil, sinó per la limitació del dret a contreure matrimoni, *ius nubendi* que genera de qualificar-los sovint de matrimonis de conveniència.

Enguany ens hem referit també a la filosofia de l'Acord del Consell de Ministres de 21 de desembre de 2001, pel qual s'aprova el contingent de treballadors estrangers de règim no comunitari, i al fet que això, a la pràctica, comporti la suspensió del procediment genèric de tramitació de permisos de treball a partir de la presentació d'ofertes nominatives.

Així mateix, hem incidit novament en la situació en què romanen els estrangers en situació irregular, les resolucions de retorn, devolució o expulsió dels quals no es poden executar, i de la necessitat de trobar alternatives viables perquè puguin fer una vida digna que els eviti d'haver de recórrer a xarxes de delinqüència i abocarlos a la marginació i alhora la nostra societat pugui mantenir-se raonablement cohesionada.

Finalment, en l'apartat de seguiment d'actuacions d'exercicis anteriors, hem de destacar, tristament, el manteniment de les cues al carrer de l'oficina d'estrangers de Barcelona i la manca d'efectivitat de les mesures implantades provisionalment per evitar-les.

Actuació d'ofici núm. 330/01

La vaga de fam dels immigrants a Barcelona

Hem de referir-nos a la mediació del Síndic de Greuges amb motiu del tancament amb vaga de fam protagonitzat per alguns immigrants en diferents esglésies de Barcelona, atès que es tracta d'un cas esdevingut l'any 2001.

Tanmateix, tenint en compte el ressò que va tenir i l'interès manifestat per la Comissió Parlamentària del Síndic de Greuges en la presentació del darrer Informe al Parlament de Catalunya, aquesta actuació va ser exposada en el *Diari de Sessions del Parlament de Catalunya* sèrie C, núm. 175, de 26 d'abril de 2001, pàg. 8 i 9, i també fou recollida en el resum de l'Informe al Parlament corresponent a l'exercici de 2000.

Com ja vam assenyalar, el 3 de febrer de 2001 es va assolir un acord en virtut del qual els immigrants cessaven en la vaga de fam i el Govern de l'Estat manifestava que la legislació vigent permetria donar una solució favorable a la major part dels expedients rebutjats en el procés de regularització iniciat l'any 2000, així com també als qui es trobessin en situació irregular i acreditessin la seva estada abans del 23 de gener de 2001, data de l'entrada en vigor de la nova llei orgànica en matèria d'estrangeria.

Aquest acord recollia, al nostre entendre, els elements suficients per donar una solució raonablement satisfactòria al problema plantejat en el marc de la legislació vigent aleshores.

La concreció dels acords s'obtingué sense la mediació del Síndic, que va posar fi a la seva labor mediadora, atès que les seves propostes sobre la composició de la comissió tècnica que havia de desenvolupar en el temps i en la forma els compromisos assolits no van ser acceptades per cap de les dues parts.

Els compromisos a què va arribar la comissió tècnica constituïda per desenvolupar el contingut de l'acord de 3 de febrer de 2001 s'han acomplert i s'han aplicat en el conjunt del territori de l'Estat, com ens han posat de manifest, amb ocasió de la nostra participació en taules rodones, jornades, ..., relacionades amb la immigració i la integració social, diverses organitzacions sindicals i de suport als immigrants.

2. El desallotjament dels estrangers subsaharians

Lamentablement, durant l'any 2001 ens hem hagut de trobar novament davant una situació, que ja vam descriure en el nostre darrer Informe, que evidencia la manca de coordinació entre les administracions i la inoperativitat de la normativa vigent en matèria d'estrangeria per donar resposta a les ordres de retorn que no es poden executar. En aquest sentit, ens remetem doncs a les consideracions formulades sobre aquest assumpte i ja recollides en el núm. 165 del BOPC, de 27 de març de 2001, pàg. 200 a 202.

La situació de les persones d'origen subsaharià que a principis d'agost van ser desallotjades de la plaça de Catalunya de Barcelona i les informacions difoses pels mitjans de comunicació en relació amb el fet que cap Administració no es considerava responsable de proveir-los allotjament, van motivar l'inici de l'actuació d'ofici núm. 2991/01.

Pel que fa al desallotjament, certament, no podíem ferhi cap objecció. L'acampada lliure no és permesa. Tanmateix, el que no podíem admetre és que no s'hagués previst cap alternativa per allotjar les persones afectades quan, de fet, l'estada a la plaça no havia estat qüestió d'un sol dia, sinó que s'havia perllongat i tolerat força temps.

Per aquest motiu, el Síndic s'adreçà a l'Ajuntament de Barcelona, al secretari del Govern de Catalunya per a la Immigració i a la Subdelegació del Govern a Barcelona amb l'objecte de formular-los determinades reflexions.

En aquest cas havíem de partir del fet que els estrangers, sigui quina sigui la seva situació administrativa, tenen dret a les prestacions i serveis socials bàsics. Així ho preveu l'article 14.3 de la Llei orgànica 8/2000, de 22 de desembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 4/2000, d'11 de gener, sobre drets i llibertats dels estrangers a Espanya i la seva integració social.

L'article 9 apartat segon del Decret 188/2001, de 26 de juny, dels estrangers i la seva integració social a Catalunya, reconeix als estrangers que visquin o es trobin a Catalunya, amb independència de la seva situació administrativa, el dret a accedir, en les mateixes condicions que la resta dels ciutadans, als serveis bàsics d'atenció social primària, als serveis d'atenció domiciliària, als serveis de menjador, als serveis residencials d'estada limitada, als serveis de centres oberts per a infants i a les ajudes d'urgència social atorgades per les administracions públiques de Catalunya.

El sistema de serveis socials de responsabilitat pública en l'àmbit territorial de Catalunya és objecte d'ordenació mitjançant el Decret legislatiu 17/1994, de 16 de novembre en matèria d'assistència i serveis socials, i el Decret 284/1996, de 23 de juliol, de regulació del sistema català de serveis socials.

Els serveis residencials d'estada limitada, que són els que poden donar resposta d'allotjament temporal, formen part dels serveis socials d'atenció primària. I aquests serveis són de competència municipal, de conformitat amb el que preveuen els articles 15 b) i 27.1 a) del Decret legislatiu 17/1994, abans citat.

En conseqüència, érem del parer d'entendre que, legalment, l'Ajuntament de Barcelona era qui havia de donar resposta a la necessitat social manifestada.

D'altra banda, però, no hem d'oblidar que les persones que necessiten aquests serveis són ciutadans estrangers en situació d'irregularitat a l'Estat espanyol. Aquesta circumstància introdueix uns factors addicionals que no es poden negligir a l'hora de determinar les administracions que han d'intervenir en aquest cas. Conseqüentment amb això, si determinades persones es troben en territori espanyol sense autorització, el Ministeri de l'Interior hi té alguna cosa a dir. Si, a més, aquesta situació es perllonga, l'Administració de l'Estat, responsable del control de la regularitat de l'estada en el territori, ha de col·laborar amb la responsable en matèria de serveis socials, en aplicació de la normativa reguladora de les relacions interadministratives.

L'increment de la despesa d'una Administració derivat de l'activitat d'una altra hauria de trobar compensació en els sistemes de col·laboració que el nostre ordenament jurídic ha previst.

L'article 145 del Reial decret 864/2001, de 20 de juliol, pel qual s'aprova el Reglament d'execució de la Llei orgànica en matèria d'estrangeria, preveu la creació d'una xarxa pública de centres de migracions. La seva finalitat és d'acollir i atendre els estrangers en situació de vulnerablilitat o que corrin el risc d'exclusió social, entre altres casos.

A Catalunya, el Departament de Benestar Social ha subscrit un conveni amb el Ministeri de Treball i Assumptes Socials per tal de fer realitat aquesta previsió, que, segons sembla, s'articularà mitjançant la col·laboració d'entitats i organitzacions socials sense ànim de lucre que gestionaran els allotjaments que, de forma dispersa, s'organitzaran en diversos punts del nostre territori.

En la mesura que aquest mecanisme serveixi per solucionar situacions com la que hem descrit, hem de rebre positivament aquest avenç. Tanmateix, no hem de pensar que la posada en marxa i el desplegament efectiu d'aquesta xarxa modifica la norma atributiva de competències que, en matèria de serveis socials, correspon als ajuntaments.

Ni el conveni ni el reglament d'estrangeria tenen capacitat per alterar les competències que en matèria d'assistència i serveis socials han estat assumides per la Generalitat de Catalunya amb l'Estatut d'Autonomia.

En cas d'entendre que els objectius i les finalitats previstos en la tipologia dels serveis socials d'atenció primària no es poden assolir quan els destinataris són estrangers en situació irregular, atès que no és possible promoure la integració laboral d'aquesta persones fins transcorreguts cinc anys de permanència continuada en territori espanyol o durant un període mínim de tres anys i amb una situació excepcional i acreditada d'arrelament, com preveu l'article 41 del Reglament d'estrangeria, el que caldrà és plantejar-se, doncs, la modificació de la normativa reguladora dels serveis socials.

3. El dret a contraure matrimoni

La presumpció general de bona fe comporta que el *ius nubendi*, com a dret fonamental de la persona a contraure matrimoni, previst a l'article 16 de la Declaració universal dels drets humans, a l'article 12 del Conveni de Roma de 1950, a l'article 23 del Pacte internacional de drets civils i polítics, i a l'article 32 de la Constitució Espanyola, tenint en compte a l'hora d'aplicar-lo els articles 10 i 14 de la mateixa Constitució, no pot ser coartat, denegat o postergat sinó quan hi hagi una certesa racional absoluta de l'obstacle que vicia de nul·litat el matrimoni.

3.1. El reagrupament familiar derivat de matrimoni

Els avantatges que legalment ofereix el reagrupament familiar els podem sintetitzar donant compte de la regulació del reagrupament existent, tant en el règim general d'estrangeria com en el comunitari.

– Pel que fa al règim general d'estrangeria, els articles 17 i 18 de la Llei orgànica 4/2000, d'11 de gener, sobre drets i llibertats dels estrangers a Espanya i la seva integració social, amb les modificacions introduïdes per la Llei orgànica 8/2000, de 22 de desembre (en endavant LO 8/2000) disposen, a l'efecte del que ens interessa, que l'estranger que hagi residit legalment a Espanya durant un any i que tingui autorització per residir-hi un altre any, té dret a reagrupar, entre d'altres, el seu cònjuge i, per tant, que li sigui concedit el permís de residència a Espanya, sempre que no estigui separat de dret o de fet o que el matrimoni s'hagi celebrat en frau de llei.

L'article 31 de la citada llei exposa que l'exempció del visat sol·licitada pel cònjuge del resident requerirà complir les circumstàncies dels articles 17 i 18 i acreditar la convivència, almenys durant un any, i que el cònjuge reagrupant tingui autorització per residir almenys un altre any. L'article 49 *d*) del Reial decret 864/2001, de 20 de juliol, pel qual s'aprova el Reglament d'execució de la LO 8/2000,(en endavant RD 864/2001), s'encarrega d'assenyalar, pel que fa a l'exempció de visat, que la convivència ha de ser a Espanya.

Pel que fa a l'obtenció de permís de treball, l'article 71.1 *a*) del RD 864/2001 disposa que no es considerarà la situació nacional d'ocupació per a la concessió del permís de treball al cònjuge d'estranger resident a Espanya amb un permís renovat.

– Quant al règim comunitari, aplicable als casos del ciutadà espanyol que es casa amb un estranger no comunitari, és regulat en el Reial decret 766/1992, de 26 de juny.

L'article 2. *a*) del citat Reial decret estableix, a l'efecte del que és objecte del nostre estudi, que la seva aplicació s'estén als familiars dels espanyols, qualsevol que sigui la seva nacionalitat, entre els quals hi ha el cònjuge, sempre que no estiguin separats de dret.

Per tal de poder entrar en territori espanyol, cal la prèvia tramitació del visat, llevat que se'n pugui sol·licitar l'exempció pel fet d'acreditar la convivència a Espanya almenys un any, de conformitat amb la regulació de la qual hem fet esment en tractar aquesta situació des del punt de vista del règim general d'estrangeria.

Als familiars dels espanyols o comunitaris se'ls expedirà, en tot cas, una targeta de residència amb cinc anys de vigència, la qual els permet exercir activitats per compte propi o d'altri, sense necessitat d'haver de sol·licitar la tramitació del permís de treball o autorització per treballar.

Pel que fa a la concessió de la nacionalitat per residència, l'article 22.2 *d*) del Codi civil disposa que a qui en el moment d'efectuar la sol·licitud de concessió faci un any que és casat amb espanyol o espanyola i no estigui separat legalment o de fet, només li caldrà la residència legal i continuada d'un any per poder obtenir la nacionalitat espanyola.

3.2. Els matrimonis de conveniència

La celebració de matrimonis de conveniència, altrament coneguts com a matrimonis blancs, de complaença o celebrats en frau de llei, és motiu de preocupació per als països receptors d'una considerable immigració.

Aquesta preocupació respon a la sospita que darrere d'aquest enllaç matrimonial el que realment hi ha és la voluntat de facilitar l'entrada i estada legal d'estrangers en el territori de l'Estat, aconseguir la regularització de l'estada o obtenir més fàcilment la nacionalitat de l'altre cònjuge.

El fet de desitjar adquirir els drets de residència que ofereix el matrimoni no ens ha de portar a pensar que ens trobem indefectiblement davant d'un matrimoni de conveniència, ja que també hi pot haver el desig d'establir una vertadera unió matrimonial, amb la voluntat d'assumir-ne els drets i les obligacions inherents.

Podríem distingir quatre tipus d'enllaços, en els quals l'Administració pot arribar a sospitar la utilització del matrimoni com a mitjà per aconseguir un altre efecte, que és el de beneficiar-se de les conseqüències legals de la institució matrimonial sobre la base d'un matrimoni en el qual no hi ha hagut un vertader consentiment matrimonial.

1) Matrimoni celebrat entre espanyol i estranger a Espanya.

2) Matrimoni celebrat entre espanyol i estranger a l'estranger.

3) Matrimoni celebrat entre estrangers a Espanya.

4) Matrimoni celebrat entre estrangers a l'estranger.

La Direcció General de Registres i del Notariat (en endavant DGRN) no té competències en matèria d'estrangeria, però sí que en té per dictar instruccions sobre el registre civil i, en particular, sobre la tramitació de l'expedient previ a la celebració del matrimoni.

L'article 246 del Reglament del registre civil (en endavant RRC) preveu la tramitació d'un expedient previ a la celebració del matrimoni a partir del qual l'instructor practicarà una audiència prèvia i per separat dels

contraents per tal d'assegurar-se de la inexistència d'impediment de lligam o de qualsevol altre obstacle legal per a la seva celebració.

El nostre dret intern estableix els requisits dels quals es fa dependre la validesa del matrimoni. Aquests són, fonamentalment, l'edat fixada per llei i la inexistència en ambdós contraents d'un altre vincle matrimonial anterior.

La Instrucció de la DGRN de 9 de gener de 1995 té com a finalitat, segons la seva exposició de motius, d'impedir que alguns estrangers obtinguin l'entrada a Espanya o hi regularitzin l'estada mitjançant un matrimoni simulat amb ciutadans espanyols.

La instrucció conté normes amb les quals es tracta d'evitar que aquests matrimonis es puguin celebrar dintre del territori espanyol i també és extensible als matrimonis celebrats a l'estranger i que es vulguin inscriure en el registre consular o en el registre central.

En aquest sentit, la instrucció exigeix a l'instructor de l'expedient que s'asseguri del vertader propòsit dels compareixents i de l'existència d'un consentiment matrimonial real. Així doncs, a la referència que es fa a l'article 246 del RRC en relació amb qualsevol altre obstacle legal per a la celebració del matrimoni, entenem que la instrucció el dota de contingut, exigint a l'instructor que s'asseguri del vertader propòsit dels contraents. Aquest fet comporta l'establiment d'un requisit legalment no previst que topa amb el *ius nubendi* i amb la presumpció de bona fe, com va assenyalar el Defensor del Poble a la seva recomanació de 12 de novembre de 1999, adreçada al ministre de Justícia.

L'exposició que tot seguit es presenta pretén oferir una visió del procediment que, amb les particularitats que s'assenyalaran per a cada cas, se segueix per autoritzar la inscripció en el registre civil dels matrimonis celebrats en les tres primeres situacions:

– En el cas dels matrimonis celebrats a Espanya entre estrangers, i entre espanyol i estranger, els encarregats del registre civil han de tramitar l'expedient previ de matrimoni per verificar si hi concorren els requisits legals per celebrar-lo; i serà per mitjà del tràmit d'audiència reservada i per separat que podran formar-se la convicció sobre la possible absència de consentiment matrimonial.

– En el cas dels matrimonis celebrats entre espanyol i estranger a l'estranger, quan els contraents manifestin el propòsit de contraure matrimoni a l'estranger conforme a la *lex loci,* és a dir, la llei del lloc de celebració, caldrà que l'encarregat del registre tramiti el corresponent expedient matrimonial, que, en aquest cas no finalitza amb l'autorització de matrimoni per funcionari espanyol, sinó amb el lliurament del certificat de capacitat matrimonial, vàlid per a sis mesos. Caldrà, doncs, passar pel tràmit de l'audiència reservada i per separat.

– En el cas dels matrimonis celebrats entre espanyol i estranger a l'estranger, quan no s'hagi tramitat cap expedient matrimonial amb caràcter previ i es vulgui inscriure el matrimoni al registre, l'article 256 RRC estableix que s'hi pot inscriure el matrimoni que consti, entre d'altres, per certificació emesa per autoritat o funcionari del país de celebració, sempre que no hi hagi dubtes de la realitat del fet i de la seva legalitat conforme a la llei espanyola. El títol per practicar la inscripció són la citada certificació i les declaracions complementàries oportunes, per mitjà de les quals l'encarregat del registre ha de comprovar si el matrimoni compleix els requisits legals d'edat i capacitat que fixa el Codi civil, i és aquí on també aprecia si hi ha consentiment matrimonial o no. L'increment del nombre d'aquests matrimonis mixtos ha comportat una demora important en els tràmits d'inscripció dels matrimonis, com es pot apreciar a la queixa 2769/00.

Al nostre entendre, les actuacions dels encarregats del registre civil no han de desconèixer, però, que el dret fonamental de la persona al *ius nubendi* no tolera limitacions sense fonament, basades en fets que, per si sols, no són determinants per arribar a la conclusió que no existeix intenció de contraure matrimoni.

El dret fonamental de la persona a contraure matrimoni no pot ser coartat, postergat o denegat, llevat que hi hagi una certesa racional de l'obstacle legal que vicia de nul·litat el matrimoni pretès. En cas de dubte, ha de ser preferible no posar impediments a la inscripció o celebració del matrimoni.

La DGRN, ha declarat en algunes de les seves resolucions que, davant l'opció d'autoritzar o inscriure un matrimoni que eventualment sigui declarat nul o de coartar el *ius nubendi*, aquest centre directiu ha d'escollir la primera alternativa.

Sempre hi haurà la possibilitat que el ministeri fiscal insti judicialment la nul·litat del matrimoni en un judici declaratiu ordinari.

Una vegada inscrit el matrimoni en el registre civil, s'ha d'entendre que la tramitació del corresponent visat per reagrupament familiar ha de ser resolta favorablement, en tant que el cònsol, com a encarregat del registre civil, no pot anar contra els seus propis actes.

La denegació de la inscripció en el registre civil pot ser impugnada administrativament davant la Direcció General del Registre i del Notariat.

Pel que fa al darrer tipus d'enllaç matrimonial, és a dir, el celebrat a l'estranger entre estrangers, quan un d'ells té residència legal a Espanya, hem de partir de les premisses següents:

L'article 15 de la LRC, relatiu a les regles generals de competència, disposa que en el registre civil constaran els fets inscriptibles que afectin els espanyols i els que hagin tingut lloc en territori espanyol, encara que afectin estrangers.

Per tant, el matrimoni, entre estrangers, celebrat a l'estranger, en què un dels cònjuges resideix legalment a Espanya, no és inscriptible en el registre civil.

Per poder tramitar el visat de reagrupament familiar, no s'ha de procedir, per tant, amb caràcter previ, a la inscripció del matrimoni en el registre civil. Per aquest motiu, caldrà prosseguir les normes de tramitació dels expedients de visat de residència.

L'article 13.2 del RD 864/2001 estableix que la missió diplomàtica o l'oficina consular pot requerir la presèn-

cia personal del sol·licitant i, quan ho estimi necessari, tenir-hi una entrevista personal amb la finalitat de comprovar-ne la identitat, la validesa de la documentació aportada, la regularitat de la residència en el país de la sol·licitud i altres circumstàncies del sol·licitant, en especial, les acadèmiques, econòmiques o professionals.

La redacció de l'article permet entendre que ens trobem davant d'una llista no tancada de qüestions que es poden formular durant l'entrevista.

Cal recordar que, juntament amb la sol·licitud del visat, el sol·licitant del visat de residència per al reagrupament familiar ha de presentar una còpia de la petició d'informe (que prèviament haurà cursat l'estranger reagrupant) segellada per l'autoritat governativa de la província on resideix el reagrupant, així com també la documentació acreditativa del parentiu i de la dependència legal i econòmica.

De resultes d'aquesta tramitació i, a l'empara del que disposa l'article 17.1 a) de la LO 8/2000, el cònjuge de l'estranger resident legalment a Espanya podrà ser reagrupat per aquest, sempre que el matrimoni no hagi estat concertat en frau de llei.

Per aquesta via, els consolats resolen desfavorablement sol·licituds de visat de residència de reagrupament familiar si consideren que el matrimoni ha estat concertat en frau de llei. En aquest sentit, vegeu les queixes núm. 1616/01 i 2062/01.

La resolució de denegació del visat de reagrupament familiar posa fi a la via administrativa. Contra aquesta resolució, es pot interposar el corresponent recurs contenciós administratiu. Així també, entenem que amb caràcter previ al citat recurs i, de manera potestativa, es pot interposar el recurs de reposició davant del mateix òrgan que l'ha dictat, de conformitat amb l'article 117 de la Llei 30/1992, en la redacció donada per la Llei 4/1999.

Observem, doncs, que davant situacions similars, en les quals la qüestió de fons és la possible existència d'un vertader consentiment en l'exercici del *ius nubendi*, el tractament que ens ofereix la normativa vigent per impugnar la decisió administrativa adoptada és diferent:

– Si del que es tracta és d'inscriure en el registre civil l'enllaç contret entre espanyol i estranger, contra la resolució desfavorable es pot recórrer davant la DGRN.

– Si es tracta de reagrupar el cònjuge d'un estranger el matrimoni del qual es va celebrar a l'estranger, la resolució desestimatòria conduirà a la interposició d'un recurs contenciós administratiu, i amb caràcter potestatiu el recurs de reposició.

Indubtablement, el rigor jurídic de la DGRN ofereix més garantia que el simple recurs de reposició davant el cap de l'oficina consular. Per aquest motiu, caldria trobar una via per tal que la possible conculcació del dret fonamental del *ius nubendi* no comporti una diferent reacció d'acord amb el tipus d'enllaç matrimonial a què es refereixi.

Un altre element que hem d'introduir és la Resolució del Consell de la Unió Europea de 4 de desembre de 1997, sobre les mesures a adoptar en matèria de lluita contra els matrimonis fraudulents.

El seu àmbit d'aplicació s'estén al matrimoni d'un nacional d'un Estat membre o d'un nacional d'un país tercer que resideixi regularment en un Estat membre, amb un nacional d'un tercer país.

El punt segon de la resolució fa referència als factors que poden permetre que es presumeixi que un matrimoni és fraudulent. Aquests factors es poden desprendre de les declaracions dels interessats o de terceres persones, informacions que procedeixin de documents escrits o dades obtingudes durant una investigació.

La resolució assenyala que els estats membres han de tenir en compte la present resolució en totes les propostes encaminades a modificar les seves legislacions nacionals, i han d'esforçar-se a adaptar-s'hi abans de l'1 de gener de 1999.

Al nostre entendre, aquestes previsions de la resolució del Consell no es poden considerar recollides pel simple fet que la llei orgànica d'estrangeria reconegui el dret al reagrupament familiar del cònjuge del resident, sempre que el matrimoni no s'hagi celebrat en frau de llei.

Com assenyalava el Defensor del Poble en la recomanació anteriorment citada, la lluita per eradicar els falsos matrimonis no es pot fer a costa de limitar el *ius nubendi*, que és un dret subjectiu de tota persona, ni és possible coartar-lo en un expedient previ a la seva celebració, exigint tràmits dilatoris o desproporcionats o denegant-ne el reconeixement per la legislació nacional, si es va celebrar vàlidament en un altre país.

Per aconseguir la finalitat pretesa, en tot cas, s'hauran de modificar totes les disposicions necessàries a la legislació d'estrangeria i a la normativa relativa a l'adquisició de la nacionalitat, i exercir, quan sigui procedent, l'acció de nul·litat prevista a l'article 74 del Codi civil en relació amb el seu article 73.1, la qual cosa requereix preveure la corresponent dotació de recursos del Ministeri Fiscal.

Queixa núm. 2769/00

La inscripció d'un matrimoni mixt en el Registre Civil

El senyor X s'adreçà al Síndic de Greuges per exposar el seu malestar davant la lentitud de l'Administració espanyola a inscriure el matrimoni contret el 26 de gener de 2000, a l'Havana, amb una ciutadana cubana.

En tant que l'assumpte plantejat afectava un àmbit de l'activitat pública competència de l'Administració de l'Estat, el Síndic va trametre la queixa al Defensor del Poble.

Admesa a tràmit, el Defensor ens va informar que el matrimoni fou inscrit el 9 d'agost de 2000, segons informava la Direcció General d'Assumptes Consulars i Protecció dels Espanyols a l'Estranger, però l'informe no exposava la causa de la demora. Per aquest motiu, el Defensor del Poble requerí un nou informe complementari.

El nou informe de la direcció general assenyalava que, segons manifestacions del cònsol general d'Espanya a

l'Havana, la demora en la inscripció de matrimonis en el Registre Civil consular és conseqüència de l'inusitat increment que està adquirint el fenomen dels matrimonis mixtos entre nacionals espanyols i cubans.

En aquest sentit, s'assenyalava que la normativa vigent en matèria de Registre Civil i, especialment, d'inscripció de matrimonis, disposa que el cònsol, en procedir a la qualificació, ha de valorar si els matrimonis celebrats davant les autoritats cubanes són «blancs o de conveniència» i si s'hi ha prestat el consentiment conforme a la llei espanyola. Per fer aquesta comprovació cal realitzar les corresponents entrevistes als dos contraents.

També s'indicava que l'any 2000 es van inscriure en el Registre Civil consular 2.537 matrimonis mixtos, per la qual cosa calgueren 5.074 entrevistes personals i reservades. A més d'aquestes entrevistes, que varen portar a la inscripció dels matrimonis, se'n feren d'altres els matrimonis de les quals van ser qualificats de conveniència i no s'inscriviren, per la qual cosa el total de les entrevistes practicades fou de 5.194.

L'informe justificava aquestes entrevistes pel fet que, segons sembla, la major part d'aquests matrimonis mixtos es dissolen un cop els contraents ja resideixen a Espanya.

Finalment, l'informe indicava que la competència per inscriure aquests matrimonis rau en el Consolat d'Espanya a l'Havana així com també en el Registre Civil Central. Per aquest motiu, molts d'aquests matrimonis es podrien inscriure a Espanya, alleugerint la càrrega que suporta el consolat.

El Defensor del Poble, a la vista de l'informe tramès, va iniciar actuacions davant els ministeris de Justícia i d'Afers Estrangers amb la finalitat que s'incrementés la dotació de personal i s'agilitessin els procediments de celebració d'entrevistes personals i d'inscripció dels matrimonis celebrats entre espanyols i nacionals d'altres països. En el moment de tancar la redacció d'aquest Informe estem a l'espera de conèixer quin ha estat el determini dels esmentats ministeris.

Queixa núm. 1616/01

La denegació d'un visat de reagrupament familiar per indicis racionals de matrimoni de conveniència

Una associació dedicada a l'ajuda als immigrants s'adreçà al Síndic de Greuges per exposar-li el cas d'un ciutadà marroquí, resident legalment a Espanya, que havia iniciat els tràmits per reagrupar-se amb la seva esposa, a la qual el Consolat d'Espanya a Casablanca havia denegat la sol·licitud de visat per «indicis racionals de matrimoni de conveniència».

La resolució denegatòria no especificava els motius pels quals es considerava que el matrimoni era fraudulent, la qual cosa, al nostre entendre, no contribuïa a esclarir els fonaments de la resolució i produïa indefensió a l'interessat.

De la documentació aportada s'han de destacar els segells d'entrada i sortida de Tànger que consten en el passaport del reagrupant, que acrediten la seva estada durant un mes en el país, durant els anys 1999 i 2000, i les fotocòpies de fotografies de la parella, la qual cosa permet pressuposar un coneixement mutu que acreditaria, en certa manera, si no una convivència efectiva, sí una relació afectiva. Així també, s'adjuntaven uns girs postals a favor de la mare del reagrupant, la qual, segons l'associació promotora de la queixa, vivia amb l'esposa del reagrupant.

Aquests girs servirien per mantenir-les totes dues, de la qual cosa es pot desprendre que hi podia haver una contribució adequada a les responsabilitats derivades del matrimoni.

El Síndic donà a conèixer al Defensor del Poble la queixa presentada i, alhora, va formular diferents reflexions que s'exposen en el tema que emmarca aquesta queixa. En aquest sentit, s'assenyalà el diferent tractament normatiu que es percep a l'hora de reaccionar contra la decisió administrativa desfavorable, quan ens trobem davant d'un enllaç matrimonial en el qual un dels contraents és espanyol, respecte dels enllaços en els quals tots dos són estrangers, malgrat que la qüestió de fons és la mateixa en tot dos casos, és a dir, l'existència o no de consentiment vertader en l'exercici del *ius nubendi*.

Per aquest motiu, es plantejà la possibilitat que, a l'empara del que disposa la Resolució del Consell de la Unió Europea de 4 de desembre de 1997, sobre les mesures a adoptar en matèria de lluita contra els matrimonis fraudulents, s'aprovés una disposició que recollís específicament les previsions contingudes en l'esmentada resolució.

El Defensor del Poble va admetre a tràmit la queixa.

En el moment de cloure aquest Informe el Síndic està pendent de conèixer el resultat de les gestions iniciades per aquella Institució.

Queixa núm. 2062/01

La denegació d'un visat de reagrupament familiar per no demostrar de forma concloent el parentiu

La denegació d'un visat per al reagrupament familiar de l'esposa d'un ciutadà gambià resident a Espanya motivà la queixa d' una associació d'ajuda als immigrants.

La sol·licitud de visat va ser denegada per l'Ambaixada d'Espanya a Dakar pel motiu següent: «La documentació presentada no demostra de forma concloent el parentiu amb el reagrupant».

L'associació promotora de la queixa informava de la presentació d'un recurs de reposició, la resolució del qual havia estat reclamada pel fet d'haver transcorregut amb escreix el termini d'un mes per resoldre, sense èxit.

El Síndic va trametre la queixa al Defensor del Poble, a qui va fer saber que, al seu entendre, la motivació de la denegació podia fregar l'arbitrarietat des del moment que no informava de quina era la documentació que l'Ambaixada estimava necessària per acreditar la condició d'esposa del reagrupant.

També s'indicava al Defensor que si l'Ambaixada considerava que la sol·licitud no complia els requisits necessaris per tramitar-la, el que s'havia d'haver fet era requerir l'interessat per tal que, en el termini fixat, l'esmenés o hi adjuntés els documents preceptius, conforme a la normativa vigent en matèria de procediment administratiu.

Finalment, també es va fer esment del fet que calia tenir en compte la llei personal comuna dels cònjuges, que és la determinada per la seva nacionalitat i que regeix la capacitat, l'estat civil i els efectes del matrimoni, conforme amb l'article 9 del Codi civil.

El Defensor del Poble ens comunicà que havia admès a tràmit la queixa i que iniciava les actuacions oportunes davant els òrgans administratius competents.

En el moment de cloure aquest Informe, estem a l'espera de conèixer el resultat de les gestions iniciades pel Defensor del Poble.

4. L'ordenació dels fluxos migratoris

La regulació dels fluxos migratoris laborals a través de l'aprovació d'un contingent de treballadors estrangers no comunitaris, aprovat per Acord del Consell de Ministres de 21 de novembre de 2001 i publicat en el BOE núm. 11, de 12 de gener de 2002, és coherent amb la legislació vigent que pretén incentivar l'entrada i residència dels estrangers dintre del marc de la regularitat, enfront de l'entrada i estada irregular.

Al seu torn, això comporta tenir en compte les conclusions del Consell Europeu adoptades a Tampere els dies 15 i 16 d'octubre de 1999, sobre la necessitat d'una gestió més eficaç dels fluxos migratoris en totes les etapes i de desenvolupar-la en estreta cooperació amb els països d'origen i de trànsit dels immigrants, mitjançant campanyes d'informació sobre les possibilitats reals de la immigració legal.

En els nostres darrers informes assenyalàvem que l'establiment de contingents, concebut com una política d'immigració, s'utilitza per regular la situació dels immigrats que ja es troben en el nostre país exercint l'activitat sense el pertinent permís de treball; també assenyalàvem que, si bé el nostre ordenament hauria de preveure un mecanisme perquè els immigrats sense papers que resideixen habitualment al nostre país poguessin regularitzar-se, aquesta resposta no podia ser canalitzada per la via d'emprar la política de contingents, l'objecte de la qual és regular els fluxos d'immigració. (vegeu BOPC núm. 266, de 20 de març de 1998, pàg. 21532 i BOPC núm. 380, de 19 de març de 1999, pàg. 31157 i 31158).

L'article 65 del Reial decret 864/2001, de 20 de juliol, pel qual s'aprova el Reglament d'execució de la Llei orgànica en matèria d'estrangeria, regula el contingent de treballadors estrangers, i assenyala que els contractes de treball que es gestionin per aquest mecanisme han d'anar signats per estrangers que no es trobin ni resideixin en territori espanyol.

Les sol·licituds de permís de treball relatives a ofertes d'ocupació que puguin ser cobertes mitjançant el contingent es tramitaran per aquest procediment, que preveu la selecció del treballadors en els països d'origen, llevat dels supòsits regulats en els articles 68, 71 i 79 del Reial decret 864/2001, que es tramitaran pels seus procediments específics.

Són supòsits que fan referència a l'exercici d'activitats exceptuades de l'obligació de tenir permís de treball i a les circumstàncies en què poden concórrer determinats estrangers respecte dels quals no es tindrà en compte la situació nacional d'ocupació per a l'atorgament d'un permís de treball o autorització per treballar.

Aquests supòsits han estat ampliats a l'Acord de 21 de desembre de 2001, pel que fa als permisos per a treballadors transfronterers i als permisos en el marc de prestacions transnacionals de serveis.

D'altra banda, la Circular 1/2002, de 16 de gener de 2002 de la Direcció General d'Ordenació de les Migracions, també ha previst no tenir en compte dintre del contingent aprovat les sol·licituds de permís de treball que es presentin a favor de treballadors nacionals de Xile i el Perú, en aplicació dels acords internacionals subscrits amb aquests països.

Pel que fa al permís de treball per compte d'altri, l'article 70.1.3 del Reial decret 864/2001, preveu un mecanisme pel qual es poden complementar les previsions tingudes en compte en la fixació del contingent, a partir de les propostes que puguin formular els serveis públics d'ocupació en determinats àmbits sectorials i territorials. L'acord de Govern citat delimita a quines ofertes de treball es refereixen aquestes propostes. Es tracta d'ofertes que no pertanyin a sectors d'activitat i ocupació inclosos en el contingent o que, tot i pertànyer-hi, hagin esgotat el contingent fixat o respecte als quals la província que formula l'oferta no hagi rebut l'assignació de contingent, i que en tot cas no puguin ser proveïdes pels serveis públics d'ocupació per manca de demandants disponibles.

Mentre que l'aprovació del contingent correspon al Govern mitjançant un acord, després d'un procés de participació de les comunitats autònomes i amb audiència del Consell Superior de Política i Immigració i de les organitzacions sindicals i empresarials més representatives, la via de complementar les previsions de mà d'obra es fa sobre la base d'una proposta que formulen els serveis públics d'ocupació; el Reial decret 864/2001 no determina a qui correspon l'aprovació.

Novament és l'acord de Govern de 21 de novembre el que resol aquesta qüestió quan assenyala que la proposta serà aprovada per la Direcció General d'Ordenació de les Migracions, i que les ofertes es gestionaran pel procediment fixat a l'acord.

El possible encaix normatiu a aquesta competència atorgada a l'esmentada direcció general podria trobar-se a l'article 85.3 del Reial decret 864/2001, que preveu que la Direcció General d'Ordenació de les Migracions podrà avocar el coneixement i la resolució de les sol·licituds dels permisos de treball establerts en el reglament.

La pràctica indefinició sobre la manera com s'articularan aquestes propostes, adreçades a complementar les

previsions de mà d'obra estrangera tingudes en compte en la determinació del contingent, provoca un cert estat d'inseguretat jurídica.

De fet, l'Acord del Consell de Ministres de 21 de desembre de 2001 sembla tancar la possibilitat de tramitar qualsevol permís de treball que no sigui per la via del contingent o del mecanisme previst a l'article 70.1.3 del Reial decret 864/2001.

Aquesta ordenació, al nostre entendre, el que pretén aconseguir és que les demandes de qualsevol sector d'activitat respecte del qual hi hagi constància de necessitat real de mà d'obra es tramitin per la via del procediment que fixa l'acord pel qual s'aprova el contingent.

En aquest context, ens permetem formular les reflexions següents:

– Aquests procediments s'articulen sobre la base d'unes ofertes genèriques de treball, que hauran de ser cobertes, tenint en compte la mà d'obra disponible dels països amb què Espanya hagi signat acords sobre la regulació i ordenació de fluxos migratoris.

Tanmateix, aquests acords esdevindran a la pràctica una preferència per als immigrats nacionals d'aquells països, enfront dels de països amb què no s'hagi signat acord. Fins ara els països amb què Espanya ha signat els acords són Equador, Colòmbia, la República Dominicana, el Marroc i Polònia, aquest darrer en projecte. És de destacar que els citats acords incorporen les previsions de readmissió en cas que l'estranger es trobi en situació irregular.

Això significa que la resta de països que puguin tenir interès en el fet que els seus nacionals siguin candidats per proveir els llocs ofertats hauran de procurar aconseguir signar el corresponent acord amb Espanya. D'altra banda, Espanya té interès a signar-los amb aquells estats dels quals, per la seva proximitat geogràfica, són originaris una part dels immigrants que arriben. En conseqüència, s'escau que el Govern espanyol adopti les iniciatives corresponents.

– Els acords preveuen la constitució d'una comissió de selecció, formada per representants de les dues administracions, i en la qual pot participar l'empresari o els seus representants. El seu objectiu és seleccionar els treballadors més idonis, organitzar els cursos de formació necessaris i assessorar i assistir els treballadors en relació amb el procés.

Aquesta selecció en origen requereix, doncs, d'una organització potent, tant pel que fa als recursos humans com materials, amb què s'ha de dotar l'Administració de l'Estat a l'exterior. Fins avui, aquest aspecte no ha estat resolt, com assenyalàvem en el nostre Informe corresponent a l'exercici de 2000, en què reclamàvem una modernització organitzativa d'aquesta Administració. També cal una implicació del sector empresarial que haurà de tenir una certa organització per fer-la efectiva.

– El fet que les ofertes de treball que s'ofereixin a través del contingent només puguin adreçar-se a treballadors estrangers que no es trobin ni resideixin a Espanya comporta, *sensu contrario*, que les ofertes que s'adrecin a treballadors que es trobin o resideixin a Espanya no puguin ser cobertes a través del contingent.

De fet, això és cert, i així ho preveu el Govern de l'Estat quan assenyala uns supòsits determinats que es tramitaran pels procediments específics i al marge del contingent.

Si examinem els casos en què es pot atorgar l'exempció de visat de residència per als estrangers que es trobin a Espanya, previstos a l'article 49 del Reial decret 864/2001, veurem que gran part d'aquests casos encaixen en els procediments específics de tramitació del permís de treball sense tenir en compte el contingent.

Tanmateix, la redacció de la Llei orgànica en matèria d'estrangeria i del Reial decret 864/2001 permet entendre que, al marge dels procediments específics en els quals es té en compte la situació nacional d'ocupació, al marge del règim especial dels treballadors de temporada i del règim dels treballadors transfronterers i de la prestació transnacional de serveis, hi ha el procediment fruit de l'aprovació del contingent i el procediment, que podríem catalogar de genèric o general, per a l'obtenció del permís de treball per compte d'altri.

Pel que fa a la determinació del contingent, ja hem dit que s'ha de tenir en compte la situació nacional d'ocupació juntament amb altres factors. Aquest procediment s'articula sobre la base de la presentació d'ofertes genèriques d'ocupació.

Pel que fa a la sol·licitud del permís de treball per compte d'altri, s'ha de tenir en compte la situació nacional d'ocupació, mitjançant una certificació individual o genèrica que acrediti la inexistència de treballadors disponibles per ocupar determinats llocs de treball, la insuficiència de treballadors capacitats per a la professió o el lloc de treball sol·licitat per l'empresa i el règim de reciprocitat existent en el país d'origen de l'estranger. Per la via d'aquest procediment s'han de gestionar les possibles ofertes nominatives de treball que es presentin.

El tancament a la possibilitat de tramitar qualsevol permís de treball que no sigui per la via del contingent o del mecanisme previst a l'article 70.1.3 del Reial decret 864/2001, podria tenir un encaix en les previsions de la proposta de directiva del Consell de la Unió Europea relativa a les condicions d'entrada i residència de nacionals de tercers països per raons de treball per compte d'altri i d'activitats econòmiques per compte propi.

L'article 26 i 30 d'aquesta proposta, dintre del capítol anomenat «disposicions horitzontals», preveu que els estats membres puguin decidir l'adopció de disposicions nacionals que limitin l'expedició de permisos a un contingent determinat o suspendre o parar l'expedició dels permisos durant un període definit, tenint en compte la capacitat global d'acollir i integrar nacionals de tercers països en el seu territori o en regions específiques d'aquest; en tot cas, aquestes disposicions hauran d'anar acompanyades de determinades mesures de control.

A hores d'ara, cal recordar que només es tracta d'una proposta de directiva.

– La filosofia del contingent de 2002 és d'evitar que les persones que han entrat sense autorització per treballar puguin regularitzar-se de forma encoberta per aquesta via.

Ja hem dit que, fins ara, la funció dels darrers contingents havia estat desvirtuada; però també assenyalàvem la necessitat de comptar amb mecanismes per tal poder regularitzar la situació dels immigrants estrangers sense papers que resideixen habitualment en el nostre territori, qüestió aquesta que tractarem tot seguit.

5. Els estrangers en situació irregular

L'intent de regulació dels fluxos migratoris ha de tenir en compte el context internacional i els efectes de la globalització econòmica.

La Comunicació de la Comissió al Consell Europeu i al Parlament Europeu sobre una política comunitària de migració, de 22 de novembre de 2000, incideix en la necessitat de col·laborar amb els països d'origen dels immigrants. Això comporta la necessitat de desenvolupar estratègies amb els països d'origen dels immigrats per abordar la possibilitat de reduir els factors que els impulsen a immigrar, a través del seu desenvolupament econòmic. Cal lluitar contra la pobresa i consolidar els estats democràtics d'aquests països i fomentar el seu codesenvolupament. Són aspectes als quals ja ens vam referir en el Llibre segon del nostre Informe de 2000.

Però mentre els factors que porten els immigrats a fugir dels seus països no desapareguin o minvin, haurem de continuar veient els lamentables episodis d'èxodes de població cap al nostre territori i d'altres països benestants d'Europa i de la resta del món.

Si hi ha estrangers en situació irregular, l'Administració de l'Estat haurà de posar en marxa els mecanismes de retorn, devolució o expulsió, segons correspongui. Si aquests mecanismes només es reflecteixen en un document, sense poder ser executats, per lògica, sembla no tenir gaire sentit iniciar-los. De què serveix documentar un estranger amb una ordre inexecutable de retorn, devolució o expulsió?

Tenint en compte la situació de la qual provenen els estrangers, és difícil creure que marxaran voluntàriament. Si això és així, de quins mecanismes disposem per acollir-los a casa nostra?

L'article 41.2 *c*) i *d*) preveu l'atorgament de residència temporal als estrangers que acreditin una permanència continuada en territori espanyol, sense permís de residència, durant un període mínim de cinc anys, i als qui acreditin permanència continuada durant un període de tres anys, i en els quals concorri una situació excepcional i acreditada d'arrelament, entenent per tal la incorporació real al mercat de treball i els vincles familiars amb estrangers residents o espanyols, respectivament.

Pensem per un moment quin podrà ser l'estat no només físic, sinó també psicològic, en què trobarem aquestes persones després de tants anys malvivint en la clandestinitat. No podem ignorar que, amb aquestes previsions, és creen nuclis d'estrangers marginats que per sobreviure hauran de ser atesos amb fons públics o, previsiblement, cauran en l'explotació laboral o xarxes de delinqüència.

Quan hom atribueix el problema de la inseguretat ciutadana a l'increment en l'arribada d'immigrants, a banda de generar un estat d'animadversió injustificada entre la població autòctona i una certa alarma social, no es planteja per un moment que, en certa manera, aquesta regulació pot ser la responsable d'aquesta situació?

El que cal és evitar que la inserció de l'immigrat es produeixi a conseqüència d'actuacions delictives, per mitjà de la imposició de la pena que, com sabem, està orientada per mandat constitucional a la reinserció social i reeducació del delinqüent. No està de més recordar que el dret penal ha de ser un dels últims recursos a aplicar i que té una funció subsidiària. El dret penal actua sobre les conseqüències, és a dir, delictes ja comesos, i no sobre les causes que porten a cometre'l. Per tant, cal posar en marxa altres mecanismes o mesures de prevenció.

L'article 83 del Codi penal, en referir-se a la suspensió de l'execució de la pena, preveu la possibilitat que el jutge o el tribunal sentenciador, si ho estima necessari, condicioni la suspensió al compliment de les obligacions o deures que fixi, entre les quals hi ha la participació en programes formatius, laborals, culturals i altres de similars. Hem d'analitzar si realment estem disposats a permetre que aquesta sigui la via idònia per inserir l'immigrat a la nostra societat.

La reforma de la Llei orgànica 4/2000, d'11 de gener, havia estat justificada pel suposat efecte crida que generava; però com s'ha vist, la reforma d'una llei d'estrangeria no serveix per posar fre a les causes de la immigració. D'altra banda, una llei que no reculli mesures per ordenar la realitat social no pot ser una eina de gestió adequada. Pretendre que una llei faci invisibles els immigrants en situació irregular que no poden ser retornats als seus països d'origen és poc realista.

En el nostre darrer Informe ja ens hi vam referir quan vam exposar i motivar la necessitat d'abordar convenientment aquesta situació abans de l'aprovació de la Llei orgànica de reforma de la Llei 4/2000, d'11 de gener (vegeu BOPC núm. 165, de 27 de març de 2001, pàg. 201 i 202).

Si l'entrada d'immigrats no cessa, malgrat la política de regulació dels fluxos migratoris; si les autoritats no poden fer retornar o expulsar els estrangers en situació irregular perquè no s'han signat prou convenis de readmissió; si no queda cap possibilitat perquè aquests éssers humans, persones com nosaltres, puguin sobreviure de manera digna, què hem de fer?

Hem d'admetre que la solució és abocar-los a la marginalitat durant tres o cinc anys, i si tenim sort, i no han delinquit, regularitzar-los? Els tindrem tots aquests anys en els centres de migracions que l'article 145 del Reial decret 864/2001 preveu per atendre, entre d'altres, els immigrats en situació de vulnerabilitat social o amb risc d'exclusió social? Reproduirem, cíclicament, les discussions entre les diverses administracions per veure a quina li toca atendre'ls, tot convertint una qüestió laboral –s'emigra per treballar– en una qüestió d'assistència social o de resposta penal?

Mentre les causes que condueixen a immigrar persisteixin i mentre no es pugui retornar els immigrats irregulars, els qui romanguin amb nosaltres haurien de

disposar d'eines lícites per viure amb un cert grau de dignitat.

És cert que la immigració regular, degudament ordenada i amb una àmplia informació, pot tenir grans avantatges. Si hi ha una bona gestió, si hi ha voluntat política d'emprendre decisions perquè aquesta sigui possible, si volem un funcionament àgil i eficaç de l'Administració, i això vol dir, esmerçar recursos econòmics per pal·liar-ne el dèficit personal i material, s'evitaran molts problemes i possiblement aconseguirem disminuir la immigració irregular.

Però mentre aquesta immigració irregular continuï, el que no ens podem permetre és no donar-li una sortida i posar entrebancs a la nostra cohesió social.

6. Seguiment d'actuacions d'exercicis anteriors

Seguiment de la queixa núm. 2833/00

(pàg. 198 i 199 del BOPC núm. 165, de 27 de març de 2001)

El consolat resol desfavorablement un visat davant d'una omissió esmenable

El Defensor del Poble va informar el Síndic de la comunicació rebuda de la Direcció General d'Assumptes Consulars i Protecció dels espanyols a l'estranger, la qual havia informat de l'expedició del visat de reagrupament familiar per part de l'Ambaixada d'Espanya a Dakar, el 14 de febrer de 2001.

Amb aquestes dades el Defensor del Poble va donar per finalitzades les seves investigacions.

Seguiment de la queixa núm. 3042/00

(pàg. 199 del BOPC núm. 165, de 27 de març de 2001)

Un error que es pot rectificar motiva la denegació d'un visat

En relació amb la denegació del visat de reagrupament familiar del fill de set mesos d'edat d'un ciutadà gambià, l'informe tramès per la Direcció General d'Assumptes Consulars al Defensor del Poble assenyalava, entre altres punts:

Que l'Ambaixada d'Espanya a Dakar havia detectat diferents grafies a la documentació presentada. Així doncs, en el formulari de sol·licitud figurava el nom «Mouhamadou», en el certificat mèdic constava «Muhammadou» i a la declaració de naixement s'indicava «Mahamadou».

A la vista d'aquesta informació, el Defensor del Poble va donar per finalitzades les seves gestions sobre aquest cas.

Seguiment de la queixa núm. 1630/00

(pàg. 199 del BOPC núm. 165, de 27 de març de 2001)

Impossibilitat d'acreditar la sol·licitud d'un visat per reagrupament familiar

La queixa presentada plantejava la manca d'atorgament d'un resguard acreditatiu de la petició de visat, formulada davant el Consolat d'Espanya a Casablanca, per part dels serveis de recepció de documentació. Aquest fet comportava que, a l'hora de demanar informació sobre la tramitació de la sol·licitud, el consolat indiqués que no tenia constància de la petició.

L'informe facilitat per la Direcció General d'Assumptes Consulars al Defensor del Poble indicava, entre altres aspectes, que el visat fou expedit a l'esposa del reagrupant el 27 de juny de 2000. Així mateix assenyalava que, segons informa el consolat, es lliura un resguard de la sol·licitud a tots els interessats que el sol·liciten, sense que s'hagi traspaperat cap expedient i menys per dos cops, com manifestava la reagrupada.

El Defensor del Poble va donar per finalitzades les seves investigacions de resultes del citat informe.

Seguiment de la queixa núm. 3894/00

(pàg. 198 del BOPC núm. 165, de 27 de març de 2001)

Les cues al carrer

Aquesta queixa reflecteix l'estat de desemparament en què es trobaven els veïns del carrer d'Ocata, que fa cantonada amb l'oficina d'estrangers a Barcelona, amb motiu de les cues dels immigrants al carrer, en especial les iniciades a primera hora del vespre per poder ser atesos l'endemà.

Les gestions realitzades amb la Subdelegació del Govern a Barcelona ens van permetre conèixer les mesures posades en pràctica per tal de descongestionar, tant com fos possible, les cues que generen les sol·licituds d'informació i la presentació d'escrits davant la citada oficina.

Si bé és cert que per solucionar definitivament el problema plantejat caldria canviar l'emplaçament de l'oficina, mentre això no es dugui a terme la Subdelegació havia aplicat determinades mesures tendents a la descentralització dels assumptes tramitats a l'oficina.

En aquest sentit, les sol·licituds de tramitació dels permisos de residència i confecció de les targetes d'estranger s'efectuaven a la comissaria del carrer Balmes; tots els tràmits que poguessin derivar-se de la regularització extraordinària dels immigrants i del procés de revisió iniciat se centralitzaven a les dependències de l'àrea funcional de Treball i Afers Socials, a la Travessera de Gràcia, i les sol·licituds de reagrupament familiar es podien presentar a través de la xarxa d'oficines de Benestar Social.

La Subdelegació també va arribar a un acord amb el Col·legi d'Advocats de Barcelona perquè fos aquest que centralitzés la documentació dels seus col·legiats fent-

la arribar directament a l'Administració, igual que succeïa amb determinades organitzacions i entitats dedicades a l'assistència i assessorament dels immigrants.

Tot i amb això, la implantació d'aquestes mesures sembla que no ha estat prou efectiva per resoldre les cues al carrer. De fet, a començaments d'aquest any 2002 hem rebut una queixa d'un centre educatiu situat a Ciutat Vella, al passeig de Circumval·lació, on s'han desplaçat les cues davant la pressió per tal que no es formin a la rodalia de l'oficina, que descriu el panorama que presenta al matí la vorera del davant de l'escola, on desenes de persones han passat la nit al ras per obtenir un número que els faciliti fer gestions l'endemà a l'oficina.

Malgrat la bona disposició dels serveis municipals de neteja, la situació, lluny d'atenuar-se, s'ha agreujat, en tant que les cues s'inicien a mig matí i continuen durant tota la nit per aconseguir els desitjats números l'endemà.

SECCIÓ 13. SERVEI D'INFORMACIÓ AL CIUTADÀ

1. Introducció

En relació amb anys anteriors, s'observa una certa estabilitat en el volum d'actuacions dutes a terme pel Servei d'Informació al Ciutadà (en endavant SIC), i que engloben tant les atencions telefòniques com les visites dels ciutadans que acudeixen a la seu de la Institució per formular consultes o queixes.

Dins, però, d'aquesta estabilitat, observem alguns indicadors amb variació continua, també respecte d'anys anteriors:

Del volum total d'actuacions realitzades pel SIC, quasi el 68% –el 67,94%– han estat atencions telefòniques. L'any 1998 aquest percentatge va ser del 61,74%, l'any 1999 del 65,49% i l'any 2000 va ser del 66,52%. Es confirma, doncs, la tendència d'increment de l'ús del telèfon com a mitjà més accessible i àgil.

D'altra banda, en els darrers anys, al voltant del 70% de les orientacions facilitades per presentar queixa durant les visites personals s'acaben concretant en una demanda d'actuació del Síndic. Que aquest percentatge sigui relativament alt sembla lògic, atès que els ciutadans acostumen a aprofitar el moment de la visita per formalitzar l'escrit de queixa, tasca en què sovint són auxiliats per l'assessor que els atén.

Si bé aquest percentatge de concreció de consultes en queixes durant les visites es manté estable, s'observa un increment mantingut de les consultes telefòniques que finalment esdevenen queixes: el 21,6% l'any 1999, el 22,27% l'any 2000 i el 28,54% l'any 2001. Recordem que per telèfon només es facilita orientació i que per aquest mitjà no és possible formalitzar una queixa. Rebuda l'orientació telefònica, resta a la voluntat i confiança del ciutadà la decisió de formalitzar la queixa o de no fer-ho.

Si aquesta tendència es consolida, podria interpretar-se com una millora en la qualitat de la diagnosi i orientació del problema sotmès a la nostra consideració per mitjà del telèfon.

En l'annex estadístic 2 del present Informe es presenta gràficament i numèrica, de forma detallada, el volum i les característiques de l'actuació del SIC al llarg de l'any 2001. Avancem, però, que el SIC ha realitzat 3.067 actuacions, 2.532 de les quals poden considerar-se queixes que han estat ateses i resoltes, bé en el mateix moment de la seva presentació o han requerit les mesures d'investigació i estudi habituals.

2. Informació i difusió de les funcions del Síndic de Greuges

El SIC contribueix també a difondre les funcions del Síndic de Greuges, juntament amb la resta d'activitats públiques de la Institució.

Volem fer especial esment dels mitjans utilitzats per dur a terme aquesta tasca de difusió i informació.

En aquests moments, i a manera de compendi del que ja hem dit en informes anteriors, disposem d'un fulletó d'informació general sobre les funcions, competències i procediment d'actuació del Síndic, dos fulletons destinats als infants, l'un que és un resum de la Convenció sobre els drets de l'infant, i l'altre sobre la funció específica del Síndic de Greuges i l'Adjunt per a la Defensa dels Drets de l'Infant.

També disposem del vídeo divulgatiu de la Institució editat l'any 1998, així com també d'una edició resum dels informes anuals al Parlament.

Recordem també, que des del mes de juny de 2000, disposem de la pàgina web www.sindicgreugescat.org, en la qual es pot consultar tot allò que fa referència a la Institució, incloent-hi els informes al Parlament i els documents i les resolucions més significatives.

Sens dubte, els desplaçaments de l'oficina del Síndic a les principals poblacions de la geografia catalana, dels quals donem compte més endavant, també contribueixen al coneixement de la Institució per part dels ciutadans.

De forma especial volem subratllar, però, la importància que per nosaltres tenen les visites que els escolars fan habitualment a la Institució, com a mitjà de difusió.

L'any 2001 van visitar la seu del Síndic de Greuges 11 escoles de diferents indrets de Catalunya i dues de França, una de Ceret (Departament dels Pyrénées Orientals) i l'altra de Metz (Departament de Moselle) cosa que significa un total aproximat de 500 alumnes.

Durant les visites, els assessors del Síndic expliquen quin és el sentit i la funció de la Institució i els fan descobrir de quina manera els pot ser útil. Es passa el vídeo divulgatiu i es distribueix part del material descrit anteriorment. En alguna ocasió el SIC ha rebut consultes fetes per alumnes que han conegut la Institució visitant-nos.

3. Algunes remarques sobre les consultes

A l'annex 2 es pot consultar la tipologia de les consultes formulades al SIC per raó de la matèria.

Aquesta tipologia no varia gaire d'una any a un altre, tant pel que fa al volum com a la matèria.

En qualsevol cas volem recordar un cop més la freqüència amb què se'ns plantegen qüestions relacionades amb la qualitat de la prestació de serveis, tant públics com privats.

Així, volem posar un èmfasi especial en un tipus de reclamacions que darrerament comencen a sovintejar i que fan referència a la desatenció per part dels operadors de telefonia fixa dels seus compromisos de reparació i manteniment dels serveis que presten.

Aquest fet es dóna amb especial freqüència en relació amb els serveis d'accés a Internet. Segons els ciutadans afectats, davant una possible fallada del sistema de la companyia telefònica, malgrat que aquesta companyia consideri que hi pot tenir responsabilitat i prometi actuar davant la incidència, els serveis tècnics acudeixen amb un retard injustificat d'acord amb la importància del servei que es presta.

Reforça la sensació d'impotència de l'usuari afectat el fet que les reclamacions només poden ser realitzades per telèfon, mai als serveis tècnics directament, a una persona intermèdia a la qual cal informar de nou de l'incident cada vegada que es reclama la reparació i que, en cap cas, pot donar informació sobre el temps, l'evolució o la previsió de la reparació.

També hem de recordar un cop més que en l'àmbit de l'Administració pública continuen sent habituals les consultes o queixes que fan referència a la manca de resposta de les administracions a les demandes dels ciutadans o a l'excessiu retard amb què es produeixen les respostes.

Igualment són presents les queixes per manca d'actuació suficient, sempre en opinió dels reclamants, de molts ajuntaments davant les molèsties provocades per les activitats comercials i industrials, així com també per la insuficiència dels recursos destinats a serveis socials.

Una altra qüestió apuntada en informes anteriors i en què volem insistir és l'atenció que el SIC presta a ciutadans amb problemes de trastorn de conducta. Aquest col·lectiu acostuma a reiterar els seus comentaris, insatisfaccions i temences, i ordinàriament acudeixen a diferents institucions en un recorregut que es tanca en si mateix.

A més de satisfer en allò que es pot les demandes d'aquests ciutadans, el SIC procura esbrinar si l'assistència pública o privada o la família presta atenció al cas i el comunicant no està, de fet, desemparat i, en el seu cas, derivar-los al recurs assistencial on se'ls pot ajudar eficaçment (vegeu queixa núm. 2428/01).

4. Els desplaçaments fora de la seu

Ha prosseguit l'activitat endegada fa quatre anys consistent a realitzar desplaçaments a diferents punts de la geografia catalana, per tal d'atendre els ciutadans i donar a conèixer la nostra Institució i les seves funcions.

L'any 2001, els desplaçaments de l'oficina del Síndic de Greuges han estat els següents:

Ripoll (Ripollès). Desplaçament realitzat el 19 de gener. S'atengué els ciutadans a la Sala Eudald Graells, amb un total d'11 visites.

Banyoles (Pla de l'Estany). El Síndic de Greuges rebé els ciutadans de Banyoles el dia 8 de juny. L'oficina s'instal·là als locals de l'Associació de Comerciants de Banyoles i Pla de l'Estany. S'hi van atendre 17 visites.

Igualada (Anoia). Desplaçament realitzat el dia 27 de juny. L'oficina s'instal·là a la seu de l'Ateneu Igualadí i el Síndic hi atengué un total de 8 visites.

Vic (Osona). El Síndic es desplaçà a Vic el 25 d'octubre i rebé un total de 17 visites als locals de l'Hotel d'Entitats.

La Pobla de Segur (Pallars Jussà). Desplaçament realitzat el dia 28 de novembre. El Síndic va rebre 11 visites als locals del Comú de Particulars. Aquesta visita també anava dirigida a la població de les comarques del Pallars Sobirà i l'Alta Ribagorça.

Recordem que la visita del Síndic es dóna a conèixer a la població de la comarca aproximadament una setmana abans, fent ús de la premsa i ràdio locals o mitjans amb més implantació a la zona.

A l'annex 15 de la tercera part del Llibre primer d'aquest Informe, es fa una explicació més detallada d'aquesta activitat.

5. Les queixes privades

Dins l'àmbit de les queixes considerades com a privades, donem compte de les demandes expresses d'intervenció en conflictes en els quals les dues parts són persones individuals o jurídicoprivades.

En aquest àmbit, continuen tenint una forta presència els problemes que afecten l'habitatge. I no ens referim tant en aquest cas a les dificultats d'accés a un habitatge digne, que òbviament també hi són presents, com als conflictes generats entre propietaris i llogaters i entre els mateixos copropietaris en el marc de les seves comunitats.

Com exemple de conflicte dins la mateixa comunitat de propietaris, vegeu la queixa núm. 2316/01, en la qual el mateix alcalde demana la nostra intervenció per tal de trobar una solució.

Així, els ciutadans ens plantegen conflictes que fan referència a les qüestions següents: instal·lació d'ascensor, increment dels preus de lloguer, oportunitat i idoneïtat en l'execució d'obres de reforma, exercici del dret de tempteig ofert pels nous propietaris d'immobles de renda antiga, ús de patis comunitaris... a més de les qüestions habituals que fan referència a la compravenda dels habitatges.

En ocasions la manca adequada de manteniment d'un immoble pot convertir un conflicte en origen d'ordre privat en un altre d'incidència pública si l'Administració no hi intervé o actua amb la diligència suficient, en cas de deteriorament greu de la finca amb perill d'oca-

sionar danys a les persones i als béns (vegeu queixa núm. 3496/01).

Si bé és cert que la majoria de reclamacions que afecten habitatges de lloguer són formulades pels llogaters, no és menys cert que també n'abunden de presentades per propietaris d'habitatges de lloguer que, sigui per manca de previsió en els seus actes, defraudació per part dels llogaters o actuació dilatòria de l'Administració de justícia, es veuen impotents per recuperar la disposició del seu patrimoni o almenys per aturar-ne el deteriorament (vegeu queixa núm. 635/01).

La situació és especialment delicada quan els llogaters necessiten les rendes com a complement indispensable o bàsic per atendre les seves necessitats vitals, com ara propietaris d'edat avançada i pensions minses (vegeu queixa 1093/01).

Igualment, continuem rebent queixes de caire privat que fan referència a conflictes d'ordre laboral, plets amb contingut patrimonial i disconformitat amb els procediments emprats per entitats de crèdit i d'estalvi.

Les queixes d'ordre privat que rebem per escrit intentem comentar-les telefònicament amb el promotor si ens ha facilitat el telèfon o nosaltres podem esbrinar-lo. A continuació la conversa es ratifica mitjançant resposta escrita del Síndic.

Queixa núm. 2428/01

Sorolls d'origen desconegut durant la nit que impedeixen descansar

La senyora X s'ha dirigit en cinc ocasions diferents al SIC, queixant-se de forts sorolls que se senten durant la nit al seu habitatge i que li impedeixen conciliar el son.

La interessada, que no pot donar explicacions de l'origen dels sorolls, viu en un edifici en règim de propietat horitzontal i els altres veïns no semblen afectats per aquestes molèsties.

La comunicant també informava que en diferents ocasions havia demanat la intervenció dels serveis municipals, que no havien actuat.

Posats en contacte amb l'ajuntament, ens informà que no s'havien pogut realitzar mesuraments sonomètrics, atès que, quan es desplacen a fer-los, la senyora X els diu que en aquell moment el soroll s'ha aturat. També informà l'ajuntament que els serveis socials coneixien el cas i que en feien un seguiment.

Queixa núm. 3496/01

Possible manca de manteniment d'un immoble en règim de propietat horitzontal

El senyor X, propietari d'un dels habitatges de l'immoble, es dirigí al Síndic per comunicar-li el que ell considerava una manca d'intervenció de la comunitat de propietaris per reparar l'arrebossat de morter de la façana, que corria, segons ell, el risc de despendre's a la via pública.

Avisada la policia local, els agents consideraren que calia reparar la façana. Com que no van poder entrevistar-se amb cap membre de la junta de propietaris, van demanar al promotor de la queixa que els n'advertís.

Malgrat això, en una sessió posterior de la junta no es va decidir fer la reparació, fet que el senyor X comunicà al Síndic de Greuges.

El Síndic li respongué que n'havia de donar coneixement a l'ajuntament per tal que, avaluada la situació, i si s'esqueia, ordenés la reparació o actués subsidiàriament.

Queixa núm. 635/01

Propietaris amb dificultats per recuperar l'ús d'un habitatge que ha estat llogat

El matrimoni X ens comunicà que els llogaters d'un pis de la seva propietat els devien un milió dues-centes mil pessetes en concepte de lloguers no satisfets, a més de les factures corresponents als serveis de gas i d'aigua.

Tal com els havíem orientat en una consulta anterior sobre la mateixa qüestió, els comunicants van fer ús de la via judicial per tal de recuperar l'habitatge.

En ocasió de la queixa que relatem, expressaven la seva impotència davant del que consideraven un retard injustificat dels jutjats de Mollet a dictar la resolució judicial.

Finalment, els interessants van informar que havien recuperat l'habitatge.

Queixa núm. 1093/01

Un matrimoni a punt de jubilar-se no cobra les rendes del pis que han llogat

El matrimoni X demanà la intervenció del Síndic per tal de poder recuperar la disponibilitat de l'habitatge que havien llogat i del qual no cobraven les rendes acordades.

Els comunicants explicaven que la seva jubilació laboral era pròxima i comptaven amb aquestes rendes per poder disposar d'uns ingressos que consideraven necessaris per mantenir la seva qualitat de vida. Les gestions i actuacions que fins en aquell moment havien dut a terme per cobrar el deute no havien donat resultat.

Mitjançant conversa telefònica, ens van informar que finalment havien demanat la intervenció d'un lletrat i que el problema ja s'havia solucionat.

Queixa núm. 2316/01

Un ajuntament demana la intervenció del Síndic en un conflicte entre privats

L'alcalde de Dosrius comunicà al Síndic de Greuges que la junta directiva d'una associació voluntària de veïns propietaris no facilitava a alguns dels seus mem-

bres una documentació que els permetria exercir els seus drets en tant que socis de l'associació.

L'alcalde demanà la nostra intervenció a fi d'aconseguir el respecte dels drets socials presumptament conculcats.

El Síndic contestà l'alcalde que, ateses les funcions de supervisió que la Llei 14/1984, de 20 de març, atorga a aquesta Institució, no podia intervenir en un assumpte com aquest, en què les dues parts enfrontades tenen la condició de persones privades.

En qualsevol cas vam valorar positivament la voluntat medial de l'alcalde per resoldre el conflicte d'acord amb allò que els seus ciutadans poden esperar d'un bon alcalde i de conformitat amb allò que hem suggerit en situacions similars.

SECCIÓ 14. ACTUACIONS D'OFICI

1. Introducció

Aquest capítol dóna compte de les 62 actuacions d'ofici tramitades l'any 2001 pel Síndic, a l'empara d'allò que disposa l'article 1.2 de la Llei que regula la Institució. Algunes d'aquestes actuacions són conseqüència d'informacions divulgades a través dels mitjans de comunicació social, que posaven de manifest presumptes actuacions de les administracions públiques que suscitaven un dubte raonable sobre la seva correcció.

Cal recordar que l'inici d'una actuació per pròpia iniciativa del Síndic no prejutja la irregularitat de l'activitat o inactivitat administrativa considerada, sinó que pretén escatir en què consisteix aquesta. En alguns supòsits, les actuacions han conclòs constatant una actuació irregular i en altres, en canvi, s'ha evidenciat la plena correcció de les intervencions administratives.

La relació a continuació, segueix la sistemàtica de les àrees en què s'organitza l'activitat del Síndic i les seccions d'aquest Informe, en les quals s'han exposat. Algunes, però, són objecte de comentari en aquest mateix capítol per plantejar temàtiques que, enguany, no són objecte de consideració en la secció corresponent.

Les actuacions iniciades en exercicis anteriors i que han prosseguit el 2001 es comenten en els epígrafs relatius a seguiment d'actuacions d'exercicis anteriors de cada capítol o secció.

2. Relació de les actuacions d'ofici realitzades

SECCIÓ 1. ADMINISTRACIÓ GENERAL

PROCEDIMENT ADMINISTRATIU

A/O 638/01. *Disconformitat amb les propostes contingudes a l'informe sobre la revisió del model d'organització territorial de Catalunya*

L'alcaldessa d'Albanyà, en compliment d'un acord de ple de la corporació de data 2 de febrer de 2001, es dirigí al Síndic demanant que requerís «les forces polítiques implicades» en l'elaboració de l'informe sobre la revisió del model d'organització territorial de Catalunya per tal que fos desestimat, atès que segons el parer del ple «vulnera els principis bàsics de l'autodeterminació i que aboca a la pèrdua de la identitat pròpia dels petits pobles, alguns d'ells amb més de mil anys d'història».

El Síndic contestà informant de l'origen de l'encàrrec de l'esmentat informe, tal com consta a l'acord del Govern de la Generalitat de 3 d'abril de 2000, que crea la comissió d'experts redactora del document a iniciativa dels diferents grups del Parlament de Catalunya.

També vam recordar el caràcter consultiu i, per tant, no vinculant de l'informe i que qualsevol modificació en aquesta matèria hauria de ser debatuda i acordada en seu parlamentària.

En conseqüència, per les raons apuntades i no trobantnos davant cap actuació concreta ni acte administratiu de les administracions públiques subjectes a la nostra supervisió, vam informar els promotors que el Síndic no podia accedir a la seva petició.

FUNCIÓ PÚBLICA

A/O 3048/01. *Metge que exercia sense titulació*

A través dels mitjans de comunicació el Síndic va tenir coneixement que una persona havia estat contractada per diversos centres d'atenció primària gestionats per l'ICS per exercir-hi com a metge, sense tenir-ne la titulació.

Durant dos anys aquesta persona havia fet suplències de guàrdies o de vacances de metges titulars que concertava directament amb els titulars de les places.

L'any 1998 l'ICS va voler contractar aquesta persona per substituir un metge titular i, malgrat que va sol·licitar la documentació acreditativa de la titulació, no va ser fins dos anys després que es va comprovar que no en tenia. Durant aquest temps havia estat contractat per l'ICS.

El Departament de Sanitat i Seguretat Social va informar el Síndic que, efectivament, s'havien produït aquestes contractacions irregulars i que un cop detectada la situació havia fet un seguiment dels usuaris que havien estat atesos per aquesta persona.

L'ICS informà el Síndic que s'havien establert mecanismes de control per evitar situacions similars a la denunciada.

El Síndic va coincidir amb la valoració del Departament de que s'havia comès un error greu i que cal adoptar mesures per revisar els mecanismes de contractació.

SEGURETAT CIUTADANA

A/O 1613/01. *Detenció de nois i noies en la manifestació antifeixista al barri de Sants*

A/O 4203/01. *Mort d'un nacional de Gàmbia a Lleida*

Aquesta actuació d'ofici s'obrí arran de la notícia publicada al diari *El Periódico* sobre la mort d'un ciuta-

dà gambià a Lleida, després de ser-hi detingut l'1 de desembre per tràfic de drogues. La mort havia estat per una hemorràgia intestinal. Segons el diari, el cònsol de Gàmbia volia aclarir per què la víctima havia estat donada d'alta a l'Hospital Arnau després de passar la nit a comissaria, on els Mossos d'Esquadra havien trobat boles de coca entre els seus excrements. Els testimonis dels denunciants afirmaven que el detingut havia estat apallissat, fet que justificava els hematomes del cos, atribuïts pels metges a l'hemorràgia

La Síndica de Greuges de la Paeria també va obrir una actuació d'ofici sobre aquest cas, la qual ens va trametre.

Aquesta Institució féu diverses gestions telefòniques amb el cònsol de Gàmbia, recaptant informació i resta pendent de rebre una documentació.

SECCIÓ 3. TRIBUTARI

A/O 691/01. *Proposta de modificació de l'article 94 de la Llei reguladora de les hisendes locals*

En exercicis anteriors van tenir entrada en aquesta Institució una tipologia de queixes que presentaven un denominador comú: els promotors, tots ells afectats de lesions medulars que els havia ocasionat una tetraplègia, manifestaven sentir-se discriminats pel tracte fiscal que rebien respecte a les exempcions fiscals previstes en la Llei 39/1988, de 28 de desembre, reguladora de les hisendes locals (en endavant LHL).

L'article 94 de la LHL, en la seva redacció actual, amb la darrera modificació operada per la Llei 50/1998, de 30 de desembre, de mesures fiscals, administratives i d'ordre social, impedeix beneficiar-se de l'exempció prevista de l'impost sobre vehicles de tracció mecànica a les persones amb les discapacitats físiques citades, que, d'acord amb la norma, no poden adaptar el seu vehicle perquè entra en els supòsits de les exempcions, ni tampoc conduir-lo.

Cal remarcar que aquesta situació legal és invocada per les administracions locals titulars de l'impost per denegar les peticions d'exempció que aquests ciutadans sol·liciten

D'altra banda, alguns ajuntaments fan una interpretació més favorable per a aquest col·lectiu de ciutadans, de manera que segons on s'estigui empadronat es gaudeix d'una exempció que, residint en un altre municipi, no s'obté.

Entenent que la redacció de la norma era susceptible de crear discriminació, precisament entre persones amb menys capacitat per valdre's per elles mateixes, aquesta Institució adreçà, el 5 de març de 2001, un escrit al Defensor del Poble, atès que, en cas que es considerés procedent una proposta de modificació o ampliació de la norma respecte al supòsit analitzat, hauria de ser el Defensor qui la formulés davant l'Administració central, vist que la llei que regula aquesta qüestió va ser aprovada per les Corts Generals.

El Defensor del Poble comunicà al Síndic que s'adreçava al Ministeri d'Economia i Hisenda, ja que ell també havia rebut queixes de naturalesa similar.

Per escrit del 8 d'agost de 2001, el Defensor ens comunicà que havia efectuat una recomanació al Ministeri d'Economia i Hisenda en el sentit que, amb independència que en el futur «Estatut patrimonial del discapacitat» s'adoptin mesures perquè, en relació amb l'impost de vehicles de tracció mecànica, les persones amb aquesta discapacitat tinguin el mateix tracte fiscal que els ja establert parcialment a l'article 94 de la LHL; i que aquesta equiparació en les exempcions fiscals abasti els vehicles matriculats a nom de persones discapacitades per al seu ús exclusiu, sense condicionar-les a la potència fiscal del vehicle, ni que hi calgui una adaptació especial, atès que les persones en aquestes circumstàncies no poden conduir els vehicles elles mateixes.

El Defensor del Poble rebé la resposta del Ministeri d'Economia i d'Hisenda sobre la recomanació anterior en el sentit d'acceptar inicialment la recomanació del Síndic.

El Defensor del Poble indicà que, constituïda la Comissió per a l'Estudi de Mesures de Reforma del finançament de les hisendes locals, el Ministeri hi proposà les modificacions normatives oportunes perquè a les persones discapacitades amb paraplegia o malalties anàlogues se les eximeixi de l'impost aplicable als vehicles matriculats a nom seu i d'ús personal exclusiu, sense condicionar l'exempció a la potència fiscal del vehicle ni al requisit que els vehicles siguin adaptats.

A/O 3533/01. *L'Ajuntament de l'Espluga Calba sollicita assessorament sobre determinats aspectes fiscals*

SECCIÓ 4. SANITAT

A/O 242/01. *Mort d'una persona davant la porta d'un hospital*

Vista la notícia apareguda en els mitjans de comunicació sobre la presumpta desassistència mèdica a un ciutadà, produïda davant d'un hospital, el Síndic inicià una actuació d'ofici per saber el capteniment del Departament de Sanitat i Seguretat Social. L'Administració sanitària, després d'informar l'òrgan judicial sobre l'expedient iniciat, va emprendre les actuacions oportunes, juntament amb altres corporacions públiques, a fi d'eradicar l'eventual desatenció de les persones prop dels hospitals.

El Departament de Sanitat i Seguretat Social va promoure la creació d'una comissió amb l'objectiu de definir uns criteris d'actuació dels professionals i dels centres que es puguin trobar en situacions semblants a l'anunciada. Aquesta comissió elaborà un protocol d'actuació que es féu públic i extensiu a tots els centres sanitaris.

A/O 614/01. *Dificultats per obtenir incapacitats permanents derivades de fibromiàlgia i síndrome de fatiga crònica*

A/O 615/01. *Abandonament de documentació clínica*

A/O 708/01. *Malalts psiquiàtrics de llarga estada*

A/O 1196/01. *Carta de drets i deures dels ciutadans en relació amb la salut i l'atenció sanitària*

A/O 2332/01. *Reforma de l'atenció primària*

La present actuació d'ofici és la número 10 de les iniciades per a la redacció de l'estudi sobre l'atenció primària de salut a Catalunya, endegada amb l'actuació d'ofici 1771/99 i seguida de les actuacions d'ofici 2835/99, 3020/99, 3473/99, 2117/00, 2118/00, 2119/00 i 3295/00.

Com que s'han enllestit l'informe i l'estudi de les dades recopilades, amb un volum considerable de dossiers i treballs en cadascuna de les actuacions d'ofici dels diferents centres d'atenció primària, s'ha decidit refondre les respostes dels professionals i les enquestes als usuaris dels diferents centres i cloure el treball amb la present actuació d'ofici, amb la qual complim el compromís, fet públic en el darrer Informe del Síndic al Parlament presentant-lo com a Informe extraordinari.

A/O 3725/01. *Control de les llistes d'espera*

SECCIÓ 5. CONSUM

A/O 164/01, 1038/01 i 2227/01. *Mancances del sistema Trac de telefonia fixa a determinades poblacions de Catalunya*

A/O 1579/01 i 2344/01. *Reducció de la freqüència de trens a l'estació de Renfe a Lavern*

Els ajuntaments de Sant Martí Sarroca i la Granada es van adreçar al Síndic de Greuges arran de la reducció de la freqüència de parades dels trens de Renfe a l'estació de Lavern i la incidència que aquest fet tenia en les necessitats de transport d'aquestes poblacions.

Tractant-se, però, d'un assumpte referent a una empresa pública vinculada a l'Administració de l'Estat i constatat que tots dos ajuntaments s'havien adreçat simultàniament a aquesta Institució i al Defensor del Poble, el Síndic de Greuges va donar per closa aquesta actuació.

A/O 2512/01. *Suggeriment al Departament d'Indústria, Comerç i Turisme sobre el funcionament dels centres d'ensenyament no reglat que ofereixen cursos finançats amb operacions de crèdit al consum*

A/O 2513/01. *El sistema tarifari integrat de transport públic a l'àrea d'influència de la ciutat de Barcelona*

A/O 3097/01. *Necessitats de transport públic al municipi de Santa Pau*

El mes d'agost de 2001, l'alcalde de Santa Pau va manifestar al Síndic de Greuges la seva preocupació per la situació del transport públic per carretera en aquesta població, que considerava deficitari i pel fet que la carretera GI 524 no disposa de voral.

D'acord amb la informació facilitada pel Departament de Política Territorial i Obres Públiques en el marc de l'actuació iniciada en relació amb aquest assumpte, des del mes de setembre el servei de transport escolar que fa la ruta Santa Pau-Olot admet altres usuaris, amb la qual cosa s'han incrementat els dies amb servei de transport públic entre aquestes poblacions i el nombre de serveis als dies que ja n'hi havia, en relació amb la situació anterior.

En qualsevol cas, el Síndic de Greuges va posar de manifest la dificultat de valorar –més enllà de constatar la millora expressada– si aquest servei, tal com era configurat, s'adequava a les característiques i la densitat de població de Santa Pau, com sostenia el Departament perquè, a la legítima voluntat d'incrementar el transport públic calia contraposar-hi la necessitat d'adequar al màxim aquesta disponibilitat a les necessitats i pautes de mobilitat més comunes dels habitants de Santa Pau i limitar, en la mesura possible, el dèficit d'explotació dels serveis.

Pel que fa a la necessitat d'incorporar un voral al traçat de la carretera GI 524, el Síndic sol·licità al Departament de Política Territorial i Obres Públiques una ampliació de la informació facilitada, que al moment de tancar la redacció d'aquest Informe està pendent de resposta.

A/O 4172/01. *Suspensions del subministrament elèctric arran dels temporals de neu del 14 de desembre de 2001*

Amb motiu del temporal de neu que va afectar Catalunya els dies 14 i 15 de desembre de 2001, es van produir en moltes zones del territori diverses irregularitats en el subministrament d'electricitat des de suspensions totals del servei, que d'altra banda es van perllongar diversos dies, fins a caigudes de tensió.

S'estimà que a l'Àrea Metropolitana de Barcelona les apagades havien afectat cents de milers de famílies.

El Síndic de Greuges, per tal d'esbrinar tant el captenir ment de l'Administració com a titular del servei, com el de l'empresa subministradora, com a prestadora del servei, va demanar informe al Departament d'Indústria, Comerç i Turisme i a FECSA.

En el moment de redactar aquest informe, el Síndic de Greuges només ha rebut resposta de FECSA, la qual a hores d'ara està en estudi.

Altrament, el Síndic de Greuges es va adreçar als seus homònims d'Àustria, França, Bèlgica, Holanda, Renània-Palatinat (Alemanya) i Dinamarca per obtenir informació sobre el funcionament del subministrament elèctric com a servei, i les relacions de les diferents administracions amb les empreses subministradores.

SECCIÓ 6. TREBALL I PENSIONS

TREBALL

A/O 3726/01. *Disfuncions inexistents en el pagament de la prestació d'atur*

SECCIÓ 7. SERVEIS SOCIALS

A/O 1501/01. *Assentament d'un grup de famílies gitanes a Lleida*

El Síndic va iniciar una actuació d'ofici arran de la notícia apareguda en diversos mitjans de comunicació,

que es feia ressò de la situació que afectava un grup de famílies d'ètnia gitana que havia estat desnonat de l'espai on estaven instal·lats des de feia anys i que ocupava una construcció abandonada que no reunia condicions d'habitabilitat i salubritat.

El Síndic va demanar informació sobre aquesta situació a l'Ajuntament de Lleida i al Departament de Benestar Social. L'Ajuntament de Lleida va trametre al Síndic una còpia del pla d'intervenció que s'havia dissenyat per reallotjar aquestes famílies. Posteriorment l'Ajuntament de Lleida va informar el Síndic que el pla esmentat havia hagut de ser replantejat amb un enfocament més itinerant.

El Síndic es troba pendent de ser informat sobre aquest nou projecte.

A/O 1580/01. *Intoxicació atribuïda a consum d'aliments en mal estat a la residència d'avis Els Arcs, de Figueres*

La darrera setmana del mes de març, els mitjans de comunicació es van fer ressò de la mort d'una resident i l'internament hospitalari d'unes 25 persones més, presumptament a conseqüència d'ingerir aliments en males condicions a la residència assistida Els Arcs, de Figueres.

Els mateixos mitjans feien referència a una investigació que sobre aquests fets havia iniciat el Departament de Sanitat i Seguretat Social. En el marc de l'actuació iniciada en relació amb aquest assumpte, el Síndic de Greuges va sol·licitar al Departament que l'informés sobre el resultat de l'enquesta i la valoració d'aquest assumpte.

Al moment de cloure la redacció d'aquest Informe, l'actuació esmentada es troba en tramitació.

A/O 3534/01. *Els responsables d'un local de lleure no permeten l'entrada a un grup de persones amb disminució psíquica*

El mes d'octubre de 2001, una associació d'atenció a persones discapacitades va posar en coneixement del Síndic de Greuges que, durant el mes d'agost de 2001, s'havia negat l'accés a un local de lleure a un grup de persones algunes de les quals eren disminuïdes psíquiques.

Iniciades les actuacions oportunes, no es va poder determinar la identitat de cap de les persones afectades i sol·licitar, conseqüentment, la intervenció administrativa en relació amb aquest assumpte. Per aquesta raó, el Síndic va haver de cloure aquesta actuació, tot informant-ne l'associació que li havia comunicat els fets.

A/O 3397/01. El Servei d'Atenció Urgent a la Vellesa de l'Ajuntament de Barcelona

En el marc de les actuacions que des d'aquesta Institució es duen a terme per conèixer de prop la realitat dels serveis assistencials adreçats a la gent gran i les seves eventuals necessitats o mancances, s'ha previst visitar, durant el primer trimestre de l'any 2002, el Servei d'Atenció Urgent a la Vellesa (SAUV) de l'Ajuntament de Barcelona.

SECCIÓ 9. JUSTÍCIA

SERVEIS PENITENCIARIS

A/O 3104/01. *Compliment de les penes*

Estudi sobre el compliment de les penes, en especial en relació amb l'acumulació i la redempció de condemnes

Restem a l'espera de rebre informació del Departament de Justícia.

A/O 3243/01. *Maltractaments a un pres del centre penitenciari de Brians per part de funcionaris de la presó*

Arran de la notícia publicada al diari «Metro» el dia 14 de setembre de 2001, segons la qual un intern havia denunciat quatre funcionaris del centre penitenciari de Brians per maltractaments –segons el diari, el 24 d'agost quatre funcionaris del mòdul 3 de la presó l'havien apallissat «al cos, cara, ronyons i costelles», vam obrir una actuació d'ofici per esbrinar la veracitat d'aquests fets i, si esqueia, actuar en conseqüència.

D'altra banda, vam rebre un escrit de queixa de l'advocat de l'intern suposadament apallissat.

Demanada informació al Departament de Justícia, la Direcció General de Serveis Penitenciaris i de Rehabilitació ens va indicar el següent:

D'acord amb les diligències informatives incoades per la Direcció General, havia quedat acreditat que al voltant de les 12 hores del dia 24 d'agost de 2001 els funcionaris de servei al mòdul residencial núm. 3 del centre penitenciari de Brians van observar com l'intern anava a l'economat a carregar la seva targeta de peculi de lliure disposició, i que era portador d'una altra targeta (per criteris de seguretat i ordre de l'establiment, de conformitat amb l'article 321 del Reial decret 190/1996, de 9 de febrer, pel qual s'aprova el Reglament penitenciari, cada intern és titular d'una única targeta intransferible), per la qual cosa el van requerir a mostrar les targetes i comprovar-ne la titularitat. Davant la negativa de l'intern, els funcionaris van haver d'anar a trobar-lo al pati del mòdul, on havia sortit corrent.

Un cop el van trobar, el van portar a l'oficina dels funcionaris per tal trobar les targetes que portava. Quan els dos funcionaris que intervenien en el cas, amb números d'identificació x i x, iniciaven l'escorcoll superficial, l'intern va engegar un violent cop de puny que va impactar en la regió mandibular esquerra i part lateral del funcionari x, la qual cosa va obligar els altres dos funcionaris a immobilitzar-lo, no sense dificultats atesa la violència desplegada per l'intern, emmanillar-lo i, autoritzats pel cap de serveis, aplicar-li una mesura d'aïllament provisional en el departament de règim tancat, de conformitat amb l'article 45 de la Llei orgànica 1/1979, de 26 de setembre, general penitenciària, i l'article 72 del Reglament penitenciari.

A conseqüència d'aquests fets l'intern i els funcionaris van patir diverses lesions. Tot i amb això, funcionaris i intern van sanar, sense seqüeles, després de la primera assistència facultativa en el mateix centre penitenciari.

La violència de l'intern va determinar la utilització legítima dels mitjans coercitius establerts pel Reglament

penitenciari per part dels dos funcionaris que intervenien en el cas. En resum, la situació antijurídica en què el reclamant es va col·locar, creant el risc que li va produir el dany sofert, determina que la lesió a la seva integritat personal no pugui qualificar-se d'antijurídica, atès que van ser proporcionats, oportuns i congruents els mitjans utilitzats pels funcionaris en relació amb les circumstàncies a què es van haver d'enfrontar, de conformitat amb el que disposa l'article 71 del Reglament penitenciari. En aquest cas no hi havia hagut cap circumstància que deslegitimés l'actuació dels funcionaris, en la gens fàcil tasca d'assegurar l'ordre i la convivència en els centres penitenciaris.

També se'ns va comunicar que el director del centre i els funcionaris perjudicats van denunciar aquests fets al Jutjat d'Instrucció núm. 3 de Martorell, i que la comissió disciplinària del centre penitenciari va imposar a l'intern dues sancions d'aïllament en cel·la com a responsable de dues infraccions disciplinàries molt greus, l'una tipificada a l'article 108 b del Reglament penitenciari, per haver agredit i amenaçat els funcionaris, i l'altra a l'article 108 d del mateix reglament, per resistència activa i greu a les ordres dels funcionaris en exercici legítim de les seves atribucions. El compliment simultani de les sancions fou autoritzat pel Jutjat de Vigilància núm. 2 de Catalunya, amb informe favorable del ministeri fiscal, mitjançant interlocutòria de 29 d'agost de 2001.

Amb aquesta informació, i atès que hi havia un procediment judicial per aclarir les possibles responsabilitats, com estableix l'article 16.2 de la Llei 14/1984, de 20 de març, que fixa el marc competencial de la nostra Institució, vam donar per finalitzades les nostres actuacions i arxivàrem l'actuació d'ofici.

A/O 3724/01. *Mort d'un pres al centre penitenciari de Figueres*

Arran de la notícia publicada en diferents diaris el dia 31 d'octubre de 2001, informant que un pres es va treure la vida el dia 29 d'octubre al centre penitenciari de Figueres, penjant-se amb els llençols del llit a la seva cel.la, obrírem la present actuació d'ofici i sol·licitàrem al Departament de Justícia –per esbrinar les circumstàncies del fet–, informació sobre aquest assumpte, sobre la condemna que complia el reclús i el grau de classificació, si rebia atenció psiquiàtrica o psicològica, si ocupava una cel·la individual, el temps transcorregut des de que s'havia produït el fet fins que es va trobar el cadàver i qualsevol altre detall complementari que ajudés a valorar les circumstàncies de la seva mort.

La Direcció General de Serveis Penitenciaris i de Rehabilitació informà d'haver iniciat un procediment d'informació reservada per determinar les circumstàncies d'aquests fets, entre les quals figuraven les qüestions que havíem plantejat; en el moment de correspondre al Síndic, el procediment estava en fase d'instrucció i, tan bon punt finalitzaria, se'ns en comunicarien les conclusions. En el moment de finalitzar la redacció del present Informe, des del Departament de Justícia se'ns indica que s'està elaborant la resolució de l'expedient. No obstant, se'ns va indicar que l'intern va causar alta el 28 de setembre de 2001 al centre penitenciari de Figueres, on complia una condemna de quatre anys de privació de llibertat per un delicte de robatori, l'extinció definitiva de la qual era prevista pel 26 de setembre de 2005, i es trobava pendent de classificació penitenciària.

El 5 de desembre de 2001, l'Adjunt i una assessora del Síndic van visitar el centre penitenciari. A la cel·la on es va produir el suïcidi es van entrevistar amb els comandaments i alguns funcionaris que van intervenir en el cas. També van demanar el seu parer al metge del centre.

La conclusió a la qual van arribar és que no hi havia indicis que fessin pensar que l'intern podia intentar suïcidar-se i, en conseqüència, que no va haver un funcionament anormal del servei.

A/O 4058/01. *Expedients penitenciaris sense necessitat de la intervenció del Síndic*

Actuacions d'ofici per actuacions d'àmbit penitenciari en les quals no ha estat necessària la nostra intervenció.

Normalment el Síndic s'assabenta per la premsa de les morts violentes -per suïcidi o agressió entre interns- de presos que compleixen condemna en centres penitenciaris de Catalunya.

Per aquest motiu, vam elaborar una proposta de protocol d'actuació en cas de mort violenta d'un intern en centres penitenciaris de Catalunya –de la qual vam donar trasllat a la Direcció General de Serveis Penitenciaris i de Rehabilitació– per tal que, ateses les nostres competències, immediatament que es produís un d'aquests fets se'ns n'informi al més aviat possible, per fax o per correu electrònic. En l'esmentat protocol es detallen els diferents aspectes dels quals demanem informació.

– Visites als centres penitenciaris de Catalunya en seguiment de les visites de l'any 2000 i de la resposta del Departament de Justícia als nostres suggeriments formulats arran d'aquelles visites:

A/O 3023/01. *Visita al centre penitenciari de Ponent*

A/O 3735/01. *Visita al centre penitenciari d'Homes de Barcelona*

A/O 3736/01. *Visita al centre penitenciari de Joves de Barcelona*

A/O 3762/01. *Visita al centre penitenciari de Girona*

A/O 3877/01. *Visita al centre penitenciari de Dones de Barcelona*

A/O 4096/01. *Visita al centre penitenciari de Figueres*

A/O 4119/01. *Visita al centre penitenciari de Tarragona*

A/O 4193/01. *Visita al centre penitenciari de Quatre Camins*

Per dificultats de calendari, resten pendents d'una visita general el centre penitenciari de Brians, que vàrem visitar durant l'any en el marc d'una actuació d'ofici arran del suïcidi d'una interna (vegeu queixa núm. 3753/00, secció Responsabilitat patrimonial) i la Unitat Hospitalària Penitenciària de Terrassa.

SECCIÓ 10. INFANTS

A/O 409/01 i 410/01. *Visites a l'Alberg i al Centre de Trànsit per a menors immigrants no acompanyats*

A/O 798/01. *L'atenció als infants i adolescents en els centres residencials d'acció educativa*

A/O 857/01. *Facilitar els acolliments*

A/O 858/01. *Centre residencial d'acció educativa Els Castanyers*

A/O 1778/01. *Ablació de clítoris*

A/O 4237/01 a 4242/01. *L'adaptació a l'entrada en vigor de la Llei orgànica 5/2000*

A/O 3375/01. *El dret de l'adolescent i la seva família a ser atesos pel pediatre*

A/O 3497/01. *Manca d'atenció a un noi magribí no acompanyat*

SECCIÓ 11. DONES

Hem visitat tots els centres d'acolliment de dones maltractades.

A/O 2628/01. *Centre d'acolliment de dones maltractades del Vallès Oriental*

A/O 2629/01. *Centre d'acolliment de dones maltractades del Barcelonès*

A/O 2630/01. *Centre d'acolliment de dones maltractades del Gironès*

A/O 2631/01. *Centre d'acolliment de dones maltractades del Segrià*

A/O 2632/01. *Centre d'acolliment de dones maltractades del Tarragonès*

A/O 3800/01. *Centres d'acolliment de dones maltractades*

A part d'elaborar un informe individualitzat de cada visita, n'hem elaborat un de general que resumeix i engloba els expedients anteriors, i, a part de la memòria de l'any 2000 corresponent a les cases d'acolliment de l'ICASS per a dones maltractades, recull la informació obtinguda a tots els centres d'acolliment visitats. Les conclusions s'han tramés al Departament de Benestar Social per conèixer el seu criteri en relació amb les consideracions formulades i a fi de fer-les arribar als diferents departaments i institucions implicades.

A hores d'ara restem pendents de la resposta del Departament a les nostres consideracions.

SECCIÓ 12. IMMIGRACIÓ

A/O 330/01. *Vaga de fam dels immigrants a Barcelona*

A/O 2403/01. *La comunitat gambiana a Banyoles*

Amb motiu dels desplaçaments que realitza a diferents punts de Catalunya i arran de la seva visita a Banyoles, el Síndic va tenir ocasió de tenir una entrevista amb el representant de la comunitat gambiana en aquesta vila. Durant l'entrevista, el representant de la comunitat va exposar diferents dificultats que pateixen els gambians en determinats àmbits afectats per la normativa d'estrangeria.

Les disfuncions més rellevants exposades motivaren l'obertura d'una actuació d'ofici, que vam exposar al Defensor del Poble, amb unes reflexions sobre aquest assumpte.

Les qüestions plantejades afecten la tramitació del visat de reagrupament familiar.

La sol·licitud de visat formulada per un dels cònjuges i el fill menor d'edat es resol normalment, de forma expressa a favor del progenitor, però no arriba a resoldre's expressament el visat del menor.

En altres ocasions, la sol·licitud de visat es formula estant la cònjuge en estat de dos o tres mesos. El visat no es resol dintre de termini i quan la resolució es notifica, l'infant ja ha nascut. Així doncs, succeeix que la mare té visat i, si no vol que li caduqui, ha d'abandonar el país i deixar el seu fill acabat de néixer en mans de familiars, a fi d'iniciar nous tràmits per obtenir el visat del menor.

Aquestes situacions reflecteixen les conseqüències a les quals pot portar l'incompliment del deure de l'Administració de resoldre expressament i dintre de termini les sol·licituds formulades pels interessats.

A més, al nostre entendre, es produeix una afectació a l'exercici del dret a la vida familiar, al manteniment de la família com a element natural i fonamental de la societat i als beneficis a què contribueix el reagrupament per aconseguir l'adequada integració dels estrangers a la societat d'acollida.

Amb tot això, el Síndic exposà al Defensor del Poble que caldria recordar a l'Administració que les mesures en matèria de reagrupament familiar han d'adoptar-se de conformitat amb l'obligació de protecció a la família i de respecte a la vida familiar, recollides i reconegudes en diversos instruments de dret internacional i, en particular, en el Conveni sobre els drets de l'infant, de 20 de novembre de 1989. Aquest conveni estipula que els estats han de vetllar per tal que el nen no estigui separat dels seus pares i, per això, qualsevol sol·licitud per deixar un país o entrar-hi per reagrupament familiar ha de considerar-se amb esperit positiu, humanitat i diligència, i cal vetllar pel superior interès del menor.

El Defensor del Poble informà el Síndic que havia iniciat les actuacions oportunes davant dels organismes administratius competents.

En el moment de cloure aquest Informe, estem a l'espera de conèixer el resultat d'aquestes actuacions.

A/O 2991/01. *El desallotjament dels estrangers subsaharians*

LLIBRE PRIMER

TERCERA PART

ÍNDEX

ANNEX 1: DADES GENERALS DE LES ACTUACIONS DEL SÍNDIC DE GREUGES
– Actuacions del Síndic de Greuges
– Característiques dels reclamants en relació amb els expedients de queixa

ANNEX 2: SERVEI D'INFORMACIÓ AL CIUTADÀ (SIC)
– Actuacions del SIC
– Característiques dels usuaris del SIC
– Actuacions del SIC per matèries
– Actuacions del SIC per comarques

ANNEX 3: CLASSIFICACIÓ TERRITORIAL DE LES QUEIXES

ANNEX 4: CLASSIFICACIÓ DE LES ACTUACIONS PER LA TEMÀTICA QUE PLANTEGEN
– Classificació dels expedients de queixa
– Classificació de les actuacions d'ofici
– Detall de la classificació dels expedients per la temàtica que plantegen

ANNEX 5: CLASSIFICACIÓ DELS EXPEDIENTS PER ADMINISTRACIONS AFECTADES
– Classificació de les queixes i actuacions d'ofici
– Desglossament administració autonòmica
– Desglossament administració local
– Relació d'ajuntaments davant els quals s'ha interposat queixa o iniciat expedient d'ofici

ANNEX 6: DADES DE TRAMITACIÓ DELS EXPEDIENTS
– Escrits registrats d'Entrada/Sortida
– Estat de tramitació d'exercicis anteriors
– Estat dels expedients registrats durant l'any 2001
– Distribució d'expedients que resten en tramitació a 31.12.2001
– Tramitació d'expedients durant el 2001
– Distribució queixes concloses durant el 2001
– Distribució queixes inadmeses durant el 2001
– Distribució queixes admeses durant el 2001
– Grau d'acceptació de les consideracions
– Classificació per àrees de les consideracions acceptades/no acceptades per les administracions
– Nombre de consideracions del Síndic per àrees i temàtica plantejada

ANNEX 7: RELACIÓ DE RESOLUCIONS AMB UN RESUM DEL SEU CONTINGUT I LA INDICACIÓ DE LA POSICIÓ PRESA PER L'ADMINISTRACIÓ

ANNEX 8: RELACIÓ D'ADMINISTRACIONS QUE NO HAN COL·LABORAT AMB EL SÍNDIC DE GREUGES
– Manca de resposta a les peticions d'informació
– Resposta insuficient que no ha estat completada
– Substanciació amb excessiu retard de les peticions d'informació del Síndic o de les respostes a les seves consideracions

ANNEX 9: ACTIVITATS
1. Relacions amb el Parlament
2. Visites i reunions de treball
3. Visites i inspeccions a centres i dependències administratives
3.1. Centres penitenciaris
3.2. Centres de menors i d'ensenyament
3.3. Centres d'acollida de dones maltractades
3.4. Dependències policials i de custòdia de detinguts
4. Conferències, taules rodones, cursos i seminaris
5. Actes de representació
6. Visites protocol·làries
7. Mitjans de comunicació
8. Visites docents

ANNEX 10: COMPOSICIÓ DE LA INSTITUCIÓ
1. Personal
2. Formació del personal
3. Col·laboracions
4. Convenis

ANNEX 11: COL·LABORACIÓ AMB ALTRES OMBUDSMAN
1. Relacions institucionals dins l'àmbit estatal
2. Relacions institucionals dins l'àmbit català
3. Relacions institucionals dins l'àmbit internacional

ANNEX 12: L'INSTITUT EUROPEU DE L'OMBUDSMAN

ANNEX 13: FEDERACIÓ IBEROAMERICANA DE L'OMBUMDSMAN

ANNEX 14: PROGRAMA DE COOPERACIÓ INSTITUCIONAL AMB ELS BALCANS
1. Presentació
2. Ampliació a la regió dels Balcans
3. Coordinació del Programa des del nostre país i des de la regió balcànica
3.1. Coordinació des de Barcelona i Madrid
3.2. Viatges d'identificació i seguiment a la regió dels Balcans
Contrapart local: Centre de Drets Humans de la Universitat de Sarajevo
4. Assistència tècnica permanent a les institucions locals
5. Col·laboració amb les organitzacions internacionals
6. Edició en llibre de les ponències de la taula rodona sobre la defensa davant el Tribunal de La Haia

7. Activitats organitzades en el nostre país

7.1. Stage dels assessors de l'Ombudsman de la Republika Srpska

7.2. Stage dels assessors de l'Ombudsperson de Kosovo

7.3. Stage de la Junta de Coordinació per a la formació de jutges i fiscals a la Federació de Bòsnia-Hercegovina i a la Republika Srpska

7.4. Stage dels representants dels Col·legis d'Advocats de Sèrbia i Montenegro

8. Activitats als Balcans

8.1. Participació en el Seminari sobre el model d'institució d'Ombudsman per a la República Federal de Iugoslavia

8.2. Taula rodona sobre «Tràfic humà transfronterer: els drets dels migrants a la nova frontera europea»

8.3. Taula rodona sobre «El paper de la Fiscalia en la lluita contra la corrupció contra la droga»

9. Divulgació del programa

ANNEX 15: EL PROCÉS DE DESCENTRALITZACIÓ DE L'OFICINA DEL SÍNDIC DE GREUGES: ELS DESPLAÇAMENTS FORA DE LA SEU

ANNEX 16: ELS INFORMES AL PARLAMENT EMESOS PEL SÍNDIC DE GREUGES

ANNEX 1

DADES GENERALS DE LES ACTUACIONS DEL SÍNDIC DE GREUGES

ACTUACIONS DEL SÍNDIC DE GREUGES

Expedients de queixa	4.227
Actuacions a iniciativa del Síndic	62
Total	4.289

Expedients de queixa segons la forma de presentació

Queixes presentades directament pel ciutadà	2.153
Queixes presentades a través del SIC	2.074
Total	4.227

CARACTERÍSTIQUES DELS RECLAMANTS EN RELACIÓ AMB ELS EXPEDIENTS DE QUEIXA

Total: 2.153 Llengua emprada

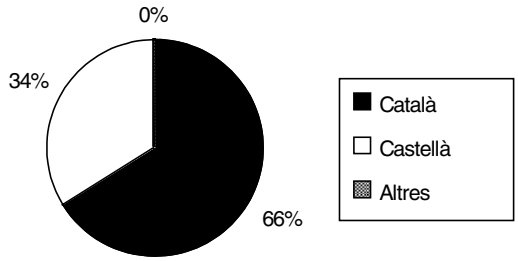

CARACTERÍSTIQUES DELS RECLAMANTS EN RELACIÓ AMB LES QUEIXES PRESENTADES DIRECTAMENT PEL CIUTADÀ

Total: 4.227 Tipus reclamant

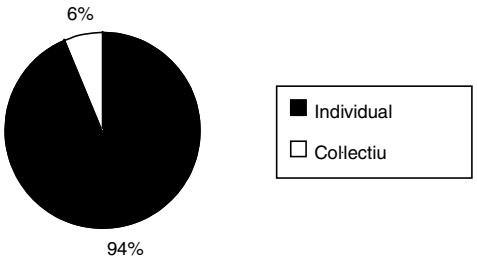

CARACTERÍSTIQUES DELS RECLAMANTS EN RELACIÓ AMB LES QUEIXES PRESENTADES DIRECTAMENT PEL CIUTADÀ

Total 3.967 Sexe

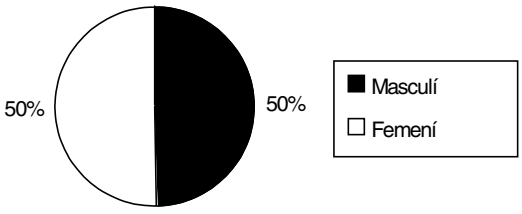

(*) La diferència fins a 4.227 queixes correspon a les queixes presentades per col·lectius

ANNEX 2

SERVEI D'INFORMACIÓ AL CIUTADÀ

ACTUACIONS DEL SERVEI D'INFORMACIÓ AL CIUTADÀ

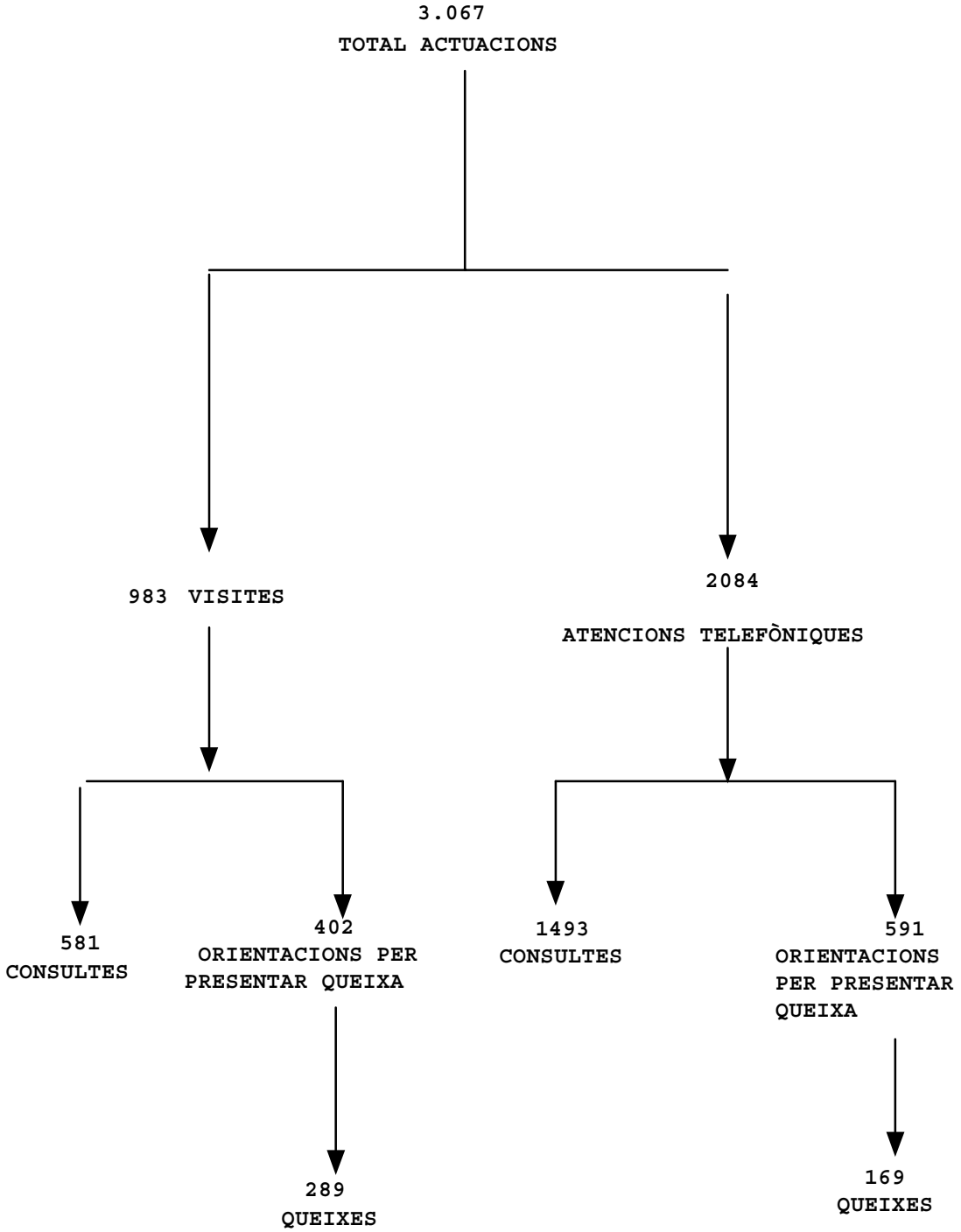

CARACTERÍSTIQUES DELS USUARIS DEL SERVEI D'INFORMACIÓ AL CIUTADÀ PER RAÓ DEL SEXE

EN VISITA PERSONAL Total: 966 (*)

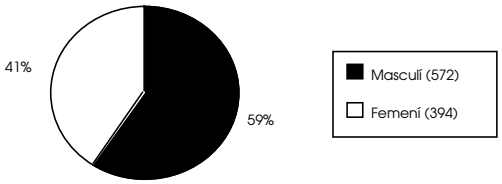

EN ATENCIÓ TELEFÒNICA Total: 2.049 (*)

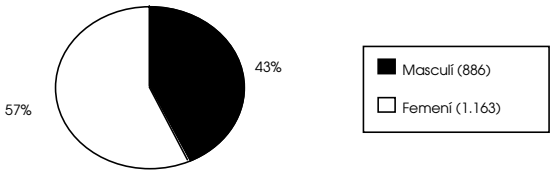

(*) La diferència fins a 983 en el cas de visites personals i fins a 2.084 en el cas d'atencions telefòniques correspon a les consultes realitzades per col·lectius

CARACTERÍSTIQUES DELS USUARIS DEL SERVEI D'INFORMACIÓ AL CIUTADÀ, PER RAÓ DEL TERRITORI

EN VISITA PERSONAL Total: 983

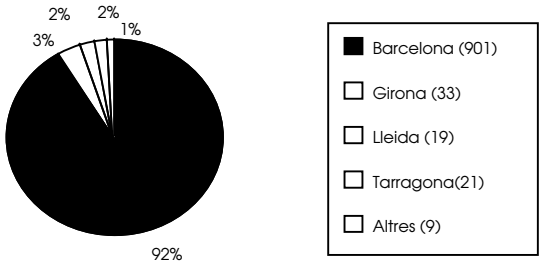

EN ATENCIÓ TELEFÒNICA Total: 2.084

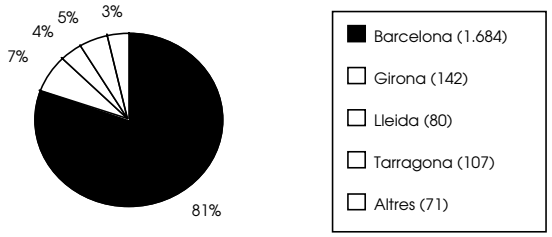

(*) Incorporem el concepte d'altres, que fa referència tant a persones procedents de fora de Catalunya com a aquelles persones que no han volgut donar-nos aquesta dada que d'altra banda només es demana a efectes purament estadístics

ACTUACIONS DEL SERVEI D'INFORMACIÓ

AL CIUTADÀ PER MATÈRIES Total: 3.067

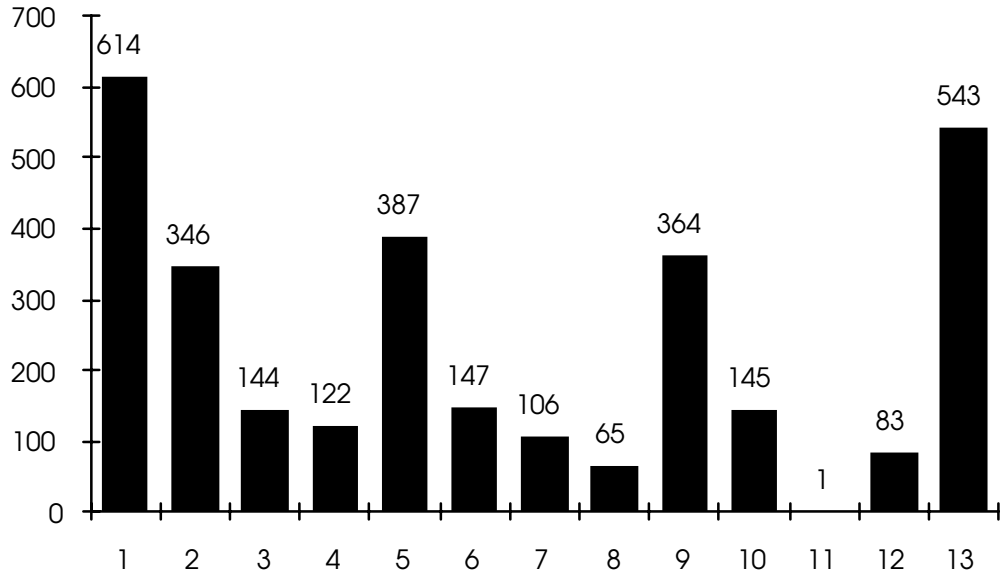

1. Administració general (20%)
2. Ordenació del territori (11%)
3. Tributària (4%)
4. Sanitat (4%)
5. Consum (13%)
6. Treball i Pensions (5%)
7. Serveis Socials (3%)
8. Ensenyament Universitari i Cultura (2%)
9. Justícia (12%)
10. Infants (5%)
11. Dones (0%)
12. Immigració (3%)
13. Queixes privades i/o inconcretes (18%)

DETALL DE LES ACTUACIONS DEL SÍNDIC PER COMARQUES

	Visites Personals	Atencions Telefòniques
BARCELONA		
Alt Penedès	7	29
Anoia	15	41
Bages	20	46
Baix Llobregat	71	192
Barcelonès	646	854
Berguedà	1	12
Garraf	8	54
Maresme	30	115
Osona	25	34
Vallès Occidental	53	205
Vallès Oriental	25	102
Total comarques Barcelona	901	1.684
GIRONA		
Alt Empordà	1	24
Baix Empordà	0	34
Cerdanya	0	4
Garrotxa	3	12
Gironès	5	27
Pla de l'Estany	9	7
Ripollès	11	5
Selva	4	29
Total comarques Girona	33	142
LLEIDA		
Alta Ribagorça	0	1
Alt Urgell	0	11
Cerdanya	0	1
Garrigues	1	6
Noguera	3	3
Pallars Jussà	9	6
Pallars Sobirà	2	0
Pla d'Urgell	2	3
Segarra	0	4
Segrià	0	34
Solsonès	1	0
Urgell	1	9
Val d'Aran	0	2
Total comarques Lleida	19	80

TARRAGONA		
Alt Camp	2	2
Baix Camp	3	26
Baix Ebre	3	13
Baix Penedès	5	11
Conca de Barberà	2	7
Montsià	0	6
Priorat	0	2
Ribera d'Ebre	0	4
Tarragonès	6	34
Terra Alta	0	2
Total comarques Tarragona	21	107
ALTRES		
Almeria	0	2
Balears	0	2
Biscaia	0	1
Castelló	0	2
Ceuta	0	1
Còrdova	0	1
Granada	0	2
Guipúscoa	0	1
Madrid	0	2
Múrcia	1	0
Saragossa	0	1
Sevilla	1	0
València	0	2
Extranger	1	3
No volen identificar-se	6	51
Total Altres	9	71
TOTAL ACTUACIONS	983	2.084

ANNEX 3

CLASSIFICACIÓ TERRITORIAL DE LES QUEIXES

DOMICILI DEL RECLAMANTS

Total expedients: 4.227

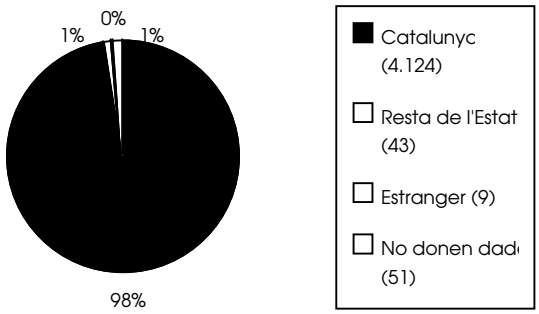

CATALUNYA

Total: 4.124

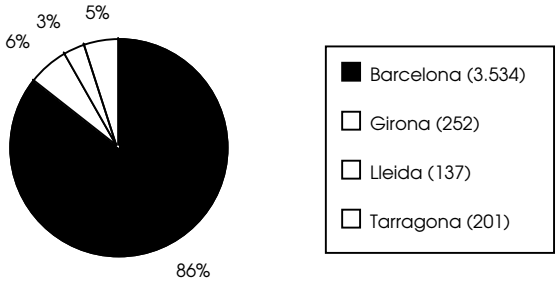

COMPARACIÓ	% POBLACIÓ	% QUEIXES		
Població	Nombre habitants (1)	% Població Queixes	Nombre Queixes	Percentatge Queixes s/4.124
Catalunya	6.361.365	100%	4.124	100%
Barcelona	4.804.606	75%	3.534	86%
Girona	579.650	9%	252	6%
Lleida	365.023	6%	137	3%
Tarragona	612.086	10%	201	5%

1) Estadística de població 2001. Informació més actualitzada disponible per l'Institut d'Estadística de Catalunya

PERCENTATGE SOBRE QUEIXES

CATALUNYA

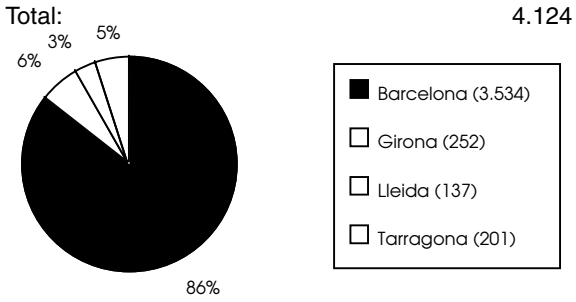

DISTRIBUCIÓ GEOGRÀFICA DE LES QUEIXES

Divisió comarcal definida per la Llei 6/1987, de 4 d'abril, sobre l'Organització Comarcal de Catalunya, modificada per la Llei 5/1988, de 28 de març i la Llei 3/1990, de 8 de gener.

Les xifres en el mapa indiquen les queixes rebudes l'any 2001 procedents de Catalunya 4.124 sense incloure les de la resta de l'Estat espanyol 43, les de l'estranger 9 i no donen dades 51.

DISTRIBUCIÓ GEOGRÀFICA DE LES QUEIXES COMPARADES AMB L'ÍNDEX DE POBLACIÓ

Estadística de població 2001. Informació més actualitzada disponible per l'Institut d'Estadística de Catalunya

1 Queixa per:

< 2.000 habitants:

Alt Urgell, Alta Ribagorça, Anoia, Barcelonès, Berguedà, Garraf, Garrigues, Maresme, Osona, Pallars Jussà, Pla de l'Estany, Ripollès, Segarra, Val d'Aran, Vallès Oriental.

de 2.000 a 3.000 habitants:

Alt Penedès, Bages, Baix Camp, Baix Empordà, Baix Llobregat, Baix Penedès, Conca de Barberà, Garrotxa, Gironès, Selva, Solsonès, Urgell, Vallès Occidental.

de 3.000 a 4.000 habitants:

Alt Empordà, Baix Ebre, Pallars Sobirà, Priorat, Ribera d'Ebre, Segrià, Tarragonès.

> 4.000 habitants:

Alt Camp, Cerdanya, Montsià, Noguera, Pla d'Urgell, Terra Alta

0 queixes:

Als efectes de les dades relacionades, cal tenir en compte que en elles s'inclouen les queixes presentades per reclusos en centres penitenciaris, en el nombre i la distribució comarcal següent:

Alt Empordà	1
Barcelonès	5
Baix Camp	1
Baix Llobregat	2
Gironès	2
Segrià	10
Vallès Occidental	2
Vallès Oriental	8
Total	31

NOMBRE DE QUEIXES PER MUNICIPI, AGRUPATS PER COMARQUES

Comarca - Població	Nombre de Queixes
BARCELONA	
Alt Penedès	38
Avinyonet del Penedès	3
Castellet i la Gornal	1
Font-rubi	1
Gelida	2
el Pla del Penedès	1
Puigdàlber	1
Sant Cugat Sesgarrigues	1
Sant Martí Sarroca	1
Sant Quintí de Mediona	3
Sant Sadurní d'Anoia	3
Santa Margarida i els Monjos	1
Subirats	1
Torrelles de Foix	5
Vilafranca del Penedès	13
Vilobí del Penedès	1
Anoia	61
el Bruc	1
Cabrera d'Igualada	2
Capellades	3
Castellolí	1
Els Hostalets de Pierola	1
Igualada	19
Jorba	1
la Llacuna	1
Masquefa	6
Òdena	2
Orpí	2
Piera	16
els Prats de Rei	1
Sant Martí Sesgueioles	1
Santa Margarida de Montbui	2
la Torre de Claramunt	1
Vilanova del Camí	1
Bages	69
Artés	1
Calders	4
Castellbell i el Vilar	3
Castellfollit del boix	3
Castellnou de Bages	1
Fonollosa	1
Manresa	28
Marganell	1
Moià	3
Monistrol de Montserrat	3
Navàs	2
Pont de Vilomara i Rocafort	4
Rajadell	1
Sallent	3
Sant Feliu Sasserra	1
Sant Fruitós de Bages	1
Sant Joan de Vilatorrada	2
Sant Salvador de Guardiola	2
Sant Vicenç de Castellet	4
Súria	1
Baix Llobregat	331
Abrera	7
Castelldefels	20
Collbató	2
Corbera de Llobregat	7
Cornellà de Llobregat	24
Esparreguera	15
Esplugues de Llobregat	27
Gavà	14
Martorell	11
Molins de Rei	16
Olesa de Montserrat	11
la Palma de Cervelló	5
Pallejà	6
el Papiol	2
el Prat de Llobregat	21
Sant Andreu de la Barca	5

Sant Boi de Llobregat	23
Sant Climent de Llobregat	6
Sant Esteve Sesrovires	16
Sant Feliu de Llobregat	21
Sant Joan Despí	21
Sant Just Desvern	4
Sant Vicenç dels Horts	15
Santa Coloma de Cervelló	4
Torrelles de Llobregat	4
Vallirana	5
Viladecans	19
Barcelonès	2185
Badalona	85
Barcelona	1956
l'Hospitalet de Llobregat	104
Sant Adrià de Besòs	10
Santa Coloma de Gramenet	30
Berguedà	23
Avià	1
Bagà	1
Berga	8
Casserres	1
Cercs	3
Gironella	3
la Pobla de Lillet	1
Puig-reig	4
Santa Maria de Merlès	1
Garraf	85
Canyelles	2
Cubelles	10
Olivella	7
Sant Pere de Ribes	13
Sitges	14
Vilanova i la Geltrú	39
Maresme	200
Alella	6
Arenys de Mar	14
Arenys de Munt	6
Argentona	2
Cabrera de Mar	3
Cabrils	5
Caldes d'Estrac	2
Calella	14
Canet de Mar	5
Dosrius	2
Malgrat de Mar	4
el Masnou	8
Mataró	48
Montgat	8
Palafolls	3
Pineda de Mar	14
Premià de Dalt	3
Premià de Mar	16
Sant Andreu de Llavaneres	5
Sant Cebrià de Vallalta	1
Sant Iscle de Vallalta	1
Sant Pol de Mar	2
Sant Vicenç de Montalt	3
Santa Susanna	1
Teià	8
Tiana	5
Tordera	4
Vilassar de Dalt	1
Vilassar de Mar	6
Osona	65
Calldetenes	1
Centelles	2
Folgueroles	1
Manlleu	6
Montesquiu	1
Muntanyola	2
Roda de Ter	1
Sant Hipòlit de Voltregà	3
Sant Julià de Vilatorta	1
Sant Pere de Torelló	5
Sant Vicenç de Torelló	1
Santa Eulàlia de Riuprimer	3
Santa Maria de Corcó	3
Seva	1
Taradell	1
Tona	1
Torelló	8
Vic	23
Viladrau	1
Vallès Occidental	315
Badia del Vallès	2
Barberà del Vallès	14
Bellaterra	2
Castellar del Vallès	17
Castellbisbal	7
Cerdanyola del Vallès	21
Matadepera	4
Montcada i Reixac	13
Palau-Solità i Plegamans	7
Polinyà	2
Rellinars	1
Ripollet	12
Rubí	22
Sabadell	74
Sant Cugat del Vallès	34
Sant Llorenç Savall	1
Sant Quirze del Vallès	9
Santa Perpètua de Mogoda	10
Terrassa	57
Vacarisses	1
Valldoreix	2
Viladecavalls	3
Vallès Oriental	162
Aiguafreda	1
l'Ametlla del Vallès	5
Bigues i Riells	2
Caldes de Montbui	6
Canovelles	4
Cànoves i Samalús	4
Cardedeu	5
Castellcir	1
les Franques del Vallès	2
la Garriga	7
Granera	1
Granollers	31
La Llagosta	5
Lliçà d'Amunt	3
Lliçà de Vall	8

Llinars del Vallès	1
Martorelles	1
Mollet del Vallès	24
Montmeló	5
Montornès del Vallès	2
Parets del Vallès	7
la Roca del Vallès	5
Sant Antoni de Vilamajor	3
Sant Celoni	6
Sant Feliu de Codines	4
Sant Fost de Campsentelles	1
Sant Pere de Vilamajor	1
Sant Quirze de Safaja	1
Santa Eulàlia de Ronçana	1
Santa Maria de Martorelles	2
Santa Maria de Palautordera	4
Vallgorguina	1
Vallromanes	3
Vilalba Sasserra	4
Vilanova del Vallès	1
Total Comarques de Barcelona	3.534

GIRONA

Alt Empordà	33
l'Armentera	1
Borrassà	1
Castelló d'Empúries	3
l'Escala	4
Figueres	12
Garriguella	1
la Jonquera	1
Pont de Molins	1
Portbou	1
Roses	6
Sant Llorenç de la Muga	1
Vilajuïga	1
Vilamacolum	1
Baix Empordà	46
Begur	2
la Bisbal d'Empordà	4
Calonge	8
Castell-Platja d'Aro	2
Forallac	1
Mont-ras	1
Palafrugell	8
Palamós	5
Rupià	1
Sant Feliu de Guíxols	5
Santa Cristina d'Aro	2
la Tallada d'Empordà	1
Torroella de Montgrí	5
Vall-llobrega	1
Cerdanya	3
All	1
Puigcerdà	2
Garrotxa	19
Besalú	1
Maià de Montcal	1
Olot	12
Sant Joan les Fonts	1
la Vall d'en Bas	4
Gironès	67
Bordils	2
Campllong	1
Cassà de la Selva	3
Celrà	2
Cervià de Ter	1
Fornells de la Selva	1
Girona	46
Quart	1
Salt	4
Sant Gregori	1
Sant Julià de Ramis	2
Sarrià de Ter	3
Pla de l'Estany	19
Banyoles	13
Camós	2
Cornellà del Terri	1
Crespià	1
Esponellà	1
Porqueres	1
Ripollès	21
Campdevànol	1
Camprodon	1
Ripoll	15
Queralbs	1
Sant Joan de les Abadesses	2
Vilallonga de Ter	1
Selva	44
Anglès	3
Blanes	9
Breda	4
Caldes de Malavella	2
la Cellera del Ter	1
Hostalric	1
Lloret de Mar	9
Maçanet de la Selva	1
Massanes	1
Sant Julià del Llor i Bonmatí	1
Santa Coloma de Farners	5
Sils	1
Tossa de Mar	1
Vidreres	4
Vilobí d'Onyar	1
Total Comarques de Girona	252

LLEIDA

Alta Ribagorça	3
el Pont de Suert	2
Vilaller	1
Alt Urgell	11
la Seu d'Urgell	8
les Valls de Valira	3
Garrigues	11
les Borges Blanques	6

Cervià de les Garrigues	1
la Floresta	1
Juneda	1
Vinaixa	2
Noguera	8
Balaguer	4
Bellcaire d'Urgell	1
Camarassa	1
Térmens	1
Vallfogona de Balaguer	1
Pallars Jussà	12
la Pobla de Segur	9
Talarn	1
Tremp	2
Pallars Sobirà	2
la Guingueta d'Aneu	2
Pla d'Urgell	5
Fondarella	1
Mollerussa	3
el Poal	1
Segarra	11
Cervera	3
Granyena de Segarra	1
Guissona	3
Massoteres	1
Ribera d'Ondara	1
Sant Guim de Freixenet	1
Sant Ramon	1
Segrià	53
Aitona	1
Alcarràs	1
Alfarràs	2
Alguaire	1
Almacelles	3
Almatret	1
Almenar	2
Alpicat	1
Artesa de Lleida	1
Lleida	37
Rosselló	1
Torrefarrera	2
Solsonès	4
Llobera	1
Sant Llorenç de Morunys	1
Solsona	2
Urgell	13
Agramunt	2
Preixana	1
el Talladell	1
Tàrrega	6
Tornabous	1
Vilagrassa	2
Val d'Aran	4
Vielha e Mijaran	4
Total Comarques de Lleida	137

TARRAGONA	
Alt Camp	8
Alcover	1
Figuerola del Camp	1
Nulles	1
Puigpelat	1
Querol	1
Valls	3
Baix Camp	58
Alforja	1
Cambrils	16
Castellvell del Camp	1
Montbrió del Camp	1
Mont-roig del Camp	2
Reus	32
la Selva del Camp	3
Vandellòs	2
Baix Ebre	18
l'Aldea	1
l'Ametlla de Mar	5
Benifallet	1
Deltebre	4
Jesús	1
Roquetes	1
Tivenys	1
Tortosa	4
Baix Penedès	27
Albinyana	1
Bellvei	3
Calafell	8
Cunit	4
Llorenç del Penedès	1
Masllorenç	1
Santa Oliva	1
el Vendrell	8
Conca de Barberà	9
Barberà de la Conca	2
Blancafort	1
l'Espluga de Francolí	1
Llorac	1
Montblanc	2
Sarral	1
Savallà del Comtat	1
Montsià	12
Alcanar	3
Godall	2
Sant Carles de la Ràpita	2
Santa Bàrbara	2
la Sénia	2
Ulldecona	1
Priorat	3
Capçanes	1
Falset	1
Marçà	1
Ribera d'Ebre	6
Ascó	1
Flix	2
Móra d'Ebre	1

Riba-roja d'Ebre	1
Tivissa	1
Tarragonès	57
Altafulla	2
el Catllar	1
el Morell	1
Roda de Berà	1
Salou	4
Tarragona	39
Torredembarra	4
Vila-seca	5
Terra Alta	3
Gandesa	1
la Pobla de Massaluca	2
Total Comarques de Tarragona	201
Total Catalunya	4.124

NOMBRE DE QUEIXES PROCEDENTS DE LA RESTA DE L'ESTAT (PER PROVÍNCIES) I DE L'ESTRANGER (PER PAÏSSOS)

Procedents de la resta de l'Estat	
Almeria	3
Astúries	1
Balears	6
Biscaia	2
Càceres	2
Castelló	1
Ceuta	1
Granada	3
Guipúscoa	1
Madrid	7
Múrcia	1
les Palmes	1
Pontevedra	2
la Rioja	1
Salamanca	1
Saragossa	4
Sevilla	1
València	5
Total	43

Procedents de l'Estranger	
Classificació per països	
Alemanya	1
Argentina	2
Àustria	1
França	3
Mèxic	1
Veneçuela	1
Total	9
No donen dades	51
Total	51

ANNEX 4

CLASSIFICACIÓ DE LES ACTUACIONS PER LA TEMÀTICA QUE PLANTEGEN

A. CLASSIFICACIÓ DELS EXPEDIENTS DE QUEIXA

Total: 4.227

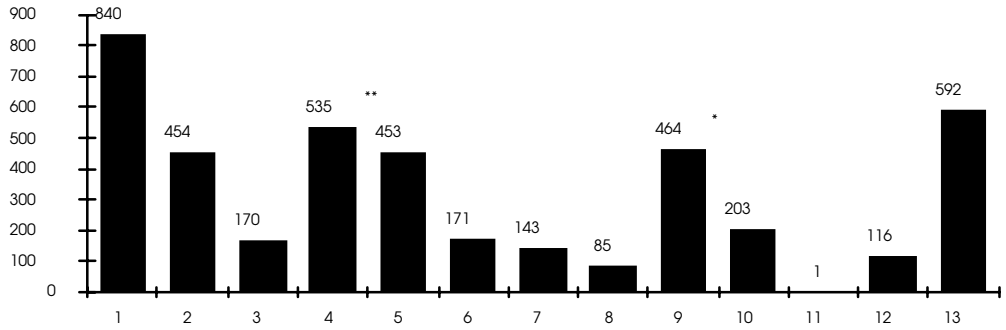

1. Administració general (20%)
2. Ordenació del territori (11%)
3. Tributària (4%)
4. Sanitat (12%)
5. Consum (11%)
6. Treball i Pensions (4%)
7. Serveis socials (3%)
8. Ensenyament Universitari i Cultura (2%)
9. Justícia (11%)
10. Infants (5%)
11. Dones (0%)
12. Immigració (3%)
13. Queixes privades i/o inconcretes (14%)

(*) 108 Queixes d'igual contingut corresponents al personal interí d'Administració de justícia
(**) 375 Queixes d'igual contingut corresponents al trasllat del CAP Rosselló

B. CLASSIFICACIÓ DE LES ACTUACIONS D'OFICI

Total: 62

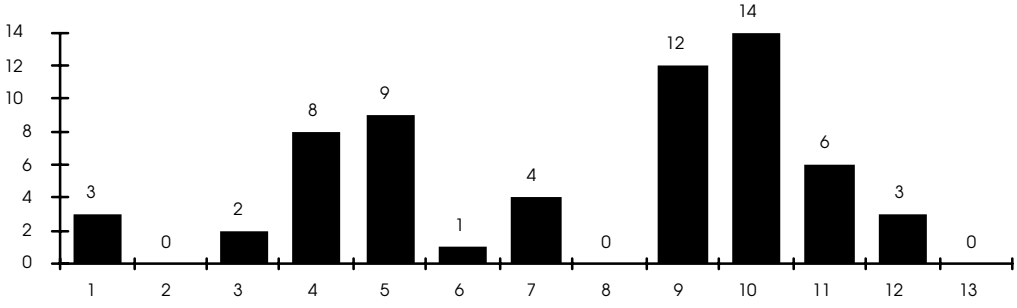

1. Administració general (5%)
2. Ordenació del territori (0%)
3. Tributària (3%)
4. Sanitat (13%)
5. Consum (14%)
6. Treball i Pensions(2%)
7. Serveis socials (6%)
8. Ensenyament Universitari i Cultura (0%)
9. Justícia (19%)
10. Infants (23%)
11. Dones (10%)
12. Immigració (5%)
13. Queixes privades i/o inconcretes (0%)

DETALL DE LA CLASSIFICACIÓ DELS EXPEDIENTS PER LA TEMÀTICA QUE PLANTEGEN

	Q	A/O	Total
1. Administració general			
– Funció Pública [1]	269	-	269
– Contractació administrativa	31	-	31
– Coacció administrativa	137	-	137
– Expropiació forçosa	22	-	22
– Responsabilitat patrimonial de l'Administració	42	-	42
– Qüestions electorals	1	-	1
– El procediment com a garantia de l'administrat	275	1	276
Subtotal Proced Administratiu. Funció Pública	777	1	778
– Serv.militar i prest .substitutòria	8	-	8
– Forces de seguretat	55	2	57
Total:	840	3	843
2. Ordenació del Territori			
– Habitatge	89	-	89
– Urbanisme	146	-	146
– Medi ambient i qual. de vida	219	-	219
Total:	454	-	454
3. Tributària			
– Tributs	42	2	44
– Preus Públics	1	-	1
– Gestió Tributària	127	-	127
Total:	170	2	172
4. Sanitat			
– Salut Pública	40	4	44
– Deficiències sanitàries [2]	495	4	499
Total:	535	8	543
5. Consum			
– Consum	453	9	462
Total:	453	9	462
6. Treball i pensions			
– Pensions esp. republicans	24	-	24
– Seguretat Social	98	-	98
– Treball	49	1	50
Total:	171	1	172
7. Serveis Socials			
– Deficients físics	26	1	27
– Deficients psíquics	25	-	25
– Gent Gran	44	2	46
– Altres serveis socials	48	1	49
Total:	143	4	147
8. Ensenyament Universitari i cultura			
– Alumnes universitat	25	-	25
– Centres docents universitat	-	-	-
– Gestió acadèmica universitat	18	-	18
Subtotal Ensenyament Univ.	43	-	43
– Normalització lingüística	34	-	34
– Altres temes culturals	8	-	8
Subtotal Cultura	42	-	42
Total:	85	-	85
9. Justícia			
– Administració de Justícia	417	-	417
– Institucions penitenciàries	46	12	58
– Menors	1	-	1
Total:	464	12	476
10. Infants			
– Alumnes ensenyament	88	-	88
– Pares alumnes	3	-	3
– Centres docents ensenyament	14	-	14
– Gestió acadèmica ensenyament	3	-	3
– Altres aspectes educatius	7	-	7
Subtotal Ensenyament	115	-	115
– Protecció	88	14	102
Subtotal Protecció	88	14	102
Total:	203	14	217

11. Dones			
– Dones	1	6	7
Total:	1	6	7
12. Immigració			
– Immigració	116	3	119
Total:	116	3	119
13. Queixes privades i/o inconcretes			
– Privades	580	-	580
– Inconcretes	12	-	12
Total:	592	-	592
TOTAL EXPEDIENTS	4.227	62	4.289

(1) 108 queixes d'igual contingut corresponents al personal interí d'Administració de justícia

(2) 375 queixes d'igual contingut corresponents al trasllat del CAP Rosselló

ANNEX 5

CLASSIFICACIÓ DELS EXPEDIENTS PER ADMINISTRACIONS AFECTADES

CLASSIFICACIÓ DE LES QUEIXES I ACTUACIONS D'OFICI

Total: 4.289

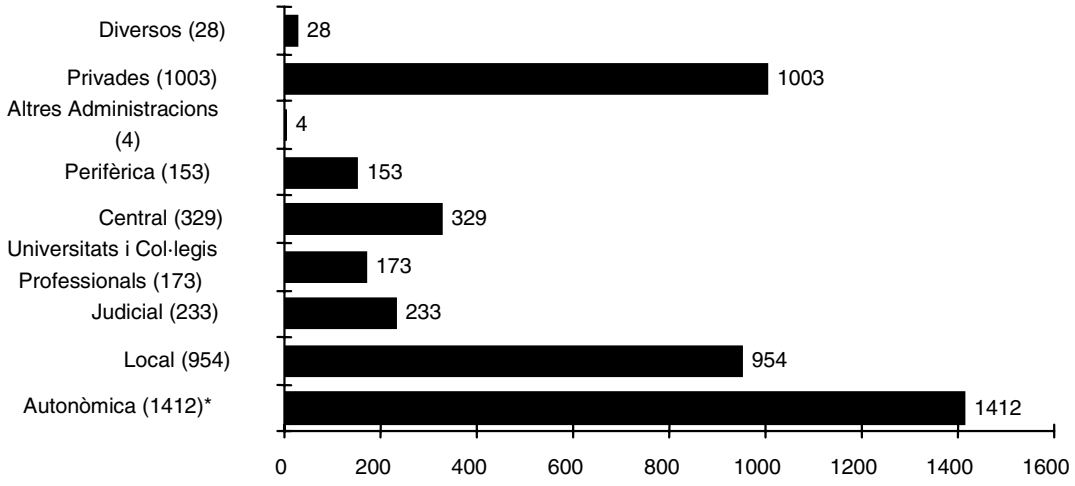

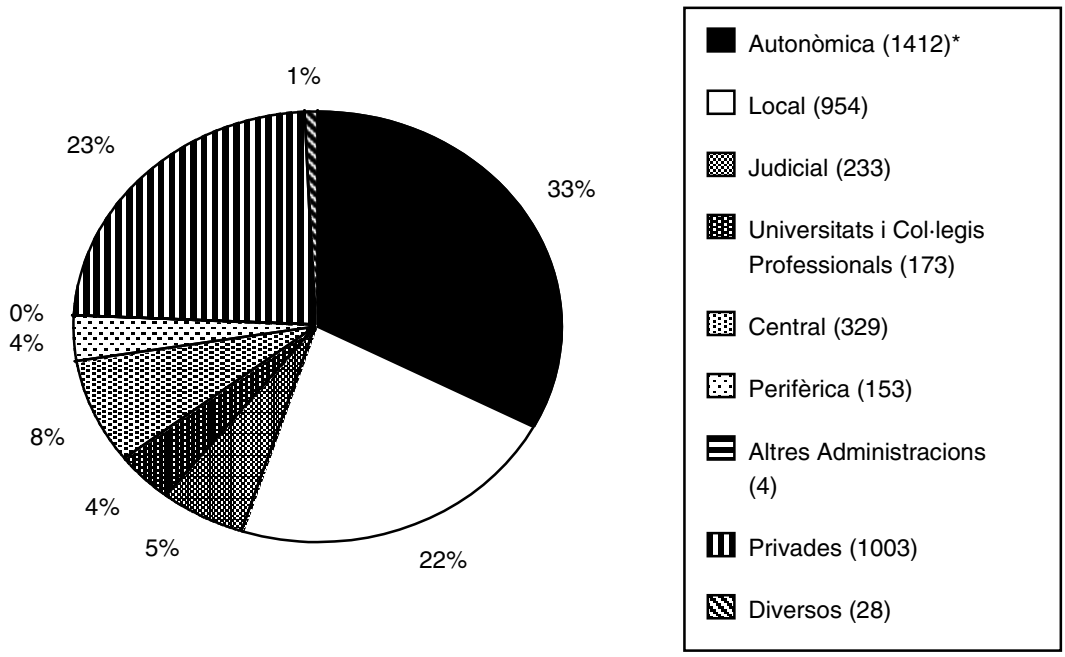

(*) 108 queixes d'igual contingut corresponents al personal interí d'administració de Justícia i 375 del trasllat del CAP Rosselló

DESGLOSSAMENT ADMINISTRACIÓ AUTONÓMICA

Total: 1.412

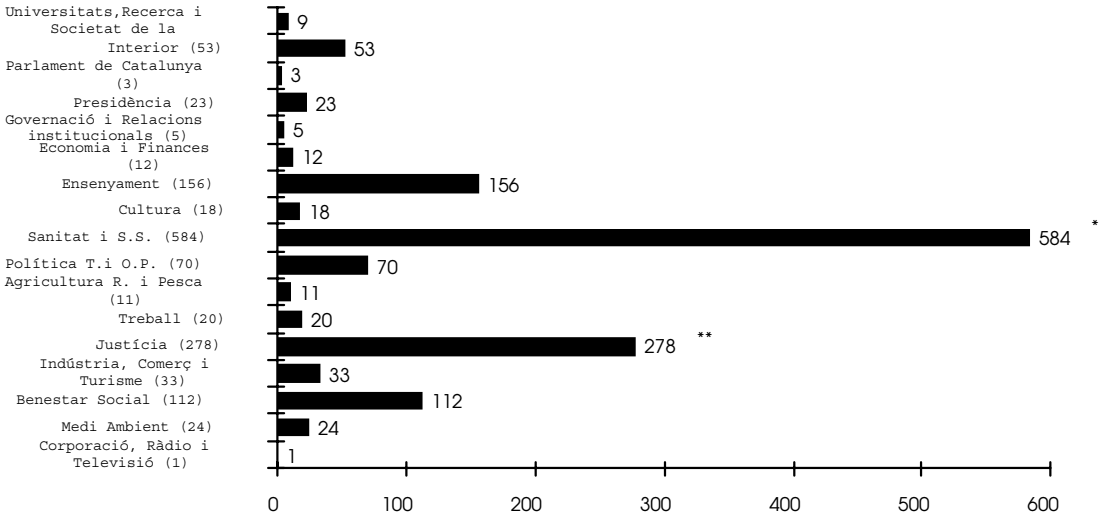

(*) S'inclouen 10 actuacions d'ofici en què aquesta Ès l'Administració competent i les 375 queixes d'igual contingut corresponents al trasllat del CAP Rosselló

(**) S'inclouen 24 actuacions d'ofici en què aquesta Ès l'Administració competent i les 108 queixes d'igual contingut corresponents al personal interí d'Administració de justícia

DESGLOSSAMENT ADMINISTRACIÓ LOCAL

Total: 954

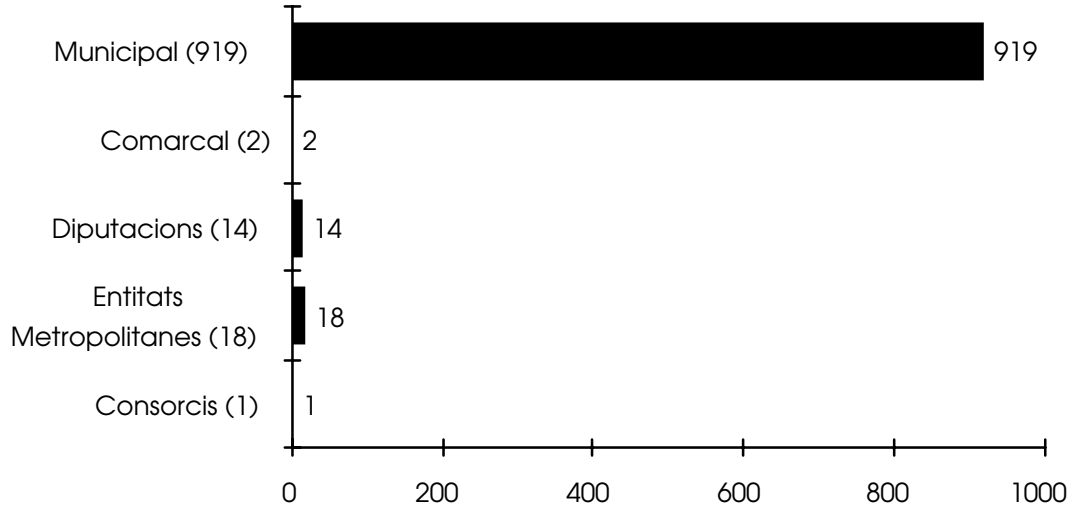

RELACIÓ D'AJUNTAMENTS DAVANT ELS QUALS S'HA INTERPOSAT QUEIXA O INICIAT EXPEDIENT D'OFICI

Comarca-Població	Nombre de Queixes
BARCELONA	
Alt Penedès	15
Avinyonet de Penedès	2
Castellet i la Gornal	2
Gelida	3
Olesa de Bonesvalls	1
Sant Cugat Sesgarrigues	1
Santa Margarida i els Monjos	1
Torrelles de Foix	4
Vilafranca de Penedès	1
Anoia	18
Calaf	1
Capellades	1
La Llacuna	1
Masquefa	7
Piera	6
La Torre de Claramunt	1
Veciana	1
Bages	24
Artès	1
Castellbell i el Vilar	1
Castellgalí	2
Fonollosa	2
Manresa	5
Moià	4
Monistrol de Calders	1
Monistrol de Montserrat	1
El Pont de Vilomara i Rocafort	3
Sant Salvador de Guardiola	1
Sant Vicenç de Castellet	3
Baix Llobregat	79
Castelldefels	7
Cervelló	4
Collbató	1
Corbera de Llobregat	3
Cornellà de Llobregat	5
Esparreguera	4
Esplugues de Llobregat	3
Gavà	4
Martorell	1
Molins de Rei	3
Olesa de Montserrat	3
Pallejà	4
El Prat de Llobregat	1
Sant Andreu de la Barca	1
Sant Boi de Llobregat	8
Sant Climent de Llobregat	2
Sant Esteve Sesrovires	1
Sant Feliu de Llobregat	6
Sant Joan Despí	4
Sant Just Desvern	2
Sant Vicenç dels Horts	4
Torrelles de Llobregat	1
Vallirana	3
Viladecans	4
Barcelonès	356
Badalona	12
Barcelona	325
L'Hospitalet de Llobregat	14
Sant Adrià de Besós	3
Santa Coloma de Gramenet	2
Berguedà	6
Berga	1
Casserres	1
Castellar de n'Hug	1
Cercs	1
La Pobla de Lillet	1
Puig-reig	1

Garraf	27
Canyelles	1
Cubelles	4
Olivella	8
Sant Pere de Ribes	5
Sitges	5
Vilanova i la Geltrú	4
Maresme	62
Alella	5
Arenys de Mar	2
Arenys de Munt	1
Argentona	1
Cabrera de Mar	1
Cabrils	3
Calella	4
Canet de Mar	3
Malgrat de Mar	3
El Masnou	2
Mataró	11
Montgat	3
Palafolls	3
Pineda de Mar	2
Premià de Mar	3
Sant Andreu de Llavaneres	2
Sant Pol de Mar	1
Santa Susana	2
Teià	1
Tiana	1
Tordera	3
Vilassar de Dalt	1
Vilassar de Mar	4
Osona	29
Calldetenes	1
Centelles	2
Lluçà	1
Manlleu	2
Montesquiu	1
Muntanyola	1
Roda de Ter	1
Sant Pere de Torelló	3
Sant Vicenç de Torelló	1
Santa Eulàlia de Riuprimer	2
Santa Maria de Corcó	2
Seva	1
Tona	1
Torelló	3
Vic	7
Vallès Occidental	54
Badia del Vallès	1
Castellar del Vallès	2
Castellbisbal	1
Cerdanyola del Vallès	2
Matadepera	2
Montcada i Reixac	1
Palau-solità i Plegamans	1
Rellinars	1
Ripollet	1
Rubí	3
Sabadell	11
Sant Cugat del Vallès	11
Sant Quirze del Vallès	2
Santa Perpètua de Mogoda	4
Terrassa	11
Vallès Oriental	55
L'Ametlla del Vallès	1
Bigues i Riells	1
Caldes de Montbuí	3
Canovelles	1
Cardedeu	2
Castellterçol	1
Les Franqueses del Vallès	2
La Garriga	1
Granollers	7
La Llagosta	1
Lliçà d'Amunt	2
Lliçà de Vall	5
Llinars del Vallès	1
Martorelles	1
Mollet del Vallès	6
Montornès del Vallès	1
Montmeló	2
Parets del Vallès	5
la Roca del Vallès	1
Sant Celoni	5
Sant Feliu de Codines	2
Santa Maria de Palautordera	3
Vallgorguina	1
Total Barcelona	725

GIRONA

Alt Empordà	14
L'Armentera	1
Bascarà	1
Borrassa	1
Castelló d'Empúries	1
L'Escala	3
Figueres	1
La Jonquera	1
Llançà	1
Roses	1
Saus	1
Sant Llorenç de la Muga	1
Vilamacolum	1
Baix Empordà	19
Begur	2
Calonge	2
Castell-Platja d'Aro	1
Palafrugell	2
Palamós	2
Sant Feliu de Guíxols	3
Santa Cristina d'Aro	3
Torroella de Montgrí	4
Cerdanya	2
Alp	1
Puigcerdà	1
Garrotxa	4
Besalú	1
Olot	2
Santa Pau	1

Gironès	5
Flaçà	1
Girona	2
Salt	1
Bordils	1
Pla de l'Estany	5
Banyoles	4
Esponella	1
Ripollès	5
Campdevànol	1
Camprodom	1
Ripoll	3
Selva	21
Arbúcies	1
Blanes	1
Breda	1
Caldes de Malavella	2
Hostalric	1
Lloret de Mar	5
Maçanet de la Selva	1
Sant Feliu de Buixalleu	1
Sant Julià de Llor i Bonmartí	1
Santa Coloma de Farners	4
Tossa de Mar	1
Vidreres	1
Vilobí d'Onyar	1
Total Girona	75

LLEIDA

Alta Ribagorça	1
Vilaller	1
Alt Urgell	4
La Seu d'Urgell	1
Les Valls de Valira	3
Garrigues	4
Les Borges Blanques	2
L'Espluga Calba	1
Vinaixa	1
Noguera	6
Àger	1
Balaguer	3
Camarasa	1
Foradada	1
Pallars Jussà	6
Abella de la Conca	2
Isona i Conca Dellà	1
La Pobla de Segur	3
Pallars Sobirà	2
Esterri de Cardós	1
Tírvia	1
Pla d'Urgell	3
Fondarella	1
Mollerussa	1
El Poal	1
Segarra	6
Cervera	1
Granyanella	1
Massoteres	1
Sant Guim de Freixenet	1
Sant Ramon	1
Talavera	1
Segrià	9
Alcarràs	1
Alfarràs	1
Almacelles	3
Lleida	3
Rosselló	1
Solsonès	3
Llobera	1
Sant Llorenç de Morunys	1
La Molsosa	1
Urgell	4
Tàrrega	2
Vilagrassa	2
Val d'Aran	3
Les	1
Vielha e Mijaran	2
Total Lleida	51

TARRAGONA

Alt Camp	3
Cabrera de Camp	1
Puigpelat	1
Valls	1
Baix Camp	16
L'Aleixar	2
Alforja	1
Almoster	2
Cambrils	4
Mont-roig del Camp	2
Reus	3
La Selva del Camp	1
Vandellós	1
Baix Ebre	11
L'Aldea	1
L'Ametlla de Mar	4
Deltebre	3
Tortosa	3
Baix Penedès	15
Albinyana	1
Banyeres del Penedès	1
Bellvei	2
Calafell	2
Cunit	3
Masllorenç	1
Montmell	2
El Vendell	3

Conca de Barberà	3
Barberà de la Conca	1
Blancafort	1
Llorac	1
Montsià	5
Alcanar	2
Masdeverge	1
Santa Bàrbara	1
Ulldecona	1
Ribera d'Ebre	1
Rasquera	1
Tarragonès	14
El Catllar	1
Creixell	1
La Riera de Gaià	1
Roda de Barà	2
Tarragona	4
Torredembarra	2
Salou	2
Vila-seca	1
Total Tarragona	68
Total Catalunya	919

ANNEX 6

DADES DE TRAMITACIÓ DELS EXPEDIENTS

ESCRITS REGISTRATS D'ENTRADA-2001

Total: 7.519

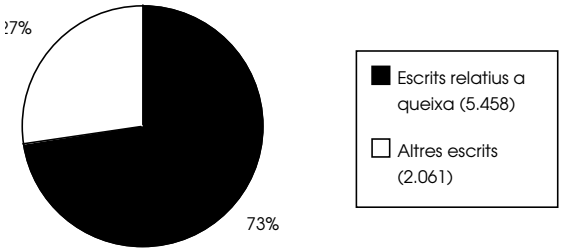

ESCRITS REGISTRATS DE SORTIDA-2001

Total: 10.966

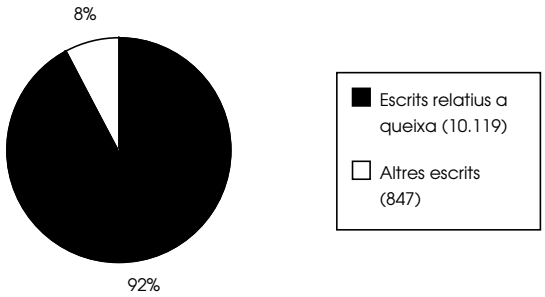

ESTAT DE TRAMITACIÓ D'EXERCICIS ANTERIORS (1992-1999) A 31.12.2001

Any	Total expedients	En tràmit
1992	2492	-
1993	2601	-
1994	2602	-
1995	2500	-
1996	3360	-
1997	3845	15
1998	3921	39
1999	3858	226
2000	3966	676
2001	4289	593

ESTAT DELS EXPEDIENTS REGISTRATS DURANT L'ANY 2001

Total: 4.289

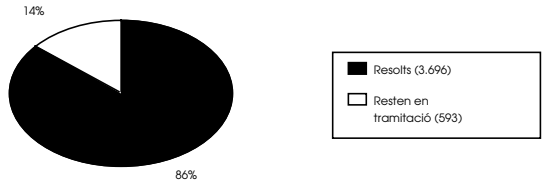

DISTRIBUCIO EXPEDIENTS QUE RESTEN EN TRAMITACIO A 31.12.2001

Total: 593

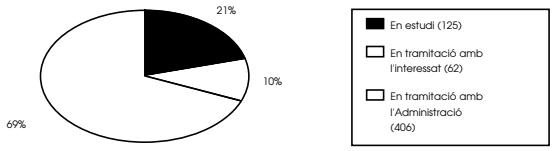

TRAMITACIÓ D'EXPEDIENTS DURANT 2001

Expedients en tràmit (a 1 de gener de 2001) d'exercicis anteriors al 2001	1.240
Expedients resolts el 2000 que han estat reoberts i tramitats durant 2001	43
Expedients que el Síndic va trametre al Defensor del Poble en exercicis anteriors i que aquest ha resolt definitivament el 2001	75
Expedients resolts pel Síndic el 2000 o en anys anteriors i pendents de resposta de l'Administració a 31 de desembre de 2000	173
Expedients iniciats durant 2001	4.289
Total expedients	5.820
Expedients resolts durant 2001	4.587
Total expedients conclosos	4.587
Expedients en tràmit a 31.12.2001	1.233

DISTRIBUCIÓ QUEIXES CONCLOSES DURANT 2001

Queixes admeses i inadmeses
Total: 4.587 (*)

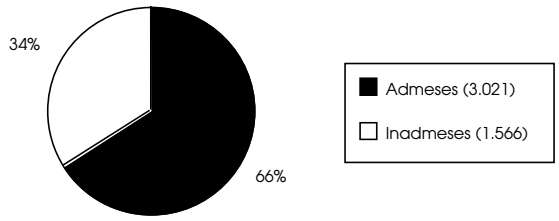

(*) Dades a 31 de desembre de 2001

DISTRIBUCIÓ QUEIXES INADMESES DURANT 2001

Per raó del subjecte i de l'objecte
Total: 1.566

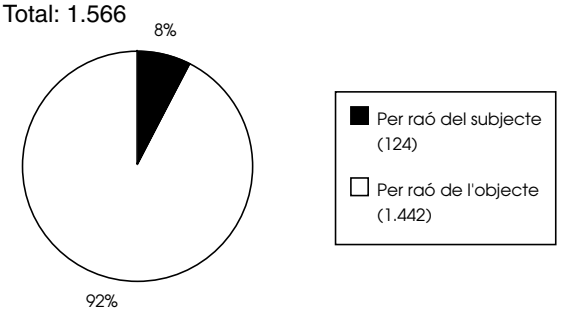

DISTRIBUCIÓ QUEIXES INADMESES PER RAÓ DEL SUBJECTE

Total:124

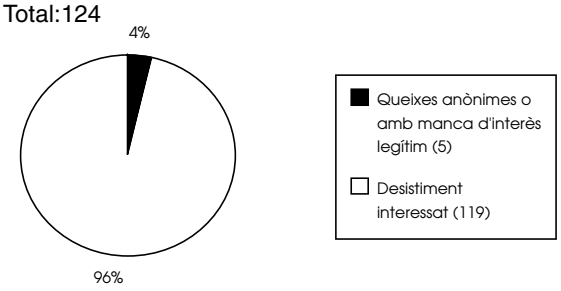

DISTRIBUCIÓ QUEIXES INADMESES PER RAÓ DE L'OBJECTE

Total:1.442

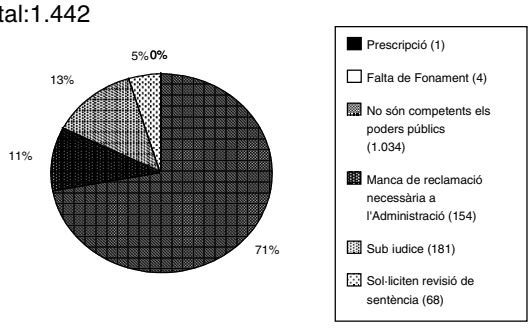

DISTRIBUCIÓ QUEIXES ADMESES DURANT 2001

Total:3.021

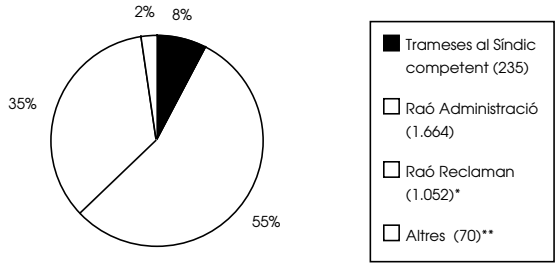

* S'agrupen sota l'epígraf «Raó reclamant» tots aquells assumptes resolts durant 2001, en els quals el Síndic va considerar que, per una o altra raó, l'Administració hauria hagut d'actuar d'una forma diferent de com ho havia fet (que han donat lloc a un advertiment o recordatori de deures legals, suggeriment interpretatiu o organitzatiu i propostes de conciliació o acord) o bé, en els quals va entendre que s'esqueia una modificació de l'ordenament jurídic.
També s'inclouen aquells casos en què el Síndic va demanar informe a l'Administració, per haver rebut una queixa, quan havia transcorregut el termini que l'Administració té per resoldre i la informació que aquesta va lliurar adjuntava còpia de la resolució ja adoptada.
** S'agrupen sota l'epígraf «Altres», els desistiments de l'interessat un cop iniciada la investigació amb l'administració, la manca d'ampliació de dades dels interessats i els arxius d'expedients per manca total o parcial de col.laboració de l'administració

GRAU D'ACCEPTACIÓ DE LES CONSIDERACIONS DEL SÍNDIC

Total: 1.052

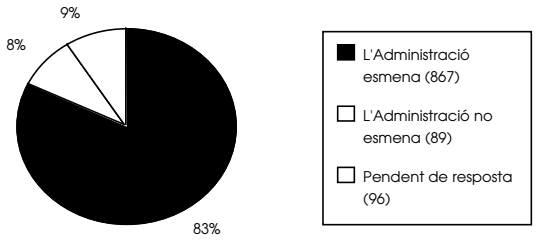

CONSIDERACIONS ACCEPTADES PER LES ADMINISTRACIONS, CLASSIFICADES PER ÀREES

Total: 867

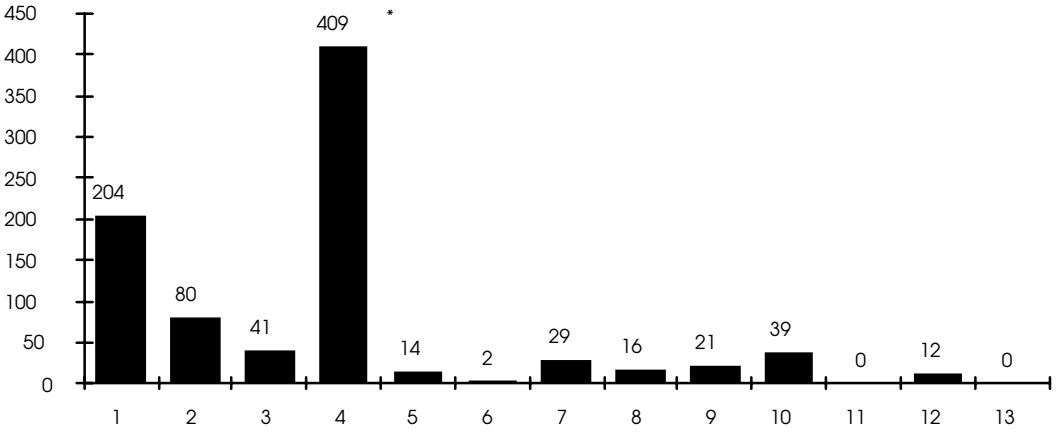

1. Administració general (24%)
2. Ordenació del territori (9%)
3. Tributària (5%)
4. Sanitat (47%)
5. Consum (2%)
6. Treball i Pensions(0%)
7. Serveis Socials (3%)
8. Ensenyament Universitari i Cultura (3%)
9. Justícia (2%)
10. Infants (4%)
11. Dones (0%)
12. Immigració (1%)
13. Queixes privades i/o inconcretes (0%)

(*) 375 Queixes d'igual contingut corresponents al trasllat del CAP Rosselló

CONSIDERACIONS NO ACCEPTADES PER LES ADMINISTRACIONS, CLASSIFICADES PER ÀREES

Total: 89

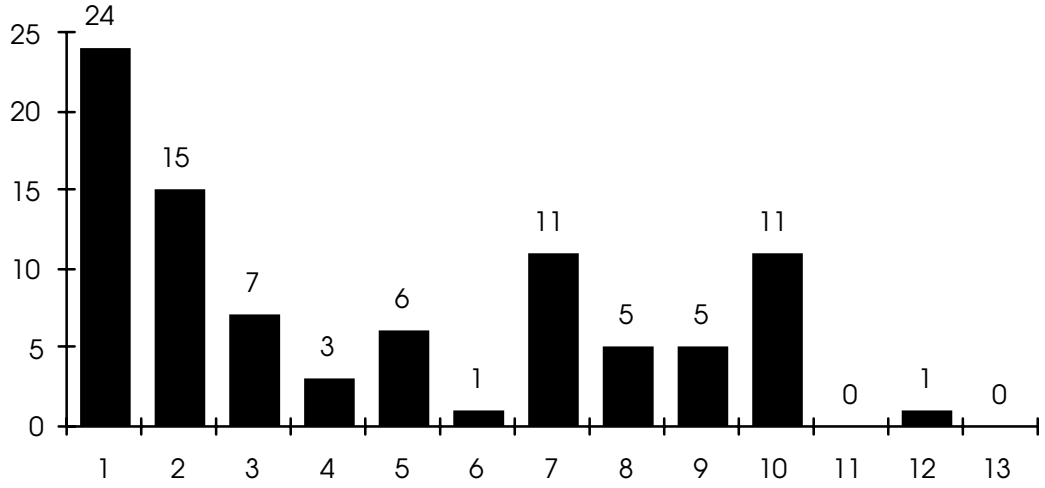

1. Administració general (27%)
2. Ordenació del territori (17%)
3. Tributària (8%)
4. Sanitat (3%)
5. Consum (7%)
6. Treball i Pensions(1%)
7. Serveis Socials (12%)
8. Ensenyament Universitari i Cultura (6%)
9. Justícia (6%)
10. Infants (12%)
11. Dones (0%)
12. Immigració (1%)
13. Queixes privades i/o inconcretes (0%)

NOMBRE DE CONSIDERACIONS DEL SÍNDIC PER ÀREES I TEMÀTICA PLANTEJADA

	Acceptada	No Acceptada
1. Administració General		
– Funció Pública	53	12
– Contractació administrativa	14	-
– Coacció administrativa	30	1
– Expropiació forçosa	6	-
– Responsabilitat patrimonial de l'Administració	9	3
– Qüestions electorals	-	-
– El procediment com a garantia de l'administrat	86	8
– Actuació Forces Seguretat	6	-
Total Proced. Administratiu. Funció Pública	204	24
– Serv. militar i prestació substitutòria	-	-
Total: 228	204 (89%)	24 (11%)

2. Ordenació del Territori		
– Habitatge	9	2
– Urbanisme	21	7
– Medi ambient	50	6
Total: 95	80 (84%)	15 (16%)
3. Tributària		
– Tributs	2	1
– Preus públics	-	-
– Gestió tributària	39	6
Total: 48	41 (85%)	7 (15%)
4. Sanitat		
– Salut pública	6	-
– Deficiències sanitàries	403	3
Total: 412	409 (99%)	3 (1%)
5. Consum		
– Consum	14	6
Total: 20	14 (70%)	6 (30%)

6. Pensions i Treball		
– Pensions espec. republicans	1	1
– Seguretat Social	1	-
– Treball	-	-
Total: 3	2 (67%)	1 (33%)
7. Serveis Socials		
– Deficients físics	8	3
– Deficients psíquics	5	4
– Gent gran	14	2
– Altres serveis socials	2	2
Total: 40	29 (73%)	11 (27%)
8. Ensenyament Universitari i Cultura		
– Alumnes universitaris	5	5
– Gestió acadèmica	1	-
Total Ensenyament Universitari	6	5
– Normalització Lingüística	7	-
– Altres temes culturals	3	-
Total Cultura	10	0
Total: 21	16 (76%)	5 (24%)
9. Justícia		
– Justícia	6	1
– Penitenciari	15	4
Total: 26	21 (81%)	5 (19%)
10. Infants		
– Alumnes ensenyament	15	7
– Pares d'alumnes	1	1
– Centres docents ensenyament	6	3
– Gestió acadèmica ensenyament	-	-
– Altres aspectes educatius	1	-
Subtotal Ensenyament	23	11
– Protecció	16	-
Total: 50	39 (78%)	11 (22%)
11. Dones		
– Dones	-	-
Total: 0	0 (0%)	0 (0%)
12. Immigració		
– Immigració	12	1
Total: 13	12 (92%)	1 (8%)
Total: 956	867 (91%)	89 (9%)

ANNEX 7

RELACIÓ DE RESOLUCIONS AMB UN RESUM DEL SEU CONTINGUT I LA INDICACIÓ DE LA POSICIÓ PRESA PER L'ADMINISTRACIÓ

Tot seguit, es relacionen ordenades per àrees (que coincideixen amb els capítols o seccions d'aquest Informe) i dins de cada àrea, per administracions afectades, aproximadament 325 actuacions amb les resolucions del Síndic (advertiments o recordatoris de deures legals, suggeriments interpretatius o organitzatius i propostes de conciliació o acord, així com recomanacions, és a dir, propostes d'innovació normativa), amb un resum del seu contingut i la indicació de la posició presa per l'Administració (acceptació, no acceptació, pendent de resposta).

Entre els assumptes relacionats, s'incorporen també un seguit de casos en els quals el Síndic va demanar informe a l'Administració, per haver rebut una queixa, quan havia transcorregut el termini que l'Administració té per resoldre i la informació que aquesta va lliurar incorporava la resolució ja adoptada.

ÀREA 01. ADMINISTRACIÓ GENERAL

SUBÀREA PERSONAL

DEPARTAMENT DE CULTURA

Queixa 2002852

El Síndic suggereix al Departament de Cultura, en relació amb el fet que el temps que el promotor de la queixa va desenvolupar la seva activitat laboral a l'empresa pública Turisme Juvenil de Catalunya, SA, no es computi com antiguitat als efectes que es pugui procedir al reconeixement d'un trienni, que es procedeixi a revisar aquesta decisió, atès que amb independència del que recullen les disposicions normatives, el Síndic entén que es va crear una confiança en la continuïtat de tasques i condicions laborals que va motivar que alguns treballadors laborals que desenvolupaven les seves tasques professionals a l'Institut Català de Serveis a la Joventut, amb contracte laboral indefinit, decidissin prestar els seus serveis a l'empresa pública. No acceptat.

DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT

Queixa 9803170

El Síndic suggereix al Departament d'Ensenyament, que si reconeix una preferència en l'adjudicació de vacant a les persones que es troben situació de minusvalia, es trobi fonamentació en una modificació de la normativa de forma que no es qüestioni el principi de seguretat jurídica i puguin conèixer els participants en els concursos de trasllats quines són les situacions que comporten un dret de preferència.

Suggeriment parcialment acceptat, ja que el Departament d'Ensenyament considera que una possible regulació de la preferència s'hauria de fer mitjançant una norma superior de caràcter general, ja que afecta a una matèria que no es podria limitar només al personal docent, i que atès aquest caràcter general, l'esmentada regulació no està en mans exclusives del Departament d'Ensenyament.

Queixa 20001277

El Síndic recorda al Departament d'Ensenyament, en relació amb una queixa presentada per la manca de convocatòria del Consell escolar d'un centre i la manca d'aprovació del seu reglament de règim intern, el deure legal de reparar les irregularitats comeses pel correcte compliment de les funcions que els òrgans de govern dels centres escolars tenen assignades. Acceptat.

Queixa 20002123

El Síndic recorda al Departament d'Ensenyament el dret que tenen els ciutadans a accedir a la documentació administrativa, en relació amb la negativa a lliurar còpies de les actes d'un Consell Escolar al promotor de la queixa quan aquestes han estat incorporades a un expedient disciplinari que se li ha incoat. Acceptat.

Queixa 20102818

El Departament d'Ensenyament, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, revisa la denegació d'una comissió de serveis sol·licitada per la promotora de la queixa, a fi que li fos adjudicada una destinació provisional més a prop del seu domicili, per tal de poder conciliar la seva vida familiar i laboral.

Queixa 20103206

El Síndic suggereix al Departament d'Ensenyament, en relació amb la manca d'adscripció definitiva d'aquelles persones que accedeixen a la funció pública docent, i que veuen com any rere any se'ls assignen places de forma provisional, que s'estudiï seguir un procediment més àgil que no demori durant anys l'adjudicació de places definitives, i que es valori la conveniència de facilitar l'obtenció de places en comissió de serveis, quan la destinació definitiva obtinguda és molt llunyana de les comarques on venien prestant servei i on havien fixat el seu domicili. Pendent de resposta.

Queixa 20103395

El Síndic suggereix al Departament d'Ensenyament que estudiï la possibilitat de modificar la normativa, per tal de facilitar que els mestres a qui els hi ha estat assignada una destinació definitiva d'ofici per la mateixa administració, puguin seguir participant en els concursos de trasllats malgrat la destinació que els hi ha estat atorgada. Pendent de resposta.

Queixa 20103739

El Síndic suggereix al Departament d'Ensenyament que es replantegi la decisió de no atorgar l'ajut per a persones disminuïdes sol·licitat per l'autor de la queixa, per fer front a les despeses ocasionades per fer-se càrrec d'un ascendent amb una disminució superior al 95%, ja que malgrat que l'ajut tingui per objecte compensar les despeses ocasionades per una disminució, però només quan aquesta afecta al sol·licitant, al cònjuge, parella de fet, fills o filles, i sempre que convisquin o estiguin a càrrec del sol·licitant, atesa l'obligació moral i legal que el funcionari sol·licitant té de prestar assistència al seus ascendents quan es troben en una situació de necessitat, la regulació de l'ajut també hauria de contemplar aquesta possibilitat. Pendent de resposta.

DEPARTAMENT DE GOVERNACIÓ I RELACIONS INSTITUCIONALS

Queixa 9903311

En relació amb el sistema fixat per la Generalitat de Catalunya i d'altres administracions per al control de l'absentisme laboral del seu personal, el Síndic recorda al Departament de Governació i de Relacions Institucionals atès que s'han contractat dues empreses privades que fan un seguiment i un control de les baixes mèdiques amb la conseqüència que se'ls faciliten totes les dades personals dels treballadors afectats sense sol·licitar el seu previ consentiment que, si bé en principi no pot considerar-se una mesura lesiva del dret, sí que podria considerar-se lesiva del dret a la intimitat si es duu a terme per personal no mèdic i si comporta l'emmagatzematge de les dades mèdiques i un control dels diagnòstics. Acceptat.

DEPARTAMENT D'INTERIOR

Queixa 20002835

El Síndic recorda al Departament d'Interior, amb motiu dels processos de selecció interna per cobrir de forma provisional places d'instructor a l'Escola de Policia de Catalunya duts a terme els anys 1999 i 2000, per una banda, la necessitat de comptar amb un barem de puntuació en la valoració de mèrits, per tal de poder confeccionar la llista de reserva en base a l'ordre de puntuació obtinguda, i per una altra, la necessitat d'especificar de forma expressa, les diferents vies que es poden utilitzar per poder presentar les sol·licituds de participació en el procés. Pendent de resposta.

Queixa 20003819

El Síndic suggereix al Departament d'Interior que reconsideri la decisió de no computar com a mèrit, en la fase de concurs d'una convocatòria d'accés al Cos de Bombers de la Generalitat, l'experiència laboral a AENA, ja que les funcions allí desenvolupades de prevenció i extinció d'incendis, són les funcions que la Llei 5/1994, de 4 de maig, assigna específicament a l'escala bàsica operativa, i són precisament les places d'aquesta escala les que havien de ser cobertes en aquesta convocatòria. No acceptat.

DEPARTAMENT DE JUSTÍCIA

Queixa 20100341

El Síndic suggereix al Departament de Justícia que adopti mesures per tal de facilitar una major coordinació entre els òrgans del seu Departament, ja que amb motiu d'una sol·licitud presentada pel promotor de la queixa, funcionari, tècnic especialista en el Centre Penitenciari de Girona, d'adequació de treball per motius de salut al Centre Penitenciari de Tarragona, s'ha actuat de forma força desorganitzada entre els òrgans que han intervingut. Pendent de resposta.

Queixa 20100445 i 23 més

El Departament de Justícia, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, dóna compliment a l'acord aprovat per la Mesa sectorial d'ensenyament, en virtut del qual s'ha de procedir al pagament de sexennis al personal docent dels centres penitenciaris.

DEPARTAMENT DE POLÍTICA TERRITORIAL I OBRES PÚBLIQUES

Queixa 9802174; 9802181

El Síndic suggereix al Departament de PTOP, en relació amb l'exclusió de dos funcionaris destinats a la Junta d'Aigües de Catalunya d'unes convocatòries de provisió de càrrecs de comandament pel fet de no tenir els coneixements de nivell C de llengua catalana exigits en les convocatòries, que els coneixements del català suficients per poder desenvolupar les funcions es presumeixin existents pel fet d'haver desenvolupat les funcions del lloc. No acceptat.

DEPARTAMENT DE SANITAT I SEGURETAT SOCIAL

Queixa 9902719

El Síndic suggereix al Departament de Sanitat i Seguretat Social, en relació amb el desenvolupament per part del promotor de la queixa, metge especialista de l'Hospital de la Vall d'Hebron, d'unes tasques no previstes en l'estructura de l'hospital, que s'adoptin mesures per tal de reparar la situació i evitar en el futur conductes no ajustades a dret que perjudiquen la situació del personal al servei de l'administració. No acceptat.

Queixa 20000346

El Síndic suggereix al Departament de Sanitat i Seguretat Social, en relació amb la reclamació presentada per un metge que presta els seus serveis en règim de personal no integrat en l'àmbit d'un ABS, que adopti les mesures organitzatives oportunes per no alterar, en contra de la voluntat de l'autor de la queixa, el règim de drets i obligacions derivats del seu estatut mèdic, no corresponent-li participar en els torns d'atenció continuada i d'urgències, atenent a persones que no formen part del seu contingent. No acceptat.

Queixa 20000830

El Síndic suggereix al Departament de Sanitat i Seguretat Social que adopti les mesures necessàries per garantir l'equiparació de les condicions laborals i professionals del personal que forma part del Servei Català de la Salut i d'aquells que treballen als centres de la Xarxa Hospitalària d'Utilització Pública. Parcialment acceptat.

AJUNTAMENT DE BARBERÀ DEL VALLÈS

Queixa 9900596

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Barberà del Vallès el dret que tenen els funcionaris a reingressar a una plaça de la seva categoria professional quan es produeixi una vacant en el consistori. Posteriorment, i atès que l'Ajuntament informa que la plantilla del consistori per a l'any 2000 preveu vacants de personal administratiu amb relació laboral, el Síndic suggereix que es contempli la possibilitat que aquestes vacants siguin assignades de forma provisional a l'autora de la queixa que d'aquesta forma, tot i romandre en la mateixa situació administrativa podria desenvolupar un lloc de treball. No acceptat.

AJUNTAMENT DE BARCELONA

Queixa 20003830

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Barcelona, en relació amb la negativa d'expedir un certificat de serveis previs on consti la relació entre la promotora de la queixa i l'ajuntament, que la normativa vigent preveu que a efectes del reconeixement de triennis es computaran tots els serveis prestats pels funcionaris en qualsevol administració pública amb independència del règim jurídic en què s'haguessin prestat. Pendent de resposta.

DIPUTACIÓ DE BARCELONA

Queixa 20101273

El Síndic recorda a la Diputació de Barcelona, en relació amb la manca de definició de les tasques que li pertoquen al promotor de la queixa com auxiliar de gestió tributària, que la relació de llocs de treball es configu-

ra com un instrument per assolir la seva finalitat de sistema d'ordenació dels llocs de treball que pertanyen a una entitat local, la qual ha de contenir la denominació i característiques essencials de cada lloc, característiques que han de permetre identificar i distingir les tasques assignades a cadascun dels llocs de treball dintre de l'organigrama administratiu. Pendent de resposta.

UNIVERSITAT DE BARCELONA

Queixa 20103478

El Síndic suggereix al Comitè Acadèmic de la Universitat de Barcelona, que reconsideri la decisió de no ratificar la proposta de la Comissió Avaluadora del concurs per obtenir una plaça de titular de l'àrea de Lògica i Filosofia de la Ciència del Departament de Lògica, Història i Filosofia de la Ciència, ja que la finalitat del Comitè Acadèmic es vigilar que es respectin els principis de mèrits i capacitat i la igualtat de tracte dels aspirants, però en cap cas el criteri tècnic de la Comissió Avaluadora. No acceptat.

UNIVERSITAT DE GIRONA

Queixa 9703362

El Síndic suggereix a la Universitat de Girona que revisi la decisió de no renovar la comissió de serveis al promotor de la queixa, que venia prestant els seus serveis com a professor des del curs 1992-1993 i fins el 1996-1997, ja que l'argument d'haver superat en més de dos anys la situació de comissió no justifica suficientment la manca de pròrroga d'aquesta actuació, que havia estat no només tolerada sinó impulsada per la mateixa universitat. No acceptat.

SUBÀREA CONTRACTACIÓ ADMINISTRATIVA

DEPARTAMENT D'ECONOMIA, FINANCES I PLANIFICACIO

Queixa 20002343

El Síndic suggereix al Departament d'Economia i Finances que d'acord amb els principis d'efectivitat en la coordinació i d'eficàcia administrativa, es faciliti a l'Interventor de l'Ajuntament de Mollet del Vallès la còpia d'un conveni signat entre l'Institut i el Departament de Benestar Social, el qual es cita de forma expressa en una clàusula del contracte de prèstec que l'Institut municipal de serveis als disminuïts psíquics (organisme autònom administratiu de l'ajuntament) ha acordat adjudicar a l'Institut Català de Finances, i que l'interventor ha d'autoritzar. Acceptat.

AJUNTAMENT D'ALELLA

Queixa 20101921

L'Ajuntament d'Alella, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, lliura a una empresa, promotora de la queixa, els certificats sol·licitats sobre els treballs que ha realitzat per l'esmentat Ajuntament.

AJUNTAMENT DE BARCELONA

Queixa 20001265

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Barcelona, en relació amb la denegació al promotor de la queixa per participar en el sorteig de places destinades a pintura, retrats i caricatura i tècnica de l'aerosol, al passeig central de la Rambla, per no ajustar-se la seva obra (mostra de la pintura tradicional xinesa) a allò establert en les bases de la convocatòria del sorteig, que s'estudiï la possibilitat de modificar aquest marc normatiu, en el sentit d'acotar els supòsits d'exclusió. En cas de considerar-se que qualsevol estil pictòric que es desenvolupi «in situ» pot tenir cabuda, el Síndic suggereix que els criteris d'admissió de les obres per part de la comissió encarregada de valorar les obres haurien de ser d'interpretació més àmplia. Acceptat.

Queixa 20001469; 20002344

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Barcelona, en relació amb el projecte d'instal·lació d'un nou tanatori en el cementiri de Sant Andreu,

– que el ROAS quan regula el procediment per a la tramitació dels projectes d'obres ordinàries, exigeix un tràmit d'informació pública del projecte de trenta dies com a mínim, durant el qual es pot examinar i formular-hi les al·legacions pertinents

– que l'Ordenança vigent de cementiris disposa que el trasllat de cadàvers i restes es realitzarà en sepultures de la mateixa categoria i condició, aixecant-se acta del trasllat i expedint els nous títols corresponents,

– que si hi ha algun titular d'un dret funerari a perpetuïtat sobre alguna de les sepultures objecte de trasllat, l'expedició d'un nou títol no ha de comportar cap tipus de limitació temporal sobre aquest dret,

– que el Reglament de Policia Sanitària mortuòria disposa que l'autoritat competent notificarà als interessats, el dia i l'hora de la pràctica de l'exhumació per si volen estar presents.

Pendent de resposta.

Queixa 20002512

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Barcelona que, malgrat que la normativa específica en matèria de serveis funeraris i la mateixa ordenança municipal de cementiris no inclogui com a necessari el servei mèdic als tanatoris, donades les especials circumstàncies que allà

hi concorren, s'apliqui l'exigència establerta al Reglament d'espectacles públics i activitats recreatives, aprovat pel Reial Decret 2816/82, de 27 d'agost, que fixa que aquells locals amb aforament superior a 1.000 persones o amb un mínim de 100 assistents han de disposar, respectivament, d'una infermeria o d'una farmaciola. Acceptat.

AJUNTAMENT DE BARCELONA I DEPARTAMENT DE PRESIDÈNCIA

Queixa 20101104

El Síndic recomana al Departament de Presidència de la Generalitat de Catalunya que valori l'oportunitat d'endegar una iniciativa normativa que tingui per objectiu regular la incorporació de clàusules socials com a criteris per a l'adjudicació, mitjançant concurs, de determinats contractes públics en els quals sigui viable assolir determinats objectius de caire social, compatibles amb l'interès públic perseguit en l'àmbit de la contractació pública. El Síndic també recomana al Departament de Presidència i a l'Ajuntament de Barcelona, que estudiïn la possibilitat d'incloure en la pràctica de la contractació pública d'aquestes administracions, les clàusules socials com a condicions d'execució contractual a realitzar per l'empresa adjudicatària. Recomanacions pendents de resposta.

AJUNTAMENT DE SANT JUST DESVERN

Queixa 20002339

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Sant Just Desvern, en relació amb la instrucció d'un expedient informatiu per a la determinació de l'eventual existència de causes extraordinàries que justificarien que s'atorgués al promotor de la queixa una compensació econòmica, en concepte de pèrdua de l'equilibri econòmic de la concessió del bar del parador municipal, que es revisi la resolució en la que s'admet que l'execució d'unes obres han pogut causar la ruptura de l'equilibri econòmic de la concessió i, per tant, se li compensa econòmicament amb l'anul·lació dels cànons d'explotació mensuals corresponents als mesos de gener a juliol de 1998 i de les liquidacions girades al concessionari amb efectes de l'any 1998. Acceptat.

AJUNTAMENT DE SANTA COLOMA DE GRAMENET

Queixa 20003151; 20003152

El Síndic recomana a l'Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet que modifiqui o suprimeixi la disposició transitòria primera del Reglament del Servei del Cementiri Municipal, que estableix un límit temporal a les concessions sobre els nínxols atorgades inicialment a perpetuïtat, ja que els drets de què gaudeixen els titulars són uns drets subjectius que no poden extingir-se ni modificar-se a conseqüència de les previsions d'una reglamentació posterior, al resultar contrària a dret la seva aplicació amb efectes retroactius. No acceptat.

AJUNTAMENT DE LA VALL DE BOÍ

Queixa 9901556

El Síndic recorda a l'Ajuntament de la Vall de Boí, en relació amb les discrepàncies econòmiques existents amb ocasió d'unes obres executades a la Casa Consistorial l'any 1996, que l'acord i notificació a l'empresari de la liquidació final de l'obra i l'abonament de la quantitat resultant és un tràmit legal d'obligat compliment per a la terminació de qualsevol contracte d'obres. Acceptat.

SUBÀREA COACCIÓ ADMINISTRATIVA

AJUNTAMENT DE BADALONA

Queixa 20100643

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Badalona, en relació amb les notificacions d'una provisió de constrenyiment dictada, arran de l'impagament d'unes sancions imposades per la presumpta comissió d'unes infraccions de trànsit, que

– la prescripció de l'acció per sancionar es produeix pel transcurs de més de tres mesos des de la data en què es va cometre la presumpta infracció

– per què la notificació edictal sigui vàlida cal que compleixi dos requisits: publicació en el BOP i en el tauler d'edictes de l'Ajuntament

– perquè es pugui procedir a la notificació edictal, prèviament s'ha de procedir a un intent exhaustiu i racional de notificació personal, esgotant prèviament les modalitats que assegurin en major grau la recepció pel destinatari de la corresponent notificació.

Acceptat.

AJUNTAMENT DE BARCELONA

Queixa 9901597

L'Ajuntament de Barcelona, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, procedeix a la devolució de la taxa per prestació del servei de grua, així com les despeses d'estada al dipòsit del vehicle del promotor de la queixa, atès que a l'any 1999, mitjançant resolució, va deixar sense efecte la denuncia origen de la retirada del vehicle.

Queixa 20001946; 2000238; 20002548

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Barcelona, en relació amb la negativa a retornar l'import pagat en concepte de taxa de la grua, quan l'expedient sancionador ha quedat sense efecte, que es procedeixi a la devolució del citat import, ja que no existint procediment administratiu on quedi patent, amb resolució administrativa definitiva, que el conductor va infringir efectivament la normativa de circulació aplicable, no queda demostrat que fos precís retirar el vehicle de la via pública. Acceptat.

Queixa 20002128

L'Ajuntament de Barcelona, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, acorda cancel·lar una sanció per infracció de la normativa de circulació viària imposada al promotor de la queixa, atès que no ha rebut cap altre notificació personal que la corresponent a la comunicació de l'embargament de béns i que la titular del vehicle és la seva esposa, si bé l'embargament es produeix en un compte al seu nom.

Queixa 20002382

L'Ajuntament de Barcelona, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, revisa un expedient iniciat per una infracció de trànsit i procedeix a la seva cancel·lació i a la devolució efectiva de l'ingrés indegut.

Queixa 20002682

L'Ajuntament de Barcelona, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, procedeix a l'anul·lació d'unes sancions imposades en matèria de trànsit, un cop revisat l'expedient i comprovades deficiències formals.

Queixa 20002787

L'Ajuntament de Barcelona, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, acorda anul·lar la sanció imposada per infracció de la normativa de circulació viària, atès que estima que les al·legacions formulades per l'autor de la queixa respecte a que va estacionar en un aparcament reservat per a motos, donat que el lloc d'aparcament que té reservat per la seva situació de minusvalia física estava ocupat.

Queixa 20101102

L'Ajuntament de Barcelona, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, acorda anul·lar unes sancions per infraccions de les normes de trànsit, circulació de vehicles a motor i seguretat viària, imposades a la promotora de la queixa, atès que revisat l'expedient s'ha detectat que les notificacions practicades per comunicar-li la resolució als recursos que havia presentat contra la notificació de la sanció no compleixen els requisits establerts per la Llei de Procediment Administratiu.

AJUNTAMENT DE MATARÓ

Queixa 20103253

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Mataró, en relació amb una sol·licitud de devolució de l'import de la taxa de la grua, atès que el consistori ha acordat el sobreseïment del procediment sancionador incoat, que la imposició de la taxa és legítima si el procediment sancionador és instruït de tal manera que, l'agent a la vista de les al·legacions formulades i de conformitat amb l'article 12.2 del RD 320/1994, ratifica la denúncia amb el preceptiu informe, i d'altra banda, pel que fa a les proves sol·licitades per la interessada, l'instructor acordi o no, de forma motivada la seva pràctica; d'aquesta manera es pot dictar una resolució que, tot i no imposar la sanció per les consideracions assenyalades per l'Ajuntament, hagués arribat a la conclusió, després del procediment contradictori, que la infracció va ser comesa. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE SABADELL

Queixa 9902884

L'Ajuntament de Sabadell, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, estima les al·legacions presentades pel promotor de la queixa en relació amb un expedient incoat per infracció de la normativa de circulació viària, en concret pel que feia a l'existència d'insuficient i inexistent senyalització en la calçada que indiqués que el lloc on va estacionar el promotor de la queixa era zona reservada de càrrega i descàrrega, i en conseqüència anul·la la denúncia.

AJUNTAMENT DE TERRASSA

Queixa 20003115

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Terrassa, en relació amb la imposició d'una sanció al promotor de la queixa per infracció de les normes de circulació, donat que el titular d'un vehicle l'ha identificat com conductor infractor, que es consideri la procedència de revocar la sanció imposada, atès que en la tramitació del procediment s'ha produït una vulneració del dret de l'interessat a utilitzar els mitjans de defensa procedents, perquè en la notificació dels fets imputats no se li han facilitat totes les dades que l'Ajuntament estima concloents per tal de considerar-lo com a responsable de la infracció imputada. Acceptat.

DIPUTACIÓ DE BARCELONA

Queixa 9903488

El Síndic suggereix a l'Organisme de Gestió Tributaria, en qui té delegada la gestió tributària l'Ajuntament de Mataró, en relació amb el procediment d'apressament que se segueix contra el patrimoni del promotor de la queixa per infracció de la normativa de circulació viària, que es revisi la documentació de l'expedient obert al promotor de la queixa i l'iniciat contra la titular del vehicle, per si es pogués detectar una errada material en la tramitació dels expedients en qüestió, atès que sembla que s'ha produït una duplicitat en seguir dos procediments per la mateixa infracció, suposadament comeses amb el mateix cotxe, i amb idèntic número d'expedient. Acceptat.

Queixa 20001781

L'Organisme de Gestió Tributària de la Diputació de Barcelona, en qui té delegada la gestió recaptatòria l'Ajuntament de Mataró, notifica infructuosament una provisió de constrenyiment en un domicili de Mataró, procedint a la notificació edictal, sense tenir en compte l'existència d'un altre domicili que resulta de la mateixa documentació que conté l'expedient, i en el qual havia estat practicada la notificació de la resolució de sanció, per aquest motiu, el Síndic recorda a l'Administració, que abans de realitzar notificacions edictals, pel seu caràcter excepcional i pel fet que genera sempre una potencial indefensió, s'ha de procedir a un intent exhaustiu i racional de notificació personal, esgotant prèviament les modalitats que assegurin en major grau la recepció pel destinatari de la corresponent notificació. Pendent de resposta.

SUBÀREA EXPROPIACIÓ FORÇOSA

DEPARTAMENT DE MEDI AMBIENT

Queixa 20003442

El Departament de Medi Ambient, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, comunica que l'Agència Catalana de l'Aigua ha dictat tres resolucions corresponents als tres escrits presentats pel promotor de la queixa, en els quals reclamava el pagament derivat de determinades actuacions expropiatòries.

DEPARTAMENT DE POLÍTICA TERRITORIAL I OBRES PÚBLIQUES

Queixa 9601470

El Síndic suggereix a l'Institut Català del Sòl, en relació amb l'expropiació d'un negoci del carrer San Isidre de Sant Carles de la Ràpita, que s'adreci per escrit davant del titular de l'explotació, requerint la documentació que calgui per iniciar el corresponent expedient d'indemnització, atès que el procediment expropiatori s'inicià l'any 1996 sense que fins el moment s'hagi pogut fer una valoració dels perjudicis ocasionats al titular. Parcialment acceptat.

AJUNTAMENT D'ALCANAR

Queixa 20001857

El Síndic recomana a l'Ajuntament d'Alcanar, en relació amb una ordre de trasllat d'una granja de cria de conills dictada sense ajustar-se a les previsions que l'ordenament preveu pel supòsit de revocació de llicències, que es procedeixi a deixar-la sense efecte i a continuació i, atès que la llicència d'activitat concedida per l'ajuntament és vigent, s'actuï de conformitat amb allò que estableix l'article 88 del ROAS, quantificant, si s'escau, la indemnització que legalment sigui procedent en benefici de la promotora de la queixa, tot respectant les degudes garanties d'audiència i defensa de la titular de l'activitat. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE TERRASSA

Queixa 9901552

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Terrassa, en relació amb una operació de permuta d'habitatges en una unitat urbanística de la ciutat, que s'exoneri al promotor de la queixa de totes les despeses derivades de l'escripturació i inscripció en el Registre de la propietat, així com les de connexió del nou habitatge a les empreses subministradores de serveis, atès que la permuta es troba en el si d'un procediment expropiatori, i s'han de respectar els principis establerts en la llei que la regula. Acceptat.

SUBÀREA RESPONSABILITAT PATRIMONIAL

DEPARTAMENT DE MEDI AMBIENT I AJUNTAMENT D'ARENYS DE MAR

Queixa 20003754

El Síndic suggereix a l'Agència Catalana de l'Aigua, en relació amb les denúncies que un col·lectiu de veïns d'Arenys de Mar han presentat posant de manifest que es veuen afectats per les vibracions ocasionades pel pas de vehicles sobre la llosa que cobreix la riera, el que ha provocat lesions en les estructures dels edificis on viuen, que s'adopti una solució d'abast general i de caràcter consensuat, amb totes les parts implicades, veïns, administració responsable de l'execució de les obres i Ajuntament d'Arenys de Mar, que té oberta una línia d'ajut per a fomentar el condicionament de façanes, amb la finalitat d'arranjar les deficiències estructurals dels edificis i minorar les vibracions a conseqüència del pas de vehicles per sobre de la llosa de la riera, amb les solucions que tècnicament siguin més viables per assolir aquest objectiu. Pendent de resposta.

DEPARTAMENT DE POLÍTICA TERRITORIAL I OBRES PÚBLIQUES

Queixa 20003119

El Síndic suggereix a Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya, en relació amb l'accident que va patir la promotora de la queixa a l'estació de Martorell, que s'estudiï la procedència d'abonar-li una indemnització econòmica pel període de curació de les lesions físiques, de conformitat amb allò establert al reglament de l'assegurança obligatòria de viatgers. Acceptat.

Queixa 20100170

El Departament de Política Territorial i Obres Públiques, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, informa que ha ingressat 21.200.000 pessetes corresponents al pagament d'una indemnització amb motiu d'un expedient de responsabilitat patrimonial, en el compte de consignacions.

DEPARTAMENT DE SANITAT I SEGURETAT SOCIAL

Queixa 20101911

El Departament de Sanitat i Seguretat Social, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, indemnitza a la promotora de la queixa com a conseqüència del trencament d'unes ulleres quan estava ingressada a l'Hospital de la Vall d'Hebron.

AJUNTAMENT DE BARCELONA

Queixa 9901745

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Barcelona que revisi l'expedient del promotor de la queixa i que s'estimi la seva reclamació de responsabilitat patrimonial amb motiu dels danys ocasionats pel desnivell d'una boca de rec, atès que reuneix tots els requisits legals i jurisprudencials establerts. Acceptat.

Queixa 20000364

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Barcelona, en relació amb uns objectes personals retirats per la Guàrdia urbana amb ocasió d'una explosió de gas al barri de Barceloneta, i que no han pogut ser recuperats per la seva propietària, que s'estudiï la possibilitat de tramitar un procediment de responsabilitat patrimonial, iniciant-lo d'ofici o a instància de l'interessat, per tal de determinar si correspon indemnitzar la promotora de la queixa pels danys derivats de la pèrdua de les seves pertinences. No acceptat.

Queixa 20101641

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Barcelona, en relació amb una reclamació de responsabilitat patrimonial formulada pels danys soferts per la promotora de la queixa, quan intentava dipositar brossa dins un contenidor de reciclatge de plàstic, que aquesta petició s'ha de tramitar, de conformitat amb allò establert a l'article 97.3 del TRLCAP, com un requeriment previ a l'òrgan de contractació, el qual, prèvia audiència del contractista, en aquest cas Construcciones y Contratas, SA, resoldrà el procediment decidint quina de les parts és responsable dels danys. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE CALONGE

Queixa 9901251

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Calonge, en relació amb una demanda de declaració de responsabilitat patrimonial feta per l'entitat urbanística de conservació dels polígons I, II i IV de la urbanització Mas Pere, l'obligació que tenen les administracions públiques de resoldre de forma expressa les peticions que formulin els ciutadans. No acceptat.

AJUNTAMENT DE LLIÇÀ D'AMUNT

Queixa 9901940

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Lliçà d'Amunt, en relació amb una reclamació presentada pels danys ocasionats en un vehicle pel mal estat del paviment d'un carrer, que la inadmissió de la reclamació només és possible en cas que presenti defectes formals no subsanables, l'administració sigui incompetent o el reclamant no esmeni un cop l'administració així li ha comunicat i li ha concedit el termini adequat per tal que perfeccioni la seva reclamació, però, en cap cas és admissible que qui resolgui i comuniqui al ciutadà sobre la procedència de la seva reclamació, sigui una entitat particular com una companyia d'assegurances o el seu agent. S'arxiva l'expedient, considerant el recordatori de deures legals no acceptat presumptament, atesa la manca de resposta a les diverses reiteracions formulades pel Síndic.

AJUNTAMENT DE PREMIÀ DE MAR

Queixa 20003448

L'Ajuntament de Premià de Mar, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, acorda declarar la responsabilitat patrimonial de l'Ajuntament i fixar la indemnització a percebre per l'autora de la queixa, atesos els danys soferts pel seu habitatge com a conseqüència de les obres de demolició de l'antiga caserna.

AJUNTAMENT DE RUBÍ

Queixa 20000268

L'Ajuntament de Rubí, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, adopta les mesures oportunes per tal d'esmenar els danys soferts en la paret mitgera que separa la finca, propietat de la promotora de la queixa, amb l'espai públic veí, amb motiu del creixement de les arrels d'un arbre.

AJUNTAMENT DE SANT QUIRZE DE BESORA

Queixa 20003111

L'Ajuntament de Sant Quirze de Besora, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, adopta una solució per reparar els danys que patiren els vidres de l'habitatge de la promotora de la queixa durant el correfoc de la Festa Major.

AJUNTAMENT DE TORELLÓ

Queixa 20000060

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Torelló, en relació amb els danys soferts en un vehicle a conseqüència d'unes inundacions del dia 13 d'agost de 1998, que estudiï la possibilitat d'admetre a tràmit la reclamació

de responsabilitat patrimonial del promotor de la queixa, ja que malgrat que s'ha desestimat per prescripció, el Síndic considera que aquest termini no ha de ser computat necessàriament des de la data en què es va produir el fet generador del dany, sinó des de la finalització de les gestions realitzades pel promotor de la queixa per exercitar plenament els seus drets. Pendent de resposta.

SUBÀREA PROCEDIMENT: PRESIDÈNCIA

DEPARTAMENT DE PRESIDÈNCIA

Queixa 20001734

El Síndic recomana al Departament de Presidència, en relació amb la titulació exigida per signar projectes tècnics d'instal·lacions de telecomunicacions, que si es considera que, a efectes de signatura i visat de projectes tècnics, tan sols són competents els enginyers i els enginyers tècnics en telecomunicacions, en virtut del que disposa la Instrucció de 12 de gener de 2000, del secretari general de Comunicacions del Ministeri de Foment, cal que una norma amb suficient rang i amb efectes «ad extra» completi l'actual marc normatiu aplicable. No acceptat.

Queixa 20003156

El Síndic suggereix al Departament de Presidència, en relació amb les dificultats apreciades en la recepció dels canals de televisió d'un grup de veïns del barri del Serrallo de Tarragona, que malgrat que la causa de les interferències estigui directament relacionada amb la gestió del domini públic radiolèctric, l'administració i el control del qual correspon a l'Administració de l'Estat, en virtut de les competències que disposa la Generalitat de Catalunya i en mèrit dels principis que presideixen les relacions interadministratives, aquesta posi en coneixement de l'Administració de l'Estat la situació del cas objecte de la queixa i en sol·liciti la seva immediata intervenció. Acceptat.

SUBÀREA PROCEDIMENT: CULTURA

FEDERACIÓ CATALANA DE PATINATGE

Queixa 9903012

El Síndic suggereix a la Federació Catalana de Patinatge, en relació amb l'expulsió d'un club de dos patinadors afiliats sense que es tramités cap expedient disciplinari, que es revisi la decisió de declarar-se incompetent per conèixer de l'assumpte, ja que correspon a la Federació en què els clubs estan afiliats resoldre les desavinences entre els clubs i els seus associats. Pendent de resposta.

SUBÀREA PROCEDIMENT: POLÍTICA TERRITORIAL I OBRES PÚBLIQUES

DEPARTAMENT DE POLÍTICA TERRITORIAL I OBRES PÚBLIQUES

Queixa 20003518

El Departament de Política Territorial i Obres Públiques, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, inicia converses amb la promotora de la queixa en relació amb la pèrdua d'accessibilitat que ha patit la seva finca, amb motiu de les obres de la variant de Súria.

SUBÀREA PROCEDIMENT: AGRICULTURA, RAMADERIA I PESCA

DEPARTAMENT D'AGRICULTURA, RAMADERIA I PESCA

Queixa 9903498

En relació amb la retirada dels drets de vaques alletants a un ramader -mesura de llet que es pot comercialitzar– per no haver-los utilitzat durant la campanya anterior, conclusió a la que arriba el Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca per no haver-li comunicat amb el formulari prestablert la transmissió dels drets i/o els animals a un altre ramader, el Síndic suggereix al Departament que reconsideri la seva decisió si aquestes transmissions consten en els llibres d'explotació, segellats pel Departament, de tots dos ramaders. No acceptat.

Queixa 20001780

El Síndic recorda al Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca, en relació amb unes resolucions que desestimaven una sol·licitud d'una prima per vedells, que les resolucions que posen fi a un expedient han de decidir sobre totes les qüestions plantejades per l'interessat en la sol·licitud, han de ser congruents amb la sollicitud i han d'estar suficientment motivades. No acceptat.

Queixa 20002183

El Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, resol un recurs ordinari interposat contra una resolució en la que es comunicava al promotor de la queixa el pagament d'un ajut als cultius herbacis.

Queixa 20002188

El Síndic suggereix al Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca, en relació amb el termini establert a l'Ordre de 6 de juny de 1996 per sol·licitar la devolució d'imports de les sancions aplicades per plantacions de vinya no autoritzades realitzades entre l'any 1970 i el 27 de febrer de 1986, que es faci una interpretació àmplia que permeti entendre que el termini és de 4

anys, termini que correspon a la prescripció del dret a la devolució dels drets indeguts. No acceptat.

Queixa 20003158

El Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, resol un recurs interposat pel promotor de la queixa contra la resolució del director de Producció i Indústries Agroalimentàries de pagament de la liquidació de l'ajut als convenis herbacis per la campanya de comercialització 1999/2000.

Queixa 20003521

El Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, accepta el pagament d'una taxa en efectiu, pagament que en un primer moment només permetia fer efectiu mitjançant targeta magnètica.

SUBÀREA PROCEDIMENT: TREBALL

DEPARTAMENT DE TREBALL

Queixa 9903671

El Departament de Treball, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, dóna les instruccions oportunes a fi que s'acceptin els telèfons mòbils en el currículum dels demandants de feina inscrits en el Servei Català d'Ocupació.

SUBÀREA PROCEDIMENT: INDÚSTRIA, COMERÇ I TURISME

DEPARTAMENT D'INDÚSTRIA, COMERÇ I TURISME

Queixa 20003823; 20100045

El Síndic recomana al Departament d'Indústria, Comerç i Turisme que accepti la condició de part interessada sol·licitada per l'entitat Grup d'Estudi i Protecció dels Ecosistemes del Camp –GEPEC–, en un procediment d'autorització administrativa d'una central de generació d'energia elèctrica de cicle combinat de gas, atès el reconeixement de legitimitat que a nivell legal i judicial es dóna a les associacions ecologistes per comparèixer en procediments administratius i judicials en defensa dels seus objectius socials. Acceptat.

SUBÀREA PROCEDIMENT: ADMINISTRACIÓ LOCAL

AJUNTAMENT D'ALBINYANA

Queixa 20002634

El Síndic recorda a l'Ajuntament d'Albinyana, en relació amb la manca de resposta a la sol·licitud presentada pel promotor de la queixa d'inspecció d'unes installacions que generen molèsties, l'obligació de totes les administracions públiques de dictar resolució expressa en tots els procediments. Acceptat.

AJUNTAMENT D'ALELLA

Queixa 20102843

L'Ajuntament d'Alella, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, lliura a una empresa, promotora de la queixa, els certificats sol·licitats sobre els treballs que ha realitzat per l'esmentat Ajuntament.

AJUNTAMENT D'ALFORJA

Queixa 9702443

El Síndic recorda a l'Ajuntament d'Alforja, en relació amb un escrit registrat en data 5 de març de 1997, en el que es demanava la modificació del traçat d'un camí obert a la propietat del promotor de la queixa després de la riuada de l'octubre de 1994, que l'administració està obligada a dictar resolució expressa en tots els procediments i a notificar-la qualsevol que sigui la forma d'iniciació. S'arxiva l'expedient, considerant el recordatori de deures legals no acceptat presumptament, atesa la manca de resposta a les diverses reiteracions formulades pel Síndic.

AJUNTAMENT DE BARCELONA

Queixa 9803687

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Barcelona que s'informi a les empreses que presten serveis de remolc de vehicles mitjançant grues en l'àmbit territorial de la ciutat de Barcelona, del contingut del protocol de coordinació entre la Guàrdia Urbana de Barcelona i el RACC per l'actuació a les rondes, fent especial èmfasi en el caire de coordinació preferencial, que no d'exclusiva, entre ambdues institucions, amb la qual cosa és possible la intervenció d'altres empreses de serveis de grues en el circuit de les rondes, quan s'observi un vehicle estacionat que dificulti o posi en perill la seguretat del trànsit. Suggeriment efectuat en relació amb un accident de trànsit succeït a la Ronda del Litoral, en el que el conductor d'una grua, en veure l'accident, no va actuar, segons manifestà perquè existeix un conveni que estipula que a les rondes tan sols poden treballar les grues del RACC. Acceptat.

Queixa 9903521 i 25 més

L'Ajuntament de Barcelona, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, adopta diverses mesures per tal d'acabar amb els problemes que ocasionen als comerciants situats a l'entorn del mercat de la Plaça Mercadal de Sant Andreu i de la seva àrea d'influència, la presència de venedors ambulants que actuen al carrer sense llicència municipal.

Queixa 20001374

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Barcelona el deure legal que tenen les administracions de resoldre expressament els procediments iniciats pels ciutadans, en relació amb la sol·licitud del promotor de la queixa sobre la seva vida laboral a l'escorxador municipal. Acceptat.

Queixa 20001775

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Barcelona que, d'acord amb el plec de condicions regulador de la concessió administrativa, articuli un sistema de tarifes per definir els preus que han de satisfer els usuaris que lloguen places d'aparcaments públics gestionats per empreses privades. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE BAUSEN

Queixa 20001169

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Bausen, en relació amb la manca de resposta a la petició d'informació efectuada sobre el funcionament i la gestió del municipi, que com el municipi funciona en règim de consell obert, les persones sol·licitants de la informació, en la seva condició d'electores, formen part de l'assemblea veïnal, i els és d'aplicació el règim jurídic previst pels membres dels ens locals, per la qual cosa se'ls hi ha de facilitar la informació sol·licitada. Acceptat.

AJUNTAMENT DE CABRILS

Queixa 20001924

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Cabrils, d'acord amb allò establert a l'Ordenança municipal reguladora de la circulació de vianants i vehicles de Cabrils, la possibilitat d'autoritzar una zona de reserva davant un hostal-restaurant que hi ha a la Plaça de l'Església de la localitat. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE CORNELLÀ DE LLOBREGAT

Queixa 20102065

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Cornellà de Llobregat que accedeixi a la petició de l'autor de la queixa, en el sentit de facilitar-li les referències d'una empresa que pugui executar les obres de reposició d'una vorera al seu estat original, per tal de poder-se donar de baixa d'una llicència de gual, o en el seu cas, facilitar la intervenció de la brigada municipal per executar subsidiàriament aquestes, assumint l'interessat els costos que es generin, la qual cosa es pot materialitzar amb l'acceptació d'un pressupost previ per part d'aquest. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE DOSRIUS

Queixa 20003301

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Dosrius, en relació amb la manca de resposta a tots els escrits presentats pel promotor de la queixa, que li doni resposta sobre quins són els seus drets i deures vers l'administració local en allò que fa referència a les seves demandes d'informació, sol·licitant-li que temperi la seva actuació, per tal de no entorpir el correcte funcionament de l'Ajuntament. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE L'ESCALA

Queixa 20100844

L'Ajuntament de l'Escala, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, dóna resposta a uns suggeriments formulats pel promotor de la queixa sobre com millorar les condicions de qualitat de vida i de seguretat de la població.

AJUNTAMENT DE GAVÀ

Queixa 20100986

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Gavà que adreci a l'entitat promotora de la queixa una resolució administrativa, que motivi el perquè es denega la seva sol·licitud d'una còpia de l'estudi de les zones de sòl no urbanitzable programat a Gavà. Acceptat.

AJUNTAMENT DE GELIDA

Queixa 20001291

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Gelida, en relació amb la composició de l'òrgan de participació sectorial «comissió municipal de medi ambient», que la fórmula relativa a la composició i funcionament d'aquest òrgan s'hauria de redactar amb unes paraules destinades a assolir l'objectiu d'integrar la participació dels ciutadans i de les associacions, que també actuen en l'àmbit d'actuació pública municipal, en aquests òrgans de participació ciutadana. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE L'HOSPITALET DE LLOBREGAT

Queixa 9900656

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat, en relació amb els desperfectes d'obra i incompliments tècnics d'un aparcament construït per l'empresa Ferrovial Aparcamientos, SA, en el carrer Primavera, que s'estudiï la possibilitat de formular una proposta al concessionari de l'aparcament, als efectes d'oferir al promotor de la queixa una plaça a canvi de la que disposa en l'actualitat, en el mateix aparcament, que s'adeqüi a les característiques del seu vehicle. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE LA LLACUNA

Queixa 9802433

El Síndic recorda a l'Ajuntament de la Llacuna el deure legal que tenen els serveis administratius de la corporació de facilitar al promotor de la queixa, regidor de l'Ajuntament, còpia d'aquella documentació que sigui susceptible de reproducció amb els mitjans de què disposa l'Ajuntament i, d'altra banda, que es valori l'adopció de les mesures escaients per tal que els grups municipals puguin disposar d'un espai a les dependències municipals per al desenvolupament de les seves tasques. No acceptat.

AJUNTAMENT DEL MASNOU

Queixa 20001192

L'Ajuntament del Masnou, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, dóna resposta a una sol·licitud en la que es demanaven dades sobre un accident de trànsit del què la policia local havia elaborat el corresponent atestat.

AJUNTAMENT DE MATADEPERA

Queixa 20102380

L'Ajuntament de Matadepera, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, endega un seguit d'intervencions en els mitjans de comunicació, per tal de donar compliment al Reglament de Participació Ciutadana, aprovat el 10 de novembre de 1998, respecte de la participació dels grups de l'oposició en els mitjans de comunicació local, i que són:

– un debat mensual a Matadepera Ràdio, amb la intervenció d'un regidor de cadascun dels grups municipals de l'Ajuntament,

– una intervenció mensual i rotatòria a Matadepera Televisió d'un representant d'un dels grups municipals,

– i la propera publicació semestral d'una revista anomenada «Matadepera Oberta», on també hi participaran tots els grups i que tractarà exclusivament sobre temes d'interès pel municipi.

AJUNTAMENT DE MOLLET DEL VALLÈS

Queixa 20002112

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Mollet del Vallès que traslladi uns armaris d'enllumenat públic del carrer Salvador Espriu, atès que la seva ubicació facilita l'accessibilitat a l'habitatge del promotor de la queixa, augmentant les possibilitats de robatori. Acceptat.

AJUNTAMENT D'OLOT

Queixa 20002848

L'Ajuntament d'Olot, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, adopta una sèrie de mesures per tal d'acabar amb les molèsties pels aldarulls i actes vandàlics d'uns veïns que viuen al costat de l'habitatge de la promotora de la queixa.

AJUNTAMENT DE PIERA

Queixa 20001465

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Piera que estudiï la possibilitat de modificar el lloc d'emplaçament del mercat ambulant a la urbanització de Can Bonastre, ateses les molèsties que provoca als veïns que hi resideixen. No acceptat.

AJUNTAMENT DE SABADELL

Queixa 20000838

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Sabadell, en relació amb el comportament de la policia local en la inspecció d'un local, quan n'ordena el seu desallotjament i tancament sense que prèviament s'hagi adoptat la resolució administrativa que serveixi de títol o cobertura a les esmentades mesures, que estudiï la possibilitat d'adreçar un escrit al promotor de la queixa, amb el qual es procuri millorar la percepció que té en relació amb els serveis d'aquest Ajuntament, a fi d'augmentar el grau de confiança dels ciutadans i, en qualsevol cas, per atendre el dret de tot ciutadà a rebre uns serveis públics de qualitat. Acceptat.

Queixa 20000514

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Sabadell, en relació amb la dificultat de fer determinades tramitacions en uns horaris d'atenció al públic que coincideixen amb la jornada laboral habitual, que s'estudiï la possibilitat de presentar la documentació necessària per fer aquesta tramitació en el registre central de l'ajuntament o en el registres situats a les oficines municipals dels districtes, que estan obertes per la tarda. Acceptat.

AJUNTAMENT DE SANT CUGAT DEL VALLÈS

Queixa 20101893

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Sant Cugat del Vallès, en relació amb la manca de resolució expressa d'un recurs de reposició interposat contra la notificació d'un acord municipal, que l'Administració està obligada a dictar resolució expressa i que la possible desestimació del recurs per silenci no posa fi al procediment ni exonera l'Administració de la seva obligació de dictar resolució expressa.

– Pel que fa al fet de què es lliurin unes fotocòpies –sol·licitades per poder fonamentar un recurs– amb posterioritat al termini de què disposava l'interessat per poder formular-lo, el Síndic suggereix que l'Ajuntament vetlli per tal que, en termes generals, les sol·licituds de realització de fotocòpies no es demorin en el temps, particularment quan del seu lliurament en depèn la formulació d'un recurs o unes al·legacions sotmeses a termini.

– En relació amb la denegació de facilitar les fotocòpies d'un document, en un tràmit d'informació pública, allegant l'Ajuntament que el promotor de la queixa no té la condició d'interessat i que es tracta d'un expedient en tràmit d'aprovació definitiva, el Síndic recorda que el tràmit d'informació pública permet que qualsevol persona física o jurídica pugui comparèixer i examinar el procediment que es tramita, als efectes de poder formular les corresponents al·legacions.

– Pel que fa a la condició d'interessat, en trobar-se l'expedient dintre de l'àmbit de l'ordenació urbanística, recorda que el Decret legislatiu 1/1990, de 12 de juliol, reconeix l'acció popular, la qual cosa vol dir que qualsevol ciutadà està legitimat en la màxima amplitud a promoure la fiscalització de l'actuació administrativa sense necessitat d'invocar la lesió d'un dret subjectiu o d'un interès legítim.

Recordatoris de deures legals pendents de resposta.

AJUNTAMENT DE SANT FELIU DE LLOBREGAT

Queixa 9802036

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Sant Feliu de Llobregat, en relació amb les molèsties que pateix el promotor de la queixa a conseqüència del continu pas de camions pel carrer on ell viu, quan hi ha un senyal que prohibeix la circulació d'aquest tipus de vehicles, que es procedeixi a intensificar el control dels mateixos per part de la Policia Municipal, tot indicant les rutes alternatives per on està permesa la circulació de camions amb un tonelatge superior a 7,5 Tm. Acceptat.

AJUNTAMENT DE SANT PERE DE TORELLÓ

Queixa 20103244; 20103708

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Sant Pere de Torelló, en relació amb la tramitació d'una sol·licitud de llicència ambiental d'una empresa per al desenvolupament d'una activitat de perfumeria, la necessitat de complimentar, de forma prèvia a la seva resolució definitiva, les previsions establertes a la normativa d'aplicació, en relació amb la prevenció d'incendis, és a dir, s'ha d'acompanyar la documentació de seguretat en matèria de prevenció d'incendis que es relaciona a l'annex IV.B del Reglament general de desplegament de la Llei 3/1998, de la intervenció de l'administració ambiental. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE SANTA MARIA D'OLÓ

Queixa 20003190

L'Ajuntament de Santa Maria d'Oló, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, reconeix la manca de fonamentació legal per sol·licitar la identificació com a Mosso d'Esquadra al promotor de la queixa, en demanar aquest que s'expedís un certificat d'assistència a la llar d'infants municipal «El Cuc» de la seva filla, amb la finalitat de poder accedir a una convocatòria d'ajuts de llar d'infants del Fons d'Acció Social.

AJUNTAMENT DE SERÒS

Queixa 20001921

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Seròs, en relació amb la sol·licitud d'obtenir còpies de la documentació corresponent a la concessió de la llicència municipal de construcció a favor d'una empresa, el deure legal de facilitar les còpies demanades per la promotora de la queixa, que manifesta la voluntat d'exercir l'acció pública contemplada en la normativa urbanística, i identifica concretament els documents dels qual vol obtenir còpia. Acceptat.

AJUNTAMENT DE TARRAGONA

Queixa 20003594

L'Ajuntament de Tarragona, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, adopta una sèrie d'actuacions administratives per tal de corregir l'irregular ús dels guals i de la via pública corresponent a la finca situada al carrer Pin i Soler, 6, el qual habitualment està ple de motocicletes.

AJUNTAMENT DE TORTOSA

Queixa 20003853

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Tortosa, en relació amb les molèsties que ocasiona, per sorolls i vibracions, un aparell climatitzador, per una banda, que els mesuraments sonomètrics es practiquin de conformitat amb la previsió establerta a l'ordenança municipal reguladora de la protecció del medi ambient contra l'emissió de sorolls i, per una altra, que valori la possibilitat que els serveis tècnics del municipi inspeccionin la idoneïtat del lloc on s'ha instal·lat aquest aparell –sobre el cobert del pati de llums–, als efectes de comprovar si s'adequa a les previsions establertes a la pròpia ordenança, en el seu títol V. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE VALLMOLL

Queixa 20002730

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Vallmoll, en relació amb les dificultats que té un regidor de la corpora-

ció per poder consultar certa documentació, que d'acord amb l'article 149 de la Llei 8/ 1987, de 15 d'abril, municipal i de règim local de Catalunya, les resolucions denegatòries de sol·licituds d'informació dels membres de les corporacions locals s'han de motivar i només es poden fonamentar en els supòsits següents:

a) quan el coneixement o la difusió de la informació pugui vulnerar el dret constitucional a l'honor, la intimitat personal o familiar o a la pròpia imatge, i b) quan es tracti de matèries afectades per la legislació general sobre secrets oficials o per secret sumarial. Acceptat.

SUBÀREA PROCEDIMENT: MEDI AMBIENT

DEPARTAMENT DE MEDI AMBIENT

Queixa 20102914

El Síndic recorda al Departament de Medi Ambient, en relació amb la resolució desestimatòria d'un ajut, per no presentar el promotor de la queixa la documentació sol·licitada en el termini establert, que tenint en compte que la resolució es va dictar amb posterioritat a què el promotor de la queixa complimentés aquest requeriment, en virtut de l'article 76.3 de la Llei de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú, s'hauria d'admetre la sol·licitud i hauria de produir els seus efectes legals. Pendent de resposta.

SUBÀREA FORCES DE SEGURETAT

DEPARTAMENT D'INTERIOR

Queixa 9901177

El Síndic suggereix al Departament d'Interior respecte a la Comissaria de la Policia de la Generalitat-Mossos d'Esquadra de Ripoll:

– que es portin a terme les obres necessàries per millorar el paviment de linòleum de les dependències destinades a vestuari per al personal femení i masculí, que actualment presenta un estat de considerable deterioament,

– que com a mesura de seguretat, es canviïn els matalassos dels llits de les cel·les per uns altres que siguin de material ignífug,

– que se substitueixin les comunes per un vàter, preferiblement, per raons d'higiene i seguretat, d'acer inoxidable,

– que es faciliti a les persones detingudes una tovallola i un coixí,

– que es doti d'una il·luminació més potent i que les parets estiguin pintades, per tal que les cel·les tinguin un aspecte més digne,

– que s'analitzi, per tal de garantir la seguretat de la comissaria, el fet que, en un dels costats de l'edifici, fora del recinte, hi hagi un aparcament públic en el que els cotxes queden a tocar del filat metàl·lic perimetral, que pel que fa als problemes que es plantegen els caps de setmana i els dies festius en relació amb l'assistència jurídica, es tracti el tema amb el Col·legi d'Advocats de Girona, per tal de trobar-hi una solució.

Acceptat.

Queixa 20003402

El Síndic suggereix al Departament d'Interior, amb motiu de la visita efectuada a la Comissaria de la Policia de la Generalitat-Mossos d'Esquadra de Vic:

– que, pel que fa a la seguretat dels agents, s'augmenti la dotació d'armilles antibales, per tal de garantir que els agents les puguin utilitzar en totes les situacions que sigui necessari,

– que s'estudiï una solució al problema d'espai que representa l'acumulació d'atestats a la comissaria, ja que l'arxiu destinat a l'efecte està totalment ple,

– que, pel que fa a l'àrea de les cel·les, situada a la planta inferior, es busqui una solució al problema que comporta que no puguin accedir-hi els vehicles policials per la porta posterior de la comissaria destinada a l'efecte, motiu pel qual generalment s'opta per aturar el vehicle davant la porta posterior i és allí on el detingut és tret del vehicle i introduït a l'interior de la comissaria, amb els problemes de seguretat que això pot comportar,

– que s'instal·li un sistema automàtic d'extracció d'aire per ventilar les cel·les,

– que se substitueixin, com a mesura de seguretat, els matalassos que es faciliten als detinguts per uns fets amb materials totalment ignífugs,

– que pel que fa al gran volum de citacions judicials que han de fer els agents de la policia es busqui una solució, ja que és una contradicció que aquesta comissaria hagi de destinar diversos agents a fer aquesta activitat si es té en compte el gran volum de feina que tenen,

– que, en relació amb els cursos de promoció i especialització dirigits als agents, es programin més cursos, donat el constant augment de nova normativa (circulars, instruccions) i, sobretot, de nous procediments normalitzats (PNT), que obliguen els agents a adquirir nous coneixements sobre la manera d'actuar,

– que es busqui una solució al problema d'espai que provoca la utilització de dependències policials com a dipòsit d'objectes a disposició judicial, motivat per les mancances de l'Administració de Justícia, que no disposa de locals habilitats a aquest efecte.

Suggeriments pendents de resposta.

Queixa 20001001

El Síndic suggereix al Departament d'Interior que la Policia de la Generalitat-Mossos d'Esquadra, en les diligències de comprovació de les persones a la via pública, utilitzi el temps mínim possible, evitant demores innecessàries. Acceptat.

Queixa 20002355

El Síndic suggereix al Departament d'Interior, en relació amb el seguiment d'un grup de joves per part d'una patrulla de mossos d'esquadra a Sort i l'escorcoll i comís de materials relacionats amb la insubmissió, que no es portin a terme mesures d'aquest tipus que el Síndic considera desproporcionades, atès que ni el material decomisat contenia cap expressió injuriosa ni ofensiva, sinó que es limitava a exercir el dret de crítica, ni la difusió del material podia considerar-se una manifestació violenta de la llibertat d'expressió. Acceptat.

Queixa 20002945

El Síndic suggereix al Departament d'Interior, amb motiu de la visita efectuada a la Comissaria dela Policia de la Generalitat-Mossos d'Esquadra de Blanes:

– respecte de la vigilància del perímetre de la comissaria, que s'instal·li una càmera a la part posterior, ja que aquesta zona queda fora de control,

– respecte al problema d'espai que representa l'acumulació d'atestats a la comissaria, que s'ampliï l'espai destinat a l'arxiu,

– respecte al problema d'espai que provoca la utilització de dependències policials com a dipòsit d'objectes a disposició judicial, que es busqui una solució, per tal de deixar lliures dues de les nou cel·les individuals que actualment resten ocupades amb aquest material,

– que s'instal·li una porta de connexió entre l'edifici de la comissaria i l'edifici dels nous jutjats, la qual cosa facilitaria el trasllat dels detinguts als jutjtats i evitaria que aquests haguessin de sortir al carrer,

– que es pintin les portes d'accés al grup electrògen de l'edifici, que presenten un estat de deteriorament causat pel rovell,

– que s'instal·lin extractors d'aire per pal·liar la mala olor de les cel·les, motivada per les males condicions higièniques d'alguns dels detinguts,

– que, com a mesura de seguretat, es canviïn els matalassos dels llits per uns altres que siguin de material ignífug,

– que, pel que fa a la formació dels agents de la comissaria, es procuri que tots realitzin, almenys, la pràctica de tir programada per a cada any, procurant que aquestes pràctiques siguin més habituals al llarg de l'any,

– que, pel que fa al gran volum de citacions judicials que han de fer els agents, es busqui una solució, ja que és una contradicció que aquesta comissaria hagi de destinar un o dos agents a fer aquesta activitat si es té en compte el gran volum de feina que tenen, especialment a l'estiu.

Suggeriments pendents de resposta.

Queixa 20002946

El Síndic suggereix al Departament d'Interior, amb motiu de la visita efectuada a la Comissaria de la Policia de la Generalitat-Mossos d'Esquadra de Lloret de Mar:

– respecte al problema d'espai que representa l'acumulació d'atestats a la comissaria, que s'ampliï l'espai destinat a l'arxiu,

– respecte al problema d'espai que provoca la utilització de dependències policials com a dipòsit d'objectes a disposició judicial, que es busqui una solució, per tal de deixar lliure l'espai ocupat,

– que es pintin les portes d'accés al grup electrògen de l'edifici, que presenten un estat de deteriorament causat pel rovell,

– que s'instal·lin extractors d'aire per pal·liar la mala olor de les cel·les, motivada per les males condicions higièniques d'alguns dels detinguts,

– que es dotin les cel·les amb matalassos ignífugs, com a mesura de seguretat,

– respecte a les trucades dels ciutadans, i per tal de garantir una resposta ràpida dels Mossos d'Esquadra, se suggereix que s'instal·li un sistema de distribució de trucades cap a la Comissaria de Blanes, ja que és des d'aquesta des d'on es coordinen totes les actuacions,

– que, pel que fa a la formació dels agents, es procuri que tots realitzin, almenys, la pràctica de tir programada per a cada any, procurant que aquestes pràctiques siguin més habituals al llarg de l'any,

– que, pel que fa al gran volum de citacions judicials que han de fer els agents, es busqui una solució, ja que és una contradicció que aquesta comissaria hagi de destinar un o dos agents a fer aquesta activitat si es té en compte el gran volum de feina que tenen, especialment a l'estiu.

Suggeriments pendents de resposta.

Queixa 20003197

El Síndic suggereix al Departament d'Interior, amb motiu de la visita efectuada a la Comissaria de la Policia de la Generalitat-Mossos d'Esquadra de Lleida:

– que, en relació amb la seguretat dels agents, malgrat que en les actuacions de risc compten amb armilles antibales, se n'augmenti la dotació per tal de garantir que els agents les puguin utilitzar en qualsevol situació en què sigui necessari,

– que se substitueixin, com a mesura de seguretat, els matalassos que es faciliten als detinguts per uns fets amb materials totalment ignífugs,

– que, pel que fa a la formació dels agents, es procuri que tots realitzin, almenys, la pràctica de tir programada per a cada any, procurant que aquestes pràctiques siguin més habituals al llarg de l'any,

– que es busqui una solució al problema d'espai que provoca la utilització de dependències policials com a dipòsit d'objectes a disposició judicial, motivat per les mancances de l'Administració de Justícia, que no disposa de locals habilitats a aquest efecte,

– que, pel que fa al gran volum de citacions judicials que han de fer els agents de la policia, es busqui una solució, ja que és una contradicció que aquesta comissaria hagi de destinar diversos agents a fer aquesta activitat si es té en compte el gran volum de feina que tenen,

– que s'estudiï una solució al problema d'espai que representa l'acumulació d'atestats a la comissaria, ja que l'arxiu destinat a l'efecte està totalment ple.

Suggeriments pendents de resposta.

Queixa 20003198

El Síndic suggereix al Departament d'Interior, amb motiu de la visita efectuada a la Comissaria de la Policia de la Generalitat-Mossos d'Esquadra de Balaguer:

– que, en relació amb la seguretat dels agents, i malgrat que es garanteixi l'ús d'armilles antibales en actuacions específiques –com a controls de carreteres o situacions de risc– i que cada vehicle policial té una armilla, se n'augmenti la dotació, per tal de garantir que els agents les puguin utilitzar en qualsevol situació que sigui necessari,

– que es busqui una solució al problema d'espai que provoca la utilització de dependències policials com a dipòsit d'objectes a disposició judicial, motivat per les mancances de l'Administració de Justícia, que no disposa de locals habilitats a aquest efecte.

Suggeriments pendents de resposta.

Queixa 20003439

El Síndic suggereix al Departament d'Interior, amb motiu de la visita efectuada a la Comissaria de la Policia de la Generalitat-Mossos d'Esquadra de Girona:

– que, en relació amb la seguretat dels agents, i malgrat que es garanteixi l'ús d'armilles antibales en actuacions específiques, se n'augmenti la dotació, per tal de garantir que els agents les puguin utilitzar en qualsevol situació que sigui necessari,

– que s'estudiï una solució al problema d'espai que representa l'acumulació d'atestats a la comissaria, ja que l'arxiu destinat a l'efecte està totalment ple,

– que, pel que fa a les cel·les, s'instal·li un sistema automàtic d'extracció d'aire per ventilar-les i un d'extracció de fums,

– que s'estudiï una solució alternativa al fals sostre metàl·lic que tapa les conduccions que passen pel damunt de les cel·les de menors, per fer inaccessible al detingut cap element que pugui utilitzar per autolesionar-se o penjar-se,

– que se substitueixin, com a mesura de seguretat, les fundes que cobreixen els matalassos per d'altres de materials totalment ignífugs,

– que, pel que fa al gran volum de citacions judicials que han de fer els agents, es busqui una solució, ja que és una contradicció que aquesta comissaria hagi de destinar quatre agents i un comandament a fer aquesta activitat si es té en compte el gran volum de feina que tenen,

– que es busqui una solució al problema d'espai que provoca la utilització de dependències policials com a dipòsit d'objectes a disposició judicial, motivat per les mancances de l'Administració de Justícia, que no disposa de locals habilitats a aquest efecte,

– que és millori el problema de la poca estabilitat de la plantilla d'agents, amb continus canvis.

Suggeriments pendents de resposta.

AJUNTAMENT DE BARCELONA

Queixa 20002438

L'Ajuntament de Barcelona, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, adopta una sèrie de mesures per tal d'acabar amb les molèsties que provoquen un grup de joves amb edats compreses entre els 15 i 20 anys, que es concentren cada dia davant del núm. 6 del carrer Argenteria de Barcelona (Ciutat Vella).

AJUNTAMENT DE SANTA COLOMA DE GRAMENET

Queixa 20002971

L'Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, pren mesures per solucionar el problema d'inseguretat ciutadana que es viu al barri del Fondo.

AJUNTAMENT DE VILAFRANCA DEL PENEDÈS

Queixa 20001422

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Vilafranca del Penedès, en relació amb el dipòsit municipal de detinguts, d'una banda, que es realitzin un seguit d'obres, per tal adequar-lo als requisits del Reial Decret 690/1996, ja que el dipòsit no compleix les condicions establertes quan a lloc de compliment de penes, i d'una altra, que s'introdueixin una sèrie de millores per tal que el dipòsit sigui un lloc digne i segur dintre de la seva funció no penitenciària, sinó de custòdia de detinguts per una curta durada. Pel que fa al menjar, el Síndic suggereix que es vetlli per la qualitat de l'alimentació, i que s'estalviï aquesta tasca als membres de la policia local, realitzant-se per altres mitjans. Finalment, per tal de cobrir tant les necessitats de vigilància dels detinguts com de la resta de serveis, el Síndic suggereix que s'augmenti la dotació de la plantilla de la policia local, tenint en compte que el dipòsit necessita personal femení per registrar les persones d'aquest sexe que entren en contacte amb els detinguts.

Suggeriments acceptats.

ÀREA 02. ORDENACIÓ DEL TERRITORI

SUBÀREA HABITATGE

DEPARTAMENT DE BENESTAR SOCIAL I AJUNTAMENT DE FIGUERES

Queixa 20000969

El Síndic suggereix a ADIGSA i a l'Ajuntament de Figueres, en relació amb els defectes d'urbanització del grup d'habitatges Figueres 52, que estudiïn la possibilitat d'assumir part del finançament de les obres necessàries de reparació, atès que, d'una banda, els defectes existeixen des de l'inici de la construcció, i són responsabilitat del promotor de l'obra, l'Institut Català del Sòl, i d'una altra, l'Ajuntament va concedir la llicència d'obres, malgrat que l'any 1981, en revisar el projecte d'obra, constatà que no s'havia previst una xarxa de recollida d'aigües plujanes del pati interior comunitari. Acceptat.

DEPARTAMENT DE POLÍTICA TERRITORIAL I OBRES PÚBLIQUES

Queixa 9903603

El Síndic suggereix al Departament de Política Territorial i Obres Públiques, en relació amb la possible venda irregular d'un habitatge de protecció oficial de promoció pública, que per tal de controlar el preu de venda s'inclogui la figura de la compravenda a carta de gràcia en els contractes d'habitatges de protecció oficial. No acceptat.

Queixa 9802871

El Síndic suggereix al Departament de Política Territorial i Obres Públiques que revisi els circuits administratius que segueixen per requerir als sol·licitants d'ajuts per la compra d'habitatges a preu taxat que completin la documentació presentada, atès que en el supòsit objecte de la queixa ha transcorregut més d'un any entre que la interessada ha manifestat disposar de més documentació i l'administració ha dictat un ofici reclamant-la. Acceptat.

Queixa 9902179

El Síndic recomana al Departament de Política Territorial i Obres Públiques, en relació amb la diferència existent entre els preus reals de mercat dels habitatges i els preus màxims requerits per sol·licitar els ajuts previstos als plans d'habitatge, que dificulta, sobretot a Barcelona i a alguns municipis de la seva àrea d'influència, l'obtenció d'aquests ajuts, que s'ajustin aquests preus el màxim possible, reformant o proposant la reforma del sistema de manera que s'aconsegueixi el seu objectiu de frenar l'augment de preus i evitar l'especulació a l'entorn dels habitatges. Acceptat.

Queixa 20002008

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Marganell i al Departament de Política Territorial i Obres Públiques, en relació amb l'enfonsament d'una casa situada a Marganell, i a la denegació d'una sol·licitud d'ajut, regulat en el Decret 196/2000, de 13 de juny, sobre adopció de mesures per pal·liar els danys ocasionats amb motius dels aiguats de juny de 2000, al·legant única i exclusivament com a motiu de la denegació la manca de residència habitual dels promotors de la queixa, d'acord amb un certificat del secretari accidental del municipi, en el que després de manifestar que tots dos interessats tenien residència a Marganell, afegia que el domicili on estaven empadronats no constituïa la seva residència habitual i permanent, que

– el padró municipal és el registre administratiu on consten els veïns d'un municipi,

– les seves dades constitueixen prova de la residència en el municipi i del domicili habitual en el mateix,

– les certificacions que d'aquestes dades s'expedeixin tindran caràcter de document públic i fefaent a tots els efectes administratius. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE BARCELONA

Queixa 9600153

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Barcelona, que en el supòsit que el propietari d'un immoble no procedeixi a executar les obres de conservació que li han estat requerides, els ajuntaments tenen el deure legal de procedir a l'execució subsidiària d'aquestes obres, encara que l'import de la despesa sigui a càrrec de l'obligat. Pendent de resposta a 31.12.96. No acceptat.

AJUNTAMENT DE MÓRA D'EBRE

Queixa 9700267

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Móra d'Ebre que agiliti els tràmits relatius a l'enderroc d'una finca declarada en ruïna, atès que l'expedient ha estat paralitzat més de dos anys. Acceptat.

AJUNTAMENT DE SANT ANDREU DE LLAVANERES

Queixa 9901814

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Sant Andreu de Llavaneres, en relació amb l'exclusió de la promotora de la queixa per poder participar en el concurs per a l'adjudicació de 42 habitatges al sector del pla parcial «El Balis», per no acreditar 10 anys de residència en el municipi, que en operacions futures similars es valori el compliment del requisit de residència en atenció als motius d'abandó del municipi, ja que en el cas de l'autora de la queixa va empadronar-se a Mataró durant dos anys per tal de cursar els seus estudis de COU, davant la impossibilitat de cursar-los al seu municipi de Sant

Andreu de Llavaneres, i en acabar-los va tornar a donar-se d'alta a Sant Andreu de Llavaneres. Pendent de resposta.

SUBÀREA URBANISME

DEPARTAMENT DE POLÍTICA TERRITORIAL I OBRES PÚBLIQUES I AJUNTAMENT DE BEGUES

Queixa 9903395; 9903750

El Departament de Política Territorial i Obres Públiques, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, impulsa la signatura d'un conveni entre l'Ajuntament de Begues, l'empresa Aricemex i el mateix Departament, pel finançament i la construcció del tram central de la variant de Begues, per tal d'evitar perill i molèsties del trànsit de camions pesants al seu pas pel municipi.

AJUNTAMENT DE L'AMETLLA DE MAR

Queixa 9703118

El Síndic recorda a l'Ajuntament de l'Ametlla de Mar, en relació amb les denúncies presentades pel perill que pot suposar la construcció d'una marquesina en un bar situat en els baixos de l'immoble de la promotora de la queixa, el dret que tenen els ciutadans a conèixer en qualsevol moment, l'estat de tramitació dels procediments en que tinguin la condició d'interessats. No acceptat.

AJUNTAMENT D'AMPOSTA

Queixa 9803495

El Síndic recorda a l'Ajuntament d'Amposta, en relació amb la situació urbanística en què es troba la urbanització Els Eucaliptus, les alternatives que el planejament del municipi i la normativa urbanística posen al seu abast, per poder adoptar les mesures necessàries per tal de regularitzar aquesta situació, possibilitant que els propietaris es constitueixin en Junta de Compensació, i en el cas que no es reuneixi el 60% de representació de les propietats, adoptant el sistema de cooperació. No acceptat.

Queixa 9901647

El Síndic suggereix a l'Ajuntament d'Amposta, en relació amb una llicència d'obres atorgada per construir un magatzem agrícola en una finca situada entre el curs de l'Ebre i el Canal de Carles III, edificació que ha estat paralitzada pel Servei de Costes del Departament Política Territorial i Obres Públiques perquè es trobava en part de la zona de servitud de protecció de costes i, per tant, necessitava la pertinent autorització del servei esmentat que, vist l'acord de les administracions competents de modificar el Pla Director del Delta de l'Ebre, el qual suposaria la desafectació de la parcel·la del promotor de la queixa, que estudiï la possibilitat d'atorgar una llicència a precari, instant del Servei de Costes una autorització provisional de les obres de construcció del magatzem agrícola, sempre que el projecte compleixi les altres condicions urbanístiques requerides. D'altra banda, el Síndic també suggereix al Departament de Política Territorial i Obres Públiques que estudiï la possibilitat de concedir aquesta autorització provisional. Suggeriments pendents de resposta.

AJUNTAMENT DE BARCELONA

Queixa 9900026; 9902372

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Barcelona, en relació amb l'estat de deteriorament en què es troben les finques 81, 83, 85 i 87 del carrer Sant Pere Mitjà, de propietat municipal, que es troben ocupades de forma il·legal la qual cosa produeix molèsties de sorolls i inseguretat als veïns al carrer, que transcorreguts els deu dies hàbils per presentar al·legacions, comptadors des de la data de publicació de l'ordre de desallotjament, i, en el seu cas, un cop valorades les al·legacions que es presentin, es dicti una resolució expressa a la major brevetat possible, atesa la situació de deteriorament de les finques ocupades i el perill que d'això es deriva pels immobles limítrofs, pels veïns i pels vianants. L'Ajuntament informa que el procediment de recuperació d'ofici ha finalitzat amb la corresponent resolució definitiva per la qual s'ordena el desallotjament immediat d'aquestes finques, desnonament que es farà efectiu mitjançant la presentació de la corresponent demanda davant els jutjats de 1a. Instància de Barcelona. El Síndic recorda a l'Ajuntament que les entitats locals tenen de forma reconeguda legalment, determinades prerrogatives a l'hora de recuperar el seu patrimoni, així una vegada ja s'ha dictat l'ordre de desallotjament i passat el temps concedit per complir-la de forma voluntària, no hi ha cap obstacle que impedeixi executar-la mitjançant la compulsió sobre les persones. No acceptat.

Queixa 20002360

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Barcelona que adopti les mesures necessàries per tal de complir el protocol de col·laboració entre l'Ajuntament i l'Associació de Veïns Zona Túnel Mitre; Via Augusta, Dr. Roux i Ganduxer relatiu al soterrament de la Ronda del General Mitre per sota la Via Augusta. Pendent de resposta.

Queixa 20003138

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Barcelona, en relació amb l'estat d'abandonament d'unes obres efectuades en el portal d'un immoble situat al carrer Portaferrisa, 15, i el no acabament d'unes obres de reparació d'un balcó, que un cop passat el termini atorgat al propietari sense executar les obres, l'Ajuntament està obligat a incoar un expedient sancionador, amb imposició de multa, i a requerir als propietaris a l'execució del compliment de l'ordre, que de no executar-se

es durà a terme per l'administració, actuant a càrrec de l'obligat, a través del procediment d'execució subsidiària. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE CAMBRILS

Queixa 20101028

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Cambrils que reconsideri la seva decisió de denegar la llicència per instal·lar un ascensor per a minusvàlids a un edifici de la localitat, ja que el projecte d'instal·lació no contravé directament cap norma d'edificació. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE FIGUERES

Queixa 9803643

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Figueres, que per tal de garantir l'execució d'unes voreres i no causar més perjudicis als propietaris d'uns habitatges que encara no tenen llicència de primera ocupació, estudiï la possibilitat de realitzar l'aval que es va constituir amb l'atorgament de la llicència d'obres i efectuï subsidiàriament les obres, a càrrec del promotor de l'obra, que és el que ha incomplert les condicions establertes a la llicència d'obres. Acceptat.

AJUNTAMENT DE GANDESA

Queixa 9803023

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Gandesa, en relació amb la queixa presentada per un grup cultural amb motiu de la destrucció d'una galeria renaixentista i la manca de protecció de determinats elements representatius de l'arquitectura popular, que adopti les mesures adients per preservar a nivell local el patrimoni històric cultural de Gandesa. Acceptat

AJUNTAMENT DE LA GARRIGA

Queixa 9703213

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de la Garriga i a la Junta d'Aigües del Departament de Política Territorial i Obres Públiques que estudiï la possibilitat d'indemnitzar les promotores de la queixa pels perjudicis econòmics soferts amb motiu de la inactivitat de les dues administracions per no haver acordat l'execució dels seus actes, en virtut dels quals s'ordenava el cessament de la captació i explotació il·legal d'uns pous d'aigua, els quals han provocat l'assecament d'uns pous propietat de les reclamants i la manca d'aigua suficient per explotar les seves finques de regadiu. Acceptat.

AJUNTAMENT DE MASQUEFA

Queixa 20003967

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Masquefa que s'adoptin les mesures oportunes per tal de resoldre l'endarreriment d'un expedient, de manera que no es perllongui durant més temps el perjudici urbanístic derivat de la construcció parcialment il·legal que va motivar la denúncia de la promotora de la queixa. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE MATARÓ

Queixa 20002776

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Mataró que s'adoptin les mesures oportunes per evitar els endarreriments en la tramitació dels expedients de disciplina urbanística, de manera que no es perllongui durant més temps el perjudici urbanístic derivat de les construccions il·legals denunciades pel promotor de la queixa l'any 1998. Acceptat.

AJUNTAMENT D'OLIVELLA

Queixa 20100249

El Síndic suggereix a l'Ajuntament d'Olivella que sotmeti a la consideració de la comissió de govern la idoneïtat de revisar l'acord, pel qual es denega al promotor de la queixa l'autorització per instal·lar una escomesa elèctrica a la finca de la seva propietat, atès que la denegació de l'autorització s'ha fonamentat en la presumpció que el promotor faria ús de l'escomesa elèctrica per provar de consolidar una construcció i destinació del sòl contrària al planejament, atesos els antecedents d'actuacions en aquest sentit. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE PALAU-SOLITÀ I PLEGAMANS

Queixa 20000865

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Palau-Solità i Plegamans, en relació amb la construcció de diferents edificacions auxiliars i per moviments de terres sense llicència, a la finca del carrer Camí de Can Parera, l'obligació que té com administració competent d'adoptar les mesures necessàries perquè es restauri la realitat física alterada com a conseqüència de l'actuació il·legal, sempre que no hagin transcorregut més de quatre anys des del total acabament de les obres realitzades. Acceptat.

AJUNTAMENT DE PALLEJÀ

Queixa 9903175

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Pallejà, en relació amb una resolució adoptada per raó d'una infracció

urbanística, que si transcorregut el termini atorgat al titular de l'activitat no ha donat compliment a la resolució, s'executi la previsió relativa a la suspensió de l'activitat que consta a la mateixa resolució, fins que no es doni compliment al seu contingut. No acceptat.

AJUNTAMENT DE SANT FELIU DE GUÍXOLS

Queixa 9802663

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Sant Feliu de Guíxols, en relació amb una llicència provisional d'obertura atorgada el 31 de maig de 1996, que aquestes llicències només tenen validesa per a un termini de sis mesos i només són prorrogables una sola vegada per sis mesos, transcorregut aquest termini, l'autorització provisional resta sense efecte. Acceptat.

AJUNTAMENT DE SANT PERE DE RIUDEBITLLES

Queixa 20003557

L'Ajuntament de Sant Pere de Riudebitlles, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, dicta una ordre de legalització d'unes obres fetes sense la corresponent llicència municipal.

AJUNTAMENT DE SANT PERE DE VILAMAJOR

Queixa 9803032

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Sant Pere de Vilamajor que tots els documents de contingut urbanístic que estiguin relacionats amb els instruments de planejament són públics i qualsevol persona pot en tot moment consultar-los i informar-se'n dels mateixos, en relació amb la restricció que fa l'Ajuntament que limita l'accés a les persones que acreditin un interès legítim suficient. No acceptat.

AJUNTAMENT DE SANTA COLOMA DE QUERALT

Queixa 9803133

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Santa Coloma de Queralt, en relació amb l'incompliment d'un acord verbal quant a la reforma de l'entrada del garatge de la promotora de la queixa, per tal de facilitar-li l'accés que es veu impedit a conseqüència de les obres de remodelació del passeig de la Muralla, que es consideri la possibilitat o bé de rebaixar la vorera davant el cobert en qüestió o bé d'ampliar-ne la porta. No acceptat.

AJUNTAMENT DE LA TORRE DE L'ESPANYOL

Queixa 9802179

El Síndic recorda a l'Ajuntament de la Torre de l'Espanyol, en relació amb l'execució d'una expropiació per dur a terme la perllongació del carrer Portal, els tràmits que la Llei d'expropiació forçosa estableix per a la determinació del preu just. Acceptat.

DIPUTACIÓ DE BARCELONA

Queixa 20000632

La Diputació de Barcelona, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, modifica el projecte de rehabilitació del Pavelló de la Lactància, del conjunt de la Maternitat, per tal de no modificar de forma substancial l'aparença exterior de l'edifici.

SUBÀREA MEDI AMBIENT I QUALITAT DE VIDA

DEPARTAMENT DE MEDI AMBIENT

Queixa 20000638

El Departament de Medi Ambient, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, i en relació amb l'incompliment del cabal mínim ecològic previst a l'article 5 de la Llei de pesca fluvial de l'any 1942 en el tram que va des de les Fonts del Llobregat fins a l'entrada en el municipi de la Pobla de Lillet, adopta una sèrie de mesures per tal de mantenir un cabal mínim que garanteixi la supervivència de la fauna piscícola.

Queixa 20003794

El Síndic recorda a l'Agència Catalana de l'Aigua, en relació amb la sol·licitud presentada pel Real Club de Golf del Prat per a la concessió i autorització d'abocament d'aigües, que la tramitació que se segueix amb caràcter previ a l'aprovació del projecte constructiu prevegi:

– la realització d'un tràmit d'informació pública, per tal de fer possible que els administrats examinin el nou projecte, ateses les modificacions substancials que haurà d'introduir,

– la realització d'un acte de reconeixement sobre el terreny per confrontar el projecte constructiu presentat i comprovar així mateix la viabilitat de la seva execució.

Acceptat.

DEPARTAMENT DE POLÍTICA TERRITORIAL I OBRES PÚBLIQUES

Queixa 9902398

El Síndic recorda al Departament de Política Territorial i Obres Públiques, en relació amb les molèsties acústiques i perill potencial que pels veïns signifiquen les operacions de tràfic aeri de l'Aeroport de Sabadell, el deure legal d'ajustar les actuacions urbanístiques a la realitat de les servituds que incorpora la proximitat dels municipis a la instal·lació aeroportuària, aplicant si cal, les modificacions del planejament que es considerin adients i exigint dels promotors immobiliaris el compli-

ment de la normativa en matèria d'aïllament acústic fins on sigui raonable i proporcionalment possible. Acceptat.

Queixa 9902422

El Síndic recorda al Departament de Política Territorial i Obres Públiques, en relació amb les molèsties acústiques i perill potencial que pels veïns de Gavà signifiquen les operacions de tràfic aeri de l'Aeroport de Barcelona, el deure legal d'ajustar les actuacions urbanístiques a la realitat de les servituds que incorpora la proximitat dels municipis a la instal·lació aeroportuària, aplicant si cal, les modificacions del planejament que es considerin adients i exigint dels promotors immobiliaris el compliment de la normativa en matèria d'aïllament acústic fins on sigui raonable i proporcionalment possible. Acceptat.

AJUNTAMENT D'ALMENAR

Queixa 20002771

El Síndic suggereix a l'Ajuntament d'Almenar, en relació amb les molèsties per sorolls i vibracions produïts per les activitats d'un taller tèxtil en els baixos de l'habitatge del promotor de la queixa, que estudiï la possibilitat d'aprovar una ordenança específica en matèria de sorolls i vibracions, per tal de dotar-se dels instruments jurídics necessaris que li permetin intervenir amb total legitimació i eficàcia en la regulació d'assumptes com el denunciat. Acceptat.

AJUNTAMENT DE BARCELONA

Queixa 9802295

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Barcelona, en relació amb les molèsties que ocasionen els sorolls de les activitats lúdiques que tenen lloc al Centre Cívic del Guinardó, el deure de subjecció de les activitats municipals al principi de legalitat i, per tant, a la normativa vigent en matèria d'espectacles públics i activitats recreatives. Acceptat.

Queixa 9803494

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Barcelona el deure legal que té de ser congruent i eficaç respecte als seus propis actes i, per tant, de realitzar, sense més dilació, totes les actuacions que siguin necessàries per tal que cessin les molèsties per soroll i aire calent que origina una instal·lació irregular d'aire condicionat. Acceptat.

Queixa 9902522

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Barcelona, en relació amb les molèsties que provoca la instal·lació d'uns aparells d'aire condicionat al carrer Casp, que es verifiqui si l'aparell d'aire condicionat objecte de la queixa compleix les prescripcions d'instal·lació establertes a l'article 57 de l'Ordenança general del medi ambient urbà i, en el seu cas, s'adoptin les mesures correctores oportunes per minorar les molèsties denunciades, notificant al promotor de la queixa la resolució que s'adopti. Pendent de resposta.

Queixa 9903520

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Barcelona, en relació amb les denúncies presentades amb motiu de les molèsties que ocasiona el funcionament d'una empresa, sense llicència municipal, dedicada a la compravenda de ferralla,

– el deure de tramitar el procediment pel qual es resolgui el cessament de l'activitat sense dilacions, així com també de respectar els terminis que fixa la legislació vigent per tal de resoldre els procediments,

– l'obligació que té l'Administració de procedir a l'execució forçosa de l'acte resolutori en el cas que no s'acompleixi de forma voluntària, dins del termini raonable que es fixi,

– l'obligació de fer efectiu el dret d'informació al qual té dret la promotora de la queixa, en virtut del que disposa la LRJPAC, que estableix que s'ha de notificar als interessats les resolucions administratives que afectin els seus drets i interessos.

Pendent de resposta.

Queixa 20002179

L'Ajuntament de Barcelona, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, ordenada la retirada de la via pública de tres vetlladors que el titular d'un establiment de restauració tenia sense llicència.

Queixa 20002779

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Barcelona, en relació amb les molèsties per sorolls de tres aparells d'aire condicionat instal·lats en el pati de llums de l'immoble on viu l'autora de la queixa i l'afectació del seu habitatge al rebre l'aire expulsat dels esmentats aparells, que l'entrada en vigor d'una nova normativa sobre aquesta matèria, com és el cas de l'Ordenança general del medi ambient urbà, justifica per si mateixa la realització d'uns nous mesuraments per tal de comprovar els nivells sonors dels aparells i, si s'escau, requerir l'adopció de les mesures correctores necessàries per tal que s'ajustin als valors fixats a la nova Ordenança. De conformitat amb el disposat a l'Ordenança general del medi ambient urbà, el Síndic recorda la necessitat d'efectuar una inspecció que detecti si la temperatura del flux d'aire que incideix en el domicili de la interessada és o no perceptiblement diferent de la de l'entorn, i, en conseqüència, valorar si la ubicació dels aparells és o no la correcta i, en el seu cas, requerir un canvi d'emplaçament. Pendent de resposta.

Queixa 20003510

L'Ajuntament de Barcelona, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, adopta les mesures oportunes per tal d'acabar amb el soroll que genera un aparell d'aire condicionat d'una finca situada al carrer Villarroel.

Queixa 20003610

L'Ajuntament de Barcelona, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, adopta les mesures oportunes per tal d'acabar amb les molèsties que ocasionen als veïns les activitats musicals en directe que tenen lloc a un local denominat «Abaixadors Deu».

Queixa 20100165

L'Ajuntament de Barcelona, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, tramita una ordenança municipal reguladora de la intervenció administrativa de les activitats en el marc de la Llei 3/1998, de 27 de febrer, de la intervenció integral de l'administració ambiental, en la qual s'inclourà el tràmit d'informació veïnal en el procediment per a l'obtenció de la llicència per a l'emplaçament de les instal·lacions de radiocomunicació.

Queixa 20100584

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Barcelona, en relació amb les molèsties i perjudicis per a la salut que pateix tota la família del promotor de la queixa, a conseqüència de la instal·lació d'una antena de telefonia mòbil, que s'estudiï la possibilitat de realitzar uns mesuraments de les radiacions emeses per aquesta instal·lació des del domicili del promotor de la queixa, a fi i efecte de comprovar si existeix alguna disfunció en el seu funcionament que pugui provocar aquest malestar denunciat per l'autor de la queixa. Pendent de resposta.

Queixa 20100828

L'Ajuntament de Barcelona, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, adopta una sèrie de mesures per tal d'iniciar el procés de legalització d'una instal·lació de telefonia mòbil i si això no és possible, resoldre el seu desmuntatge.

AJUNTAMENT DE BARCELONA I DEPARTAMENT D'INDÚSTRIA, COMERÇ I TURISME

Queixa 20000176

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Barcelona, en relació amb les molèsties per sorolls que ocasiona el funcionament d'un muntacàrregues situat al costat de l'habitatge de la promotora de la queixa, el deure que té d'adoptar la resolució administrativa que correspongui davant la manca d'adopció de mesures correctores per part del titular de l'aparell muntacàrregues. Davant la constatació de defectes de seguretat greus i importants en el muntacàrregues i la manca de correcció d'aquests, el Síndic recorda al Departament d'Indústria, Comerç i Turisme l'obligació que té l'Administració de servir amb objectivitat els interessos generals i d'actuar de conformitat, entre d'altres, amb el principi d'eficàcia, amb submissió plena a la llei i al dret.

Acceptat.

AJUNTAMENT DE BIGUES I RIELLS

Queixa 20003116

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Bigues i Riells, en relació amb les molèsties per sorolls denunciades per la promotora de la queixa, a conseqüència de l'estacionament d'autocars als terrenys d'un restaurant, que s'adoptin els mecanismes que consideri més adients, ja sigui el control exhaustiu de la mesura correctora imposada o la modificació d'aquesta, per eradicar les molèsties denunciades, i recorda que no es pot permetre el funcionament de l'activitat fins que es comprovi que s'han adoptat totes les mesures correctores imposades en la llicència. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE CAMPELLES

Queixa 20003743

L'Ajuntament de Campelles, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, dóna resposta a l'escrit del promotor de la queixa en el que demanava informació sobre les autoritzacions de què disposen les activitats industrials que s'exerceixen al polígon industrial de l'antiga colònia Can Fàbregas.

AJUNTAMENT DE CANYELLES

Queixa 9801083

El Síndic recomana a l'Ajuntament de Canyelles que aprovi una Ordenança municipal reguladora del soroll i les vibracions, per tal de poder emprendre actuacions adreçades a acabar amb les molèsties que provoca un ciutadà en assajar a casa seva amb bateries i guitarres elèctriques. No acceptat.

AJUNTAMENT DE CASTELLVÍ DE LA MARCA

Queixa 9903219

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Castellví de la Marca, en relació amb la manca de resposta als escrits de queixa per les molèsties que ocasionen els vapors de pintures i disolvents que provenen dels extractors d'una indústria, l'obligació que tenen les administracions de dictar resolució expressa en tots el procediments. Acceptat.

AJUNTAMENT DE CERDANYOLA DEL VALLÈS

Queixa 20000416

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Cerdanyola del Vallès, en relació amb la instal·lació d'una activitat d'aparcament al carrer Parcers, el deure legal que té d'adoptar les mesures necessàries per tal de valorar l'impacte acústic que pot arribar a generar en el domicili del promotor de la queixa el desenvolupament de l'activitat d'aparcament i comprovar el funcionament de les portes d'accés dels vehicles i vianants, que en horari nocturn pot arribar a alterar el descans de la família de l'autor de la queixa. Acceptat.

AJUNTAMENT DE CERVERA

Queixa 9903011

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Cervera, en relació amb les molèsties que pateix el promotor de la queixa des de fa més de tres anys per les males olors i sorolls que provoca l'activitat portada a terme en el local comercial ubicat als baixos del seu habitatge, que com administració competent en aquesta matèria, té l'obligació de prendre les mesures oportunes per tal de descobrir l'origen d'aquestes molèsties i remeiar-ne els seus efectes. Acceptat.

AJUNTAMENT DE L'ESCALA

Queixa 9902909

El Síndic recorda a l'Ajuntament de l'Escala, en relació amb les agressions que pateixen uns gats, que la Llei 3/1988, de 4 de març, de protecció dels animals, qualifica d'infracció molt greu el maltractament i les agressions físiques als animals, i en aquest sentit es faculta als ajuntaments per instruir els expedients infractors i elevar-los a l'autoritat administrativa competent, en aquest cas, el Conseller d'Agricultura, Ramaderia i Pesca o el Conseller d'Interior. També recorda que la mateixa llei estableix que correspon als ajuntaments recollir els animals abandonats, entenent com a tal tot animal que no duu cap identificació del seu origen o del seu propietari, ni va acompanyat de cap persona. Acceptat.

AJUNTAMENT DE FIGUERES

Queixa 20000358

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Figueres, en relació amb les molèsties per sorolls que ocasiona als veïns la concentració de bars musicals en una zona del municipi, la competència que tenen els ajuntaments d'adoptar les mesures adequades i necessàries per protegir els drets dels ciutadans en el gaudiment del seu domicili, aprovant per exemple una ordenança reguladora de la densitat d'usos i limitant l'horari de funcionament de les activitats. No acceptat.

AJUNTAMENT DE GANDESA

Queixa 9903188

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Gandesa, en relació amb les molèsties que ocasiona l'abocador de runes municipal, que l'administració competent per endegar el projecte constructiu d'un nou abocador és l'Ajuntament o, en el seu cas, la comarca de la Terra Alta, de forma coordinada amb la Junta de Residus i tenint en compte les directrius i els principis del programa de gestió de runes de Catalunya. Acceptat.

AJUNTAMENT DE LLUÇÀ

Queixa 20100207

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Lluçà, que en properes ocasions que sigui necessari executar tallafocs, actuacions en les que és necessari que el titular de la corresponent propietat en tingui coneixement i manifesti la seva conformitat, es faci un esforç addicional per poder donar la màxima informació de la mateixa a les persones afectades. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE MALGRAT DE MAR

Queixa 9802525

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Malgrat de Mar, davant les molèsties per sorolls que provoca el funcionament d'uns establiments d'esbarjo ubicats en les proximitats de l'habitatge de la promotora de la queixa, que els serveis tècnics municipals es posin en contacte amb la reclamant i es fixi un dia i hora, per tal de dur a terme una inspecció que reflecteixi els nivells sonomètrics que actualment es donen en els locals, en les hores de major o menor activitat. No acceptat.

AJUNTAMENT DE MANLLEU

Queixa 20003609

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Manlleu, en relació amb el funcionament del taller de reparació de vehicles de l'avinguda Bellmunt, 6, malgrat la persistència de les molèsties produïdes pel funcionament d'aquesta activitat., que com administració competent per adoptar les mesures necessàries per tal de garantir que el titular de l'activitat la desenvolupi de conformitat amb les condicions establertes a la llicència atorgada, ordeni i executi el cessament de l'activitat no autoritzada, s'impulsi el trasllat de l'activitat, i en últim terme, es valori la possibilitat de revocar la llicència per incompliment de les condicions que li foren imposades. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE MOLLET DEL VALLÈS

Queixa 9902638

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Mollet del Vallès, en relació amb les molèsties per sorolls produïts a conseqüència de les activitats que es desenvolupen a l'Espai de Dansa La Serradora, que, si els mesuraments que s'han de realitzar donen uns resultats superiors als límits fixats per l'ordenança, l'Ajuntament executi el projecte d'insonorització de l'esmentat espai o, en el seu cas, traslladi les activitats que s'hi desenvolupen i que poden generar molèsties per sorolls, a les noves dependències que s'estan construint, agilitant la finalització de les obres. Acceptat.

AJUNTAMENT DE PREMIÀ DE DALT

Queixa 9900918

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Premià de Dalt, en relació amb les molèsties per sorolls que ocasiona el funcionament d'unes instal·lacions recreatives, el deure de respectar les previsions legals i no permetre noves actuacions mentre les noves instal·lacions no disposin de llicència definitiva i s'hagi dut a terme la comprovació favorable de les mesures correctores. Acceptat.

AJUNTAMENT DE SANT CARLES DE LA RÀPITA

Queixa 20001619

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Sant Carles de la Ràpita, en relació amb les molèsties per fums i olors que pateix la promotora de la queixa arran de les deficients condicions que per a l'evacuació dels fums disposa un restaurant xinès, l'obligació que té d'adoptar les mesures que siguin necessàries per resoldre la situació, ja sigui autoritzant el funcionament de l'activitat limitada únicament i exclusiva a l'elaboració de menjars freds (si això no ha de causar molèsties), o la suspensió temporal de l'activitat fins que aquesta no reuneixi tots els elements que en garanteixin un funcionament correcte i ajustat, al seu cas, a les disposicions municipals. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE SANT CUGAT DEL VALLÈS

Queixa 20001592

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Sant Cugat del Vallès, en relació amb les molèsties que provoca al promotor de la queixa tenir ubicades als baixos del seu habitatge les instal·lacions de Ràdio i TV de Sant Cugat, que s'adoptin les mesures d'insonorització necessàries per tal d'eradicar aquestes molèsties. Acceptat.

AJUNTAMENT DE SANT JOAN DESPÍ

Queixa 20101119

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Sant Joan Despí, en relació amb l'autorització d'unes instal·lacions de radiocomunicació emplaçades en un terrat del carrer Francesc Macià, que fins que no adopti els corresponents acords d'aprovació del marc normatiu que ordeni aquest tipus d'instal·lacions i les mesures necessàries per regular les ja existents, és d'aplicació el règim d'intervenció ambiental que es deriva del Decret 148/2001, de 29 de maig, pel qual es regula l'ordenació ambiental de les instal·lacions de telefonia mòbil i altres instal·lacions de radiocomuniacions (disposició addicional primera 1.a). Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE SANT PERE DE RIBES

Queixa 20002964

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Sant Pere de Ribes, davant les molèsties per sorolls a conseqüència de l'activitat desenvolupada pel centre social Els Xulius, que s'adoptin les següents mesures correctores provisionals, amb l'objectiu de suprimir en la seva totalitat les molèsties ocasionades:

– prohibir als titulars de l'entitat la realització d'activitats (sopars, concerts, competicions...) a l'aire lliure en el pati interior de l'illa de cases i,

– sotmetre la resta d'activitats que es desenvolupen en aquest local a una limitació horària, a fi i efecte de respectar el dret al descans dels veïns afectats.

Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE SANT PERE DE TORELLÓ

Queixa 20103536

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Sant Pere de Torelló, en relació amb la tramitació d'una sol·licitud de llicència ambiental d'una empresa per al desenvolupament d'una activitat de perfumeria, la necessitat de complimentar, de forma prèvia a la seva resolució definitiva, les previsions establertes a la normativa d'aplicació, en relació amb la prevenció d'incendis, és a dir, s'ha d'acompanyar la documentació de seguretat en matèria de prevenció d'incendis que es relaciona a l'annex IV.B del Reglament general de desplegament de la Llei 3/1998, de la intervenció de l'administració ambiental. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE SANT PERE DE VILAMAJOR

Queixa 9803031

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Sant Pere de Vilamajor, en relació amb la manca de resposta a la petició formulada per ciutadà sobre certs aspectes entorn el funcionament d'un club-restaurant, l'activitat

del qual causa molèsties per sorolls, el dret que té el promotor de la queixa, com a persona que acredita un interès legítim, a conèixer de l'existència de la llicència d'activitats de l'establiment en qüestió, així com de les actuacions realitzades fins el moment per l'Ajuntament. Acceptat.

AJUNTAMENT DE SEVA i DEPARTAMENTS DE MEDI AMBIENT I D'INDÚSTRIA, COMERÇ I TURISME

Queixa 20000767

En relació amb les molèsties i danys produïts per l'activitat extractiva d'unes pedreres situades al municipi de Seva, el Síndic suggereix

– al Departament de Medi Ambient, que davant les mancances detectades en l'efectivitat de les mesures de reducció de la pols i els sorolls, per tal d'assolir els nivells òptims per evitar molèsties als veïns de la zona, s'adoptin mesures complementàries per tal que els impactes que genera la pols i els sorolls fruit de les voladures, compleixi amb el reglament general de les normes bàsiques de seguretat minera i les instruccions tècniques complementàries.

– al Departament d'Indústria, Comerç i Turisme, pel que fa als nivells sonors corresponents al desenvolupament de l'activitat, que requereixi l'assistència del Departament de Medi Ambient en la realització de nous mesuraments sonomètrics, així com en la determinació de les mesures a adoptar en funció dels resultats.

– a l'Ajuntament de Seva li recorda el seu deure de respondre les sol·licituds d'informació i les denúncies que li formulen els veïns de la zona on es desenvolupa l'activitat extractiva; també li recorda que és l'administració competent per garantir la regularitat de l'activitat en la posterior fase de funcionament de les llicències municipals atorgades per exercir activitats molestes.

Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE SITGES

Queixa 9700224

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Sitges, en relació amb les molèsties per sorolls i olors que provoca l'activitat d'un taller de mecànica:

– la il·legalitat que comporta l'exercici d'una activitat qualificada com a molesta sense acreditar si s'ha aixecat acta de comprovació favorable prèvia a l'inici de l'activitat, per tal de comprovar l'eficàcia de les mesures correctives exigides.

– l'obligatorietat de tràmit d'informació pública i notificació personal als veïns immediats per atorgar la sollicitud d'ampliació de llicència

– la competència que té l'Ajuntament en matèria d'activitats classificades, de forma que les inspeccioni i les controli per tal d'acabar amb les molèsties denunciades pels veïns.

El Síndic arxiva l'expedient, considerant el recordatori de deures legals com a no acceptat presumptament, atesa la manca de resposta de l'Ajuntament de Sitges a les reiterades resolucions del Síndic.

AJUNTAMENT DE TARRAGONA

Queixa 9900330

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Tarragona, en relació amb les molèsties per sorolls i per ocupació de la via pública que provoquen un establiments de restauració, la necessitat d'instar l'execució immediata de les mesures correctores, per tal de vetllar per que el desenvolupament normal de les activitats no vulneri el dret de les persones a gaudir d'un medi ambient adequat. Pel que fa a les molèsties per l'ocupació de la via pública de les terrasses dels establiments, el Síndic recorda que, en mèrit de l'obligació que té l'ajuntament de verificar el compliment de la normativa sobre accessibilitat i supressió de barreres arquitectòniques, s'inspeccioni si la instal·lació de les terrasses respecta allò que s'acordà al Decret d'autorització de 4.11.99 i si el mobiliari instal·lat es correspon amb el que va ser permès o si s'han afegit elements addicionals que cal enretirar de la via pública. Acceptat.

AJUNTAMENT DE TORDERA

Queixa 9901739; 20002186

El Síndic recorda l'Ajuntament de Tordera, en relació amb la construcció d'un magatzem en el que s'ha instal·lat un taller de venda i reparació de tractors i maquinària agrícola,

– l'obligació de l'Ajuntament de donar trasllat de les resolucions administratives, amb específica menció dels recursos a interposar, als interessats en el procediment

– que en cap cas l'activitat podrà començar a funcionar fins que el tècnic municipal competent hagi comprovat que s'han adoptat totes les mesures correctores imposades a la llicència, amb constància a la corresponent acta de comprovació favorable

– que en el procediment per a la concessió de la llicència s'ha d'incorporar un informe sanitari emès per part del cap local de sanitat.

Pendent de resposta.

AJUNTAMENT D'ULLDECONA

Queixa 20001940

El Síndic suggereix a l'Ajuntament d'Ulldecona, en relació amb les molèsties per olors i sorolls que provoca la presència de dos cavalls en el pati del costat de l'habitatge del promotor de la queixa, que adopti les mesures i els recursos que la normativa proporciona per tal de minorar les molèsties denunciades. Acceptat.

AJUNTAMENT DE LA VALL DE BOÍ

Queixa 20001935

El Síndic recorda a l'Ajuntament de la Vall de Boí, en relació amb les molèsties per sorolls i l'incompliment dels horaris de tancament del pub La Coba, l'obligació que té l'Ajuntament d'exercir les seves competències i de fer ús de les potestats d'inspecció per tal de comprovar les mesures d'aïllament del local, i imposar les mesures de correcció i adaptació que resultin necessàries, i revocar, en últim terme, la llicència quan totes les possibilitats d'adaptació a les exigències del referit interès han quedat esgotades. Pel que fa a l'incompliment dels horaris de tancament, el Síndic recorda que els bars musicals no poden estar oberts més enllà de les 3 del matí durant els divendres, dissabte i vigília de festius, llevat que l'Ajuntament hagi establert una ampliació horària, que haurà de ser feta per resolució motivada i notificada a la delegació territorial del Govern de la Generalitat a Lleida.

Acceptat.

AJUNTAMENT DE VILADECANS

Queixa 20001765

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Viladecans que l'activitat d'un taller de metal·lúrgia no pot iniciar el seu funcionament fins que s'hagin efectuat els tràmits i comprovacions dirigits a assolir els objectius de qualitat ambiental, salubritat i seguretat. Acceptat.

ÀREA 03. TRIBUTÀRIA

SUBÀREA TRIBUTS

MINISTERI D'ECONOMIA I HISENDA

Queixa 20100691

El Síndic posa en coneixement del Defensor del Pueblo la possible discriminació que l'actual redactat de l'article 94 apartat d) de la Llei reguladora de les hisendes locals, pot ocasionar a ciutadans que pateixen un grau de disminució física important, com és la tetraplègia i que, per raó de l'actual concepció de les exempcions fiscals previstes en la norma abans citada, no queden afavorits per la mateixa, per tal que valori l'oportunitat de recomanar la corresponent proposta de modificació normativa o d'aclariment de l'actual text legal. Pendent de resposta.

DIPUTACIÓ DE BARCELONA

Queixa 20003642

El Síndic suggereix a l'Organisme de Gestió Tributària de la Diputació de Barcelona, en qui té delegada la gestió tributària l'Ajuntament de Cervelló, que es doni de baixa del padró de la taxa per recollida d'escombraries al promotor de la queixa respecte d'un solar del que n'és titular, per no ser subjecte passiu ni obligat tributari, ja que si bé el fet imposable d'aquesta taxa es produeix amb la simple implantació o constitució del servei per a tot el municipi, independentment de que el subjecte recurrent l'utilitzi o no, el fet de tractar-se d'un solar, que en cap cas pot generar deixalles o brossa, comporta que no es produeixi el fet imposable de la taxa. No acceptat

SUBÀREA GESTIÓ TRIBUTÀRIA

DEPARTAMENT D'ECONOMIA, FINANCES I PLANIFICACIÓ

Queixa 9801498

El Síndic suggereix al Departament d'Economia, Finances i Planificació en relació amb una liquidació de l'impost sobre transmissions patrimonials i actes jurídics documentats, efectuada amb motiu d'una compravenda respecte la qual s'ha satisfet IVA en tractar-se d un primer lliurament de l'immoble gravat, que es revisin les actuacions practicades en relació amb la liquidació, per tal de considerar que efectivament es donen tots i cadascun dels requisits que la norma estableix per poder valorar que s'està davant d'una segona transmissió i per tant correspon la liquidació practicada. No acceptat.

Queixa 9901937

La delegació territorial de Tarragona del Departament d'Economia i Finances, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, resol un recurs presentat pel promotor de la queixa, en el que posava de manifest no estar conforme amb la qualificació com a garatge cotxera, que l'administració efectuà respecte els baixos d'un habitatge ubicat al municipi d'Altafulla, en l'impost sobre transmissions patrimonials i actes jurídics documentats.

AJUNTAMENT DE L'ARMENTERA

Queixa 20102335

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de l'Armentera, en relació amb les contribucions especials aprovades amb motiu de les obres d'enllumenat públic i de renovació de la plaça de l'Església, que es calculin de nou les quotes corresponents a aquestes contribucions, utilitzant alguns dels mòduls establerts dins del marc legal actualment vigent. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE BARCELONA

Queixa 9703177

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Barcelona, en relació amb la provisió de constrenyiment que se segueix contra els béns del promotor de la queixa per impagament en període voluntari de diverses sancions per infracció de la normativa de circulació viària, de les

quals l'interessat no va tenir coneixement personal i directe fins que se li practicà la notificació d'apressament i acumulació, que es revisin les actuacions practicades i que es deixi sense efecte el procediment executiu, atès que per part de l'administració no s'ha investigat de forma prou diligent l'existència d'un altre domicili on practicar de forma efectiva la notificació personal, tenint en compte que en tots els intents de notificació es va assenyalar que en aquell domicili ja no residia aquell ciutadà. Acceptat.

Queixa 9800180

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Barcelona, en relació amb la manca de resposta a uns escrits en els que se sol·licita l'aplicació d'unes bonificacions en la liquidació de l'IBI, el deure legal que tenen les administracions públiques de donar resposta de forma expressa, motivada i amb indicació dels recursos a tots els escrits presentats pels ciutadans. Acceptat.

Queixa 20000763

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Barcelona que reconsideri la possibilitat de modificar la desestimació efectuada en relació amb la petició formulada per l'empresa IBUSA, respecte a que se li aboni la quantitat corresponent a l'impost de transmissions patrimonials i actes jurídics documentats, que la societat va satisfer per raó del contracte de permuta signat amb l'Ajuntament de Barcelona, atès que en un escrit de la direcció de serveis d'administració patrimonial municipal, l'administració s'ha pronunciat de forma clara i rotunda en el sentit que d'acord amb el mateix clausulat de l'escriptura s'abonaria l'import de l'impost, en el cas que els recursos legals no fossin favorables a les pretensions d'IBUSA. No acceptat.

Queixa 20001391

L'Ajuntament de Barcelona, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, anul·la uns rebuts corresponents a guals corresponents als exercicis 1994, 1995 i 1996, atès que han prescrit.

Queixa 20002129

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Barcelona, en relació amb el procediment d'apressament que segueix contra els béns de la promotora de la queixa, per impagament en període voluntari dels rebuts corresponents a l'Impost sobre Béns Immobles (IBI) –exercicis 1996 a 1999– que revisi l'expedient i retorni a la interessada les quantitats que li van ser cobrades en concepte d'interessos de demora i costes del procediment per ser improcedents, donat els vicis notificadors que van produir-se en el moment de practicar la comunicació de les quotes corresponents a l'IBI. Acceptat.

Queixa 20003360

L'Ajuntament de Barcelona, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, en relació amb un vehicle la propietat del qual va canviar l'any 1998, en virtut de conveni regulador de separació, anul·la, en primer lloc, les sancions per infraccions comeses amb posterioritat a la data del conveni regulador i, en segon lloc, anul·la els impostos sobre vehicles de tracció mecànica corresponents als exercicis 1998, 1999, 2000 i 2001.

Queixa 20003620

L'Ajuntament de Barcelona, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, acorda retornar un import per ingressos indeguts, abonats per un centre escolar concertat en concepte de l'impost sobre béns immobles, corresponent a l'exercici 1993, del qual estava exempt per aplicació de la Llei 13/1996 de mesures fiscals i administratives.

Queixa 20003625

L'Ajuntament de Barcelona, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, acorda anul·lar el rebut corresponent a l'impost de vehicles de tracció mecànica, exercici 1995, atès que la promotora de la queixa justifica el seu canvi d'adreça a la Prefectura Provincial de Trànsit de Barcelona des de desembre de l'any 1994.

Queixa 20100408

L'Ajuntament de Barcelona, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, en relació amb un procediment executiu incoat per impagament de l'impost sobre vehicles de tracció mecànica de l'exercici de 1997, estima les al·legacions formulades pel promotor de la queixa, atès que ja havia satisfet l'esmentat impost amb targeta de crèdit durant el període de pagament voluntari, mitjançant el servei telefònic 010.

Queixa 20101731

L'Ajuntament de Barcelona, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, anul·la els deutes contrets pel promotor de la queixa en concepte de l'impost de vehicles de tracció mecànica dels exercicis de 1994 a 1999 inclosos, atesa la situació d'especial precarietat econòmica en la que es troba actualment el promotor de la queixa.

AJUNTAMENT DE L'ESCALA

Queixa 20003226

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de l'Escala, en relació amb uns rebuts corresponents a la taxa per recollida d'escombraries que es troben en via d'apressament per impagament en període voluntari, quan el promotor de la queixa té domiciliats el pagaments corresponents als diferents conceptes tributaris que graven

el seu habitatge, que es revisin les actuacions efectuades amb l'entitat bancària per si s'hagués pogut produir una errada material o qualsevol altre circumstància aliena al promotor de la queixa. No acceptat.

AJUNTAMENT DE GAVÀ

Queixa 20000612

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Gavà, en relació amb el pagament d'un recàrrec de constrenyiment corresponent a la liquidació en concepte de plusvàlua municipal, generada com a conseqüència de la defunció del marit de la promotora de la queixa, que, previ els actes que en dret corresponguin, acordi la devolució del recàrrec de constrenyiment i dels interessos de demora satisfets per la promotora de la queixa, atès que en el seu ànim no estava el defugir les seves responsabilitats fiscals davant l'ajuntament, sinó una manca d'informació respecte a que el sistema havia de fer servir era el de l'autoliquidació.

Acceptat parcialment, atès que l'Ajuntament de Gavà retorna a la promotora de la queixa els interessos de demora, però no el recàrrec de constrenyiment.

AJUNTAMENT DE L'HOSPITALET DE LLOBREGAT

Queixa 9902069

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat, en relació amb el procediment de constrenyiment que se segueix contra al patrimoni del promotor de la queixa per impagament del rebut de l'IBI corresponent a l'exercici de 1994 en creure que existeix una obligació, per part de l'administració municipal, de notificar personalment, amb caràcter anual, els períodes de pagament dels rebuts de cobrament periòdic, com és el cas de l'IBI, que a banda d'adreçar al promotor de la queixa les notificacions tributàries que corresponen ja en via d'apressament, se li doni resposta a l'escrit que en el seu dia presentà a l'ajuntament i que se l'informi sobre els mecanismes de notificació dels valors rebuts i del recàrrec de l'Entitat Metropolitana del Transport, així com qualsevol aspecte relatiu a les obligacions tributàries del reclamant, respecte la hisenda municipal d'aquest ajuntament, en relació amb el citat tribut i recàrrec, respectivament. Acceptat.

AJUNTAMENT DE SANT BOI DE LLOBREGAT

Queixa 20002694

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Sant Boi de Llobregat, en relació amb el percentatge de reducció que li ha estat reconegut (20%) al promotor de la queixa sobre l'impost d'activitats econòmiques per raó de les obres del carrer Eusebi Güell, que per part del serveis competents municipals, es revisin les circumstàncies en les que va haver de seguir desenvolupant el seu negoci el promotor de la queixa i, tenint en compte les mateixes i la durada de l'obra, s'adoptin els acords pertinents per tal que, en base a criteris d'equitat se li apliqui el mateix percentatge que a la resta de comerciants del carrer (80%). Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE SANT VICENÇ DE CASTELLET

Queixa 20101725

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Sant Vicenç de Castellet que, previ els acords que en dret corresponguin, retorni les quantitats recaptades en concepte de contribucions especials per les obres d'enllumenat públic al barri de l'Escorxador, ja que les obres realitzades, substitució de les faroles antigues per altres que reuneixen les condicions de seguretat i servei necessari, no han implicat cap obra o millora de l'entorn, supòsit fàctic que justifica l'exacció de contribucions especials, sinó que responen a una obligació de la mateixa administració local, pel que fa a manteniment del servei d'enllumenat públic, més si es té en compte que l'enllumenat iniciat ja va ser satisfet pels particulars. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE SANTA COLOMA DE GRAMENET

Queixa 9602631

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet l'obligació que té de retornar les quantitats que indegudament hagi ingressat amb els corresponents interessos de demora, en relació amb el cobrament de diversos conceptes impositius corresponents als exercicis de 1989 i 1990, malgrat que el promotor de la queixa s'havia donat de baixa de les seves activitats comercials a l'any 1988. Acceptat.

DIPUTACIÓ DE BARCELONA

Queixa 9901430

El Síndic suggereix a l'Organisme de Gestió Tributària de la Diputació de Barcelona, en qui té delegada la gestió tributària l'Ajuntament d'Igualada, en relació amb el procediment de derivació de responsabilitat per béns afectes d'un be immoble que en el seu dia va adquirir el promotor de la queixa a una empresa, que es retrotreguin les actuacions practicades en l'expedient de constrenyiment seguit contra l'empresa, de tal manera que la declaració de derivació de responsabilitat s'efectuï, un cop esgotades efectivament totes les vies que la norma preveu per tal d'intentar el cobrament de l'impagament al deutor principal, atès que el Síndic valora que s'està davant d'un supòsit d'anul·labilitat per la inobservança, bàsicament de prelació de béns a embargar i per no haver-se efectuat els intents de notificació personal que les normes processals preveuen. No acceptat.

Queixa 20000633

El Síndic suggereix a l'Organisme de Gestió Tributària de la Diputació de Barcelona, en qui té delegada la gestió tributària l'Ajuntament de Sant Pere de Ribes, que revisi la no aplicació dels beneficis fiscals que li correspondrien al promotor de la queixa, en tant que titular d'un habitatge de protecció oficial, ja que la manca d'aplicació es fonamenta en la extemporaneïtat de la petició i el fet que no hagi estat expressament sol·licitat per l'interessat, i el Síndic considera que

– cal tenir en compte que la fórmula legal utilitzada per actualitzar i regular aquesta bonificació fiscal (recollida en una llei reguladora de l'impost sobre el valor afegit) no va ser la més adequada per tal que el ciutadà mitjà pogués tenir un coneixement cert i suficient d'un dret econòmic que per les seves característiques ha de venir regulat en una llei

– no s'està davant d'un supòsit de bonificació fiscal de caràcter rogat, ja que estan perfectament determinades les persones (subjectes passius de l'impost) que en el seu cas queden beneficiades, ja que en tractar-se d'habitatges de protecció oficial, l'Administració té mecanismes més que suficients per, a priori, conèixer quines són les persones que resideixen en habitatges amb aquestes característiques i se'ls hi ha d'aplicar al corresponent bonificació.

No acceptat.

Queixa 20001933

L'Organisme de Gestió Tributària de la Diputació de Barcelona, en qui té delegada la gestió recaptatòria l'Ajuntament de Cabrils, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, dóna de baixa un rebut corresponent al cobrament per via d'apressament de l'impost sobre vehicles de tracció mecànica corresponent a l'any 1999, atès que aquest ja havia estat ingressat en període de pagament voluntari per la promotora de la queixa.

Queixa 20003898

El Síndic suggereix a l'Organisme de Gestió Tributària de la Diputació de Barcelona, en relació amb el procediment de constrenyiment que se segueix contra una empresa per impagament de l'IAE, corresponent a l'exercici 1998, que adreci un escrit a la societat promotora de la queixa, en el sentit que amb les actuacions executives dutes a terme, més concretament amb les notificacions practicades, es produí una errada no detectada pel que fa al domicili on adreçar-les, atès que la mateixa estructura de l'Organisme i el seu grau de tecnificació i d'interrelació entre oficines possibilita una fluïdesa en la comunicació de dades, com per exemple un canvi de domicili, que no justifica el que les notificacions del procediment executiu es practiquessin en l'antic domicili social de l'esmentada societat.

Pendent de resposta.

ÀREA 04. SANITAT I CONSUM

SUBÀREA SALUT PÚBLICA

DEPARTAMENT DE SANITAT I SEGURETAT SOCIAL

Queixa 9901475

El Síndic recomana al Departament de Sanitat i Seguretat Social que es donin les ordres oportunes, a fi que s'estudiï la possibilitat de regular reglamentàriament el dret a una segona opinió (o doble diagnòstic), en el marc competencial sanitari de Catalunya, atès que aquest dret ampliaria i complementaria, de forma objectiva, els drets dels ciutadà català davant els serveis sanitaris de Catalunya, i representaria una millora per a la bona relació metge pacient. Acceptat.

Queixa 9903454

El Síndic suggereix al Departament de Sanitat i Seguretat Social que doni les ordres oportunes, a fi que el promotor de la queixa obtingui resposta per escrit, respecte de la reclamació que formulà davant l'Hospital Clínic i Provincial de Barcelona, amb motiu d'una fractura de tíbia i peroné de la seva mare, com a conseqüència de l'atenció hospitalària. Acceptat.

Queixa 20002766

El Departament de Sanitat i Seguretat Social, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, pren les mesures oportunes perquè no es repeteixin situacions com les plantejades per la promotora de la queixa, la qual va trucar al Centre Coordinador d'Urgències del Servei Català de la Salut sol·licitant un ambulància, no podent enviar-li cap fins mitja hora després ja que no es disposava de cap unitat a la zona, tot i que el Centre Coordinador va trucar a sis empreses d'ambulàncies.

Queixa 20101196

El Síndic recomana al Departament de Sanitat i Seguretat Social que en l'elaboració de la Carta de drets i deures dels ciutadans, en relació amb la salut i l'atenció sanitària, es tinguin en compte el conjunt de recomanacions que el Síndic ha formulat al Departament en els darrers anys, com ara l'accés a l'atenció sanitària, el temps d'espera, la garantia a la intimitat i la utilització de tècniques de reproducció assistida per prevenir malalties hereditàries lligades al sexe. Acceptat.

SUBÀREA DEFICIÈNCIES SANITÀRIES

DEPARTAMENT DE SANITAT I SEGURETAT SOCIAL

Queixa 20002011

El Departament de Sanitat i Seguretat Social, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, avança la programació d'una operació de cataractes.

Queixa 20002016

El Departament de Sanitat i Seguretat Social, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, programa una intervenció de pròtesi de genoll a l'Hospital de Mataró.

Queixa 20002905

El Departament de Sanitat i Seguretat Social, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, programa una intervenció de cataractes, que fa més d'un any que es troba en llista d'espera.

Queixa 20100380

El Síndic recomana al Departament de Sanitat i Seguretat Social, en relació amb la denegació a l'autora de la queixa de la seva sol·licitud de canvi de metge especialista, que es faci el desplegament reglamentari de l'article 6 de la Llei d'Ordenació Sanitària de Catalunya, a fi de regular el dret a la lliure elecció de metge d'atenció primària i pediatre, en àmbits superiors a l'ABS, i als serveis d'atenció especialitzada. No acceptat.

Queixa 20100615

El Síndic recorda al Departament de Sanitat i Seguretat Social, amb motiu de la notícia apareguda al diari *El Periódico*, del dia 12 de febrer de 2001, en relació amb l'abandonament d'informes mèdics en un carrer del barri de Poblenou de Barcelona, els deures legals previstos a la Llei Orgànica 15/1999, de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal, sobre la conservació de la història clínica, així com les obligacions sobre la selecció i la destrucció dels documents que no són rellevants, transcorreguts deu anys des de l'última atenció al pacient. Acceptat.

Queixa 20101011

El Síndic suggereix al Departament de Sanitat i Seguretat Social que es donin les ordres oportunes a fi que s'estudiï la possibilitat de proposar a la direcció de l'Àrea Sanitària del Servei Català de la Salut, estimar la sol·licitud de la promotora de la queixa sobre la col·locació d'implants dentaris a càrrec de l'SCS, com si es tractés de causes genètiques, traumatismes i processos oncològics, per tal d'apaivagar les limitacions del Sistema Nacional de la Salut, en matèria de salut bucodental, fent més equitatiu el sistema de prestacions finançades públicament. No acceptat.

Queixa 20101312 i 375 més

El Departament de Sanitat i Seguretat Social, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, assumeix uns compromisos amb l'AAVV de l'esquerra de l'Eixample, en relació amb el trasllat del Centre d'Atenció Primària Rosselló:

– crear una comissió de seguiment per vetllar per la qualitat del servei sanitari de la reforma de l'atenció primària, en aquestes ABS,

– elaborar un Pla funcional del centre Rosselló, per determinar quins recursos sanitaris poden encabir-se en aquest espai,

– les persones d'edat avançada, amb incapacitat física o dependències funcionals, podran optar voluntàriament a ser ateses al centre Rosselló, pels serveis de medicina general i infermeria, d'acord amb la direcció i el programa d'organització de l'equip assistencial de l'ABS 2C, un cop s'hagi condicionat aquest centre.

Queixa 20101977

El Síndic suggereix al Departament de Sanitat i Seguretat Social que s'estudiï la possibilitat d'emprendre les mesures i actuacions necessàries per tal de millorar la cobertura real de la prestació de la fecundació *in vitro*, i fer-la més accessible i efectiva, corregint els llargs temps d'espera pels tractaments indicats i per garantir-ne l'equitat en l'accés, oferint així una millor qualitat de la prestació del tractament de la infertilitat, a fi de respondre al dret dels ciutadans de Catalunya a una atenció integral de la salut. Pendent de resposta.

ÀREA 05. CONSUM

DEPARTAMENTS D'INTERIOR I D'INDÚSTRIA, COMERÇ I TURISME I AJUNTAMENT DE BARCELONA

Queixa 9903713

El Síndic suggereix al Departament d'Interior, al Departament d'indústria i a l'Ajuntament de Barcelona, en relació amb les denúncies en matèria de consum i dret d'admissió plantejades pels ciutadans, la conveniència de què iniciïn les actuacions necessàries per valorar el tractament que cal donar a aquest tipus de denúncies, amb la finalitat de donar una resposta homogènia amb independència de quina sigui l'Administració receptora de la denúncia i aquella que finalment la tramiti. Pendent de resposta

DEPARTAMENT DE PRESIDÈNCIA

Queixa 20003603

El Departament de Presidència, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, adopta una sèrie de mesures per tal de pal·liar la deficient recepció dels canals de televisió en les poblacions de la comarca de l'Alt Urgell.

FERROCARRILS DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA

Queixa 20101097; 20101477

El Síndic suggereix a Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya, en relació amb la implementació del siste-

ma tarifari integrat, que procedeixi a buscar la forma de fer possible que els titulars dels abonaments anuals bonificats puguin bescanviar-los per títols integrats de la zona corresponent, tenint en compte que l'adquisició d'aquests abonaments suposa un pagament a la bestreta i es va fer efectiva en un moment en què no havia entrat en vigor el sistema tarifari integrat, motiu pel qual no es pot considerar que es tracta d'una opció entre les dues alternatives, com sí ho seria si l'abonament s'adquirís actualment. No acceptat.

AJUNTAMENT DE BARCELONA

Queixa 20003601

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Barcelona, en relació amb el sobrecost que suposa pel ciutadà la utilització del servei d'atenció telefònica del 010 –i d'un telèfon 906 per a les trucades de fora de Barcelona– per realitzar tràmits i demanar informació respecte d'expedients administratius de l'Ajuntament en els quals la persona que truca té la condició d'interessat:

– que s'adoptin mesures per acabar amb el tracte no equitatiu que suposa per als ciutadans optar per adreçar-se a l'Ajuntament a través del servei d'atenció telefònica 010 o que li sigui atesa la consulta de forma presencial o per via telemàtica, atès que per aquests últims mitjans no s'ha establert cap tarifa que estiguin obligats a pagar.

– que s'inclogui una referència específica en les actuacions de difusió del servei 010 que es duguin a terme, on s'assenyali que és un número telefònic amb un sobrecost substancial i que en totes les comunicacions a l'interessat en què es faci referència a la possibilitat de fer ús d'aquest mitjà, s'indiqui el seu cost per minut.

Suggeriments no acceptats.

AIGÜES DE BARCELONA

Queixa 9900584

El Síndic suggereix a la Societat General d'Aigües de Barcelona, que atès que a la promotora de la queixa se li ha causat un perjudici derivat del retard en el restabliment del servei arran de l'error pel qual constava que el comptador s'havia donat de baixa, es consideri la possibilitat d'indemnitzar-la, tota vegada que l'abonat és el propietari. Suggeriment acceptat.

ENTITAT METROPOLITANA DEL TRANSPORT

Queixa 9900913

El Síndic suggereix a l'Entitat Metropolitana del Transport que fomenti entre les empreses concessionàries de transport l'autorització d'accés a les persones amb cotxets d'infants, permetent la seva permanència amb el cotxet desplegat en la zona lliure reservada a les persones amb discapacitats, tenint en compte que en els vehicles ja existeix un espai prou ampli i uns mecanismes de protecció per les cadires de rodes i que la mesura incrementaria la seguretat dels infants mentre viatgen. Acceptat.

ENTITAT METROPOLITANA DE SERVEIS HIDRÀULICS I DE TRACTAMENT DE RESIDUS

Queixa 9602826

El Síndic suggereix a l'Entitat Metropolitana de Serveis Hidràulics i de Tractament de Residus que insti a l'empresa concessionària Societat General d'Aigües de Barcelona que davant d'un supòsit d'aturada d'un comptador d'aigua o d'un supòsit de mal funcionament del mateix, a petició de qualsevol de les parts (empresa o abonat), ajusti el càlcul de la liquidació econòmica corresponent a les quantitats cobrades de més, als criteris definits a l'article 65 del Reglament metropolità, el qual no limita el període al que cal retrotreure la liquidació, atès que l'esmentat article no diferencia entre ambdós supòsits (aturada o mal funcionament), ni tampoc diferencia si la verificació ha estat sol·licitada per la pròpia empresa subministradora o per l'abonat. No acceptat.

FECSA-ENDESA

Queixa 9902695

El Síndic suggereix a l'empresa FECSA-ENDESA, en relació amb la negativa de donar d'alta els comptadors elèctrics individuals corresponents als habitatges situats al passeig del Castell núms. 18 a 22 del municipi d'Esparreguera, que procedeixi al canvi sol·licitat per l'interessat de subministrament d'obres a subministrament domèstic, reservant-se la possibilitat d'exercir les accions que consideri oportunes en seu judicial, i deixi, per tant, sense efecte l'advertiment de suspensió del subministrament. Pendent de resposta.

TELEFÓNICA DE ESPAÑA I ALTRES

Queixa 20001895

El Síndic suggereix a Telefónica de España, SA, i als altres operadors de telecomunicacions que emprin formes anàlogues de sol·licitud de consentiment, en relació amb la forma amb la qual sol·licita als seus clients el consentiment per tractar les seves dades personals i de facturació amb finalitat de promoció comercial dels seus serveis,

– que per tal de garantir que el consentiment al tractament de les dades que l'usuari atorgui tàcitament sigui un consentiment informat, cal que l'operador s'hi adreci de manera que garanteixi raonablement, que l'usuari és coneixedor de la voluntat de tractar les seves dades amb finalitat comercial, que s'informi sobre quines dades concretes seran objecte de tractament i que s'indiqui a l'abonat la possibilitat de revocar el consentiment en qualsevol moment i els mitjans que posa a la seva disposició per exercir aquest dret.

– que per tal de facilitar als usuaris l'exercici de la facultat de no consentir el tractament, es prevegin formes alternatives a la forma escrita, com ara la comunicació telefònica i aquelles altres que, eventualment puguin resultat més còmodes per l'usuari.

No acceptat.

TELEFÓNICA DE ESPAÑA

Queixa 20100415; 20100440

Telefónica de España, SA, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, trasllada al nou domicili del promotor de la queixa el número de telèfon sol·licitat, i retorna les quotes d'abonaments corresponents al temps que el número no ha estat operatiu.

ÀREA 06. TREBALL I PENSIONS

SUBÀREA TREBALL

DEPARTAMENTS DE TREBALL I DE SANITAT I SEGURETAT SOCIAL

Queixa 20101396

El Síndic recomana al Departament de Treball i al Departament de Sanitat i Seguretat Social que instin la modificació de la legislació vigent sobre malalties professionals, estudiant la possibilitat d'ampliar el quadre i les llistes de malalties professionals reglamentat pel Reial Decret 1995/1978, per tal de reconèixer com a malaltia professional les malalties psicosocials derivades de pràctiques abusives en la relació laboral. Pendent de resposta.

ÀREA 07. SERVEIS SOCIALS

SUBÀREA DEFICIENTS FÍSICS

DEPARTAMENT DE POLÍTICA TERRITORIAL I OBRES PÚBLIQUES

Queixa 9701899

El Síndic suggereix al Departament de Política Territorial i Obres Públiques, en relació amb les denúncies sobre la inaccessibilitat pels ciutadans discapacitats que suposen alguns autocars dedicats al transport interurbà, que s'agilitin al màxim els treballs que s'estan duent a terme en ordre a analitzar les condicions d'aplicabilitat de les mesures d'adaptació establertes en la Llei 20/1991, de 25 de novembre, i Decret 135/1995, de 24 de març, als autobusos de línies interurbanes. Acceptat.

DEPARTAMENT DE BENESTAR SOCIAL

Queixa 20000323

El Síndic recomana al Departament de Benestar Social la conveniència d'establir una línia d'ajuts o recursos destinats a reforçar, fora de l'horari lectiu i el curs escolar, la integració social dels nens amb disminució sensorial, atesa la manca de previsió actual. No acceptat.

Queixa 20000725

El Síndic suggereix al Departament de Benestar Social que s'estudiï la possibilitat que la família d'un noi discapacitat rebi algun tipus d'ajut per fer front a les dificultats que quotidianament comporta l'atenció a una persona amb greus limitacions en la seva autonomia vital, com un ajut per assistència personal o domiciliària previst al Decret 24/1998, de 4 de febrer, o bé, subsidiàriament, facilitar-los algun tipus de servei assistencial des de l'INCAVOL. Acceptat.

Queixa 20001511

El Síndic suggereix al Departament de Benestar Social, en relació amb el Programa d'ajudes d'atenció social a persones amb disminució, i amb l'objectiu que els seus sol·licitants tinguin clar que la condició legal de disminuït és un requisit per accedir a aquest tipus d'ajut, que en el document emès per aquest departament i encapçalat amb el títol «Documentació general que cal lliurar amb la sol·licitud», s'inclogui la resolució administrativa per la qual es reconeix la condició de disminuït o bé qualsevol altra documentació que acrediti tenir reconegut un grau de disminució igual o superior al 33%. No acceptat.

Queixa 20002359

El Síndic recomana al Departament de Benestar Social, en relació amb la regulació dels ajuts per adquirir audífons, que suprimeixi el requisit d'haver estat declarat disminuït abans de complir 65 anys, ja que suposa marginar injustificadament a aquestes persones. No acceptat.

Queixa 20002966

El Síndic suggereix al Departament de Benestar Social que les futures convocatòries públiques del Programa d'Ajudes d'Atenció Social a Persones amb Disminució (PUA), tinguin en compte com a criteris de valoració no només les circumstàncies econòmiques, sinó també les personals i socials, d'acord amb el que preveu el Decret 24/1998, de 4 de febrer, pel qual es regulen aquest tipus d'ajuts. Acceptat.

Queixa 20100373

El Departament de Benestar Social, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, ultima una proposta de modificació del Decret 204/1999, de 27 de juliol, que regula la targeta d'aparcament per a persones amb disminució i mobilitat reduïda, amb l'objecte d'eliminar les diferències existents entre els drets dels conductors i dels no conductors.

AJUNTAMENT DE SANT MARTÍ DE CENTELLES

Queixa 20002528

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Sant Martí de Centelles, en relació amb les dificultats que tenen les persones amb mobilitat reduïda per circular per les voreres de la població, que doni les ordres oportunes per tal que s'elabori un programa específic d'actuació en l'espai urbà que inclogui, amb la prioritat que correspongui, en aplicació dels criteris establerts per la Llei 20/1191, l'ampliació de les voreres en aquells carrers que, per la seva dimensió actual, o bé per haver-hi ubicat elements de mobiliari urbà, no permeten el pas de persones amb mobilitat reduïda o d'aquelles que es desplacen amb cadira de rodes. Acceptat.

SUBÀREA DEFICIENTS PSÍQUICS

DEPARTAMENT DE BENESTAR SOCIAL

Queixa 20000735

El Síndic suggereix al Departament de Benestar Social, en relació amb una sol·licitud d'un servei social d'atenció a les persones amb disminució per al fill del promotor de la queixa, disminuït psíquic profund, en un grau d'un 86%, que pateix alteracions de conducta marcades per crisis d'ansietat, que donada la urgència del cas, s'adoptin les mesures escaients per tal que els casos de persones amb grans disminucions psíquiques rebin l'atenció necessària en els centres adients. No acceptat.

CONSELL COMARCAL DEL VALLÈS ORIENTAL

Queixa 20001268

El Síndic suggereix al Consell Comarcal del Vallès Oriental, que atès que disposa dels mitjans materials i econòmics necessaris per exercir la seva competència en matèria de transport adaptat, faciliti el transport adaptat a la filla dels promotors de la queixa perquè pugui anar del seu domicili a Santa Maria de Palautordera al centre de dia de Granollers. Pendent de resposta.

SUBÀREA GENT GRAN

DEPARTAMENT DE BENESTAR SOCIAL

Queixa 9901589

El Síndic suggereix al Departament de Benestar Social, en relació amb la Residència i centre de dia Sant Josep de Lleida:

– que, pel que fa al dret a la informació i participació democràtica dels usuaris, que s'estudiï la possibilitat de constituir la junta de representació,

– que es doti al centre de fulls de reclamació a disposició dels usuaris i persones que els demanin i que s'exposi públicament l'avís sobre la disponibilitat dels esmentats fulls i sobre la possibilitat de reclamar directament al Departament,

– que s'estudiï la implantació i la col·laboració del voluntariat al centre,

– que s'agiliti el Pla d'Emergència i d'Evacuació, actualment en tràmit per part dels serveis tècnics del Departament de Benestar Social.

Acceptat.

Queixa 9902060

El Síndic suggereix al Departament de Benestar Social, en relació amb la Residència d'avis de Girona,

– que la part de l'edifici que no està remodelada s'adapti a la disminució dels usuaris,

– que es donin les ordres oportunes a fi que s'agiliti per part dels serveis tècnics del Departament de Benestar Social l'elaboració del Pla d'emergència i d'evacuació,

– que s'estudiï la possibilitat d'instal·lar cortines separadores entre els llits dels residents que comparteixen habitació doble, a fi de preservar la seva intimitat.

Acceptat.

Queixa 20000998

El Síndic recomana al Departament de Benestar Social que es modifiqui expressament l'article 14 de l'Ordre de 22 de desembre de 1992, de desplegament del Decret 288/1992, de 26 d'octubre, de creació el programa d'ajuts de suport a l'acolliment residencial per a gent gran, per tal que les futures convocatòries públiques d'aquests ajuts s'adaptin quant a la data del seu abonament, al que en ella s'hi disposi. Acceptada parcialment.

Queixa 20001186

El Síndic suggereix al Departament de Benestar Social, en relació amb la sol·licitud de plaça en el Programa d'acolliment residencial de l'ICASS per part d'una senyora que no pot pagar les quotes de la residència en la que es troba allotjada actualment, que es prioritzi la sol·licitud de la interessada, donada la urgència del cas i el seu possible estat de desemparament. Acceptat.

Queixa 20002053

El Departament de Benestar Social, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, concedeix la sol·licitud d'un servei social d'atenció a la gent gran per a la mare del promotor de la queixa, la qual presenta cert grau de demència i necessita l'assistència d'una tercera persona per a les activitats més elementals de la seva vida diària.

Queixa 20002109

El Síndic recomana al Departament de Benestar Social que inicïi les actuacions necessàries per sotmetre a la consideració del Govern de la Generalitat la modificació del Decret 254/1992, de 26 d'octubre, de creació del programa de suport a les famílies amb una persona gran discapacitada, en el sentit de incloure-hi un precepte que estableixi que els efectes econòmics de la resolució de concessió de l'ajut de suport es computin des de la data en què es va formular la sol·licitud, o el primer dia del mes següent, llevat d'aquells casos en què no s'acredita una convivència prèvia amb la persona gran discapacitada, sinó només el compromís de dur-la a terme. Acceptat.

Queixa 20003796

El Departament de Benestar Social, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, atorga a la promotora de la queixa un ajut, en concepte de suport a famílies amb persones grans discapacitades.

SUBÀREA ALTRES SERVEIS SOCIALS

DEPARTAMENT DE BENESTAR SOCIAL

Queixa 9902059

El Síndic suggereix al Departament de Benestar Social que es donin les ordres oportunes a fi que s'estudiï la possibilitat de regularitzar com a definitiu, després del transcurs de mig any com a mesura d'inserció amb caràcter experimental, de l'acord pres per la Comissió interdepartamental de la renda mínima d'inserció, que preveu que pels titulars de la RMI, amb fills menors de 25 anys que formalitzin un contracte laboral, no es computin els ingressos obtinguts per aquest contracte durant els 6 primers mesos i que a partir del setè mes es procedirà o bé a suspendre l'expedient o a deduir part dels ingressos, en funció de si el salari és o no superior a la prestació econòmica de la RMI. No acceptat.

ÀREA 08. ENSENYAMENT UNIVERSITARI I CULTURA

SUBÀREA ALUMNES UNIVERSITAT

DEPARTAMENTS DE BENESTAR SOCIAL I D'UNIVERSITATS, RECERCA I SOCIETAT DE LA INFORMACIÓ

Queixa 20003373

El Síndic suggereix als Departaments de Benestar Social i Universitats, Recerca i Societat de la Informació que insti el Govern de la Generalitat per tal que adopti les mesures necessàries per fer possible que tots els estudiants que són membres de famílies nombroses puguin gaudir dels beneficis previstos a la normativa vigent, amb independència del caràcter públic o privat del centre on cursen els seus estudis. No acceptat.

DEPARTAMENT DE CULTURA

Queixa 20000177

El Síndic suggereix al Departament de Cultura, en relació amb la denegació a la promotora de la queixa de ser admesa a cursar el segon cicle de la llicenciatura en ciències de l'activitat física i l'esport el curs 1999-2000, per no poder justificar en data 1 de juliol la titulació requerida, que estudiï la possibilitat de revisar aquesta decisió inicial i d'adaptar les dates de les convocatòries als calendaris universitaris, per tal de facilitar als estudiants l'accés a les convocatòries d'estudis de cicles superiors.

Suggeriments acceptats parcialment, ja que el Departament de Cultura denega la possibilitat a l'autora de la queixa de ser admesa a cursar el segon cicle de la llicenciatura de ciències de l'activitat física i de l'esport, però indica que per a les properes convocatòries es planteja formular una proposta que permeti als estudiants de l'últim curs de mestre en l'especialitat d'educació física, que puguin presentar els resguards d'abonament dels drets d'expedició del títol fins el 20 de juliol.

DEPARTAMENT D'UNIVERSITATS, RECERCA I SOCIETAT DE LA INFORMACIÓ

Queixa 9700032

El Síndic suggereix al Comissionat per a Universitats i Recerca que estudiï la possibilitat que en el supòsit de persones que han superat els estudis de COU molts anys enrera i compleixin el requisit de l'edat, puguin accedir a la universitat per la via de majors de 25 anys. No acceptat.

Queixa 20002405; 20002485

El Síndic suggereix al Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació, en relació amb la modificació en el sistema de càlcul de la nota d'accés a la universitat, establert pel Reial Decret 1640/99, de 22 d'octubre, que prima l'expedient acadèmic sobre el resultat de les proves d'accés, que davant la manca de previsió d'un règim transitori pels estudiants que van efectuar les PAAU amb anterioritat a la seva entrada en vigor, i que per diferents motius no van accedir als estudis universitaris, s'efectuï una nova valoració, per tal d'evitar situacions de discriminació. No acceptat.

Queixa 20101448

El Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, adopta una sèrie de mesures per tal de facilitar la integració en els estudis universitaris dels alumnes amb discapacitats auditives.

Queixa 20103616

El Síndic suggereix al Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació que reconsideri la interpretació que fa de l'article 13, apartat 5, del Reial Decret 69/2000, que preveu que els estudiants que reuneixen els requisits per sol·licitar l'admissió per més d'una via d'accés puguin fer ús d'aquesta possibilitat, ja que d'acord amb la seva interpretació, el fet de tenir uns estudis universitaris previs impedeix que els estudiants puguin accedir als estudis universitaris per la via d'accés dels estudiants que han superat les PAAU, a més de per la via de reserva per a titulats universitaris. Pendent de resposta.

UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA

Queixa 20101957

La Universitat Autònoma de Barcelona, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, dicta les ordres oportunes per tal que des de l'Àrea d'Afers Acadèmics es procedeixi a la devolució de la taxa de sol·licitud de matrícula per les proves d'accés per a més grans de 25 anys 2001-2002.

UNIVERSITAT POLITÈCNICA DE CATALUNYA

Queixa 9800064

El Síndic recorda a la Universitat Politècnica de Catalunya que, en base al dret d'opció lingüística consagrat constitucionalment, al que disposa l'article 3 de l'Estatut d'Autonomia i l'article 22 de la Llei de Política Lingüística, el promotor de la queixa hauria de poder fer efectiu el seu dret a obtenir una traducció dels exàmens de tipus test en llengua catalana, ja que no poder disposar de la corresponent traducció en llengua castellana podria perjudicar els seus interessos o repercutir negativament en el seu rendiment acadèmic. S'arxiva l'expedient, considerant-se com a no acceptat presumptament el recordatori de deures legals davant la manca de resposta de la UPC a les reiterades resolucions del Síndic.

SUBÀREA GESTIÓ ACADÈMICA UNIVERSITATS

UNIVERSITAT DE BARCELONA

Queixa 20101803

La Universitat de Barcelona, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, decideix convalidar parcialment les assignatures superades pel promotor de la queixa durant la seva estada a la Universitat de Leiden, en el marc del projecte educatiu SOCRATES/ERASMUS II.

UNIVERSITAT POMPEU FABRA

Queixa 20103230

El Síndic suggereix a l'Escola Universitària del Maresme, centre adscrit a la Universitat Pompeu Fabra, que s'anul·li la matrícula de la promotora de la queixa i, en el seu cas, la devolució de les quantitats abonades per aquest concepte, ja que la matrícula s'ha anul·lat per una reassignació de plaça durant el període d'adjudicació per part de l'oficina de preinscripció. Pendent de resposta.

SUBÀREA NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA

DELEGACIÓ DEL GOVERN A CATALUNYA

Queixa 20101207

El Síndic recorda a la Delegació del Govern a Catalunya, en relació amb la manca d'impresos en llengua catalana corresponents al document sanitari E-III, relatiu a l'assistència sanitària de l'espai de la Unió Europea, el dret que tenen els ciutadans de Catalunya d'utilitzar la llengua oficial que escullin en les seves relacions amb els poders públics en els procediments que se segueixen davant els òrgans de l'Administració de l'Estat a Catalunya. Acceptat.

DEPARTAMENT DE CULTURA

Queixa 20102876

El Síndic recorda al Departament de Cultura l'obligació de recordar als responsables de RENFE que cal que la retolació de les estacions i les comunicacions megafòniques es facin en llengua catalana. Pendent de resposta.

DEPARTAMENT D'INDÚSTRIA, COMERÇ I TURISME

Queixa 9902872

El Síndic recorda al Departament d'Indústria, Comerç i Turisme, en relació amb la sol·licitud d'una

subvenció, dins del programa de retolació en català de les empreses comercials, de serveis i turístiques, denegada per silenci administratiu negatiu, el deure que tenen les administracions públiques de dictar resolució expressa, justificant en tot cas la decisió, en funció de si es compleixen o no els requisits necessaris per tal de procedir a l'atorgament. Pendent de resposta.

DEPARTAMENT DE SANITAT I SEGURETAT SOCIAL

Queixa 20002377

El Departament de Sanitat i Seguretat Social, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, i en relació amb el tracte rebut per part d'una infermera de l'Hospital de Santa Pau i Santa Tecla de Tarragona, la qual no va aten-

dre en català al promotor de la queixa quan aquest se li havia adreçat en català, adopta les mesures necessàries per evitar que aquestes situacions se segueixin produint.

AJUNTAMENT DE VILASECA

Queixa 20003681

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Vilaseca, en relació amb una tramesa de documentació que ha fet en llengua catalana a una comunitat autònoma on el català no és llengua oficial, el deure d'utilitzar en les seves relacions amb els ciutadans la llengua oficial que ells triïn, en els territoris en els que s'estableixi un sistema de cooficialitat lingüística, i en llengua castellana en aquelles altres comunitats on només existeixi una llengua oficial. Acceptat.

SUBÀREA ALTRES TEMES CULTURALS NO RELATIUS A LA LLENGUA

DEPARTAMENT DE CULTURA

Queixa 20001223

El Síndic recorda al Departament de Cultura, amb motiu de la difusió en els mitjans de comunicació d'informacions referides a la subtracció de determinades peces del Museu d'Arqueologia de Catalunya, l'obligació de documentar els fons i d'elaborar una fitxa d'inventari general dels objectes dels museus, amb la finalitat de protegir les seves col·leccions, així com a comunicar anualment les modificacions que pugui haver en el seu inventari. Acceptat.

ÀREA 09. JUSTÍCIA

SUBÀREA INEXECUCIONS

JUTJATS DE PRIMERA INSTÀNCIA

Queixa 20100816

El Jutjat de Primera Instància número 1 de Mataró, amb posterioritat a la petició d'informe del president del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, a qui el Síndic va remetre la queixa, lliura un manament de pagament a favor del promotor de la queixa acordat en data de 20 de novembre de 2000.

SUBÀREA LENTITUD

AUDIÈNCIES PROVINCIALS

Queixa 20002619

El Síndic suggereix al Departament de Justícia, en relació amb un recurs d'apel·lació que va formular un intern del centre penitenciari de Ponent directament contra una sentència condemnatòria dictada en un procediment abreujat,

– que s'iniciï d'ofici un expedient de responsabilitat patrimonial de l'Administració. L'intern va presentar el recurs al registre del centre penitenciari de Figueres abans que vencés el termini per formular aquest recurs, i el centre el va presentar al Jutjat, sis dies després, quan aquest termini ja havia vençut, el que ha provocat que l'intern hagi sofert un dany efectiu: la impossibilitat que el seu recurs prosperi, al no haver estat admès per extemporani, i el passi a la situació de condemnat, quan complia en pocs mesos el termini màxim de permanència en la situació de preventiu,

– que es donin les ordres oportunes perquè s'estudiï la possibilitat de dotar tots els centres penitenciaris de Catalunya d'un sistema àgil d'identificació i tramesa de documents que garanteixi que els escrits que els interns adrecin als òrgans jurisdiccionals, quan s'hagin de formalitzar dins un termini preclusiu i l'intern els hagi presentat al registre del centre dins aquest termini, siguin tramesos a l'òrgan judicial corresponent abans del venciment d'aquest termini o dins els tres dies següents a la presentació al registre, quan no hi hagi establert un termini o aquest sigui superior als tres dies.

No acceptat.

SUBÀREA COL·LEGIS PROFESSIONALS. ORGANITZACIÓ

COL·LEGI D'ADVOCATS DE BARCELONA

Queixa 20001183

El Síndic suggereix al Col·legi d'Advocats de Barcelona, en relació amb el Servei d'Orientació Jurídica, que en les funcions d'orientació i informació al ciutadà que s'adreça a aquest servei sol·licitant el benefici de l'assistència jurídica gratuïta, s'ha d'incloure sempre la informació sobre com sol·licitar-lo i els requisits per obtenir-ne el reconeixement, amb independència de com es valori la seva pretensió. Acceptat.

SUBÀREA INSTITUCIONS PENITENCIÀRIES

DEPARTAMENT DE JUSTÍCIA

Queixa 9802524

El Síndic suggereix al Departament de Justícia que adopti les mesures que siguin necessàries per què la Direcció General de Serveis Penitenciaris i Rehabilitació, amb motiu de presumptes irregularitats en els centres penitenciaris, tramiti amb la major celeritat possible les informacions reservades evitant demores injustificades. S'arxiva, per manca de resposta del Departament, entenent-ho com una no acceptació presumpta.

Queixa 9902273; 9902327

El Síndic recomana al Departament de Justícia, en relació amb la manera que es practiquen els registres en les cel·les, que reguli els criteris que han de seguir els

centres penitenciaris catalans sobre la manera de fer els registres de les cel·les i les garanties que s'han d'observar, recollint els criteris jurisprudencials i procurant garantir que l'intern afectat estigui sempre present en els registres, llevat dels casos que aquest estigui fora del centre o es justifiqui per raons de seguretat. Acceptat.

Queixa 20003530

El Síndic suggereix al Departament de Justícia, amb motiu de la visita efectuada al centre penitenciari de Tarragona:

– respecte a la distribució dels interns, que es faci la separació entre interns penats i preventius exigida pel Reglament penitenciari,

– respecte a la infraestructura del centre, el Síndic reitera la necessitat de construcció d'un nou centre penitenciari en aquesta demarcació, ateses les dimensions reduïdes de l'actual, i la reforma dels locutoris i de la secció oberta, així com la instal·lació de la megafonia a totes les dependències del centre,

– respecte a les mesures de seguretat i higiene, cal instal·lar al departament d'ingressos detectors de foc o de fums,

– respecte al tractament, caldria prendre mesures per reduir la llista d'espera d'interns que volen treballar i buscar una solució per fomentar que els interns demanin destinacions (neteja, menjador, etc.) davant la dificultat actual perquè aquestes siguin cobertes,

– que s'estudiï la possibilitat de reduir el nombre dels interns del departament especial, distribuint-los entre els altres centres.

Suggeriments parcialment acceptats, atès que s'accepten tots menys els formulats en relació amb la distribució dels interns.

Queixa 20103023

El Síndic suggereix al Departament de Justícia, amb motiu de la visita efectuada al centre penitenciari de Ponent:

– respecte a la distribució dels interns, que es porti a terme la separació entre interns penats i preventius prevista en el Reglament penitenciari,

– respecte a la infraestructura del centre, el Síndic reitera la necessitat de separar les dependències d'infermeria destinades a malalts psiquiàtrics de les que ocupen els malalts amb patologia orgànica,

– respecte al tractament, es manifesta la idoneïtat d'introduir el SAM com una alternativa a la redempció de condemnes, en el sentit que permet als interns modificar la seva classificació, amb el seguiment i aprofitament dels programes, i tenir accés a permisos i, en darrer terme, a la llibertat condicional.

Suggeriments acceptats.

Queixa 9901099

El Síndic suggereix al Departament de Justícia, en relació amb la queixa presentada per un intern del centre penitenciari de Quatre Camins sobre les molèsties que ocasiona el funcionament de la televisió en la cel·la contigua, que s'adoptin les mesures escaients en aquest centre penitenciari per tal que, durant la nit, el so dels aparells de ràdio i televisió no causin molèsties als interns, com a garantia del seu dret al descans nocturn. Acceptat.

Queixa 9901171

El Síndic suggereix al Departament de Justícia, en relació amb el centre penitenciari d'Homes de Barcelona, que s'adoptin un seguit de mesures:

Respecte a la distribució dels interns,

– desmassificar les galeries 1ª i 2ª, el departament d'ingressos i la secció oberta, que tenen cel·les

en les que hi ha un excessiu nombre d'interns (quatre per cel·la),

Respecte a la infrastructura del centre,

– acabar la reforma integral de la 6ª galeria,

– acabar el condicionament i l'habilitació de la zona destinada al teatre

– ultimar els detalls que queden pendents als locutoris,

– acabar el nou terra d'accés a la zona de dispensació de metadona,

– estudiar la possibilitat de fer extensiva la calefacció a totes les cel·les i espais comuns de totes les galeries i en aquelles dependències on es consideri necessari, per tal de millorar l'habitabilitat,

Respecte a les mesures de seguretat i higiene,

– fer extensiu el sistema de detecció d'incendis a tot el centre,

– trobar una solució provisional al problema del menjador de la 6ª galeria, per tal d'evitar que des de la part superior li caigui la brossa que es genera per les obres de remodelació,

Respecte a servei sanitari,

– agilitar la creació d'un establiment psiquiàtric penitenciari per atendre l'especial problemàtica que ocasionen aquest tipus d'interns,

Respecte a l'alimentació,

– disposar de carretons tèrmics per traslladar el menjar calent als interns,

Respecte al tractament,

– ampliar l'oferta i prendre mesures per evitar que l'oferta de treball productiu sigui tant fluctuant, per tal que un major nombre d'interns pugui tenir-hi accés,

– seguir potenciant la formació ocupacional dels interns,

Respecte a les sortides del centre dels interns en règim obert,

– aconseguir que les sortides del centre dels interns en règim obert no siguin una mesura excepcional sinó un mecanisme necessari per potenciar la inserció laboral dels interns.

Suggeriments parcialment acceptats.

Queixa 9901175

El Síndic suggereix al Departament de Justícia, en relació amb el centre penitenciari de la Trinitat:

– respecte a la infraestructura del centre, que mentre la substitució del centre no sigui possible, es portin a terme obres per remodelar la zona de locutoris, acabar les obres de reforma i condicionament del departament de comunicacions,

– respecte a les mesures de seguretat i higiene, cal que es posi en marxa el pla general d'evacuació que ja està elaborat,

– respecte al servei sanitari, que s'habiliti una habitació a la infermeria condicionada per a l'aïllament d'interns amb malalties infeccioses i que es disposi d'un departament específic de psiquiatria,

– respecte a l'alimentació, cal que s'habiliti un sistema que permeti als interns participar en l'elaboració del menú, fent els corresponents suggeriments,

– respecte al tractament, cal que es procuri augmentar les retribucions que perceben els interns, doncs pel volum de feina que fan, la quantitat de diners és força reduïda.

– respecte a la formació ocupacional, que s'ampliï el ventall de cursos que s'ofereixen i se'n troben a faltar alguns, com el d'electricitat o el de construcció,

– respecte a l'augment d'interns de nacionalitat estrangera, cal que el centre elabori i apliqui programes d'intervenció especialitzada dirigits a aquest col·lectiu, implicant en aquesta tasca integradora associacions i col·lectius, especialment de la seva ètnia de procedència,

– respecte als arrestos de caps de setmana, cal que s'adoptin mesures per tal de facilitar l'aplicació d'aquesta mesura, atès que un gran nombre dels que ingressen al centre per complir aquesta pena no responen al perfil pel qual es va dissenyar aquesta mesura al Codi Penal,

– respecte al voluntariat, el Síndic suggereix que es propiciï que les col·laboracions de diverses entitats o moviments de voluntariat social no es concentrin el caps de setmana,

Suggeriments parcialment acceptats.

Queixa 9902548

El Síndic suggereix al Departament de Justícia, en relació amb les denúncies d'un intern del centre penitenciari Brians sobre les dificultats de disposar del material didàctic necessari per a les seves activitats educatives i de la dificultat per fer ús del seu dret de comunicació telefònica amb la seva família, que el centre penitenciari procuri que la UNED faciliti el material didàctic als interns a l'inici de cada curs i, pel que fa a les franges horàries per poder fer trucades, que d'una banda s'estudiï la possibilitat d'augmentar-les, atès l'elevat nombre d'interns del mòdul i, d'una altra, que s'adoptin mesures per evitar que les trucades es concentrin en els darrers moments de cada franja horària. Acceptat.

Queixa 20001860

El Síndic suggereix al Departament de Justícia, amb motiu de la visita efectuada al centre penitenciari de Girona:

– respecte a la distribució dels interns, que es disminueixi el nombre d'interns d'algunes cel·les ja que és massa elevat, i que es faci la separació entre interns penats i preventius exigida pel Reglament penitenciari,

– respecte a la infraestructura del centre, atesa la manca d'idoneïtat a les necessitats penitenciàries de Girona, el Síndic suggereix que es construeixi un altre adaptat a les necessitats actuals de capacitat i de tractament, i mentre la substitució del centre no sigui realitat, que es facin les obres necessàries per millorar-ne l'habitabilitat, en especial, que es finalitzi la instal·lació de la calefacció,

– respecte al tractament, pel que fa als tallers laborals, suggereix que no s'oblidin els objectius del tractament dels interns, com poden ser l'educació o la formació ocupacional, per la qual cosa un augment de la franja horària dels tallers no hauria de ser en perjudici de les altres activitats del tractament.

– respecte al elevat nombre d'interns de nacionalitat estrangera (especialment magrebins), que tenen dificultats per integrar-se i adaptar-se, especialment a causa del desconeixement de les llengües oficials de Catalunya, el Síndic suggereix que es faciliti la seva integració elaborant i aplicant programes d'intervenció especialitzada dirigits a aquest col·lectiu.

– respecte als arrestos de cap de setmana, cal que s'adoptin mesures per tal de facilitar l'aplicació d'aquesta mesura, ja que en general es considera molt confús tot el procediment que cal seguir des que es dicta la sentència fins que s'elabora el programa d'execució de la mesura i aquest es porta a la pràctica.

Suggeriments acceptats.

Queixa 20002259

El Síndic suggereix al Departament de Justícia, amb motiu de la visita efectuada al centre penitenciari de Figueres:

– respecte a la distribució dels interns, que es faci la separació entre interns penats i interns preventius exigida al Reglament penitenciari,

– respecte a la infraestructura del centre, el Síndic reitera que cal construir un altre centre adaptat a les necessitats actuals de capacitat i de tractament,

– respecte a les mesures de seguretat, i pel que fa a la seguretat exterior del centre, el Síndic suggereix que el cos de guàrdia del Mossos d'Esquadra pugui disposar d'un caporal, per tal de facilitar la seva presa de decisions,

– respecte al servei sanitari, el Síndic reitera la recomanació efectuada des de l'any 1996 en el sentit que es portin a terme les obres d'ampliació de la infermeria,

– respecte al tractament, el Síndic suggereix, per una banda, que l'autorització de permisos per part del Jutjat de Vigilància Penitenciària no es condicioni al temps que resta de condemna, i d'altra, que en el cas que ja s'hagi concedit un permís de sortida, s'agiliti la resolució dels successius permisos per part del Jutjat de Vigilància Penitenciària.

Acceptat parcialment.

Queixa 9802536

El Síndic suggereix al Departament de Justícia que adopti les mesures que siguin necessàries perquè la Direcció General de Serveis Penitenciaris i Rehabilitació, amb motiu de presumptes irregularitats en els centres penitenciaris, tramiti amb la major celeritat les informacions reservades evitant demores injustificades. S'arxiva, per manca de resposta del Departament, entenent-ho com una no acceptació presumpta.

Queixa 20002488

El Síndic suggereix al Departament de Justícia, en relació amb la mort d'un intern a la presó de la Trinitat, com a conseqüència de l'apallissament per altres dos interns, que

– es tramiti d'ofici el corresponent expedient de responsabilitat patrimonial, atès que hi ha hagut un funcionament anormal dels serveis penitenciaris, en haver-hi una agressió prèvia que hauria d'haver motivat que s'extremessin els mecanismes de seguretat i custòdia per garantir la integritat física i la vida de l'intern,

– es busqui un sistema alternatiu a les tanques metàl·liques del pati de la presó de la Trinitat, que s'utilitzen per delimitar les àrees d'activitat, per tal que no es puguin fer servir en el futur per cometre altres agressions.

No acceptats.

Queixa 20003195

El Síndic suggereix al Departament de Justícia, amb motiu de la visita efectuada al centre penitenciari de Brians:

– respecte a la infraestructura del centre, caldria reformar el mòdul residencial 5 i el terra del departament de les dones, canviar el mobiliari de les zones *vis à vis* i procedir a la instal·lació del sistema de detecció d'incendis a les cel·les de sancions, a les unitats de paqueteria, al magatzem de pintura i al mòdul residencial d'observació,

– respecte a les mesures de seguretat i higiene, per una banda, caldria agilitar al màxim possible la finalització del pla d'evacuació d'incendis, i per una altra, seria necessari adoptar mesures que permetin assolir uns estàndards mínims de netedat en el menjador del mòdul de presos de llarga durada,

– respecte al servei sanitari, s'haurien de fer habitacions aïllades per a les dones amb malalties infeccioses que disposin de ventilació independent, extracció d'aire exterior i depressió d'aire negativa,

– respecte al treball remunerat, caldria augmentar-ne l'oferta,

– respecte al transport, s'haurien d'adoptar mesures per resoldre el problema del transport entre Martorell i el centre penitenciari, que dificulta els desplaçaments, tant dels interns amb permís com de les famílies que no disposen de mitjans de transport propis,

Suggeriments parcialment acceptats, atès que s'accepten tots menys els formulats en relació amb la instal·lació del sistema detecció d'incendis a les unitats de paqueteria i magatzem de pintura, i respecte al suggeriment de fer habitacions aïllades per a dones amb malalties infeccioses.

Queixa 20003753

El Síndic recorda al Departament de Justícia, en relació amb la mort per suïcidi d'una interna al centre penitenciari de Brians, el deure que té d'iniciar d'ofici el corresponent expedient de responsabilitat patrimonial de l'Administració per indemnitzar a la família de la reclusa, atès que la Llei orgànica general penitenciària imposa a l'Administració penitenciària el deure de vetllar per la vida, la integritat i la salut dels interns, i en aquest cas l'administració no va adoptar totes les mesures que podien haver impedit, o si més no, dificultar aquesta actuació lesiva contra la pròpia vida. No acceptat.

ÀREA 10. INFANTS

SUBÀREA PROTECCIÓ

DEPARTAMENT D'INDÚSTRIA, COMERÇ I TURISME

Queixa 20001007

El Síndic suggereix al Departament d'Indústria, Comerç i Turisme, en relació amb la queixa presentada per un grup de nois i noies, que representen el Consell d'Infants de Sant Feliu de Llobregat, respecte al que es considera un greuge com és que en els ascensors dels edificis, tant particulars com públics, hi hagi una nota on es prohibeix el seu ús als menors de catorze anys si no van acompanyats d'un adult, que revisi els termes d'aquest avís que encara figura en els ascensors i l'abast de la prohibició que comporta, atès que pot considerar-se un acte més de la vida quotidiana pel qual els infants estan capacitats. Acceptat.

DEPARTAMENT DE JUSTÍCIA

Queixa 9801659

El Síndic suggereix al Departament de Justícia, en relació amb el centre d'acolliment Vilana, que s'adoptin mesures per:

– reforçar l'equip educatiu per poder atendre de manera personalitzada les noies amb greus trastorns, sense que quedin desateses les altres noies del grup d'edat,

– reforçar l'equip tècnic a fi que no s'allargui el període d'estudi - valoració,

– rendibilitzar amb una major utilització les sales d'estar i de treball de cada pis o llar,

– condicionar el primer pis per tal que sigui més acollidor i confortable, tant els dormitoris com el despatx dels educadors,

– condicionar la cuina, incloent-hi rentamans, armaris i espais tancats,

– fer escales i sortides d'emergència, ja que tal com està resulta perillós en cas d'incendi,

– arranjar el lloc on són les calderes, posant-hi ventilació.

Acceptat.

Queixa 9902031

El Síndic suggereix al Departament de Justícia, en relació amb la queixa presentada per la mare d'una noia tutelada per la Direcció General d'Atenció a la Infància respecte a que no es prenen les mesures necessàries per evitar les fugues reiterades de la noia del centre on és acollida, que s'enforteixi la coordinació amb els cossos policials, amb l'objectiu de minimitzar els períodes en què els menors puguin romandre fora dels centres. Acceptat.

Queixa 20001094; 20103143

El Síndic suggereix al Departament de Justícia, en relació amb el cost del seguiment de les adopcions d'infants que alguns països requereixen, que el Decret 97/2001, de 3 d'abril, sobre l'acreditació i el funcionament de les entitats col·laboradores d'adopció internacional sigui el suficientment clar i, a la vegada, detallat perquè no es generin confusions a les parts que hi intervenen. El Síndic també suggereix que es delimiti suficientment la potestat i competències de les ECAI pel que fa a la seva capacitat decisòria en allò relatiu a la fixació de les tarifes, les quals haurien de ser fixades per l'Administració, prèvies les converses i valoracions econòmiques adients amb les parts afectades. Pendent de resposta.

Queixa 20001372

El Síndic recomana al Departament de Justícia, en relació amb la publicitat al servei de teletext d'Antena 3 dels telèfons eròtics i la facilitat d'accés a aquests telèfons per part dels infants i els obstacles que posen les companyies telefòniques per a adoptar mesures que evitin aquesta accessibilitat, que s'aprovi el Decret de desplegament de la Llei 8/1995, de 27 de juliol, d'atenció i protecció dels infants i els adolescents, com a mínim en allò referent al règim sancionador que s'hi preveu, per tal de protegir l'infant de la informació o del material informatiu perjudicial per al seu benestar. Pendent de resposta.

Queixa 20002333

El Síndic recorda al Departament de Justícia, que la Llei 37/1991, de 30 de desembre, sobre mesures de protecció dels menors desemparats i de l'adopció, estableix que l'acolliment simple en família no pot tenir una durada superior a l'any, llevat de la seva pròrroga. Acceptat

Queixa 20003903

El Síndic suggereix al Departament de Justícia, en relació amb la situació d'una menor, amb problemes psicològics, que es troba sota la tutela de la Direcció General d'Atenció al Menor, i que protagonitza continues fugues, tant del centre on és ingressada com del domicili familiar, que s'adoptin les mesures oportunes per tal d'ingressar aquesta noia en un centre residencial d'acció educativa de caire més contenidor que permeti protegir-la de forma efectiva. Acceptat.

Queixes 20100262; 20100644; 20100857

El Síndic suggereix al Departament de Justícia, en relació amb els ajuts que s'atorguen mensualment a les famílies acollidores extenses i alienes, que reconsideri la necessitat d'augmentar l'ajut atorgat a les famílies acollidores extenses, sense diferenciació amb les alienes, des d'una perspectiva àmplia dels acolliments familiars com un tipus de recurs alternatiu que requereix abocar-hi recursos apropiats i suficients. Pendent de resposta.

DEPARTAMENT DE JUSTÍCIA I AJUNTAMENT DE PALAU-SOLITÀ I PLEGAMANS

Queixa 20001692

L'Ajuntament de Palau-solità i Plegamans i el Departament de Justícia, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, adopten mesures per solucionar la situació desavantatjosa per al desenvolupament dels menors, que s'ha originat amb la prohibició de l'ajuntament de permetre l'entrada la poble dels menors ingressats en el centre residencial d'acció educativa Els Castanyers, a causa dels aldarulls que van protagonitzar tres d'ells.

SUBÀREA ENSENYAMENT

DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT

Queixa 9801735

El Síndic suggereix al Departament d'Ensenyament, en relació amb els casos d'alumnes amb la pàtria potestat compartida, que s'elaborin instruccions concretes per a tots els centres d'ensenyament sobre el dret a la informació que tenen els pares respecte a l'educació dels seus fills. S'arxiva l'expedient després de successives reiteracions desateses, entenent com a no acceptada presumptament la resolució del Síndic.

Queixa 9803829

El Síndic suggereix al Departament d'Ensenyament que es preguin les mesures necessàries per resoldre la situació que afecta tots els alumnes que cursen estudis en escoles privades concertades i que necessiten personal de suport, i també que s'adopti una solució definitiva i estable per al fill de la promotora de la queixa que necessita ajut per als desplaçaments escolars i la higiene personal.

Acceptat parcialment, atès que el Departament informa que ha concedit dues subvencions al centre Sagrada Família per tal de cobrir les despeses per a la contractació d'un educador que doni suport al fill de l'autora de la queixa, però no adopta mesures generals en relació amb aquest assumpte.

Queixa 9902925

El Síndic suggereix al Departament d'Ensenyament que, per tal de garantir la no discriminació i igualtat d'oportunitats, tots els alumnes avaluats com a necessitats d'atenció logopèdica puguin disposar d'aquest suport dins del sistema educatiu públic, ja que totes les dificultats en l'àmbit lingüístic dificulten el procés d'aprenentatge i moltes d'elles requereixen alguna cosa més que una actuació generalitzada dels mestres tutors o dels mestres d'educació especial. Acceptat parcialment.

Queixa 9903196

El Síndic recomana al Departament d'Ensenyament, en relació amb la impossibilitat que el fill dels promotors de la queixa pugui rebre formació religiosa per causa d'una normativa que estableix que només és possible canviar d'ètica a formació religiosa a l'inici de cada cicle, que de cara al curs 2001-2002, s'adeqüin les previsions recollides en la Resolució de 21 de juny de 1999, que dóna instruccions per a l'organització i el funcionament dels centres docents públics d'ensenyament secundari de Catalunya, a allò que preveu el Reial Decret 2438/1994, de 16 de desembre, pel qual es regula l'ensenyament de la religió i que estableix que els pares o tutors dels alumnes manifestaran, voluntàriament, al director del centre al començament de cada etapa o nivell educatius o en la primer adscripció d'alumnes al centre el seu desig de cursar l'ensenyament de religió, però sens perjudici que la decisió pugui modificar-se a l'inici de cada curs escolar. Acceptat.

Queixa 9903328

El Síndic suggereix al Departament d'Ensenyament, en relació amb l'expulsió d'un grup d'alumnes d'un centre privat de Sitges, que prengui en consideració intervenir en aquest assumpte i, si cal, contempli la possibilitat de modificar la normativa que escaigui de cara a situacions que puguin generar-se en el futur.

Acceptat parcialment, ja que el Departament insisteix en que no pot responsabilitzar-se del compliment de la normativa per part dels centres docents privats. Sí ha acceptat plantejar les consideracions pertinents sobre la millora i, si s'escau, una tipificació més completa de les causes de revocació de l'autorització dels centres privats.

Queixa 20000781

El Síndic suggereix al Departament d'Ensenyament, en relació amb les irregularitats detectades en una escola del Raval, que faci les averiguacions necessàries per saber si les irregularitats s'han rectificat, o en cas contrari, que s'incoï l'expedient de revocació de l'autorització per a pre-escolar de la que disposa el centre. Acceptat

Queixa 20000789

El Síndic suggereix al Departament d'Ensenyament, tenint en compte la possibilitat que preveu el Decret 161/1996 de transport escolar, de facilitar el servei escolar de transport a l'alumnat d'educació obligatòria que s'hagi de desplaçar a centres docents del mateix municipi però distants del seu lloc de residència, que es doti dels mitjans necessaris i amb una continuïtat en el temps suficient per evitar que l'aplicació del Decret generi situacions discriminatòries que afecten la igualtat d'oportunitats i el dret a l'educació. Acceptat parcialment.

Queixa 20001062

El Síndic suggereix al Departament d'Ensenyament, en relació amb les múltiples denúncies fetes per diversos membres de la comunitat educativa respecte al tracte rebut per la direcció d'una escola i el clima escolar que aquesta situació ha provocat que assumeixi de forma més activa les funcions que li encomana la Llei orgànica 9/1995, de 20 de novembre, de participació, avaluació i govern dels centres docents, respecte al compliment de les lleis i la qualitat de l'ensenyament. No acceptat.

Queixa 20001193

El Síndic suggereix al Departament d'Ensenyament, en relació amb el malestar que ha creat en la comunitat educativa d'una escola una suposada campanya acusatòria contra el director i alguns professors, que assumeixi de forma més activa les funcions que li encomana la Llei orgànica 9/1995, de 20 de novembre, de participació, avaluació i govern dels centres docents, respecte al compliment de les lleis i la qualitat de l'ensenyament. No acceptat.

Queixa 20001560

El Síndic suggereix al Departament d'Ensenyament, en relació amb la possible creació d'una escola especial per nens discapacitats a la comarca del Garraf, que reconsideri aquesta possibilitat, ja que entén que la creació, únicament, de centre d'educació especial, en comptes d'apostar per un ensenyament no-discriminatori, mitjançant la potenciació d'unitats específiques en els centres escolars ordinaris pot constituir un pas enrera en la direcció que es porta a terme a la comarca respecte a la integració. No acceptat.

Queixa 20001837

El Síndic suggereix al Departament d'Ensenyament, en relació amb la insuficiència de places a les escoles bressol, que s'adoptin les mesures necessàries per tal de crear més places públiques de 0 a 3 anys. Pendent de resposta.

Queixa 20002324

El Síndic suggereix al Departament d'Ensenyament, en relació amb la decisió de traslladar un infant d'una escola ordinària a una escola d'educació especial, que es potenciï i faciliti l'escolarització inclusiva sempre que sigui possible i, en casos més greus, com el cas objecte de la queixa, l'escolarització compartida. No acceptat.

Queixa 20002699

El Síndic suggereix al Departament d'Ensenyament, en relació amb la informació sol·licitada pel promotor de la queixa davant els fets succeïts a la seva filla a una llar d'infants de Sant Adrià del Besòs, que proporcioni un informe complet, amb informació detallada, per tal de no incomplir l'obligació que correspon a qualsevol administració pública de resoldre de forma congruent les peticions dels ciutadans. No acceptat.

Queixa 20102454

El Síndic suggereix al Departament d'Ensenyament, que es torni a baremar la sol·licitud d'ajut per menjador pel curs escolar 2001-2002, pels fills de l'autor de la queixa, i que, segons el resultat, se li concedeixi, atès que malgrat que se li demana la declaració de renda de l'any 1999 per conèixer la seva situació econòmica, aquesta ha canviat radicalment des d'aleshores, ja que es troba en atur des de desembre de 1999. Pendent de resposta.

ÀREA 12. IMMIGRACIÓ

SUBDELEGACIÓ DEL GOVERN A BARCELONA

Queixa 20003859

La Subdelegació del Govern a Barcelona, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, estudia l'adopció d'una sèrie de mesures per tal d'acabar amb les deficiències que es produeixen en l'Oficina d'Estrangers, tant pel que fa a l'atenció al públic, com per la lentitud en la tramitació dels expedients:

1. Millorar els aspectes de l'organització, procediments i informàtica, per tal de reduir al mínim els tràmits i la presència de ciutadans estrangers a l'Oficina.

2. Intentar cobrir les vacants de personal existents i estudiar una nova relació de llocs de treball.

3. El trasllat de l'Oficina a unes noves dependències amb una millor distribució dels espais per a l'atenció al públic. Es disposa d'un immoble del Patrimoni de l'Estat, situat a la vora de la Vila Olímpica que pot permetre aquesta utilització.

El Síndic reobre l'expedient tenint en compte l'increment de demanda que probablement es produirà en el moment en què es posin en marxa les mesures de regularització d'estrangers previstes a la disposició transitòria primera de la Llei orgànica 4/2000, d'11 de gener, sobre drets i llibertats dels estrangers a Espanya i llur integració social.

La Subdelegació del Govern a Barcelona informa de les millores de tipus organitzatiu que ja s'han aplicat i les que s'han dissenyat per implementar ben aviat, amb vistes a la demanda que es produirà, al posar-se en marxa el procés extraordinari de regularització dels estrangers.

RELACIÓ DE RESOLUCIONS DEL SÍNDIC AGRUPADES PER ADMINISTRACIONS AFECTADES

La present relació conté, agrupades per administracions afectades, dades relatives a les resolucions del Síndic (recordatoris de deures legals, suggeriments i recomanacions, i també aquelles actuacions de l'Administració produïdes amb posterioritat a la intervenció del Síndic) amb expressió de la matèria, el número d'expedient i les abreviatures corresponents a la valoració que es fa de la posició presa finalment per l'Administració, correspondència que s'incorpora a l'inici de la relació.

AC: Acceptat; NA: No acceptat; PR: Pendent de resposta; ACP: Acceptat parcialment; APS: resolt amb posterioritat a la intervenció del Síndic

ADMINISTRACIÓ CENTRAL		
Ministeri d'Economia i Hisenda		
03. Tributs	691/01	PR
ADMINISTRACIÓ PERIFÈRICA		
Delegació del Govern a Catalunya		
12. Immigració	3859/00	APS
08. Normalització lingüística	1207/01	AC
ADMINISTRACIÓ AUTONÒMICA		
Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca		
01. Procediment: Agricultura, Ramaderia i Pesca	3498/99	NA
	1780/00	NA
	2183/00	APS
	2188/00	NA
	3158/00	APS
	3521/00	APS
Departament de Benestar Social		
02. Habitatge	969/00	AC
07. Deficients físics	323/00	NA
	725/00	AC
	1511/00	NA
	2359/00	NA
	2966/00	AC
	373/01	APS
07. Deficients psíquics	735/00	NA
07. Gent gran	1589/99	AC
	2060/99	AC
	998/00	ACP
	1186/00	AC
	2053/00	APS
	2109/00	AC
	3796/00	APS
07. Altres serveis socials	2059/99	NA
08. Alumnes Universitat	3373/00	NA
Departament de Cultura		
01. Personal	2852/00	NA
01. Procediment: Cultura	3012/99	PR
08. Alumnes universitaris	177/00	ACP
08. Normalització lingüística	2876/01	PR
08. Altres temes culturals	1223/00	AC
Departament d'Economia, Finances i Planificació		
01. Contractació administrativa	2343/00	AC
03. Gestió tributària	1498/98	NA
	1937/99	APS
Departament d'Ensenyament		
01. Personal	3170/98	APC
	1277/00	AC

	2123/00	AC
	2818/01	APS
	3206/01	PR
	3395/01	PR
	3739/01	PR
10. Alumnes Ensenyament	98/1735	NA
	3829/99	ACP
	2925/99	ACP
	3196/99	AC
	3328/99	ACP
	781/00	AC
	789/00	ACP
	1062/00	NA
	1193/00	NA
	1560/00	NA
	1837/00	PR
	2324/00	NA
	2699/00	NA
	2454/01	PR
Departament de Governació i Relacions Institucionals		
01. Personal	99/3311	AC
Departament d'Indústria, Comerç i Turisme		
01. Procediment: Indústria, Comerç i Turisme	3823/00	AC
	45/01	AC
02. Medi ambient	176/00	AC
	767/00	PR
05. Consum	3713/99	PR
10. Infants	1007/00	AC
08. Normalització lingüística	2872/99	PR
Departament d'Interior		
01. Personal	2835/00	PR
	3819/00	NA
01. Forces de seguretat	1177/99	AC
	3402/00	PR
	1001/00	AC
	2355/00	AC
	2945/00	PR
	2946/00	PR
	3197/00	PR
	3198/00	PR
	3439/00	PR
Departament de Justícia		
01. Personal	341/01	PR
	445/01	APS
10. Infants	1659/98	AC
	2031/99	AC
	1094/00	PR
	2333/00	AC
	1372/00	PR
	1692/00	APS
	3903/00	AC
	262/01	PR
	644/01	PR
	857/01	PR
	3143/01	PR
09. Institucions penitenciàries	2524/98	NA
	2273/99	AC
	2327/99	AC
	3530/00	ACP
	3023/01	AC
	1099/99	AC

	1171/99	ACP
	1175/99	ACP
	2548/99	AC
	1860/00	AC
	2259/00	ACP
	2536/98	NA
	2488/00	NA
	3195/00	ACP
	3753/00	NA
Departament de Medi Ambient		
01. Expropiació forçosa	3442/00	APS
01. Responsabilitat patrimonial de l'administració	3754/00	PR
01. Procediment: Medi ambient	2914/01	PR
02. Medi ambient	638/00	APS
	767/00	PR
	3794/00	AC
Departament de Política Territorial i Obres Públiques		
01. Personal	2174/98	NA
	2181/98	NA
01. Expropiació forçosa	1470/96	ACP
01. Responsabilitat patrimonial de l'administració	3119/00	AC
	170/01	APS
01. Procediment: Política Territorial i Obres Públiques	3518/00	APS
02. Habitatge	2871/98	AC
	2179/99	AC
	3603/99	NA
	2008/00	PR
02. Urbanisme	3395/99	APS
	3750/99	APS
02. Medi ambient	2398/99	AC
	2422/99	AC
07. Deficients físics	1899/97	AC
Departament de Presidència		
01. Contractació administrativa	1104/01	PR
01. Procediment: Presidència	3156/00	AC
	1734/00	NA
05. Consum	3603/00	APS
Departament de Sanitat i Seguretat Social		
01. Personal	2719/99	NA
	346/00	NA
	380/00	ACP
01. Responsabilitat patrimonial de l'administració	1911/01	APS
04. Salut Pública	1475/99	AC
	3454/99	AC
	2766/00	APS
	1196/01	AC
04. Deficiències sanitàries	2011/00	APS
	2016/00	APS
	2905/00	APS
	380/01	NA
	615/01	AC
	1011/01	NA
	1312/01 i 375 més	APS
	1977/01	PR
06. Treball	1396/01	PR
08. Normalització lingüística	2377/00	APS
Departament de Treball		
01. Procediment: Treball	3671/99	APS
06. Treball	1396/01	PR

Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació		
08. Alumnes universitaris	32/97	NA
	2405/00	NA
	2485/00	NA
	3373/00	NA
	1448/01	APS
	3616/01	PR
Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya		
05. Consum	1097/01	NA
	1477/01	NA

AJUNTAMENTS

Ajuntament d'Albinyana		
01. Procediment: Administració local	2634/00	AC
Ajuntament d'Alcanar		
01. Expropiació forçosa	1857/00	PR
Ajuntament d'Alella		
01. Contractació administrativa	1921/01	APS
01. Procediment: Administració local	2843/01	APS
Ajuntament d'Alforja		
01. Procediment: Administració local	2443/97	NA
Ajuntament d'Almenar		
02. Medi ambient	2771/00	AC
Ajuntament de l'Ametlla de Mar		
02. Urbanisme	3118/97	NA
Ajuntament d'Amposta		
02. Urbanisme	98/3495	NA
	99/1647	PR
Ajuntament d'Arenys de Mar		
01. Responsabilitat patrimonial	3754/00	PR
Ajuntament de l'Armentera		
03. Gestió tributària	2335/01	PR
Ajuntament de Badalona		
01. Coacció administrativa	643/01	AC
Ajuntament de Barcelona		
01. Personal	3830/00	PR
01. Contractació administrativa	1265/00	AC
	1469/00	PR
	2344/00	PR
	2512/00	AC
	1104/01	PR
01. Coacció administrativa	1597/99	APS
	1946/00	AC
	238/00	AC
	2548/00	AC
	2128/00	APS
	2382/00	APS
	2682/00	APS
	2787/00	APS
	1102/01	APS
01. Responsabilitat patrimonial de l'administració	1475/99	AC
	364/00	NA
	1641/01	PR

01. Procediment: Administració local	3687/98	AC
	3521/99 i 25 més	APS
	1374/00	AC
	1775/00	PR
01. Forces de seguretat	2438/00	APS
02. Habitatge	153/96	NA
02. Urbanisme	26/99	NA
	2372/99	NA
	2360/00	PR
	3138/00	PR
02. Medi ambient	2295/98	AC
	3494/98	AC
	2522/99	PR
	3520/99	PR
	176/00	AC
	2179/00	APS
	2779/00	PR
	3510/00	APS
	3610/00	APS
	165/01	APS
	584/01	PR
	828/01	APS
03. Gestió tributària	3177/97	AC
	180/98	AC
	763/00	NA
	1391/00	APS
	2129/00	AC
	3360/00	APS
	3620/00	APS
	3625/00	APS
	408/01	APS
	1731/01	APS
05. Consum	3713/99	PR
	3601/00	NA
Ajuntament de Barberà del Vallès		
01. Personal	596/99	NA
Ajuntament de Bausen		
01. Procediment: Administració local	1169/00	AC
Ajuntament de Begues		
02. Urbanisme	3395/99	APS
	3750/99	APS
Ajuntament de Bigues i Riells		
02. Medi ambient	3116/00	PR
Ajuntament de Cabrils		
01. Procediment: Administració local	1924/00	PR
Ajuntament de Calonge		
01. Responsabilitat patrimonial de l'administració	1251/99	NA
Ajuntament de Cambrils		
02. Urbanisme	1028/01	PR
Ajuntament de Campelles		
02. Medi ambient	3743/00	APS
Ajuntament de Canyelles		
02. Medi ambient	1083/98	NA
Ajuntament de Castellví de la Marca		
02. Medi ambient	3219/99	AC

Ajuntament de Cerdanyola del Vallès		
02. Medi ambient	416/00	AC
Ajuntament de Cervera		
02. Medi ambient	3011/99	AC
Ajuntament de Cornellà de Llobregat		
01. Procediment: Administració local	2065/01	PR
Ajuntament de Dosrius		
01. Procediment: Administració local	3301/00	PR
Ajuntament de l'Escala		
01. Procediment: Administració local	844/01	APS
02. Medi ambient	2909/99	AC
03. Gestió tributària	3226/00	NA
Ajuntament de Figueres		
02. Habitatge	969/00	AC
02. Urbanisme	3643/98	AC
02. Medi ambient	358/00	NA
Ajuntament de Gandesa		
02. Urbanisme	3023/98	AC
02. Medi ambient	3188/99	AC
Ajuntament de la Garriga		
02. Urbanisme	3213/97	AC
Ajuntament de Gavà		
01. Procediment: Administració local	986/01	AC
03. Gestió tributària	612/00	ACP
Ajuntament de Gelida		
01. Procediment: Administració local	1291/00	PR
Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat		
01. Procediment: Administració Local	656/99	PR
03. Gestió tributària	2069/99	AC
Ajuntament de la Llacuna		
01. Procediment: Administració Local	2433/98	NA
Ajuntament de Lliçà d'Amunt		
01. Responsabilitat patrimonial de l'administració	1940/99	NA
Ajuntament de Lluçà		
02. Medi ambient	207/01	PR
Ajuntament de Malgrat de Mar		
02. Medi ambient	2525/98	NA
Ajuntament de Manlleu		
02. Medi ambient	3609/00	PR
Ajuntament de Marganell		
02. Habitatge	2008/00	PR
Ajuntament del Masnou		
01. Procediment: Administració Local	1192/00	APS
Ajuntament de Masquefa		
02. Urbanisme	3967/00	AC

Ajuntament de Matadepera		
01. Procediment: Administració Local	2380/01	APS
Ajuntament de Mataró		
01. Coacció administrativa	3253/01	PR
02. Urbanisme	2776/00	AC
Ajuntament de Mollet del Vallès		
01. Procediment: Administració Local	2112/00	AC
02. Medi ambient	2638/99	AC
Ajuntament de Móra d'Ebre		
02. Habitatge	267/97	AC
Ajuntament d'Olivella		
02. Urbanisme	249/01	PR
Ajuntament d'Olot		
01. Procediment: Administració Local	2848/00	APS
Ajuntament de Palau-Solità i Plegamans		
02. Urbanisme	865/00	AC
10. Infants	1692/00	APS
Ajuntament de Pallejà		
02. Urbanisme	3175/99	NA
Ajuntament de Piera		
01. Procediment: Administració Local	1465/00	NA
Ajuntament de Premià de Dalt		
02. Medi ambient	918/99	AC
Ajuntament de Premià de Mar		
01. Responsabilitat patrimonial de l'administració	3448/00	APS
Ajuntament de Rubí		
01. Responsabilitat patrimonial de l'administració	268/00	APS
Ajuntament de Sabadell		
01. Coacció administrativa	2884/99	APS
01. Procediment: Administració Local	838/00	AC
	514/00	AC
Ajuntament de Sant Andreu de Llavaneres		
02. Habitatge	1814/99	PR
Ajuntament de Sant Boi de Llobregat		
03. Gestió tributària	2694/00	PR
Ajuntament de Sant Carles de la Ràpita		
02. Medi ambient	1619/00	PR
Ajuntament de Sant Cugat del Vallès		
01. Procediment: Administració Local	1893/01	PR
02. Medi ambient	1592/00	AC
Ajuntament de Sant Feliu de Guixols		
02. Urbanisme	2663/98	AC
Ajuntament de Sant Feliu de Llobregat		
01. Procediment: Administració Local	2036/98	AC
Ajuntament de Sant Joan Despí		
02. Medi ambient	1119/01	PR

Ajuntament de Sant Just Desvern		
01. Contractació administrativa	2339/00	AC
Ajuntament de Sant Martí de Centelles		
07. Deficients físics	2528/00	AC
Ajuntament de Sant Pere de Ribes		
02. Medi ambient	2964/00	PR
Ajuntament de Sant Pere de Riudebitlles		
02. Urbanisme	3557/00	APS
Ajuntament de Sant Pere de Torelló		
01. Procediment: Administració Local	3244/01	PR
	3708/01	PR
02. Medi ambient	3536/01	PR
Ajuntament de Sant Pere de Vilamajor		
02. Urbanisme	3032/98	NA
02. Medi ambient	3031/98	AC
Ajuntament de Sant Quirze de Besora		
01. Responsabilitat patrimonial de l'administració	3111/00	APS
Ajuntament de Sant Vicenç de Castellet		
03. Gestió tributària	1725/01	PR
Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet		
01. Contractació administrativa	3151/00	NA
	3152/00	NA
01. Forces de seguretat	2971/00	APS
03. Gestió tributària	2631/96	AC
Ajuntament de Santa Coloma de Queralt		
02. Urbanisme	3133/98	NA
Ajuntament de Santa Maria d'Oló		
01. Procediment: Administració Local	3190/00	APS
Ajuntament de Seròs		
01. Procediment: Administració Local	1921/00	AC
Ajuntament de Seva		
02. Medi ambient	767/00	PR
Ajuntament de Sitges		
02. Medi ambient	224/97	NA
Ajuntament de Tarragona		
01. Procediment: Administració Local	3594/00	APS
02. Medi ambient	330/99	AC
Ajuntament de Terrassa		
01. Coacció administrativa	3115/00	AC
01. Expropiació forçosa	1552/99	AC
Ajuntament de Tordera		
02. Medi ambient	1739/99	PR
	2186/00	PR
Ajuntament de Torelló		
01. Responsabilitat patrimonial de l'administració	60/00	PR
Ajuntament de la Torre de l'Espanyol		
02. Urbanisme	2179/98	AC

Ajuntament de Tortosa		
01. Procediment: Administració Local	3853/00	PR
Ajuntament d'Ulldecona		
02. Medi ambient	1940/00	AC
Ajuntament de la Vall de Boí		
01. Contractació administrativa	1556/99	AC
02. Medi ambient	1935/00	AC
Ajuntament de Vallmoll		
01. Procediment: Administració Local	2730/00	AC
Ajuntament de Viladecans		
02. Medi ambient	1765/00	AC
Ajuntament de Vilafranca del Penedès		
01. Forces de seguretat	1422/00	AC
Ajuntament de Vilaseca		
08. Normalització lingüística	3681/00	AC

CONSELLS COMARCALS

Consell Comarcal del Vallès Oriental		
07. Deficients psíquics	1268/00	PR

DIPUTACIONS

Diputació de Barcelona		
01. Personal	1273/01	PR
01. Coacció administrativa	3488/99	AC
	1781/00	PR
02. Urbanisme	632/00	APS
03. Tributs	3642/00	NA
03. Gestió tributària	1430/99	NA
	633/00	NA
	1933/00	APS
	3898/00	PR

UNIVERSITATS I COL·LEGIS PROFESSIONALS

Universitat Autònoma de Barcelona		
08. Alumnes Universitat	1957/01	APS
Universitat de Barcelona		
01. Personal	3478/01	NA
08. Gestió acadèmica	1803/01	APS
Universitat de Girona		
01. Personal	3362/97	NA
Universitat Politècnica de Catalunya		
08. Alumnes Universitat	64/98	NA
Universitat Pompeu Fabra		
08. Gestió acadèmica	3230/01	PR

Col·legi d'Advocats de Barcelona		
09. Col·legis professionals. Organització	1183/00	AC
Entitat Metropolitana del Transport		
05. Consum	913/99	AC
Entitat Metropolitana de Serveis Hidràulics i de Tractament de Residus		
05. Consum	2826/96	NA
FECSA-ENDESA		
05. Consum	2695/99	PR
Societat General d'Aigües de Barcelona		
05. Consum	584/99	AC
Telefónica de España, SA		
05. Consum	1895/00	NA
	415/01	APS
	440/01	APS

ANNEX 8

RELACIÓ D'ADMINISTRACIONS QUE NO HAN COL·LABORAT AMB EL SÍNDIC DE GREUGES

L'article 22 de la Llei 14/1984, de 20 de març, del Síndic de Greuges de Catalunya, disposa que les autoritats, els funcionaris i en general tota persona dependent de l'Administració o afecte a un servei públic han de facilitar al Síndic de Greuges o a la persona en qui delegui les informacions, l'assistència i l'entrada a totes les dependències, centres, organismes i entitats que sollicitin, i també les dades, els expedients i altres documents necessaris que permetin dur a terme adequadament les actuacions investigadores.

L'article 24 de la Llei 14/1984, de 20 de març, habilita el Síndic de Greuges per fer públic el nom de les persones i els departaments, els organismes o les entitats que obstaculitzin l'exercici de les seves funcions, i també destacar aquesta actuació en l'informe anual al Parlament o comunicar-la a la Comissió del Síndic de Greuges.

En el transcurs de l'any 2001, el Síndic ha decidit arxivar expedients de queixa per manca de col·laboració de l'Administració, ja sigui per l'absència de resposta als reiterats requeriments d'informació formulats o per una resposta insuficient que no ha estat completada per les administracions requerides, a petició d'aquesta Institució.

A continuació es relacionen, agrupades per administracions afectades, les dades relatives a aquests expedients, amb el seu número i any, un resum de l'objecte de la queixa, la data d'entrada i la data d'arxiu d'aquesta.

També incorporem un tercer llistat que informa d'aquelles administracions que, tot i acabar facilitant la informació demanada pel Síndic, ho han fet amb el que considerem un retard excessiu i obligant a fer fins a tres reiteracions des del requeriment inicial, la qual cosa entenem com una inadequada col·laboració amb la Institució.

En aquest cas, hem reflectit a més del número i any de l'expedient, del resum de l'objecte de la queixa i de la data d'entrada; la informació relativa a la data de la primera petició feta a l'administració, el nombre de reiteracions realitzades i la data de la resposta finalment rebuda.

No hem consignat si l'expedient està ja arxivat o no, i quina valoració ha fet el Síndic de l'actuació de l'Administració, ja que aquí el fet significatiu és el retard en la resposta. Normalment, això sí, es tracta d'expedients conclosos, en cas contrari, n'hauríem d'haver valorat l'arxiu per manca de col·laboració. Malgrat tot, deixem constància que bona part d'aquests no són necessàriament actuacions administratives en les quals hagi calgut fer alguna mena de consideració general sobre la que després l'Administració s'hagi de pronunciar en el sentit de si accepta o no les nostres consideracions. Es tracta d'actuacions administratives correctes, ja sigui prèvia o posterior a la intervenció del Síndic, la qual cosa palesa que la inadequada atenció a les peticions del Síndic no amaga necessàriament defugir explicacions respecte d'actuacions incorrectes, com podria semblar, però evidencia una manera d'actuar d'algunes administracions que requereix, si més no, un exercici d'autocrítica que tingui com a objectiu final una millor atenció dels interessos públics.

EXPEDIENTS ARXIVATS PER MANCA DE RESPOSTA A LES PETICIONS D'INFORMACIÓ

AJUNTAMENT DE BARCELONA

– Queixa núm. 2968/99

Resum: Manca de resposta a una denúncia per presumpta infracció urbanística

Data d'entrada: 14.10.1999

Data d'arxiu: 05.06.2001

AJUNTAMENT D'OLIVELLA

– Queixa núm. 116/97

Resum: Reclamació d'abonament de factures

Data d'entrada: 17.01.1997

Data d'arxiu: 06.04.2001

DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT

– Queixa núm. 2980/99

Resum: Disconformitat amb l'assignació per part d'Ensenyament a una escola especial, d'un nen de 12 anys amb problemes greus de comportament, que comporta la seva desescolarització.

Data d'entrada: 14.10.1999

Data d'arxiu: 04.12.2001

EXPEDIENTS ARXIVATS PER RESPOSTA INSUFICIENT QUE NO HA ESTAT COMPLETADA

AJUNTAMENT DE VIELHA E MIJARAN

– Queixa núm. 1896/98

Resum: Situació de finca fora d'ordenació arran del Pla parcial de Mijaran

Data d'entrada: 09.06.1998

Data d'arxiu: 05.06.2001

COL·LEGI OFICIAL DE DECORADORS I DISSENYADORS D'INTERIORS DE CATALUNYA

– Queixa núm. 2331/98

Resum: Impossibilitat d'aconseguir el reconeixement del títol d'arquitecte d'interior a Holanda

Data d'entrada: 17.07.1998

Data d'arxiu: 30.08.2001

DEPARTAMENT DE CULTURA

– Queixa núm. 2177/00

Resum: Realització de les proves d'accés a l'INEFC

Data d'entrada: 10.07.2000

Data d'arxiu: 12.02.2001

EXPEDIENTS EN ELS QUALS S'HAN SUBSTANCIAT AMB EXCESSIU RETARD LES PETICIONS D'INFORMACIÓ DEL SÍNDIC O LES RESPOSTES A LES SEVES CONSIDERACIONS

AJUNTAMENT DE BARCELONA

– Queixa núm. 3827/97

Resum: Molèsties ocasionades per una sortida de fums d'una calefacció.

Data d'entrada: 31.12.1997

Data 1a petició: 16.04.1998

Nombre de reiteracions realitzades: 8

Data resposta: 16.01.2002

– Queixa núm. 653/99

Resum: Desacord amb el procediment que segueix l'Administració per fer efectiu el cobrament d'un dèbit sobre el qual ha recaigut resolució desestimatòria

Data d'entrada: 08.03.1999

Data 1a petició: 31.05.1999

Nombre de reiteracions realitzades: 5

Data resposta: 07.06.2001

– Queixa núm. 734/99

Resum: Desacord amb compensació de dèbits que efectua l'Administració

Data d'entrada: 15.03.1999

Data 1a petició: 09.06.1999

Nombre de reiteracions realitzades: 5

Data resposta: 02.10.2001

– Queixa núm. 1190/00

Resum: Manca d'arranjament dels camins d'accés a l'habitatge del promotor de la queixa.

Data d'entrada: 12.04.2000

Data 1a petició: 17.05.2000

Nombre de reiteracions realitzades: 3

Data resposta: 20.11.2001

– Queixa núm. 1470/00

Resum: Procediment d'apressament en una plusvàlua municipal.

Data d'entrada: 12.05.2000

Data 1a petició: 14.07.2000

Nombre de reiteracions realitzades: 3

Data resposta: 28.12.2001

DEPARTAMENT D'ECONOMIA, FINANCES I PLANIFICACIÓ

– Queixa núm. 1937/99

Resum: Desacord amb l'administració liquidadora respecte de l'impost de transmissions patrimonials.

Data d'entrada: 18.06.1999

Data 1a petició: 21.07.1999

Nombre de reiteracions realitzades: 3

Data resposta: 01.06.2001

DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT

– Queixa núm. 2669/99

Resum: El president d'una associació de voluntariat social denuncia davant el Síndic que un centre escolar d'Igualada, de 3 pisos, té només una escala per a tots els alumnes i no en té cap d'emergència.

Data d'entrada: 14.09.1999

Data 1a consideració: 14.09.2000

Nombre de reiteracions realitzades: 3

Data resposta: 23.07.2001

AJUNTAMENT DE CUBELLES

– Queixa núm. 3737/99

Resum: Manca de resposta de l'Administració a una sol·licitud dels plànols d'una llicència de construcció del bloc on resideix.

Data d'entrada: 23.12.1999

Data 1a petició: 04.02.2000

Nombre de reiteracions realitzades: 3

Data resposta: 22.06.2001

AJUNTAMENT DE TORELLÓ

– Queixa núm. 60/00

Resum: Reclama indemnització per danys causats per obstrucció del clavegueram.

Data d'entrada: 13.01.2000

Data 1a petició: 20.03.2000

Nombre de reiteracions realitzades: 4

Data resposta: 29.05.2001

ANNEX 9

ACTIVITATS

En aquest annex es relacionen, agrupades per tipus d'activitats i dins d'aquestes, cronològicament, totes les activitats realitzades o en les quals ha participat aquesta Institució, ja sigui personalment pel Síndic, o en la seva representació, per mitjà dels seus adjunts, els seus assessors o altres càrrecs.

1. Relacions amb el Parlament

7 març

Lliurament al President del Parlament de l'Informe corresponent a 2000.

25/26 abril

Presentació de l'Informe corresponent a 2000 davant la Comissió Parlamentària del Síndic de Greuges.

16 maig

Presentació davant del Ple del Parlament de l'Informe corresponent a 2000.

2. Visites i reunions de treball

8 gener

Entrevista de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants amb la Secretaria general de Joventut i la Sra. Henriette Llopis, de Bayti.

11 gener

Visita del Síndic, l'Adjunt i l'assessora Alexandra Solà amb el Sr. Joaquim Giol i la Sra. Sílvia Giménez-Salinas, Vicedegà i Secretària de la Junta, respectivament, de l'Il·lustre Col·legi d'Advocats de Barcelona.

16 gener

Entrevista de l'Adjunt amb la diputada Sra. Carme Porta.

22 gener

Visita del Síndic i el seu cap de Gabinet al Rector de la Universitat Oberta de Catalunya.

23 gener

Visita de la Sra. Lídia Santos, membre de la comissió executiva del PSC per els temes d'Immigració i Cooperació.

Reunió del Síndic i l'Adjunt amb l'Alcalde de Santa Maria de Palautordera.

Entrevista de l'Adjunt amb la Sra. Núria Milà de l'Associació Catalana de Dones de Carrera Jurídica.

25 gener

Entrevista de l'Adjunt amb la Sra. Irene Lop d'Arcs (Associació Anàlisi i Recerca en Ciències Socials) en relació amb l'estudi que fa la Fundació Jaume Bofill sobre el conflicte dels preus de l'aigua.

29 gener

Entrevista de l'Adjunt amb la Sra. Isabel Buesa, directora comercial de FECSA-ENHER.

9 febrer

Entrevista del Síndic amb representants de SOS Racisme.

12 febrer

Entrevista del Síndic amb el Sr. Antoni Gispert, president de la Junta de Compensació d'Aiguaviva Park de Vidreres.

14 febrer

Entrevista de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants amb la Sra. Boisan de l'Associació Catalana de Dislèxia.

15 febrer

Entrevista de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants, amb la Sra. Carrera, tinent d'alcalde de l'Ajuntament de Barcelona.

22 febrer

Entrevista de l'Adjunt amb les Sres. Montserrat Mas i Rosa Ferrer de la Comissió d'Organismes i Serveis per a la Normalització Lingüística de Girona.

28 febrer

Visita al Síndic de la directora general de Recursos Humans del Departament d'Ensenyament.

6 març

Entrevista de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants amb el secretari de Relacions amb les Confessions Religioses, Sr. Ignasi García i Clavel.

16 març

Entrevista dels adjunts amb l'Associació de Veïns del Barri Gòtic de Barcelona.

20 març

Entrevista de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants amb la Sra. Marés d'UNICEF

21 març

Entrevista del Síndic i l'Adjunt per a la defensa del drets dels infants amb la Consellera d'Ensenyament.

27 març

Entrevista del Síndic, l'Adjunt i l'assessor Sr. Eugeni Castelló amb el Sr. Ricard Ruíz de Querol, director de Telefònica a Catalunya.

Entrevista de l'Adjunt amb el Sr. David Bonet, subdelegat del Govern a Barcelona.

5 abril

Entrevista de l'Adjunt amb el diputat Sr. Jaume Bosch i regidors de l'Ajuntament de Cubelles.

19 abril

Entrevista del Síndic i l'assessora Sra. Judit Sartorio amb representants de COCARMI.

3 maig

Entrevista del Síndic i l'assessora Sra. Neus París amb representants del Gremi de Menuders i Carnisseria de Catalunya.

4 maig

Entrevista del Síndic amb el Sr. Josep Capsir, autor del llibre «La Carrossa del Marquès d'Alfarràs».

7 maig

Visita de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants a l'alcalde de Sant Adrià del Besós.

22 maig

Visita de l'Adjunt i l'assessora Sra. Maria Trias a la Comissió Diocesana de Migracions de Girona.

23 maig

Entrevista del Síndic i l'assessora Sra. Alexandra Solà amb representants de la Fundació Promaris.

Entrevista dels adjunts amb el Sr. Francesc X. Rodríguez, director de l'empresa Serveis a la Persona i a la Comunitat.

25 maig

Entrevista del Síndic amb el Conseller en Cap de la Generalitat de Catalunya, Hble. Sr. Artur Mas.

Reunió de les Comissions de Garanties dels partits polítics a la seu del Síndic de Greuges.

28 maig

Visita del Síndic i els adjunts a la Consellera d'Ensenyament.

29 maig

Entrevista del Síndic, l'Adjunt i l'assessor Sr. Eugeni Castelló amb el Sr. Spagnolo, gerent de Serveis Personals de l'Ajuntament de Barcelona.

30 maig

Entrevista del Síndic amb la presidenta de Cáritas, Sra. Núria Gispert, el Sr. Joaquim Sabater i el Sr. Arcadi Oliveres de Justícia i Pau i Pastoral Obrera.

Entrevista de l'Adjunt i l'assessor Sr. Eugeni Castelló amb la directora general de l'ICASS.

Visita del Síndic al subdelegat del Govern de Barcelona, Sr. David Bonet.

6 juny

Entrevista de l'Adjunt i l'assessora Sra. Neus París amb la Directora general de Recursos Humans del Departament d'Ensenyament.

15 juny

Entrevista del Síndic amb el secretari de Família del Departament de Benestar Social, Sr. Joan Vallvé.

21 juny

Entrevista del Síndic i l'assessora Sra. Maria Trias amb representants de l'Associació de Presos Polítics Bascos.

28 juny

Entrevista de l'Adjunt amb veïns del barri de Can Tunis.

Entrevista de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants amb la Sra. Sierra, del Pla d'Infància de la Diputació de Barcelona

29 juny

Entrevista del Síndic amb el Conseller de Justícia, Hble. Sr. Josep-Delfí Guàrdia.

2 juliol

Entrevista de l'Adjunt amb representants de l'associació APPS, membre de la Federació catalana Pro-Persones amb Disminució Psíquica.

3 juliol

Entrevista de l'Adjunt i l'assessora Sra. Maria Trias amb la regidora de serveis socials de l'Ajuntament de Lleida, i visita a un allotjament provisional de famílies gitanes a Lleida.

6 juliol

Visita de l'assessora Sra. Judit Sartorio al Servei d'Assessorament Tècnic i Atenció a la Víctima del Departament de Justícia.

9 juliol

Signatura del Conveni de col·laboració entre la institució del Síndic de Greuges de Catalunya i el Consell General del Poder Judicial.

Entrevista del Síndic i l'assessor Sr. Manel Sanz amb l'Alcalde de Gavà.

11 juliol

Visita del Síndic i l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants al Conseller de Justícia, Hble. Sr. Josep-Delfí Guàrdia.

12 de juliol

Entrevista del Síndic amb el Sr. Manuel Jaime Lorente, representant de l'Associació de Familiars de Persones Desaparegudes.

26 juliol

Entrevista del Síndic i l'assessora Sra. Montserrat Cusó amb l'Agrupación Española de Fomento Europeo.

1 agost

Entrevista de l'Adjunt amb la directora general de Serveis Penitenciaris i de Rehabilitació i amb el secretari sectorial d'Execució Penal del Departament de Justícia.

8 agost

Entrevista de l'Adjunt amb l'Hble. Sr. Juan A. Del moral, cònsol de Gàmbia.

31 agost

Visita del Síndic a la Cònsol Adjunta d'Argentina.

20 setembre

Visita de l'Adjunt i les assessores Sres. Sílvia Vèrnia i Maria Trias a l'Associació Rauxa.

21 setembre

Assistència de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants a la reunió a Lleida de la Comissió de seguiment del protocol d'abusos sexuals per aquesta demarcació.

25 setembre

Entrevista de l'Adjunt i l'assessor Sr. Eugeni Castelló amb el director de l'Autoritat del Transport Metropolità.

27 setembre

Entrevista del Síndic amb el Bisbe de Girona, Rvdm. Mons. Jaume Camprodon.

2 octubre

Entrevista del Síndic amb el Conseller de Sanitat, l'Hble. Sr. Eduard Rius i Pey.

3 octubre

Entrevista del Síndic amb l'exdiputada, Il·lma. Sra. Rosa Barenys per presentar l'informe sobre la interculturalitat.

Entrevista del Síndic amb el doctor Ramon Trias del Col·legi de Metges de Barcelona.

4 d'octubre

Entrevista de l'Adjunt i els assessors Srs. Maria Trias i Eugeni Castelló amb els Srs. Joaquim de Miquel, president de la Comissió de Deontologia i Roberto Sánchez, president de la Comissió del Torn d'Ofici de l'Illustre Col·legi d'Advocats de Barcelona.

26 octubre

Signatura del Conveni de col·laboració amb la Universitat de Girona i el Bisbat de Girona per a la creació de la càtedra d'Immigració, Drets i Ciutadania.

29 octubre

Entrevista del Síndic amb l'Associació de Minusvàlids de Barcelona.

7 novembre

Entrevista del Síndic amb el President de la Fundació Paulino Torres, el Sr. Vicenç Font i Boix.

Entrevista del Síndic amb l'Alcalde de Sant Jaume de Domenys, Sr. Magí Pallarès.

Entrevista del Síndic amb els Srs. Vila i Moriano per tractar dels nens espanyols que van anar a Mèxic durant la Guerra Civil Espanyola.

15 novembre

Visita del Síndic a l'Escola l'Horitzó de Barcelona.

19 novembre

Entrevista del Síndic amb el Sr. Eudald Travé i Montserrat, ex-síndic de comptes.

20 novembre

Entrevista de l'assessora Sra. Montserrat Cusó amb membres de l'associació Cel Obert amb motiu de la presentació d'un programa d'acolliments familiars per a infants i adolescents.

29 novembre

Entrevista del Síndic i l'Adjunt amb la doctora Virós, Rectora de la Universitat Pompeu Fabra i el Sr. Llorenç Gomis, Síndic de Greuges de la Universitat.

30 novembre

Entrevista de l'Adjunt i l'assessora Sra. Alexandra Solà amb el coordinador dels Serveis Perifèrics de la Subdelegació del Govern a Barcelona.

3 desembre

Reunió de l'Adjunt amb els membres del Consell de la Càtedra d'Immigració, Drets i Ciutadania de la Universitat de Girona

4 desembre

Entrevista de l'Adjunt i els assessors Sra. Maria Trias i Sr. Joaquim Soler amb el cap de l'Oficina de Relacions Institucionals del Departament de Sanitat i Seguretat Social.

12 desembre

Entrevista del Síndic, l'Adjunt i l'assessora Sra. Alexandra Solà amb representants de SOS Racisme.

13 desembre

Entrevista del Síndic, l'Adjunt i l'assessor Sr. Manuel Sanz amb l'alcalde de Sant Llorenç de Morunys.

14 desembre

Entrevista del Síndic amb la Sra. Josi Llorens, Presidenta del Taller Escola de Barcelona.

18 desembre

Entrevista de l'Adjunt i l'assessor Sr. Eugeni Castelló amb el director de Relacions Institucionals de Catalunya de Telefònica.

3. VISITA I INSPECCIONS A CENTRES I DEPENDÈNCIES ADMINISTRATIVES

S'agrupen per àmbits d'actuació i als efectes de tenir una visió global d'una part de les actuacions realitzades en cada un dels àmbits, les visites a determinades dependències de diferents administracions que, en la gran majoria de casos, constitueixen una actuació d'ofici del Síndic, ja sigui com a conseqüència o com a origen d'aquestes. El gruix d'aquestes visites es produeixen en els àmbits penitenciar, de seguretat, d'infants, de serveis socials i sanitari.

3.1. Centres penitenciaris

Les visites a centres penitenciaris han estat realitzades per l'Adjunt i l'assessora Maria Trias, principalment, amb la participació en algunes visites de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants, dels assessors Eugeni Castelló, Maria Josep Juan-Torres, Montserrat Cusó i Judit Sartorio.

15 febrer

Visita al centre penitenciari de la Trinitat

20 febrer

Visita al centre penitenciari de Can Brians

22 maig

Visita al centre penitenciari de Figueres

5 juny

Visita dels assessors Maria Trias i Eugeni Castelló a l'Associació ARET, dedicada a la reinserció sociolaboral d'interns a presons.

9 agost

Visita al centre penitenciari de Ponent

13 octubre

Visita al centre penitenciari de Dones

16 octubre

Visita al centre penitenciari d'Homes de Barcelona

30 octubre

Visita als centres penitenciaris de la Trinitat, Wad-ras i Secció Oberta

6 novembre

Visita al centre penitenciari de Girona

5 desembre

Visita al centre penitenciari de Figueres

11 desembre

Visita al centre penitenciari de Tarragona

18 desembre

Visita al centre penitenciari Quatre Camins

3.2. Centres de menors i d'ensenyament

Les visites d'inspecció a centres de menors o dependències que gestionen recursos relacionats amb els menors han estat realitzades per l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants i les assessores Montserrat Cusó i Judit Sartorio.

1 febrer

Visita a l'Alberg per a menors immigrants no acompanyats del Departament de Justícia, al barri del Poble Nou de Barcelona

8 febrer

Visita al centre de trànsit per a menors immigrants no acompanyats de l'Ajuntament de Barcelona

28 febrer

Visita al centre educatiu Oriol Badia, a Guardiola de Font-Rubí

5 març

Visita a l'EAIA de Nou Barris

27 març

Visita a l'Institut d'Educació Secundària Miquel Tarradell, del barri del Raval a Barcelona

31 maig

Visita als centres educatius Els Til·lers de Mollet del Vallès i l'Alzina de Palau de Plegamans

13 juny

Visita als centres educatius Montilivi, a Girona i Folch i Torres, a Granollers

22 juny

Visita a la seu de l'Equip de Medi Obert Barcelona 2, de Justícia Juvenil, a Sant Feliu de Llobregat.

3.3. Centres d'acollida de dones maltractades

Les visites a recursos d'acollida a dones maltractades han estat realitzades per l'assessora Maria Trias, principalment, amb la participació en alguna visita de l'Adjunt i de l'assessora Maria Josep Juan-Torres.

12 juny

Visita al centre d'acollida de dones del Vallès Oriental

19 juny

Visita al centre d'acollida de dones maltractades del Barcelonès

21 juny

Visita a l'escola de dones maltractades a Montcada i Reixac

26 juny

Visita al centre d'acollida de dones maltractades del Gironès

3 juliol

Visita al centre d'acollida de dones maltractades del Segrià

10 juliol

Visita al centre d'acollida de dones maltractades del Tarragonès

3.4. Dependències policials i de custòdia de detinguts

Les visites d'inspecció a comissaries de Mossos d'esquadra i als dipòsits municipals de detinguts han estat realitzades per l'Adjunt i l'assessora Sra. Maria Trias.

22 maig

Visita a la Comissaria de Figueres

4. CONFERÈNCIES, TAULES RODONES, CURSOS I SEMINARIS

29 gener

Conferència de l'Adjunt «Perspectives i reptes de la immigració», organitzada per la Facultat de Dret de la Universitat de Girona.

31 gener

Assistència de l'assessora Sra. Maria Trias a la Taula Rodona «Violència domèstica: propostes per a la prevenció i per a l'atenció de les persones víctimes. Situació actual als Estats Units d'Amèrica i a Catalunya», organitzat per l'Institut Català de la Dona i el consolat general dels Estats d'Units d'Amèrica.

17 febrer

Conferència de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants, «Els drets dels infants», a Girona, a l'Associació PROSAC.

9 març

Assistència de l'Adjunt a la Taula Rodona «Empresa i Drets Humans. Un repte compartit», organitzada per ESADE-Universitat Ramon Llull.

10 març

Participació de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants en les Jornades de Pediatria Social.

13 març

Participació del Síndic, com a President, a la taula rodona «Ciudadanía y extranjería: su dialéctica histórico-jurídica», celebrada dins del curs «Derechos Humanos y Migraciones», organitzat pel Seminari Permanent de Drets Humans de la Facultat de Dret d'ESADE, el Grup de Juristes Roda Ventura i el Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya.

Participació de l'Adjunt a la Taula Rodona sobre el fenomen de la immigració, organitzada dins les VII Jornades de la Facultat de Ciències de la Comunicació Blanquerna, Universitat Ramon Llull.

16 març

Conferència del Síndic a Sallent, organitzada per la Federació d'Associacions de Veïns del Bages i visita amb l'assessor Sr. Manel Sanz a l'Associació de Veïns del Barri de l'Estació.

23 març

Participació del Síndic en el XIX Curs de Drets Humans, organitzat per l'Institut de Drets Humans.

Participació de l'assessora Sra. Judit Sartorio en el curs de drets dels infants per a professors del Departament d'Ensenyament, organitzat per PROGESS.

26 març

Assistència a la Taula Rodona «Els empresaris davant del repte de la immigració», organitzada per l'Institut Català de la Mediterrània.

27 març

Assistència de l'assessora Sra. Alexandra Solà a la Jornada sobre les últimes reformes de la Llei sobre drets i llibertats dels estrangers, organitzada pel l'Escola de Policia de Catalunya.

28 març

Participació de l'Adjunt en la Taula Rodona «La immigració: nou repte de les administracions públiques i l'empresa privada» dins la sessió informativa «Contractació de treballadors immigrants en recursos assistencials per a gent gran», organitzada per l'Associació Treball Social sense Fronteres.

Conferència de l'Adjunt a l'Escuela Judicial del Consejo General del Poder Judicial sobre «Quejas más frecuentes de los ciudadanos en relación con la Administración de Justicia».

29 març

Conferència de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants, «Cultura i maltractaments», a la X Jornada d'Infermeria a les Escoles Universitàries Gimbernat.

Participació de l'assessor Sr. Eugeni Castelló com a ponent en el curs «Les funcions del Síndic de Greuges: àmbit de justícia i penitenciari» als alumnes de l'Escola de Pràctica Jurídica del Col·legi d'Advocats de Sabadell.

30 març

Participació de l'assessor Sr. Joaquim Soler com a ponent a la Jornada «Els ciutadans i el dret a la sanitat: un repte per al nou mil·leni», organitzat per la Universitat de Lleida.

6 abril

Assistència de l'assessora Sra. Judit Sartorio al curs «Educació compensatòria» organitzat pel Departament d'Ensenyament.

18 abril

Participació del Síndic en la taula rodona «Les ONG, Drets Humans i Immigració», celebrada en el marc de l'acte de presentació de l'anuari de la Federació Catalana d'ONG de Drets Humans.

20 abril

Assistència de l'assessor Sr. Joaquim Soler a les jornades «Autònoms dependents: una realitat a regular», organitzat per TRADE, CC.OO i el grup parlamentari de Convergència i Unió.

25 abril

Participació del Síndic en la taula rodona «La immigració a debat», organitzada per la Fundació Joan Maragall i la Parròquia de la Mare de Déu dels Àngels.

26 abril

Participació de l'assessor d'estudis, Sr. Lluís Sols en la taula rodona «Diferències culturals i universalitat dels Drets Humans» celebrada dins de les Jornades sobre Diàleg Intercultural, organitzades per l'Associació per a les Nacions Unides a Espanya.

27 abril

Conferència de l'Adjunt als alumnes de Ciència Política, de l'assignatura sobre Institucions Polítiques i Administratives de Catalunya , de la Universitat de Barcelona.

2 maig

Participació dels assessors Srs. Joaquim Soler i Eugeni Castelló, com a ponents, en el Programa de doctorat i màster en Justícia constitucional, tutela i drets fonamentals, organizat per ESADE.

11 maig

Assistència de l'assessora Sra. Sílvia Vernia a la Jornada sobre Administració pública i noves tecnologies, organitzada per la Federació de Municipis de Catalunya.

Conferència de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants,a la Facultat d'Educació Social de la Universitat de Barcelona.

14 maig

Conferència del Síndic en el marc del cicle «El paper dels Defensors del Poble en un món en transició», organitzat pel Parlament de les Illes Balears.

17 maig

Conferència de l'Adjunt sobre la Institució als alumnes de l'Escola Universitària de Treball Social de la Universitat de Girona.

Conferència de l'Adjunt dins el Curs Institucions Auxiliars del Parlament de Catalunya, organitzat per l'Institut de Ciències Polítiques i Socials.

21 maig

Conferència de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants «A mi no m'escolten», al Col·legi d'Enginyers Industrials de Catalunya

30 maig

Assistència dels assessors Sr. Joaquim Soler i Maria Trias al Congrés «Municipi i salut mental» organitzat per l'Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet, l'Àrea de Salut Pública i la Diputació de Barcelona-Consorci Hospitalari de Catalunya.

1 juny

Participació de l'assessora Sra. Montserrat Cusó a la taula rodona sobre «La persona i les intervencions amb l'agressor» de les II Jornades sobre Abusos sexuals en el nen, organitzades per la Societat Catalana de Psquiatria Infantil, a l'Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya i Balears.

7 juny

Xerrada de l'assessora Sra. Neus París al curs de drets dels ciutadans de la Unió Europea, organitzat per l'Escola d'Administració Pública de Catalunya.

14 juny

Conferència de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants, «La qualitat de vida dels infants», a la Diputació de Barcelona.

20 juny

Conferència del Síndic organitzada per la Junta Directiva del Consell Català del Moviment Europeu.

21 juny

Conferència de l'assessor Sr. Manel Sanz sobre «El Síndic de Greuges» al Rotary club de Granollers.

26 juny

Conferència de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants en el màster d'infància de la Facultat de Dret de la Universitat de Barcelona.

29/30 juny

Participació de l'assessora Sra. Montserrat Cusó en el Congrés Internacional sobre Xarxes de Prostitució, en

la taula rodona sobre el treball de defensa dels drets humans, a Ionnina (Grècia).

3 juliol

Conferència del Síndic de presentació de l'Informe al Parlament 2000 davant del Consell Permanent de Benestar Social de l'Ajuntament de Barcelona.

9 juliol

Participació de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants en la Taula Rodona «La defensa de los derechos del niño desde las instituciones públicas», a Huelva, en el marc de la I Maestría en Derechos de la Infancia y la Adolescencia.

11 juliol

Curs de les assessores Sres. Judit Sartorio i Montserrat Cusó, «Estratègies d'intervenció social» a l'escola d'estiu per a docents del Departament d'Ensenyament.

14 juliol

Participació del Síndic en l'acte de cloenda de la Jornada sobre Mediació, organitzada per la Fundació Olof Palme.

19 juliol

Participació de l'assessor Sr. Joaquim Soler com a ponent a les Jornades de dret biomèdic, organitzades per la Universitat de Lleida.

25 juliol

Participació del Síndic en la conferència «Aquell 11 de setembre de 1976» a Sant Boi de Llobregat, organitzada per l'Auditori del Museu d'Història de Catalunya.

25 setembre

Conferència de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants en el curs de voluntariat organitzat per *Save the Children*, a Barcelona.

28 setembre

Assistència de l'assessora Sra. Sílvia Vernia al seminari «Municipis i telecomunicacions», organitzat per la Federació de Municipis de Catalunya

29 setembre

Conferència del Síndic «Las Instituciones del Ombudsman como factores de democratización y de progreso», organitzada per l'Hogar Centro Castellano y Leonés de Barcelona.

2 octubre

Conferència del Síndic al Cos Consular de Barcelona, per explicar la seva experiència internacional.

9-11 octubre

Participació de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants i l'assessora Sra. Montserrat Cusó en les Jornades anuals de l'European Network Ombudsman for Children, a París.

19 octubre

Participació del Síndic a la taula rodona « Derechos humanos y acción social» celebrada dins del I Encuentro Andaluz sobre acción social y solidaridad, a Almería.

24 octubre

Intervenció de l'Adjunt a la Tertúlia Alexandra-Col·legi d'Advocats de Barcelona «La utilitat del Síndic de Greuges».

25 octubre

Conferència de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants, en la Jornada sobre «El menor i la Llei», organitzada per l'Associació Catalana de Juristes Demòcrates

29 octubre

Assistència de l'Adjunt a la conferència «Tolerància i multiculturalisme», organitzada per la Fundació Paulino Torras i Domènech.

30 octubre

Participació de l'assessora Sra. Montserrat Cusó a la Taula Rodona sobre Infància en risc al Col·legi Oficial de Diplomats en Treball Social de Catalunya.

31 octubre

Conferència de l'Adjunt «La defensa dels Drets dels estrangers» dins el curs «La nova Llei sobre drets i llibertats dels estrangers a Espanya i la seva integració social», organitzada pel Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada de la Generalitat de Catalunya.

8 novembre

Conferència de l'assessor Sr. Manel Sanz a la Fundació Olof Palme sobre la participació pública en els procediments administratius mediambientals, dins les Jornades sobre medi ambient.

10 novembre

Participació de l'assessora Sra. Montserrat Cusó a la Fila 0 en el congrés de la Federació d'Entitats d'Atenció a la Infància i l'Adolescència, FEDAIA.

20 novembre

Intervenció de l'Adjunt a la cloenda de la Jornada «La comunicació municipal al segle XXI», organitzada per l'Ajuntament de Ripollet i la Universitat Autònoma de Barcelona.

21 novembre Conferència de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants en el Dia Universal de l'Infant a la Casa del Mar, organitzat pel Departament de Benestar Social.

21/23 nov.

Assistència de l'assessor Sr. Joaquim Soler al Congrés de Dret i Salut, organitzat per l'Associació juristes de la salut, a Palma de Mallorca.

21/28 nov.

Assistència de l'assessor Sr. Eugeni Castelló a les «Jornades sobre la Nova Llei d'Enjudiciament Civil», organitzades pel Gabinet Jurídic de la Generalitat de Catalunya.

29 novembre

Participació del Síndic en la conferència «Immigració i democràcia», organitzada pel Fòrum Intercultural de Vic.

3 desembre

Conferència dels assessors Srs. Maria Josep Juan-Torres i Joaquim Soler en un curs de l'associació per a la promoció i la inserció professional (APIP), adreçat a persones en situació de recerca de feina.

4 desembre

Conferència inuagural del Síndic «Situació i perspectives de les relacions de l'Administració pública de Catalunya amb els ciutadans», a l'Escola de Protocol Les Heures de la Universitat de Barcelona.

11 desembre

Xerrada de la assessora Sra. Montserrat Cusó sobre «El Síndic de Greuges i els Infants» als alumnes de Treball Social de la Universitat de Barcelona.

14 desembre

Participació de l'assessor Sr. Manel Sanz com a moderador de la taula rodona sobre «La situació contractual dels músics», dins les Jornades «Els professionals de la musica a Catalunya», organitzades pel Consell Català de la Música.

15 desembre

Participació de l'assessora Sra. Montserrat Cusó a les Jornades sobre «El Dret a ser infant» en la Taula Rodona sobre l'explotació infantil, a Vilafranca del Penedès.

20 desembre

Participació del Síndic en la cloenda de la Conferència Internacional «La fi del servei militar i les noves perspectives de pau i seguretat a Europa», organitzada pel Rectorat de la Universitat de Barcelona.

Conferència de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants amb el Grup de Drets de la Infància, del Col·legi d'Advocats de Barcelona.

5. Actes de representació

6 gener

Assistència del Síndic a l'acte de lliurament dels Premis Nadal, Josep Pla, Apel·les Mestres i Destino, que atorga l'Editorial Destino.

9 gener

Assistència del Síndic a l'acte de presa de possessió de nou General en Cap de la VIIa Zona del Cos de la Guàrdia Civil.

Assistència del Síndic a l'acte de concessió de les Medalles i Plaques Josep Trueta al mèrit sanitari, que atorga la Generalitat de Catalunya.

10 gener

Assistència del Síndic a l'acte de presa de possessió dels membres de la Comissió Jurídica Assessora de la Generalitat de Catalunya.

16 gener

Assistència del Síndic al Plenari de les IIes Jornades de debat Catalunya Demà.

Assistència del Síndic a la conferència de l'Alcalde de Barcelona «Balanç de la ciutat 2000. Projectant el futur», organitzada pel Col·legi de Periodistes de Barcelona.

19 gener

Assistència de l'Adjunt al sopar ofert amb motiu de la visita de l'Excm. Sr. Álvaro Gil-Robles, Comissari per als Drets Humans del Consell d'Europa.

22 gener

Assistència del Síndic al dinar-col·loqui d'homenatge a Ernest Lluch, organitzat per Tribuna Barcelona.

Assistència del Síndic a l'acte commemoratiu del 30è aniversari de la signatura de l'acord preferencial entre la CEE i Espanya, organitzat per la Generalitat de Catalunya.

26 gener

Assistència del Síndic als actes organitzats per l'Il·lustre Col·legi d'Advocats de Barcelona amb motiu de la festivitat de Sant Raimon de Penyafort.

29 gener

Assistència del Síndic a la X Jornada Europea del Consell Català del Moviment Europeu, dedicada a «Els reptes de l'ampliació de la Unió Europea».

16 febrer

Assistència del Síndic a la 38ena Edició de «La Nit», organitzada pel Col·legi de Publicitaris i Relacions Públiques de Catalunya.

20 febrer

Assistència del Síndic a l'acte de lliurament del XIV Premi Solidaritat 2000, atorgat per l'Institut de Drets Humans de Catalunya.

26 febrer

Assistència de l'assessora Sra. Judit Sartorio a la sessió infantil dins la campanya d'Intermón «Educació ara: trenquem el cercle de la pobresa», celebrat al Parlament de Catalunya

28 febrer

Participació de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants en la Taula Rodona de presentació de l'estudi d'Eurocat sobre «Violència a l'escola», organitzada pel Departament d'Ensenyament.

1 març

Assistència del Síndic a l'acte de presentació pública del nou Codi de l'Advocacia catalana, organitzat pel Consell dels Col·legis d'Advocats de Catalunya.

6 març

Assistència del Síndic a l'acte de lliurament dels Premis Català de l'Any, que atorga *El Periódico*.

8 març

Assistència del Síndic al sopar ofert per la Cònsol General de Bèlgica amb motiu de la visita a Barcelona de l'Ambaixador de Bèlgica a Espanya.

9 març

Assistència del Síndic a la conferència «L'avenir de l'Union Européenne» a càrrec del comissari de Política Regional de la Comissió Europea, Sr. Michel Barnier, organitzada per la Generalitat de Catalunya.

10 març

Assistència del Síndic a l'acte solemne d'imposició de distincions de la Agrupación Española de Fomento Europeo.

11 març

Assistència del Síndic a la VIII Copa Júnior d'Art Floral i a l'acte d'inauguració de l'ampliació de les installacions del Mercat de la Flor i la Planta Ornamental.

15 març

Assistència del Síndic a l'acte de lliurament de despatxos als alumnes de la 51ena promoció de la Carrera Judicial, organitzat per l'Escola Judicial.

Assistència del Síndic a la recepció oferta pel Cònsol General d'Hongria amb motiu de l'Aniversari de la Revolució i Guerra d'Independència d'Hongria.

19 març

Assistència del Síndic a la IV Jornada Parlamentària sobre mitjans de comunicació àudiovisual.

Assistència del Síndic a la sessió impartida per l'Excm. Sr. Álvaro Gil-Robles dins del XIX Curs de Drets Humans que organitza l'Institut de Drets Humans de Catalunya.

22 març

Assistència del Síndic a l'acte inaugural del Fòrum de Debat organitzat pel Col·legi d'Enginyers amb motiu de la celebració del 150è aniversari de l'Enginyeria Industrial a Catalunya.

Assistència del Síndic a la sessió pública i solemne de recepció com a membre de número a l'Acadèmia de Jurisprudència del Dr. Antoni de Escar.

Assistència del Síndic a l'acte de celebració organitzat pel Cònsol General de Grècia amb motiu del Día Nacional.

26 març

Assistència del Síndic a l'acte inaugural del II Encuentro Iberoamericano de Consejos de la Judicatura, organitzat per l'Escola Judicial.

29 març

Assistència del Síndic al sopar ofert pel Cap del Sector Aeri a Catalunya.

1 abril

Assistència del Síndic al concert «Celebrem la Primavera», organitzat per Agrupació Mútua.

2 abril

Assistència del Síndic a l'acte d'homenatge als professors de la Universitat Autònoma Catalana, organitzat per la Universitat Pompeu Fabra.

10 abril

Assistència del Síndic a l'acte de presa de possessió dels Consellers del Consell Consultiu de la Generalitat de Catalunya.

23 abril

Assistència del Síndic als actes de celebració de la Diada de Sant Jordi, organitzats per la Generalitat de Catalunya.

Assistència del Síndic a l'acte de presentació de l'Any Europeu de les Llengües, a càrrec de la Comissaria d'Educació i Cultura de la Comissió Europea, Sra. Viviane Reding.

Assistència de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants i de les assessores Sres. Montserrat Cusó i Judit Sartorio als actes organitzats amb motiu de la celebració de la Diada de Sant Jordi, a l'IES Miquel Taradell i a l'escola Collasso i Gili.

24 abril

Assistència del Síndic al sopar d'homenatge a l'Excm. Sr. Joan Antoni Samaranch, organitzat pel Reial Club de Tennis Barcelona en el marc de la celebració del Torneig Comte de Godó.

27 abril

Assistència del Síndic a la recepció oferta pel Cònsol General dels Països Baixos amb motiu de la celebració del Dia de la Reina.

3-4 maig

Assistència del Síndic i de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants a l'acte inaugural i a les sessions de les Jornades «Per l'educació en el nou espai social», organitzades per l'Associació d'Amics de la UAB.

5 maig

Assistència de l'Adjunt a la presentació del II Fòrum de debat sobre el Desenvolupament de la carta Europea de Salvaguarda dels Drets Humans a la Ciutat.

6 maig

Assistència de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants, a la festa «Un dia per a l'esperança», organitzada per Intermón Oxfam

8 maig

Assistència del Síndic a l'acte commemoratiu de l'acabament de la IIa Guerra Mundial a Europa i l'ofrena floral al monument dels voluntaris catalans morts en defensa de la llibertat, organtizats pel Parlament de Catalunya.

Assistència del Síndic a l'acte de lliurament dels Premis de Periodisme Salvador de Madariaga, atorgats per la Generalitat de Catalunya.

Assistència del Síndic a la recepció oferta pel Cònsol General de Polònia amb motiu de la celebració de la Festa Nacional d'aquell país.

9 maig

Assistència del Síndic a l'acte institucional de celebració del Dia d'Europa, organitzat per l'Ajuntament de Barcelona.

10 maig

Assistència del Síndic a l'acte d'inauguració de la conferència internacional «Los nuevos retos de la Seguridad y Defensa en el espacio Euroatlántico», organitzada pel Centre d'Estudis Internacionals i l'Oficina d'Informació i Premsa de l'OTAN.

Assistència del Síndic a l'acte d'inauguració de l'exposició «Catalunya, terra d'acollida», organitzada per la Generalitat de Catalunya a Madrid,en el marc del programa «Catalunya hoy»

Assistència de les assessores Sres. Judit Sartorio i Montserrat Cusó a l'Audiència Pública als infants participants en els projectes de parcs dels barris, al Saló de Cent de l'Ajuntament de Barcelona.

Assistència del Síndic a l'acte d'homenatge al Sr. Antonio Hernández Gil, organitzat per l'Il·lustre Col·legi d'Advocats de Madrid.

15 maig

Assistència de l'assessora Sra. Montserrat Cusó a la presentació de la «Mostra de Serveis Socials per a la infància», organitzada per la Diputació de Barcelona, a les Drassanes.

16 maig

Assistència del Síndic a la recepció oferta pel Cònsol General del Paraguai amb motiu de la Diada Nacional d'aquell país.

24 maig

Assistència de l'Adjunt a l'acte commemoratiu del XXè Aniversari de la creació del Consell Consultiu.

25 maig

Assistència del Síndic al concert, organitzat per l'Estat Major Regional, amb motiu de la concentració d'antics professors i alumnes IPS i IMEC a la caserna de Castillejos.

27 maig

Participació del Síndic en la inauguració de la Fira del municipi de Cabrera de Mar.

28 maig

Assistència del Síndic a la 4a Edició del lliurament del Premi Josep Ma. Piñol i a l'acte institucional de celebració del XXè aniversari de la Fundació Acció Solidària contra l'Atur.

29 maig

Assistència del Síndic al sopar anual que organitza Pimec-Sefes.

30 maig

Assistència del Síndic al funeral en memòria del Dr. Antoni Caparrós.

Assistència de l'Adjunt al dinar de germanor organitzat per la Lliga de Catalunya de Mutilats i Vídues de Guerra d'Espanya

31 maig

Assistència del Síndic a la celebració del Dia de les Forces Armades.

1 juny

Assistència de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants i de les assessores Sres. Cusó i Sartorio, a les Jornades sobre «Menors immigrants no acompanyats», organitzades per la Fundació Jaume Bofill.

6 juny

Assistència de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants i de les assessores Sres. Cusó i Sartorio a la inauguració i sessions del XV Congrés Mundial de l'Associació Internacional d'Educadors Socials, a Barcelona.

5 juny

Assistència del Síndic a la recepció oferta per la Cònsol General d'Itàlia amb motiu de la Festa Nacional d'aquell país.

7 juny

Assistència del Síndic a l'acte d'inauguració de la 25a Fira del Llibre de Barcelona.

Assistència del Síndic a la recepció oferta per l'Ambaixador del Canadà i l'Alcalde de Toronto per donar suport a la candidatura de Toronto com a seu dels Jocs Olímpics del 2008.

8 juny

Assistència del Síndic, l'Adjunt i el Cap de Gabinet a la Festa de la Diversitat, organitzada per SOS Racisme.

11 juny

Assistència del Síndic a la recepció oferta pel Cònsol General de Portugal amb motiu de la Festa Nacional d'aquell país.

12 juny

Assistència del Síndic a la recepció oferta pel Cònsol General de la Federació Russa amb motiu de la Festa Nacional d'aquell país.

13 juny

Assistència de l'assessora Sra. Montserrat Cusó a la presentació del programa d'infància organitzat per l'Institut de la Infància de l'Ajuntament de Barcelona, celebrat a la Universitat de Barcelona.

15 juny

Assistència del Síndic a l'acte de cloenda i lliurament de diplomes del curs de formació bàsica 2000-2001 de l'Escola de Policia de Catalunya.

Assistència de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants a la celebració del XX aniversari dels traspassos en matèria de protecció i tutela de menors a la Generalitat

Assistència de la l'assessora Sra. Judit Satorio a la reunió preparatòria del Congrés sobre Xarxes de Prostitució, a CEPs Projectes Socials.

16 juny

Assistència del Síndic a l'acte d'obertura del 2n Congrés de Municipis de Catalunya, organitzat per l'Ajuntament de Tarragona.

18 juny

Assistència del Síndic a la sessió pública extraordinària de la Reial Acadèmica de Farmàcia.

19 juny

Assistència del Síndic a la recepció oferta pel Cònsol General de S. M. Britànica amb motiu de l'aniversari de la Reina Isabel II.

20 juny

Assistència del Síndic a la recepció oferta pel Cònsol General de l'Uruguai amb motiu del seu comiat.

21 juny

Assistència del Síndic a la festa de cloenda dels actes de celebració 25è aniversari de la Fundació Miró i la inauguració de la nova sala i la nova col·lecció.

22 juny

Assistència del Síndic a la Sessió solemne de commemoració del IV Centenari de la canonització de Sant Raimon de Penyafort, organitzada pel Consell General de l'Advocacia Espanyola.

24 juny

Assistència del Síndic a la missa de celebració del Jubileu sacerdotal de l'Emm. Sr. Ricard M. Carles, Cardenal Arquebisbe de Barcelona en el 50è aniversari de la seva ordenació presbiteral.

25 juny

Assistència del Síndic a la representació inaugural del 25è Festival d'Estiu de Barcelona, Grec.

28 juny

Assistència del Síndic al sopar ofert pel Cònsol de Finlàndia amb motiu de la visita a Barcelona de l'Ambaixador de Finlàndia a Espanya.

Assistència de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants a la presentació del Programa de Mediació penal de l'Ajuntament de Sant Adrià del Besòs.

2 juliol

Assistència del Síndic a l'acte de presentació de l'Anuari Internacional que edita la Fundació CIDOB.

3 juliol

Assistència del Síndic a l'acte de celebració del Dia de la Independència ofert pel Cònsol General dels EEUU.

4 juliol

Assistència del Síndic a la conferència «L'Espanya emergent: Astúries i Catalunya a la nova realitat europea» a càrrec del President del Govern del Principat d'Astúries, l'Excm. Sr. Vicente Álvarez Areces, organitzada per l'Ajuntament de Barcelona.

6 juliol

Assistència del Síndic a l'acte de condecoració del Cònsol de Xile, organitzat per Aigües de Barcelona.

9 juliol

Visita del Síndic a la capella ardent del Sr. Antoni Santiburcio.

12 juliol

Assistència del Síndic a la missa celebrada en memòria del Sr. Ernest Udina.

13 juliol

Assistència del Síndic a la recepció oferta pel Cònsol General de França amb motiu de la celebració de la Festa Nacional d'aquell país.

16 juliol

Assistència del Síndic als actes de celebració de la festivitat del la Verge del Carme, organitzats pel Sector Naval de Catalunya.

19 juliol

Assistència del Síndic a la recepció oferta per la Cònsol General de Bèlgica amb motiu de la celebració de la Festa Nacional d'aquell país.

25 juliol

Assistència del Síndic a la recepció oferta pel Cònsol General d'Hongria amb motiu del seu comiat.

11 juliol

Assistència del Síndic al sopar ofert pel Cònsol General del Japó.

2 setembre

Assistència del Síndic a la recepció oficial oferta per la Generalitat amb motiu de la trobada Internacional per la pau: «Les fronteres del diàleg: religions i civilitzacions en el nou segle».

7 setembre

Assistència del Síndic i l'assessor Joaquim Soler a la inauguració de la Unitat d'Hospitalització Psquiàtrica d'Aguts i Urgències de l'Hospital Sant Joan de Déu de Barcelona.

10 setembre

Assistència del Síndic al funeral celebrat en memòria de la Sra. Antònia Macià, Vda. de Tarradellas.

11 setembre

Assistència del Síndic als actes celebrats amb motiu de la Diada Nacional.

Assistència del Síndic a l'acte commemoratiu al senyor Berenguer Cruïlles.

14 setembre

Assistència del Síndic a la inauguració de l'exposició «Germinabit. L'expressió religiosa en llengua catalana del segle XX» a Roma, organitzada per l'Arquebisbat de Barcelona, l'Arquebisbat de Tarragona i la Generalitat de Catalunya.

21 setembre

Assistència de l'Adjunt, per absència del Síndic, als actes organitzats per l'Ajuntament de Barcelona amb motiu de les Festes de la Mercè.

27 setembre

Assistència del Síndic al sopar ofert pel Cònsol General de la Xina amb motiu del 52 aniversari Fundació República Popular Xinesa.

1 octubre

Assistència del Síndic al tanatori de les Corts, amb motiu del traspàs del senyor Joan Gomis.

2 octubre

Assistència del Síndic als actes celebrats amb motiu del dia de la Policia, organitzats per la Delegació de Govern a Catalunya i la Policia de Catalunya.

3 octubre

Assistència del Síndic a la recepció oferta pel Cònsol General de la República d'Alemanya amb motiu de la celebració del Dia de la Unitat Alemanya.

4 octubre

Assistència de l'assessor Sr. Manel Sanz a la presentació de l'anuari de l'Observatori Social del Risc, celebrada a ESADE.

5 octubre

Assistència del Síndic a la taula rodona sobre «Quatre ponents de la Constitució Espanyola. Reflexions sobre una constitució per a Europa», organitzat pel Consell Català del Moviment Europeu.

Assistència de l'assessora Sra. Maria Trias a l'acte de presentació de la Web dels òrgans judicials, fiscalies i altres serveis de l'administració de justícia de Catalunya, organitzat per la Direcció General de Relacions amb l'Administració de Justícia.

15 octubre

Assistència del Síndic als actes celebrats en motiu de la Festivitat de Santa Teresa de Jesús, organitzats pel Govern Militar.

17 octubre

Assistència de l'Adjunt a l'acte «La integració dels immigrants en els països industrialitzats», organitzat per la Fundació Catalunya Oberta.

21 octubre

Assistència del Síndic a la 15a festa Diverguai, organitzat per Aspanias.

24 octubre

Assistència del Síndic a la presentació del llibre «Una trajectòria amb el futur», organitzat per l'Associació de les Nacions Unides i pel Museu d'Història de Catalunya.

29 octubre

Assistència del Síndic a la conferència pronunciada pel Sr. Bill Clinton.

10 novembre

Assistència de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants al Simposium de Pediatria Social, a Girona i a l'acte del Consell municipal d'infants promogut per l'Ajuntament de Cardedeu.

14 novembre

Assistència del Síndic a la conferència «Desafiaments del nou context internacional», a càrrec del Molt Hble. Sr. Jordi Pujol, President de la Generalitat, organitzada pel l'Institut Català de la Mediterrània.

19 novembre

Assistència del Síndic a l'acte del 30è. Aniversari del II Congrés Jurídic Català, organitzat pel Col·legi d'Advocats de Barcelona.

20 novembre

Assistència del Síndic de l'acte d'homenatge al Sr. Maurici Serrahima, organitzat pel Parlament de Catalunya.

Assistència de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants i de les assessores Sres. Sartorio i Cusó a l'acte de presentació de l'informe sobre l'Explotació Sexual per part de l'ECPAT, celebrat al Parlament de Catalunya.

22 novembre

Assitència de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants al VI Seminari «Autonomia i Justícia a Catalunya».

23 novembre

Assistència de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants a la presentació de l'estudi «Joventut i Seguretat a Catalunya: enquesta als joves escolaritzats de 12 a 18 anys».

26 novembre

Assistència del Síndic al 125è Aniversari del Centre Excursionista de Catalunya.

27 novembre

Desplaçament del Síndic al Consolat de Malàsia per signar el llibre de condols pel traspàs del Rei de Malàsia.

1 desembre

Assistència del Síndic a la cloenda del seminari Euromediterrani «Idees per impulsar el Procés de Barcelona» organitzat per l'Institut Català de la Mediterrània.

3 desembre

Assistència del Síndic a la recepció oferta pel Cònsol General del Japó amb motiu del natalici de l'Emperador del Japó.

4 desembre

Assistència del Síndic a la recepció oferta per l'Ambaixador i pel Cònsol de Finlàndia amb motiu de la Festa Nacional.

5 desembre

Assistència del Síndic i l'Adjunt als actes de celebració de l'aniversari de la Constitució, organitzats per la Generalitat de Catalunya.

10 desembre

Assistència del Síndic als actes de celebració de la festivitat de Ntra. Sra. de Loreto, Patrona de l'Exèrcit de l'Aire, organitzats pel Sector Aeri.

11 desembre

Assistència de l'assessor Sr. Joaquim Soler a la presentació del llibre, amb el qual la Institució col·laborà, «Avaluació de les polítiques de serveis sanitaris a l'Es-

tat de les autonomies», organitzat per l'Institut d'Estudis Autonòmics i la Fundació BBVA.

12 desembre

Assistència del Síndic a la presentació del llibre «El Catalanisme del Dr. Carles Cardó» del Sr. Jordi Giró.

13 desembre

Assistència del Síndic al dinar popular de Santa Llúcia, organitzat per l'ONCE.

16 desembre

Assistència del Síndic a la presa de possessió del nou Bisbe de Girona, el Rvdm. Mons. Carles Soler i Perdigó.

Assistència de l'Adjunt a la festa de Nadal, organitzada per l'associació Rauxa.

17 desembre

Assistència del Síndic, l'Adjunt al Síndic per a la defensa dels drets de l'infant, la Cap de Gabinet, la Secretària General i el Cap d'Estudis al sopar ofert pel Cònsol de la Xina.

20 desembre

Assistència de l'Adjunt a la Festa de Reis celebrada al centre SPOTT (Centre Comunitari d'Atenció a les Drogodependències de la Diputació de Barcelona).

21 desembre

Assistència del Síndic a la recepció oferta al Palau de la Generalitat, amb motiu de les festes nadalenques.

6. Visites protocol·làries

7 febrer

Visita del Cònsol Honorari de Guatemala.

8 febrer

Visita de la nova Directora General de Serveis Penitenciaris, Sra. Mercedes Sánchez Gómez.

8 març

Visita del Cap de la Tercera Regió Militar, l'Excm. General Luis Alejandre Sintes.

23 març Visita d'un grup de membres de l'Associació Cultural Oratge.

30 març

Visita de la Cònsol General d'Equador acompanyada de l'Ambaixador d'Equador a Espanya.

26 abril

Visita de la Ministra de Turisme i Hosteleria del Govern de la República de Guinea Conakry

7 juny

Visita del Síndic, els dos Adjunts i la Secretària General al Consell de l'Audiovisual de Catalunya.

11 juny

Visita de membres de la família Desvalls, descendents del Marquès d'Alfarràs, antics propietaris del Palau, actual seu de la Institució.

28 juny

Visita de l'Ambaixador de Finlàndia a Espanya, acompanyat del Cònsol de Finlàndia.

11 juliol

Visita del Cònsol Tresorer del Consolat de Mar i President de la Llotja de Cereals, Sr. Aureli Casabona.

17 juliol

Visita del Cònsol d'Hongria per acomiadar-se.

24 juliol

Visita del Fiscal en Cap del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya.

18 setembre

Visita del Ministre-Conseller de l'Ambaixada de Finlàndia a Espanya i la Cònsol de Finlàndia.

1 octubre

Visita del nou Cònsol d'Hongria.

10 octubre

Visita del Cònsol de Polònia per acomiadar-se.

30 octubre

Visita del Cònsol General de l'Equador per acomiadar-se.

5 novembre

Lliurament al Conseller de Presidència de l'Informe del Síndic corresponent al 2000.

Lliurament al Bisbe de Barcelona de l'Informe del Síndic corresponent al 2000.

26 novembre

Lliurament al President de la Generalitat de l'Informe del Síndic corresponent al 2000.

4 desembre

Visita de l'Ambaixador de Finlàndia a Espanya i del Principat d'Andorra.

7. Mitjans de comunicació

–Temes generals i d'actualitat, relacionats amb la Institució

10 gener

Entrevista pel programa «Parlament» de TV3.

Entrevista pel programa «Ser a Barcelona» de Ràdio Barcelona.

28 gener

Entrevista per a RAC 1.

22 març

Entrevista pel programa «L'Hora del Pati» de RAC 1.

9 abril

Entrevista pel programa «GR Parlamento» de Ràdio RAI.

2 maig

Entrevista pel programa «Parlament» de TV3.

4 maig

Entrevista pel programa «Parlament» de RNE a les Illes Balears.

13 juliol

Entrevista pel programa «La R-Pública» de COM Ràdio.

24 juliol

Entrevista pel programa «L'entrevista» de Barcelona TV.

26 juliol

Entrevista per *Cambio 16*.

16 novembre

Entrevista amb Ràdio Ripollet.

–Desplaçament oficina del Síndic

19 gener

Entrevista amb Ràdio Ripoll d'Ona Catalana. Desplaçament a Ripoll.

6 juny

Entrevista per Ràdio Banyoles. Desplaçament a Banyoles.

24 octubre

Entrevista amb Onda Rambla Vic Ràdio Manlleu.

Entrevista pel programa «Parlament» de TV3.

Entrevista amb Ona Osona.

Entrevista amb Com Ràdio.

Desplaçament a Vic.

–Immigrants i Mediació del Síndic en el tancament d'immigrants

9 febrer

Entrevista pel programa informatiu de la BBC escocesa, en relació a la mediació del Síndic entre els immigrants sense papers i la Delegació de Govern.

21 febrer

Entrevista pel diari *Avui*, en relació a la mediació del Síndic entre els immigrants sense papers i la Delegació de Govern.

28 maig

Entrevista pel Diari *Cinco Días*, en relació a la situació dels immigrants a Catalunya.

–Drets dels infants

5 gener

Entrevista al programa «La solució», de Catalunya Ràdio.

31 octubre

Entrevista al setmanari *La Fura*, de Vilafranca del Penedès.

12 novembre

Participació en el programa «La lletra petita», d'ONA Ràdio.

–Centrals eòliques

6 març

Entrevista pel programa «Parlament» de TV3.

–Dipòsits de residus d'oli

24 maig

Entrevista pel programa «Parlament» de TV3.

–Motos aquàtiques

27 setembre

Entrevista pel programa «Parlament» de TV3.

–Telèfon 010

2 octubre

Entrevista pel programa «Gent del Mon» de Ràdio Nacional d'Espanya a Catalunya.

–Llistes d'espera sanitàries

9 octubre

Entrevista pel programa «Connexions» de TV3.

–Contaminació acústica

18 gener

Entrevista per a la Cadena COPE.

19 gener

Entrevista per a les televisions locals (productora Atlas Catalunya).

30 octubre

Entrevista pel programa «Parlament» de TV3.

8. Visites docents

Es detallen en aquest epígraf les visites a la Institució sol·licitades per centres docents, durant els períodes del curs escolar, per a conèixer la seva naturalesa i funcions. Els alumnes són rebuts pel Síndic i el responsable del Servei d'Informació i el cap de gabinet els fan una petita explicació sobre la nostra Institució, amb el suport del vídeo divulgatiu i d'altre material informatiu, i atenen les seves preguntes.

25 gener

Visita de l'Escola Arrels de Solsona.

21 febrer

Visita de l'Escola El Cim de Terrassa.

5 març

Visita del Lycée Deodat de Seve de Ceret.

20 març

Visita de l'Escola Montagut de Vilafranca del Penedès.

21 març

Visita del Centre d'Estudis Roca de Barcelona.

23 març

Visita de l'Associació Cultural Oratge de Vic.

2 abril

Visita de l'IES Ramon Berenguer de Cambrils.

8 maig

Visita de l'Escola La Suïssa de Tona.

24 maig

Visita de l'Escola Garbí d'Esplugues de Llobregat.

16 octubre

Visita de l'Escola Sant Pau Apostòlic de Tarragona.

6 novembre

Visita de l'Escola Pia Sarrià-Calassanç de Barcelona.

Visita de l'Escola Jean Beachez de Metz (França).

12 novembre

Visita de l'Escola de Capacitació Agrària d'Olius.

11 desembre

Visita de l'Escola universitària de Treball Social.

ANNEX 10

COMPOSICIÓ DE LA INSTITUCIÓ

Síndic de Greuges	Anton CAÑELLAS I BALCELLS
Adjunt al Síndic	Enric R. BARTLETT I CASTELLÀ
Adjunt al Síndic per a la defensa dels drets dels infants	Jordi COTS I MONER
Secretària general	Elisabeth ABELLA I ROCA
Cap de gabinet	Margarita CUSCÓ I TURELL
Assessors/es	Joaquim SOLER I PONT M. J. JUAN-TORRES I CARCELLER M.Dolors ROVIRA I CORCOY Pilar BUSQUIEL I SORIANO Neus PARÍS I DOMÈNECH Matilde SEUBA i MARTÍNEZ Alexandra SOLÀ I MASSANELL Manel M. SANZ I BAZÁN Montserrat CUSÓ I TORELLÓ M. TRIAS I VIDAL DE LLOBATERA Sílvia VÈRNIA I TRILLO Eugeni CASTELLÓ I TARRIDA Judit SARTORIO I ALBALAT Lluís SOLS I LÚCIA Anton CLAPÉS I PONS
Secretària del Síndic	Glòria DORCA I SELLABONA
Coordinadora del programa de cooperació amb els Balcans	Judit SALAS I CALDUCH
Administratius/ives	Bibiana BOFILL I FRIAS Nativitat MOLINA I TERRÉN Dolors MOLINA I COSIALLS Antoni MANCHÓN I FARRERAS Rosa ÀVILA I CASAS Carme CAÑADILLA I ESTRADA Stel·la VILADOT I POU
Auxiliars administratius/ives	Elisabet LÓPEZ I LORENTE Montserrat AMAT I NOVES Núria ANDRÉS I BAROT Neus LÓPEZ I MATA
Uixers/es	M. MARQUÉS I RODRÍGUEZ Antoni GARCIA I MARÍN Fermí CAMÍN I BÁZQUEZ
Xofer	Jordi MARTÍNEZ ARAGÓN

1. PERSONAL

La plantilla de personal de la Institució durant l'exercici corresponent a l'any 2001 ha estat integrada pels 33 llocs de treball que ocupen les persones esmentades en la relació precedent.

L'esmentada relació és a data 31 de desembre de 2001. En el transcurs de l'any s'han produït alguns canvis en les persones que ocupen aquests llocs, concretament tres cessaments a petició pròpia i un amb motiu de l'accés a la situació de jubilació.

Tots quatre llocs de treball vacants s'han cobert en l'últim trimestre del 2001. Com a fet significatiu, hem de destacar que s'ha designat un assessor responsable de la comunicació de la Institució, funcions que fins el moment exercia el cap de gabinet.

Per primer cop en el pressupost de la Institució, en l'exercici del 2000, s'ha disposat de crèdit inicial per a contractacions laborals temporals, per tal de fer front a acumulacions de tasques o a circumstàncies de la producció, com ara, el cas que més sovint ens trobem, per incapacitats o per substitucions amb motiu de permisos de maternitat. Així, en aquest any 2001, hem comptat en determinats períodes de temps amb la col·laboració temporal, bàsicament de personal administratiu de suport, i que, a l'hora de fer balanç, cal destacar, ja que la seva aportació resulta imprescindible per a una organització com la nostra, de plantilla reduïda i en absolut sobredimensionada.

Val a dir, en aquest sentit, que disposem d'una borsa de treball, formada principalment per totes aquelles persones que en el seu moment van participar en els processos selectius convocats per la Institució, i que periòdicament es va actualitzant. Hi incorporem, a més, tots aquells currículums que ens adrecen professionals oferint-nos els seus serveis.

En aquest any 2001 hem contractat amb caràcter temporal i en diferents períodes quatre persones, totes elles procedents de la borsa de treball i que havien participat en els concursos-oposicions convocats l'any 1998.

Finalment, destaquem la garantia de continuïtat que aquesta possibilitat de contractació atorga al programa de cooperació institucional amb Bòsnia-Hercegovina, ara ja extensiu a tota la zona dels Balcans, al que la Institució del Síndic dedica uns esforços considerables, el resultat dels quals s'expliquen a bastament en l'annex 14, amb el ple convenciment de la seva importància en el marc de la democratització dels països d'aquella zona, on institucions con les dels Ombudsman hi desenvolupen un paper cabdal. Fins i tot, ens ha permès l'ampliació de la nostra col·laboració a d'altres països de l'antiga Iugoslàvia i de la zona dels Balcans, que ens ha estat requerida tant per l'Agència Espanyola de Cooperació Internacional com per l'Organització per a la Seguretat i Cooperació Europea.

Val a dir, però, que els esforços pressupostaris que la Institució hi dedica són mínims, ja que els costos de la coordinació del programa ens són reintegrats a través de la subvenció que l'esmentada Agència Espanyola de Cooperació Internacional atorga a les tres parts que l'integren, això és, Col·legi d'Advocats de Madrid, Defensor del Poble i Síndic de Greuges de Catalunya.

2. Formació del personal

En la línia de potenciar la formació del nostre personal, conscients que les capacitats i els coneixements han de renovar-se amb una certa continuïtat, si el que es pretén és un exercici rigorós i atent a les necessitats que en cada moment demanda la nostra funció, s'han desplegat, entre d'altres, les activitats formatives següents.

2.1. Personal administratiu i de suport

S'han realitzat cursos d'informàtica, en funció de paràmetres de necessitats del servei i d'interès dels usuaris, en dos nivells, inicial i avançat:

– MS WORD 97, inicial: Sra. Montserrat Amat i Sr. Antoni García.

– MS WORD 97, avançat: Sres. Carme Cañadilla, Rosa Àvila, Elisabet López i Stel·la Viladot.

Com a cursos específics vinculats a altres d'àmbits, s'han dut a terme els següents:

– Curs de disseny de pàgina web (nivell bàsic), organitzat pel Centre d'Estudis Adams, durant els mesos de març a juny de 2001. Sr. Antoni Manchón.

– Curs de Introducció al format Catmarc, organitzat pel Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya, els dies 13 a 15 de març de 2001. Sr. Antoni Manchón.

– Assistència a les jornades administratives de «Parlamento y nuevas tecnologías», de les II Jornadas Parlamentarias de la Asamblea de Madrid, celebrades a Madrid els dies 29 i 30 d'octubre de 2001. Sr. Antoni Manchón.

2.2. Personal assessor i tècnic

Durant el primer semestre del 2001 s'ha continuat amb la participació de l'edició 2000-2001 del Seminari de Dret Local, organitzat per l'Ajuntament de Barcelona, la Diputació de Barcelona, l'Escola d'Administració Pública de Catalunya i la Federació de Municipis de Catalunya i que es desenvolupa en una sessió mensual des del 15 d'octubre de 2000 fins al 16 de juny del 2001. Hi assisteixen tres assessors, d'acord amb les àrees de treball en què estan adscrits a la Institució i per raó dels temes que es desenvolupen en el Seminari. Aquesta edició hi assisteixen les Sres. Sílvia Vèrnia i Pilar Busquiel i el Sr. Manuel Sanz.

– També, com des de fa algunes edicions, continuem amb la inscripció en el Seminari per a l'estudi de la legislació i la doctrina jurisprudencial aplicable, organitzat per l'Escola d'Administració Pública de Catalunya. Aquest any hi han participat també les assessores Sres. Neus París i Sílvia Vèrnia.

– Pel que fa a la nostra assistència al Congrés de Dret i Salut que cada any organitza l'Associació de Juristes de la Salut, en la seva 10a edició es va celebrar a Palma de Mallorca els dies 21, 22 i 23 de novembre, sota el títol «Y después del Insalud ¿Qué?» i amb la participació de l'assessor Sr. Joaquim Soler.

Altres seminaris, cursos i jornades en els quals hi van participar assessors i assessores de la Institució al llarg de l'any, han estat:

– Jornada «Els ciutadans i el dret a la salut, un repte per al nou mil·leni», organitzada per la Coordinadora d'Usuaris de la Sanitat, a la Sala Cultural de la Fundació La Caixa, el dia 30 de març de 2001. Sr. Joaquim Soler.

– Curs «La protecció jurídica de consumidors i usuaris en la contractació privada», organitzat per la Secció de Dret Civil de la Comissió de Cultura de l'Il·lustre Col·legi d'Advocats de Barcelona, durant el mes d'abril de 2001. Sr. Eugeni Castelló.

– Jornada sobre responsabilitat patrimonial dels ens locals, organitzada per l'Ajuntament de Viladecans, amb la col·laboració de la Diputació de Barcelona, al Centre de Promoció Econòmica i Serveis a les Empreses Can Calderón de Viladecans, el 17 de maig de 2001. Sra. Sílvia Vèrnia.

– Curs III Foro: El Parlamento Europeo y Asuntos Regionales. «Hacia una política comunitaria de inmigración: de Tampere 1999 a Bruselas 2001», organitzat a Barcelona, els dies 25 i 26 de maig de 2001. Sra. Alexandra Solà.

– «La nova Llei sobre drets i llibertats dels estrangers a Espanya i la seva integració social», organitzat pel

Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada del Departament de Justícia, l'octubre del 2001. Sres. Alexandra Solà i Sílvia Vèrnia.

– Seminari «La contratación pública en Europa: el nuevo paquete legislativo y su incidencia en nuestra práctica diaria», organitzat per l'Institut Europeu d'Administració Pública-Centre Europeu de Regions, a Barcelona, els dies 22 i 23 de novembre de 2001. Sra. Sílvia Vèrnia.

Finalment, s'han realitzat dos cursos d'informàtica MS WORD 97, nivells inicial i avançat, amb la participació següent:

– MS WORD 97, inicial: Sres. Maria Josep Juan-Torres i Neus París, Srs. Jordi Cots i Joaquim Soler.

– MS WORD 97, avançat: Sres. Montserrat Cusó, Maria Trias i Judit Sartorio, Srs. Eugeni Castelló i Lluís Sols.

3. Col·laboracions

Continuem comptant amb les dues col·laboracions externes que ja tenim des de fa temps, com l'assessorament informàtic i la confecció i actualització de la Base de Dades de Resolucions del Síndic. Les dues es manifesten de gran importància per a la feina diària de la Institució i no cal dir per a la materialització d'aquest Informe.

4. Convenis

4.1. Conveni de col·laboració entre el Síndic de Greuges de Catalunya i el Consell dels Il·lustres Col·legis d'Advocats de Catalunya per a la realització de pràctiques dels alumnes de les Escoles de Pràctica Jurídica

L'any 2001 ha estat la tercera edició del Conveni amb el Consell dels Il·lustres Col·legis d'Advocats de Catalunya per a la realització de pràctiques dels alumnes de les Escoles de Pràctica Jurídica.

Són dues les places de pràctiques que oferim en el nostre Servei d'Informació al Ciutadà. Aquest any els alumnes seleccionats provenien de les Escoles de Pràctica Jurídica dels Col·legis d'Advocats de Granollers i de Tarragona, la Sra. Dolors Puig i el Sr. Gustavo Álvarez, respectivament. La seva estada és d'un any, coincidint amb l'any natural, així doncs van acabar la seva pràctica el passat 31 de desembre i ja des del 2 de gener d'aquest nou any 2002 tenim dos nous alumnes.

La seva feina, molt important per a la Institució i, creiem, per a la seva formació professional i humana, consisteix en l'atenció al ciutadà, ja sigui en visita personal a la nostra seu o mitjançant trucada telefònica. Estan sempre i en tot moment en permanent contacte amb el seu tutor, el responsable del Servei que és a la vegada un assessor del Síndic, i compten amb tota l'organització de la Institució per al desenvolupament del seu treball.

4.2. Convenis de Cooperació Educativa amb Universitats

El Síndic de Greuges ha continuat subscrivint, per tal de possibilitar l'estada en pràctiques d'alguns dels seus alumnes, els convenis següents de cooperació educativa amb diferents universitats del país.

4.2.1. Universitat Autònoma de Barcelona, Universitat Pompeu Fabra i Universitat Ramon Llull (ESADE). Màster de Gestió Pública.

– De gener a juny de 2001, el Sr. Àngel Mesado, llicenciat en Ciències Polítiques i de l'Administració, i que ja havia iniciat la seva estada l'octubre del 2000, ha realitzat les seves pràctiques en la nostra Institució. Les activitats realitzades per aquest alumne han estat, en primer lloc, la continuació de la coordinació de l'estudi d'avaluació dels usuaris dels centres d'atenció primària de Catalunya, en el marc de l'informe monogràfic que sobre l'atenció primària està realitzant la Institució. La seva activitat es va dur a terme sota la tutoria de l'assessor responsable de l'actuació d'ofici corresponent. Per a aquest estudi va comptar amb un equip de cinc alumnes dels estudis de ciències polítiques i de l'administració de la Universitat Pompeu Fabra, que va dirigir i coordinar.

En segon lloc, se li va encarregar l'adaptació, als efectes de facilitar una avaluació rigorosa de les conclusions, del qüestionari lliurat als centres residencials d'acció educativa, en el marc de l'actuació d'ofici que sobre aquests centres realitza el Síndic, i sota la tutoria de l'assessora encarregada de la tramitació de l'esmentada actuació d'ofici i de l'adjunt al Síndic per a la defensa dels drets dels infants. En aquest segon treball, va comptar també amb l'assistència durant un mes de tres alumnes més de l'últim curs de Ciències Polítiques i de l'Administració de la Universitat Pompeu Fabra.

4.2.2. Universitat Pompeu Fabra. Màster en Dret Públic i Organització Administrativa.

– De febrer a agost de 2001, la Sra. Mònica Riba, llicenciada en Dret, ha realitzat pràctiques en la nostra Institució, que han consistit en la gestió i tramitació d'expedients de queixa en els àmbits d'administració general, concretament en temes de procediment administratiu, contractació administrativa, expropiació forçosa i funció pública, i en el de medi ambient. Les seves funcions han estat des de la valoració d'admissibilitat o no de les queixes i les peticions d'informe a les administracions afectades fins a l'estudi de propostes de resolució dels expedients, sota la direcció i tutoria d'una assessora.

– De febrer a agost de 2001, el Sr. Eloi Llobet, llicenciat en Dret, ha realitzat les pràctiques en la nostra Institució, que han consistit en la gestió i tramitació d'expedients de queixa en els àmbits d'administració general, concretament en temes de responsabilitat patrimonial, procediment administratiu i funció pública,

en el d'ensenyament universitari i en el de normalització lingüística i cultura. Les seves funcions han estat des de la valoració de la admissibilitat de les queixes i les peticions d'informe a les administracions afectades fins a l'estudi de propostes de resolució dels expedients, sota la direcció i tutoria d'una assessora encarregada d'aquests àmbits. També ha col·laborat en l'àmbit d'infància en un treball de recerca i recollida de documentació relacionat amb l'activitat del Síndic.

4.2.3. Universitat Ramon Llull. Màster de Protecció Jurídica dels Drets Fonamentals.

El curs 2001, la Institució ha atorgat, en virtut del conveni subscrit amb Esade-Facultat de Dret de la Universitat Ramon Llull, l'import de mitja matrícula a dues alumnes de segon curs del programa de Mestratge.

4.2.4. Universitat Pompeu Fabra. Practicum *de la Facultat de Dret.*

– Durant el mes de juliol de 2001, la Sra. Anna Serra ha realitzat les pràctiques en la nostra Institució, sota la tutoria d'una assessora responsable dels temes d'immigració i de medi ambient. Les seves funcions, atesa la curta estada, han estat principalment les de recerca legislativa i jurisprudencial necessària per a l'estudi i resolució de determinats expedients relacionats amb els àmbits esmentats.

ANNEX 11

COL·LABORACIÓ AMB ALTRES OMBUDSMAN

En els darrers anys el Síndic ha mantingut i consolidat les relacions institucionals amb altres comissionats autonòmics de l'Estat, amb el Defensor del Poble, el Defensor del Poble Europeu, els ombudsman d'altres països i regions, els locals o els de les universitats.

Així mateix, ha incrementat la col·laboració a nivell internacional tant a l'Institut Europeu de l'Ombudsman com a la Federació Iberoamericana de l'Ombudsman, motiu pel qual aquest any les activitats desenvolupades pel Síndic en el sí d'aquestes Institucions es desenvoluparan, com l'any passat, en altres annexos.

1. Relacions institucionals dins l'àmbit estatal

Com cada any, les Jornades de Coordinació entre Defensors del Poble de L'Estat espanyol constitueixen el principal motiu de trobada de tots els ombudsmen parlamentaris de l'Estat. Enguany, en la seva XVIª edició, les organitzava el Defensor del Pueblo, Enrique Múgica Herzog i es van celebrar els dies 12 i 13 de novembre al Palacio del Senado a Madrid.

Hi assistiren una delegació encapçalada pel mateix Síndic de Greuges, Anton Cañellas; el seu adjunt, Enric R. Bartlett, l'adjunt per a la defensa dels drets dels infants, Jordi Cots, la secretària general, Elisabeth Abella i el cap de gabinet, Xavier Bover.

El programa previst incloïa tres ponències, dues taules rodones i la presentació de diverses comunicacions. La primera ponència feia referència a: «Els instruments supranacionals reguladors de figures defensorials (UE, Consell d'Europa, instituts especialitzats)» i va ser presentada pel Justicia de Aragón, Fernando García Vicente.

La segona ponència referent a «Actuació coordinada en matèria d'estrangeria: competències i aplicació de la mateixa en els supòsits més freqüents derivats de processos immigratoris», va ser presentada per Bartolomé José Martinez García, assessor responsable de l'àrea de Inmigración y Asuntos Exteriores, del Defensor del Pueblo.

La darrera ponència es titulava: «El paper d'internet i de les tecnologies com a factor de coordinació per la millora dels serveis dels defensors» i va ser presentada i moderada per Francisco García Atanes, assessor responsable de l'àrea d'informàtica, del Defensor del Pueblo.

Per altra banda, es van realitzar dues taules rodones. La primera analitzava «L'estructura, continguts i difusió dels informes preceptius anuals» i la segona els «Criteris sobre la confidencialitat dels expedients gestionats pels defensors del poble».

Finalment, es van presentar un seguit de comunicacions sobre:

Els continguts violents en els mitjans de comunicació.

El problema del xabolisme.

Els joves i la violència de gènere.

La situació de les recuses amb fills menors.

Els ombudsmen van manifestar el seu rebuig més enèrgic a les accions de caràcter terrorista que vulneren radicalment drets fonamentals de les persones, en especial els drets a la vida, a la integritat física i a la llibertat, tant en el nostre país com en el món sencer. Les Jornades es van cloure amb un document de conclusions que reproduïm a continuació:

Primera. Els Defensors del Poble, en la seva missió de defensa dels drets i llibertats de la persona, poden acomodar la seva actuació no solament a criteris de legalitat, sinó també d'equitat, ponderant les circumstàncies concurrents en cada cas.

Segona. Des de l'enorme varietat de possibilitats d'actuació de les defensoríes del Poble, i tenint en conte així mateix la complexitat de situacions fàctiques que es plantegen, seria aconsellable l'elaboració d'uns codis o manuals de conducta apropiada o de bones pràctiques, aplicables a l'actuació administrativa. En aquest sentit, els defensors podran proposar l'elaboració de dits instruments de bona pràctica a les diferents administracions públiques sobre l'activitat de les quals exerceixen les seves funcions.

Tercera. El Defensor del Poble i tots el Comissionats Autonòmics, en qualitat de garants dels drets fonamentals recollits en el Títol I de la Constitució, no poden estar indiferents davant de violacions d'aquests drets en matèria de prestació de serveis públics. En aquest sen-

tit, actuaran sempre, encara que la titularitat de qui presti aquell servei no sigui pública; el contrari, suposaria desvirtuar la naturalesa dels Comissionats Parlamentaris.

Quarta. En la gestió dels expedients per part dels Defensors del Poble, esdevé necessari arribar a un equilibri raonable, a l'objecte de que, procurant, per una banda, donar transparència a les actuacions i que es guardi rigorosament, per altre, la confidencialitat pròpia aplicable a les dades personals que puguin afectar als drets bàsics dels ciutadans. En conseqüència, han d'analitzar-se amb el màxim de cura les característiques de les situacions concretes amb la finalitat d'adoptar les decisions més apropiades en relació a l'assumpte que concerneix, tenint presents les sol·licituds que puguin presentar-se (actuacions judicials; peticions parlamentaries; informació general...).

Quinta. Els defensors del poble consideren d'especial importància per l'eficàcia de la seva missió l'aprofitament conjunt dels mitjans tècnics i dels avanços en matèria de sistemes de comunicació, mitjançant l'aplicació de criteris comuns en la difusió pública dels seus informes i actuacions de rellevància.

Sexta. L'important creixement del número d'immigrants en el nostre país planteja necessitats que requeriran la multiplicació d'esforços per atendre les diverses situacions derivades de la incorporació i de la integració d'aquestes persones. En relació a això, les mesures de cooperació, de planificació i d'intercanvi d'experiències poden resultar molt útils per la gestió de l'activitat ordinària dels defensors.

– En el marc de les relacions institucionals a nivell estatal, el Síndic de Greuges es reuní el dia 18 gener a Madrid amb el Defensor del Pueblo d'Espanya i el Degà de l'Il·lustre Col·legi d'Advocats de Madrid per tractar del Programa Institucional de Cooperació amb les institucions d'Ombudsmen de Bòsnia-Hercegovina. Després va participà en la reunió organitzada pel Consell d'Europa sobre la participació de les institucions d'Ombudsmen en l'Stability Pact pel Sud-Est d'Europa, tal com s'explica a l'annex 14.

– Posteriorment, el Síndic va participar a Madrid a les «Jornades sobre el Defensor del Poble: present, passat i futur», i molt específicament a la taula rodona constituïda pel Defensor del Poble Europeu, Jacob Söderman i l'ex-Defensor del Poble d'España, Fernando Álvarez de Miranda, per aportar la seva experiència en relació al tema de «El Defensor del Poble com garant dels drets dels ciutadans: experiències comparades». El Síndic va fer una reflexió en relació al que pot significar la Institució en la societat actual, recordant que l'ombudsman és principalment un intermediari entre els ciutadans i l'Administració, un canal de comunicació alternatiu, que facilita el diàleg entre les organitzacions no governamentals i l'administració. Finalment va comentar uns exemples concrets de l'activitat que desenvolupa el Síndic de Greuges de Catalunya per facilitar una millor comprensió de la funció social de la Institució.

– El Síndic de Greuges de Catalunya va coincidir amb la resta de Comissionats de l'Estat Espanyol al participar en les Jornades dedicades a «Comunidades Autónomas e Inmigración», organitzades pel Diputado del Común de Canarias, a Las Palmas, els dies 15/16 de febrer. El Síndic hi va assistí acompanyat de l'assessora Silvia Vernía. Les jornades es van cloure amb un document de conclusions que reproduïm a continuació:

1. La prioritat de les Forces i Cossos de Seguretat de l'Estat és la seguretat ciutadana i la lluita contra el delicte. En aquest sentit, considerem que dites forces no han de perseguir a les persones estrangeres en situació irregular a España, sempre que no hagin realitzat activitats delictives ni tinguin un procés penal en curs, mentre no concloguin els procediments de regularització.

Així mateix, entenem que no ha de portar-se a terme l'expulsió d'estrangers que estiguin implicats en un procediment penal per falsificació de documents relacionats amb la seva sol·licitud de regularització, fins que es dicti sentència ferma condemnatòria per part del jutge competent.

2. Després del procediment per la regularització d'estrangers, portat a terme en compliment del mandat derivat de la Disposició Transitòria Primera de la Llei Orgànica 4/2000, de 11 de gener, reformada per la Llei Orgànica 8/2000, de 22 de desembre i en la normativa de desenvolupament, un nombre considerable de persones segueix sense tenir regularitzada la seva situació.

Trobar una solució a aquest problema exigeix realitzar un esforç d'interpretació el més generosa possible del marc jurídic disposat en la Llei Orgànica 4/2000, de 11 de gener, reformada per la Llei Orgànica 8/2000, de 22 de desembre i en la normativa de desenvolupament, amb l'objectiu de regularitzar l'estada dels immigrants que es trobin efectivament a España, d'acord amb les fórmules previstes a la normativa vigent.

3. Per tal d'harmonitzar el procés d'integració d'immigrants, es necessària la participació de les Comunitats Autònomes, realitzant propostes a l'Administració de l'Estat en funció de les ofertes de treball existents i de la política que cada Comunitat Autònoma consideri que satisfarà de la manera més adient el desenvolupament de la integració dels immigrants en el seu teixit social i econòmic, tal com contempla l'article 39 de la Llei Orgànica 4/2000, de 11 de gener, reformada per la Llei Orgànica 8/2000, de 22 de desembre.

4. L'Administració de l'Estat ha de contemplar un procediment específic de resolució de l'autorització de residència i de treball que no obligui a l'immigrant a retornar al seu país d'origen per recollir un visat d'entrada que, en definitiva, expedeix l'Administració espanyola. Aquest desplaçament suposa a més, en la major part dels casos, una despesa inassolible per l'immigrant que demanda la seva regularització.

Igualment, es necessari que s'agilitin els terminis habituals de tramitació dels permisos de treball i autorització de residència, actualment excessivament prolongats, habilitant els mitjans personals i materials adequats.

5. La nova Llei d'Estrangeria en els seus articles 6 i 12 contempla l'empadronament com a mitjà per a que els

estrangers que es troben residint habitualment a Espanya, encara que no disposin de residència legal, puguin exercir determinats drets.

Aquesta voluntat de la llei ha de traduir-se en una política activa per part dels ajuntaments dirigida a reflexar a l'esmentat registre administratiu, el padró, el domicili de les persones que viuen en el seu municipi com a prova de dit domicili habitual.

Però aquesta inclusió en el padró no pot quedar limitada de cap manera als estrangers que hagin adquirit la situació legal de residents, ja sigui temporal o permanent, oblidant al nombrós col·lectiu que trobant-se a Espanya no han aconseguit aquella situació de residència legal.

De tota la normativa tan legal com reglamentaria, així com de les instruccions dictades pel Ministeri de la Presidència pot despendre's clarament la possibilitat de donar d'alta en el padró a aquelles persones que residint habitualment en un municipi no tinguin el títol que els habiliti legalment per dita residència.

6. El col·lectiu d'immigrants menors d'edat ha de tenir un tractament específic que contempli la seva major vulnerabilitat i millors possibilitats d'integració social, a més dels drets que es reconeixen a qualsevol estranger en la seva mateixa situació. Per això es necessari que les administracions públiques eliminin qualsevol obstacle que impedeixi el seu accés a totes les prestacions de caràcter sanitari, educatiu, d'orientació per la inserció laboral, etc., en iguals condicions que els nacionals.

Així mateix, es constata en algunes Comunitats Autònomes que tant en el moment de l'arribada dels menors, com en la seva estada posterior pateixen la manca centres i la massificació i mancança de mitjans dels ja existents. Per això, es fa necessària la creació de nous centres específics i l'adaptació i dotació dels que ja es troben en funcionament, en el marc establert per les normes referents a menors, tan estatals com autonòmiques.

7. En relació a totes les institucions públiques que gestionen habitatges d'acollida per les dones que han patit violència domèstica, considerem que l'administració ha de prestar assistència a les dones immigrants que es vegin obligades a abandonar la seva llar per protegir-se de les agressions de les seves parelles, acollint-les –juntament amb les seves filles i fills– en els pisos destinats a aquesta finalitat. I des de la perspectiva de la defensa dels drets humans, aquella assistència ha de proporcionar-se en idèntiques condicions que a la resta de les ciutadanes, amb independència de la situació administrativa en la que es trobin respecte a la seva residència a Espanya.

La manca d'inscripció en el padró no pot constituir un impediment per l'assistència en els casos de violència domèstica i, en concret, no ha d'impedir l'accés als pisos d'acollida. En aquests casos, els serveis socials de base han de valorar les característiques de la situació de necessitat, donant prioritat a la protecció de la vida i a la integritat de la dona agredida i, eventualment, dels menors al seu càrrec.

Finalment, volem realitzar una crida a la societat per a que contempli el fenomen de la immigració no com un problema sinó com una realitat enriquidora, evitant qualsevol connotació xenòfoba o discriminatòria.

– En aquest marc de relacions institucionals, el Síndic va assistir als actes de presa de possessió de la nova Defensora del Poble de la Comunitat Foral de Navarra, el dia 2 de març a Pamplona i posteriorment, el 12 de desembre del Defensor del Poble Andalús, José Chamizo de la Rubia.

– Així mateix, en la línia d'enfortiment de les relacions amb els altres ombudsmen autonòmics, el dia 29 de març la nova Defensora del Poble de la Comunitat Foral de Navarra, Mª Jesús Aranda, va visitar la institució del Síndic de Greuges. El Defensor del Poble d'Andalusia, José Chamizo de la Rubia ho feu el dia 9 de maig i el dia 11 de juny, el nou Síndic de Greuges de la Comunitat Valenciana, Bernardo del Rosal.

– El 23 de juliol el Síndic va assistir a l'acte de signatura del Programa de Col·laboració entre l'Agencia Española de Cooperación Internacional i la Agencia Fundación General de la Universidad de Alcalá per l'enfortiment de les institucions d'Ombudsman a Iberoamèrica, que es celebrà a Madrid, del qual s'en fa esment a l'annex 13 referent a la FIO.

– El mes d'octubre el Síndic es desplaçà a Santa Cruz de la Palma, per assistir a l'homenatge i a la presentació del llibre del Diputado del Común, Fernando Giménez Navarro, sota el nom «Reflexiones del Diputado del Común ante el Parlamento de Canarias 1996-2002».

2. Relacions institucionals dins l'àmbit català

– El dia 20 d'abril es va celebrar la tercera Trobada de Síndics de Greuges i Defensors del Ciutadà Locals de Catalunya, organitzada per la Sindicatura Municipal de Greuges de La Paeria. El Síndic de Greuges hi participà amb la presència de l'assessor Manel Sanz.

– Per altra banda, el dia 12 febrer es va celebrar la Trobada anual de Síndics de Greuges de les Universitats Públiques catalanes i de les Illes Balears, organitzada pel Síndic de Greuges de la Universitat Politècnica de Catalunya. El Síndic hi assistí acompanyat de l'assessora Neus París.

Els temes que es van tractar van ser: la problemàtica sobre exàmens, els crèdits de lliure elecció i els programes d'intercanvi d'estudiants: convalidacions.

Novament es va trobar amb ells, a les reunions que es van celebrar el 18 de juny a Tarragona i el 21 de setembre a Palma. El Síndic de Greuges hi participà amb la presència de la seva assessora Neus París.

En la primera reunió es van analitzar els programes d'intercanvi d'estudiants, la traducció al castellà de les memòries i les recomanacions pels síndics de greuges de les universitats dels territoris de parla catalana, als efectes de la coordinació de defensores, l'estudi de la petició que el defensor de la Universitat Europea de Madrid ha adreçat als síndics de greuges universitaris,

l'àmbit i actuacions dels síndics o defensors universitaris, el tractament de les discapacitats físiques i la preparació, com ja es habitual, de la propera reunió i el repartiment de temes per elaborar ponències. En la segona reunió, els temes van ser les convalidacions, l'avaluació per compensació, la resposta de les autoritats acadèmiques a les recomanacions del Síndic i possibles conseqüències per les persones interessades, la potenciació, control de qualitat i reconeixement social del Tercer Cicle i la problemàtica de les subscripcions a revistes científiques.

– El mes d'abril, el Síndic va rebre la visita del Defensor del Ciutadà de Sant Boi de Llobregat, Sr. Santiago Vidal.

3. Relacions institucionals dins l'àmbit internacional

– En el marc de les relacions institucionals, el mes de novembre, el Síndic es desplaçà a Zürich per assistir a la 7a Taula Rodona d'Ombudsmen d'Europa, organitzada pel Consell d'Europa. Prèviament, el mes de gener ja havia participat a Estrasburg a la reunió preparatòria. D'aquestes activitats se'n fa esment a l'annex 12 amb més detall.

– El mes de febrer es va realitzar la reunió preparatòria de la Conferència Anual d'Ombudsman Nacionals i Regionals a Brussel·les. El Síndic de Greuges hi participà amb la presència del cap de gabinet, Xavier Bover.

Més endavant, el mes de setembre, el Síndic es va desplaçar a Brussel·les per participar a la trobada anual d'Ombudsman regionals i nacionals de la Unió Europea.

– En motiu de la trobada d'Associacions Europees per commemorar el centenari de la Llei francesa de lliure associació, organitzada pel Parlament Europeu, el Síndic es desplaçà en la seva qualitat de President de l'EOI, el 19 febrer, a Brussel·les.

També, en la seva qualitat de President de l'Institut Europeu de l'Ombudsman, el Síndic va presidir les reunions de la Junta Directiva de l'Institut primer a Berlín, el mes de febrer i després el mes de novembre a Zürich, tal com s'explica amb més detall en l'annex 12.

Finalment, dins de les activitats realitzades en la seva condició de President de l'EOI, el mes de setembre el Síndic de Greuges, Anton Cañellas es va desplaçar a Varsòvia per participar en la reunió preparatòria de la VI Confèrencia d'Ombudsmen Europeus.

– En el marc de l'enfortiment de les relacions institucionals internacionals, va rebre les visites de la Sra. Patrizia Roli, Difensora Civica dels municipis de Mirandola, Cavezzo, Medolla i Finale Emilia, de la regió de la Emilia Romana a Itàlia; posteriorment del Dr. Herman Wuyts, Médiateur Féderal de la Bélgique i Vicepresident Europeu de l'Institut Internacional de l'Ombudsman; el 7 de maig, la del Dr. Carlos Costenla, Defensor del Poble de Vicente López (Argentina) i President de l'Associació de Defensors del Poble de la República Argentina; el dia 9 del mateix mes, la del Sr. Emir Dobjani, Ombudsman de Albània; el dia 11 octubre, el Protecteur du Citoyen del Québec Sra. Pauline Champaux-Lesage; i el 14 octubre, el Sr. Jacob Söderman, Defensor del Poble d'Europa.

– El Consell d'Europa va organitzar una reunió sobre la participació de les institucions d'Ombudsman en l'Stability Pact pel Sud-Est d'Europa a Estrasburg. El Síndic hi assistí amb la presencia del seu cap de gabinet, Xavier Bover.

– Per la seva banda, l'Institut Internacional de l'Ombudsman, del qual n'és membre la institució del Síndic de Greuges de Catalunya, va realitzar una visita de treball a la Institució, concretament ho va fer la Sra. Linda Reif, responsable de publicacions.

En el marc de les relacions entre institucions d'Ombudsman d'Iberoamèrica, el mes de juliol, el Síndic va assistir a Madrid a l'acte de signatura del Programa de Col·laboració entre l'Agencia Española de Cooperación Internacional i l'Agencia Fundación General de la Universidad de Alcalá per l'enfortiment de les institucions d'Ombudsman a Iberoamèrica. Posteriorment, el mes de setembre el Síndic es va desplaçar a Copenhague, per participar a la conferència sobre el treball i la cooperació de la institució del Defensor del Poble i les institucions nacionals dels drets humans dels Països de la Unió Europea, Llatinoamèrica i Carib.

L'objectiu de la Conferència era la consolidació de la Institució del Defensor del Pueblo i les Institucions Nacionals de Drets Humans mitjançant l'intercanvi d'experiències i bones pràctiques així com facilitant una major col·laboració, tant en l'àmbit regional com en l'interregional. Es va realitzar després dels terribles atacs a Nova York i Washington l'onze de setembre de 2001, aconteixements que van emfatitzar la importància d'ampliar e intensificar el respecte als drets i valors sobre els que s'han construït les nostres societats democràtiques en tot el món.

Hi van participar 82 delegats de més de 40 institucions de la UE, Llatinoamèrica i Carib. Va obrir la conferència la Sra. Anita Bay Bundegaard, Ministra de Desarrollo y Cooperación de Dinamarca i va expressar la seva convicció de que la Institució del Defensor del Pueblo i les Institucions Nacionals de Drets Humans són de crucial importància per un desenvolupament democràtic i juguen un paper clau en la protecció de cada ciutadà contra l'abús i la mala administració per les autoritats públiques.

El Síndic de Greuges va intervenir en el grup de treball que va analitzar la relació entre la Institució del Defensor del Poble/Institució Nacional de Drets Humans i el públic, els mitjans de comunicació i l'administració pública.

– Les relacions institucionals entre el Síndic de Greuges i els Mediadors Francòfons es concretaren en l'assistència del Síndic al II Congrés de l'Associació d'Ombudsman i Mediadors Francòfons a Andorra, el mes d'octubre, on a més es van realitzar diverses reunions administratives i un seminari de formació.

ANNEX 12

L'INSTITUT EUROPEU DE L'OMBUDSMAN

El Síndic de Greuges de Catalunya sempre ha volgut participar activament en els diversos organismes internacionals d'Ombudsman, amb la voluntat de projectar aquesta institució catalana a l'àmbit internacional, i contribuir d'aquesta manera al coneixement de la realitat social i política de Catalunya més enllà de les nostres fronteres. Participa en aquests organismes internacionals conscient que el seu encàrrec de defensar els drets humans i les llibertats dels ciutadans de Catalunya comporta també la responsabilitat de contribuir a la defensa d'aquests drets i llibertats a tots els països del món i, d'aquesta manera, consolida el respecte als drets humans reconeguts en les declaracions i convencions internacionals.

La participació als organismes internacionals d'Ombudsman permet reflexionar de forma conjunta sobre com assolir un major respecte a aquests drets arreu del món i també intercanviar experiències sobre la manera d'orientar l'Administració cap a un millor servei als ciutadans. No hi ha dubte que el contacte personal entre els Ombudsman dóna l'oportunitat de fer conèixer la nostra tasca i d'aprendre de les experiències i de les reflexions que s'han portat a terme en altres països.

En aquesta projecció internacional la dimensió europea ha tingut sempre un lloc privilegiat per al Síndic de Greuges de Catalunya. Ja l'any 1988, poc després del naixement de la nostra institució, el Síndic va ingressar en l'Institut Europeu de l'Ombudsman (en endavant IEO), organització que té la seva seu a Insbruck, Àustria, i que és la principal organització d'Ombudsman d'àmbit essencialment europeu. Aquesta organització fa una gran tasca organitzant cada dos anys una Conferència Internacional d'Ombudsman sobre temes d'interès comú i contribuint a difondre aquesta figura entre els països que s'han incorporat recentment a la democràcia, particularment els del centre i de l'est d'Europa.

La vocació europeista ha sigut sempre un vector essencial de l'activitat pública de l'actual Síndic de Greuges de Catalunya, Anton Cañellas Balcells. Per això, des del moment en què va assumir la responsabilitat d'aquesta institució, l'any 1993, va participar molt activament en l'activitat de l'Institut Europeu de l'Ombudsman. Aquesta activitat va conduir a la seva incorporació a la Junta Directiva d'aquesta institució l'any 1997 i, finalment, a ser elegit per unanimitat president de l'Institut Europeu de l'Ombudsman en l'Assemblea General celebrada a la localitat de Saint Vicent –a la Vall d'Aosta, Itàlia– el febrer de l'any 2000.

La resta de membres actuals de la Junta Directiva de l'IEO, tots elegits també en aquella ocasió, són el professor Adam Zielinski, exOmbudsman de Polònia, i Markus Kärgi, Ombudsman del Cantó de Zürich, ambdós vicepresidents de l'IEO. El secretari d'actes de la junta, Thomas Walzel von Wiesentreu, professor de la Universitat d'Innsbruck; el tresorer i secretari executiu, Nikolaus Schwärzler, exOmbudsman del Voralberg, a Àustria. La resta de membres són Claes Eklundh, Ombudsman parlamentari de Suècia; Heidemarie Lüth, presidenta de la comissió de Peticions del Bundestag; Werner Palla, Ombudsman del Sud del Tirol, a Itàlia; Ullrich Galle, Ombudsman del Land de Renània-Palatinat; els Ombudsman de la Federació de Bòsnia-Herzegovina, que són Branka Raguz, Vera Jovanovic i Esad Muhibic; Joahannes Pezzei, Ombudsman del Tirol, a Àustria; Migiel van Kinderen, Ombudsman de Rotterdam i Jerry White, Comissionat per a l'Administració Local d'Anglaterra.

Com a president de l'IEO el Síndic ha donat prioritat a la implantació i consolidació de la institució de l'Ombudsman en els territoris del centre i de l'est d'Europa que han viscut recentment un procés de transició a la democràcia. La particular situació d'aquests països, que han patit fins fa poc els abusos d'una administració autoritària i la vulneració generalitzada dels drets humans característica de les dictadures, fa especialment útil la implantació d'una institució com l'Ombudsman, destinada a evitar la mala administració i lluitar contra la vulneració dels drets humans.

En aquest sentit, la tasca portada a terme pel Síndic de Greuges de Catalunya –en col·laboració amb altres institucions– en els territoris de l'antiga Iugoslàvia es converteix en una referència i permet comprovar com des de les nostres institucions d'Ombudsman també podem ajudar els ciutadans d'altres països a dotar-se d'institucions similars que garanteixin el ple respecte als seus drets.

La Junta Directiva de l'Institut Europeu de l'Ombudsman es va reunir el febrer de l'any 2001 a la ciutat de Berlín. En aquesta reunió es van tractar temes relacionats amb el funcionament dels òrgans interns de la institució –per tal d'adaptar-los als nous estatuts aprovats en l'Assemblea General anterior–, així com també la consolidació econòmica de l'Institut i l'elaboració d'un nou fullet informatiu sobre la institució amb caràcter divulgatiu.

També es va discutir sobre els preparatius de Taula Rodona de Zuric amb el Consell d'Europa i es van engegar el procés de preparació de la següent Assemblea General de l'IEO, que es va decidir que tingués lloc a Polònia. Es va tractar igualment de les relacions de l'Institut Europeu de l'Ombudsman amb altres institucions internacionals i es van prendre diverses iniciatives orientades a potenciar-les.

La següent reunió de la Junta Directiva va tenir lloc el 25 de novembre a Zuric, i s'hi van tractar alguns dels temes que amb més freqüència plantegen els ciutadans, com ara les emissions de les antenes de telefonia mòbil i altres relacionats amb la protecció dels drets de salut i del benestar dels ciutadans a les nostres societats. També es va avançar en el tema de l'organització interna de les institucions i es va parlar de l'adaptació i millora de la pàgina web de l'Institut Europeu de l'Ombudsman. Finalment, la Junta Directiva va aprovar la convocatòria de la propera Assemblea General i el programa definitiu de la Conferència d'Ombudsman Europeus que cada dos anys organitza l'IEO.

D'altra banda, el Síndic de Greuges de Catalunya ha participat en diferents trobades internacionals d'Ombudsman en representació de l'Institut Europeu de

l'Ombudsman, el qual presideix. Així, el 19 de febrer va participar en la trobada europea organitzada a Brussel·les per commemorar el centenari de la llei francesa sobre el contracte d'associació, i que es va desenvolupar sota el patrocini del Parlament Europeu.

A principis de febrer va tenir lloc la reunió preparatòria de la Tercera Conferència d'Ombudsman regionals i organismes similars de la Unió Europea, continuació d'aquella Primera Conferència que es va realitzar a Barcelona l'any 1997. En aquesta reunió preparatòria es va decidir dedicar-la a treballar, juntament amb els Ombudsman nacionals, en un seminari sobre el tema de «La lluita dels Ombudsman contra la discriminació».

Es va elaborar també el programa del seminari i es va acordar que en les diferents sessions es desenvolupessin els temes del principi de no-discriminació, la Carta Europea de Drets Fonamentals, i les directives comunitàries sobre no-discriminació. Els grups de treball haurien de treballar després el tema de «Els drets humans i la no-discriminació aplicada als problemes regionals i nacionals».

La Trobada va tenir lloc finalment a Brussel·les entre el 19 i 21 de setembre de 2001. El Síndic va participar com a Ombudsman de Catalunya i com a president de l'Institut Europeu de l'Ombudsman. Va presentar una ponència sobre «El paper de l'Ombudsman en defensa dels drets humans i contra la discriminació». La intervenció del Síndic va destacar la dimensió col·lectiva de la discriminació, subratllant que, quan dins d'una societat hi ha discriminació –fins i tot quan només afecta una minoria– tots els ciutadans viuen en una societat que discrimina, i poden acabar pagant un preu alt en termes de respecte als seus drets i llibertats.

Després de tractar el diferent paper de l'Ombudsman en relació amb les successives generacions de drets humans, el Síndic va analitzar particularment les discriminacions que pateixen els col·lectius més vulnerables de la nostra societat. Així, va parlar de la situació dels infants, de la gent gran, dels discapacitats i de la violència domèstica contra les dones.

La creixent importància que té la immigració dins de la nostra societat va motivar que el Síndic analitzés detingudament la problemàtica d'aquest col·lectiu i la seva situació legal després dels recents canvis legislatius. En aquest sentit va alertar sobre els riscos de fractura social i sobre la importància d'acollir adequadament els estrangers que s'instal·len al nostre país, per tal d'afavorir que se sentin plenament integrats en la nostra societat al més aviat possible.

D'altra banda, entre els dies 23 i 25 de setembre el Síndic va participar a Copenhaguen a la Conferència sobre el treball i la cooperació de l'Ombudsman i de les Institucions Nacionals de Drets Humans dels països de la Unió Europea, Amèrica Llatina i el Carib. En aquesta conferència es van desenvolupar diversos temes que van ser tractats als grups de treball. El Síndic va presidir un d'aquests grups de treball i va rebre l'encàrrec d'obrir el debat entorn al tema presentat per la Defensora del Pueblo de Bolivia, Ana María Romero de Campero, pel que fa a la relació de l'Ombudsman amb el públic, l'Administració i els mitjans de comunicació.

El Síndic va subratllar la importància d'alguns dels temes plantejats com ara la tasca de l'Ombudsman de reduir les distàncies existents entre l'Administració i els ciutadans o la dimensió de comunicador que ha de tenir un Ombudsman per a contribuir a la implantació entre els ciutadans d'una cultura de drets humans. També va subratllar que l'Ombudsman i els mitjans de comunicació són aliats naturals, en compartir molts dels seus objectius essencials, però també va recordar que la bona relació amb els mitjans no pot fer oblidar l'objectiu primordial de servir al ciutadà.

El Síndic va participar també en la reunió preparatòria de la 7a Taula Rodona dels Ombudsman europeus amb el Consell d'Europa. En aquesta reunió es va decidir que en aquesta Taula Rodona es desenvoluparien tres temes: «Principis clau del bon govern a la llum de la jurisprudència del Tribunal Europeu de Drets Humans sobre l'article 6 de la Convenció Europea de Drets Humans», «Respecte als drets humans pels policies i altres membres de les forces d'ordre» i, finalment, «Cooperació i intercanvi d'informació entre Ombudsman i Estats i entre ells i el Consell d'Europa».

La Taula Rodona es va desenvolupar a Zuric entre el 21 i 23 de novembre del 2001 i el Síndic va tenir una participació activa en el primer dels temes. En la seva aportació va recordar que bona part de la seva activitat quotidiana se sustenta sobre tres principis clau: el dret a ser escoltat, el dret a obtenir una resolució en un termini raonable i el dret a una decisió raonada.

Va destacar també que l'aprofundiment en aquests principis comporta sempre una millora del servei que l'Administració presta als ciutadans. També va aprofitar la seva intervenció per a recordar els esdeveniments de l'onze de setembre i alertar que la fermesa de la resposta podria convertir-se en feblesa si els governs no respectessin els drets humans en la seva lluita contra el terror.

Finalment, i com a president de l'Institut Europeu de l'Ombudsman, el Síndic va impulsar la preparació de la 6a Conferència d'Ombudsman Europeus que tindrà lloc el maig del 2002 a Cracòvia i que ell mateix haurà de presidir. A part de les deliberacions i decisions ja mencionades sobre aquest tema que es van produir en les dos reunions de la Junta Directiva de Berlin i Zuric, el Síndic va mantenir al llarg de l'any diversos contactes per fer avançar l'organització de la Conferència. Així, el 9 de setembre va participar en una reunió a Varsòvia on es va preparar l'esborrany que amb petites modificacions es va aprovar després a la reunió de Zuric.

Es va decidir dedicar la 6a Conferència a les noves problemàtiques que es plantegen els Ombudsman. El títol general de la Conferència és «Activitats dels Ombudsman als començaments del segle XXI», i s'ha volgut que serveixi per a desenvolupar tres temes estretament vinculats a la problemàtica dels països del centre i de l'est d'Europa recentment incorporats a la democràcia.

El primer tema de la Conferència és «El paper de l'Ombudsman en situacions extremes i extraordinàries», serà presentat per Marek Antoni Nowicki, Ombudsman de Kosovo i el debat serà moderat pel Síndic de Greuges

de Catalunya i president de l'IEO, Anton Cañellas Balcells. El segon tema és «L'Ombudsman i la protecció dels drets dels refugiats en el marc de la legislació internacional» i serà presentat pel Comissionat dels Drets Humans del Consell d'Europa, Álvaro Gil-Robles. El tercer tema és «L'efectivitat de les activitats de l'Ombudsman» i serà presentat pel vicepresident de l'IEO, Adam Zielinski.

D'altra banda, es va decidir que els Ombudsman reunits a Cracòvia per participar en la Conferència realitzin una visita col·lectiva a l'antic camp de concentració d'Auschwitz.

Ja hem assenyalat al principi que el Síndic, en la seva gestió al capdavant de l'Institut Europeu de l'Ombudsman, ha prioritzat la projecció sobre els països que acaben de passar de l'autoritarisme a la democràcia, conscient que l'Institut té una posició privilegiada per a portar endavant una tasca important en defensa dels drets dels ciutadans d'aquests països. La decisió de celebrar la Conferència a Cracòvia està directament vinculada a aquesta orientació.

Contribuint a l'establiment de la figura de l'Ombudsman, l'IEO està proporcionant a la població d'aquests països un instrument d'eficàcia contrastada per a la defensa del seus drets més essencials.

ANNEX 13

FEDERACIÓ IBEROAMERICANA DE L'OMBUDSMAN

La Federació Iberoamericana d'Ombudsman (en endavant FIO), com a agrupació que integra tots els defensors del poble nacionals, estatals, regional-autonòmics i provincials de tot l'àmbit iberoamericà, ha realitzat tot un seguit d'activitats durant l'any 2001, culminades amb la celebració del seu VI Congrès a la ciutat de San Juan, Puerto Rico, durant els passats 5 a 8 de desembre de 2001.

El Síndic de Greuges de Catalunya, Anton Cañellas, n'ha participat activament en tant que vicepresident i membre del seu Consell Rector.

Els objectius de la FIO, previstos en els seus Estatuts, són:

– la cooperació entre els Ombudsman de Llatinoamèrica, Espanya, Portugal i Andorra,

– el reforçament de la figura de l'Ombudsman a nivell d'Iberoamèrica,

– el suport a la gestió dels membres de la Federació,

– el foment, l'ampliació i l'enfortiment de la cultura dels drets humans en els països d'Iberoamèrica,

– l'establiment i el manteniment de relacions de col·laboració amb institucions i organismes internacionals, intergovernamentals i organitzacions no governamentals, que persegueixin el respecte, la defensa i la promoció dels drets humans,

– la denúncia davant l'opinió pública internacional de les violacions greus dels drets humans,

– el suport a la promoció de l'Ombudsman en els països de la regió que no comptin amb aquesta institució,

– la realització de programes conjunts de treball que tendeixin a la consolidació i modernització dels membres de la Federació, i

– la promoció d'estudis i investigacions sobre aspectes de la seva competència, amb la finalitat de donar suport a l'enfortiment de l'Estat de dret, el règim democràtic i la convivència pacífica dels pobles.

El suport a la promoció de la figura de l'Ombudsman i el seu establiment com una de les principals activitats que es desenvolupen té com a conseqüència la possibilitat d'assolir els altres objectius enunciats.

En l'actualitat, aquesta Institució és una realitat prou assentada, malgrat les dificultats que es puguin tenir per raó de les pendulars situacions sociopolítiques i econòmiques dels països de la regió, en països com Mèxic, Guatemala, El Salvador, Hondures, Belice, Nicaragua, Puerto Rico, Panamà, Veneçuela, Colòmbia, Equador, Perú, Bolívia i Argentina.

Paraguay ha elegit recentment el seu primer defensor i la República Dominicana espera ben aviat el nomenament del seu primer defensor, un cop aprovada ja la llei que el creà. Al Brasil existeixen figures similars a la de l'ombudsman. A Xile, existeix un Defensor del Ciutadà i a l'Uruguay es promouen iniciatives per a la seva creació. És, doncs, una figura que es desenvolupa amb força, i el moviment vigorós de la FIO, en aquest sentit, hi té molt a dir.

El 23 de juliol a Madrid, i amb la presència del Síndic, Anton Cañellas, en tant que vicepresident segon de la FIO, es va firmar un conveni entre l'Agència Espanyola de Cooperació Internacional i la Universitat d'Alcalà per al desenvolupament per tres anys d'un Programa Regional de Suport a las Defensories del Poble d'Iberoamèrica a executar pel Centro de Iniciativas de Cooperación al Desarrollo de la Universidad de Alcalá (CICODE).

Els objectius del Programa inclouen la millora del sistema de gestió de queixes i de la infraestructura tècnica del i material informàtic de les oficines dels defensors. La formació del seu personal, la promoció de la figura del defensor del poble en els seus respectius països i en l'àmbit iberoamericà així com també la creació i el funcionament d'un portal d'Internet i de sistemes de comunicació intranet entre les oficines dels defensors del poble integrants de la FIO.

La Federació es reuneix anualment en una Assemblea General per a conèixer el desenvolupament de les seves activitats i dels assumptes de la seva competència, i aprofita per celebrar un congrés obert a la participació de diferents sectors de la població, per discutir temes de transcendència i actualitat, a més de donar a conèixer el treball dels seus membres.

Per a l'any 2001, es va preveure la realització tant de l'Assemblea com del Congrés a la ciutat de San Juan, a Puerto Rico, els dies 15 a 18 de setembre. Circumstàncies prou conegudes van obligar a la seva posposició a les dates de 5 a 8 de desembre.

La Institució del Síndic hi va ser present amb la participació de la Secretària general, Elisabeth Abella, que va representar el Síndic, Anton Cañellas.

L'Assamblea tenia com a objectiu principal l'elecció del nou Consell Rector, finalitzat ja el mandat de dos anys de l'actual equip, en què participava com a vicepresident segon el Síndic Cañellas, i la rendició de comptes del bienni 1999-2001. El Consell Rector, integrat per un president i cinc vicepresidents, és elegit entre els membres del Comitè Directiu del qual formen part tots els defensors nacionals i tres en representació dels defensors d'àmbit estatal, regional-autonòmic i provincial. L'elecció dels membres del Consell Rector en qualsevol cas ha de garantir la presència de les diferents regions geogràfiques.

La composició del Consell Rector ha quedat així:

– President, el Defensor del Pueblo de Argentina

– Vicepresident primer, el Procurador del Ciudadano de Puerto Rico

– Vicepresident segon, el Provedor de Justiça de Portugal

– Vicepresident tercer, el Defensor del Pueblo de Venezuela

– Vicepresidenta quarta, la Procuradora para la Defensa de los Derechos Humanos del Salvador

– Vicepresident cinquè, el President de la Comisión Estatal de Derechos Humanos del Estado de Sinaloa (México)

Pel que fa a la representació espanyola al Comité Directiu, a banda del Defensor del Poble de l'Estat, va resultar elegit, entre tots els defensors del poble de l'Estat espanyol, el Justicia de Aragón.

El Congrés es va dedicar als drets econòmics, socials i culturals, entesos com aquells drets que afecten l'ésser humà no tan sols en la seva individualitat, sinó com a membre d'una societat a la qual ha d'exigir-li un mínim necessari per assolir una existència digna, i a la qual tots hi hem de contribuir de manera solidària.

El Congrés es va inaugurar la tarda del dia 5 de desembre, pel president del Senat de Puerto Rico, al Centre de Recepcions del Govern de Puerto Rico, amb intervencions del president de la FIO i del defensor del poble de Puerto Rico, organitzador del Congrés.

El matí del dia 6 es va desenvolupar el primer *Panel*, relatiu al «Contenido y Alcances de los Derechos Económicos, Sociales y Económicos», amb la intervenció de tres ponents, que van donar pas, a continuació, a un torn de comentaris i intervencions dels assistents.

La tarda del dia 6 es va organitzar en dos grups de treball, un relatiu a «Derechos Económicos, Sociales y Culturales: mecanismos para hacerlos vigentes y para medir su progreso», i l'altre sobre «Intercambio de experiencias en la resolución de casos emblemáticos resueltos por los Ombudsman en materia de derechos económicos, sociales y culturales».

En aquest segon grup, la nostra Institució, a través de la Secretaria general, Elisabet Abella, va presentar el cas de la Mediació del Síndic en el conflicte del tancament dels immigrants a Barcelona, que s'exposa breument en la secció relativa a Immigració de la segona part d'aquest Informe.

Les conclusions dels dos grups de treball es van elevar posteriorment a la conclusió del Plenari.

El dia 7 es va dedicar a la celebració de l'Assemblea General de la Federació, on a més de retre's compte i debatre's els diferents punts de l'ordre del dia, es va elegir, com ja s'ha dit, el nou Consell Rector.

Finalment el matí del dia 8 es va dedicar al tema de la problemàtica de l'Illa Municipi de Vieques, illa de Puerto Rico, sotmesa des de fa anys pels Estats Units com a camp d'exercicis militars i de tir, i que ha generat entre la comunitat de Puerto Rico (però també a l'interior mateix dels Estats Units) un important moviment de resistència i de desobediència civil.

La clausura, per part del president sortint de la FIO, el defensor del poble de Puerto Rico i un membre del Govern de Puerto Rico, va finalitzar amb la lectura pel president electe de la FIO, el defensor del poble d'Argentina, i aprovació de la

DECLARACIÓN DE SAN JUAN

Las y los Defensores de Pueblo, Provedores, Comisionados y Presidentes de Comisiones Públicas de Derechos Humanos, reunidos en el VI Congreso Anual de la Federación Iberoamericana de Ombudsman (FIO), en la ciudad de San Juan, Puerto Rico, del 5 al 8 de diciembre de 2001, aprueban la siguiente DECLARACIÓN:

1. REITERAN que el Defensor del Pueblo o Procurador para la Defensa de los Derechos Humanos, es una institución democrática que debe velar, ante todo, para que el funcionamiento de los órganos del Estado sea apegado al derecho y acorde con los compromisos establecidos en los instrumentos internacionales de derechos humanos suscritos y ratificados por los Estados, a fin de promover y garantizar los derechos fundamentales de todos los habitantes en un determinado país.

2. CONSIDERAN en la víspera del 53 aniversario de la adopción de la Declaración Universal de los Derechos Humanos, que este importante instrumento plantea un llamamiento a la lucha por la plena vigencia de los derechos humanos en el mundo, que incluye lo que respecta a los derechos económicos, sociales y culturales, tema central de los trabajos del VI Congreso de la FIO.

3. REFRENDAN los compromisos adoptados con ocasión de la Conferencia Mundial contra el Racismo, la Discriminación Racial, la Xenofobia y las Formas Conexas de Intolerancia, que se celebró en Durban, Sudáfrica, el pasado mes de septiembre, donde por primera vez los ombudsman participaron a título propio en una conferencia de esta naturaleza.

4. CONDENAN enérgicamente todo ataque terrorista, independientemente de sus móviles, y se solidarizan con las víctimas y los pueblos que los han sufrido. MANIFIESTAN, asimismo, que es necesario que tales

actos sean tipificados como delitos, susceptibles de ser juzgados por los tribunales penales internacionales establecidos mediante convenciones universales, sin tener en cuenta ni la nacionalidad del autor, ni el lugar de comisión de dichos crímenes.

5. APOYAN los esfuerzos para la solución pacífica de los conflictos, la promoción del desarrollo y la justicia social, así como la consolidación de la democracia representativa como condiciones indispensables para el establecimiento de un entorno favorable a la plena vigencia de los derechos humanos.

6. EXPRESAN que es necesario que en todos los Estados de la región se promueva y consolide la institución del ombudsman en el marco de sus ordenamientos jurídicos, garantizando su autonomía e independencia funcional, administrativa y presupuestaria.

7. EXHORTAN a las autoridades de los Estados Unidos de América a finalizar las prácticas de tiro en la Isla Municipio de Vieques para restaurar y devolver los terrenos y áreas marinas contaminadas por las referidas prácticas a través de los años. Para ello, el Presidente de la FIO y el ombudsman de Puerto Rico realizarán las gestiones al más alto nivel posible, ante las autoridades pertinentes.

8. SOLICITAN al Gobierno Federal Mexicano que analice, dentro del marco legal correspondiente, la posibilidad de liberar los presos indígenas de la región de los Loxicha del Estado de Oaxaca, México.

9. RESPALDAN a la Defensoría del Pueblo de Colombia, en su infatigable lucha y aporte por hallar una solución pacífica al conflicto armado que enluta al pueblo colombiano, y a sus esfuerzos por contribuir a resolver las causas profundas de la crisis social que le dan origen.

10. FELICITAN al Congreso de Paraguay por la designación del primer Defensor del Pueblo y del Defensor Adjunto, y lo EXHORTAN para que conforme a la Constitución y la ley se le dote del presupuesto necesario y se le reconozca autonomía para su gestión, a fin de que pueda ejercer con independencia su «magistratura de conciencia».

11. SOLICITAN al Senado de la República Dominicana que, de conformidad con la ley que establece el ombudsman dominicano, culmine el proceso de designación del primer defensor o defensora del pueblo de esa Nación.

12. RECONOCEN, el esfuerzo del Presidente de Chile de crear la Comisión Asesora Presidencial para la Protección de los Derechos de las Personas, como un antecedente institucional para la instalación en ese país del ombudsman. Asimismo, hacen un llamado a las autoridades chilenas a continuar este esfuerzo tomando las medidas que permitan establecer las condiciones para la implantación de una institución que se ajuste a la concepción establecida en el artículo 2 del Estatuto de la FIO.

13. REITERAN a las autoridades de la República Federativa de Brasil y a las de la República Oriental del Uruguay que se unan a la corriente iberoamericana del ombudsman, como aspiración legítima de todas las personas de la región y como elemento esencial de la democracia y del desarrollo de una cultura de derechos humanos.

14. EXHORTAN a las autoridades nicaragüenses para que den el apoyo presupuestario que la Procuraduría de los Derechos Humanos de ese país necesita, para el buen desarrollo de sus actividades.

15. RATIFICAN que ante las nuevas realidades de la región, donde la inseguridad ciudadana, la impunidad, la vulnerabilidad social y el deterioro de la calidad de vida, han afectado tanto los derechos civiles como los derechos económicos y sociales de toda la población, es necesario que las instituciones de ombudsman puedan contar con los medios necesarios para realizar su trabajo de manera ágil y efectiva, y con carácter propositivo y proactivo, de tal forma que ofrezcan verdaderas alternativas de atención y solución a los problemas de derechos humanos de todos los habitantes.

16. REITERAN que lo que califica la existencia de un derecho económico, social o cultural como derecho, no es simplemente la conducta cumplida por el Estado, sino la existencia de algún poder jurídico que permita al titular la reclamación por incumplimiento de la obligación debida.

17. REITERAN su preocupación por los problemas crónicos que obstaculizan el desarrollo integral de sus sociedades e impiden el derecho de los pueblos a una vida digna que comprenda la erradicación de la pobreza, exclusión, corrupción, impunidad, inseguridad, denegación de justicia y discriminación.

18. SE COMPROMETEN a reforzar la labor de estudio y difusión del Derecho Internacional de los Derechos Humanos y del Derecho Internacional Humanitario y EXHORTAN a los Estados a ratificar o adherirse a los instrumentos internacionales y regionales en estas materias. MANIFIESTAN que es labor fundamental de los ombudsman influir en el interior de sus países para lograr este objetivo.

19. REAFIRMAN los compromisos asumidos en Toledo en 1997, en Lima en 1998, en Honduras en 1999 y en México en el año 2000 de que en todas las instituciones del ombudsman exista una instancia especializada de protección, defensa, promoción y capacitación en los derechos de las mujeres. Las continuas y persistentes formas de violación y restricción de sus derechos obliga a crear o, en caso de que existan, a fortalecer mecanismos institucionales que contribuyan a la erradicación de toda forma de discriminación y violencia en contra de las mujeres.

20. EXHORTAN a los gobiernos de Iberoamérica que aún no han ratificado el Protocolo Facultativo de la Convención sobre todas las formas de Discriminación contra la Mujer (CEDAW) que así lo hagan, en tanto constituye un instrumento jurídico internacional de apoyo al avance de los derechos humanos fundamentales de las mujeres.

21. RECOMIENDAN que en todos los Congresos de la FIO se aborden los temas incorporando el enfoque de género.

22. RECONOCEN la valiosa labor de las organizaciones no gubernamentales de defensa y promoción de los derechos humanos y CONDENAN cualquier acto que atente contra el trabajo o la integridad física y mental de los defensores de derechos humanos. SE COMPROMETEN a continuar trabajando de manera conjunta con ellos en el cumplimiento de esta misión.

23. SALUDAN con beneplácito la Declaración de Lima, adoptada en la XI Cumbre de Jefes de Estado y de Gobierno de Iberoamérica, celebrada en dicha ciudad el 26 de noviembre de 2001, en la cual reiteraron su compromiso con el respeto y promoción de los derechos humanos y la democracia, reconociendo que para garantizar la plena vigencia es necesario el Estado de Derecho, así como la creación y mejora de las condiciones para su realización efectiva y pleno goce. Y EXHORTAN a los miembros de la Federación a darle seguimiento a los compromisos asumidos.

24. MANIFIESTAN su reconocimiento por la firma y puesta en marcha del Programa Regional de Apoyo a las Defensorías del Pueblo en Iberoamérica, financiado por la Comisión Europea y la Agencia Española de Cooperación Internacional, que ejecuta la Universidad de Alcalá, y cuyo objetivo principal es la consolidación democrática, mediante el respaldo a las defensorías del pueblo.

25. RECONOCEN la labor que desempeña el Instituto Interamericano de Derechos Humanos, Secretaría Técnica de la FIO, en la promoción y consolidación del ombudsman en la región y AGRADECEN su apoyo para la realización de este VI Congreso Anual.

26. FELICITAN al Comité Directivo, presidido por el Dr. Leo Valladares Lanza, por la excelente conducción de la Federación Iberoamericana de Ombudsman durante su período de gestión.

27. EXPRESAN su agradecimiento al Dr. Carlos López Nieves, Procurador del Ciudadano de Puerto Rico, por la exitosa organización del VI Congreso Anual de la FIO, así como a su Comité Organizador y al pueblo puertorriqueño por la hospitalidad y atención que brindaron a los participantes de este evento y MANIFIESTAN su complacencia de que estos ACUERDOS sean conocidos como la DECLARACIÓN DE SAN JUAN.

En la Ciudad de San Juan, Puerto Rico, a los ocho días del mes de diciembre de 2001.

ANNEX 14

PROGRAMA INSTITUCIONAL DE COOPERACIÓ AMB ELS BALCANS

1. Presentació

Un any més i ja per quart any consecutiu, dediquem un annex a la tasca de cooperació jurídica que el Síndic de Greuges de Catalunya realitza en el marc de l'anomenat Programa Institucional de Cooperació *(vegeu l'annex 10 dels Informes al Parlament dels anys 1998 i 1999 i l'annex 14 de l'Informe al Parlament de l'any 2000)* Recordem que aquest és el nom que rep el projecte de cooperació dirigit conjuntament pel Síndic de Greuges de Catalunya, el Defensor del Poble i l'Il·lustre Col·legi d'Advocats de Madrid.

L'origen del Programa Institucional de Cooperació (d'ara endavant el Programa) rau en el Conveni que els titulars d'aquestes institucions signaren el 10 de juny de 1998 amb la voluntat de donar resposta a les peticions plantejades pels Ombudsman de la Federació de Bòsnia-Hercegovina, que durant la reunió de finals de novembre de l'any 1997 de la Junta Directiva de l'Institut Europeu de l'Ombudsman (IEO) –de la qual el Síndic en forma part i des del 8 de febrer de l'any 2000, en qualitat de president–, van demanar públicament el suport de tots els membres de l'IEO per tal de superar les dificultats a què havien de fer front en el desenvolupament de la seva tasca.

El Conveni signat l'any 1998 només fou el primer pas. Des d'aquell moment i davant el gran repte que se'ns plantejava, vam treballar amb entusiasme per aconseguir el finançament necessari per tirar endavant aquesta iniciativa. L'Agència Espanyola de Cooperació Internacional (AECI) va creure en el projecte i, més important encara, va confiar en la institució del Síndic de Greuges i les altres dues institucions perquè el dirigissin i l'executessin. Aquella confiança inicial ha estat ratificada mitjançant la concessió de dues subvencions més al llarg de tres anys d'activitat, els quals, a més, ens han donat l'oportunitat de demostrar que l'aposta valia la pena. Aquest suport, juntament amb la també important aportació econòmica i logística de les tres institucions directores, ha possibilitat que des de l'any 1999, i sense interrupció, hàgim estat col·laborant amb els juristes dels Balcans (els dos primers anys amb les dues Entitats de Bòsnia-Hercegovina: la Federació de Bòsnia-Hercegovina i la Republika Srpska, i des d'aquest any, amb altres indrets de la regió), tant des del nostre país com des de la zona esmentada, per aportar el nostre gra de sorra en el procés de transició que estant vivint aquests països.

Val a dir que el Síndic de Greuges de Catalunya ha dedicat sempre una atenció especial al Programa, com ho demostren el compromís assumit pel mateix Síndic com a impulsor del projecte i la visible presència que la nostra institució té en el Programa Institucional de Cooperació a través de la jurista de la Institució que actua com a una de les dues coordinadores del Programa *(vegeu l'apartat 3)*.

A més, aquest darrer any, i com a novetat respecte d'anys anteriors, ha recaigut en el Síndic de Greuges la gestió econòmica de la meitat dels fons concedits per l'AECI, la qual cosa, evidencia encara més la dedicació de la institució envers el Programa.

Fruit d'aquest compromís assumit pel Síndic és també el suport donat en tot moment pel titular d'aquesta Institució als seus homòlegs bosnians. En aquest sentit, recordarem que l'any 1999 s'entrevistà, juntament amb el Defensor del Poble i el Degà de l'Il·lustre Col·legi d'Advocats de Madrid, amb el primer ministre de la Federació de Bòsnia-Hercegovina per tal de donar suport a la institució de l'Ombudsman de la Federació davant les autoritats polítiques. Aquest any, com a conseqüència de la finalització del mandat tant dels Om-

budsman de la Federació de Bòsnia-Hercegovina com dels Ombudsman de la Republika Srpska i un cop obert el procés parlamentari d'elecció i nomenament dels Ombudsman per part de les institucions locals (ja que fins aleshores havien estat nomenats per l'OSCE), va adreçar als interessats cartes de recomanació que serien presentades per aquests a les Cambres legislatives. El Síndic destacà la importància de renovar la confiança a les persones que havien començat dirigint les institucions d'Ombudsman en circumstàncies adverses, que havien demostrat la seva professionalitat i que encara havien de seguir treballant per a la consolidació d'aquestes institucions.

Així mateix, la incorporació dels Ombudsman de la Republika Srpska a l'Institut Europeu de l'Ombudsman (aprovada per unanimitat a la reunió de 23 de febrer de 2001 de la Junta Directiva) va ser promoguda pel Síndic.

En les següents línies, detallem els aspectes més rellevants de la tasca realitzada l'any 2001 en el marc del Programa i descrivim també totes les activitats que han tingut lloc durant aquest període de temps tot destacant les activitats dutes a terme a Barcelona i també aquelles on ha tingut un pes especial la participació d'aquesta Institució, tot això a fi i efecte d'informar àmpliament sobre la participació de les institucions catalanes en el Programa. A més, hem cregut convenient fer també referència al mètode de treball i a la coordinació del projecte per tal d'incidir en l'alt grau d'implicació i de dedicació al Programa per part del Síndic de Greuges.

Valorem molt positivament l'evolució que any rera any està seguint aquesta iniciativa i ens sentim molt complaguts d'haver aconseguit que el seu àmbit geogràfic vagi mes enllà del territori de Bòsnia-Hercegovina.

2. Ampliació a la regió dels Balcans

En l'Informe al Parlament de l'any 2000, fèiem referència a l'ampliació del Programa en relació amb els àmbits jurídics tractats tot assenyalant que la col·laboració iniciada amb les institucions d'Ombudsman s'havia estès a altres col·lectius jurídics. Pel que fa a l'àmbit geogràfic, assenyalàvem que s'havien identificat nous projectes a la regió balcànica, fet que obria el camí per a l'ampliació del Programa a altres zones dels Balcans. Aquesta projecció regional, com es mostra en els apartats següents, ha obtingut els seus primers fruits al llarg de l'any 2001, ja que al treball realitzat amb Bòsnia-Hercegovina, s'ha d'afegir, aquest any, la collaboració duta a terme amb Kosovo, Sèrbia i Montenegro.

La referida ampliació implica no només el treball dels nostres experts a altres indrets, a part de Bòsnia-Hercegovina, en el marc d'una cooperació bilateral, sinó que també possibilita un fòrum de diàleg entre juristes de tota la regió, en la mesura que organitzem reunions de treball on hi participen conjuntament representants de diferents nacionalitats.

3. Coordinació del Programa des del nostre país i des de la regió balcànica

L'execució del Programa, atesa la seva envergadura, requereix, a més de la participació dels titulars i del personal de les tres institucions directores, una dedicació permanent per part de determinades persones. Aquesta tasca és desenvolupada per les dues coordinadores del Programa, una de les quals, Judit Salas, pertany a la institució del Síndic de Greuges. Les coordinadores, com s'exposa tot seguit realitzen la seva tasca des de Barcelona i Madrid i també des dels Balcans, a través dels viatges d'identificació i seguiment que es descriuen més endavant.

3.1. Coordinació des de Barcelona i Madrid

Les dues coordinadores actuen en representació del Programa i, per tant, de les tres institucions que el dirigeixen. Com que la seu d'aquestes institucions es troba a Madrid i a Barcelona, el Programa compta amb una coordinadora a cada ciutat. El fet que una jurista d'aquesta Institució exerceixi les funcions de coordinació, promou no només la projecció internacional del Síndic de Greuges de Catalunya i de les institucions que hi col·laboren sinó també de la realitat catalana.

La tasca de coordinació des d'aquestes dues ciutats consisteix en analitzar les peticions de col·laboració formulades pels interessats, planificar les activitats, presentar les sol·licituds de subvenció, gestionar-ne el destí, presentar justificació i informe de l'assignació dels fons, marcar les directrius per a la realització del treball de la contrapart local i informar a les institucions directores del desenvolupament general del Programa.

3.2. Viatges d'identificació i seguiment a la regió dels Balcans

Per tal de seguir tenint una relació estreta amb les institucions dels Balcans i garantir una comunicació fluïda i directa amb elles, que ens faci coneixedors de l'evolució de la regió i de les seves necessitats en cada moment, hem continuat mantenint la nostra presència física a la zona. L'any 2001, però, no hi ha hagut una delegació permanent a Bòsnia-Hercegovina, integrada per les coordinadores, que sí va existir els dos anys anteriors, durant un trimestre a l'any, tal i com s'explica en els Informes al Parlament d'aquells anys.

L'ampliació de l'àmbit geogràfic del Programa durant l'any 2001, d'una banda, ha fet innecessària una presència nostra permanent a Sarajevo -que va ser imprescindible els anys 1999 i 2000 per a la implementació i posterior consolidació del Programa i els primers contactes amb altres països de la zona- i de l'altra, ha comportat que els viatges a Bòsnia-Hercegovina s'hagin compaginat amb desplaçaments a altres zones dels Balcans.

Belgrad i Podgorica –República de Sèrbia i República de Montenegro, respectivament– (del 27 de febrer al 4 de març i del 7 al 17 de juliol): era post-Milosevic i primeres activitats a la República Federal de Iugoslàvia

Del 27 de febrer al 4 de març va tenir lloc un viatge a Belgrad, es tractava del primer que realitzàvem a Sèrbia per tal d'identificar necessitats i definir activitats de cooperació, però no era el primer desplaçament que fèiem a la República Federal de Iugoslàvia (formada per les Repúbliques de Sèrbia i Montenegro), ja que l'any 2000, aprofitant la ubicació a Sarajevo de la delegació permanent, havíem viatjat a Podgorica, la capital de la República de Montenegro, amb el mateix objectiu.

En canvi, no va ser possible fer el viatge a Sèrbia l'any 2000 perquè la convulsió política que hi havia aleshores en aquella República, juntament amb el règim polític liderat per Slobodan Milosevic, que ocupava la presidència iugoslava, ho desaconsellava. Així doncs, un cop estabilitzat el clima polític com a conseqüència del govern que va sorgir de les eleccions celebrades el mes d'octubre de l'any 2000, que van evidenciar la derrota de Milosevic, vam presentar el Programa a les autoritats sèrbies i iugoslaves i als responsables de les principals institucions del panorama jurídic serbi.

Concretament, vam mantenir reunions amb el Cap de Gabinet del Vice-president i del Ministre de l'Interior de Sèrbia, amb assessors del Ministeri de Justícia de la República Federal de Iugoslàvia, amb una magistrada del Tribunal Suprem de Sèrbia, amb l'Adjunt de la institució de l'Ombudsman de Kosovo (amb qui es va planificar la visita que la delegació de la institució Kosovar havia de fer el mes de maig), amb el president del Col·legi d'Advocats de Sèrbia i amb el del Col·legi d'Advocats de Belgrad, així com també amb els responsables de diverses organitzacions no governamentals que treballen en el camp dels drets humans i amb l'Ambaixador d'Espanya a Belgrad.

En la reunió que vam mantenir amb els representants del Comitè d'Advocats Iugoslaus per als Drets Hu-

mans, se'ns va formular, per part de dues estudiants de Dret, dirigides per un professor de Dret Constitucional, una petició de col·laboració i intercanvi amb facultats de Dret del nostre país. Concretament, proposaven l'intercanvi de professors i estudiants en matèria de Dret administratiu i Dret constitucional. Des de l'oficina del Síndic de Greuges vam donar a conèixer aquesta proposta a les diferents facultats de Dret de Barcelona.

Del 7 al 17 de juliol, vam organitzar un altre viatge a Iugoslàvia coincidint amb la participació de representants del Programa en un seminari a Belgrad sobre la creació de l'Ombudsman a Iugoslàvia i en una taula rodona a Podgorica sobre el tràfic humà, activitats que es descriuen als apartats 8.1 i 8.2 d'aquest annex, respectivament. Es va aprofitar per tenir entrevistes amb els interlocutors habituals i, en particular, amb els representants dels Col·legis d'Advocats de Sèrbia, de Montenegro i de Iugoslàvia, la qual cosa va permetre avançar en la preparació de la visita-estudi que aquests advocats van fer a Espanya el mes d'octubre *(vegeu l'apartat 7.4 d'aquest annex)*

Bòsnia-Hercegovina (del 9 al 14 de març i del 16 al 25 de novembre): mantenint la col·laboració i aprofundint

L'ampliació geogràfica del Programa no ha significat una menor dedicació a Bòsnia-Hercegovina. Conscients de la difícil situació que encara pateix aquest país i del compromís assumit per part nostra l'any 1998, hem continuat treballant amb les institucions bosnianes per tal de seguir donant suport a les existents i d'oferir assistència a les de nova creació. D'altra banda, aquesta extensió geogràfica ha permès tractar des d'una perspectiva regional temes que afectaven la societat bosniana però que també eren comuns als països veïns. Tampoc hem d'oblidar que el fet que la nostra contrapart local tingui la seva seu a Sarajevo reforça aquest vincle amb Bòsnia-Hercegovina.

Al llarg de l'any 2001 s'han realitzat dos viatges a aquest país. El primer va tenir lloc del 9 al 14 de març i va servir per negociar el Conveni de Col·laboració amb el Centre de Drets Humans de la Universitat de Sarajevo per a l'any 2001 i part de l'any 2002 i també per discutir personalment amb els interessats l'organització dels *stages* al nostre país per als assessors dels Ombudsman de la Republika Srpska i els membres de la Junta de coordinació per a la formació de jutges i fiscals de la Federació de Bosnia-Hercegovina i de la Republika Srpska.

El segon viatge es va fer del 16 al 25 de novembre, coincidint amb l'organització per part del Programa d'una taula rodona sobre el paper de la Fiscalia en la lluita contra la corrupció i contra la droga *(vegeu l'apartat 8.3 d'aquest annex).*

En les dues ocasions, a més, es van mantenir reunions a les dues Entitats de Bòsnia-Hercegovina, a les ciutats de Sarajevo, Móstar i Banja Luka, amb els representants de les principals institucions jurídiques del país (les tres institucions d'Ombudsman, Degans dels diversos Col·legis d'Advocats, Presidents de les Associacions de Jutges i Fiscals tant de la Federació de Bòsnia-Hercegovina com de la Republika Srpska, Fiscals Generals de les dues Entitats,...), de les Organitzacions Internacionals que treballen en l'àmbit jurídic (Oficina de l'Alt Representant, *Independent Judicial Commission*, OSCE, Nacions Unides, *American Bar Association*,...) i de les Organitzacions No Governamentals (*Human Rights Balkan Network*, Barcelona-Sarajevo-Ambaixada de la Democràcia Local,..), amb la qual cosa es consolida la relació de plena confiança i continuïtat iniciada l'any 1999 amb aquestes institucions. Així mateix, també es van mantenir reunions amb les autoritats espanyoles de la zona (Ambaixador d'Espanya a Sarajevo i Oficina Tècnica de Cooperació dels Balcans)

3.3. Contrapart local: Centre de Drets Humans de la Universitat de Sarajevo

El Centre de Drets Humans de la Universitat de Sarajevo és l'organització amb la qual des de l'any 1999 hem signat Convenis de Col·laboració per tal que exerceixi les funcions de contrapart local en l'execució del Programa. Es tracta d'un institut creat pel Rectorat de la Universitat de Sarajevo el mes de desembre de 1996 amb el finançament de nombroses institucions internacionals, d'entre les quals destaquen el Consell d'Europa, la Unió Europea i l'Oficina de l'Alt Representant de la Comunitat Internacional a Bòsnia-Hercegovina.

Durant els primers anys de la seva existència, el Centre de Drets Humans va tenir la seva seu a la Facultat de Dret de la Universitat de Sarajevo i els anys 1999 i 2000 també va ser l'oficina des de la qual treballava la delegació permanent del Programa, integrada per les dues coordinadores. A finals de l'any 2000, el Centre de Drets Humans va traslladar la seva seu a un recinte independent de la Facultat de Dret per tal de disposar de més espai.

La funció principal de la contrapart local ha estat, com en anys anteriors, posar a disposició del Programa la seva seu i els seus mitjans materials i personals però la seva tasca s'ha intensificat arran de l'extensió geográfica del Programa durant l'any 2001. Per aquest motiu, s'ha formalitzat una col·laboració permanent mitjançant la signatura d'un Conveni amb una vigència ininterrompuda d'un any i, per tant, a diferència dels anys anteriors, la relació amb el Centre no s'ha fet dependre de l'estada a la seva seu d'una delegació permanent del Programa. Val a dir que, a més, el Centre, compta amb una persona assignada amb caràcter exclusiu al Programa.

Aquest col·laborador de nacionalitat bosniana, amb el vist-i-plau de les coordinadores i seguint les seves directrius realitza una tasca de suport sobre el terreny, la qual s'ha vist incrementada aquest any atesa la inexistència de la delegació permanent del Programa a la seu del Centre.

Cal destacar que la col·laboració del Centre es financia exclusivament amb els fons aportats, a parts iguals, pel Síndic de Greuges de Catalunya, el Defensor del Poble i l'Il·lustre Col·legi d'Advocats de Madrid.

4. Assistència tècnica permanent a les institucions locals

Al marge de les activitats que es descriuen als apartats 7 i 8, des d'aquesta Institució, hem realitzat una tasca de suport continuat a les institucions jurídiques de l'ex-Iugoslàvia tot trametent normativa, escrits model, documentació pràctica, etc.

En aquest sentit, en tornar del viatge a Sèrbia realitzat el mes de març *(vegeu l'apartat 3.2.1 d'aquest annex),* i en resposta a la petició formulada per l'Ambaixador espanyol a Belgrad, des del Síndic de Greuges vam fer arribar a l'Ambaixada diversa legislació sobre la regulació d'aquesta Institució, del Defensor del Poble i de la coordinació entre les dues institucions, així com també sobre l'organització del poder judicial a Espanya, per tal que ells la poguessin trametre a les institucions sèrbies que havien demostrat interès per la nostra legislació.

D'altra banda, vam facilitar diversa documentació a les institucions locals que així ens ho havien sol·licitat.

Concretament, el Comitè de Hèlsinki per als Drets Humans es va interessar per la regulació de les sancions per a menors d'edat i les mesures de reintegració social; el Ministeri Federal de Justícia de Iugoslàvia va sol·licitar la tramesa de normativa sobre la funció notarial; i el Comitè d'Advocats Iugoslaus per als Drets Humans, atesa la situació actual de transició democràtica del seu país, ens va demanar informació sobre el tractament que van rebre els expedients secrets a Espanya en acabar la dictadura, així com també sobre la legislació antiterrorista.

D'altra banda la normativa sobre el Síndic de Greuges també va ser sol·licitada per l'assessor de l'OSCE a Belgrad per a institucions de drets humans, que treballa per impulsar la creació de la institució de l'Ombudsman al territori de la República Federal de Iugoslàvia i amb qui hem col·laborat arran de la nostra participació en una taula rodona celebrada a Belgrad a aquests efectes *(vegeu l'apartat 8.1 d'aquest annex)*

La institució de l'Ombudsman de Kosovo (abans de la visita a la seu de la nostra Institució, descrita a l'apartat 7.2) ens va sol·licitar tant la regulació normativa com el material divulgatiu (adreçat als ciutadans) sobre el Síndic de Greuges.

Un altre àmbit en el que hem donat aquest tipus d'assistència és el de la violència domèstica. Una representant del Centre per a la Defensa dels Drets de la Dona i dels Infants, organització no governamental amb seu a la ciutat de Podgorica (capital de la República de Montenegro) ens va sol·licitar que li enviéssim documentació sobre la previsió normativa espanyola pel que fa a determinats comportaments delictius en l'àmbit esmentat. En particular, mostrava interès per l'article 153 del Codi Penal, que tipifica com a delicte els maltractaments habituals en l'àmbit familiar, previsió introduïda en la modificació del Codi Penal de l'any 1999 (Llei Orgànica 11/1999, de 30 d'abril, que recull les recomanacions del Defensor del Poble en la matèria)

Hem d'afegir que no és el primer cop que tractem aquest tema, ja que, com indicàvem en l'anterior Informe al Parlament, el 28 de novembre de l'any 2000 vam organitzar a Sarajevo una taula rodona que tenia per objectiu sensibilitzar l'Administració bosniana sobre la necessitat d'implicar els poders públics en l'adopció de mesures per combatre aquesta problemàtica. L'interès demostrat pels nostres interlocutors fa palès que es tracta d'un tema que tot just s'està començant a debatre públicament als països de l'ex-Iugoslàvia i en el qual, els plans de xoc que es van posar en pràctica a casa nostra no fa gaire temps, els són molt útils.

En la línia d'oferir assistència a les institucions de nova creació i de participar en el debat iniciat pels juristes dels països interessats, vam fer arribar al Sr. Dragan Radinovic, doctor en Dret, representant de l'Associació de Juristes de Montenegro i autor del llibre titulat *L'Ombudsman i el poder executiu* (publicat l'any 2001), el llibre editat per aquesta Institució amb motiu dels Actes Commemoratius del Xè Aniversari de la Promulgació de la Llei 14/1984 del Síndic de Greuges de Catalunya. El Sr. Radinovic ens va sol·licitar documentació sobre la institució de l'Ombudsman al nostre país per tal de poder incloure-la en l'anàlisi que pretenia dur a terme amb vistes a una nova publicació sobre el tema.

D'altra banda, en resposta a la petició dels Ombudsman de la Federació de Bòsnia-Hercegovina, amb qui mantenim una estreta relació des dels inicis del Programa, vam trametre al nostre homòleg bosnià el Conveni de Col·laboració vigent entre el Síndic de Greuges de Catalunya i el Defensor del Poble, pel qual es regulen les relacions de coordinació i cooperació entre les dues institucions. Aquesta demanda va venir motivada pels problemes de cooperació i jurisdicció pendents de resolució entre la institució d'Ombudsman de l'Estat de Bòsnia-Hercegovina i les institucions d'Ombudsman regionals de les dues Entitats de Bòsnia-Hercegovina. El Conveni que vam enviar a Bòsnia-Hercegovina ha inspirat, segons ens van informar des del Departament de Drets Humans de l'OSCE, l'esborrany del Conveni de Coordinació i Cooperació entre les tres institucions d'Ombudsman de Bòsnia-Hercegovina, com s'exposa en el següent apartat.

5. Col·laboració amb les organitzacions internacionals

Totes les activitats del Programa s'han dut a terme en plena coordinació amb les Organitzacions Internacionals que operen a la zona.

Així doncs, l'OSCE, des de la seva oficina de Sarajevo, com en ocasions anteriors, juntament amb els Ombudsman de la Republika Srpska, va sol·licitar l'organització d'un curs adreçat als assessors de l'esmentada institució *(vegeu l'apartat 7.1)* i va cofinançar l'activitat fent-se càrrec del cost dels bitllets d'avió de Bòsnia-Hercegovina a Espanya. D'altra banda, l'assessor jurídic de l'OSCE a Sarajevo per a institucions de Drets Humans va basar-se en el Conveni de Col·laboració vigent entre el Síndic de Greuges de Catalunya i el Defensor del Poble per preparar un esborrany de Conveni de Coordinació i Cooperació entre les tres institucions d'Ombudsman de Bòsnia-Hercegovina,

després que el referit Conveni fos facilitat als Ombudsman de la Federació, tal i com s'explica a l'apartat 4. Segons va remarcar l'assessor de l'OSCE, es tracta d'un document important i es confia que les tres Institucions d'Ombudsman bosnianes el signin.

També hem col·laborat amb el Departament de Drets Humans de l'OSCE assessorant-los en àmbits relacionats amb les obligacions assumides per Bòsnia-Hercegovina davant de certs organismes o jurisdiccions internacionals. Com en altres ocasions, vam informar sobre el procediment establert a l'Estat Espanyol i la participació de les Comunitats autònomes en aquests processos, ja que el component plurinacional de l'Estat espanyol i la seva encara jove democràcia, fan que sigui observat amb interès per països en transició. En aquest sentit, vam trametre'ls un informe on exposàvem com s'articulaven els mecanismes necessaris per a l'elaboració i presentació dels Informes que l'Estat presenta davant els Comitès de Control dels Tractats de Nacions Unides, fent una breu referència al paper que hi juguen les institucions d'Ombudsman. Així mateix, també vam informar-los sobre les previsions normatives en relació amb l'Agent davant el Tribunal Europeu de Drets Humans en representació de l'Estat Espanyol.

D'altra banda, l'*stage* dels responsables de crear la futura Escola Judicial de Bòsnia-Hecegovina es va realitzar en total coordinació amb la *Independent Judicial Commission* (IJC), que va mostrar un interès particular en la realització de la visita-estudi i en el seguiment dels resultats obtinguts. La IJC, per decisió de data 14 de maig de 2001, emesa per l'Alt Representant a Bòsnia-Hercegovina, té el mandat de dirigir la reforma judicial a Bòsnia-Hercegovina. A més d'elaborar l'estratègia per adoptar mesures en el camp de la formació, dóna assistència als òrgans de les dues Entitats responsables del nomenament i cessament de jutges i fiscals.

El Programa té també presència al Pacte d'Estabilitat per al Sud-est d'Europa *(Stability Pact for South East Europe/Task Force on Good Governance/ Project on Independent National Human Rights Protection Institutions, including Ombudsman)*. Concretament, informem amb caràcter periòdic el Secretariat del Consell d'Europa (coordinador del Pacte d'Estabilitat en la matèria de Governabilitat) per tal que les activitats que organitzem en el camp de l'Ombudsman s'incloguin a l'agenda de treball *(work plan)* del Pacte d'Estabilitat, que el Consell d'Europa divulga entre tots els interessats amb l'objectiu de promoure la coordinació i evitar la duplicació d'esforços de tots els organismes que treballen en la mateixa direcció.

Val a dir que no ens hem limitat únicament a facilitar informació al Consell d'Europa sinó que hem participat també en la reunió d'avaluació del *Projecte sobre institucions independents de protecció de drets humans, incloses les institucions d'Ombudsman* del Pacte d'Estabilitat per al Sud-est d' Europa, celebrada a Estrasburg els dies 16 i 17 de maig de 2001. En aquesta reunió, la coordinadora del Programa vinculada a la Institució del Síndic de Greuges va exposar davant dels més de quaranta participants dels disset països representats i de les diferents organitzacions internacionals presents en aquell acte, la tasca duta a terme pel Programa Institucional de Cooperació i també va proposar noves activitats en l'àmbit de la regió. En representació del Síndic de Greuges i com a mostra de la implicació d'aquesta Institució en la cooperació jurídica desenvolupada als Balcans, també va participar en la reunió el Cap de Gabinet del Síndic de Greuges. En aquest sentit, subratllem l'esforç econòmic fet per aquesta Institució amb l'objectiu de divulgar i buscar suport per a les activitats de cooperació.

6. Edició en llibre de les ponències de la taula rodona sobre la defensa davant el Tribunal de La Haia

Tal i com exposàvem a l'Informe de l'any 2000, el 28 d'octubre d'aquell any vam organitzar a Banja Luka, capital de la Republika Srpska (Bòsnia-Hercegovina), una taula rodona anomenada: *L'experiència dels advocats davant el Tribunal de La Haia.* A més d'advocats del nostre país, van participar-hi degans i membres dels Col·legis d'Advocats de les dues Entitats de Bòsnia-Hercegovina, Sèrbia i Montenegro. Recordem que aquest acte va suposar la segona trobada formal dels representants dels col·legis bosnians (que ja havien coincidit gràcies al curs que havíem organitzat a Barcelona i Madrid aquell mateix any) i la primera dels degans. D'altra banda, era la primera vegada que tos ells es reunien amb membres d'altres col·legis d'advocats de la regió implicats en els processos de defensa davant el Tribunal de La Haia. Aquesta circumstància va donar un valor afegit a una trobada entre advocats de prestigi que tenia per objectiu debatre un tema que per si sol ja era prou interessant.

Atesa la rellevància dels resultats assolits, vam decidir publicar totes les contribucions fetes durant el debat. Un cop obtinguda l'autorització dels participants, vam traduir els materials al castellà i a l'anglès i vam editar els textos de les ponències tot introduint-hi referències a peu de pàgina que documentessin els casos exposats i proporcionessin informació addicional sobre la normativa invocada i les adreces d'internet relacionades amb els temes exposats. El resultat d'aquest acurat treball és el llibre publicat l'últim trimestre de l'any 2001.

Aquesta publicació és un interessant document que es fa ressò de la discussió, les posicions comunes i les perspectives diverses, segons el cas, dels lletrats amb experiència en els processos de defensa davant el Tribunal Internacional creat per a jutjar els responsables de greus violacions del dret internacional humanitari realitzades al territori de l'ex-Iugoslàvia a partir de l'any 1991. Així mateix, el llibre reflecteix les opinions dels participants de la taula rodona pel que fa al Tribunal Penal Internacional previst a l'anomenat Estatut de Roma i que, actualment, és objecte d'un ampli debat.

El llibre, que conté les versions en les tres llengües esmentades, s'ha fet arribar a les institucions col·laboradores del Programa així com també als alts càrrecs de l'Administració catalana i de la resta de l'Estat. Naturalment, també ha estat objecte d'una àmplia difusió als països de l'Ex-Iugoslàvia. Això ha permès no només divulgar la tasca que realitzem als Balcans sinó també afavorir la projecció internacional dels Col·legis d'Ad-

vocats de la regió, que necessiten fluides relacions institucionals entre ells per tal de tractar des d'una perspectiva regional temes relatius a la propietat, refugiats i totes aquelles problemàtiques de caire transfronterer.

7. ACTIVITATS ORGANITZADES AL NOSTRE PAÍS

A continuació descrivim les visites de treball organitzades a Barcelona i a Madrid, fent especial atenció a les sessions de treball organitzades pel Síndic de Greuges i les visites institucionals que han tingut lloc a Barcelona.

Si bé l'estructura de cada *stage* és similar, cada un d'ells s'adapta a les necessitats de les delegacions que ens visiten. És important destacar que per tal d'afavorir la comunicació i un ambient de treball que els sigui el més còmode possible als nostres convidats, l'idioma de treball de les reunions és el serbo-croat, gràcies a la traducció consecutiva d'una intèrpret que, a més, col·labora també en la traducció dels materials i documentació que els facilitem.

7.1 Stage dels assessors de l'Ombudsman de la Republika Srpska –Bòsnia-Hercegovina– (del 29 de març al 7 d'abril)

En l'Informe al Parlament de l'any 2000 vam destacar que aquell any, dins el territori de Bòsnia-Hercegovina, havíem centrat la nostra activitat a la Republika Srpska, pel fet que es tractava de l'Entitat bosniana on, en molts aspectes, s'havien fet menys avenços i, per tant, entenïem que necessitava una atenció especial. Vam volcarnos llavors en la Institució de l'Ombudsman de la Republika Srpska, creada l'any 2000 i l'establiment de la qual també havíem promogut. Aquell any, els tres titulars de la Institució de l'Ombudsman de la Republika Srpska, quan feia menys d'un mes que havien posat en marxa la seva oficina, van viatjar al nostre país per tal de rebre la primera formació pràctica des d'una oficina d'Ombudsman en funcionament i amb anys d'experiència.

Així doncs, el curs adreçat als assessors dels Ombudsman de la Republika Srpska, referma el suport ofert de manera continuada a aquesta institució bosniana i representa un pas endavant en aquesta relació de col·laboració. Els Ombudsman de la Republika Srpska, atesa la valoració positiva de la seva estada al nostre país, van demanar-nos que oferíssim la mateixa possibilitat al seu personal tècnic, a qui havien nomenat pocs mesos abans. Per aquest motiu, els nou assessors jurídics que treballen amb els Ombudsman de la Republika Srpska, van visitar l'oficina del Síndic de Greuges i, uns dies després, les oficines de les altres dues institucions directores del Programa amb seu a Madrid.

Atès que la totalitat dels assessors jurídics de l'esmentada institució integraren la delegació que va desplaçarse al nostre país, i tenint en compte que, temps abans, el personal de la institució dels Ombudsman de la Federació de Bòsnia-Hercegovina havia rebut formació per part nostra, podem concloure que hem facilitat formació completa i continuada a tots els membres de la Institució de l'Ombudsman de la Republika Srpska i a 10 dels 12 assessors de la seva institució homòloga a la Federació de Bosnia-Hercegovina, la qual cosa no ha estat duta a terme per cap altre organització.

Com que l'OSCE estava molt interessada en la realització del curs, va contribuir en les despeses finançant els bitllets d'avió d'anada i tornada des de Bòsnia-Hercegovina. La resta de despeses van ser cobertes amb fons del Programa.

La delegació bosniana estava formada per quatre adjunts (cada un responsable d'una oficina regional) i pels cinc assessors de l'Oficina de Banja Luka, des de la qual també treballen els titulars de la institució: Sr. Milosav Pikula(oficina de Srbinje), Sr. Zlatoljub Misic (oficina de Doboj), Sra. Nada Perkovic (oficina de Bijeljina), Sr. Bogdan Tadic (oficina de Prijedor) i els Srs. Dimitrije Radoja, Vesna Balic-Granic, Dane Gligoric, Slobodan Celic, Bera Azijada (oficina de Banja Luka)

A Barcelona las sessions de treball van tenir lloc del dia 30 de març al dia 3 d'abril de 2001. L'agenda de treball a la seu del Síndic de Greuges es va inaugurar el dia 30 de març al matí amb la rebuda de la delegació per part del Síndic. Les reunions van començar tractant el tema de la regulació d'aquesta Institució, per part del Sr. Xavier Bover, Cap de Gabinet. A continuació, la Sra. Elisabeth Abella, Secretària General, exposà l'organització interna, els recursos humans i les àrees existents al Síndic de Greuges. Després, tingué lloc un àpat institucional.

El dia 2 d'abril la jornada començà amb l'anàlisi de la relació del Síndic de Greuges amb el Defensor del Poble i la col·laboració amb altres Ombudsman, tema d'especial interès per als participants atesa la coexistència de tres institucions d'Ombudsman a Bòsnia-Hercegovina (una a nivell estatal i una altra per a cada una de les dues Entitats).

Després d'una exhaustiva anàlisi del Servei d'Atenció al Ciutadà per part de Manel Sanz, que n'és l'assessor responsable, va tenir lloc la discussió sobre «Formulació de suggerències i recomanacions. Instruments per a promoure'n l'acceptació per part de l'Administració», així com també la sessió sobre L'Ombudsman com a mediador, les dues a càrrec del Sr. Enric Bartlett, Adjunt al Síndic de Greuges.

A la tarda, Carme Cañadilla, responsable del Registre, n'exposà el funcionament i Alicia Posada, responsable de l'elaboració de la Base de Dades de queixes i resolucions, va detallar a la delegació bosniana el funcionament i la utilitat d'aquesta eina informàtica. Atès el gran interès que hi va mostrar la delegació bosniana, i arran de la seva petició, vam confeccionar un documento en serbo-croat amb tota la informació pràctica necessària per a la posada en marxa d'una base de dades amb aquestes característiques. El mes de novembre de 2001, amb motiu de la reunió mantinguda entre les coordinadores del Programa i els assessors de l'oficina de Banja Luka durante durant el segon viatge de l'any a Bòsnia-Hercegovina *(vegeu l'apartat 3.2.2)*, vam saber que ja s'havien iniciat gestions per a la instal·lació a l'oficina d'una Base de Dades.

El dia 3 d'abril, a proposta dels convidats bosnians, es van tractar amb deteniment totes les àrees per les quals van manifestar un interès especial, és a dir, violència domèstica, vulneració dels drets dels infants, immigració i estrangeria. Aquestes sessions de treball van ser dirigides pels assessors responsables de les àrees esmentades: Sra. Maria Trias, Sr. Jordi Cots (Adjunt per a la defensa dels drets dels infants), Judit Sartorio i Alexandra Solà, respectivament. Les sessions a Barcelona van finalitzar amb l'estudi del Procediment i actuació del Síndic de Greuges, a càrrec de la Secretària General de la institució.

A Madrid les sessions de treball es van realitzar els dies 4, 5 i 6 d'abril, al matí a la seu del Defensor del Poble i a la tarda a la seu de l'Il·lustre Col·legi d'Advocats de Madrid.

Val a dir que a l'informe sobre l'*stage* que ens va fer arribar la delegació de la Republika Srpska, es subratlla l'alt nivell de professionalitat de les institucions amfitriones, els positius resultats obtinguts arran de la visita i l'utilitat dels coneixements adquirits per a la seva feina diària. D'altra banda, valoren com a molt positiu, la dinàmica de les sessions, durant les quals van tenir la possibilitat de discutir, formular preguntes durant les ponències i intercanviar punts de vista. Així mateix, van manifestar que tant els coneixements teòrics com l'experiència de les institucions que havien visitat serien aplicats a la seva futura tasca de defensa dels drets humans a fi i efecte de contribuir al desenvolupament del procés democràtic.

7.2 Stage dels assessors de l'Ombudsperson de Kosovo (del 19 al 26 de maig)

Després de la confirmació de la retirada de Kosovo de les forces de seguretat de la República Federal de Iugoslàvia i la suspensió de les operacions aèries de l'OTAN en contra de la República Federal de Iugoslàvia, el Consell de Seguretat de l'ONU va adoptar el 10 de juny de 1999 la Resolució 1244 per la qual s'encomanava al Secretari General l'establiment de la Missió d'Administració Provisional de l'ONU a Kosovo.

Aquesta Administració provisional internacional havia de mantenir la pau i treballar en l'assoliment de les condicions necessàries per a la celebració d'eleccions (finalment cel·lebrades el mes de novembre de l'any 2001)a Kosovo orientades a concil·liar l'status polític d'aquest territori. Val a dir que les Nacions Unides assumien amb aquell mandat àmplies i importants tasques executives, com mai no havien tingut a cap altre indret.

El 30 de juny de l'any 2000, l'Especial Representant a Kosovo del Secretari General de les Nacions Unides, Sr. Bernard Kouchner, va dictar una Resolució per mitjà de la qual es creava la Institució de l'Ombudsperson de Kosovo. Poc després, l'Especial Representant va nomenar al Sr. Marek Antoni Nowicki com a Ombudsperson. Des de finals de l'any 2000 està funcionant l'oficina d'aquesta institució amb seu a Pristina. Es tracta de l'única institució multiètnica local que existeix a Kosovo i té competències per supervisar l'Administració local i l'Administració internacional ubicada a Kosovo, atesos els amplis poders executius que li foren conferits a aquesta última.

L'Ombudsperson va adreçar al Ministre d'Afers Estrangers espanyol una carta demanant suport per a la recent creada institució. L'AECI ens va fer arribar aquesta petició i ens vam posar en contacte amb l'Ombudsperson. Al març vam tenir una reunió a Belgrad amb un dels seus Adjunts, Sr. Ljubinko Todorovic. Aquests contactes van servir per concretar la nostra col·laboració. En tornar de Belgrad els vam enviar documentació sobre la nostra institució i vam acordar que organitzaríem un curs de formació a Espanya, ja que necessitaven aquest tipus de suport.

La delegació de la institució de Kosovo estava formada pels senyors Nik Lumezi, Ljubinko Todorovic i Hilmi Jasari. Els dos primers tenien el cárrec d'Adjunts i el tercer desenvolupava les funcions de Director d'Investigacions. Es tractava d'una delegació local integrada per dos membres de la comunitat albanesa i un membre de la comunitat sèrbia. La institució de l'Ombudsperson compta també amb personal internacional però vam creure adient que fos el personal local el que rebés formació, ja que un cop cel·lebrades les eleccions i creades les institucions d'autogovern, comença el traspàs de poder de Nacions Unides a les institucions locals i, per tant, en un futur la presència internacional anarà minvant i la responsabilitat de governar i administrar el territori recaurà sobre les institucions kosovars.

La vinguda d'aquesta delegació al nostre país va permetre'ns conèixer de primera mà la complicada situació que viu la població de Kosovo i les difícils condicions en les que la institució de l'Ombudsperson ha d'exercir les seves funcions. A Kosovo, la pau és encara fràgil i la desconfiança mútua entre les dues comunitats dificulta molts cops l'accés dels ciutadans a la institució, sobretot, quan la seu està situada en un territori on el ciutadà no pertany a la comunitat que hi viu majoritàriament.

No obstant les diferències que separen la nostra realitat de la de Kosovo, els assessors de l'Ombudsperson estaven interessats en la gestió i organització interna de l'Oficina del Síndic de Greuges així com també en la tramitació dels expedients.

Les sessions de treball a la seu del Síndic de Greuges van tenir lloc els dies 21 i 22 de maig i van centrar-se en la regulació, organització interna, recursos humans i àrees de treball de la Institució i també en el registre i la base de dades de queixes i resolucions. Així mateix, també es va tractar el tema dels instruments per fer accesible la institució al ciutadà i les queixes relacionades amb l'Administració de Justícia. Les sessions, precedides per la rebuda del Síndic, van anar a càrrec de la Sra. Neus París, assesora; Sra. Elisabeth Abella, Secretària General; Sra. Carme Canadilla, responsable de Registre; Sra. Alicia Posada; responsable de la Base de Dades; Sr. Eugeni Castelló, asesor i Sr. Manel Sanz, asesor.

Segons la valoració del curs recollida en l'informe que els beneficiaris ens van trametre, l'experiència del Sín-

dic de Greuges pel que fa a l'accès dels ciutadans a la Institució, será utilitzada a Kosovo per tal de millorar la tasca de la institució de l'Ombusperson en la defensa dels drets humans. Consideraven també com a factor rellevant en l'eficiència del treball, la distribució dels expedients per àrees de treball dirigides per un especialista.

La conclusió final del seu informe és que aquest tipus de col·laboració és molt millor que qualsevol altre, ja que ofereix la possibilitat d'aprendre sobre el terreny tot el procés de tramitació, des del primer contacte amb el ciutadà, fins a la resolució emesa per l'Ombudsman.

7.3 Stage de la «Junta de Coordinació per a la formació de jutges i fiscals a la Federació de Bòsnia-Hercegovina i a la Republika Srpska» –Bòsnia-Hercegovina– (del 18 al 27 de juliol)

El portaveu de la Junta, el Sr. Vojislav Dimitrijevic, va dirigir una petició per escrit a l'Ambaixador d'Espanya a Sarajevo tot sol·licitant formació dels seus membres al nostre país.

L'Ambaixador ens va trametre la petició, atesa la nostra experiència en matèria de formació de jutges i fiscals, ja que des de l'any 1999 hem treballat amb el poder judicial, tal i com hem exposat en els corresponents Informes al Parlament (Seminari sobre la Independència Judicial i la Tutela Judicial Efectiva, Sarajevo, 6, 7, 8 i 9 de juliol de 1999; Taula Rodona sobre la Divisió de Poders i la Independència Judicial, Banja Luka, 29 d'octubre de 1999; *stage* per als representants de l'Associació de Jutges i Fiscals de la Republika Srpska i de l'Associació de Jutges de la Federació de Bòsnia-Hercegovina, Barcelona i Madrid, del 7 al 13 de abril)

Amb el curs adreçat als portaveus de la Junta, es dóna resposta a l'interès manifestat per aquest òrgan, amb competències sobre la futura Escola Judicial de Bòsnia-Hercegovina, en la realització d'un viatge d'estudi per tal de conèixer amb detall un model concret d'Escola de formació de jutges i aprofundir en diversos aspectes judicials, processals i de relacions entre institucions jurídiques, per tal de poder aplicar tot allò après en l'establiment de la institució al seu país.

Si bé l'objectiu del curs era facilitar als participants el coneixement de l'organització judicial del nostre país i, en especial, de l'Escola Judicial, la delegació bosniana va tenir l'oportunitat de familiaritzar-se amb les institucions d'Ombudsman i de Col·legis d'Advocats i la seva relació amb l'Administració de Justícia.

Formaven part de la delegació el Sr. Jovo Rosic, President del Tribunal Suprem de la Republika Srpska, el Sr. Jovan Spaic, Tinent Fiscal de la Republika Srpska i el Sr. Zdravko Knezevic, Tinent Fiscal de la Federació de Bòsnia-Hercegovina i vice-president de l'Associació de Fiscals de la Federació de Bòsnia-Hercegovina.

Les sessions de treball van començar a Madrid, els dies 19 i 20 de juliol, on la delegació va tenir l'oportunitat de tenir reunions a la seu del Consell General del Poder Judicial, el Tribunal Suprem i a les seus del Defensor del Poble i de l'Il·lustre Col·legi d'Advocats de Madrid.

Les sessions de treball a Barcelona van tenir lloc els dies 24, 25 i 26 de juliol.

El dia 24 de juliol, després de la rebuda a la Institució per part del Síndic, va tenir lloc una reunió amb el tinent fiscal del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, José Mª Romero de Tejada; i posteriorment Xavier Bover, Cap de Gabinet del Síndic de Greuges, va exposar el tema de les relacions del Síndic de Greuges amb l'Administració de Justícia.

A la tarda, la delegació es va reunir amb el Conseller de Justícia de la Generalitat, Hble. Sr. Josep-Delfí Guàrdia, que va posar-los al corrent de las competències que l'Administració catalana té en aquesta matèria i amb qui van intercanviar impressions sobre la formació específica dels fiscals en els dos països.

Més tard, va celebrar-se el sopar institucional.

Els dies 25 i 26 de juliol les sessions de treball van tenir lloc a la seu de l'Escola Judicial, i es van estructurar en quatre sessions:

El dia 25 de juliol, després de saludar l'equip directiu de l'Escola, la delegació va realitzar una visita comentada a les seves instal·lacions amb el Director de l'Escola, Sr. Carlos Gómez. La primera sessió va anar a càrrec del Magistrat i Cap de l'Àrea de Formació Inicial, Sr. Andrés Salcedo Velasco, que exposà els aspectes més destacables del Consell General del Poder Judicial, l'accés a la carrera judicial, el model institucional d'Escola i models comparats, la gènesi de l'Escola Judicial, la seva incardinació en el Consell General del Poder Judicial i el seu règim legal. La segona sessió, centrada en el procés, components i programació del pla docent, va ser dirigida pel Magistrat i Director de Formación Inicial, Sr. Fernando Valle Esqués.

El dia 26 de juliol, després d'una reunió de la delegació amb el President del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, Il·l Sr. Guillem Vidal, van continuar les sessions a l'Escola Judicial amb l'anàlisi dels mètodes pedagògics a càrrec del Magistrat i Cap de Secció de Formació inicial, Sr. Agustí Ferrer Barriendos.

En la quarta sessió, el Sr. Antonio Ansó Valentín, Cap d'Unitat D'Afers Generals, va assenyalar les principals característiques sobre «La gestió econòmico-administrativa de l'Escola Judicial»

El dia següent, la delegació bosniana va emprendre el viatge de retorn cap al seu país.

En relació amb les sessions a l'Escola Judicial, cal destacar la profunditat amb la qual els juristes bosnians van poder conèixer el funcionament de l'Escola. Atès que aquells tenen encomanat el disseny d'una institució similar al seu país, van posar una atenció especial en el programa de formació i en les garanties de la qualitat en l'ensenyament.

Durant la reunió amb el President del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, la delegació va obtenir informació de primera mà sobre l'estreta relació de col·labo-

ració que existeix entre el President i el Síndic amb l'objectiu de resoldre els temes plantejats pel ciutadà davant d'aquest últim, tot això, amb la finalitat de contribuir al coneixement de la institució de l'Ombudsman i al foment de l'entesa entre l'Administració de Justícia i l'Ombudsman a Bòsnia-Hercegovina, on l'esmentada institució és vista encara amb cert recel per alguns agents jurídics.

El Sr. Jovan Spaic, en representació de la delegació que va desplaçar-se al nostre país, va elaborar un informe on destacava que la visita havia estat molt interessant perquè en un curt període de temps la delegació va familiaritzar-se amb el sistema judicial espanyol i el seu funcionament. Així mateix, el Sr. Spaic va assenyalar que la Fiscalia anti-droga i la Fiscalia anticorrupció haurien d'establir-se a la Republika Srpska i a la Federació de Bòsnia-Hercegovina atès l'increment d'aquests casos a Bòsnia-Hercegovina i que la nostra experiència seria molt útil per tal de col·laborar-hi. D'altra banda, en el mateix informe, s'indica que l'organització dels jutges per a la supervisió de la situació dels presos, tema que van tenir oportunitat de conèixer, és especialment interessant des del punt de vista de la protecció dels drets humans i les llibertats.

Pel que fa a l'Escola Judicial, subratlla l'excel·lent organització en totes les àrees, particularment, en l'aspecte tècnic i el d'especialització i, en conseqüència, afirma que aquesta experiència serà útil en l'organització d'una institució similar a Bòsnia- Hercegovina.

7.4 Stage dels representants dels Col·legis d'Advocats de Sèrbia i Montenegro –Rep. Fed. de Iugoslàvia– (del 24 al 31 d'octubre)

El primer contacte amb el Col·legi d'Advocats de Montenegro el vam tenir arran de la participació dels seus representants a la taula rodona cel·lebrada a Banja Luka que va donar lloc la publicació que descrivim a l'apartat 6 d'aquest annex. En aquella ocasió, com a conseqüència de la convulsió política que estava vivint Sèrbia justament el mes d'octubre de l'any 2000, no va ser possible que es traslladés a Banja Luka una delegació oficial del Col·legi de Sèrbia (tot i que sí vam poder comptar amb la presència de prestigiosos advocats serbis que van participar com a particulars). Per això, el primer contacte amb aquest Col·legi va tenir lloc durant el viatge d'identificació a Sèrbia del mes de març *(vegeu l'apartat 3.2.1 d'aquest annex)*

Els dos Col·legis ens van manifestar el seu interès per la figura de l'Ombudsman, atès que en les dues repúbliques iugoslaves estaven tenint lloc iniciatives encaminades a la creació de la institució. Així mateix, van indicar-nos la utilitat de tractar conjuntament determinats temes amb el seus homòlegs espanyols.

Així doncs una delegació integrada per set membres va desplaçar-se a Barcelona i Madrid del 25 al 31 d'octubre.

La representació del Col·legi d'Advocats de Montenegro estava encapçalada pel Sr. Ratko Roganovic, President del Col·legi, qui va venir acompanyat pel Sr. Nikola Martinovic, la Sra. Tamara Durutovic i el Sr. Dejan Vujanovic. Per la seva banda, la delegació de Sèrbia estava formada pels senyors Dejan Ciric, President del Col·legi d'Advocats de la ciutat de Nis; Miroslav Bojic, President del Col·legi d'Advocats de la ciutat de Cacak; i Sava Andjelkovic, membre del Collegi d'Advocats de Belgrad.

A Barcelona, van ser-hi del 26 al 28 d'octubre, temps durant el qual, després d'haver estat rebuts pel Síndic, la Sra. Neus París, assessora d'aquesta Institució, els va exposar la divisió territorial de l'Estat Espanyol i la distribució de competències entre l'Estat i les Comunitats Autònomes, centrant-se en el cas de Catalunya; la regulació i les competències del Síndic de Greuges i la seva relació amb el Defensor del Poble.

La valoració per part dels representants serbis i montenegrins va ser molt positiva. Ens van informar que els coneixements adquirits durant la visita els serien molt útils pe fer la seva aportació al procés de creació de l'Ombudsman al seu país. En aquest sentit, el Col·legi d'Advocats de Montenegro ens va comunicar que havien informat de la visita al Ministre de Justícia de la República de Montenegro i també que representants del Col·legi serien inclosos en els grups de treball d'elaboració de la llei de l'Ombudsman en l'àmbit local. El Col·legi d'Advocats de Sèrbia també es va mostrar molt disposat a participar en aquest procés.

8 Activitats als Balcans

8.1 Participació en el Seminari sobre el model d'institució d'Ombudsman per a la República Federal de Iugoslàvia

(Belgrad –República de Sèrbia, Rep. Fed. de Iugoslàvia–, 9 i 10 de juliol)

La col·laboració que vam establir amb l'OSCE des de l'inici de la seva Missió a la República Federal de Iugoslàvia trametent documentació i assessorant sobre la introducció de la figura de l'Ombudsman en aquell territori, va fer-se encara més evident amb la participació d'un representant del Programa (concretament, del Síndic de Greuges) en el seminari organitzat conjuntament per l'OSCE, el Ministeri Federal de Justícia i l'Ombudsman Grec a Belgrad els dies 9 i 10 de juliol.

Com a conseqüència de la formació d'un nou govern a la República Federal de Iugoslàvia i a la de Sèrbia, arran dels esdeveniments del mes d'octubre de l'any 2000, la transició política ha obert la possibilitat d'establir reformes a tots els nivells per tal de consolidar la democràcia i l'Estat de dret.

En aquestes circumstàncies, la introducció d'una institució d'Ombudsman juga un paper decisiu en el procés de transició en la mesura que permet controlar l'acció dels poders públics pel que fa a l'aplicació dels drets humans i el respecte dels drets dels ciutadans en general tot millorant l'activitat de l'Administració envers els ciutadans.

Quan es va celebrar la taula rodona, tant el Ministeri de Justícia iugoslau, com el serbi havien elaborat propostes per a la creació d'aquesta institució.

Va ser l'Adjunt al Síndic de Greuges, Sr. Enric Bartlett qui, en representació del Programa i acompanyat per una de les Coordinadores, va reunir-se a Belgrad amb diversos especialistes en la matèria per tal de discutir els projectes de llei elaborats pel Ministeri Federal de Justícia, el Ministeri Federal de Comunitats Nacionals i Ètniques i el «Center for Antiwar Action».

Van participar en el seminari representants del Ministeri Federal de Justícia, de Comunitats Nacionals i Ètniques, de l'Interior i d'Afers Estrangers. Per part de la República de Sèrbia, les sessions de treball van comptar amb la presència de representants del Ministeri de Justícia i de l'Interior. Com a representant de Montenegro va participar-hi el President de l'Associació de Juristes de Montenegro. A més de les delegacions de diverses organitzacions internacionals i organitzacions no governamentals, també van participar-hi representants de les institucions d'Ombudsman de Grècia, Polònia, Kosovo, Eslovènia i Macedònia. Així doncs, l'únic participant procedent d'una institució d'Ombudsman de l'Europa Occidental era l'Adjunt al Síndic de Greuges de Catalunya.

Els aspectes analitzats durant el seminari foren els següents: institucions d'Ombudsman necessàries a la República Federal de Iugoslàvia, bases legals de la institució, nomenament, mandat i cessament del titular, estructura, personal, pressupost i competències de la institució, tramitació de les queixes i elaboració d'informes.

El Sr. Bartlett insistí en la conveniència de crear institucions d'Ombudsman que es corresponguin amb la divisió territorial i competencial de l'Estat. En aquest sentit, es mostrà a favor que l'abast competencial de l'Ombudsman coincideixi amb el del Parlament davant el qual aquell ha de respondre.

Així, manifestà que seria preferible que cada entitat amb poders polítics nomenés un Ombudsman. En relació amb això, va remarcar que, per tal d'evitar conflictes de competència entre les diferents institucions d'Ombudsman d'un mateix Estat, calia delimitar clarament a la llei l'àmbit d'actuació de cada Ombudsman.

D'altra banda, fent al·lusió a la proposta del el Ministeri Federal de Comunitats Nacionals i Ètniques (que suggeria la creació d'un Ombudsman per a les minories), assenyalà que en la fase inicial d'introducció de la institució en un país, no era aconsellable nomenar Ombudsman específics sinó que primer calia que tant els ciutadans com els poders públics es familiaritzessin amb la institució i, eventualment, un cop consolidada aquesta figura, es podria considerar la possibilitat esmentada.

Pel que fa a la majoria necessària per al nomenament del l'Ombudsman, l'Adjunt al Síndic de Greuges va indicar que si bé és encertat requerir una majoria qualificada que reflecteixi un consens, demanar una àmplia majoria podria fer difícil assolir-la i, en conseqüència, impedir l'elecció de l'Ombudsman. Per això, va suggerir que en comptes dels dos terços previstos en el projecte de llei, es requerís una majoria qualificada de tres cinquenes parts. Quant a la proposta que fos el Parlament qui elegís els Adjunts per majoria qualificada, va alertar del risc que comportava que aquesta elecció pogués basar-se en criteris polítics i no professionals.

En relació amb el precepte del projecte que preveia la intervenció de l'Ombudsman com a instrument final de garantia dels drets un cop havien estat exhaurides les vies prèvies, el nostre representant va subratllar que l'Ombudsman no hauria de ser entès com a últims recurs sinó com a una via alternativa per a la resolució de conflictes.

Aquestes consideracions, entre d'altres, van ser incloses en les conclusions.

8.2 Taula rodona sobre «Tràfic humà transfronterer: els drets dels migrants a la nova frontera europea»

(Podgorica –República de Montenegro, Rep. Fed. de Iugoslàvia–, 12 de juliol)

Aquest acte el vam coorganitzar amb el Col·legi d'Advocats de Montenegro i la Universitat de Montenegro, amb seu a Podgorica, capital d'aquesta República. La taula rodona es va celebrar el dia 12 de juliol en una de les sales de la Universitat.

Els juristes montenegrins estaven interessats en intercanviar experiències amb els especialistes d'un altre país, sobre una problemàtica que malauradament havia esdevingut d'actualitat a Montenegro com a conseqüència de la seva ubicació geogràfica estratègica i l'existència de màfies que operen a la zona.

En representació del Programa van participar-hi, la Sra. Carmen Comas-Mata, Cap de Gabinet de l'Adjunta Primera del Defensor del Poble i el Sr. José Ramon Anton, membre del Col·legi d'Advocats de Madrid, els quals van exposar la situació que viu actualment Espanya en relació amb el tràfic de persones que són víctimes de les màfies que les introdueixen a l'Estat espanyol prometent-los una ràpida i fàcil via d'accés a l'Europa Occidental. El Sr. Anton va centrar-se en les previsions legals de la nostra legislació i en el servei d'orientació jurídica del Col·legi d'Advocats adreçat als estrangers. La delegada del Defensor del Poble, va tractar el tema des d'una perspectiva sociològica tot fent una anàlisi de les causes, les possibles solucions i les mesures a adoptar per tal de fer front a aquest problema.

Després de la intervenció dels dos representants del Programa, la representant del Ministeri de l'Interior de Montenegro, la Sra. Sandra Bozovic, va destacar que en el marc del Pacte d'Estabililitat per al Sud-est d'Europa, s'havia format un grup de treball per a lluitar contra el tràfic d'immigrants, en el qual també hi participava Montenegro. Així mateix, va assenyalar que el desembre de l'any 2000, el govern de Montenegro va signar a Palerm la Declaració sobre la lluita contra el tràfic d'immigrants, com a conseqüència de l'augment a Montenegro d'aquest fenomen que es va començar a fer visible l'any 1993 i que assolí la seva cota màxima l'any 1999.

L'acte va comptar amb la presència del Sr. Cedomir Bogicevic i la Sra. Vesna Begovic, magistrats del Tri-

bunal Suprem de Montenegro; el Sr. Zoran Pazin i les Sres. Biljana Vuksanovic i Vera Sekulic, magistrats del Tribunal Municipal de Podgorica; el Sr. Olja Stozinic, representant de l'*American Bar Association*; la Sra. Maja Lakovic, Fiscal; els Srs. Dragan Prlja i Milorad Ivovic, de la Facultat de Dret de Podgorica; el Sr. Zeljko Tomovic, del Ministeri de Justícia i els Srs. Nikola Martinovic i Tamara Durutovic del Col·legi d'Advocats de Montenegro.

Val a dir que també va assistir-hi el Sr. Komnen Radevic, periodista del diari *Vijesti,* per la qual cosa la premsa local va informar sobre la celebració de la taula rodona *(vegeu l'apartat 9 d'aquest annex)*

8.3 Taula rodona sobre «El paper de la Fiscalia en la lluita contra la corrupció i contra la droga» (Sarajevo –Federació de Bòsnia-Hercegovina, Bòsnia-Hercegovina– 21 de novembre)

La delegació de la Junta de Coordinació per a la Formació de Jutges i Fiscals de Bòsnia-Hercegovina, arran de la visita-estudi realitzada a Barcelona i Madrid durant el mes de juliol *(vegeu l'apartat 7.3 d'aquest annex)* , va manifestar el seu interès per conèixer amb profunditat la figura i la tasca del fiscal anti-corrupció atès el procés d'intensa activitat legislativa que vivien les dues Entitats de Bòsnia-Hercegovina i que tenia per objecte introduir a finals d'any modificacions en la normativa sobre Fiscalia i sobre procediment penal. Per això, vam organitzar una taula rodona a Sarajevo abans que s'aprovessin aquelles previsions normatives per tal de poder fer la nostra contribució en l'esmentat procés.

La taula rodona va tenir lloc a Sarajevo el dia 21 de novembre de 2001 en una de les sales de conferència de l'Hotel Holiday Inn i va ser inaugurada pel President de la Federació de Bòsnia-Hercegovina, Sr. Karlo Filipovic.

En representació del Programa, van participar-hi el Sr. Javier Sánchez-Junco, Fiscal de la Fiscalia anti-corrupció i el Sr. Jaime Moreno, Fiscal de la Secretaria Tècnica de la Fiscalia General de l'Estat.

Pel que fa als representants dels Balcans, el Fiscal General de la Federació de Bòsnia-Hercegovina, Sr. Marinko Jurcevic i el Fiscal General de la Republika Srpska, Sr. Vojislav Dimitrijevic van presidir la taula rodona. A més dels ponents bosnians, van participar els representants dels Ministeris Fiscals de Sèrbia, senyors Dragomir Nedic i Milana Rakic; i de Montenegro, senyors Malisa Milovic i Bozidar Vukcevic, els quals van exposar la tasca de la Fiscalia en els territoris de la seva jurisdicció tot palesant els nombrosos punts d'interès comú i problemes similars que feien necessària la collaboració amb Bòsnia-Hercegovina en aquestes matèries. Val a dir que aquesta trobada entre homòlegs de la regió va establir les bases d'aquesta cooperació.

Van assistir a l'acte un centenar de fiscals de la Federació de Bòsnia-Hercegovina i de la Republika Srpska, jutges, advocats i representants del Ministeri de Justícia, de la Policia i de l'Administració de Duanes, així com també representants de les institucions d'Ombudsman de les dues Entitats bosnianes. Cal destacar també l'assistència de l'Ambaixador d'Espanya a Sarajevo i de la Coordinadora de l'Oficina Tècnica de Cooperació Espanyola per als Balcans.

Després de la inauguració per part del President de la Federació de Bòsnia-Hercegovina, el Fiscal General de la mateixa Entitat va donar la benvinguda als participants i va presentar-los els ponents.

A continuació, la Sra. Judit Salas, coordinadora del Programa designada per aquesta Institució, va presentar breument a l'audiència el Programa.

Tot seguit, el Tinent Fiscal de la Federació de Bòsnia-Hercegovina, el Sr. Zdravko Knezevic, va introduir el paper i el treball desenvolupat pel Ministeri Fiscal en aquell territori. Després d'aquesta intervenció, el Sr. Vlado Adamovic, President de l'Associació de Jutges de la Federació de Bòsnia-Hercegovina i participant en nombroses activitats organitzades pel Programa, tant a Bòsnia-Hercegovina com a casa nostra, va voler agrair públicament la tasca de cooperació desenvolupada durant tres anys per la Institució del Síndic de Greuges i les altres dues institucions directores del Programa i va destacar la importància de la reforma legislativa que s'estava duent a terme a Bòsnia-Hercegovina.

Per la seva part, el Fiscal General de la Republika Srpska, va fer referència a l'experiència del Ministeri Fiscal en aquesta Entitat.

Acabades les presentacions per part dels ponents bosnians, el Sr. Jaime Moreno va fer una introducció de la regulació i l'organització del Ministeri Fiscal a Espanya i després va centrar-se en la tasca de la fiscalia en matèria antidroga.

Després del dinar institucional ofert per les institucions directores del Programa, la sessió es va reprendre amb l'exposició per part del Sr. Javier Sánchez- Junco sobre el funcionament de la Fiscalia anticorrupció a l'Estat espanyol.

El debat posterior va donar l'oportunitat a l'audiència d'intercanviar punts de vista sobre les necessitats de Bòsnia-Hercegovina i de la regió en relació amb la regulació de les funcions de la fiscalia i de la seva organització. Així mateix, a petició dels assistents, el Sr. Moreno i el Sr. Sánchez-Junco van detallar i aclarir determinats aspectes referits durant la seva exposició. El fet que setmanes abans de la taula rodona, es distribuís entre els interessats diversa documentació en serbo-croat i en anglès sobre la Fiscalia al nostre país, va permetre'ls formular qüestions molt concretes que denotaven un coneixement previ de la situació tot afavorint l'aprofundiment durant la discussió.

La jornada de treball va finalitzar amb unes conclusions consensuades per tots els participants i que han estat divulgades entre els assistents i els fiscals de Bòsnia-Hercegovina. En destaquem la crida als representants del poder legislatiu per tal que utilitzin l'experiència i els coneixements del poder judicial a l'hora de dur a terme una reforma legislativa centrada sobretot en la llei processal penal. Aquesta normativa, segons els participants de la taula rodona, hauria de preveure la participació del fiscal en la fase prèvia al judici i durant la

investigació, la formació dels fiscals no només com a dret sinó com a obligació, la independència econòmica del Ministeri Fiscal i l'especialització de la Fiscalia.

Finalment, les conclusions qualifiquen d'essencial la col·laboració entre les dues Fiscalies bosnianes i la cooperació entre aquestes i les de la regió. D'altra banda, en el text de les conclusions també s'agraeix el compromís del Programa Institucional de Cooperació tot expressant el desig que la col·laboració continuï i canalitzi l'assistència necessària per a la realització dels objectius assenyalats en les conclusions.

La taula rodona va tenir una àmplia difusió en els mitjans de comunicació àudiovisuals i escrits. El dia següent a la celebració de l'acte, tres coneguts diaris bosnians es van fer ressò de l'esdeveniment *(vegeu l'apartat 9)*. Així mateix, la televisió estatal també va dedicar-li atenció emetent fins i tot unes imatges de la trobada.

9. Divulgació del Programa

Aquest any hem intensificat la tasca de difusió del Programa que, com indicàvem a l'anterior Informe al Parlament, havíem impulsat l'any 2000. Hem seguit amb la mateixa idea de divulgar el Programa aquí i més enllà de les nostres fronteres amb el doble objectiu d'incrementar-ne el nombre de possibles beneficiaris i difondre la solidaritat i el treball de totes les institucions que fan possible aquesta tasca.

Amb aquesta finalitat, hem continuat lliurant als interessats fulletons explicatius dels punts més destacats del Programa juntament amb una relació actualitzada de totes les activitats dutes a terme en cada moment. Aquest material divulgatiu, que s'ha preparat en llengües diverses (català, castellà, serbo-croat i anglès), s'ha convertit en un instrument que ens ha facilitat el treball del dia a dia.

Tanmateix, el que ha donat una àmplia repercussió al Programa i a les institucions que el dirigeixen és la cobertura que els mitjans de comunicació locals han donat de determinats actes organitzats per nosaltres als Balcans. En aquest sentit, destaquem que amb motiu de les taules rodones organitzades a Podgorica i Sarajevo, els diaris locals van difondre la celebració d'aquests actes i la tasca realitzada pel Programa.

Així doncs, el diari *Vijesti,* de Montenegro, va recollir en un article aparegut el dia següent a la celebració de la taula rodona, els punts més destacats de les intervencions dels representants del Programa i de la representant del Ministeri de l'Interior de Montenegro.

D'altra banda, tres coneguts diaris bosnians: *Dnevni Avaz, Jutarnje Novine i Oslobodjenje* es van fer ressò de la celebració de la taula rodona sobre la lluita contra la corrupció i contra la droga, celebrada a Sarajevo el dia 21 de novembre. Cada un dels rotatius va publicar un article el dia 22 de novembre remarcant la importància de l'esdeveniment i posant de manifest l'alt nivell institucional de tots els participants. A la pàgina web de la Institució s'hi poden trobar els articles originals escanejats i la seva traducció al català i al castellà.

ANNEX 15

EL PROCÉS DE DESCENTRALITZACIÓ DE L'OFICINA DEL SÍNDIC DE GREUGES: ELS DESPLAÇAMENTS FORA DE LA SEU

Fa cinc anys vam iniciar els desplaçaments periòdics de la nostra oficina a diferents localitats de la geografia catalana. Volem aprofitar el compliment d'aquest lustre, per fer un resum i balanç del que fins ara ha significat aquesta iniciativa. Dels desplaçaments realitzats durant l'any 2001, en donem compte en l'apartat d'aquest Informe dedicat al Servei d'Informació al Ciutadà.

Abans que res, cal recordar el paper fonamental que en la posada en marxa d'aquest procés de descentralització tingué l'aleshores il·lustre diputada senyora M. Carme Vidal i Xifré qui, malauradament, ens deixà el 6 d'agost de 1998. La senyora Vidal, en tant que diputada i presidenta de la Comissió del Síndic de Greuges, estava especialment convençuda de la importància i validesa de la missió encomanada a la nostra Institució i, per tant, de la necessitat de donar una major difusió, tant a les nostres actuacions i consideracions com a la nostra funció.

És per això que en una de les sessions de la Comissió del Síndic que tingué lloc l'any 1996, a proposta de la diputada Vidal i sota la seva presidència, es decidí impulsar el procés de descentralització.

Aquesta iniciativa, coincident també amb la voluntat del Síndic de Greuges, va ser una realitat al cap de poc temps. Efectivament, el 25 de novembre de 1996 el Síndic desplaçà per un dia la seva oficina a la ciutat de Girona on atengué els ciutadans que presentaren un total de 32 escrits de queixa, que significaren, en quantitat, aproximadament el 50% del total de les provinents de les comarques gironines, durant l'any 1995.

Aquesta visita a la ciutat de Girona va ser la primera del total de 21 que fins al moment de redactar el present Informe hem dut a terme. Al llarg dels darrers informes al Parlament de Catalunya hem fet una ressenya dels llocs visitats i de les actuacions realitzades, però que ara enunciem per ordre cronològic: a la visita de Girona han seguit les de Lleida, Tarragona, Manresa, Vielha, Puigcerdà, Gandesa, Figueres, Balaguer, Falset, Tàrrega, Mataró, Olot, Vilanova i la Geltrú, la Seu d'Urgell, Berga, Ripoll, Banyoles, Igualada, Vic, la Pobla de Segur i Solsona, aquesta darrera població ja dins l'any 2002.

A continuació, per millor comprensió del que representa aquesta activitat, descriurem el procés de preparació i realització dels desplaçaments, i a continuació farem una valoració del que fins ara ha significat aquesta activitat.

– La tria de la població a visitar: fins al moment, hem prioritzat les poblacions més allunyades de Barcelona i aquelles comarques de les quals hem rebut un nombre menor de queixes d'acord amb la seva població. És per això que, almenys fins ara, no hem visitat municipis pertanyents o pròxims a la conurbació metropolitana de Barcelona.

En un primer moment ens desplaçàrem a Girona, Lleida i Tarragona i després habitualment hem visitat capitals de comarca. En ocasions, però, l'equidistància geogràfica respecte d'altres nuclis de població aconsella desplaçar-nos a altres poblacions veïnes a les capitals de comarca. Aquest és el cas, per exemple, de la visita a la Pobla de Segur, amb què també intentàrem apropar-nos als ciutadans del Pallars Sobirà i de l'Alta Ribagorça.

– Localització de l'espai on s'instal·larà l'oficina: Habitualment intentem defugir dels espais vinculats a les administracions públiques, tot i que en ocasions això no sempre és possible. La raó d'aquesta forma de procedir és la de procurar salvaguardar el caràcter independent de la nostra Institució i crear, almenys en la percepció del ciutadà, prou confiança perquè s'apropi a nosaltres.

En qualsevol cas creiem que no hauria d'estranyar el fet que en alguna ocasió disposéssim dels locals municipals. Creiem que la casa consistorial, la casa de la vila, és la casa de tots els veïns, i a tots representa.

Amb anterioritat a la visita, un membre de la institució del Síndic es desplaça a la població per comprovar la idoneïtat del local triat i que es pugui, en la mesura del possible, preservar el dret de confidencialitat del ciutadà.

A títol merament enunciatiu, podem dir que fins ara hem instal·lat la nostra oficina en llars de jubilats, centres cívics, biblioteques, hotels d'entitats, centres d'estudi...

– Publicitat: és evident que cal fer conèixer als ciutadans la futura presència del Síndic en la seva ciutat o ciutat veïna, un dia determinat, en un lloc i hora prefixada. A tal fi publiquem anuncis en la premsa local o, en la seva absència, en la de major difusió. Contractem falques a les emissores locals o en les més escoltades. Aquesta publicitat es realitza, almenys, amb una setmana d'antelació a la visita.

Per a una major comoditat dels ciutadans, i així també per ordenar les visites, indiquem que cal fer reserva horària mitjançant una trucada al Servei d'Informació del Ciutadà. Les visites concertades es distribueixen en trams de mitja hora. Aquesta cita prèvia també ens permet avançar possibles solucions o respostes a les qüestions plantejades i conèixer el volum de treball possible per tal d'assignar els col·laboradors que assistiran el Síndic.

La majoria de les vegades aquesta mateixa publicitat provoca que els mitjans de comunicació locals s'interessin per l'actuació del Síndic i que, ja sigui amb anterioritat o amb posterioritat, es publiquin cròniques o entrevistes, en ocasió del desplaçament. Cal deixar constància que darrerament la televisió pública catalana ha prestat atenció als nostres desplaçaments, fent petits reportatges que han tingut cabuda a la programació habitual, sobre l'activitat parlamentària.

– Visites institucionals: sempre anunciem la visita del Síndic a les autoritats locals, municipals i comarcals. El dia del desplaçament, el Síndic visita l'alcalde i el president del consell comarcal a les seves respectives seus.

Aquestes entrevistes, a més de facilitar l'apropament entre les institucions, permeten conèixer les inquietuds dels representants locals i, essencialment, poden contribuir al millor exercici de la funció de la Institució en la seva activitat d'instrucció i resolució de les reclamacions que els seus ciutadans ens puguin presentar.

Entenem que en tant que el Síndic és una canal de comunicació alternatiu que facilita el diàleg entre els ciutadans i l'administració, cal que mantingui una bona comunicació amb tots ells.

– Valoració dels desplaçaments de l'oficina del Síndic: malgrat la facilitat formal de què disposen tots els ciutadans per dirigir-se al Síndic ja sigui per telèfon, personalment a la seu de la Institució, per fax o mitjançant la seva web, és innegable que l'apropament físic de la Institució provoca i facilita que els ciutadans facin ús de la nostra Institució.

Fins ara les atencions realitzades durant un desplaçament sempre han estat superiors en nombre a les provinents d'aquella comarca durant l'any anterior. I això té importància pel que significa d'increment del protagonisme dels ciutadans en l'exercici democràtic de la defensa dels seus propis drets, traient a la llum els problemes que els afecten. En definitiva, es tracta de fomentar i facilitar l'exercici responsable de l'acte de reclamació que, a més d'esmenar el perjudici concret ocasionat, col·labora en una millor prestació dels serveis públics en benefici de la col·lectivitat.

Al mateix temps les entrevistes amb els ciutadans també ens aporten un millor coneixement de les circumstàncies que afecten el territori i de les peculiaritats de les relacions d'aquelles administracions amb els ciutadans. Això ens permet ser més eficaços a l'hora d'orientar les nostres consideracions.

Hem de manifestar que som conscients que aquests desplaçaments haurien de fer-se amb més freqüència al llarg de l'any. Cal tenir en compte, però, que aquesta activitat es realitza fent ús dels recursos materials i professionals ordinaris de què disposem i dins el compliment de les tasques del dia a dia.

D'altra banda, durant els anys en què han tingut lloc consultes electorals hem procurat no fer coincidir els nostres desplaçaments amb els períodes electorals. Aquest fet explica el menor nombre de desplaçaments realitzats durant aquell any, com succeí l'any 1999.

És voluntat, però, d'aquesta Institució fer un especial esforç durant aquest any 2002, per tal d'incrementar la freqüència dels desplaçaments de l'oficina del Síndic, donada la bona experiència que fins ara significa, el reclam i la bona valoració que ens manifesten els ciutadans en les visites, responent així també a la voluntat expressada pel Parlament de Catalunya.

ANNEX 16

ELS INFORMES AL PARLAMENT EMESOS PEL SÍNDIC DE GREUGES

Publicacions Oficials dels Informes al Parlament de Catalunya emesos pel Síndic de Greuges

INFORME 1984

– *Butlletí Oficial del Parlament*: núm. 56, de 17 d'abril de 1985.

– *Diari de Sessions sèrie C*: núm. 30, de 30 d'abril de 1985. Presentació de l'Informe davant la Comissió parlamentària del Síndic de Greuges.

– *Diari de Sessions sèrie P*: núm. 28, de 28 de maig de 1985. Presentació de l'Informe davant el Ple del Parlament.

INFORME 1985

– *Butlletí Oficial del Parlament*: núm. 120, de 19 de març de 1986.

– *Diari de Sessions sèrie C*: núm. 92, de 25 d'abril de 1986. Presentació de l'Informe davant la Comissió parlamentària del Síndic de Gregues.

– *Diari de Sessions sèrie P*: núm. 60, de 7 de maig de 1986. Presentació de l'Informe davant el Ple del Parlament.

INFORME 1986

– *Butlletí Oficial del Parlament*: núm. 197, de 16 d'abril de 1987.

– *Diari de Sessions sèrie C*: núm. 145, de 16 de juny de 1987. Presentació de l'Informe davant la Comissió parlamentària del Síndic de Greuges.

– *Diari de Sessions sèrie P*: núm. 99, de 25 de juny de 1987. Presentació de l'Informe davant el Ple del Parlament.

INFORME 1987

– *Butlletí Oficial del Parlament*: núm. 252, d'11 de març de 1988.

– *Diari de Sessions sèrie C*: núm. 19, de 15 de novembre de 1988. Presentació de l'Informe davant la Comissió parlamentària del Síndic de Greuges.

– *Diari de Sessions sèrie P*: núm. 15, de 27 de desembre de 1988. Presentació de l'Informe davant el Ple del Parlament.

INFORME 1988

– *Butlletí Oficial del Parlament*: núm. 54, de 31 de març de 1989.

– *Diari de Sessions sèrie C*: núm. 67, de 16 de maig de 1989. Presentació de l'Informe davant la Comissió parlamentària del Síndic de Greuges.

– *Diari de Sessions sèrie P*: núm. 33, de 24 de maig de 1989. Presentació de l'Informe davant el Ple del Parlament.

INFORME 1989

– *Butlletí Oficial del Parlament*: núm. 149, de 29 de març de 1990.

– *Diari de Sessions sèrie C*: núm. 152, de 6 de juny de 1990. Presentació de l'Informe davant la Comissió parlamentària del Síndic de Greuges.

– *Diari de Sessions sèrie P*: núm. 70, de 27 de juny de 1990. Presentació de l'Informe davant el Ple del Parlament.

INFORME SOBRE ELS DIPÒSITS MUNICIPALS DE DETINGUTS A CATALUNYA

– *Butlletí Oficial del Parlament*: núm. 233, de 31 de gener de 1991.

– *Diari de Sessions sèrie C*: núm. 217, de 17 d'abril de 1991.

INFORME 1990

– *Butlletí Oficial del Parlament*: núm. 250, de 22 de març de 1991.

– *Diari de Sessions sèrie C*: núm. 231, de 19 de juny de 1991.

– *Diari de Sessions sèrie P*: núm. 100, de 26 de juny de 1991.

INFORME 1991

– *Butlletí Oficial del Parlament*: núm. 4, de 15 d'abril de 1992.

– *Diari de Sessions sèrie C*: núm. 1, de 3 de juny de 1992.

– Diari de Sessions sèrie P: núm. 12, de 30 de juny de 1992.

INFORME 1992

– Butlletí Oficial de Parlament: núm. 99, de 31 de març de 1993.

– *Diari de Sessions sèrie C*: núm. 85, de 29 d'abril de 1993.

– *Diari de Sessions sèrie P*: núm. 53, de 16 de juny de 1993.

INFORME 1993

– *Butlletí Oficial de Parlament*: núm. 203, de 16 de març de 1994.

– *Diari de Sessions sèrie C*: núm. 161, de 25 de març de 1994.

– *Diari de Sessions sèrie P*: núm. 84, de 6 d'abril de 1994.

INFORME 1994

– *Butlletí Oficial del Parlament*: núm. 313, de 17 de març de 1995.

– *Diari de Sessions sèrie C:* núm. 280, de 4 d'abril de 1995.

–*Diari de Sessions sèrie P* : núm. 121, de 19 d'abril de 1995.

INFORME 1995

– *Butlletí Oficial del Parlament*: núm. 30, de 21 de març de 1996.

– *Diari de Sessions sèrie C*: núm. 31, de 12 d'abril de 1996.

– *Diari de Sessions sèrie P*: núm. 11, de 9 de maig de 1996.

INFORME 1996

– *Butlletí Oficial del Parlament*: núm. 153, de 21 de març de 1997.

– *Diari de Sessions sèrie C*: núm. 178, de 17 d'abril de 1997.

– *Diari de Sessions sèrie P*: núm. 49, de 4 de juny de 1997.

INFORME 1997

– *Butlletí Oficial del Parlament*: núm. 265, de 20 de març de 1998.

– *Diari de Sessions sèrie C*: núm. 308, de 7 de maig de 1998 i núm 310, de 8 de maig de 1998.

– *Diari de Sessions sèrie P*: núm. 81, de 27 de maig de 1998.

INFORME 1998

– *Butlletí Oficial del Parlament*: núm. 380, de 19 de març de 1999.

– *Diari de Sessions sèrie C*: núm. 446, de 28 d'abril de 1999 i núm. 449, de 29 d'abril de 1999.

– *Diari de Sessions sèrie P*: núm. 118, de 5 de maig de 1999.

INFORME SOBRE ELS CENTRES D'ACOLLIMENT PER A INFANTS I ADOLESCENTS DESEMPARATS DE CATALUNYA

– *Butlletí Oficial del Parlament*: núm. 12, de 5 de gener de 2000.

– *Diari de Sessions Sèrie C*: núm. 62, de 15 de juny de 2000.

INFORME SOBRE ELS ESPAIS PÚBLICS DE JOC A CATALUNYA

– *Butlletí Oficial del Parlament*: núm. 12, de 5 de gener de 2000.

– *Diari de Sessions Sèrie C*: núm. 62, de 15 de juny de 2000.

INFORME EXTRAORDINARI SOBRE L'ACTUACIÓ DE L'ADMINISTRACIÓ PÚBLICA EN MATÈRIA DE PREVENCIÓ I INTERVENCIÓ DAVANT EL RISC D'INUNDACIONS I AVINGUDES

– *Butlletí Oficial del Parlament*: núm. 114, de 22 de novembre de 2000.

INFORME 1999

– *Butlletí Oficial del Parlament*: núm. 34, de 24 de març de 2000.

– *Diari de Sessions Sèrie C*: núm 50, d'1 de juny de 2000

–*Diari de Sessions Sèrie P* : núm. 23, de 27 de juny de 2000.

INFORME 2000

–*Butlletí Oficial del Parlament* : núm. 165, de 27 de març de 2001.

– *Diari de Sessions Sèrie C*: núm. 175, de 26 d'abril de 2001

– *Diari de Sessions Sèrie P*: núm. 52, de 16 de maig de 2001.

LLIBRE SEGON

VIOLÈNCIA DOMÈSTICA CONTRA LES DONES

ÍNDEX

1. Introducció
2. Factors que incideixen en la violència domèstica
3. Perfil de les dones maltractades
3.1. Circumstàncies personals
3.2. Situació
a) Familiar
b) Laboral
c) Estat de salut
3.3. El maltractament
3.4. Seqüeles
3.5. Situació judicial
4. El sistema d'atenció a les dones maltractades
4.1. Mitjans utilitzats per l'Administració
4.2. Atenció inicial
4.3. Centres d'acolliment
a) Aspectes generals
b) Persones i instal·lacions
c) Activitats i serveis
4.4. Seguretat
4.5. La sortida
4.6. Resultats del servei prestat

5. Problemes del sistema d'atenció a les dones maltractades
5.1. Problemes en l'atenció inicial
a) Manca d'un servei d'urgència específic
b) Telèfon 012
c) Assistència
5.2. Problemes als centres d'acolliment
a) Mitjans humans i materials
b) Atenció mèdica i psicològica
c) Manca de mitjans per fer complir la normativa del centre
d) Aspectes legals, seguretat i protecció
e) Fills
f) Dones immigrants
5.3. Problemes en la reincorporació
a) Inserció laboral
b) Habitatge
6. Recomanacions i conclusions
6.1. Atenció inicial
6.2. Centres d'acolliment
6.3. La sortida

LLIBRE SEGON

VIOLÈNCIA DOMÈSTICA CONTRA LES DONES

1. Introducció

La violència exercida contra les dones no és un fenomen nou a la nostra societat, però ha tingut un ressò especial aquests darrers anys. La sensibilitat social pel respecte als drets humans ha crescut força en les darreres dècades, i avui els ciutadans consideren inacceptables unes conductes que anys enrere eren indubtablement desaprovades, però que s'acceptaven com un fet inevitable. A més, la incorporació en massa de la dona al treball ha eliminat l'antiga dependència econòmica i li ha permès exigir la desaparició de qualsevol tipus de discriminació per raó de sexe.

Des d'aquesta perspectiva, la violència que en certs àmbits els homes infligeixen a les dones s'ha tornat absolutament inacceptable per a l'opinió pública i aquesta preocupació s'ha traslladat als mitjans de comunicació. Assistim en aquesta matèria a una mena de rebel·lió social. Els ciutadans ja no accepten que els poders públics siguin incapaços de controlar aquest fenomen pel fet que majoritàriament es doni a l'esfera domèstica. Les dades sobre la gran extensió d'aquest problema i les notícies de morts de dones a conseqüència dels maltractaments impacten en l'opinió pública, que exigeix dels governants una acció enèrgica per posar fi a aquesta greu violació dels drets humans. La violència contra la dona atempta especialment contra la dignitat humana en lligar el dany a la integritat física amb la discriminació de sexe.

La violència en l'àmbit de la llar es caracteritza per la invisibilitat. La persona que la víctima estima i necessita, i de qui sovint depèn, és la mateixa persona que li fa mal. La mateixa persona que té una funció social de donar cura i estimació, és la que assumeix un rol de castigador i violador de drets. Aquesta situació confon les víctimes i és així com les persones que pateixen violència cauen en el tancament, l'immobilisme i la paràlisi.

El que realment és important és que un cop la dona fa un primer pas per abandonar la situació de maltractaments que pateix, trobi el suport de totes les institucions per enfrontar-s'hi, per sortir d'aquesta situació i per recuperar l'autoestima i la dignitat de manera urgent en un primer moment i, després, amb una atenció continuada per a la seva recuperació integral.

La percepció popular que els poders públics podien fer molt més del que feien en aquesta matèria, els ha impulsat a emprendre iniciatives molt diverses i complementàries entre si. S'ha traslladat amb diligència a l'opinió pública la informació disponible sobre aquesta matèria per tal de fer una pedagogia dels valors que assenyalen aquestes conductes com a inacceptables socialment i legalment. No sembla clar si la consciència del rebuig social al seu comportament dissuadeix el maltractador de la seva conducta però, en tot cas, li fa més propera la possibilitat de tenir una sanció penal i en dissuadeix alguns de començar a endinsar-se en aquestes conductes.

Juntament amb aquesta pedagogia social, s'ha sensibilitzat els membres dels cossos de policia perquè mostrin la diligència deguda en l'atenció a aquest tipus de delictes. S'ha passat d'una època en què les dones tenien dificultats perquè la policia acceptés les seves denúncies a una situació en què es considera que el control de la violència domèstica és una de les tasques importants que els cossos de seguretat tenen encomanades. Paral·lelament, els serveis socials de l'Administració han assumit la necessitat d'atendre les dones víctimes d'aquesta violència per facilitar-los la sortida de l'escenari de coaccions en el qual es troben atrapades. S'han creat institucions especialitzades a atendre aquestes dones i s'han desenvolupat protocols d'actuació en diversos àmbits per evitar la revictimització i les seqüeles més negatives.

Conscient de la gravetat d'aquesta problemàtica, el Síndic de Greuges va obrir l'any 2001 diverses actuacions d'ofici per conèixer l'atenció que l'Administració proporciona a les dones maltractades. Aquestes actuacions d'ofici corresponen a les visites de tots els centres d'acolliment de dones maltractades de Catalunya, visites realitzades els dies 12, 19 i 26 de juny i 3 i 10 de juliol. Es van visitar tots els centres d'acolliment per a dones maltractades del Departament de Benestar Social.

Val a dir que, per garantir-ne l'anonimat, en cap d'aquestes visites vam tenir coneixement previ de l'adreça del centre; els assessors d'aquesta Institució van ser guiats i acompanyats per la coordinadora d'atenció primària del Departament de Benestar Social.

Com a base per a aquestes entrevistes es va utilitzar el qüestionari elaborat per la nostra Institució, que, prèviament, havia estat tramès al Departament de Benestar Social a fi que el difongués entre els centres d'acolliment, alguns dels quals, per manca de temps, no van poder contestar per escrit. També ens va facilitar la di-

recció dels centres la memòria d'activitats corresponent a l'any 2000. En totes les visites efectuades ens vam entrevistar amb la directora del centre, la gerent de l'entitat gestora i amb algunes de les dones ingressades.

Les respostes obtingudes ens van proporcionar una informació valuosa sobre els centres i sobre l'atenció que l'Administració dispensa a les dones que es troben en aquesta situació, i han estat la base d'aquest treball. Per tant –i sempre que no s'assenyali una font diferent– les dades estadístiques aportades procedeixen de les respostes obtingudes en els centres d'acolliment.

La informació reunida ens ha permès fer una reflexió sobre l'actuació de l'Administració en una matèria que afecta drets humans molt essencials. Aquesta reflexió ens ha portat a valorar positivament els esforços fets per l'Administració, però també a identificar alguns problemes que dificulten seriosament la situació d'aquestes dones que haurien de tenir una resposta adequada dels gestors públics.

Arran de les visites realitzades el Síndic va trametre al Departament de Benestar Social les conclusions obtingudes per tal de conèixer el seu criteri en relació amb les nostres consideracions, a fi de fer-les arribar als diferents departaments i institucions implicades.

D'altra banda, volem recordar que una altra forma d'exercir la violència contra les dones la trobem en la pràctica de la mutilació genital femenina, tot i que aquest problema s'aborda en aquest Informe en l'apartat referent als infants, ja que la majoria de les víctimes són menors d'edat.

2. Factors que incideixen en la violència domèstica

La violència contra les dones en l'àmbit de la llar és una conducta que vulnera drets humans essencials i que comporta un abús reiterat dels més forts cap als més febles.

Cal identificar dos tipus de factors que incideixen en l'aparició de comportaments maltractadors: els relacionats amb els rols familiars tradicionals i la desigualtat de sexes, i els derivats de problemes psicològics sovint fruit d'experiències traumàtiques de la infància. També l'alcoholisme afavoreix l'aparició d'aquests comportaments.

El vincle abusiu dels maltractaments comporta un desequilibri de poder. Aquest poder és exercit generalment per l'home, que se sent amb dret a intimidar i controlar. Les desigualtats de sexe i d'edat són els determinants principals d'aquestes relacions violentes, raó per la qual són majorment els homes els victimaris, i les dones, els nens, les persones grans i els discapacitats, les víctimes més freqüents.

No hi ha dubte que la prevalença del rol tradicional de la dona en la família afavoreix les situacions de maltractaments. En els països on la majoria de les dones mantenen la tradicional subordinació al marit, els episodis de maltractaments són molt més freqüents. En aquest sentit, sembla clar que la dependència econòmica de les dones, allà on la seva incorporació al treball encara és escassa, és un factor que afavoreix l'opacitat dels maltractaments quan es produeixen.

El control social exercit per la xarxa de relacions en què s'inserien homes i dones dificulta l'aparició d'aquestes conductes. Per això, la manca de relacions socials derivada del fet migratori pot facilitar els maltractaments. Les situacions personals de pobresa fan també més probable l'aparició de comportaments maltractadors. Així doncs, hi ha una relació entre aquestes conductes i determinats factors socioeconòmics com ara la manca de suport i d'integració social.

D'altra banda, els maltractaments són determinats en bona part per experiències anteriors de mals tractes a la infància. La conducta violenta és generalment una conducta que s'aprèn. L'ésser humà, des del seu naixement, va formant la seva personalitat i elaborant estratègies per fer front a la realitat mitjançant la constant interacció amb l'entorn.

Així doncs, de la qualitat d'aquest entorn en dependrà en gran part el seu equilibri, la seva sociabilitat i la seva adaptabilitat en la vida d'adult. Els nens aprenen a resoldre conflictes observant com els resolen els adults. Les seves necessitats biològiques i emocionals s'han de resoldre satisfactòriament per no desenvolupar una personalitat insegura i de vegades agressiva.

La inseguretat psicològica de l'home està freqüentment associada a les situacions de maltractaments. Aquesta inseguretat pot canalitzar-se mitjançant la gelosia, la por a quedar-se sol o la necessitat compulsiva d'afirmar constantment la seva autoritat dins de la família. L'alcoholisme afavoreix l'emergència de les conductes agressives, sovint relacionades amb aquestes disfuncions psicològiques.

Els factors descrits no es donen necessàriament de manera alternativa. De fet, constitueixin factors de vulnerabilitat que quan s'afegeixen els uns als altres fan molt més probable l'aparició d'aquestes conductes.

3. Perfil de les dones maltractades

3.1. Circumstàncies personals

Les dones ateses en els centres de acolliment visitats, víctimes de maltractaments, són majoritàriament joves. El 56% tenen entre 21 i 35 anys, el 24% entre 36 i 45 anys, i el 14%, entre 46 i 55. Només un 2% tenen més de 55 anys. Per origen, es distribueixen de manera similar entre Catalunya (37%), la resta de l'Estat (33%) i de l'estranger (30%). Aquestes proporcions són molt diferents de les que presenta el conjunt de la població de Catalunya, de manera que podem afirmar que aquest problema afecta més la població nascuda a la resta de l'Estat que la població nascuda a Catalunya, però sobretot que els maltractaments de dones tenen més incidència en la població d'origen estranger, per raó probablement del seu baix nivell socioeconòmic. Cal destacar que un 17% de les dones ateses procedeixen del Magrib, fet que probablement reflecteix l'existència d'un cert xoc cultural. També cal subratllar que la dona pot ingressar en els centres d'acolliment al marge de la seva situació administrativa, de manera que en

els centres hi ha moltes dones que encara no han regularitzat la residència oficial a Espanya.

D'altra banda, les respostes al qüestionari mostren que les dones amb un nivell d'estudis baix tenen més probabilitats de sofrir maltractaments. Un 27% de les dones acollides en aquests centres són analfabetes o només han cursat alguns estudis primaris; un altre 43% només tenen el certificat escolar. Així, només un 30% de les dones maltractades disposen d'un títol de graduat escolar o superior, i tan sols un 2,5% tenen títol universitari. Tot i això, cal recordar que les dones amb un bon nivell econòmic i cultural disposen d'altres alternatives per fer cara a aquest problema, raó per la qual és difícil que arribin a ser usuàries d'aquest servei. Altres estudis demostren que el problema dels maltractaments afecta les dones de tots els nivells culturals, tot i que es constata que té major incidència entre les dones amb un nivell d'estudis baix.

Amb tot, cal recordar que aquestes dades únicament fan referència a les dones que han pres la decisió de demanar ajut. Tenen, doncs, un valor relatiu, ja que un gran nombre de maltractaments que es produeixen encara queden en l'anonimat.

3.2 Situació

a) Familiar

La gran majoria de les dones maltractades viuen en parella (84%). La major part (57%) són casades i el 27% restant tenen una unió de fet. Un altre 11% són separades, i un 4,5% solteres. Per tant, els casos en què hi ha hagut vincle matrimonial (68%) són més dels doble dels que responen a una unió de fet (27%). Com que també en la societat, les unions de caràcter matrimonial són clarament més nombroses que les unions de fet, entenem que aquesta dada no permet establir si l'existència o no de vincle matrimonial influeix en l'aparició dels maltractaments.

Moltes dones tenen fills, els quals pateixen inevitablement els efectes negatius derivats dels maltractaments. La mitjana de fills per dona és d'1,35, nombre molt similar a la mitjana general de Catalunya. La major part són petits, fet que agreuja les conseqüències negatives dels maltractaments. Un 83% dels fills no arriben a 12 anys d'edat i un de cada cinc en té menys de dos.

b) Laboral

Un dels trets més significatius del perfil de les dones víctimes de maltractaments acollides en aquests centres és la manca d'autonomia econòmica. En un 74% de casos afirmen no tenir cap experiència laboral.

Només un 6% declaren tenir un contracte de treball a jornada completa. Un altre 7% té un contracte a temps parcial i un 17% rep alguna transferència del sector públic (PIRMI, LISMI, subsidi d'atur, pensions o ajut familiar). El 70% restant de les dones s'identifiquen com a aturades o dedicades a les feines de casa, tot i que un 9% obtenen algun ingrés de l'economia submergida.

En general el baix nivell d'estudis els dificulta l'accés al mercat de treball. Aquest fet es veu agreujat per la baixa autoestima que pateixen les dones víctimes de la violència domèstica. Les que treballen acostumen a ferho en el camp de la neteja i en el de l'hosteleria, amb contractes temporals, sovint amb anys d'atur o rotacions, o treballant en l'economia submergida

c) Estat de salut

La major part (56%) de les dones ingressades presenten importants problemes psicològics, sovint derivats de la mateixa situació de maltractament. En general aquests trastorns són detectats quan s'incorporen al centre d'acolliment, i només en algun cas han estat diagnosticats amb anterioritat. En certs casos els problemes són derivats del consum d'alcohol (8%) o altres substàncies que causen dependència (10%), però aquesta situació no és generalitzada. Moltes dones presenten el quadre típic de l'estrès posttraumàtic, amb angoixa, depressió i un esgotament físic important. El consum de psicofàrmacs és alt, ja que sovint en necessiten per enfrontar-se a la seva situació.

La baixa autoestima, molt generalitzada, afecta la seva capacitat per resoldre els problemes quotidians. Sovint hi ha una manca d'habilitat relacional per resoldre els conflictes, i en moments de tensió recorren amb facilitat a l'insult.

Amb molta freqüència hi ha antecedents de famílies desestructurades, de manera que el patró del maltractament es transmet de pares a fills: han estat maltractades físicament o emocional o han presenciat maltractaments a casa. En alguns casos la immersió en un món de violència les porta a practicar conductes agressives amb els fills.

També són freqüents les dificultats per establir vincles de confiança fora de l'àmbit on es produeix el maltractament, de manera que pateixen un greu aïllament social i familiar. Gairebé totes tenen dificultats a identificarse com a víctimes. Algunes tendeixen a culpabilitzar-se a si mateixes, fet que fa difícil que plantin cara a la situació que pateixen. Moltes vegades no volen deixar-se ajudar, ja que viuen l'ajut com un atac a la seva persona.

Quant a salut física, en general presenten bàsicament els problemes directament derivats dels maltractaments. Cal destacar, però, que en un 4% de casos tenen el virus de la sida.

3.3. El maltractament

En la major part de casos l'agressor és la persona que viu en parella amb la dona maltractada, ja sigui amb unió matrimonial o de fet. En alguns casos l'agressor és l'exmarit o excompany. També en algun cas l'agressor és el pare o la mare de la dona maltractada, especialment tractant-se de dones amb malalties greus o deficiències mentals.

Generalment quan ingressen en aquest centres, els episodis de violència es produeixen ja des de fa molt

temps, fet que posa de manifest la dificultat d'aquestes dones per sortir de la situació en què es troben atrapades. En el 85% dels casos, els episodis de violència es produeixen des de fa més d'un any; el 54%, des de fa més de cinc anys i el 24%, des de fa més de deu anys. Recordem que la majoria de les afectades són joves, de manera que els maltractaments estan associats a gairebé tota la seva vida de parella.

Totes les dones, sense cap excepció, declaren haver patit maltractament psicològic i, gairebé totes (94%) també maltractament físic. Un 23% declaren haver patit, a més, maltractament sexual. Aproximadament en dos de cada tres dels casos en què hi ha fills (62%), aquests són també víctimes de maltractament.

Molts maltractadors pateixen alguna dependència. La tercera part són alcohòlics; un altre 14% pateixen diverses toxicomanies i hi ha també algun cas de ludopatia.

Un altre tipus de maltractament és el derivat de les xarxes de proxenetisme, amb dones obligades a prostituir-se sota la pressió de les amenaces i els maltractaments. Hi ha entitats especialitzades que acullen les dones en aquesta situació. L'actuació d'ofici del Síndic de Greuges no ha inclòs aquests centres i, per tant, les dones que hi són acollides no han participat de l'enquesta. Creiem que la seva situació constitueix una violació encara més greu dels drets humans a casa nostra que ha de ser estudiada de manera diferenciada. Iniciatives recents del Parlament de Catalunya en relació amb la prostitució mostren la voluntat dels legisladors catalans de donar un nou tractament a aquesta qüestió.

3.4. Seqüeles

El maltractament genera en la dona un estat de xoc, seguit d'un estrès posttraumàtic que es manifesta en un debilitament de l'autoestima, una tendència a la negació i minimització de les circumstàncies del maltractament i una tendència a la autoculpabilització.

La dona víctima de maltractaments es fa més insegura i disminueixen els seus recursos davant de situacions problemàtiques. Perd capacitat de concentració i té dificultats per aprendre coses noves o per prioritzar davant de les alternatives. En general, s'incrementa la seva dependència. Tot sovint presenta una actitud de desconfiança, hipervigilància o por desmesurada. Apareixen trastorns com ara insomni, angoixa, ansietat o depressió. Moltes vegades abandona la cura del seu estat de salut i s'automedica o abandona el tractament prescrit pels metges.

En general presenten dificultats per comunicar-se i a vegades tendeixen a reproduir les actituds agressives de què són víctimes.

Els fills també pateixen les conseqüències dels maltractaments, fins i tot quan ells mateixos no en són víctimes directes, sobretot quan aquests maltractaments es fan davant seu. Tos els nens que viuen aquestes experiències es poden considerar maltractats psicològicament i les conseqüències poden arribar a ser per a ells encara més greus que per a les dones directament afectades.

Generalment pateixen problemes psicològics i importants trastorns d'aprenentatge, amb les conseqüències corresponents en el rendiment escolar. Amb freqüència, mostren aspectes depressius com ara l'apatia, bloqueig emocional, tendència a l'aïllament o alteracions de conducta. També és freqüent l'aparició d'estats d'ansietat lligats als episodis de maltractament o de separació dels pares. En alguns casos també apareixen trastorns alimentaris com ara l'anorèxia o la bulímia, o també trastorns del son.

Sovint aquest nens perden capacitat de relació. Presenten dificultats per identificar i expressar els sentiments, com també per identificar els rols familiars. Molts d'ells reprodueixen els patrons violents que han vist a casa, i això els crea problemes amb els companys i apunta la possibilitat que, de grans, ells mateixos podrien reproduir aquests comportaments i convertir-se en futurs maltractadors si no tenen un tractament individualitzat i especialitzat. No oblidem que la violència s'aprèn.

3.5. Situació judicial

Gairebé totes les dones declaren a l'enquesta haver interposat denúncia contra el seu maltractador, però només després d'ingressar en el centre d'acolliment. Així doncs, el circuit normal és que els serveis socials facin la derivació al centre i a partir d'aquest es faci la denúncia i es posi en marxa el procediment judicial.

D'altra banda, la pràctica totalitat de les dones casades ingressades es troben en procés judicial de separació.

4. EL SISTEMA D'ATENCIÓ A LES DONES MALTRACTADES

4.1. Mitjans utilitzats per l'Administració

L'enèrgica reacció de l'opinió pública en els darrers anys davant dels episodis més notoris de violència domèstica ha impulsat l'Administració a adoptar una actitud més proactiva davant d'aquest problema. L'estratègia de l'Administració s'ha orientat a combinar la intervenció de les institucions públiques amb el suport de les organitzacions sorgides de la iniciativa social.

Així, s'ha desplegat una política de subvencions orientada a fer costat a les iniciatives que la societat civil ha emprès en aquesta matèria, algunes d'elles procedents d'organitzacions religioses.

D'altra banda, la Generalitat ha creat cinc centres d'acolliment i n'ha cedit la gestió a entitats privades mitjançant un concurs públic. Aquests centres s'han integrat en un sistema més complex en el qual nombroses institucions públiques i privades sense ànim de lucre contribueixen en l'ajuda a les dones que han sofert maltractaments.

S'han ofert subvencions per a programes d'informació, orientació, sensibilització, suport psicosocial, acompanyament, prevenció i formació. També hi ha projectes de centres d'emergència, pisos pont i altres més innovadors com els de tractament del maltractador.

D'altra banda, l'Administració ha volgut potenciar la formació dels professionals en aquesta matèria. Amb aquesta finalitat s'han signat convenis amb la Universitat Autònoma de Barcelona i la Universitat Ramon Llull per impartir estudis de postgrau sobre matèries relacionades amb la violència domèstica.

També s'ha fet un esforç significatiu per elaborar un model d'atenció i gestió de les cases d'acolliment i dels pisos pont. Es va establir un nou model de contractació –mitjançant concurs públic– i un nou model de finançament, amb una quantitat fixa i una altra d'acord amb el nombre de dones acollides. També es va preveure un suport específic als centres per atendre les dones immigrants en procés d'integració.

A més es va establir un sistema de avaluació externa amb uns criteris objectius per mesurar la qualitat de l'atenció prestada. Aquesta avaluació, confiada a una fundació especialitzada, atén quatre dimensions: organització; atenció a la dona i als seus fills; relacions i drets de les usuàries; i relacions amb altres recursos. Les avaluacions indiquen que el nivell mitjà d'acompliment dels objectius és del 92%.

En l'actualitat les cinc cases d'acolliment existents atenen tota la demanda de Catalunya. Hi ha coincidència entre els tècnics de diferents entitats en el fet que no hi ha llista d'espera, tot i que sí que es detecta la necessitat d'altres tipus de centres especialitzats, particularment centres d'urgència per a dones maltractades.

4.2. Atenció inicial

El telèfon 012, on les dones poden trucar quan són víctimes de maltractament, ofereix assessorament i orientació sobre com actuar i sobre les institucions que les poden ajudar en el seu problema.

Les dones afectades són ateses pels Equips d'Atenció a la Dona, de la Generalitat de Catalunya, que presten una assistència general i faciliten l'accés a tots els serveis que estan a la seva disposició com ara la desviació cap a l'assistència sanitària o judicial o cap als serveis de la policia. L'Equip presta directament assistència psicològica i fa un seguiment de totes les actuacions. A més, el Ministeri de Justícia té un Servei d'Atenció a la Víctima que coordina totes les actuacions de caràcter judicial. També reben, quan en necessiten, assistència jurídica gratuïta, amb un advocat del torn d'ofici.

Hi ha dos centres que presten un servei d'urgència a les dones maltractades, tot i que no són centres especialitzats en aquesta tasca. Abans d'ingressar al centre d'acolliment un 30% de les dones passen per aquests centres, on són ateses immediatament per evitar nous episodis de maltractaments.

Quan no hi ha lloc o les circumstàncies dificulten la utilització d'aquests centres, la dona pot allotjar-se en un alberg o una pensió. En aquest sentit, fa relativament poc que s'ha creat una xarxa d'hotels, per evitar que els pobles es quedin sense lloc d'urgència. Així, cada consell comarcal té un hotel pactat, però entre els diferents consells comarcals hi ha mobilitat per poder protegir millor la dona i els seus fills, fins que pugui arribar als centres d'acolliment de dones maltractades.

Els serveis socials d'atenció primària són els que, principalment, detecten els casos. Dels serveis socials de base provenen el 52% de les dones ingressades en aquests centres. Aquests serveis es troben en una situació privilegiada per detectar aquestes situacions i convèncer la dona de la necessitat d'encarar-se al seu problema. La resta de les dones provenen dels CAP de salut mental (18%), dels hospitals (16%) o de les escoles (8%) que han detectat aquest problema.

En alguns casos les derivacions procedeixen originalment dels Mossos d'Esquadra o dels serveis de l'Institut Català de la Dona, però arriben als centres d'acolliment mitjançant els serveis socials d'atenció primària corresponents.

El temps d'espera per entrar en els centres d'acolliment, centres diferents dels d'urgència, des del moment en què es presenta la sol·licitud acostuma a ser de dues o tres setmanes, encara que és més breu en casos especials.

4.3. Centres d'acolliment

a) Aspectes generals

Els centres d'acolliment tenen una capacitat d'entre 8 i 9 unitats de convivència. En cada unitat de convivència hi pot viure almenys una dona, normalment acompanyada dels seus fills. Així, cada centre pot atendre simultàniament unes 20 persones, incloent tant les dones com els seus fills. Quan aquests tenen més de 12 anys, a vegades tenen problemes de convivència. Aleshores s'intenta que siguin acollits per altres familiars i, si no resulta possible, que ingressin en centres dependents de la Direcció General d'Atenció al Menor.

El temps d'estada màxim establert és de sis mesos. Però cada cas es valora individualment, de manera que aquest termini es pot allargar per raó de circumstàncies especials com ara les relacionades amb la feina o l'escola dels fills. De fet, el temps d'estada mitjà de les dones que surten havent seguit el procés previst per les educadores és de 161 dies, només lleugerament inferior als sis mesos establerts com a màxim. Aquesta dada acredita que, amb freqüència, l'estada de les dones supera el límit de sis mesos. Les dones que surten –de manera voluntària o forçosa– abans d'acabar el procés previst tenen un temps d'estada mitjà d'un mes i mig.

El Departament de Benestar Social de la Generalitat paga a les entitats privades que gestionen aquests centres una mitjana de 85 euros diaris per unitat de convivència, al marge del nombre de fills que estiguin convivint amb la seva mare. Hi ha un barem establert sobre el nombre de fills atesos. Si a final d'any se supera la xifra prevista, el Departament aporta una quantitat complementària.

El Departament de Benestar Social ha establert un pla per garantir un control de qualitat adequat de la tasca que fan aquestes entitats. Les responsables dels centres valoren favorablement aquest pla i afirmen que garanteix una elevada qualitat del servei, tot i que ocasiona molta feina burocràtica. Els centres s'han hagut d'adaptar a la metodologia del pla i als criteris que utilitza per a fer la valoració del servei.

b) Personal i instal·lacions

Hi ha una habitació per a cada unitat de convivència. Els lavabos són compartits. Alguns centres tenen només dos lavabos per a tota la casa, quantitat que sembla insuficient. Els espais d'ús comú –particularment la sala d'estar– poden resultar també insuficients quan els centres es troben plenament ocupats. Normalment els centres no disposen de cap pla d'emergència o d'evacuació per a cas d'incendi.

En els centres acostumen a treballar unes cinc persones a horari complet, i algunes més a temps parcial. Això inclou la directora i diverses educadores i treballadores socials i familiars. Hi ha també una advocada i almenys una psicòloga que treballen unes hores setmanals. A més, alguns centres compten també amb altres professionals, com ara el metge o la dietista que treballen igualment algunes hores setmanals. En alguns centres hi ha molts voluntaris i alumnes en pràctiques, de manera que poden arribar a sumar entre tots una dedicació horària equivalent a la de diversos treballadors amb temps complet.

c) Activitats i serveis

Les dones mateixes s'encarreguen dels serveis de neteja i de cuina mitjançant un torn rotatori, sota la supervisió de les educadores. També participen en l'elaboració dels menús rotatoris, en algun cas sota la supervisió de la dietista. La neteja de cada habitació és responsabilitat de la dona que l'ocupa.

S'intenta pal·liar les dificultats que la mateixa dinàmica crea, com ara els torns, el repartiment d'aliments, o l'organització d'activitats, a fi que compleixin amb els aspectes educatius desitjats. És per això que s'emfatitza el control indirecte de les educadores sobre el procés en general, de manera que la dona continua sent la responsable directa de la realització de la tasca. D'aquesta manera l'educadora introdueix aspectes d'organització que fomenten actituds de consum responsable, d'utilització dels recursos i d'organització pràctica.

Així, els centres treballen per aconseguir una integració de les tasques que les dones realitzen a la casa en un marc educatiu de participació i responsabilització. Es pretén que la dona trobi espais revaloritzadors per anar afeblint progressivament els estereotips que l'han portat a la seva situació de subordinació. D'aquesta manera, els centres volen ser espais de convivència i participació, accentuant la seva vessant educativa i allunyant-se del model assistencialista.

Normalment hi ha uns horaris fixos per al dinar i el sopar, i més flexibles per a les altres activitats. Hi ha activitats d'oci com ara tallers de teatre o de ball que intenten potenciar la creativitat i les habilitats de les dones i els seus fills. Mitjançant aquestes activitats també es vol potenciar l'autoestima i la comunicació. D'altres tenen un caràcter més educatiu, com ara conferències sobre salut o cursos d'inserció laboral.

Generalment no hi ha cap servei específic d'atenció mèdica, com tampoc tenen cap programa preventiu. En canvi, tots els centres disposen d'un servei d'assistència psicològica, amb una o dos psicòlogues que atenen durant algunes hores setmanals els problemes de les dones ingressades en aquests centres d'acolliment. De la mateixa manera, disposen d'assistència jurídica amb un advocat que dedica dos o tres hores setmanals a atendre els seus problemes legals. També se'ls proporciona informació i assessorament per la recerca de treball.

4.4. Seguretat

La seguretat és una preocupació primordial en el sistema d'atenció a les dones maltractades. De fet és una de les finalitats bàsiques d'aquest sistema. Cal recordar que, segons declaren els responsables dels centres, només en alguns casos l'agressor es troba a la presó. La dona afectada ha de poder viure amb la seguretat que no serà agredida mentre es consolida la nova situació i la justícia fa la seva tasca. En la major part dels casos en què la dona ha efectuat la denúncia, els jutges han dictat mesures d'allunyament, de manera que el maltractador legalment no es pot aproximar a la dona.

Però, a més, els maltractadors tampoc saben on roman la dona. Els centres mantenen l'anonimat com un valor essencial. Quan els vam visitar, en cap moment se'ns en va facilitar l'adreça, de manera que la coordinadora d'atenció primària del Departament de Benestar Social ens hi va haver d'acompanyar personalment. Les cartes van dirigides a un apartat de correus i les dones s'empadronen i reben les notificacions en llocs diferents al de la casa d'acolliment. Les condicions de contractació del servei telefònic impossibiliten que el número de telèfon sigui identificat per l'interlocutor. Es procura que els veïns no sàpiguen que hi ha un centre d'acolliment, tot i que només en un dels centres s'ha assolit aquest objectiu. De tota manera, hi ha una bona col·laboració amb els veïns que s'han assabentat de l'existència del centre. Els nens estudien en centres diferents, sempre allunyats del centre d'acolliment, i tenen –com les seves mares– instruccions estrictes sobre la confidencialitat del lloc on estan.

Les trobades –ordenades amb freqüència pels jutges– del nen amb el seu pare comporten el risc que aquest sàpiga el lloc on viu la mare. Per evitar-ho, els Mossos d'Esquadra acompanyen els nens a aquestes trobades.

4.5. La sortida

Quan la dona surt dels centre es troba sense referents, i hi ha el risc que torni amb el seu agressor. Per controlar aquesta «crisi de sortida» alguns centres continuen fent un seguiment fins que la dona ha trobat nous referents i estabilitza la seva situació. Durant el primers mesos la dona visita periòdicament el centre i en qualsevol moment pot trucar o entrevistar-se amb els professionals. Tot i això, una part de les dones tornen amb la seva parella. Per això els centres procuren esbrinar abans si és aquesta la intenció de la dona, per tal de poder preparar el retorn i que la dona no perdi la consciència que és una víctima i que no pot acceptar noves agressions.

Ja hem assenyalat que un dels trets significatius de la major part de les dones acollides és la manca d'expe-

riència laboral, de qualificació professional i la seva descol·locació respecte al món del treball.

La preparació de la sortida laboral és una de les tasques fonamentals dels centres d'acolliment. En algun d'aquests centres, hi treballa a temps parcial un tècnic en inserció laboral que dóna suport a l'itinerari laboral d'aquestes dones, mentre altres centres externalitzen aquesta tasca.

Tots els centres treballen amb institucions que coneixen aquesta matèria, ja siguin els serveis especialitzats d'entitats d'àmbit general com ara Càritas o la Creu Roja o també entitats especialitzades com ara l'IRES o PRO-SAP. Aquestes ONG mantenen una relació estreta amb un gran nombre d'empreses, algunes de les quals podrien estar interessades a contractar aquestes dones. Les entitats sense ànim de lucre preparen cursos de formació i acompanyen les dones en les seves gestions. Amb tot, es procura que la dona participi activament en tot el procés de trobar feina, per afirmar la seva autonomia personal. Alguns centres desaconsellen a les dones buscar feina a les ETT per la precarietat laboral i els baixos salaris que ofereixen, la qual cosa sovint contrasta amb la voluntat de la dona, que vol solucions immediates.

Tots els centres tenen al seu abast un pis de suport per facilitar la reintegració a la normalitat de la dona quan surt del centre. Es tracta d'un recurs relativament nou amb capacitat per a un o més nuclis familiars on la dona es pot instal·lar amb els fills sota la supervisió d'una responsable social. En alguns casos aquests pisos també poden funcionar com a alternativa a la permanència en el centre d'acolliment quan hi ha problemes greus de convivència, a vegades relacionats amb les dificultats entre persones de cultures molt diferents.

4.6. Resultats del servei prestat

Segons l'enquesta feta als centres d'acolliment, el 45% de les dones ingressades causen baixa com a resultat d'una decisió conjunta presa entre ella i l'equip del centre d'acolliment. En aquests casos es pot considerar que, en termes generals, s'han assolit els objectius establerts. A més, algunes del 51% de dones que causen baixa per iniciativa pròpia també han assolit bona part dels objectius que les van motivar a ingressar al centre. El 4% restant de dones causen baixa forçosa per incompliment dels acords establerts.

Un 9% de les dones que causaren baixa van ser derivades cap a altres centres d'acolliment. El 91% restant va sortir definitivament de la xarxa de centres d'acolliment.

De les que van sortir definitivament, un 28% va tornar al domicili amb el seu agressor. Això no es pot identificar necessàriament amb un fracàs dels servei prestat, ja que en alguns casos es fa d'acord amb l'equip del centre, i el seguiment posterior demostra que no s'han reproduït els maltractaments. És important la manera com surt la dona del centre i com es reincorpora al domicili familiar: si es fa un seguiment amb suport emocional i treballant la seva dependència psicològica, pot ser que el retorn no sigui negatiu. Però cal recordar que en la major part dels casos comporta un perill greu que la dona torni a ser víctima d'agressions.

Un altre 7% de les dones tornen a casa, però ja per a viure sense el marit o company. Un 25% s'instal·len en un pis per viure de manera autònoma i un 22%% tornen a viure amb la família d'origen. D'altra banda, un altre 5% de les dones és dirigit cap a un pis amb suport per facilitar la seva transició cap a la normalitat.

El fet que una part significativa d'aquestes dones tornin amb el marit o company maltractador fa molt important incidir en la conducta d'aquests darrers. En aquest sentit, una de les ONG especialitzades –l'IRES– ha creat un Servei d'Atenció als Homes Maltractadors amb un psicòleg especialitzat, iniciativa de la qual cal esperar bons resultats. En altres casos s'ha pogut pactar que, durant l'estada al centre, els serveis socials treballin amb l'agressor, preparant el retorn.

És important també que, en els casos en què es prevegi que la dona tornarà amb l'agressor, es treballi aquesta decisió amb els professionals del centre, per tal d'ajudar-la a afrontar aquest retorn.

5. PROBLEMES DEL SISTEMA D'ATENCIÓ A LES DONES MALTRACTADES

5.1. Problemes en l'atenció inicial

a) Manca d'un servei d'urgència específic

Els dos centres que atenen de forma immediata les dones maltractades –Casa de la Jove i Llar Betània– no són en realitat centres d'urgències per a dones maltractades. La Casa la Jove és un centre obert a tota mena de dones, com ara estudiants o dones en risc. La Llar Betània és un recurs adreçat a exrecluses o dones en situació d'alt risc social.

La manca d'un servei d'urgències especialitzat provoca que la dona no pugui ser atesa adequadament en el moment més crític, de manera que és freqüent que en aquesta fase inicial empitjori el seu estat emocional i, de vegades, que torni amb l'agressor. La valoració que fan les dones sobre l'atenció rebuda en aquesta fase és majoritàriament negativa, especialment quan han estat allotjades en albergs o pensions. Entre altres coses, subratllen que no són llocs idonis per als seus fills.

Cal, doncs, que els ajuntaments i consells comarcals assumeixin les seves competències d'atenció urgent a les dones maltractades i creïn centres d'urgència especialitzats amb personal preparat per atendre-les adequadament en aquesta complicada fase inicial.

b) Telèfon 012

El telèfon 012, d'ajuda urgent a la dona maltractada, és un telèfon de pagament relativament car (91,2 ptes. Segons tarifes vigents l'any 2000). Creiem que hauria de ser gratuït, atès que es tracta d'un problema social especialment sensible i que sovint presenta situacions d'especial urgència.

A més, aquest telèfon ofereix informació general sobre qüestions diverses, com el transport, l'oci, tràmits i

gestions i altres serveis. Aquesta centralització, que en molts casos pot ser positiva, no sembla la més adient per a l'assessorament i orientació a les dones víctimes de maltractaments, ja que pot fer demorar l'atenció per problemes de derivació. La dona pot anar passant d'operador en operador fins a arribar a la unitat pertinent, la qual cosa considerem especialment greu coneixent la dificultat que comporta per a una dona que pateix maltractaments decidir-se a fer aquest primer pas per resoldre aquesta situació. Per tant, creiem que aquest servei s'hauria de prestar mitjançant un telèfon gratuït i totalment especialitzat en aquest problema.

c) Assistència

Les dones ateses valoren positivament l'atenció sanitària i psicològica rebuda abans de l'ingrés. Es mostren particularment satisfetes de la tasca dels serveis socials, tot i que algunes d'elles troben excessiu el temps d'espera per ser ingressades en els centres d'acolliment.

Quant a l'assistència jurídica, hi ha valoracions diferents. Als centres del Barcelonès i del Gironès es considera positiva, però en els altres centres hi ha discrepàncies. En el centre del Vallès Oriental se'ns diu que el Servei d'Atenció a la Víctima gairebé no intervé mai i, en canvi, en el centre del Segrià les crítiques són per al Col·legi d'Advocats de Lleida, que en el moment de la visita ni tan sol té un torn d'ofici específic, fet que ha provocat que algunes dones arribin a sortir del centre sense tenir encara designat advocat d'ofici. Es valora positivament l'actuació dels advocats d'ofici i només en algun cas se subratlla que la seva actuació ha estat massa burocràtica.

Quant a l'assistència de la policia, en general es valora positivament, però es destaca que en molts llocs no hi ha una dotació específica, fet que les porta a assenyalar que els policies que les assisteixen no tenen prou coneixement d'aquest problema.

En relació amb l'assistència social rebuda, també es considera positiva. Algunes opinions, però, destaquen que a vegades els informes que elaboren els serveis socials derivadors no reflecteixen bé la problemàtica dels maltractaments, en correspondre a situacions en què el maltractament es percep com una qüestió secundària, com passa quan hi ha problemes de toxicomanies, trastorns mentals o quan es tracta de xarxes de prostitució.

Aquesta insuficiència dels informes comporta el risc que la dona sigui enviada a una institució no adequada per resoldre el seu problema. Amb tot, cal subratllar que no hi ha prou recursos alternatius als centres d'acolliment per a dones maltractades, com ara centres per a dones amb toxicomanies.

Els informes haurien de reflectir dades reals i actuals, sense deixar de banda aspectes importants que podrien facilitar el treball als centres. No sembla raonable que s'hagin d'assabentar en els mateixos centres d'aspectes que són necessaris per prestar l'assistència adequada. En ocasions, els centres d'acolliment es troben sense els necessaris informes mèdics físics i psicològics de la dona i dels seus fills. Aquests informes haurien de ser preceptius com a requisit indispensable per a l'ingrés. En aquest sentit manquen pautes clares d'actuació en els serveis d'atenció primària.

Un altre problema és la manca d'informació sobre els centres d'acolliment. Les dones hi arriben sense saber gaire què és aquest recurs i què els pot oferir. Això facilita la inflació d'expectatives i la decepció de les dones quan veuen que aquestes no es compleixen. Això afegeix frustració als problemes que la dona ja arrossegava quan va ingressar. Sembla important, doncs, que s'insisteixi en la millora dels serveis d'atenció primària, ja que quan donen la informació adequada, tant al centre com a la dona, això facilita molt la tasca dels centres d'acolliment.

5.2. Problemes als centres d'acolliment

a) Mitjans humans i materials

Com és previsible, hi ha problemes d'organització derivats de les dificultats de la convivència. Quan hi ha moltes dones que surten a treballar, per exemple, les que resten al centre es queixen de l'acumulació de feines com ara les de neteja o de cuina. En algun centre s'ha destacat la manca d'espai, amb la conseqüent pèrdua d'intimitat de les famílies.

Però hi ha coincidència que –en referència als mitjans– el problema principal és la insuficient dotació de personal, insuficiència que vam poder constatar en les nostres visites. Manquen educadores i més encara zeladores, fins al punt que a vegades les educadores es veuen obligades a fer la tasca de zeladora. Aquestes són unes tasques particularment dures, de manera que es generen baixes amb freqüència, fet que perjudica clarament una feina que, en bona part, es basa en la relació personal que ha establert l'educadora amb les dones acollides. Com es veurà més endavant, la presència abundant de menors genera problemes específics que exigirien l'aportació de més educadores.

b) Atenció mèdica i psicològica

Normalment les dones ingressades presenten una situació psicològica complexa que requereix una atenció específica. Però, a més, algunes dones presenten problemes psiquiàtric seriosos. Aquest fet genera confusió en el centre i un desgast emocional notable entre les responsables. Poden arribar a distorsionar tota la dinàmica del centre, sobretot quan la dona es nega a respectar les normes i a seguir un tractament.

En aquestes situacions cal plantejar si el centre d'acolliment és el recurs idoni. El problema és que la xarxa pública de salut mental per a dones és clarament insuficient, de manera que el temps d'espera per tenir-hi plaça és molt elevat. Per això és freqüent que les dones amb malalties mentals no puguin abandonar el centre perquè no tenen on anar. Evidentment això crea trastorns importants en la vida dels centres. Cal ampliar les places per a dones en la xarxa pública de salut mental i crear, també, algun recurs específic per tractar les dones que es troben en aquesta situació.

En general es valora positivament l'atenció psicològica, tot i que es destaca que el servei psicològic de suport hauria de tenir un horari més ampli per estar a l'abast de les dones que es reincorporen al treball. A més, caldria prestar-lo més sovint a les dones que ja han sortit del centre. A vegades la dona només hi pot anar cada dos mesos, i això fa que es trobi molt sola en un moment particularment difícil per la responsabilitat assumida en fer front a la seva nova situació.

El tractament psicològic es troba amb la dificultat que moltes d'aquestes dones no accepten la seva situació. Els costa acceptar-se com a víctimes de maltractament i, en general, tendeixen més aviat a autoculpabilitzar-se, adduint que en realitat es mereixien els maltractaments soferts. Això els resulta més fàcil que reconèixer el fracàs del seu projecte vital. Quan la dona reconeix aquest fracàs li és més fàcil acceptar l'ajuda i, aleshores, la millora acostuma a ser més ràpida.

L'atenció mèdica de la salut física també es valora positivament, però en algun cas es demana la incorporació –almenys a temps parcial– d'una infermera a la plantilla del centre, que donaria continuïtat al tractament mèdic, donaria pautes educadores i ajudaria a pal·liar les seqüeles físiques, fins i tot mitjançant tècniques de relaxació. També ajudaria a la coordinació amb la xarxa pública sanitària i permetria un millor seguiment de l'historial mèdic. Cal recordar que les dones que han sofert agressions són més propenses a malalties perquè tenen baixes les defenses, i també que hi ha casos de dones embarassades que donen a llum en el temps d'estada en el centre i que, normalment, necessiten d'una atenció especial.

c) Manca de mitjans per fer complir la normativa del centre

Un altre problema és la manca de mitjans per donar resposta a un incompliment reiterat de la normativa del centre o a la manca d'implicació de la dona en la resolució del seu cas. Hi ha dones que no s'adapten a les normes de la casa, que no fan els torns, que no fan res per sortir de la situació en què es troben, i això repercuteix en la resta.

Només l'ICASS pot iniciar un expedient d'expulsió. Es tracta d'un procés llarg i costós, fet que agreuja els problemes de convivència i augmenta l'estrès dels professionals. A vegades hi ha dones que no fan res per resoldre la seva situació i que ocupen una plaça que seria més útil a una altra dona. També hi ha dones que, quan arriba el moment, es neguen a deixar els centres d'acolliment o els pisos pont, col·lapsen les sortides dels centres i hi impedeixen noves entrades.

d) Aspectes legals, seguretat i protecció

Hi ha dificultats a l'hora d'abordar el procés judicial de cada cas, sobretot en els aspectes referents a la jurisdicció penal. Algunes dones es neguen a denunciar la situació per por de ser descobertes pels seus maltractadors o per manca de proves del maltractament.

Hi ha demores excessives en la designació d'advocat d'ofici, fins al punt que en algun partit judicial encara no hi ha torn d'ofici especial. Entre els jutges sovint manca coordinació, col·laboració i sensibilització davant d'aquest problema. Habitualment els problemes judicials, penals i civils de la dona i el seu maltractador encara no estan resolts quan la dona surt del centre. Les ordres d'allunyament caduquen i les dones, amb prou problemes, no es recorden de renovar-les, de manera que poden tornar a trobar-se en situacions de risc.

En general es constata la gran preocupació de les dones pels aspectes legals i judicials que afecten la seva situació. La manca d'informació i orientació les fa especialment vulnerables en aquesta matèria. Els serveis jurídics dels centres reben una valoració positiva ja que les informen, orienten i habitualment permeten a la dona solucionar la complicada situació legal d'ella i la dels seus fills.

S'ha expressat preocupació pel règim de visites establert pels jutges, ja que a vegades comporta que la dona torni a trobar-se amb el seu agressor, especialment en els casos de dones amb fills menors de tres anys. Les educadores enquestades demanen que en els casos de maltractament els jutges no estableixen règim de visites o ho facin de manera que garanteixi tant com es pugui la seguretat de les dones i dels menors.

Hi ha coincidència a reclamar l'establiment d'un «punt de trobada» on es puguin reunir els menors amb els seus pares en presència de professionals. Actualment els nois són acompanyats pels Mossos d'Esquadra, però seria preferible que ho fessin amb professionals en la matèria, els quals aportarien informació valuosa al centre sobre el desenvolupament de les visites i, conseqüentment, per a l'atenció de les dones i dels menors.

Cal considerar el cost emocional i laboral –i per als estudis dels nens– que té un trasllat de domicili derivat de la pèrdua de confidencialitat. Per això es demana als jutges la concessió sistemàtica de totes les garanties jurídiques, com ara l'ordre de protecció o l'ordre d'allunyament.

Pel que fa a les forces de seguretat, encara no hi ha una unitat de violència domèstica en la majoria de poblacions on radiquen els centres. Hi ha alguna queixa sobre la passivitat dels Mossos d'Esquadra davant les iniciatives de l'agressor orientades a contactar amb la dona. Sembla que consideren que, en absència de proves, qualsevol iniciativa dels Mossos podria ser considerada «acte intimidatori».

El protocol d'actuació que afecta els serveis socials, la fiscalia, els Mossos d'Esquadra i els jutges no acaba de funcionar del tot per manca coordinació i col·laboració entre els diferents departaments i institucions implicades.

D'altra banda, en els edificis dels centres d'acolliment manquen mesures de seguretat específiques dels locals públics com ara les relacionades amb la prevenció d'incendis. La confidencialitat obliga que els edificis no tinguin cap condicionament especial. Els centres són pisos o cases sense cap distinció especial. Però això comporta que els habitatges no compleixin la normativa establerta amb caràcter general per als edificis públics, amb els dubtes consegüents del treballadors del centre sobre

la seva responsabilitat en aquesta matèria. Aquest problema pot arribar a ser preocupant si es considera la conflictivitat que es viu sovint en aquests centres.

e) Fills

En parlar de centres d'acolliment per a dones maltractades, no podem deixar de referir-nos a la situació dels seus fills. Aquests infants han estat testimonis i també víctimes, directament i indirecta, de la situació de violència que han viscut les seves mares.

Però el tractament de la violència contra la dona i de la violència contra els infants, malgrat incloure's dins del concepte de «violència domèstica», pateix una compartimentació i una fragmentació en el seu abordatge. Tradicionalment en la resposta institucional a la violència domèstica hi ha hagut una separació teòrica i pràctica, competencial i tècnica, entre els recursos i serveis a l'atenció a les dones, d'una banda, i els recursos i serveis d'atenció i protecció a la infància, de l'altra. Aquesta separació hauria de ser superada amb una pràctica coordinada i compactada dels serveis. El fet de posar l'èmfasi en la protecció de la dona o en la protecció dels infants ha obstaculitzat sovint un treball adequat a les necessitats d'ambdós.

Paradoxalment, en el darrer estudi sobre els infants maltractats a Catalunya s'observà que en un 44,4% dels casos en què es produeix un maltractament infantil aquest no és l'únic a la llar familiar, sinó que un altre adult (en un 76,6% dels casos, la mare) també és víctima d'alguna classe de maltractament.

Per aquest motiu ens ha semblat apropiat fer esment d'una part de la situació dels infants que viuen en aquests centres, distingint tres apartats referents a l'atenció directa als infants, la xarxa de serveis externs al centre i els problemes detectats.

El treball a les cases d'acolliment està focalitzat amb la mare com a víctima de la violència amb l'objectiu de promoure la seva rehabilitació, la seva competència individual i el seu rol de mare. D'aquí ve que recaigui en les mateixes mares la responsabilitat d'atendre els fills. Sovint això comporta un canvi en les pautes relacionals maternofilials que s'haurien desenvolupat en un context que, en ocasions, ha pogut satisfer només les necessitats de subsistència.

Des de la perspectiva dels infants cal tenir en compte que la relació maternofilial en aquestes circumstàncies pot trobar-se molt deteriorada ateses les conseqüències que la mateixa situació genera en la mare com a persona, que pot presentar reaccions d'aïllament, de rebuig o d'hostilitat envers els fills.

Això no obstant, la relació dels infants amb els pares és necessària per aconseguir una evolució harmoniosa i ben estructurada de la personalitat. Per això es considera fonamental que les mares assumeixin la seva condició d'educadores i proporcionin un clima de protecció i seguretat.

En aquests centres hi ha infants i adolescents respecte als quals, aquesta premissa no tan sols no s'ha complert, sinó que, a més, els fills han après uns mecanismes erronis de resolució de conflictes i uns models relacionals agressius i violents.

Sense entrar en les conseqüències psicopatològiques de la vivència de la violència del nen, la casa d'acolliment intenta intervenir-hi considerant la multidimensionalitat de la problemàtica que afecta els infants.

Les situacions descrites requereixen una atenció específica adreçada directament als infants.

En aquest sentit, posaríem en primer lloc el suport psicològic dels infants, que ajudi a alleujar les repercussions psicològiques derivades de les situacions de violència.

L'assistència psiquiàtrica en determinats casos es considera també indispensable i, de vegades, es troba a faltar la disponibilitat de l'atenció des de la xarxa pública de salut mental. En determinades zones, per la saturació d'aquests serveis, aquesta atenció no es produeix amb la immediatesa desitjable entre la població d'uns centres on l'estada és necessàriament temporal.

En algunes cases d'acolliment s'ha començat a desenvolupar un programa de suport psicopedagògic als fills de les dones acollides, amb l'objectiu d'elaborar models relacionals diferents dels viscuts. Es tracta d'un programa innovador i sense experiències prèvies conegudes, però que s'ha començat a elaborar, seguint les recomanacions de la Comissió de la Lluita contra la Violència del Consell d'Europa: «Si volem superar la violència endèmica a les nostres societats, hem de tractar les actituds i conductes que es desenvolupen durant el període d'aprenentatge i formació de la personalitat dels menors. L'educació té un paper vital en el desenvolupament dels models positius, tant per als nois com per les noies, en la presa de consciència de les relacions entre els sexes a la societat i en el foment de medis no violents per a la solució de conflictes» (Informe de la Comissió de Drets de la Dona-A4-0250/97).

Dins de l'atenció directa als infants acollits és bo destacar l'assemblea o reunió de grup dels infants i joves acollits, instrument que s'utilitza en algunes cases i que diferents estudis consideren que té resultats molt positius. Aquestes assemblees, adreçades als nois i noies més grans, tenen l'objectiu de reflexionar conjuntament sobre assumptes relacionats amb la seva situació i amb la seva estada al centre: la implicació dels nois en el funcionament de la vida quotidiana del centre, transmissió d'informació sobre aspectes diversos i discussió sobre temes que interessen.

Això no obstant, hi ha algunes necessitats dels infants i adolescents no prou ateses. Manquen espais independents o semiindependents quan els fills són adolescents o preadolescents, a fi que no es vegin obligats a estar sempre amb la mare, amb les dificultats que això comporta, en situacions de crisi i amb fills en edats prou delicades. És articularment important la manca d'espais adequats per a les activitats lúdiques pròpies de la seva edat.

El fet de trobar-se tots els membres de la família en un espai reduït, sense intimitat, dificulta encara més la convivència en aquesta situació de crisi. La intervenció educativa va orientada a compensar aquesta manca

d'intimitat a través de sortides per nuclis familiars, amb l'objectiu de fomentar el sentiment de família.

Els infants residents a les cases d'acolliment utilitzen els recursos comunitaris de la zona: escoles bressol, centres docents, casals d'estiu i altres activitats lúdiques i formatives. Alguns d'aquests recursos socials comunitaris són insuficients, sobretot en el cas de les escoles bressol. En l'àmbit escolar no hi acostuma a haver problema, ja que tenen preferència d'entrada, i a partir d'uns acords establerts amb el Departament d'Ensenyament ha estat possible que la incorporació es faci amb celeritat. El centre d'acolliment estableix un primer contacte amb els centres docents i l'EAP fa la valoració la psicopedagògica de l'infant i el seguiment escolar posterior. Això implica un nivell de compromís i de coordinació amb les escoles de l'entorn geogràfic més proper per tal de disposar d'un determinat nombre de places a cada escola que es pugui utilitzar en qualsevol moment del curs escolar. L'escolarització dels infants és un element important per a la normalització de la vida quotidiana, després dels moments d'emergència inicials, i la implicació de la mare en aquest àmbit.

f) Dones immigrants

Les dones immigrants –i de cultures allunyades de la nostra– plantegen un problema específic, especialment les que no entenen ni parlen el català ni el castellà. Això dificulta molt la feina i crea una gran angoixa tant a la dona com a l'equip de treball. Amb aquestes dones és molt difícil arribar a una bona vinculació i, per tant, fer un bon treball, en les condicions actuals.

No es tracta de casos excepcionals. Com hem vist, prop de la tercera part del total de les dones ingressades en els centres d'acolliment són d'origen estranger –gairebé totes procedents de països molt pobres– i aquesta proporció creix ràpidament. Aquest elevat volum de dones immigrants als centres deriva principalment del fet que –a diferència de les autòctones– les dones immigrades no tenen una xarxa de relacions que eventualment els pugui proporcionar alguna alternativa. Per a elles, la casa d'acolliment és normalment l'únic recurs que resta al seu abast.

Potser el problema de les dones immigrants maltractades hauria de situar-se en un marc més ampli. Tradicionalment els estudis han prestat una atenció preferent als homes immigrants considerant l'arribada de les dones com un fet derivat, lligat fonamentalment al reagrupament familiar. Però només des d'una perspectiva més àmplia, en valorar la interacció entre les diferències culturals i les diferències en les relacions per raó de sexe, podem comprendre la realitat del procés migratori.

Cal, doncs, que els poders públics prestin més atenció al fenomen migratori femení, que a vegades ha restat poc visible, en afegir-se la marginació que pateixen dins la cultura d'origen a la marginació que amenaça tots els immigrants. Darrerament es va incrementant el contingent de dones que arriben amb un projecte migratori propi, desvinculat de l'home, de vegades fugint de la situació de subordinació que pateixen en el país d'origen. Però les dones immigrants, un cop instal·lades la a la societat receptora, pateixen en el mercat laboral una desvaloració triple –de sexe, ètnica i econòmica–, fet que pot consolidar la seva situació de subordinació.

La pressió que exerceix la comunitat del país d'origen instal·lada al nostre país sovint reforça encara més aquesta subordinació. En actuar com a mediadora dels conflictes, obliga la dona a acceptar l'opció de vida que aquesta comunitat considera acceptable, i que freqüentment no acostuma a ser afavoridora de l'autonomia personal. Habitualment es considera la dona com a peça clau en la integració de la comunitat, però també com a garantia de la continuació de les tradicions religioses i culturals. La dona es veu així sense tenir l'opció de superar la seva subordinació des de la seva identitat cultural.

Així doncs, les dones immigrants ateses en els centres d'acolliment presenten, en general, una situació de gran vulnerabilitat, ja que pateixen al mateix temps el rebuig de part de la població autòctona, com a immigrants, i el rebuig de la seva comunitat d'origen per haver renegat del seu rol subordinat a l'home. El seu aïllament social les pot conduir a la desesperació o, fins i tot, generar en elles un greu trastorn mental. Només la reinserció laboral i la reconstrucció d'una xarxa social de referència pot ajudar-les a sortir d'aquesta situació.

D'altra banda, el fet d'haver de conviure persones de cultures diverses –amb sistemes de valors diferents– afavoreix l'aparició de conflictes de convivència relacionats amb el desconeixement de llengües, amb la diversitat d'hàbits higiènics i alimentaris o amb la manera diferent d'educar els fills. Aquest xoc cultural no sempre és pot resoldre mitjançant els educadors dels centres. Molt sovint les dones del país consideren que es presta massa ajuda a les estrangeres i això genera fàcilment recels i un ambient conflictiu. A més, la majoria d'aquestes dones no estan regularitzades i no poden accedir al món del treball, la qual cosa dificulta la tasca assistencial.

D'aquesta manera, juntament amb el problema de la violència domèstica, les dones immigrants són també víctimes del xoc cultural que s'estableix entre la seva cultura i la cultura acollidora, fet que fa considerablement més difícil la tasca de les educadores. Per tot això, caldria introduir un model específic d'atenció a les dones immigrades, model que hauria de situar-se dins dels paràmetres –que es van construint amb dificultat– de la interculturalitat. D'altra banda, i per a casos especials, no s'hauria de descartar totalment la possibilitat d'habilitar un centre específic per atendre provisionalment aquelles dones que comparteixen una mateixa problemàtica i una mateixa identitat cultural.

5.3. Problemes en la reincorporació

a) Inserció laboral

Com ja s'ha assenyalat, la sortida del centre d'acolliment és un moment difícil per a la dona, que pot tenir una percepció hostil del món exterior. Això incrementa la seva inseguretat i, si no disposa del suport i dels mitjans adients, pot començar a pensar que si torna a la

situació anterior potser aquesta vegada canviarà la relació. Aquesta «crisi de sortida» és molt freqüent i posa les dones en risc de tornar amb el seu agressor. Cal, doncs, fer-ne un seguiment estret en aquesta fase.

Ja hem vist que la major part de les dones que acudeixen als centres d'acolliment no disposen ni de treball ni de cap ingrés econòmic. Això condiciona greument en el procés de sortida les seves possibilitats de mantenir la independència i de no haver de tornar al domicili de la parella. Particularment crític és el cas de les dones que encapçalen una família monoparental i no compten amb el suport suficient per part de les institucions públiques per poder compaginar feina i atenció als fills. Cal considerar que, en aquestes circumstàncies, la manca d'autonomia econòmica pot ser un motiu de retorn amb l'agressor.

No pot estranyar, doncs, que el problema de la sortida laboral sigui el que més preocupi a aquestes dones. Cal recordar que la majoria tenen un nivell cultural baix i per això troben moltes dificultats per accedir al mercat laboral. Gairebé totes les ofertes que reben, com ara les d'empreses de treball temporal, comporten una gran precarietat laboral. Alguns centres recomanen que no acceptin aquest tipus de feina, que no garanteix la seva estabilitat personal. S'intenta que les donen reflexionin i busquin vies alternatives que els ofereixin una major continuïtat laboral. De vegades se'ls proposa el PIRMI (renda mínima d'inserció) com una fórmula de transició. Però moltes dones volen solucions immediates i accepten aquests treballs precaris que fàcilment desemboquen en una nova dependència econòmica.

b) Habitatge

No hi ha dubte que, en general, la solució més idònia seria que la dona i els seus fills poguessin tornar a casa seva, però en alguns casos és el marit qui es queda definitivament a la casa. En molts casos, a més, la dona no vol tornar al domicili per por de patir noves agressions. També acostuma a tenir por de tornar amb altres familiars perquè el marit la pot localitzar fàcilment. A més, moltes d'elles no tenen cap suport familiar i la seva xarxa social està molt deteriorada, ja que l'agressor les ha aïllat socialment.

Així doncs, es troben en una situació molt difícil. Fer-se càrrec dels seus fills implica treballar per mantenir-los i per pagar el lloguer del pis. Cal recordar que la majoria d'elles té un baix grau de formació i de qualificació laboral, la qual cosa implica uns ingressos molt baixos.

En aquestes circumstàncies, la manca de pisos de lloguer de baix cost constitueix per a la major part de les dones un obstacle greu per assolir la seva autonomia econòmica. Aquestes dones necessiten molta ajuda de la societat per poder sortir-se'n totes soles amb les seves criatures. Cal que se'ls faciliti l'accés a l'habitatge de caràcter protegit, en la mesura que es pugui, en el lloc decidit per elles, per que puguin iniciar el seu retorn a la comunitat.

El pis pont amb suport és una fórmula de transició entre el centre d'acolliment i el pis de lloguer que ha donat uns resultats força positius i que cal potenciar. Permet instal·lar una o més famílies que ja han sortit del centre d'acolliment en un pis generalment urbà, adequadament condicionat, amb una supervisió externa que orienti perquè l'organització de la llar, la cura de fills i el treball puguin ser assolits sense angoixes, inseguretats i pors. Aquest procés reforça l'autonomia personal de la dona i li permet anar assolint progressivament l'autonomia econòmica. No totes les dones necessiten passar per aquesta experiència, però per a moltes pot ser un reforç fonamental si han decidit refer la seva vida sense l'antiga parella.

6. Recomanacions i conclusions

6.1. Atenció inicial

La societat exigeix avui dels poders públics una acció enèrgica per evitar la violència domèstica. La policia i els jutges han d'actuar, com majorment fan, amb diligència i amb els recursos legals que tenen al seu abast per evitar que aquestes agressions als drets fonamentals de moltes dones es vegin emparats per una certa impunitat, com passava anys enrere.

Però les mesures de caràcter penal no són suficients. Cal que les dones que pateixen maltractaments plantin cara a la seva situació i tractin de sortir-ne definitivament. Perquè es decideixin a fer aquest pas, cal un clima social de rebuig a aquests comportaments que les convenci que no els haurien d'aguantar més temps. En aquest moment especialment crític pot ser decisiu saber que compten amb el suport de la societat i de les seves institucions. Cal un sistema eficient d'ajuda a la dona maltractada i les dones han de saber que hi poden comptar si decideixen posar fi definitivament als maltractaments.

El sistema d'atenció a les dones maltractades que s'ha desenvolupat a Catalunya els darrers anys està en línies generals ben orientat. Tot i això, en el nostre estudi hem pogut constatar que hi ha aspectes que encara han de millorar perquè pugui ser plenament satisfactori. De fet, són poques les dones que utilitzen aquests serveis en proporció amb la magnitud del problema. A més, una part important –encara que minoritària– de les dones que recorren a aquest servei tornen amb el maltractador i tornen a ser agredides.

Fins i tot aquelles que se'n surten poden –tant elles com els seus fills– tenir molts problemes per refer la seva vida, sobretot si l'experiència del període de transició la viuen traumàticament. Per això és molt important que els organismes públics encarregats d'ajudar-les en aquesta transició facin bé la seva feina.

El telèfon 012 –el destinat a l'atenció urgent a dones maltractades– és encara un telèfon de pagament i compartit amb molts altres serveis. Això dificulta que la dona sigui atesa amb la celeritat i la facilitat que necessita. Cal, doncs, congratular-se de la petició recentment formulada per aquest Parlament demanant que el telèfon d'atenció a les dones sigui exclusiu i gratuït.

Els serveis judicials i de policia haurien de comptar sempre amb un personal amb preparació específica per atendre de manera urgent aquestes dones i evitar que la

manca de receptivitat o les dificultats dels tràmits burocràtics les facin retrocedir. Cal dir que moltes vegades els professionals que atenen aquestes dones desconeixen les vies d'accès als centres d'acolliment.

Els centres habilitats actualment per atendre amb urgència aquestes dones, competència dels municipis i dels consells comarcals, no poden fer una tasca satisfactòria perquè no són centres especialitzats per a dones maltractades. Cal, doncs, disposar de centres especialitzats que les ajudin les primeres setmanes, les més delicades de cara a la possibilitat que es facin enrere en la seva decisió.

Els serveis socials d'atenció primària fan actualment en aquesta fase una tasca molt important, però no sempre encertada. S'haurien d'esforçar a trobar els recursos més adients per a cada dona com ara la mediació familiar, el tractament mental o de toxicomanies. D'aquesta manera s'evitaria l'ingrés de la dona en una institució que no és l'adequada per a ella. És cert, però, que manquen recursos alternatius als centres d'acolliment per a dones maltractades.

De vegades, els informes elaborats pels serveis socials derivants no reflecteixen bé la realitat i en no pocs casos manca una tramitació de la documentació adequada. Això dificulta la tasca dels centres d'acolliment durant les primeres setmanes.

Cal que els informes médics –físics o psicòlogics– estiguin ben elaborats i siguin un requisit bàsic per a l'ingrès. A més, els informes dels serveis socials derivants haurien de contenir dades reals i actuals, sense deixar aspectes que podrien facilitar el treball als centres d'acolliment.

Així doncs, hi ha coincidència que la millora dels serveis d'atenció primària –i el coneixement i homogeneïtat en els criteris de derivació d'aquest– facilitaria la tasca dels centres d'acolliment i repercutiria en benefici de tot el sistema d'atenció a les dones maltractades.

6.2. Centres d'acolliment

La valoració externa de la qualitat del servei ofert pels centres d'acolliment ha garantit un bon nivell en aquest servei, però en general comporta molta feina burocràtica.

La necessitat de garantir la discreció i la confidencialitat dels seus emplaçaments comporta que no estiguin condicionats especialment per a la seva tasca. Així, els espais comuns resulten insuficients, especialment per a les necessitats lúdiques dels nens. Els fills adolescents i preadolescents necessiten espais independents o semiindependents per no estar obligats a estar sempre amb la seva mare, amb les dificultats de convivència que això comporta.

D'altra banda, manquen les mesures de seguretat pròpies d'un local públic com ara el pla d'emergència o de seguretat en cas d'incendi. Tampoc no hi ha cap pla sanitari preventiu.

La dotació de personal, que resulta insuficient, només es veu parcialment compensada per la col·laboració de becaris i voluntaris. Cal considerar l'elevar els 85 euros diaris de finançament i permetre més dedicació de professionals com ara educadores, zeladores, metgesses o infermeres. El servei psicològic de suport hauria de tenir un horari més ampli per prestar un millor servei, fins i tot quan la dona ha sortit del centre.

La majoria de les dones només presenten denuncia quan es troben protegides al centre d'acolliment. Hi ha un protocol d'actuació que afecta els serveis socials, la fiscalia, els mossos d'esquadra i els jutges, però la manca coordinació i col·laboració entre departaments i institucions implicades fa que en ocasions no es doni una solució adequada a la seva situació personal i legal. A més, hi ha demores excessives en la designació d'advocat d'ofici, i en algun partit judicial encara no s'ha creat el torn d'ofici especial.

Els jutges han de ser molt prudents en l'establiment del règim de visites dels fills als seus pares quan hi ha la sospita de que poden ser maltractadors. Però si s'estableixen, s'hauria de garantir totalment la seguretat de les dones i dels menors. Caldria que tots els centres tinguessin a l'abast un «punt de trobada» on els menors poguessin trobar els seus pares en presència d'educadors professionals i en condicions de completa seguretat.

Hem pogut constatar que les dones que arriben a les cases d'acolliment normalment han sofert maltractaments durant anys. Cal recordar que l'agressor acostuma a ser la persona que viu en parella amb ella i que li hauria de prestar atenció i estimació. Això enfonsa la seva autoestima –sovint s'autoculpabilitzen de la situació que han patit– i afecta de manera important la seva capacitat de resoldre els problemes quotidians. Per això valorem positivament l'orientació educativa de les professionals en confiar a les dones la responsabilitat directa de moltes feines de les pròpies dels centres i aconseguir així que millori la seva autonomia i seguretat.

D'altra banda, la relació maternofilial pot haver quedat molt deteriorada, en haver afectat els maltractaments la personalitat de la mare. A més, tots el fills han sofert maltractament psicològic com a conseqüència de la situació que han viscut.

Creiem que aquesta és una dimensió primordial del problema. El patró del maltractament es transmet de pares a fills i, de fet, gairebé en tots els casos hi ha antecedents de famílies desestructurades. Els infants han après mecanismes erronis de resolució de conflictes i això deteriora la seva capacitat de relació i de convivència. Malauradament les agressions entre menors –algunes de caràcter greu– són freqüents en les cases d'acolliment.

Per això creiem que els menors afectats necessiten una atenció preferent de les institucions, per evitar que s'amplifiquin les conseqüències negatives dels maltractaments. El programa de suport psicopedagògic que es desenvolupa en alguns centres hauria de ser un element fonamental en l'atenció a totes les dones maltractades. Però a més, l'Administració hauria d'establir un servei especialitzat per a l'atenció als fills que pateixen directament o indirecta la violència domèstica. Entre altres aspectes, aquest servei hauria d'oferir als menors suport psicològic i, en cas necessari, assistència psiquiàtrica.

La situació de les dones d'origen estranger –prop de la tercera part del total de les usuàries dels centres– ha de ser objecte d'especial atenció. Aquestes dones no tenen

una xarxa de relacions que eventualment els pugui proporcionar una alternativa a la situació que estan vivint. A més, el pas que han fet moltes vegades ha significat el trencament de les relacions amb la seva comunitat d'origen, que ara les repudia. Es troben, doncs, en una situació de gran vulnerabilitat i pateixen més que ningú el xoc cultural, ja que han hagut d'escollir entre la seva identitat cultural i la dignitat com a persones.

Aquest xoc cultural es reprodueix a vegades a l'interior dels centres. Sovint les dones del país consideren que les estrangeres reben massa atenció, i no són rares les situacions conflictives. Cal valorar els esforços de les educadores per establir una bona relació intercultural. Tot i això, s'hauria de plantejar la possibilitat de crear un centre específic per atendre temporalment i de manera especial aquestes dones quan la convivència intercultural es fa gairebé impossible.

Les educadores necessiten instruments per fer valer les normes de convivència davant de les situacions conflictives i això no és fàcil amb l'actual marc legal. De vegades les educadores es troben sense l'autoritat necessària per obligar la dona –o el seu fill– a seguir determinat tractament mèdic, físic o mental.

Només l'ICASS pot expulsar després d'un procés llarg i costós, fet que agreuja els problemes de convivència i l'estrès de les professionals. Caldria un procés que fes possible una expulsió àgil, decidida per les psicòlogues i educadores, sense perjudicar mai el dret de les dones a ser protegides.

No es pot descartar que els centres d'acolliment acabin sent un cau de frustració, tant per a les dones que no veuen cobertes les seves expectatives com per als professionals que no poden dur a terme la seva tasca. Per aquest motiu insistim en la necessitat d'estudiar la possibilitat d'establir mesures alternatives als centres d'acolliment.

6.3. La sortida

La sortida del centre no és fàcil per a aquestes dones. De fet, les dificultats existents per a normalitzar la seva situació fan que moltes vegades superin el temps d'estada de sis mesos, previst teòricament com a màxim.

Malgrat els esforços, una part significativa de les dones torna amb el seu maltractador en els primers mesos posteriors a la sortida. Això no significa necessàriament un fracàs del servei prestat, ja què de vegades no es tornen a produir maltractaments. Per això és molt important prestar també atenció psicològica adequada als maltractadors.

La preparació de la sortida laboral és una de les tasques fonamentals dels centres d'acolliment. Sovint, les dones acollides presenten un nivell cultural baix i una experiència laboral escassa o nul·la, fet que fa difícil trobin la feina que necessiten per refer la seva vida. Als centres assisteixen a cursos d'inserció i reben ajuda i orientació. A més, intenten que rebutgin el treball precari –com ara el de les ETT– davant del risc de retorn que comporta l'eventual pèrdua del treball. Però manquen ofertes de treball en els sectors de la petita indústria i el comerç, els més adients per a aquestes dones.

Assolir l'autonomia econòmica es converteix, doncs, en un repte difícil, sobretot tenint en compte que sovint els sous són molt baixos i que els exmarits no acostumen a pagar la pensió alimentària. Per això, l'Administració hauria d'aprovar mesures específiques per ajudar en el seu procés d'inserció laboral a les dones que han estat maltractades.

L'altre problema fonamental, quan surten dels centres d'acolliment, és el de l'habitatge. La manca de pisos de lloguer econòmics els pot representar un obstacle insuperable. Cal que se'ls faciliti l'accés a l'habitatge de caràcter protegit, en la mesura que es pugui, en el lloc que decideixin. També cal ampliar l'oferta de pisos pont amb suport extern, fórmula que s'ha revelat de gran utilitat per al procés de transició cap a la plena autonomia que necessiten en la nova etapa.

L'experiència mostra la importància del seguiment posterior a la sortida. Per això, l'Administració hauria de trobar els recursos adequats per prestar en aquesta etapa el recolzament que necessiten les dones maltractades. Així, per exemple, la creació d'una xarxa de cangurs que puguin ajudar les dones en la cura dels seus fills quan treballen o estan malaltes podria ser de gran utilitat quan no puguin fer-ho amb els seus recursos.

D'altra banda, totes les dones –i no tan sol les que han estat maltractades– que encapçalen famílies monoparentals haurien de tenir un suport suficient per part de les institucions públiques per poder compaginar feina i atenció als fills.

Finalment, cal recordar que totes aquestes mesures assistencials –com les penals– són tan sols una part del que els poders públics poden fer per combatre la violència domèstica. A més, poden contribuir a la sensibilització social utilitzant els mitjans de comunicació públics. Com s'ha demostrat en molts països la generalització del treball femení i la igualtat de la dona en tots els àmbits són factors decisius per reduir dràsticament els casos de violència domèstica.

També la reducció de l'alcoholisme té una clara incidència en aquest problema. Així mateix, cal insistir en la necessitat d'atendre psicològicament el maltractador, per fer-li entendre que el seu comportament correspon a una disfunció psicològica que ha de solucionar. Però, sobretot, cal recordar la importància que a llarg termini té l'educació –a l'escola i a la família– per evitar que aquests comportaments es reprodueixin en la generació següent. No hi ha dubte que la universalització del treball de la dona, així com també la generalització d'una cultura basada en el respecte a la igualtat dels gèneres i en la pau, la tolerància i el diàleg farà molt difícil la proliferació de nous episodis de violència domèstica.

Aquest informe de les actuacions de la Institució del Síndic de Greuges durant l'any 2001, que consta de cinc volums, s'ha acabat de redactar el dia 4 de març de 2002.

Anton Cañellas
Síndic de Greuges